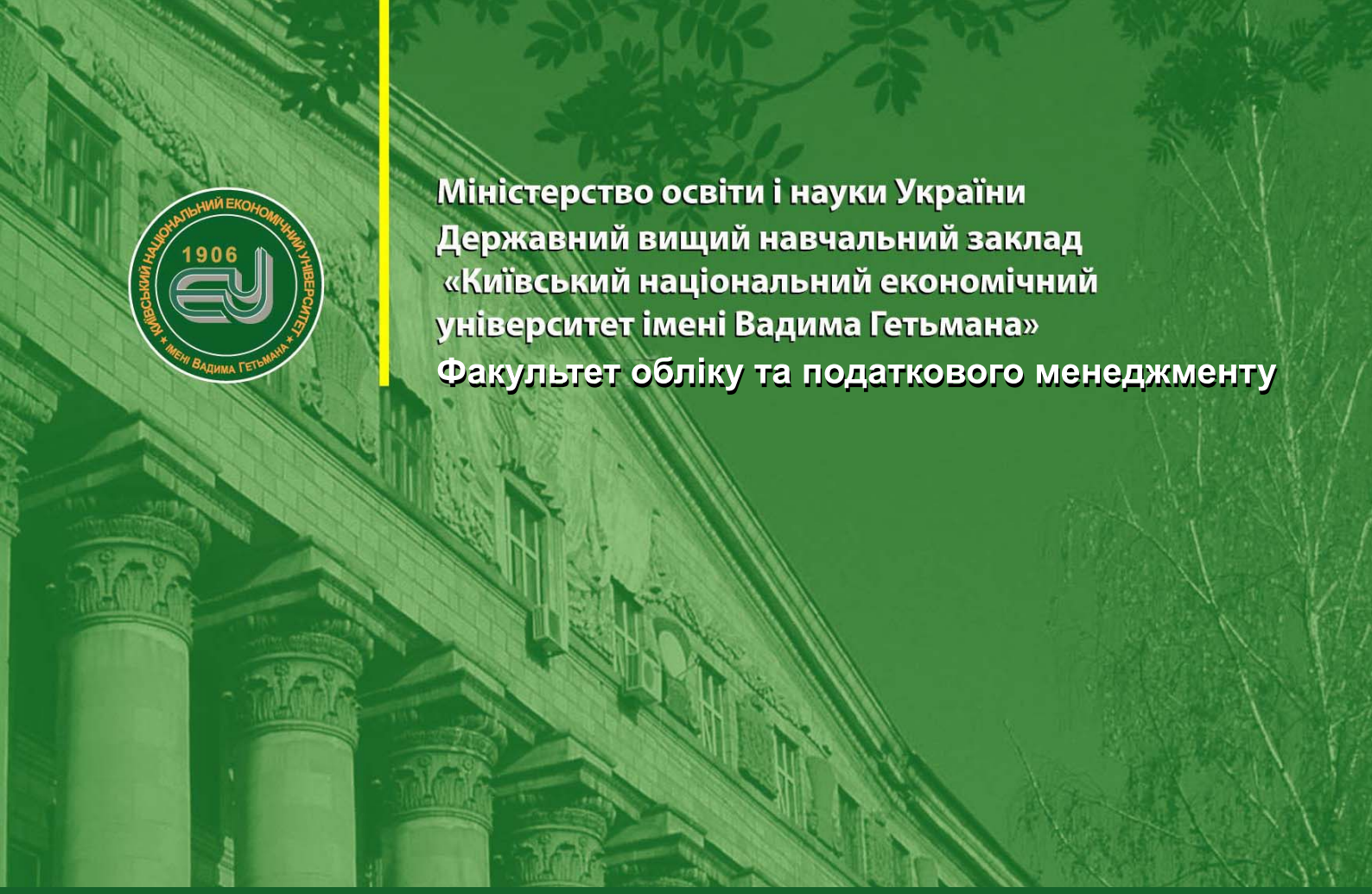
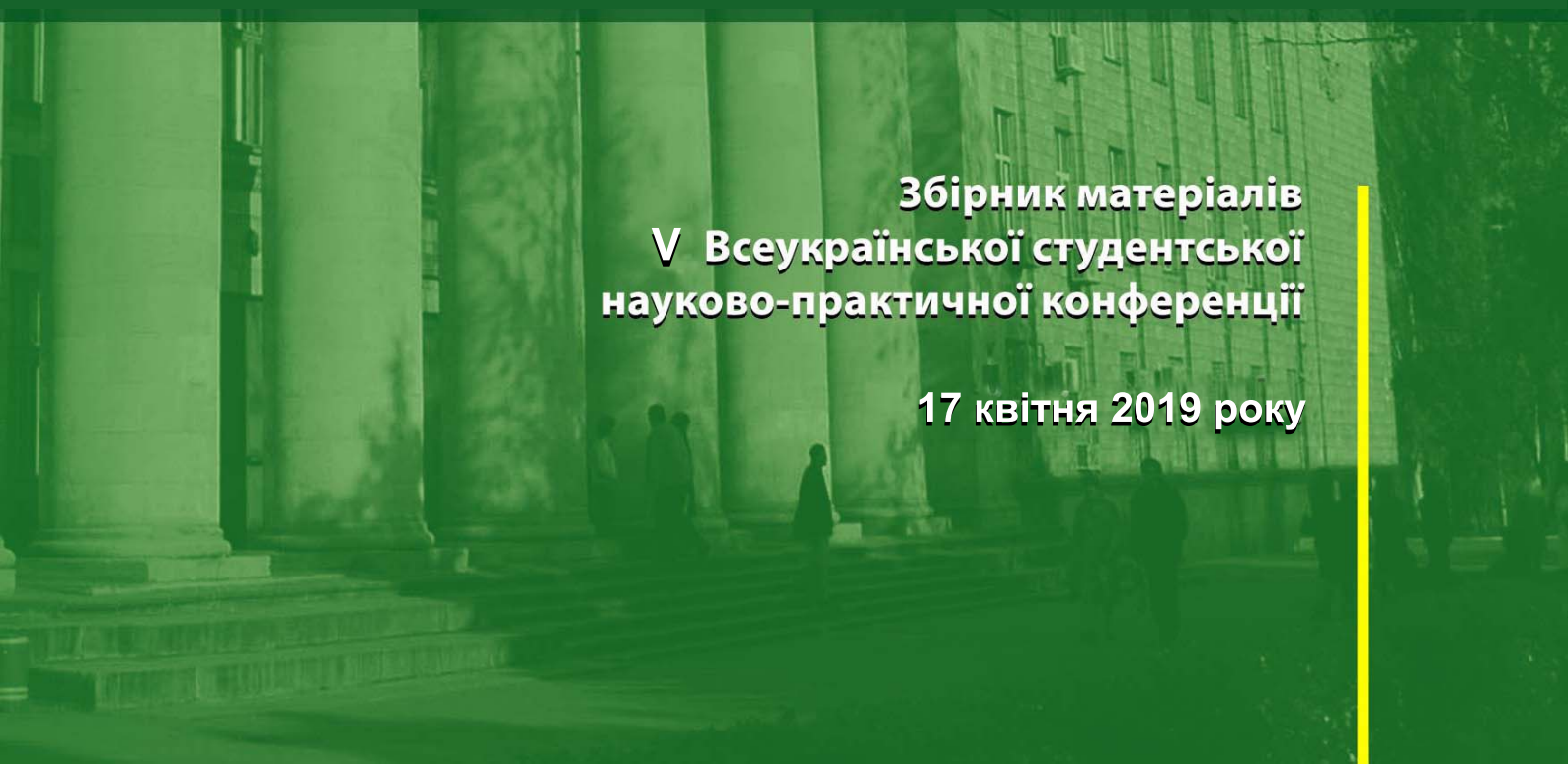

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
Факультет обліку та податкового менеджменту

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: сучасні концепції розвитку

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

17 квітня 2019 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА”
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ

Збірник матеріалів

V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

17 квітня 2019 року

1906 КНЕУ
КИЇВ 2019

УДК 657(082)
О-17

Рекомендовано до видання
Науково-методичною радою ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Протокол № 5 від «11» квітня 2019 року

Редакційна колегія:
Бондар М.І. — д.е.н, професор, декан факультету обліку та податкового менеджменту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;
Кіндрацька Л.М. — д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;
Коцупатрий М.М. — к.е.н., професор, завідувач кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;
Кузьмінський Ю.А. — д.е.н., професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;
Петрик О.А. — д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;
Шигун М.М. — д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»;
Самборська-Музичко Ю.О. — секретар, к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

О-17 Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку [Електронний ресурс]: зб. матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції; 17 квітня 2019 р. – Київ : КНЕУ, 2019. – 691 с.
ISBN 978-966-926-282-0

У збірнику подано тези доповідей учасників V Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції «Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасні концепції розвитку» (17 квітня 2019 року). У матеріалах викладено низку питань, присвячених визначенню та обґрунтуванню сучасних напрямів розвитку обліку, аналізу, аудиту й оподаткування в умовах реалізації концепції сталого розвитку.

За точність викладу матеріалу та достовірність фактів, прізвищ, цитат відповідальними є автори тез.

УДК 657(082)

ISBN 978-966-926-282-0

© КНЕУ, 2019

ЗМІСТ

Розділ 1. **Актуальні проблеми розвитку теорії бухгалтерського обліку**

Kozyr Y.G.	Sustainable Development Reporting as Novation at Ukrainian Market.	15
Vashchuk A.L.	Concept of Social Development in Ukrainian Enterprises`s Activity.	17
Брушковська Д.В.	Напрями удосконалення обліку готової продукції.	19
Бур'яненко А.О.	Особливості впровадження "just-in-time" в системі стратегічного управлінського обліку.	21
Гринюк О.С.	Окремі аспекти міжнародної практики управління фінансовими ресурсами малого підприємства.	24
Гудим О.О.	Актуальні проблеми обліку поточних зобов'язань.	26
Денисенко А.Р.	Особливості оцінки забезпечень підприємства.	28
Жорнова А.С.	Переваги та недоліки системи калькулювання на основі діяльності.	30
Заболотна С.П.	Реструктуризація товарної дебіторської заборгованості як напрям підвищення її ліквідності.	32
Западнюк Ю.В., Дзигун Є.С.	Заробітна плата як основний чинник формування доходів населення: регіональний аспект.	34
Знамеровська А.О.	Облік запасів за МСБО 2 «Запаси» та П(С)БО 9 «Запаси».	37
Ільєнко М.І.	Інвентаризація: історичний ракурс.	39
Іноземцева В.В.	Сучасні проблеми обліку власного капіталу.	41
Карпенко О.Г.	Особливості застосування партійного обліку товарів на малих підприємствах.	44
Каташевич М.Е.	Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства: особливості відображення в обліку.	46
Кащук А.В.	Повноваження експерта-бухгалтера: проблеми та їх вирішення.	48
Кисельова А.В.	Аналіз фінансового стану підприємства.	50
Кобзева І.І.	Облік розрахунків за претензіями постачальнику.	53
Кобцева Д.К.	Особливості організації внутрішнього контролю та аудиту в державних установах України.	55
Ковалевська А.О.	Формування облікової політики підприємства: теоретичний аспект.	60
Ковальова А.І.	Концепція обліку доходів за МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами».	62
Козачишина Д.В.	Порівняльна характеристика ведення обліку амортизації основних засобів згідно П(С)БО 7 та МСБО 16.	65
Комарчук І.О.	Актуальні проблеми обліку процесу реалізації продукції.	67
Копотун А.М.	Необхідність запровадження міжнародної практики складання та подання балансу в Україні.	69
Коробцова О.Л.	Актуальні проблеми консолідації звітності холдингу.	71
Кузьміна О.О.	Контент-аналіз узгодженості П(С)БО та МСФЗ відносно виплат працівникам.	73
Кулик О.Ю.	Трактування сутності грошових коштів в дорозі.	75
Мірко І.О.	Організація бухгалтерського обліку доходів і витрат підприємства.	77
Музика В.С.	Екологічні витрати та зобов'язання в системі бухгалтерського обліку.	79

Панасюк І.А.	Облік процесу придбання виробничих запасів.	81
Пеліпенко А.О.	Формування фінансових результатів за видами діяльності.	83
Ракарчук А.Д.	Визнання та відображення у фінансовій звітності адміністративних витрат та витрат на збут в будівельних компаніях.	85
Рибкіна О.В.	Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти.	87
Савенко М.О.	Штрафні санкції за невиконання договірних зобов'язань в бухгалтерському обліку.	89
Савенок О.А.	Проблеми обліку грошових ресурсів на підприємстві.	91
Сапожнік І.В.	Шляхи удосконалення обліку розрахунків з постачальниками.	93
Сергєєва Н.В.	Визначення ролі балансового узагальнення в різних сферах наукової та практичної діяльності.	95
Таран М.М.	Інвентаризація: її сутність та етапи здійснення.	97
Цуканова В.О.	Проблеми обліку заробітної плати в Україні: теоретичний аспект.	99

***Розділ 2*. Податковий менеджмент у системі бухгалтерського обліку**

Solodukha M.V., Tenytska I.A.	Alternative instruments of the management policy of waste.	102
Антонівська О.С.	Непряме оподаткування: проблеми та шляхи вирішення.	104
Бадьїна А.В.	Пріоритети розвитку оподаткування доходів громадян.	106
Бовсуновська В.М.	Причини блокування податкових накладних.	108
Губарєва В.Г.	Особливості оподаткування фрілансерів.	110
Давидкова К.М.	Особливості оподаткування інтелектуальної власності в умовах глобалізації.	112
Депотапчук А.В.	Відшкодування ПДВ з бюджету: особливості та проблеми застосування на практиці.	115
Дорошук Н.В.	Напрями вдосконалення екологічного оподаткування.	117
Заболотня Т.С.	Методи скорочення трансакційних витрат податкового менеджменту.	119
Заїчко А.С.	Проблема податку на прибуток підприємств в Україні.	121
Зеленько А.Д.	Особливості реформи екологічного податку в Німеччині та перспективи її застосування в Україні.	123
Зубаха М.В.	Реформа ДФС: інституційні перетворення та шляхи подальшого розвитку.	125
Кувшинова А.Б.	Особливості оподаткування цивільно-правових договорів.	128
Марченко Д.О.	Звітність фізичної особи-підприємця на спрощеній системі оподаткування.	130
Мощенська Є.В.	Адміністрування ПДФО у 2019 році: новації українського законодавства.	133
Олійник А.В., Шпакова А.А.	Податок на виведений капітал: поняття, головні аспекти та перспективи запровадження в Україні.	135
Пустовіт Н.О.	Сучасний стан первинного обліку з податку на додану вартість.	137
Семенюк І.О.	Особливості оподаткування людського капіталу.	139
Чугунова І.М.	Сучасний стан прогнозування надходжень податку на додану вартість.	141
Чухно О.В.	Місцеві податки і збори у контексті Податкового кодексу України.	143

Шум М.С. Реєстраційний ліміт у системі електронного адміністрування ПДВ. 145

Розділ 3. **Соціально та безпеко-орієнтовні моделі обліку та контролю**

Алтинцев О.С. Соціально орієнтований бухгалтерський облік і звітність в аспекті обліково-аналітичного моделювання. 147
Андрушко А.А. Нефінансова звітність підприємства. 149
Беззуб Р.Ю. Організація екологічно орієнтованого обліку та звітності. 150
Безпалий В. В. Технології запобігання шахрайству з обліковими показниками. 152
Березанська О.А. Управлінський облік як невід'ємна складова менеджменту. 154
Біденко А.О. Соціальна звітність як інструмент соціальної відповідальності. 156
Бондаренко І.Ю. Моделі соціальної відповідальності та їх вплив на систему бухгалтерського обліку. 158
Будолак А.О. Організація обліково-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. 160
Булижко А.С. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності. 161
Варивода П.Г. Проблемні аспекти нарахування, сплати та відображення військового збору в обліку. 163
Вартанов В.Г. Соціальна відповідальність бізнесу: практика країн Європейського Союзу. 165
Ващук Н.А. Реалізація завдань управлінського обліку через штучний інтелект 167
Воронюк С.М. Застосування екологічного обліку та звітності на підприємствах України 169
Галай Я. С. Нарахування заробітної плати в Україні: проблемні питання та шляхи їх вирішення. 171
Гаркуша А.Г. Ризики системи бухгалтерського обліку: ідентифікація та управління. 173
Годунова К.М. Моделі соціальної відповідальності. 175
Голінько В. І. Систематизація ризиків, які чинять вплив на стан економічної безпеки підприємства та їх відображення в бухгалтерському обліку. 176
Головачук К.В. Облікове забезпечення фінансової безпеки підприємства. 178
Гречко А.В. Соціальна відповідальність бізнесу: українські реалії. 180
Гудь Н.І. Міжнародні стандарти як орієнтири складання соціальних звітів. 182
Гутник А.В. Методичні аспекти обліку основних засобів за міжнародними стандартами. 184
Демченко К.Д. Соціальні програми та проекти. 186
Дідківська Є.В. Помилки в бухгалтерському обліку. 188
Добривечір О.В. Ведення бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. 190
Драч В.О. Світова практика соціального звітування. 192
Дусь Ю.Ю. Історія розвитку соціальної відповідальності бізнесу. 194
Етенко А. В. Проблеми та перспективи запровадження соціальної звітності в Україні. 196

Єфімова Л.І.	Нагальні питання підготовки кадрів сфери бухгалтерського обліку.	198
Захарченко О.О.	Організація обліку дебіторської заборгованості в управлінні підприємством.	200
Івлієва К.Г.	Цілі та історія розвитку нефінансової звітності.	202
Йовенко Ю.П.	Нова модель бухгалтерського обліку в Україні в умовах євроінтеграції.	204
КалашникА.І.	Сучасні проблеми бізнес-освіти та вдосконалення системи безперервної освіти.	205
Катеринюк О. М.	Фінансова звітність як інформаційне джерело оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.	207
Катрич Д.	Міжнародні ініціативи з питань уникнення подвійного оподаткування між країнами.	209
Клименко Є. О.	Діагностика як інструмент управління ризиками підприємницької діяльності.	211
Коваль Д.С.	Соціальна звітність як джерело підвищення конкурентоспроможності підприємства.	213
Колгашева А.С.	Місце та роль бухгалтерського обліку в умовах інноваційної економіки.	215
Колпакова Я. О.	Організація синтетичного та аналітичного обліку матеріальних ресурсів в системі облікового забезпечення економічної безпеки підприємства.	217
Коляда О.Р., Раковська А.А.	Впровадження системи управлінського обліку як засіб забезпечення функціонування системи економічної безпеки в банківських установах	219
Комісаренко В. С.	Облікова модель України в умовах інтеграції.	221
Конашук А. В.	Соціальна відповідальність корпорацій як інструмент конкурентної боротьби.	222
Копосова Д.М.	Соціальна звітність: сутність та перспективи запровадження в Україні.	224
Косянчук М.С., Мансілья Альварес В.О.М.	Організація обліку та контролю основних засобів.	226
Криворучко С.О.	Соціально орієнтовні моделі обліку.	228
Кульчицька Є. В.	Екологічна звітність підприємств як складова національної системи охорони довкілля.	230
Левченко В. В.	Взаємозв'язок соціально відповідальної діяльності з інвестиційним кліматом.	232
Лисенко М.Ю.	Корпоративна соціальна відповідальність у системі стратегічного управління підприємством.	234
Луцюк К.М., Царьова А.О.	Стандарти звітності зі сталого розвитку: Глобальна ініціатива зі звітності (GRI – Global Reporting Initiative).	236
Любченко Л.О.	Особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку.	237
Магар У.О.	Особливості британо-американської моделі обліку.	239
Мазур О.О.	GDPR: кращі практики.	241
Мазур Р.О.	Застосування інструментів управлінського обліку на підприємствах швидкого харчування	243
Мазуренко М.С.	Фальшування фінансової звітності: причини та механізм протидії.	245
Макаренко М. П.	Теоретичні та практичні аспекти формування облікової політики підприємств.	247

Марченко Д.В.	Соціальний облік та звітність як інструмент розвитку соціальної відповідальності підприємства.	249
Мельник А.О.	Соціальна орієнтованість бухгалтерського обліку та звітності в площині обліково-аналітичного моделювання.	251
Міхеєва А. Ю.	Пов'язаність бухгалтерського обліку організації з податковим менеджментом.	253
Міщенко Д.С.	Цифрова економіка та новітні технології в системі обліку.	254
Михайлова С. А.	Управлінський контроль ризиків підприємницької діяльності.	256
Музиченко Ю.О.	Готівкові розрахунки підприємств.	258
Невгад Т.В.	Оцінка рівня економічної безпеки підприємства за даними бухгалтерського обліку.	260
Нестеренко М.Є.	Інтегрована корпоративна звітність: необхідні складові.	262
Нестеров В.О.	Визнання й оцінка нематеріальних активів за ПСБО та МСБО.	264
Онищенко А.С.	Сучасні концепції соціальної звітності.	266
Панченко Ю.С.	Сучасні тенденції уніфікації бухгалтерського обліку.	268
Пасєка Ю. А.	Міжнародний досвід застосування стандартів бухгалтерського обліку.	270
Пастушенко О.В.	Інформація про активи в системі управління підприємством.	271
Певнєва К.С.	Облікова політика підприємства щодо незавершеного виробництва.	273
Перепеляк Д.В.	Реалізація соціальної політики та соціально відповідального бізнесу в Україні.	275
Пийвода К. І.	Адаптація національних нормативно-правових актів з податкових питань у контексті реалізації вимог BEPS.	277
Побережник А. С.	Основні аспекти соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях.	279
Поліванов І. А.	Бухгалтерський облік як інформаційна платформа ризик-орієнтовного управління підприємством.	281
Потапенко О. Є.	Міжнародні організації з питань формування політики уникнення подвійного оподаткування між країнами.	283
Приходько К.Р.	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.	285
Процько Т. В.	Вплив професійних ризиків бухгалтера на стан економічної безпеки підприємства.	287
Радчук Д.С.	Особливості складання звіту про управління.	289
Райда О.І.	Технології управлінського контролю у запобіганні корпоративного шахрайства.	291
Редько І.А.	Особливості екологічно орієнтованого обліку.	293
Репко А.С.	Міжнародний досвід регулювання соціальної відповідальності бізнесу.	295
Римар Д.Д.	Форми та методи діагностики в управлінні ризиками підприємництва.	297
Романюк М. Д.	Форми та процедури контролю у запобіганні шахрайства з обліковими показниками.	299
Сайко В.С.	Підзвітність як принцип соціально-відповідального бізнесу.	301
Сербіна О.В.	Соціальна складова людського капіталу в обліковій системі підприємства.	302

Симоненко Є.О.	Управлінський облік в системі економічної безпеки.	304
Смірнова Н.	Сучасний стан і перспективи розвитку обліку в державному секторі.	306
Стеценко Л.В.	Облікове забезпечення кадрової безпеки підприємства.	308
Стеценко Ю.А.	Способи перетворення технології оплати праці.	310
Стрєлков Д.О.	Стандартизація соціальної звітності: переваги та обмеження.	312
Ступак О. С., Демиденко А. В.	Управлінський облік як інформаційна система для прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику.	314
Терлецька Т.В.	Внутрішній контроль як протидія шахрайству.	316
Урсатьєва Є.Ю.	Пріоритети запровадження соціальної звітності в Україні.	318
Устич І.О.	Бухгалтерський облік у формуванні соціально-відповідального бізнесу.	320
Феденко Д.О.	Соціальна орієнтованість у бухгалтерському обліку.	322
Федюк М.І.	Антикризові методи управління підприємством.	323
Хлопцева В.О.	Інформативне та законодавче визначення поняття «Інвентаризація».	325
Цимбалюк М.Т.	Вплив та інформаційні запити зацікавлених сторін з питань ведення бізнесу на засадах соціальної відповідальності компаній.	327
Чеберяк А.М.	Корупційні ризики та методи їх запобігання.	329
Череда І.В.	Становлення і розвиток системи корпоративної соціальної відповідальності.	331
Чергинець Я.М.	Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством.	333
Червінський О.С.	Основні напрями здійснення обліково-аналітичного забезпечення функціонування системи економічної безпеки підприємств.	334
Шадура Є.Ю.	Значення бухгалтерського обліку при формуванні соціально-відповідального бізнесу.	336
Шаркова К. С.	Облік фінансових результатів підприємства.	338
Шевченко К.В.	Актуальні проблеми розвитку теорії бухгалтерського обліку.	340
Шкуліпа А. Ю.	Проблеми та перспективи запровадження корпоративної звітності.	342
Щитініна К.О.	Важливість внутрішнього контролю в бухгалтерському обліку.	344
Юрченко Д.С.	Системні ризики бухгалтерського обліку.	346

Розділ 4. **Модернізація обліку в кредитних і бюджетних установах**

Аділов Е.	Особливості побудови балансу банку.	348
Безбах Д. В.	Двоїста сутність процесу амортизації в бюджетних установах.	350
Васюрина В.	Власний капітал в установах державного сектору.	352
Геворгян А. Б.	Основні аспекти обліку соціальних стипендій в установах державного сектору.	354
Дем'янець Д. О.	Особливості модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі.	356
Дмитренко Д. А.	Класифікація доходів і витрат у плані рахунків бухгалтерського обліку банків України.	358

Загоровська І. П.	Операції з готівковими коштами як об'єкти бухгалтерського обліку в банку.	360
Іванова Л. С.	Економічна сутність та особливості обліку доходів бюджетних установ.	362
Козинець А. О., Шапошниченко Т. А.	Особливості обліку заробітної плати в бюджетних установах.	364
Коляда О. Р., Раковська А. А.	Необхідність впровадження управлінського обліку в банківських установах.	366
Литвин А. Є.	Особливості побудови плану рахунків бухгалтерського обліку банків України.	368
Марченко О. М.	Особливості складання фінансової та бюджетної звітності суб'єктами державного сектору.	370
Мірко І. О.	Облік розрахунків зі стипендіатами в бюджетних установах.	372
Осика О. О., Ніколенко К. О.	Облікове забезпечення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти в бюджетних установах.	374
Парнаозашвілі Е. М.	Організаційні положення обліку оплати праці персоналу банків.	376
Титоцька О. В.	Особливості модернізації обліку в державному секторі.	377
Черкай О. О.	Становлення інтегрованої звітності у банках України.	379
Швейбиш К. Ю.	Питання модернізації обліку в державному секторі.	381

***Розділ 5*. Бізнес-аналіз діяльності суб'єктів господарювання**

Бенхіма Ю. С., Цегельна Л. О.	Аналіз впливу корпоративної культури на діяльність компанії.	384
Бойко Т. В.	Аналіз забезпеченості нематеріальними активами міської адміністрації для якісного надання послуг	386
Бондаренко Є. А.	Ключові терміни бізнес-аналізу.	388
Бондарук А. Л.	Організаційні та методичні аспекти проведення SWOT-аналізу та lean-аналізу.	390
Борко О. О.	Управлінський аналіз бізнес-процесів на підприємстві	392
Бутузова А. В.	Сучасні методики аналізу ефективності діяльності підприємства.	394
Буденюк М. В.	Розробка стратегії змін в процесі бізнес-аналізу.	397
Виноградова А. І.	Аналіз потенціалу підприємств виробничої галузі.	399
Войницька А. В., Завгородня М. С.	Сучасні системи аналітичного вимірювання результативності бізнесу.	401
Войтенко К. А.	Особливості здійснення економічного аналізу за галузями	403
Волкова К. Ю.	Правила та інструменти бізнес-аналізу.	405
Гавяда А. В., Нікіпчук Б. О.	Особливість здійснення аналізу інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання	407
Гайдай Г. С.	Особливості методики аналізу формування прибутку підприємства.	409
Гайдамака Ю. М.	Цифрові активи компанії: сутність, облік та оцінювання.	411
Галата А. О.	Аналіз витрат на забезпечення запасами медичних установ	413
Грищенко Ю. С.	Критерії ефективності витрачання бюджетних коштів	415
Денисенко А. Р.	Вимоги стейкхолдерів як основа проектування бізнес-аналізу.	418

Довбня В. О.	Місце економічного аналізу в управлінні виробництвом	420
Дорошенко А. В.	Планування аналізу змін бізнес-моделі підприємства.	422
Дубовик М. Ф., Пернарівська О. О.	Методи портфельного аналізу банківського сектору України як інструменти зміцнення їх фінансового стану	424
Дурова О. В.	Концептуальна модель бізнес-аналізу.	426
Єгай І. О.	Аналіз впливу зовнішніх факторів на ефективність діяльності підприємства.	428
Железова Д. С.	Огляд основних напрямів і методів, які застосовуються для моделювання динаміки фінансових показників банку.	430
Івановська А.-С. А., Бондаренко С. І.	Сучасні аспекти аналізу фінансового стану підприємства.	432
Каландирець О. В.	Аналіз впливу процесу децентралізації на зміну бюджетного забезпечення освіти на місцевому рівні	434
Кобзева І. І.	Планування підходів до бізнес-аналізу.	437
Ковальова О. В.	Ключові знання, що формують компетенцію бізнес-аналітика.	438
Ковач І. М.	Аналіз ринкового діапазону цін (рентабельності) в неконтрольованих імпортних операціях	440
Ковеня І. В., Якименко К. В.	Перспективний аналіз як передумова стратегічного планування діяльності підприємства.	443
Козинець А. О., Шапошниченко Т. А.	Ключові концепти бізнес-аналізу	445
Кравченко Д. О.	Використання симплекс-методу для аналізу й оптимізації витрат підприємства.	447
Крамаренко А. О.	Аналіз впливу транснаціональних корпорацій на економічний розвиток України	449
Крисюк А. О.	Використання інструментів маркетингового аналізу у сфері туризму.	451
Кудря Є. С.	Аналіз маркетингової діяльності сучасного підприємства.	453
Кулик О. Ю.	Призначення базового стандарту бізнес-аналізу.	456
Литвиненко К. А.	Комплексний аналіз фінансового стану підприємства	458
Лівшун Ю. О.	Бенчмаркінг як інструмент аналізу конкурентоспроможності підприємства.	460
Лінкіна В. Є.	Аналіз конкурентоспроможності продукції підприємства.	462
Лохман М. О.	Архітектура інформаційної системи моніторингу бізнес-середовища підприємства.	464
Марченко Д.О.	Бізнес-аналіз ризиків діяльності підприємства.	466
Махиня І. М.	Методичний інструментарій аналізу та управління кредиторською заборгованістю.	468
Мисюк І. В.	Методи аналізу та оцінки конкурентоспроможності підприємства.	470
Мілевська А. Ю.	Аналіз взаємозв'язку бонусної системи нарахування заробітної плати з рівнем прибутковості компанії	472
Мурга Т. І.	Сучасні підходи та методи оцінки ресурсного потенціалу підприємства.	474
Новікова А. В., Шевченко М. В.	Аналіз бізнес-процесів підприємства.	476
Норенко Е.О., Токова Н.М.	Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві	478

Павлик Д. В.	Особливості використання матричних методів в стратегічному аналізі	481
Павловська Х. Ю., Післегіна Т. С.	Комплексний економічний аналіз.	483
Пасічник І. В.	Стратегічний аналіз виробничого підприємства	485
Пашинська К. А.	Бізнес-аналіз поточного стану підприємства.	488
Плевако Д. В.	Сучасні підходи до оцінки ефективності управління підприємством.	490
Посікера К., Коновалов О.	Аналіз конкурентоспроможності підприємства.	492
Потапова А.С.	Використання матриці BCG і SWOT-аналізу при формуванні товарної політики фірми.	494
Прилуцька А. В.	Проблеми формування доходів місцевих бюджетів в Україні	496
Ракарчук А. Д.	Перелік стейкхолдерів, задіяних в бізнес-аналізі	498
Рехман М. О.	Фінансова звітність банків: перехід на МСФЗ.	500
Романова М. Д.	Порівняльний аналіз як метод оцінки маркетингової діяльності підприємства-конкурента.	503
Самодіна Ю. І.	Аналіз ефективності Інтернет-маркетингу в українських компаніях.	505
Сапожнік І. В.	Планування бізнес-аналізу та моніторинг бізнес-потреб.	507
Семенова В. А.	Бенчмаркінг як інструмент бізнес-аналізу.	508
Семистрок Ф. В.	Аналіз кредитоспроможності підприємств.	510
Сєрікова А. І., Королькова К. С.	Веб-аналітика як сучасний інструмент аналізу маркетингової діяльності.	512
Сьомік В. Г.	Аналіз впливу маркетингових комунікацій на зміну обсягів реалізації продукції підприємства.	514
Уницька Г. Ю.	Бізнес-діагностика активів компанії.	517
Фадіна Є. К.	Розвиток економічного аналізу в Україні та країнах Європи	519
Хамматова Є. Р.	Методичні підходи до оцінки ефективності діяльності аграрних підприємств.	521
Хукаленко М. В.	Сфери знань бізнес-аналізу.	523
Чухра К. І.	Аналіз ефективності використання бюджетних коштів.	525
Шевченко В. К.	Бізнес-аналіз майбутнього стану підприємства.	527
Юськів Н. О.	Методи аналізу ринкової позиції підприємства.	529
Яремчук І. В.	Формалізація та деталізація проведення бізнес-аналізу.	531

Розділ 6. **Стан і сучасні тенденції розвитку теорії та практики аудиту**

Бовсун О.О.	Особливості аудиту доходів суб'єктів господарювання: обліково-податковий аспект	534
Борщ М.М.	Оцінка ефективності використання системи закупівель ProZorro на підприємствах комунального транспорту	536
Гвоздьова Д.В.	Податковий аудит витрат виробництва на підприємстві: ризикові моменти	538
Даценко А.В.	Особливості комп'ютеризації процесу аудиту основних засобів	540

Децюра А.О.	Сучасні перспективи європейського напрямку розвитку аудиту в Україні	542
Духовська О.А.	Регулювання незалежності в діяльності державного аудитора	544
Єфіменко Я.В.	Аудит інтернет-маркетингу	546
Кондратова О.С.	Ризик-орієнтований підхід у плануванні внутрішнього аудиту: сучасне бачення	548
Максим'як Д.А.	Внутрішній аудит: сучасна парадигма	550
Мороз Р.М.	Організаційно-методичні підходи аудиту дебіторської заборгованості: існуючі проблеми та шляхи їх вирішення	552
Охріменко О.А.	Зарубіжний досвід підготовки і підвищення кваліфікації аудиторів та вимоги до них	554
Поліщук М.В.	Аналіз типових помилок при аудиті розрахунків з оплати праці	556
Пруська А.Р.	Завдання з компіляції фінансової інформації та їх практичне застосування в сучасних умовах	559
Сенюта І.В.	Аудит формування, використання і збереження власних фінансових ресурсів підприємства та шляхи його подальшого удосконалення	561
Скуратівська А.В.	Результати розслідування корпоративних крахів та скандалів, до яких причетні аудиторські фірми	563
Сметанюк Д.В.	Завдання аудиту ефективності управління виробничими запасами	565
Снісар Є.М.	Особливості аудиту витрат діяльності при проведенні податкового аудиту	567
Стріха А.С.	Нововведення у питаннях обов'язкового аудиту фінансової звітності в Україні	569
Суліма Н.Ю.	Розвиток аудиту операцій з грошовими коштами: методичний та організаційний аспект	571
Таранік Т.С.	Особливості визначення суттєвості під час аудиту дебіторської заборгованості	573

***Розділ 7*. Розвиток інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту в умовах цифрової адженди України**

Анур'єва А.І	Інтернет речей (IoT) – важлива технологія цифрової економіки	576
Богинська К.В.	Віртуальні підприємства – нова форма бізнес-структур	578
Буднік А.Ю.	Цифрова економіка: сучасні реалії	580
Волкова К.Ю.	Хмарні технології як засіб новітньої технології обробки та зберігання даних	582
Волтаріус В.В.	ERP-системи»: тенденції використання в управлінні бізнесом	584
Гончар В.О.	Аналіз програмного забезпечення для ведення автоматизованого обліку	586
Груша Д.І.	Віртуальна реальність та її вплив на організацію обліку	588
Дубенець О.В.	CRM-система як складова управлінської інформаційної системи підприємства	590
Зубенко В.С.	Використання дронів у обліку та аудиті: сучасні тенденції	592
Климчук Т.П.	Сучасні інформаційні технології в системі управління	594

Костюк А.О., Тхоржевська О.К.	Інновації в інформаційній системі обліку	596
Кущ О.Р.	Класифікація та вибір бухгалтерських програмних продуктів	598
Ляшенко Ю.М.	Можливості та перспективи створення штучного інтелекту	600
Майстренко А.В.	Інформаційні системи автоматизації процесів управлінського обліку	602
Марченко О.М.	Комп'ютеризація аудиту: практичні рішення	604
Матвієнко О.В., Петрашенко А.Г.	Аудит інформаційних систем та технологій	607
Нечваль Д.С.	Безготівкові розрахунки: сучасний стан та перспективи використання	609
Омелько Т.В.	Облік і аудит в контексті технологій цифрової економіки	611
Осадча О.О.	Облікові професії в умовах цифровізації економіки	613
Поліщук А.Р.	Ризики автоматизованої обробки облікової інформації	615
Приймаченко К.В.	Віртуальна та доповнена реальності: перспективи використання в обліку та аудиті	617
Разгоняєв Г.В.	Вдосконалення управління інформатизованими бізнес-процесами	619
Сербін Т.В.	Технологія блокчейн: її вплив на бухгалтерський облік і аудит	621
Стангріт Ю.І., Сліпенька А.Ю.	Тенденції розвитку економічних ризиків у інформаційному суспільстві	623
Тищенко Т.О.	Цифрова економіка та її вплив на розвиток підприємств	625
Удод А.В.	Оподаткування операцій із криптовалютою в Україні	627
Хукаленко М.В.	Нова концепція обробки даних за допомогою використання туманних технологій	629
Шевченко І.П.	Напрями «цифровізації» економіки України	631

***Розділ 8*. Облік і контроль в управлінні сучасними аграрними формуваннями**

Баданюк С.В.	Вдосконалення обліку витрат на збут на підприємствах аграрного бізнесу.	633
Бубир І.В.	Облік як джерело інформаційного забезпечення системи управління підприємством.	635
Волкова О.І.	Облік запасних частин та його удосконалення на підприємствах агробізнесу	637
Григораш А.І.	Документальне оформлення реалізації товарів на підприємствах оптової торгівлі.	639
Грищенко Є.В.	Удосконалення облікового забезпечення управління розрахунками з постачальниками і підрядниками.	641
Гулега О.А.	Особливості методики аудиту фінансових результатів підприємств агробізнесу.	643
Дудла І.В.	Удосконалення обліку витрат і виходу продукції рослинництва	645
Дячук М.І.	Джерела інформації аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.	647
Єлєупов А.І.	Контроль витрат на виробництво продукції олійних культур	649
Єник Д.Ю.	Стан і сучасні тенденції розвитку теорії та практики аудиту реалізації сільськогосподарської продукції	651

Жидка Л.В.	Особливості проведення інвентаризації на сільськогосподарських підприємствах.	653
Коваленко В.О.	Зобов'язання підприємства та їх класифікація.	655
Колесникова А.І.	Особливості безготівкових розрахунків з підзвітними особами.	657
Левчук В.В.	Внутрішньогосподарський контроль дотримання нормативу працевлаштування осіб з інвалідністю та осіб передпенсійного віку аграрними підприємствами.	659
Майстренко А.В.	Інформаційні системи автоматизації процесів управлінського обліку	661
Неліна І.І.	Нормативно-правове регулювання обліку виробництва продукції на цукрових заводах.	663
Низова Л.Ю.	Особливості обліку виробництва органічної продукції рослинництва.	665
Одинока Ю.В.	Організація аудиту адміністративних витрат.	667
Подлецька Т.В.	Принципи формування облікової політики підприємства.	669
Сава Г.В.	Внутрішньогосподарський контроль в управлінні сільськогосподарським підприємством.	671
Сімчук Я.В.	Шляхи вирішення проблем обліку реалізації готової продукції на підприємствах харчової промисловості.	675
Сидоркіна А.О.	Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками.	677
Сиплива Т.С.	Облікове забезпечення оприбуткування продукції садівництва.	679
Слонецька В.Б.	Оцінка бухгалтерського відображення переоцінки основних засобів на підприємствах агробізнесу.	981
Стойко І.С.	Оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді додаткового блага.	683
Шарапка К.О.	Облік розрахунків за ПДВ при експорті сільськогосподарської продукції.	685
Якуба Я.І.	Особливості обліку безнадійної дебіторської заборгованості.	688
Троян Ю.І.	Значення і необхідність аудиту персоналу в підвищенні ефективності управління персоналом.	690

РОЗДІЛ 1.
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

UDC 657.6

Kozyr Y.G.,
student of faculty ATM, second (master's) level of higher education,
specialty 071 "Accounting and Taxation",
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Supervisor - Shygun M.M. - Doctor of Science in Economics, Professor
Head of the Accounting and Taxation Department

SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORTING AS NOVATION AT UKRAINIAN MARKET

The main idea of the sustainable development concept is conserving scarce economic resources for the future generation. The overall goal of sustainable development is the long-term stability of the economy and environment that may be achieved by the integration and acknowledgment of economic, environmental, and social concerns throughout the decision-making process. Sustainable development reporting – one of the tools that can provide measurable information about activities provided by an organization or enterprise to support this concept.

In September 2015 at the 70th session of the UN General Assembly in New York hosted the UN Sustainable Development Summit, which approved new development targets, Ukraine joined the global process of sustainable development [3, p. 5].

The relevance of this topic consists in the rapidly growing number of leading companies all over the world that joined the global initiative to disclose the material sustainability impact. The number of companies that issued sustainable report increased more than 5 times during the last 5 years: from approximately 2,000 companies in 2014 to over 13,000 companies had produced more than 80,000 reports globally in 2016 [4].

Typically, a sustainable development report consists of some parts. Of course, they depend on the sphere of activities of the company, but the most common structure of the report described below:

- ‘sustainability reporting’ with a brief description of approaches, long-term sustainable goals and areas of its realization.
- ‘sustainability overview of the last year’ starts from the formulation of the aim of this report and indicating performance highlights, continue with the list of challenges and achievements for the past year, depicting the strategy for the future and issues tend to be solved. May be declared concrete actions and steps that were done by the company
- ‘the economic impact on sustainability’ where estimated the economic performance of the company based on financial statements, trial balances and internal reporting in the form of tables, graphs with an analytical conclusion after each figure.

The choice of such chapters to be disclosed in the report relates to announcement of thematic areas of GRI's Sustainable development strategy for 2016-2020 – human rights, climate change, good governance and anticorruption, gender equality, trade facilitation and sustainability, capital markets [1, p. 21].

- 'a great place to work' which includes the data about corporate social responsibility and achievements in the social sphere.
- 'what others say' where can be placed gratitude letters to the company and some citations of famous people about the sustainable activities of the company.

According to the research, approximately 10 Ukrainian companies issued sustainable development report in 2018, among which are: Deloitte, Ernst&Young, Coca Cola Beverages Ukraine, Ferrero, Obolon, Ukrenergo, Naftogas, SoftServe, NadraBank, Astarta Ukraine.

Most of the reports analyzed provided information on human rights, working conditions, environmental protection, and social affairs. The social policy of foreign and domestic companies is open and developed, but financial indicators are not so transparent. In general, Ukrainian companies indicate only the amount targeted for a specific measure, rather than the total amount of social investment. Irrelevant illustrations that do not fit the content of the report are present in some of them. Most domestic reports, if compared to last year, contain diverse data, which complicates their analysis and summing up on whether the company worked efficiently.

There are three main reasons for such problems:

1. Information on sustainable development in the classical sense of global scale is presented by subsidiaries of TNCs, whose number is limited in Ukraine.

2. Most enterprises only implement strategic principles in management activities and do not develop long-term sustainable development strategies, which results in lower reliability of forecasts. In addition, there are no legislative requirements for such reporting in Ukraine.

3. There are no legislative requirements for such reporting in Ukraine.

An increase in the number of socially responsible companies in Ukraine is a challenge for the near future. Especially in the context of integration guidelines for development. However, the reporting of the entire complex of information relative to the environmental, economic, social aspects is not always possible and appropriate. Especially it is hard in conditions while the frameworks and guidelines are transforming from time to time, but the process of changes will always lead to more focused reports that would be more helpful for building trust and improving reporter's reputation [2, p. 7].

References

1. GRI's Contribution to Sustainable Development: 2016-2020. URL: [https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/GRI%27s%20Contribution%20to%20Sustainable%20Development%202016-2020%20(2).pdf]

2. Sustainability and reporting trends in 2025. Preparing for the future. URL: [https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/sustainability-and-reporting-trends-in-2025-1.pdf]

3. Sustainable Development Goals: Ukraine. URL: [https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/poland/files/Sustainable_Development_Goals_Ukraine.pdf]

4. The CPA Journal: Jill M. D'Aquila. The Current State of Sustainability Reporting. A Work in Progress. URL: [https://www.cpajournal.com/2018/07/30/the-current-state-of-sustainability-reporting/]

UDC 657.6

Vashchuk A.L.,
student of faculty ATM, second (master's) level of higher education,
specialty 071 "Accounting and Taxation",
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
Supervisor - Shygun M.M. - Doctor of Science in Economics, Professor
Head of the Accounting and Taxation Department

CONCEPT OF SOCIAL DEVELOPMENT IN UKRAINIAN ENTERPRISES`S ACTIVITY

Today, CSR in Ukraine is a voluntary activity of private and public sector companies, aimed at obtaining social standards and minimizing harmful environmental impacts. Such "volunteerism" is due to the possibility not to disclose indicators social security of labor resources in reporting forms. Accordingly, controllability the social aspect of economic activity, unfortunately, is not regulated by the state on proper level.

The practical implementation of social security measures at the enterprise provides execution of indicators (conditions, measures) of social package (SP) - aggregate of all social privileges, guarantees and benefits that are provided or to be provided to employees, and includes a complex obligations assumed by the employer in relation to the labor collective.

Based on available statistics, in the US, the social package is 40-50% of the base salary. The main value of the social package in the West (up to 50%) is for various types of insurance, the main among which is the medical insurance of employees. Mandatory for most US and European companies there are two types of social programs - medical and pension insurance. Their performance has led to costs companies for social payments over the past five years have doubled and amount to 15% total staff costs [1].

2016-2019 years, in Ukraine more attention is paid to social responsibility of business. Namely this is a system of social relations with interest groups, the interaction of enterprises with the state in solving social problems. In Ukraine, the local network of the UN Global Compact has been in place since 2006 and brings together more than 160 participants - from large international and Ukrainian companies to medium and large companies small enterprises, as well as non-governmental organizations, academic institutions, business associations, etc.

In addition to this, Ukraine joined the work of the international expert group from November 2007 issues of the drafting of the international standard ISO 26 000 "Guidelines for the social responsibility ". In 2010, Ukraine is among many other countries in the world expressed "yes" the adoption of the international standard ISO 26 000 "Guide to the social responsibility ".

Fritz Kotler defined corporate responsibility: "Corporate social responsibility is the free choice of certain companies in favor of an obligation to increase the prosperity of a society by implementing appropriate approaches to doing business and giving corporate resources" [2]. By the way, Ukraine has chosen the direction of European integration both in the medium and long term, so we have to take European standards as the benchmark [4].

Turning to the "Strategy for Promoting Corporate Social Responsibility Development in Ukraine until 2020," there are some factors that emphasize the need to develop social responsibility in Ukraine: a low level of corporate culture; lack of awareness of society about the impact of business on the standard of living; Closure of Ukrainian companies for publicity; uneven consideration of the interests of stakeholders [3, p. 84-86].

The models of social responsibility that exist today have a branched-out structure. Researchers on corporate social responsibility distinguish three levels for defining social responsibility:

The first (basic) level - business pays taxes in full and legally, thus the funds come to the budget, where they are distributed to the same social programs.

The second (corporate) level - a socially responsible business must pay an economically sound salary.

The main advantages of conducting Ukrainian CSR enterprises include:

1. Increase in financial indicators. Many studies conducted in different countries depict the relationship between the quality of the company's social responsibility policy and the improvement of its financial performance.

2. Improving the reputation and image of brands. Commodity prospects and great market choices create the conditions under which consumer choice has a significant impact.

3. Increased sales and consumer loyalty. A successful and well-considered social responsibility policy has a significant impact on the company's sales level and customer loyalty.

4. Reducing staff turnover, and as a consequence of increased staff loyalty.

5. Reduction of tax pressure by inspection bodies [1].

Social responsibility has the opportunity not only to improve the image of the enterprise, but also provides an advantage over the long term. You can also identify the main three measures that can help improve competitiveness, namely:

Firstly, when developing a strategy, it is necessary to calculate the social responsibility of this enterprise.

Secondly, the formation of a corporate strategy should be based on the principles of understanding the needs and expectations of society, improving the relationship with stakeholders and improving the reputation of the enterprise as a whole.

Thirdly, compare each stage and level of corporate strategy formation with the basic concept of socially responsible business.

References

1. Demidov E. E. Corporate Social responsibility: soobrazym on troyh. URL : http:www.cfin.ru/anticrisis/macroeconomics/government_program/csr.shtml. (07/04/2019)

2. Kovalchuk N.V. Economic Aspects of the Priorities of Ukraine's Integration // DSFA Bulletin. Economic sciences 2014. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddfae_2014_1_12.

3. Gogulya O.P., Kudinova I.P. Social responsibility of business // Publishing House National University of Bioresources and Natural Resources of Ukraine, 2008. P. 84-86.

4. Strategy for Promoting the Development of Corporate Social Responsibility in Ukraine until 2020. URL : http://www.svb.org.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf (05/04/2019).

5. Kotler F., Lee N. Corporate Social Responsibility. How to make as much good as possible for yours companies and societies // Standard, 2005. P. 34.

УДК 657

Брушковська Д.В.,
студентка ФОАІС, 3 курсу, 8 групи, спец. 071 «Облік оподаткування»,
Київський національний торговельно–економічний університет,
Науковий керівник - Августова О.О - к.е.н., ст. викладач кафедри обліку та оподаткування КНТЕУ

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Результатом діяльності будь-якого підприємства є випуск готової продукції, виконання робіт або надання послуг. Адже саме завдяки цьому вони і отримують свій основний прибуток. Тому тема обліку готової продукції та її реалізації завжди була і є актуальною.

Дослідженню даної теми присвятили свої наукові статті вітчизняні вчені-економісти: М.С. Пушкар, Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, Н.В. Чебанова, М.І. Должанський, В.П. Завгородній, О.В. Лишиленко та інші. Це свідчить про актуальність проблеми та пошуку вирішення її.

Готовою вважається продукція повністю закінчена обробкою, укомплектована, яка пройшла необхідні випробування (перевірки), відповідає діючим стандартам або затвердженим технічним умовам (має сертифікат чи інший документ, що засвідчує її якість), прийнята відділом технічного контролю підприємства та здана на склад або ж прийнята замовником (якщо готова продукція здається на місці) відповідно до затвердженого порядку її приймання (оформлена встановленими здавальними документами) [1, с.257].

Облік готової продукції відображається на рахунку 26 «Готова продукція». За дебетом рахунка 26 «Готова продукція» надходить готова продукція власного виробництва за фактичною чи нормативною собівартістю. За кредитом рахунка 26 «Готова продукція» списання готової продукції за собівартістю, яка визначається методами вибуття запасів.

У бухгалтерському обліку готова продукція повинна оцінюватись відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» за первісною вартістю. Але оскільки вартість продукції може бути визначена лише після накопичення усіх витрат і калькулювання її фактичної собівартості, постає потреба в щоденному обліку наявності та руху готової продукції для визначення її вартісних характеристик.

При визначенні первісної вартості продукції (робіт, послуг) керуються також П(С)БО 16 «Витрати» [3].

Готова продукція в бухгалтерському обліку може оцінюватися по одним з таких способів:

- за фактичною виробничою собівартістю продукції, яка дорівнює сумі всіх витрат на її виготовлення;
- за плановою (нормативною) виробничої собівартості;
- за обліковими цінами;
- за продажними (регульованим або вільним, ринковими) цінами і тарифами;
- за прямими статтями витрат або скороченою собівартості [2, с.359].

Готова продукція обліковується на підприємствах за місцями її зберігання й окремими видами у встановлених одиницях виміру: натуральних (характеризують кількість, обсяг і вагу продукції відповідно до їх фізичних властивостей, використовують для кількісного обліку готових виробів); умовно-натуральних (показники, необхідні для одержання узагальнених показників з обліку однорідної продукції).

Вважаємо за доцільне на виробничих підприємствах до рахунку 26 «Готова продукція» відкрити такі субрахунки:

• 261 «Готова продукція за обліковими цінами»;

• 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікової ціни» [5, с.261].

На думку М.С. Пушкаря, щоб позбутися розбіжностей в оцінці готової продукції, необхідно визначити відхилення між фактичною й умовною вартістю продукції після формування калькуляції та скласти виправні проводки:

• Дт 26 «Готова продукція»;

• Кт 23 «Виробництво»,

коли фактична собівартість готової продукції перевищує умовну вартість, або сторнувати такий запис, якщо фактична собівартість виявиться меншою відумовної вартості.

Ми ж вважаємо за доцільне надходження на склад готової продукції відображати записом:

• Дт 261 «Готова продукція за обліковими цінами»;

• Кт 23 «Виробництво».

Одночасно потрібно відобразити суму відхилень, яка виникає між фактичною виробничою собівартістю готової продукції та її вартістю за обліковими цінами. Якщо фактична собівартість готової продукції виявиться вищою, ніж її вартість за обліковими цінами, то додатково слід сформувати запис:

• Дт 261 «Готова продукція за обліковими цінами»;

• Кт 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готовою продукції від облікових цін».

При від'ємному значенні відхилення запис на рахунках обліку буде зворотнім:

• Дт 262 «Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікових цін»;

• Кт 261 «Готова продукція за обліковими цінами».

Для вдосконалення обліку готової продукції та її реалізації вважаємо за необхідне розмежувати витрати на збут, які пов'язані з доведенням існуючої продукції до споживача (тара, упаковка, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на утримання складів, магазинів, торгового персоналу тощо) та маркетингові витрати, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника [4, с.358].

Виконання даних пропозицій дозволить ефективно здійснювати облік готової продукції і її реалізації, підвищить ефективність виробництва, і тим самим підтримає конкурентоспроможність виробленої продукції, нарощуючи економічний потенціал підприємства.

Список використаних джерел

1.Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: підручник / Ф.Ф. Бутинець. – 3-є вид., виправлене і доповн. – Житомир: ПП Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua 456 "Рута", 2009. – С.440

2. Нестеренко Ж.К. Особливості готової продукції та вдосконалення обліку її реалізації / Ж.К. Нестеренко // Сталий розвиток економіки. – 2017. – С.543

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 „Запаси": Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999р. №246 (із змінами та доповненнями).- Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/file/link/

4. Пушкар М. С. Фінансовий облік в системі управління : монографія / Пушкар М.С., Щирба.М.Т. – Тернопіль : Карт – бланк, 2012. – 178 с.

5. Слюсарчук Л. Облік готової продукції та її реалізації/ Л.Слюсарчук // Вісник податкової служби України. 2016. - № 29. -С.498

УДК 658.7

Бур'яненко А.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ходзицька В.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ "JUST-IN-TIME" В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

В умовах активної конкуренції ринкової економіки підприємства змушені шукати нові підходи для удосконалення процесів виробництва та постачання, скорочення їх термінів та підвищення якості вихідного продукту. З цих причин логічним стало виокремлення концепції управління матеріальними потоками, тобто логістики. Завдяки впровадженню основних концептуальних принципів логістики підприємства отримують додаткові можливості покращення взаємодії

підрозділів на різних етапах створення продукції, зниження вартості витрат і разом з тим собівартості, а також мобільність реакції на попит споживачів. У цьому контексті стає актуальною проблема вивчення системи «just-in-time» («точно-вчасно») у стратегічному управлінському обліку та дослідження можливостей її впровадження на українських промислових підприємствах.

Дане питання висвітлене у наукових роботах іноземних та вітчизняних дослідників, таких як: Т. Оно, К. Лей, Т. Ченг, І. Хей, М. Імаї, М. Донніка, П. Атамаса, А. Гайджинського, С. Подольського, В. Шевчука та ін.

У своїй роботі К. Лей зазначає, що система «точно-вчасно» забезпечує загальний метод до підвищення якості продукції та підтримання своєчасності здійснення виробництва та збуту продукції [1]. Т. Ченг ототожнює дану систему із філософським напрямом з управління виробництва продукції, при якому усі необхідні складові оптимальної якості та кількості надходять в потрібне місце та у визначений час [2].

Помилковою є думка, що JIT – це просто ретельне планування, за якого зменшуються обсяги незавершеного виробництва та матеріальних запасів. JIT – це прогресивна, гнучка, високонадійна система з використанням мінімального рівня матеріальних запасів, мінімального простору та мінімальної документації, що дає змогу швидко змінювати асортимент та обсяги виробництва.

Основною метою системи «точно-вчасно» є усунення необґрунтованих витрат (втрат) у процесі виробництва. Втратами визнаються непродуктивні ресурси, до яких відносяться перевиробництво, зберігання матеріальних запасів, брак і відходи, дефекти виробів, час очікування, непотрібні перевезення. Тому доцільною є думка, що вартість готового виробу формується лише під час технологічних операцій над ним, у той час як весь виробничий цикл та реалізація продукції складаються ще й з контролю, транспортування, простоїв та зберігання [3].

Основними завданнями системи JIT є: зменшення обсягів запасів сировини, матеріалів та готової продукції на складах підприємства, оскільки вони займають місце та підвищують вартість виробництва; усунення причин зупинки виробництва та зменшення часу на налагодження виробничого устаткування; виготовлення такої кількості продукції, яку відразу можна реалізувати покупцям; зменшення обсягів партії готової продукції. Вирішити перелічені завдання можна за допомогою таких інструментів: вчасне проведення запланованих ремонтів устаткування; запобігання виникненню виробничого браку; узгодження з постачальниками потреби у перевірці ними якості сировини та матеріалів; розміщення робітників за виробничими структурними підрозділами; забезпечення належного інформаційного потоку протягом процесу виробництва за допомогою спеціальних знаків «канбан» (деталі переміщуються у виробничій системі на основі попиту на кінцеву продукцію). Виконання вище перерахованих цілей досягається шляхом проектування та виробництва в системі «точно-вчасно», що складається з чотирьох блоків: розробка виробу, розробка процесу, кадрові/організаційні елементи, планування та управління виробництвом.

Запровадження JIT провокує певні зміни в системі обліку виробництва. Вірогідним є зникнення або кардинальна зміна використання рахунка 201 «Сировина і матеріали», що спричинене тим, що фактично матеріали не зберігатимуться на складі, а безпосередньо направлятимуться до виробничих цехів. Не можу погодитися з думкою М. Донніка про можливе зникнення потреби у використанні ще одного рахунку 24 «Брак у виробництві» [4], так як досвід практикуючих «just-in-time» системи підприємств показує значне зменшення обсягів браку, проте не суцільне його зникнення.

Впровадження системи «точно-вчасно» має ряд переваг, серед яких підвищення якості продукції, зменшення браку та переробок; скорочення термінів підготовки до виробничого процесу, безпосередньо виробництва та скорочення кількості простоїв; пом'якшення вимог до розмірів виробничих площ та складських приміщень, зниження вартості їх утримання; підвищений рівень продуктивності та використання обладнання; активна участь та підвищена мотивація робітників. При цьому підприємства можуть зіткнутися з такими недоліками в процесі впровадження JIT: висока вартість реалізації системи (закупівля модернізованого обладнання, навчання фахівців та витрати на заробітну плату); залежність від високої якості сировини та добропорядності, пунктуальності постачальників; ускладнення взаємовідносин з іншими інформаційними системами ділових партнерів.

Отже, запровадження українськими підприємствами системи «точно-вчасно» забезпечить управлінському персоналу контроль над виробництвом, високу виробничу здатність устаткування, оптимізацію тривалості виконання операцій, випуск відповідного до замовлень обсягу продукції, вивільнення додаткових коштів.

Список використаних джерел

1. Kee-Hung Lai, Cheng T.C. (2009), Just-In-Time Logistics, Burlington, Gower Publishing [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=macFDAAAQBAJ&printsec=frontcover&dq= Just-in-time

2. T.C. Cheng, S. Podolsky Just-in-Time Manufacturing: An introduction logistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://books.google.com.ua/books?id=WL95yzpj1TIC&printsec=frontcover&dq=Just-in-time&hl=uk&sa=X&ved=0ahUKEwiNx93

3. Robert F. Conti Управление производством. «Философия just-in-time» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrlogist.com/article/operacionnyj-menedzhment/proizvodstvennaja-logistika/453

4. Доннік М.А. Міжнародний досвід організації виробництва та його вплив на побудову обліку / М.А. Доннік // Актуальні питання розвитку агробізнесу в Україні : матеріали І Всеукр. студ. наук.-практ. інтернет-конф. (29 квітня) / відп. за вип.: М.М. Коцупатрий, О.О. Єранкін, В.Ф. Мервенецька. – К. : КНЕУ, 2014. – С. 195–197.

УДК 336.4

Гринюк О.С.,
студентка ННІ фінансів, банківської справи,
Університет державної фіскальної служби України,
Науковий керівник - Пилипів В.В. - д.е.н., професор

ОКРЕМІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання дуже часто спостерігається нестача фінансових ресурсів у багатьох вітчизняних суб'єктів підприємницької діяльності. Це пов'язано з утратою підприємствами власних ресурсів у результаті їх збиткової діяльності; зростанням у країні інфляції; недосконалістю оподаткування, що супроводжується іммобілізацією фінансових ресурсів; високою вартістю залучених позикових коштів тощо. Нестача фінансових ресурсів впливає на виробничо-господарську діяльність підприємств, сприяє появі і зростанню боргів перед іншими господарюючими суб'єктами, державою, співробітниками. Це зменшує фінансування подальшого розвитку малих підприємств, знижує надходження податкових платежів.

Управління фінансовими ресурсами малого підприємства по суті можна порівнювати з управлінням фінансовою діяльністю, яке за думкою вченого В. Москаленка, має собі на меті, з однієї сторони, регулярно забезпечувати підприємство засобами, які призначені для його раціонального оснащення і нормальної поточної господарської діяльності, надаючи йому ці засоби в необхідний час з мінімальними витратами і без втрати для незалежності підприємства по відношенню до третіх осіб і його можливій комерційній діяльності, а з іншої – контролювати, перш за все, раціональне використання фінансових ресурсів і рентабельність операцій, для яких ці ресурси були призначені [3, с. 32].

Фірми зарубіжних країн, наприклад Англії, чиї активи співпадають за безпекою кредитів, мають тенденцію використовувати боргове зобов'язання досить інтенсивно. Активи, які можуть бути використані у різному бізнесі, дають добре додаткове забезпечення, в той час як вузько цільові активи його не дають. Таким чином, високорозвинені компанії є, звичайно, кредитоздатнішими і значною мірою використовують кредит, тоді як компанії, що включені в технологічні дослідження, використовують боргове зобов'язання меншою мірою [1, с. 93].

У вітчизняній практиці проблеми формування оптимальної структури капіталу пов'язані із впливом таких несприятливих факторів, як низький рівень кваліфікації фінансового менеджменту, надзвичайно ризикова політика формування активів та пасивів підприємств, труднощі із залученням зовнішніх джерел фінансування, дефіцит внутрішніх джерел фінансування, високий рівень кредиторської заборгованості в структурі джерел фінансування. Поліпшення ситуації можливе за умови розширення можливостей для українських суб'єктів господарювання, отримання кредитів за рахунок зниження вартості банківських

кредитів і спрощення процедури їх отримання, та покращення фінансово-економічного стану, яке має супроводжуватися державною підтримкою розвитку діяльності через надання різного роду пільг і гарантій і створення фінансової інфраструктури для такого розвитку [4, с. 16].

Що стосується внутрішніх заходів на малому підприємстві, які сприятимуть підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами, то можна виділити розробку якісно нових підходів до організації роботи фінансових служб саме у сфері фінансування; сконцентрованість фінансових служб на пошуку можливих внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інвестиційних проектів, операційної діяльності та способів їх найбільш «сприятливого» залучення [2, с. 74].

Досвід роботи підприємств Франції, Німеччини та Англії показує, що найбільш ефективне використання фінансових ресурсів отримують там, де організований чіткий облік і постійний контроль не в кінці року, а систематично протягом року за їх використанням. Без налагодження належним чином кількісного обліку економічні показники втрачають свою об'єктивну основу та економічне значення, перестають бути важелями управління. Контроль лише за річними даними недостатній, несвоєчасний і мало ефективний, оскільки не дає можливості виправити помилки, які мали місце протягом року.

Отже, фірми зарубіжних країн, таких як Франція, Німеччина та Англія, використовують різні способи поліпшення управління фінансовими ресурсами. Щодо формування фінансових ресурсів, то за кордоном притримуються принципу, що фірмам, які розвиваються потрібен капітал, який можна отримати за рахунок боргового зобов'язання. Одним із найважливіших його переваг є те, що його власники отримують дохід, відсоток, який і допоможе розвиватися фірмі в майбутньому. Найбільш ефективне використання фінансових ресурсів отримують там, де організований чіткий облік та постійний контроль.

Список використаних джерел

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств : навчальний посібник [для самост. вивч. дисципліни] / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. – [3-тє вид., виправл. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2018. – 299 с.

2. Ковалюк О.М. Фінансовий механізм організації економіки України (проблеми теорії і практики): монографія / О.М. Ковалюк. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. – 396 с.

3. Москаленко В.П. Управление эффективностью призводства на базе стандартизации. – К.: Техника, 1986. – 71 с.

4. Нестеренко С.С. Оборотні кошти в умовах формування ринкової економіки / Нестеренко С.С. // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2016. – Вип. 7. – С. 49.

УДК 657.6.

Гудим О.О.,
студентка ф-ту ОФІТ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
КЕІ ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондаренко Т.Ю. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Зобов'язання - заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди.

Рахунки класу 6 «Поточні зобов'язання» призначені для обліку даних та узагальнення інформації про зобов'язання, які будуть погашені у звичайному ході операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу [4].

На рахунках цього класу ведеться облік короткострокових позик, довгострокових зобов'язань, що стали поточною заборгованістю із строком погашення на дату балансу не більше дванадцяти місяців, короткострокових векселів виданих, розрахунків з постачальниками та підрядниками, розрахунків з податків і платежів, розрахунків за страхуванням, розрахунків з оплати праці, розрахунків з учасниками, а також інших розрахунків та операцій, доходів майбутніх періодів [3].

Позикові ресурси у сучасних умовах, зокрема банківські кредити, недешеві. З огляду на це підприємству, насамперед, потрібно об'єктивно оцінити в них потребу. Кредитування можна уникнути різними шляхами: домовитись із постачальником про відтермінування платежу за роботи і послуги, здійснити продаж власних оборотних чи необоротних активів, які не використовуються.

Одним з видів поточних зобов'язань є поточна заборгованість за довготерміновими зобов'язаннями. До цього рахунка доцільно відкривати субрахунки другого порядку для більш точного розкриття інформації про те, який саме вид довготермінової заборгованості переведено до складу поточної [2].

Окремі позиції в обліку зобов'язань виділені зобов'язанням за векселями. Вексель - це цінний папір. Відповідно до ст. 4 Закону України «Про обіг векселів в Україні» видавати векселі можна лише для оформлення грошового боргу за фактично поставлені товари, роботи і послуги. Таким чином, вексель є борговою розпискою і використовується для розрахунків за товари (роботи, послуги). Слід зазначити, що хоча зобов'язання за векселем і заміняє грошові зобов'язання за договором, вексельне зобов'язання має абстрактний характер і не пов'язане з подіями, які були основою для його видачі. Оскільки плата за векселем відбувається лише через певний період, і протягом цього часу сума за векселем перебуває в розпорядженні платника за векселем, то останній виступатиме не лише однією з форм розрахунків, а й окремим видом комерційного кредиту [1].

Вагоме місце в системі розрахункових операцій мають розрахунки з постачальниками і підрядниками. Заборгованість перед ними виникає через розрив у часі моменту переходу права власності на придбані товари, роботи чи послуги з моментом їхньої оплати. Облік ведеться на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками». Сам факт укладення господарського договору на цьому рахунку не відображається, хоча він і є джерелом зобов'язань. У момент укладення договору в підприємств уже виникли права і обов'язки, але поки хоча б одне із них не перейде до їхнього виконання, права і обов'язки не будуть відображені в балансі.

Іншим видом поточних зобов'язань є зобов'язання перед бюджетом. Неправильне нарахування сум податків і обов'язкових платежів, невчасне їхнє перерахування до бюджету спричинює не лише сплату пені, а й адміністративну або навіть кримінальну відповідальність.

Серед важливих проблем сучасності - незацікавленість підприємств у своєчасному розрахунку зі своїми працівниками, оскільки така заборгованість за суттю є безоплатним кредитом.

Останнім рахунком, який передбачено в Плані рахунків для ведення обліку поточних зобов'язань, є 68 «Розрахунки за іншими операціями». На цьому рахунку обліковують ті операції, які не відображаються на рахунках 63 - 67. Об'єднання на одному рахунку різних за економічним змістом розрахунків не зовсім обґрунтоване. Як видно з переліку субрахунків, на рахунку 68 «Розрахунки за іншими операціями» обліковують розрахунки як з покупцями і замовниками, так і з дочірніми підприємствами, з виробничими одиницями й господарствами, виділеними на окремий баланс, з навчальними закладами [3].

Список використаних джерел

1. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 23.03.2017 № 1982-VIII // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1982-8

2. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів / В. Сопко, З. Гуцайлюк, М. Щирба, М. Бенько. - Тернопіль: Астон, 2005. - 496 с.

3. Довідник з бухгалтерського обліку / Уклад.: Н.І. Ценклер, Й.Д. Шляхта, Г.Г. Штулер; За ред. Н.І. Ценклер. - Ужгород; ІВА, 2000. - 356 с.

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 18.09.2018 № 2545-VIII // Сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2545-8

УДК 657.471.12

Денисенко А.Р.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Коршикова Р.С – к.е.н.,
доцент кафедри обліку та оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ЗАБЕЗПЕЧЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства в процесі їх господарської діяльності мають справу із зобов'язаннями різного характеру. Крім фактичних зобов’язань, величина й строк погашення яких чітко визначені, можуть також виникати умовні зобов'язання, визнання яких пов'язане з настанням чи ненастанням певної події. У цих випадках Міжнародні стандарти виокремлюють поняття забезпечень та умовних зобов'язань, які для правильного подання у фінансовій звітності належить чітко відрізняти від звичайних зобов'язань.

Відповідно до МСБО 37 “Забезпечення, умовні зобов’язання та умовні активи” забезпечення – це зобов’язання з невизначеним строком або сумою [1].

Питанням сутності забезпечень та дослідженням проблем їх визнання займались ряд провідних науковців, таких як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, З.В. Завгородній, Я.Д. Крупка, О.М. Петрук та інші.

Забезпечення можуть створюватись підприємством для відшкодування його майбутніх витрат на:

- виплату відпусток працівників;
- додаткове пенсійне забезпечення;
- виконання гарантійних зобов'язань;
- демонтаж обладнання тощо.

Суб'єкти господарювання здійснюють оцінку забезпечень згідно з МСБО 37 “Забезпечення, умовні зобов’язання та умовні активи” або з П(С)БО 11 “Зобов’язання” [3] залежно від обраної облікової політики.

Сума зобов’язання повинна бути найкращою оцінкою витрат, необхідних для погашення поточного зобов’язання на звітну дату. Це сума витрат на:

- негайне погашення зобов’язання;
- переведення зобов’язання на третю сторону.

Для отримання найкращої оцінки забезпечення слід враховувати ризики та невизначеності, які неминуче пов'язані з багатьма подіями та обставинами. Ризик визначає непостійність результату. Коригування на ступінь ризику може збільшити суму, за якою оцінюється зобов'язання. Проте слід наголосити, що невизначеність не виправдовує створення надмірних забезпечень або навмисного завищення зобов'язань. Тому під час оцінювання забезпечень необхідна обачність для уникнення дублювання коригувань на ризик і невизначеність.

Забезпечення, які мають бути погашені (виконані) через тривалий проміжок після первісного визнання, слід оцінювати за допомогою процедури дисконтування. Це зумовлено суттєвістю впливу вартості грошей у часі. Тому оцінкою забезпечення вважатиметься теперішня вартість видатків, які, як очікується, будуть потрібні для погашення цього зобов'язання. При цьому ставка (або ставки) дисконтування мають бути ставкою (ставками) до оподаткування, яка відображає (які відображають) поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі та ризиків, притаманних зобов'язанню. Вони не повинні відображати ризики, на які були скориговані оцінки майбутніх грошових потоків.

Після визнання таких довгострокових зобов'язань підприємств повинно періодично коригувати їхню балансову вартість внаслідок скорочення періодів дисконтування. Поступове збільшення цієї величини визнаватиметься одночасно фінансовими витратами [2].

Особливий підхід до оцінювання забезпечень виникає, коли мова йдеться про статті зобов'язань підприємства, які виникають на постійній основі, наприклад, гарантійні забезпечення. Для їхньої оцінки слід застосовувати так званий метод очікуваної вартості, тобто забезпечення оцінюють зважуванням усіх можливих результатів їхньої реалізації на пов'язані з ними ймовірності.

Таким чином, під час оцінки зобов’язання компанія повинна:

- взяти до уваги ризики та невизначеності, неминуче пов’язані з багатьма подіями та обставинами (при цьому слід використовувати принцип обачності, щоб не завищити суму забезпечення);
- у разі якщо вплив вартості грошей протягом часу є суттєвим, використовувати для оцінки суми забезпечення теперішню вартість очікуваних витрат, необхідних для погашення зобов’язання;
- брати до уваги майбутні події (зміни в законодавстві, технологіях), які можуть впливати на суму, необхідну для погашення зобов’язання, якщо є об’єктивне свідчення, що вони відбудуться;
- під час оцінки забезпечення не потрібно враховувати прибутки від очікуваного вибуття активів;
- компенсацію від третьої сторони на покриття деяких або всіх витрат, необхідних для погашення забезпечення, визнавати лише тоді, коли існує повна впевненість, що компенсацію буде отримано, якщо компанія погасить свої зобов’язання.

Балансову оцінку забезпечень слід переглядати на кінець кожного звітного періоду і коригувати для відображення поточної найкращої оцінки. Якщо немає ймовірності того, що вибуття ресурсів буде потрібно для погашення зобов’язань, то визнання зобов’язання повинно бути припинено з визнанням доходів звітного періоду.

Список використаних джерел

1. Міжнарожний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»: від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс] // – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051.

2. Омецінська І. Сутність забезпечень, порядок їх визнання та оцінки / І. Омецінська // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – С. 285

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00.

УДК 657.47

Жорнова А.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Коршикова Р.С. – *к.е.н.,*
доцент кафедри обліку і оподаткування

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СИСТЕМИ КАЛЬКУЛЮВАННЯ НА ОСНОВІ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах ринкових відносин одним із основних питань промислового підприємства є формування собівартості його продукції. Визначення собівартості супроводжується низкою проблем, пов'язаних з умовністю розподілу непрямих виробничих витрат, що надалі негативно впливають на прийняття управлінських рішень. Їхнім вирішенням можна вважати створення методу калькулювання, який отримав назву калькулювання на основі видів діяльності (англ. - «Activity Based Costing») або метод АВС. Так, за допомогою цього методу можна точніше здійснити калькулювання собівартості певного виду продукції, правильно віднести накладні витрати на певний продукт та забезпечити зв'язок між інформацією та витратами [1].

Традиційна система калькулювання побудована за принципом, відповідно до якого продукція, що виготовляється в ході виробничих процесів, споживає певні ресурси. В цій системі прямі витрати пов'язані з об'єктами калькулювання, а непрямі витрати, що накопичуються за місцями їх виникнення, розподіляються між видами продукції на основі обмеженої кількості факторів витрат (баз розподілу).

Згідно з ідеологією методу АВС продукція є результатом певних видів діяльності, які споживають необхідні для цього ресурси, що обліковується на відповідних рахунках. Отже, калькулювання на основі діяльності – це підхід, за допомогою, якого спочатку відбувається групування накладних витрат за видами діяльності (пулами операцій), а потім здійснюється їхній розподіл між видами продукції на основі кількості спожитих обсягів відповідного виду діяльності (операції). Особливою рисою цього методу є те, що він вимагає аналізувати та контролювати й інші операції, які викликають появу накладних витрат [2], оскільки непрямі операційні витрати так само як і непрямі виробничі витрати

розподіляються на продукцію через споживання видів діяльності. Як наслідок створюється коректне віднесення накладних витрат на конкретні види виготовленої продукції. Отже, АВС-метод допомагає більш точно розрахувати витрати, на відміну від традиційного підходу, де розподіл базується тільки на обмеженій кількості факторів витрат.

Крім того, цей метод калькулювання допомагає відповідним фахівцям дослідити інформацію про можливості зниження споживання ресурсів.

Досліджуючи роботи різних науковців [2, 5], можна зазначити наступні переваги застосування методу калькулювання на основі видів діяльності.

1. Метод АВС дозволяє точно визначити витрати невикористаних потужностей, які списуються на витрати періоду.

2. Отримана інформація щодо собівартості, яка буде використана для визначення ціноутворення, підвищує конкурентоспроможність продукції;

3. За рахунок цього методу можна швидко отримати інформацію про прибуток чи збиток підприємства, а також про зниження витрат та управління ними;

Проте цьому підходу властива також низка недоліків, серед яких доцільно виділити наступні:

1. Розробка та впровадження методу АВС являє собою довгий та складний процес, за яким можливі значні неминучі витрати.

2. Застосування даного методу вимагає підвищення кваліфікації самих працівників, а також збільшення часу для аналізу необхідної інформації.

3. Існує небезпека про отримання надмірної інформації про витрати, що призведе до інформаційного перевантаження.

Підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що метод АВС дає змогу докладно дослідити всі витрати підприємства, а також здійснити більш якісне управління ними. Він є логічним розвитком існуючих традиційних методів обліку та калькулювання, які використовують більшість сучасних підприємств у промисловості та сфері послуг.

Отже, за рахунок цього методу можна забезпечити підвищення ефективності виконання трьох функцій: планування, контролю та управління, адже саме ці функції виступають у ролі «двигуна» розвитку бізнесу.

Таким чином, вітчизняним підприємствам слід звернути увагу на впровадження системи методу АВС, оскільки це сприятиме більш точному віднесенню накладних витрат на певний продукт, що підвищить точність калькуляційних розрахунків, та як наслідок призведе до підвищення ефективності функціонування підприємства.

Список використаних джерел

1. Білоусова І. Методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції. [Текст] / І. Білоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 9 - С. 3-5.

2. Воронова Е.Ю., Улина Г.В. Управленческий учет на предприятии: учеб.пособие. / Е.Ю. Воронова, Г.В. Улина - М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2017. – 248 с.

3. Ковтун С., Управління затратами / С. Ковтун, Н. Ткачук, С. Совлук. - Х.: Фактор, 2016. – 272 с.

4. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підручник для студентів вузів, Київ: Книга, 2014. - 544 с.

5. Потапенко Ю.С. АВС-метод управління витрат і його переваги [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://masters.donntu.edu.ua/2009/fem/ potapenko/library/tez1.htm.

УДК 336.274.2

Заболотна С.П.,
студентка економічного ф-ту, 1-М курсу,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
НУБіП України, м. Київ,
Науковий керівник - Савчук В.К. - д.е.н.,
професор кафедри статистики та економічного аналізу
Національний університет біоресурсів і природокористування України

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ТОВАРНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЛІКВІДНОСТІ

Проблеми управління дебіторською заборгованістю постали сьогодні особливо гостро, що пов’язано із несвоєчасністю платежів, поверненням в неповному обсязі боргів, виникненням сумнівних боргів. Підприємства, що виступають кредиторами, поступово попадають в положення технічного банкрутства. Подальші проблеми з дебіторською заборгованістю можуть призвести і до реального банкрутства підприємства-кредитора. Тому важливим завданням управління фінансами на підприємстві є пошук можливостей підвищення ліквідності дебіторської заборгованості, тобто можливості її швидкого переведення в готівку з мінімальними витратами.

Одним з головних етапів політики управління дебіторською заборгованістю є процес її реструктуризації, яку окремі науковці розглядають як сукупність заходів спрямованих на підвищення її ліквідності та прибутковості [1].

Достатній рівень ліквідності товарної дебіторської заборгованості (ТДЗ) характеризується можливістю своєчасної або дострокової трансформації у грошову форму без значних фінансових втрат.

Проведення реструктуризації дебіторської заборгованості підприємства потребує чітко визначеної послідовності дій (рис. 1).

На першому етапі реструктуризаційного процесу власник повинен встановити певні цілі, яких необхідно досягти після завершення процесу реструктуризації дебіторської заборгованості. В якості таких цілей можна розглядати: підвищення рівня абсолютної платоспроможності; термінове залучення коштів для інвестиційних потреб; підвищення рівня надійності товарної дебіторської заборгованості тощо.

Другий етап процесу реструктуризації товарної дебіторської заборгованості пов’язаний із призначенням відповідальної особи або керівника групи спеціалістів, який повинен мати безпосередній зв’язок із фінансовою роботою на

підприємстві, а члени команди спеціалістів можуть належати і до інших підрозділів крім фінансового, зокрема, відділ збуту, бухгалтерія та ін.

Третій етап реструктуризації товарної дебіторської заборгованості присвячений поглибленому дослідженню, яке передбачає оцінку рівня і складу дебіторської заборгованості та ефективності інвестованих в неї коштів. Методика такого аналізу розроблена Бланком І.О. [2] і Мазаракі А.А. та ін. [3].

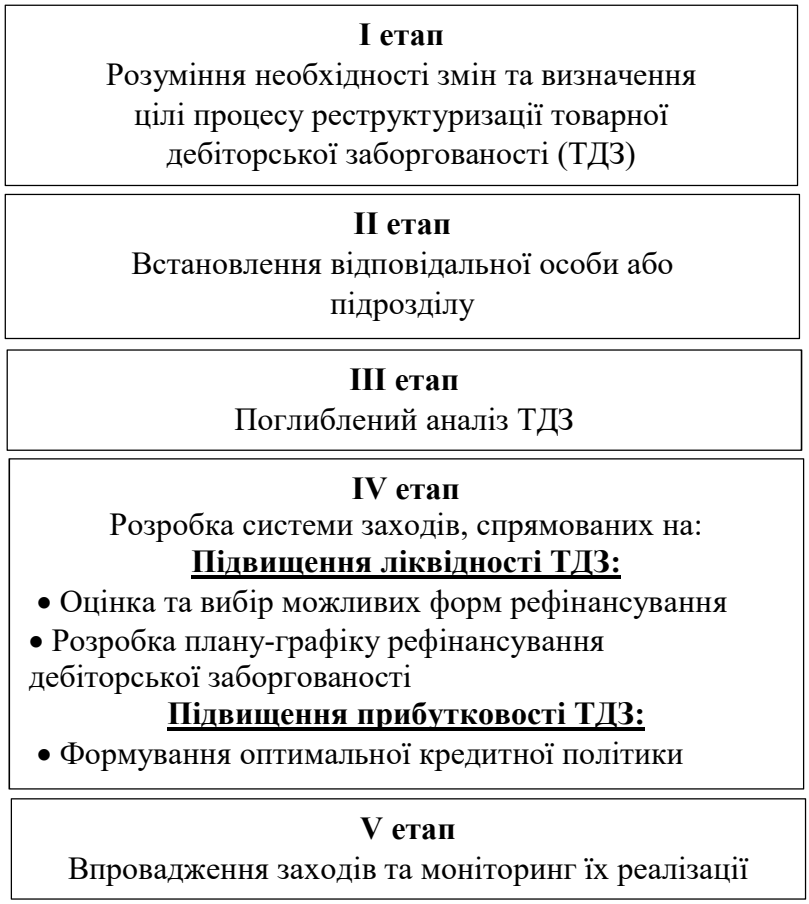

Рис.1. Концептуальна схема процесу реструктуризації товарної дебіторської заборгованості

На четвертому етапі робіт по реструктуризації товарної дебіторської заборгованості розробляються конкретні заходи з підвищення її ліквідності. У складі зазначених заходів проводиться оцінка доцільності застосування можливих форм рефінансування дебіторської заборгованості: факторинг, облік векселів, форфейтинг тощо.

П’ятий етап процесу реструктуризації є завершальним і включає в себе запровадження на підприємстві розроблених заходів з підвищення ліквідності і прибутковості товарної дебіторської заборгованості.

Отже, одним із важливих напрямів поліпшення погашення дебіторської заборгованості на підприємстві є її реструктуризація в процесі якої уточнюють склад боржників та їх фінансовий стан, встановлюють причини виникнення ТДЗ та розробляють систему заходів з підвищення ліквідності товарної дебіторської заборгованості.

Список використаних джерел

1. *Білик М.Д. Управління дебіторською заборгованістю підприємств // Фінанси України, 2003, №12. – С. 24.*
2. *Бланк И.А. Управление активами. Т 2. – К.: Ника-Центр, 1999. – С. 349.*
3. *Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакова Н.М. Економіка торговельного підприємства. – К.: Хрещатик, 1999.- С.550.*

УДК 675

Западнюк Ю.В., Дзигун Є.С.,
студенти ф-ту ОПДзвнм-11, 1 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Тернопільського національного економічного університету,
Науковий керівник - Ясишена В.В. - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ НАСЕЛЕННЯ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Для ефективного функціонування діяльності підприємств необхідна чітка організація трудового процесу, прогресивні норми і нормативи, ефективні системи матеріального стимулювання високопродуктивної праці. Оскільки вони є основою не лише організації праці на робочих місцях, але й планування, організації виробничих процесів і управління виробництвом. Забезпечення високого рівня продуктивності праці та ефективності діяльності персоналу підприємства значною мірою залежить від належної системи розрахунків з оплати праці. Тому, важливими ділянками роботи, які потребують точних і оперативних даних, є облік і аналіз заробітної плати, як основи доходу найманих працівників.

Теоретичні основи концепції заробітної плати як ціни праці були розроблені ще А. Смітом і Д. Рікардо. Вони вважали, що праця набуває якості товару і має природну ціну, тобто «природну заробітну плату». Вона визначається витратами виробництва, до складу яких він включав вартість необхідних засобів існування робітника і його сім'ї [1].

Впродовж останнього часу багато уваги приділяється питанням оплати праці та пошуку їх удосконалення в сучасних умовах господарювання, а отже, і нових підходів до управління працею, які були б адекватні ринковим відносинам. Дана проблема знайшла своє відображення в дослідженнях багатьох вітчизняних вчених, серед яких А.Г. Завгородній, О.В. Олійник, М.Я. Дем'яненко, М.С. Пушкар, Ф.Ф. Бутинець, О.І. Коблянська, Н.М. Ткаченко, В.С. Рудницький, та багато інших.

Загальновідомо, що в Україні рівень оплати праці орієнтується на мінімальну заробітну плату (МЗП). За даними Державної служби статистики приблизно 7% українців отримують саме мінімальну зарплату. А у більшої частини працівників формально чи неформально заробітна плата прив’язана до

рівня мінімальної, й її підвищення все ж таки позначається на загальному зростанні зарплат українців. Розмір мінімальної заробітної плати станом на 2019 рік становить 4173 грн. Проте, необхідно також врахувати що у 2019 році ставка ПДФО залишається незмінною - 18%, також розмір військового збору - 1,5%. Загальна сума вказаних податків становить - 19,5%, а отже працівнику залишається 80,5% заробітної плати. Податкова соціальна пільга до МПЗ не застосовується, якщо її сума перевищує поріг ПСП (у 2019 р. – 2690 грн). Отже, мінімальна заробітна плата яку фактично виплачують працівникам становить 4173 × 0,805 = 3359,27 грн. Це і є реальна сума до прожиття таких працівників.

Хоча минулий рік ознаменувався найбільшим за останній час зростанням рівня заробітної плати в межах країни, проте, це далеко не той рівень, який мав би бути в порівнянні з зарубіжними країнами, адже в євро 4173 грн у 2019 році це приблизно 126 євро. У той час коли у наших європейських друзів МЗП знаходиться на порядок вище: Польща (504 євро), Литва (400 євро), Чехія (479 євро), Естонія (500 євро), Греція (684 євро), Словенія (843 євро), Німеччина та Франція (1496 євро). Як бачимо, її рівень у порівнянні з розвинутими країнами вважається одним з найнижчих.

Заробітна плата з кожним роком має тенденцію до зростання, проте, дане зростання має різну ступінь, адже як і будь який економічний показник має ряд факторів що здійснює вплив на нього. При розрахунку суми заробітної плати необхідно також врахувати рівень життя працюючих осіб, що має порівняно змінний характер в залежності від регіонального поділу. Між окремими територіями завжди існують відмінності: в географічному положенні, в природних умовах і ресурсах, соціально-економічних умовах, рівні розвитку господарства, історичних традиціях, інноваційно-технологічному розвитку регіону. Ці відмінності й призводять до того, що в різних районах розвиваються різні галузі, і як наслідок різна величина оплати за працю. Загальновідомо, що західний регіон має нищій рівень оплати порівняно із центральними регіонами та м. Києвом, насамперед це пов’язано саме із регіональним поділом спеціалізації певного центру. Більш детальну інформацію щодо рівня заробітної плати областей України за останні 8 років представлено у табл. 1.

Виходячи з даних таблиці, очевидно, що заробітна плата працівників нашої країни є неоднорідною, та може значно відрізнятися навіть із сусідніми областями. Наприклад, середня заробітна плата станом на 2018 рік у Київській області становить 11 146 грн., а у Чернігівській майже на третину менше – 8 005 грн. Найнижчою є оплата праці у Житомирській, Тернопільській, Івано-Франківській та Сумській областях, показник яких недотягує до рівня дев’яти тисяч. Однак найбільший дохід у нашій країні отримують у Київській, Донецькій, Миколаївській та Дніпропетровській областях, середній показник яких знаходиться за межами десяти тисяч. Щодо Вінницької області, то заробітна плата знаходиться на середньому рівні порівняно із іншими областями, та станом на 2018 рік становить 9 255 грн. Впродовж останніх 7 років її рівень зріс у 3,4 рази, що є позитивним явищем як для країни в цілому так і для працівників нашого регіону. Але щодо зростання середньомісячної заробітної плати необхідно збільшення саме фонду оплати праці, а не щоб

зростання заробітної плати відбувалося за рахунок скорочення надлишкової кількості працівників.

Таблиця 1

Динаміка середньої заробітної плати за регіонами України [1,2]

Регіон	Грудень 2012	Грудень 2013	Грудень 2014	Грудень 2015	Грудень 2016	Грудень 2017	Грудень 2018	Січень 2019
	грн	грн	Грн	грн	грн	грн	грн	грн
Україна	**3377**	**3619**	**4012**	**5230**	**6475**	**8777**	**10573**	**9223**
Вінницька	2694	2956	3244	4214	5153	7613	9255	8262
Волинська	2591	2817	3161	4237	5151	7249	8868	7559
Дніпропетровська	3385	3544	4021	4996	5913	8247	10188	9645
Донецька	3811	4117	4982	5830	7111	9886	11298	10045
Житомирська	2617	2848	3180	4091	4997	7207	8624	7485
Закарпатська	2695	2906	3353	4535	5597	8127	9946	8109
Запорізька	3155	3434	4048	4998	6125	8305	10435	9356
Івано-Франківська	2682	2876	3138	4191	4993	6935	8334	7775
Київська	3528	3624	4100	5489	6406	8719	11146	9722
Кіровоградська	2660	2918	3088	4149	4927	6798	8190	7279
Луганська	3335	3657	3682	4250	6009	7484	8731	7607
Львівська	2791	3029	3353	4643	5623	7879	9172	8231
Миколаївська	3321	3641	4143	5227	6448	8828	10197	8577
Одеська	3100	3440	3685	5154	6535	8297	9564	8296
Полтавська	3215	3350	3653	4624	5673	7839	10003	8815
Рівненська	2903	3285	3665	4755	5703	7676	9558	7682
Сумська	2722	2954	3284	4217	5129	7359	8454	7488
Тернопільська	2466	2697	2992	3951	4781	6828	8307	7068
Харківська	3068	3250	3598	4653	5499	7447	9072	8029
Херсонська	2543	2811	3043	4155	5259	7206	8495	7139
Хмельницька	2728	3030	3418	4326	5315	7559	8976	7439
Черкаська	2726	2940	3151	4243	5089	7267	8628	7654
Чернівецька	2628	2862	3000	4061	5058	7265	9025	6958
Чернігівська	2498	2703	2924	3924	4804	6656	8005	7184
м. Київ	5368	5618	6414	8486	11094	14035	16546	13721

1. Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

2. Дані підготовлено за результатами державного статистичного спостереження "Обстеження підприємств із питань статистики праці", яким охоплені юридичні особи та відокремлені підрозділи юридичних осіб із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб [3].

На жаль, щорічні показники зростання ЗП не свідчать про однозначне збільшення рівня добробуту населення, оскільки офіційна статистика показує підвищення номінального рівня оплати праці, у той час коли реальна заробітна плата зростала не такими значними темпами [4].

Водночас слід пам'ятати, що проблему подолання регіональних диспропорцій в оплаті праці неможливо вирішити в межах тільки політики доходів – потрібна цілісна стратегія соціально-економічного регіонального розвитку, спрямована на створення більш рівномірного розміщення економічної та соціальної інфраструктури, вирівнювання технологічного рівня виробництва, пом'якшення регіональних рамок поділу праці, зокрема за рахунок випереджального розвитку сфери бізнесових та соціальних послуг. Тому, за

доцільним вбачаємо вжити заходів щодо підвищення добробуту населення через заробітну плату, як основу людського існування. Адже, як стверджував Оскар Уайльд: "Я не хочу заробляти на життя. Я хочу жити".

Список використаних джерел

1. Максимець Ю.В. Заробітна плата як визначальний чинник мотивації праці в ринковій економіці / Ю.В. Максимець // Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 18.10. С. 224–229.

2. Мінімальна зарплата 2019. Електронний ресурс доступу: [https://www.golovbukh.ua/article/7409-mnmalna-zarplata-2019]

3. Державна служба статистики України. Середня заробітна плата по регіонах/ Електронний ресурс доступу: [http://www.ukrstat.gov.ua/ operativ/operativ2005/gdn/reg_zp_m/reg_zpm_u/arh_zpm_u.htm]

4. Ясишена В.В., Западнюк Ю.В., Крупко Ю.Ю. Заробітна плата – як найсильніший мотиватор трудового потенціалу / Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки / тези доповідей V міжнародної науково-практичної конференції. - м. Луцьк, 2018. –117-120 с.

УДК 657.4

Знамеровська А.О.,
студентка ф-ту ОАІС, 3 курсу,
спец. 071 «Облік та оподаткування», КНТЕУ,
Науковий керівник – Августова О.О. – к.е.н,
старший викладач

ОБЛІК ЗАПАСІВ ЗА МСБО 2 «ЗАПАСИ» ТА П(С)БО 9 «ЗАПАСИ»

У сьогоденні Україна потребує стандартизації національної системи бухгалтерського обліку та складання звітності, оскільки це є інформаційною базою для прийняття виважених управлінських рішень.

Наразі існують певні невідповідності національних стандартів міжнародним, у тому числі в частині обліку запасів. Запаси є найбільш значною частиною активів підприємства.

Облік наявності та руху запасів в Україні здійснюється лише на рахунках у системі постійного обліку запасів відповідно до Положення(стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (далі - П(С)БО 9) [1].

Національні стандарти обліку розроблені на основі міжнародних і не повинні суперечити їм, тому важливо звернути увагу на Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» (далі – МСБО 2) [2].

Провівши дослідження, нами були визначені спільні риси цих двох стандартів:

1. Визначення поняття «запаси». Поняття «запаси» трактується в обох документах як активи, що:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;

- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;

- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

2. Умови визнання запасів і основні поняття, пов'язані з ними.

3. Рекомендації щодо використання методів оцінки запасів.

4. Розкриття інформації про запаси у формах фінансової звітності.

Проте необхідно виділити певні відмінності у цих положеннях.

1. П(С)БО 9 [1] містить докладніший перелік активів, які визначаються запасами. МСБО 2 [2] у порівнянні з П(С)БО 9 [1] не виділяють в окрему групу запасів малоцінні та швидкозношувані предмети.

2. Поняття «первісної вартості» в МСБО 2 [2] відсутнє, а первісна вартість придбання запасів, згідно П(С)БО 9[1], залежить від джерела придбання: придбані за плату, виготовлені власними силами, внесені до статутного капіталу підприємства, одержані безоплатно, придбані у результаті обміну на подібні запаси.

3. Склад витрат, які не включаються до собівартості запасів. Згідно з П(С)БО 9 [1], до собівартості не включаються витрати: понаднормові витрати і нестачі запасів; проценти за користування позиками; витрати на збут; загальногосподарські та інші витрати.

До собівартості запасів, згідно із МСБО 2 [2] не включаються: понаднормативні суми відходів матеріалів, оплата праці або інші виробничі витрати; витрати на зберігання, крім тих витрат, які зумовлені виробничим процесом і є необхідними для наступного етапу виробництва; адміністративні накладні витрати, не пов'язані з доставкою запасів до їх теперішнього місця розташування та приведення у теперішній стан; витрати на продаж.

4. Вартість, що відображається у звітності на дату балансу. Згідно з П(С)БО 9 [1], на дату балансу відображається найменша з двох оцінок: первісна вартість або чиста вартість реалізації. Згідно з МСБО 2 [2], на дату балансу відображається чиста вартість реалізації.

Також, МСБО 2 [2] передбачає можливість створення резерву знецінення запасів (особливо, які реалізуються за твердим контрактом). У П(С)БО 9 таке положення відсутнє [1].

Окрім цього, є декілька положень, які наведені у МСБО, але відсутні у П(С)БО. Наприклад, у МСБО 2 [2] приділено увагу питанням витрат, пов'язаних з переробкою запасів. У П(С)БО 9 [1] дані питання розглядаються у П(С)БО 16 «Витрати» [3].

Отже, дослідивши положення, які містяться у МСБО 2 та ПСБО 9, можна зробити висновок, що існує низка як спільних так і від'ємних ознак.

Основними відмінностями між двома стандартами є склад запасів, склад витрат, що входять до собівартості отриманих запасів.

Тотожними в обох стандартах є визначення поняття «запасів», умови визнання запасів і основні поняття, пов'язані з ними, а також рекомендації щодо використання методів оцінки запасів та розкриття інформації про запаси у формах фінансової звітності.

Таким чином, можна зробити висновок, що питання уніфікації П(С)БО 9 та МСБО 2 вимагає суттєвих доопрацювань і доповнень в напрямку пристосування їх до конкретних умов господарювання, з метою удосконалення системи бухгалтерського обліку в Україні.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», затверджений Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/z0027-00.

4. Кобилянська Г.Ю., Ревенко К.О. Порівняльна характеристика ПСБО 9 «Запаси» і МСБО 2 «Запаси» // Облік і аудит - 2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis.

УДК 657

Ільєнко М.І.,
студентка ф-ту ОФІТ, 4 курсу, спец. «Облік і аудит»,
Криворізького економічного інституту
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бондаренко Т.Ю. – к.е.н., доцент

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ: ІСТОРИЧНЙ РАКУРС

Дослідження історичних витоків інвентаризації є важливою передумовою розробки теоретичних засад інвентаризації як елементу методу обліку і методичного прийому контролю, напрацювання нових підходів до практичного здійснення інвентаризаційного процесу. Саме тому, вивченню цієї проблеми присвятили свої наукові праці такі відомі вітчизняні і зарубіжні вчені, як Бардаш С.В., Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Кужельний М.В., Маздоров В.А., Метьюс М.Р., Палій В.Ф., Перера М.Х.Б., Соколов Я.В. та інші.

Видатний російський дослідник історії бухгалтерського обліку Соколов Я.В. зазначає, що ще в Стародавньому Єгипті інвентаризація була основним обліковим прийомом. При I і II династіях (3400-2980 рр. до н.е.) кожні два роки практикувалось проведення інвентаризації рухомого і нерухомого майна [1, с.28].

Виходячи з цього, можемо стверджувати, що інвентаризація є одним із перших складових методу обліку, що виник понад п’ять тисяч років тому. Завданням такої інвентаризації було визначення майна, яким реально володіє власник.

Варто підкреслити, що зазначене завдання є основним при проведенні інвентаризації в будь-який час і за будь-якого суспільного ладу. У своїй праці під назвою «Трактат про рахунки і записи», датованій 1494 роком, Лука Пачоллі вказує на необхідність проведення інвентаризації і складання інвентарю при здійсненні торгівельної діяльності. Він пише: «Спочатку купець повинен скласти детально свій інвентар, тобто вписати на окремі листи чи в окрему книгу все те, що, на його думку, належить йому в цьому світі як в рухомому, так і в нерухомому майні» [2, с.20]. При цьому складання інвентарю повинно розпочинатися з предметів, які «більш цінні і які легко втрачаються», а «весь інвентар повинен бути складений до одного часу, в іншому випадку можуть виникнути труднощі в майбутньому»" [2, с.20-21].

Професор Соколов Я.В. зазначає, що в середині XIX століття в таких країнах як Італія, Франція, Швейцарія і Німеччина народилась справжня наука бухгалтерії – рахівництво [1, с.108]. При цьому проходить зміна в розумінні окремих економічних явищ і процесів, виникають та розвиваються теоретичні концепції бухгалтерського обліку, в тому числі щодо проведення інвентаризації

Варто відзначити, що в Німеччині на початку XX століття окремі питання щодо проведення інвентаризації регулювалися законодавчо. Так, кожний купець при відкритті свого торгівельного підприємства повинен чітко описати свої земельні ділянки, свої вимоги і борги, кількість грошей та інші майнові об'єкти; при цьому повинна бути проведена оцінка вартості окремих майнових об'єктів та зроблено висновок, який відображає відношення між майном і боргами. Після цього він був повинен складати до кінця кожного операційного року такий же інвентар і такий же баланс; тривалість операційного року не повинна перевищувати 12 місяців [3, с.14].

В англійській школі обліку і аудиту наприкінці XIX століття сформувалось ще одне завдання інвентаризації – виявлення реального залишку активів підприємства як основи для подальшого проведення аудиту та боротьби з фальсифікаціями.

Порядок проведення інвентаризації, питання інвентаризації знаходили широке висвітлення у працях вітчизняних вчених. При цьому досліджувались питання як теорії, так і практики інвентаризації, напрацьовувались шляхи вдосконалення інвентаризаційного процесу.

З часу проголошення незалежності України в нашій країні відбулися докорінні соціально-економічні перетворення, які не могли не вплинути на зміст і розуміння інвентаризації як економічної категорії.

Необхідність проведення інвентаризації набула законодавчого закріплення в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV [4]. Згідно зі статтею 10 цього закону для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка. Крім того, було прийнято чимало нормативних актів, що регулюють порядок проведення інвентаризації в Україні, центральне місце серед яких

займає Положення про проведення інвентаризації активів та зобов'язань від 02.09.2014 № 879 [5].

У результаті дослідження історичних аспектів інвентаризації [6], можна зробити висновок, що на кожному історичному етапі розвитку суспільства вона набуває нового змісту, переглядаються її теоретичні основи і практика здійснення.

Список використаних джерел

1. *Соколов Я.В. Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней: / В.Я. Соколов. - Учебн. пособие для вузов. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 638с.*
2. *Пачоли Лука. Трактат о счетах и записях / Изд. подгот. Я. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1983. – 286 с.*
3. *Бардаш С.В. Інвентаризація: теорія, практика, комп'ютеризація./ С.В. Бардаш. – Житомир: ЖІТІ, 1999. – 372 с*
4. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: Закон від 16.07.1999 № 996-XIV. Електронний ресурс] / М-во фінансів України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/*
5. *Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014. № 879. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua /laws/show/z1365-14*
6. *Дем'яненко М.Я. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку: Монографія / М.Я. Дем'яненко, В.В. Чудовець. - Київ ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2008. – 267с.*

УДК 657.411

Іноземцева В.В.,
студентка ф-ту ФОФІТ, 4 курсу, спец. 6.03050901 «Облік і аудит»,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Максимова А.В. – к.е.н,
доцент кафедри обліку і оподаткування

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

На сьогоднішній день для більшості підприємств актуальною проблемою є вдосконалення бухгалтерського обліку власного капіталу. Проблема полягає в тому, що власний капітал є не тільки одним із джерел фінансових ресурсів підприємства, а й визначальним чинником прийняття управлінських рішень. Крім того, бухгалтерський облік власного капіталу посідає особливе місце у відносинах підприємства із зовнішніми кредиторами, адже він є основною складовою визначення рівня платоспроможності.

Проблемами обліку власного капіталу присвячені праці таких провідних вітчизняних учених, як Ф.Ф. Бутинець, О.О. Терещенко, Т.В. Гладких, В.В. Сопко, О.Й. Вівчар та ін. Але, незважаючи на значну кількість досліджень у цьому напрямі, й нині існує потреба вдосконалення методології бухгалтерського обліку власного капіталу. Досить важливим є питання структури власного капіталу, відображення його змін на аналітичних рахунках

бухгалтерського обліку та у звітності, а також визначення поняття «власний капітал».

Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», власний капітал – це різниця між активами і зобов'язаннями підприємства [1]. Таке визначення не відповідає на питання, які критерії мають застосовуватися для визнання окремих елементів власного капіталу. Відповідь на це питання дає більш розгорнуте визначення власного капіталу, яке відображає його економічний зміст. А саме, власний капітал – це загальна вартість чистих активів підприємства (активи за вирахуванням зобов'язань), внесених власниками підприємства на безстроковій основі в господарський оборот, які засвідчують їх право власності на об'єкт вкладення, а також сума фінансових результатів, згенерованих безпосередньо підприємством у процесі його діяльності (як прибутків, так і збитків) та інших джерел фінансування, що використовуються ним для формування певної частини активів.

Щодо гармонізації обліку до міжнародних стандартів фінансової звітності, то можна зробити висновок, що відображення інформації про власний капітал в Україні принципово не відрізняється від міжнародних стандартів. Це зумовлено тим, що при формуванні Положень (стандартів) бухгалтерського обліку фахівці керувалися МСФЗ. Відповідно до МСФЗ статті власного капіталу є згрупованими, а в Україні НП(С)БО – деталізовані, що дає змогу в звітності чітко відображати складові власного капіталу.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) визначають капітал як чистий актив, а саме як «залишок частки участі в активах організації після вирахування всіх його зобов'язань». Власне тому розділ фінансової звітності, що відкриває «власні джерела коштів» підприємства, називається «equity», що є одним з варіантів перекладу з англійської означає «частка», а за змістом – частка власників у капіталі організації. Власний капітал підприємства і позикові джерела коштів формують сукупний капітал підприємства – так звані сукупні пасиви. Вони є загальною вартістю всіх коштів в матеріальній та нематеріальній формах, вкладених у формування активів компанії. Також деякі згадки щодо обліку власного капіталу містяться у МСФЗ 1, який розкриває інформацію у звітності, у МСФЗ 39 наведена класифікація фінансових інструментів, що інтерпретуються як капітал й зобов'язання, МСФЗ 10 – надає інформацію щодо дивідендів, викуплених акцій тощо [2].

Як бачимо, стандарт, що регламентував би порядок обліку капіталу відсутній у міжнародній практиці. Відповідно цього немає і у вітчизняних П(С)БО. Однак власний капітал є складним й багатогранним об'єктом, облік якого в Україні потребує чіткої регламентації.

Формування облікового процесу власного капіталу також є складним, який залежить від структури власного капіталу і передбачає питання облікової політики, організаційних ознак діяльності підприємств та інформаційного забезпечення емітентів цінних паперів, що безпосередньо є основою обліку власного капіталу.

При веденні обліку власного капіталу актуальною залишається проблема щодо формування власних фінансових ресурсів. Наявність такої інформації забезпечує можливість залучення власних фінансових ресурсів з різного роду джерел у відповідності до потреб його розвитку в майбутньому. Це дозволить сформувати необхідний рівень самофінансування виробничого розвитку підприємства.

Удосконалення організації обліку власного капіталу насамперед зумовлено недостатньою деталізацією типових кореспонденцій рахунків, запропонованих Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку щодо операцій з формування статутного капіталу в акціонерних товариствах, зокрема, його формування та нарахування дивідендів.

Чинними нормативними документами передбачено ряд альтернативних варіантів відображення в бухгалтерському обліку операцій з власним капіталом. Крім того, низка питань залишаються не врегульованими. Тому на кожному підприємстві наказом про облікову політику підприємства повинні бути урегульовані питання, що стосуються відображення в бухгалтерському обліку капіталу підприємства. Ми вважаємо, що об'єктом облікової політики власного капіталу повинні бути: порядок збільшення статутного капіталу; встановлення порядку вибуття учасників і визначення розміру частки належного їм капіталу; порядок розподілу чистого прибутку; первинні документи з обліку власного капіталу та графік їх документообігу; процедури контролю за формуванням капіталу; перелік субрахунків та аналітичних рахунків, необхідних для відображення в бухгалтерському обліку операцій з власним капіталом.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. Офіційний вісник України. 2013. № 19, 97 с.

2. Міжнародні стандарти фінансової звітності: затв. Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку від 01 січн. 2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010.

3. Про схвалення Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку щодо операцій з формування статутного капіталу в акціонерних товариствах: затв. Держкомісцінних паперів від 10.06.2003 № 256. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va256312-03.

4. Брік С.В., Рудковська Є.М. Порядок обліку власного капіталу підприємства та шляхи його удосконалення. Вісник НТУ «ХПІ». 2015. № 59. С. 134 – 137.

5. Писаренко В.П. Організаційні аспекти наукових досліджень обліку і аналізу власного капіталу. Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 26 жовт. 2018 р. м. Полтава: ПДАА, 2018. – 38 с.

УДК 657.11

Карпенко О.Г.,
студентка ІБО, другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПАРТІЙНОГО ОБЛІКУ ТОВАРІВ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В сучасних умовах різноманітності організаційно-правових форм діяльності та розвитку конкуренції в сфері торгівлі сьогодні зазнали значних змін компоненти бухгалтерського обліку господарських операцій торговельного підприємства. Відповідно окремої уваги потребує організація бухгалтерського обліку діяльності торговельних підприємств в умовах його реформування з метою забезпечення користувачів повною, достовірною та об'єктивною інформацією про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності.

Торговельна діяльність передбачає отримання прибутку, який залежить від асортименту товарів, при продажу яких формується дохід. Лише за допомогою створення та функціонування найбільш ефективних форм і методів бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю руху товарів може бути досягнуте ефективне управління товарними запасами.

Досягнути цього можна за допомогою застосування системи партійного обліку за серіями товару, особливо для підприємств, які займаються продажем мірного товару. Наприклад, підприємство оприбутковує на склад, для подальшої реалізації, декілька рулонів плівки, згідно видаткової накладної від постачальника чи вантажно-митної декларації. Звірка кількості товару робиться лише за ярликами, оскільки при перемотці цілого рулону втрачається цілісність та якість плівки. При чому плівка може бути різних кольорів, в кожному рулоні кількість в метрах квадратних чи в метрах погонних може відрізнятися. Товар продається споживачам як цілими рулонами, так і метрами квадратними. За такою схемою продажу не зовсім вдається контролювати залишки плівки в кожному рулоні та з якої партії вони залишилися, особливо якщо підприємство використовує облік вибуття товарних запасів за методом вибуття перших за часом надходження (ФІФО). Більш доречнішим в цьому випадку буде метод ідентифікованої собівартості.

Застосування системи партійного обліку полягає в тому, що кожній партії товару присвоюють серійний номер. До партії відносять день оприбуткування товарів на склад згідно прибуткових документів від постачальника. Якщо розглядати специфіку продажу плівки, то кожному рулону присвоюють унікальний серійний номер. До серійних номерів можна включити номер інвойсу, видаткової накладної, номер сертифіката якості, номер замовлень постачальнику, тобто будь-яка прив'язка до ідентифікації. Якщо асортимент продукції не великий, тоді номери можна вносити до програмного продукту

вручну. Але якщо асортимент значний, то знадобиться ще більш детальна ідентифікація, наприклад, артикул продукції, ширина, довжина та номер рулону по порядку, що автоматично генерує програма при кожному новому оприбуткуванні кожної наступної партії. Таким чином, при замовленні від покупця певного виду товару відразу відбирається на складі товар з певним серійним номером і та ж партія зі сформованою собівартістю списується при реалізації продукції.

Наведена методика зручна і в тому випадку, коли підприємства купують товар за кордоном. Враховуючи коливання курсу валют більшість підприємств між собою підписують Специфікації до Договорів Поставки в гривневій валюті, але обов'язково зазначають ціну в еквіваленті євро до гривні, чи еквіваленті будь-якої іншої валюти. Бувають випадки коли товар замовляють в певній кількості для одного клієнта, згідно специфікації відвантаження зі складу буде відбуватися частинами на протязі трьох місяців, але в різних кварталах. Протягом цього ж періоду відбуваються нові поставки тієї ж самої номенклатури продукції, але вже для іншого клієнта, та й ще за зниженою ціною, еквівалент в іноземній валюті. В такому випадку, при падінні курсу валюти, зручно підібрати певну реальну партію за серією, що буде відповідати кількості замовленню від клієнта та при реалізації продукції не відбудеться продажу нижче собівартості продукції. Якщо використовувати метод вибуття запасів ФІФО, тоді в цьому випадку потрібно було б показати збитковий продаж, тобто нижче собівартості продукції та нарахувати податкові зобов'язання до мінімальної бази оподаткування згідно з п.188.1 ПКУ.

Отже, введення партійного обліку в організаціях з продажу специфічних товарів сприятиме більш повному та об'єктивному відображенню торгових операцій в бухгалтерському обліку. Від належно організованого бухгалтерського обліку реалізації товарів залежить ефективність та оперативність прийняття рішень щодо стратегії і тактики розвитку підприємства, й забезпечення своєчасних і повних розрахунків з бюджетом за податковими зобов'язаннями з податку на додану вартість.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом М-ва фінансів України від 20.10.1999 р. №246. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99 (дата звернення: 28.03.2019).

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30.11.1999 р. №291. URL: http://zakon1.rada.gov.ua (дата звернення: 28.03.2019).

3. Податковий кодекс України: затв. Верховною Радою України URL: http://sfs.gov.ua/nk/ (дата звернення: 28.03.2019).

УДК 657.1

Каташевич М.Е.,
студенка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Примаченко О.Л. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ЗМЕНШЕННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ

В процесі функціонування АТ може виникнути необхідність зменшення статутного капіталу.

Існують два способи зменшення статутного капіталу АТ, які мають бути погоджені рішенням загальних зборів акціонерів та оформлюватися протоколом [3]:

1) зменшення номінальної вартості акцій, при збереженні існуючої їх кількості;
2) анулювання раніше викуплених та іншим чином набутих товариством акцій та зменшення їх загальної кількості.

Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства здійснюється за такими етапами:

1) затвердження ринкової вартості акцій наглядовою радою або загальними зборами акціонерів товариства;

2) прийняття загальними зборами акціонерів товариства рішень про:

зменшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом зменшення номінальної вартості акцій; зменшення номінальної вартості акцій; внесення змін до статуту товариства, пов'язаних зі зменшенням статутного капіталу шляхом зменшення номінальної вартості акцій;

3) складення переліку акціонерів, які мають право вимагати здійснення обов'язкового викупу належних їм акцій;

4) повідомлення акціонерів згідно з переліком про право вимоги обов'язкового викупу акцій не пізніше 5 робочих днів з дати проведення загальних зборів акціонерів;

5) повідомлення кредиторів, вимоги яких до акціонерного товариства не забезпечені заставою, гарантією чи порукою, про прийняття рішення про зменшення статутного капіталу в порядку, передбаченому статтею 16 Закону України «Про акціонерні товариства»;

6) здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством у акціонерів належних їм акцій у порядку та строк, передбачені Законом України «Про акціонерні товариства»;

7) реєстрація змін до статуту товариства, пов'язаних зі зменшенням статутного капіталу акціонерного товариства, в органах державної реєстрації;

8) подання заяви, рішення про зменшення номінальної вартості акцій та всіх необхідних документів на реєстрацію випуску акцій до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

9) реєстрація Комісією випуску акцій та видача товариству свідоцтва про реєстрацію випуску акцій;

10) переоформлення та депонування глобального сертифіката;

11) публічне акціонерне товариство оприлюднює інформацію на власному веб-сайті про завершення процедури зменшення статутного капіталу протягом 3 робочих днів з дня реєстрації Комісією випуску акцій та видачі товариству свідоцтва про реєстрацію випуску акцій.

Особливості відображення операцій із зменшення статутного капіталу АТ наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Облік зменшення статутного капіталу АТ

№	Первинні документи	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума
			Дебет	Кредит	
Шляхом зменшення номінальної вартості усіх акцій					
1	Протокол загальних зборів учасників	Прийнято рішення про зменшення номінальної вартості акцій	X	X	X
2	Статут, виписка з ЄДР, бухгалтерська довідка	Зареєстровано зменшення статутного капіталу	401	672	100000
3	Бухгалтерська довідка, виписка банку	Зменшено номінальну вартість акцій за рахунок виплати акціонерам	672	311	100000
Шляхом викупу акцій, за ціною вищою від номіналу, із подальшим їх анулюванням					
4	Протокол загальних зборів учасників, виписка з реєстру власників ЦП, виписка банку	Викуплено акції власної емісії в акціонерів	451	311	100000
5	Статут, виписка з ЄДР, бухгалтерська довідка	Анульовано викуплені акції: - в межах номіналу;	401	451	80000
		- в межах перевищення ціни викупу над номіналом	421	451	20000
Шляхом викупу акцій, за ціною нижчою від номіналу, із подальшим їх анулюванням					
6	Протокол загальних зборів учасників, виписка з реєстру власників ЦП, виписка банку	Викуплено акції власної емісії в акціонерів	451	311	80000
7	Статут, виписка з ЄДР, бухгалтерська довідка	Анульовано викуплені акції: - в межах номіналу;	401	451	100000
		- в межах перевищення ціни викупу над номіналом	451	421	20000

Отже, зменшення статутного капіталу – це важлива події в житті акціонерного товариства. Необхідно дотримуватись правил, встановлених ДКЦПФР, щоб уникнути відмову в реєстрації емісії, тому процедура документального оформлення і обліку зокрема має особливий статус. Хоча зменшення статутного капіталу вважається скоріше негативним явищем, однак його зменшення є забезпеченням протидії приєднанню, перерозподілу контролю та неефективного управління товариством.

Список використаних джерел

1. Закон України Про акціонерні товариства від 17.09.2008 № 514-VI

2. Мендрул О. Г. Управління вартістю підприємства : навч. посіб./ О.Г. Мендрул. — К. : КНЕУ, 2011. — 583, [6] с.

3. Рішення Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства від 12.06.2018 р. № 385

УДК 657.6

Кащук А.В.,
студентка ІБО, другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ПОВНОВАЖЕННЯ ЕКСПЕРТА-БУХГАЛТЕРА: ПРОБЛЕМИ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ

Зростання складності фінансово-господарських зв’язків між бізнес-одиницями часто призводить до виникнення судових спорів між суб’єктами підприємницької діяльності та/або інтересу органів державної влади. Важливою частиною побудови лінії захисту на стадії досудового розслідування та судового розгляду є збір доказів. Судово-бухгалтерська експертиза є важливим методом доказування в категорії справ корисливих господарських злочинах, яка досліджує конфліктні ситуації у фінансово-господарській діяльності підприємств різної форми власності, що допустили збитки, втрати, крадіжки цінностей та інші негативні явища, які стали об’єктами розслідування правоохоронних органів з метою запобігання їм у майбутньому [1].

Особливої уваги сьогодні потребують складні реалії судово-бухгалтерської експертизи, притаманні Україні в останні роки, а також проблемні питання, що існують в роботі експерта бухгалтера.

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про судову експертизу» [2, ст. 10] судовими експертами можуть бути особи, які мають необхідні знання у певній галузі. Фахівці спеціалізованих державних установ і відомчих служб, що проводять судові експертизи, повинні мати вищу освіту, пройти відповідну підготовку та атестацію як судові експерти певної спеціалізації. До виконання обов’язків судового експерта не можуть залучатися особи, визнані в установленому законом порядку недієздатними, а також ті, хто має судимість.

Проведення судово-бухгалтерської експертизи має високу ефективність, та все ж організаційна частина є ускладненою. Перш за все, такі ускладнення виникають через недосконаліть нормативно-правової бази, в законодавстві попри значущість даної експертизи досі відсутнє чітко визначене поняття «судово-бухгалтерська експертиза», а коло правових функцій експерта бухгалтера залишається вузьким.

Судово-бухгалтерську експертизу застосовують із залученням експерта-бухгалтера під час розслідування та при розгляді кримінальних і цивільних справ, для розв'язання специфічних питань, що потребують спеціальних знать бухгалтерського обліку та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства. Експерт-бухгалтер досліджує надані йому слідчим або судом документи, а результатом його роботи є експертний висновок.

Експертом бухгалтером під час розслідування та розгляду кримінальних і цивільних справ може бути висококваліфікований спеціаліст у галузі бухгалтерського обліку, аналізу і контролю господарської діяльності, до його обов'язків входить дослідження правильності ведення бухгалтерського обліку під час дослідження господарської діяльності підприємства.

Компетенція експерта – спільне поняття, яке включає спеціальні пізнання, одного боку, і правочинність за їх застосуванням, тобто сукупність прав і обов'язків, визначених кримінально процесуальним законодавством, – з другого боку [3].

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про судову експертизу» [4, ст. 12] і ст. 77 КПК України на експерта покладають ряд обов'язків, таких як: повідомити в письмовій формі особу або орган, які призначили експертизу, про неможливість її проведення, при наявності передбачених законом обставин; з'явитися за викликом особи або органу, які призначили експертизу, для допиту з приводу проведеної експертизи або для повідомлення про неможливість її проведення; самовідвід за наявності передбачених законом обставин; з дозволу особи або органу, які призначили експертизу, проводити дослідження в присутності підозрюваного, обвинуваченого, підсудного чи сторін у цивільних та господарських справах; на вимогу органу дізнання, слідчого, прокурора, судді, суду дати пояснення даного ним висновку.

Також законодавство передбачає ряд обмежень для експерта, а саме експерт не має права займатися збором матеріалів, що необхідні йому для надання висновку, в разі неможливості вирішення поставлених перед експертом-бухгалтером питань за допомого наданою йому інформацією/документами, то він має право подати клопотання (як в усній, так і у письмовій формі) про надання йому додаткових матеріалів. У випадку невиконання цього клопотання, коли матеріали взагалі не дозволяють вирішити питання , експерт повинен у письмовій формі повідомити орган, що призначив експертизу, про неможливість надати висновок [3].

Діючи в межах компетенції та за допомогою спеціальних знань експерт-бухгалтер дає оцінку досліджуваним документам і встановлює факти, що пов'язані із здійсненням бухгалтерського обліку, обґрунтованістю відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку.

З огляду на підняті вище проблеми, судово-бухгалтерська експертиза є важливим методом доказування в категорії справ корисливих господарських злочинів. На сьогодні існує необхідність удосконалення законодавства для регулювання судово-бухгалтерської експертизи задля усунення слабких сторін, оскільки бухгалтерська експертиза сприяє повному неупередженому

розслідуванню та виконує низку завдань для встановлення порушень законодавства в зазначеній сфері.

Список використаних джерел

1. Боїла Л. Перспективи розвитку судово-бухгалтерської експертизи [Текст] / Л. Боїла, Я. Мех // Наукові Записки. – 2010. – № 14. – С. 25 – 29.

2. Павлюк Д.Є. Проблеми підвищення ефективності проведення судовоекономічних експертиз [Текст] / Д.Є. Павлюк, Л.Г. Михальчишина // Фінанси, облік і аудит. – 2012. – № 5. – С. 22–24.

3. Дондик Н.Я., Дондик Г.П. Судова бухгалтерія. Навч. Посіб. / Н.Я.Дондик, Г.П. Дондик - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 208 с.

4. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zakon.rada.gov.ua.

УДК 657

Кисельова А.В.,
студентка ІБО, другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Науковий керівник – Шигун М.М. — д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан розглядається однією з головних характеристик усієї діяльності підприємства. Визначення сутності фінансового стану, уточнення поняття та обґрунтування видів аналітичних процесів дають можливість більш детально виявляти всі необхідні характеристики підприємства та отримувати об'єктивну, точну картину результатів його діяльності, зміни в структурі активів і пасивів, стану розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств. Кредитори та інвестори аналізують фінансовий стан підприємств, щоб мінімізувати свої ризики за позиками та внесками. У результаті фінансового аналізу менеджер одержує потрібну кількість основних, найінформативніших параметрів, які дають об’єктивну та точну картину фінансового стану підприємства. Основою покращення фінансового стану підприємства завжди є його аналіз. При цьому в ході аналізу менеджер може ставити перед собою різні цілі: аналіз поточного фінансового стану або оцінку фінансових перспектив діяльності підприємства.

Важливість аналізу полягає в тому, що він є основою розроблення фінансової політики підприємства, засобом визначення недоліків у його функціонуванні та ухваленні управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства оскільки дає змогу:

- вишукувати резерви покращення фінансового стану підприємства;
- об’єктивно оцінювати раціональність використання усіх видів фінансових ресурсів;

- своєчасно вживати заходів, спрямованих на підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства;

- забезпечувати оптимальний виробничий та соціальний розвиток колективу за рахунок використання виявлених у результаті аналізу резервів;

- забезпечити розроблення плану фінансового оздоровлення підприємства [8, с. 53].

У вітчизняних та зарубіжних фахових виданнях наводиться багато визначень «фінансового стану підприємства». В.О. Мец визначає фінансовий стан як показник фінансової конкурентоспроможності, тобто кредитоспроможності, платоспроможності, виконання зобов'язань перед державою та іншими підприємствами [1, с. 204]. Професор А.М. Поддєрьогін дає таке визначення, як „ фінансовий стан підприємства - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів" [6, розділ 9].

Аналіз фінансового стану підприємства більш узагальнено - це розрахунок, інтерпретація і оцінка комплексу фінансових показників, що характеризують різні сторони діяльності організації. Для вивчення поточного і майбутнього фінансового стану підприємства використовується фінансовий аналіз, а інформаційною базою фінансового аналізу виступають дані бухгалтерського обліку та звітності.

Перш ніж перейти до аналізу фінансового стану визначають мету, етапи та основні методи аналітичних процедур, які являє собою комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження.

Щоб детально й усебічно охарактеризувати господарське становище підприємства використовують комплекс показників. Показники оцінки фінансового стану підприємства мають бути такими, щоб усі ті, хто пов'язаний з підприємством економічними відносинами, могли одержати відповідь на запитання: наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про економічну доцільність встановлення таких відносин з підприємством. У кожного з партнерів підприємства свій критерій економічної доцільності, тому й показники оцінки фінансового стану мають бути такими, щоб кожний партнер зміг зробити вибір, виходячи з власних інтересів і отримав інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень.

З відмінностями в постановці завдань аналізу пов'язані відмінності у виборі показників внутрішніми користувачами інформації, такими як адміністрація підприємства, для коригування фінансової політики підприємства, або зовнішніми користувачами для реалізації конкретних планів щодо даного підприємства, будь то придбання, інвестування, укладання контрактів тощо. Наприклад, показники ліквідності в рівній мірі є важливими як для зовнішніх, так і для внутрішніх користувачів. Проте, для кожної із зазначених груп існує особливий набір показників, які є визначальними, тобто основними при прийнятті рішення в кожному окремому випадку [4, с. 163]. Таким чином, доцільно до того як приступити до проведення аналізу фінансового стану

організації, необхідно визначитися з чиєї точки зору буде виконуватися ця робота.

Проте, варто зауважити, що майже усі групи користувачів фінансової інформації зацікавлені в таких, найбільш поширених, показниках:

- показники майнового стану, які дають відомості про тенденції зміни структури фінансових ресурсів підприємства за певний період;

- показники ліквідності можуть вказувати про загальне погіршення ситуації стосовно забезпечення підприємства оборотними коштами і про необхідність серйозних заходів для управління ними якщо є зниження значення даних показників;

- показники фінансової стійкості відображають частку власного капіталу в загальній сумі фінансових засобів. Узагальнений показник фінансової стійкості підприємства займає вагоме значення серед інших показників фінансового стану підприємства, адже він відображає інтенсивність використання позикових засобів, рівень довгострокової стійкості підприємства без позикових засобів та ступінь залежності підприємства від короткострокових зобов'язань;

- показники ділової активності дозволяють зробити висновок про ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства;

- показники рентабельності характеризують фінансові результати і ефективність діяльності підприємства в цілому [7, с. 98].

Мета аналізу полягає не тільки в тому, щоб встановити та оцінити фінансовий стан підприємства, але і в тому, щоб постійно проводити роботу націлену на поліпшення розвитку підприємства, приймати своєчасні управлінські рішення, досліджувати комплекс факторів щодо попередження кризи, системно аналізувати економічну ситуацію. Головна мета існування підприємства - отримання прибутку, і вона неможлива в умовах відсутності відпрацьованої стратегії зростання і розвитку, заснованої на результатах такого аналізу.

Список використаних джерел

1. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства [Текст] : навчальний посібник / В. О. Мец. – К., 2003. – 280 с

2. Стецiв І.І. Проблеми формування інформації щодо фінансового стану підприємства / Стецiв І.І., І.С. Пігура. // Науковий вісник. - 2006. - № 16 – С.167-170.

3. Штефанич Д.А. Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / Д.А. Штефанич., О.Ю. Ніпіаліді; Терноп. акад. нар. господарства. – Т., 2002. – 20 с. – укр.

4. Ковалевська А.В. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства / А.В. Ковалевська, С.І. Асєєв. // БІЗНЕСІНФОРМ . –2012.–№ 3. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.business-inform.net/_inc/kachka_pdf.php?year=2012

5. Філімоненко О.С. Фінанси підприємства / О.С. Філімоненко: Навч.посіб. – [2-ге вид.] – К.: МАУП, 2007. – 328 с

6. Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. — 7-ме вид., без змін. — К.: КНЕУ, 2008. — 552 с.

7. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 9. — С. 92–100.

8. Денисенко М., Зазимко О. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. Агросвіт № 10, 2015. С. 52–58. URL: http://www.agrosvit.info/ ?op=1&z =1890&i=8

УДК 657.1

Кобзева І.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Примаченко О.Л. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПРЕТЕНЗІЯМИ ПОСТАЧАЛЬНИКУ

У процесі функціонування підприємство підтримує зв'язки з великою кількістю партнерів, відносини з якими регулюються умовами укладених договорів. Для відшкодування заподіяних збитків у разі недотримання умов договору на підприємствах потрібно вести претензійно-позовну роботу.

Підприємство, права якого порушені, звертається до порушника з письмовою претензією, яка підписується керівником і надсилається адресату рекомендованим (цінним) листом або вручається під розписку.

У претензії зазначаються: повне найменування і поштові реквізити заявника претензії та особи (осіб), якій претензія пред'являється; дата пред'явлення і номер претензії; обставини, на підставі яких пред'явлено претензію; докази, що підтверджують ці обставини; вимоги заявника з посиланням на нормативні акти; сума претензії та її розрахунок, якщо претензія підлягає грошовій оцінці; платіжні реквізити заявника претензії; перелік документів, що додаються до претензії.

Претензія підписується повноважною особою заявника претензії або його представником та надсилається адресатові рекомендованим або цінним листом або вручається адресатові під розписку [1].

Юридична служба підприємства або структурний підрозділ, на який покладено відповідні зобов’язання, реєструє претензію в "Журналі обліку претензій, пред’явлених підприємством" і у подальшому стежить за строком її розгляду.

Претензія підлягає розгляду в місячний строк з дня її одержання, якщо інший строк не встановлено Господарським Кодексом або іншими законодавчими актами. Обґрунтовані вимоги заявника одержувач претензії зобов’язаний задовольнити.

У разі порушення встановлених строків розгляду претензії або залишення її без відповіді суд при вирішенні господарського спору стягує в доход держави з винної особи штраф у розмірі, встановленому законом.

Для обліку розрахунків за претензіями передбачено субрахунок 374 «Розрахунки за претензіями» [2]. По дебету цього субрахунка обліковують виникнення дебіторської заборгованості в разі пред’явлення претензій постачальникам, підрядникам і транспортним організаціям у зв’язку з нестачами

ТМЦ. Варто зазначити, що даний вид дебіторської заборгованості відображається в обліку лише у випадку визнання претензії особами, щодо яких вона пред'явлена або за рішенням суду. При погашенні контрагентом заборгованості за претензією субрахунок 374 кредитують у кореспонденції з дебетом рахунків обліку грошових коштів (30, 31) або активів (15, 20, 22, 28 тощо) (табл.1).

Таблиця 1

Відображення в обліку операцій розрахунків з постачальниками за претензіями

№ з/п	Зміст господарської операції	Документальне оформлення	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дт	Кт	
1	Перераховано грошові кошти як передоплата за товар	Виписка банку	371	311	60000,00
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641/ПДВ	644	10000,00
3	Оприбутковано фактично отримані товари	Накладна постачальника	281	631	40000,00
4	Списано суму відображеного раніше податкового кредиту з ПДВ (в сумі фактично отриманого товару)	Податкова накладна	644	631	8000,00
5	Пред'явлено претензію постачальникові в частині вартості товарів, яких бракує	Претензія	374	631	12000,00
6	Відображено залік заборгованостей	Виписка банку	631	371	60000,00
а) постачальник відшкодував вартість недопоставленого товару грошовими коштами					
7	Отримано суму відшкодування	Виписка банку	311	374	12000,00
8	Відображено коригування податкового кредиту з ПДВ методом «червоне сторно» на підставі розрахунку коригування	Податкова накладна	641/ПДВ	644	(2000,00)
б) претензію покупця не задоволено					
7	Списано дебіторську заборгованість після визнання її безнадійною	Бухгалтерська довідка	38	374	12000,00
8	Відображено суму списаної дебіторської заборгованості в позабалансовому обліку	Бухгалтерська довідка	071	—	12000,00
9	Відображено коригування податкового кредиту з ПДВ методом «червоне сторно»	Податкова накладна	641/ПДВ	644	2000,00
10	Списано суму з позабалансового обліку після спливу строку позовної давності	Бухгалтерська довідка	—	071	12000,00

Дослідження сукупності теоретичних, методичних та організаційних засад обліку розрахунків підприємств з постачальниками і підрядниками, дозволяє сформувати наступну пропозицію з удосконалення обліку розрахунків за претензіями: проводити аналітичний облік окремо за визнаними та невизнаними претензіями на рахунках 374.1 «Розрахунки за визнаними претензіями» та 374.2 «Розрахунки за невизнаними претензіями». Вважаю, що даний розподіл потрібен у зв'язку з тим, що за претензіями, які не визнані у добровільному порядку, розгляд справ у суді здійснюється протягом значних термінів.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, затв. наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. № 291. / Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99

УДК 657.6.

Кобцева Д.К.,
студентка ІБО, другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ В ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВАХ УКРАЇНИ

На сьогодні є актуальним питання щодо впровадження дієвої та ефективної системи організації внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних установах з урахуванням міжнародної практики. Для державних установ, які отримують фінансування з державного або місцевого бюджету внутрішній контроль та внутрішній аудит є необхідним інструментом здійснення контролю за ефективністю використання коштів.

Об'єктивна потреба в реформуванні державного внутрішнього фінансового контролю (ДВФК) виникла з прийняттям Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю (далі – Концепція), згідно з якою в Україні має бути побудована нова система державного внутрішнього контролю європейського зразка, що передбачає запровадження в органах державного й комунального секторів системи внутрішнього контролю в кожній сфері діяльності, утворення служб внутрішнього аудиту та їх гармонізацію на центральному рівні [3].

В Україні розроблені стандарти внутрішнього аудиту й Кодекс етики внутрішнього аудитора. Питання теорії, практики й актуальні проблеми організації внутрішнього аудиту в Україні досліджували такі вчені, як С. Зубілевич, Т. Каменська, С. Левицька, В. Пантелеєв, О. Петрик, О. Редько, Л. Сухарева, Т. Федченко та ін. Роль внутрішнього аудиту та його значення в контексті реформування ДВФК вивчали відомі вітчизняні фахівці М. Бариніна, І. Дрозд, А. Мамишев, Є. Мних, М. Никонович, І. Стефанюк, Ю. Футоранська, О. Чечуліна та ін. Утім, у працях зазначених дослідників практично не висвітлюються питання нормативного регулювання функції внутрішнього аудиту в органах державного сектору.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних та методологічних аспектів внутрішнього контролю внесли вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема, О.Б. Акєнт'єва, І.А. Білобжецький, Ф.Ф. Бутинець, Т.А. Бутинець, М.Т. Білуха, М.В. Борисенко, В.В. Бурцев, Ю.Н. Воропаєва, Н.Г. Виговська, А.В. Газарян, І.М. Дмитренко, Є.В. Калюга, Є.А. Кочерін, М.Д. Корінько, В.Ф. Максімова,

Т.О. Меліхова, Л.В. Нападовська, В.П. Пантелєєв, С.М. Петренко, В.В. Сопко, Л.В. Сотникова, Б.Н. Соколов, Л.О. Сухарева, Г.М. Тарасюк, М.Г. Чумаченко, В.О. Шевчук, О.А. Шпіг та ін.

Міністерство фінансів України відповідно до ст. 111 Бюджетного кодексу України та Положення про Міністерство фінансів України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, визначає основні організаційно-методичні засади та дає оцінку функціонуванню систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту.

Відповідно до ст. 26 п. 3 Бюджетного кодексу України визначено сутність внутрішнього контролю як комплекс заходів, що застосовується керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ [2].

В свою чергу, внутрішнім аудитом є діяльність, спрямована на удосконалення системи управління, внутрішнього контролю, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності розпорядника бюджетних коштів і підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління, та яка передбачає надання незалежних висновків і рекомендацій [2]. Для здійснення внутрішнього аудиту розпорядник бюджетних коштів в особі керівника утворює самостійний структурний підрозділ внутрішнього аудиту, що є підпорядкованим і підзвітним безпосередньо такому керівнику.

Внутрішнім контролем охоплюється вся діяльність, фінансові і нефінансові процеси в установі, зокрема, питання планування діяльності, управління бюджетними коштами, забезпечення цільового і ефективного використання бюджетних коштів, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової, бюджетної звітності, забезпечення захисту майна від втрат тощо. Таким чином, внутрішній контроль розглядається не як окрема подія чи обставина, а як цілісний процес, що здійснюється керівництвом та працівниками установи. У свою чергу, підрозділ внутрішнього аудиту з урахуванням визначених законодавчо повноважень проводить оцінку ефективності функціонування системи внутрішнього контролю та надає об'єктивні і незалежні висновки та рекомендації щодо її удосконалення [5; 7 п. 1.3].

Міністерством фінансів України було проведено аналіз стану функціонування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, обласних та Київській міській державних адміністраціях у І півріччі 2018 року [4]. За результатами аналізу встановлено, що на сьогодні мають місце недоліки як у запровадженні комплексної системи внутрішнього контролю, так і у здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту в центральних органах виконавчої влади та обласних державних адміністраціях.

З урахуванням вимог нормативних документів та розроблених методологічних засад організації внутрішнього контролю окремими органами

вживаються заходи з удосконалення систем внутрішнього контролю. В основному формалізовано функціонування такого елементу внутрішнього контролю як внутрішнє середовище, застосовуються заходи контролю, запроваджується моніторинг та періодичні оцінки виконання окремих функцій, процесів і операцій, функціонують системи інформаційного обміну. В той же час, у більшості органів на сьогодні не створено комплексної системи внутрішнього контролю, запровадженої керівником, у розумінні ст. 26 Бюджетного кодексу [2] та відповідних Методичних рекомендацій [7], або вона не здійснюється як цілісний процес.

Діяльність з внутрішнього аудиту на сьогодні запроваджено (зокрема, утворено відповідні підрозділи) практично в усіх державних установах. Водночас, попри певний прогрес у розумінні ролі внутрішнього аудиту та практичній реалізації цієї функції, залишаються недоліки при організації та здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту, а саме:

- фактична відсутність діяльності з внутрішнього аудиту через повну неукомплектованість посад внутрішніх аудиторів протягом тривалого часу;
- незабезпечення організаційної та функціональної незалежності підрозділів внутрішнього аудиту, їх завантаження завданнями, не пов’язаними безпосередньо зі здійсненням внутрішнього аудиту;
- недоліки та необхідність удосконалення внутрішніх документів з питань проведення внутрішнього аудиту (зокрема, в частині визначення методологічних підходів до процесу ризик-орієнтованого планування, ведення бази даних, визначення/конкретизації порядку проведення внутрішніх оцінок якості, включення обов’язкових положень, передбачених законодавством у сфері внутрішнього аудиту тощо);
- недоліки при плануванні діяльності з внутрішнього аудиту, які впливають на ефективність роботи за відповідним напрямом;
- спрямованість внутрішніх аудитів переважно на оцінку законності та достовірності звітності, правильності ведення бухгалтерського обліку, дотримання актів законодавства (фінансові аудити та аудити відповідності);
- недостатнє дослідження ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, ступеня виконання і досягнення цілей, ефективності планування і виконання бюджетних програм, якості надання адміністративних послуг, виконання контрольно-наглядових функцій тощо (аудити ефективності);
- низька результативність проведених внутрішніх аудитів та фактично невиконання вимог в частині спрямування діяльності з внутрішнього аудиту на удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання коштів, виникненню помилок та інших недоліків у діяльності, поліпшення внутрішнього контролю;
- незначна чисельність працівників підрозділів внутрішнього аудиту (зокрема, співвідносно до кількості об’єктів внутрішнього аудиту), що може негативно впливати на системність охоплення внутрішнім аудитом усіх ризикових сфер діяльності установ, а також тенденція щодо скорочення штатної чисельності працівників підрозділів внутрішнього аудиту;

- нездійснення (або формальне виконання) в окремих органах заходів із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, передбачених законодавством у сфері внутрішнього аудиту тощо.

Для уникнення та не повторення відповідних недоліків необхідно неухильно виконувати вимоги ст. 26 Бюджетного кодексу в частині організації та забезпечення здійснення внутрішнього контролю, організації та забезпечення здійснення внутрішнього аудиту в державних установах.

Унормування (регламентацію) у внутрішніх розпорядчих документах які стосуються внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту та запровадження діяльності з управління ризиками у структурних підрозділах державних установ; недопущення завантаження внутрішніх аудиторів завданнями, не пов'язаними безпосередньо зі здійсненням внутрішнього аудиту; здійснення дієвих заходів із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, зокрема, передбачених законодавством у сфері внутрішнього аудиту, та їх спрямування на розвиток та удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту. Продовжити проведення навчальних заходів, зокрема семінарів, тренінгів, конференцій, засідань за круглим столом, пілотних проектів з внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту, а також постійну роз'яснювальну, консультаційну та методологічну підтримку функції внутрішнього аудиту.

Довгий час розпорядники бюджетних коштів в особі керівників вважали що здійснення внутрішнього контролю, його запровадження, розроблення та затвердження в установі внутрішніх документів, спрямованих на забезпечення функціонування елементів внутрішнього контролю повинні робити підрозділи внутрішнього аудиту. Підрозділи внутрішнього аудиту дуже довго сперечались на дану тему поки не було затверджено постанову Кабінету Міністрів України № 1062, де чітко проведено розмежування понять, завдань та функцій щодо внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в установі [5, п.3].

19 травня 2008 року було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва між Міністерством фінансів України та Міністерством фінансів Королівства Нідерланди, в якому прописано, що дане співробітництво буде сприяти обміну знанями, досвідом та експертами, як між собою, так і між іншими відповідними державними органами, що залучені до роботи у сфері державних фінансів [1, ст. 1]. Також у межах чинного законодавства своїх держав, здійснюватиметься обмін інформацією щодо основних засад державної політики, процесів прийняття рішень, законодавства, інфраструктури та інших питань, що входять до їх компетенції. Завдяки цій співпраці представники Міністерства фінансів Королівства Нідерланди проводять консультативні візити експертів, тренувальні програми та навчальні візити для працівників Міністерства фінансів України та, у разі потреби та погодження, інших відповідних державних органів, проведення семінарів, лекцій та конференцій за участю представників Міністерства фінансів України та представників Міністерства фінансів Королівства Нідерланди.

На сьогодні Міністерство фінансів України спільно з Міністерством фінансів Королівства Нідерланди розробляє методичні рекомендації як для керівників так і для внутрішніх аудиторів міністерств, інших центральних

органах виконавчої влади, обласних районних та міській державних адміністраціях. Разом з тим, Міністерство фінансів України спільно з представниками Міністерства фінансів Королівства Нідерланди проводить семінари та тренінги для підвищення кваліфікації внутрішніх аудиторів міністерств, інших центральних органах виконавчої влади, обласних районних та державних адміністраціях та роз'яснення щодо розуміння та правильного впровадження внутрішнього контролю та аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, обласних, районних та міських державних адміністраціях. Міністерство фінансів України також розробляє нормативні акти та вносить зміни в існуючі законодавчі акти.

Подальша співпраця представників підрозділів внутрішнього аудиту та керівників державних установ з представниками Міністерства фінансів України та Міністерства фінансів Королівства Нідерланди надають більше поняття та розуміння необхідності, ролі внутрішніх аудиторів та контролю з боку керівництва щодо впровадження внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в своїх установах та подальшу підтримку, а також поліпшення діяльності системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту.

Список використаних джерел

1. «Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва між Міністерством фінансів України та Міністерством фінансів Королівства Нідерланди» від 19.05.2008р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/528_029 (дата звернення: 27.03.2019);

2. Бюджетний кодекс України (стаття 26) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17 (дата звернення: 27.03.2019);

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2005р. №158-р «Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю на період до 2017 року». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/158-2005-%D1%80 (дата звернення: 27.03.2019) ;

4. Інформація з офіційного сайту Міністерства фінансів України аналіз стану функціонування внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, обласних та Київській міській державних адміністраціях у І півріччі 2018 року. URL:https://www.minfin.gov.ua/news/view/funktsionuvannia-derzhavnoho-vnutrishnoho-finansovoho-kontroliu-u-i-pivrichchi--roku?category=aspekti-roboti&subcategory=informatsiia-pro-stan-vnutrishnoho-kontroliu-ta-vnutrishnoho-audytu (дата звернення: 27.03.2019);

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 №1062 «Про затвердження основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 №1001». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1062-2018-%D0%BF (дата звернення: 27.03.2019);

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 №1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1001-2011-%D0%BF (дата звернення:27.03.2019);

7. Наказ Міністерства фінансів України від 14.09.2012 №995 «Про затвердження Методичних рекомендацій з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах». URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0995201-12 (дата звернення:27.03.2019);

8. Наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 «Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11 (дата звернення:27.03.2019);

9. Наказ Міністерства фінансів України від 03.05.2017 №480 «Про затвердження Порядку здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0663-17 (дата звернення:27.03.2019).

УДК 657.1

Ковалевська А.О.,
студентка факультету МЕСФ, 3 курсу,
спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Дніпровський державний технічний університет,
Науковий керівник – Брежнєва-Єрмоленко О.В. -
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та обліку

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Одним з найважливіших питань організації системи бухгалтерського обліку на кожному підприємстві є формування облікової політики, як одного з рівнів його нормативно-правового забезпечення.

Побудова облікової політики на підприємстві є дуже складним, трудомістким і відповідальним процесом, оскільки вона вимагає виконання складних аналітичних процедур й розробляється не на один рік. Це вимагає від підприємства більш зваженого підходу до формування облікової політики.

На практиці формування облікової політики підприємства здійснюється поетапно. Зокрема, одні автори виділяють три етапи формування облікової політики, а саме: формування, розкриття і внесення змін в облікову політику; або підготовчий, проміжний (робочий) і заключний; чи дослідний, розрахунковий і затверджуючий; інші – чотири і більше етапів виконання робіт з формування облікової політики підприємства.

Підприємство, виходячи з конкретних умов господарювання, може вибирати найбільш прийнятні для нього форми ведення обліку [1, с.190]. Разом з тим облікова політика підприємства повинна базуватися на основних принципах бухгалтерського обліку та фінансової звітності: повноти висвітлення; автономності; послідовності; безперервності; нарахування; превалювання сутності над формою; єдиного грошового вимірника.

При формуванні облікової політики необхідно не лише ґрунтуватися на принципах бухгалтерського обліку, але і на специфічних принципах облікової політики: системності, комплексності, науковості та обґрунтованості, ефективності, планомірності та динамізму, профілактики, безперервності, селекції, сумісності особистих, регіональних і державних інтересів; ефективності, законності, достовірності, раціональності, відносної незмінюваності; адекватності, єдності, гласності; системності, ефективності, актуальності, варіантності, стабільності.

Ступінь свободи конкретного підприємства у формуванні облікової політики законодавчо обмежений державною регламентацією бухгалтерського обліку, яка представлена переліком методик та облікових процедур, серед яких, однак, допускаються альтернативні варіанти. Вона визначається можливістю вибору конкретних способів оцінки, калькуляції, складу бухгалтерських рахунків тощо. Отже, облікова політика підприємства для цілей фінансового обліку цілковито залежить від облікової політики держави, тоді як облікова політика для цілей управлінського обліку залежить від організаційно-технологічних особливостей його діяльності та потреб управління [2].

Облікова політика має відображати тільки ті положення бухгалтерського обліку, які мають декілька дозволених чинним законодавством та нормативними документами варіантів застосування. Одноваріантні вимоги законодавчих актів та нормативних документів, що застосовуються в бухгалтерському обліку, не повинні відображатися в обліковій політиці підприємства. В деяких випадках законодавчі акти та нормативні документи взагалі не містять конкретних рекомендацій стосовно правил ведення обліку конкретного об'єкта або господарських фактів [3]. Якщо нормативно-правова система регулювання бухгалтерського обліку в Україні не встановлює варіанти ведення бухгалтерського обліку за конкретним об'єктом, то при формуванні облікової політики підприємство самостійно розробляє відповідний варіант, виходячи з принципів бухгалтерського обліку та вимог чинного законодавства і нормативних документів. Разом із тим, формування облікової політики – складний процес, що вимагає синтезу організаційних, технічних, кадрових можливостей.

Формування облікової політики підприємства залежить від інтересів різних груп користувачів облікової інформації і є одним з важливих етапів життєдіяльності підприємства в ринкових умовах господарювання, адже від прийнятої облікової політики залежить не тільки фінансовий результат, але і фінансовий стан підприємства. Повне та правдиве подання інформації про фінансові результати і фінансовий стан підприємства у фінансовій звітності в значній мірі залежить від рівня формування та застосування облікової політики, яка б враховувала умови діяльності підприємства, організаційно-технологічні особливості тощо. Необхідність її формування полягає у наданні достовірної та неупередженої інформації про фінансові результати та фінансовий стан підприємства різним користувачам облікової інформації для прийняття ними обґрунтованих управлінських рішень. Від уміло сформованої облікової політики багато в чому залежить ефективність управління фінансово-господарською діяльністю підприємства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу.

Список використаних джерел

1. Журавель Г.П., Клевець В.Б., Хомин П.Я. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: Навч. посібник.- К.: Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 320 с.

2. Цвєткова Н. М. Методологічні питання формування управлінського обліку та звітності для прийняття стратегічних рішень [Електронний ресурс] / Н. М. Цвєткова // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології,

організації. - 2015. - № 1. - С. 200-207. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/ UJRN/boaa_2015_1(14)__28.

3. Сук П. Облікова політика підприємства // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2005. – № 1 (130). – С. 2-4.

УДК 657

Ковальова А.І.,
студентка ф-ту ФОАІС, 4 курсу, спец. «Облік і аудит»,
Київський національний торговельно-економічний університет,
Науковий керівник - Шаповалова А.П. - к.е.н, доцент

КОНЦЕПЦІЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ЗА МСФЗ 15 «ДОХІД ВІД ДОГОВОРІВ З КЛІЄНТАМИ»

Фінансова звітність за МСФЗ в Україні спочатку була вимогою для підприємств, які складали звітність для своїх іноземних інвесторів, але ситуація стала змінюватися з 2012 року, коли в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітністьв Україні» з'явилися вимоги щодо розширення кола підприємств, які повинні застосовувати МСФЗ (табл.1).

Таблиця 1

Впровадження МСФЗ у вітчизняну практику

№	*МСФЗ-зобов'язані підприємства*	*Рік впровадження*
1	Підприємства, що становлять суспільний інтерес:	
	• Підприємства, які є емітентами цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів	з 2018 р.
	• Банки	з 2012 р.
	• Страхові компанії	з 2012 р.
	• Недержавні пенсійні фонди	з 2012 р.
	• Інші фінансові установи, крім мікро- і малих підприємств	з 2015 р.
2	Публічні акціонерні товариства (ПАТ)	з 2012 р.
3	Великі підприємства	з 2018 р.
3	Підприємства, які здійснюють діяльність за переліком Кабміну	з 2012 р.
4	Підприємства, які займаються видобутком корисних копалин загальнодержавного значення	з 2018 р.

Варто відмітити, що крім зазначених підприємств, застосовувати МСФЗ для складання фінансової звітності можуть і інші підприємства, якщо це є доцільним.

Серед міжнародних стандартів фінансової звітності, які запроваджені в останні роки (в Україні – з 2018 р.), є стандарт МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами», який суттєво змінив порядок визнання виручки. При цьому МСФЗ 15 замінив собою такі стандарти, як МСБО 11 «Договори на будівництво» та МСБО 18 «Дохід».

Метою стандарту є встановлення принципів, які підприємство повинно застосовувати, щоб повідомляти користувачам фінансової звітності корисну інформацію про природу, величину, час та невизначеність доходів і грошових потоків, що виникають внаслідок договору з клієнтом [1]. Важливість такої

інформації важко переоцінити, адже від достовірної та своєчасної оцінки виручки (доходу) залежить правильність визначення сукупного прибутку чи збитку, зобов'язань з податку на прибуток тощо.

Зупинимось на основних положеннях МСФЗ 15, які розкривають нову концепцію визнання виручки в обліку та звітності. Так, визначення моменту визнання виручки відповідно до керівництва старого МСБО 18 «Дохід» було орієнтоване на критерії переходу ризиків та вигід. У противагу цьому новий МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» вводить поняття переходу контролю. Зазначається, що для з'ясування моменту переходу контролю слід керуватися певними знаннями та професійним судженням, при цьому перехід ризиків та вигід є лише одним із критеріїв переходу відповідного контролю. Не менш важливими чинниками, на які слід звернути увагу при розгляді переходу контролю є: право на оплату; права фізичного використання; факт прийняття товару/послуги зі сторони клієнтів.

Виходячи з цього, поняття контролю є більш ширшим, ніж звичайний перехід ризиків та вигід.

Нові вимоги, викладені в міжнародному стандарті спрямовані на те, щоб користувачі фінансової звітності отримали можливість оцінити суми, строки виникнення виручки і грошових потоків за контрактами з покупцями.

Для того, щоб вирішити, в який момент виникає виручка, підприємства повинні застосовувати модель аналізу п'яти кроків (табл. 2) [3].

Таблиця 2

Алгоритм визнання доходу за МСФЗ 15

Етапи	***Зміст операцій***	***Умови визнання доходу***
Крок 1	Ідентифікація відповідного договору з клієнтом	Договір повен відповідати певним вимогам: • контракт був схвалений сторонами договору; • права кожного учасника щодо товарів або послуг, які будуть передані, можуть бути ідентифіковані; • договір має комерційний зміст; • існує ймовірність того, що винагорода, яку підприємство має отримати в обмін на товари або послуги, буде отримана.
Крок 2	Визначення окремих зобов'язань з виконання договору	З самого початку виконання договору підприємство має оцінити товар або послуги, які були обіцяні замовнику, та визначити їх зобов'язання до виконання: • товари або послуги, які відрізняються один від одного; • серія різних товарів чи послуг,
Крок 3	Визначення ціни операції	Ціна угоди — це сума, яку підприємство має намір отримати за передані товари та послуги. Під час прийняття рішення щодо ціни договору, підприємство має враховувати минулий досвід, та діловий оборот відповідно до вимог МСФЗ 15.
Крок 4	Розподіл ціни операції	Підприємство має розподілити ціну операції на кожне зобов'язання до виконання в сумі , що відображає величину, за якою підприємство могло продати товари чи послуги окремо. Якщо договором передбачено комплексну знижку, вона розподіляється пропорційно між зобов'язаннями.

Продовження табл. 2

Етапи	***Зміст операцій***	***Умови визнання доходу***
Крок 5	Визнання виручки, коли зобов'язання виконано	Виручка визнається в момент, коли кожне зобов'язання за договором виконано. Згідно з вимогами МСФЗ 15 виручка визнається протягом довгого часу, за виконання таких умов: • клієнт отримує і використовує всі вигоди від товару (послуги), що надаються підприємством(виконавцем контракту по мірі виконання контрактних зобов'язань; • результати роботи виконавця створюють або покращують актив, контрольований замовником; • актив, створюваний у процесі виконаня робіт, не може бути використаний виконавцем з іншою метою; • у компанії є право вимагати плату за виконані на певну дату контрактні зобов'язання.

Отже, проаналізувавши основні особливості використання МСФЗ 15, можемо зазначити, що цей стандарт, по-перше, дає універсальну модель та покроковий алгоритм визнання виручки, які можуть бути застосовані для різних видів діяльності і галузей господарства, по-друге, чітко визначає критерії визнання виручки для різних умов виконання контрактних зобов'язань. Перспективними напрямами подальших досліджень в даному питанні є розгляд практичних аспектів впливу застосування МСФЗ 15 на систему обліку, звітність і бізнес-процеси компаній різних сфер економіки.

Список використаних джерел

1. IFRS 15 – Revenue from Contracts with Customers [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.iasplus.com/en/standards/ifrs/ifrs15

2. Дерев'янко С.І. Облік доходу згідно з МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами»/ С.І. Дерев'янко// Науковий журнал «ΛΌГОΣ. Мистецтво наукової думки». – 2018. – Випуск 1. – с. 33-35.

3. Гузєєва В.О. Нова концепція обліку доходу відповідно до МСФЗ 15 «Виручка за догорами з клієнтами»/ В.О. Гузєєва// Ефективна економіка. – 2017. – Випуск 12. – с. 47-49.

УДК 657

Козачишина Д.В.,
студентка економічного ф-ту,4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Національний університет біоресурсів та природокористування України,
Науковий керівник – Дерев'янко С.І. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку та оподаткування

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗГІДНО П(С)БО 7 ТА МСБО 16

В умовах євроінтеграції важливого значення набуває ведення бухгалтерського обліку, а також складання фінансової звітності не тільки за національними стандартами бухгалтерського обліку, але й за міжнародними. Основні засоби є невід'ємною частиною будь-якого підприємства, а їх амортизація впливає на фінансовий стан, собівартість, ціну, прибуток, податки тощо. Саме тому є важливим розгляд питання ведення обліку амортизації основних засобів згідно національних положень та міжнародних стандартів.

Облік амортизації основних засобів досліджувалися в наукових працях багатьох науковців, таких як: Л.К. Афанасьєва, Н.Д. Баб'як, А.А. Безуглий, М.А. Борисенко, Н.Г. Виговська, П.Є. Житний, А.П. Крюкова, В.М. Костюченко, Б.Ф. Усача, К.О. Утенкова, В.П. Пантелєєва, О.А. Петрик, Н.А. Пономарьова, В.М. Пархоменко, М.Г. Чумаченко та ін. Незважаючи на значну кількість досліджень, дане питання потребує подальшого розгляду та нових впроваджень.

Облік основних засобів в Україні регламентується Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», тоді як в міжнародній практиці користуються Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби».

Основними питаннями даних стандартів є визнання активів, зазначення їх балансової вартості, а також амортизаційних відрахувань та збитків від зменшення корисності, які мають бути визнані відносно них.

Стандарти застосовується до обліку основних засобів, а також їх амортизації, за винятком випадків, коли інші стандарти вимагають або допускають різні процедури обліку.

В таблиці 1 наведено порівняльну характеристику обліку амортизації основних засобів згідно з П(С)БО 7 та МСБО 16.

Отже, у вітчизняній практиці застосовується більший перелік методів нарахування амортизації для вибору, порівняно із міжнародною. Окрім цього, вибір методу амортизації впливає на фінансовий стан, а отже на фінансову звітність. В зарубіжних компаніях фінансова звітність впливає на вартість акцій, що в свою чергу відображається в оцінці ринкової вартості підприємства. Саме тому міжнародні компанії обирають метод амортизації, який найкраще відображає очікувану форму споживання майбутніх економічних вигід, утілених в активі, а також починають нараховувати амортизацію відразу, як основний засіб стає придатним до використання. У вітчизняній практиці амортизація

нараховується, починаючи з місяця наступного за місяцем зміни строку корисного використання.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика обліку амортизації основних засобів*

№	П(С) БО 7 «Основні засоби»	МСБО 16 «Основні засоби»
Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів:		
1.	Прямолінійного	Прямолінійного
2.	Зменшення залишкової вартості	Зменшення залишку
3.	Прискореного зменшення залишкової вартості	-
4.	Кумулятивного	-
5.	Виробничого	Метод сум одиниць продукції
Метод амортизації обирається підприємством:		
1.	Самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.	Який найкраще відображає очікувану форму споживання майбутніх економічних вигід, утілених в активі.
2.	Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації.	Застосовують постійно від періоду до періоду, якщо не трапляється змін в очікуваній формі споживання цих майбутніх економічних вигід.
Амортизація об'єкта основних засобів нараховується:		
1.	Виходячи з нового строку корисного використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання.	Коли він стає придатним для використання, тобто коли він доставлений до місця розташування та приведений у стан, у якому він придатний до експлуатації у спосіб, визначений управлінським персоналом.
Амортизація, якщо ОЗ тимчасово не експлуатують:		
1.	Нарахування амортизації зупиняється на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації об'єкта ОЗ.	Амортизацію не припиняють, коли актив не використовують або він вибуває з активного використання, доки актив не буде амортизований повністю.

** Складено автором на основі 1 і 2*

Порядок ведення обліку - за національним стандартом чи за міжнародним - обирає підприємство самостійно.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/ 929 _014 (дата звернення: 01.03.2019).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/ z0288-00 (дата звернення: 01.03.2019).

УДК 657

Комарчук І.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Супрович Г.О. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ

Реалізація продукції (товарів, робіт, послуг) є кінцевим етапом руху продукту зі сфери виробництва у сферу споживання, без якої не можливе повторення процесу виробництва. Значення і роль даного процесу значно зростають в умовах ринкових відносин та створення конкурентного середовища. Від якості обліку процесу реалізації залежить правильне визначення фінансового підсумку діяльності підприємства. Таким чином облік процесу реалізації потребує належної організації. Облік готової продукції має забезпечити контроль за виконанням завдань по випуску продукції відповідно до договірного асортименту, зберігання готової продукції за обсягом, асортиментом та якістю, своєчасною випискою документів на відвантаження, поданням розрахункових документів покупцям та своєчасному здійсненню платежів [5]. Облік процесу реалізації є з одного боку, засобом інформації, а з другого – засобом контролю за використанням ресурсів та формуванням собівартості реалізованих товарів та послуг. Удосконалення обліку процесу реалізації повинно розглядатись як постійно діючий чинник забезпечення зростання ефективності виробництва.

Дослідженню проблем обліку процесу реалізації готової продукції приділяли увагу такі вчені: Білуха М.Т., Бутинець Ф.Ф., Валуєв Б.І., Голов С.Ф., Лебедик Г.В., Маркус О.В., Калініна В.І., Карпова Т.П., Пархоменко В.М., Пушкар М.С., Саблук П.Т., Чумаченко В.М., Хом'як В.І., Чепець О.Г. та інших. Проте, незважаючи на вагомі напрацювання вчених, питання щодо організації обліку процесу реалізації готової продукції вимагають подальшого вивчення.

Згідно із Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів готова продукція [3] — це продукція, що виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором, встановленим стандартам або технічним умовам тощо.

Облік процесу реалізації потребує значного спрощення, вдосконалення облікових регістрів, зменшення та уніфікації первинних документів. Зміст та якість інформації мають першочергове значення у забезпеченні точності та ефективності проведення обліку реалізації готової продукції. Наразі наявна ситуація, яка дещо ускладнює бухгалтерський облік процесу реалізації продукції, особливо аналітичний. Для обліку процесу реалізації використовують три синтетичні рахунки: 90 «Собівартість реалізації» – відображають собівартість реалізованої готової продукції (товарів, робіт, послуг); 70 «Доходи від реалізації» – відображають виручку від реалізації; 79 «Фінансові результати» – зіставляють виручку і собівартість проведених продаж [2]. Стає незрозумілим

до якого рахунку підбирати документи з реалізації (рахунок – фактуру, платіжні вимоги, договір – угоду, товарно – транспортну накладну, відомості випуску продукції, документів, накладну на відпуск товарно-матеріальних цінностей), на якому етапі записів у бухгалтерському обліку потрібно здійснювати контроль процесу реалізації. Можливим вирішенням цього питання, окрім стандартизації первинного документування, може також бути виділення субрахунків першого і другого порядків до наведених рахунків.

Також важливим аспектом в організації обліку реалізації готової продукції є формування єдиної законодавчо-нормативної бази, адаптованої до міжнародних вимог та норм, удосконалення методології складання звітності та запровадження інформаційних технологій. Гармонізація та стандартизація бухгалтерського обліку реалізації готової продукції відкриє на перспективу тверду основу міжнародного співробітництва та спрощення системи обліку в цілому.

У сучасних умовах особливу увагу потрібно приділити також можливості автоматизації розрахункових операцій між контрагентами та реалізації продукції через мережу Інтернет, що дозволить підвищити конкурентоспроможність підприємства, зменшити витрати, пов’язані з рекламою й реалізацією продукції, пришвидшити процедури укладання договорів, оформлення експортно-імпортних операцій, розширити коло потенційних споживачів, і, зрештою, збільшити ринок збуту й обсяг продажів.

Важливим питанням є використання різної методології підрахунку фінансових результатів у різних підсистемах бухгалтерського обліку. Необхідно запровадити єдиний спосіб визначення фінансових результатів для управлінського, фінансового та податкового обліку [4]. Це сприятиме уніфікації бухгалтерського обліку, забезпечить точне визначення фінансових результатів діяльності підприємств, дозволить правильно вираховувати податки.

Список використаних джерел

1. Запаси: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z075199. (дата звернення: 11.04.2019).

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99. (дата звернення: 11.04.2019).

3. *Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р., № 2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15. (дата звернення: 11.04.2019).*

4. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. – 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с

5. С.В. Візіренко, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПРОЦЕСУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2018/8.pdf. (дата звернення: 11.04.2019).

УДК 657.3

Копотун А.М.,
студентка ННІ ЕОМС, 4 курсу, спец. 6.030508 «Фінанси і кредит»,
Університет державної фіскальної служби України,
Науковий керівник – Коляда Т. А. – к.е.н., с.н.с., доцент,
доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ БАЛАНСУ В УКРАЇНІ

Фінансова звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) – це міжнародна мова бізнесу. Процес переходу України на МСФЗ можна пов'язати з такими факторами як: глобалізація ринків капіталу, взаємозалежність економік різних країн через взаємні інвестиції, що сприяє входженню нашої держави до світової економічної спільноти.

У всіх країнах світу без виключення основним документом звітності підприємства є бухгалтерський баланс, який виступає головним джерелом інформації про фінансово-майновий стан підприємства для всіх користувачів.

Значний внесок у дослідженні проблем складання та подання балансу висвітлено у працях відомих вітчизняних та зарубіжних економістів: Ф. Бутинця, М. Білухи, Г. Кірейцева, Н. Литвина, В. Швеця, Н. Малюги, М. Пушкаря, Р. Антоні, Я. Вільямса, В. Качаліна, В. Ковальова, Д. Оріле та інших [1, с.209].

Вже сьогодні Мінфін поступово вносить зміни до Національних стандартів, наближуючи їх до міжнародних та зменшуючи прогалину між вітчизняною системою обліку та загальноприйнятою європейською. Результатом трансформації до МСФЗ є те, що підприємства, які займаються видобутком корисних копалин повинні були здійснити перехід з 01 січня 2019 року на складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами (МСФЗ) в обов'язковому порядку [2].

Основними перевагами використання міжнародних стандартів є:

- зменшення вартості залученого капіталу;
- збільшення міжнародних інвестицій;
- полегшення стандартизації інформаційних систем під ведення обліку;
- залучення інвестицій міжнародними гравцями [3].

У МСФЗ зацікавлені провідні країни і транснаціональні компанії. Найбільшими донорами Фонду МСФЗ в особі приватного бізнесу виступають: компанії США (Citigroup, Bank of America, Microsoft, CFA Institute), Німеччини (BMW, Adidas, Bayer), «Велика четвірка» аудиторських фірм (KPMG, PwC, Deloitte, Ernst & Young) [3].

У будь-якій країні в основу складання бухгалтерського балансу покладено рівняння бухгалтерського обліку, що показує зв'язок між активами, пасивами та власним капіталом:

Актив = Капітал + Зобов'язання [4]

Відмінністю зарубіжних країн у побудові бухгалтерського балансу є форма розташування активу та пасиву: вертикальна або горизонтальна та групування

статей. Для прикладу в Україні, Бельгії, Італії, Німеччині, Росії, США – актив розміщується ліворуч, пасив – праворуч, для цих країн характерною є горизонтальна форма балансу [5, с.147].

В кінці балансу вказуються всі позабалансові зобов'язання компанії, що дає змогу зовнішнім користувачам можливість отримати реальне уявлення про фінансовий стан компанії та оцінити майбутні ризики.

В умовах глобалізації ринків капіталу – різні країни мають неоднорідний принцип групування статей в балансі:

- статті балансу групуються за економічним змістом (Італія, Німеччина);
- статті балансу групуються за ступенем ліквідності (Франція, Україна).

На даний момент в Україні зростає значення досвіду ведення бухгалтерського обліку та складання звітності, виникає необхідність розробки додаткового нормативного забезпечення, відсутність якого в деякій мірі гальмує перехід на міжнародні стандарти.

На думку В. Чудовця, розв'язання проблем при впровадженні МСФЗ в Україні повинно здійснюватися шляхом реалізації таких основних заходів: удосконалення й збільшення фінансування державного регулювання впровадження МСФЗ; створення якісного нормативного та методичного забезпечення процесу переходу на МСФЗ з урахуванням особливостей вітчизняної системи обліку; адаптація до міжнародних стандартів національної нормативно-правової бази шляхом внесення змін та прийняття нових національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку тощо [5].

Отже, завершальним етапом облікового процесу на підприємстві є складання бухгалтерського балансу, який виступає головним джерелом інформації про фінансово-майновий стан підприємства для внутрішніх та зовнішніх користувачів. Новація 2019 року в Україні - перехід на складання фінансової та консолідованої фінансової звітності за МСФЗ в обов'язковому порядку, що сприяє процесу інтеграції України до світового фінансового простору.

Список використаних джерел

1. Руда І.О. Міжнародна практика складання та подання балансу / І.О. Руда, Л.В. Мельянкова // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(4). - С. 208-212.

2. МСФЗ обов'язковий перехід з 01 січня 2019 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://aspect2001audit.com/ifrs.

3. Міжнародні стандарти фінансової звітності 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.golovbukh.ua/article/7302-mjnarodn-standarti-fnansovo-zvtnost-2018.

4. Фінансова та управлінська звітність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gravitona.narod.ru/l5.doc.

5. Міжнародна практика складання та подання балансу / О.Г. Криворот, Я.М. Ничипорук // Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в управлінні господарською діяльністю та оподаткуванням підприємств. – 2016. – С. 146-148.

6. Коляда Т.А. Привлечение инвестиций в государственный сектор экономики: особенности и тенденции развития / Т.А. Коляда // Бизнес Информ. – 2007. – № 5, т 2. – С. 6-8.

УДК 657

Коробцова О.Л.,
студентка ІБО, другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСОЛІДАЦІЇ ЗВІТНОСТІ ХОЛДИНГУ

В сучасних умовах розвитку ринкової економіки зростає актуальність створення холдингу. Холдинг (англ. holding – утримання, зберігання) – сукупність материнської компанії та контрольованих нею дочірніх компаній. Крім простих холдингів, що являють собою материнське товариство і одне або декілька контрольованих ним дочірніх товариств існують і складніші холдингові структури, в яких дочірні товариства самі виступають в якості материнських компаній у відношенні до інших компаній [1, с. 314].

Діяльність холдингу має значний потенціал, вона дозволяє: отримати доступ до нових технологій та методів ведення бізнесу; сформувати рівномірний розвиток напрямів діяльності шляхом збалансованого розподілу капіталу між суб'єктами групи; ефективно налагоджувати економічні зв'язки; отримувати технічну, фінансову допомогу всередині холдингу; об'єднувати трудові ресурси.

Обов'язковим для таких об'єднань компаній є складання консолідованої фінансової звітності. Загальні правила формування консолідованої звітності регламентуються міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку та звітності. Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" консолідована фінансова звітність – це фінансова звітність, яка відображає фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці [2, с. 1].

Консолідація даних та нормативно-правове регулювання консолідованої фінансової звітності є складним процесом. Особливості складання консолідованої фінансової звітності досліджено в працях О.Ю. Волкової, О.С. Герасименко, В.П. Оніщенко, М.М. Гоголь, З.Н. Ісмухамбетової, К.Є. Коби, В.М. Костюченко, М.Р. Лучка, С.В. Люшниної, О.А. Панфілової, А.В. Полякова, І.В. Семчук, Л.І. Лежненко та ін. М.Р. Лучко в своїй праці зазначає, що «консолідований облік є окремою складовою частиною бухгалтерського обліку і характеризується як процес виявлення, реєстрації, вимірювання, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність консолідованої групи» [3, с. 9].

Окремої уваги сьогодні потребує забезпечення ведення бухгалтерського обліку в холдингу за однаковими стандартами і відповідно однаковими елементами облікової політики підприємств, що входять в холдинг. Проте, С.В. Люшнина [4, с. 4] вважає, що іноді облікову політику недоцільно

уніфіковувати повністю, а краще коригувати облікові показники перед консолідацією. Процес складання консолідованої фінансової звітності також регулюється Міжнародними стандартами фінансової звітності, однією з проблем є необхідність підвищення кваліфікації працівників бухгалтерської служби.

З.Н. Ісмухамбетова, виділяє проблему, яка полягає в тому, що «на основі консолідованої фінансової звітності неможливо визначити вклад окремого дочірнього підприємства щодо фінансового стану та фінансових показників діяльності групи» [5, с.99]. Ще однією проблемою, яку виділяє в своїй дисертації О.Ю. Волкова [6, с. 5], є відсутність методики проведення аналізу консолідованої звітності. На її погляд, основна проблема полягає в необхідності виділення напрямів, етапів та процедур проведення аналізу консолідованої фінансової звітності.

Дослідження методики складання консолідованої звітності та особливостей формування її показників дозволило виділити ряд проблем, які виникають при підготовці такої звітності. Усі проблеми можна згрупувати за двома напрямами: проблеми організаційного та проблеми методичного характеру. Однією з основних проблем організаційного характеру є складність нормативного регулювання. Наявність великої кількості нормативних документів створює складнощі в процесі консолідації фінансової звітності у зв'язку з необхідністю забезпечення виконання норм кожного з нормативних документів. Ще однією проблемою є використання різних програмних продуктів за допомогою яких ведеться облік та формуються консолідовані фінансові звіти.

Розглянувши перелічені проблеми, можна зробити висновок, що для їх оптимального вирішення потрібно проводити ряд заходів з підвищення кваліфікації кадрів, формування ефективної облікової політики, спрощення збору та структуризації облікових даних з метою їх зіставності та удосконалення методик аналізу консолідованої звітності.

Список використаних джерел

1. Пантелеєв В. П. Консолідація фінансової звітності : навч. посіб. / В. П. Пантелеєв, К. В. Безверхий. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2016. – 442 с.

2. Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14/parao194

3. Лучко М.Р. Консолідована фінансова звітність: системний підхід до побудови та розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / М.Р. Лучко. – Київ, 2008. – 30 с.

4. Люшнина С.В. Проблемы формирования консолидированной отчетности / С.В. Люшнина. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sisupr.mrsu.ru/wp-content/uploads/2015/02/ Lushnina.pdf

5. Исмухамбетова З.Н. Консолидация финансовой отчетности по международным стандартам / З.Н. Исмухамбетова // Управление финансами. – 2014. – № 11. – С. 94–100.

6. Волкова Е.Ю. Формирование и анализ консолидированной финансовой отчетности группы компаний: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / Е.Ю. Волкова – Воронеж, 2010. – 24 с.

УДК 657.6

Кузьміна О.О.,
студентка ф-ту ОЕФ, 3 курсу, спец. 071 «Облік та оподаткування»,
ДВНЗ «ОНЕУ»
Науковий керівник – Яцунська О.С. – к.е.н,
ст. викладач кафедри бухгалтерського обліку

КОНТЕНТ-АНАЛІЗ УЗГОДЖЕННОСТІ П(С)БО та МСФЗ ВІДНОСНО ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ

Глобалізація фінансових ринків, розширення міжнародних торгівельних зв'язків, збільшення долі іноземних інвестицій зумовлюють необхідність адаптації національної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів фінансової звітності.

Інтеграція на міжнародний ринок передбачає прозорість та зрозумілість фінансової звітності вітчизняних суб'єктів господарювання для іноземних інвесторів. На жаль, національні стандарти бухгалтерського обліку не забезпечують цього, оскільки П(С)БО збігається з МСФЗ тільки наполовину [1, 223-225 с.]. Однак слід зазначити, що вітчизняні стандарти не повинні повністю копіювати міжнародні, оскільки кожна держава має певну специфіку ведення бухгалтерського обліку та свої уніфіковані форми фінансової звітності, які повинні відповідати якісним характеристикам. Таким чином, актуальність теми дослідження полягає в аналізі пунктів національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, суттєва розбіжність яких може привести до некоректного відображення даних в фінансовій звітності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Перехід підприємств на міжнародні стандарти звітності потребує повної переоцінки всіх статей бухгалтерського обліку, в тому числі тих, що стосуються заборгованості роботодавців перед працівниками. Розрахунки за виплатами працівникам регламентуються національним П(С)БО 26 та міжнародним МСФЗ 19, які мають назву «Виплати працівникам». Порівняння вказаних стандартів передбачає не копіювання усіх пунктів МСФЗ 19 в П(С)БО 26, а розробку нового більш раціонально організованого та змістовного вітчизняного стандарту, який дозволив би відобразити реальну ситуацію щодо виплат працівникам.

Порівняльний аналіз П(С)БО 26 та МСФЗ 19 позволив виявити такі відмінності, зокрема:

- у П(С)БО 26 інформація про виплати працівникам представлена у більш стислому вигляді (24 положення), ніж у МСФЗ 19 (161 положення);
- МСФЗ 19 містить конкретні прилади практичного застосування окремих пунктів стандарту;
- на відміну від національних положень, питання щодо програм пенсійного забезпечення та виплат інструментами власного капіталу виділено в окремих міжнародних стандартах 26 «Облік та звітність по пенсійним програмам» та 2 «Платіж на основі акцій»;

- міжнародний аналог стандарту щодо виплат працівникам більш детально розглядає короткострокові та довгострокові виплати працівникам.

Так розділ «короткострокові виплати» П(С)БО 26 та МСФЗ 19 практично не відрізняються. Однак міжнародний стандарт, на відміну від національного, у частині поточних виплат виділяє такі, що пов'язані з участю у прибутку, пільгами в не грошовій формі, іншими виплатами після закінчення трудової діяльності (включаючи медичне обслуговування та страхування життя). Крім того, у розділі короткострокових виплат заробітна плата розглядається разом із соціальними внесками, які утримуються із заробітної плати робітників і не є витратами працедавців. З цієї причини у міжнародній практиці для утримань із заробітної плати використовується два окремі субрахунки «Витрати на соціальне страхування за рахунок робітника» та «Витрати на соціальне страхування за рахунок працедавця», що на самперед пов'язано з відкриттям недержавних фондів соціального страхування, які сьогодні набули широкого розповсюдження за кордоном.

Слід також відзначити значні відмінності МСФЗ 19 та П(С)БО 26 щодо класифікації довгострокових виплат працівникам. А саме, у міжнародному аналогу «довгострокові виплати» класифікують на: довгострокову відпустку за вислугу років, оплачувану академічну відпустка, виплати до ювілеїв і за вислугу років, виплати, пов'язані із тривалою непрацездатністю, виплати частки прибутку та премії та відстрочені компенсації. У той самий час вітчизняне положення не містить конкретного переліку класифікаційних ознак довгострокових виплат, а лише зазначає, що це зобов'язання щодо виплат працівникам інструментами власного капіталу, які не підлягають сплаті протягом наступних 12 місяців [2, 3].

Отже за результатами дослідження можна заключити, що П(С)БО 26 «Виплати працівникам» надає лише поверхневу теоретичну інформацію щодо відображення в бухгалтерському обліку різноманітних виплат працівникам. У свою чергу розбіжність оцінювання ключових статей за міжнародними та національними стандартами може призвести до некоректності відображення деяких даних у фінансовій звітності. Тому головною рекомендацією на даному етапі є удосконалення П(С)БО 26 та його гармонізація з положенням МСФЗ 19, а також розробка внутрішній нормативних документів та інструкцій з практичними прикладами відображення в обліку інформації, що стосується заборгованості перед працівниками. У майбутньому це дозволить більш розгорнуто відображати зміни структури виплат працівникам у фінансових звітах вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел

1. Корпоративний облік і звітність в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Монографія / Р.В. Кузіна. – Херсон: Гринь Д.С., 2015. – 416 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03.

3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 19 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011.

УДК 657.1.

Кулик О.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Марчук У. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ ГРОШОВИХ КОШТІВ В ДОРОЗІ

В сучасному світі важливу роль відіграє готівка і грошові кошти, і цьому питанню придають дуже важливе значення, але дуже важливу роль в існуванні підприємства відіграють грошові кошти в дорозі. Дуже часто дані поняття плутають тому для об'єктивного відображення в обліку та звітності коштів у дорозі потрібно з'ясувати, що означає поняття «грошові кошти у дорозі», зміст якого у різних джерелах та публікаціях науковців та фахівців з бухгалтерського обліку є різним.

Проблеми обліку грошових коштів у дорозі у своїх працях досліджували ряд українських та зарубіжних вчених, зокрема: Багрій П.І., Бутинець Ф.Ф., Велша Глен А., Гливенко Ю.А., Єфименко Т.І., Загородній А.Г., Лень В.С., Сук Л.К., Чабанова Н.В., Шорта Деніел Г. та інші.

Грошовими коштами в дорозі є грошові суми, внесені до кас банків, ощадних кас або поштових відділень для подальшого їх зарахування на поточні або інші рахунки підприємства. Тобто це грошові кошти, що належать підприємству, але ще не зараховані на його поточний чи інший рахунок [3].

Але водночас, не завжди грошові кошти у дорозі можна ідентифікувати як гроші. Згідно визначеннями, що представляють у своїх працях Загородній А.Г. та Багрій П.І. гроші як економічна категорія, що означає специфічний товар, який виконує в суспільстві роль загального еквівалента в процесі обміну товарів, тому гроші у дорозі не можна вважати загальним еквівалентом і за них не можна придбати товар [2].

Визначення «грошові кошти у дорозі» наводять Сук Л.К. та Сук П.Л. як суми, внесені в каси банку поштового відділення для зарахування на поточний рахунок, але ще не зараховані за призначенням, суми по векселях одержаних, зданих у банк для зарахування грошей тощо (у т. ч. перераховані для придбання іноземної валюти, валюта перерахована для продажу). У цьому визначенні зміст поняття грошових коштів у дорозі вже значно ширший, адже в текст визначення коштів у дорозі включаються суми по векселях одержаних, зданих у банк для зарахування грошей на поточний рахунок, та суми, перераховані банку для придбання іноземної валюти, також за операціями з якими може виникати об'єкт обліку «грошові кошти у дорозі» [6].

Згідно з Інструкцією про застосування «Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» від 30 листопада 1999 року № 291, «кошти в дорозі» – це грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства [5].

Загородній А.Г. та ін. трактують поняття «грошей в дорозі», як грошових активів як суми коштів, які перебувають у розпорядженні підприємства на певну дату і є його активами у формі готових засобів оплати (тобто у формі абсолютної ліквідності). Але грошові кошти в дорозі не є готовими засобами оплати. По-перше, вони можуть надійти на рахунок і не у визначений законом термін, а в окремих випадках (наприклад банкрутство банку) і зовсім не надійти [2].

Аналіз публікацій науковців і нормативної бази з питань бухгалтерського обліку свідчить, що в поняття «кошти в дорозі» вкладається різний зміст, а у зв'язку з цим інформація про них у звітності підприємства не завжди може бути адекватно відображена і сприйнята, що не дозволяє в ряді випадків прийняти обґрунтовані управлінські рішення. Дефініцію грошові кошти у дорозі слід визначати як поточні майбутні надходження або витрати підприємством грошей з банківських рахунків внаслідок різниці на звітну дату між наявною сумою грошей на банківських рахунках, відображених у випсках банків з копіями документів, наявних у підприємства про перерахування коштів на банківські рахунки та/або перерахування з них.

Розглянемо основні випадки, згідно яких виникають кошти в дорозі:

- ❖ внесена готівка на рахунки у банках після завершення операційного часу;
- ❖ платіжні документи про перерахування сум для придбання іноземної валюти;
- ❖ платіжні документи подані до банку в кінці місяця після закінчення операційного часу і не проведені банком у цей день;
- ❖ перерахована банку для продажу іноземна валюта;
- ❖ здані до банку векселі для погашення заборгованості фізичних та юридичних осіб;
- ❖ здані до банку чеки чекових книжок для отримання коштів на поточний рахунок від покупців;
- ❖ здані до банку-еквайру документи щодо перерахування грошей на рахунок продавця за операціями з банківськими платіжними картками;
- ❖ помилково зняті банком з рахунків суми [1].

Розглядаючи дане питання, можна сказати, що: «грошові кошти у дорозі» — це гроші підприємства, які повинні надійти на рахунок, але на момент звітного періоду вони ще не надійшли на рахунок це саме та різниця між наявною сумою грошей на банківських рахунках, відображених у випсках банків з копіями документів, наявних у підприємства про перерахування коштів на банківські рахунки та/або перерахування з них. Гроші в дорозі — це тимчасова різниця між обліковою сумою коштів на поточних та інших рахунках у банках згідно з наявними у підприємства документами та даними банківських виписок з рахунка.

Список використаних джерел

1. Лень В.С. Облік грошових коштів у дорозі. Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1: Економіка. 2010. № 3 (7). 126-133 с. URL: http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/8773 (дата звернення: 21.03.2019).

2. Загородній А.Г. Фінансовий словник. – 3-те вид., випр. та доп. [Загородній А.Г.,

Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С.] – К. : Знання, КОО, 2000. – 587с.

3. Економічний словник / за ред. П.І. Багрія, С.І. Дорогунцова. – К. : Головна редакція Української радянської енциклопедії академії наук УРСР. 1973. 624 с.

4. Енцеклопедія бухобліку (частина 2) URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016 (дата звернення: 21.03.2019).

5. План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291. URL: www.minfin.gov.ua (дата звернення: 21.03.2019).

6. Сук Л.К. Бухгалтерський облік II: навч. посіб. для дистанційного навчання. К. : Університет «Україна», 2005. 701 с.

УДК 657

Мірко І.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шелест В.С. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність будь-якого підприємства неможлива без отримання певного доходу і здійснення певних витрат. Дохід – отримання економічних вигод, які виникають у результаті діяльності підприємства. Для визнання доходу необхідне не лише надходження активу або зменшення зобов’язання. Його наслідком є і збільшення власного капіталу (крім внесків учасників) [2].

Отримання доходу є необхідною умовою діяльності майже всіх підприємств, так як він є джерелом розвитку, з нього формується прибуток, а також фінансуються поточні витрати і виконуються податкові зобов'язання. Отримання доходу свідчить про наявність попиту на продукцію і/або послуги, що випускається. Це основа для самофінансування діяльності, але за умови, що його розмір достатній для покриття витрат і зобов'язань, а також формування чистого доходу [4]. Тому збільшення доходів підприємства сприяє поліпшенню його фінансового стану.

Для того, щоб визначити момент визнання доходу потрібно знати економічний зміст господарської операції, внаслідок якої отримується дохід. Дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) визнається на дату відвантаження. П(С)БО 15 «Дохід» зазначаються окремі види доходу, що мають особливості визнання.

Доходи виникають від звичайної та надзвичайної діяльності. До звичайної діяльності входить: операційна (доходи від реалізації, інші операційні доходи); фінансова (доходи від участі в капіталі, фінансові доходи); інвестиційна (інші доходи). До надзвичайної діяльності входять доходи від надзвичайних подій.

Первинними документами для відображення доходів від реалізації, інших операційних доходів є рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні,

накладні, акти виконаних робіт, довідки та розрахунки бухгалтерії тощо. Первинними документами для обліку доходів від участі в капіталі є розрахунки та довідки бухгалтерії. Первинними документами для обліку інших фінансових доходів є розрахунки та довідки бухгалтерії, прибуткові касові ордери, виписки банку.

Поняття «витрати» означає зменшення економічних вигод внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) [3]. У бухгалтерському обліку витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені (за принципом нарахування та відповідності доходів і витрат в національних стандартах).

Залежно від видів діяльності всі витрати розподіляють на дві великі групи: витрати, які виникають в процесі звичайної діяльності, та витрати, які виникають у процесі надзвичайної діяльності. Витрати, що виникають в процесі звичайної діяльності, поділяються на витрати операційної (основної та іншої операційної), інвестиційної та фінансової діяльності.

Основними завданнями організації бухгалтерського обліку витрат і доходів підприємства є забезпечення:

– правильного визначення та достовірної оцінки витрат, доходів і фінансових результатів діяльності;

– розмежування витрат, доходів і фінансових результатів діяльності за кожною класифікаційною групою;

– правильного та повного документального оформлення та своєчасного відображення в облікових регістрах витрат, доходів і фінансових результатів діяльності;

– контролю за правильним визначенням фінансового результату від звичайної діяльності та надзвичайних подій;

– надання повної і достовірної інформації про витрати та доходи діяльності, а також про наявність і використання чистого прибутку (непокритих збитків) для потреб управління.

Документальне підтвердження здійснення витрат залежить від виду витрат. Витрати на оплату праці та соціального страхування оформлюються розрахунково-платіжними відомостями (або розрахунковими відомостями). Вартість наданих підприємству послуг зараховується до складу витрат діяльності на підставі рахунків, рахунків-фактур та актів виконаних робіт.

Отже, доходи і витрати мають тісний взаємозв’язок між собою, без яких діяльність будь-якого підприємства неможлива. Доходи підприємства – це найважливіша категорія, від якої залежить чи буде підприємство функціонувати надалі, вони впливають на всі інші показники діяльності підприємства. Важливим є формування системи управління доходами, яка полягає в пошуку шляхів їх максимізації, а також організації суворого контролю за своєчасністю і обсягом їх надходження. Не менш важливою є категорія «витрати», оскільки вона є рушійною силою, що дає можливість підприємству зберігати свої конкурентні позиції і бути прибутковим [1].

Список використаних джерел

1. Родіна О.В. Сучасні підходи до визначення сутності категорії «витрати» [Електронний ресурс] – http://www.economyandsociety.in.ua/journal/9_ukr/203.pdf.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 "Дохід", затверджене наказом Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.1999 р.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 "Витрати", затверджене наказом Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 р.

4. Борисенко Ю.В. Категорія «дохід» в наукових публікаціях: критична оцінка [Електронний ресурс] / Ю.В. Борисенко. – http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ptmbo/2010_1/1.Pdf.

УДК 657.1.

Музика В.С.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Примаченко О. Л. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ЕКОЛОГІЧНІ ВИТРАТИ ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Процеси, що відбуваються в Україні на шляху до ринкової економіки, припиняються екологічною кризою, що за деякими ознаками стає екологічною катастрофою. Це спонукає до нових вимог збереження довкілля, що стимулює подальший розвиток національної економіки і формує нову політику в державній економічній системі.

Фінансова реконструкція у напрямку досягнення потреб сталого розвитку, потребує нових підходів до розуміння "витрат", "ефективності витрат" і подібних концепцій. Витрати на навколишнє середовище та зобов'язання пов'язанні з природоохоронною діяльністю – це нові елементи у складі витрат та зобов'язань.

Щорічні втрати України від неефективності природокористування становлять до 20% національного доходу, проте в світі цей показник становить близько декілька десятків трильйонів доларів на рік. Тому необхідним є облік природоохоронних зобов'язань та витрат в рамках комплексного екологічного і фінансового аналізу.

Екологічна діяльність всередині організації пов'язана з відповідними витратами, які прямо чи опосередковано впливають на фінансові показники компанії. У багатьох компаніях такі витрати є значними, але сьогодні обчислюють екологічні витрати безсистемно, вони не відрізняються від загальних витрат споживачів. Це призводить до відсутності надійних даних бухгалтерського обліку про типи розміри, тенденцій екологічних витрат, вони не можуть бути зроблені в рамках існуючої організації обліку.

Екологічні витрати підприємства – негативні зовнішні ефекти, що виникають внаслідок добровільних або обов'язкових заходів охорони

навколишнього середовища для запобігання, мінімізації або зменшення екологічних навантажень довкілля, а також продуктивності та втрат, матеріалів, енергії.

У П(С)БО 16 «Витрати» [7] у складі витрат відсутнє будь-яке згадування про екологічні витрати. Аналогічно і у діючому Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій екологічні витрати теж не зазначені. Тому є необхідним доповнення П(С)БО 16 «Витрати» абзацом про екологічні витрати. Крім того, необхідно доповнити і діючий План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: у 8-му класі рахунків додати окремий рахунок 86 «Екологічні витрати».

Концепція «екологічних зобов'язань» для України є новою. Поки що як міжнародний та національний рівні не були розроблені, і стандарти бухгалтерського обліку не включають поняття «екологічні зобов'язання». Згідно з П(С)БО 11 «Зобов'язання» [6], зобов'язання визнаються, коли їх оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок його погашення. Трактування ж поняття «екологічні зобов'язання» зовсім відсутнє. Доцільно в П(С)БО 11 висвітлити порядок визнання та відображення в обліку екологічних зобов'язань.

Екологічні зобов'язання можуть виникати на підприємстві в результаті: здійснення основних операцій (оплата за користування ресурсами), недотримання вимог існуючого законодавства, добровільне усунення негативних наслідків на навколишнє середовище в процесі виробництва.

Екологічні зобов'язання виділяють двох видів: умовні і реальні. Умовні існують на підставі того, що у майбутньому підприємство буде змушене приймати екологічні заходи. Такі обов'язки важко оцінити, оскільки важко встановити джерела викидів забруднюючих речовин, технологічні невизначеності, немає порядку розподілу витрат, відсутністю законодавчого поля. Таке відображення є неможливим в системі бухгалтерського обліку.

Реальні зобов'язання можуть бути відображені в системі обліку суб'єктів господарювання. Облік поточних екологічних зобов'язань на рахунках 6 класу та зарахування до довгострокових екологічних зобов'язань у 5 класі.

Отже, витрати та зобов'язання, пов'язані з використанням ресурсів навколишнього середовища, є відносно новими і важливими об'єктами обліку на підприємстві. В зв'язку з цим необхідними є удосконалення нормативної бази з обліку витрат і зобовязань підприємства, а також перебудова існуючої системи управлінського екологічного обліку.

Список використаних джерел

1. Jasch, C. Environmental management accounting (EMA) as the next step in the evolution of management accounting / C. Jasch // Journal of Cleaner Production. –2009. – 14 (14). – P. 1252–1261.

2. WBCSD. Eco-efficiency. Creating More Value with Less Impact. – WBCSD, 2011. – 32 p.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua/ .

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zakon.rada.gov.ua/ .

УДК 657.1.

Панасюк І.А.,
студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Бондар М.І. - доктор економічних наук,
декан факультету обліку та податкового менеджменту

ОБЛІК ПРОЦЕСУ ПРИДБАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Функціонування сучасного підприємства, на якому присутнє виробництво, напряму залежить від того, як воно забезпечене предметом праці. Це варте уваги, адже запаси на таких підприємствах займають лідируючі позиції по обсягу в активах. Тому їх достовірний облік є невід'ємною частиною управління, без якого неможливе досягнення цілей, спланованих підприємством. На даний час головним завданням для кожного з підприємців є конкурентоспроможність, і вірне управління виробничими запасами є дуже важливим фактором, що на нього впливає.

Отже, як визначає П(С)БО 9, Запаси - активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством/установою [1].

Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство/установа отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена [1].

Придбання виробничих запасів – це процес отримання запасів від сторонніх організацій (за певну плату, безоплатно або шляхом обміну) для виробництва, власного використання або перепродажу. Придбання – широке поняття, що охоплює весь цикл постачання для виробництва, від стратегічної оцінки вимог, укладання контрактів, закупівлі, оплати аж до оцінки придбання.

Облік процесу придбання виробничих запасів можна вести за трьома методами, один з яких підприємство обирає на власний розсуд та зазначає про це у Наказі про облікову політику підприємства:

1) за фактичною собівартістю (для підприємства, що купує один вид запасів);

2) за купівельними цінами з виділенням транспортно-заготівельних витрат (якщо підприємство купує декілька різних видів запасів);

3) за обліковими цінами з виділенням відхилень (якщо підприємство купує декілька видів запасів і встановлює на них облікові ціни).

Облік саме процесу придбання запасів є незамінною ланкою в циклі їх обороту. При проведенні цієї операції підприємство отримує інформацію, котра потрібна для подальшого коректного ведення справ.

Першим можна відмітити, що ми правильно та відразу ж визначимо обсяг запасів, що зберігається на складі, і це дозволить в подальшому її коригувати до оптимального значення.

Другим є те, що ми відмічаємо витрати, котрі понесли з придбанням предметів праці, котрі і будуть формувати їхню собівартість. Саме ж формування вартості придбаних запасів напряму залежить від виду витрат, понесених в процесі придбання.

Підставою для процесу придбання запасів є *договір купівлі-продажу*. Він є головним документом, який визначає права та обов'язки постачальників і покупців.

Придбання виробничих запасів здійснюється за договірною ціною, а вартість такого придбання називається *купівельною.* Крім того дуже вагомий фактор для формування собівартості запасів, який потребує пильного нагляду з боку бухгалтера, є транспортно-заготівельні витрати (надалі ТЗВ). Сума ТЗВ, що узагальнюються на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, щомісячно розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули за звітний місяць.

Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка ТЗВ і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів.

В результаті купівельна вартість та ТЗВ формують *фактичну собівартість придбаних запасів.*

Також варто відмітити, що процес розрахунку з постачальниками за придбані запаси може проводитися двома шляхами – за попередньою та послідуючою оплатою.

Таким чином, проаналізувавши дану інформацію, можна зробити висновок, що придбання виробничих запасів є важливою та невід'ємною частиною життя підприємства. Для його безперебійного функціонування не буде достатньо просто купувати та використовувати запаси, так як вони колись або просто будуть лежати на складі втрачаючи ціну, або просто закінчаться у самий непотрібний момент, що може призвести до небажаних наслідків. Тому облік запасів і є одним із етапів, який забезпечить підприємству інструменти для вдалого розвитку.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси », затв. Міністерством фінансів України від 20.10.99 р. № 246.

УДК 657.1.

Пеліпенко А.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Дунаєва М.В. — старший викладач
кафедри обліку та оподаткування

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

Провідна роль у вирішенні питань визначення і оптимізації величини фінансових результатів належить бухгалтерському обліку та економічному контролю, адже можливість отримання найбільшого ефекту при найменших витратах значною мірою залежить від того, наскільки точно і вчасно підприємство здійснює облік та контроль власних витрат та доходів. Одним із основних показників підприємства, що визначає ефективність його діяльності, є фінансовий результат. Фінансові результати є основою для розвитку підприємства, розширення його діяльності та забезпечення вигідного місця серед конкурентів відповідної галузі. Діяльність управлінського персоналу має бути спрямована на формування достовірної інформації про фінансові результати не лише у цілому по підприємству, але й бути розділена за видами діяльності. На основі отриманих результатів підприємство може планувати свою подальшу діяльність, визначивши при цьому свої переваги та недоліки.

У НП(С)БО 1, що є методологічною основою для формування та відображення інформації у фінансовій звітності, зазначено, що ними визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів [1]. Звіт про фінансові результати включає: звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід [1]. Важливо розглянути основну термінологію: «прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов’язані з ними витрати»; «збиток - перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати» та «інший сукупний дохід - доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства» [1].

Багато вчених економістів розвивали та поглиблювали дослідження у сфері трактування економічного змісту фінансових результатів. Мочерний С.В. стверджує, що фінансовий результат - «грошова форма підсумків господарської діяльності організації або їхніх підрозділів, виражена в прибутках або збитках». Заслуговують на увагу слова видатного економіста Кондракова Н.П., котрий в одній з своїх робіт трактує фінансовий результат як «відображення зміни власного капіталу за визначений період в результаті виробничо-фінансової діяльності підприємства». Сутність досліджуваного поняття Луговий В.А. визначив як «балансовий прибуток (або збиток) підприємства, який складається із доходу (витрат) від реалізації готової продукції (робіт, послуг), доходу (витрат) від інших реалізацій і сум позареалізаційних доходів (витрат)».

Сучасна міжнародна практика бухгалтерського обліку в основному виокремлює три головні підходи до трактування змісту фінансових результатів діяльності підприємства:

– перший, згідно якого різниця між вартістю чистих активів підприємства протягом звітного періоду становить фінансовий результат. При цьому чисті активи підприємства дорівнюють різниці між загальною вартістю майна підприємства та загальною сумою його заборгованостей і додаткових внесків власників;

– другий, згідно якого фінансовий результат діяльності підприємства дорівнює різниці між величинами його доходів і витрат діяльності протягом звітного періоду;

– третій, згідно якого показник фінансового результату визначається шляхом порівняння величини власного капіталу на початок звітного періоду та на кінець звітного періоду.

Під час складання фінансової звітності доцільним є розмежування діяльності підприємства на основну, операційну, фінансову та інвестиційну. «Основна діяльність - операції, пов’язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу», та «операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю» [1], основним джерелом формування фінансових результатів яких є виробництво і реалізація продукції (товарів, робіт, послуг). «Фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства» [1], а формування фінансового результату залежить від наявних на підприємстві активів. «Інвестиційна діяльність - придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей)», на фінансовий результат такої діяльності впливає зміна цін на ринку.

Визначаючи фінансові результати як різницю між доходами за видами діяльності та відповідними витратами, керівництво суб’єкта господарювання може швидше та ефективніше обрати відповідні методи їх обліку, контролю, аналізу, детального планування та прийняття відповідних управлінських рішень.

Отже, фінансовий результат - це кінцевий результат діяльності господарюючого суб'єкта за звітний період, він представлений прибутком або ж збитком підприємства. Необхідно зазначити, що найбільш інформативною є класифікація фінансових результатів залежно від джерел формування, а саме від видів діяльності: основної, операційної, фінансової та інвестиційної.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 05.01.2018 р. №291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99

3. Жидєєва Л.І. Облік формування фінансових результатів та використання прибутку: проблеми та шляхи їх вирішення / Л.І. Жидєєва, К.О. Пінаєва. // ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО. – 2017. – №9. – С. 1117–1121.

УДК 657.471.1:69(477)

Ракарчук А.Д.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курс, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. –к.е.н.,
доцент кафедри обліку та оподаткування

ВИЗНАННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ ТА ВИТРАТ НА ЗБУТ В БУДІВЕЛЬНИХ КОМПАНІЯХ

За умов загострення економічної кризи облік витрат набуває стратегічного значення у господарській діяльності підприємств будь-якої форми власності, оскільки на кожному підприємстві результати його діяльності (прибуток чи збиток) мають першочергове місце. Достовірно оцінити результати діяльності можливо лише за даними бухгалтерського обліку. Так, в обліку фінансових результатів існує багато спірних питань. Це стосується, насамперед, витрат, які формують фінансовий результат діяльності підприємства.

Проблемам обліку адміністративних витрат та витрат на збут приділялося чимало уваги як зарубіжними, так і вітчизняними науковцями, такими як О. Бородкін, Ф. Бутинець, З. Гуцайлюк, В. Єфименко, М. Кужельний, В. Лінник, М. Пушкар, В. Рудницький, В. Сопко, Б. Усач, В. Швець, І. Басманов, В. Івашкевич, В. Палій, Я. Соколов, Дж. Рісс, Дж. Фостер, К. Друрі, Д. Хігінс, Ч. Хорнгрен, П. Фрідман та інші.

Поняття «адміністративні витрати», «витрати на збут» з’явилися у практиці бухгалтерського обліку із прийняттям національних П(С)БО, в яких зазначено, що їх слід відносити до складу витрат, пов’язаних з операційною діяльністю підприємства, але вони не повинні бути складником виробничої собівартості продукції (товарів, робіт, послуг). У вітчизняному бухгалтерському обліку до адміністративних витрат належать загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством. Адміністративні витрати і витрати на збут контролюються й аналізуються в управлінському обліку з метою їх оптимальності та впливу на фінансові результати операційної діяльності. Загальна методика побудови обліку адміністративних витрат за елементами аналогічна методиці побудови витрат виробничої діяльності та витрат на збут. На першому етапі формуються елементи затрат, матеріальні витрати, витрати на оплату праці тощо. А на другому проводиться їхнє списання на фінансові результати, що є характерним для фінансового обліку.

Національний та міжнародний підходи до оцінки та визначення витрат ідентичні. МСБО 1 «Подання фінансових звітів» рекомендує здійснювати класифікацію витрат за характером (наприклад, амортизація, придбання матеріалів,
транспортні витрати, виплати працівникам, витрати на рекламу), або за функціями як частини «собівартості продажу» (наприклад, витрати на збут або адміністративну діяльність [1]. Це відповідає класифікації витрат за економічними елементами та статтями калькуляції у вітчизняній практиці, що передбачено П(С)БО 16 «Витрати» [2].

Синтетичний облік операційних витрат, які не відносять на собівартість будівельно-монтажних робіт, здійснюють, відповідно, на рахунках 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші операційні витрати» [3]. Наприкінці звітного періоду ці витрати відносять на фінансові результати діяльності: Дебет рахунка 791 Кредит рахунків 92, 93, 94.

Витрати у фінансовій звітності відображаються у Формі № 2 «Звіт про фінансові результати», а саме відображаються у рядку з кодом 2180 «Інші операційні витрати» У цьому рядку наводять: адміністративні витрати; витрати на збут; собівартість реалізованих оборотних активів (крім готової продукції, товарів і фінансових інвестицій); собівартість реалізованих необоротних активів, утримуваних для продажу, і груп вибуття; відрахування на створення резерву сумнівних боргів і суму списаних безнадійних боргів; втрати від знецінення виробничих запасів; втрати від операційних курсових різниць; визнані економічні санкції; відрахування для забезпечення відшкодування майбутніх операційних витрат; інші витрати, пов’язані з операційною діяльністю підприємства.

Можна зробити висновок, що адміністративні витрати – це витрати з обслуговування основного та допоміжного виробництв підприємства, витрати на управління й загальногосподарські потреби, що не пов’язані безпосередньо з виробничим процесом. В свою чергу, витрати на збут надають представникам управлінського персоналу детальну інформацію про операції пов’язані зі збутом послуг будівельного підприємства та доведенням до кінцевого споживача з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Адміністративні витрати, залежно від видів діяльності, виникають у звичайній операційній діяльності. Зниження рівня адміністративних витрат та витрат на збут призведе до збільшення прибутку від операційної діяльності, тому це завдання є актуальним для кожного підприємства

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансових звітів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua /control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" (П(С)БО 16) затверджено наказом Мінфіну від 31 грудня 1999 року № 318 зі змінами

3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань, і господарських операцій, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999р.

УДК 657.432

Рибкіна О.В.,
студентка ІБО, другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ

Грошові розрахунки є цілісною системою, яка включає в себе надходження й витрачання грошових коштів та взаємозв'язок дебіторської та кредиторської заборгованостей. Сьогодні своєчасне виконання зобов’язань визначає розвиток підприємства. Від платоспроможності залежить існування підприємства. Тому, одним з найбільш актуальних і складних питань бухгалтерського та управлінського обліку є облік дебіторської заборгованості, що пов'язано з існуванням проблеми неплатежів.

Проблематику обліку та контролю дебіторської заборгованості досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, наприклад: В.С. Бєлозерцева, Г.М. Бескота, В.С.Білоусько, І.О. Юланка, Н.О. Бугай, Т.О. Євлаш, І.Б. Садовська, Н.В. Новицька, І.В. Присяжнюк та інші. Але залишаються невирішеними деякі практичні питання організації управління дебіторською заборгованістю та питання щодо забезпечення інформаційних потреб менеджменту та внутрішніх користувачів щодо цього об’єкту обліку.

Особливої уваги сьогодні потребує дослідження регламентних процесів управління та розробки методичних рекомендацій щодо управління дебіторською заборгованістю; дослідження питань з організації управлінського обліку дебіторської заборгованості покупців з урахуванням специфіки діяльності підприємств у сфері управління інвестиційною нерухомістю; розробка практичних рекомендацій щодо формату управлінської звітності в цілях інформаційного забезпечення управлінського персоналу про стан розрахунків з покупцями для оперативного прийняття управлінських рішень.

Облік розрахунків з покупцями є однією з найважливіших та найбільш досліджуваних ділянок бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємства. Проте на сьогодні існує ряд невирішених проблем, серед яких:

- невідповідність підстав та моменту визнання дебіторської заборгованості за правилами П(С)БО 10 [2, п. 6] та з точки зору управлінського обліку, яка базується на строках сплати авансових платежів покупцями (орендарями) згідно умов укладених договорів оренди нерухомого майна;
- неналагоджена система автоматизації бухгалтерського та управлінського обліку дебіторської заборгованості і, як наслідок, неможливість отримання оперативної, повної та достовірної інформації про стан дебіторської заборгованості за даними управлінського обліку в обсязі та вигляді, достатньому

для виконання аналізу розрахунків підприємства з покупцями (орендарями) враховуючи індивідуальні умови діючих договорів оренди;

• неналагоджена система внутрішнього контролю дебіторської заборгованості у зв'язку із відсутністю затверджених на підприємстві чітких регламентних процедур щодо порядку дій управлінського персоналу, направлених, в першу чергу, на превентивні заходи щодо виникнення простроченої дебіторської заборгованості.

До результатів, що мають найбільше практичне значення, відносяться пропозиції щодо:

- розробки комплексного підходу інтеграції облікової та управлінської систем оскільки сучасні методи управління дебіторською заборгованістю підприємств базуються на достовірному інформаційному масиві, сформованому на основі даних інформаційних систем бухгалтерського обліку [1, ст. 1];

- розроблення на підприємстві методики управління дебіторською заборгованістю у вигляді внутрішнього нормативного акту, яка повинна складатися із умов, правил та процедур, чітке виконання яких забезпечує досягнення запланованого результату, а саме: побудову ефективної системи контролю за рухом і своєчасною інкасацією дебіторської заборгованості;

- розроблення стандартних шаблонів договорів з покупцями, норми яких чітко регламентують порядок та строки розрахунків (сплати авансових орендних платежів на прикладі досліджуваного підприємства) відповідно до затвердженої на підприємстві політки та відповідні норми щодо відповідальності покупців за непроведення та/або несвоєчасне проведення розрахунків за договором і таким чином мінімізувати ризик виникнення дебіторської заборгованості;

- розробки та автоматизації форм управлінської звітності про стан дебіторської заборгованості підприємства, який на поточну дату має відображати оперативні дані в розрізі дебіторів, включаючи інформацію про суми заборгованості, строки її виникнення та очікуваного погашення, наявність судових справ або претензійних суперечок, наявність забезпечень або банківських гарантій, наявність створеного резерву сумнівних боргів і т.ін. Окремо має бути виділена прострочена заборгованість та заходи, що були вжиті для її погашення. Наявність особливостей виникнення поточної дебіторської заборгованості підприємств працюючих в сфері управління інвестиційною нерухомістю вимагає уніфікованого підходу до систем її обліку та контролю.

Подальших досліджень потребує уточнення сутності управлінської дебіторської заборгованості на підставі економічного, бухгалтерського та юридичного підходів, що надасть можливість таким підприємствам оптимізувати договірну та облікову політику, підвищити ефективність управління дебіторською заборгованістю.

Запровадивши систему регламентованих процесів управління та автоматизація процесів управлінського обліку та звітності, за допомогою інтегрованої бази даних, в якій міститься інформація про контрагенти, наявність договірних відносин, стан дебіторської заборгованості та порядок її погашення компанія матиме оперативну інформацію про стан та динаміку дебіторської заборгованості, що допомагатиме виявити загальні тенденції та проводити її

аналіз з метою підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю та бізнесу в цілому.

Управлінська звітність дасть змогу отримати цілісну картину про стан розрахунків з покупцями (орендарями на прикладі досліджуваного підприємства), та, за необхідності, прийняти своєчасні оптимізаційні міри. Як результат, у вигляді регламентованої системи управління та управлінського обліку та звітності менеджмент отримує дієвий інструмент для досягнення ефективності бізнесу. Відсутність такої системи, навпаки, може стати причиною значних втрат для підприємства, оскільки інформації лише за даними бухгалтерського обліку та звітності, зазвичай, недостатньо для реалізації функції контролю та прийняття своєчасних та виважених управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: закон України від 16 липня 1999 р. № 966-XIV. URL: http://www.rada.gov.ua. (дата звернення 11.04.2019 р.)

2. П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість": наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92. URL: http://www.rada.gov.ua. (дата звернення 11.04.2019 р.)

УДК 657.1.

Савенко М.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Примаченко О. Л. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ШТРАФНІ САНКЦІЇ ЗА НЕВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В БУХГАЛТЕРСКОМУ ОБЛІКУ

До штрафних санкцій в бухгалтерському обліку відносять штрафи, пені та неустойки. Поняття штрафу, пені, неустойки визначені статтею 549 Цивільного Кодексу України.

Неустойкою (штрафом, пенею) є грошова сума або інше майно, які боржник повинен передати кредиторові у разі порушення боржником зобов'язання. Штрафом є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми невиконаного або неналежно виконаного зобов'язання. Пенею є неустойка, що обчислюється у відсотках від суми несвоєчасно виконаного грошового зобов'язання за кожен день прострочення виконання. Суми визнаних неустойок, штрафів, пені відображаються в обліку різних сторін договору по-різному.

У підприємства, яке їх сплачує (підприємства-порушника) – у складі інших операційних витрат (п. 20 П(С)БО 16) за дебетом субрахунка 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки». Такі витрати відображають в періоді визнання штрафних санкцій. Відбувається це після пред'явлення вимоги кредитора і визнання претензії боржником.

Якщо підприємство з сумою штрафів не згодне і контрагент звернувся до суду з метою домогтися справедливості, то в обліку такі санкції спочатку відображаються за кредитом забалансового рахунка 042.

Такі суми враховуватимуться там, поки суд не визнає претензію законною або не звільнить підприємство від відповідальності. Якщо рішення суду буде на користь контрагента — штрафи слід визнати в періоді набрання законної сили рішенням суду (таблиця 1).

Таблиця 1

Відображення в бухгалтерському обліку визнаних штрафних санкцій

№	Зміст господарської операції	Сума	Бухгалтерський облік	
			дебет	кредит
1	Визнано обов'язок сплати штрафу постачальникові за неналежне виконання умов договору	1200,00	948	685
2	Відображено пеню за несвоєчасну сплату заборгованості	500,00	948	685
3	Сплачено суму штрафу та пені	1700,00	685	311
4	Віднесено витрати у вигляді сплачених неустойок на фінансові результати періоду	1700,00	791	948

У підприємства, яке отримує штрафи, пені, неустойки, вони відображаються у складі інших операційних доходів (п. 7 П(С)БО 15) за кредитом субрахунка 715 «Одержані штрафи, пені, неустойки». На цьому субрахунку узагальнюється інформація про штрафи, пеню, неустойки та інші санкції за порушення господарських договорів, які визнані боржником або за якими отримано рішення суду, арбітражного суду про їх стягнення, а також про суми відшкодування понесених збитків. Відображається дохід у періоді його нарахування, тобто у періоді визнання їх боржником або в періоді набрання законної сили рішенням суду (якщо стягнення санкцій оскаржувалося в суді) (таблиця 2).

Таблиця 1

Відображення в бухгалтерському обліку отриманих штрафних санкцій

№	Зміст господарської операції	Сума	Бухгалтерський облік	
			дебет	кредит
1	Покупець визнав штраф за неналежне виконання умов договору	1200,00	377	715
2	Відображено заборгованість покупця зі сплати пені за несвоєчасну сплату заборгованості	1400,00	377	715
3	Отримано суму штрафу та пені на поточний рахунок	1600,00	311	377
4	Віднесено дохід від отриманих неустойок на фінансові результати періоду	2200,00	715	791

Отже, підприємство, яке порушило умови договору, та погодилося сплатити суму штрафу, пені, неустойки, відображає їх у складі інших операційних витрат, а підприємство яке отримує штрафні санкції – у складі інших операційних доходів.

УДК 657.6

Савенок О.А.,
студентка ІБО, другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Шигун М.М. – д.е.н, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Складність і нестабільність функціонування підприємств в умовах, що склалися, в Україні, недостатнє вирішення проблем управління їх грошовими потоками, аналізу і аудиту руху ресурсів призводять до недоодержання фінансових результатів. Особливого значення набуває поняття «грошових ресурсів» та механізмів раціонального управління ними, які б могли сприяти подоланню дефіциту коштів у вітчизняних підприємствах, формуванню ефективної системи управління грошовими ресурсами, забезпечували б досягнення стратегічних цілей. Тому з метою виходу з нестійкого фінансового стану багатьом суб'єктам господарювання у сучасних умовах особливу увагу слід приділяти саме аналізу грошових ресурсів.

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, що є результатом безперервного руху грошових ресурсів, тому їх треба розглядати як важливий елемент та результат діяльності підприємства. Як найбільш ліквідні активи, грошові кошти є важливим елементом ринкової економіки. Грошові активи присутні на етапах придбання товарів, надання послуг, виконання робіт їх продажу і отримання виручки.

Існує декілька підходів до визначення поняття «грошові ресурси». З фінансового – грошові ресурси – це грошові кошти та активи підприємства. З бухгалтерської точки зору грошові ресурси – це готівка, кошти на рахунках в банку та депозити до запитання.

Актуальність питань обліку грошових ресурсів та їх значимість на сьогоднішній день не викликає сумнівів. Саме грошові кошти та їх еквіваленти, як найважливіша ланка системи кругообігу ресурсів, формують основу для підвищення платоспроможності господарюючого суб'єкта. Наявність грошових ресурсів у підприємства, говорить про його платоспроможність, що в свою чергу характеризує фінансовий стан підприємства. Грошові ресурси є заключною стадією кругообігу господарських операцій. Швидкість руху грошових ресурсів визначається ефективністю діяльності підприємства.

Грошові ресурси – це унікальний вид оборотних ресурсів, який володіє абсолютною ліквідністю, тобто здатний виступати засобом платежу та зобов'язаннями підприємства в будь-який час.

Прийняття ефективних рішень щодо управління грошовими ресурсами на підприємстві можливе завдяки розв'язанню задач, що стосуються методики та організації їхнього обліку. Ці задачі досліджувалися у працях Ф.Ф. Бутинця, М.Т. Білухи, О.М. Петрука Н.О. Гури, І.К. Дрозда, О.І. Коблянської, В.Г. Швеця, В.О.

Шевчука, О.С. Височан, С.Ф. Голова, А.В. Гриліцької, Л.Г. Ловінської, І.І. Сахарцевої, О.М. Сорокіна, В.В. Сопка та ін.

Правдива інформація про рух грошових ресурсів обумовлюється наданням користувачам для прийняття рішень неупередженої та повної інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових ресурсів.

Удосконалення бухгалтерського обліку, застосування ефективнішої методики аналізу грошових ресурсів і розрахунків залишається одним з найактуальніших питань, оскільки результати цих процесів є основою для ефективної діяльності господарства і його постійного розвитку і потребує покращення методичного інструментарію та організації аналізу для оптимізації та збалансованості надходження і використання грошових потоків, оцінки їх ефективності та грамотного управління ними.

Для правильного ведення обліку грошових ресурсів потрібні знання їх законодавчих норм, які постійно змінюються.

Стабільний фінансовий стан і бажана ефективність підприємницької діяльності будуть досягнуті лише при достатньому і узгодженому контролі над депозитами в банках, депозитами до запитання та іншими грошовими ресурсами.

Серед наявних облікових проблем, пов'язаних з рухом та наявністю грошових ресурсів, є такі:

- повнота та своєчасність відображення в системі обліку руху грошових ресурсів;
- правильне їх відображення у фінансовій звітності;
- організація контролю за процесом збереження та використання грошових ресурсів;
- визнання та класифікація грошових ресурсів;
- матеріально-технічне та організаційне забезпечення ведення обліку грошових ресурсів.

Для того, щоб ефективно контролювати грошові ресурси потрібно розробити практичні рекомендації щодо обліку і аналізу операцій з грошових ресурсів, а також у поглибити теоретичні і практичні засади обліку та аналізу грошових ресурсів. Тим самим підвищиться ефективність системи управління підприємства в частині його забезпечення грошовими ресурсами.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств від 28.07.2006 р.URL:http//uazakon.com/big/text892/pg1.htm (дата звернення:11.03.2019р)

2. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів) : навч. посіб. / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. – К. : КНЕУ, 2006.282с.

3. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства / Остафійчук С.М. Науковий вісник Ужгородського університету. 2011.№ 33. Ч. 2. С. 215-220.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013р № 73 URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13(дата звернення:13.04.2019р)

УДК 657.433-048.78

Сапожнік І.В.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ

В наш час діяльність будь-якого підприємства не можлива без взаємодії зі сторонніми організаціями, які забезпечують підприємство необхідними для діяльності ресурсами, виконують роботи та надають послуги. Недосконаліть розрахунків з постачальниками часто стає причиною виникнення значної кредиторської заборгованості, що призводить до порушення фінансової й розрахункової дисципліни. Тому великого значення набуває правильне та своєчасне ведення розрахунків з постачальниками та достовірне їх відображення у фінансовій звітності підприємства, що свідчить про актуальність дослідження.

Теоретичні та практичні аспекти досліджуваної проблеми знайшли своє відображення у працях Н.Я. Зарудної, Н.С. Брохуна, М.Ф. Огійчука, В.В. Жуковської, Г.П. Машталяра, Н.М. Ткаченко та інших вчених.

Співпраця з контрагентами є невід'ємною частиною функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Ними є всі особи, які укладають з підприємством договір про співпрацю. До них можуть відноситися підрядники, постачальники товарів та послуг, покупці, працівники підприємства тощо [1].

Ведення обліку розрахунків підприємства з постачальниками і підрядниками, його правові засади регламентуються П(С)БО 11 «Зобов'язання» [3]. Розрахунки з постачальниками та підрядниками представлені в ІІІ розділі «Поточні зобов'язання і забезпечення» пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги».

При купівлі ТМЦ складаються чотири види документів:
– договір, контракт купівлі-продажу;
– документи, що засвідчують надходження товару (прибуткова накладна для матеріалів і товарів, акт виконаних робіт (наданих послуг) засвідчують отримання послуг тощо);
– платіжні документи (рахунок-фактура, виписка банку тощо);
– документи, що складаються при виявленні нестач, дефектів (комерційний акт).

Для узагальнення інформації про розрахунки підприємства з постачальниками і підрядниками використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який призначений для обліку отриманих виробничих запасів, товарів, робіт та послуг. Однак, як свідчить практика, рахунок 63 не показує заборгованості за кожним договором, не характеризує поточну заборгованість, термін сплати якої ще не настав, а яка вже – прострочена, тому деякі науковці пропонують до кожного з субрахунків

відкривати аналітичні рахунки: 631/1 «Заборгованість перед вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав», 631/2 «Відстрочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками», 631/3 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками», 632/1 «Заборгованість перед іноземними постачальниками, термін сплати якої ще не настав», 632/2 «Відстрочена заборгованість перед іноземними постачальниками», 632/3 «Прострочена заборгованість перед іноземними постачальниками», з метою усунення фактів виникнення простроченої кредиторської заборгованості [2].

Також для удосконалення розрахунків з постачальниками І.М. Ревизюк та Є.В. Калюга пропонують ввести документ – «Реєстр документів до сплати», фрагмент якого наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Фрагмент реєстру документів до сплати

№ п/п	Постачальник / Назва ТМЦ	Дата та номер рахунку до сплати / Сума з ПДВ, грн	Термін сплати, дні	Дата оплати	Сума оплати з ПДВ, грн	Сальдо по рахунку на кінець дня	Сальдо на рахунку накопичувально за місяць
1	«Зірка»	17.04.2019 2625465418 855	3	17.04. 2019	12 000	12 000	12 000
	Верстат	12 000					
2							
Разом	X	X	3	X	12 000	12 000	12 000

Впровадження даного документу дозволить спостерігати залишки на кінець дня по кожному рахунку та надасть змогу контролювати кредиторську заборгованість за конкретним рахунком від постачальника [4].

Усі ці заходи допоможуть здійснювати контроль за розрахунками з постачальниками, у встановлені строки погашати заборгованість, а також достовірно відображати інформацію в бухгалтерському обліку.

Список використаних джерел

1. Авременко І.О. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту розрахунків із постачальниками та підрядниками / І.О. Авременко // Финансовые рынки и ценные бумаги. – 2009. – № 19. – С. 29-33.

2. Демченко Я.М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками / Я.М. Демченко, В.М. Прохорова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер.: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2014. – № 1. – С. 96-108.

3. Зобов'язання: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. № 20. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00.

4. Ревизюк І.М. Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками / І.М. Ревизюк, Є.В. Калюга // Економічні науки. – 2013. – № 10 (4). – С. 185–190.

УДК 657.1

Сергєєва Н.В.,
студентка ІБО, другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Шигун М.М. — д.е.н., професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування

ВИЗНАЧЕННЯ РОЛІ БАЛАНСОВОГО УЗАГАЛЬНЕННЯ В РІЗНИХ СФЕРАХ НАУКОВОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основна мета бухгалтерського обліку – формування інформації про діяльність підприємства та його фінансово-майновий стан, яка необхідна внутрішнім та зовнішнім користувачам бухгалтерської звітності. Від якості та змістовності отриманої інформації залежить ефективність управління підприємством.

Одним з найважливіших напрямків розвитку бухгалтерського обліку на світовому рівні є удосконалення методики складання бухгалтерської звітності і її центральної складової – балансу. Баланс є основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства і виступає невід'ємною складовою системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності, яка може забезпечити інформаційні потреби усіх категорій внутрішніх і зовнішніх користувачів [2, с.34].

Питанням розвитку балансової теорії обліку та практики балансового узагальнення присвячено чимало праць зарубіжних та вітчизняних науковців. Проблемі звітності, техніки складання, принципам аналізу балансу присвятили свої дослідження українські вчені О. Бородкін, Ф. Бутинець, А. Герасимович, С. Голов, В. Єфіменко, Г. Кірейцев, М. Кужельний, В. Лінник, Ю. Литвин, Є. Мних, П. Саблук, Л. Сук, В. Швець та ін. Продовжують теоретичні розробки в цьому напрямі В. Костюченко, М. Корягін, П. Куцик, В. Сопко, П. Хомин, В. Швець, С. Легенчук, М. Лучко та ін.

Балансове узагальнення широко застосовують у сфері науки і практики, у плануванні і фінансуванні, в аналізі, прогнозуванні, а також в бухгалтерському обліку.

У процесі розвитку системи господарювання поняття балансового узагальнення трансформується і наповнюється більш глибоким змістом. Нині ця категорія має досить різноманітні за своїм змістом підходи до трактування. Балансове узагальнення може бути одним із методів бухгалтерського обліку або формою звітності, способом перевірки правил дотримання подвійного запису. Питанню щодо місця та ролі балансового узагальнення в господарському житті підприємств постійно приділяли значну увагу в теорії та практиці. Із проблем оцінювання змісту та сутності балансового узагальнення думки вчених дещо розходяться. Одні вважають балансове узагальнення одним із методів бухгалтерського обліку, інші – лише формою звітності, ще інші – способом перевірки правил дотримання подвійного запису [3, с. 138].

Так, Л. Чижевська розглядає баланс як спосіб економічного групування й відображення в грошовій оцінці господарських засобів за їхнім складом та розміщенням і джерелами формування на певну дату [5, с. 5].

На думку В. Сопка, баланс є прийомом відображення стану господарських факторів (явищ і процесів) за ознаками їх відношення до продуктивних сил і виробничих відносин на певний момент часу. Технічний бухгалтерський баланс – це таблиця, в якій наведено характеристику стану майна господарства за певними ознаками поділу продуктивних сил (основні засоби, матеріали, грошові кошти) у вартісному вираженні і характеристику того самого майна з власницьких відносин (скільки власних і позичених коштів вкладено в господарську діяльність). Перший аспект – актив, другий – пасив [4, с. 98].

Швець В. визначає бухгалтерський баланс як метод узагальнення даних через рахунки і подвійний запис [6, с. 46].

В практичній діяльності підприємств і в теорії обліку виникають наступні проблеми: більшість дослідників балансу на різних етапах його розвитку відзначали застарілість та історичний характер даних, що містяться в балансі (тому назріла необхідність вжити заходів щодо підвищення оперативності складання та своєчасності подання балансу, в тому числі з використанням комп'ютерів); при складанні балансу дається взнаки його неузгодженість з діючим планом рахунків; бухгалтер неефективно використовує час у зв'язку з складанням різних спеціальних розрахунків та здійсненням вибірки даних не тільки по синтетичних, але й аналітичних рахунках; з посиленням інтеграційних процесів у міжнародній економіці виникла потреба узгодити українську і зарубіжну термінологію, а також привести у відповідність систему фінансового та податкового обліку; до цього часу залишається мало дослідженою проблема узгодження змісту існуючих форм звітності з інформаційними потребами представників різних управлінських ланок [3, с.140].

Отже, визначення балансового узагальнення є багатогранним і залежить від того, який підхід автором взято для подальшого дослідження. Під впливом господарських операцій, які відбуваються на підприємстві, змінюються наявність і стан господарських засобів та джерел їх формування. Унаслідок того відбуваються зміни даних статей бухгалтерського балансу. Разом з тим, на зміст та форму бухгалтерського балансу впливає державна політика та вимоги користувачів звіту. На вдосконалення структури статей балансу як форми звітності, підвищення його інформативності повинні бути спрямовані подальші дослідження, оскільки від цього залежить забезпеченість зовнішніх і внутрішніх користувачів інформацією для прийняття об'єктивних управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р., № 996– XIV // Все про бухгалтерський облік. – 2000. – №11 (436), 7 лютого. – С. 3– 6.

2. Корягін М.В. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія / М.В. Корягін, П.О. Куцик. – К. : Інтерсервіс, 2016. – 276 с.

3. Назарова І.Я. Роль і функції балансу при поділі суб'єктів господарювання / І.Я.Назарова // Галицький економічний вісник. – Вип. 3. – Тернопіль : ТДТУ, 2008. – С. 136–141.

4. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч.посібник / В.В. Сопко – К: КНЕУ, 1999. – 500 с.

5. Чижевська Л.В. Бухгалтерський баланс: проблеми теорії і практики / Л.В. Чижевська. – Житомир: ЖІТІ, 1998. – 408 с.

6. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В.Г. Швець. – 4– те вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2015. – 572 с.

УДК 657

Таран М.М.,
студента 2 курсу ФОА, спец. 071 "Облік і оподаткування",
Вінницький національний аграрний університет,
Науковий керівник - Правдюк Н.Л. - д.е.н., професор
кафедри бухгалтерського обліку

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ: ЇЇ СУТНІСТЬ ТА ЕТАПИ ЗДІЙСНЕННЯ

Підприємства сьогодні зацікавлені в генеруванні облікової інформації з високими якісними параметрами, що дає змогу забезпечити високий рівень довіри до них з боку користувачів та матиме позитивний вплив на розвиток бізнесу. Менеджери в процесі обґрунтування та прийняття управлінських рішень повинні оперувати неупередженою, правдивою та достовірною інформацією про фінансово-господарську діяльність підприємств [1, с. 60].

Саме забезпечення достовірності показників обліку і є одним із завдань інвентаризації, яке здійснюється шляхом перевірки і документального підтвердження наявності, стану, оцінки майна та джерел його утворення.

При цьому, інвентаризація є методом контролю за збереженням майна власника та способом уточнення показників бухгалтерського обліку.

Дослідження наукових підходів до дефініції "інвентаризація" висвітлюється в багатьох наукових публікаціях (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення категорії "інвентаризація"

Автор	Характеристика
Беренда Н.І., Хабенко О.В.	Це основний методичний прийом фактичного контролю за збереженням майна та джерелами його формування
Кузик Н.П., Боярова О.А.	Інвентаризація – один із найважливіших елементів методу контролю за збереженням майна, активів від розкрадання та нераціональних втрат, а також ефективний засіб забезпечення достовірності показників фінансової звітності
Сморжанюк Т.П.	Інвентаризація, як метод фактичного контролю, має велике значення для контролю за збереженням майна підприємства
Сук Л.К., Сук П.Л.	Перевірка в натурі наявності та стану матеріальних цінностей та вкладень підприємства, розрахунків і зобов'язань та звірення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку
Штейнман М.Я., Євсеєв М.Ф.	Інвентаризація – найважливіший і найчастіше використовуваний прийом фактичного контролю
Максименко І.Я., Зоря О.П., Горлачова Г.Р.	Інвентаризація – це інструмент, що забезпечує достовірність даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності
Олійник С.О.	Проведення інвентаризації дає можливість отримати інформацію без якої такі елементи, як баланс та звітність втрачають функцію способу пізнання дійсності.

Джерело: сформовано за [2, с. 243; 3, с. 83; 4, с. 3]

Основними прийомами проведення інвентаризації на підприємствах виділяють: перерахунок; зважування; обмір [5, с. 59].

В наукових дослідженнях [6, с. 68] процес інвентаризації вважають за доцільне розділити на чотири етапи. На кожному етапі використовують різний набір інвентаризаційних процедур і прийомів, які залежать від об'єктів інвентаризації (рис. 1).

На всіх етапах проведення інвентаризації є постійні, незмінні процедури, зокрема, документування результатів, складання порівняльних відомостей і таке інше, але є й такі, що змінюються залежно від об'єктів, що інвентаризуються [6, с. 68].

Перший етап – підготовчий	відбувається визначення об'єктів, кількості та строків проведення інвентаризації, крім випадків, коли вона є обов'язковою
Другий етап – технологічно-документальний	безпосередня перевірка наявності та стану матеріальних активів, правильності їх визначення, формування інформаційної бази для перевірки облікових оцінок та визначення підстав для їх подальшого перегляду
Третій етап – порівняльно-аналітичний	порівняння облікових даних про матеріальні активи з фактичними, встановленими під час перевірки
Четвертий етап – підсумковий	визначають кінцеві результати інвентаризації, складається протокол інвентаризаційної комісії, відображення результатів в бухгалтерському обліку

Рис. 1. Етапи інвентаризації

Джерело: сформовано на основі [6, с. 68]

На підставі опрацьованих джерел [1-6] можна зробити наступні висновки, що інвентаризація – це: теоретичне підґрунтя бухгалтерського обліку і господарського контролю; організаційна форма, яка використовується для виявлення та оцінки фактичного стану майнової бази, підвищення ефективності використання ресурсів, контролю за роботою матеріально відповідальних осіб, а також виявлення порушень в організації обліку майна, і причин, які породжують відхилення між його фактичною наявністю і даними обліку; перевірка і документальне підтвердження наявності та стану, оцінка активів та зобов'язань підприємства, з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства.

Список використаних джерел

1. Правдюк Н.Л., Правдюк М.В. Якість облікової інформації: сутність та методика оцінки. Облік і фінанси. № 2 (72). 2016. С.58-64.

2. Подолянчук О.А. Інвентаризація в аудиті як прийом методу фактичного контролю. "Економічні науки". Серія "Облік і фінанси". 2015. Випуск 12 (45). Ч. 1. С. 240-249.

3. Максименко І.Я., Зоря О.П., Горлачова Г.Р. Інвентаризація як складова внутрішньогосподарського контрою в процесі управління підприємством. Економіка та держава. 2017. №10. С. 83-85.

4. Олійник С.О. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку та напрями її вдосконалення. INNOVATIVE SOLUTIONS IN MODERN SCIENCE. 2017. № 5 (14). С. 1-7. URL:

https:// naukajournal.org.

5. Круковська О.В. Удосконалення обліку, інвентаризації та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємствах. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 7. С. 58-61.

6. Сморжанюк Т.П. Інвентаризація – один із головних методів обліку і контролю. "Молодий вчений". 2015. № 2(17). С. 66-69.

УДК 657.1.

Цуканова В.О.,
студентка ОЕФ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Одеський національний економічний університет,
Науковий керівник — Шаровська Т.С. — к.е.н,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Теоретичні аспекти обліку заробітної плати є питаннями, які актуальні в будь-який час, отже вони постійно досліджуються вченими і науковцями.

Питання вдосконалення обліку праці є одним з найголовніших. Реалізація завдань реформування системи бухгалтерського обліку та сучасні ринкові зміни діючої системи організації оплати праці потребують докорінних змін методології обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві.

Розвиток ринку сприяв трансформації відносин у сфері оплати праці, що призвело до створення принципово іншого механізму оплати праці та змусило інакше сприймати категорію заробітної плати, її функції та принципи формування [1].

Законом України «Про оплату праці» від 24.03.1995р. №108/95-ВР дається визначення заробітної плати – винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [2, с. 1].

У чинному законодавстві України можна побачити, що не існує одностайного трактування понять «оплата праці» та «заробітна плата».

Ідентичність понять «оплата праці» та «заробітна плата» прослідковується у нормах ст. 1 Закону України «Про оплату праці» [2] та Кодексу законів про працю України. У Податковому кодексі України та у науковій літературі можна побачити, що обліково-аналітична категорія «оплата праці», ширше за своїм значенням, ніж «заробітна плата».

Що стосується наукового підходу до терміна «оплата праці», то деякі науковці вважають, що це поняття є тотожним до дефініції «заробітна плата», а інші – переконані, що це різні економічні категорії. Так, наприклад, С.В. Васильчак, О.Р. Жидяк і Т.М. Полянчич підкреслюють, що між категоріями «заробітна плата» та «оплата праці» є відмінність, яка полягає в тому, що перше поняття стосується виплати винагороди певному працівнику, а друге – більш

широке й охоплює весь процес організації та правове регламентування оплати праці [3, с. 153]. В. М. Лукашевич зазначає, що ці поняття – рівноцінні, хоча між ними існує певна відмінність: видатки на заробітну плату здійснюють із фонду заробітної плати, а інші заохочувальні виплати проводять за рахунок підприємства [4, с. 92].

Одним з важливих питань організації та методики обліку розрахунків з оплати праці та за іншими виплатами працівникам є вибір моделі ведення синтетичного та аналітичного обліку таких розрахунків.

Для обліку нарахування заробітної плати та інших виплат працівникам використовується рахунок 66 «Розрахунки за виплатам працівникам». Він має такі субрахунки: 661 «Розрахунки за заробітною платою», 662 «Розрахунки за депонентами», 663 «Розрахунки за іншими виплатами». Нарахування і виплати заробітної плати проводяться за рахунок 661 «Розрахунки за заробітною платою». За рахунком 662 «Розрахунки за депонентами» ведеться облік нарахованих, але не отриманих персоналом своєчасно сум заробітної плати. Субрахунок 663 «Розрахунки за іншими виплатами» використовують при обліку рахунків за виплатами, які не належать до фонду оплати праці.

Будучи одностайними щодо необхідності деталізації рахунків з обліку виплат працівникам, вчені розходяться у підходах щодо її напрямків та методів. Так, Н.В. Шульга пропонує деталізувати рахунки з обліку забезпечення виплат відпусток та відкрити субрахунки з формування як поточних, так і довгострокових забезпечень, а також запровадити субрахунок 662 «Виплати за державним соціальним страхуванням» [5, с. 12]. Т.Г. Мельник замість існуючих субрахунків до рахунка 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» пропонує запровадити п’ять субрахунків відповідно до видів виплат, визначених П(С)БО 26 «Виплати працівникам» (поточні виплати, виплати при звільненні, виплати після закінчення трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу підприємства, інші довгострокові виплати) [6, с. 15].

Отже, основою ефективної діяльності будь-якого суб’єкта господарювання виступає чітко налагоджена система бухгалтерського обліку.

Одним з важливих питань реформування бухгалтерського обліку заробітної плати є вдосконалення діючої моделі аналітичного обліку, оскільки дані аналітичного обліку відіграють важливу роль, характеризуючи розміщення та склад персоналу за місцями його використання, відпрацьований і невідпрацьований час, обсяг продукції, виконання норм продажів, фонд заробітної плати і його структуру.

Список використаних джерел

1. Кантаєва О.В. Шляхи удосконалення обліку оплати праці / О.В. Кантаєва, Л.С. Герасимчук // Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ. – 2012. - №2. – С. 186.

2. Про оплату праці [Електронний ресурс]: Закон України від 24.03.1995 р. (із змін., внес. згідно із законами України: за станом на 0.01.2017 р.). – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2% D1%80.

3. Васильчак С.В. Теоретичні основи формування оплати праці на підприємстві [Текст] / С.В. Васильчак, О.Р. Жидяк, Т.М. Полянчич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.12. – С. 152 – 157.

4. Лукашевич В.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. [Текст]/ В.М. Лукашевич. – К.: Новий світ, 2004. – 139 с.

5. Шульга Н.В. Облік і аудит розрахунків з оплати праці та аналіз ефективності використання трудових ресурсів: автореф. дис. канд. екон. наук за спец. 08.00.09 Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / Н.В. Шульга. – К.:, 2008. – 18 с.

6. Мельник Т.Г. Облік, аналіз та аудит праці і її оплати: авт. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук за спец. 08.06.04 – Бухгалтерський облік, аналіз і аудит / Т.Г. Мельник. – Київ, 2005. – 18 с.

РОЗДІЛ 2.

ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

УДК 336.221.4

Solodukha M.V, Tenytska I.A.,
students of the group AAT.m-81a,
Sumy State University, Sumy,
Science Head - Samusevych Ya.V. - Ph.D.,
Sumy State University, Sumy

ALTERNATIVE INSTRUMENTS OF THE MANAGEMENT POLICY OF WASTE

On the territory of the Sumy region there is an intensive formation and accumulation of wastes, including dangerous ones. In the list of areas that are the largest environmental pollutants in terms of waste generation for 2017, the Sumy region is ranked on the 20th position out of 25 [1]. On the 01.01.2018, 34821.6 tons of waste of 1-4 dangerity grades have been accumulated in the region. In comparison with 2017 this indicator is higher by 528.4 tons [2, p.78]. The total amount includes 560.7 tons of wastes that are prohibited and unsuitable for use of chemical plant protection products.

The results of calculations of the Antimonopoly Committee of Ukraine in the field of household waste management for 2018 indicate that volumes of services in the field of waste management in the Sumy region are constantly increasing. Thus, according to the data of 2016, 189100 tons of waste were exported, that is by 16,1 tons more than the same indicator of the previous year [3].

Given the fact that each year the amount of waste increases, thereby increasing the load on existing landfills, it is worth calculating the cost and expediency of building a waste processing plant in the Sumy region, as well as its payback period and the internal rate of return taking into account the experience of the EU and the influence of external factors.

In accordance with market prices, tariffs, preliminary calculations and experience of the EU, the average investment required to open a waste processing plant is UAH 2 585 000 and the monthly expenditures at the level UAH 101 000. The production will be a mobile complex for the processing of rubbish MMK-100 "H", worth UAH 2.2 million.

The module is installed on an equal footing (for example, from concrete slabs) without the construction of the foundation. The length of the complex is 20 m, and the width is 12 m. The structure of the plant includes the following components: hydrocycles, dispensers, agglomerator, briquetting press, sorting conveyor, magnetic drum, metal collecting container, control panel, food waste chopper, mineral shredder conveyor. The plant consumes only 7 kW. Due to the high level of automation, the

plant needs only 2 operators. Garbage can be delivered both independently and with the help of outside organizations. There is a need to hire a sales manager to implement recycled products. That is why the total staff will be about 6 people, and the monthly payment fund will be on average UAH 40 000 (taking into account the size of the minimum wage in Ukraine (UAH 4173 for 01.01.19) and incentive awards). The plant capacity is up to 1.1 tons of processed products (supplement M) per shift (8 hours). The monthly production in this case will be 24.2 tons. The enterprise will work 22 days a month in one 8-hour working shift. The average selling price per kilogram of manufactured goods will be UAH 7. Thus, the turnover of the garbage processing enterprise will be UAH 146,400 per month or UAH 1,756,800 per year. Calculation results the payback period and net discounted income of the investment project are presented in the Table 1.

Table 1

Indicators of the effectiveness of the investment project

Name	U.m.	Value
Net Present Value (NPV)	thousand UAH	9305,42
Profitability Index (IP)	–	2,36
Internal Rate of Return (IRR)	%	36%
Payback period	year	2,1

The return on investment, taking into account the period for promotion of business, is expected in 25 months of work and will bring income in the amount of UAH 9 305 420.

According to the data of the Main Department of Statistics of the Sumy region, the amount of environmental payments made by institutions and organizations over the past 5 years is more than UAH 120 million, most of which are ecological taxes on waste placement. In case of such trends compliance, enterprises payments in the next 5 years can reach UAH 100 million according to pessimistic scenario of the development. Taking into account the fact that the total investment for the construction of a waste processing plant is only about UAH 3 million, its construction is the most expedient and the most advantageous way of solving the problems of waste management on the territory of the Sumy region, not only in terms of reducing the harmful effects on the environment, but also as an instrument for saving companies' expenses on the payment of environmental taxes. Thus, it is possible to jointly finance the construction of the plant at the expense of local budgets and enterprises that are payers of environmental tax.

Calculations made on the example of the Sumy region can be used as a basis for conducting similar studies in other regions of Ukraine. To support this direction on the state side, it is possible to introduct of tax holidays, which will allow the institution to work at full capacity as soon as possible and in the future to increase the volume of garbage processing.

References

1. Up to «TOP-100 largest pollutants enterprises» included 4 enterprises of Sumy region SUMY.TODAY. 2018. URL: http://sumy.today/do-top-100-naybilshyh-pidpryyemstv-zabrudnyuvachiv-uviyshly-4-pidpryyemstva-sumshchyny. (application date 12.01.2019)

2. ENVIRONMENTAL PASSPORT OF SUMSKA REGION as of 01.01.2018 Sumy Oblast State Administration 2018. URL: https://menr.gov.ua/files/docs/eco_passport/2017/%D0%A1%D1%83%D0%BC% D1% 81% D1% 8C% D0% BA% D0% B0% 202017.pdf (application date 12.01.2019)

3. REPORT on the results of research of services markets in the field of domestic waste management ANTIMONOPOLY COMMITTEE OF UKRAINE 2018. URL: http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=139186&schema=main (application date 12.01.2019)

УДК 657.1

Антонівська О.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Примаченко О.Л. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку та оподаткування

НЕПРЯМЕ ОПОДАТКУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Сьогодні в податковій системі України непрямі податки займають вагоме місце та є основним джерелом наповнення бюджету держави. Протягом останніх років майже 80% доходів державного бюджету належать саме податковим надходженням, що визначає їх величезний вплив як на економіку в цілому так і на обсяги споживання населення.

Питання непрямого оподаткування розглядаються в працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Серед них можна виділити: Ш. Бланкарт, А. Вагнер, К. Віксель, А. Сміт, Ю.Б. Іванова, І.О. Лунін, І.О. Лютий, та ін.

З огляду на це, дослідження даної теми є важливим кроком до вдосконалення системи оподаткування, що сприятиме отриманню більш стабільних надходжень до бюджету, поліпшить умови розвитку бізнесу та дозволить більш повноцінно функціонувати державі.

Податкова система України складається з прямих та непрямих податків та інших зборів та обов'язкових платежів, деякі з них дістали загальносвітове визнання, хоча механізм їх справляння відрізняється в різних країнах.

Непрямі податки – це податки, об’єктом оподаткування яких є господарські операції з продажу товарів, робіт, послуг, імпорт, експорт тощо. Особливістю непрямих податків є те, що їх розмір прямо не залежить від доходів платника. Вони виступають надбавкою до ціни і сплачуються кінцевими споживачами.

Серед податкових надходжень непрямі податки відіграють особливо суттєву роль. Станом на 01.12.2018 за даними Державної казначейської служби України органами ДФС найбільшу питому вагу в загальній сумі надходжень до державного бюджету складають надходження з податку на додану вартість із ввезених на територію України товарів (269 084,5 млн. грн.); податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (70 873,7 млн. грн.); акцизного податку з

вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) (63 380,2 млн. грн.); акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (43 782,9 млн.грн.) [3].

Хоча за останні роки спостерігається тенденція до зростання надходжень непрямих податків до бюджету України, проте оподаткування має низку недоліків що залишаються невирішеними.

ПДВ - це одна з форм універсальних акцизів та накладається на додану вартість, яка створюється на всіх стадіях виробництва та обліку та включається до ціни товару, роботи або послуги, тому повністю сплачується кінцевим споживачем.

Серед недоліків системи стягнення цього податку можливо виділити : недосконаліть законодавства, зокрема законодавчі суперечності, високі ставки податку, наявність необґрунтовано великої кількості пільгового цільового призначення, з недостатнім відображенням цільового призначення, існування тіньових схем ухилення від сплати податку та ін.

Акцизний податок є непрямим загальнодержавним податком на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ як підакцизні, що включається до ціни таких товарів [1].

Оподаткування акцизним податком також має ряд недоліків, таких як: недосконаліть окремих елементів акцизного податку, наявність неузгоджених норм із нормами Європейського союзу, неякісне здійснення адміністрування податку та ін.

Мито – вид митного платежу, що стягується з товарів, які переміщуються через митний кордон України, тобто ввіз, вивіз чи транзит, і який включається до ціни товарів та сплачується за рахунок кінцевого споживача [2].

Митно-тарифне регулювання також має низку суттєвих проблем: диверсифікація в розмірах ставок на однорідні товар, встановлення специфічних ставок без врахування специфіки поставок, значна кількість необґрунтованих пільг та ін.

Отже, враховуючи вищесказане, можна зробити висновок, що непряме оподаткування відіграє важливу роль у вітчизняній економіці, проте має низку проблем, вирішення яких потребує зміни в законодавчих актах, тому досить важливим є дослідження даної теми та прийняття рішень щодо покращення ситуації.

Для покращення становища непрямого оподаткування в Україні необхідно вдосконалювати законодавство та адаптувати його до вимог Європейського Союзу, ліквідувати неефективні пільги, запровадити своєчасне відшкодування ПДВ, вдосконалити процеси адміністрування податків, розширити перелік підакцизних товарів, створити чіткий механізм застосування спрощеного митного оформлення.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

2. Митний кодекс [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17.

3. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL:http://sfs.gov.ua/data/material/000/105/156737/Nadhodzhennya_11_2018.doc

УДК 657.6

Бадьїна А.В.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Сташенко Ю.В. — к.е.н.
доцент кафедри обліку і оподаткування

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН

Оподаткування доходів громадян є цікавим перш за все для самих платників податку, що отримують різні види доходів, які змінюються в залежності від розвитку самої держави та впливу економічних процесів на її функціонування. Доходи громадян оподатковуються різними податками, на сьогоднішній день утримуються ПДФО та військовий збір. Тому актуальність даної теми полягає в тому, що законодавство постійно змінюється, вдосконалюється, крім того ПДФО являється чи не основним джерелом податкових надходжень бюджету та засобом державного регулювання економіки країни.

Дослідження даної теми проводили багато економістів, науковців, які намагались роз'яснити дане питання серед яких Сідельникова Л.П., Демиденко Л.М, Юрчишена Л.В, Швець Ю.О, Кудряков Е.Р., Кеменяш І.Г. та інші.

ПДФО є загальнодержавним податком, разом з тим, відіграє значну роль у міжбюджетних відносинах, забезпечуючи доходами як державний так і місцеві бюджети [1].

З метою забезпечення фінансування заходів з підвищення обороноздатності держави тимчасово, з 3 серпня 2014 р. введено військовий податок, ставка якого складає 1,5% від об’єкта оподаткування.

Військовий збір, що почав справлятися в час, яким був найскладнішим у періоді існування самої України, допоміг надати збройним силам військову техніку, врятувати армію від знищення.

В рамках стратегії реформування ЄС і побудови нової державної рівноваги Україні слід змінювати податкове законодавство, і зміни мають проходити в рамках дотримання принципів соціальної справедливості, рівноваги та подолання бідності. За розрахунками експертів, в Німеччині громадянин, який заробляє 10000 євро на рік, сплачує зі свого доходу лише близько 3% індивідуального прибуткового податку, а в Україні - 18% [2]. Отже, далеко не заможне населення України несе основний тягар податкового навантаження по ПДФО.

Отож, наразі реформування ПДФО – є нагальною потребою, а оскільки напрям розвитку економіки націлений на ЄС, то перш за все необхідно:

- зменшити податковий тягар, адже податки не стимулюють до заощаджень та інвестицій. В Україні малий та середній бізнес забезпечує 79% робочих місць, але створює лише 15% ВВП, проте після стягнення всіх податків українець на руки отримує 51% від з/п, 49% - це сума, що надходить до бюджету. Тому необхідно об'єднати ПДФО та ЄСВ зменшивши загальний відсоток нарахувань на зарплату з нинішніх 40% до 25%. Роботодавець буде платити ЄСВ не 22%, а 15%, працівник — не 18%, а 10%. ЄСВ — це витрати роботодавця, тому зарплата має зрости на 7% [4];

- податки з зарплати працівник повинен платити самостійно;

- ввести в дію податок на дивіденди та проценти, в розмірі 15%, з метою контролю за ухиленням від сплати податку з додаткових видів доходу;

- зменшити ПДФО на вид доходу, що має інвестиційний характер: будівництво, ІТ розробки придбання акцій та облігацій, професійний розвиток, витрати на охорону здоров'я та інвестиції в пенсійний фонд тощо [3];

- встановити неоподатковуваний рівень доходу, що необхідний особі для утримання дитини (батько/мати - одинак), а також встановити спільне оподаткування для подружніх пар;

- специфічне оподаткування сімейного доходу, що б враховувало кількість дітей у сім'ї (наприклад 1 дитина – 25%, 2 – 20%, 3 – 15%);

- вдосконалення пільгової політики щодо ПДФО (впровадження неоподаткованого мінімуму, упорядкування пільг соціально незахищеним громадянам та громадянам, що мають заслуги перед державою);

- відмовитися від лише фіскального підходу до збільшення надходження до бюджету України. Основною метою вдосконалення ПДФО має бути підвищення рівня суспільного добробуту, що діє на користь самих платників податків. А це сприятиме підвищенню рівня податкової культури;

- ПДФО (10%) повинен надходити в бюджет громади, де фактично живе і працює працівник [2].

Здійснення реформування ПДФО вимагає нової системи швидкого реагування за ухиленням та уникненням сплати податків. Очевидною проблемою є людська свідомість, більшість українців не готові сплачувати податки, не маючи високих соціальних гарантій від держави. Тому необхідно зменшити ставку податку і дати можливість українцям самостійно сплачувати за послуги охорони здоров'я і накопичувати пенсійне забезпечення.

Список використаних джерел

1. Демиденко Л.М. Оподаткування доходів громадян в Україні: фіскальні новації / Л.М. Демиденко. // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – №16. – С. 45–48.

2. Норма чи перешкода зростанню. Чи зависокі податки в Україні [Електронний ресурс] // ЕСПРЕСО. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://espreso.tv/article/2018/02/22/norma_chy_pereshkoda_zrostannyu_chy_zavysoki_podatky_v_ukrayini.

3. Швець Ю.О. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи в Україні та ЄС / Ю.О. Швець. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – №17. – С. 771–775.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

5. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

УДК 657

Бовсуновська В.М.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 "Облік і оподаткування",
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Федорченко О.Є. - к.е.н., доцент
кафедри обліку і оподаткування

ПРИЧИНИ БЛОКУВАННЯ ПОДАТКОВИХ НАКЛАДНИХ

Варто зазначити, що сьогодні податкове законодавство є одним з найактуальніших факторів впливу на діяльність підприємства та його стабільний розвиток. В умовах інформатизації суспільства з боку фіскальних органів підвищується рівень контролю за суб'єктами господарювання, що є необхідним в умовах розширення як внутрішніх так й зовнішніх господарських відносин підприємств, організацій. Тому тема дослідження «Причини блокування податкових накладних» є актуальною сьогодні.

Дослідженням і вирішенням даної проблеми займалися багато дослідників, таких як: В. Онищенко, В. Форсюк, Н. Радченко, Н. Южаніна, О. Лановий, А. Новосельцев та ін.

Зазначу, що Державна фіскальна служба здійснює оцінку ступеня ризиків, достатніх для зупинення реєстрації податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних на основі Наказу Мінфіну та змін до нього. Моніторинг реєстрації і блокування податкових накладних здійснюється на підставі: аналізу звітних показників платника податку, наявної податкової інформації, а також інформації за формою згідно з додатком до критеріїв оцінювання ризиків з урахуванням специфіки господарської діяльності.

Як відомо, наприкінці 2016 року Верховна Рада внесла поправки у Податковому Кодексі й цим затвердила запуск системи автоматичної реєстрації та блокування податкових накладних. Закон передбачав, що з 1 квітня 2017 року Міністерство фінансів візьметься за Реєстр заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ, а також – механізм зупинки реєстрації податкових накладних [5].

У свою чергу, в разі зупинення реєстрації ПН/РК в Реєстрі контролюючий орган протягом операційного дня надсилає (в електронній формі у текстовому форматі) в автоматичному режимі платнику податку квитанцію про зупинення реєстрації ПН/РК. Така квитанція є підтвердженням зупинення такої реєстрації [4].

Варто наголосити, що система блокування ПН/РК насправді знаходиться в системній кризі. Ключова проблема не в тому, що система блокує багато податкових накладних (за статистикою ДФС блокується близько 1% від їх загальної кількості), а в тому, що комісія ДФС, яка відповідає за розгляд заяв про

розблокування, мало розблоковує. Заблокованими за результатами розгляду комісією заяв платників залишаються близько 70% ПН. Тут головний критерій – наявність інформації, що платник здійснює ризикові операції. Тобто фіскали отримують ексклюзивне право блокувати податкові накладні, які «не сподобалися», що дає їм право «в ручному режимі» блокувати роботу будь-якого платника». У результаті число заблокованих накладних зростає, а підприємства опиняються у складній ситуації через вимивання їхніх обігових коштів.

Щоб уникнути блокування податкових накладних потрібно дотримуватися ряду вимог документу під назвою «Критерії оцінки ступеня ризиків достатніх для зупинення реєстрації податкової накладної», що затверджений Наказом Міністерства фінансів України № 567 від 13.06.2017 р., згідно із яким можна проаналізувати причини блокування податкових накладних [5].

Однією з перших причин блокування є незначні збої в комп'ютерній програмі, за допомогою яких обробляються податкові накладні, і це спричинює їх блокування.

Друга причина блокування податкових накладних підприємства полягає у невідповідності обсягів постачання обсягам придбання товарів чи послуг відповідно до УКТ ЗЕД. Зазначимо, що штраф за несвоєчасну реєстрацію податкової накладної – це наслідок такої причини.

Щодо негативних наслідків, то блокування податкових накладних було створено для припинення зловживання щодо формування незаконного податкового кредиту недобросовісними платниками податків. За задумом розробників, система мала не давати змоги реєструвати податкові накладні в тому разі, якщо постачальник господарську операцію, зазначену у відповідній накладній, фактично не здійснював. Завдяки цьому розробники системи декларували можливість стовідсоткового припинення найпоширеніших в Україні зловживань зі сплатою ПДВ .

Нова версія блокування ПН багато в чому схожа з попереднім, торішнім варіантом. Принаймні в технічній частині – процедура моніторингу, призупинення ПН/РК, направлення квитанцій, подання розблокувальних документів, таблиці даних тощо.

Варто наголосити, що в разі блокування податкової накладної продавець повинен відобразити податкові зобов'язання в декларації з ПДВ. На це вказує норма за п. 201.10 Податкового кодексу України. Відповідно до норм у п.п. 201.16.4 ПКУ та у п. 19 Порядку № 1246 [4, 8] датою реєстрації податкової накладної, яка була заблокована, буде дата прийняття комісією Державної фіскальної служби України рішення про її реєстрацію.

Як бачимо, блокування податкової накладної має також наслідки і для покупця. Покупець не матиме права на податковий кредит до тих пір поки постачальник не пред'явить йому нову податкову накладну (або не розблокує стару). Важливо, що в разі блокування реєстрації податкової накладної, відлік строку в 365 календарних днів для відображення податкового кредиту переривається, при чому на весь період такого призупинення. Далі такий строк поновлюється (згідно з абз. 4 п. 198.6 ПКУ). Місяць (квартал), у якому спливають

граничні 365 календарних днів, є останнім місяцем (кварталом), коли можна відобразити податковий кредит у декларації [4].

Реєстрація накладної вчасно – це важливий етап обліку ПДВ, від вдалого здійснення якої залежить право на податковий кредит. ПДВ – найбільш небезпечний податок по причинах блокування, який складний в обліку і адмініструванні [3].

Підсумовуючи вищезазначене можна зробити висновок, що Державною фіскальною службою розроблені правила, коли приймаються рішення про відмову у реєстрації податкових накладних. До причин блокування податкових накладних можемо віднести відсутність письмових пояснень щодо підтвердження інформації у податковій накладній; ненадання платником податку копій документів або документів, що складені з порушенням законодавства та строків подання документів.

Список використаних джерел

1. Все про блокування ПН/РК // [Електронне джерело]. – Режим доступу : https://services.dtkt.ua/tematic_roz/tematic_roz/89

2. Загальний механізм блокування-2018 // [Електронне джерело]. – Режим доступу : https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/june/issue-48/article-37162.html

3. Змінено порядок блокування податкових накладних // [Електронне джерело]. – Режим доступу : https://medoc.ua/uk/blog/zmineno-porjadok-blokuvannja-podatkovih-nakladnih

4. Реєстрація податкових накладних // [Електронне джерело]. – Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100006609-reyestratsiya-podatkovikh-nakladnikh-3

5. Податковий кодекс – Державна фіскальна служба України // [Електронне джерело]. – Режим доступу : http://sfs.gov.ua/nk/

УДК 657

Губарєва В.Г.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Федорченко О.Є. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ФРІЛАНСЕРІВ

З кожним роком в Україні набуває популярності професія «фрілансера» - особи, яка працює сама на себе, не укладає ні з ким договір та фактично не сплачує ніяких податків, на відміну від інших «професій». В українському законодавстві дуже важко знайти визначення понять «фрілансер» та «фріланс». Лише у Листі Міністерства праці та соціальної політики України коротко вказується, що «фрілансом» можна вважати будь-яку віддалену роботу за допомогою інструментів мережі Інтернет, а «фрілансера» – як вільного працівника (особу), позаштатного працівника, який може виконати будь-яке разове замовлення або групу замовлень в мережі Інтернет, не будучи при цьому включеним у штат працівників. Саме неточності на законодавчому рівні в

даному питанні спричиняють певні колізії щодо правового регулювання фрілансу, правильності відображення даного виду діяльності в бухгалтерському обліку та, відповідно, її оподаткування, тому дана тема і є актуальною на сьогоднішній день серед бухгалтерів-практиків.

Варто розуміти, що до фрілансерів не можна застосовати норми трудового права, оскільки дана категорія осіб з позиції Податкового Кодексу України є самозайнятими особами, які можуть здійснювати незалежну професійну діяльність. Тому порядок оподаткування буде залежити лише від статусу виконавця таких робіт.

Фрілансери можуть працювати як без оформлення трудових відносин, так і перебувати в трудових відносинах з роботодавцем, проте працювати з прив'язкою не до офісу, графіку роботи та кількості відпрацьованих годин, а до конкретного результату. Укладення договору є обов'язковим пунктом. У разі його наявності між фрілансером і роботодавцем виникають цивільно-правові відносини, які регулюються Цивільним кодексом [1].

Звичайно, більшість фрілансерів обирають шлях «не декларувати свої доходи та не платити податків до бюджету», але в подальшому такі самозайняті особи можуть зіткнутися з наступними проблемами, а саме:

- не зможуть довести офіційне джерело свого доходу, наприклад, для відкриття банківського рахунку в країні Європейського Союзу, для отримання візи, тощо;

- не зможуть отримати кредит, знову ж таки, через те, що буде відсутнім офіційне джерела доходу;

- не зможуть розрахувати суму пенсії, оскільки буде відсутня інформація про доходи та офіційний стаж роботи.

Щоб не зіткнутися із наступними проблемами у майбутньому, фрілансерам слід себе зареєструвати як фізичну особу, або фізичну особу-підприємця. Якщо фрілансер надає послуги іншим особам як фізична особа, то відповідно до чинного ПКУ він повинен сплачувати до бюджету податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) – 18 % та військовий збір у розмірі 1,5 % [2]. При цьому, якщо до фрілансера звертається підприємство для виконання певних завдань, то воно є податковим агентом для даного фрілансера, а тому, відповідно, і має право утримувати із його доходу необхідні податки. Якщо ж замовником виступає фрілансер, то вся відповідальність за сплату податків та подачу податкової декларації лежить виключно на фрілансерові.

Якщо фрілансер реєструє себе як фізична особа-підприємець, йому варто пам'ятати про наступне:

- варто правильно обрати групу, тому що, якщо фрілансеру варто буде надавати послуги юридичним особам, то це можуть робити тільки ФОП 3 групи;

- обрати систему оподаткування: спрощена система передбачатиме сплату так званого єдиного податку, у свою чергу загальна система оподаткування буде аналогічною оподаткуванню юридичних осіб, тобто фрілансер зобов'язаний сплачувати ПДВ у розмірі 20 %, якщо обсяг оподаткованих операцій перевищує 1 мільйон гривен;

- від обраної групи буде залежити ставка єдиного податку. Для підприємців 2 групи ставка становитиме 20 % від розміру мінімальної заробітної плати (на 01.04.2019 р. – 4173,00 грн.). Для ФОП 3 групи ставка єдиного податку - 5 % від обороту коштів на рахунку [3].

Крім того, фрілансер, якщо він зареєстрований як фізична особа-підприємець, повинен сплачувати обов'язково Єдиний соціальний внесок (ЄСВ), ставка якого становить 22 % від суми мінімальної заробітної плати, незалежно від групи ФОП. Також в загальному порядку сплачується військовий збір у розмірі 1,5 % [2].

Оскільки в законодавстві відсутнє не тільки поняття фрілансу, але й чіткий порядок реєстрації та оподаткування такої діяльності, то досить часто фрілансери не оформлюють трудові відносини, не реєструються як суб'єкти підприємницької діяльності, не платять податки. Доходи, які вони отримують є тіньовими доходами і приводять до розвитку корупції та тіньової економіки.

На мою думку, саме держава повинна запровадити легалізацію фрілансу, що є стрімкою тенденцією в трудових відносинах в нашій країні. Для цього спершу варто визначити та затвердити на законодавчому рівні поняття «фріланс» та «фрілансер», наступним кроком варто розробити чіткий механізм оподаткування даного виду діяльності, забезпечити дієвий механізм соціального захисту фрілансерів. Також варто на законодавчому рівні створити офіційний інтернет-портал, де фрілансери зможуть організовувати свою професійну діяльність безпечних шляхом без ризику зіткнутися із недобросовісними замовниками.

Список використаних джерел

1. Щодо проблем застосування актів законодавства про працю: Лист Міністерства праці та соціальної політики України №105/13/116-08 від 15.05.2008р.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN43309.html

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI// [Електронний ресурс]:– Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

3. Як і навіщо фрілансерам платити податки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lviv.com/urban/iak-i-navishcho-frilanseram-platyty-podatky/

УДК: 336.221:339.166.5

Давидкова К.М.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасний стан інформаційної економіки поступово змінює індустріальну епоху розвитку суспільства і висуває нові вимоги до функціонування підприємств в умовах глобалізації. Для успішного ведення бізнесу адміністрації

підприємства необхідно створювати конкурентоспроможну продукцію, яка, безпосередньо, базується на інтелектуальній власності. Розуміння особливостей оподаткування інтелектуальної власності дозволяє визначити закономірності сучасного економічного та інноваційного розвитку підприємств, задає принципову схему дослідження обліково-аналітичних аспектів в умовах глобалізації.

У широкому розумінні інтелектуальна власність означає закріплені законом права на результат інтелектуальної діяльності в науковій, літературній, художній і промисловій сферах [1]. Інтелектуальна власність у системі господарської діяльності набуває статусу нематеріальних активів. Вона супроводжує інвестиційну та інноваційну діяльність. Господарське життя в умовах міжнародних комунікацій та його ринкова уніфікація викликають необхідність поглибленого вивчення оподаткування інтелектуальної власності, як основи інформаційного ділового взаєморозуміння та ефективного господарювання.

Податки є невід'ємною складовою функціонування економічної системи в цілому. Абсолютно зрозуміло, що цей елемент економічного організму суспільства не може залишатися незмінним під впливом зовнішніх чинників та тенденцій, зокрема, звичайно, процесів глобалізації. Дослідження впливу глобалізації на оподаткування інтелектуальної власності є метою наукової роботи.

Сьогодні інтелектуальна власність і нематеріальні активи є однією з найважливіших складових частин активів більшості підприємств. Система інтелектуальної власності за її грамотного використання здатна забезпечити серйозні переваги майже в усіх аспектах діяльності підприємства [2]. Завданням підприємств є вкладання коштів в інтелектуальну вартість з метою отримання прибутку у майбутньому, а тому і виникає необхідність в оподаткуванні отриманого прибутку.

Питання оподаткування інтелектуальної вартості залежить від введення об'єкта до господарського обігу його справедливої оцінки та відображення у звітності підприємства, що регулюється ПСБО 8 "Нематеріальні активи".

Постановка прав на об'єкти інтелектуальної власності приводить до певних результатів в оподаткуванні. Перш за все підприємству вигідно залишити гроші у своєму розпорядженні замість того, щоб віддавати частину до бюджету, саме тому більшість об'єктів інтелектуальної власності навіть не введені в господарських обіг. З іншого боку результатом оподаткування є збільшення активів підприємства, виникає додана вартість і ПДВ у розмірі 20%. І є третій результат оподаткування - це угода з правом власності на об'єкт інтелектуальної власності, яка оформлюється як ліцензійний, авторський або патентний договір, що, у свою чергу, знижує ПДВ.

Дане питання є актуальним для трансакційних компаній в умовах глобалізації. Питання передачі прав використання об'єктів інтелектуальної власності залучає роялті та дозволяє отримувати корпоративні права у інших країнах світу шляхом внесення інтелектуального продукту до статутних фондів інших підприємств. Наприклад, такий об'єкт як брендинг становить у деяких країнах чверть від загального обсягу інвестицій компанії, оскільки брендинг

скорочує час і обсяг зусиль, що витрачаються на пошук товару, а також виконує функцію гарантії його якості. Найчастіше для оцінки вартості бренда використовують Бета-аналіз. Він містить аналіз ринку, на якому функціонує компанія, рівень конкурентної боротьби, прогнозування майбутньої вартості бренда та аналіз ризиків, пов'язаних з брендом, для визначення ставки дисконту [3].

Правила оподаткування доходів, отриманих у вигляді роялті є важливим фактором розуміння системи оподаткування загалом. Першою умовою оподаткування є надання підтверджуючих документів щодо видатків. Такими документами можуть бути ліцензійний договір, платіжне доручення, бухгалтерська довідка. Друга умова тлумачить, що загальний місячний оподатковуваний дохід фізичної особи платника податку включає пасивні доходи — роялті, ставка податку яких становить 18% *бази оподаткування* (отриманого доходу) [6]. Автор об'єкта інтелектуальної власності також сплачує військовий збір у розмірі 1,5%. Доходи, отримані нерезидентом із джерелом їх походження з України, оподатковуються за ставкою у розмірі 15%. Розмір ставки оподаткування дає перевагу нерезидентам, уряд не стимулює розвиток культурних і наукових напрямків всередині країни. За таких умов суб'єкти авторського права для заощадження своїх коштів повинні реєструватись як власник свого авторського права в іноземній державі [5].

Податкова система Великобританії встановлює високу ставку на дохід від роялті, а саме – 24 % для резидентів. Ставка доходу від роялті для нерезидентів встановлена на рівні 33 %. Дана політика спрямована на заохочення інвестиційної активності, збільшення споживчого попиту, збільшення кількості робочих місць, вивільнення продуктивних сил у цілому.

Особливістю передачі прав власності на об'єкт інтелектуальної власності в іншу країну є питання подвійного оподаткування. Дане питання регулюють міжнародні договори. Між країнами ЄС та Україною підписані дані договори, крім Мальти та Люксембургу. Найбільший інтерес у даному договорі викликає норма об'єкту права інтелектуальної власності на яку поширюється порядок зменшення ставки податку на доходи нерезидента. У більшості випадків оподатковується роялті у Договірній державі, куди передалося право не лише на користування об'єктом, а і на повне володіння, тобто резидент має бути фактичним власником.

Специфіка оподаткування роялті потребує спеціальних методик та законне дотримання на практиці. Розвиток ринку інтелектуальної власності стає дедалі важливішим питанням в епоху інформаційної економіки. Перевагами об'єктів інтелектуальної власності є легка мобільність передачі між компаніями та виробництво суспільно важливих програм, ідей, технологій.

Розвинута інтелектуальна складова країни є основою доходів держави. Як альтернатива до детінізації оподаткування інтелектуальної власності є зменшення ставок податків. Це також дасть змогу розширити наукову діяльність, збільшиться кількість впровадження технологій та інноваційних продуктів на підприємствах. Як результат буде розширення бази оподаткування, зростання загальної суми доходів, що сприятиме зростанню сукупного попиту.

Якщо у інших країнах вже ефективно діють та доповнюються системи податкового обліку на інтелектуальну вартість, то нам потрібно досліджувати та формувати належне податкове структурування, що дозволяє в доволі зручний, а головне – законний і прозорий спосіб зменшити податкове навантаження, а це, у свою чергу, призведе до позитивного впливу як на бюджет держави, так і на розвиток науки, інновацій в технологіях, що надалі підвищуватиме економічний розвиток України.

Список використаних джерел

1. Мікульонок І.О. Інтелектуальна власність [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І.О. Мікульонок. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : НТУУ «КПІ», 2012. – 238 с.

2. Дем'янюк Ольга, Окремі аспекти оподаткування інтелектуальної власності в Україні/ Податкове регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності/Світ фінансів 1/2011.

3. Ходаківський Є.І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти навч. посіб./ Є.І. Ходаківський, В.П. Якобчук, І.Л. Литвинчук — К.: "Центр учбової літератури", 2014. - 276с.

4. Положення стандарт бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи".

5. Фурса В.М. Особливості оподаткування роялті відповідно до Податкового кодексу України / Державне підприємство "Український інститут інтелектуальної власності" (Укрпатент. URL: http://www.uipv.org/ua/Fursa_150413

6. Податковий кодекс України. Стаття 167. Ставки податку. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

УДК 336.226.332:336.225.66

Депотапчук А.В.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Сташенко Ю.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ З БЮДЖЕТУ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ НА ПРАКТИЦІ

Бюджетне відшкодування — це відшкодування від'ємного значення ПДВ на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування за результатами перевірки платника.

Заявити бюджетне відшкодування мають право всі платники ПДВ, які відображають у рядку 19 податкової декларації з ПДВ від'ємне значення суми податку . Причому заявляти ПДВ до відшкодування – це право, а не обов'язок платника. Тобто платник ПДВ сам вирішує, заявляти від'ємний ПДВ до відшкодування чи погашати ним податкові зобов'язання майбутніх звітних періодів. [1]

Наразі проблема бюджетного вішкодування гостро постала перед суб'єктами господарювання, адже на сьогодні у держави існує значний борг за такими відшкодуваннями і щороку він тільки збільшується. До причин підвищення заборгованості з відшкодування ПДВ можна віднести те, що є

дефіцит бюджетного ресурсу, який необхідний для вішкодування, а також те, що простежується значна кількість заяв на хибні відшкодування.

Розглядаючи питання про відшкодування ПДВ з бюджету варто відмітити той факт, що для того щоб отримати таке відшкодування доведеться прикласти доволі багато зусиль. Але при цьому варто зауважити, що нові закони, які теоретично передбачають автоматичне відшкодування ПДВ, намагаються зробити Україну кращим місцем для ведення бізнесу і підтримати українських виробників.

Якщо ж говорити про те, як це відбувається на практиці, то отримавши від'ємне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду, не варто одразу радіти, тому що при першій появі від’ємного значення воно не відшкодовується, а включається в рахунок податкового кредиту наступного періоду. Також, варто бути готовим до того, що після отримання Державною фіскальною службою заяви на відшкодування ПДВ буде проведено камеральну перевірку заявника, а при виникненні у податківців будь-яких підозр буде проведена позапланова виїздна перевірка заявника.

Своєчасне відшкодування ПДВ має важливе значення для суб’єктів господарювання. Воно необхідне експортерам, бо ПДВ є внутрішнім податком, який сплачує споживач і тоді експортеру повертається ПДВ. Так, експортована продукція врівноважується у цінах з продукцією місцевого виробника. Невідшкодування ПДВ, негативно відобразиться на ціні товару для умов експорту шляхом стрімкого підвищення цін. Така ситуація чинить зниження конкурентоспроможності вітчизняної продукції на зовнішньому ринку. Саме сплата відшкодування ПДВ може підтримати у кризовий період платників податків за рахунок поповнення їхніх оборотних коштів. На жаль, з ПДВ проводяться кримінальні махінації і відшкодування бюджетної заборгованості з ПДВ в Україні перейшло у прибутковий «чорний» бізнес, адже проводиться лише камеральна перевірка, якої на нашу думку в випадках відшкодування значних сум замало.

На нашу думку, для удосконалення порядку відшкодування ПДВ необхідні наступні заходи: впровадження системи автоматичного відшкодування ПДВ, щоб уникнути суб’єктивних рішень робітників контролюючих органів; з метою уникнення корупційних махінацій потрібно передбачити нормативне визначення засад стосовно проведення податковими органами перевірки без попередження перевірки платника для знаходження правильного, відповідного вимогам нарахування бюджетного відшкодування; зробити неможливим реєстрацію фіктивних фірм; розробити програму щодо контролю електронного реєстру податкових накладних, які матимуть мету та можливість виявляти фіктивні підприємства.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 01.03.2019 № 2755-VI зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/conv

УДК 336.226.44

Дорошук Н.В.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Сташенко Ю.В. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ

На сьогодні є актуальною проблема фінансування природоохоронних заходів в Україні. Одним із напрямків її подолання є удосконалення державної екологічної політики і методів державного регулювання охорони довкілля, зокрема екологічного податку. Крім того, варто вивчити світовий досвід та обрати найефективніші види екологічних податків відповідно до українських економічних реалій.

Одним із інструментів охорони навколишнього середовища є екологічний податок. Європейська комісія визначає екологічні податки як усі податки, база стягнення яких чинить специфічний негативний вплив на навколишнє середовище [1]. Водночас відповідно до підпункту 14. 1. 57 пункту 14. 1 статті 14 Податкового кодексу України, екологічний податок – це загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1 квітня 2009 року [3]. На відміну від зарубіжного визначення екологічного податку, визначення наведене у Податковому кодексу – надміру деталізоване.

За сферами використання Директорат із податків і митних зборів Європейської комісії виділив сім груп екологічного податку: енергетичні податки; транспортні податки; плата за забруднення; плата за розміщення відходів на звалищах та їх переробку; податки на викиди речовин, що призводять до глобальних змін; податок на шумовий вплив; плата за використання природних ресурсів. За цілями використання отриманих доходів екологічні податки поділяють на такі види: збори на покриття затрат; стимулювальні податки та податки, які підвищують доходи [2].

Відповідно до переліку в Україні існують три види екологічних податків: плата за забруднення навколишнього середовища; податки на відходи та специфічні для нашої країни податки), тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк). Одним із недоліків податкового законодавства є відсутність такого виду екологічного податку як плата за продукцію, що в майбутньому сприятиме розвитку екологічної свідомості не лише у підприємців, але й у громадян.

Водночас згідно зі статтею 9 ПКУ до числа загальнодержавних податків та зборів належать: збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої

кваліфікованими когенераційними установками; збір за першу реєстрацію транспортного засобу; рентна плата за користування надрами, плата за землю, рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України, рентна плата за спеціальне використання води, рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів [3].

У 2010 р. було прийнято Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року», який у правовій формі закріплює зобов'язання України щодо екологізації економіки та забезпечення екологічної безпеки [4]. Для виконання поставлених завдань Україні необхідно перейняти досвід розвинених країн. Дієвою буде практика плати за зворотні відходи – економічний інструмент екологічної політики, що передбачає спрямування коштів зі спеціальних фондів підприємствам, які за рахунок науково-технічного прогресу змогли зменшити кількість шкідливих викидів у навколишнє середовище. Даний механізм сприяє зменшенню викидів та заохочує до впровадження нових технологій на підприємствах. Оскільки це сприяє мінімізації підприємством своїх витрат та підвищенню конкурентоспроможності його товарів.

Варто прив'язати розмір екологічного податку до розмірів економічного збитку від порушення та можливих втрат підприємства-порушника на заходи з охорони навколишнього середовища. Водночас варто створити програму підтримки для підприємств, які сплатили платежі за природні ресурси для стимулювання реалізації ними природоохоронних заходів. Оскільки витрати на здійснення природоохоронних заходів набагато вищі, ніж розміри екологічних платежів до бюджету, що не сприяє впровадженню цих заходів.

Узагальнюючи вищесказане, можна виділити наступні пункти, які потребують подальшого дослідження та впровадження у реалії підприємницької діяльності України: запровадження податку на продукцію, що містить екологічно-небезпечні речовини, зокрема податку на пластикові відходи (який вважається одним із найбільш успішних та добре прийнятих екологічних заходів у Європі); ввести фінансування екологічних проектів по країні; зменшити ліміти викидів; підвищити ставки податків до європейського рівня; розробити систему пільгового оподаткування для суб'єктів, які використовують безвідходні, ресурсозберігаючі технології; ввести збір на захист навколишнього середовища.

Список використаних джерел

1. Экологические налоги. URL: http://rusfinans.com/osobennosti-nalogooblojeniya-v-stranah-evropeiskogo-soyza/ekologicheskienalogi.php (дата звернення: 26.03.2019).

2. Paul Ekins. Theory and Practice of Environmental Taxation. URL: http://www.greentaxreport.co.uk/read-chapters-online/11-theory-and-practice-ofenvironmental-taxation?showall=1 (дата звернення: 26.03.2019).

3. Податковий кодекс України : Закон від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 26.03.2019).

4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон від 21.12.2010 № 2818-17 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2818-17 (дата звернення: 26.03.2019).

УДК 336.2

Заболотня Т.С.,
студентка 3 курсу Економіко-правового відділення,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Первомайський коледж Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова,
Науковий керівник – Гавриленко Н.В. – к.е.н., доцент
кафедри Обліку і економічного аналізу

МЕТОДИ СКОРОЧЕННЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Дотримання податкової дисципліни є найважливішим фактором захисту фінансових інтересів господарюючих суб'єктів, що забезпечується спеціалізованими інститутами контролю за реалізацією податкових відносин. Податковий менеджмент, який базується на законодавчо встановлених правилах стягнення податків і примусовій мотивації до їх виконання, покликаний реалізувати стратегічні цілі податкової політики, використовуючи комплекс правових та економічних інструментів, важелів і стимулів. Однак недосконаліть сучасної практики оподаткування та функціональної структури податкових органів призвели до посилення конфлікту інтересів. Істотні затрати на виконання податкових вимог завдають відчутної шкоди процесам економічного розвитку, що сприяє скороченню інвестиційної активності, уповільненню оборотності капіталу, розширенню сфери тіньової економіки, що, в свою чергу, призводить до зниження надходжень до бюджетів різних рівнів.

Аналіз досліджень теоретичних і практичних питань організації податкового адміністрування показав, що в даний час базові принципи і методичні аспекти діяльності податкових органів по мобілізації доходів до бюджетної системи і її подальше вдосконалення з позицій правомірності і справедливості знаходяться в центрі уваги цілого ряду представників науки і практики, серед яких можна виділити Гавриленко Н.В. [1], Горобінську І.В. [2], Іванова Ю.Б. [3], Загороднього А.Г. [4], Крисоватого А.І. [3], Кізими А.Я. [3], Карпову В.В. [3] та інших.

Разом з тим, багато питань організації та методики податкового менеджменту у системі бухгалтерського обліку вивчені недостатньо і потребують подальшого дослідження. На основі проведеного дослідження були виділені основні напрямки розвитку податкового адміністрування, що дають можливість істотно скоротити трансакційні витрати учасників податкових відносин, які включають в себе:

1) визначення сфери проведення заходів податкового контролю на централізованому або децентралізованому рівні в залежності від економічності і технологічних можливостей узагальнення результатів перевірочної і моніторингової діяльності; 2) активізацію превентивної функції податкового адміністрування на основі перехресного проведення контрольних заходів та взаємодії різних органів державної влади та місцевого самоврядування; 3)

розширення сфери застосування електронних і мультимедійних технологій у відносинах з участю платників податків, податкових адміністраторів та інших зобов'язаних осіб (податкових агентів, банків); 4) відновлення на основі єдиної системи обліку платників податків і відомостей про належні їм майнові об'єкти моніторингу відповідності витрат одержуваним доходам, що дозволяє забезпечити синергетичний ефект заходів державного контролю, здійснюваного як в цілях запобігання втрат бюджетної системи, так і в рамках реалізації стратегії протидії корупції.

Було також досліджено основні напрями вдосконалення системи податкового адміністрування на сучасному етапі економічного розвитку: впровадження системи податкового консультування для підвищення якості організації податкових відносин і скорочення трансакційних витрат, характерних для податкового адміністрування. На сучасному етапі економічного розвитку впровадження інституту податкового консультування необхідно для платників податків, особливо категорії масового обслуговування, зважати на наявність наступних факторів: 1. Розвиток нормативного регулювання умов оподаткування веде до ускладнення законодавства, знижує рівень розуміння податкових правил і оперативність адаптації платників податків до умов, що змінилися. 2. Потреба в індивідуальній професійній допомозі пристосована до конкретних проблем платника податків виходячи з практичної ситуації, яка склалася. 3. Активний характер процесу консультування, що передбачає попередження зростання податкового навантаження і мінімізацію витрат по сплаті податків в рамках чинного законодавства. 4. Податкова проблематика передбачає комплексний підхід на підставі об'єднання багатьох сфер професійного знання (сфери права, економіки, фінансів, бухгалтерського обліку, технологічних процесів).

Список використаних джерел

1. Гавриленко Н.В. Застосування фінансової звітності для оцінки податкового тягаря малих і середніх підприємств Миколаївського та Одеського регіонів / Н.В. Гавриленко// Вісник Хмельницького національного університету. –2010. – № 3. – с. 26-29.

2. Горобінська І.В. Аналіз податкового навантаження та його вплив на динаміку ділової активності /І.В. Горобінська// Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №10. – с.26-32.

3. Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Кізима А.Я., Карпова В.В. Податковий менеджмент. – К.:Знання, 2008. – 525 с.

4. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – Львів : Вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2005. – 714 с.

УДК 657

Заїчко А.С.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є.– к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ПРОБЛЕМА ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Податкова система є важливим елементом кожної країни. Адже це є основний механізм наповнення бюджету для проведення структурних змін, розвитку певних сфер, реалізації певних проектів. Проте саме це інколи стає бар'єром до розвитку підприємств, залучення іноземних інвестицій та іншого. Причиною цього є несприятливий податковий клімат, який не є комфортним для потреб інвесторів. Також великою проблемою є тінізація доходів підприємств, що означає те, що витрати, у вигляді податку на прибуток, занижуються й таким чином зменшується наповнення бюджету. Це велика проблема й потрібно ретельніше досліджувати дане питання.

Податковий кодекс України є основним нормативним документом, який дає характеристику податку на прибуток підприємств, проте він не дає дефініції даного терміну. Загалом він характеризується як прямий податок, що стягується з прибутку організацій. Цей податок вважається загальнодержавним відповідно до статті 9 ПКУ. Базова ставка податку на прибуток підприємств становить 18 %, проте для окремих видів доходів від певних видів діяльності ця ставка може видозмінюватись, відповідно до Податкового кодексу України [2]. В цілому можна стверджувати, що ситуація в Україні щодо ставки є абсолютно адекватною, адже якщо брати до уваги європейські країни, то вона там є набагато вищою, хоча є винятки з правил.

В період з 2011 до 2019 року ставка податку на прибуток підприємств змінювалась від 25% до 18%, що сприяє збільшенню інвестування. В цей самий період, надходження податку на прибуток до бюджету зросли з 55 млрд. грн у 2011 році до 97 млрд. грн у 2018 році [3]. Варто зазначити, що, по-перше, збільшення надходжень відбулося при зменшенні відсоткової ставки, по-друге, в період 2014-2015 рр. відбулося суттєве зниження податкових надходжень, що пов'язані з кризовою ситуацією, появою непідконтрольних територій і як наслідок зменшення суб'єктів господарювання, що сплачують податок на прибуток. Проте сьогоднішні показники щодо надходжень у вигляді податку на прибуток є оманливими, враховуючи інфляційний фактор, який по суті нівелює це зростання.

Сьогодні є багато розмов щодо реформування податкової системи й зміни до податку на прибуток не виняток. Так для прикладу 12 січня 2015 року Указом президента України було схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», що визначає мету, вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних,

політико-правових умов становлення та розвитку України [1]. Що стосується податкових реформ, то тут основною метою є побудувати податкову систему, що буде справедливою, прозорою, відкритою, ефективною, мобільною, створюватиме всі необхідні умови до зростання економіки, наповнення бюджетів та інше. Також головним меседжем є те, що функції фіскальних органів мають змінитися з наглядово-каральних до обслуговуючих, щоб допомогти в нарахуванні та сплаті податків.

Зараз великою проблемою є саме неефективність системи стягнення податку на прибуток, а також сам його механізм. Головною проблемою є те, що чимало українських підприємств свідомо занижують фінансовий результат до оподаткування, щоб зменшити витрати на сплату прибутку. Податок на прибуток – це проблема, яка змінює фінансову та управлінську звітність підприємств й тим самим сприяє зростанню тіньової економіки. Все це відбувається незважаючи на те, що існують перевірки з боку аудиторських компаній, а також податкових. Таким чином можна зробити висновок, що не єдиною причиною цього є сама корупційні махінації.

Якщо поглянути на країни, що входять до Організації економічного співробітництва та розвитку, то в них співвідношення податків до ВВП становить в середньому 34,2% в 2017 році й цей показник постійно зростає. В Україні ж у 2017 році цей показник становив 23%. Так, дійсно в більшості з цих країнах ставки податків є дещо вищими. Проте причиною таких показників, перш за все, є створення заходів та інструментів, з метою зменшення ризику шахрайства. Також правильними кроками є те, що зберігається тенденція до зменшення оподаткування податком на прибуток, боротьба з офшорами та посилення контролю за трансфертним ціноутворенням. Все це призводить до зростання податкових надходжень. Вірним також є твердження про те, що для того щоб збільшити співвідношення податкових надходжень варто збільшувати ВВП, адже в будь-якому випадку їх розмір збільшиться.

Також варто зазначити, що сьогодні одним з механізмом боротьби з тінізацією доходів є Проект Закону №8557 від 05.07.18 про внесення змін до ПКУ щодо податку на виведений капітал, який міг би замінити податок на прибуток. Основною ідеєю цього законопроекту є поліпшення інвестиційного клімату. Головною перешкодою до його впровадження є суттєві втрати до бюджету, адже як заявив заступник міністра фінансів Сергій Верланов, частка податку на прибуток у ВВП країни складає 2,5-2,6%, якщо ми введемо податок на виведений капітал, то в перші три роки ця частка знизиться до 1% [4]. Проте якщо візьмемо за приклад Естонію, яка замінила податок на прибуток на податок на виведений капітал, то спочатку в них також впали доходи від податкових надходжень, проте з часом цей показник стабілізувався і сьогодні вона має найбільш конкурентоспроможну податкову систему серед країн, які входять до ОЕСР.

Таким чином можна зробити висновок, що сьогодні податок на прибуток підприємств є неефективним інструментом, який потрібно вдосконалювати для того, щоб підвищувати ВВП та інвестиційний клімат, який є дуже необхідним для нашої держави, яка потребує значних капіталовкладень. Ось чому, на нашу думку податок на виведений капітал може бути ефективною заміною, яка

дозволить прискорити економічний розвиток держави й підвищить конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел

1. Про стратегію сталого розвитку "Україна – 2020" : Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015.

2. Податковий Кодекс України від 01.03.2019 р. № 2755-VI. Режим доступу : www.rada.gov.ua.

3. Доходи держбюджету України [Електронний ресурс]: Фінансовий портал Мінфін. – Режим доступу: https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2018

4. Податки для бізнесу: як зробити їх меншими і простішими? Режим доступу : https://www.radiosvoboda.org/a/svoboda-v-detalyah-podatky-dlya-biznesu/29795857.html

УДК 336.226.44.021.8

Зеленько А.Д.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец.6.030509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ В НІМЕЧЧИНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Екологічний податок посідає особливе місце у податковій системі України, оскільки за своєю сутністю він є своєрідною компенсацією за шкоду, завдану довкіллю. Однак, можна стверджувати, що екологічний податок в Україні не виконує своїх компенсаційних, стимулюючих та фіскальних функцій через ряд проблем у сфері екологічного оподаткування.

Водночас у країнах Європейського Союзу, зокрема у Німеччині, велика увага приділяється саме ефективності екологічного податку, оскільки він напряму впливає на рівень життя людей та рівень здоров`я нації. Сучасне екологічне законодавство ФРН характеризується наявністю державної мети «охорона природи», встановленої в статті 20а Конституції ФРН [1].

Система реформування екологічного оподаткування в Німеччині виявилася досить ефективною з огляду на такі показники:

- у 2017 році загальні надходження ФРН від екологічного податку становили 58,9 біліонів євро, що становить 8% від загальних податкових надходжень країни [2]. Для порівняння, надходження від екологічного податку в Україні становлять лише 0,5-1,3% від загальних податкових надходжень [3];
- значне зниження викидів CO2 у атмосферне повітря, що було пов`язане з підвищенням ставок оподаткування;
- зменшення споживання палива наземним транспортом у перший же рік реформи на 3% (приватні автомобілі) та збільшення кількості пасажирів у громадському транспорті на 1,5% [2];

- завдяки реформі екологічного податку відбулося стимулювання підприємств до використання більш екологічних технологій виробництва та переробки;
- близько 90% надходжень від екологічного податку в Німеччині спрямовуються у пенсійний фонд, таким чином знижуючи пенсійні внески громадян [2].

Система екологічного оподаткування України потребує модернізації, оскільки на сучасному етапі розвитку податкового законодавства екологічний податок не виконує основних функцій податку, як економічної категорії, - розподільчої, стимулюючої та компенсаційної. Основні проблеми екологічного оподаткування та способи їх вирішення в Україні наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Проблеми системи екологічного оподаткування в Україні та способи їх вирішення на основі досвіду ФРН

Назва проблеми	Її сутність	Методи вирішення, враховуючи досвід реформи в Німеччині
Нестача коштів	Надходження до бюджету від сплати екологічного податку є недостатніми для покриття впливу забруднюючих факторів;	Значне підвищення ставок екологічного податку;
Єдина ставка	Ставки екологічного податку не диференціюються в залежності від регіону України, рівня його забрудненості;	Ставка податку повинна коливатися між регіонами (у Німеччині ставки коливаються в залежності від розміру землі та інших факторів);
Нецільове використання коштів	Надходження від екологічного податку спрямовуються на непов`язані потреби (45% загальний фонд, 55% спеціальний фонд);	Держава має забезпечити такий розподіл надходжень, щоб вони повністю покривали негативні наслідки забруднень;
Відсутність стимулювання	Оскільки суми екологічного податку, які сплачуються українськими підприємствами є незначними, то стимули для модернізації технологій на виробництві відсутні;	Значне підвищення ставок екологічного податку змусить підприємства зменшувати викиди шкідливих речовин та покращувати технологію виробництва та переробки;
Відсутність деяких необхідних податків	До таких належать податок на авіаперевезення, податок на виробництво та імпорт добрив та пестицидів і т.д.	Впровадження додаткових податків дозволить збільшити базу оподаткування екологічним податком та обсяг надходжень до державного бюджету.

Отже, у сучасних європейських країнах, зокрема у Німеччині, екологічні податки виступають елементом відновлення екологічного середовища країни. Однак в Україні ефективність цієї системи знаходиться під загрозою. Ми радимо збільшити ставки оподаткування та направити надходження до спеціальних фондів боротьби з наслідками негативного впливу шкідливих речовин на природу. Крім того, ставки податку мають диференціюватися за регіонами. Пропонуємо ввести додаткові податки, які забезпечать акумулювання більшої суми коштів для боротьби з негативним впливом забруднення. Застосування на

практиці досвіду реформування екологічного податку в Німеччині може допомогти Україні стати на правильний шлях та забезпечити головні функції цього податку – стимулюючу та відновлюючу.

Список використаних джерел

1. Конституція Федеральної Республіки Німеччина [Електронний ресурс]: від 23 травня 1949 року. / Deutscher Bundestag und Bundesarchiv // 100(0) Schlüssel Dokumente zur Deutschen Geschichte im 20 Jahrhundert. – Режим доступу: https://www.1000dokumente.de/index.html?c=dokument_de&dokument=0014_gru&object=translation&trefferanzeige=&suchmodus=&suchbegriff=&t=&l=de

2. Сайт «Umwelt Bundesamt» [Електронний ресурс]: Indicator: Taxes related to the environment. – Режим доступу: https://www.umweltbundesamt.de/en/indicator-taxes-related-to-the-environment#textpart-1

3. Канонішена-Коваленко К. Екологічний податок від А до Я. [Електронний ресурс]: Київ: Фундація «Відкрите Суспільство», 2017. – 108 с. – Режим доступу: http://osf.org.ua/data/blog_dwnl/Ecology_Tax_from_A_to_Z.pdf

4. Сайт «Ecologic» [Електронний ресурс]: Effects of Germany`s Ecological Tax Reforms. – Режим доступу: https://www.ecologic.eu/1156

5. Державна фіскальна служба України: Офіційний портал [Електронний ресурс]: Розділ VIII. Екологічний податок. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-viii--ekologichniy-poda/

6. Найденко О.Є. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення / О.Є. Найденко. – Журнал «Економіка і суспільство», випуск 8 – 2017. – 7 сторінок. - Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/105.pdf

УДК 336.02

Зубаха М.В.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Остап'юк Н.А. – д.е.н., професор

РЕФОРМА ДФС: ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Інтеграційний напрямок України до європейського простору почав створювати передумови для реформування органів державної влади. Протягом останніх років велика увага приділяється саме реформуванню податкової та митної політики та приведенню до стандартів ЄС. Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» реформування податково-митної сфери визначено як один з першочергових кроків. Отже це вимагає кардинальних змін в структурі ДФС[1].

Реформування ДФС для України може бути новим поштовхом до економічного зростання. Проблемою державного масштабу залишається неефективність адміністрування податків, та великі витрати на утримання штату працівників. Склалося так що найбільше від діючої системи страждають платники, які через великі бюрократичні процедури відчувають на собі складність адміністрування податків в Україні. Неефективність в

адмініструванні дає змогу до постійного пошуку шляхів для уникнення сплати податків. Втрати від ухиляння сплати сягають десятків мільярдів гривень, що, в свою чергу, має негативне відображення на формуванні бюджету.

Митна система в Україні також завжди мала низку проблем, найгострішими з них є:

- велика кількість контрабанди ;
- багато випадків безпідставного затримання вантажів з порушенням процесуальних норм;
- зловживання службовим становищем зі сторони працівників митних органів;
- недотримання європейських стандартів з митного оформлення товарів.

У разі ефективного реформування податкової та митної сфер – тобто зміни взаємовідносин між платниками та податковим органом – наслідком стане відновлення економіки та збалансування відносин. Тому необхідно запроваджувати механізми які будуть унеможливлювати ухилення платників від сплати податків та можливість зловживати повноваженнями у працівників. Тим більше, що майже кожен податок має якусь проблему.

Складність становища економіки та великий державний борг постійно змушують шукати джерела наповнення бюджету. Саме це виступає перепоною для зменшення податкового тягаря. Проте детінізація економіки суттєво збільшить податкові надходження до бюджету. Але вона можлива лише при інституційних змінах контролюючих та правоохоронних органів.

Якщо докорінно не змінити підходи до діяльності митних та податкових органів, будь яка реформа не матиме ефективності та підтримки суспільства та бізнесу.

Головною метою кардинальних перетворень є створення потужної фіскальної інституції з розвиненою корпоративною культурою, яка буде виступати не тільки як орган для зібрання грошей, а як центр виховання податкової культури в громадян. Контролюючо-каральний орган повинен перетворитися в мережу сервісних центрів, які повинні будуть повноцінно забезпечувати потреби клієнтів-платників.

Створення та модернізація податкового органу розпочалося з моменту отримання нашою державою незалежності. Було багато різних змін в правовій основі та в структурі служби, серед різних змін можна виділити основні етапи:

- Указом Президента 24 грудня 2012 року шляхом реорганізації Державної митної служби України та Державної податкової служби України, було утворено єдиний центральний орган виконавчої влади Міністерство доходів і зборів України [2].
- Рішенням Кабінету Міністрів 1 березня 2014 року було ліквідоване Міністерство доходів і зборів[3]. Державна фіскальна служба утворена Постановою Кабінету Міністрів № 160 від 21 травня 2014 року шляхом реорганізації Міністерства доходів і зборів [4].

Однак лише зараз Міністерство фінансів України, беручи до уваги рекомендації МВФ, Митно-прикордонної служби, Мінфіну США, та Європейської комісії розроблено концепцію реформування ДФС. Протягом 2019

року планується утворити два окремих органи, митний та податковий, кожен з яких буде правонаступником ДФС [5].

На даний час До структури ДФС входять:

- 25 Головних управлінь ДФС в областях та м. Києві, митниці та державні податкові інспекції;
- Міжрегіональне головне управління – Центральний офіс з обслуговування великих платників;
- Енергетична митниця та спеціалізовані державні податкові інспекції;
- Національний університет державної податкової служби України;
- Державний науково-дослідний інститут митної справи;
- Науково-дослідний інститут фінансового права;
- Журнал "Вісник"

Структура ДФС налічує 24 департаменти, ефективність та необхідність яким постійно обговорюється. Згідно нової концепції буде змінено інституційну концепцію ДФС, що, в свою чергу вимагатиме, змін в існуючих департаментах.

Окрему увагу у реформуванні, приділяють ліквідації податкової міліції, яка виступає одним з головних інструментів у зловживаннях повноваженнями та тиску на бізнес з боку працівників ДФС. Кабінетом Міністрів України 22 березня 2017 року було ухвалено проект закону "Про Службу фінансових розслідувань". Метою створення служби фінансових розслідувань виступає зосередження злочинів економічного характеру в їхню підслідність.

Таким чином, формування ефективної системи обслуговування процесу сплати податків є запорукою своєчасного наповнення бюджету та повноцінного фінансування ключових потреб держави. При цьому нові структури і підпорядкування повинні пройти осмислений шлях, що має на меті підвищити комфорт у сфері бізнесу, стимулювати до прозорої діяльності.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна - 2020», №5/2015 (від 12.06.2015) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/5/2015

2. Указ Президента України № 726/2012 від 24 грудня 2012 року «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/726/2012

3. Постанова Кабінету Міністрів від 1 березня 2014 року № 67 «Про ліквідацію Міністерства доходів і зборів» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

4. Постанова Кабінету міністрів України «Про державну фіскальну службу України» від 21.05.2014 № 236, із змінами від 07.08.2015 702-19 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/ show/236-2014-n/paran162#n162

5. Концепція реформування ДФС / міністерство фінансів України, від 17.02.2015 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https:// https://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish

6. Податковий кодекс України № 2755-VIII від 01.03.2018 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua

УДК 657.6

Кувшинова А.Б.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Федорченко О.Є. - к.е.н,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОГОВОРІВ

Цивільно-правові договори є популярними чинниками механізму оптимізації витрат на оплату праці.

Цивільно-правовий договір (ЦПД) являє собою угоду між фізичною і іншою фізичною особою, або юридичною особою, або між юридичною особою та іншими юридичними особами, у якій сторони домовляються про виконання робіт або надання послуг, конкретні строки виконання цих робіт/надання послуг та їх вартість.

Часто роботодавці, які планують використати працю фізичних осіб, не можуть прийняти рішення який вид договору укладати із найманими особами - трудовий або цивільно-правовий? Цивільно-правові договори мають багато переваг зі сторони економії витрат на оплату праці, та їх умови є простішими, порівняно з трудовими.

ЦПД є найкращим варіантом для разових або нетривалих робіт, проте їх сьогодні часто використовують і в довготривалій співпраці.

Значною перевагою цивільно-правового договору є те, що відносини регламентуються виключно цивільним законодавством, що є вигідним для роботодавця, зокрема він не несе відповідальності у випадку настання нещасних випадків на виробництві та не покладає на себе інші гарантії передбачені трудовим законодавством, оскільки усі ризики покладаються на фізичну особу.

Перевагами договору цивільно-правового характеру у тому, що виконавець отримує оплату за результат, а не за процес праці, що є додатковим стимулюванням для працівника. Його не включають до штатного розпису, він не підпорядковується правилам трудового розпорядку, проте працівник претендує на соціальні гарантії від держави. Кожна зі сторін у будь-який момент може розірвати договір.

Виплати за договором цивільно-правового характеру обкладаються тими самими податками і зборами, що і зарплата за трудовим договором, однак є деякі особливості в оподаткуванні.

За цивільно-правовим договором з фізичною особою на суму винагороди нараховується 22% ЄСВ, 18% ПДФО та 1.5% ВЗ, без прив’язки до мінімальної зарплати (4173,00 грн), як передбачено трудовим договором [1].

У випадку, коли **ЦПД укладено з підприємцем - загальносистемником,** підприємство не має утримувати й сплачувати ПДФО з військовим збором. Проте це лише за умови підтвердження того, що фізособа зареєстрована відповідно до закону як суб’єкт підприємницької діяльності та виконувані нею

роботи відповідають видам діяльності, зазначеним у відомостях із ЄДР, тобто копії витягу з ЄДР (для ЄСВ).

Для підприємців на єдиному податку - роботи (послуги) повинні відповідати видам діяльності, які зазначені в реєстрі платників єдиного податку для груп 1 та 2, і видам діяльності, указаним у ЄДР (для групи 3).

Таким чином, якщо роботу виконує підприємець у межах підприємницької діяльності, підприємство-замовник не сплачуватиме ані ПДФО, ані ЄСВ, ані військового збору, а фізособа – підприємець самостійно розраховує та сплачує їх за себе.

Підприємець на загальній системі оподаткування чи єдиному податку сплачує ПДФО за ставкою 18% та військовий збір — за ставкою 1,5% від бази оподаткування, якою є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка в грошовій і негрошовій формах) і документально підтвердженими витратами. Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) сплачується у розмірі не меншому, аніж мінімальний страховий внесок (918,06 грн), незалежно від того чи був дохід у звітному році. Також підприємець-єдинник сплачує єдиний податок за ставками, визначеними Податковим Кодексом України [2].

Часто на практиці, щоб не укладати трудові договори, витрати фізособи-підприємця на сплату податків часто бере на себе підприємство, тому необхідно зважити на вищезазначені особливості оподаткування.

Варто зазначити, що не тільки неправильна сплата податків є порушенням, а й неправильно оформлений договір цивільно-правового характеру, оскільки швидкоплинність умов веде до визнання такого договору трудовим, також якщо виконувані роботи/послуги відповідають вакантній посаді, виконуються систематично та працівник підпорядковується правилам внутрішнього трудового розпорядку, то підприємство може бути визнане як роботодавець, і відносини за ЦПД вважатимуться порушенням трудового законодавства. Укладати ЦПД має кваліфікована особа (юрист), аби в подальшому не виникло питань до таких договірних відносин з боку контролюючих органів.

Отже, статистичні дані укладання ЦПД свідчать про можливість здійснювати нарахування ПДФО від фактичної суми такого договору цивільно-правового характеру, що може бути достатньо великою економією обігових коштів бізнесу.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 1105-XIV від 23 вересня 1999 року з поточними змінами. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14.

2. Податковий Кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 року з поточними змінами. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

УДК 657

Марченко Д.О.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Федорченко О.Є. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ЗВІТНІСТЬ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ НА СПРОЩЕНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ

Загальна система оподаткування у низці випадків може мати перевагу перед спрощеною, оскільки податки сплачуються не з доходу, а з прибутку, який враховує наявні витрати ФОП. У разі наявності у підприємця значних витрат вигіднішою стає саме загальна система, а не спрощена (єдиний податок). Також вона є єдиною можливою у випадках, коли ФОП здійснює заборонені для спрощеної системи види діяльності або господарські операції (наприклад, бартерна форма розрахунку, діяльність у сфері аудиту, технічних досліджень, організація та проведення гастрольних заходів, брокерська діяльність).

Для початку розглянемо тих підприємців, у яких немає найманих працівників. Такі ФОП подають наступні види звітів: декларація платника єдиного податку, річний звіт з єдиного соціального внеску.

Форма декларації платника єдиного податку затверджена наказом Міністерства фінансів «Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку» від 19.06.2015 № 578.

Платники єдиного податку першої і другої груп згідно з п. 2 ст. 296 ПКУ, подають податкову декларацію у строк, встановлений для річного податкового періоду - 60 календарних днів, наступних за останнім календарним днем року. За 2018 рік - до 1 березня включно. Згідно з п. 1 ст. 294 ПКУ, податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку першої та другої групи є календарний рік. Третя група відрізняється тим, що податковим (звітним) періодом для них є календарний квартал, згідно з п. 1 ст. 294 ПКУ, а податкову декларацію надають у строки, передбачені для квартального звітного періоду, тобто протягом 40 днів після звітного кварталу, згідно з п. 3 ст. 296 ПКУ. В 2019 році платники єдиного податку третьої групи мають подати декларацію в наступних числах: 11.02 - декларація за 2018 рік; 10.05 - декларація за перший квартал; 09.08 - декларація за півріччя 2018 року; 11.11 - декларація за три квартали (з урахуванням п. 20 ст. 49 ПКУ).

Звіт по єдиному соціальному внеску регулюється наказом Міністерства фінансів «Про затвердження Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 14.04.2015 № 435.

Звіт по єдиному соціальному внеску подають всі фізичні особи–підприємці, які весь або частину 2018 року працювали на спрощеній системі оподаткування. Звітним періодом є календарний рік. Виняток становлять фізичні особи–підприємці які отримують пенсію за віком або є особами з інвалідністю та

отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу. Таким категоріям надавати звіт не потрібно. Звіт подається до податкової служби не пізніше 11.02.2019. Звіт по ЄСВ подається до податкової за формою Д5 - «Звіт про суми нарахованого доходу застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску».

При наявності найманих працівників додатково до звітів, розглянутих вище подаються наступні види звітів: щомісячний звіт з єдиного соціального внеску, Податковий розрахунок за формою 1-ДФ, звіт до фонду соціального страхування від нещасних випадків, звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів.

При здійсненні оплати на користь іншої фізичної особи, в тому числі підприємця на єдиному податку або загальній системі, або виплати зарплати працівникам, він відповідно до п. 14.1.180 ПКУ зобов'язаний надавати розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого ПДФО за формою 1-ДФ. Ця форма затверджена наказом Міністерства фінансів «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку» від 13.01.2015 № 4.

Звіт з єдиного соціального внеску подають підприємці, які використовують працю фізичних осіб: на умовах трудового договору (контракту); за цивільно-правовими договорами на виконання робіт або надання послуг. Виняток становлять цивільно-правові договори, укладені з фізичними особами-підприємцями, якщо виконувані ними роботи відповідають видам діяльності, зазначеним у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Строк подання звіту - 20 календарних днів, наступних за останнім днем звітного місяця.

Форма Д7 «Звіт про настання нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання». Звіт за даною формою подають ФОП, тільки якщо на підприємстві стався нещасний випадок або у працівника виявлено професійне захворювання.

Терміни подачі - протягом 5 робочих днів:

- після дати складання акту про нещасний випадок на виробництві за формою Н-1. Цей акт складає комісія, яка розслідує нещасний випадок;
- після акта про розслідування професійного захворювання - форма П-4.

Звіт подається в ДФС за місцем реєстрації.

При збільшенні чисельності працівників потрібно враховувати передбачений законодавством обов'язок по працевлаштуванню інвалідів. Для ФОП установлюється норматив робочих місць для працевлаштування осіб з інвалідністю у розмірі чотирьох відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8 до 25 осіб, - у кількості одного робочого місця (ст. 19 Закону № 21 «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»). Такий роботодавець зобов'язаний:

- зареєструватися у Фонді соціального захисту інвалідів за місцем державної реєстрації фізичної особи-підприємця до 1 лютого року, наступного за звітним;
- подати до фонду звіт за формою 10-ПІ «Звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів» згідно з вимог Інструкції № 42. Термін до 1 березня року наступного за звітним.

Отже, фізична особа-підприємець має подавати: декларацію платника єдиного податку, річний звіт з єдиного соціального внеску, щомісячний звіт з єдиного соціального внеску, Податковий розрахунок за формою 1-ДФ, звіт до фонду соціального страхування від нещасних випадків, звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів.

Список використаних джерел

1. Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку: наказ Міністерства фінансів від 19.06.2015 №578. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0799-15.

2. Про затвердження Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: наказ Міністерства фінансів від 14.04.2015 № 435. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0460-15

3. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку; наказ Міністерства фінансів від 13.01.2015 № 4. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-15.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

5. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. № 21 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12.

6. Про затвердження форми звітності №10-ПІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів та Інструкція щодо заповнення форми звітності №10-ПІ (річна) «Звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів» від 10.02.2007 р. №42 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0117-07.

УДК 336.226.11.

Мощенська Є.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Сташенко Ю.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

АДМІНІСТРУВАННЯ ПДФО У 2019 РОЦІ: НОВАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

З 01.01.2019 набрав чинності Закон України №2628-VIII від 23.11.2018 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів» [1].

Згідно із Податковим кодексом України (ПКУ) податки у нашій країні поділяються на загальнодержавні та місцеві. Одним із загальнодержавних податків є податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). Як і в багатьох розвинених країнах він є основним джерелом поповнення бюджету України

Порядок оподаткування ПДФО регулюється розділом IV ПКУ. До платників даного податку відносяться громадяни (резиденти і нерезиденти), податок утримується з отриманих ними доходів. Нарахування (утримання) податку здійснюють як фізособи (підприємці та особи, які провадять незалежну профдіяльність), так і роботодавці [2].

Ставки ПДФО визначені ст. 167 ПКУ. Основною ставкою ПДФО є ставка у розмірі 18%. Застосовується цей податок майже для всіх видів доходів громадян: заробітня плата, виплати за договорами, виплати цивільно-правового характеру, заохочувальні виплати, стипендії тощо. Проте існує й низка доходів, що оподатковуються за ставками з іншим розміром. Наприклад, дивіденди за акціями – 5% або 9%, дохід від продажу майна (рухомого, нерухомого) – 5%, спадок – 5% або 18%. Також цим Кодексом передбачено інші види доходів, що звільнені від податків (стаття 165). У ст. 165 ПКУ наведено перелік видів доходів, які звільнені від податків.

У 2019 році ніяких радикальних змін щодо ПДФО не відбулося. Проте відбулися деякі дрібні зміни, які наведені у Таблиці 1 [3].

Таблиця 1

Зміни у 2019 році щодо оподаткування ПДФО

Напрям і норма ПКУ	2018 рік	2019 рік
Оподаткування стипендій (пп. 165.1.26 ПКУ)	Було звільнення на оподаткування стипендій з державного бюджету у межах 2470 грн (включаючи суми індексації).	Звільнено від оподаткування всі стипендії у межах 2690 грн, тобто не тільки «бюджетні» стипендії, але й стипендії у приватних навчальних закладах, спонсорські, грантові стипендії тощо.
Оподаткування подарунків (пп. 165.1.39 ПКУ)	Якщо вартість подарунка перевищувала 930,75 грн, то вона підлягала оподаткуванню (повністю) (25% мінзарплати на 1 січня = 0,25*3723 грн).	Оподатковується тільки сума перевищення 1043,25 грн (25% мінзарплати на 1 січня=0,25*4173 грн).
Страхові виплати (пп. 165.1.27 ПКУ)	Оподатковувалися за ставкою 18%	Звільнили від оподаткування

Правила сплати податку залишаються аналогічними із 2018 роком. ПДФО сплачується в момент виплати доходу на банківський рахунок.

Нарахований податок на доходи фізичних осіб по декларації, якщо він не був сплачений, перераховується до бюджету протягом 10 календарних днів з граничного строку подачі форми 1-ДФ.

Стосовно звітності, то тут залишається діяти Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма 1-ДФ) на основі наказу Мінфіну від 13 січня 2015 року № 4. Подається щокварталу протягом 40 календарних днів.

При ознайомленні із змінами щодо податкової соціальної пільги (ПСП), то потрібно зауважити, що право на застосування податкової соціальної пільги (ПСП) безпосередньо залежить від показника граничного доходу для її застосування. Платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отримуваного від одного роботодавця у вигляді зарплати, на суму ПСП, що передбачено п. 169.1 ПКУ.

У проекті Державного бюджету України на 1 січня 2019 року зафіксовано прожитковий мінімум для працездатної особи у розмірі 1921 грн. Відповідно ця сума підвищила і розміри податкових соціальних пільг. Зміни, що відбулися, можна побачити у Таблиці 2.

Таблиця 2

ПДФО 2019: Податкові соціальні пільги

ПСП 2019		
Максимальне значення доходу, що дає право на ПСП (поріг): 2690 грн. (1921*1,4=2689,40≈2690 грн.		
ПСП		
100%	**150%**	**200%**
960,50=1921*0,5	1440,75 грн.	1921,00 грн.
ПСП на дітей:		
2 дитини (поріг доходу – 5380,00 грн.)	**3 дитини (поріг доходу – 8070,00 грн.)**	**4 дитини (поріг доходу –)**
1921,00 грн.	2881,50 грн.	3842,00 грн.

За результатами проведеного дослідження нами були розглянуті зміни у частині адміністрування ПДФО у 2019 р., зокрема це стосується таких елементів податку: ставка та об’єкт оподаткування, а також розглянуті особливості надання у 2019 році ПСП, порядок та строки його сплати. Цей результат буде корисним для застосування в практичній діяльність суб’єктів господарювання під час нарахування та сплаті податку на доходи фізичних осіб у 2019.

Список використаних джерел

1. Закон України №2628-VIII від 23.11.2018 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів».

2. Податковий кодекс України 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 01.03.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 25.03.2019).

3. ПДФО 2019. URL: https://www.golovbukh.ua/article/7416-pdfo-2019#anc_6.

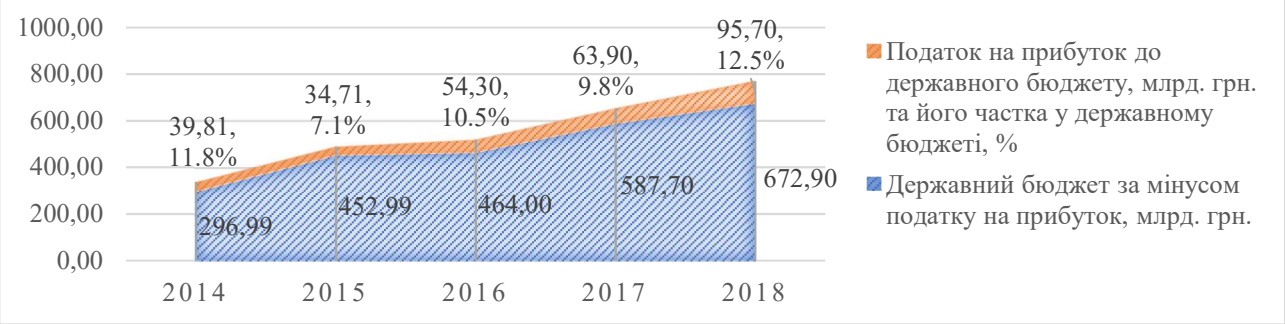
УДК 657.6.

Олійник А.В., Шпакова А.А.,
студенти ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Федорченко О.Є. -
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування

ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ: ПОНЯТТЯ, ГОЛОВНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

На даний момент в Україні діє європейська модель оподаткування. Її сутність полягає в оподаткуванні різниці між доходами і витратами підприємства, тобто фінансового результату. Проте така модель все більше втрачає свою ефективність, адже багато бізнесів мають тенденцію до штучного завищення своїх витрат з метою зменшення бази оподаткування. Хоча у 2018 році державний бюджет поповнився коштами платників податку на прибуток на рекордну за останні 5 років суму як в абсолютному так і відносному значенні (на 95.7 млрд. грн. або 12.5%) на нашу думку, підприємства продовжать спеціально занижувати свій фінансовий результат задля того, щоб зменшити витрати з податку на прибуток, що в свою чергу призведе до погіршення стану економіки через певний проміжок часу (Діаграма 1) [1].

Діаграма 1

Частка податку на прибуток у державному бюджеті України [1]

Однак, приріст капіталу можна оподаткувати ще й непрямим чином – тоді, коли його "забирає" собі власник. Суть податку на виведений капітал – це оподаткування не прибутку, а тільки таких операцій, як виплата дивідендів, виплата безповоротної фінансової допомоги, безоплатна передача товарів, робіт, послуг, роялті, відсотки та інші подібні операції, які призводять до виведення капіталу за межі юридичної особи. Виходить, що податок на виведення капіталу – це податок на дивіденди та інший відтік ресурсів з підприємства.

На відміну від податку на прибуток, базова ставка якого 18%, впровадження податку на виведений капітал передбачає застосування нових ставок – 5%, 15%, 20%. Вони будуть застосовуватися в залежності від виду операції. Так, ставкою 5% будуть оподатковуватися виплата відсотків, комісій, штрафів та інших подібних платежів за позиками, отриманими від пов'язаних осіб-нерезидентів; 15% - дивіденди; 20% - всі інші операції, які будуть визначені як виведення

капіталу (виплата роялті, безкоштовна передача майна неплатнику податку тощо) [2].

Обговорення питання запровадження в Україні податку на виведений капітал триває починаючи з 2017 року. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал (законопроект №8557 внесений і визначений Президентом України як невідкладний) було включено до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання, що триває з 4 лютого 2019 року [3]. Проте розгляд рішення щодо прийняття законопроекту №8557 ще не відбувся. Тому на даний час це питання залишається актуальним.

Цим законопроектом зазначається, що «з метою вивільнення коштів на розвиток та модернізацію підприємств і стимулювання економічного зростання доцільним є запровадження оподаткування лише тієї частини прибутку підприємств, яка не спрямовується на розширення чи створення виробництва. Такий підхід застосовується у Республіці Естонія, Латвійській Республіці та Грузії» [2]. До інших переваг нового виду податку можна віднести послаблення проблеми "фінансового голоду", від якої страждають суб'єкти малого бізнесу (фінансовий сектор зацікавлений у розподілі прибутку), боротьбу із заниженням вартості інвестиційної продукції, зниження рівня податкового навантаження на платників податку тощо.

В той же час існує ряд вагомих, на наш погляд, недоліків, головним з яких є неминучі втрати державного бюджету, в найкращому випадку, в перші роки впровадження нового податку, що неодмінно призведе до зменшення доходів бюджету, що загрожуватиме макроекономічній стабілізації та перешкоджатиме відновленню економічного зростання. Окрім цього збільшиться кількість схем ухилення за рахунок штучного обмеження розподілення прибутку (є безліч способів передачі коштів фізичним особам, крім розподілу прибутку, наприклад підприємство може залишити весь прибуток нерозподіленим і покласти його на банківський депозит або спрямувати на витрати, не пов'язані з інвестиціями).

Отже, податок на виведений капітал є сучасною відповіддю на уже всім добре знайомий податок на прибуток підприємств. Україна, натхненна прикладом Естонії, хоче піти по стопам цієї країни і теж перейти до нового виду оподаткування капіталу. Естонія п’ятий рік поспіль оголошується найбільш конкурентоспроможною в Організації економічного співробітництва та розвитку, але вона перейшла до нового податку у далекому 2004 році і не зазнавала таких економічних труднощів, як сучасна Україна. Саме тому ми вважаємо, що за податком на виведений капітал майбутнє, проте наразі Україна не готова до таких значних бюджетних втрат, які за різними оцінками, як офіційними, так і експертними лише у перші один-два роки його запровадження становитимуть від 20 до 100 млрд. грн. У відносному вимірі йдеться про втрати бюджетного ресурсу в межах 2-11% від доходної частини держбюджету, або 24-122% від надходжень від податку на прибуток підприємств (за показниками 2018 р.) [2].

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sfs.gov.ua.

2. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал № 8557 від 05.07.2018 р.

3. Постанова Верховної Ради України «Про порядок денний десятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання» №2679-VIII від 26.02.2019 р.

УДК 657.44

Пустовіт Н.О.,
студентка ФОАІС, 3 курсу, спец. 071 «Облік оподаткування»,
Київський національний торговельно-економічний університет,
Науковий керівник – Августова О.О. – к.е.н., ст. викладач
кафедри обліку та оподаткування КНТЕУ

СУЧАСНИЙ СТАН ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Податок на додану вартість – основний фіскальний інструмент наповнення Державного бюджету України. Від правильності первинного обліку податкового зобов'язання та податкового кредиту залежать повнота й своєчасність розрахунків підприємства з бюджетом.

Як свідчить практика вітчизняних підприємств, для бухгалтера основна проблема податку на додану вартість полягає в його обліковому відображенні в системі рахунків. Відповідно до чинного податкового законодавства України, в обліку й звітності з ПДВ обрано найскладніший підхід щодо обліку податкових зобов'язань та податкового кредиту. Він полягає в визначення доходів одночасно двома способами (за першою з подій) [4, с.154].

Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ вважається дата, що сталася раніше: дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок платника; дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів - дата оформлення митної декларації, а для послуг - дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Датою виникнення податкового кредиту з ПДВ є дата події, що відбулася раніше: дата списання коштів з банківського рахунку платника податку; дата отримання платником податку товарів, послуг, що підтверджено податковою накладною [2]. Згідно з Податковим кодексом України, податкова накладна виконує функції податкового документа і є підставою для відображення податкових зобов'язань в Єдиному реєстрі податкових накладних [1].

Податкова накладна складається в момент виникнення податкових зобов'язань у двох примірниках. При цьому право на виписку податкової накладної можливе лише тоді, коли суб'єкт підприємницької діяльності зареєстрований як платник податку на додану вартість. Особа, яка здійснює продаж товарів (робіт, послуг) за готівку кінцевому споживачеві (який не є

платником податку), не зобов'язана заповнювати податкову накладну, в цьому випадку звітним документом є чек [1].

На рахунках обліку інформація по розрахунках з ПДВ буде відображатись лише після документального підтвердження факту виникнення податкового кредиту чи податкового зобов'язання. Тому податкова накладна не може існувати окремо від так званих «товарних» документів або інших документів підтверджуючих факти господарського життя підприємства [3, с. 88].

Усі податкові накладні підлягають реєстрації в єдиному реєстрі податкових накладних та за формою, чинною на день такої реєстрації. Підтвердженням продавцю про прийняття його податкової накладної до Єдиного реєстру податкових накладних є квитанція в електронному вигляді у текстовому форматі, яка надсилається протягом операційного дня [3, с. 88].

Податкову накладну в електронній формі платник податку зобов'язаний скласти на дату виникнення податкових зобов'язань та зареєструвати її в єдиному реєстрі податкових накладних у термін: для податкових накладних, складених з 1 по 15 календарний день (включно) календарного місяця, до останнього дня (включно) календарного місяця, в якому вони складені; для податкових накладних, складених з 16 по останній день (включно) календарного місяця, до 15 календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за місяцем, в якому вони складені [1].

Інформація із зареєстрованих податкових накладних у єдиному реєстрі переноситься до Податкової декларації з ПДВ [4, с.154].

Якщо після постачання товарів, послуг здійснюється будь-яка зміна суми компенсації їх вартості, включаючи наступний за постачанням перегляд цін, перерахунок у випадках повернення товарів, послуг особі, яка їх надала, або при поверненні постачальником суми попередньої оплати товарів, послуг, суми податкових зобов'язань та податкового кредиту постачальника та отримувача підлягають відповідному коригуванню на підставі розрахунку коригування до податкової накладної та зареєстрованого в ЄРПН. При цьому розрахунок коригування до податкової накладної, з дати складання якої минуло більше 1095 календарних днів, не може бути зареєстрований в ЄРПН у зв'язку із сплином терміну позовної давності [2].

Отже, усе вище викладене дає можливість говорити про те, що облік розрахунків за ПДВ максимально приведено у відповідність, тобто кожна господарська операція з постачання товарів (послуг, робіт) супроводжується формуванням податкових накладних, які реєструються в єдиному реєстрі податкових накладних. Інформація із зареєстрованих податкових накладних в ЄРПН переноситься до Податкової декларації з ПДВ. Нараховану на дату отримання авансового платежу суму податкового зобов'язання з ПДВ постачальник має право відкоригувати виключно на підставі складеного та зареєстрованого в ЄРПН розрахунку коригування. Однак на сьогодні недоліком облікового відображення ПДВ є те, що в обліку доходи та витрати відображаються на основі принципу нарахування за відвантажену продукцію, виконання робіт, надання послуг, а в податковій звітності діє правило «першої події».

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua.

2. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// /www.sfs.gov.ua

3. Подолянчук О.А. Податок на додану вартість: сутність та стан первинного обліку // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. - 2017. - № 1. - с. 82-102.

4. Шот А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку розрахунків за податком на додану вартість на підприємствах України // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки -2018.-№2, - с.150-160.

УДК 336.226:331.101.262

Семенюк І.О.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Сташенко Ю.В. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

На даний момент політика України направлена на зближення з Європейським Союзом, в якому економіки більшості країн є на постіндустріальному рівні, де найважливішу роль відіграють люди, а точніше високоосвічені фахівці. Тому Україна відповідно повинна розвивати людський потенціал для підвищення своєї конкурентоздатності України серед європейських держав.

Однак, для формування висококваліфікованого працівника слід в продовж досить довгого періоду часу інвестувати у людину, а доходи від його діяльності виникатимуть лише коли він почне працювати. Для описання цього явища виникає теорія інтелектуального капіталу, в складі якого більшість науковців виділяють людський капітал.

Дослідженням даного питання займались такі вітчизняні вчені: О.В. Костюнік [4], Н.О. Кравчук [5], С.С. Матющенко [6] та іноземні вчені: Л. Едвінссон, М. Мелоун [2], Е. Брукінг [1] тощо.

Наприклад: Н. О. Кравчук [5, С. 6] дає таке визначення людського капіталу: «освіта, кваліфікація, професійні знання, природні здібності, моральні цінності; контракти з унікальними фахівцями; ноу-хау, невіддільні від конкретного суб'єкта, що працює на підприємстві; «Мовчазні знання»». Тоді як О.В. Костюнік [4, С. 52] визначає людський капітал як: «інтелект, здоров'я, знання, якісна і продуктивна праця й якість життя, це — головний фактор формування і розвитку інноваційної економіки як вищого етапу її розвитку».

Отже, як видно з визначення фактично людський капітал не виступає базою оподаткування податками, що визначені в Податковому кодексі України [7].

Проте, опосередковано людський капітал може утворювати об'єкти, що підлягають оподаткуванню, зокрема доходи фізичних осіб.

Оскільки, людський капітал не є регламентований ніякими стандартами, то можливо виділити декілька варіантів взаємовідносин людини (власника людського капіталу) та роботодавця, зокрема:

1. Якщо працівник (власник людського капіталу) отримуватиме підвищену заробітну плату за використання людського капіталу. В такому разі такий дохід оподатковуватиметься податком на доходи фізичних осіб (18%) та військовим збором (1,5%). Та зі сторони роботодавця з фонду оплати праці нараховується сума загальнообов'язкового державного соціального страхування (22%) та для працівників-інвалідів (8,41%) відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [3];

2. У випадку коли працівник (власник людського капіталу) отримує звичайну заробітну плату (за окладом якби він не мав би досвіду, не є унікальним фахівцем тощо) та додаткову плату у вигляді орендної плати (ставка якої визначається договором між працівником та підприємством). В такому випадку заробітна плата оподатковуватиметься відповідно до правил відображених у попередньому пункті. А плата за людський капітал буде оподатковуватись податком на доходи фізичних осіб (18%) та військовим збором (1,5%), та податком на додану вартість (20%).

Отже, як видно з наведених вище пропозицій, для відображення відносин пов'язаних з людським капіталом та можливостями їх оподаткування можна побачити як переваги, так і недоліки цих пропозицій. Зокрема: 1) у першому випадку перевагою буде простота відображення, а недоліком вища сума витрат ніж у другому випадку; 2) у другому випадку перевагами будуть менші витрати та за внесення відповідних правок до законодавства можливість звільнення працівників від сплати податків у випадку внесення суми цього доходу для розвитку людського капіталу; а до недоліків можна віднести важкість обліку та проведення оцінки.

До питань, що потребують подальшого дослідження можна віднести: 1) уточнення визначення людського капіталу та встановлення його структури; 2) визначення системи за якою слід відображати людський капітал; 3) вдосконалення системи оцінок людського капіталу та доходів, що утворюються ним; 4) подальше вдосконалення податкового законодавства.

Список використаних джерел

1. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал : ключ к успеху в новом тысячелетии : монографія. Пер. с англ.; ред. Л. Н. Ковалик. - СПб. : Питер, 2001. 288 с.

2. Эдвинссон Л., Мэлоун М. Интеллектуальный капитал. Определение истинной стоимости компании. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://iir-mp.narod.ru/books/inozemcev/page_1429.html.

3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14.

4. Костюнік О. В. Питання управління людським капіталом підприємства / О. В. Костюнік // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 3. – С. 51 – 54.

5. Кравчук Н. О. Інтелектуальний капітал як чинник збільшення вартості підприємства : автореф. дис. ... канд. ек. наук : 08.00.04. Тернопіль, 2017. 20 с.

6. Матющенко С. С. Оцінювання інтелектуального капіталу машинобудівних підприємств : автореф. дис. ... канд. ек. наук : 08.00.04. Харків, 2017. 20 с.

7. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

УДК 336.22

Чугунова І.М.,
студентка ФФБС, 1м курсу, спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Київський національний торговельно-економічний університет,
Науковий керівник – Козарезенко Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри фінансів

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОГНОЗУВАННЯ НАДХОДЖЕНЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

На сучасному етапі розвитку нашої держави все більшої актуальності набуває питання прогнозування податку на додану вартість, оскільки саме ПДВ є бюджетоутворюючим та займає близько 40% у структурі податкових надходжень Зведеного бюджету України. Його питома вага в податкових надходженнях зберігається високою навіть в умовах фінансово-економічної кризи, що пояснюється меншою чутливістю бази оподаткування до коливань економічної кон'юнктури.

Методика прогнозування надходжень податку на додану вартість складається з 8 розділів та базується на 49 показниках, необхідних для здійснення розрахунків. Вона передбачає шість етапів прогнозних розрахунків [1]. Макроекономічна методика прогнозування ПДВ складається з трьох основних блоків: розрахунку обсягу надходжень ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг); розрахунку обсягу надходжень ПДВ з ввезених на територію України товарів і розрахунку обсягу бюджетного відшкодування ПДВ грошовими коштами [6, с.197]. У розрахунках використовують інформацію Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Національного банку України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України.

Прогнозування обсягів надходжень податку на додану вартість є найбільш складним, оскільки на цей процес має вплив значна кількість чинників, зокрема: інфляція, стан кон'юнктури світового ринку, динаміка експорту та імпорту, система митних обмежень і квот, рівень протекціонізму, внутрішнє споживання, стан розрахунків, адміністрування тощо [3]. Розглянемо стан прогнозування та виконання прогнозу з податку на додану вартість за 2008-2018 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Стан виконання прогнозних показників надходжень податку на додану вартість до Зведеного бюджету України за 2008-2018 рр.

Рік	Прогноз, млн.грн.	Факт, млн. грн	Відхилення	
			+/-	%
2008	131221,3	126491,2	-4730,1	96,4
2009	131358,1	119134	-12224,1	90,7
2010	134605,8	126987,7	-7618,1	94,3
2011	167864,5	172872,8	5008,3	103,0
2012	212119,1	184785,8	-27333,3	87,1
2013	135679,7	128269,3	-7410,4	94,5
2014	149958,6	139024,2	-10934,4	92,7
2015	180006,06	178452,3	-1553,76	99,1
2016	232658	235506	2848	101,2
2017	302866,2	313980,5	11114,3	103,7
2018	384362,9	374508,2	-9854,7	97,4

Джерело: складено автором за даними Державної казначейської служби України [5].

Згідно даних таблиці 1, в більшості випадків фактичні надходження ПДВ є нижчими ніж прогнозні. Зокрема, найбільше відхилення спостерігалося у 2012 році -27333,3 млн. грн. або -12,9%. У 2015 році фактичні значення були нижчі від прогнозних на 0,9% або -1553,76 млн. грн. У 2011, 2016 та 2017 рр. маємо перевиконання зі сплати ПДВ на 3,0% (5008,3 млн. грн.), 1,2% (2848 млн. грн.) та 3,7% (11114,3 млн. грн.) відповідно. З 2015 по 2018 рр. можна сказати, що ефективність прогнозування надходжень ПДВ зросла, оскільки помітна менша різниця між прогнозом і фактом. У 2018 році фактичні дані відхилялись від прогнозних на -9854,7 млн. грн. або 2,6%.

До основних причин відхилення фактичних даних від прогнозованих надходжень податку на додану вартість можна віднести значну кількість платників податків, що не сплачують ПДВ та поширення схем мінімізації податкових зобов'язань серед платників ПДВ [6]; досить складна методика прогнозування надходжень даного податку та залежність від прогнозів інших макроекономічних показників; завищення планових показників ПДВ під час затвердження Державного бюджету України [2]; нестабільність внутрішнього ринку; тінізація економіки та розповсюдженість схем ухилення від сплати ПДВ, одержання незаконного відшкодування з бюджету; наявність великої кількості пільг з ПДВ; відсутність у наявних прогнозах врахування впливу темпів інфляції на очікувану величину надходжень ПДВ до бюджету тощо.

Вдосконалення прогнозування і планування податку на додану вартість необхідно здійснювати за такими напрямами: підвищення якості планування та прогнозування макроекономічних показників [3]; удосконалення адміністрування ПДВ; впровадження нових підходів до аналізу фінансово-господарської діяльності платників, моніторингу їх діяльності та визначення підприємств, що належать до груп ризику; посилення контролю за повнотою декларування і своєчасністю сплати податків; вдосконалення системи взаємодії між Державною фіскальною службою України та платниками [4]; своєчасність

реєстрації платників ПДВ; контроль за правильністю та своєчасністю сплати ПДВ; мінімізація бюджетного відшкодування ПДВ та покращення його прогнозування.

Отже, з фіскальної точки зору податок на додану вартість має високу ефективність. До бази оподаткування включаються не лише товари, але й роботи та послуги, що забезпечує надійність та стабільність бюджетних надходжень. Проте потрібно підвищувати ефективність прогнозування надходжень цього податку, що дозволить оптимізувати бюджетно-податкову політику та знизити рівень використання боргових інструментів фінансування видатків держави.

Список використаних джерел

1. Аналіз методик прогнозування основних бюджетоутворюючих податків // Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України. – 2018. – [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/2018-10-23-analysis-of-the-forecasting-methodology-of-main-budget-forming-taxes.pdf.

2. Замасло О. Т. Аналіз ефективності методики прогнозування податку на додану вартість в Україні / О. Т. Замасло, О. І. Оксенюк // Інвестиції: практика та досвід. - 2013. - № 11. - С. 54-57. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_11_15.

3. Кізима А. Я. Прогнозування і планування надходжень податку на додану вартість: теорія і практика / А. Я. Кізима, І. А. Крисоватий // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2011. - Вип. 16. - С. 51-57. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2011_16_9.

4. Кіянчук І. Проблеми справляння ПДВ в Україні та шляхи їх вирішення. Світ фінансів: наукове фахове видання. Тернопіль. 2015, Вип. 4. С. 130— 137.

5. Офіційний сайт Державна казначейська служба України [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://www.treasury.gov.ua/ua

6. Податкові надходження: методологія прогнозування : монографія / О.В. Зварич. – К. : Київ. нац. торг.-екон. У н-т, 2013. – 444 с.

УДК 336.22:352]:347.43(477)

Чухно О.В.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Сташенко Ю.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ У КОНТЕКСТІ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Ефективна та дієва система місцевого самоврядування є важливим елементом функціонування демократичної держави. Для забезпечення виконання своїх функцій, створення належного життєвого середовища для населення громади органи місцевого самоврядування повинні мати у своєму розпорядженні достатні фінансові ресурси, основу яких складають кошти відповідних бюджетів.

Одним із важливих джерел доходів бюджетів органів місцевого самоврядування є місцеві податки і збори.

У більшості країн саме місцеві податки виступають основою фінансової незалежності місцевої влади, перелік яких є досить широким, наприклад, у Німеччині – 55, у Бельгії – 100, у Франції – понад 40 тощо.

Статтею 10 Податкового кодексу України встановлено перелік місцевих податків та зборів, виходячи з якого, кожна сільська, селищна чи міська рада приймає рішення щодо встановлення на своїй території тих чи інших місцевих податків та зборів [1].

До місцевих податків належать: податок на майно (який складається із плати за землю, податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки, транспортного податку); єдиний податок.

До місцевих зборів належать: збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

Реформа територіальної організації влади, яка сьогодні втілюється в Україні, має на меті побудову нової моделі управління суспільством на основі створення фінансово самодостатніх громад. Починаючи з 2014 року Урядові ініціативи в цьому напрямку дали змогу відчутно покращити фінансову спроможність місцевих бюджетів. Одним із підтвердженням цього є зростання частки власних доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України з 17% у 2015 році до 22% за підсумками 2018 року.

Зважаючи на покращання стану мобілізації надходжень та зміну структури місцевих податків і зборів їх частка у доходах місцевих бюджетів значно зросла впродовж останніх років. Якщо протягом 2007-2010 роках їх частка складала лише 1,1%-1,4%, то починаючи з 2011 року і до 2014 року вона зросла до 8,8%, а в 2018 році вже становила – 24,7%. Найбільшу питому вагу у структурі місцевих податків і зборів займають надходження від плати за землю (50%) та єдиного податку (понад 44%) [2].

З метою удосконалення та розширення бази місцевого оподаткування перспективними напрямами є:

1) віднесення до майнового податку доходів від продажу об’єктів майна і майнових прав; частини доходів від операцій з майном; доходів від надання майна в лізинг, оренди або суборенди (строкове володіння та / або користування); доходів від успадкованого чи отриманого у дарунок майна;

2) забезпечення удосконалення системи адміністрування майнового податку шляхом формування повноцінного земельного кадастру та проведення грошової оцінки (переоцінки) земель у населених пунктах та за їх межами з урахуванням ринкового фактору; завершення формування державного реєстру речових прав на нерухоме майно та удосконалення механізму оподаткування шляхом врахування реальної вартості нерухомого майна [3].

З метою вирішення вищенаведених питань доцільними вбачається проведення таких заходів:

− забезпечити закріплення результатів проведеної податкової реформи;

− створити передумови для забезпечення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування через збільшення їх власних доходних джерел;

− створити дієвий механізм контролю за своєчасністю справляння місцевих податків;

− впровадити адекватні заходи відповідальності платників місцевих податків та зборів за порушення ними податкового законодавства у цій сфері;

Таким чином, місцеві податки та збори мають існувати у такій кількості, у якій би вони повністю забезпечували місцеві органи влади коштами, необхідними для задоволення власних потреб. Але при цьому при визначенні конкретних ставок податку чи збору необхідно зважати і на фінансові можливості суб`єктів їх сплати.

Важливої не лише теоретичної, а й суспільно-практичної ваги набуває вдосконалення законодавчого врегулювання системи місцевого оподаткування. Певні позитивні зрушення в даному плані можна спостерігати і в ПК України. Проте не слід забувати і про подальші основні тенденції вдосконалення даної сфери, оскільки це оптимізує шляхи розвитку справляння місцевих податків та зборів в Україні. Лише у такий спосіб можна як розв`язати низку нагальних проблем сьогодення у цій сфері, так і уникнути небажаних ситуацій у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України; [Електронний ресурс] // Режим доступу:http://zakon.rada.gov.ua/cgibin/laws/main.cgi?nreg=275517&new=1&p=13012920368868

2. Група фінансового моніторингу Центрального офісу реформ при Мінрегіоні; [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/26181_.pdf

3. Проць Н.В. Суть та фіскальна роль місцевих податків та зборів в умовах реформування бюджетного та податкового законодавства ; [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://global-national.in.ua/archive/13-2016/108.pdf

УДК 336.226.322 :[336.225.62:004.738.5]

Шум М.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Сташенко Ю.В. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

РЕЄСТРАЦІЙНИЙ ЛІМІТ У СИСТЕМІ ЕЛЕКТРОННОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

Податок на подану вартість є однією з форм універсальних акцизів, що набула свого розвитку в ХХ столітті. На сьогодні цей податок становить вагому частку в доходах бюджетів багатих європейських країн. За своєю економічною сутністю податок на додану вартість є непрямим податком, де об’єктом оподаткування є не дохід чи прибуток, а розмір витрат для кожного конкретного

споживача товару, роботи чи послуги. Тому цей податок у соціальному розумінні вважається найнесправедливішим.

Податок на додану вартість регламентується в розділі 5 **«Податок на додану вартість» Податкового кодексу України від 2 грудня 2010 р** *№ 2755-VI* **[1].**

До бюджету платник перераховує суму ПДВ, яка є різницею між податковим зобов'язанням та податковим кредитом.

Реєстраційний ліміт розраховують за формулою згідно з пунктом 200.3 ПКУ та п. 9 Порядку електронного адміністрування податку на додану вартість, затвердженого постановою КМУ від 16.10.2014 р. № 569.

Платники ПДВ використовують свій реєстраційний ліміт під час реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН):

- податкових накладних, складених на платників ПДВ;
- податкових накладних, що не видаються покупцям (податкових накладних, у яких у верхньому лівому куті зазначають тип причини);
- збільшуючих розрахунків коригування [2].

Зменшення реєстраційного ліміту в даному випадку відбувається в результаті зростання **суми зобов'язань з ПДВ платника із зареєстрованих податкових накладних.**

Виключенням щодо впливу на реєстраційний ліміт будуть операції, котрі звільнені від ПДВ або обкладаються цим податком за нульовою ставкою, податкові накладні яких зареєстровані в ЄРПН.

До зменшення реєстраційного ліміту також призводить реєстрація в ЄРПН **мінусових розрахунків коригування,** отриманих від контрагентів, наприклад складених на повернення товарів або авансів, для анулювання помилкових податкових накладних.

У разі якщо поповнення електронного ПДВ-рахунка збільшує реєстраційний ліміт, то повернення залишку коштів на поточний рахунок зменшить його [3].

Таким чином, податківці зазначають, що збільшення реєстраційної суми за рахунок поповнення рахунка в системі електронного адміністрування податку з інших джерел чинним законодавством не передбачено.

Відповідно в рахунок збільшення реєстраційного ліміту враховуються лише ті суми поповнення електронного рахунку, що були здійсненні шляхом перерахування коштів з поточного рахунку платника податку.

Список використаних джерел

1. Податковий Кодекс України // затв. Верховною Радою України № 2755 - VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

2. Порядок ведення єдиного реєстру податкових накладних, затверджений постановою КМУ від 29.12.2010 р. № 1246. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-п.

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення адміністрування податку на додану вартість // затв. ВРУ від 16.07. 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/643-19.

РОЗДІЛ 3.
СОЦІАЛЬНО ТА БЕЗПЕКО-ОРІЄНТОВНІ МОДЕЛІ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ

УДК 657

Алтинцев О.С.,
студент ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Охрамович О.Р. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНИЙ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В АСПЕКТІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

В даний час зростає роль соціально орієнтованого бухгалтерського обліку і звітності в аспекті обліково-аналітичного моделювання.

Актуальність даної теми обумовлена відсутністю комплексних теоретико-методичних розробок в області ведення соціально орієнтованого бухгалтерського обліку та звітності. Що, в свою чергу, посилює роль інформації, що формується в бухгалтерському обліку про фінансування соціальних програм і заходів, а також підвищує наукову і практичну значимість застосування методів обліково-аналітичного моделювання в області підвищення якості інформаційного забезпечення управління.

Використання обліково-аналітичних моделей в процесі вирішення окремих завдань соціально орієнтованого обліку з одного боку, створює можливість досліджувати формалізовано складні об’єкти, а з іншого боку, дозволяє шляхом експерименту перевірити альтернативні варіанти [1].

Організація роботи бухгалтерської служби, а також документообіг із іншими структурними підрозділами залежить від моделі, обраної суб’єктом господарювання. У своїй роботі Петренко С. Н. і Бессарабов В. О. провели аналіз можливих способів постановки в організації соціально орієнтованого бухгалтерського обліку в розрізі обліково-аналітичного моделювання та на основі накопиченого теоретичного досвіду були сформовані три моделі [2].

Перша модель - «Соціально орієнтований бухгалтерський облік» - на думку вищезгаданих авторів, ґрунтується на інформації, що формується безпосередньо в системі бухгалтерського обліку. При використанні суб’єктом господарювання першої моделі інформаційний масив даних формується в регістрах бухгалтерського обліку. Недоліком даної моделі є неможливість отримання інформації, доречної для складання соціальної звітності. Даний недолік згладжується можливістю збереження зв’язку між бухгалтерським і соціально орієнтованим обліком.

Друга модель - «Змішаний соціально орієнтований бухгалтерський облік» - базується на формуванні показників фінансової та соціальної звітності з проведенням деяких коригувань на величину витрат, пов'язаних із веденням соціально відповідальної діяльності. В процесі проведення дослідження авторами статті було встановлено, що саме друга модель організації соціально орієнтованого бухгалтерського обліку зі створенням окремої локальної ділянки з обліку витрат на соціально відповідальну діяльність за допомогою системи аналітичних рахунків є оптимальною. Головною перевагою її використання автори бачать у формуванні показників соціальної звітності на основі даних бухгалтерської інформації. Отже, без необхідності коригування, доповнення або деталізованості інформації про соціально відповідальну діяльність. Однак, аргументуючи переваги другої моделі, автори вказують на відсутність необхідності проведення коригувань, не беручи до уваги необхідність коригувань на величину витрат, пов'язаних із веденням соціально відповідальної діяльності.

Третя модель - «Абсолютний соціально орієнтований облік» - передбачає його ведення паралельно з бухгалтерським обліком, при цьому дотримуючись принципу незалежності, але на основі однієї і тієї ж первинної інформації [2]. На думку автора, третя модель є найбільш правильною з точки зору кінцевої мети бухгалтерського обліку, так як дає можливість більш детально відобразити витрати на соціально відповідальну діяльність. Але у даній моделі так само як у першій і другій є недолік - необхідність створення окремої спеціалізованої бухгалтерської служби, яка буде вести облік витрат на соціально відповідальну діяльність. Створення окремої бухгалтерської служби передбачає залучення додаткових співробітників і створення робочих місць, тобто спричинить за собою додаткові витрати. Однак, даний недолік в достатній мірі компенсується можливістю інтерпретувати статті витрат і отримати точну та достовірну соціальну звітність. Якщо організація планує виходити на міжнародний ринок і підвищувати свою інвестиційну привабливість, то їй необхідна достовірна соціальна звітність.

У підсумку, кожна модель принципово відрізняється по порядку формування інформації, необхідної для складання фінансової та соціальної звітності, має свої переваги і недоліки, але в ході проведення аналізу та порівняння нами була обрана третя модель.

Обрана оптимальна модель організації соціально орієнтованого бухгалтерського обліку зі створенням окремої бухгалтерської служби з обліку витрат на соціально відповідальну діяльність створює необхідність розробки нових методик, які дозволять чітко виділити із загальної суми витрат ті, які безпосередньо відносяться до соціально відповідальної діяльності.

Виходячи з вищевикладеного, вважаю, що соціально орієнтований облік і звітність у розрізі обліково аналітичного моделювання найкращим чином реалізується в моделі «Абсолютний соціально орієнтований облік». Її застосування дозволить створити комплексні теоретико-методичні розробки в області ведення соціально орієнтованого бухгалтерського обліку та звітності.

Список використаних джерел

1. Крючкова О. М., Гузенко А. Д. Соціально орієнтований бізнес: тенденції та шляхи розвитку // Науково-методичний електронний журнал «Концепт». - 2015. - № S3. - С. 21-25.

2. Петренко С. Н., Бессарабов В. О. Модель соціально орієнтованого бухгалтерського обліку та звітності: організаційна компонента // Вісник пермського університету. Сер. «Економіка». 2015. №4 (27). С. 170-178

УДК 657.6.

Андрушко А.А.,
студент ф-ту ІІТвЕ, 2 курсу, спец. 6і04 «Системний аналіз»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к. е. н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Нефінансова звітність в Україні знаходиться на етапі активного розповсюдження і має значний незадіяний потенціал. Ключову роль в залученні бізнесу до цього процесу має розвиток мережі Глобального договору ООН.

Ключовим аспектом соціальної звітності є сфера розвитку людського капіталу. Підприємства описують про участь персоналу в різноманітних тренінгах і програмах, розробляють і впроваджують об'єктивні системи оцінки ефективності роботи і мотивації, надають інформацію про соціальні переваги працівників, гідне ставлення до них, створення безпечних умов пращ.

Висвітлюються різні механізми екологічних аспектів діяльності. Бізнес-структури розкривають інформацію про екологічні ініціативи, наприклад, обсяги інвестицій в проведення заходів щодо зменшення забруднення навколишнього середовища (вартість і перелік заміненого устаткування, вартість впровадження екологічних програм, проведення екологічного аудиту тощо) і отриманих від них результатів, надають детальну характеристику впливу функціональної діяльності на навколишнє середовище, у тому числі й негативного. Проте в Україні існують підприємства, які тільки декларують солідаризацію принципам збереження навколишнього середовища.

В нефінансовій звітності малих і середніх підприємств простежуються тенденції опису невеликих, але наскрізних ініціатив добросовісного відношення до навколишнього середовища.

Домінантою нефінансових звітів є доброчинні акції і проекти. Незважаючи на те, що менеджмент підприємств по-різному інтерпретує роль добродійності в соціально-відповідальному бізнесі (одні вважають її "точкою відліку" соціальної відповідальності, інші, сприймаючи благодійні проекти як важливі для суспільства і держави в цілому, припускають, що вони повинні формуватися в тематично споріднених галузях і бути безпосередньо пов'язаними з основною діяльністю), в цілому бізнес в нефінансовій звітності детально інформує стейкхолдерів щодо адресної доброчинної допомоги і проведення соціальних

акцій загального напряму, наприклад, із запобігання розповсюдження хвороб (ВІЧ/СНІДУ, раку, туберкульозу тощо), допомозі дітям в інтернатах, дитячих будинках тощо.

В нефінансовій звітності характеризується діяльність в економічних показниках, зокрема надається інформація про доходи і прибутки, просування на ринку.

Процес соціальної звітності допомагає бізнесу оцінити ефективність управління економічними і соціальними програмами, вплив на навколишнє середовище, полегшує донесення соціальних стратегій до персоналу.

Нефінансові звіти, як дієвий інструмент структуризації діалогу між бізнесом і групами впливу, демонструють ринку заінтересованість бізнесу проблемами навколишнього середовища, економічного і соціального розвитку території, що активно формує позитивний імідж. Використовують в Україні нефінансову звітність найбільш ефективно працівники і акціонери.

Можна зробити висновок: культура професійного діалогу на тему соціальної відповідальності бізнесу активно формується, нефінансова звітність удосконалюється, планово розширюються межі звітності або збільшується кількість наданої інформації. Удосконалюються канали і методи розповсюдження звітів, що інтенсифікують роботу з групами впливу і активізують ефективний зворотний зв'язок.

УДК 657

Беззуб Р.Ю.,
студент ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Охрамович О.Р. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

Екологічні проблеми стали домінуючими у соціально-економічному житті людей будь-якої країни світу. Їх вирішення, перш за все, потребує екологічно свідомого управління бізнес-процесами. Орієнтація вітчизняного бухгалтерського обліку та звітності на міжнародні стандарти і практику ведення вимагає організації екологічно орієнтованого обліку та звітності.

Відображення в бухгалтерському обліку підприємства операцій, пов’язаних із його екологічною діяльністю, дозволить формувати інформацію про екологічне управління підприємством і оприлюднювати її з метою інформування громадськості про результати такої діяльності [1, с.292].

Організація екологічно орієнтованого бухгалтерського обліку має бути направлена на забезпечення формування інформації про взаємодію природи та

суб'єкта господарювання, природного капіталу суспільства та результатів діяльності господарюючого суб'єкта. Бухгалтерський облік має бути організований таким чином, щоб:

- фіксувати всі господарські операції підприємства, що здійснюються з використанням природних ресурсів;
- відображати екологічні наслідки будь-якої діяльності підприємства та його господарських операцій, явищ та процесів.

Важливою проблемою організації екологічного обліку та формування звітності є використання більшості природного капіталу як безкоштовних благ. Це стосується, перш за все землі, лісу тощо. Зниження родючості землі, покриву лісових ділянок тощо не враховується при оцінюванні результатів економічної діяльності таких підприємств. Тому виконання економічних функцій перетворює природні ресурси на активи, які потребують визнання й оцінки. Існує необхідність справедливого (економічно виміряного та підтвердженого обліком) перерозподілу природних ресурсів і контролю за їх використанням [2, с. 72]. Найбільш доцільною виглядає рекомендація їх оцінки за справедливою вартістю з врахуванням якості. При цьому атмосферне повітря відрізняється від інших природних ресурсів відсутністю власника, тому в бухгалтерському обліку може бути відображене лише в частині операцій із охорони складових природно-ресурсного потенціалу. Це дозволить підприємствам посилити контроль за впливом своєї діяльності на природні ресурси [1, с. 292].

Основною проблемою організації екологічного обліку та його інтеграції в систему традиційного бухгалтерського обліку є труднощі оцінювання впливу на навколишнє середовище: забруднення повітря, води, потепління атмосфери тощо внаслідок господарської діяльності людини та неможливість вираження такого впливу в грошовій формі. Організація екологічно орієнтованого обліку на рівні підприємства має розглядатись в контексті управлінського та фінансового обліку [3].

Облік капітальних природоохоронних вкладень доцільно деталізувати за основними напрямами: розміщення відходів, утилізація відходів, зменшення викидів у атмосферне повітря, скидів стічних вод, тощо. Облік поточних екологічних витрат необхідно здійснювати окремо від капітальних фінансових вкладень і відображати у складі витрат виробництва. Доцільним є окреме ведення обліку витрат на заходи ресурсозбереження й енергозбереження, вдосконалення з урахуванням екологічних вимог продукції; з попередження аварійності; підтримання відповідного рівня екологічної безпеки виробництва; та інших природоохоронних заходів. Не вирішеним залишається питання покриття (або попередження) збитку від аварійного забруднення середовища. До складу неостаточно вирішених належить проблема обґрунтування ефективності природоохоронних вкладень, через порівняння витрат на здійснення заходів із результатами та відображенням інформації у звітності через відповідні показники (статті) [4].

Показники звітності, пов'язані з використанням природних ресурсів, поліпшенням стану навколишнього природного середовища, витрат природоохоронної діяльності тощо можуть встановлюватися як самим

підприємством у вигляді складового елемента екологічної політики підприємства, так і зовнішніми користувачами у вигляді програм із охорони навколишнього середовища, екологічних стандартів і положень, нормативів відходів тощо [5].

Відповідно до міжнародних стандартів схема обліку природоохоронної діяльності має будуватись на підставі таких принципів як значущість, об'єктивність, своєчасність, точність, повнота висвітлення та можливість перевірки. Упровадження екологічно орієнтованого обліку на підприємствах потребує формування в облікових працівників нового погляду, осмислення та формування професійного судження і практичних навиків спроможності формувати таку обліково-аналітичну систему підприємства, яка орієнтована на потреби менеджменту та відповідає сучасним реаліям і потребам суспільства.

Список використаних джерел

1. Сорока Л.С. Розвиток екологічного обліку в контексті економічної безпеки / Л.С.Сорока // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) №4 (28), 2014. - С.287 - 293.

2. Гайдуцький П.І. Роль бухгалтерського обліку в попередженні економічних криз / П І. Гайдуцький, В.М. Жук // Економіка України. - 2012. - №12. - С. 72 - 82.

3. Сонько, С.П. Ноосферна динаміка просторових соціально-економічних систем [Текст] / С.П. Сонько // Ландшафт і сучасність. - 2000. - С. 23 - 26.

4. Жук, В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: моногр. [Текст] / В.М. Жук. - К.: ННЦ «ІАЕ», 2009. - 648 с.

5. Вороновська О. Сутність і розвиток екологічного обліку / О.Вороновська // Галицький економічний вісник. - 2011. - №2(31). - С.195 - 200.

УДК 657

Безпалий В. В.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ТЕХНОЛОГІЇ ЗАПОБІГАННЯ ШАХРАЙСТВУ З ОБЛІКОВИМИ ПОКАЗНИКАМИ

Проблема протидії шахрайству з обліковими даними в Україні набула загальнодержавного значення. Виявлення на підприємстві фактів шахрайства і несумлінних дій з боку облікових працівників призводять до втрати довіри у громадян, що може значним чином похитнути довіру зацікавлених сторін і потенційних клієнтів компанії. Обов'язки з попередження та виявлення фактів шахрайства та помилок у обліковій інформації покладаються на керівництво підприємства і здійснюються шляхом впровадження та безперервної роботи ефективних систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.

Не зважаючи на те, що проблематиці шахрайства у фінансовій сфері приділено суттєву увагу у наукових працях таких учених-економістів як А.

Алгазіна, С.Голова, М.Жилкіної, О.Мусієнка, В.Рудницького, потребує більш глибокого обґрунтування сутності та окреслення системи інструментів і способів запобігання шахрайству з обліковими показниками на підприємстві.

Під *шахрайством з обліковими показниками* розуміють навмисно неправильне відображення і представлення даних обліку і звітності службовими особами та керівництвом підприємства. Шахрайство полягає в:

- маніпуляціях обліковими записами і фальсифікації первинних документів, регістрів обліку і звітності;
- навмисно неправильній оцінці активів і методів їх списання;
- навмисному пропущенні або приховуванні результатних записів або документів;
- незаконному отриманні в особисту власність грошово-матеріальних цінностей;
- невідповідному відображенні записів в облікових регістрах [1, с. 26].

Існує два способи здійснення шахрайства: фальсифікація бухгалтерських даних та маніпуляція обліковими записами. Фальсифікація бухгалтерських даних – це дія, що передбачає підробку документів бухгалтерського обліку і записів у реєстрах бухгалтерського обліку, тобто навмисне викривлення або неправильне оформлення. У свою чергу маніпуляція обліковими записами – навмисне використання неправильних (некоректних) бухгалтерських проводок з метою перекручення даних обліку і звітності [2].

Враховуючи той факт, що в результаті шахрайства з обліковими показниками підприємства можуть зазнати значних матеріальних втрат, виникає необхідність пошуку ефективних інструментів протидії такому шахрайству, а також вжиття необхідних заходів щодо попередження можливих втрат підприємства.

До основних інструментів протидії шахрайству з обліковими показниками традиційно відносять внутрішній контроль. Внутрішній контроль забезпечує можливість досягти поставлених цілей, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки й підвищення ефективності бізнес-процесів підприємства, у тому числі і процесу обліку.

При цьому вирізняють п'ять типів методів контролю, які можуть бути використані в якості технологій запобігання шахрайству з обліковими показниками, серед них:

- превентивний контроль;
- поділ обов’язків або подвійний контроль;
- документальний контроль;
- система незалежних перевірок.

Дослідники, що займаються проблематикою особливостей запобігання шахрайству з обліковими показниками вважають, що важливим є проведення превентивних заходів контролю у поєднанні з подвійним контролем. При цьому доцільним буде проведення контрольних заходів з боку служби безпеки, контроль у рамках корпоративної культури та незалежного контролю.

Окрім того актуалізується проблема запровадження грамотної кадрової політики (перевірка персоналу, розмежування повноважень тощо) для

запобігання значній плинності кадрів та обмеження допуску до роботи схильних до шахрайства людей.

Не менш ефективним способом запобіганню шахрайства з обліковими показниками в сучасних умовах є перехід на зовнішню бухгалтерію – аутсорсинг. Це зможе забезпечити якісний поточний контроль за здійсненням господарських операцій та знизить вірогідність шахрайства, адже значною мірою зменшиться зацікавленість суб'єктів ведення обліку.

Отже, запобігання шахрайству з обліковими показниками є невід'ємною частиною успішності підприємства. Тому, дуже важливо вчасно виявити та запобігти проявам шахрайства, задля обмеження фінансових та моральних втрат. Найбільш дієвим інструментом запобігання шахрайству виступає внутрішній контроль. Відтак створення служби внутрішнього контролю на підприємстві є надійною гарантією недопущення в майбутньому незаконних дій працівників, неправильних та неефективних управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Гречаник Л. Фінансове шахрайство та протидія йому у компаніях. Фінансовий ринок України. 2010. №4. С.24-26.

2. Мельник З. Ю. Викривлення інформації у звітності: помилки та фальсифікація. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. №10. С. 190–194.

УДК 657

Березанська О.А.,
студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку

УПРАВЛІНСЬКИЙОБЛІК ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА МЕНЕДЖМЕНТУ

Одним із найважливіших питань для комерційних підприємств є правильна та своєчасна оцінка результатів діяльності підприємства. Прогноз і оцінка результатів є фундаментом прийняття управлінських рішень щодо подальшого функціонування підприємства. У цьому контексті важливим є аналіз облікової політики підприємства, а також управлінського обліку як невід'ємної частини підвищення конкурентоспроможності підприємства. Ефективність роботи підприємства залежить від управлінської діяльності, яка забезпечує реальну економічну самостійність фірми та її позицію на ринку.

Управлінський облік включає елементи планування та прогнозування в поєднанні з аналізом фактичних показників фінансової звітності, а саме його перевагами є:

- кваліфікована підготовка оперативних даних для прийняття стратегічних рішень;
- формування, контроль і корегування системи бюджетного планування на підприємстві;
- аналіз і розрахунок альтернативних варіантів дій для прийняття вірного управлінського рішення;
- контроль за центрами фінансової відповідальності, що призведе до підвищення прибутковості та адекватного оцінювання діяльності підрозділів підприємства;
- збір, аналіз і надання інформації для оцінювання та контролю за діяльністю суб'єкта господарювання.

Система управлінського обліку в кожній компанії унікальна, оскільки враховує специфіку її діяльності, дає можливість підвищити контрольованість і керованість управління, що сприятиме досягненню поставлених цілей:

- стратегічних – оцінки ефективності стратегії управління за такими аспектами як ринкова позиція, конкурентоспроможність, прибутковість, управління ресурсами, інновації тощо;
- тактичних – удосконалення якості розпорядження ресурсами за визначеними сегментами ринку, групами клієнтів і продуктами;
- оперативних – планування, контролю, прийняття управлінських рішень як в цілому, так і для окремих бізнес-одиниць або центрів відповідальності, що взаємно узгоджує їхню діяльність, спрямовану на досягнення стратегічних цілей [3].

У процесі динамічного розвитку підприємств в умовах високо конкурентного середовища змінюються інформаційні потреби процесу управління підприємством. Це зумовлює виникнення нових напрямів управлінського обліку як системи інформаційного забезпечення апарату управління.

Головними цілями сучасного управлінського обліку є: оцінка ефективності діяльності підприємства; контроль витрат, управління бюджетом; стратегічне планування та прийняття управлінських рішень; впровадження бізнес-стратегії; максимізація прибутку; генерування та створення вартості; інтерпретація інформації про операційну діяльність [2].

Без автоматизованої системи витрати часові та людські ресурси на обробку такої кількості інформації дуже великі. Практично неможливо отримати необхідну інформацію потрібної якості в повному обсязі, а головне – в необхідні терміни. Актуальним є питання вибору способу автоматизації управлінського обліку, який залежить від поставлених перед управлінським обліком завдань. Різні способи автоматизації вимагають принципово різних підходів до визначення необхідного програмного продукту.

До найбільш поширених варіантів автоматизації управлінського обліку відносяться: ведення повноцінного управлінського обліку на підприємстві шляхом автоматизації системи управлінського обліку на базі ERP-систем; використання управлінської інформації з різних інформаційних систем шляхом автоматизації системи управлінського обліку за допомогою аналітичних систем класу BPM (Business Performance Management) та BI (Business Intelligence) на базі

OLAP-технологій; комплексне рішення на основі побудови корпоративного сховища даних [1].

Сучасний управлінський облік повинен бути системним, оперативним і одночасно забезпечувати стратегічний розвиток підприємства, тобто орієнтуватися не тільки на поточний результат, а на ефективну діяльність у довгостроковому періоді, що спричиняє якісні зміни у всій структурі та методах управління.

Успішне впровадження системи управлінського обліку на підприємстві можливе тільки при системному підході і питання повинні розглядатися в сукупності з питаннями формування відповідної методології, підготовлених спеціалістів, високоефективного операційного менеджменту та сучасних інформаційних технологій.

Список використаних джерел

1. Панасейко С. М., Панасейко І. М. Рівні автоматизації управлінського обліку на підприємстві. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». Вип. 5(2), 2011

2. Шайкан А.В. Бухгалтерський облік у прийнятті управлінських стратегічних рішень: монографія К.: КНЕУ, 2009.303 с.

3. Кіндрацька Л. М. Фінансовий та управлінський облік у банках: підручник. К. : КНЕУ, 2008. 816 с

4. Метелиця В.М. Регуляторна конвергенція бухгалтерської професії в Європейському Союзі / Accountingand Finance. № 2(64). 2014. С. 41-55.

УДК 657

Біденко А.О.,
студентка ф-ту ІІТЕ, 2 курсу, спец. 6і04 «Системний аналіз»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т.В .- к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Дієвими інструментами управління соціальною відповідальністю, є ведення соціального обліку та складання нефінансової звітності про результати виконання соціальних програм та доведення їх до заінтересованих сторін, тому важливим моментом є визначенні сутності соціального обліку та нефінансової звітності та оцінка ефективності впровадження даної звітності в сучасних умовах управління [1].

Соціальна звітність дає конкретизоване і структуроване уявлення про соціально відповідальну діяльність бізнесу, включаючи і ті його види, які не піддаються кількісному виміру. Підготовка та публікація соціальної звітності корпорацій свідчить про те, що це не просто технічні звіти про виконану соціальну роботу та здійснені витрати на благодійність. Одночасно зі складанням звіту проводиться значна робота з коригування соціальної діяльності

підприємств на основі врахування очікувань громадян. Значна перевага такого звіту корпорацій полягає в тому, що він передбачає як обов'язкову процедуру діалог її керівників із представниками зацікавлених у співпраці з бізнесом сторін (передусім владних структур). Це дає бізнесу змогу одержувати достатньо точну інформацію про соціальні очікування груп суспільства. Для представників українського бізнесу стає очевидним розуміння того, що стабільний розвиток корпорацій, який поєднує економічні, соціальні і екологічні фактори, веде до зниження підприємницьких ризиків, зміцнює конкурентоспроможність, підвищує ефективність персоналу і лояльність споживачів, покращує репутацію корпорації, створює позитивний внесок підприємницької спільноти в економічний і соціальний розвиток територій своєї присутності. Тим самим створюються сприятливі умови для реалізації довгострокових стратегій розвитку бізнесу на основі дотримання балансу інтересів зацікавлених сторін. У цьому суть соціально відповідального ведення бізнесу як основи стабільного розвитку корпорацій [2].

В Україні міжнародний стандарт соціальної звітності GRI починає впроваджуватися під впливом виходу українських компаній на міжнародний ринок. Якщо положення трудового законодавства носять обов'язковий до виконання характер, то впровадження форм соціальної звітності знаходиться в рекомендаційній площині. Основною проблемою є прив'язка GRI до прийнятих в Україні законів і норм у сфері трудових відносин, екології та економічних показників. Для сучасного вітчизняного бізнесу публікація соціальних звітів за міжнародними стандартами не є обов'язковою. Разом із тим протягом останніх років поступово збільшується кількість звітів, оприлюднених найбільшими корпораціями [1].

Таким чином, соціальна звітність, прийнята до реалізації більшістю великих міжнародних корпорацій і деякими, що діють у нашій країні, є багатофункціональним процесом. При цьому поняття звіту, в його традиційному розумінні, відображає лише частину цього феномену. Звичайно, соціальний звіт містить кількісні показники про благодійність та спонсорство. Однак специфіка соціального звіту полягає в тому, що, аналізуючи його, повинно бути зрозуміло, чому саме цей соціальний проект підтримала корпорація, як він пов'язаний з її соціальною і загальною стратегіями, як контролювалося фінансування. Іншими словами, соціальний звіт, виконаний відповідно до міжнародних стандартів, призначений для відображення зваженої і відповідальної стратегічної соціальної політики. Також він є ефективним засобом підвищення якості управління компанії, дає змогу систематизувати реалізовані соціальні програми та визначити напрями їх подальшого впровадження [2].

Список використаних джерел

1. *Алигаджиева Е.М. Характеристики и взаимосвязи социального учета в системе видов учета / Е.М. Алигаджиева // Международный бухгалтерский учет. – 2010. – № 5. – С. 20–24.*
2. *Король С. Нефінансова звітність підприємства / С. Король // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 6. – С. 102–113.*

УДК 657

Бондаренко І.Ю.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Розвиток національної економіки, євроінтеграція викликають низку проблем, вирішення яких пов'язане з необхідністю вибору ефективних методів управління суб'єктами господарювання, які б забезпечили реалізацію концепції сталого розвитку. Концепція сталого розвитку нерозривно пов'язана з концепцією корпоративної соціальної відповідальності.

Соціальна відповідальність - концепція, що заохочує суб'єктів враховувати інтереси суспільства, беручи на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на споживачів, стейкохолдерів, працівників, громади та на навколишнє середовище.

Для вітчизняних та зарубіжних науковців, що висвітлювали у своїх працях питання соціальної відповідальності, предметом дискусій виступали кількість моделей соціальної відповідальності: число коливалося від трьох (американська, європейська, азійська (японська)) до семи (американська, європейська, британська, скандинавська, азійська, африканська, модель країн БРІКС) [1, с. 25]. Сьогодні експерти виділяють саме три моделі.

До основних елементів американської моделі входять добродійні внески, волонтерство і соціальні програми, механізм надання податкових пільг організаціям, що працевлаштовують інвалідів, пенсіонерів, ветеранів та молодь. Держава впливає опосередковано.

Для європейської моделі характерний прямий вплив держави. Соціальна відповідальність регулюється стандартами і нормативними актами, при цьому особлива увага приділена охороні навколишнього середовища та встановлено обов'язковість медичного страхування і пенсійного забезпечення.

Соціальна відповідальність бізнесу в Японії заснована на традиціях і культурі. Виділяють такі елементи японської моделі: специфічні трудові відносини, гармонія інтересів співробітників, направленість на екологію, активна роль держави.

Формування української моделі поки що знаходиться на початковому етапі. В Україні роль держави у формуванні і розвитку соціальної місії бізнесу досить висока. Відтак український варіант соціальної відповідальності є поєднанням елементів американської моделі (добровільна ініціація бізнесом) і європейської схеми (бажання підприємств отримувати від держави чіткі вказівки щодо діяльності) [1] .

Ведення соціально відповідальної діяльності обумовлюють необхідність побудови і розвитку системи обліку соціально відповідальної діяльності, яка

передбачає чітке визначення його мети та завдань, принципів, предмету, об'єктів та суб'єктів обліку.

Ідея формування соціально-орієнтованої моделі бухгалтерського обліку була започаткована ще у 60-х роках ХХ століття і належить таким ученим, як Р. Лікерт і Р. Хермансон, які розглядали його в контексті обліку людських ресурсів та екологічних фондів. У подальшому принципи соціально-орієнтованого бухгалтерського обліку знайшли своє відображення у роботах польського професора М. Добія, який вивчає розвиток людського капіталу (суспільних активів) і розглядає можливі шляхи оцінки цієї величини.

Досвід сучасного соціального звітування українських підприємств ґрунтується в основному на наданні нестандартизованих звітів, що значно знижує достовірність наданих у звітності даних і передбачає формування показників такої звітності поза системою бухгалтерського обліку. Така обставина пояснюється не розробленістю національних системних підходів обліку та контролю за результатами соціально-відповідальної діяльності. Відтак головним завданням методологічного характеру має бути обґрунтування алгоритмів, що забезпечили б можливість українським компаніям вважати соціальний облік структурним елементом системи бухгалтерського обліку.

В Україні найбільш ґрунтовні дослідження щодо сутності та побудови моделі соціально-орієнтовного обліку здійснила у своїх роботах І.Жиглей. Вона пропонує виокремлення обліку соціальних витрат за статтями і місцями їх виникнення (суб'єктами, одержувачами тощо) шляхом використання синтетичних та аналітичних рахунків до рахунків соціальних витрат. Для цього першочергово субрахунки аналітичного обліку доцільно ввести до рахунків рахунку 949 "Інші витрати операційної діяльності", рахунку 42 "Фонд соціальних виплат", рахунку 663 "Розрахунки за іншими виплатами", рахунків 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут».

Окрім цього для розширення аналітичних інформаційних можливостей системи обліку доцільним є введення додаткових аналітичних рахунків, а такі факти господарського життя, як емісія парникових газів, використання природних ресурсів, ступінь забруднення навколишнього середовища слід відображати на позабалансових рахунках або окремими записами [2].

Отже, на сьогоднішній день практика соціальної відповідальності в Україні набирає обертів, тому для забезпечення прозорості та відкритості компаніям слід використовувати соціальний облік та нефінансову звітність.

Список використаних джерел:

1. Ворончак І.О. Національні моделі соціальної відповідальності бізнесу: особливості та механізм формування. Економіка і суспільство. 2018. №17. С. 24-29.

2. Годнюк І.В., Семенишена Н.В. Соціальний облік та звітність, як інструменти соціальної відповідальності. Подільський вісник. 2017. №26. С. 131-140.

УДК 657.1

Будолак А.О.,
студент ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник — Чередніченко Т. В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Економічний потенціал країни – це насамперед вітчизняні підприємства, від ефективності діяльності яких значною мірою залежить національна безпека держави.

Необхідність посилення контролю за діяльністю підприємств та удосконалення методів управління ними поставили актуальне завдання формування системи забезпечення економічної безпеки свого потенціалу.

В сучасних умовах господарювання організація економічної безпеки на вітчизняних підприємствах потребує системного підходу. На думку провідних вчених, які займаються проблемами безпеки суб’єктів господарювання, під системою економічної безпеки слід розуміти інтеграцію теоретичних підходів і практичних дій, які забезпечують максимально повний захист від усіх видів загроз та небезпек їх діяльності [1-2].

Суб’єктами реалізації обліково-аналітичної діяльності є фахівці з економічної безпеки суб’єктів господарської діяльності, які повинні володіти знаннями з фінансового та управлінського обліку, фінансового менеджменту, аналізу та безпеки [3].

Організація процесу формування системи обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб’єктів господарської діяльності та формування внутрішньої бухгалтерської управлінської звітності повинна розглядатися із двох позицій: визначення формату внутрішньої бухгалтерської управлінської звітності та визначення порядку формування показників внутрішньої бухгалтерської управлінської звітності [4].

Сучасні наукові дослідження в сфері економічної безпеки проводять по двом напрямкам: оцінювання стану й рівня економічної безпеки; вивчення процесу забезпечення економічної безпеки діяльності її суб'єктів [1].

Ефективність функціонування обліково-аналітичної системи в значній мірі залежить від її інформаційного забезпечення, адже це головна мета даної діяльності, а саме - забезпечення своєчасною та достовірною інформацією керівників підприємства для прийняття ними управлінських рішень щодо недопущення впливу зовнішніх та внутрішніх загроз на фінансовий стан підприємства [5].

Побудова комплексної обліково-аналітичної системи дозволяє створити єдину інформаційну платформу, що підтримує процес прийняття управлінських рішень. Уся облікова інформація, яка використовується для забезпечення

функціонування системи економічної безпеки підприємства, ділиться на зовнішню й внутрішню. Існую різні групи джерел інформації, які дають можливість оцінити ситуацію, за якої функціонує підприємство [3-4].

Під методом забезпечення обліково-аналітичною інформацією в системі економічної безпеки розуміють систематизовану сукупність дій, які необхідно здійснити, щоб вирішити певне завдання або досягнути поставленої мети.

Серед проблем, які виникають перед керівниками підприємств, одне із центральних місць займає недолік висококваліфікованих фахівців у сфері обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки, здатних креативно мислити й добре розуміти процеси, які відбуваються в сучасній економіці в умовах конкуренції, перманентних загроз і ризиків [2].

Отже проведене дослідження дає можливість визначити низку важливих моментів впливу механізму обліково-аналітичного забезпечення на функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності, адже результатом здійснення обліково-аналітичної діяльності є діагностування фінансово-господарського стану підприємства, визначення рівня та стану його економічної безпеки та безпеки потенційних партнерів і конкурентів, розроблення методів сприяння гармонізації інтересів підприємства та його співробітників з метою уникнення внутрішніх загроз, а також впровадження заходів боротьби з негативним впливом зовнішніх та внутрішніх факторів.

Список використаних джерел

1. *Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія. Київ : Лібра, 2003. 280 с.*
2. *Кириченко О. А., Денисенко М. П., Сідак В. С.. Проблеми управління економічною безпекою суб'єктів господарювання:монографія. Київ : ІМБ Університету економіки та права «КРОК», 2010. – 412с.*
3. *Гордієнко Н. І. Фінансовий облік: навчальний посібник. Харків : ХНАМГ, 2014. – 288с.*
4. *Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2012.- 305с.*
5. *Ортинський В.Л., Керницький І.С., Живко З. Б.. Економічна безпека підприємств, організацій та установ. Київ : Правова єдність, 2009. – 544с.*

УДК 657

Булижко А.С.,

студент ф-ту ІІТЕ, 3 курсу, спец. 6і01 «Економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Чередніченко Т.В. - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку.

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Корпоративна соціальна відповідальність на сьогодні є дуже важливим аспектом діяльності організацій, який передбачає врахування інтересів

суспільства організацією шляхом взяття на себе відповідальності за вплив її діяльності на суспільну сферу.

Одним із методів оцінки результативності корпоративної соціальної відповідальності є корпоративна соціальна звітність. Залучення нефінансової звітності до корпоративної практики сприяє підвищенню ефективності персоналу та лояльності споживачів та покращує сталий розвиток бізнесу. Наявність нефінансової звітності поряд із фінансовою дозволяє зацікавленим особам отримувати інформацію про соціальні та екологічні аспекти діяльності компанії в комплексі з інформацією про економічні результати. Це дозволяє ефективно оцінювати ризики бізнесу, що стає важливим фактором оцінки діяльності компаній з боку акціонерів, інвесторів та кредиторів.

Нефінансова звітність певної компанії може бути підготовлена та подана в різних форматах. Розглянемо формати, які використовуються найбільш часто:

- Соціальний звіт за показниками, визначеними компанією. Даний тип не фінансового звіту створюється за власною структурою компанії та за показниками, які самостійно визначаються компанією. В більшості випадків такий звіт є переліком соціальних проектів компаній і не проходить аудит.
- Звіт про прогрес реалізації принципів Глобального договору (COP – Communication on Progress). Звіт з прогресу (щодо виконання принципів Глобального Договору ООН) є однією з найпоширеніших та найлегших до впровадження форм нефінансової звітності, що не проходить аудит. Звіт з прогресу щорічно обов'язково готують тільки ті компанії, що є підписантами (членами) Глобального Договору ООН. У складі соціальної звітності підприємств, які приєднались до Глобального договору ООН щодо соціальної відповідальності бізнесу узагальнюються та опубліковуються на добровільних засадах такі показники: економічна та екологічна результативності; результативності організації праці; результативність у сфері прав людини; результативність взаємодії з суспільством; результативність у сфері відповідальності за продукцію.
- Звіт зі сталого розвитку, підготовленого за вимогами Глобальної ініціативи зі звітності (Global Reporting initiative – GRI). Цей звіт є найбільш складним нефінансовим звітом, але й найбільш затребуваним стандартом звітності [4]. Стандарт містить певні блоки, які компанія повинна зазначити у своєму звіті: стратегія та аналіз; характеристики організації; параметри звітності, управління, обов'язки та взаємодія із зацікавленими сторонами; показники результативності (економічні показники, екологічна безпека, соціальні аспекти, трудові відносини та відповідальність за продукцію). Наприклад, економічний блок містить наступні показники: створена й розподілена пряма економічна вартість; фінансові аспекти та інші ризики та можливості для компанії у зв'язку зі зміною клімату; забезпечення зобов'язань організації, пов'язаних із пенсійним планом з установленими пільгами тощо.

Загальносвітова компанія зі сталого розвитку і всесвітнього впровадження корпоративної соціальної відповідальності вплинула на введеня світового фондового індексу Доу Джонса зі стійкого розвитку (Dow Jones Sustainability Index – DJSI). Індекс розраховується по великій кількості показників шляхом

заповнення компаніями спеціальних щорічних анкет. Потім ці дані перевіряються спеціально уповноваженим аудитором. Розраховані і перевірені показники групуються за трьома напрямами: економічні показники компанії, екологія і соціальна діяльність. Далі визначаються місця компаній у світовому табелі про ранги по стійкому розвитку з розбиттям на сектори.

Отже, соціальна корпоративна звітність включає в себе певні показники результативності корпоративної соціальної відповідальності, на основі яких можна порівнювати різні компанії та робити висновок про певний рівень корпоративної соціальної відповідальності. Нефінансова звітність дозволяє також формувати й інші показники діяльності на основі вже існуючих для подальшої оцінки результативності корпоративної соціальної відповідальності.

УДК 657

Варивода П.Г.,
студент ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ НАРАХУВАННЯ, СПЛАТИ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ЗБОРУ В ОБЛІКУ

З метою збереження суверенітету і територіальної цілісності держави, а також відновлення обороноздатності України в серпні 2014 року уряд запровадив військовий збір. Кошти, які надходять до бюджету від цього податку, призначені для фінансування потреб оборони України, тому своєчасна та повна сплата цього збору є надзвичайно важливою. Саме тому вивчення проблем нарахування та сплати військового збору є актуальним.

Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи», який набрав чинності з 01.01.2015 р., внесено зміни до Податкового кодексу України (надалі – ПКУ) у частині оподаткування військовим збором. Відповідно до п. 161 Розділу XX Перехідних положень ПКУ оподаткування військовим збором подовжено до набрання чинності рішення Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України. Ставка збору становить 1,5% від об’єкта оподаткування. Відповідно до змін ПКУ розширено перелік об’єктів, що підлягають оподаткуванню збором. Так, з 1 січня 2015 року об’єктом оподаткування військовим збором є і такі види доходів як проценти, дивіденди та будь-які інші пасивні доходи, сплачені резидентами України; доходи від надання резидентам або нерезидентам в оренду; доходи від продажу рухомого та нерухомого майна, доходи від відчуження корпоративних прав, цінних паперів, у тому числі акцій українських емітентів; доходи, отримані як внески та премії на страхування і перестрахування ризиків на території України; доходи

страховиків-резидентів; інші доходи; доходи від спадщини, подарунків, виграшів, призів. Таким чином, оподаткуванню військовим збором підлягає загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід, який також оподатковують податком на доходи фізичних осіб [2, с. 202].

Важливим питанням є не лише порядок нарахування та сплати військового збору, а й відображення його у бухгалтерському обліку. Так, у Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його застосування не передбачено окремого субрахунку щодо обліку військового збору [1, с. 251]. Тому підприємства та організації здебільшого відображають облік військового збору по субрахунку 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами» як інші платежі. Суму нарахованого збору необхідно відображати за кредитом субрахунку 642 в кореспонденції з дебетом відповідних рахунків з яких стягується збір, а сплата збору відповідно відображається по дебету субрахунку 642. На сьогодні не має законодавчо-нормативного акту, який регламентує бухгалтерський та податковий облік з нарахування та сплати військового збору. Також, варто зазначити, що немає й окремої форми звітності для звітування по нарахуванні і сплаті військового збору. Відображення податковим агентом загальної суми доходу, з якого утримано військовий збір за звітний період, передбачено у податковому розрахунку форми №1ДФ «Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку». Визначену суму збору слід перераховувати до бюджету за правилами, встановленими для податку на доходи фізичних осіб.

Враховуючи вище сказане, необхідно якнайшвидше доопрацювати та вдосконалити законодавчо-нормативну базу щодо справляння військового збору, відображення його в обліку, що полегшить роботу бухгалтерської служби. Адже, військовий збір є важливим елементом надходжень до бюджету, особливо в такі важкі часи для нашої країни.

Список використаних джерел

1. Овчарик З. Д. Актуальність введення і продовження терміну стягнення військового збору та його облік / Збірник наукових праць. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». ЛНТУ. Випуск 11(41). Ч.2. Луцьк, 2014. 248-254 с.

2. Острівна Л. В. Проблемні аспекти нарахування та сплати військового збору / Збірник наукових праць. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Випуск 26. Кіровоград: КНТУ, 2014.200-207 с.

УДК 657

Вартанов В.Г.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЬНІСТЬ БІЗНЕСУ: ПРАКТИКА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Сучасний етап соціально-економічних відносин характеризується зростанням уваги до соціальних та екологічних проблем, що зумовлює необхідність трансформації положень економічної науки в напрямі забезпечення соціальної відповідальності бізнесу. Концепція соціальної відповідальності передбачає дотримання бізнесом наступних принципів: надання споживачам продукції і послуг високої якості; створення гідних умов праці, інвестування в подальший професійний розвиток співробітників; суворе дотримання фінансового, трудового, природоохоронного законодавства; побудова добросовісних і чесних стосунків з усіма партнерами; увага до соціальних очікувань суспільства і дотримання загальноприйнятих етичних норм в діловій практиці; участь у розвитку громадянського суспільства за допомогою реалізації партнерських програм і проектів, спрямованих на розвиток регіонів і місцевих співтовариств.

Соціальна відповідальність бізнесу є ефективним інструментом розвитку партнерства і співпраці країн в контексті досягнення Цілей тисячоліття, контролю за негативним впливом промислового сектора на екологію, відвертання соціальних криз, як наслідок, забезпечення стійкого розвитку світової цивілізації.

Серед європейських інститутів влади ключову роль у поширенні ідеї соціальної відповідальності бізнесу відіграють комітети Єврокомісії. При цьому поширення і популяризація принципів соціальної відповідальності в Європі розпочалося з утворення в 1995 році мережі європейських бізнесів (European Business Network − CSR Europe). Офіційно принципи соціальної відповідальності були представлені на Лісабонському європейському саміті у березні 2000 року. На думку глав держав ЄС використання механізму соціальної відповідальності «перетворить економіку ЄС на найбільш конкурентоздатну і динамічну у світі, для якої будуть характерні економічне зростання, збільшення кількості і якості робочих місць і велика соціальна злагодженість» [1].

Європейський Союз провів величезну роботу з просування принципів соціальної відповідальності в ділову практику. Усі країни-члени ЄС успішно застосовують їх при вирішенні пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку через розробку Національної повістки з корпоративної соціальної відповідальності. Заохочуючи бізнес, населення і громадянське суспільство до соціально-відповідальної поведінки, Європейський Союз використовує різноманітні інструменти і механізми стимулювання, від м'яких форм регулювання і мотивації до жорстко визначених законодавством вимог.

Уряди країн ЄС активно залучені в розвиток і просування корпоративної соціальної відповідальності. Роль держави проявляється при реалізації ним наступних основних функцій: держава як законодавець і контролюючий орган; держава як наймач; держава як споживач і покупець; держава як партнер; держава як інституціональний інвестор; держава як учасник міжнародних відносин.

Найбільш значимих результатів добилися ті країни-члени ЄС, які використовують системний підхід в розвитку корпоративної соціальної відповідальності. У цих країнах призначені відповідальні державні структури, які координують роботу за усіма напрямами. Підхід до вибору інструментів індивідуальний і підбирається з урахуванням пріоритетів соціально-економічного розвитку країни і важливості економічних, екологічних і соціальних аспектів.

У цьому контексті показовим є досвід Бельгії, уряд якої прийняв спеціальне законодавство щодо регулювання і просування принципів соціальної відповідальності. Для пропаганди і допомоги при впровадженні принципів соціальної відповідальності в практику уряд Бельгії відкрив два спеціальні інформаційні центри

У рамках «Федеральної координаційної політики стійкого розвитку», уряд підготував документ «Рекомендаційна база: корпоративна соціальна відповідальність у Бельгії», який є основою для державних структур, бізнесу і інших учасників. У свою чергу Державна Комісія з регулювання банківських, фінансових і страхових послуг спільно з Федерацією промислових підприємств підготувала Кодекс корпоративного управління. Широке застосування отримали схеми 16 Actual problems of international relations та 2014 соціальних і еко лейблів, розроблених брюссельським Інститутом управління природними ресурсами, які свідчить про застосування сертифікованими підприємствами систем менеджменту якості, міжнародних стандартів, що відповідають вимогам, в області захисту довкілля. Наявність сертифікату «бельгійський соціальний лейбл», схвалений урядом Бельгії, підтверджує, що сертифікована компанія дотримується восьми фундаментальних принципів Конвенції Світової організації торгівлі [2].

Отже, уряди країн ЄС займають активну позицію в просуванні корпоративної соціальної відповідальності. Основним базовим документом цих країн є «Green Paper», прийнятий в 2001 році, в якому представлена європейська рамкова політика у сфері соціальної відповідальності, згідно якої уряд розробляє національну політику, у тому числі механізми і інструментарій підтримки кращих практик і інноваційних ідей. Приклад Бельгії та інших європейських країн свідчить про можливості успішного розвитку концепції соціальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1.*Communication from the Commission: Integrated Product Policy – Building on Environmental Life-Cycle Thinking / Communication from the Commission. URL: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/ LexUriServ.do?uri=celex: 52003dc0302:en:html. (дата звернення 15.04.2019).*

2. Social Corporate Responsibility in Belgium. URL:www.socialeconomy.be/ContentSite/ MVORSE/ publicatie_CSR_RefFramework.pdf (дата звернення 15.04.2019).

УДК 657.1

Ващук Н.А.
студентка факультету фінансів, 3 курсу,
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборський О.В.
к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАВДАНЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ЧЕРЕЗ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ

Протягом декількох останніх років штучний інтелект глибоко вкоренився у бізнес і став однією з ключових тенденцій сьогодення. Новітні технології, які розвиваються шаленими темпами дають можливість швидше, точніше, а також без залучення людей виконувати різні види завдань.

Управлінський облік на підприємствах є одним з найважливіших секторів, який відповідає за фінансово-господарську діяльність. Формування конкурентного середовища змушує управлінські структури швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури. Саме тому керівникам дуже часто потрібно приймати оперативні та ефективні рішення. Традиційні комп'ютерні технології іноді бувають малопридатними для вирішення проблем різних типів. В таких випадках ситуації вимагають застосування новітніх інформаційних технологій. Штучний інтелект – це та рушійна сила, що може докорінно змінити спосіб ведення управлінського обліку.

До завдань управлінського обліку, які вимагатимуть застосування штучного інтелекту, перш за все, можна віднести формулювання облікової політики підприємств, а також завдання інтелектуалізації користувацького інтерфейсу. Окрім цього, прогнозування портфелю замовлень на продукцію і визначення майбутньої величини доходів та витрат, формулювання оптимальної цінової політики підприємства, прогнозування процесу розвитку і адаптації системи управлінського обліку на всіх етапах її життєвого циклу також можливо здійснювати за допомогою технологій штучного інтелекту. Для цього пропонується використовувати інтелектуальні АРМ, експертні системи, пристрої з використанням нейронних мереж та елементів нечіткої логіки.[1]

На даний час найбільш поширеними у використанні є саме інтелектуальні АРМ. Це можна пояснити зручністю використання, відкритою архітектурою, а також легкою адаптивністю до конкретних функцій користувача.

Ефективним режимом роботи АРМ є його функціонування в локальній обчислювальній мережі. Створені АРМ спеціалістів дозволяють користувачеві швидко та ефективно розв'язувати поточні задачі у діловому режимі. Легко вводити дані, визначати достовірність інформації, передавати інформацію через канали зв'язку та контролювати процес загалом. [2]

Проте, останнім часом з'являється все більший інтерес до використання нейронних мереж для оцінки ситуації, все частіше застосовують нечітку логіку

для прийняття управлінських рішень. Основною відмінністю нейронних мереж від інших методів є те, що вони не потребують наперед відомої моделі чи програми, а будують її самостійно на основі запропонованої інформації. Саме тому нейронні мережі широко застосовуються зараз там, де є неформалізовані задачі, які дуже важко алгоритмізувати. [3] Отож, різні технології штучного інтелекту все глибше вливаються у фінансово-господарську діяльність підприємств та управлінський облік зокрема.

Розробка алгоритмів автоматизованої обробки облікової інформації потребує автоматизованого моделювання господарських та інформаційних процесів. Перспективна технологія "цифрових двійників" дає змогу перевести усі фізичні, економічні процеси в інформаційну площину. Інформатизація господарської діяльності підприємства дозволяє побудувати ідеальну інформаційну модель. "Цифровий двійник" підприємства забезпечує одержання гіпотетичних облікових даних про імовірні напрямки розвитку та діяльності.

Моделювання на основі облікової інформації сприяє прогнозуванню впливу зовнішнього середовища, діяльності працівників, прийнятих управлінських рішень на фінансовий стан підприємства. Інформаційне моделювання через формування точної цифрової копії діяльності дозволяє найбільш повно врахувати організаційні особливості підприємства, що максимізує точність стратегічного планування. [4,5]

Технологія "цифрового" моделювання господарських та економічних процесів дозволить сформувати експериментальну інформаційну площадку, завданням якої є прогнозування та планування діяльності підприємства на основі облікової інформації, а технологія «блокчейн» значно підсилює інформаційний захист підприємства. Тому необхідно швидко адаптовуватися до них. Це дозволить посідати найвищі конкурентні позиції та швидко реагувати на ринкові зміни. А впровадження технологій на основі штучного інтелекту розширить сферу управлінського обліку та дозволить підвищити ефективність процесу прийняття рішень та поліпшення результатів роботи на підприємствах в цілому.

Список використаних джерел

1. Романів Р. В. Формування та функціонування системи управлінського обліку на промислових підприємствах [Електронний ресурс] / Ростислав Володимирович Романів – Режим доступу до ресурсу: https://cutt.ly/9efvox.

2. Автоматизоване робоче місце (АРМ) бухгалтера: призначення, функції та його рівні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://buklib.net/books/23994/.

3. Клебанова Т. С. ОСОБЛИВОСТІ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ТА НЕЧІТКОЇ ЛОГІКИ [Електронний ресурс] / Т. С. Клебанова, О. О. Рудаченко – Режим доступу до ресурсу: http://eprints.kname.edu.ua/38840/1/52-54.pdf.

4. Муравський, В. Вплив глобальних технологічних тенденцій на організацію обліку / Володимир Муравський // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2017. – Вип. 4. – С. 138-148.

5. Користь технологій штучного інтелекту для аудиторів та бухгалтерів [Електронний ресурс] // Журнал "Аудитор України". – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://cutt.ly/pefmIp.

УДК 657.25:502.2

Воронюк С.М.
студентка факультету фінансів, 3 курсу,
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборський О.В.
к.е.н. ,доцент професор кафедри бухгалтерського обліку

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

У сучасному світі екологічний фактор діяльності підприємств набуває головного значення. На жаль, економічний розвиток сьогодні характеризується глибокими протиріччями між функціонуванням економічної та екологічної систем. Тому важливим є встановлення паритету між ними задля розвитку підприємств.

Варто зазначити, що зараз в Україні бухгалтерський облік практично не систематизує екологічну інформацію, або відображає її не дуже ефективно безпосередньо для користувача. Це можна пояснити тим, що впровадження екологічного обліку супроводжується низкою проблем. Вони полягають у тому, що відсутня чітка ідентифікація об'єктів обліку, короткотерміновий характер інформації (при тому, що екологічні питання та їх вирішення мають довгостроковий характер). Окрім цього, відсутня методика відображення екологічної діяльності в обліку та звітності, а також не розроблене нормативно-правове регулювання.[1]

Екологічні проблеми в Україні зростають із дуже високою швидкістю, тому підприємствам потрібно спрямувати увагу на зменшення негативного впливу на довкілля, оцінити екологічні наслідки та відобразити за допомогою бухгалтерського обліку цей вплив. При ігноруванні об'єктів, які пов'язані з екологічною діяльністю, облікова інформація не може відображати реальний стан підприємства, а бухгалтерський облік відповідно не виконує своїх завдань. Важливою складовою стимулювання екологічно збалансованого природокористування є адекватна система бухгалтерського обліку, яка забезпечить суспільство надійною та своєчасною інформацією про господарську діяльність підприємств. Це допоможе отримати числову характеристику факторів, а, отже, стимулювати природоохоронні заходи. Адже екологічний облік можна розуміти як об'єднану систему збору та узагальнення даних щодо екологічного характеру для визначення екологічного ефекту від діяльності підприємства.[2]

Екологічний облік може забезпечити чітке відстеження екологічних аспектів у діяльності підприємств. Для цього потрібно визначити об'єкти бухгалтерського обліку, які пов'язані з екологічною діяльністю господарюючих суб'єктів. До них можна віднести: екологічні активи, екологічні зобов'язання, екологічні доходи, екологічні витрати, а також фінансові результати від екологічної діяльності.[2] Окрім цього, для обліку екологічних об'єктів у системі

фінансового бухгалтерського обліку в Плані рахунків необхідно ввести окремі субрахунки. Екологічний облік загалом має знайти відображення в загальній системі бухгалтерського обліку, адже лише у цьому випадку він стане ефективним інструментом природоохоронної діяльності на підприємстві.

Але українські підприємства зіштовхуються з великими перешкодами щодо впровадження екологічного обліку: вони не мають стимулу для врахування екологічних зобов'язань, існує складність у виділенні витрат на природоохоронні заходи із загальних витрат, а також відсутні конкретні рекомендації щодо інформації про організацію екологічного обліку на підприємствах.[3] Це означає, що потрібно створити основу, яка зможе допомагати долати такі перешкоди. Запроваджуючи практичну природоохоронну діяльність та екологічну відповідальність підприємств відповідно до міжнародних стандартів та процесного стандарту розробки соціальних звітів виникає необхідність в інформаційному забезпеченні процесу управління екологічним потенціалом, а також надані достовірної інформації зацікавленим користувачам про екологічну складову діяльності підприємства. Складовою такої інформації по основних і додаткових показниках екологічної результативності в розрізі напрямків може бути: показники про викиди в повітря, відновлювані джерела енергії, водні ресурси, відходи, біосфера (рекультивація земель), продукція та послуги, транспорт, витрати на охорону навколишнього середовища, перепідготовка персоналу.[4]

Дивлячись на сучасні закономірності, можна сказати що найбільш придатною для впровадження екологічного обліку є система управлінського обліку. Саме екологізація бухгалтерського обліку дасть змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення, які будуть оцінювати ступінь впливу діяльності підприємства на навколишнє середовище.[5] Враховуючи це, екологічний облік може стати перспективним напрямком для удосконалення облікової системи підприємств. Це призведе до можливості формування потужної інформаційної бази для забезпечення конкурентоспроможності українських підприємств навіть на світовому ринку та залученню в економіку України іноземних інвестицій.

Список використаних джерел

1. *Майданевич П. М. Екологічний облік як інформаційний інструмент управління сільськогосподарською діяльністю підприємства [Електронний ресурс] / П. М. Майданевич – Режим доступу до ресурсу: file:///C:/Users/%D0%9D%D0%B0%D0%B4%D1%96%D1%8F/Downloads/ecnof_2013_10(1)__46.pdf..*
2. *Будько О. В. Екологічний облік як складова інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Будько – Режим доступу до ресурсу: https://cutt.ly/geQ0TP.*
3. *Беренда Н. І. Розвиток екологічного обліку в Україні з врахуванням світового досвіду [Електронний ресурс] / Н. І. Беренда, Н. В. Остапенко – Режим доступу до ресурсу: https://cutt.ly/3eQ2SJ.*
4. *Самборський О.В. Екологічний облік і звітність у сучасній економіці//III Міжнародна науково - практична конференція «Стратегічні імперативи сучасного менеджменту»[Електронний ресурс]/ О.В.Самборський – Режим доступу до ресурсу: https://kneu.edu.ua/userfiles/IIIkonf/16-5159_verstka_CH1.pdf*

5. Гриценко О. І. Екологічний облік: визначення перспектив та основних засад упровадження [Електронний ресурс] / О. І. Гриценко – Режим доступу до ресурсу: https://cutt.ly/2eQ3QF.

УДК 657

Галай Я. С.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНЬОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Заробітна плата є утворюючим компонентом системи механізму функціонування ринку праці та одним з головних факторів, що регулює його розвиток у професійному, регіональному та галузевому аспектах.

Заробітна плата являє собою один з головних показників і чинників рівня соціально-економічного життя кожної країни та людини зокрема. Найбільшою соціальною проблемою в Україні є велика різниця між високою вартістю життя і низькою ціною праці. Оплата праці українців знаходиться на одному з найнижчих рівнів серед країн колишнього СРСР і Європи, і за цим показником нас вже випереджає Молдова та деякі африканські країни.

Для прикладу, середня заробітна плата в Україні за серпень 2018 року становила 8987 гривень, що еквівалентно 264 Євро; для порівняння: в Польщі – 1102 євро, у Великій Британії - 2498 євро, у Франції – 2957 євро, в Німеччині – 3703 євро.[1]

Тому у сучасних ринкових умовах господарювання зростає потреба в удосконаленні всіх економічних відносин в Україні, включаючи відносини у сфері оплати праці. За останній час відбулося багато змін у плані рахунків бухгалтерського обліку, змінилися облікові регістри та методика складання бухгалтерської звітності.

Незалежно від формулювання сутності заробітної плати, всі науковці вважають, що вона повинна відбивати існуючі в державі соціальні, економічні та виробничі відносини. В свою чергу, такі відносини виявляються через функції заробітної плати. Різні автори виділяють від двох до десяти функцій [2, с. 171, 172].

Але в сучасних умовах становлення ринку в Україні заробітна плата не може сповна виконувати усі функції. На сьогодні вона зберігає зайнятість, запобігає безробіттю ціною заниження заробітної плати, сприяє забезпеченню соціальних гарантій, стримує інфляцію (через затримку виплати заробітної плати), здійснює перерозподіл зайнятих за галузями і сферами економіки та посилює мобільність робочої сили [3, с. 148].

Система оплати праці вміщує у собі ряд недоліків, які необхідно усунути, оскільки ігнорування проблем у найбільш важливій для суспільства сфері, може призвести до доволі негативних наслідків, які буде дуже важко врегулювати. Таким чином, нагальними проблемами оплати праці є:

- виплата заробітку на неналежному рівні окремим категоріям працівників;
- відсутність, у деяких випадках, нормування праці, що є причиною невідповідності між витратами праці та винагородженням за неї;
- недостатня чіткість при визначенні стратегії формування оплати праці;

невідповідність заробітної плати всім притаманним їй функціям;

- недостатність зв'язку між оплатою праці, результатами роботи та професійними характеристиками працівників.

Такі фактори в сучасному суспільстві призводять до відповідних соціально-економічних наслідків, а саме: незадоволеність умовами праці; падіння мотивації праці робітників; недоотримання прибутку; зниження якості життя працівників.

Таким чином, напрямками вдосконалення механізму оплати праці є:

1) Збалансування системи основної заробітної плати за її основними цілями та стратегіями винагородження персоналу і стратегією компанії шляхом:

- запровадження системи збалансованих показників компанії та ключових показників ефективності діяльності працівників;
- запровадження рейтингової системи робочих місць за визначенням цінності їх позицій для компанії.

2) Запровадження нових схем оплати праці, а саме гнучких тарифів, єдиних тарифних сіток.

3) Сприяння тісному зв'язку між продуктивністю, рівнем оплати праці та ефективністю працівників [4, с. 27].

З метою ефективного формування та подальшого розподілення коштів, слід належним чином забезпечити: здійснення вчасного перегляду норм виробітку та розцінок; організацію роботи таким чином, щоб темпи збільшення ефективності праці випереджали темпи зростання її оплати; належне розподілення коштів серед працівників відповідно до їх категорій, оскільки це здійснює прямий вплив на ефективне функціонування усіх працівників на підприємстві; зменшення витрат на оплату праці у зв'язку з автоматизацією наскільки це можливо [4, с. 19].

Таким чином, удосконалювання систем оплати праці, пошук нових рішень, глибоке вивчення західного досвіду може допомогти вирішити в Україні цілу низку проблем, пов'язаних із заробітною платою, якісно поліпшити її стан та створити підґрунтя для підвищення зацікавленості працівників до високопродуктивної праці вже в найближчому майбутньому.

Список використаних джерел

1.URL:https://lb.ua/blog/andriy_pavlovskiy/410566_problemi_reformuvannya_oplati_pratsi.html

2. Гриневич С.С, Кузьменко Н.В. Державне регулювання заробітної плати / Науковий вісник. Економіка, планування і управління в лісо виробничому комплексі. 2016. № 16.3 с. 286.

3. Завіновська Г.Т. Економіка праці: навч. посіб. / К.: КНЕУ. 2003. с. 417.

4. Павловська О. Про формування системи оплати праці / Праця і заробітна плата.- 2016. №9. С.19-23.

УДК 657.6

Гаркуша А.Г.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

РИЗИКИ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ

Крім ризиків підприємницької діяльності, що знаходять своє відображення в системі бухгалтерського обліку на стан економічної безпеки підприємства суттєвий вплив чинять професійні ризики, пов'язані з людським фактором при здійсненні облікових процедур. Високий ступінь ризику в професійній діяльності бухгалтера та його відповідальність перед користувачами звітності потребує визнання в системі професійних ризиків підприємства категорії "професійний ризик, властивий обліковій системі" та удосконалення елементів організації бухгалтерського обліку в умовах ризику.

За останні півстоліття людство доклало багато зусиль для вивчення сутності бухгалтерських ризиків, їх видів та методів управління ними. Зокрема дослідженню сутності та природи утворення професійних ризиків, пов'язаних з кругообігом облікової інформації приділено праці таких вітчизняних та зарубіжних учених як Л. Гнилицька, Т. Камінська, О. Сметанко, О. Фоміна, А. Шевельов, І. Бланк, M. Nichita, S. Sunder та ін.

Практично усі зазначені автори одностайні в тому, що під *професійним ризиком, властивим обліковій системі* слід розуміти інформаційні ризики пов'язані із спотворенням облікових даних, які виникають у системі бухгалтерського обліку і є наслідком дій або бездіяльності облікового персоналу. Першопричиною виникнення цих ризиків є фактор людської природи, а також неточності, властиві основним процесам обліку. Вони також мають місце через наявність альтернативних принципів обліку та нечітких стандартів щодо їх застосування, що спричиняє значний ступінь невизначеності.

Відтак основними проявами професійних ризиків, властивих обліковій системі є порушення правил ведення обліку, витік конфіденційної інформації, низька кваліфікація облікових кадрів, викривлення облікової інформації тощо.

Для підвищення ідентифікації ризиків системи бухгалтерського обліку важливою є їх економічно обґрунтована класифікація. У зв'язку з цим виокремлюють:

• ризики, пов'язані з організацією ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Зокрема, такі ризики можуть бути пов'язані з рішеннями, які

витікають із наказу про облікову політику, посадових інструкцій головного бухгалтера, положення про департамент бухгалтерії тощо;

• ризики, пов'язані із суб'єктивним судженням бухгалтера щодо реєстрації господарських операцій, які не регулюються національними чи міжнародними стандартами бухгалтерського обліку;

• ризики, пов'язані з державним та професійно-громадським регулюванням бухгалтерського обліку [1].

Своєю чергою ризики, пов'язані з державним та професійно-громадським регулюванням бухгалтерського обліку можна розмежувати на наступні підгрупи:

– ризик правильності визначення оцінки, під яким слід розуміти правильність встановлення кількісних та якісних взаємозв'язків між певними факторами;

– ризик правильності вибраних процедур, що означає процес вибору та використання процедур, спрямованих на зниження підприємницьких ризиків інструментами бухгалтерського обліку;

– ризик прозорості, тобто не оприлюднення всієї інформації про компанію, яка необхідна зацікавленим сторонам для прийняття управлінських рішень.

Зважаючи на те, що наслідки бухгалтерського ризику пов'язані для підприємства лише з можливими втратами, при їх управлінні ставиться мета мінімізації імовірних збитків. При цьому слід виходити з припущення, що додаткові витрати, пов'язані з мінімізацією негативних наслідків ризику не повинні перевищувати вигоди спричинені такою мінімізацією [2, с.39].

Відтак перед вітчизняними підприємствами стоїть нагальна проблема розробки внутрішніх механізмів упередження, оцінки та зниження професійних ризиків, властивих обліковій системі, які повинні бути покладені в основу їх економічної політики. Метою функціонування такого механізму є недопущення виникнення негативних тенденцій спричинених діяльністю облікового персоналу, пов'язаною з навмисним чи ненавмисним маніпулюванням обліковими даними; своєчасне виявлення нелояльно настроєних до підприємства осіб; забезпечення надійного захисту комерційної таємниці підприємства; протидія комерційному шпигунству тощо.

Як засвідчує практика управління професійними ризиками, властивими обліковій системі, до найбільш вживаних методів управління цими ризиками відносять диверсифікацію, резервування та страхування професійного ризику. Використання того чи іншого методу залежить від ступеня ризику, причини його виникнення та прийнятого керівництвом підприємства рішення щодо мінімізації чи нейтралізації ризику.

Список використаних джерел:

1. *Засадний Б.А. Ризики бухгалтерського обліку в умовах застосування МСФЗ. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. URL:https://dspace. uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/16738/1/%D0%A0%D0.pdf (дата звернення 21.03.2019).*

2. Гнилицька Л.В. Управління професійними ризиками бухгалтера в системі економічної безпеки підприємства. Вісник Черкаського університету. Серія: економічні науки. 2016. Випуск №3. С.33-40

УДК 657.6.

Годунова К.М.,
студентка ІІТвЕ, 2 курсу, спец.6і04 «Системний аналіз»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к.е.н.
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) – відповідальність суб'єктів господарювання, що приймають бізнес-рішення, перед тими, на кого ці рішення впливають. Концепції відповідальності полягають в тому, що компаніям необхідно враховувати не лише власні інтереси, а й інтереси суспільства в усіх аспектах своєї діяльності Тобто СВБ виявляється у відповідальному ставленні будь-якої компанії до кінцевого продукту, споживача, працівника та партнера [1].

Концепції соціальної відповідальності реалізуються у двох таких моделях:

- глобальна модель, яка ґрунтується на етичній поведінці та добровільній ініціативі корпорацій, передбачає практику щодо умов праці, впливу на навколишнє середовище;
- географічна модель, сутність якої описується чотирма моделями (американською, європейською, японською та британською) [2].

Американська модель передбачає максимальну самостійність самих компаній у питаннях, які стосуються визначення суспільного внеску. У свою чергу держава шляхом системи економічних стимулів, як-от: податкові пільги та субсидії, встановлені на законодавчому рівні – підтримує та сприяє розвитку цього напрямку в бізнесі. Варто зазначити, що домінуюча роль у цій моделі належить компаніям, що передбачає їхню незалежність [3].

Європейська модель соціальної відповідальності наразі розглядається експертами як механізм для підвищення конкурентоспроможності та для зростання загального рівня життя населення [4]. Порівняно з американською моделлю європейська перш за все націлена на відповідальність, що торкається умов праці, рівня заробітної плати, охорони навколишнього середовища, зайнятості у певних регіонах, випуску якісної продукції та надання послуг. Помітнішою є роль держави, яка виступає в ролі інституту, що визначає поведінку компаній та стежить за дотриманням визначених правил. Європейська модель має відносно низький рівень благодійних заходів, оскільки це зумовлено високим рівнем податкової ставки, відсутністю пільг, субсидій та економічних стимулів [4].

В японській моделі соціальної відповідальності роль держави також є дуже впливовою, оскільки вона протягом тривалого часу брала участь у питаннях стратегічного планування бізнесу. Великий вплив на становлення третьої моделі мали культурні традиції самої країни, тому вона характеризується такими рисами, як соціальна згуртованість, правильне сприйняття буття, суспільства та навколишнього світу, усвідомлення особистої відповідальності, прагнення до

прогресу і колективне прийняття рішень [3]. Найпоширенішими напрямами соціальної відповідальності в Японії є: система довічного найму, допомога при купівлі житла, зрощування висококваліфікованих спеціалістів, фінансова допомога на дітей при народженні та навчанні, корпоративні пенсії.

Британська модель – симбіоз американської та європейської моделей, який увібрав найкращі практики та досягнення провідних британських компаній. Характерна особливість британської моделі полягає в активно вираженій позиції самого бізнесу при створенні проектів зі сфери соціальної відповідальності, сутність якої зводиться до основного принципу корпоративної відповідальності – добровільності. Держава активно підтримує бізнес, розробляючи сприятливу систему заходів соціального забезпечення та охорони здоров'я, прагне встановити партнерські стосунки з власниками бізнесу [3].

Отже, можна зазначити, що соціальна відповідальність багатогранна та багаторівнева. Вона виявляється як на глобальному рівні, окреслюючи пріоритети світового розвитку, так і на особистісному через ступінь громадянської зрілості та є базою для інших рівнів. Визначальними чинниками при формуванні моделі соціальної відповідальності є взаємовідносини між бізнесом та державою. Загалом основні чотири моделі різняться між собою за такими моментами, як: роль держави, законодавчими рамками та механізмами їхньої взаємодії.

Список використаних джерел

1. Соціальна відповідальність : теорія і практика розвитку / за наук. ред. проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2012 – 500 с.

2. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика [Текст] : підручник / Саприкіна М.А., Ляшенко О., Зінченко А.Г. – К.: ТОВ «Фарбований лист», 2011 - 480 с.

3. Деркач С. Бізнес має бути соціально відповідальним [Електронний ресурс] / С. Деркач. – Режим доступу : http://www.stepanderkach.com.ua.

4. Ткаченко Н. Є. Мотивація соціальної відповідальності / Н. Є. Ткаченко// Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2008. – Вип. 19(1). – С. 102-109.

УДК 657.6

Голінько В. І.,
студент ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 6Р03, 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Чередніченко Т. В. – к. е. н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ РИЗИКІВ, ЯКІ ЧИНЯТЬ ВПЛИВ НА СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Ще нещодавно основні види загроз промислових підприємств були пов'язані з низькою ефективністю та надійністю виробничих ресурсів, нестабільністю забезпечення матеріалами і комплектуючими, порушенням

правил техніки безпеки, шкідливістю виробництва, перевищенням лімітів обсягів забруднення навколишнього середовища, техногенними аваріями. Але сучасні умови господарювання підприємств викликають й інші види загроз.

Класифікацію ризиків підприємств можна здійснювати за такими ознаками: види (операційні, інвестиційні, фінансові, податкові); об’єкт щодо якого приймається рішення (окрема господарська операція, вид економічної діяльності, діяльність центру відповідальності, підприємства в цілому); джерело походження (внутрішні, зовнішні) [1, с. 11].

Зокрема інвестиційні ризики, що виникають у процесі інвестиційної діяльності підприємства та реалізації інвестиційних проектів. Залучення інвестицій, у тому числі іноземних, викликає необхідність забезпечення економічної безпеки проектів з метою створення найбільш сприятливих умов для інвесторів [2, с.190].

Інформаційні ризики, пов’язані з недобросовісною поведінкою самих облікових спеціалістів при виконанні своїх обов'язків. Наприклад, розголошення комерційної таємниці підприємства. Уникнення такої тенденції, сприятиме зниженню інформаційного ризику для користувачів шляхом достовірного відображення інформації про окремі параметри господарської діяльності в ретроспективному та перспективному розрізах [3, с. 20].

Професійні ризики, пов’язані з людським фактором при здійсненні облікових процедур. Наслідками прояву професійних ризиків в системі бухгалтерського обліку є прийняття управлінських рішень, які базуються на недостовірній інформації, що призведе до зниження рівня економічної безпеки. В основу механізму управління професійним ризиком бухгалтера покладено спеціальні методи перевірки, захисту інформації, експертного оцінювання тощо [3, с. 25].

Наявність цих ризиків та додаткових проблем, що вони створюють, зумовлює пошук новітніх методик забезпечення економічної безпеки на основі обліково-аналітичного інструментарію, а також удосконалення самої обліково-аналітичної системи як інформаційної основи для прийняття рішень щодо безпечного функціонування підприємства. Це можуть бути стратегії, орієнтовані на усунення наявних або запобігання можливих загроз економічній безпеці підприємства; спрямовані на запобігання впливу наявних або можливих загроз чи на компенсацію збитку [2, с.192].

Відповідно до вітчизняного законодавства у сфері бухгалтерського обліку основними обліковими інструментами управління ризиками підприємницької діяльності, що забезпечують достовірне відображення інформації про капітал підприємства у фінансовій звітності є оцінка та резервування. Зокрема, для усунення впливу наслідків підприємницьких ризиків, пов'язаних зі зміною первісної вартості об'єктів бухгалтерського обліку здійснюють подальшу оцінку цих об'єктів, а в разі існування високої імовірності втрати економічних вигод за певними напрямами діяльності створюють прогнозні резерви, що виступають гарантією погашення зобов’язань перед персоналом, виконання задекларованих гарантій перед державою, покупцями чи іншими [4, с. 813].

Сучасна система управління підприємством передбачає взаємодію бухгалтерської служби зі службою економічної безпеки в питаннях формування інформації про ризики підприємницької діяльності. Роль бухгалтерською обліку як інструмента управління ризиками підприємства є дуже важливою, тому варто удосконалювати технології відображення інформації про ризики в системі бухгалтерського обліку. Це підвищить прозорість бухгалтерської інформації та дозволить її користувачам ідентифікувати безпечність (небезпечність) стосунків з підприємством [5, с. 33].

Сучасний стан вітчизняної економіки зумовлює потребу підприємства в коректному та якісному визначенні основних параметрів його економічної безпеки, достовірного визначення рівня економічної безпеки, виявлення сфер ризику та своєчасного розроблення комплексу антикризових заходів, вдалого вибору оптимальної стратегії розвитку та стратегічного планування. Діагностика рівня економічної безпеки має бути не лише інструментом визначення стійкої здатності підприємства до виживання, але й індикатором характеру та напрямів профілактичних заходів.

Список використаних джерел

1. Садовська І. Б., Мачулка О. В. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень: монографія/ І. Б. Садовська, О. М. Мачулка. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – 228 с.

2. Барташевська Ю. М. Економічна безпека підприємства: фактори впливу та шляхи забезпечення/ Ю. М. Барташевська. – Дніпро: Дніпр. ун-т ім. А. Нобеля, 2016. – с. 194.

3. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія/ Л. В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 305 с.

4. Гудзенко Н. М., Шевчук О. Д. Особливості організації бухгалтерського обліку та контролю у забезпеченні економічної безпеки підприємств/ Н. М. Гудзенко, О. Д. Шевчук. – Миколаїв: Мик. Нац. Ун-т ім. В. О. Сухомлинського, 2017. – с. 815.

5. Живко З. Б. Стратегічне планування в системі економічної безпеки підприємства / З.Б. Живко. – Проблеми науки, 2012. - с. 32-39.

УДК 657

Головачук К.В.,
студент ф-ту ФМ, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Чередніченко Т.В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі розвитку економіки ускладнюються умови функціонування вітчизняних підприємств, що обумовлено низкою об’єктивних обставин, серед яких нестабільність податкового і регуляторного законодавства, інфляція, проблеми пов’язані з нестачею кредитних ресурсів, посилення

конкуренції, зниження інвестиційної активності, уповільнення платіжного обороту, зростання числа збиткових підприємств.

Метою облікового забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання є надання достовірної інформації для управління економічними процесами підприємства при виборі напрямів підтримання його безпеки та стійкого розвитку. Основними завданнями здійснення облікового забезпечення є: діагностика фінансово-господарського стану підприємства з метою упередження його неспроможності (банкрутства); оцінка стану безпеки та фінансової надійності потенційних партнерів підприємства; підготовка інформації для прийняття управлінських рішень відносно співпраці з партнерами в умовах виявлених загроз та небезпек; ідентифікація ризиків і пов'язаних з ними потенційних загроз; мінімізація ризиків пов'язаних з недостовірною обліковою інформацією; сприяння гармонізації інтересів підприємства в цілому як юридичної особи та окремих співробітників як фізичних осіб з метою мінімізації внутрішніх загроз; забезпечення захисту отриманої інформації, яка відноситься до комерційної таємниці підприємства [3].

Основною функцією бухгалтерського обліку є забезпечення достовірної інформації, яка підлягає обробці на основі наукового методу системного аналізу. Дані записів, які використовуються, значною мірою впливають на забезпечення фінансової безпеки підприємства. За даними Всесвітньої економічної злочинності, підприємства, які найбільше страждають від економічних злочинів, перебувають у сфері фінансових послуг (50%), в енергетиці та гірничодобувній промисловості (43%), в галузі зв'язку (40%). Злочини, вчинені працівниками, перевищують куполи порушень іншими компаніями [4].

Однією з основних складових економічної безпеки є фінансова безпека підприємства. Основна роль у забезпеченні його функціонування, розвитку діяльності відіграє фінансова безпека підприємства. Основна ідея підходів до понять фінансової безпеки полягає в забезпеченні комерційної таємниці у формі інформації, захисту від негативного впливу внутрішнього і зовнішнього середовища, здатності до швидкої реакції на зміни, здатності використовувати ресурси підприємства для постійного функціонування в поточному та майбутньому періодах [1].

Державна безпека повинна протидіяти загрозам, небезпекам та ризикам, а також забезпечити безпеку та стабільне зростання підприємства, використовуючи спільні підходи до формування інформаційних ресурсів, які є джерелом прийняття стратегічних, тактичних та експлуатаційних управлінських рішень. Тільки спільна система забезпечення безпеки на поточний момент дозволяє виявляти, оцінювати та ефективно протидіяти загрозам та ризикам.

Недостовірна фінансова звітність є погрозою економічної безпеки не тільки окремих підприємств, але й цілих галузей. Із цим можна погодитися і яскравий приклад цьому – галузь сільського господарства України. Система обліку й звітності – визначальна при формуванні державної аграрної політики, тому що на її інформації будується державна статистика, використовувана в державному й галузевому керуванні. Через відсутність єдиної галузевої облікової політики,

недостатньої уваги підприємств до організації обліку, ігнорування правильної вистави інформації у звітності державна статистика декларує показники розвитку галузі, не відповідні до дійсності [1].

На рівні підприємства фінансова звітність – основне джерело інформації про фінансово-майновий стан – характеризується невідповідністю дійсності вартісних оцінок, застосовуваних при формуванні звітних показників, що приводить до: заниженню вартості матеріальних активів; недооцінки інтелектуальної власності в балансі, відсутності відпрацьованих методичних принципів оцінки біологічних активів і сільськогосподарської продукції. Використання всіх можливих обліково-фінансових механізмів по оцінці й привабливій виставі підприємства в його звітності з урахуванням зазначеного обмеження, надзвичайно важливо в сучасних умовах посилення уваги міжнародного співтовариства до України, глобалізації економічних і інвестиційних процесів. Їх застосування перспективне, вимагає розробки відповідного методичного забезпечення й подальшого широкого впровадження серед підприємств для забезпечення позитивного загальноекономічного ефекту.

Список використаних джерел

1. *Accounting provision of the financial security of the enterprise. // Accounting and taxation. – 2016. – №6. – С. 104–115.*
2. *Облікове забезпечення інформаційної складової фінансової безпеки підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/78242/finansi/oblikove_zabezpechennya_informatsiynoyi_skladovoyi_finansovoyi_bezpeki_pidpriyemstva.*
3. *Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємств. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – №10. – С. 105–108.*
4. *Роль фінансової звітності в забезпеченні фінансової безпеки підприємства. // Економіка і організація управління. – 2018. – №4. – С. 277–280.*

УДК 657

Гречко А.В.,

студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність», ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ: УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

В нинішніх економічних умовах поняття «соціальна відповідальність бізнесу» набуває дуже великої масштабності. Світовий бізнес все частіше повертається в бік соціальних проблем як на національному, так і на глобальному рівні, оскільки ідеї соціальної відповідальності безпосередньо пов’язані з необхідністю забезпечити сталий розвиток, досягти балансу інтересів між корпоративними, державними та громадськими інтересами. Відтак соціальна мета підприємництва визнається окремим напрямком у бізнес-сфері.

З огляду на надзвичайну суспільну та економічну користь, що містить у собі соціальна відповідальність бізнесу, питання її розвитку належать до сфери особливої уваги органів державної влади багатьох країн світу та провідних міжнародних організацій. Проявом цієї уваги є розроблення стандартів соціально відповідального бізнесу і заходів зі стимулювання бізнесу до соціально відповідальної діяльності.

В Україні соціальна відповідальність у бізнесі тільки починає зароджуватись та набувати великої значущості. Однак посилення соціальної відповідальності бізнесу, заохочення до соціальної активності підприємців є першочерговим завданням для забезпечення соціальної солідарності в країні.

Причини зародження соціально-відповідального бізнесу в Україні пов’язані не тільки з прагненням забезпечити суспільство соціальними благами та благодійністю, а насамперед покращити інвестиційну привабливість українських суб’єктів господарювання, створити позитивний імідж перед споживачами, закріпити репутацію, підвищити успіх компаній в комерційному плані.

Соціально-відповідальний бізнес в Україні перебуває в стадії становлення. Найактивнішими у цій сфері є, насамперед, представництва іноземних компаній, які переносять на українське підґрунтя сучасні світові практики, принципи і стандарти, а також великі та малі вітчизняні підприємства й організації, які удосконалюють свою діяльність на засадах концепцій загального управління якістю.

Однак зазначений процес потребує певної координації та стимулювання, а відтак активної участі в ньому держави, яка повинна визначити соціально-відповідальний бізнес як бажану поведінку для бізнесу і розробити комплекс відповідних стимулів. Найефективнішими заходами, які б поширювали принципи соціальної відповідальності бізнесу в українському суспільстві та стимулювали б комерційні організації вирішувати соціальні проблеми є:

1. Створювати сприятливі організаційно-правові умови для діяльності суб’єктів господарювання, що беруть участь у вирішенні соціальних проблем;
2. Надавати пільги з податків, зборів, орендної плати та інших платежів підприємствам і організаціям, які займаються шефською, спонсорською та благодійною діяльністю;
3. Цільово фінансувати підтримку недержавних суб’єктів соціальної політики за рахунок бюджетних коштів;
4. Застосовувати економічні та інші санкції до тих, хто діє на шкоду соціальним інтересам територіальної громади;
5. Налагоджувати співпрацю з податковими органами та проводити консультаційну і ознайомчу роботу тощо;
6. Акумулювати наявну інформацію у сфері соціального підприємництва та адаптувати закордонний досвід соціального підприємництва.

Водночас необхідно усвідомлювати, що соціально-відповідальний бізнес безпосередньо пов'язаний з рівнем ділової досконалості підприємств, організацій і установ. Потрібно зазначити, що якщо вони не є досконалими, то навряд чи

зможуть системно і протягом тривалого часу задовольняти потреби всіх заінтересованих сторін. На це вкрай важливо зважати в Україні, де рівень ділової досконалості більшої кількості організацій суттєво нижчий за відповідний рівень у більш розвинених країнах.

Саме тому, в Україні підтримка держави необхідна як для підкреслення важливості етичної і соціально відповідальної поведінки компаній, просування найкращих практик вітчизняних компаній із соціальної відповідальності в Україні та за кордоном, так і для підвищення престижності досконалих організацій і процесів безперервного системного вдосконалення. Це дозволить більшості компаній посилити довгострокову конкурентоспроможність і репутацію через практики відповідального ставлення до своїх співробітників, споживачів та інших зацікавлених сторін.

Отже, соціально відповідальний бізнес тільки починає зароджуватись в Україні, але в нього є певні перспективи на успішний розвиток. При застосуванні заходів щодо покращення середовища соціальної діяльності, бізнес та підприємницька діяльність будуть зростати та сприяти новим інвестиціям в Україну.

Список використаних джерел:

1. Жиглей І.В. Соціальна відповідальність бізнесу як передумова становлення соціально-орієнтованої економіки в Україні. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2007. № 3 (41). С. 172-179.

УДК 657

Гудь Н.І.,
студентка ф-ту ІІТЕ, 3 курсу, спец. 6і01 «економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Чередніченко Т.В. - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЯК ОРІЄНТИРИ СКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗВІТІВ

Функцією бухгалтерського обліку є забезпечення інформацією необхідної для прийняття управлінських рішень. Міжнародні стандарти є орієнтирами для складання соціальних звітів.

Також міжнародні стандарти фінансової звітності визначають стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку.

Фінансова звітність загального призначення не враховує інтереси усіх користувачів, оскільки їх потреби в сучасних умовах виходять за межі лише фінансової інформації ретроспективного характеру [3, с.452]. Також, фінансова звітність, яку використовують у діловому світі, не може відобразити всієї складності бізнесу в економіці знань, коли основна роль належить нематеріальним активам, до складу яких потрібно віднести також інформаційні ресурси підприємства. Позитивним напрямом розвитку бухгалтерської звітності

є відображення в ній не лише статичних показників, а й динаміки розвитку підприємства шляхом фіксації в звітності матричної кореспонденції оборотів між основними групами рахунків [2, с.166].

Стандартизовані звіти. Такі форми мають певні переваги над попередніми, які полягають у можливостях порівняння з звітами інших компаній, що дає можливість визначення соціального рейтингу компанії та визнання її у міжнародній діловій спільноті. Найбільш розповсюдженими міжнародними стандартами звітності є: стандарти Саншайн; GRI; AA1000; SA8000. Звіт за стандартом GRI (Global Reporting Initiative) відображає економічні, соціальні та екологічні досягнення, має чіткі критерії, яких компанія повинна дотримуватися при його складанні. Був впроваджений некомерційною організацією «Глобальна ініціатива зі звітності» у 2000 р. Сьогодні у світовій практиці його використовують біля 440 компаній різних країнах світу. Рекомендації стандарту GRI сприяють підвищенню конкурентоспроможності компанії в галузі залучення інвестиції та участі в тендерах міжнародних організацій. За дотримання компанією кількості критеріїв у звіті, вона отримує рейтинг A, B, C., а при підтверджені їх аудитом, то відповідно отримує рейтинг A+, B+, C+.В Україні одним із перший оприлюднив звіт відповідно до системи GRI “Надра Банк”. Звіт за стандартом AA1000 (AccountAbility) - це звіт за оцінкою успіху організації в економічній, екологічній та соціальному середовищі, заснований на діалозі із стейкхолдерами, який може проходити аудит. Був розроблений Інститутом соціальної та етичної звітності (Institute of Social and Ethical AccountAbility) в 1999 році.

Стандартизований звіт за ISO 14000 був розроблений в 1992 році Британським інститутом стандартизації. У 1996 році він став основою для впровадження серії стандартів екологічного менеджменту Міжнародною організацією із стандартизації (International Organization for Standardization). Звіт орієнтований більшою мірою на екологічний компонент соціальної відповідальності. У Стандарті ISO-26000 представлене розширене формулювання: «соціальна відповідальність» (social responsibility) – це відповідальність фірми за вплив її рішень і діяльності на суспільство і довкілля через прозору і етичну поведінку; враховує очікування зацікавлених сторін; відповідає існуючому законодавству і узгоджується з міжнародними нормами поведінки; інтегрована у діяльність всієї фірми і реалізується нею на практиці взаємовідносин» [1]. У звіті за стандартом SA 8000 (Social Accountability International) основна увага приділяється дотриманню трудового законодавства, прав людини в кадровій політиці компаній.

Звіт повинен розкривати інформації про стійкий розвиток компанії для ряд користувачів, а зокрема для системи управління з метою прийняття рішень. Тільки тоді така звітність зацікавить всіх стейкхолдерів і буде впливати як на вартість, імідж компанії, так і на прийняття управлінських рішень. Стандартизована нефінансова та фінансова звітність дасть можливість українським компаніям, об'єктивно зіставляти інформацію нефінансових показників з іншими та встановити взаємозв’язок між ними і визначити напрями подальшого стратегічного розвитку. Саме соціальна звітність буде ефективним

інструментом внутрішньої та зовнішньої політики діяльності підприємств, що стане основою для розробки та реалізації стратегічних проектів бізнесу[2].

Список використаних джерел:

1. Панков Д. Проблеми розвитку фінансового обліку в умовах глобалізації . Accountig & Audit System Integration into European Union Area. New challenges and opportunities. The Papers of International Conference, 6-7 th October. 2005. - С. 164-168.

2. Пушкар М.С. Створення інтелектуальної системи обліку. Монографія. Тернопіль: Карт-бланк, 2007. - 152 с.

3. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку. Монографія. К .: Центр учбової літератури, 2007. - 522 с.

УДК 657

Гутник А.В.,
студент ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 6Ф01 «Фінанси та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Охрамович О. Р. – к.е.н,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

В сучасних умовах економічної інтеграції більшість країн світу використовують Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) в якості національних або беруть їх за основу власних стандартів. Використання МСФЗ українськими суб'єктами господарювання підвищує їх конкурентоспроможність на зовнішньому ринку.

В сучасних умовах ведення бізнесу компанії зацікавлені у забезпечені сучасними засобами праці, які, зазвичай, складають більшу частину їх активів. Користувачі інформації (засновники, інвестори) для прийняття управлінських рішень бажають отримувати достовірну інформацію про їх стан, ефективність використання, оновлення. Саме тому, питання організації, методики обліку, основних засобів з акцентом на МСФЗ є актуальним.

Метою даного дослідження є визначення основних теоретичних та практичних аспектів обліку основних засобів.

Основні аспекти та методологічні засади ведення бухгалтерського обліку основних засобів викладено у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». Згідно з цим стандартом основні засоби – це матеріальні об'єкти, що їх: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду [1].

Матеріальна форма основних засобів свідчить про реальну наявність об'єкта обліку, а термін використання дає можливість відокремити від інших активів.

Основні засоби надходять на підприємство, більшим чином, від постачальників, придбані за грошові кошти. Такі активи оцінюються за собівартістю придбання.

МСФЗ визначає основні види вартостей основних засобів та моделі обліку основних засобів. До видів вартостей належать: первісна, справедлива та балансова вартість.

Щодо моделей обліку, то підприємство може обрати одну з двох моделей обліку основних засобів, які пропонуються МСБО 16 «Основні засоби»: облік за первісною вартістю та облік за переоціненою вартістю. За першою моделлю основні засоби обліковують за собівартістю мінус будь-яка накопичена амортизація та будь-які накопичені збитки від зменшення корисності. За другою моделлю проводять регулярні переоцінки основних засобів, корегуючи балансову вартість до справедливої. Критерієм визначення справедливої вартості є ринкова вартість об’єкта. Якщо переоцінюють об'єкт основних засобів, тоді весь клас основних засобів, до якого належить цей актив, слід переоцінювати [2].

Клас основних засобів – це група активів, однакових за характером і способом використання. Існують такі класи основних засобів згідно з міжнародними стандартами: а) земля, б) земля та будівлі, в) машини та обладнання, г) кораблі, д) літаки, е) автомобілі, є) меблі та приладдя, ж)офісне обладнання. Об'єкти, які входять до одного класу, переоцінюються одночасно [1].

Якщо, в результаті переоцінки, балансова вартість активу збільшилася, то таке збільшення визнається в іншому сукупному доході. Але якщо вартість зменшилася, то зменшення має визнаватися в прибутку чи збитку.

Важливим аспектом обліку основних засобів є нарахування амортизації. Методи амортизації, які пропонує застосовувати МСФЗ 16, ті ж, що і в національних стандартах бухгалтерського обліку. Ці методи об’єднують прямолінійний метод, метод зменшення залишку та метод суми одиниць продукції. Проте міжнародні стандарти не містять вичерпної інформації стосовно методів, а тільки зазначають, що обраний метод має відображати схему отримання економічної вигоди.

МСБО зазначає, що кожну частину об’єкта основного засобу треба амортизувати окремо. А суму активу, що амортизується, слід розподіляти протягом строку його корисної експлуатації.

Що ж стосується припинення визнання, то відповідно до МСБО слід припиняти визнання балансової вартості об’єкта основних засобів після вибуття або коли не очікують майбутніх економічних вигод від його використання або вибуття. Прибуток чи збиток, що виникає від припинення визнання об’єкта основних засобів, слід включати до прибутку чи збитку, коли припиняється визнання об’єкта [1].

Отже, методичні засади обліку основних засобів за міжнародними стандартами відображаються в МСБО 16 «Основні засоби». Метою цього стандарту є визначення облікового підходу до основних засобів, щоб користувачі

фінансової звітності могли розуміти інформацію про інвестиції суб'єкта господарювання в його основні засоби та зміни в таких інвестиціях.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16). Основні засоби [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014

2. Зима Ю.В., Особливості застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в обліку основних засобів/ Ю.В. Зима // Економічний аналіз. – 2013. – №12. – С. 211–214.

УДК 657

Демченко К.Д.,
студентка ф-та ІІТЕ, 2 курсу, спец. 6і04 «Системний аналіз»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ ТА ПРОЕКТИ

Актуальні завдання соціальної політики повинні бути затверджені у вигляді соціальної програми, яка має виконавця, мету та критерії оцінки її у реалізації. Тобто соціальна програма – це сукупність соціальних заходів, які спрямовані на вирішення конкретної соціальної проблеми. В процесі реалізації таких програм найчастіше вирішуються загальні проблеми суспільного характеру: зниження рівня бідності, смертності, зменшення кількості бездомних, тощо. Соціальні програми варто розглядати: по-перше, як концепцію зростання соціального добробуту країни, де зазначено стратегічні суспільні пріоритети, етапи реалізації окреслених завдань, а також кількісні та якісні показники результативності діяльності виконавців програм; по-друге, як спеціальні соціальні проекти програми, де сформульовані завдання й соціальні критерії певного етапу розвитку суспільства, а також вказані конкретні цілі та їхня ієрархія, перелік послуг для задоволення соціальних потреб населення.

Розкриття сутності й призначення соціальних програм не можливе без їх класифікації, котра дає змогу виявити та порівняти основні якості й характерні риси програм. Проаналізувавши підходи щодо приналежності соціальних програм, можемо вважати за доцільне класифікувати їх за обсягом охоплення (національні, регіональні, територіальні, комплексні), часовим виміром (короткострокові, середньострокові, довгострокові), рівнем фінансування (державні, місцеві), проблемою, що потребує розв'язання (соціального страхування, надання допомоги, розвитку певних соціальних пріоритетів), та галузевою спрямованістю (наукові, освітні, оздоровчі, культурні або мистецькі, соціально забезпечувальні, тощо). Запропонована класифікація дасть змогу раціонально розподіляти обмежені фінансові ресурси, досягаючи максимального ефекту, запобігати дублюванню програм та припинити дію тих, які є низькорезультативними.

Для того, щоб реалізувати соціальну програму існує програмний цикл її створення. Сам програмний цикл складний процес, який складається з декількох етапів: формулювання проблеми і способів її вирішення; аналіз зовнішнього середовища; складання проекту програми; впровадження (прийняття заходів програми); отримання результатів; зіставлення мета-результат.

Практично оцінка ефективності соціальних програм ведеться за двома взаємозалежними напрямками: оцінка економічної ефективності та аналіз соціальної результативності програм. Економічну ефективність визначити простіше, для цього в економічний науці існує чимало методик, що дозволяють з необхідною повнотою проаналізувати економічну ефективність окремих заходів або програм в цілому. Що ж стосується соціальної результативності програм, то поки ще формуються та розробляються підходи до її визначення [1].

Соціальний проект – сконструйоване соціальне нововведення, метою якого є створення, модернізація чи підтримка в середовищі матеріальної або духовної цінності, яка має просторово – часові та ресурсні обмеження і вплив якої на людей визнається позитивним за своїм соціальним значенням.

Соціальні проекти можуть бути спрямованими на: створення умов для розвитку соціальності суб'єкта; самореалізації особистості в основних сферах її життєдіяльності; забезпечення сприятливих умов для соціалізації особистості в різних сферах соціального середовища.

Існують базові ознаки соціальних проектів: цілепокладання (відображення міркування розробників проекту щодо того, яким в ідеалі мав би бути результат діяльності); соціально – детерміновану (наявність у суспільному житті ситуації, яка потребує вирішення шляхом нововведень та окремих змін); часову (кожний соціальний проект має свій початок та закінчення, яке може бути стартом для продовження наступного етапу проекту чи його фінішем); територіальну (чітко визначені регіони та населені пункти, у яких проводяться проектні заходи); соціально – інституційну (заклади, організації, установи, в яких проводяться проектні заходи); інноваційну (наявність нових ідей, підходів, технологій вирішення соціальної проблеми на певному рівні); ресурсну (затверджена специфікація та графік використання ресурсів (фінанси, люди, обладнання, тощо); організаційну (наявність певної організаційної структури з урахуванням масштабності проекту); соціально – інформаційну (кожний соціальний проект містить компонент інформування громадськості про проектні заходи та їх вплив на зміну ситуації).

Таким чином соціальний проект можна розглядати як сукупність технологічних, управлінських та організаційних рішень,спрямованих на вирішення соціальних проблем,підвищення соціокультурних умов життєдіяльності особистості,проведення необхідних соціальних змін.

УДК 657

Дідківська Є.В.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ПОМИЛКИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Оскільки бухгалтерський облік слугує основою для податкового обліку, то бухгалтерська помилка здійснює прямий вплив на формування об'єкта оподаткування податком на прибуток. Фінансова звітність, складена на підставі даних бухгалтерського обліку, має бути достовірною. Метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства [2]. Інформація, наведена у фінансовій звітності, є достовірною, якщо вона не містить помилок і перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності.

Прямого визначення терміну «бухгалтерська помилка» в національних стандартах бухгалтерського обліку немає. Однак, на основі П(С)БО 6, до бухгалтерських помилок можна віднести описки, арифметичні помилки, методологічні неточності (наприклад, актив із очікуваним строком корисного використання більше одного року віднесли не до ОЗ, а до МШП), які призвели до викривлення фінансової звітності тощо. [4]

Тільки істотна інформація може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Критерії істотності помилки визначаються відповідними П(С)БО або МСФЗ, а також керівництвом (якщо вони не встановлені законодавчо). Обрані параметри істотності зазначають у наказі про облікову політику [3]. Таким чином, істотною визнається бухгалтерська помилка, яка вписалася у встановлені на підприємстві критерії істотності.

Враховуючи, що звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік, бухгалтерські помилки можна поділити на два типи:

- помилки поточного року (допущені й виявлені в одному і тому ж звітному році, або після закінчення звітного року, але до затвердження (подання) фінансової звітності);

- помилки минулих років (допущені при складанні фінансових звітів за попередні роки, а виявлені в поточному звітному періоді). До помилок, допущених за попередні періоди, відносять помилки здійснені в попередніх календарних роках стосовно моменту їх виявлення [2]/

Розрізняють три основні методи виправлення помилок поточного року: коректурний спосіб; метод «червоного сторно» (дослівно — спосіб «сторно»); спосіб додаткових бухгалтерських записів.

Коректурний спосіб виправлення помилок застосовується у випадках, коли допущена помилка не зачіпає кореспонденції рахунків, або виявлена своєчасно (до того, як закрили облікові регістри, підвели підсумки у Головній книзі). Якщо помилку знайшли після того, як «закрили» період (місяць) в облікових регістрах, то для виправлення помилок застосовують такі способи виправлення, як «червоне сторно», «додаткові бухгалтерські записи» [5]/

Методи виправлення помилок минулих літ різняться в залежності від їх впливу на фінансовий результат. Якщо помилка вплинула на фін результат, то у бухгалтерському обліку коригуємо сальдо нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) на початок звітного року (п. 4 П(С)БО 6). Через рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» в кореспонденції з рахунками бухгалтерського обліку відповідних об'єктів класів 1-6. У фін звітності:

- подаємо порівняльну інформацію у фінансовій звітності, складаємо нову фінансову звітність за помилковий період так, ніби помилки не було (п. 5 П(С)БО 6);

- розкриваємо інформацію щодо виправлення помилок, які мали місце в попередніх періодах, у примітках до фінансових звітів (п. 20 П(С)БО 6).

Якщо ж помилка не вплинула на фінансовий результат, то рахунок 44 не використовуємо, а коригуємо сальдо на початок року тільки за тими статтями активу і пасиву Балансу, яких ці помилки торкнулися. Коригувати фін звітність у даному випадку необов'язково, коригуємо тільки відповідні статті Балансу на початок року [1].

Важливо також зазначити, що у бухгалтерських помилок не існує строку давності, на відміну від помилок у податковому обліку, для яких строк давності становить 1095 днів.

Отже, помилки звітного періоду виправляються методом «червоне сторно» або методом додаткових бухгалтерських проводок. Помилки минулих періодів у звітному періоді виправляються шляхом коригування сальдо по рахунку 44 (нерозподілений прибуток). Якщо виправлення помилок у декларації з податку на прибуток змінює показники фін звітності, поданої з такою декларацією, то разом із уточнюючим розрахунком подається виправлена фінансова звітність.

Список використаних джерел

1. Альошкіна Н. Помилки в бухобліку /Журнал «Податки та бухгалтерський облік», березень, 2019/№ 25. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/march/issue-25/article-43447.html

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Закон України від 16.07.1999 року № 996-XIV із змінами та доповненнями від 18.09.2018 року № 2545-VIII.

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України Наказ МФУ від 27.06.2013 року № 635.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 року № 73 із змінами та доповненнями від 20.06.2018 року № 564.

5. Нестеренко М. Виправлення помилок в бухгалтерському обліку //Журнал «Податки та бухгалтерський облік», травень, 2016/№ 42. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/may/issue-42/article-18149.html

УДК 657

Добривечір О.В.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах підприємства малого бізнесу відіграють важливу роль в ринковій економіці та суспільному житті України. Розвиток малого бізнесу залежить від прийняття ефективних управлінських рішень, інформаційною базою яких є дані бухгалтерського обліку. Важливою проблемою ведення обліку на даних підприємствах є неналежне приділення уваги обліку як джерелу інформації. Актуальним питанням для суб'єктів малого бізнесу є вірне та чітке групування інформації в системі бухгалтерського обліку для прийняття ефективних управлінських рішень. Тому виникає необхідність дослідити ведення бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні.

У 2017 році було зареєстровано 1789406 суб'єктів малого бізнесу. Кількість суб'єктів середнього бізнесу становила 15254 одиниць, а великого бізнесу – 399 одиниць [1]. Можна зробити висновок, що більшість суб'єктів бізнесу є представники малих підприємств. Кількість суб'єктів малого бізнесу перевищує кількість середнього в 117 разів, а великого – в 4484 рази. Це свідчить про те, що малі підприємства є основою ринкової економіки країни і тому виникає необхідність їхньої державної підтримки.

З метою розвитку малих підприємств в Україні 24 грудня 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон №909-VIIIвід 24.12.2015 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році». У відповідності до Закону №909-VIII, з 2016 року внесено зміни щодо оподаткування підприємців — платників єдиного податку [2, с.12].

Спрощена система оподаткування – це заміна сплати податку на прибуток підприємства, податку на майно та єдиного соціального податку, сплатою єдиного податку, що обчислюється за результатом господарської діяльності за податковий період [3, с.59].

Ведення бухгалтерського обліку на малих підприємствах можна поділити на три основні етапи: методичний, організаційний і технічний.

На методичному етапі формується методологія обліку, яка включає загальні принципи, методи та способи відображення на рахунках обліку і в звітних формах господарських операцій. Загальні принципи ведення обліку на малих підприємствах регламентуються національним Положенням бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Метод бухгалтерського обліку малих підприємств визначається сукупністю восьми елементів:

документація, інвентаризація, оцінка, калькулювання, рахунки й подвійний запис, баланс і звітність. Всі вісім використовують малі підприємства, фізичні особами-підприємці –тільки чотири [4].

На технологічному етапі визначаються способи обробки облікової інформації. На малих підприємствах вони поділяються на три основні види: паперовий, механізований і комп'ютеризований. Найбільш поширеними серед підприємств малого бізнесу України є такі програмні продукти, як «1С: Підприємство», «Парус-Підприємство», «Медок».

Останній організаційний етап призначений для налагодження системи адміністративного управління в бухгалтерії. Він передбачає, встановлення ефективної системи обліку; встановлення норм праці; набір кадрів та їх навчання; організацію робочих місць бухгалтерів; налагодження контролю за виконанням працівниками своїх функцій; організацію архіву бухгалтерських документів; організацію безпеки та захисту облікової інформації [4].

Суб'єкти малого бізнесу складають та подають до відповідних органів фінансову звітність, передбачену нормами П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва». Існує два типи звітів[4]:

1. «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»(«Баланс»ф.№1-м та «Звіт про фінансові результати»ф.№2-м);

2. «Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» («Баланс» ф.№1-мс та «Звіт про фінансові результати» ф.№2-мс).

Отже, розвиток ринкової економіки безпосередньо залежить від підприємств малого бізнесу. Тому постає необхідність вдосконалювати процес управління, привести систему бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів, створити необхідні умови для ефективної роботи малих підприємств та організувати підтримку від держави. За останні роки важливим кроком стало переведення суб'єктів малого бізнесу на систему спрощеного обліку. Даний крок сприяв головному завданню ведення обліку – створення такої системи отримання інформації, яка б допомагала ефективно та чітко управляти підприємством.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики [Електронний ресурс] – URL: http://www.ukrstat.gov.ua.

2. Васькович І. М. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. 2018. С. 11–14.

3.Слободяник В. О. Проблеми бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах малого і середнього бізнесу / Перспективні напрямки наукової думки. 2018. С. 58–62.

4. Спрощення система обліку на підприємствах малого бізнесу [Електронний ресурс] / О. В. Павелко. – 2017. – URL: https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/151.pdf.

УДК 657

Драч В.О.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СВІТОВА ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОГО ЗВІТУВАННЯ

Разом із зростанням світового ринку, кількості компаній та зі збільшенням конкуренції, зростає вплив цих компаній на життя суспільства. Відтак виникає необхідність соціальної відповідальності компаній за результати своєї діяльності. Концепція корпоративної соціальної відповідальності спрямована на гармонізацію економічних, соціальних та екологічних складових суспільного розвитку, що дозволяє вирішувати проблеми збереження навколишнього середовища, підвищення соціального розвитку суспільства та подолання наслідків економічної кризи.

У кожній країні соціальна відповідальність розвинена по-різному. Все залежить від морально-етичних норм, характерних для суспільства, громадянської активності та державного регулювання. При цьому роль держави зводиться до імплементації стандартів соціально відповідальності у законодавство, як регулюючий інструмент.

Зокрема у розвинених європейських країнах запроваджені такі зобов'язуючі державні елементи, як, наприклад, Стратегія Європейського Союзу з корпоративної соціальної відповідальності. Цей документ зобов'язує корпорації виконувати норми щодо соціальної відповідальності та звітувати про такі нефінансові результати.

Втіленням принципів корпоративної соціальної відповідальності виступає Звітність зі сталого розвитку (соціальна звітність), яка вміщує сукупність даних, що відображають середовище існування, методи співпраці з групами впливу, результати діяльності підприємства в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства.

За статистикою Центру «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності», 2/3 компаній, що публікують соціальні (нефінансові) звіти, роблять це з чисто економічних міркувань для акціонерів та інвесторів, інші вважають, що працюють на імідж. Адже, соціальна звітність, оперуючи поряд з фінансовими показниками ще й нефінансовими даними, здатна формувати нематеріальну складову вартості бізнесу (такі аспекти як репутація, лояльність споживачів, надійність, інтелектуальний капітал), що, у свою чергу, сприяє відтворенню повної картини «благополучності» компанії.

Для надання цієї інформації у зрозумілому для споживача вигляді було створено стандарти нефінансової звітності. Найпоширенішим серед них є стандарт GRI (Global Reporting Initiative). Підготовлена за цим стандартом звітність допомагає виявити проблеми і ризики компанії, а також можливості для її розвитку.

Перші звіти такого формату з'явилися ще наприкінці 1990-х, але до появи версії GRI G3.1 вони були не надто популярними. Разом із вдосконаленням принципів і показників стандарту зростала й кількість звітів. Сьогодні в розвинених країнах не фінансову (соціальну) звітність за стандартами GRI надають уже більше 4000 компаній, що є представниками як великого, так і малого бізнесу.

Існують і інші стандарти:

- Стандарт соціальної звітності компаній AA1000 AS призначений для вимірювання результатів діяльності компаній з етичних позицій і надає процедуру і набір критеріїв, за допомогою яких може бути здійснений соціальний і етичний аудит їх діяльності. Основна відмінність цього підходу від інших існуючих стандартів в цій галузі полягає у впровадженні в повсякденну практику компанії системи постійного діалогу із зацікавленими сторонами - стейкхолдерами.
- Стандарт корпоративної соціальної відповідальності, розроблений міжнародною некомерційною організацією Social Accountability International в 1997 році. Особливість стандарту полягає в його вузької спрямованості на дотримання компаніями прав людини та вдосконалення умов праці найманих працівників. Таким чином, групою стейкхолдерів, яку SA 8000 ставить в центр уваги соціально-відповідальної діяльності компанії, є її співробітники, і лише в другу чергу клієнти і акціонери.

Розвиток української мережі Глобального договору ООН надав поштовх нефінансовому звітуванню в Україні і відіграє ключову роль у залученні більшої кількості компаній до цього процесу. В Україні сформувалась група компаній-лідерів нефінансового звітування, які значною мірою визначають напрям його розвитку, виконуючи роль першопрохідців. Серед компаній, що входять до переліку Топ-100 найбільших в Україні є Оболонь, Київстар, Interpipe, TNK-BP, ДТЕК, Niko, Укрсоцбанк, МТС Україна, Галнафтогаз, Метінвест.

При цьому в Україні лише 10 % компаній зі 100 найбільших за обсягами чистого доходу складають та оприлюднюють нефінансові звіти. Для порівняння із 250 найбільших компаній у розвинених країнах такі звіти готують 80 % компаній, із 2200 найбільших компаній у країнах, що розвиваються - 45 % компаній.

Досвід соціального звітування українських підприємств ґрунтується, в основному, на наданні нестандартизованих звітів, що не вимагають підтвердження їх достовірності. Такі звіти характеризуються істотною строкатістю показників, які більшою мірою виступають засобом реклами підприємства, а ніж мірилом його соціальної відповідальності. До найпоширеніших аспектів соціального звітування українські компанії відносять: умови праці та розвиток людського капіталу; збереження і відтворення довкілля; доброчинність і благодійництво.

Водночас не знаходить достатнього відображення інформація про такі важливі аспекти соціальної відповідальності як: рівень протидії корупції; оцінювання ризикованості діяльності; відповідальність за наслідки прояву ризиків упродовж усього життєвого циклу продукції тощо.

УДК 657

Дусь Ю.Ю.,
студентка ф-ту ФМ, 2 курсу, спец 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Олійник Я.В. – д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

Соціальна відповідальність бізнесу займає значне місце в країнах з розвинутою економікою, в яких вона стала не тільки однією з обов'язкових категорій, але й за якою оцінюється конкурентоспроможність підприємств та країни в цілому. Більшість корпорацій в наш час обирають шлях соціальної відповідальності, тому що це означає, яку вони матимуть конкурентну перевагу. І це важливо, адже в сучасному світі репутація є одним з найважливіших активів. Йдеться про сутність компанії, про те, як щоденно вона працює. Філіп Котлер говорив*:* «Є дві причини того, чому компаніям у процесі прийняття рішень необхідно брати до уваги фактор соціальної відповідальності. Перша – щоб суспільство сприймало її як відповідального корпоративного громадянина. Друга – щоб запобігати поганій славі серед споживачів та негативним публікаціям у ЗМІ, які висвітлюють приклади безвідповідальної корпоративної поведінки» [4].

Зародження концепції соціальної відповідальності бізнесу відноситься до початку XIX століття, коли почався рух за захист прав трудящих, що виник в результаті переосмислення морального та економічного порядку з приводу витрат людського капіталу в період промислової революції. Одним з основоположників даного підходу був англійський промисловець, соціаліст-утопіст Роберт Оуен, який розробив план щодо поліпшення умов життя робітників і намагався його здійснити на одній з прядильних фабрик Шотландії. Його практичні починання зазнали невдачі, але запропоновані ним ідеї та проекти переорієнтації роботодавців на соціальну відповідальність перед працівниками зіграли позитивну роль в усвідомленні робітниками своїх прав.

До наступного етапу процесу осмислення соціальної відповідальності бізнесу можна віднести зародження доктрини капіталістичної благодійності. Відповідно до цієї концепції, прибуткові організації повинні жертвувати частину своїх коштів на благо суспільства. Деякі вчені вважають, що зародження соціальної відповідальності відбулось в США, де, починаючи з XVII століття філантропія була важливою складовою американського суспільства, проте до п'ятдесятих років XX століття ця діяльність проводилась окремими приватними особами, а не компаніями.

Протягом 60-х–70-х років XX століття корпоративна філантропія була визнана окремою складовою діяльності компаній. Даний період характеризувався наданням благодійних внесків, що були спрямовані на поліпшення загального стану соціального розвитку суспільства, у тому числі

пожертви університетам, місцевим лікарням, культурним установам та підтримку інших суспільно корисних справ. Відмінністю даного етапу була безкорисність філантропії, без будь-яких вигод для компанії. За умови отримання прибутку або іншої вигоди компанією, діяльність не вважали за філантропічну, а розглядали як звичайну комерційну діяльність.

На початку 80-х років відбулися перші спроби поєднати два протилежні суспільні погляди на корпоративну філантропію, зокрема на її зв'язки із загальними цілями компанії. Вважалося, що зменшення державного фінансування на освіту, культуру та інші соціальні програми буде компенсоване завдяки внескам приватного сектору.

Поширення у 90-х роках демократичних урядів і ринкової економіки в усьому світі призвело до жорсткої конкуренції на цих ринках. Глобалізація створила ситуацію, коли підприємство не може більше дозволити собі не звертати уваги на соціальний розвиток на нових ринках. В цей час підтвердилась тісна взаємозалежність між економічним зростанням та розвитком людського потенціалу, соціальним захистом, забезпеченням екологічної стійкості, а також стабільним і продуктивним бізнес-середовищем.

Наприкінці XX століття бізнесмени, політики та соціум у цілому почали усвідомлювати, що пріоритет у формуванні загальної політики має належати соціальній політиці, а людина – це не тільки і не стільки фактор виробництва, це – найбільша цінність, мета економічного розвитку.

Початок 2000 р. приніс такі важливі висновки: у кінцевому підсумку економічні та соціальні цілі компаній не конфліктують, а поєднуються; багато економічних інвестицій приносять суспільну користь, і багато соціальних інвестицій є вигідними економічно. Замість того, щоб повністю розділяти ці дві вигоди, компанії мають приділяти головну увагу проектам, які є корисними для них фінансово та одночасно приносять користь у соціальній сфері.

В Україні нині не так багато соціально відповідальних компаній. Водночас за даними Глобального звіту про корпоративну соціальну відповідальність, в Україні 70% покупців готові платити більше за продукцію тих компаній, які проявляють відповідальність щодо суспільства та навколишнього середовища [5]. Саме тому слід розвивати в країні концепцію соціальної відповідальності бізнесу.

Прикладом для українських підприємців є великі європейські компанії, для яких соціально відповідальна складова є невід'ємною частиною бізнесу. Вони показують, як потрібно будувати бізнес із турботою про суспільство та навколишнє середовище.

Список використаних джерел

1. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу в україні: сучасний стан та напрями вдосконалення. // Modern Economics. – 2017. №1 – С. 26.

2. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015.

3. Розвиток напрямів соціальної відповідальності бізнесу у світі та в Україні: еволюційний аспект. // економіка. – 2014.№26 – С.9-16.

4. Соціальна відповідальність. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://studopedia.su/4_15405_sotsialna-vidpovidalnist.html.

5. Як рівень соціальної відповідальності бренду впливає на покупки українців?.2017. .Режим доступу до ресурсу: https://www.nielsen.com/ua/uk/insights/reports/2015/Social-Responsibilities-of-brands.html.

6. Ловінська Л. Г. Нормативно-правове забезпечення звіту про управління підприємств в Україні / Л. Г. Ловінська, Я. В. Олійник, Т. А. Бондар // Фінанси України. - 2018. - № 6. - С. 19-44.

УДК 657

Етенко А. В.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька ділність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасний етап соціально-економічних відносин в Україні характеризується зростанням уваги до соціальних та екологічних проблем, що зумовлює необхідність трансформації положень економічної науки в напрямі забезпечення сталого розвитку економічних систем усіх рівнів. Концепція сталого розвитку спрямована на гармонізацію економічних, соціальних та екологічних складових суспільного розвитку, що дозволяє вирішувати проблеми збереження навколишнього середовища, підвищення соціального розвитку суспільства та подолання наслідків економічної кризи.

Одним з принципів соціально відповідального бізнесу є підзвітність. Соціальна звітність є найкращим інструментом для інформування зацікавлених сторін про вплив компанії на сталий розвиток і демонструє її прихильність до соціальної відповідальності. Така звітність базується на стандартах, розроблених рядом міжнародних організацій, а також етиці, культурі, моралі, ідеях про соціальну справедливість, релігійних обмеженнях тощо.

Соціальна звітність є публічною і розглядається як інструмент інформування акціонерів, співробітників, партнерів та клієнтів підприємства про те, як і якими темпами воно реалізує закладені в своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності. Разом з тим, враховуючи факт, що об'єктивно можна оцінити лише показники, які мають грошову оцінку, а всі інші є результатом суб'єктивної думки – окремі зарубіжні фахівці вважають її засобом «обману» суспільства [1].

В українських економічних колах активно обговорюється питання про сутність соціальної звітності, її мету та доцільність складання. При цьому можна виокремити наступні підходи до сутності соціальної звітності:

- це звіти компаній, що містять інформацію не тільки про результати економічної діяльності, але соціальні та екологічні показники;

- це звітність, що забезпечує збалансоване і розумне уявлення про стійкий розвиток організації, включаючи позитивні і негативні аспекти;

- це звітність, що утримує добровільну інформацію про соціальні, економічні та екологічні показники компанії, яка стандартизує цю інформацію відповідно до одного з показників ефективності та робить її загальнодоступною для усіх зацікавлених осіб.

Головною метою соціальної звітності є поєднання інформації про фінанси, вплив оточуючого середовища на діяльність підприємства та соціальні аспекти в один чіткий, взаємопов'язаний та придатний для порівняння формат.

Досягнення зазначеної мети можливе лише за умови стандартизованого підходу до формату соціальної звітності, який передбачає висвітлення діяльності підприємства під трьома кутами зору: економічних, екологічних та соціальних результатів діяльності. Такий формат уможливлює порівнянність зі звітами інших компаній та забезпечує визначення соціального рейтингу компанії у міжнародній діловій спільноті. Значущості стандартизованим звітам додає необхідність проходження соціального аудиту і, як результат, більша довіра до них користувачів.

Україна лише на початку свого шляху до розробки концепції соціально відповідального бізнесу, але вже є перші кроки окремих компаній, і ця практика все більше поширюється. Розповсюдження ідей сталого розвитку компаній та необхідність дотримання принципів призвело до того, що все більше українських компаній усвідомлюють той факт, що стандартна фінансова звітність не відтворює усього спектру інформаційних потоків підприємства. Таким чином, необхідна розширена звітність, яка включає ряд інших показників (зокрема нефіансових).

Досвід соціального звітування українських підприємств ґрунтується, в основному, на наданні нестандартизованих звітів, що не вимагають підтвердження їх достовірності. Такі звіти характеризуються істотною строкатістю показників, які більшою мірою виступають засобом реклами підприємства, а ніж мірилом його соціальної відповідальності. До найпоширеніших аспектів соціального звітування українські компанії відносять: умови праці та розвиток людського капіталу; збереження і відтворення довкілля; доброчинність і благодійництво [2, с.211].

Така ситуація пов'язана, у першу чергу, з відсутністю теоретичного обґрунтування і практичного досвіду у переважної більшості вітчизняних підприємств щодо формування показників соціальної відповідальності, а по-друге, нерозумінням переваг стандартизованих звітів. Відтак, кожне підприємство визначає формат соціальної звітності відповідно до власних потреб.

Однак, з подальшим економічним та конкурентним розвитком такий чинник, як соціальна активність підприємств, буде все більш важливим і створить міцну основу для розвитку національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Жиглей І.В. Соціальна відповідальність бізнесу як передумова становлення соціально-орієнтованої економіки в Україні. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2007. № 3 (41). С. 172-179.

2. Гнилицька Л. В. Проблеми та перспективи впровадження звітності зі сталого розвитку в Україні. Фінанси, облік і аудит. 2016. Вип.28. С. 199-214.

УДК 657

Єфімова Л.І.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ СФЕРИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В даний час все більш нагальним стає завдання перепідготовки та підвищення кваліфікації працюючих бухгалтерів і нових кадрів бухгалтерії. Відомо, що система освіти бухгалтерів повинна реагувати на зміни, оскільки існує у середовищі, що постійно змінюється [3]. Нові соціальні та економічні умови, зміни в законодавстві, розвиток ринкових відносин і поступове інтегрування у світову економіку зобов'язують облікових працівників здійснювати професійну діяльність на міжнародному рівні з урахуванням європейських стандартів і принципів.

Міжнародний досвід зазначає, що у професійній освіті бухгалтерів показником високого рівня фахівця є досвід роботи, набуті практичні навички та наявність не тільки диплому вищого навчального закладу про відповідну вищу освіту, але й міжнародного сертифікату за кваліфікаційною програмою, визнаною в усьому світі.

Українська практика показує, що бухгалтер і аудитор – одна з найбільш масових професій в нашій країні. Сьогодні вона займає перше місце не тільки в рейтингах найпопулярніших професій, а й є досить поширеною серед інших спеціальностей економічного спрямування. У сучасному світі все змінюється дуже швидко, тому підвищення кваліфікації бухгалтерів періодично необхідно проходити всім фахівцям цієї області. Підвищення кваліфікації бухгалтерів у навчальних центрах дозволить завжди бути в курсі останніх тенденцій (змінюється законодавство, інформаційне забезпечення бухгалтерського обліку, методи роботи). Пройшовши підвищення кваліфікації за програмами підвищення кваліфікації професійних бухгалтерів, сучасний бухгалтер значно збільшить свою професійну значущість і зможе розраховувати на зростання в кар'єрі та фінансової винагороди. Хоча сертифікація бухгалтерів і набуває все більшого поширення в Україні, але здійснюється вона більше під впливом різних

міжнародних проектів і грандів, ніж з ініціативи самих бухгалтерів і власників підприємств [2, с. 27].

Спираючись на стандарти освіти Міжнародної федерації бухгалтерів (МФБ, IFAC), які вступили в дію з 2005 року, необхідно запровадити систему постійного підвищення кваліфікації бухгалтерських кадрів. Для забезпечення підвищення рівня професії бухгалтера через освіту, федерація розробила сім міжнародних стандартів (International Education Standardsfor Professional Accountants), що є обов'язковими для всіх членів Міжнародної федерації бухгалтерів. МФБ посилює відданість професійних бухгалтерів цінностям, які відображено в «Кодексі етики професійних бухгалтерів» [1].

Діюча система вищої освіти з підготовки бухгалтерів не може впоратися із завданнями підготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів у значних обсягах і умовах реформування.

З найважливіших факторів-впливу при підготовці висококваліфікованих бухгалтерів є роль інформаційних технологій. Інформаційні технології, які використовуються при отриманні бухгалтерської освіти:

- методичні та навчальні електронні посібники;
- електронні навчальні та методичні матеріали;
- наукові інтернет-ресурси;
- різні інтерактивні та ділові ігри, тренінги, тренажери;
- лабораторії, оснащені персональними комп'ютерами.

Одне з питань, яке слід враховувати перед освітою бухгалтерів на курсах 1С, є її якість. Навчання курсів проводять сертифіковані викладачі, які успішно склали іспити на право викладання того чи іншого курсу й отримали відповідний сертифікат. Проблеми, що виникають при навчанні кадрів в області бухгалтерського обліку:

- до процесу освітньої галузі слід залучати не тільки освітянських спеціалістів, а й спеціалістів відповідної галузевої належності;
- конфлікт теоретичної бази та практичної підготовки бухгалтерів;
- відсутність взаємодії навчальних закладів і профільних підприємств;
- керівництво підприємства не приділяє належної уваги організації обліку, ставлячись до цього як до «другорядного» процесу;
- закритість інформації на підприємствах, а також обмежена кількість оприлюднених звітів.

Згідно зі статистикою, бухгалтер, який має досвід роботи 3-4 роки та має сертифікати або дипломи, що підтверджують регулярне підвищення кваліфікації, отримує заробітну плату в два, а то і в три рази більше.

Удосконалення професійних навичок, оновлення отриманих знань в області податкового законодавства, підвищення компетентності в обробці великих масивів фінансової інформації – лише неповний перелік вимог, яким повинні відповідати фахівці бухгалтерії. Все це дозволяє оптимізувати власний робочий процес, підвищити ефективність проведених розрахунків та аналітики.

Список використаних джерел

1. Валуєв Б. І. Теоретичні основи бухгалтерського обліку: навчальний посібник / К.: Знання Пресс, 2002. 214 с.

2. Дем'яненко М. Я. Науково-методичний та інформаційних супровід розвитку професії бухгалтера-фінансиста / Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи: Тези доп: ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф.: 29-30 листопада 2007р. / Відп. за вип. В. М.Жук. – К.: "Юр-Агро-Веста", 2007. 268с. – С. 27-29.

3. Кодекс етики професійних бухгалтерів 2009. Міжнародна федерація бухгалтерів; пер. з англ.; за ред. С. Я. Зубілевич. К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2010. 124 с.

УДК 657

Захарченко О.О.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

В сучасних умовах діяльність будь-якого підприємства базується на використанні грошових розрахунків і майнового обміну, а розрахунки з дебіторами, є безумовною частиною господарської діяльності підприємства. Зазвичай вони виникають, коли справа йде про реалізацію продукції, товарів, робіт, послуг як продукту основної діяльності підприємства. Заборгованість дебіторів, унаслідок таких операцій, становить значну частку оборотних активів.

На сьогоднішній день постає проблема надмірності обсягів дебіторської заборгованості на українських підприємствах, що негативно впливає на їх фінансовий стан. За період з 2012 по 2017 роки поточна дебіторська заборгованість підприємств України зросла на 30,11%. Найбільша її частка характерна для промисловості. На кінець 2017 року вона складала 1781004,4 млн. грн., що на 44,13% більше в порівнянні з 2012 роком. Саме тому питання організації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві, є як ніколи актуальним і потребує удосконалення [1].

Організація обліку дебіторської заборгованості на будь-якому підприємстві передбачає виконання певних завдань таких як: визначення об'єктів облікової політики дебіторської заборгованості; достовірне, своєчасне та повне відображення операцій пов'язаних з дебіторською заборгованістю; визначення класифікаційних ознак дебіторської заборгованості; вибір методу формування резерву сумнівних боргів; складання звітності про стан дебіторської заборгованості тощо.

Одним із удосконалень організації обліку є правильне управління дебіторською заборгованістю. Саме тому при її організації необхідно виконувати

такі заходи: встановити критерії надання товарного кредиту (розмір і термін повернення боргу, розмір знижок та штрафні санкцій); визначити групи основних клієнтів яких небажано втрачати; встановити групи неплатників, у яких необхідно вимагати термінове погашення боргу; визначити види продукції за якими найчастіше виникає заборгованість; запровадити сучасні методи управління дебіторською заборгованістю (факторинг, страхування фінансових ризиків та інші) [2,с.821].

Такі заходи є ефективними, проте й вони не надають стовідсоткову гарантію, що найкращі дебітори будуть вчасно закривати свою заборгованість перед підприємством. Альтернативним варіантом є вказання додаткової умови про комерційне кредитування, де зазначити різні форми сплати дебіторської заборгованості такі, як аванс у не грошовій формі,чи бартер.

Для обліку розрахунків із дебіторами використовуються 36 рахунок «Розрахунки з покупцями та замовниками» та рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Для покращення обліку дебіторської заборгованості варто додати для цих рахунків субрахунки третього та четвертого порядку. Наприклад, додати субрахунок до рахунку 36, а саме 365 «Розрахунки за відстроченими платежами», на якому здійснюється облік дебіторської заборгованості, за якою було відстрочене виконання зобов'язань за договорами. Це надасть можливість чітко окреслити суми заборгованості, за якою слід нараховувати резерв сумнівних боргів і здійснювати контроль за дебіторською заборгованістю. Також до 36 рахунку варто запропонувати субрахунки 366 «Розрахунки з вітчизняними замовниками» і 367 «Розрахунки з іноземними замовниками». Це покращить аналітичність розрахунків із дебіторами, оскільки, розподілення покупців і замовників, дозволять відокремити передачу готової продукції замовникам та реалізації товарів покупцям [2,с.821].

Якщо порівняти облік дебіторської заборгованості у зарубіжних країнах, то варто зауважити, що поняття обліку дебіторської заборгованості за кордоном трактується неоднаково, але зміст залишається незмінним. Насамперед зобов'язання покупців чи інших контрагентів перед компанією визнається дебіторською заборгованістю як в Україні, так і в зарубіжних країнах. Відмінність полягає у врахуванні наданих знижок і розмежуванні дебіторської заборгованості з фінансовими активами, що у вітчизняній практиці передбачає розгляд окремими активами. Для запровадження іноземного досвіду надання знижки потрібно адаптувати вітчизняну методику відображення знижок і відмовитися від використання субрахунку 285 «Торгова націнка», а також розробити певний окремий субрахунок, або субрахунки наступних порядків у складі дебіторської заборгованості[3].

Удосконалення обліку дебіторської заборгованості, за вище вказаними напрямами, має підвищити її ефективність, що забезпечить своєчасність, повноту та юридичну обґрунтованість розрахунків із дебіторами.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua

2. Васільєва Л. М. Організація обліку дебіторської заборгованості та шляхи її удосконалення / Молодий вчений. 2017. С. 820–823.

3. Кюрджиєв А. С. Дебіторська заборгованість підприємства [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/5633/5660

УДК 657

Івлієва К.Г.,
студентка ІІТЕ, 3 курсу, спец. 6і01 «економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Чередніченко Т.В. - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ЦІЛІ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Серед лідерів українського бізнесу зростає розуміння того, що підготовка нефінансової звітності як частини впровадження концепції корпоративної соціальної відповідальності допомагає компаніям завоювати довіру зацікавлених сторін завдяки розкриттю позиції компанії з економічних, соціальних та екологічних питань. За умов фінансової, економічної та політичної кризи, що склалася у країні стає зрозумілим, що тільки впровадження ефективних форм господарювання дозволить сформувати стале суспільство та забезпечити безперервну діяльність суб'єкта господарювання. Фактори економічної ефективності, у свою чергу, повинні істотно доповнюватися чинниками етичного, соціально та екологічного характеру.

Нефінансова звітність є досить новою корпоративною практикою як в Україні, так і в світі, тому не існує однозначного визначення цього поняття. Зазвичай під цим поняттям розуміють звітність організації щодо її економічних, соціальних і екологічних результатів діяльності. Вона може розкривати питання за такими напрямами: управління персоналом, охорона праці і техніка безпеки, корпоративне управління, управління ризиками, благодійність, охорона навколишнього середовища, управління якістю продукції, взаємодія із зацікавленими сторонами, дотримання принципів корпоративної етики.

Історію нефінансової звітності можна умовно розділити на чотири етапи залежно від того, яку основну функцію вона виконувала: інформаційну, рекламну, комунікативну, інструмента планування та оцінки.

Перші практичні спроби складання звітів були зроблені в Європі у 70-х роках XX століття. Нерідко ці публікації з'являлися у зв'язку з конфліктними ситуаціями, що виникали або всередині компанії (серед працівників, з участю профспілок), або ззовні (претензії, висунуті громадськими організаціями, жителями тих чи інших територій, критичні виступи в пресі тощо).

На першому етапі інформаційна функція нефінансових звітів була однією із найважливіших, але нині вона ґрунтовно доповнена іншими стратегічними завданнями.

На другому етапі спостерігаємо значний розвиток методології звітності. Зміст звітів ставав все більш різноманітним, вони почали активно використовуватися компаніями в цілях PR (Public Relations – зв'язки з громадськістю).

На третьому етапі відбулася конвергенція теорії стейкхолдерів та концепції корпоративної відповідальності, все частіше лунали пропозиції використовувати звіт як засіб зворотного зв'язку із зацікавленими сторонами. Комунікативна функція виявилася набагато продуктивнішою, ніж тільки PR, і сьогодні обов'язково береться до уваги під час розробки концепції звіту.

На четвертому етапі, що розпочався у 1990-х роках, сформувався підхід, згідно з яким діяльність у сфері корпоративної відповідальності або сталого розвитку повинна мати системний характер, тобто управлятися так само, як і інші бізнес-процеси. Багато великих компаній розробили власні системи управління цією діяльністю. Саме тоді визначилася найважливіша внутрішня функція нефінансових звітів – це інструмент планування й оцінки діяльності.

Підготовка нефінансового звіту у довільній формі або за одним з міжнародних стандартів є фінальним етапом впровадження стратегій корпоративної соціальної відповідальності суб'єктом господарської діяльності.

Підготовка нефінансової звітності передбачає побудову стійкої системи взаємодії з зацікавленими сторонами, а також збору та аналізу інформації. Вирішення цього завдання неможливе без підтримки з боку вищого керівництва, активної участі співробітників, чіткого розподілу відповідальності між підрозділами та достатніх ресурсів.

Щодо цілей, нефінансова звітність сприяє більш успішному і стійкому розвитку організації за рахунок своєчасного задоволення інформаційних потреб зацікавлених сторін щодо економічних, соціальних та екологічних показників діяльності суб'єкта господарювання.

Отже, метою складання нефінансових звітів є доведення суспільству свого прагнення дотримуватися принципів соціальної відповідальності. Звіти деяких компаній показують високий рівень підготовки до самої процедури звітування та відповідальності за подану у звітах інформацію. Саме соціальна звітність буде ефективним інструментом внутрішньої та зовнішньої політики діяльності підприємств, що стане основою для розробки та реалізації стратегічних проектів бізнесу.

Підготовка нефінансової звітності –досить нова корпоративна практика як в Україні, так і в світі в цілому. У зв'язку з цим існує низка проблем, пов'язаних з термінологією, стандартами і сприйняттям нефінансової звітності у суспільстві. Незважаючи на це, практика підготовки нефінансової звітності є серйозною інвестицією у довгострокові відносини з ключовими зацікавленими сторонами .

УДК 657

Йовенко Ю.П.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

НОВА МОДЕЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В європейському просторі функціонує безліч економічно та соціально важливих для країн-союзників інститутів. Одним із найважливіших є інститут бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах виступає як пріоритетний прийом ґрунтовного управління фінансово-господарською діяльністю суб'єктів ринку, фундаментом раціонального прийняття обдуманих ефективних управлінських рішень із врахуванням змін інституціонального середовища [1]. Національна облікова модель характеризується низкою ключових параметрів, серед яких на перший план виходять діючі НП(С)БО та план рахунків, аспекти організації облікових процедур у діяльності конкретного суб'єкта господарювання. Важливе місце належить методологічним аспектам формування кінцевого фінансового результату господарювання. Для того щоб наша країна могла займати передові позиції і достойно конкурувати, необхідно розробити принципово нову модель бухгалтерського обліку, яка б враховувала зовнішнє та внутрішнє партнерське середовище між суб'єктами європейських країн і містила подібні облікові концепції цих країн, зважала на позитивні аспекти зарубіжного досвіду та ефективно функціонувала в європейському просторі, базувалась на діючому нормативному просторі, що поєднує національні стандарти бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності та GAAP [2] Франції, Великої Британії, Германії та інших країн ЄС, а також EC Directives [3].

Проаналізувавши економічні джерела, що стосуються моделі бухгалтерського обліку в Україні, автором виділені основні складові, що треба до неї включи: нормативний простір, політичне середовище, інформаційне підґрунтя звітних форм, потенційні напрями співпраці в рамках укладання комерційних контрактів з країнами ЄС. Схожі погляди має й дослідник Євдощак В.І., конкретизуючи їх додатковими елементами у моделі. Особливу увагу приділяє обліково-аналітичному наповненню звітних форм, що мають набувати структури актуарних звітних форм. Адже тоді облікове забезпечення буде формувати прогнозні зміни на довготривалі часові періоди, а європейські інвестори будуть володіти даними про потенційні можливості примноження багатства [4].

Зрозуміло, що облікові моделі країн ЄС чинять не прямий, а опосередкований вплив на національну концепцію облікового вчення, та все ж основні джерела регулювання обліку, загальна характеристика інструментів

регулятивного впливу та професійні кваліфіковані фахівці в даній сфері показують найбільшу взаємодію.

Проведене дослідження дає можливість сформувати такі висновки: наша держава буде мати високі конкурентні переваги серед розвинених країн ЄС, якщо відбудеться комплексна переорієнтація традиційної системи бухгалтерського обліку. Необхідно сформувати таке облікове забезпечення, яке б показувало перспективи бізнесу та притягувало фінансові ресурси з-за кордону. Щоб це реалізувати, треба ввести потрійну систему рахівництва, базою якої є актуарний підхід до побудови облікових процедур та узагальнення звітної інформації в новій національній моделі бухгалтерського обліку, що враховує як внутрішнє, так і зовнішнє середовище співпраці з країнами ЄС.

Список використаних джерел

1. Воронко Р.М. Облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник. Львів: Магнолія 2006, 2012. 744 с.

2. Directive (European Union) [Електронний ресурс] / Режим доступу:www.icqc.eu

3. Generally Accepted Accounting Principles (GAAP) [Електронний ресурс] Режим доступу: www.fasb.org

4. Євдощак І.В. Зарубіжний вплив на облікову модель України в умовах євроінтеграційних тенденцій/ Actual problem sofeconomics. 2016. №10(184)

УДК 657

КалашникА.І.

студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БІЗНЕС-ОСВІТИ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Необхідною умовою економічного розвитку країни сьогодення є удосконалення системи безперервної освіти, що обумовлено особливостями світових соціально-економічних процесів, таких як посилення глобалізації, технологічні зміни та поширення нових інформаційно-комунікаційних технологій, що змінюються, природа праці і ринку зайнятості та ін.

Освіта – це порівняно нове явище на українському ринку освітніх послуг. Досліджували питання розвитку бізнес-освіти як в Україні так і за кордоном різні науковців. Вивченню комплексу проблем, пов’язаних із бізнес-освітою та її становленням в Україні активно сприяла наукова та науково-практична діяльність Б. Андрушківа, С. Вовканича, В. С. Арутюнов, К. С. Бенсон, Б. М. Гаврилишин, С. Д. Гвоздьов, В. В. Годін, Л. І. Євенко, О. Кузьміна, В. С. Єфремов, Л. Д. Мулик, Л. М. Кареліна, та інші. В їхніх працях розглядаються загальні проблеми освіти, бізнесу, державного регулювання розвитку освіти, державного

сприяння розвитку бізнесу [1]. Однак практично відсутні дослідження, які б створювали підґрунтя для формування освітнього середовища для малого та середнього бізнесу в системі інфраструктурної підтримки підприємництва з урахуванням інших її елементів (інформаційних, інноваційних, експертно-технічних тощо).

Визначення ролі бізнес-освіти в системі інфраструктурного забезпечення підприємництва потребує уточнення самого поняття «бізнес-освіта». На думку Л. І. Євенко, «бізнес-освіта – це освітня діяльність з підготовки людей, що беруть участь у виконанні функції управління на підприємствах і в господарських організаціях, які діють в умовах ринку і ставлять своєю головною метою отримання прибутку» [3, 4]. Також існує визначення бізнес-освіти як навчання, межі якого достатньо широкі – від освіти школярів і першої вищої освіти до підвищення кваліфікації керівників вищої ланки корпорацій. Хоча дане визначення є досить суперечливим через спрямованість цього типу освіти на людей з достатнім базовим рівнем, однак воно все ж таки дозволяє виховувати підприємницькі здібності вже з початку навчання.

В. В. Годін наводить досить філософське визначення завдання бізнес-освіти як перенавчання людей, яким належить працювати в компаніях нового типу і котрі володіють менеджерськими навичками [2]. Л. М. Кареліна доводить, що бізнес-освіта полягає перш за все у підготовці управлінських кадрів, у післядипломній освіті, тобто в навчанні бізнесу і менеджменту тих, хто вже здобув першу вищу (або середню спеціальну) освіту і має намір присвятити себе підприємницькій або управлінській кар'єрі[3].

Бізнес-освіта - є одним із секторів освітньої галузі, що найдинамічніше зростають. Постійне збільшення потреб в оновленні знань та підвищення вимог до їх якості в умовах глобалізації освітнього простору вимагають відповідної пропозиції на ринку. Річний обіг ринку бізнес-освіти у світі складає близько 100-200 млрд. доларів. Ємність українського ринку оцінити досить важко через велику кількість дрібних гравців і відсутність якісної статистики. Провідні оператори відзначають збільшення власних прибутків і постійну появу нових конкурентів. Загальновизнано, що на українському ринку бізнес-освіти головним споживачем є студент[5].

Для того аби удосконалити системи безперервної бізнес-освіти необхідна комплексна система: розширення кола постачальників послуг додаткової освіти; формування національної системи кваліфікації та її сертифікації, професійних стандартів; формування багатого культурно-освітнього середовища, що сприяє самоосвіті і безперервній освіті; розвиток системи освітнього консультування і підтримки безперервної освіти. [6].

Отже, актуальність проблеми бізнес-освіти та вдосконалення системи безперервної освіти для України пояснюється в даний час переходом до нової економіки, заснованої на знаннях. У нових умовах особливо гостро відчувається потреба постійного оновлення професійних знань і навичок та підвищення кваліфікації кадрів, відповідно до потреб сучасного ринку праці. Зміни в національній економіці підвищують роль безперервної освіти для населення, визначають необхідність подолання розриву, що виникає між потребами

сучасного ринку праці та можливостями освітньої сфери. Безперервна освіта не тільки стає все більш необхідним елементом сучасних вищих навчальних закладів, а й фактором соціально-економічного розвитку окремих регіонів і країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Михальська В.В. Державне регулювання механізму формування освітнього середовища для малого та середнього підприємництва / Механізми державного управління К., 2007. 24 с.

2. Годін В.В. Роль бізнесової освіти в розвитку молодіжного підприємництва [Електронний ресурс] / http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream//Piddubna.pdf

3. Кареліна Л. М. Методи та форми управління бізнес освітою в системі торгово-промислових палат/ «Економіка і управління народним господарством». СПб., 2010. 28 с.

4. Евенко Л.И. Модели бизнес-образования в западных странах [Електронний ресурс] Режим доступу : http://www.management.com.ua/be/be031.html.

5. Тягушева О.Г. Необхідність та перспективи безперервності освіти як принципу освітньої політики України / Теорія та практика державного управління. Харків, 2008. №3(22). с. 359 – 366.

6. Офіційний сайт організації економічного співробітництва і розвитку[електронний ресурс]. режим доступу: www.oecd.org

УДК657

Катеринюк О. М.,
студентка ф-ту маркетингу, 2 курс, спец. 075 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т. В. – к.е.н,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах ринкових відносин виникає необхідність використання облікової інформації для економічної безпеки підприємства. Тут фінансова звітність є базою оцінки діяльності підприємств, забезпечує інформацією зовнішніх користувачів облікової інформації, які приймають рішення про інвестування капіталу в його розвиток, банківського кредитування, придбання акцій, отримання дивідендів тощо.

Сучасний стан світової економіки обумовлює необхідність розробки кожним суб’єктом господарювання дієвої системи економічної безпеки, спроможної мінімізувати існуючі загрози його фінансовій стійкості та підвищити безпеку подальшого функціонування.

Економічну безпеку підприємства можна вважати універсальною категорією, яка віддзеркалює захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища, а також спонукає менеджмент

швидко реагувати й усувати загрози, які можуть вплинути на конкурентоспроможність та економічну стабільність підприємства [1].

Вивчаючи сучасні погляди на сутність фінансової безпеки підприємства, виокремимо два основні напрями дослідження фінансової безпеки підприємства. Перша група науковців покладає в основу фінансової безпеки підприємства ефективне використання ресурсів, оскільки ключовою метою діяльності будь-якого підприємства є одержання максимально можливого прибутку за мінімальних витрат. Друга група науковців досліджує фінансову безпеку підприємства, оцінюючи його фінансовий стан, фінансову стійкість, платоспроможність за показниками фінансової звітності.

Фінансова звітність містить історичну інформацію про внутрішні процеси підприємства і зазвичай не відображає ринкових тенденцій. Натомість на капітал підприємства накладають відбиток латентні ризики, пов'язані з ринковою вартістю його активів, історична вартість яких може істотно різнитися [2].

Фінансова звітність складається з: балансу (звіту про фінансовий стан) (далі – баланс), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (далі – звіт про фінансові результати), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності.

Під час формування фінансової звітності потрібно дотримуватись низки принципів, визначених НП(С)БО 1, та намагатися забезпечити їй якісні характеристики (дохідливість, доречність, достовірність, зіставність).

Однією з якісних характеристик фінансової звітності підприємства є достовірність, яка пов'язана з оцінкою активів та зобов'язань. Зауважимо, що національні стандарти бухгалтерського обліку передбачають альтернативні варіанти оцінювання активів та зобов'язань — справедливу вартість й собівартість. Недостовірна оцінка активів і зобов'язань у фінансовій звітності підприємства загрожуватиме його фінансовій безпеці, оскільки спричинятиме уявлення необґрунтованих управлінських рішень як на рівні підприємства, так і на рівні галузі й держави.

Фінансова звітність відображає достовірну і повну інформацію про процеси (операції, події), які можуть впливати на ухвалення управлінських рішень. Крім того, завдяки показникам цієї звітності можна дати обґрунтовану оцінку минулим, поточним і майбутнім господарським подіям [3].

Історично фінансовий стан підприємства визначався рівнем його забезпеченості необхідними грошовими коштами для здійснення звичайної господарської діяльності. В сучасних умовах фінансовий стан прирівняно до фінансовою конкурентоспроможністю, зокрема кредитоспроможністю, платоспроможністю, забезпеченістю фінансовими ресурсами, спроможністю фінансувати свою діяльність.

На мою думку, для поліпшення якості вітчизняної фінансової звітності, потрібно проводити реформування й удосконалення на основі застосування міжнародних стандартів фінансової звітності, також потребує розроблення національна концептуальна основа фінансової звітності.

У ринкових умовах господарювання якісно трансформується роль вітчизняної фінансової звітності підприємств. Сьогодні вона є елементом

інфраструктури ринкової економіки та реальним засобом комунікації, за допомогою якого менеджери різних рівнів і галузей мають змогу формувати стратегію і тактику розвитку підприємства. Саме на підставі даних фінансової звітності можна оцінити майновий стан, результати діяльності та економічний потенціал суб'єкта господарювання, спрогнозувати майбутні грошові потоки та визначати напрями його розвитку, ухвалювати ефективні управлінські рішення у сфері фінансової безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Рзаєв Г. І. Фінансова звітність підприємств: аналітичні можливості та перспективи використання : моногр. - Кам'янець-Подільський: Медобори 2015. 224 с.

2. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія/ Л.В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 305 с.

3. Іонін Є. Є., Беспалова А. Г. Аналітичне підґрунтя забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання – Рівно: Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка».- 2014. - Вип. 27.- С. 126–131.

УДК 657

Катрич Д.,
студент ф-ту маркетингу, 2 курс,
спец. 6Р04 «Комерційна діяльність та логістика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д. е .н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНІ ІНІЦИАТИВИ З ПИТАНЬ УНИКНЕННЯ ПОДВІЙНГО ОПОДАТКУВАННЯ МІЖ КРАЇНАМИ

У сучасних умовах поширення інтеграційних процесів, інтернаціоналізації та інтенсифікації економіки зберігаються проблеми у податковій сфері, оскільки податки визначають розвиток міжнародної торгівлі, рух інвестицій, здійснення міжнародних зв'язків.

Діюча податкова система України за своїм складом подібна до податкових систем розвинених європейських країн, проте вона не стала інструментом підвищення конкурентоспроможності держави та характеризується значним тіньовим обігом. Прийняття Податкового кодексу України стало важливим кроком на шляху адаптації податкового законодавства України до права Європейського Союзу. Податковий кодекс спрямований на створення в Україні стабільної податкової системи з метою запобігання випадкам подвійного оподаткування, справедливий підхід до оподаткування всіх категорій платників податків, упорядкування стягнення податків та посилення відповідальності за ухилення від сплати та їх несвоєчасну сплату, підтримку пріоритетних галузей економіки, заохочення розвитку вітчизняного виробництва, стимулювання інвестиційних процесів, зниження податкового навантаження, дотримання міжнародних угод щодо оподаткування, забезпечення прав платників податків,

створення дієвого механізму контролю з боку податкових органів, обмеження можливостей ухилення від оподаткування.

На сьогодні в Україні відсутня цілісна узгоджена політика держави стосовно забезпечення дії міжнародних договорів у сфері оподаткування, що призводить як до виникнення додаткових перешкод для сумлінних платників податків, так і до збільшення кількості випадків неналежного застосування положень договорів про уникнення подвійного оподаткування. Розширення міжнародного співробітництва неминуче породжує подвійність (багатомірність) оподаткування. З огляду на це постає нагальна потреба детального вивчення сучасного стану регулювання питань усунення подвійного оподаткування у світовому масштабі та визначення напрямів вирішення цієї проблеми в Україні.

Поділ платників податків на резидентів та нерезидентів потребує певної системи обліку доходів та відповідної системи справляння податків. Тому в кожній країні постає питання обліку доходів громадян, отриманих як на території певної держави, так і за її межами.

Законодавства країн світу мають певні особливості оподаткування доходів громадян і різняться рівнем розвитку та податковим навантаженням, що призводить до міжнародного подвійного оподаткування. Недосконаліть національного податкового законодавства призводить до подвійного оподаткування в межах країни.

Подвійне оподаткування виникає під час обкладання одним і тим же або аналогічним податком одного об'єкта оподаткування окремого платника податків за один і той же проміжок часу. Під подвійним оподаткуванням не завжди слід розуміти буквальне використання однакових податкових важелів, адже воно можливе також за умови часткового накладання одного об'єкта на інший, причому це явище має місце як у межах національної системи податків і зборів, так і у різних податкових системах.

На практиці можна виділити такі найчастіші випадки виникнення подвійного оподаткування:

1) особа є резидентом однієї держави, одержує дохід або має майно (капітал) в іншій державі та і обидві держави обкладають цей доход або майно;

2) декілька держав піддають обкладанню весь одержаний однією особою дохід;

3) декілька держав оподатковують одержаний в одній державі дохід особи, яка не є резидентом у жодній з цих держав.

Проблема усунення подвійного оподаткування в світовій практиці здебільшого вирішується прийняттям міжнародних угод. Міжнародні конвенції (угоди, договори), що розглядають оподаткування, можуть приймати різні форми.

У діючих податкових угодах держави, платники податків яких є резидентами, додержуються двох головних принципів при усуненні подвійного оподаткування.

Принцип податкового звільнення - згідно якого держава резиденції не оподатковує доход, який у відповідності з конвенцією може оподатковуватися в іншій державі.

Принцип податкового кредиту - який передбачає залікспачених податків за кордоном у рахунок внутрішніх податкових зобов’язань.

Найчастіше в міжнародній податковій практиці спостерігається двостороннє усунення подвійного оподаткування. Обов'язковою умовою уникнення подвійного оподаткування є міждержавні угоди, які стосуються взаємного погодження юридичної інтерпретації фіскальних порушень.

Сьогодні в нашій державі існує система двосторонніх чи багатосторонніх міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування доходів і капіталу. При цьому такі договори укладаються на основі типових моделей конвенцій чи договорів про уникнення подвійного оподаткування.

Одночасно питання методів уникнення подвійного оподаткування врегульовано на рівні законодавчих актів. Так, у ст. 13 Податкового кодексу України закріплені загальні засади застосування методів уникнення міжнародного подвійного оподаткування.

Враховуючи сучасні економічні тенденції розвитку міжнародних відносин України з країнами ЄС, потрібно ретельно ставитись до укладання угод про уникнення подвійного оподаткування, які підписуються з іншими державами.

УДК 657

Клименко Є. О.
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ДІАГНОСТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Однією з найважливіших проблем, з якою зіштовхуються вітчизняні суб’єкти господарювання є невизначеність їх функціонування, спричинена нестабільністю економіки, посиленням конкуренції з боку іноземного капіталу та загостренням соціально-політичної кризи в Україні. Як наслідок 80% суб’єктів підприємництва в Україні працюють поза потребами ринку, мають низьку конкурентоспроможність, або взагалі є потенційними банкрутами.

У зв’язку з цим виникає нагальне завдання щодо формування політики адаптації підприємства до впливу негативних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища з метою раннього виявлення найбільш істотних ризиків, і на цій основі прийнятті управлінських рішень щодо їх нівелювання.

Серед найбільш розповсюджених економічних методів управління підприємницькими ризиками слід відмітити економічну діагностику, під якою розуміють визначення (оцінювання) фінансово-економічного стану підприємства шляхом запровадження комплексу контрольно-аналітичних процедур з метою завчасного виявлення слабких ланок і ”вузьких місць” у його діяльності. Процес

діагностики ризиків передбачає виявлення проблем у діяльності підприємства на основі системного аналізу причин та факторів їх виникнення.

Незважаючи на те, що питанням діагностики як одному з інструментів ризик-менеджменту приділено увагу у працях таких учених-економістів як Л. Гнилицька, Г. Козаченко, О. Ляшенко, Є. Лапченко, Є. Олейников, та інших, слід зауважити, що у своїй переважній більшості зазначені публікації обмежуються лише питаннями теорії діагностики ризиків та не надають можливості конкретного практичного застосування в системі ризик-менеджменту окремих суб'єктів господарювання.

Натомість фахівці у сфері ризик-менеджменту потребують дієвого методичного обґрунтування при застосуванні діагностики в управлінні ризиками, адже рівень підприємницьких ризиків є вагомим фактором впливу на фінансовий результат підприємства. Як зазначає у своїх дослідженнях Л. Гнилицька майже 90% менеджерів при діагностуванні ризиків покладаються лише на свій досвід, оскільки їм не доступний у повній мірі контрольно-аналітичний інструментарій проведення якісної економічної діагностики підприємницьких ризиків [1]. Як наслідок спостерігається суцільний суб'єктивізм при оцінюванні ступеня істотності ризиків та визначенні пріоритетності заходів з їх мінімізації.

Відтак виникає необхідність розробки дієвої моделі діагностики ризиків підприємницької діяльності як інструмента управління ними. У цьому контексті цікавими є розробки Є. Лапченко, який запропонував концепцію розуміння діагностики ризиків як комбінації методів експертного оцінювання на основі анкетного опитування та факторного аналізу впливу чинників ризику на прибуток підприємства [2].

Підтримуючи зазначену концепцію, Л. Гнилицькою запропоновано наступні етапи практичного впровадження моделі діагностики ризиків підприємницької діяльності:

1) визначають експертним шляхом фактори ризику і ранжують їх за ступенем вагомості (тобто імовірності прояву ризику у наближеній чи віддаленій перспективі) з подальшим відсікання несуттєвих факторів;

2) проводять аналітичну оцінку впливу ризику на прибуток підприємства з використанням методик аналізу чутливості й аналізу беззбитковості. Використовуючи ці методи, визначають взаємозв'язки між окремими факторами ризику та показниками аналізу беззбитковості, а також аналізують чутливість прибутку до встановлених факторів ризику і на цій основі встановлюють ранг ризику за критерієм суттєвості збитку, спричиненого його дією;

3) здійснюють ранжування ризиків на основі комбінованої оцінки, що включає оцінку ступеня ймовірності їх настання (крок 1) та математичне підтвердження значущості впливу цих ризиків на фінансовий результат підприємства (крок 2) [1].

Вважаємо, що запропонована модель діагностики підприємницьких ризиків, з одного боку, уможливить уникнення суб'єктивізму при встановленні ступеня впливу ризику на показники діяльності підприємства, а з іншого – дасть можливість визначити пріоритетність заходів щодо мінімізації найбільш

істотних ризиків в умовах обмежених корпоративних фінансових ресурсів, тим самим підсиливши ефективність діяльності ризик-менеджерів.

Список використаних джерел

1. Гнилицька Л.В. Використання обліково-аналітичних технологій при розробці методики управління підприємницькими ризиками в системі економічної безпеки підприємства. Бухгалтерський облік і аудит. 2012. №3. С. 32-38.

2. Лапченко Е.Н. Теоретические предпосылки управления экономической безопасностью предприятия с применением риск-ориентированного подхода. Бухгалтерский учет и анализ. 2009. №2. С. 37-41.

УДК 657

Коваль Д.С.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток сучасної економіки зумовлює зміни, нововведення та пристосування бізнесу до мінливих умов ринку. Зміцнення позицій компаній забезпечується завдяки підвищенню ефективності та посиленню конкурентоспроможності. Однією з ознак підвищення конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів господарювання є їх соціальна відповідальність. Згідно з концепцією соціальної відповідальності, компанії впроваджують соціальні й екологічні практики у свою діяльність та визначають пріоритети взаємин із зацікавленими сторонами.

Інструментом управління стратегією соціальної відповідальності є соціальна (нефінансова) звітність. Відповідно до визначення Глобальної ініціативи зі звітності (Global Reporting Initiative - GRI) *соціальна звітність* включає в себе дані з економічних, екологічних та соціальних аспектів діяльності організації [1]. Соціальна звітність доповнює фінансові звіти відомостями, що відображають перспективи розвитку підприємства та підводить до розуміння користувачами таких важелів, як формування людського капіталу, інноваційний потенціал компанії, корпоративне управління, системи адекватного інструментарію ризик-менеджменту у сфері екології.

Актуальність впровадження соціальної звітності та її вплив на діяльність українських підприємства досліджували у своїх працях такі вітчизняні учені як: Ю. Бахтурина, В. Воробей, В. Дерій , І.Журовська, І. Жиглей, С. Кузнєцова, С. Левицька, М. Проданчук та інші. В основному, їх думки зводяться до наступних тез щодо сутності соціальної звітності:

- це документально оформлена сукупність даних організації, що відображає середовище її існування, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сферах [2, с. 19];

- це публічна звітність, що слугує для інформування акціонерів, співробітників, партнерів та клієнтів компанії про те, як і якими темпами компанія реалізує закладені в своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності [3];

- це ефективний інструмент підвищення якості управління компанії, посилення її позицій на ринку та підґрунтя для формування коротко- та довгострокових стратегій розвитку.

До основних аспектів, якими керуються підприємства, у сфері соціальної відповідальності, можна віднести:

– орієнтованість на сферу соціально-відповідальних інвестицій (до уваги беруться показники, які характеризують діяльність компанії в соціальній і етичній сферах та області захисту довкілля: FTSE4Good, Dow Jones Sustainable Index);

– скорочення операційних витрат, якого можна досягти за рахунок скорочення відходів виробництва та/або їх переробки;

– зростання обсягів продажу, підвищення лояльності бренду. Для клієнтів важливо враховувати той факт, що продукція виробляється із підходом відповідальності по відношенню до довкілля;

– підвищення продуктивності праці. Прогресує тенденція, коли потенційні кандидати на посаду воліють співпрацювати з компаніями за умови, що їх особисті цінності збігаються з цінностями власників фірми;

– зменшення претензій з боку регулюючих органів;

– підвищення конкурентоспроможності компанії в цілому.

Отже, за результатами дослідження, можна зробити висновок, що суб’єкти господарювання, які складають та оприлюднюють соціальну (нефінансову) звітність, реалізують таким чином ефективну корпоративну стратегію, що, в свою чергу, підвищує їх конкурентоспроможність.

Список використаних джерел:

1. Prodanchuk, M.A. Nefinansova zvitnist' – efektyvnyj instrument v realizacii' upravlins'kyh rishen'. Zbirnyk naukovyh prac' Tavrijs'kogo derzhavnogo agrotehnologichnogo universytetu (ekonomichni nauky), 2(2), 202-214. Retrivied from file:///C:/Users/ASUS/Desktop/znptdau_2013_2(2)__27.pdf. (дата звернення 25.03.2019).

2. Бахтурина Ю. И. Классификация корпоративной социальной ответственности как основа организации учета. Международный бухгалтерский учет. 2013. № 46. С. 18-29.

3.Воробей В., Журовська І. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу. Київ : ТОВ «Інжиніринг», 2017. 84 с.

УДК 657

Колгашева А.С.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МІСЦЕ ТА РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Інноваційні процеси в економіці, її глобалізація, інформатизація суспільства, справляють вплив на сфери суспільного життя та модернізацію всіх галузей знань. Вищеозначене в повній мірі стосується і бухгалтерського обліку, який є інформаційною моделлю економіки країни.

Управління сучасним підприємством представляє собою складне поєднання зовнішніх і внутрішніх інформаційних потоків, які забезпечують роботу організації. При цьому першість у даному процесі належить бухгалтерській економічній системі, що зумовлено тим, що саме тут накопичується достовірна та повна інформація як для облікових потреб, так і для аудиторів, аналітиків, економістів і менеджерів усіх рівнів.

Багатовікова епоха панування національних бухгалтерських шкіл, їхнього розвитку та збагачення за рахунок взаємопроникнення прогресивних ідей змінилася епохою бухгалтерського інформаційного простору, основа якого лежить не національних правилах ведення обліку, а на міжнародних принципах, що складають методологічну базу Міжнародних стандартів фінансової звітності. У цих умовах суттєвою проблемою є те, що теоретичні аспекти облікової науки недостатньо відпрацьовані.

Темпи глобалізації виявилися настільки значними, що теорія бухгалтерського обліку, як і його методологія, методика та організація, відстали і не відповідають економічним інтересам нових структур. Інструментарій сучасної теорії бухгалтерського обліку не в змозі пояснити нові об’єкти спостереження, нові технологічні можливості і нові відносини власності.

Питання впливу інновацій на місце та роль бухгалтерського обліку розглядали у своїх працях як іноземні, так і вітчизняні вчені. Увага до цієї теми вітчизняних фахівців і науковців близького та далекого зарубіжжя свідчить про необхідність визначення місця і ролі обліку в умовах інноваційної економіки.

На сучасному етапі стан бухгалтерського обліку в Україні характеризується поєднанням адміністративних і ринкових концепцій, національних і міжнародних стандартів. В Україні відбуваються значні зміни в системі бухгалтерського обліку, спрямовані на встановлення відповідності з міжнародними стандартами. Однак реформа бухгалтерського обліку не супроводжувалася необхідними змінами в чинному господарському та бухгалтерському, фінансовому законодавстві.

Негативними наслідками такої невідповідності є обмеженість бухгалтерського обліку, до якої можна віднести застосування подвійного запису; пасивне застосування принципу «професійного судження», пріоритетність податкових правил тощо, неефективність наукових досліджень (вони є і їх чимало, але вони, на жаль, не стали підґрунтям ні для нормоутворення, ні для практики господарювання).

Наслідком цього є некомплексне і непослідовне реформування бухгалтерського обліку. Фінансова звітність суб'єктів господарювання, незважаючи вже на тривалий період реформування та вдосконалення правового регулювання вітчизняного бухгалтерського обліку, все ще не відповідає вимогам міжнародних стандартів.

Проблеми гармонізації бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів в Україні полягають передусім у тому, що система обліку значною мірою підпорядкована податковому законодавству і тому не забезпечує користувачів необхідною інформацією для прийняття ефективних управлінських рішень.

Одним з основних завдань системи обліку є забезпечення достовірною та повною інформацією як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів, які зацікавленні в діяльності господарюючого суб'єкта.

Необхідність оперативного реагування на складну кон'юнктуру ринку і швидкі процеси економічних змін вимагає перебудови внутрішньої мікроекономіки підприємства, постановки управлінського обліку та наближення фінансового обліку до міжнародних норм, оптимізації процесів управління шляхом автоматизації.

Автоматизація облікової діяльності підприємства містить у собі безмежні можливості не тільки в оперативному контролі фінансів, товарів та інших активів із пасивами, а й в області їх аналітики.

Спираючись на отримані дані, керівництво підприємства отримує інструмент імітаційного моделювання, який дозволяє йому аналізувати, прогнозувати наслідки тих чи інших управлінських рішень. У свою чергу, це призводить до зниження ступеня невизначеності в процесі аналітики, а також оперативного та стратегічного планування діяльності підприємства.

Таким чином, упровадження нових інформаційних технологій, що базуються на сучасних програмних продуктах бухгалтерського обліку має велике значення.

Список використаних джерел

1. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підруч. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480с.

2. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для внз / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Центр учб. літ., 2016. 424 с

3. Funkcjonowanie biurarachunkowego/ZofiaSawicka-Kluźniak/-2011 /[Електронний ресурс]. Режим доступу : wneiz.pl/nauka_wneiz/frfu

4. Teoretyczne i praktyczne aspekty polityki rachunkowości/EwaWalińska/- 2/2016 (80), cz.2/[Електронний ресурс]. Режим доступу :wneiz.pl/nauka_wneiz/frfu/80-2016/FRFU-80-cz2

УДК 657

Колпакова Я. О.,
студентка ф-ту маркетинг, 2 курс, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Чередніченко Т. В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОРГАНІЗАЦІЯ СИНТЕТИЧНОГО ТА АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ В СИСТЕМІ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У ринковій економіці найважливішою умовою функціонування абсолютної більшості суб'єктів господарювання є їхня ефективна діяльність. Разом із тим існування і розвиток кожного з них супроводжується численними ризиками, загрозами й небезпеками, що вимагає від підприємства належного використання свої корпоративних ресурсів. Найважливішим з них є ресурс безпеки, які поряд з іншими базовими ресурсами (фінанси, технології, управління тощо), є головною умовою не лише вживання й стабільної роботи підприємств, а обов'язковою умовою їхнього розвитку.

Аналітичний облік виробничих запасів ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, які розміщуються в картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно до номенклатури – цінника. Записи в картках здійснюються матеріально-відповідальними особами щоденно на підставі прибуткове – видаткових документів по надходженню та витрачанню запасів з виведенням залишку після кожного запису (для забезпечення контролю за дотриманням норм витрачання запасів).

Для порівняльних даних аналітичного і синтетичного обліку складають відомість обліку залишків запасів (сальдові відомості). Вони кожного першого числа місяця бухгалтерією передаються на склади для перенесення в них матеріально-відповідальними особами з карток складського обліку кількісних залишків кожного виду і сорту запасів на початок місяця. В бухгалтерії ці залишки оцінюють за прийнятими обліковими цінами, підраховують вартість їх за групами та складами в цілому, а потім звіряють з даними бухгалтерського обліку. При виявленні протиріч за чи іншою тією групою помилки до складання балансу (виправляють) [1].

Для отримання деталізованої інформації, необхідної для управління запасами за їх окремими видами та процесами, організовується аналітичний облік. Деталізація аналітичного обліку обумовлена, по перше, наявністю великої кількості складів для їх зберігання; по-друге, значною їх номенклатурою; по-третє, складною організаційною та виробничою структурами підприємства тощо.

Кожне підприємство відкриває аналітичні рахунки в залежності від потреби в кількості, необхідні для управління виробництвом. Найбільш типовими розрізами аналітики можуть виступати наступні: склади, комори, матеріально відповідальні особи, групи запасів, види діяльності тощо. Для відображення

наявності та руху товарно-виробничих запасів призначені наступні балансові та позабалансові рахунки.

До окремих рахунків синтетичного обліку та субрахунків можуть бути відкриті рахунки аналітичного обліку, які дозволяють визначити їх обсяг в цілому, та за кожним видом окремо.

Система забезпечення економічної безпеки включає інформаційне, обліково-аналітичне, технологічне, технічне, правове, кадрове забезпечення, завдяки чому можна всебічно управляти системою економічної безпеки. Водночас світова фінансово-економічна криза, системна економічна криза в Україні, банкрутство і скорочення обсягів виробництва багатьох вітчизняних підприємств доводять, що сьогодні майже не існує надійних інструментів протидії негативним процесам у сфері економіки на всіх її рівнях, що спонукає до пошуку інноваційних чи адаптації наявних методик запобігання сучасним небезпекам і загрозам.

Одним із найважливіших напрямів у забезпеченні цього процесу є впровадження в систему економічної безпеки вітчизняних підприємств сучасного обліково-аналітичного інструментарію. Пояснюється це, в першу чергу, тим, що бухгалтерський облік як ключова підсистема системи управління, призначена для здійснення контролю за доцільністю та законністю використання корпоративних ресурсів підприємства, сприяє запобігання загрозам ефективній і стабільній його діяльності, а отже, і є джерелом забезпечення економічної безпеки [2].

Використання механізму обліково-аналітичного забезпечення матеріальних ресурсів в процесі управління підприємством підвищить рівень його економічної безпеки, дає можливість оцінити ймовірний негативний вплив зовнішніх і внутрішніх загроз на стан економічної безпеки підприємства, проаналізувати ефективність вжитих заходів щодо забезпечення економічної безпеки й оцінити збиток від негативних впливів на його діяльність.

Список використаних джерел

1. Пархоменко В. Документальне забезпечення бухгалтерського обліку/ В. Пархоменко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 8. – с. 7–11.

2. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія / Л. В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 305 с.

УДК 657

Коляда О.Р., Раковська А.А.
студентки ф-ту фінансів, 3 курсу,
спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ісай О.В. — к.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

В умовах сучасності спостерігається високий рівень конкуренції між банками, який спричинений постійною зміною банківського середовища, які, в свою чергу, виникають через фінансові інновації, дерегуляцію, глобалізацію, технологічні розробки тощо. Вітчизняний ринок банківських послуг диктує нові правила щодо діяльності банківських установ, які в свою чергу змушені удосконалювати методи та інструменти управління для забезпечення ефективності, дохідності банківських операцій, конкурентоспроможності своїх послуг, підвищення якості обслуговування клієнтів, розвиток та функціонування банку загалом в довгостроковій перспективі. Досягнення оперативних та стратегічних цілей банківської установи можливе, на нашу думку, шляхом впровадження системи управлінського обліку. Управлінський облік дає змогу оперативно отримати інформацію про стан та результати діяльності банку для планування, контролювання, аналізування та прийняття управлінських рішень щодо банківської установи загалом так і окремих структурних підрозділів (відділів, філій, відділень банку, пунктів обміну).

Управлінський облік спрямований на вирішення внутрішніх проблем банку, які пов'язані з підвищенням ефективності щодо центрів відповідальності, сегментів діяльності та інших завдань.

Служба управлінського обліку має забезпечити звірку даних управлінської звітності з відповідними даними бухгалтерського обліку та регулярне подання управлінської звітності [1].

Формування управлінської звітності потребує більш докладної інформації, ніж та, що подається у фінансовій звітності згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України. У банку може виникнути потреба в розширенні внутрішнього плану рахунків з метою деталізації обліку доходів і витрат, резервів, активів та зобов’язань за об’єктами управління.

Основними етапами організації управлінського обліку у банківських установах можна виділити наступні: визначення мети, принципів, функцій, завдань, об’єктів системи управлінського обліку в банку; визначення складу, термінів подання інформації, необхідної для обґрунтованого прийняття управлінських рішень; збирання управлінської інформації та затвердження порядку документообігу; затвердження облікової політки управлінського обліку

в банку; призначення осіб, відповідальних за формування і подання управлінської інформації і внутрішньої управлінської звітності; розробляння і затвердження форм внутрішньої управлінської звітності; визначення центрів відповідальності банківської установи [3, с. 24].

Окрім основних етапів організації управлінського обліку, для функціонування системи управлінського обліку важливим і необхідним є також визначення основних груп інформації в залежності від управлінської ланки (стратегічна, тактична, оперативна), а також основних вимог щодо цієї інформації (суттєвість, своєчасність, релевантність, диференційованість, економічність, варіативність, доступність форми і змісту тощо). Дотримання основних вимог щодо інформації, яка формується в системі управлінського обліку дасть змогу керівникам і менеджерам банку прийняти обґрунтовані управлінські рішення.

Варто зазначити, що основною метою управлінського обліку банку є формування інформаційного забезпечення для ефективного управління. Тому, основними напрямами, за якими банківська установа може покращити своє фінансове становище, шляхом впровадження системи управлінського обліку, можна виділити наступні: аналіз банківської діяльності, який дасть змогу підвищити рівень рентабельності та здійснити оцінку ймовірних ризиків; управління за центрами відповідальності: витратами, доходами, фінансовими результатами, інвестиціями, банківським капіталом тощо; управління кредитами, наданими клієнтам; управління інвестиційним портфелем тощо.

Організація управлінського обліку суттєво позначається на ефективності управління загалом. Слід зауважити, що ефективно регулювати господарський процес на основі даних управлінського обліку можна лише в тому разі, якщо відповідна інформація надається своєчасно [4]. Дієвість управлінського обліку забезпечується орієнтацією на контролювання поточної діяльності банку, планування його майбутньої стратегії і напрямів ведення бізнесу, оптимізацію використання ресурсів, зменшення суб’єктивізму в процесі прийняття рішень.

Список використаних джерел

1. *Московчук І. О. Управлінський облік: сутність та роль в діяльності комерційних банків // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En/O_FN/2008_5_2/zbirnuk_O_FN*

2. Корпанюк Т.М. Особливості ведення управлінського обліку в комерційних банках України / Т.М. Корпанюк // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2017. – No 4. – С. 152-157.

3. Партин Г.О. Управлінський облік: підручник / Г.О. Партин, А.Г. Загородній, А.І. Ясінська, Т.І. Воскресенська. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. – 340 с.

4. 1. Ільченко Л.Б. Місце управлінського обліку в системі управління підприємством / Ільченко Л.Б. // Економічний простір: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА. – 2008. – №13. – С. 202-207.

УДК 657

Комісаренко В. С.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОБЛІКОВА МОДЕЛЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

Відмінності принципів і правил бухгалтерського обліку у різних країнах впливають на інформаціюфінансової звітності, викликають її розбіжності, що ставить під сумнів її надійність. У свою чергу це стримує процесінвестування, гальмує потік капіталів, зменшує ділову активність у бізнесі.

Формування систем бухгалтерського обліку в різних країнах світу відбувалось під впливом багатьохсоціальних, економічних, правових та інших факторів. Серед них: якісний і кількісний склад інвесторів, кредиторів та інформаційні зв'язки підприємства з ними; правове регулювання обліку; міжнародні політичніта соціально-економічні відносини; ступінь узгодженості фінансового та податкового обліку; впливінфляційних процесів; рівень соціально-економічного розвитку країни та ін.

На нинішньому етапі Україна спрямована на євроінтеграцію. Першочергово передбачається формування єдиного інституціонального середовища між країнами Європи. Це, в свою чергу, підсилює роль соціальних, правових, ментальних, економічних інститутів у комплексній системі функціонування європейського простору. На думку автора Євдощака В.І. «…важливе місце в системі інституціонального середовища кожної європейської країни займає інститут бухгалтерського обліку, при цьому для нього важливим є саме соціальний внесок у розвиток та всебічне сприяння зростанню конкурентних переваг країни на світовій арені» [1].

Спрямування України на євроінтеграцію потребує подальшого проведення ґрунтовних розвідок задля поглибленого вивчення із врахуванням позитивної зарубіжної облікової практики, порівняльної характеристики принципів її побудови й організації в умовах дії міжнародних стандартів фінансової звітності.

Найсуттєвішою особливістю сучасного етапу міжнародної стандартизації бухгалтерського обліку та звітності слід вважати орієнтацію зусиль на чітке і прозоре відображення інвестиційних операцій на фондових ринках, що показує орієнтацію на безпечні моделі бухгалтерського обліку.

Незважаючи на те, що стандарти обліку інвестиційних операцій можна вважати, вцілому, міжнародно уніфікованими, системи бухгалтерського обліку інвестування зберігають національну специфіку, що особливо стосується країн з перехідними економіками. Оскільки, в умовах перехідних економік невизначеність результативності інвестиційних операцій посилюється інфляційними процесами та іншими факторами.

Нагально необхідною є розробка такої моделі обліку, яка б враховувала позитивні аспекти зарубіжного досвіду та ефективно функціонувала б у європейському просторі, базувалась на діючому нормативному просторі, що поєднує національні стандарти бухгалтерського обліку та міжнародні стандарти фінансової звітності. В цілому, орієнтація на МСБО та МСФЗ забезпечує: зменшення ризику для кредиторів та інвесторів; зниження витрат кожної країни на розробку власних стандартів; можливості для ефективнішої міжнародної кооперації в галузі бухгалтерського обліку.

Облікові моделі країн ЄС, з якими активно співпрацюють вітчизняні суб'єкти господарської діяльності, чинять безпосередній вплив на традиційну національну облікову концепцію та рівень ефективності здійснюваних операцій на європейських ринках. Виникає необхідність у формуванні такого облікового забезпечення, яке б віддзеркалювало перспективи бізнесу та сприяло б залученню фінансових ресурсів із зовні.

Отже, Україна не може економічно розвиватись, не зайнявши відповідної ніші у європейському економічному просторі, наприклад, як торговий партнер, що потребує, зокрема, реформування бухгалтерського обліку та звітності у виробництві та всіх без винятку сферах економічного життя держави. На теперішньому етапі, державне регулювання та вплив податкового законодавства наближають систему обліку в Україні до континентальної моделі, але для усунення впливу негативних факторів необхідно сформувати чітку концепцію розвитку національної системи обліку.

Список використаних джерел

1. Євдощак В. І., Зарубіжний вплив на облікову модель України в умовах євроінтеграційних тенденцій - Бухгалтерський облік, аналіз та аудитfile:///C:/Users/123/Downloads/ape_2016_10_41.pdf

2. Яструбський М.Я. Розвиток обліку в Україні в контексті міжнародних інтеграційних процесів -http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12737/1/51_265-274_Vis721menegment.pdf

3. Гейєр Е. С., Класифікація систем та моделей бухгалтерського обліку - https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/

УДК 657

Конашук А. В.,
студентка ф-ту ІІТЕ, 3 курсу, спец. 6і01 «Економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Чередніченко Т. В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КОРПОРАЦІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ

Соціальна відповідальність — це концепція, що заохочує компанії враховувати інтереси суспільства. Вона є добровільною діяльністю та має на меті

поширення позитивного впливу в економічній, екологічній, соціальній сферах як усередині організації, так і за її межами.

В широкому сенсі основною характеристикою соціальної відповідальності корпорацій є її цінність та користь для співробітників, споживачів, акціонерів, громади і для самої корпорації. В той же час, на висококонкурентних ринках політика соціальною відповідальності стає інструментом конкурентної боротьби.

Серед цілей політики можемо виділити:

- дотримання високих стандартів операційної та виробничої діяльності;
- дотримання соціальних стандартів та якості роботи з персоналом;
- мінімізація шкідливого впливу на довкілля тощо;
- вирівнювання наявних економічних і соціальних диспропорцій;
- створення довірливих взаємовідносин між бізнесом, суспільством і державою;

Основними перевагами концепції соціальної відповідальності є:

1) орієнтація на довгострокову перспективу та високі прибутки. Компанія, яка бере до уваги проблеми, потреби та інтереси суспільства набуває суспільну та економічну користь та високий рівень довіри з боку людей. В свою чергу це призведе до покращення результативності бізнесу та показників прибутковості у довгостроковому періоді;

2) забезпечення конкурентоспроможності компанії. Компанія, яка не дотримується вищезазначеної політики втрачатиме довіру з боку споживачів на противагу компанії, яка за міжнародними стандартами доводить свою лояльність та відповідальність;

3) може сприяти заощадженню коштів в певних умовах: екологічні заходи в контексті енергоефективності, управління ризиками, управління людськими ресурсами;

4) має важливий вплив при наймі та утриманні кадрів;

5) сприяє підвищення інтересу до впровадження інновацій як інструменту конкурентної боротьби. Це, зокрема, відкриті інновації, інновації, які висуваються суспільством, інновації, які висуваються споживачами, екологічні інновації;

6) є важливою складовою управління ризиками і репутацією для багатьох компаній. Заходи соціальної відповідальності роблять компанію більш відкритою – для громадського контролю та критики, тому це сприяє високому рівню прозорості;

7) допомагає розвитку освіти, професійної підготовки й охорони здоров’я. Соціальні інвестиції компаній допомагають проводити конкурси, набори для студентів, стажування, підвищувати рівень професійної освіти;

8) є важливим чинником сталого розвитку суспільства і держави, вирівнювання економічних і соціальних диспропорцій, підвищення довіри громадян до бізнесу;

Серед недоліків політики соціальної відповідальності можна виділити наступний: оголошення компанії про соціальну позицію лише з метою боротьби за споживачів. При збільшенні кількості компаній, що впроваджують політику,

автоматично зростає кількість їх конкурентів, які прагнуть завоювати лояльність споживача.

У сучасному світі соціально відповідальна діяльність бізнесу є загальноприйнятим правилом, якого дотримується значна кількість великих, середніх і навіть малих компаній по всьому світу. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні перебуває на стадії розвитку.

Недовіра населення, відсутність відповідних ресурсів, «радянський відбиток» у свідомості та складні умови ведення чесного бізнесу перешкоджає підприємствам у запровадженні стратегій соціально відповідального бізнесу. Беручи за основу європейську практику ведення соціально відповідального бізнесу, українські підприємства мають можливість підняти власний бізнес на високий рівень. Це дозволить більшості компаній посилити довгострокову конкурентоспроможність і репутацію через практики відповідального ставлення до своїх співробітників, споживачів та інших зацікавлених сторін.

Список використаних джерел:

1. Ловінська Л. Г. Нормативно-правове забезпечення звіту про управління підприємств в Україні / Л. Г. Ловінська, Я. В. Олійник, Т. А. Бондар // Фінанси України. - 2018. - № 6. - С. 19-44.

2. Руда М. В. Становлення соціально відповідального бізнесу у сучасному інформаційному суспільстві / М. В. Руда, П. М. Сухорольський, Т. О. Боднар // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2016. - № 851. - С. 100-109.

3. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. –180 с.

УДК 657

Копосова Д.М.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Європейський вектор розвитку України, який вже остаточно закріплений в Конституції України відповідно до Закону України від 07.02.2019 р № 2680-VIII [1], визначає поступову імплементацію норм законодавства Європейського Союзу у тому числі і у сфері бухгалтерського обліку. Нововведенням зазначеного Закону є вимога щодо обов'язкового складання великими та середніми підприємствами (суб'єктами суспільного інтересу) соціальної звітності. *Соціальні звіти* – це звіти компаній (підприємств), які містять не лише економічні, а й соціальні та екологічні показники. Дані звіти є публічними, вони виступають інструментом інформування власників, співробітників, партнерів,

клієнтів, суспільства про темпи розвитку компанії, реалізацію стратегії сталого розвитку у розрізі економічної, соціальної та екологічної складової.

Методологічні засади формування соціальної звітності визначаються стандартами GRI, ISO 14000, SA 8000, AA 1000, які містять перелік аспектів та індикаторів, що відображають напрямки, за якими повинна формуватися інформація про діяльність компанії. Зокрема GRI (Global Reporting Initiative) - стандарти у сфері сталого розвитку, розробкою яких займається Глобальна Рада GSSB. ISO 14000 – це стандарт заходів щодо охорони і раціонального використання навколишнього середовища. SA 8000 – це стандарт щодо трудових відносин, включаючи норми відповідальності роботодавця стосовно умов праці робітників. AA 1000 – стандарт, націлений на впорядкування соціальних ініціатив компанії і підвищення їх ефективності.

В Україні соціальна звітність представлена звітом про управління, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності [2].

Наказом Міністерства фінансів України від 07.12.2018 р № 982 затверджено Методичні рекомендації зі складання звіту про управління, якими рекомендовано великим підприємствам (понад 500 працівників) включати у звіт нефінансові показники діяльності щодо впливу на навколишнє середовище, довкілля, соціальні питання, у тому числі питання соціального захисту працівників підприємства, поваги прав людини, боротьби з корупцією та хабарництвом [3].

Звіт з управління немає ні бланків, ні строго встановленої форми та змісту. Дані подаються у зручному для користувача форматі: з використанням графіки, ілюстрацій, унікальних фото і відео. Цей звіт подається до фіскальної служби, органів статистики та контролюючих органів, а також оприлюднюється на сайті підприємства або у будь-який інший спосіб.

Запровадження практики складання соціальної звітності для підприємств України робить прозорими цілі, напрями розвитку та результати їх досягнення; підвищує рівень довіри інвесторів, суспільства та сприяє формуванню позитивного іміджу, що позитивно позначається на його конкурентоспроможності; а також підвищується рівень інвестиційної привабливості підприємства та можливість виходу на нові, закордонні ринки капіталу.

Відтак вважаємо, що за певних обставин компаніям України доцільно складати соціальні річні звіти, (якщо навіть вони не підпадають під законодавчу вимогу про обов'язковість такого звітування), зокрема:

- при виході на зовнішній ринок, особливо Європи та США;
- у разі здійснення діяльності на ринках, які регулюються (таких, як аудиторський, страховий або фінансовий);
- при залученні інвесторів через публічне розміщення своїх цінних паперів на біржі;
- у зв'язку з впливом на суспільство (компанії-монополісти, діяльність у стратегічно важливій індустрії (оборонна, хімічна тощо) або проведення важливих наукових розробок (фармацевтика, генна інженерія тощо).

Разом тим, як показує практика соціального звітування в Україні більшість українських компаній використовують соціальні звіти як своєрідну платформу для представлення себе у більш привабливому вигляді для інвесторів, суспільства та держави із зазначенням завищених цілей, які нерідко є фактично нездійсненими. Проблема підсилюється ще й тим, що на державному рівні ще не відпрацьована методика складання соціальних звітів, вибору та обчислення відповідних показників, тому звіти різних компаній характеризуються високим ступенем суб'єктивізму.

Однак, не зважаючи на зазначені труднощі практичного характеру, закріплення на законодавчому рівні обов'язковості застосування соціальних звітів - це суттєвий крок до європейських стандартів ведення бізнесу, а саме: прозорості, відповідальності, поваги до прав людини, турботи про навколишнє середовище, політики щодо запобігання корупції, а також сигнал іноземному інвесторові про те, що компанія має довгостроковий план розвитку, піклується про свою репутацію, і відповідно, заслуговує на довіру.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 07.02.2019 р. № 2680-VIII / Верховна рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua /laws/ show/ 2680-19#n2 (дата звернення 21.03.2019).

2.Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень: Закон України від 05.10.2017 р. № 2164-VIII / Верховна рада України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-19 (дата звернення 21.03.2019).

3. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління: Наказ від 07.12.2018 р № 982 / Міністерство фінансів України. URL:https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ v0982201-18 (дата звернення 22.03.2019).

УДК 657

Косянчук М.С., Мансілья Альварес В. О. М.,
студенти ф-ту ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01 «Фінанси та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Охрамович О. Р.. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

У сучасних умовах господарювання керівництво підприємств та їхні ділові партнери прагнуть одержати надійну інформацію про стан і використання основних засобів, тому для забезпечення об'єктивної інформації її користувачам аудит основних засобів є вагомою складовою.

Удосконалення організації виробництва повинне проводитися на кожному підприємстві. Внутрішній контроль – це процес, спрямований на досягнення

стратегічних довгострокових цілей підприємства, що і є результатом дій керівництва з планування, організації, моніторингу діяльності підприємства в цілому, та його окремих підрозділів. Система внутрішнього контролю є своєрідним джерелом інформаційного забезпечення управління підприємством, що у свою чергу дозволяє не допустити порушення законності, нераціонального використання та перевитрат виробничих ресурсів, невиконання передбачених виробничо-господарських планів діяльності підприємства.

Основні засоби – це засоби виробництва, які перебувають у процесі виробництва і використовуються поступово протягом декількох виробничих циклів, частинами переносять свою вартість на новостворений продукт. Облік основних засобів повинен здійснюватися відповідно до умов чинного законодавства та включає наступні складові:

1) введення в експлуатацію об'єктів основних засобів;

2) покращення та ремонту об'єктів основних засобів;

3) ліквідації об'єктів основних засобів;

4) нарахування амортизації основних засобів [1].

Здійснення контролю основних засобів забезпечується поєднанням різноманітних методів, прийомів та способів його здійснення. Таким чином, виділяють три основні групи методів і прийомів контролю:

1) прийоми документального контролю;

2) прийоми фактичного контролю;

3) розрахунково-аналітичні методи контролю.

На підприємствах України стан внутрішнього контролю характеризується недостатньою ефективністю внаслідок неправильної його організації та незадовільного дотримання вимог. До недоліків належать: зловживання службовим становищем, невиконання або неякісне виконання службових обов'язків, неправильна оцінка операцій із використання основних засобів з точки зору доцільності та економічності. Значною проблемою є те, що власники підприємств, не розуміючи сутності, мети і завдань внутрішнього контролю, не приділяють належної уваги побудові ефективної системи його здійснення.

Одним із методів контролю основних засобів є аудит. Перед проведенням аудиту основних засобів аудитору необхідно ознайомитися з обліковою політикою підприємства у частині організації обліку основних засобів за період, що підлягає перевірці, її змінами порівняно з попереднім. Аудитор повинен оцінити систему внутрішнього контролю на підприємстві (яке в своїй діяльності використовує основні засоби), з метою формування плану та програми проведення перевірки. Для кращого огляду і раціональної постановки завдань можуть використовуватися графіки, діаграми і комп'ютерні системи [2].

За результатами оцінки системи внутрішнього контролю основних засобів, аудитор формує думку в робочих документах, зокрема: отримані відомості про систему бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, оцінку ризику невідповідності внутрішнього контролю. Якщо ризик невідповідності внутрішнього контролю оцінюється аудитором як незначний, він додатково пояснює в документах обґрунтування своїх висновків. Тому характер і якість

перевірки багато в чому будуть залежати від того, наскільки грамотно та достовірно аудитор вивчить систему внутрішнього контролю [3].

Основні засоби суттєво впливають на діяльність підприємства в цілому, тому контроль за станом їх збереження, наявності й ефективності використання повинен бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати чинному законодавству. Однак на практиці керівництво вітчизняних підприємств не завжди приділяє належну увагу ролі внутрішнього контролю за станом, рухом і використанням основних засобів, що має негативні наслідки для фінансово-господарської діяльності. Ефективна політика внутрішнього контролю та низка заходів, спрямованих на покращення процесу контролю дасть змогу вдосконалити організацію та методику контролю основних засобів, підвищити їх інформативність і прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Гуцаленко Л. В. Організація обліку та аудиту основних засобів [Електронний ресурс] / Л. В. Гуцаленко // Економіка і суспільство. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/123.pdf.

2. Подолянчук О. А. Методика і аналіз аудиту обліку основних засобів [Електронний ресурс] / О. А. Подолянчук, Г. М. Химич // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://econjournal.vsau.org/files/pdfa/794.pdf.

3. Бондаренко Н. М. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит [Електронний ресурс] / Н. М. Бондаренко. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_23/3/30.pdf.

УДК 657

Криворучко С.О.,
студент ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВНІ МОДЕЛІ ОБЛІКУ

Формування систем бухгалтерського обліку та контролю в різних країнах світу відбувалось під впливом багатьох соціальних, економічних, правових та інших факторів.

Необхідність ведення соціальної відповідальності набуває все більшої актуальності серед суб’єктів господарювання. У зв’язку із глобалізацією світової економіки, її динамічним розвитком зросла значущість проблеми забезпечення прав людини та її трудових відносин з працедавцем, вирішення екологічних проблем регіону та соціальних проблем суспільства, що в результаті дали поштовх до збільшення кількості суб’єктів економічної діяльності, котрі мають на меті вести бізнес з урахуванням критеріїв соціальної ефективності. Ведення соціальної відповідальності потребує відповідних інструментів інформаційного

забезпечення. Такими інструментами є соціальний облік та нефінансова звітність.

Соціально орієнтований бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі користувачам достовірної та неупередженої інформації про стан і результати фінансування соціальних програм [1].

Навколишнє середовище суттєво впливає на систему бухгалтерського обліку, тому в країнах зі схожими соціально-економічними умовами схожими є і системи обліку та контролю. Але в різних країнах ці системи різняться за організаційною побудовою, складом і кількістю об'єктів та суб'єктів, ступенем сумісності облікової інформації, можливістю задовольняти потреби різних груп користувачів.

Оскільки недоцільно виділяти окремий вид соціально-економічного обліку, задовольняти групи зацікавлених осіб повинен саме бухгалтерський облік. До зацікавлених осіб, з одного боку, необхідно віднести власників і менеджерів, а з іншого – осіб, на яких спрямована соціальна відповідальність підприємства (працівники, їхні спілки та об'єднання, суспільство).

Відмінності принципів і правил бухгалтерського обліку у різних країнах впливають на інформацію фінансової звітності, викликають її розбіжності, що ставить під сумнів її надійність. Це стримує процес інвестування, гальмує потік капіталів, зменшує ділову активність у бізнесі.

З метою запобігання таких ситуацій необхідно чітко визначити характерні риси систем бухгалтерського обліку в різних країнах, розуміти їх відмінності, класифікувати системи та моделі бухгалтерського обліку.

На сьогодні в Україні відсутня нормативно-правова база регулювання соціального обліку, тому вітчизняні підприємства змушені звертатись до міжнародних стандартів [2].

Належна класифікація моделей бухгалтерського обліку, на думку професора К. Ноубса сприятиме більш точному визначенню схожих та відмінних рис систем бухгалтерського обліку і звітності у різних країнах; зможе допомогти у встановленні в країні бухгалтерської справи та обрати модель, яка найбільш підходить для компаній у цій країні; дозволить спеціалістам з бухгалтерського обліку передбачити, виходячи з досвіду застосування типової моделі, з якими проблемами може зіштовхнутись країна, в якій діє або починає розвиватись така ж модель.[3]

Національна система бухгалтерського обліку дозволяє вирішити певні практичні та стратегічні задачі розвитку економіки країни. Система обліку та контролю створюється для досягнення певних цілей, і до тих пір, доки ці завдання виконуються, основні принципи, що закладені у конкретну систему обліку, залишаються незмінними.

Міжнародні стандарти соціально відповідального бізнесу включають наступні напрями визначення показників у формуванні соціальних звітів:

- трудові відносини – основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати;

- охорона праці та безпека на робочому місці – витрати підприємства на оснащення засобами індивідуального захисту, а також покращення умов праці працівників;
- навчання працівників – витрати на підвищення кваліфікації працівників, на додаткові курси, практичні заняття;
- екологія – витрати підприємства щодо захисту навколишнього середовища;
- суспільство – витрати підприємства для підвищення добробуту громадян шляхом провадження благодійної діяльності тощо[4].

Такі характеристики частково розкриваються у фінансовій звітності підприємства, проте вони є недостатніми для задоволення потреб зацікавлених осіб. Відповідно, в Україні доцільно сформувати єдину форму соціального звіту, який у достатній мірі розкриватиме необхідну інформацію про показники стану та результати фінансування соціальних програм.

Список використаних джерел

1. Формування об'єктів соціально орієнтованого обліку та розкриття інформації про них у фінансовій та соціальній звітності / С. М. Петренко, В. О. Бесарабов // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Сер.: Економічні науки. 2013. № 4. С. 183-192. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/

2. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку: монографія / Житомир: ЖДТУ, 2010. 496 с.

3. Nobes, C. International Classificationof Financial Reporting.- Croom Hall, 1983

4. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу К.: Представництво ООН в Україні. 2010. 84 с.

УДК 657

Кульчицька Є. В.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ЕКОЛОГІЧНА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Прагнення задовольнити попит якомога більшої чисельності споживачів, призвело до того, що ресурси не тільки чисельно зменшуються, а й якісно. Забруднюється навколишнє середовище, утворюються сміттєві острови у Світовому океані, вимирання деяких видів тварин і рослин, здійснюються знищення лісів, зменшення родючості землі. Відповідальність за це переважно несуть підприємства, так як вони є більшими продуцентами різних відходів. Виникла потреба у пошуку засобів впливу та контролю за їх діяльністю. У 1973

році створена Програма ООН з захисту навколишнього середовища (ЮНЕП), яка покликана розв'язати найважливіші проблеми екології. Загострення екологічної проблеми спричинило запровадження екологічного законодавства у більшості країн світу та в Україні.

Серед заходів обліку та контролю за екологічним станом використовується екологічна звітність підприємств. Дана звітність є видом нефінансової звітності. Держстатом України затверджено п'ять форм даної звітності:

— форма № 2-тп (повітря) (річна) — про викиди в атмосферу забруднюючих речовин і парникових газів від стаціонарних джерел забруднення;

— форма № 1-відходи (річна) — про утворення та поводження з відходами;

— форма № 1-екологічні витрати (річна) — про капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища;

— форма № 3-лг (річна) — про ведення лісогосподарської діяльності;

— форма № 2-тп (мисливство) річна — про ведення мисливського господарства. [1]

Дана інформація має надаватися суб'єктами господарювання органам державної статистики у чітко визначені строки.

У стандартному звіті з якості державного статистичного спостереження «Утворення та поводження з відходами» зазначаються компоненти, яким мають відповідати звіти даного виду. Серед них: 1) відповідність; 2) точність; 3) своєчасність та пунктуальність; 4) доступність та зрозумілість; 5) послідовність та зіставність; 6) оцінка потреб та очікувань користувачів; 7) ефективність, витрати на навантаження респондента; 8) конфіденційність, прозорість та захист. Варто зазначити, що дані компоненти є базовими і їм повинна відповідати не тільки дана форма звітності, а й інші також.

«Звіт про охорону атмосферного повітря» (27.11.2015 №345) — форма №2-тп складається з 3 розділів: I розділ — Сумарні викиди забруднювальних речовин та парникових газів від підприємства; II розділ — Викиди забруднювальних речовин та парникових газів від виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок); III розділ — Заходи, спрямовані на зменшення викидів забруднювальних речовин та парникових газів у повітря. Тобто, у звіті зазначається скільки було вироблено викидів та як їх було ліквідовано.

«Витрати на охорону навколишнього природного середовища та екологічні платежі (30.09.2015 №259 (зі змінами))» — форма № 1-екологічні витрати містить 4 розділи: I розділ — Витрати на охорону навколишнього природного середовища; II розділ — Витрати на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування; III розділ — Екологічні платежі; IV розділ — Екологічні послуги. Метою даного звіту є інформування про витрати на охорону навколишнього середовища.

«Утворення та поводження з відходам (19.08.2014 №243 (зі змінами))» — форма № 1-відходи утворюється з 3 розділів: I розділ — Утворення, поводження з відходами за місцем їх утворення; II розділ — Поводження з відходами; III розділ — Установки для поводження з відходами та спеціально відведені місця та об'єкти видалення відходів станом на кінець року [2].

Оприлюднення екологічної звітності підприємствами дає можливість державі контролювати стан навколишнього середовища. До компаній, які є відкритими та прозорими, є більша довіра, що дає їм можливість виходу на нові соціально та екологічно орієнтовані ринки.

Обсяги викидів забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферу повітря щороку зменшуються. Значні зміни відбулись у період 2013-2014 рр., зменшення шкідливих викидів становлять 20,44%. З 2014 року прослідковується стійка спадна тенденція шкідливих викидів в атмосферу: 2015 р. — 15,43%, 2016 р. 31,92%, 2017 — 16,02% (дані з 2014 року без окупованих територій у Донецькій та Луганській областях) [3].

Отже, екологічна звітність підприємств відіграє значну роль у системі охорони навколишнього середовища. Створення єдиної системи збору інформації щодо екологічної діяльності підприємств робить її більш доступною для всіх суб'єктів ринку. Уніфікація звітності з міжнародними стандартами дозволяє збільшити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств на міжнародній арені.

Список використаних джерел

1. Облік і звітність у сфері охорони довкілля [Електронний ресурс] Екологія підприємств. 2017. Режим доступу до ресурсу: http://ecolog-ua.com/articles/oblik-i-zvitnist-u-sferi-ohorony-dovkillya.

2. Державна служба статистики [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/.

3. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря [Електронний ресурс] Державна служба статистики. 2017. Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/.

УДК 657.6

Левченко В. В.,
студентка ін-ту ІІТЕ, 3 курсу, спец. 6і01 «Економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Чередніченко Т. В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ІНВЕСТИЦІЙНИМ КЛІМАТОМ

Зміни, які постійно відбуваються у економічному та політичному житті країни, мають безпосередній вплив на соціально відповідальну діяльність. З урахуванням політичної та економічної ситуації в Україні дане питання є досить актуальним та потрібним.

Високий рівень взаємозв'язку соціально відповідальної діяльності з інвестуванням обґрунтовується тим, що інвестиції мають не лише сприяти економічному розвитку бізнесу, а й отриманню позитивного соціального ефекту. Прагнення задіяти інвестиції у соціальних зрушеннях задля підтримки

економічної справедливості та екологічної стійкості призвело до появи таких понять, як соціально-відповідальні інвестиції і корпоративна соціальна відповідальність.

За сучасних умов розвитку економіки та політичного становища в різних країнах все більшої необхідності та актуальності набуває соціально відповідальне інвестування різноманітних проектів та програм загальносуспільного значення[1].

На сьогодні з'являються нові форми здійснення соціально відповідальних заходів бізнесу, серед яких все більшої популярності набувають імпакт-інвестиції та фінансування соціально значущих проектів на засадах венчурної філантропії.

Спроби поєднати економічну ефективність бізнесу із суспільними потребами у розв'язанні соціальних проблем мають об'єктивні передумови:

- неефективність традиційних та установлених з часом заходів держави та некомерційних організацій щодо розв'язання низки соціальних проблем;
- стабільне існування поряд із ринковими неринкових сегментів господарської системи (з одного боку, це може вважатися бар'єром, але з другого – невикористаним ресурсом розвитку);
- поглиблення нерівності між соціальними групами і країнами; потреба в індивідуалізації і диверсифікації соціальних послуг;
- концентрація донорських коштів у великих некомерційних організаціях, їх подальша бюрократизація, зниження ефективності діяльності;
- комерція у сфері суспільних послуг, що має наслідком зростання конкуренції між некомерційними організаціями і бізнесом за цю нішу [1].

На думку багатьох дослідників, вищою формою соціальної відповідальності бізнесу є його включення в систему соціального партнерства, у результаті якого відбувається перегляд сфер відповідальності бізнесу, влади і суспільства у вирішенні суспільно-значущих проблем, викорінювання соціального утриманства, створення механізмів суспільного контролю над виконанням державою своїх соціальних зобов'язань [2, с. 253].

За сучасних умов розвитку економіки все більшої популярності набувають проекти, що передбачають використання нових механізмів фінансування, зокрема, мікрофінансування та імпактінвестиції.

Імпакт-інвестування передбачає, по-перше, отримання прибутку, а по-друге, очікує позитивних соціальних змін, зокрема, на підтримку сталого розвитку сільського господарства, забезпечення доступності медичних послуг, доступності житла, розробку екологічно чистих технологій.

Мета венчурної філантропії, передусім, у створенні соціального ефекту, а вже згодом й отримання прибутку, який може з'явитися в процесі реалізації проекту або діяльності організації.

При досягненні стратегічних цілей на перший план виходять такі інструменти управління як етичні кодекси, соціальні звіти, соціальні інвестиції (соціальні програми), в тому числі філантропія. Вони підвищують репутацію та інвестиційну привабливість компанії, знижують трансакційні витрати, ведуть до зростання капіталізації комерційної організації.

Список використаних джерел

1. Майстеренко О.В. Соціально-відповідальне інвестування: західний досвід. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2015. № 10.

2. Третяк М.В. Типологія соціальної відповідальності бізнесу .Теорія та практика державного управління : зб-к наук. праць Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку. 2014. Вип. 4 (47). С. 248–257.

УДК 657.6

Лисенко М.Ю.,
студентка ф-ту ІІТвЕ, 2 курсу, спец.6і04 «Системний аналіз»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к.е.н.
доцент кафедри бухгалтерського обліку

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сьогоднішній день вітчизняні підприємства функціонують в умовах динамічності, невизначеності, поширення ризиків у всіх сферах господарювання, загострення конкуренції тощо. За вищезазначених обставин, персонал має розглядатись в якості стратегічного ресурсу, який, у випадку ефективного управління, здатний позитивно впливати на результативну та стабільну діяльність підприємства. Відтак, пошук інноваційних методів у системі управління персоналом, з-поміж яких важливе місце займає корпоративна-соціальна відповідальність, є актуальним завдання наукових досліджень.

Корпоративна-соціальна відповідальність (КСВ) – це відкрита прозора ділова практика, що базується на етичних цінностях та повазі до своїх працівників, акціонерів, користувачів та на оцінці навколишнього середовища. Досвід провідних компаній показує, що соціальна відповідальність корисна для всіх компаній, суспільства, держави. На основі концепції корпоративної соціальної відповідальності можна розробляти заходи в системі управління, які будуть ефективними як з соціальної, так і економічної точки зору. Саме тому дана концепція повинна стати ядром процесу формування інноваційних підходів в системі управління. Роль корпоративної соціальної відповідальності буде полягати в наступному [1, с. 128]:

- соціальна відповідальність в якості особливого підходу до управління надасть можливість переосмислити перелік першочергових цілей та завдань;
- соціальна відповідальність дозволить виробити кодекс принципів управлінської поведінки, якими підприємство буде неухильно керуватися при прийнятті рішень будь-якого рівня;
- соціальна відповідальність являтиме собою систему менеджменту, яка функціонуватиме за допомогою використання розробленого інструментарію, що

дозволить координувати розвиток соціальної відповідальності в системі управління персоналом та контролювати його результати.

Один із найбільш важливих аргументів на користь необхідності впровадження соціальної відповідальності у практику діяльності підприємства – той факт, що традиційно соціальна відповідальність визначається як активний чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства та, водночас, як ефективна стратегія зростання добробуту населення та досягнення збалансованого розвитку. При цьому об'єктивно постає питання аналізу конкурентних переваг соціальне відповідальних компаній. За результатами досліджень, частка компаній, які на початку опитування задекларували впровадження політики соціальної відповідальності, в декілька разів більше, ніж частка інших компаній.

Сутність принципів соціальної відповідальності у трудових відносинах полягає у наступному: дотримання законодавства України та міжнародних норм; недопущення зниження існуючих соціальних прав та гарантій; постійність; прозорість; підзвітність; ефективність; принцип зворотного зв’язку; наукова обґрунтованість [1, с. 156-158].

Корпоративна соціальна відповідальність поступово стає важливим елементом сучасного корпоративного менеджменту в провідних компаніях України, особливо у тих, які працюють, або бажають працювати на іноземних ринках. В умовах становлення національної моделі соціальної відповідальності, особливо актуальним постає розуміння роботодавцями України сутності та складових корпоративної соціальної відповідальності в системі управління підприємством.

Відповідно до найбільш поширеного трактування соціальної відповідальності, розробка, затвердження та реалізація соціально відповідальних заходів в системі управління персоналом повинні стати частиною загальних програм управління підприємством.

Таким чином, можна стверджувати про необхідність імплементації концепції корпоративної соціальної відповідальності в систему управління підприємством. При цьому необхідно базуватись на принципах прозорості, постійності, підзвітності, зворотного зв’язку, дотримання українського законодавства тощо. В якості основних заходів інтеграції соціальної відповідальності в систему управління персоналом необхідно використовувати: формування корпоративної культури, забезпечення гідної оплати та умов праці, надання соціального пакету та інше.

Список використаних джерел

1. Грішнова О. А., Міщук Г. Ю., Олійник О. О. Соціальна відповідальність у трудових відносинах: теорія, практика, регулювання ризиків: монографія.. Рівне: НУВГП, 2014. 216 с

УДК 657

Луцюк К.М., Царьова А.О.,
студентки ф-ту маркетингу,
спец. 6Р04 «Комерційна діяльність та логістика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д. е .н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СТАНДАРТИ ЗВІТНОСТІ ЗІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ГЛОБАЛЬНА ІНІЦІАТИВА ЗІ ЗВІТНОСТІ (GRI – GLOBAL REPORTING INITIATIVE)

У сучасному світі поняття фінансової стабільності та корпоративного успіху безпосередньо пов'язані з нефінансовими показниками, рейтингами, репутацією, відкритістю та сумлінністю. Ми почали приділяти більше уваги ставленню компанії до працівників, клієнтів, конкурентів і суспільства. Гроші шукають «тиху гавань» з найменшим ризиком і найменшим шансом.

Найбільш поширеним у світі стандартом нефінансової звітності є ініціатива Global Reporting Initiative (GRI). Організація вперше представила звітність зі сталого розвитку з 1997 року.

Мета GRI: розширення можливостей прийняття рішень, які створюють соціальні, екологічні та економічні вигоди для всіх.

Звітність зі стандартами GRI допомагає компаніям, державним і приватним, великим і малим, захищати навколишнє середовище і покращувати суспільство, одночасно процвітаючи економічно, покращуючи управління та відносини між зацікавленими сторонами, підвищуючи репутацію і будуючи довіру.

Організація працює з найбільшими компаніями світу з доходами більше, ніж ВВП цілих країн, і ланцюгами постачання, які охоплюють земну кулю.

Для виконання своєї мети GRI визначила чотири напрямки діяльності на найближчі роки:

1. Створити стандарти та керівництво для просування сталого розвитку: забезпечити лідерство ринку послідовним розкриттям сталості, включаючи залучення зацікавлених сторін до нових проблем сталого розвитку.

2. Гармонізувати звітність зі стійкого розвитку: Зробити GRI центральним центром звітності та ініціатив щодо сталого розвитку, а також вибрати можливості співпраці та партнерства, які слугують баченню та мети GRI.

3. Запровадити ефективну звітність у сфері сталого розвитку: покращити якість розкриття інформації за допомогою стандартів GRI, зменшуючи навантаження на звітність та вивчаючи процеси звітності, що сприяють прийняттю рішень.

4. Ефективне використання інформації щодо сталого розвитку з метою підвищення співпраці з політиками, біржами, регуляторами та інвесторами для забезпечення прозорості та якості звітності.

Основним продуктом GRI є Стандарти звітності щодо сталого розвитку, які надаються як вільне суспільне благо. Вони постійно розвивалися протягом 20

років і являють собою найкращу світову практику звітності з економічних, екологічних та соціальних питань.

Оновлення стандартів дозволяє коригувати нефінансові звіти на основі конкретних обставин компанії. Пакет стандартів включає три загальних, які стосуються всіх компаній, незалежно від виду діяльності, і 33 специфічних, пов'язаних з екологічними, економічними та соціальними аспектами компаній.

GRI продовжує інтегруватися в глобальні плани державних і ринкових регуляторів, намагаючись максимізувати останні інновації в цій галузі. У той же час формат стандарту поширюється на організації, які хочуть лише звітувати про конкретні аспекти своєї діяльності, такі організації можуть використовувати лише окремі стандарти.

Отже, впровадження і реалізація компаніями GRI не тільки свідчить про те, що компанія застосовує європейські підходи до бізнесу, але й піклується про свою репутацію, підвищуючи таким чином свою цінність для потенційних інвесторів.

Список використаних джерел

1. *Бессонова С. І. Складання фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності : навч. посіб. / С. І. Бессонова. – Маріуполь : ПДТУ, 2016.*
2. *Wiley IFRS 2016: Interpretation and Application of International Financial Reporting Standards (Wiley Regulatory Reporting) [Text] : PKF International Ltd. – USA, 2016.*
3. *Звітність у сфері сталого розвитку GRI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.globalreporting.org/standards/ .*

УДК 657

Любченко Л.О.,
студентка *ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 6р03 «Маркетинг»,*
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Чередніченко Т.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ РІЗНИХ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Сталий розвиток передбачає збалансованість розвитку економічної, екологічної та соціальної систем і одночасну їх здатність до саморегуляції та відтворення.

Соціальна відповідальність (далі – СВ) – це волевиявлення, яке визначається певною поведінкою щодо дотримання усвідомлених обмежень та соціальних норм, гарантує безпеку та прогресивний розвиток, забезпечує узгодження інтересів суб'єктів, задіяних у суспільних відносинах та управлінні ними [1].

Досягти реалізації принципів сталого розвитку в країні можна при модернізації систем управління та суспільних відносин на засадах соціальної

відповідальності, коли будуть задіяні мотиваційні механізми до соціально відповідальної поведінки у цій сфері особистості, суспільства, бізнесу, держави.

При розгляді соціальної відповідальності людини слід розглядати: 1) соціальну відповідальністю людини перед суспільством; 2) соціальну відповідальністю людини перед собою, що створює певний простір дозволених дій для людини. Як зазначає А.Ф. Плахотний, «зв'язок «особа – суспільство» відображає відповідальність як найважливішу моральну і соціальнопсихологічну якість особи» [4].

Роль суспільства у формуванні соціальної відповідальності полягає: 1) у встановленні відповідних норм; 2) у контролі за їх дотриманням, що частково перетинається з соціальною відповідальністю окремої людини.

З погляду бухгалтерського обліку, суспільство виступає: 1) як один із суб'єктів, на яких спрямовано соціально відповідальні заходи як людини, так і держави, і підприємства; 2) як сторона, заінтересована в одержанні інформації про соціально відповідальні заходи, в першу чергу, держави та підприємств; 3) як інститут, який формує неформальні правила для розвитку бухгалтерського обліку як науки, практичної діяльності та навчальної дисципліни; 4) як отримувач (споживач) економічних вигід, результатів діяльності та соціальних змін. [3].

Соціальна відповідальність держави, в загальному, полягає у виконанні нею загально соціальних завдань, забезпечення суспільних благ та підтримання порядку. Можна спостерігати перекладення державою частини СВ на бізнес-структури. В такій ситуацій важливу роль відіграє законодавча база, головним завданням якої є не просто чітке регулювання соціальної сфери, а й більш сприятливе ставлення до спонсорської діяльності і її стимулювання через систему пільг.

Доречно зауважити про існування різних рівней СВ. На прикладі Швеції ми бачимо, що соціальній відповідальності держави відведена найголовніша роль. Турбота і відповідальність перед громадянами у даній країні стає мало не національним культом. Тоді як у Великобританії соціальні видатки є достатньо низькими (та здійснюються у разі критичної необхідності).

Облік соціальної відповідальності на рівні держави потрібен здебільшого з метою контролю діяльності підприємств, тобто спостереження за тим, щоб функціонування будь-якого підприємства здійснювалося в межах соціально екологічних норм. Також при вивченні та аналізі даних щодо участі підприємства у соціальному розвитку суспільства, а відображенням і підтвердженням цього буде інформація, сформована саме в системі бухгалтерського обліку [3].

Сучасний розвиток українського бізнесу, інтеграція до світової економічної системи, екологічні та соціальні виклики вимагають від підприємств здійснення соціально відповідальної діяльності. Бізнес не може діяти ізольовано від суспільства - рано чи пізно він повинен стати соціально відповідальним[6].

Соціальна відповідальність сприяє не лише покращенню іміджу підприємства, але й забезпечує його економічне зростання та конкурентну перевагу на довгострокову перспективу. Соціальна спрямованість бізнесу буде найбільш ефективною, якщо соціальна відповідальність бізнесу буде включена в стратегію управління підприємством.

Отже, подальше вивчення та впровадження СВ в системи державного управління, суспільного життя, бізнесу й у свідомість людини є необхідним в наш час, коли як економічне так і політичне, і культурне життя світу стало орієнтуватися на людину, на особистість. Подолавши проблеми «биту» приватні й державні організації природньо тягнуться до впровадження політики СВ на своїй території, і це найякісніший шлях, але довший, тому вдосконалення умов СВ і контроль їх виконання зі сторони держави є необхідною складовою загального сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність: навч.посіб. Київ, 2015. 11 с.

2. Карпенко О.О. Соціальна відповідальність як чинник Економічного розвитку вітчизняних Підприємств. Ефективна економіка. 2018. №4. С.4-6.

3. Жиглей І.В. Суб'єктні характеристики соціальної відповідальності та їх вплив на обліковий процес. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Житомир. 2018. С. 5-8

4. Плахотный А.Ф. Проблемы социальной ответственности: навч.посіб. Київ, 1981. 191 с.

5. Петрушенко Ю.Н., Дудкін О.В. Формування інституту позитивної соціальної відповідальності. Научные труды ДонНТУ. Випуск 37-3. С. 25-27

6. Комарницький І.Ф., Галушка З.І., Соціальна відповідальність бізнесу як інструмент управління сучасним підприємством. 2018 р. С. 7-10.

УДК 657

Магар У.О.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ БРИТАНО-АМЕРИКАНСЬКОЇ МОДЕЛІ ОБЛІКУ

Моделі бухгалтерського обліку мають різні типи, дивлячись на країну в якій вона функціонує. Країни, зважаючи на їх різну історію, політичну систему та цінності просто не можуть мати спільну систему бухгалтерського обліку, за якою буде функціонувати весь світ. Але поділ все ж таки існує.

Найчастіше, моделі поділяються за країнами, які їх використовують.

Назву моделі, зазвичай, дають за країнами-засновниками, чи за територіальним розміщенням країн.

Підійдемо до розбору Британо-американської моделі.

Ця модель обліку поширена в країнах таких як: США, Великобританія, Австралія, Гонконг, Ізраїль, Ірландія, Ісландія, Індія, Канада, Кіпр, Мексика, Нідерланди, Центральна Америка та інші.

Основний принцип моделі був розроблений Великобританією та США, але дуже великий внесок у її розвиток також зробили Нідерланди. Роль цих трьох країн продовжує залишатися дуже активною в розвитку цієї моделі.

Ідея моделі полягає в орієнтації обліку на інформаційні запити інвесторів і кредиторів, тому що промислові революції в Великобританії та США призвели до того, що власники компаній відійшли від оперативного управління компаніями, передавши його професійним управлінцям.

У цьому випадку фінансово-облікова інформація важливе джерело даних про становище компанії.

Практика подання акціонерам управлінським персоналом фінансових звітів для контролю ефективності використання ресурсів, визначила націленість фінансової звітності на інформаційні потреби інвесторів і кредиторів.

Така модель бухгалтерського обліку в Великобританії та США працює протягом багатьох років.

Загалом були ще створені ринки і біржі цінних паперів, де було легше компаніям знайти додаткові джерела фінансових ресурсів.

Результат цього всього вилився в те, що фінансові звіти компаній значно відрізнялися за аналітичністю.

Однією з багатьох задач фінансованого обліку є система загальної та професійної освіти, яка сприяє поширенню знань бухгалтерів, користувачів облікової інформації.

Також в цих країнах розміщені транс та мультинаціональні штаби корпорацій.

Британо-американська модель має характерні риси, такі як: стабільна політична система, розвиненість економіки, відповідність організацій стандартам, високий рівень облікових ринків, сертифікація професійних кадрів і фінансова звітність спрямована на задоволення потреб інвесторів та кредиторів.

Згідно з проведеним дослідженням, можна виявити «плюси» та «мінуси» даної системи.

До «плюсів» слід віднести такі, як:

- стабільна політична система;
- розвиненість економіки;
- всі правила(Стандарти) приймаються професійними організаціями;
- високий професійний рівень облікових ринків, користувачів;
- сертифікація професійних кадрів;
- фінансова звітність спрямована на задоволення потреб інвесторів і кредиторів.

Серед «мінусів» необхідно виділити такі, як:

- відсутність уніфікованого плану рахунків;
- немає облікових регістрів;
- не використовуються форми звітності.

Список використаних джерел

1. Лучко, М. Р. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах / ТНЕУ 2016 *с 23.*

2. Ткач В.И., Ткач М.В. Международная система учета и отчетности. М.: Финансы и статистика., 1991. 160 с.

3.Мюллер Г., Гернон Х., Мінк Г. Учет: международная перспектива: Пер.с англ.2-е изд., стереотип. М.:«Финансы и статистика», 1996. 136с

УДК 657.6.3

Мазур О.О.,

студентка ф-ту ФФ, 3 курсу,спец.072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник – Бондар Т.А.-к.е.н.,

доцент кафедри бухгалтерського обліку

GDPR: КРАЩІ ПРАКТИКИ

Стрімкий розвиток інформаційних технології, глобалізація та перехід бізнесу в цифровий простір ставлять нові виклики перед засобами захисту персональних даних. 25 травня 2018 року набули чинності нові вимоги Європейського парламенту щодо захисту персональних даних. Правила закріплені в General Data Protection Regulation (далі – GDPR). Даний документ за своєю природою є регламентом, а відповідно має пряму дію та є обов'язковим для імплементації в національне законодавство усіх 28 держав-членів Європейського Союзу. GDPR прийшов на зміну Директиві 95/46/ЄС Європейського Парламенту і Ради «Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних».

Головна мета GDPR – гарантія захисту персональних даних громадян ЄС без прив'язки до того, на території якої держави вони зберігаються. GDPR – це прогресивний нормативний документ, який суттєво підвищить рівень захисту персональних даних як в ЄС, так і за його межами. Регламент поновлює довіру користувача, що дозволяє бізнесу максимально швидко використати можливості на єдиному європейському ринку товарів і послуг, зокрема, в сфері інформаційних технологій. За новими умовами, для ідентифікації паралельно використовуватимуться послуги 2 видів суб'єктів. Це — контролери і процесори: контролер (controller) — визначення цілей та засобів обробки персональних даних; оператор (processor) — здійснення обробки персональних даних від імені контролера.

Дієвим кроком для адаптації до нових вимог Європарламенту є проведення загального аудиту щодо персональних даних, з якими компанія прямо чи опосередковано пов'язана. В рамках аудиту слід встановити:

1) які персональні дані збираються, зберігаються та обробляються;
2) яким суб'єктам такі дані передаються, в тому числі хто з контрагентів має доступ до персональних даних;

3) який існує рівень ризику та які джерела витоку персональних даних;
4) хто є відповідальним в компанії за захист та обробку персональних даних та які саме заходи застосовуються такою особою.

Регламент значно розширив права резидентів ЄС в сфері контролю за їхніми персональними даними. Серед нововведень, зокрема: право запитувати інформацію про місце і мету обробки даних, категорію даних, що обробляються, третіх осіб яким надаються персональні дані, період обробки персональних даних, джерела отримання персональних даних, а також право на підтвердження факту обробки персональних даних особи.

GDPR встановлює вимоги щодо форми отримання згоди на обробку даних. Згода особи на обробку персональних даних повинна мати вираження у формі ствердження або в формі чітких активних дій користувача [1].

У випадку виявлення порушень Регламенту, компанії зобов'язані повідомити контролюючі органи про будь-які порушення, пов'язані з захистом і обробкою персональних даних протягом 72 годин після виявлення подібного порушення. Загальноєвропейським контролюючим органом є Європейська рада з захисту даних (European Data Protection Board).

За «незначні» порушення вимог GDPR штраф може складати до 10 мільйонів євро або 2% від річного світового. За більш серйозні порушення передбачений більш високий розмір штрафу – до 20 мільйонів євро або 4% від річного світового обороту. Штрафні санкції будуть застосовуватися по відношенню до юридичних осіб, які зареєстровані у відповідних державах-членах ЄС. Якщо компанія-порушник не має офіційного представництва на території ЄС, то штрафні санкції можуть бути застосовані по відношенню до компанії, яка розташована за межами ЄС [2].

Як українським компаніям найкраще підготуватися до GDPR. Силами власних юристів, чи силами зовнішніх експертів у сфері захисту персональних даних проаналізувати роботу власної компанії, ті операції з обробки персональних даних, що здійснює компанія, потенційні ризики, які пов'язані з такою обробкою.

Обробка персональних даних — це процес, який невід'ємно супроводжує комерційну активність. Цей процес нікуди не зникне, він буде завжди супроводжувати будь-яку комерційну діяльність. Мета законодавства з питань захисту персональних даних та, зокрема, регламенту — це надати можливість суб'єктам персональних даних контролювати цей процес, знати де, ким, коли, з якою метою вони обробляються, що їхні персональні дані захищаються відповідно до регламенту і у разі, якщо персональні дані обробляються незаконно, вони можуть захистити свої права щодо цього.

Список використаної літератури

1. В. Гвоздій. General Data Protection Regulation. Національна асоціація адвокатів України: веб-сайт. URL: http://unba.org.ua/publications/3320-general-data-protection-regulation.html

2. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина в Україні в 2016 р.: Звіт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини:

веб-сайт. URL: www.ombudsman.gov.ua/files/Dopovidi/Dopovid_2017.pdf (дата звернення: 01.11.2017).

УДК 005.34:657.1

Мазур Р.О.,
студентка ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені В. Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборський О.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ШВИДКОГО ХАРЧУВАННЯ

Правильна та ефективна робота сучасного підприємства, у тому числі і підприємства швидкого харчування, не можлива без вдало налагодженої системи управлінського обліку та звітності на усіх управлінських рівнях.

Для укріплення та зміцнення підприємства на ринку потрібно точно та грамотно керувати грошовими потоками, виробництвом та інвестиційними проектами. І тому в умовах посиленої конкуренції на ринку, питання управлінського обліку стає чи не першочерговим.

Управлінський облік дає змогу підвищити якість та оперативність прийняття управлінських рішень, максимізувати очікуваний прибуток та ефективно контролювати ризики господарської діяльності, мобілізувати резерви. [1]

Сама організація управлінського обліку передбачає багато факторів, які несуть за собою першочерговий вплив та зумовлені специфікою діяльності суб'єкта господарювання.

Питання впровадження та застосування управлінського обліку на підприємствах швидкого харчування є досить актуальним, тому що управлінський облік забезпечує інформацією для надання відомостей по оперативних результатах господарської діяльності всіх рівнів керівництва, виявляючи можливості і проблеми підприємства. [2]

Проблеми з обліку, аналізу та управління витратами завжди були важливими для керівників усіх підприємств. І тому сьогодні питання удосконалення обліку та порядок організації стратегічного управління витратами потребує великого та уважного вивчення та розробки відповідних засад. Класифікація витрат на підприємствах швидкого харчування обслуговує майже весь комплекс управлінських цілей, що полягає у визначенні собівартості та ціноутворенні.

Система витрат підприємства швидкого харчування складається з двох підвидів: за видами діяльності та у залежності від мети управління. Діяльність ресторанних підприємств поділяється на операційну, фінансову та інвестиційну.

Операційна діяльність групується за такими витратами як: витрати виробництва, адміністративні витрати, витрати, що формують собівартість продукції та витрати на її реалізацію, витрати на відрядження, послуги зв'язку, виплата матеріальної допомоги та плата за розрахунково-касове обслуговування.

У залежності від мети управління, витрати поділяються на: витрати, що використовуються для калькулювання ціни на готову продукцію підприємств ресторанного господарства; витрати на виробництво, дані про які є базою для прийняття управлінських рішень; витрати, що використовуються в системі планування, контролю та регулювання.

Дивлячись на напрямки цих витрат, можна сказати, що вони спрямовані показати на яку частину витрат можливо вплинути, а яка залишиться незмінною, які витрати можна контролювати на місці їх виникнення, а які неможливо контролювати на місці їх виникнення. [3]

Як ми знаємо, одержання прибутку є головною метою для будь-якої форми підприємництва, що в умовах ринкової економіки стимулює кожну компанію до отримання максимального доходу. Доходи на підприємствах ресторанного господарства поділяються на: за видами діяльності та в залежності від мети управління. [4]

На основі проведення аналізу витрат та доходів підприємства швидкого харчування керівництво може чітко визначити основні параметри системи управлінського обліку. Саме їх розуміння дозволяє сформувати дієву систему управлінського обліку, що відповідає потребам керівництва і постачає всю необхідну інформацію для прийняття оперативних і стратегічних управлінських рішень. [5]

У теперішній час підприємства швидкого харчування впроваджують систему управлінського обліку, розраховуючи на те, що за допомогою нього вони зможуть розраховувати на низку змін, таких як: підвищення доходу, зниження собівартості.[6] Тому підвищення цих показників діяльності, які є результатом проведення управлінського обліку, покращують діяльність підприємства.

Список використаних джерел

1. Атамас П.Й. Управлінський облік: навч. посіб. – Д. – К., 2006., — с.226

2. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підруч. для студ. ВНЗ / Нападовська Л.В. – К: Книга, 2004. – 432 с.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Затрати» : [Чинне від 1999-10-20].

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : [Чинне від 1999-10-20].

5. Панченкова Ю.В. Організаційно-методичні аспекти запровадження управлінського обліку на підприємствах готельного бізнесу / Ю.В. Панченкова, Л.Я. Буфон // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. – 2009. – Вип. 30.– С. 108

6. Самборський О.В. Роль калькулювання собівартості продукції в ціноутворенні, — 2010., с. 320

УДК 657

Мазуренко М.С.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ФАЛЬШУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ПРИЧИНИ ТА МЕХАНІЗМ ПРОТИДІЇ

Формування звітності на підприємстві є однією з найголовніших ознак його соціально-орієнтованої діяльності. Адже саме на основі даних звітності можна робити висновки про діяльність підприємства, його дієздатність, конкурентоспроможність та місце на ринку. Достовірна фінансова звітність є формою зворотного зв'язку, за допомогою якої її користувачі отримують потрібну інформацію про реальний фінансовий стан підприємства та результати його господарської діяльності. Недостовірна звітна інформація унеможливлює прийняття адекватних рішень про реальний стан речей на підприємстві, що, в підсумку, неминуче призводить до економічних втрат та введення в оману не тільки власників та інвесторів, а й державу та суспільство в цілому.

Однак, як підтверджують статистичні опитування в Україні, в нинішніх економічних умовах маніпулювання фінансовими даними перетворилося на одну із найсуттєвіших загроз як економічній безпеці окремого підприємства, так і національній безпеці в сфері економіки. У зв'язку з цим, виникає нагальна необхідність дослідження природи цього виду шахрайства, визначення сучасного формату його прояву та обґрунтування способів подолання.

Дослідженню економічної природи фальшування показників фінансової звітності присвячена значна кількість наукових публікацій як в Україні, так і закордоном. До найбільш серйозних розробок у цій царині знань слід віднести праці таких учених як Л. Гнилицької, С. Голова, Л. Сотникової, М. Мэтьюса, Д. Александера та інших.

Усі вони одностайні в тому, що головною метою здійснення фальшування облікової інформації є "управління звітністю", що призводить до помилкового сприйняття її користувачами. А до основних причин фальшування звітних даних відносять: умовне підвищення інвестиційної привабливості та кредитоспроможності; отримання конкурентних переваг; зниження податкового тягаря; протидія «недружньому» поглинанню; укриття фактів корупції та шахрайства.

При цьому, маніпулюючи даними фінансової звітності, обліковий персонал, з одного боку, націлений на здобуття вигод для власника (управлінська фальсифікація), а, з іншою, – для себе (неуправлінська фальсифікація). Як зазначає М. Метьюс, головною причиною виникнення неуправлінської фальсифікації звітності є конфлікт між підзвітністю управління і завданням розподілу обмежених фінансових ресурсів [1]. Тому виконавцями такої

фальсифікації найчастіше виступають фінансові аналітики, головні бухгалтери, аудитори.

Суцільне поширення випадків маніпуляцій з показниками звітності зумовило пошук шляхів для запобігання цьому явищу. Традиційно вважається, що дієвим інструментом боротьби із спотвореннями фінансової інформації є незалежна аудиторська експертиза.

Однак, як зазначає у своїх дослідженнях Л.Гнилицька, практично уся недостовірна фінансова звітність крупних українських компаній мала позитивні аудиторські висновки. Прагнучи максимізувати свій прибуток, аудиторські фірми нерідко порушують як етичні, так і законодавчі норми. У цьому контексті слід згадати випадки з національною банківською системою, що отримали широкий розголос, коли в аудиторських висновках, які надавалися зовнішніми аудиторами була підтверджена недостовірна фінансова звітність, яка істотно спотворювала реальний фінансовий стан [2, с. 12].

В зв'язку з цим, можна стверджувати, що обов'язкова аудиторська експертиза фінансової звітності не є панацеєю при упередженні наслідків фальшування фінансових показників. Відтак дослідницький ракурс при вирішенні цієї проблеми має бути спрямований в площину безпосередніх користувачів інформації, яким необхідно розробляти внутрішні механізми перевірки достовірності фінансової звітності.

Зокрема для раннього діагностування маніпуляцій з фінансовими показниками доцільно використовувати Карту нормативних відхилень фінансових індикаторів М. Беніша, в основу якої покладено перелік фінансових індикаторів, які на думку автора з найвищою точністю дозволяють оцінити рівень маніпулювання фінансовими показниками та можуть бути розрахованими за даними фінансової звітності. Натомість для здійснення багаторівневого системного моніторингу звітної інформації доцільно поряд з використанням зазначеної Карти проводити оцінювання достовірності облікової інформації шляхом її порівняння з неофіційними даними, отриманими в результаті використання способів конкурентної розвідки.

Спираючись на викладений матеріал, можна зробити висновок, що фальсифікація фінансової звітності має значні наслідки на розвиток та функціонування ринку капіталу, довіру його учасників до інформації, яка розкривається та підлягає оприлюдненню. А тому запровадження механізмів перевірки достовірності облікової інформації в практичну діяльність вітчизняних копаній сприятиме зниженню інформаційного ризику для користувачів облікових даних в умовах зростаючої ролі шахрайства з фінансовою звітністю.

Список використаних джерел:

1. Мэтьюс М.Р. Теория бухгалтерского учета пер. с англ. Э. И. Гогия; под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой. М., 1999. 663 с.

2. Гнилицька Л. Економічна природа шахрайства з фінансовою звітністю та способи її подолання. Незалежний аудитор. 2017. №19. С. 6-13.

УДК 657.1

Макаренко М. П..
студент ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. 6Ф01 «Фінанси та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Охрамович О. Р. – к.е.н,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогодні перед бухгалтерським обліком постають завдання щодо забезпечення зовнішніх користувачів інформацією про фінансовий і майновий стан підприємства, що, у всох чергу, потребує встановлення загально визначених принципів та правил. Але жорстке нормативне регулювання позбавляє бухгалтерського обліку можливості швидко реагувати на зміни. Облікова політика є засобом, який поєднує державне регулювання та ініціативу підприємства щодо організації та ведення бухгалтерського обліку. Тому формування облікової політики підприємств є складним та відповідальним процесом, який повинен передбачати вибір таких варіантів обліку, що відповідають чинному законодавству.

Метою даного дослідження є визначення основних теоретичних та практичних аспектів формування облікової політики підприємств.

У сучасному світі бухгалтерський облік є основою економічної діяльності суб'єктів господарювання, що має забезпечувати потреби усіх користувачів фінансової звітності з метою прийняття управлінських рішень. Він виконує багато функцій, які стимулюють прибуткове функціонування підприємств та вимагають від суб'єктів господарювання інформації про фінансовий стан підприємства та результати діяльності.

Взагалі, облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1]. Вона базується на таких принципах: повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування, єдиний грошовий вимірник, превалювання сутності над формою.

Ефективність впровадження облікової політики визначається, поряд з розробкою понятійного апарату, наявністю методики її формування, яка передбачає: встановлення суб'єктів і термінів формування, визначення основоположних засад формування та реалізації облікової політики, визначення факторів впливу, побудову алгоритму дій під час формування облікової політики підприємства [2].

Основним завдання облікової політики є забезпеченні організації бухгалтерського обліку на підприємстві, яка повинна охоплювати основні аспекти облікового процесу, а саме: теоретичні та практичні (організаційний, методичний і технічний). Кожен такий елемент включає в себе дотримання певних принципів та правил, зокрема:

1) Теоретичний аспект - принципи обліку; законодавчі акти; наукові положення конструювання інформаційної системи.

2) Методологічний аспект - принципи та правила отримання облікової інформації; правила оцінки; ведення рахунків.

3) Технічний аспект - план рахунків обліку, форми обліку; послідовність проходження документів та їх обробка; організація внутрішнього контролю; організація складання регістрів обліку та форм звітності; проведення інвентаризації майна та зобов'язань.

4) Організаційний аспект - структура бухгалтерії: централізована чи децентралізована; система обробки інформації; розробка інструкцій; внутрішні стандарти; спосіб ведення обліку; взаємодія бухгалтерії з іншими службами [3].

При формуванні облікової політики одним із головних завдань є виокремлення тих факторів, які більшою мірою впливають на функціонування господарчої системи. Серед таких факторів виділяють зовнішні та внутрішні. До внутрішніх відносять: форму власності та організаційно-правову форму підприємства; обсяг діяльності, чисельність працівників; систему оподаткування; рівень кваліфікації бухгалтерських кадрів; систему матеріального стимулювання; технологію обробки облікової інформації; методи калькулювання собівартості. Серед зовнішніх виділяють: галузь або вид діяльності підприємства; політичні, соціально-економічні умови та зовнішні обмеження; система інформаційного забезпечення підприємства; глобалізаційні процеси, рівень інфляції, законодавство країни.

Поряд із зовнішніми та внутрішніми факторами, що впливають на формування облікової політики, необхідно виділити спеціальні фактори, до яких відноситься технічне забезпечення та наявність ефективної системи інформаційного забезпечення підприємства [3].

Отже, бухгалтерський облік є основою економічної діяльності суб'єктів господарювання, мета якого – забезпечення потреб усіх користувачів фінансової звітності задля прийняття управлінських рішень.

Облікову політику, в свою чергу, розуміють як сукупність принципів, методів та процедур. Головним завданням є виокремлення факторів, що найбільше впливають на функціонування господарчої системи. Вона формується завдяки теоретичним і практичним (методологічним, технічним та організаційним) аспектам та внутрішнім і зовнішнім факторам.

Список використаних джерел

1. *Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [Електронний ресурс]. – 1999. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14.*
2. *Барановська Т. В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика / Барановська Т. В. – Київ, 2005. – 27 с.*
3. *Юнацький М. О., Концептуальна основа формування облікової політики підприємства для цілей бухгалтерського обліку / М. О. Юнацький. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – №6. – С. 159–163.*

УДК 657

Марченко Д.В.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення інформацією необхідною для прийняття управлінських рішень є основною функцією бухгалтерського обліку. Це досягається через систему звітності, яка формується у відповідності до запиту менеджменту. Фінансова звітність застосовується кожним підприємством і є обов'язковою, а соціальна (нефінансова звітність) – це зовсім новий об'єкт, який не регулюється державою.

Соціальна звітність, згідно з міжнародними стандартами, є похідною від фінансової звітності. Нефінансові звіти – це звіти підприємств, що базуються на показниках їхнього економічного, екологічного або соціального розвитку чи конкретних заходів такого ж спрямування. Звітність у сфері соціального розвитку потенційно здатна доповнити фінансові звіти відомостями, які відбивають перспективи компанії та можуть поліпшити розуміння користувачами таких важливих факторів, як формування людського капіталу, корпоративне управління, управління екологічними ризиками, інноваційний потенціал компанії [2].

У практичній діяльності підприємства використання нефінансової звітності має низку переваг: допомагає компанії розбудувати процес управління; нефінансова звітність будує довіру до компанії; соціальна звітність підвищує прозорість компанії; зміцнює ділові відносини [1].

У світовій практиці існує три форми формування нефінансової звітності: довільна форма, яка призначена для зовнішніх користувачів і не вимагає проведення соціального аудиту; комплексні звіти, які в свою чергу поділяються на комплексний звіт за методом потрійного підсумку (висвітлення діяльності компанії з трьох точок зору), комплексний звіт за методом Лондонської групи порівняльного аналізу, комплексний звіт за методом групи корпоративного громадянства; стандартизовані звіти, які мають перевагу над попередніми та полягають у можливостях порівняння зі звітами інших компаній, завдяки чому визначається соціальний рейтинг компанії [3].

В Україні не має законодавчо затверджених норм ведення соціального обліку та контролю, що містять інформацію про соціальну активність підприємства, тому вітчизняні суб'єкти господарювання звітують згідно міжнародних стандартів та за власним досвідом.

Відсутність методології в нашій країні є наслідком різноманітності звітів. Кожне підприємство обирає свій формат соціальної звітності. Найбільш поширеними стандартними видами нефінансової звітності є :

1. Звіт зі сталого розвитку, сформований відповідно до вимог системи GRI;
2. Звіт про прогрес - відображає міру дотримання принципів соціальної відповідальності та містить перспективні плани розвитку;
3. Довільний соціальний звіт - за довільною структурою та самостійно обраними показниками.

Кожна компанія, яка складає нефінансовий звіт, має власну методику, сформовану з урахуванням загальноприйнятих у міжнародній практиці правил і стандартів. Тому соціальна звітність вітчизняних компаній має різне наповнення, формат і структуру представлення результатів соціально відповідального ведення бізнесу. Періодичність публікації соціальних звітів визначається компаніями самостійно.

Сьогодні вже майже понад 71% найбільших країн світу публікують нефінансові звіти, незначну частку яких (4-5%) компанії інтегрують у свою щорічну фінансову звітність. Збільшення питомої частки підприємств, що складають і оприлюднюють нефінансову звітність, свідчить про їх готовність до переходу до так званої інтегрованої звітності. В Україні у середньому, щороку до соціальної звітності долучаються 23 компанії. Але в більшості українських компаній нефінансові звіти мають недоліки, які полягають в наданні загальної інформації без зазначення кількісних і вартісних нефінансових показників та інформації про стратегічні плани. [4].

Отже, особливістю нефінансової звітності є те, що вона спрямована не лише на економічні показники, а і на екологічні та соціальні. Застосування таких двох груп показників (екологічних і соціальних) ефективно впливатиме на першу (економічну), яка по суті, відображається у фінансовій звітності. Нефінансова (соціальна) звітність – це звітність підприємств, що базується на показниках його економічного, екологічного або соціального розвитку чи конкретних заходів такого ж спрямування.

Список використаних джерел

1. Герасименко О.О. Соціальний облік та нефінансова звітність як інструменти реалізації соціальної відповідальності / Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. Економіка. 2012. № 137. С. 39-43.

2. Касич А. О., Яковенко Я. Ю.Звіт про стійкий розвиток як аналітичний інструмент формування корпоративної соціальної відповідальності / Ефективна економіка. №10. 2014

3. Лігоненко Л.О., Тремблюк М.Д Розробка та провадження корпоративної соціальної звітності. Молодий вчений. 2016. №12. С.852-856. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12.1/199.pdf (дата звернення 18.04.2017).

4. Проданчук М.А. Нефінансова звітність – ефективний інструмент в реалізації управлінських рішень. URL : file:///C:/Users/ASUS/Desktop/znptdau_2013_2(2)27.pdf (дата звернення 20.04.2017).

УДК 657

Мельник А.О.,
студент ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ОРІЄНТОВАНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В ПЛОЩИНІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

Соціальний облік – це напрямок в обліку, який розширює межі традиційного обліку, що сприяє регулюванню економіки, і є інформаційною системою для прийняття управлінських рішень щодо впливу діяльності підприємства на суспільство [1, с. 293-296].

Специфіка соціального аспекту бухгалтерського обліку передбачає вивчення соціального генезису даного явища, його місце в суспільстві. Таким чином визначення соціального аспекту передбачає вивчення:

- місця та ролі бухгалтерського обліку в соціальному житті суспільства;
- соціальної функції бухгалтерський обліку;
- механізму реалізації принципів бухгалтерського обліку в загальному соціальному контексті;
- чинників, що впливають на процеси соціалізації бухгалтерської професії;
- складу і взаємин посадових і професійно-кваліфікаційних груп, їх місця в структурі підприємств;
- впливу зовнішніх і внутрішніх користувачів бухгалтерської інформації на зміну соціальної орієнтації [3, с. 52-53].

Під моделюванням у бухгалтерському обліку слід розуміти процес побудови моделей бухгалтерського обліку за допомогою елементів його методу з використанням наукових методів (емпіричних і теоретичних), що дозволяють глибше та докладніше розглянути існуючі проблеми і протиріччя.

Аналіз можливих підходів до організації соціально орієнтованого бухгалтерського обліку дозволив сформувати 3 моделі.

В основу організації першої моделі - «Соціально орієнтований бухгалтерський облік» - покладена інформація, яка формується в системі бухгалтерського обліку. При використанні суб’єктом господарювання цієї моделі, інформаційний масив даних формується в регістрах бухгалтерського обліку. Недоліком даної моделі є неможливість отримання інформації доречної для складання соціальної звітності. Проте, даний недолік згладжується можливістю збереження зв’язку між бухгалтерським і соціально орієнтованим обліком.

Друга модель - «Змішаний соціально орієнтований бухгалтерський облік» - передбачає формування показників фінансової та соціальної звітності з деякими поправками на величину витрат, пов’язаних з веденням соціально відповідальної діяльності. Дана модель організації соціально орієнтованого бухгалтерського

обліку зі створенням окремої локальної ділянки з обліку витрат на соціально відповідальну діяльність за допомогою системи аналітичних рахунків є оптимальною. Головною перевагою її використання є формування показників соціальної звітності на основі даних бухгалтерської інформації, отже, без необхідності коригування, доповнення або деталізації інформації про соціально відповідальну діяльність. Однак, незважаючи на необхідність коригувань на величину витрат, пов'язаних із веденням соціально відповідальної діяльності, відсутня необхідність проведення коригувань.

При застосуванні даної моделі можуть існувати альтернативні підходи:

1) Використання додаткової системи аналітичних рахунків для коригування величини витрат на соціально відповідальну діяльність.

2) Використання двох систем аналітичних рахунків обліку витрат на соціально відповідальну діяльність на основі єдиних первинних документів.

3) Створення окремої локальної ділянки з обліку витрат на соціально відповідальну діяльність.

Третя модель - «Абсолютний соціально орієнтований облік» - передбачає його ведення паралельно з бухгалтерським обліком, при цьому дотримуючись принципу незалежності, але на основі однієї і тієї ж первинної інформації [2, с. 170-178].Дана модель є найбільш правильною з точки зору кінцевої мети бухгалтерського обліку, так як дає можливість більш детально відобразити витрати на соціально відповідальну діяльність. Але у ній, так само як у першій і другій, є недолік - необхідність створення окремої спеціалізованої бухгалтерської служби, яка буде вести облік витрат на соціально відповідальну діяльність. Створення окремої бухгалтерської служби передбачає залучення додаткових співробітників і створення робочих місць, тобто спричинить за собою додаткові витрати. Однак даний недолік, у достатній мірі, компенсується можливістю інтерпретувати статті витрат і отримати точну та достовірну соціальну звітність. Якщо організація планує виходити на міжнародний ринок і підвищувати свою інвестиційну привабливість, то їй необхідна достовірна соціальна звітність.

Кожна модель принципово відрізняється порядком формування інформації, необхідної для складання фінансової та соціальної звітності, має свої переваги і недоліки. Їх застосування дозволить створити комплексні теоретико-методичні розробки в області ведення соціально орієнтованого бухгалтерського обліку та звітності.

Список використаних джерел

1. Богданова, Ж. А. Развитие социального учета: определение основных понятий / Инновац. экономика. 2013. № 7. С. 293-296.

2. Петренко С.Н., Бессарабов В.О. Модель социально ориентированного бухгалтерского учета и отчетности: организационная компонента /Вестник пермского университета. Сер. «Экономика». 2015. №4(27). С. 170-178.

3. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: монографія Житомир: ЖДТУ, 2007. С. 52-53.

УДК 657

Міхеєва А. Ю.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ПОВ'ЯЗАНІСТЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОРГАНІЗАЦІЇ З ПОДАТКОВИМ МЕНЕДЖМЕНТОМ

У даній роботі розглядається пов'язаність бухгалтерського обліку з податковим менеджментом. Адже бухгалтерській облік неприбуткової організації або ж прибуткової прямо пов'язаний з податковим менеджментом.

Податковий менеджмент – це сукупність прийомів і методів цілеспрямованого впливу на відносини з приводу розподілу ВВП із метою формування централізованого грошового фонду держави засобами оподаткування та створення сприятливих умов для розвитку економіки та соціальної сфери. Складовими елементами (функціями) податкового менеджменту є: законодавча діяльність, планування податків, податковий контроль.

Управління податковою системою являє собою складову частину загальної системи управління фінансами країни. Основна функція податкового менеджменту — забезпечити стійке надходження до бюджетів і централізованих фондів цільового призначення податків, зборів і відрахувань, які визначені чинним законодавством держави.

Бухгалтерський облік підприємства виконує функцію систематизації обліку та сплати всіх податків і зборів. Для безперечного функціонування підприємства та виконання всіх законодавчо затверджених податкових зобов'язань.

До податкових зобов'язань неприбуткових організацій належать наступні податки: ЄСВ, єдиний податковий військовий збір та інші податки, які визначені статтею 9, 10 Податкового кодексу України, а також, статями 162, 180, 212, 240 тощо.

До податкових зобов'язань прибуткових організацій належать: податок на прибуток, ПДВ, податок на доходи фізичних осіб, ЄСВ, військовий збір та інші податки, що залежать від специфіки діяльності та власності організації.

За підсумком звітного періоду, відповідальний за бухгалтерський облік в організації складає бухгалтерську, податкову та статистичну звітність. Податкова звітність включає в себе декларації, звіти, баланс та форми фінансової звітності(в залежності від специфіки обсягів діяльності підприємства).

Контроль за виконанням податкового законодавства здійснюється шляхом проведення камеральних, документальних (планових або позапланових, виїзних або невиїзних) та фактичних перевірок. Законодавча діяльність і планування податків відносяться до стратегічного управління в сфері податкової діяльності, а податковий контроль – до оперативного. На мікрорівні управління в сфері

оподатковування передбачає податковий облік, обчислення сум податків і обов'язкових платежів, забезпечення їх своєчасної сплати до бюджету

В сучасних умовах спостерігається нерівномірне податкове навантаження на суб'єктів господарювання, що, в свою чергу, є чинником диспропорційних умов конкуренції. Саме тому податковий менеджмент стає найважливішою складовою фінансового планування підприємства та бухгалтерського обліку, які взаємозалежно формують фінансову стійкість організації. Доцільність ведення податкового менеджменту на підприємстві залежить від величини податкового навантаження суб'єкта господарювання.

Зокрема, якщо питома вага податків не перевищує 5 % загального доходу підприємства, то потреба в податковому менеджменті мінімальна. В цьому випадку контроль за правильністю та своєчасністю розрахунків з бюджетом за податками та зборами може здійснювати бухгалтер. При рівні податкового навантаження більше 10 % на підприємствах малого та середнього бізнесу доцільно мати фахівця, а на великих підприємствах – групу фахівців, орієнтованих виключно на контроль за розрахунками з бюджетом за податками та зборами.

Наразі актуальність проблеми визначення податкового навантаження викликає інтерес у значної кількості фахівців, з огляду на сьогодення, тотожними є терміни «податкове навантаження», «податковий тиск» та «податковий тягар».

Отже, лише за умови застосування податкового менеджменту в бухгалтерському обліку організації, можливе повноцінне її функціонування.

УДК 657.6

Міщенко Д.С.,
студентка ІІТвЕ, 4 курсу, спец.6і04 «Системний аналіз»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ

Все частіше цифрова економіка переплітається з традиційною економікою, роблячи чітке розмежування все складнішим. Основними продуктами цифрової економіки є ті ж самі товари і послуги традиційної економіки, що надаються за допомогою комп'ютерного обладнання і цифрових систем на кшталт глобальної мережі Інтернет. Це має свої переваги, головною з яких є підвищення доступності звичайних користувачів до певних ринків (товарних чи послуг), а не лише великих компаній, зниження трансакційних витрат, підвищення ефективності і конкурентоспроможності [1].

В Україні розпочато роботу щодо впровадження цифрової економіки та подолання відставання від передових країн Європи. Належним чином на новий

напрямок економіки повинна реагувати методологія бухгалтерського обліку. Нещодавно уряд прийняв цифрову адженду України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020). Цей документ містить концептуальні засади, першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифризації» України до 2020 року.

У даний час впровадження та використання хмарних технологій в сучасних компаніях є одним з ключових елементів, що дозволяють враховувати всі поточні зміни в системі бухгалтерського обліку та автоматизувати всі бізнес-процеси, які пов'язані з цим. Вони істотно підвищать продуктивність праці, а також забезпечать більш ефективну взаємодію та обмін інформацією між співробітниками різних відділів. Додатковим плюсом подібної інтеграції є забезпечення захисту інформації, що є одним з ключових критеріїв, який слід дотримуватися в процесі збору, обміну даними та ведення документообігу, беручи до уваги нові вимоги до порядку ведення бухгалтерського обліку [2].

Також до впровадження ініціатив щодо трансформації державних організацій через «цифровізацію» можна навести технологію блокчейн - це технологія розподіленої однорангової мережі загального користування, яка може зберігати інформацію про транзакції (правочини) на постійній основі і без можливості її зміни, і яка захищена криптографічними засобами.

Цілком ймовірно, що технологія блокчейн зробить революцію і в галузі фінансів та аудиту, коли вона набере критичну масу і стане поширеним інструментом обліку та аналізу. Ключовою особливістю цієї технології є більш прозорий спосіб відображення операцій, який дозволить за замовчуванням проводити аудит рутинних операцій в режимі реального часу, а також отримувати більш повну картину всіх трансакцій і виявляти недобросовісні дії. Блокчейн, як інші інструменти автоматизації, могла б звільнити фінансових директорів і їх команди від ряду рутинної, що віднімає багато часу роботи і дозволить зосередитися на більш стратегічних і креативних завданнях та пошуку нових способів підвищення цінності бізнесу. Однак облік операцій не означає достовірне відображення фінансового положення і операційної діяльності. У першу чергу тому, що об'єкт будь-якої системи обліку - дані, і якщо вони спочатку недостовірні, блокчейн не вирішить цього завдання. Участь людини в процесі інтерпретації даних і моделей операцій буде все так само необхідним.

Ще однією стратегічною категорією цифрової економіки є повсюдна аналітика — це неперервний та динамічний процес збору та аналізу даних з метою отримання релевантної та структурованої інформації (знань) для ситуаційної та стратегічної діяльності, розробки планів дій, програм, ініціатив. Використання аналітики на всіх етапах урядової та державної діяльності та надання послуг (повсюдна аналітика) дозволяє державним установам перейти від стандартизованої аналітичної звітності із запізнілими даними до автономних бізнес-процесів і можливостей бізнес-аналітики, які дозволяють у режимі реального часу приймати кращі рішення на підставі актуальних та всеохоплюючих даних [1].

Можна зробити висновок, що по всьому світі частка традиційної економіки зменшується, а цифрової — збільшується, надаючи могутні переваги для країн

та бізнесу. І саме в «цифрову» еру потрібно не боятися змін і мислити масштабно, адже на нас чекає світ з новими можливостями.

Список використаних джерел

1. Карчева Г.Т., Смовженко Т.С., Міщенко В.І. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 276 с.

2. Цифровые технологии в бухгалтерской и аудиторской деятельности [Электронный ресурс] // Интернет-блог компании BIZEDUCATE

УДК 657

Михайлова С. А.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

УПРАВЛІНСЬКИЙ КОНТРОЛЬ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Під підприємницьким ризиком розуміють вірогідність (загрозу) втрати підприємством частини своїх ресурсів, появи додаткових витрат або недоотримання доходів в результаті виконання певної виробничої, комерційної чи фінансової діяльності. Підприємницький ризик пов'язаний з формуванням прибутку підприємства і характеризується можливими економічними наслідками в процесі здійснення фінансово-господарської діяльності.

Важливим інструментом управління ризиками підприємницької діяльності виступає управлінський контроль. Інтегруючи і координуючи процеси ризик-менеджменту, ефективний управлінський контроль, на нашу думку, має виконувати наступні завдання:

- визначення прийнятного рівня ризику та орієнтація на досягнення цілей в рамках такого рівня;
- максимально можлива адаптація управлінської інформації відповідно до потреб суб'єктів прийняття рішень;
- оптимізація і координація процесів ризик-менеджменту, в т.ч. раціоналізація управлінських рішень.

Відтак управлінський контроль ризиків дозволяє визначити, які рішення та з якою ймовірністю виявляться збитковими, а відтак забезпечує можливість вибору оптимальних шляхів ведення фінансової політики, в умовах багато варіативності напрямків вкладення фінансових коштів. Це особливо актуально в умовах сьогодення, коли підприємства обмежені в фінансових ресурсах і не можуть дозволяти собі нести незаплановані витрати й збитки.

Для здійснення ефективного контролю за господарською діяльністю підприємства з метою недопущення прояву найбільш істотних ризиків необхідно згрупувати останні за економічно однорідними групами. Традиційно виокремлюють наступні груп підприємницьких ризиків:

1. Зовнішні економічні ризики – ризики, які мають тісний зв'язок з економічною ситуацією (інфляційні явища, загальне падіння виробництва, коливання курсів національних валют, світові кризи, зниження купівельної здатності населення).

2. Внутрішні виробничі ризики – це ризики, які пов'язані із виробничим процесом чи процесом надання послуг (коливання обсягів випуску, зміни головних факторів в технології виробництва, асортименту продукції тощо).

3. Фінансові ризики – ризики пов'язані зі зміною структури активів, капіталу та зобов'язань підприємства, що веде до зниження показників його ліквідності та фінансової стійкості.

4. Комерційні ризики, що пов'язані зі збутом продукції чи послуг (падіння попиту на продукцію, зниження конкурентоспроможності продукції чи послуг, зміни в кон'юнктурі ринку) [1].

Досліджуючи питання створення і функціонування інтегрованої системи управлінського контролю, необхідно відмітити відсутність єдиної методологічної бази проведення контролю підприємницьких ризиків. Це вимагає обґрунтування комплексу методів, які можуть бути застосовані в діяльності ризик-менеджерів.

Одним із таких методів вважаємо бухгалтерську оцінку та її основний інструмент – резервування. Згідно із законодавством у сфері бухгалтерського обліку резерви створюються для внутрішнього страхування підприємницьких ризиків і регулюються обліковою політикою суб'єкта господарювання, галузевими стандартами та іншими нормативно-правовими актами.

Для вдосконалення управління ризиками підприємницької діяльності та з урахуванням зарубіжної практики, вітчизняним підприємствам може бути рекомендовано формування наступних видів резервів:

- резерв сумнівних боргів – використовується для погашення безнадійної дебіторської заборгованості ;

- резерви гарантійного обслуговування покупців та гарантійних зобов'язань – використовуються у разі перевищення планового розміру рекламацій;

- резерв майбутніх витрат і платежів – створюються для гарантування оплати відпусток;

- фіскальні (податкові) резерви, які призначені для забезпечення регулярності платежів до бюджету за відповідними податками;

- резерви соціальної спрямованості – створюються для виплати відпусток, на випадок звільнення персоналу, платежів у Пенсійний фонд тощо;

- резерви юридичного характеру – створюються для регулювання втрат від господарських спорів;

- резерви відшкодування комерційних ризиків (виробничих, майнових ризиків, недостатнього та несвоєчасного розвитку, ризиків процесу реалізації);

- резерви під знецінення фінансових вкладень, тощо.

Вважаємо, що зазначені інструменти управлінського контролю дозволять адміністрації підприємства оперативно і з найкращою вигодою вирішувати питання життєдіяльності підприємства, в умовах невизначеності зовнішнього середовища та ризиків підприємницької діяльності.

Список використаних джерел:

1. Борисова Г.М. Теоретичні аспекти управління ризиком на підприємстві. Актуальні проблеми економіки. 2005. №7. С.116-121.

УДК 657

Музиченко Ю.О.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ ПІДПРИЄМСТВ

Готівкові розрахунки підприємства – це платежі, котрі здійснюються організацією чи підприємством як розрахунок за реалізовану продукцію, товари чи виконані роботи.

Касові операції на підприємстві пов’язані як з прийняттям, так і з видачею готівки.

Розрахунки підприємств за допомогою грошових коштів (касові операції) здійснюються за певними правилами, встановленими чинним законодавством в області організації готівкового обігу.

Підприємства, які відкрили поточні рахунки в установах банків і розраховуються за своїми зобов'язаннями, мають право застосовувати готівкові розрахунки між собою та з іншими підприємцями і фізичними особами як за рахунок коштів, одержаних з кас банків, так і за рахунок готівкової виручки. Такі розрахунки здійснюються через касу підприємств з одночасним обов'язковим веденням касової книги встановленої форми.

Сума готівкового розрахунку одного підприємства з іншим підприємством не має перевищувати десяти тисяч гривень протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами.

Сума готівкового розрахунку одного підприємства з фізичними особами не має перевищувати п’ятдесяти тисяч гривень протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами відповідно до п. 2.3 Постанови Правління НБУ Положення №637.

Підприємства вправі зберігати в касі одержану в банку готівку для виплат, що входять до фонду оплати праці, для виплати пенсій, стипендій, дивідендів (доходу) протягом 5-ти робочих днів, включаючи день одержання готівки в банку.

Готівка для проведення цих виплат працівникам віддалених відокремлених підрозділів підприємств залізничного транспорту й морських портів може зберігатися в касах таких підприємств протягом 10-ти робочих днів, включаючи день одержання готівки в банку.

А от готівку для виплат, що належать до фонду оплати праці, які здійснюються за рахунок готівкової виручки, можна зберігати протягом 3-х робочих днів із дня настання строків таких виплат.

За порушення порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), у т.ч. за перевищення граничних сум розрахунків готівкою, передбачений адміністраф за ст. 163[15]КУпАП. Цей штраф накладається на винних у таких порушеннях посадових осіб підприємства та ФОП**.** Відповідно, звичайним фізособам штраф не загрожує**.**

Розмір штрафу коливається від 1700 до 3400 грн. За повторне порушення, допущене протягом року, розмір адміністрафу збільшується від 8500 до 17000 грн.**,** ст. 163-15 КУпАП.

Штраф за порушення готівкових розрахунків накладають податківці. Своєю чергою, цей адміністраф може бути накладений не пізніше ніж через два місяці з дня вчинення правопорушення, ст. 38 КУпАП.

Для обліку розрахунків готівкою всі підприємці зобов’язані вести відповідні книги обліку:

- книгу обліку доходівведуть платники єдиного податку 1 і 2 групи, а також 3 і 5 групи, які не сплачують ПДВ;
- книгу обліку доходів і витратзобов'язані вести платники єдиного податку 3 і 5 групи, які сплачують ПДВ;
- касову книгу зобов’язані вести всі юридичні особи, у тому числі й підприємці, платники єдиного податку 4 і 6 груп. При цьому всі надходження та списання готівки необхідно оформляти прибутковими й видатковими ордерами.

Підприємці можуть використовувати три види розрахунків готівкою, використовуючи:

- реєстратор розрахункових операцій (РРО). Категорії підприємців, які зобов'язані використовувати у своїй діяльності РРО, встановлює Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»;
- касові прибуткові та видаткові документи;
- без документів. Приватні підприємці можуть здійснювати продаж без обов'язкового оформлення документів. У цьому випадку видача касових документів проводиться на прохання покупця.

Список використаних джерел:

1. *https://docs.dtkt.ua/doc/1011.28.0?page=8#st163-15*
2. *http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/114713*
3. *https://balance.ua/news/post/ogranichenie-nalichnih-raschetov-new-razyasneniyz-nbu*
4. *https://news.dtkt.ua/state/cash-handling/41843*
5. *https://buhgalter911.com/news/raschety-i-rro/*

УДК 657

Невгад Т.В.,
студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — Чередніченко Т.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОЦІНКА РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДАНИМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

За сучасних умов господарювання головна місія діяльності будь-якого підприємства полягає в його стабільному розвитку та підвищенні рівня безпеки його діяльності. Разом із тим, як засвідчує практика впровадження сучасних механізмів економічних відносин в Україні, процеси глобалізації, що набули сьогодні неабиякого поширення ,з одного боку, відкривають нові можливості розвитку вітчизняних підприємств, а з іншого – породжують нові види загроз їхній безпеці.

Тому перед науковцями стоїть завдання розробити такі моделі оцінювання стану та рівня економічної безпеки, які б максимально забезпечували узгодженість стратегій розвитку та безпеки діяльності підприємства і були гнучкими до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства [1, с. 227].

Залежно від інформаційного забезпечення оцінки системи економічної безпеки можуть використовуватися методичні підходи з використанням якісних і кількісних параметрів. Якісні підходи базуються на показниках, перелік і методика визначення яких здійснюється експертом – фахівцем, що залучається для оцінки економічної безпеки. Кількісні підходи (статистичні, аналітичні, фінансові методи) базуються на розрахунку показників на основі інформації з фінансової звітності підприємства, тому їх недоліки зумовлені статичністю даних звітності.

Діяльність щодо забезпечення економічної безпеки на підприємстві характеризується індивідуально-груповим підходом. Відповідно, завданнями працівників є: збереження відомостей, що становлять комерційну таємницю; точне виконання вимог менеджера з економічної безпеки, пов’язане з їх функціональними обов’язками; адекватне реагування на фактори загроз, вміння вчасно реагувати та ефективно діяти в надзвичайних і екстремальних ситуаціях; своєчасне інформування менеджера з безпеки про події, що представляють реальну загрозу економічній безпеці [3].

В посадовій інструкції менеджера з економічної безпеки на підприємстві передбачено наступні обов’язки: а) контроль ефективності та стабільності функціонування системи економічної безпеки підприємства; б) координація дій усіх підрозділів щодо забезпечення економічної безпеки; в) управління процесом забезпечення економічної безпеки в критичних умовах [4].

Класифікація методичних підходів до оцінки системи економічної безпеки підприємства за кількісними параметрами [2]:

1. Залежно від методики визначення показників для оцінки:

- індикаторний (передбачає визначення рівня економічної безпеки підприємства за допомогою індикаторів);

- ресурсно-функціональний (забезпечує комплексну оцінку стану використання корпоративних ресурсів за визначеними критеріями);

- програмно-цільовий (базується на принципах програмно-цільового управління й розвитку, а оцінка здійснюється на основі узагальнення показників, які забезпечують економічну безпеку).

2. Залежно від масштабів охоплення методикою показників:

- експрес-метод (обмежується лише дослідженням окремих аспектів господарської діяльності підприємства);

- фундаментальний (призначений для ретельнішого дослідження параметрів економічної безпеки з урахуванням пріоритетних економічних інтересів і загроз їх реалізації).

3. Залежно від характеру показників:

- загальні (є універсальними для застосування на підприємствах);

- спеціальні (застосовуються для суб'єктів певної сфери діяльності).

4. Залежно від способу отримання результатів оцінки:

- математичні; - графічні; - графо-аналітичні; - табличні;

- лінгвістичні.

5. Залежно від способу порівняння показників:

- еталонів (нормативів) (передбачає використання певних стандартних показників, що розраховуються за даними підприємства);

- шкал оцінки (метод передбачає виділення певних рівнів економічної безпеки з метою якісної інтерпретації кількісних показників).

Отже одночасне застосування кількісних і якісних показників нейтралізує недоліки окремо взятих підходів, що зумовлює більш об'єктивні результати оцінки економічної безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія / Л. В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. - 305, [7] с.

2. Боримська К. П. Бухгалтерський облік в системі забезпечення економічної безпеки підприємства: проблеми методології і організації / К. П. Боримська. – Житомир : ЖДТУ, 2014. – 624 с.

3. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія / Т. Г. Васильків. – Львів : Арал, 2008. – 384 с.

4. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.

УДК 657

Нестеренко М.Є.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ІНТЕГРОВАНА КОРПОРАТИВНА ЗВІТНІСТЬ: НЕОБХІДНІ СКЛАДОВІ

Впровадження моделі інтегрованої корпоративної звітності усуває окремі відмінності між фінансовим і управлінським обліком в їх класичному розумінні. Оскілки інтегрована звітність поряд з відкритими фінансовими даними частково відкриває для всіх зацікавлених користувачів ту інформацію, яка традиційно вважалися внутрішньою, закритою. При цьому необхідно пам'ятати, що корпоративна звітність не може бути перенасиченою зайвою інформацією, а містити лише ті дані, які дають можливість користувачам вчасно оцінити минулі, теперішні і майбутні події, пов'язані з діяльністю підприємства, і на їх основі підтвердити, а в разі потреби скоригувати свої рішення, зроблені в минулому.

Відтак виникає необхідність обґрунтування структурних елементів та показників корпоративної звітності. На підставі вивчення нормативних документів, практики окремих підприємств та пропозицій різних авторів можна визначити орієнтовний зміст інтегрованої корпоративної звітності, яка за необхідності повинна включати такі розділи і показники.

1. *Характеристика компанії* передбачає розкриття інформації про галузь її економічної діяльності та напрями розвитку бізнесу, географічне розташування окремих підприємств або виробництв, конкурентне середовище, частку на ринку окремих видів продукції, чисельність працівників, стабільність колективу, матеріальні умови та мотивування працюючих, основні узагальнюючі фінансово-економічні показники діяльності, інші переваги та можливі загрози.

2. *Корпоративне управління*, зобов'язання і взаємодія із зацікавленими сторонами: організаційна і виробнича структура підприємства; вищі органи управління та характерні особливості їх діяльності, витрати на утримання апарату управління; участь у міжнародних організаціях, об'єднаннях і асоціаціях; постійні кооперативні зв'язки, постачальники і партнери; бізнес-середовище; клієнти, інвестори, страхові, кредитні та інші фінансові організації; наукові співтовариства; громадські організації, з якими підтримує взаємовідносини компанія.

3. *Фінансові показники діяльності*: звіт про фінансовий стан; основні відносні характеристики фінансового стану; звіт про фінансові результати та прибутковість акцій; основні джерела одержання прибутку та напрями його використання, виплати акціонерам; фінансові інвестиції; звіт про рух грошових коштів з аналізом чистих грошових потоків за видами діяльності; зміни у складі власного капіталу; нараховані і сплачені зобов'язання із податків та інших

обов’язкових платежів до бюджету; отримані державні субсидії та фінансування окремих проектів; стан розрахунків з оплати праці; спонсорська і благодійна діяльність, меценатство.

4. *Економічні показники діяльності*: обсяги виробництва і частка компанії у валовому виробництві (реалізації) окремих видів продукції в цілому та у конкретних регіонах (сегментах діяльності); сукупні витрати за звітний період окремих видів матеріалів та енергоносіїв; якість продукції та її сертифікація; обсяги зовнішньої торгівлі; чистий дохід від операційної діяльності, валовий і чистий прибуток; наявність і рух основних засобів; амортизаційна політика; капітальні інвестиції, у тому числі за кордоном; інноваційна діяльність; стратегічні плани та моделі бізнесу.

5. *Показники соціальної діяльності та соціальної відповідальності* включають: характеристику умов праці та стан соціального захисту працюючих; стан охорони праці в цілому та на найважливіших ділянках виробництва; інвестиції в охорону праці та соціальний захист (охорону здоров’я і безпечні умови праці); принципи побудови трудових відносин та взаємовідносин з трудовим колективом; дотримання прав людини; недопущення використання дитячої праці; інвестиції в освітні проекти, підготовку кадрів, забезпечення професійного навчання та можливостей кар’єрного зростання співробітників; допомога пенсіонерам з числа колишніх працівників компанії; витрати на розвиток спорту, духовність та збереження історико-культурної спадщини.

6. *Характеристика екологічної діяльності*: екологічна безпечність виробничих процесів; інноваційні екологічні проекти у виробництві; екологічна чистота продукції; ефективність використання енергоресурсів та відновлювальних джерел енергії; динаміка викидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище; ефективність використання землі та інших природних ресурсів; інвестиції в очисні технології та охорону навколишнього середовища.

7. *Ризики та можливості*: джерела можливих ризиків; оцінка ймовірності їх настання та можливого ступеня впливу на конкретні процеси і їх результати; конкретні дії, що сприятимуть запобіганню ризикам або зменшенню їх впливу на фінансові результати діяльності компанії; використання переваг та ключових можливостей компанії для створення нових цінностей; проблеми і очікувані наслідки управління ризиками.

8. *Організація внутрішнього та зовнішнього контролю якості звіту*: інформація про внутрішній контроль якості звіту, якщо він проводився; посилання на висновки зовнішнього аудиторського контролю, на оцінки сторонніх (незалежних) користувачів звітності тощо.

Впровадження інтегрованої корпоративної звітності призведе до збільшення публічної інформації та її доступності усім заінтересованим особам. Конкретні показники інтегрованої звітності для підприємств різних галузей економіки та організаційних форм господарювання необхідно визначити у процесі подальших досліджень за участю спеціалістів і керівників підприємств та відповідних професійних організацій.

Список використаних джерел:

1. *Безверхий К. Інтегрована звітність підприємства: удосконалення організації і методики її складання / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 5. – С. 23–28.*

2. Інтегрована корпоративна звітність: проблеми впровадження. URL: http://acadrev.duan.edu.ua/images/stories/files/2015/12.pdf (дата звернення 2.04.2019).

УДК 657

Нестеров В.О.,

студент ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,

доцент кафедри бухгалтерського обліку

ВИЗНАННЯ Й ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЗА ПСБО ТА МСБО

Вітчизняні підприємства порівняно недавно почали використовувати нематеріальні активи, тому виникає багато непорозумінь саме через відсутність єдиних підходів до їх обліку. Проблеми визнання й оцінки нематеріальних активів пов’язані із розбіжностями їх тлумачення за вітчизняним бухгалтерським і податковим обліком та міжнародними стандартами. Вирішення цих питань дасть змогу удосконалити організацію та методику обліку нематеріальних активів.

Вагомий вклад у вирішення та розробку теоретичних і практичних положень бухгалтерського обліку нематеріальних активів внесли відомі вчені, серед яких І. Бігдан, Л. Мельничук, М. Климова, І. Польова, Г. Азгальдов, І. Бєшуля, С. Голов, Н. Гончарова. Однак зазначена проблема ще недостатньо вивчена в нашій країні, що зумовлює продовження досліджень.

Базові засади формування і розкриття у фінансовій звітності інформації щодо нематеріальних активів регламентуються П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [2] та Податковим кодексом України [1], а на міжнародному рівні – МСБО 38 «Нематеріальні активи» [3].

За П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та МСБО 38 «Нематеріальні активи» умовами визнання нематеріальних активів є ймовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з їх використанням та їх вартість може бути достовірно визначена. Відповідно до Податкового кодексу України, визнання нематеріальних активів з метою оподаткування відбувається за правилами бухгалтерського обліку. Отже, у вітчизняній і міжнародній практиці розбіжності щодо визнання нематеріальних активів відсутні. Визнання нематеріального активу за всіма вище перерахованими критеріями є основою для встановлення їх достовірної оцінки.

Оцінку нематеріальних активів підприємства слід здійснювати послідовно, враховуючи норми багатьох нормативно-правових документів. При надходженні на підприємство нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за

первісною вартістю, формування якої залежить від того, яким шляхом вони надійшли на підприємство. При проведенні порівняльного аналізу П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та МСБО 38 «Нематеріальні активи» були виявлені певні спільні риси, а саме: придбані нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка складається з аналогічних витрат.

Проблемним є питання відображення в обліку операцій з безоплатно отриманими нематеріальними активами, бо саме під час цих операцій немає понесених витрат. УП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та МСБО 38 «Нематеріальні активи» безоплатно отримані нематеріальні активи визнаються за справедливою вартістю, але у МСБО 38 «Нематеріальні активи», крім справедливої вартості дозволяється визнавати активом за номінальною вартістю разом з витратами.

Ще однією відмінністю є те, що у МСБО 38 «Нематеріальні активи» не зазначено порядок оцінки нематеріальних активів при внесенні до статутного капіталу підприємства. Щодо оцінки нематеріальних активів внаслідок об`єднання підприємств, то і за П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» і за МСБО 38 «Нематеріальні активи» вони оцінюються за справедливою вартістю, але у МСБО 38 «Нематеріальні активи» інформація розкривається більш детально.

Обчислення вартості придбання нематеріального активу відповідно Податкового кодексу України не суперечить вимогам П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та включає аналогічні витрати, однак їхня сума має бути підтверджена первинними документами, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами бухгалтерського обліку.

Порівнявши П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», МСБО 38 «Нематеріальні активи» та норми Податкового кодексу України були виявлені певні спільні риси, але загалом можна зазначити, що в міжнародному стандарті саме в частині визнання й оцінки нематеріальних активів більш детально викладено рекомендації за операціями обліку активів та об`єднання бізнесу. Це пояснюється тим, що МСБО 38 «Нематеріальні активи» використовуються багатьма країнами світу, а отже повинен враховувати низку особливостей та критеріїв ведення бізнесу зарубіжних країн.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755- VI зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

2. Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи»: Міжнародні стандарти фінансової звітності від 1 січня 1999 р. № 929 зі змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rada.com.ua/rus/ifrs/u38

УДК 657

Онищенко А.С.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ

Соціальна звітність - це документально оформлена сукупність даних, що відображають середовище існування компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній, екологічній сфері життя суспільства. Соціальні звіти складаються добровільно та є джерелом інформації про компанію, засобом її комунікації з оточуючими та окремими зацікавленими сторонами, що складає елемент ринкової гри в умовах конкуренції та суттєво впливає на місце компанії на ринку.

Публікація соціального звіту є корисною для суб'єкта господарювання, оскільки сприяє посиленню його позиції на ринку, покращанню зв'язків з оточенням (підвищенню соціального рейтингу та іміджу, отриманню репутації чесної компанії), збільшенню рівня довіри з боку інвесторів та підвищенню вартості компанії на міжнародному ринку. Окрім того соціальна звітність сприяє нейтралізації можливих претензій з боку суспільних організацій (підвищенню рівня довіри суспільства до компанії), зниженню плинності кадрів і залученню інтелектуальних ресурсів, впровадженню в повсякденну практику компанії системи постійного діалогу з представниками цільових аудиторій, що в кінцевому підсумку призводить до удосконалення управління компанії та підвищення стійкості бізнесу.

На сьогоднішній день існують дві діаметрально протилежні концепції у розумінні сутності, цілей та очікуваних ефектів від складання соціального звіту.

Згідно з *першою концепцією* складання соціальних звітів є свідомим прагненням суб'єктів господарювання не лише проводити активну соціальну політику на власному підприємстві, але й в економічному, соціальному і екологічному напрямі, відображаючи при цьому позитивні та негативні її наслідки. Основою цієї концепції є ідея "triple bottom line" (потрійний критерій діяльності), згідно з якою, результативність внеску компанії в розвиток суспільства можна оцінити за трьома аспектами її діяльності: економічним, соціальним і екологічним. Тобто на успіх діяльності підприємства впливають не лише її економічні доходи, а й його функціонування в екологічному та суспільному вимірі. Якщо соціальний звіт складено підприємством, то це демонструє його прагнення відповідати міжнародним стандартам у всіх сферах діяльності і свідчить про його намір активно розвивати соціальні проекти.

Згідно з *другою концепцією* складання соціальних звітів є сукупністю завуальованих, непов'язаних між собою поглядів, що обмежуються лише риторикою, яка створює димову завісу з метою приховування негативних соціальних та екологічних наслідків діяльності суб'єкта господарювання.

Головна мета соціального звіту полягає в тому, щоб розкрити всім зацікавленим сторонам інформацію про діяльність підприємства та переваги, які отримує суспільство та окремі зацікавлені особи від співпраці з ним. Відтак складання такого звіту вимагає творчого, індивідуального підходу, з урахуванням країни, культури, виду діяльності, величини фірми та багатьох інших параметрів.

При складанні соціальних (як і будь-яких інших звітів) слід чітко визначити групи адресатів, на яких він буде спрямований, оскільки мету звіту визначає коло його користувачів. Адже неможливо скласти звіт, який би відповідав на інформаційні запити всіх.

Однак обов'язковим є дотримання наступних принципів зрівноваженого звітування:

1. Доступність - звіт має бути складений таким чином, щоб він був зрозумілим та читабельним для максимально більшої кількості користувачів;
2. Контрольованість - звітні дані повинні накопичуватись, агрегуватись, аналізуватись та розкриватись таким чином, щоб можливо було їх підтвердити як внутрішніми аудиторами, так і зовнішніми користувачами інформації;
3. Нейтральність - звіт має уникати тенденційного представлення інформації; повинна бути досягнута рівновага в представленні досягнень фірми;
4. Повнота - усі дані, на підставі яких представляються досягнення фірми, повинні знаходитись в звіті;
5. Порівнянність - дані, представлені в звіті, повинні бути порівнювані як з попередніми даними, що стосуються фірми, так і з даними, що описують досягнення інших фірм;
6. Процесуальність - публікація звіту та представлених в ньому даних повинна бути здійснена в бажаний для користувачів час, що дозволить вчасно проаналізувати процеси;
7. Релевантність - у звіті повинна передусім міститись та інформація, яка є важливою та потрібною для користувачів звіту;
8. Транспарентність - усі підстави, процеси і процедури, що використовуються при опрацюванні звіту, повинні бути відкритими.

Отже формування соціальної звітності має відповідати запитам користувачів, адже саме коло адресатів визначає не лише зміст, а й форму, мову звіту та спосіб його розповсюдження. Однак при цьому слід пам'ятати, що показники звітності мають бути порівнянними, транспарентними та контрольованими.

Список використаних джерел:

1.Соціальна звітність підприємств: проблеми та перспективи розвитку. URL: http:// sophus. at.ua/publ/2014_11_25_lviv/sekcija_2_2014_11_25/socialna_zvitnist_pidpriemstv_problemi_i_perspektivi_ rozvitku /68-1-0-1111 (дата звернення 11.04.2019).

2. Соціальна звітність як елемент соціальної відповідальності компанії. URL:http://global-national.in.ua/issue-16-2017/24-vipusk-16-kviten-2017-r/2878-berzhanir-a-l-sotsialna-zvitnist-yak-element-sistemi-sotsialnoji-vidpovidalnosti-kompanij (дата звернення 11.04.2019).

УДК 657

Панченко Ю.С.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УНІФІКАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

На сучасному етапі міжнародної інтеграції у сфері економіки посилилась увага до проблеми уніфікації бухгалтерського обліку. Основними підходами до вирішення цієї проблеми є гармонізація та стандартизація. [1]

Гармонізація обліку передбачає певну відповідність і злагодженість, дотримання принципів ведення бухгалтерського обліку та статистики, складання звітності групою країн чи їх об'єднанням. Головне завдання гармонізації полягає в тому, щоб стандарти однієї країни суттєво не відрізнялись від аналогічних стандартів іншої. Прикладом може слугувати Четверта Директива «Про уніфікацію форм звітності та правил їх аудитування», яка є обов'язковою для виконання у всіх країнах, що входять до ЄЕС. [1]

Стандартизація обліку передбачає встановлення єдиних норм і вимог щодо бухгалтерського обліку, застосовування уніфікованого набору стандартів, що регулюють облікову подію та її відображення у звітності. Це дає змогу глобалізувати облікову політику, принципи і систему бухгалтерського обліку та звітності. Завдяки стандартизації відпадає потреба в розробці національних стандартів. [1]

У світі існують наступні організаційні моделі обліку: англосаксонська, континентальна та південноамериканська модель, кожна з яких має свої переваги.

Основні принципи англосаксонської моделі було розроблено у Великобританії і США, ідеї якої полягають у орієнтації обліку на інформаційні запити інвесторів і кредиторів. До основних рис цієї моделі можна віднести стабільну політичну систему, розвиненість економіки, всі правила (стандарти) приймаються професійними організаціями, фінансова звітність спрямована на задоволення потреб інвесторів і кредиторів. Модель широко застосовується в Австралії, Великобританії, Ізраїлі, Ірландії, Іспанії, Індії, Канаді, на Кіпрі, у Мексиці, Нідерландах, а також у країнах Центральної Америки. [1]

Щодо континентальної моделі, її дотримуються у більшості країн Європи і в Японії. Вона передбачає тісний зв'язок бізнесу з банками. Бухгалтерський облік регламентується законодавчо, а також характеризується значним консерватизмом. Орієнтація на управлінські запити кредиторів не є пріоритетним завданням обліку, а облікова політика спрямована, насамперед, на задоволення вимог уряду, зокрема щодо оподаткування згідно з національним макроекономічним планом. Отже, для континентальної моделі характерні такі

особливості: фінансовий звіт спрямований на задоволення потреб банків, облікові регістри регламентуються законодавчо, облікова практика зорієнтована на задоволення потреб уряду, зокрема показників макроекономічного рівня. У групу країн континентальної моделі входять Австрія, Бельгія, Греція, Єгипет, Італія, Норвегія, Португалія, Франція, Німеччина, Швейцарія, Швеція, Японія та інші. [1]

У південноамериканській моделі облік орієнтований на потреби державних планових органів, а методи обліку, які використовуються на підприємствах, досить уніфіковані. Інформація, необхідна для контролю, спрямована на виконання податкової політики - це значно спрощує та підвищує ефективність роботи урядових органів. Основною відмінністю такої моделі від зазначених вище є перманентне коригування облікових даних на темпи інфляції. Отже, за цією моделлю фінансовий звіт спрямований на задоволення потреб державних органів, облікові стандарти регламентуються законодавчо; методики обліку, які використовуються — уніфіковані; постійне коригування облікових даних відносно темпів інфляції; облік зорієнтований на державні органи. Ця модель є характерною для Аргентини, Еквадору, Бразилії, Перу, Чилі та інших країн. [1]

У Сполучених Штатах Америки одноманітність і достовірність бухгалтерської інформації (фінансового обліку) забезпечуються за допомогою загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (Generally Accepted Accounting Principles — GAAP), які виконують роль стандартів бухгалтерського обліку. Стандарти GAAP є міжнародно прийнятими та цілком сумісні з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (International Accounting Standards — IAS). [2]

Міжнародна система бухгалтерського обліку та звітності GAAP вирішує три основні завдання:

1) Збір фінансових даних на основі, належним чином, оформлених первинних документів (накладні, рахунки-фактури та ін.);
2) Класифікація і узагальнення фінансових даних;
3) Складання та аналіз фінансової звітності (балансовий звіт, звіт про рух грошових коштів, звіт про капітал власника та ін.) [3]

Отже, національні особливості й історична відокремленість країн зумовили розвиток різних підходів щодо ведення бухгалтерського обліку. Тому, на сьогодні, країни використовують різні організаційні моделі обліку, відповідно до своїх особливостей, до яких можна віднести політичну стабільність, розвиненість економіки, високий професійний рівень облікових ринків тощо. Гармонізація та стандартизація є основними підходами, які вирішують проблему уніфікації бухгалтерського обліку. GAAP уявляє собою систему бухгалтерської стандартизації США, яка є найбільшою серед національних систем.

Список використаних джерел

1. https://library.if.ua/book/46/3216.html
2. https://uk.wikipedia.org/wiki/GAAP
3. https://works.doklad.ru/view/rDvd6AVDqMU.html

УДК 657

Пасєка Ю. А.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Активна політика України щодо виходу на міжнародний економічний рівень вимагає певних змін у різних сферах. Багато нових можливостей, які відкриваються перед українськими підприємствами щодо співпраці з європейськими компаніями, залучення іноземних інвестицій та збільшення інвестиційної привабливості займають провідне місце у стратегічному плануванні національних компаній. Але такі плани вимагають пристосування до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та складання прозорої і достовірної фінансової звітності.

Однією з країн, на яку могла б орієнтуватися Україна, є Польща. В цій країні не відмовляються від національних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Основним нормативним документом в Польщі є Закон «Про бухгалтерський облік» від 1994 року. Він передбачає реформу бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до нормативів ЄС [1]. На відміну від українського аналога, польський закон є більшим за обсягом і більш детально розписує методичні й організаційні аспекти бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Питання, які не достатньо висвітлені у законі регулюються національними стандартами, які затверджені Міністерством фінансів, аналогічно тому, як це запроваджено в Україні. Проведемо порівняння стандартів бухгалтерського обліку Польщі з аналогічними П(С)БО в Україні. Дані для порівняння використані автором із джерела [2]

1. Лізинг і оренда (рік набуття чинності 2012; кількість сторінок тексту 65) - аналог в Україні П(С)БО 14 Оренда.

2. Звіт про надходження коштів (рік набуття чинності 2011; кількість сторінок тексту 58) - аналог в Україні П(С)БО 4 Звіт про рух грошових коштів (скасований).

3. Незавершені будівельні послуги (рік набуття чинності 2009; кількість сторінок тексту 36) - аналог в Україні П(С)БО 18 Будівельні контракти.

4. Втрата вартості активів (рік набуття чинності 2012; кількість сторінок тексту 69) - аналог в Україні П(С)БО 28 Зменшення корисності активів.

5. Податок на прибуток (рік набуття чинності 2010; кількість сторінок тексту 104) - аналог в Україні П(С)БО 17 Податок на прибуток.

6. Пасивні нарахування, непередбачені зобов’язання (рік набуття чинності 2014; кількість сторінок тексту 42) - аналог в Україні відсутній.

7. Зміни в обліковій політиці, розрахункових величинах, виправлення помилок, події після дати балансу(рік набуття чинності 2016; кількість сторінок тексту 80) - аналог в Україні П(С)БО 6 Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах.

8. Девелоперська діяльність (рік набуття чинності 2014; кількість сторінок тексту 44) - аналог в Україні відсутній.

9. Звіт про діяльність (рік набуття чинності 2014; кількість сторінок тексту 28) - аналог в Україні відсутній.

10. Угоди про державно-приватне партнерство на виконання будівельних робіт або послуг (рік набуття чинності 2017; кількість сторінок тексту 47) - аналог в Україні відсутній.

Хоч і кількість польських стандартів менша за українську (10 проти 30), але вони є досить вагомими та значущими для облікового процесу підприємств Польщі. На протиставу українським, у польських стандартах більш детально прописаний порядок обліку та звітності певного розділу, тому кількість сторінок кожного стандарту є значною. В якості ілюстрації у стандартах наводяться розрахунки певних показників і проведення по рахунках[2].

Впровадження в Україні стандартів фінансової звітності міжнародного зразка розпочато. Проте існує багато проблем, які виникають у ході впровадження методів і положень, які використовуються в міжнародній практиці. Оптимальним варіантом розвитку бухгалтерського обліку в Україні є трансформація його методології відповідно до міжнародних стандартів шляхом державного регулювання, що дозволить своєчасно додавати необхідні доповнення в них по мірі розвитку міжнародних стандартів.

Список використанихджерел

1. Ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, Dz.U. 2002 Nr 76, poz. 694, zezm. URL: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19941210591

2. Застосування стандартів бухгалтерського обліку в Польщі / О. І. Малишкін Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні. 2016. С. 50-52.

УДК 657

Пастушенко О.В.,

студент ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АКТИВИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Останнім часом активізувались дослідження активів у працях як вітчизняних, так і зарубіжних економістів, але аспекти взаємодії систем обліку й управління щодо них залишаються актуальними.

Розглядаючи необхідність і якість взаємодії систем бухгалтерського обліку та управління щодо активів, проаналізувавши існуючі підходи до визначення їх понять, змісту та місця на підприємствах, необхідно встановити ефективні та найактуальніші напрямки та способи співпраці вказаних систем.

Серед усіх підходів менеджменту до управління підприємством можна виокремити системний як найбільш повний та комплексний. З погляду системного підходу, система – це впорядкована сукупність елементів, між якими існують певні зв'язки, а зв'язки – це такі поєднання елементів, що впливають на поведінку елементів і системи в цілому.

Характеризуючи сучасний стан взаємодії системи бухгалтерського обліку й управління, слід зазначити, що бухгалтерський облік наразі є єдиним офіційним інформаційним джерелом результатів господарської діяльності підприємств, але разом з тим, можна відмітити характерні недоліки [2]:слабкі зв'язки з цілями, завданнями менеджменту; невизначеність щодо питань формування структури та змісту облікової інформації.

Результативність будь-якої організаційної системи залежить як від рівня збалансованості її основних підсистем, так і здатності менеджменту реалізувати сформований потенціал [4]. Взаємозалежність і тісна взаємодія зазначених систем є об'єктом досліджень тривалий час. Отже, інформація є одним з основних понять науки управління. Можна виділити залежність між розвитком народного господарства та зростаючою роллю інформації в управлінні.

Наразі відсутній єдиний підхід до розкриття сутності системи бухгалтерського обліку, предмету та об'єкту, але враховуючи сучасні тенденції наукового обґрунтування даних понять можна вважати, що активи, як одна з основних економічних категорій, заслуговують на професійне відображення, на прогнозування й інтерпретацію наслідків професійної роботи бухгалтерів на капітал, управлінські рішення суб'єктів господарювання. Так, І. Бланк стверджує, що активи, будучи для діяльності підприємства категорією аналогічною за значенням до капіталу, не має ні порівняного з нею теоретичного ґенезу, ні наближеної до неї парадигми [1, с. 12].

Основним завданням системи обліку по відношенню до активів, є ідентифікація кількісної, якісної сторін, вартісної ознаки, контроль матеріальної відповідальності. Актив не лише відображає загальну суму та розміщення об'єктів майна підприємства, а й показує відоме співвідношення частин, пропорційність їх розмірів. Варто зазначити, що наразі якість облікової інформації суб'єктів господарювання, про їх майновий стан, результати діяльності широко обговорюється і дуже часто піддається критиці. Така оцінка є справедливою.

Порівняно недавнім прикладом прояву та наслідків інформаційної асиметрії, можна розглядати ситуацію, яка стала можливою з одним з найбільших і найвпливовіших на економіку країни банком, що був переданий державі на прикінці 2016р. Так, одна зі сторін конфлікту стверджувала, що неплатоспроможність банку штучна, рукотворна, у той час як збалансованість і забезпеченість кредитного портфелю було підтверджено міжнародним аудитом. За твердженням власника, «…постійно змінюючи свої власні нормативи, регулятор вигадував все нові і нові способи штучного зниження капіталізації

банку. Хоча всі ці цифри вони отримали в результаті довільної зміни облікової політики…»[3]. У даному випадку піддається сумніву якість облікової інформації, оскільки вона дозволяє по різному оцінювати фінансовий стан суб'єкта достатньо поважними структурами – міжнародною аудиторською компанією та НБУ.

Описана асиметрія облікових даних, яка була розповсюджена у засобах масової інформації, мала негативні наслідки на велике коло користувачів: вкладників; власників; працівників і клієнтів банку. Це привело не лише до внутрішніх проблем, а й набуло загальнодержавного значення.

Питання підвищення якості інформації не втрачає актуальності з часом, оскільки пов'язане з розвитком суспільства, науково-технічним прогресом, розширенням напрямків господарської діяльності, появою нових об'єктів обліку. Запити суспільного розвитку спонукають до відповідної адаптації системи управління суб'єктами господарювання, і в тому числі, підсистеми бухгалтерського обліку.

Тому дослідження сутності активів слід спрямовувати у напрямок майбутніх практик підготовки облікової інформації з метою ефективного її використання всіма ланками системи управління підприємств, зіставляючи згадані системи як окремих суб'єктів, а актив - як об'єкт єдиного процесу: господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Бланк И. А. Управление активами К.: «Ника-Центр», 2015. 720 с. (Серия «Библиотека финансового менеджера». Вип.6).

2. Бондар М. І. Бухгалтерський облік як інформаційна підсистема системи управління / Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2016. № 721. С. 58-62.

3. Коломойський вперше прокоментував націоналізацію «Приватбанку» Українська правда. [Електронний ресурс]

Режим доступу: http://www.pravda.com.ua/news/2016/12/23/7130702/

4. Ладигіна А. Місце інформації у формуванні ефективної системи менеджменту підприємств Економічний аналіз. 2017. Випуск 6. С. 103-105.

УДК 657

Певнєва К.С.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ЩОДО НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА

Правильно сформована облікова політика впливає на ефективність управління підприємством. Саме тому на кожному підприємстві, враховуючи

специфіку діяльності, обирається той варіант обліку, що може забезпечити найбільш повну реалізацію управлінських функцій. Формування облікової політики дуже трудомісткий і довгий процес, тому вимагає від персоналу підприємства більш відповідального підходу до її розробки та підтримки , з урахуванням впливу внутрішніх та зовнішніх факторів.

Дослідженням оцінки незавершеного виробництва займались Л.В. Нападовська, О.В. Вітренко, В.С. Лень, Л.П. Гордієнко, Т.І. Зайцева, Н.А. Ілюхіна, М.В. Лінник, В. Міщенко, І.В. Смірнова та інші.

Відповідно до правил і принципів ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, поставлених цілей і завдань, кожне підприємство формує свою облікову політику. Вона містить правила, методи, способи, процедури, схеми, домовленості тощо, якими керуються працівники бухгалтерського відділу й інші виконавці у процесі ведення обліку поточної діяльності та складання фінансової звітності.

Одним із об'єктів облікової політики є незавершене виробництво. До незавершеного виробництва відносять витрати на продукцію, роботи та послуги, які не пройшли всіх стадій технологічного процесу і, як наслідок, є недоукомплектованими або такими, що не пройшли відповідного технічного контролю, та становлять сальдо калькуляційних рахунків. У складі незавершеного виробництва не відображаються бракована продукція, напівфабрикати власного виробництва та виробничі запаси, які ще не підлягали обробленню. Відповідно до П(с)БО 9 «Запаси», оцінювання запасів, у тому числі незавершеного виробництва, на дату балансу здійснюється за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.[1]

Первісною вартістю запасів, виготовлених власними силами підприємства, вважається їх виробнича собівартість, визначена відповідно до П(С)БО 16.[2] Чиста ж вартість реалізації - це очікувана ціна реалізації запасів за вирахуванням очікуваних витрат на реалізацію. Оцінка за чистою вартістю здійснюється у випадках, коли ціна на запаси знизилася або вони застаріли.

При вибутті запасів використовують такі методи їх оцінки: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; ціни продажу; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних затрат.[1]

Застосування різних методів оцінки незавершеного виробництва впливає на формування собівартості продукції та фінансових результатів підприємства. Для окремих видів запасів рекомендовано використовувати тільки один з методів оцінки.

Метод ідентифікованої собівартості застосовується у випадку, коли можливо виявити для якого виду продукції був використаний певний вид продукції, він передбачає визначення вартості даного запасу, відповідно до первісної вартості.

Середньозважена собівартість одиниці запасів розраховується тоді, коли на один і той самий вид запасів існує різна ціна. При використанні цього методу розраховується середня ціна запасів. Цей метод доцільно використовувати підприємствам із масовим виробництвом.

Суть методу ФІФО полягає у припущені, що запаси використовуються в тій послідовності та за ціною, по якій вони надходили на склад. За таким порядком їх використання і відображається у фінансовій звітності. Тобто, запаси, які першими відпускаються у виробництво, оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів.

Оцінка за нормативними витратами полягає у використанні норм витрат на одиницю продукції, які наведені у нормативних актах підприємства. Цей метод потребує постійного перегляду та корегування нормативів, для уникнення великих відхилень.

На думку автора, найефективнішим є метод ідентифікованої собівартості, бо дозволяє точно визначити витрати запасів на відповідний вид продукції. Але використовувати цей метод на великих підприємствах дуже складно, бо він потребує постійного контролю за виробництвом та за виготовленням кожного виду продукції.

На даний момент часу не існує документів, які б чітко визначали які методи оцінки незавершеного виробництва треба використовувати тому чи іншому підприємству. Тому підприємство самостійно обирає метод, в залежності від виду діяльності, масштабу та цілей і, відповідно, вносить зміни до своєї облікової політики.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Затверджене наказом Міністерства України від 20.10.1999 № 246. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0751-99.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00.

УДК 657

Перепеляк Д.В.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Протягом останніх років усе більше уваги приділяється формуванню та популяризації соціальної відповідальності бізнесу як одного з напрямів підвищення добробуту суспільства. Соціальну відповідальність бізнесу можна розглядати як можливість для збільшення продуктивності, підвищення лояльності клієнтів, створення нових ринків, зменшення ризиків і збільшення вартості компанії.

В Україні залучення компаній до вирішення економічних, екологічних і соціальних проблем – це поки що не загальноприйнята тенденція, але поступово з'являється все більше і більше практик соціальної відповідальності бізнесу. Ключовими факторами розвитку соціальної відповідальності в Україні є:

1. Розуміння бізнесом суспільного контексту та істотних питань, що впливають на бізнес-модель;
2. Наявність у бізнесу довгострокових стратегій сталого розвитку;
3. Наявність розгорнутого публічного дискурсу щодо ролі бізнесу у суспільстві.

Соціальна відповідальність в Україні розвивається на рівні окремих проектів та ініціатив. Поки ще не сформовано узагальнену систему показників оцінки соціальної відповідальності як на рівні держави, так і на рівні підприємств. Відтак соціальна відповідальність бізнесу здебільшого має примусовий характер або здійснюється заради корпоративної вигоди. Проте останніми роками спостерігається деяка активізація стосовно соціальної відповідальності, особливо на рівні підприємств. Так, варто відзначити прояви соціальної відповідальності на таких підприємствах України, як: «Нібулон», «Ензим», «Монсанто», «Систем Капітал Менеджмент», ЗАТ «Оболонь», «Київстар» тощо. Це свідчить про те, що соціальна відповідальність має місце в Україні і в перспективі може набути поширення.

Часто можна почути, що у нелегкий для країни час говорити про соціальну відповідальність недоречно, оскільки головною метою діяльності компаній під час скрутних умов є виживання на ринку. Проте впровадження корпоративної соціальної відповідальності українськими компаніями може допомогти створити нові ринки у нашій державі та за її межами, допомогти вирішити соціальні та екологічні проблеми, покращити доступ компаній з українським капіталом до міжнародних. А це величезні переваги, до яких необхідно прагнути.

Нажаль, в Україні на сьогодні майже відсутня державна політика щодо розвитку СВБ. Результатом цього є недостатня підтримка соціальних програм і проектів підприємств органами державної влади, відсутність відкритого діалогу щодо розробки належних стимулів для бізнесу, який прагне у своїй діяльності реалізувати принципи соціальної відповідальності.

Світовий досвід сформував критерії, відповідність яким дозволяє визначити компанію як соціально відповідальну. До них належать: добросовісна сплата податків; виконання вимог міжнародного, державного, регіонального законодавства; виробництво та реалізація якісної продукції; реалізація корпоративних програм з підвищення кваліфікації, охорони здоров'я, морального стимулювання працівників; реалізація благодійних і спонсорських проектів; захист екології та ін. Практично всі експерти розділяють соціальну відповідальність на дві великі групи: внутрішню і зовнішню.

До внутрішньої соціальної відповідальності відносять ділову практику щодо власного персоналу, всього, що стосується розвитку людських ресурсів на підприємстві. Зовнішня складова соціальної відповідальності бізнесу викликає найбільшу кількість суперечок щодо того, що відносити до даної сфери.

З 2006 року завдяки зусиллям представництва ООН в Україні проводиться компанія поширення Глобального договору про соціальну відповідальність бізнесу, до якого приєдналися близько 150 українських учасників. Крім того в Україні створено Спільноту Соціально Відповідального Бізнесу (СВБ), як неформальне об'єднання менеджерів та всіх зацікавлених у тематиці бізнесу в суспільстві з метою популяризації проблематики СВБ в Україні та донесенні ролі бізнесу в досягненні цілей сталого розвитку.

Отже, основним напрямом реалізації соціальної політики та соціально відповідального бізнесу в Україні повинно бути не тільки розширення заходів соціальної допомоги та підтримки населення, а й розвиток людського потенціалу, підвищення якості людського капіталу як основи економічного зростання. Потрібно зрозуміти, що рівень соціально відповідального бізнесу є одним з головних факторів добробуту та якості життя суспільства.

Список використаних джерел:

1. *Охріменко О. Соціальна відповідальність : [навч. посіб.] К., 2015. 180 с.*

2. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні. URL: http://www.svb.ua/ (дата звернення 15.04.2019).

3. Крикун В.А. Сутність та еволюція концепції соціальної відповідальності бізнесу. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Випуск 6. Ч. 1. С. 91-94.

УДК 657

Пийвода К. І.,
студентка факультету фінансів, 3 курсу, спец. 6Ф02 «Банківська справа»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Бондар Т. А. – к. е. н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ З ПОДАТКОВИХ ПИТАНЬ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИМОГ BEPS

Активізація процесів розвитку держави, раціонального ведення державної політики у всіх сферах життєдіяльності, підвищення рівня добробуту та життя громадян держави - завжди було пріоритетним завданням будь-якої успішної країни. У час динамічного розвитку національної економіки посилюються також і міжнародні зв’язки, тому особливо актуальним стає питання правового регулювання.

Через недосконале податкове законодавство багато економічних суб’єктів, які працюють у певній країні виводять зароблені кошти у інші компанії, які знаходяться у низькоподаткових юрисдикціях або офшорах, з метою ухилення від сплати податків у своїй країні. Такі підходи, а також пільги перешкоджають розвитку бізнесу і руйнують конкурентне середовище. У різних країнах світу використовують інструменти податкового планування, які зменшують обсяг податків. В Україні також користуються такими інструментами, проте оскільки

податки складають 83 % у загальній сумі доходів Державного бюджету України, то зменшення їх кількості є негативним фактором. Саме тому для України постає потреба розроблення нормативно-правової бази, яка буде регулювати процеси податкового планування, що і буде сприяти розвитку держави [1].

За ініціативою Великої двадцятки та Організації економічного співробітництва та розвитку було прийнято Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) - план дій щодо протидії розмиванню податкової бази та виведення прибутку з-під оподаткування. У такому документі є 15 конкретних кроків щодо протидії податковому плануванню [2, с. 20].

З метою усунення прогалин та неузгодженості у національному та міжнародному законодавстві країни приєднуються до цієї програми. Україна хоче покращити своє економічне становище, а для цього також потрібно дотримуватися міжнародних стандартів інформації. Тому наша країна розпочала процес підготовки до запровадження Плану дій BEPS у 2016 році, а також до Програми розширеного співробітництва щодо BEPS і прийнялась до виконання мінімального стандарту з даного плану. Він складається з заходу 5 (його суть полягає у підвищенні ефективності протидії шкідливим податковим практикам), заходу 6 (спрямований на запобіганню наданню пільг), заходу 13 (документація з трансфертного ціноутворення та його звітність у розрізі країн) та заходу 14, мета якого підвищити механізми урегулювання спорів.

В Україні першим документом, який спрямовувався на План BEPS був Указ Президента України № 180 від 28 квітня 2016 року « Про заходи щодо протидії зменшення податкової бази та переміщення прибутку за кордон». Відповідно до цього нормативного документу утворювалась група, яка мала підготувати законопроекти щодо покращення процедур контролю за трансфертним ціноутворенням [3, С. 302].

Ще одним кроком для пришвидшення реалізації плану BEPS було внесення законопроекту № 4636 від 11 травня 2016 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запобігання розмиванню бази оподаткування та перенесенню прибутку в офшорні зони». Прийняття такого законопроекту сприяти вирішенню проблеми відтермінування репатріації прибутків контрольованих іноземних компаній в країну реєстрації контролюючих осіб-резидентів України, що також призведе до збільшення податкових надходжень до бюджету.

Важливим кроком, який було прийнято є оприлюднення Національним банком України та Міністерством фінансів України проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України з метою імплементації плану протидії розмиванню бази оподаткування та виведенню прибутку з-під оподаткування». Метою цього закону є підтримання фінансової стабільності України, підвищення ефективності податкового законодавства та запровадити такі умови ведення бізнесу в Україні, які б відповідали вимогам міжнародних стандартів.

Водночас можна зазначити, що такий закон вводить до Податкового кодексу України положення, які можуть нести значний тиск на бізнес в країні, а також

передбачає значні зміни у системі оподаткування. Також багато із вимог мінімального стандарту не включені до закону.

Проте, якщо Україна реалізує План дій BEPS, то він зможе підвищити інвестиційну привабливість країни, адже у разі повного його впровадження покращиться ефективність податкового регулювання, будуть запроваджені вимоги щодо прозорості ведення бізнесу, які будуть відповідати міжнародним стандартам.

Як висновок можна зазначити, що План дій BEPS є необхідним для реалізації в Україні, адже зможе підвищення надходжень податків до бюджету України, інвестиції в країну стануть привабливішими для іноземних та вітчизняних інвесторів. Проте для досягнення таких цілей дії, які запроваджуються потрібно покращити до тих вимог, які передбачені Планом.

Список використаних джерел

1. Звіт про виконання Державного бюджету України за 2018 рік / Державна казначейська служба України. – 2019.

2. Мельник Ю. Міжнародний досвід правового регулювання податкового планування / Ю. Мельник // Юридична наука. – 2017. - № 5 (71). – С. 15 – 29.

3. *Марченко В. Б. Приєднання до плану BEPS та розвиток податкового контролю трансфертного ціноутворення в Україні / В. Б. Марченко // Порівняльно – аналітичне право. – 2018. - № 4. – С. 301 – 303.*

УДК 657

Побережник А. С.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ

Соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем. Вона є добровільною діяльністю компаній приватного і державного секторів, спрямованою на дотримання високих стандартів операційної та виробничої діяльності, соціальних стандартів та якості роботи з персоналом, мінімізацію шкідливого впливу на довкілля тощо, з метою вирівнювання наявних економічних і соціальних диспропорцій; створення довірливих взаємовідносин між бізнесом, суспільством і державою; покращання результативності бізнесу та показників прибутковості у довгостроковому періоді.

У сучасному світі соціально відповідальна діяльність бізнесу є загальноприйнятим правилом, якого дотримується значна кількість великих, середніх і навіть малих компаній по всьому світу. З огляду на надзвичайну

суспільну та економічну користь, що містить у собі соціальна відповідальність бізнесу, питання її розвитку належать до сфери особливої уваги органів державної влади багатьох країн світу та провідних міжнародних організацій. Проявом цієї уваги є розроблення стандартів СВБ і заходів зі стимулювання бізнесу до соціально відповідальної діяльності.

У широкому розумінні СВБ може бути представлена як система цінностей, заходів і процесів, що мають на меті поширення позитивного впливу діяльності компанії в економічній, екологічній, соціальній сферах як усередині організації, так і в довкіллі. Реалізація соціально відповідальних стратегій має орієнтуватися не лише на зменшення та запобігання негативним наслідкам діяльності, а й на досягнення економічного, екологічного та соціального ефектів, що може розглядатися як основа підвищення конкурентоспроможності окремих компаній і національної економіки загалом.

Соціальна відповідальність бізнесу в Україні знаходиться лише на стадії свого становлення. Найактивнішими у цій сфері є представництва іноземних компаній, які переносять на українське підґрунтя сучасні світові практики, а також найбільші українські підприємства.

Визначальною рисою соціальної відповідальності українських підприємств є відсутність сформованої ідеології соціальної поведінки для бізнесу в цілому, відтак, кожне підприємство самостійно шукає оптимальний варіант соціальної активності, намагаючись досягти оптимального балансу соціальних інвестицій і економічної ефективності. Проведення соціальної політики в багатьох випадках є вимушеною і необхідною реакцією на запит місцевої влади або обов'язковим заходом з нормалізації соціального становища в регіоні. При цьому вибір форм і напрямків соціальної відповідальності носить випадковий характер і залежить від власників і топ-менеджменту компанії [1].

Разом тим український бізнес чітко усвідомлює необхідність упровадження практики соціальної відповідальності, що пояснюється дедалі помітнішим впливом зовнішнього середовища, увагою споживачів до методів функціонування компанії, пільговим оподаткування та зменшенням адміністративного тиску місцевих органів влади.

Дослідження практики запровадження соціальної відповідальності бізнесу в Україні дозволило виокремити наступні етапи процесу соціальної відповідальності:

- дотримання діючого законодавства у сфері соціальної відповідальності – компанії виконують нормативно-правові норми, визначені законодавством країни (більшість українських компаній знаходиться саме на цьому етапі);

- здійснення доброчинної діяльності – компанії надають спонсорські внески на соціальні проекти, в Україні утворилась критична маса компаній, що займаються стратегічною доброчинністю та підтримують довгострокові соціальні ініціативи;

- використання зв’язків з громадськістю (PR) – задля підвищення власної репутації та утворення маркетингових переваг компанії здійснюють проекти, націлені на зв’язки з громадськістю, часто на основі соціальних проектів та точкових ініціатив;

- покращення ефективності бізнес-процесів – компанії здійснюють проекти, які призводять до зростання прибутковості діяльності та вирішення соціальних та екологічних питань, часто такі проекти пов'язані із економією ресурсів. Разом з тим слід зазначити, що впродовж останніх п'яти років великий український бізнес активно впроваджував такі точкові покращення і поза системою соціальної відповідальності бізнесу;

- стратегічний підхід до соціальної відповідальності – компанії визначають стратегію власної соціальної відповідальності, яка охоплює основні бізнес-процеси компанії (виробництво, продажі, маркетинг, стратегічне управління тощо), визначає середньо- та довгострокові цілі, СВБ використовується як інструмент корпоративного розвитку для отримання конкурентних переваг.

Список використаних джерел:

1. Корчевна Л. Аналіз розвитку систем управління соціальною відповідальністю підприємства та проблеми їх упровадження в Україні. Стандартизація. Сертифікація. Якість. 2009. № 3. С. 50-53.

УДК 657

Поліванов І. А.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

БУХГАЛТЕСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ПЛАТФОРМА РИЗИК-ОРІЄНТОВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Глобалізаційні процеси, що характеризуються наростаючою конкуренцією з боку іноземного капіталу, кризові тенденції на світових фінансових ринках, загострення внутрішніх протиріч соціально-економічного та політичного характеру, некваліфікованість менеджменту спричинили значну кількість підприємницьких ризиків, що чинять вплив на зниження ефективності діяльності суб'єктів господарювання усіх секторів економіки України. При цьому під "ризиком" розуміють вірогідність (загрозу) втрати підприємством частини своїх ресурсів, появи додаткових витрат або недоотримання доходів в результаті здійснення виробничої, маркетингової та фінансової діяльності.

Багатоспектральність підприємницьких ризиків та їх істотний вплив на стан капіталу підприємства потребує запровадження механізмів ризик орієнтовного управління, а також обґрунтування інформаційного забезпечення такого управління. Під ризик орієнтованим управлінням розуміють професійну діяльність спрямовану на виявлення та кількісне вимірювання ризиків, включаючи їх моніторинг (ідентифікацію), оцінку впливу на показники фінансового стану підприємства та прогнозування поведінки в майбутньому з урахуванням тенденцій зміни умов їх прояву.

Центральне місце у складі інформаційного забезпечення ризик орієнтовного управління відводиться бухгалтерському обліку, в системі якого знаходять відображення факти господарської діяльності, що здійснені в умовах невизначеності, чинять суттєвий вплив на капітал підприємства, характеризуються своєю повторюваністю (передбачуваністю), а, отже, можуть бути достовірно оцінені чи виміряні. Це уможливлює використання даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності в якості джерела ідентифікації підприємницьких ризиків [1].

Проведений аналіз вимог національного законодавства в галузі бухгалтерського обліку, дозволив зробити висновок, що у сучасному форматі фінансовій звітності розкривається значна частина інформації про підприємницькі ризики, яка стосується необхідності відображення даних про вплив зміни вартості активів підприємства (виробничих запасів, основних засобів, нематеріальних активів, фінансових інвестицій, грошових коштів в іноземній валюті, дебіторської заборгованості) в умовах невизначеності на його капітал. Зокрема, в Примітках до річної фінансової звітності окремо наводиться інформація про зміну первісної вартості (ризик зміни вартості) основних засобів та нематеріальних активів під впливом їх переоцінки та зміни корисності. А у Звіті про власний капітал деталізується вплив переоцінки цих активів на розмір капіталу в дооцінках та прибутку підприємства.

Розкриваючи інформацію про наслідки ризику, пов'язаного з несплатою зобов’язань дебіторами, використовують дані про прогнозний розмір резерву сумнівних боргів у складі первісної вартості дебіторської заборгованості, що наводиться в Балансі (Звіті про фінансовий стан). Своєю чергою, в Примітках до річної фінансової звітності надається класифікація дебіторської заборгованості в залежності від термінів її погашення, а також сума списаної безнадійної дебіторської заборгованості, за якою не стягнено грошові кошти.

При визначенні майнових ризиків, пов’язаних з нестачами та крадіжками матеріальних цінностей використовують інформацію надану в Примітках до фінансової звітності, яка відображає первісну вартість нестач виявлених у звітному періоді, а також ту її частку, що залишилася невідшкодованою винуватцями.

При визначенні наслідків інформаційних ризиків, пов’язаних зі змінами в обліковій політиці необхідно керуватися даними Звіту про власний капітал, де наводиться інформація про вплив переоцінки статей фінансової звітності в результаті зміни прийнятих в обліковій політиці способів (методів) ведення обліку на вартість капіталу підприємства.

Окрім звітності дієвими інструментами бухгалтерського обліку в управлінні підприємницькими ризиками виступають оцінка та резервування. Зокрема для нівелювання впливу наслідків підприємницьких ризиків, пов'язаних зі зміною первісної вартості об'єктів бухгалтерського обліку та з метою надання найбільш достовірної інформації користувачам фінансової звітності, підприємством

можуть бути прийняті рішення про подальшу оцінку цих об'єктів за *справедливою вартістю*, що в свою чергу призводить до їх переоцінки, створення оцінюючих резервів, зменшення вартості з одночасним збільшенням витрат діяльності підприємства. Поряд з переоцінкою активів, для зниження впливу ризику на вартість капіталу підприємства та підвищення достовірності облікової інформації створюють резерви, що стосуються визнаних підприємницьких ризиків. При цьому резерви поділяють на оцінюючі та прогнозні.

Отже, проведені дослідження дають можливість стверджувати про становлення нової концепції у розумінні облікової системи, орієнтованої на оцінювання ризику, адекватне відображення стану капіталу підприємства та всебічне задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів.

Список використаних джерел:

1. Гнилицька Л.В. Інформаційне забезпечення управління ризиками підприємницької діяльності: обліковий аспект. Фінанси України. 2014. №9. С. 17-26.

УДК 336.227

Потапенко О. Є.,
студентка ф-ту маркетингу, 2 курс,
спец. 6Р04 «Комерційна діяльність та логістика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Олійник Я. В. – д. е .н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ З ПИТАНЬ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ УНИКНЕННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ МІЖ КРАЇНАМИ

Поширення процесів глобалізації створює багато проблем для держав, які намагаються захищати свої інтереси у сфері оподаткування. Стали популярними торгівля через Інтернет, використання віртуальної валюти та небажання країн стягувати податки з приватного бізнесу. Ці та інші фактори негативно впливають на залучення фінансових ресурсів для забезпечення потреб держав. З метою подолання описаних негативних тенденцій на міжнародному рівні активно відбувається процес формування взаємовигідного дієвого механізму податкового співробітництва.

Ключовим елементом ефективної міжнародної співпраці є обмін податковою інформацією на основі міжнародних податкових договорів, який у контексті останніх світових тенденцій набуває все більшого значення.

Починаючи з 20-х рр. минулого століття у зв'язку із введенням у багатьох країнах оподаткування прибутку швидко розвивається міжнародне

співробітництво з питань уникнення подвійного оподаткування і боротьби з ухиленням від сплати податків. Першим міжнародним форумом, на якому були поставлені на обговорення ці питання, була Міжнародна фінансова конференція, що відбулась у Брюсселі в 1920 р.

Робоча група під час своїх сесій, що проводилися в 1923–1927 рр., підготувала типові проекти двосторонніх податкових конвенцій: Конвенції про уникнення подвійного оподаткування у сфері прямих податків (податків на доходи і майно), Конвенції про уникнення подвійного обкладання податками на спадщину, Конвенції про надання адміністративної допомоги з податкових питань, Конвенції про надання правової допомоги при стягуванні податків.

Податковий комітет був створений вже в 1929 р. Було підготовано проект Конвенції про розподіл доходів між державами з метою оподаткування. Спочатку проект був обговорений на спеціальних засіданнях, організованих американською секцією Міжнародної торговельної палати в Нью-Йорку і Вашингтоні, а потім – на пленарній сесії Податкового комітету, що проходила в червні 1933 р. На наступній сесії Податкового комітету, що відбулася в червні 1935 р., цей проект (з деякими змінами) було затверджено як Типову конвенцію 1935 р.

Помітну роль у розвитку міжнародного співробітництва у сфері оподаткування у другій половині XX ст. відігравали і галузеві організації, до яких, передусім, належать організації з обмеженим членством. Серед них виділяють: дослідницьку групу азійського податкового управління та наукових розробок (SGATAR); міжамериканський центр податкових відомств (CIAT); центр засідань і досліджень для керівників податкових відомств (CRÏDAF); внутрішньоєвропейську організацію податкових відомств (IOTA); комітет міжнародних організацій податкових відомств (CIOTA).

Наразі найбільшою податковою спільнотою світу є Глобальний форум з прозорості та обміну інформацією (далі – Глобальний форум), що діє в рамках ОЕСР та налічує 122 члени. Серед членів Глобального форуму – всі країни Великої двадцятки, основні міжнародні фінансові центри, а також багато країн, що розвиваються.

Членство в Глобальному форумі відкрите для всіх країн, які погодилися пройти експертні огляди, сплачувати членські внески, впроваджувати рекомендації та звітувати про вжиті заходи. Спостерігачами Форум є низка впливових міжнародних організацій, серед яких ООН, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції та розвитку тощо.

З набуттям членства в Глобальному форумі в листопаді 2013 р. Україна взяла на себе зобов'язання щодо впровадження міжнародних стандартів прозорості, автоматичного обміну інформацією з іншими учасниками цієї організації, а також погодилася на експертну оцінку внутрішнього податкового середовища фахівцями ОЕСР.

Механізми обміну інформацією мають забезпечувати баланс між інтересами податкових органів та платників податків. Це означає, що, з одного боку, податкові адміністрації повинні мати доступ до необхідної інформації, а з

другого – необхідно, щоб працювали гарантії захисту законних інтересів платників податків, зберігалася конфіденційність інформації про них.

Передбачається, що приєднання України до Глобального форуму, який є ефективним діалоговим майданчиком, дасть можливість досягнути прогресу у вирішенні проблем міжнародного оподаткування, боротьбі проти податкового шахрайства, мінімізації податкових зобов'язань з використанням міжнародних офшорних центрів, удосконаленні національного податкового законодавства, приведенні його у відповідність з міжнародними стандартами з прозорості та обміну інформацією, гармонізації із податковим законодавством зарубіжних країн, налагодженні взаємовигідного співробітництва з іноземними податковими органами.

Отже, аналіз інституційної спроможності, вивчення напрямів покращення організаційного забезпечення та визначення місця України в глобальних процесах обміну інформацією дасть змогу у подальшому більш повному використанні можливостей обміну податковою інформацією.

Список використаних джерел

1. Крушельницька Т. А. Управління податковою системою України в умовах міжнародної економічної інтеграції : монографія / Т. А. Крушельницька. – Донецьк : Юго-Восток, 2012. – 410 с.

2. Кузнєцов К. В. Підвищення ефективності механізмів державного управління в контексті міжнародних податкових договорів України : дис. … канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / Кузнєцов К. В. – К., 2006. – 194 с.

4. Селезень П. О. Обмін податковою інформацією в договорах України про уникнення подвійного оподаткування / П. О. Селезень // Юрид. Україна. – 2010. – № 8. – С. 54–59.

5. Model Tax Convention on Income and on Capital. Condensed version, 15 July 2005. – Paris : OECD Publications, 2005. – 374 p.

6. Типовая конвенция ООН об избежании двойного налогообложения в отношениях между развитыми и развивающимися странами. Док. ST/ ESA/PAD/SER.E/21. – Нью-Йорк : Изд-во ООН, 2001. – XXIII. – 366 с.

УДК 657

Приходько К.Р.,
Студентка ф-ету маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Чередніченко Т.В.- к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ФОРМУВАННЯ ВІДНОСИН РОБОТОДАВЦІВ ІЗ РПАЦІВНИКАМИ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

У сучасних умовах трансформації економіки, від конкуренції до соціально орієнтованої, ми можемо бачити, як змінюється протистояння працівникам на соціальну співпрацю з ними. Це має значний вплив на функціонування підприємства у соціальній та економічній сферах. Усі підприємства направляють свою діяльність на покращення якості життя, охорону

навколишнього середовища, зниження соціальної напруженості так як вони щільно пов’язані з такими поняттями як: підвищення конкурентних позицій підприємств на світових ринках, нарощення її інвестиційно-інноваційного потенціалу та підвищення інвестиційної привабливості галузі, тощо[1]. Соціальна відповідальність між сторонами соціально-трудових відносин проявляється: з боку роботодавця – у дотриманні прав громадян, Кодексу законів про працю та інших нормативно-правових документів з питань ведення бізнесу; з боку працівника – у відповідальному, добро совісному ставленню до праці, виконання поставлених завдань та функцій[2].

Щоб визначити, чи є підприємство соціально відповідальним, сформовано наступні критерії:

- сумлінна сплата податків виконання вимог міжнародного, державного, регіонального законодавства;
- виробництво та реалізація якісної продукції;
- реалізація корпоративних програм підвищення професіоналізму співробітників;
- реалізація корпоративних програм з охорони та зміцнення здоров'я співробітників
- реалізація корпоративних програм морального стимулювання персоналу;
- реалізація благодійних та спонсорських проектів;
- участь у формуванні позитивної громадської думки про бізнес.

Трудові відносини у контексті соціальної відповідальності є пріоритетними для більшості українських підприємств. Разом з тим розвиток цього напрямку в Україні пов'язується з низкою проблем, які свідчать про відсутність соціальної відповідальності або про її імітацію. Трудова парадигма соціальної відповідальності охоплює ряд напрямів: заробітна плата, навчання персоналу; недержавне пенсійне та медичне страхування тощо. Система оплати праці в Україні дублює радянську модель, що базувалася на дешевій робочій силі з подальшою компенсацією через суспільні фонди споживання.

На основі соціальної відповідальності бізнесу, на міжнародному рівні були затверджені різноманітні конвенції, декларації, принципи та рекомендації:

- Міжнародна Організація Праці (Декларація фундаментальних обов’язків та прав на роботі; Трьохстороння Декларація принципів щодо транснаціональних компаній та соціальної політики; Кодекс поведінки стосовно безпеки та охорони здоров’я м; Кодекс поведінки стосовно ВІЛ/СНІД).
- Глобальна Ініціатива Звітування (GRI) – це міжнародний стандарт звітування щодо добровільного використання організаціями звітів з економічного та екологічного напрямків їх діяльності, продукції та послуг..
- Стандарт SA8000 «Соціальна Відповідальність» (Social Accountability International): дитяча праця, примусова праця, здоров’я і безпека, свобода асоціації і право на ведення колективних нарад, дискримінація, дисциплінарні заходи, робочий час, оплата праці, система управління людськими ресурсами.

Концепція гідної праці має комплексний характер і означає: для працівника – дотримання його законних прав та інтересів; для роботодавця –

належну продуктивність праці, кількість і якість продукції, дотримання трудової дисципліни і правил техніки безпеки, відповідальність працівників; для держави – ефективність економіки, наповнення і виконання бюджету, збереження соціальної стабільності на основі балансу інтересів працівників, роботодавців і суспільства [3].

З вищесказаного можемо зробити висновок, що засади соціальної відповідальності є стійким підґрунтям для забезпечення продуктивної та коректної праці, а також виконання обов'язків зі сторони роботодавця, працівника та держави. Дотримання встановлених правил є обов'язковим та веде за собою позитивний результат.

Список використаних джерел

1. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності: веб-сайт. URL: http://bookwu.net/book_etika-biznesu_1123/6_lekcya-4-formuvannya-vidnosin-z-pracivnikami-na-zasadah-korporativno-socialno-vidpovidalnosti (дата звернення: 12.04.2019)

2. Соціальна відповідальність бізнесу як чинник соціально-економічного розвитку підприємств : веб-сайт. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/ppeu_2015_3_4.pdf (дата звернення: 12.04.2019)

3. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність : підручник. Київ: Університетська книга ,2015. –180 с. URL : http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Socialna-vidpovidalnist.pdf (дата звернення 12.04.2019)

УДК 657.9

Процько Т. В.,
студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т. В.- к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНИХ РИЗИКІВ БУХГАЛТЕРА НА СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Проблема професійного ризику, чи так званого «людського чинника» завжди існує у будь-якій сфері нашого життя, проте іноді може мати більші наслідки, якщо це стосується бухгалтерського обліку підприємства. Стан економічної безпеки підприємства може напряму залежати від якості роботи бухгалтера.

Загроза професійного ризику бухгалтера на підприємстві обумовлена тим, що він виконує дуже великий об'єм як управлінських, так і облікових завдань. Така кількість робіт і рівень навантаження може призводити до не завжди точного виконання завдань працівником, різних помилок На даний момент, наука не має великої кількості знань та інформації щодо закономірностей виникнення та сутності професійних ризиків, але разом з тим, вони потребують перегляду та опрацювання системи організації обліку підприємства. Досить висока ймовірність помилки та відповідальності бухгалтера перед особами, що

користуються звітністю дає нам необхідність визнання проблеми професійного ризику бухгалтера поруч з усіма іншими чинниками, що тим чи іншим способом можуть впливати на процес обліку роботи підприємства.

Різні вчені дають свої визначення професійних ризиків та причини їх появи. Такою причиною може бути «фактор людської природи, а також неточності, властиві основним процесам обліку. Вони також мають місце через наявність альтернативних принципів обліку та нечітких стандартів щодо їх застосування, що спричиняє значний ступінь невизначеності» [1, с. 56]. Тому бухгалтерські ризики можна визначити як ризики, що призводять до викривлення даних в обліку та виникають через деякі дії або бездіяльність працівників підприємства, що безпосередньо займаються обліком його діяльності підприємства. Для того, щоб чітко розуміти природу проблеми професійних ризиків бухгалтера необхідно визначити фактори, що можуть впливати на їх виникнення. До таких факторів може належати недостатня обізнаність управлінського персоналу щодо організації роботи підприємства, брак навичок та професіоналізму бухгалтерського персоналу або витік конфіденційної інформації через робітників підприємства. Також можна назвати недотримання працівниками правил та норм провадження обліку операцій, недостатньо дієві організаційні дії керівництва або застарілі та неефективні технології зберігання та використання інформації [2].

Ризики, що пов’язані з веденням обліку діяльності підприємства можна умовно розділити на три категорії [2]:

1. Ризики пов'язані з невідповідністю інформації. Це може означати порушення працівниками нормативних актів, що призводить до викривлення інформації та, в подальшому, неправильне її трактування. Такі дії можуть бути як навмисними, так і випадковими. Це може призвести то зменшення довіри до підприємства, встановлення санкцій та зниження його економічної безпеки.

2. Ризики, пов'язані з порушенням методології ведення обліку діяльності підприємства. Вони можуть призвести до збільшення його витрат та зміни оцінки активів.

3. Ризики, пов'язані з організацією можуть виникати через те, що кваліфікація та вміння персоналу не відповідають поставленим їм завданням. Такі ризики призводять до зменшення ефективності роботи працівників та, як наслідок, збільшення витрат підприємства.

Для зменшення ймовірності виникнення загрози професійного ризику та збереження економічної безпеки підприємства необхідно розробити відповідні методи їх попередження. По-перше бухгалтерський персонал та інші робітники підприємства повинні підписувати відповідну угоду про подальшу відповідальність. Це зменшить шанс витоку конфіденційної інформації фірми. По-друге є необхідність підвищення професіоналізму бухгалтерів. Також важливим аспектом забезпечення мінімізації ризиків є перевірки. Спеціальні методи перевірки інформації в звітах та обліку може запобігти виникненню помилок або виявити їх завчасно. Іншим заходом підприємства може бути розподіл доступу до інформації окремих робітників. Усі вище перелічені методи відносяться більшою мірою до запобігання ризику, проте існують також і методи

його розподілу. Це відноситься в основному до страхування професійної відповідальності, яка є результатом професійних ризиків.

Отже, проблема професійних ризиків бухгалтера є досить широкою. Зараз існує необхідність вивчення закономірностей ризиків з наукової точки зору. І якщо повністю виключити вірогідність таких ризиків не вдасться, то підприємства повинні намагатися мінімізувати можливість їх виникнення усіма наявними способами.

Список використаних джерел

1. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация / Л.А. Бернстайн; [пер. с англ. И.И. Елисеева]. – М.: Финансы и статистика, 2010.– 624 с.

2. Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства : монографія/ Л. В. Гнилицька. – Київ : КНЕУ, 2012. – 305 с

УДК 657.6

Радчук Д.С.
студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Олійник Я.В. – д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО УПРАВЛІННЯ

Звіт про управління — є результатом євроінтеграції української держави. Згадка про нього з’явилася при внесенні змін восени 2017 року до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16 липня 1999 року (далі – Закон № 996-XIV) [1]. В оновленому законі з’явилося визначення, що таке Звіт про управління. Отож, це документ, в якому компанія розповідає про свої поточні справи та плани на майбутнє. За вимогами Директиву 2013/34/ЄС про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов’язані з ними звіти визначених типів компаній (далі – Директива 2013/34/ЄС) інформація, що подається у Звіті про управління, не повинна обмежуватися фінансовими аспектами виробничо-господарської діяльності підприємства [2]. Вона повинна включати також аналіз екологічних та соціальних аспектів, необхідних для розуміння розвитку, результатів діяльності або стану підприємства.

Звіт обов'язково читають регулятори, щоб зрозуміти, як компанія дотримується законів. Якісний звіт може захистити бізнес від проблем, якщо у ньому продемонстровано європейські підходи до ведення бізнесу: прозорості, поваги до прав людини, турботи про навколишнє середовище, політики щодо запобігання корупції, зрозумілих стандартів корпоративного управління і готовності працювати над вирішенням проблем, що виникають. Однак звіт може

серйозно зашкодити бізнесу і стати підставою для серйозних санкцій — якщо компанія буде ставитись до складання звіту як до чергової обов'язкової та ні на що не впливаючої формальності.

Розгляду особливостей звіту про управління присвячені праці багатьох авторів. Т. Бондар визначає етапи складання звіту про управління. О. Гандзюк надає характеристику розділів звіту про управління та їх змістовне інформаційне наповнення для будівельних підприємств. І. Жураковська та А. Озеран розглядають звіт про управління як елемент фінансової звітності. Л. Ловінська та Я. Олійник наводять зміст, мету, склад, сферу застосування звіту про управління.

Звіт про управління не має затвердженої форми, а отже складається у довільній формі. Можна подати дані в зручному для стейкхолдера форматі: додати графіки, інфографіку, ілюстрації, фото і відео. Важливо описати всю необхідну інформацію простою мовою, щоб результати діяльності компанії були зрозумілими не лише для фахівців, а й для простих людей. Методичні рекомендації зі складання звіту про управління затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 07.12.2018 №982. Вони встановлюють, що у звіті необхідно розкривати таку інформацію: організаційну структуру та опис діяльності компанії; результати діяльності; ліквідність і зобов'язання; довкілля; кадрова політика; ризики; дослідження та інновації; фінансові інвестиції; перспективи розвитку; корпоративне управління [3].

На обов’язок подання Звіту про управління не впливає ніяк складання фінансової звітності за МСФЗ. Звітним періодом є календарний рік, який починається з 1 січня кожного року та закінчується 31 грудня того самого року. У випадку подання підприємством консолідованої фінансової звітності подається консолідований звіт про управління.

Звіт про управління зобов'язані подавати лише середні та великі підприємства. При цьому середні мають право не вказувати нефінансову інформацію. До того ж, 95% українських компаній — це малі підприємства. Крім того, підприємства, у яких більше 500 співробітників, повинні також розкривати інформацію про дотримання прав людини та боротьбу з корупцією.

Звіт про управління подається разом із фінансовою звітністю, а значить, у той же орган, куди й вона. Але в залежності від того, чим займається компанія, органи ці можуть відрізнятися. Банки подають звіти в НБУ, акціонерні товариства — в Нацкомісію з цінних паперів та фондового ринку, страхові — в Національну комісію державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Але будь-яка юридична особа, без винятків, подає фінансові звіти у податкову та органи статистики.

Прямої вимоги оприлюднювати звіт про управління аналогічну вимозі щодо фінансової звітності та аудиторського висновку, наприклад, щодо підприємств, які становлять публічний інтерес, у Законі № 996-XIV немає. Однак, європейською практикою є оприлюднення такого типу звітів на веб-сайті підприємства або в інший спосіб.

Отже, мета звіту про управління — доповнити річну фінансову звітність необхідною інформацією, яка допоможе користувачам отримати достовірне

уявлення про результати діяльності підприємства, перспективи його розвитку, зокрема, про основні ризики й невизначеності діяльності та дії керівництва відповідно до заявлених стратегічних планів розвитку компанії. Така інформація може бути представлена низкою фінансових і нефінансових показників (аналіз екологічних і соціальних аспектів). Об'єднання фінансової та нефінансової інформації характерне для інтегрованої звітності, яка нещодавно з'явилася у світовій практиці.

Список використаних джерел

1. *Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14 (дата звернення: 14.04.2019)*
2. *Директива 2013/34/ЄС про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти визначених типів компаній URL: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/34/oj*
3. *Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління : Наказ; Мінфін України від 07.12.2018 № 982 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/v0982201-18 (дата звернення: 14.04.2019)*
4. *Ловінська Л. Г. Нормативно-правове забезпечення звіту про управління підприємств в Україні / Л. Г. Ловінська, Я. В. Олійник, Т. А. Бондар // Фінанси України. - 2018. - № 6. - С. 19-44.*

УДК.657

Райда О.І.,

студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність», ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку

ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНТРОЛЮ У ЗАПОБІГАННІ КОРПОРАТИВНОГО ШАХРАЙСТВА

За даними дослідження PwC «Економічні злочини в період економічного спаду» Україна займає 1-ше місце в рейтингу країн світу за рівнем корпоративного шахрайства (95%); Росія – 2 місце (71%), Південна Африка – 3 (62%), Кенія – 4 (57%), Канада – 5 (56%). Жертвами економічних злочинів за останні два роки стали 95% вітчизняних компаній - це вище, ніж середньосвітовий показник (43%). Згідно з останніми дослідженнями, типовий профайл шахрая - це чоловік (67% всіх випадків шахрайств) 31–40 років (52%) зі спеціальною або вищою закінченою освітою, який працює на певному підприємстві 5 або більше років (53%).

Відповідно до визначення, поданого в Глосарії до Стандартів, *шахрайство* - це будь-які незаконні дії, що характеризуються обманом, приховуванням або зловживанням довірою. До шахрайства не відносяться ті дії, що виконуються під тиском сили або погрози використання сили. Шахрайство здійснюється

юридичними та фізичними особами з метою отримання грошей, власності або послуг, ухилення від сплати грошових коштів або надання послуг, чи в цілях особистої або корпоративної наживи.

Все більшої популярності останнім часом набуває термін «фрод» від англійського fraud - шахрайство, афера. Звідси фродстер - це людина, що здійснює шахрайство, злодій [1].

Велике значення для запобігання шахрайства належить побудові ефективної системи внутрішнього контролю, оскільки в разі її слабкості можливі значні негативні наслідки, а саме - відсутність поділу обов'язків, фізичної охорони, незалежних перевірок, відповідних повноважень, відповідних документів і записів; нехтування існуючими правилами.

Ефективність протидії та розкриття шахрайств великою мірою залежить від організації бухгалтерського обліку та господарського контролю як на рівні держави, так і на рівні підприємства. Оскільки належним чином організований бухгалтерський облік і контроль є запорукою достовірності та доцільності здійснених господарських операцій.

Згідно Міжнародного стандарту аудиту 315 «Розуміння суб'єкту господарювання та його середовища та оцінка ризиків суттєвих викривлень» система внутрішнього (управлінського) контролю – це політика і процедури (заходи внутрішнього контролю), прийняті управлінським персоналом суб'єкта господарювання для сприяння досягненню цілей управлінського персоналу щодо забезпечення (наскільки це можливо) правильного й ефективного ведення господарської діяльності, у томі числі дотримання політики управлінського персоналу, а також забезпечення збереження активів, запобігання шахрайству та помилкам і виявлення їх, точності й повноти облікових записів, своєчасної підготовки достовірної фінансової інформації.

До складових системи внутрішнього (управлінського) контролю ризиків шахрайства відносять:

а) середовище контролю;

б) процес оцінки ризиків суб'єкта господарювання;

в) інформаційні системи, в тому числі пов'язані з ними бізнес-процеси, що стосуються фінансової звітності, і обміну інформацією;

г) процедури контролю;

д) моніторинг контролю.

У свою чергу середовище контролю (об'єкти перевірки) включає такі елементи:

- організаційна структура суб'єкта господарювання;
- розподіл повноважень і відповідальності;
- система бухгалтерського обліку;
- достовірність та транспарентність надання інформації та впровадження етичних цінностей;
- процедури контролю, що застосовуються керівником для проведення моніторингу результатів роботи;
- розподіл повноважень і відповідальності.
- рівень компетентності менеджменту;

- принципи та практика у сфері трудових відносин;
- стиль роботи управлінського персоналу.

Стрижневим елементом системи внутрішнього контрою є комплекс процедур (технологій), покладених в основу проведення перевірки. Процедури контролю – технології, розроблені персоналом, наділеним функцією контролю для досягнення конкретних цілей суб'єкта господарювання. До процедур належать:

1) перевірка і підтвердження результатів звірянь;
2) візування документів і контроль за ними;
3) порівняння внутрішніх даних з зовнішніми джерелами;
4) порівняння результатів інвентаризації з даними обліку;
5) обмеження прямого фізичного доступу до активів і записів.

Важливого значення для оцінювання ефективності системи внутрішнього контролю корпоративних ризиків має моніторинг контролю, під яким розуміють процес, що оцінює якість контрольних дій через певний час, та існує для того, щоб гарантувати, що засоби контролю продовжують діяти ефективно.

Список використаних джерел:

1. Мельник З. Ю. Викривлення інформації у звітності: помилки та фальсифікація. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. №10. С. 190–194.

УДК 657

Редько І.А.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНОГО ОБЛІКУ

Виникнення серед широкого кола зацікавлених осіб занепокоєності результатами та наслідками екологічної діяльності економічних суб'єктів зумовило необхідність формування масиву екологічної інформації та стало основою для виникнення і розвитку екологічного обліку.

В даний час його використовують економічні суб'єкти, перш за все великі промислові підприємства, витрати, зобов'язання та наслідки екологічної діяльності яких істотні для об'єктивної оцінки вартості компаній, а також для підвищення інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності. Багато великих підприємств стикаються з проблемами організації та ведення екологічного обліку найчастіше в зв'язку з тим, що теоретичні, організаційні та методичні положення цього виду обліку все ще недостатньо розроблені. Крім того, відкритим залишається питання самого визначення екологічного обліку,

відсутня єдність поглядів на його об’єкти, не сформовано однозначної позиції вчених щодо місця екологічного обліку в системі видів обліку.

Перш за все слід зазначити, що ні в західній, ні у вітчизняній науці та практиці немає єдності думок щодо сутнісних характеристик екологічного обліку. В цілому екологічний облік підприємств зарубіжними дослідниками розуміється як сукупність методів внутрішнього управлінського обліку, фінансового обліку для цілей зовнішньої звітності, а також аналізу витрат і результатів фактичної продуктивності.

Екологічний облік – це система виявлення, вимірювання, реєстрації, узагальнення та зберігання інформації про діяльність підприємств в області природокористування з метою передачі її користувачам для прийняття оптимальних управлінських рішень [2, с. 680].

Одним з важливих положень, які формують уявлення про екологічний облік та його місце в системі видів обліку і не мають єдності поглядів вчених, є визначення його об’єктів. В якості основного об’єкта екологічного обліку можна визначити природоохоронну діяльність організації.

У зв’язку з тим, що екологічна діяльність характеризується не тільки фінансово-господарськими показниками, пропонується виділяти в складі об’єктів екологічного обліку дві групи:

- об’єкти бухгалтерського обліку, пов’язані з екологічними організаціями;
- об’єкти - антропогенні екологічні фактори.

Важливе наукове та прикладне значення має дослідження взаємозв’язків видів обліку. Різні автори порівнюють екологічний облік з бухгалтерським, управлінським, податковим, але використовують для цього різні ознаки порівняння та приходять до різних висновків.

Особливістю екологічного обліку є його звітність - екологічні декларації. Терміни складання екологічної, фінансової та податкової звітності - місяць, квартал, рік, управлінської - зміна, день, тиждень, місяць.

Ступінь надійності екологічного обліку поряд із фінансовим і податковим повинна бути високою та документально підтвердженою, лише в управлінському обліку допустимі приблизні оцінки. Екологічний, фінансовий і податковий облік повинен проводитися відповідно до нормативно-правових документів України й органів, що регулюють ці види обліку, а за порушення законодавства передбачена певна відповідальність.

Для управління екологічною діяльністю значення мають не тільки економічні, а й екологічні характеристики, що враховуються. При цьому недостатньо прийомів і способів бухгалтерського обліку, частина екологічної інформації формується в процесі статистичного обліку із застосуванням його методів. Для формування об’єктивної думки про місце екологічного обліку в єдиній системі видів обліку доцільно надати порівняльну характеристику, яка відрізняється від відомих зіставленням екологічного обліку зі статистичним та оперативним, а також використанням таких ознак: принципи, функції, предмет, об’єкти, суб’єкти, методи, вимірювачі.

Спільними принципами екологічного, статистичного й оперативного обліків є повнота, достовірність, своєчасність - зі специфікою інтерпретації для

кожного рівня управління. Принципи екологічного обліку відрізняються більш широким переліком, що обумовлено формуванням інформації про екологічну діяльність організації в процесі бухгалтерського обліку.

Інформаційна та контрольна функції екологічного обліку притаманні й іншим видам обліку. Екологічний облік можна характеризувати функціями соціального обліку: захисною та соціальною. Сформована в процесі екологічного обліку інформація дозволяє приймати управлінські рішення щодо захисту навколишнього середовища та зняття соціальної напруженості з приводу екологічних проблем.

Розвиток теорії та практики екологічного обліку зумовив виникнення соціального обліку, в процесі якого формується інформація про економічну, соціальну й екологічну характеристики економічних суб'єктів. У зв'язку з цим екологічний облік можна вести як окремо, так і в системі соціального обліку.

Для забезпечення екологічної й економічної безпеки підприємств у конкурентному середовищі екологічний облік повинен стати невід'ємною частиною фінансового обліку [1, с. 262].

Список використаних джерел

1. Воляник Г.М. Екологічний облік як засіб еколого-економічної безпеки підприємств / Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Вип. № 2. 2010. с. 255 - 264

2. Гриценко О.І. Екологічний облік: визначення перспектив та основних засад упровадження / Економіка і суспільства. Серія: Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Вип. № 2. 2016. с. 678 – 683

УДК.657

Репко А.С.,
студент ф-ту маркетингу, 2 курс, спец. 6Р04 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Олійник Я.В., д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

В останні роки концепція соціальної відповідальності бізнесу (далі – СВБ) стала широко розповсюдженою в найбільш економічно розвинених країнах світу. СВБ - це відповідальне ставлення будь-якої компанії до її продукції або послуг для споживачів, працівників і партнерів. Активний соціальний статус компанії, що складається з гармонійного співіснування, взаємодії та постійного діалогу з суспільством, участі у вирішенні найбільш серйозних соціальних проблем. Впровадження та розвиток СВБ включає визначення організацій, які є відповідальними за регулювання положень СВБ [1].

В Європі активно обговорюється питання конкурентної переваги соціально

відповідальних компаній. В західному суспільстві визнали важливість соціальної відповідальності та результатів її реалізації. В світ накопичено досвід регулювання у сфері соціальної відповідальності. Для України корисно вивчати зарубіжний досвід з цього питання.

У Австрії Федеральне міністерство соціального забезпечення, Міністерство охорони здоров'я та споживачі організували федерацію та визнали компанії з найвищим рівнем можливостей.

У Данії Міністерство соціальних питань розпочало кампанію «Наші спільні інтереси - корпоративна соціальна відповідальність». Міністерство навколишнього середовища та енергетики видало мандат, який вимагає від більш ніж 3000 компаній, які займаються діяльністю, що найбільше забруднює довкілля, звітувати про проблеми, пов'язані з екологічними умовами.

У Японії реструктурували структуру управління, створивши офіс соціальної відповідальності для управління всіма питаннями соціальної відповідальності, якими традиційно керуються відповідні департаменти (наприклад, відділ екології та інвестиційний відділ). Значна кількість японських компаній створили відділи КСВ, які поширюють звіти та інформацію про КСВ, звертаючи особливу увагу на зацікавлених партнерів.

У Німеччині федеральний уряд спільно з діловими та соціальними партнерами розпочав програму навчання, яка включає корпоративний візит міністра освіти для підвищення обізнаності. Федеральний уряд має понад 50 індивідуальних проектів у сфері екології та торгівлі.

Уряд Великобританії призначив міністра соціальної відповідальності. Роль уряду у розвитку соціальної відповідальності підвищує рівень обізнаності, встановлює керівні принципи та забезпечує узгодження англійською та міжнародними кодексами поведінки, законами та інституціями щодо соціальної та екологічної звітності та маркування впровадити економічні рамки.

Отже , ефективність реалізації концепції СВБ залежить від підтримки на всіх рівнях державного управління. Основна роль СВБ у Європейському Союзі полягає у підтримці сталого розвитку, який покращить ситуацію на ринку праці, якість продукції та послуг, що пропонуються підприємствами. Дослідження міжнародного досвіду у розробці, використанні та розвитку СВБ та його регулювання свідчить, що вітчизняна система регулювання економічного розвитку має пройти необхідні кроки, які призведуть до визнання важливості соціальної відповідальності та наслідків її реалізації.

Список використаних джерел:

1 Калінеску Т.В., Зеленко О.О. Використання соціальної відповідальності для управління діяльністю підприємства. Гуманізація соціального управління: зб. матеріалів доп. учасн. Всеукраїнської науково-практичної конференції 29 квітня 2008 р. Х.: ФОП Александрова К.М., 2008., С. 197 – 201.

2 Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності /Кол. автор.: Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Київ, 2008, 96 с.

УДК.657

Римар Д.Д.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Підприємницька діяльність в усіх її формах пов`язана з численними ризиками, ступінь впливу яких на результати цієї діяльності істотно зростає у результаті нарощування глобалізацій них процесів в економці. Ризики стають об'єктивною закономірністю здійснення підприємницької діяльності і з кожним роком їх вплив на систему національних економічних відносин посилюється.

Під *ризиком* підприємства розуміють імовірність виникнення несприятливих наслідків у формі втрати доходу чи капіталу підприємства в ситуації невизначеності умов здійснення його фінансово-господарської діяльності.

Суспільно-господарська практика виробила чимало методів і форм ефективної протидії ризикам та ліквідації їх негативних наслідків. Серед них слід відмітити *економічну діагностику*, під якою розуміють визначення (оцінювання) фінансово-економічного стану підприємства шляхом запровадження комплексу контрольно-аналітичних процедур з метою завчасного виявлення слабких ланок і "вузьких місць" у його діяльності. Водночас відчувалася потреба в системному підході до вибору форм та методів діагностики як інструмента протидії ризикам підприємництва.

Не зважаючи на те, що кількість праць, присвячених проблемам економічної діагностики (зокрема і в контексті управління ризиками) постійно зростає, запропоновані в них заходи щодо вирішення проблем контролю та зменшення впливу ризиків на виробничу діяльність підприємств, не завжди відповідають потребам сучасної практики. Отож поточний стан наукового опрацювання проблемних аспектів вимагає конструктивного узагальнення та систематизації теоретичних і прикладних засад діагностики економічних та фінансових ризиків з урахуванням специфіки функціонування підприємств.

Вважаємо, що діагностика підприємницьких ризиків має реалізовуватися за трьома основними напрямами:

- діагностика причин та місць ідентифікації підприємницьких ризиків;
- діагностика ризиків, пов'язаних з ненадійним партнерством;
- діагностика ризиків, пов'язаних з фінансовою неспроможністю підприємства чи його партнерів;
- діагностика ризиків, пов'язаних з недостовірною обліковою інформацією.

В залежності від ступеню деталізації досліджень, діагностика може проводитися поверхнево чи поглиблено. В зв'язку з цим виділяють: експрес-діагностику, системну діагностику окремих елементів, фундаментальну (комплексну) діагностику [1].

Експрес-діагностика носить оперативний, профілактичний та попереджувальний характер, спрямований на встановлення "слабких сигналів", які характеризують погіршення фінансово-економічного стану підприємства. Вона дозволяє своєчасно оцінити та скоригувати вплив негативних факторів корпоративних ризиків, а також наслідків прийнятих управлінських рішень.

Методичним підґрунтям експрес-діагностики виступає структурно-динамічний аналіз показників звітності, коефіцієнтний аналіз (наприклад, аналіз стану платоспроможності, ефективності використання грошових коштів, забезпеченості власним капіталом тощо), якісний аналіз, заснований на експертному оцінюванні окремими групами фахівців істотності впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на стан захищеності суб'єкта господарювання (за основу може бути взята методика В.Ковальова).

Тематична діагностика передбачає поглиблене дослідження тенденцій змін у складі окремих складових фінансово-майнового стану підприємства (ліквідність активів, платоспроможність, фінансова стійкість, ефективність використання капіталу). Така діагностика передбачає використання інструментарію коефіцієнтного та факторного аналізу. Головним завданням цього виду діагностики є найточніше визначення змін у складі окремих складових фінансово-майнового стану підприємства з метою недопущення їх негативного впливу у майбутньому та виявлення внутрішніх резервів підвищення стану платоспроможності та фінансової стійкості.

Методичним підґрунтям тематичної діагностики виступає вертикальний та горизонтальний аналіз показників звітності за ряд періодів, коефіцієнтний аналіз, аналіз беззбитковості та аналіз чутливості прибутку до факторів ризику.

Фундаментальна (комплексна) діагностика передбачає всебічне оцінювання поточного фінансово-економічного стану підприємства, виявлення причин його погіршення та очікуваних тенденцій розвитку з метою прогнозування майбутніх ситуацій та прийняття управлінських рішень щодо змін в політиці господарювання. Ця діагностика поєднує в собі елементи як кількісного, так і якісного аналізу і проводиться на основі використання сукупності методів та робочих прийомів, що дозволяють структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними внутрішніми та зовнішніми факторами впливу на показники діяльності підприємства.

Діагностика має чіткі ознаки дослідницького творчого процесу, а тому вимагає від фахівців, що її здійснюють не лише відповідних економічних знань, але й логічного мислення та уміння узагальнювати значні об'єми інформації. Уміле володіння прийомами діагностики має органічно вплітатися у функціональні обов'язки фахівців у сфері ризик-менеджменту чи внутрішнього контролю, що дозволить посилити рівень управління підприємницькими ризиками.

Список використаних джерел:

1. *Гнилицька Л.В. Теоретичні та методологічні аспекти фінансової діагностики в системі економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. Формування ринкової економіки в Україні. 2011. Вип. 24. С. 96-101.*

2. Екатеринославский Ю.Ю. Риски бизнеса (диагностика, профилактика, управление). - М. 2011. 280 с.

УДК 657

Романюк М. Д.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ФОРМИ ТА ПРОЦЕДУРИ КОНТРОЛЮ У ЗАПОБІГАННІ ШАХРАЙСТВА З ОБЛІКОВИМИ ПОКАЗНИКАМИ

В Україні проблема протидії шахрайству з обліковими показниками набула загальнодержавного значення. У зв'язку з тим, що цей вид шахрайства щоразу набуває нових форм, видів та проявів, які передбачити практично неможливо, виникає нагальна потреба пошуку механізмів його запобігання. Як показує вітчизняна практика найпоширенішим джерелом попередження та виявлення фактів шахрайства із звітними даними є впровадження ефективної системи контролю. Однією з найбільш дієвих форм контролю показників фінансової звітності є аудит.

Аудит це перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів. Аудиторська перевірка спрямована на виявлення двох основних типів порушень, пов'язаних з викривленням облікової інформації:

1) викривлення, що виникають у результаті шахрайства під час складання фінансової звітності. Як правило, здійснюється обліковими працівниками на вимогу керівництва підприємства;

2) викривлення в результаті незаконного привласнення або використання активів. Як правило, здійснюється працівниками підприємства поза інтересами власника компанії.

Враховуючи той факт, що в основу аудиторської перевірки покладено вибірковий метод, існує значна небезпека, що окремі помилки у звітності можуть залишатись невиявленими. Відтак, важливого значення для здійснення ефективної аудиторської перевірки при встановленні фальсифікацій у фінансовій звітності набуває вибір процедур аудиту, які уможливлять достатню впевненість у тому, що викривлення є результатом шахрайства.

До основних відхилень в облікових даних, що можуть в подальшому характеризуватися як випадки шахрайства відносять:

- неадекватні записи в обліку – відображення фінансової інформації в системі рахунків в неповному обсязі (відображення в обліку не всіх фактично здійснених господарських операцій);
- нереальність облікової інформації;

- неправильне внесення інформації до певного звітного періоду, несвоєчасне здійснення операцій;

- арифметична неточність [1].

Аудитор, який виявив помилку, невідповідність або впевнився у можливості протиправної дії, повинен визначити їхній потенційний вплив на фінансові звіти. До того, як заявити про помилку чи обман, аудитор повинен впевнитися у їх шкоді й отримати достатньо доказів на користь цього. Якщо аудитор дійде висновку, що у фінансовій звітності є помилки, він повинен:

- повідомити керівництво підприємства, навіть у тому випадку, коли він припускає, що помилки чи факти шахрайства незначні і не впливають на фінансову звітність підприємства;

- наполягати на виправленні інформації у звітності;

- кваліфікувати і видати всі помилки та факти шахрайства і підготувати аудиторський висновок [2].

Окрім аудиту дієвим засобами боротьби з фактами шахрайства можуть вступати і інші форми контрою, зокрема:

1) форми попереджувального контролю: зниження ризиків виникнення шахрайства, шляхом створення кодексу корпоративної етики, проведення семінарів на тему протидії шахрайству та розподілу повноважень між співробітниками;

2) форми фактичного контролю: своєчасне розкриття фактів шахрайства та інших неправомірних дій шляхом оцінки на постійній основі ризику шахрайства, використання анонімних опитувань, контрольних перевірок, проведення зовнішніх аудиторських перевірок, планування та бюджетування діяльності компанії та пошук відхилень від планових показників;

3) форми подальшого контролю: прийняття заходів, щодо виправлення ситуації, яка склалася та усунення наслідків шахрайства, шляхом проведення внутрішніх розслідувань, залучення зовнішніх експертів з метою проведення незалежного фінансового аналізу неправомірних дій та оцінки матеріальної шкоди завданої підприємству, консультування стосовно санкцій та штрафів до винних осіб.

Узагальнюючи вище викладене можна дійти висновку, що вкрай важливо, щоб аудитори (контролери) були попереду шахраїв у своїх знаннях технологій боротьби з ними. Незважаючи на те, що багато організацій стикаються з проблемами недофінансування функцій контролю, обмеженого комплектування штату людськими ресурсами, очікується, що професіонали з аудиту сьогодні відіграватимуть значну роль у наданні допомоги організаціям в управлінні ризиками шахрайства шляхом застосування відповідних засобів контролю.

Список використаних джерел:

1. Гречаник Л. Фінансове шахрайство та протидія йому у компаніях. Фінансовий ринок України. 2010. №4. С.24-26.

2. Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства при аудиті фінансової звітності: Міжнародний стандарт аудиту 240 / Рішення Аудиторської Палати України № 122 від 18.04.2003 р.

УДК 657.6

Сайко В.С.,
студентка ф-ту ІТвЕ, 3 курсу, спец. 6і01 «Економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к.е.н,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ПІДЗВІТНІСТЬ ЯК ПРИНЦИП СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

У сучасних умовах соціальна відповідальність бізнесу, а значить будь-якого підприємства, є невід'ємною частиною його ефективної діяльності. Соціально-відповідальні організації мають достатньо велике значення для суспільства в цілому, оскільки власним прикладом показують, яким повинно бути ставлення до екології навколишнього середовища, власного персоналу, а також результатів своєї діяльності і країни в цілому.

За останні роки у світі значно зросла та набула поширення концепція соціальної відповідальності бізнесу. Дана концепція представляє собою систему суспільних відносин із стейкхолдерами або, інакше кажучи, зацікавленими групами людей, а також взаємодію з державою під час вирішення різноманітних соціальних потреб.

Якщо ж говорити про класичне визначення корпоративної соціальної відповідальності, то в одній із свої праць Ф. Котлер наводить наступне: «Корпоративна соціальна відповідальність – це вільний вибір компанії на користь зобов'язання підвищувати добробут суспільства, реалізовуючи відповідні підходи до ведення бізнесу і виділяючи корпоративні ресурси» [2].

Соціальна відповідальність бізнесу (СВБ) поширюється на такі основні напрями: дотримання прав людини; дотримання вимог законодавства; ділова та корпоративна етика; захист навколишнього природного середовища; співпраця із зацікавленими сторонами; дотримання міжнародних норм поведінки; прозорість та підзвітність .

Один із принципів соціально-відповідального бізнесу є підзвітність. Підзвітність – це звітування організації про вплив від власної діяльності на суспільство та довкілля.

Одним з важливих інструментів підзвітності, відкритості та покращення діяльності організації в рамках соціальної відповідальності є підготовка так званого нефінансового, або соціального, звіту. Нефінансова або соціальна звітність – це звіти компаній, що містять не тільки показники економічної діяльності компанії, а й соціальні та екологічні показники.

Соціальна звітність допомагає підвищити якість як корпоративного управління, так і управління соціальними й екологічними проектами, оцінити внесок компанії в забезпечення її сталого розвитку, зменшити ризики та поліпшити репутацію, розвинути зв'язки з зацікавленими сторонами, обмінятися інформацією на корпоративному і міжкорпоративних рівнях (між компаніями) та порівняти результативність.

Таким чином, можна виділити такі основні вигоди для бізнесу від нефінансової (соціальної звітності):

1. Допомагає компанії розбудувати процес управління. Під час підготовки звіту компанія отримує можливість проаналізувати власну стратегію, провести об'єктивну оцінку нефінансових ризиків, залучити менеджерів, відповідальних за функціональні напрямки, до визначення ролі та оцінки впливу компанії на суспільство.
2. Будує довіру до компанії. Для працівників компанії соціальна звітність є значним стимулом, роз'яснюючи соціальну роль їх роботи. Бізнес партнери, державні органи, споживачі також формують своє ставлення до компанії з врахуванням наявності нефінансової звітності.
3. Підвищує прозорість компанії, тобто дозволяє зацікавленим особам отримувати інформацію про соціальні та екологічні аспекти діяльності компанії в комплексі з інформацією про економічні результати. Це дозволяє ефективно оцінювати ризики бізнесу, що стає важливим фактором оцінки діяльності компаній з боку акціонерів, інвесторів та кредиторів.

Варто зазначити, що нефінансова звітність тримає орієнтир на майбутнє із врахуванням довгострокової стратегії компанії. Основними принципами формування такої стратегії діяльності підприємства у сфері СВБ є наступні: високі стандарти якості товарів і послуг; виконання своїх зобов'язань перед співробітниками, партнерами; задоволення потреб всіх стейкхолдерів.

Отже, підзвітність як принцип соціально-відповідального бізнесу відіграє значну роль у розвитку та діяльності будь-якого підприємства, забезпечуючи довіру до компанії, надаючи можливість аналізувати всі ризики та легше налагоджувати зв'язки з іншими компаніями. Для співробітників така підзвітність дає впевненість у належному забезпеченні умов праці.

УДК 657

Сербіна О.В.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні умови господарювання вимагають від бухгалтерського обліку створення, обробки та узагальнення даних про соціальну частину людського капіталу.

Термін «людський капітал» у його сучасному розумінні сформувався на початку 60-х XX століття.

Економісти трактують поняття людського капіталу для потреб бухгалтерського обліку, як особливої форми капіталу, що включає сукупність природжених і набутих, з одного боку, та продуктивних, з іншого боку властивостей, здібностей і рис індивідуума, які перебувають у його власності, формування якого здійснюється на основі цілеспрямованих інвестицій у їх розвиток. Для формування, утримання та збереження таких інвестицій підприємства, здійснюють певні витрати з метою отримання майбутніх економічних і соціальних вигід.

Інвестиції у капітал людини, особистості, а сумарно у людський капітал сприяють формуванню інтелектуального, духовного та фізичного потенціалу суспільства і держави [2].

Людський капітал з часом не витрачається, а набуває певного розвитку, який приносить додаткові економічні вигоди. При партнерстві працівник – роботодавець присутність соціальної складової у людському капіталі підприємства призводить до взаємної вигоди.

Відображення людського капіталу зорієнтоване на підвищення ефективності прийняття управлінських рішень; забезпечення прозорості звітності стосовно інвестицій у людський капітал; забезпечення вимірювання людського капіталу як складової частини національного багатства.

Соціальна складова пов’язана із працівником, зазначається у трудовій угоді та колективному договорі [3].

Соціальна сторона людського капіталу для відображення в бухгалтерському обліку може бути виражена через:

- поточні витрати (рахунки класу 8 та 9): заробітна плата, підвищення кваліфікації, премії, матеріальна допомога, путівки на лікування та відпочинок, відрядження, виплати за тимчасовою непрацездатністю;
- забезпечення зобов’язань (клас 4, рахунок 47): виплати по закінченні трудової діяльності, страхування життя, медичне страхування, преміювання, виплати при звільненні;
- профспілкові виплати;
- участь у прибутку.

Отже, виплати працівникам на соціальні заходи в обліковій системі можуть бути поділені на грошові та негрошові [1]. Поточні витрати за мінусом оплати праці, можна вважати інвестиціями до людського капіталу, які рекомендовано формувати в системі управлінського обліку в розрізі осіб, які їх отримують і видів соціальних благ. Це дозволить розрахувати загальну суму та частку «соціальних» витрат на персонал у загальній сумі таких витрат, з метою визначення доцільності даних інвестицій у подальшому (управління їх рівнем).

Тому звільнення людини з причин, пов’язаних із її власним бажанням є втрата підприємством певної частини людського капіталу і соціальні інвестиції (в окремій частині) стають збитковими.

На досягнення цілей підприємства в тій чи іншій мірі впливають наступні компоненти людського капіталу: освіта, досвід роботи, вік, професійність, продуктивність праці та багато інших.

Знаючи пріоритети та цілі підприємства необхідно звертати увагу на ті компоненти людського капіталу, від яких залежить успіх у кожному конкретному випадку. Однією з суттєвих рис сучасного виробництва виступає його значна залежність від якості та управління людським капіталом, форм його використання та міри залучення персоналу в управління підприємством.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03/

2. Дмитрук С.М. Вплив людського капіталу на розвиток підприємства [Електронний ресурс]. Режим доступу:file:///C:/Users/User/Downloads/stvttp_2014_1_59.pdf

3. Гриліцька А.В. Особливості обліку людського капіталу/[Електронний ресурс]. Режим доступу:http://visnyk-onu.od.ua/journal/2015_20_3/60.pdf

УДК 657

Симоненко Є.О.,
Студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Підприємство, щоб досягнути успіху в бізнесі, зберегти конкурентоспроможність продукції, повинно постійно пристосовуватися до вимог зовнішнього середовища та своєчасно реагувати на його зміни. Для цього необхідно освоїти та досліджувати можливі моделі поведінки підприємства, які мають бути сигналом для системи економічної безпеки з метою своєчасного запобігання негативним економічним явищам [1].

Управлінський облік — це процес виявлення, вимірювання, накопичення, аналізу, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, що використовується управлінською ланкою для планування, оцінки і контролю всередині організації та для забезпечення відповідного підзвітного використання ресурсів [2].

В умовах обмежених ресурсів, невизначеності і проблем із охороною інформаційного ресурсу, система управлінського обліку є чи не єдиним способом інформаційної підтримки економічної безпеки підприємства.

Визначення сутності економічної безпеки організації, системи її забезпечення, об'єкта і суб'єкта системи є основою розробки концепції забезпечення економічної безпеки організації, відправною точкою досліджень в сфері створення механізмів оцінки та моніторингу економічної безпеки організації та заходів щодо її забезпечення.

Узагальнивши основні моменти більшості визначень поняття «Економічна безпека», можна запропонувати наступне загальне визначення економічної

безпеки організації: - це стан захищеності її економічних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз, що забезпечує реалізацію місії, цілей її створення, максимізацію прибутку, що отримується і стійкість її розвитку.

Ризики в бухгалтерському обліку підлягають управлінню, тобто підготовці та реалізації комплексу заходів, що знижують небезпеку помилкових, непродуманих рішень і зводять до мінімуму ризик негативних наслідків несприятливого розвитку подій в процесі реалізації прийнятих рішень.

Таким чином, можна дійти до висновку, що ефективна організація бухгалтерського обліку істотним чином впливає на зниження загроз економічної безпеки підприємства.

Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві в першу чергу знаходять своє відображення в обліковій політиці, ефективність якої залежить від повноти і взаємозв'язку її елементів. Ці фактори відображають систему ведення бухгалтерського обліку, оподаткування і управління в організації.

Виходячи з визначальної ролі управлінського обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємства, багато авторів відносять до основних завдань управлінського обліку:

1. Забезпечення керівників всіх рівнів достовірною і якісною інформацією для контролю доцільності та ефективності господарських операцій;
2. Раціональності та обґрунтованості використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів (з метою запобігання можливих негативних результатів господарської діяльності підприємства).
3. Виявлення внутрішньогосподарських резервів для забезпечення фінансової стійкості підприємства [1].

Таким чином, у системі управлінського обліку необхідно створення спеціальної підсистеми забезпечення економічної безпеки організації, яка повинна бути представлена в серії спеціальних методичних посібників, які враховують специфіку господарської діяльності підприємства і забезпечують облікове середовище для прийняття ефективних управлінських рішень, а проектування системи управлінського обліку і системи внутрішнього контролю дозволяє забезпечити економічну безпеку на рівні підприємства.

Список використаних джерел

1. Донець Л.І., Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: Навч. Посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 240 с.

2. Шевельов, А. В. Ризики в бухгалтерському обліку: навчальний посібник. М .: КноРус, 2007. - 320 с

УДК 657

Смірнова Н.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

У системі обліку України (в тому числі в державному секторі) відбуваються постійні реформи. У Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки були чітко визначені слабкі місця бюджетного обліку та шляхи їх подолання, відповідальні за проведення покращуючих заходів і строки їх виконання. Заходи, сформульовані у плані удосконалення бухгалтерського обліку на 2016–2018 роки, посприяли подальшому оновленню обліку в бюджетному секторі економіки. І вже у Проекті модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2018–2025 роки до переліку заходів включили необхідність удосконалення процесу оцінювання результатів роботи працівників бухгалтерських служб [1].

На сьогодні реформування бухгалтерського обліку відбувається системно й охоплює всі його сфери, що забезпечує вирішення проблем, які виникли між бухгалтерським обліком в бюджетному секторі та в підприємницькій діяльності. У рамках Стратегії на основі Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі розроблено Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, План рахунків бухгалтерського обліку та Порядок його застосування. Завершення модернізації планувалось на 2015 р. Станом на кінець 2018 року програма модернізації не завершена через невирішені численні питання, серед яких — методика переходу установ на облік за НП(С)БОДС, розробка відповідного програмного забезпечення та ін. Реформування системи обліку сприятиме відкритості управління державними фінансами; удосконаленню системи фінансового контролю та ефективному використанню фінансових ресурсів; впровадженню національних стандартів бухгалтерського обліку та звітності на основі загальноприйнятих міжнародних стандартів; підвищенню статусу та ролі обліково-економічного персоналу.[2]

У Проекті модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2018–2025 роки було зазначено, що органи Казначейства не здійснили переходу до Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, що ускладнює процес складання консолідованої фінансової звітності. Передбачено заходи щодо застосування єдиного плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі органами Казначейства та відображення в бухгалтерському обліку операцій з виконання бюджетів методом нарахування. З метою якісного кадрового забезпечення в межах процесу реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі особливої уваги вимагає подальше

удосконалення формування організаційної структури бухгалтерських служб, покращення системи підготовки та перепідготовки профільних спеціалістів, чітке визначення кваліфікаційних вимог, удосконалення процесу оцінювання результатів роботи працівників бухгалтерських служб.

Також слід відмітити, що сучасна організаційна структура бухгалтерської служби не повною мірою забезпечує ефективність діяльності бюджетних установ. Організація роботи працівників бухгалтерської служби бюджетних установ має відповідати таким основним принципам, як:

1) науковість (використання напрацювань науки та практики щодо організації діяльності категорії працівників);

2) суцільність (постійні пошуки шляхів удосконалення організації праці);

3) комплексність (застосування комплексу організаційних, техніко-економічних, санітарно-гігієнічних, психологічних та інших заходів);

4) плановість (проектування комплексу заходів щодо організації праці).До елементів організації праці, що сприятимуть забезпеченню їх реалізації, варто віднести: чітке адресне керівництво процесом організації праці; професійна спеціалізація праці; кооперування праці; нормування праці; наявність концепції мотивації праці [3].

Отже, станом на сьогоднішній день можна відмітити не належне виконання заходів, які мали б забезпечити покращення системи бухгалтерського обліку в державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів. Подальшої уваги потребують питання упорядкування оплати праці працівників бюджетних установ на різних рівнях. Перспективи подальшого дослідження полягають у вивченні зарубіжного досвіду щодо мотивації праці (зокрема, Німеччини, Америки, Японії, Китаю) [1].

Список використаних джерел

1. Степова Т.Г., Ахмад М.І., Оводюк Н.О. Модернізація системи бухгалтерського обліку в державному секторі: переваги, недоліки та перспективи покращення роботи працівників бухгалтерських служб / Мукачівський державний університет. Економіка і суспільство. Випуск 18. 2018. С. 1018-1025.

2. Китайчук Т.Г. Модернізація бухгалтерського обліку в державному секторі: перехідний період. / Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. №7. 2017. С. 106-118.

3. Закравець О.О., Головченко Н.В. Удосконалення організації праці працівників бухгалтерської служби бюджетних установ. URL: http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=65557

УДК 657

Стеценко Л.В.,
студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — Чередніченко Т.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Кадрова безпека – основна функціональна складова економічної безпеки підприємства, яка передбачає збереження та розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне управління персоналом. Структура та якість кадрового складу в харчовій галузі промисловості впливають на всі аспекти його діяльності, а також невід'ємно пов'язані із економічною безпекою. Адже порушення працівниками підприємства трудової дисципліни, розкрадання або неефективне використання ресурсів, розголошення інформації, яка складає комерційну таємницю – створюють загрозу майну, репутації та безпеці компанії.

Кадрова безпека являється складовою економічної безпеки, яка в свою чергу є необхідною умовою існування будь-якого підприємства, вона забезпечує захищеність його життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз та є підґрунтям стійкого функціонування. Підвищена увага суспільства до проблем економічної безпеки обумовлена посиленням загроз, спричинених невизначеностю, що об'єктивно існує у будь-якому суспільстві, зростанням впливу людського чинника на економічні процеси та загостренням протиріч у стосунках між економічними суб'єктами, що проявляється у різних формах недобросовісної конкуренції та партнерства [1, с. 41].

За результатами статистики близько 51% випадків економічних злочинів здійснюють співробітники компаній, а ефективна організація роботи щодо забезпечення кадрової безпеки може майже на 60% знизити прямі та передбачити непрямі збитки фірми, пов'язані з людським фактором. Вітчизняні та зарубіжні спеціалісти вважають, що майже 80% збитків міжнародних компаній спричинені внаслідок незаконних та непрофесійних дій власних співробітників [3, с.88].

Вважається, що склад основних кадрових загроз на сучасному підприємстві має ширшу палітру, оскільки пов'язаний не тільки із витоком інформації, але й з якістю праці, кваліфікацією робітників, наявністю творчого потенціалу тощо. Такими загрозами на підприємстві можуть бути:

– втрати, пов'язані із плинністю кадрів;

– витік конфіденційної інформації;

– помилки із-за низької кваліфікації співробітників;

– помилки, пов'язані із високим ступенем стомлюваності та монотонності праці;

– відсутність наукової організації праці;

– наявність професійних захворювань;

– незацікавленість результатами роботи;

– відсутність професійного та кар'єрного росту.

Аналізуючи сутність кадрової безпеки підприємства, доцільно відокремити пов'язані з нею ключові проблеми:

– ліквідація збитків, пов'язаних з трудовими спорами,

– аналіз ринку праці в регіоні,

– робота з кадровим резервом,

– оцінка компанії чи організації як роботодавця,

– підвищення лояльності та відповідальності співробітників тощо [2, с.77].

Велика кількість вищезазначених проблем може бути ліквідована або зведена до мінімуму за наявності продуманої дієвої кадрової політики підприємства. Ефективне функціонування та розвиток вітчизняних підприємств залежать від формування їх керівним складом кожного управлінського рішення з урахуванням безпекового аспекту. Зазначене обумовлено тим, що ймовірність виникнення та заподіяння шкоди через дію зовнішніх та внутрішніх загроз є максимально високою. Дії суб'єктів безпеки покликані сприяти застосуванню превентивних захисних заходів, зменшити можливі втрати та мінімізувати витрати на ліквідацію наслідків. Основою ефективних дій суб'єктів безпеки повинна бути інформація про зміни середовища функціонування, представлена у формі обліково-аналітичного забезпечення [1, с. 41-42].

Кадрова політика підприємства – це система принципів і правил, за якими діють її працівники у внутрішньому і зовнішньому середовищі у відповідності з концепцією розвитку організації. Кадрова політика може бути активною, пасивною, реактивною, превентивною та авантюристичною [3, с. 90].

Отже фрмування обліково-аналітичного забезпечення кадрової політики, яке базується на надійній та достовірній обліковій інформації та даних аналізу, що повинно дозволити, оперативно контролювати ефективність використання кадрів та рівень оплати праці, виявляти негативні тенденції і перспективні напрямки розвитку, стане вирішальною умовою формування якісної кадрової політики та забезпечення кадрової безпеки підприємства.

Список використаних джерел

1. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: [монографія] / Л.В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 305 с.

2. Боримська К.П. Бухгалтерський облік в системі забезпечення економічної безпеки підприємства: проблеми методології й організації / К.П.Боримська.- Житомир: ЖДТУ, 2014.- 624с.

3. Ткачук Г.О. Обліково-аналітичне забезпечення кадрової політики підприємства / Г.О. Ткачук, О.В. Щукіна; за заг. ред. д. е. н., проф. В.В. Немченко. – Одеса: Фенікс, 2015. – 360 с. – С. 31-45.

УДК 657

Стеценко Ю.А.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СПОСОБИ ПЕРЕТВОРЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ

Оскільки технологія трансформує операції з нарахування заробітної плати, фахівці з нарахування заробітної плати повинні розширити свої знання за межами основ. Технологія має важливе значення для успіху сучасної операції із заробітної плати. Тим не менш, перехід від ручних процесів до автоматизованих, інтеграції та оцифрування функцій, систем і даних заробітної плати все ще залишається відносно новим для розрахунку заробітної плати. Багато організацій не поспішають впроваджувати нові інновації, такі як «cloudcomputing» (хмарні обчислення), в критичних для бізнесу областях, таких як бухгалтерський облік, фінанси та нарахування заробітної плати, через занепокоєння щодо безпеки, конфіденційності та вартості.

Проте організаціям стає все важче виправдовуватись не інвестувати в технології, які можуть підвищити точність, ефективність і швидкість операцій із заробітної плати, зменшити ризик дотримання вимог і полегшити роботу працівників. Ось чому більше організацій у Північній Америці, нарешті, охоплюють «cloudcomputing», мобільні обчислення та великі аналітичні дані для розрахунку заробітної плати. Хоча ці технологічні тенденції вже багато років трансформують бізнес-операції, важливо пам’ятати, що вони лише починають впливати на те, як багато організацій в Канаді керують своїми операціями із заробітної плати. Для прикладу, розглянемо три методи обчислення заробітної плати:

1) «Cloudcomputing». Двома основними перевагами використання хмарних обчислень для процесів нарахування заробітної плати є економія коштів і гнучкість. Як організація зростає, вона може розширювати своє використання хмарних сервісів, за потреби, без додаткових покупок апаратних засобів і з невеликою кількістю програмного забезпечення. Автоматичні та рутинні оновлення програмного забезпечення та резервне копіювання даних також є привабливими для хмарних рішень, особливо для малих та середніх організацій, які мають фінансові функції та ІТ. Ще одна перевага – програмні рішення, що базуються на хмарах, можуть допомогти організаціям залишатися в курсі дотримання податкових вимог та інших нормативних актів, а також підтримувати звітність.

2) Мобільні комп’ютери. З ростом ринку мобільних платежів більше роботодавців досліджують, як зробити інформацію про оплату праці легкодоступною для своїх працівників за допомогою мобільних пристроїв. Це нова технологія розрахунку заробітної плати, яку багато організацій вже

використовують через мобільні програми, які дозволяють своїм співробітникам переглядати поточні та минулі зарплати, відслідковувати час, подавати звіти про витрати, змінювати залишки та багато іншого. Одними з перших, хто використовує ці рішення, є організації, які залучають віддалених або контрактних працівників або мають велику кількість мобільних працівників. Тенденція мобільних обчислень, безсумнівно, стане ще більш важливою для функції нарахування заробітної плати, оскільки команди з людських ресурсів (HR) збільшують використання мобільних додатків для взаємодії з працівниками.

3) Аналітика великих даних. Організації аналізують, як дані щодо заробітної плати, так і дані персоналу, щоб знайти способи підвищення ефективності, залучення доходів і скорочення витрат. Дані заробітної плати можуть забезпечити велику кількість інформації про діяльність організації. Наприклад, якщо керівництво знає, скільки разів платять працівники, вони можуть визначити, чи буде більш економічно ефективним залучення тимчасового персоналу для надання допомоги основним командам під час роботи. Деякі організації тепер використовують сучасні аналітичні інструменти, щоб отримати уявлення від даних про заробітну плату та кадрові дані, які можуть допомогти сформувати свої стратегії для зниження обороту працівників, бюджетування витрат на навчання та багато іншого.

Оскільки ці технологічні тенденції перетворюють операції з нарахування заробітної плати, очікування роботодавців щодо фахівців із заробітної плати також змінюються. Фахівці з нарахування заробітної плати повинні зберігати свої навички, а також розширювати свої знання за межами основ. Наприклад, вони повинні стати ефективними в управлінні даними та процесами, коли організація вирішить прийняти автоматизацію. Мультимедійні навички, такі як комунікація, також мають першочергове значення, оскільки організації більше покладаються на залучення заробітної плати та прагнуть співробітників тісно співпрацювати з іншими департаментами, такими як HR.

Список використаних джерел

1. Витяги з журналу «Діалог», опублікованого канадською асоціацією заробітної плати.
2. Дуг Дікі. Three Ways Technology Is Transforming Payroll Operations. 2018.

УДК 657

Стрєлков Д.О.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька дільність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СТАНДАРТИЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ: ПЕРЕВАГИ ТА ОБМЕЖЕННЯ

Одним з принципів соціально відповідального бізнесу є підзвітність. Кращим інструментом, який інформує заінтересованих сторін про вплив компанії на сталий розвиток суспільства та демонструє її прихильність принципам соціальної відповідальності, є соціальна звітність або як її ще називають нефінансова звітність.

Соціальна або нефінансова звітність - це звіти компаній, що включають інформацію не тільки про результати економічної діяльності, але соціальні та екологічні показники. Вона є публічною і розглядається як інструмент інформування різних стейкхолдерів компанії (акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів і суспільства) про те, як і якими темпами компанія реалізує закладені в своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності.

Ідея соціального звітування виникли близько 20 років тому і пов’язана у першу чергу з бажанням корпорацій представити громадськості свій бізнес в кращому вигляді [1]. При цьому в соціальному звіті мають бути відображені реальні факти і результати діяльності підприємства і міститись така інформація: для клієнтів (про продукцію і послуги); для співробітників (гарантії зайнятості та охорони здоров'я); для місцевої громади (фінансові показники, вплив на зовнішнє середовище, кількість створених робочих місць, інвестиції в соціальні проекти); інформація для широкої громадськості (штрафи, стягнені з компанії, нагороди).

В залежності від підходу до формування показників соціальної звітності виокремлюють:

1. Звіти складені у довільній формі, які є найпоширенішими у практичній діяльності, вони засновані на діалозі зі стейкхолдерами і структурно відповідають їх інформаційним запитам. При цьому не вимагають проведення соціального аудиту.

2. Стандартизовані звіти, які передбачають висвітлення діяльності компанії під трьома кутами зору: економічних результатів діяльності, екологічних результатів діяльності та соціальних результатів діяльності. Такі формати мають переваги над попередніми і полягають у можливостях порівняння зі звітами інших компаній, що уможливлює визначення соціального рейтингу компанії та визнання її у міжнародній діловій спільноті. Значущості стандартизованим звітам додає можливість чи необхідність проходження аудиту і, як результат, більша довіра до них користувачів.

Стандартизація соціальної звітності у міжнародному баченні представлена:

- Стандартом ISO 14000, який був розроблений у 1992 році Британським інститут стандартизації, і починаючи з 1996 році став основою для впровадження Міжнародною організацією із стандартизації (International Organization for Standardization) серії стандартів екологічного менеджменту. Ця серія стандартів допомагає компаніям ефективно вирішувати екологічні питання, проводити моніторинг та впроваджувати процедури виміру прямого чи непрямого впливу на оточуюче середовище;

- Стандарт SA 8000, який був розроблений у 1997 році Агентством з акредитації Ради з економічних пріоритетів (Council on Economic Priorities Accreditation Agency). Цей стандарт встановлює нормативи поведінки роботодавця відносно своїх працівників. При цьому основна увага приділяється дотриманню трудового законодавства, прав людини в кадровій політиці компаній. Він дає можливість компанії розробляти і реалізувати політику й методи управління, які можна контролювати або на них впливати;

- Стандарт AA 1000 (Account Ability), який був розроблений у 1999 році Інститутом соціальної та етичної звітності (Institute of Social and Ethical AccountAbility). Дотримання цього стандарту передбачає взаємодію усіх заінтересованих сторін – інвесторів, кредиторів, співробітників, постачальників, споживачів, експертів, громадських організацій та державних структур з компанією, яка в свою чергу враховує їх думки при аналізі своєї діяльності. Згідно вимог цього стандарту основними етапами процесу соціальної звітності є планування (ідентифікація заінтересованих сторін, уточнення цінностей та завдань компанії), звітність (з'ясування актуальних питань, визначення індикаторів оцінки, збір та аналіз інформації), підготовка звіту та проведення аудиту зовнішньою організацією.

В Україні з розвитком та поширенням питань соціальної відповідальності процеси соціальної звітності набувають особливої цінності та все більшої значущості. При цьому досвід соціального звітування українських підприємств ґрунтується, в основному, на наданні нестандартизованих звітів, що не вимагають підтвердження їх достовірності. Такі звіти характеризуються істотною строкатістю показників, які більшою мірою виступають засобом реклами підприємства, а ніж мірилом його соціальної відповідальності. Водночас не знаходить достатнього відображення інформація про такі важливі аспекти соціальної відповідальності як: рівень протидії корупції; оцінювання ризикованості діяльності; відповідальність за наслідки прояву ризиків упродовж усього життєвого циклу продукції. Виключення становлять лише декілька українських компаній [2, с.24].

Не врахування значної кількості суспільно важливих показників діяльності знижує рівень довіри суспільства до соціальної звітності та перетворює її на формальний атрибут презентації бізнесу. Користувачі такої звітності доволі скептично ставляться до процесу її підготовки та достовірності наданих в ній показників, підкреслюючи той факт, що нестандартизований набір критеріїв соціальної звітності дозволяє підприємствам розкривати у ній тільки сприятливу для себе інформацію і уникати тих даних, що свідчать про негативну динаміку.

Список використаних джерел:

1. *Що таке нефінансова звітність? URL: http://www.csrinfo.org.ua/content/view/32/49 /langen (дата звернення 2.04.2019).*

2. Гнилицька Л.В. Практика соціального звітування в Україні: міфи та реалії. Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції. Київ. 2018. С.24-26

УДК 657

Ступак О. С., Демиденко А. В.,
студентів ф-ту фінансів, 3 курсу, спец. «Банківська справа»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Самборський О. В., к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ

В умовах ринкової економіки кожна компанія прагне отримати економічні та соціальні вигоди від своєї діяльності, а також бути високорентабельною, ефективною та конкурентоздатною організацією. Головною передумовою ефективного функціонування підприємства є добре налагоджена система управлінського обліку на всіх рівнях управління.

Управлінський облік є складовою частиною бухгалтерського обліку, яка здатна забезпечити управлінський апарат компанії інформацією, необхідною для планування майбутніх дій, оцінки ефективності діяльності, оптимізації використання ресурсів, управління та контролю за діяльністю підприємства. Формування управлінської інформації підприємства передбачає створення бізнес-планів, контроль за ефективним використанням ресурсів, розширення або скорочення видів діяльності, збільшення продуктивності тощо.

Якість управлінських рішень формується передусім повнотою і достовірністю використаної інформації. Одним із головних факторів управлінського обліку є ступінь визначеності ситуації. При прийнятті визначальних рішень існують обставини, які характеризуються неможливістю оцінити ймовірність певного наслідку через недоступність інформації стосовно факторів, які призвели компанію до невизначеності. Для того, щоб вивести підприємство з умов невизначеності, керівник може діяти двома шляхами: 1) формулювати припущення про ймовірність подій на основі попередньо накопиченого досвіду; 2) намагатися отримати додаткову інформацію і завдяки отриманому досвіду ретельно проаналізувати проблему та дати їй об'єктивну оцінку. Існування невизначеності пов’язане із системою ризиків, які тягнуть за собою можливість настання несприятливих наслідків у вигляді втрат та збитків. Серед них варто виділяти: ризик, який пов'язаний з часом і фінансуванням початкового етапу; ризик, пов'язаний з компанією, виробництвом, персоналом; ризик, пов'язаний з привабливістю ринку продукції тощо.

Зміни, які відбуваються у внутрішньому і зовнішньому середовищі функціонування суб'єкта господарювання, впливають на формування економічної безпеки підприємства. Цим змінам притаманна раптовість, і вони потребують швидкого пристосування суб'єктів господарювання до ринкових умов з урахуванням невизначеності економічного середовища та його нестійкості. Концепція економічної безпеки повинна включати: визначення зовнішніх і внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства; ідентифікацію та моніторинг чинників, які зміцнюють або негативно впливають на рівень його соціального та економічного стану на перспективу; визначення параметрів та критеріїв показників, що обумовлюють інтереси підприємства і відповідають рівню економічної безпеки; впровадження економічної політики, що використовує інструменти обліку, які здійснюють вплив на рівень економічної безпеки; напрямки діяльності суб'єкта господарювання відносно реалізації стратегії.

Формуючи облікову політику, слід враховувати, що вона має бути інструментом, який забезпечує оптимальну побудову всіх облікових підсистем, що спрямовані як на формування фінансової, так і податкової, і управлінської інформації. В ній необхідно розмежувати завдання відносно фінансової звітності, метою якої є якісне представлення інформації, підвищення економічної стійкості за рахунок застосування таких методів обліку, що зменшують фінансові ризики; відносно управлінської – представлення своєчасної і релевантної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень і забезпечення на підставі цього зниження підприємницьких, господарських та інших ризиків; відносно податкової – представлення достовірної інформації з метою зниження податкових ризиків і оптимізації суми податкових платежів з урахуванням консенсусу інтересів підприємства і державних інститутів [4].

Головними проблемами функціонування управлінського обліку є: відсутність чіткого уявлення про сутність і принципи управлінського обліку серед більшості економістів; невизначеність кваліфікаційних вимог до спеціалістів, які відповідають за постановку та ведення управлінського обліку; існування складностей у технічному функціонуванні системи тощо.

При побудові якісної системи управлінського обліку необхідним є: страхування підприємства від небезпек і загроз втрати значної суми коштів; оптимізація системи оподаткування, обраної підприємством; досягнення бажаних основних показників результативності за всіма основними напрямками діяльності, зокрема відносно фінансових показників, показників стану ринку; оптимізація внутрішніх бізнес-процесів і використання всіх видів ресурсів, що є необхідною умовою нівелювання ризиків в нестійкому економічному середовищі тощо.

Отже, активне впровадження та розвиток управлінського обліку на вітчизняних підприємствах є одним із пріоритетних напрямів удосконалення системи обліку та звітності як ключового інформаційного інструменту в забезпеченні їх конкурентоспроможності та ефективності функціонування в умовах невизначеності та ризику.

Список використаних джерел

1. *Дерун І.А. Ідентифікація ризиків в системі бухгалтерського обліку підприємства / І.А. Дерун // Економічний часопис -XXI. – 2016. – № 159(5–6). – С. 97–100.*
2. *Королович О. О. Впровадження управлінського обліку як інтернованої інформаційної системи / О. О. Королович // Мукачівський державний університет. – 2012. – № 722. – С. 116–121.*
3. *Гудзенко Н. М., Китайчук Т. Г. Роль обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємств / Н. М. Гудзенко, Т. Г. Китайчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент ... - 2017. - irbis-nbuv.gov.ua*

УДК 657.6

Терлецька Т.В.,
студентка факультету фінансів,
3 курсу спец. 6Ф02 «Страхування, фінанси та банківська справа»
ДВНЗ «КНЕУ ім. В Гетьмана».
Науковий керівник – Бондар Т.А. – к. е. н.
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ЯК ПРОТИДІЯ ШАХРАЙСТВУ

На сучасному етапі підвищення ефективності діяльності підприємства є необхідною складовою розвитку економічних відносин. Прагнення вийти на новий рівень розвитку неможливе без запровадження ефективного внутрішнього контролю. Аналізуючи фінансову діяльність підприємств України, слід сказати, що вагома частина з них показує негативні результати своєї діяльності. Як правило, вони в певній мірі пов'язані із шахрайством. Беручи до уваги світовий досвід країн США та Великобританії, існують стандарти, які зобов'язують підприємства створювати систему внутрішнього контролю, яка пронизує всі рівні. В Україні контроль є однією із найважливіших функцій управління підприємством. Загалом на внутрішній контроль покладено попередження крадіжок, а не їх виявлення. На його основі розробляються відповідні заходи, які, в свою чергу, спрямовуються на збереження фінансових ресурсів та відхилень оптимальних режимів функціонування організації.

Шахрайство було і залишається однією з основних бізнес-проблем XXI століття. Втрати компанії від цього явища оцінюються від 7% річного обороту [5]. Це величезні цифри і сьогодні жоден міжнародний економічний форум не обходить увагою тему боротьби з цим явищем. До ризиків шахрайства схильний будь-який бізнес. Однак ці масштаби залежать від типу бізнесу та його середовища. Шахрайство найчастіше проявляється в трьох основних напрямках: розкрадання активів, корупція, маніпуляція зі звітністю.

Аналізуючи топ-5 економічних злочинів в Україні та Європі, лідерські місця посідають: незаконне заволодіння активами (73% Україна та 72% Європа); хабарі та корупція (60% Україна, 24% Європа); бухгалтерські махінації (30% Україна, 24% Європа); кіберзлочинність (17% Україна, 23% Європа) [4].

Для того аби успішно боротися з даними видами шахрайства необхідно розуміння їх глибинних рушійних сил. Відомий спеціаліст у даній сфері Дональд Р. Кресс, висунув свою власну гіпотезу «Трикутник шахрайства», суть якої полягає в такому: «довірені особи стають злочинцями на довірі» в тому випадку, коли починають відчувати труднощі і не готові говорити про них публічно. Таким чином, вони вдаються до вчинення таємних фінансових операцій, при цьому не дають засумніватись в собі як у надійному працівнику та як про користувачів ввірених коштів або майна.

Світова практика протидії внутрішньому корпоративному шахрайству дотримується трьох основних орієнтирів: 1) розслідування фактів шахрайства та мінімізація наслідків; 2) зростання корпоративної культури; 3) раннє виявлення ризиків шахрайства та створення системи внутрішнього контролю. Більш детальну увагу слід приділити останньому пункту. Ефективна система внутрішнього контролю покликана протистояти можливостям виникнення шахрайства. Умовно ця система діляться на 2 сегменти: регламентовано-організаційна та облікова. Перша складова в повній мірі відповідає за наявність посадових інструкцій та процедур, які спрямовані на розуміння результату та відповідальності того чи іншого співробітника. Відсутність її – прямий шлях до ризиків шахрайства. Другий сегмент внутрішнього контролю – це якість бухгалтерського обліку. В Україні дана процедура більшою мірою зорієнтована на задоволення фіскальних питань, а ось якість фінансової звітності відходить на другий план. Нехтування обліковою політикою завжди загрожує ризиками шахрайства. Існує стереотип, до якого схильні більшість керівників організацій – контролюючи гроші, вони контролюють все. Така хибна думка призводить до очевидного результату. Ігнорування обліку завжди спонукає до вчинення протиправних дій.

У Європі компанії для виявлення ризиків шахрайства залучають незалежні аудиторські перевірки. Ними виявлено три основних методи, які дозволяють виявити факт шахрайства: зовнішній контроль, внутрішній контро та інформація від інформатора. У співвідношенні кожного із методів, внутрішній контроль займає друге місце – 31% [5]. Він перебуває у тісному контакті з керівництвом, спеціалістами апарату управління, керівниками структурних підрозділів. Без участі даних суб'єктів ефективність контролю буде мінімальною. Внутрішній контроль є універсальним рішенням для бізнесу. Він дозволяє ідентифікувати не тільки потенційні ризики шахрайства, але й мінімізувати їх у майбутньому. Так як інформація дуже швидко втрачає свою актуальність, тому процес контролю має бути безперервним та оперативним.

Таким чином, внутрішній контроль відіграє важливе значення для належного функціонування організації. Забезпечує захист організації від можливих збитків та шахрайства. Система внутрішнього контролю – це обов'язковий атрибут, який повинен бути наявним у будь-якому підприємстві, що спрямоване на досягнення нових цілей. Указана функція управління забезпечує схоронність активів, попереджає про наявні помилки в обліку, дає достовірну аналітичну інформацію для власників. У той же час, впровадження системи внутрішнього контролю пов'язане із значними витратами.

Найефективніше розглядати цю систему як постійний бізнес-процес, оскільки відношення до цього завдання як до разового проекту не принесе очікуваного результату – збереження майна власника та достовірності фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. *«Необхідність організації внутрішнього аудиту на підприємствах України» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/12_ukr/114.pdf*
2. *Назаренко Т.П., «Служба внутрішнього аудиту: особливості організації» - - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/2482/1/18.pdf*
3. *Все про шахрайські схеми в бізнесі та шахраїв» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://olenachumachenko.com*
4. *«Організація внутрішнього контролю на підприємстві для забезпечення боротьби з корпоративним шахрайством» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfor.com/index.php?newsid=2882.*
5. *«Як перемогти шахрайство?» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://audit.juscutum.com/ua/kak-pobedit-moshennichestvo-sergej-polishhuk/*

УДК 657

Урсатьєва Є.Ю.,

студентка ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ПРІОРИТЕТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Розвиток українського бізнесу, інтеграція до світової економічної системи ставить перед вітчизняними підприємствами нові завдання, пов’язані з активізацією процесів у сфері соціальної відповідальності бізнесу. Бізнес не може діяти ізольовано від суспільства, оскільки він сам є частиною соціуму. Відтак соціальна спрямованість бізнесу буде більш ефективною та мати системний характер, якщо соціальна відповідальність бізнесу буде включена у стратегію управління підприємством..

Основним принципом соціально відповідального бізнесу є підзвітність. Кращим інструментом, який інформує заінтересованих сторін про вплив компанії на сталий розвиток суспільства та демонструє її прихильність принципам соціальної відповідальності, є соціальна звітність.

Соціальна або нефінансова звітність - це звіти компаній, що містять не тільки інформацію про результати економічної діяльності, а й соціальні та екологічні показники. Вона є публічною і розглядається як інструмент інформування стейкхолдерів компанії (акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів і суспільства) про те, як і якими темпами компанія реалізує закладені у своїх стратегічних планах розвитку цілі щодо економічної сталості, соціального добробуту та екологічної стабільності.

Всесвітня бізнес-рада зі сталого розвитку називає соціальною звітністю добровільну презентацію інформації про соціальну, економічну та екологічну результативність компанії, яка стандартизує цю інформацію відповідно до однієї з систем показників результативності та надає її в публічному доступі всім заінтересованим сторонам. Однак деякі країни перетворили корпоративну соціальну відповідальність та звітність в ефективний інструмент державної політики, зробивши обов'язковим щорічне оприлюднення своїх соціальних звітів великими компаніями. Відповідне законодавство існує в Данії, Швеції, Норвегії, Голландії, Франції, Великобританії, Канаді. Як наслідок, понад 3000 великих європейських корпорацій щорічно оприлюднюють соціальні звіти про те, що вони зробили впродовж року на користь заінтересованих сторін.

Натомість практика соціального звітування більшості українських підприємств, які розуміють значення соціальної відповідальності, має несистемний, ситуаційний характер. У першу чергу це пояснюється ти, що в Україні, на сьогоднішній день, немає єдиного нормативно-правового акту, що регулює ведення соціального обліку та формування відповідних показників нефінансової звітності, які містять дані про соціальну активність суб'єкта господарювання, тому звітують українські компанії згідно міжнародних стандартів та за власним досвідом.

Найбільш поширені у вітчизняній практиці наступні формати соціальних звітів:

- звіт з прогресу (не проходить аудит);
- звіт за GRI-стандартом (звіт зі сталого розвитку), що містить чіткі індикатори щодо діяльності компанії (можливий аудит);
- звіт за стандартом AA1000, заснований на діалозі із стейкхолдерами, структурно відповідає їх інформаційним запитам (можливий аудит) [1, с. 62].

При цьому серед опублікованих нефінансових звітів в Україні, частка звітів з прогресу складає 91,5 % і лише 8.5 % – звітів за GRI-стандартом. Тобто перевага надається звітам, які не проходять аудит.

Окрім того, вітчизняна практика соціального обліку та нефінансової звітності, хоч і базується на міжнародних стандартах, проте значно поступається іноземним компаніям за якістю звітів. Така обставина пояснюється не розробленістю національних системних підходів обліку та контролю за результатами соціально відповідальної діяльності. Соціальна звітність згідно з міжнародними стандартами є похідною від фінансової звітності. У вітчизняній практиці обліку та звітності первинними є цілі обліку, а цілі звітності мають підпорядкований характер. Тому одним зі способів посилення соціальної відповідальності бізнесу слід визнати імплементацію соціального обліку в систему бухгалтерського обліку.

Відтак постає ряд завдань, що потребують методологічних змін у традиційній системі бухгалтерського обліку, зокрема:

- обґрунтування соціальної облікової політики, яка має установити вимоги щодо призначення соціально значущої інформації та міри її вірогідності;

- розширення можливостей формату звітності для оприлюднення донині закритої інформації заінтересованим сторонам про баланс, процедури та структуру управління, а також власне про соціальну компоненту бізнесу, що сприятиме посиленню відкритості в діяльності суб'єктів господарювання.

Соціальна спрямованість українського бізнесу буде більш ефективною, якщо його соціальна відповідальність буде включена у стратегію управління підприємствами. При формуванні корпоративної стратегії необхідно визначити та розробити заходи, які б дозволили підвищити конкурентоспроможність українських компаній, серед яких можна запропонувати наступні: підвищення ефективності управління ризиками; поліпшення взаємовідносин із зацікавленими сторонами; покращення репутації підприємства в цілому; узгодження корпоративної стратегії з базовою концепцією соціально відповідального бізнесу.

Список використаних джерел:

1.Гуняева Н. Международные стандарты в области социальной ответственности. Стандарты и качество. 2004. № 10. С. 61-65.

УДК 657

Устич І.О.,
Студент ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Охрамович О.Р. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У ФОМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Необхідність ведення соціально-відповідального бізнесу набуває все більшої актуальності серед суб’єктів господарювання. У зв’язку із глобалізацією світової економіки, її динамічним розвитком зросла значущість проблеми забезпечення прав людини та її трудових відносин з працедавцем, вирішення екологічних проблем регіону та соціальних проблем суспільства, що в результаті дали поштовх до збільшення кількості суб’єктів економічної діяльності, котрі мають на меті вести бізнес з урахуванням критеріїв соціальної ефективності.

Ведення соціально відповідального бізнесу потребує відповідних інструментів інформаційного забезпечення. Такими інструментами є соціальний облік та нефінансова звітність. Соціально орієнтований бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі користувачам достовірної та неупередженої інформації про стан і результати фінансування соціальних програм [3].

Одним із аспектів конкурентоспроможності підприємства на ринку є його спосіб ведення бізнесу в умовах забезпечення соціальної відповідальності,

оскільки така спрямованість зміцнює довіру серед працівників колективу до керівництва, а також підвищує репутацію серед зовнішніх зацікавлених сторін, зокрема серед інвесторів, покупців, партнерів. Ведення соціально орієнтованого бухгалтерського обліку в Україні не є обов'язковим, проте поряд з фінансовою, податковою та статистичною звітністю можна впровадити соціальну звітність. Оскільки, недоцільно виділяти окремий вид соціально економічного обліку, задовольняти групи зацікавлених осіб повинен саме бухгалтерський облік. До зацікавлених осіб, з одного боку, необхідно віднести власників і менеджерів, а з іншого – осіб, на яких спрямована соціальна відповідальність підприємства (працівники, їхні спілки та об'єднання, суспільство).

На сьогодні в Україні відсутня нормативно-правова база регулювання соціального обліку, тому вітчизняні підприємства змушені звертатись до міжнародних стандартів: Серія стандартів АА 1000, GRI «Глобальна ініціатива звітності», Глобальний договір ООН, SA 8000, Серія стандартів ISO 14000, ISO 26000. В Україні серед підприємств найбільш привабливими є міжнародний стандарт GRI, Глобальний договір ООН та ISO 26000, оскільки вони охоплюють найповніший перелік показників, які характеризують соціальний аспект ведення діяльності. Міжнародні стандарти соціально відповідального бізнесу включають наступні напрями визначення показників у формуванні соціальних звітів:

- трудові відносини – основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати;
- охорона праці та безпека на робочому місці – витрати підприємства на оснащення засобами індивідуального захисту, а також покращення умов праці працівників;
- навчання працівників – витрати на підвищення кваліфікації працівників, на додаткові курси, практичні заняття;
- екологія – витрати підприємства щодо захисту навколишнього середовища;
- суспільство – витрати підприємства для підвищення добробуту громадян шляхом провадження благодійної діяльності тощо.

Такі характеристики частково розкриваються у фінансовій звітності підприємства, проте вони є недостатніми для задоволення потреб зацікавлених осіб. Відповідно, в Україні доцільно сформувати єдину форму соціального звіту, який у достатній мірі розкриватиме необхідну інформацію про показники стану та результати фінансування соціальних програм.

Список використаних джерел

1. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська. – К.: Представництво ООН в Україні. – 2015. – 84 с.

2. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку: монографія / І.В. Жиглей. – Житомир: ЖДТУ, 2014. – 496 с.

3. Петренко С. М., Бесарабов В. О. Формування об'єктів соціально орієнтованого обліку та розкриття інформації про них у фінансовій та соціальній звітності / // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського.

УДК 657

Феденко Д.О.,
студент і-ту ІІТЕ, 3 курсу, спец. 6і01 «Економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СОЦІАЛЬНА ОРІЄНТОВАНІСТЬ У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Вектор розвитку будь-якого суспільства вимагає досягнення максимально можливого рівня узгодження суспільних інтересів. У цих умовах ведення бухгалтерського обліку, який враховував би не тільки фінансові результати діяльності компанії, але і соціальні (екологічні, трудові), забезпечував би достовірною та повною інформацією, є вкрай необхідним.

Однак вивчення бухгалтерського обліку з позиції, яка дозволила б приділити максимальну увагу потреби окремих груп суспільства в відображенні результатів діяльності, приділяється дуже мало уваги [1]. У процесі дослідження теорії та діючої практики соціально орієнтованого бухгалтерського обліку та звітності використовувалися наступні методи дослідження: історичний, системний підходи - при дослідженні розвитку бухгалтерського обліку в сфері соціальних відносин, еволюції соціально орієнтованого бухгалтерського обліку. Застосування методу моделювання дозволило побудувати модель соціально орієнтованого бухгалтерського обліку, а також визначити показники соціальної звітності, які доповнюють і деталізують показники фінансової звітності, з визначенням ефекту від їх впровадження. Наукова новизна отриманих результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні організаційних і методичних основ соціально орієнтованого бухгалтерського обліку. Основними результатами, які характеризують наукову новизну, є наступні:

- сформовано вектор розвитку бухгалтерського обліку з позиції соціологічного підходу, який розглянуто в двох площинах: першої - пов'язаної з наукової систематизацією та спеціалізованими знаннями, другий - пов'язаної з тривіальними міркуваннями і знаннями, заснованими на здоровому глузді і щоденному досвіді людей;
- проаналізовано етапи еволюції соціально орієнтованого бухгалтерського обліку з моменту зародження в середині XX в. до сучасного трактування його сутності, в контексті розвитку концепцій соціальної відповідальності бізнесу;
- запропонована модель соціально орієнтованого бухгалтерського обліку, структурно складається з трьох компонент: організаційної, технічної та методичної [2];
- розроблений внутрішньофірмовий стандарт «Організація і методика соціально орієнтованого бухгалтерського обліку і порядок відображення інформації у звітності», мета якого полягає у встановленні єдиного внутрішньо фірмового підходу до ведення соціально орієнтованого бухгалтерського обліку та порядку відображення інформації в звітності.

З огляду на значні досягнення вчених в питаннях соціалізації бізнесу і соціалізації бухгалтерського обліку, слід зазначити, що велике коло питань залишилося невирішеним. Зараз, під впливом становлення соціально орієнтованої економіки не виникає ніяких сумнівів в необхідності розширення меж бухгалтерського обліку та традиційної фінансової звітності. Однак, незважаючи на це, вивчення бухгалтерського обліку з позиції, яка б дозволила приділити максимальну увагу потреби окремих груп суспільства в відображенні результатів діяльності, приділяється дуже мало уваги. Залишається невизначеною ряд завдань теоретичного та методичного характеру з питань соціально орієнтованого бухгалтерського обліку і відповідних форм звітності [3].

Отже, не можна не відзначити, що динамічний стан розвитку соціальних і економічних відносин визначає необхідність в адаптації досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних вчених до сучасних реалій.

Список використаних джерел

1. *Жигла І.В. Бухгалтерський облік соціально-відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку. Житомир, 2010 року.*
2. *Король С. Нефінансова звітність підприємства // Вісник КНТЕУ. 2015. № 6. С. 102-113.*
3. *Левицька С.А. Соціальний облік: методичний підхід і організаційне забезпечення // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент і підприємництво в Україні. Львів. 2014. № 797. С. 255-262.*

УДК 657

Федюк М.І.,
студентка ІІТЕ, 3 курсу, спец. 6і01 «Економічна кібернетика»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Чередніченко Т.В. - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

АНТИКРИЗОВІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМТВОМ

Кризовий стан підприємства не завжди є фіналом діяльності підприємства. Навіть коли підприємство знаходиться в кризовому стані, є можливість використовувати певний комплекс заходів, моделей і методів, які можуть допомогти підприємству подолати кризу і відновити ефективну діяльність. Цей комплекс є основою антикризового управління.

Сутність антикризового управління підприємством полягає в забезпеченні таких умов функціонування підприємства, коли фінансові, виробничі, маркетингові, кадрові та інші труднощі не мають постійного характеру і досить швидко вирішуються за допомогою спеціальних заходів. Антикризове управління підприємством - це система управління підприємством, яка має комплексний, системний характер і спрямована на запобігання та усунення несприятливих для діяльності підприємства явищ за допомогою розробки і реалізації на підприємстві спеціальних заходів, які мають стратегічний характер

і дозволяють усунути тимчасові перешкоди, зберегти і примножити ринкові позиції.

Основні заходи впровадження антикризового управління на підприємстві:

1. Діагностика поточного стану підприємства.
2. Аналіз фінансової спроможності підприємства.
3. Аналіз виробничого потенціалу підприємства.
4. Аналіз можливостей покращення ефективності функціонування підприємства.
5. Розробка стратегічного плану антикризового управління підприємством.
6. Створення системи антикризового управління фінансовими ресурсами підприємства.
7. Створення ефективної системи маркетингового управління на підприємстві.
8. Вибір прибуткової продукції та її виробництво.
9. Створення ефективної автоматизованої інформаційної системи управління підприємством.

Враховуючи особливості життєвого циклу підприємства, можна казати, що розвиток підприємства передбачає можливість настання кризи. Ефективні три варіанти управління підприємством в кризовому стані: активне управління, реактивне управління, інтерактивне управління.

Для активного антикризового управління характерна початкова реакція на оперативні заходи, коли підприємство ще не підготовлене до незвичних стратегічних загроз, але замість того, щоб застосовувати послідовний ряд відповідних заходів, воно аналізує дані, обирає і здійснює комбінації контрзаходів, які видаються оптимальними. Коли їх низька результативність стає очевидною, підприємство рішуче переходить до стратегічних заходів антикризового управліннях.

В основі реактивного управління лежить припущення, що труднощі можна здолати звичними, хоча і радикальними оперативних контрзаходами. Така реакція передбачає послідовне застосування певних заходів, починаючи з тих, що в минулому видавались успішними. Форма, управління за якої має реактивний характер, вдається до стратегічних заходів лише у випадку, коли вона продовжує потерпати від збитків, незважаючи на оперативні заходи і режим економії. На цей момент уже витрачено багато часу, накопичуються значні збитки і підприємство має великі витрати.

Прогресивні підприємства, що успішно функціонують у ринкових умовах, в останній час все більше дотримуються інтерактивного типу управління. Тут застосовується екстраполятивне прогнозування, яке доповнюється вивченням зовнішнього середовища з метою виявлення можливих змін. Під час початкового діагностичного аналізу розглядаються можливості одночасного застосування оперативних і стратегічних заходів. Організація цього типу дозволяє застосовувати різні заходи одночасно.

Можна зробити висновок, що у сучасному підприємництві антикризове управління має забезпечувати стабільне функціонування підприємства завдяки своєчасному виявленню загроз зовнішнього та внутрішнього середовища та

реагуванню на них, а в разі погіршення діяльності підприємства терміново реалізовувати заходи з подолання кризових явищ. У межах антикризового управління необхідно здійснювати аналіз різних сценаріїв розвитку подій та розробляти порядок дій у разі імовірних загострень протиріч всередині підприємства або із зовнішнім середовищем.

УДК 657

Хлопцева В.О.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

НОРМАТИВНЕ ТА ЗАКОНОДАВЧЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ»

Процес інвентаризації відіграє важливе значення у діяльності суб'єктів господарювання, він є основним методом контролю та перевірки фактичної наявності активів і відображення результатів у фінансовій звітності. Якісне проведення інвентаризації слугує причиною достовірності відображеної інформації у фінансовій звітності.

Нажаль, точного визначення поняття «інвентаризація», на сучасному етапі реформування бухгалтерського обліку, у законодавчих та нормативно-правових актах, що регулюють організацію та ведення обліку, не існує.

Актуальність питання інвентаризації було висвітлено у працях таких науковців: С. Бардаш, М. Бєлов, В. Андрєєв Ф. Бутинець, Л. Крамановський, М. Кужельний, П. Гайдуцький, Ю. Литвин, В. Рудницький, В. Сопко, В. Макаров, М. Штейнмант та ін. Кожен автор намагався висвітлити свою думку стосовно питання інвентаризації.

Основним нормативним документом, що визначає порядок проведення інвентаризації активів і зобов'язань та оформлення її результатів є Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань», яке затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 року (далі – «Положення»). У цьому Положенні визначено організацію, порядок проведення, відображення результатів інвентаризації в актах, але не наведено визначення поняття «інвентаризація». Положення містить мету проведення інвентаризації, зокрема ст. 5: «Інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Під час інвентаризації активів і зобов'язань перевіряються і документально підтверджуються їхня наявність, стан, відповідність критеріям визнання і оцінка».[2]

У цьому Положенні обґрунтовано необхідність проведення суб'єктом господарювання інвентаризації, у тому числі: «…виявлення фактичної наявності активів та перевірка повноти відображення зобов'язань, коштів цільового фінансування, витрат майбутніх періодів; установлення лишку або нестачі активів шляхом зіставлення фактичної їх наявності з даними бухгалтерського обліку; виявлення активів, які частково втратили свою первісну якість та споживчу властивість, застарілих, а також матеріальних та нематеріальних активів, що не використовуються, невикористаних сум забезпечення; виявлення активів і зобов'язань, які не відповідають критеріям визнання». [2]

Наведені твердження не можуть бути визнані як поняття «інвентаризація», адже вони тільки надають відповідь на питання: «Для чого потрібна інвентаризація на підприємстві?», а не «Що це є?» Періодичність та обов'язковість проведення інвентаризації врегульовані Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 966 від 16.07.1999 року, зі змінами та доповненнями, нормами якого визначено:

1. Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

2. Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно з законодавством» [1].

Це також є відповіддю на питання «для чого?» необхідно здійснювати інвентаризацію на підприємстві, але не містить самого визначення поняття «інвентаризація».

Тож, можна зробити висновок, досі відсутнє нормативне та законодавче визначення «інвентаризація». А це і дає більшу можливість урізноманітнення та неоднозначного визначення цього поняття, що стає причиною різних підходів до здійснення інвентаризації. Та все ж таки, інвентаризація є важливою частиною бухгалтерської методології, бо саме цей процес формує облікову інформацію, яку буде оброблено та представлено у звітності підприємства внутрішнім і зовнішнім користувачам для управління.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні Закон України № 966 від 16.07.1999 року.

2. Про інвентаризацію активів та зобов'язань Положення затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 року.

УДК 657.37

Цимбалюк М.Т.,
студентка ф-ту фінансів,3 курсу, спец. 6Ф02 «Банківська справа»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Бондар Т. А. - к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ВПЛИВ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАПИТИ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН З ПИТАНЬ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ

Нині в умовах посилення процесів глобалізації та інтеграції для світової спільноти соціальна відповідальність бізнесу є невід'ємною частиною, основним елементом ринкової стратегії підприємства. Соціальна відповідальність бізнесу полягає у свідомому ставленні суб'єктів господарської діяльності до вимог соціальної необхідності, соціальних завдань, морально-етичних норм та цінностей, розуміння наслідків своєї діяльності для суспільства, держави, споживачів, ділових партнерів та своїх працівників.

Відповідно до розробленої «Стратегії сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року» необхідність розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні зумовлена наступними чинниками: низький рівень корпоративної культури; правовий нігілізм і деформація правової свідомості; низький рівень усвідомлення суспільством ролі бізнесу; термінологічна (нормативна) невизначеність; закритість українських компаній для широкої громадськості; нерівномірне врахування інтересів зацікавлених сторін [1].

Базовий рівень соціальної відповідальності є обов'язковою складовою діяльності суб'єктів господарювання, що реалізують політику соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). До базових принципів СВБ належать: якісне забезпечення потреб споживачів, неухильне виконання вимог законодавства, чесна конкуренція, дотримання загальноприйнятих морально-етичних норм, протидія корупційним проявам і легалізації доходів, дотримання гендерної рівності. Також варто зазначити про важливий чинник діяльності підприємств – інтегровану звітність, яка включає принципи взаємодії із зацікавленими сторонами, а саме:

- суттєвість (організація повинна знати, хто є її зацікавленими сторонами, а також якими є її інтереси, та які інтереси зацікавлених сторін є для неї значимими);
- повнота (організації потрібно розуміти побоювання зацікавлених сторін, а саме їх погляди, потреби та очікувані результати діяльності, а також їх думки щодо значимих для них питань);
- реагування (організація повинна послідовно реагувати на суттєві питання, що стоять перед зацікавленими сторонами і самою організацією) [2].

Підприємства можуть застосовувати Стандарт взаємодії із зацікавленими сторонами AA1000, щоб відобразити відносини та краще зрозуміти роль зацікавлених сторін, що впливають на ведення бізнесу [4, с. 14].

Доречно здійснювати комунікації із зацікавленими сторонами – запроваджувати нові форми взаємодії, які забезпечують розвиток фінансового, промислового, природнього, людського та соціального капіталів підприємства. Зацікавлені сторони можуть взаємодіяти за допомогою таких каналів: вивчення думки споживачів, опитування працівників, проведення дискусій із керівництвом, моніторинг політики підприємства тощо. Через такі форми взаємодії здійснюється вагомий вплив зацікавленими особами на розвиток діяльності в кращу сторону.

Посилення соціальної відповідальності бізнесу, заохочення до соціальної активності підприємців є необхідними умовами для створення соціальної солідарності в країні. Досвід показує, що соціальна відповідальність корисна усім – компанії, державі, суспільству, тому що реалізація цільових соціальних проектів є не менш важливою, ніж відрахування до бюджету на соціальні потреби держави. Саме концепція соціальної відповідальності бізнесу, прийнята на рівні держави - це удосконалення виробничого процесу підприємства, підвищення продуктивності праці робітників і збільшення кількості впроваджених результатів інноваційної діяльності. У ході формування стратегії соціальної відповідальності організації доцільно започаткувати діалог із групами впливу як інструмент отримання інформації щодо оптимізації соціальних програм та мінімізації ризиків підприємства. Виховувати соціальну відповідальність всіх груп впливу як з боку бізнесу, так і зацікавлених сторін поза бізнесом.

Список використаних джерел

1. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні на період до 2020 року. Соціально відповідальний бізнес: веб-сайт. URL: http://svb.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf

2. Безверхий К.В. Принцип взаємодії із зацікавленими сторонами в інтегрованій звітності підприємств. Вісник КНТЕУ. 2018. Вип. 4. С. 97-107.

3. Ловінська Л. Г. Нормативно-правове забезпечення звіту про управління підприємств в Україні / Л. Г. Ловінська, Я. В. Олійник, Т. А. Бондар // Фінанси України. - 2018. - № 6. - С. 19-44.

4. BDO Ukraine Integrated Report 2016. BDO Україна: веб-сайт. URL : https://www.bdo.ua/getattachment/ Про-нас/Про-BDO-в-Україні/Річні-звіти-BDO/BDO_report_2017_web.pdf.aspx?lang=uk-UA

УДК 657

Чеберяк А.М.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ТА МЕТОДИ ЇХ ЗАПОБІГАННЯ

Трактування терміну «корупція» може бути дуже проблематичним у сучасному світі. Вона має багато форм, і винуватці мають досвід у розробці нових способів корумпованості та «замітання своїх слідів».

Загалом, корупцію можна визначити як зловживання довіреною владою для приватної вигоди в державній установі або приватній організації. Підприємства розробляють підходи щодо управління ризиками корупції, але вони все ще залишаються недосконалими, а їхня ефективність недоведена [4].

Корупційні ризики – це комплекс правових, організаційних та інших заходів, які сприяють, породжують чи заохочують державних службовців до скоєння корупційних правопорушень під час виконання ними функцій держави[1].

Для більшості країн типологія корупційних випадків є стандартною. До них належать: незаконне заволодіння майном у результаті зловживання владою або службовим становищем, корупційні схеми працевлаштування, шахрайство з коштами підприємства, незаконне захоплення земельних ділянок, одержання неправомірної вигоди, фальсифікація бухгалтерських звітів підприємства [3].

Слід також звернути увагу на складові антикорупційної політики Європейського Союзу. Ними можна вважати антикорупційне законодавство, механізм його реалізації, ефективна діяльність усіх установ, відповідальних за дотримання антикорупційних норм, адекватна заробітна плата, прозорість та підзвітність діяльності, чіткі правила фінансового контролю [5].

Методологія оцінки корупційних ризиків включає в себе об’єктивні, суб’єктивні, внутрішні та зовнішні категорії. Інспекції, створені в міністерствах та інших органах влади, планують оцінку і кваліфікують ступінь ризику як низький, середній або високий.

Оцінку корупційних ризиків і заходи щодо їх усунення можна розглянути на прикладі підприємства.

При ідентифікованому корупційному ризику, працівники підприємства мають право, в установленому порядку, користуватися інформаційними ресурсами інформаційної системи підприємства.

Таким чином, при отриманні інформації з відповідних баз даних, особа може отримати конфіденційну інформацію, а також доступ до персональних даних. У подальшому, така інформація може бути розголошена або використана з метою сприяння у вирішенні кадрових питань, одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб.

При цьому, заходами щодо усунення корупційного ризику може бути періодичний моніторинг осіб, які користуються інформаційними ресурсами підприємства, з метою мінімізації факторів використання ними інформації в особистих інтересах.

Також, при ідентифікованому корупційному ризику можливі зловживання при розпорядженні та використанні матеріальних ресурсів.

Використання ресурсів у власних цілях, навмисне завищення обсягів замовлень може бути наслідком отримання неправомірної вигоди, використання надлишку в особистих цілях.

Для запобігання цього необхідно попередити співробітників про недопустимість використання матеріальних ресурсів підприємства для інших, не викликаних службовою необхідністю цілей. А також проводити звірки наявних матеріальних ресурсів та інвентаризацію й оцінку матеріальних ресурсів.

Непрозоре проведення закупівельних процедур може призводити до фальсифікації документів співробітниками підприємства. Тому слід забезпечити належне документування кожного етапу, усіх прийнятих рішень у рамках процедури закупівель.

Отримання працівником підприємства виплат, на які він не мав права може становити серйозну загрозу при управлінні фінансами підприємства. Для запобігання цієї загрози необхідно дотримуватися посадовими особами відповідних нормативних актів підприємства, а також чинного законодавства при визначенні виплат [2].

Отже, у даній роботі було висвітлено значення та необхідність запобігання корупційних ризиків для нормального і прозорого функціонування підприємства. Однак, не знання та не розуміння умов і обставин, за яких виникає та розвивається корупція, створює перешкоди на шляху ефективного запобігання цього негативного соціального явища. Відтак, раціональне планування заходів протидії корупції завжди має відбуватися при чіткому розумінні всього спектру корупційних ризиків.

Тому здійснення об’єктивної оцінки корупційних ризиків у діяльності підприємства є необхідним кроком у запобіганні порушень антикорупційного законодавства працівниками підприємства.

Список використаних джерел

1.https://buhgalter.com.ua/news/zapobigannya-ta-protydiya-koruptsii/pershe-mistse-sered-koruptsiynih-rizikiv-zaymaye-nedobrochesnist/

2.http://www.energoatom.kiev.ua/files/file/metodology_corruption.pdf

3.https://www.cmi.no/publications/5819-why-is-corruption-risk-management-so-hard

4.https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0026323-11

5.https://nazk.gov.ua/news/nazk-vyznacheno-typovi-korupciyni-ryzyky-u-diyalnosti-organiv-vlady-takozh-pryklady-zahodiv

УДК 657.6

Череда І.В.,
студент ф-ту ІІТвЕ, 2 курсу, спец. 6і04 «Системний аналіз»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Чередніченко Т.В. – к. е. н.
доцент кафедри бухгалтерського обліку

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

За останні кілька років євроінтеграція та долучення до зони вільної торгівлі стали одними з найбільш обговорюваних та нагальних питань як на економічній, так і на політичній аренах України. Зокрема, Угода про зону вільної торгівлі (ЗВТ) між Україною та ЄС, що набула чинності з січня 2016 року, містить окремий розділ, присвячений питанням сталого розвитку, корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) і торгівлі. За статтею 293 даної Угоди («Торгівля на користь сталого розвитку»), задля спрощення торгівлі товарами сторони повинні докладати всіх потрібних зусиль, щоб відповідати принципам корпоративної соціальної відповідальності.

Концепцію соціальної відповідальності бізнесу як ідеї сталого розвитку було сформульовано 1992 року на всесвітньому саміті ООН із захисту навколишнього середовища та розвитку у Ріо-де-Жанейро. Загалом корпоративна соціальна відповідальність – це раціональний відгук організації на систему суперечливих очікувань заінтересованих сторін (стейкхолдерів), що спрямований на стійкий розвиток компанії; це відповідальність тих, хто приймає бізнес-рішення, перед тими, на кого ці рішення націлені. За своєю суттю КСВ – це імплементований у корпоративне управління певний тип соціальних зобов’язань перед працівниками, партнерами, державою, інститутами громадянського суспільства та суспільством у цілому.

Стратегічною метою численних соціально-економічних реформ та трансформацій в Україні є побудова держави загального добробуту, в якій задовольняються всі соціальні потреби громадян, а також створюються умови для реалізації їхнього потенціалу. Концепція держави загального добробуту все більше пов’язується з більш глобальними концепціями людського розвитку та людського капіталу, імплементація яких є одним з пріоритетних напрямків діяльності світової спільноти. Однією з умов виконання концепції людського розвитку та людського капіталу є впровадження та дотримання основ соціальної відповідальності бізнесу, як великого, так і малого та середнього.

Проте вивчення КСВ в Україні переважно концентрується навколо проблем сталого економічного розвитку та ефективного менеджменту. За останні роки інститут корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) пройшов шлях від організаційно-управлінської екзотики глобальних корпорацій до стандартних технологій упровадження цього феномену в практику організацій різних форм власності та господарювання, різних розмірів та видів економічної діяльності, що функціонують у всьому світі . Створення спеціальних підрозділів і

координаційних груп з упровадження системи КСВ, уведення в організаційну структуру управління компаніями посади віце-президента з КСВ, упровадження етичних кодексів і корпоративної культури, розроблення проектів соціального інвестування, підготовка і публікація соціальних (нефінансових) звітів — далеко не повний перелік управлінських інновацій, що нині широко застосовуються в практиці бізнес-структур та інших організацій.

Отже, на відміну від західних країн з усталеною ринковою економікою та тривалими традиціями соціального партнерства і підприємництва Україна відноситься до тих держав, де процеси суспільно-економічної модернізації мають наздоганяючий характер. З огляду на це формування практик соціальної відповідальності бізнесу почалося набагато пізніше, а самі практики мають певні особливості. Дослідження на предмет корпоративної соціальної відповідальності в середовищі малого та середнього бізнесу в Україні виявило суттєві розбіжності у розумінні КСВ серед підприємців різних галузей, різного масштабу та фінансового становища. Найбільш сформованим і чіткіше означеним є розуміння КСВ у представників підприємств з чисельністю працівників понад 50 осіб, а найбільш розпорошена уява про сутність концепції виявлена серед представників мікропідприємств. Значна фрагментарність у розумінні громадянами сутності КСВ засвідчує, що на сьогодні КСВ ще не стала стратегічною концепцією розвитку підприємств малого та середнього бізнесу. Багато у чому цьому їй перешкоджає недосконала законодавча база щодо мотивації здійснювати добровільні соціальні інвестиції. Вітчизняні закони мають винятково примусовий характер і декларативний зміст. Як наслідок, відносини між бізнесом та владою продовжують регулюватися неформальними правилами. В даному разі необхідно просуватись шляхом формалізації правил взаємодії територіальних громад та бізнесу в сфері соціальної відповідальності.

У зв’язку з цим успішне впровадження ідей соціальної відповідальності бізнесу потребує модернізації податкової система (розширення податкових пільг), посилення боротьби із корупцією, перебудова інформаційної політики з метою посилення неупередженості та об’єктивності, підготовка кадрів з питань організації соціальної відповідальності бізнесу.

УДК 657

Чергинець Я.М.,
студентка ф-ту маркетингу, 2 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — Чередніченко Т.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сьогодні підприємства характеризуються невизначеністю та активною рухомістю соціально-економічного середовища. Задля виживання в сучасних умовах вони повинні спрямовувати свої зусилля на зміцнення конкурентних позицій. При чому вони повинні здійснювати заплановані заходи заздалегідь, передбачуючи можливі зрушення. Для прийняття правильних управлінських рішень керівникам необхідно володіти достовірною інформацією про господарську діяльність підприємства, адже від цього залежить діяльність підприємства. Тому обліково-аналітична система на підприємстві є важливим організаційним етапом роботи господарюючого суб'єкта [1].

Основою обліково-аналітичного забезпечення є інформація, яка використовується для оцінювання та аналізу економічних явищ і процесів під час прийняття рішень в області розвитку та управління. Обліково-аналітична інформація повинна відповідати таким вимогам: своєчасно, точно і достовірно відображати зовнішню і внутрішню інформацію усіх господарських операцій підприємства; виявляти, ідентифікувати і відстежувати розвиток внутрішніх і зовнішніх викликів, ризиків і загроз; формувати інформаційну базу для прийняття рішень в управлінні економічною безпекою; боротися з промисловим шпигунством і витоком конфіденційної інформації [1].

Найбільш важливим елементом управління господарською діяльністю є бухгалтерський облік. Його основна мета - об'єднання облікових та аналітичних операцій в один процес, проведення оперативного мікроаналізу, забезпечення безперервності даного процесу і використання його результатів при формуванні рекомендацій для прийняття управлінських рішень.

Основними завданнями обліково-аналітичної системи підприємства є:

– аналіз діяльності підприємства за вказаними напрямами;

– облік господарських операцій за цільовими напрямами на базі бухгалтерського обліку з додаванням не фінансових показників;

– контроль за використанням матеріальних та нематеріальних ресурсів, за правильним відображенням усіх господарських операцій на етапах планування, обліку та за достовірністю аналітичних даних;

– планування діяльності підприємства, зокрема господарських операцій [2].

Для виконання вищезгаданих завдань сьогодні на підприємстві повинна функціонувати інформаційна система з відповідним програмним забезпеченням. Найвідоміші бухгалтерські програми «1С: Бухгалтерія», «БЕСТ», «Електронна бухгалтерія» тощо.

Аналіз результатів діяльності здійснюється у кінці звітного періоду за даними фінансової звітності, яка в свою чергу складається бухгалтерською службою на підставі даних бухгалтерського обліку. Тому коли аналітичний відділ отримує аналітичну інформацію, то вона має відповідати основним вимогам. Для цього на етапі контролю перевіряється достовірність відображення облікової інформації в звітності, а при необхідності і в регістрах аналітичного і синтетичного обліку [2].

Формування повноцінного обліково-аналітичного забезпечення залежить від ряду факторів впливу, до яких можна віднести налагодженість системи збору інформації, узагальнення та її обробка, координація управлінських дій та рішень як результат. Значущість аналітичного забезпечення підкреслюється ще й тим, що завдяки їй виконується функція візуалізації фінансової картини даних по підприємству та виникає можливість створення максимально комфортних та перспективних умов для економічного зростання та розвитку підприємства.

Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством є одним із найважливіших питань у системі зміцнення економічного потенціалу, посилення конкурентоспроможності та поліпшення умов господарювання підприємств країни, адже від ефективної організації бухгалтерського обліку залежить ефективність діяльності підприємства, збереження його активів, формування повної, правдивої та неупередженої інформації для цілей управління підприємством та сприяє забезпеченню економічної безпеки на рівні господарюючого суб'єкта.

Список використаних джерел

1. Зубок М.І. Безпека підприємницької діяльності: Нормативно-правові документи комерційного підприємства, банку. М.І. Зубок, Р.М. Зубок.– К.: Істина. – 2014. –144 с.

2. Ратушна О. П. Обліково-аналітичне забезпечення аналізу фінансових результатів. О. П. Ратушна // 2012. – № 1. – С. 72–76.

УДК 657

Червінський О.С.,
студента ф-ту Маркетингу, 2 курс, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Чередніченко Т. В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗДІЙСНЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Під обліково-аналітичним забезпеченням економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності розуміють цілісну інформаційну систему, що об'єднує методи та технології усіх видів обліку, аналізу та безпеки з метою прийняття управлінських рішень щодо протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам безпеці діяльності підприємства та його сталому розвитку. Сутність системи обліково-

аналітичного забезпечення полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, здійсненні оперативного мікроаналізу та використання його результатів при моделюванні управлінських рішень в системі економічної безпеки підприємства. Тому її головною метою є надання достовірної інформації для управління економічними процесами підприємства при виборі напрямів підтримання його безпеки та стійкого розвитку.

Можна виділити декілька підходів різних авторів до визначення Економічної безпеки підприємства:

1) як захист проти економічних злочинів. Дуже часто забезпечення ЕБП зводять до протистояння, захисту від різного роду економічних злочинів (крадіжки, шахрайство, фальсифікації, промислове шпигунство і т.д.). Поза сумнівом, ці загрози дуже важливі і повинні постійно аналізуватися і враховуватися, але зводити ЕБП лише до цього не можна. Це поняття ширше і більш ємке;

2) як стан захищеності від внутрішніх і зовнішніх загроз. Боротьба з загрозами, як така, найчастіше не є метою створення і володіння підприємством, ведення ним економічній діяльності. Втім, міркування про економічну доцільність ведення боротьби з загрозами напевно викличе інтерес власника, оскільки це безпосередньо зачіпає його матеріальні інтереси, оскільки ведення цієї боротьби вимагає здійснення витрат, а виграш є неочевидним;

3) як наявність конкурентних переваг. Підхід, прихильники якого вважають, що наявність конкурентних переваг, зумовлених відповідністю матеріального, фінансового, кадрового, техніко-технологічного потенціалів і організаційної структури підприємства його стратегічним цілям і завданням забезпечать йому певний рівень економічної безпеки [1]. Але сам факт наявності переваг і потенціалу, без їх використання і реалізації, не гарантує підприємству економічної безпеки;

Виступаючи частиною загальної інформаційної системи управління підприємством, обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки набуває властивостей інформаційних систем стратегічного типу, у яких поряд з внутрішніми вимогами щодо задоволення інформаційних потреб враховуються параметри та вимоги зовнішнього середовища. Відтак, застосування обліково-аналітичних даних в якості інформаційного підґрунтя у забезпеченні економічної безпеки актуалізує проблему їх формування, використання та зберігання.

Сучасна система управління підприємством передбачає взаємодію бухгалтерської служби зі службою економічної безпеки в питаннях формування інформації про ризики підприємницької діяльності.

У процесі дослідження проблематики управління ризиками в системі економічної безпеки підприємництва виявлено, що однією з найактуальніших проблем є відсутність оригінальних методик оцінювання рівня ризиків підприємницької діяльності, використання яких дозволить спеціалістам з безпеки мінімізувати негативні наслідки впливу ризиків на показники діяльності підприємства. Це слугувало причиною розроблення та запровадження методики управління ризиками підприємницької діяльності на основі комбінування

експертних оцінок та аналізу чутливості прибутку до окремих факторів ризику, що дозволить нівелювати суб'єктивізм при оцінюванні ступеня впливу ризику на показники діяльності підприємства та дасть можливість визначити пріоритетність заходів щодо мінімізації найбільш істотних ризиків [1].

В основу механізму управління професійним ризиком бухгалтера покладено імплементацію в систему бухгалтерського обліку спеціальних методів перевірки та захисту інформації, властивих економічній безпеці, що уможливить зниження негативних тенденцій, спричинених діяльністю облікового персоналу, пов'язаною з навмисним чи ненавмисним маніпулюванням обліковими даними, розголошенням комерційної таємниці, некваліфікованим професійним судженням.

Список використаних джерел:

І. Гнилицька Л.В. Облікаво-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія. К.: КНЕУ, 2012.- 305 с.

УДК 657

Шадура Є.Ю.,
студент ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ЗНАЧЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИ ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Необхідність ведення соціально-відповідального бізнесу набуває все більшої актуальності серед суб’єктів господарювання. У зв’язку із глобалізацією світової економіки, її динамічним розвитком зросла значущість проблеми забезпечення прав людини та її трудових відносин з працедавцем, вирішення екологічних проблем регіону та соціальних проблем суспільства, що в результаті, дали поштовх до збільшення кількості суб’єктів економічної діяльності, котрі мають на меті вести бізнес із урахуванням критеріїв соціальної ефективності.

Ведення соціально відповідального бізнесу потребує відповідних інструментів інформаційного забезпечення. Такими інструментами є соціальний облік і нефінансова звітність.

Соціально орієнтований бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі користувачам достовірної та неупередженої інформації про стан і результати фінансування соціальних програм [3].

Одним із аспектів конкурентної спроможності підприємства на ринку є його спосіб ведення бізнесу в умовах забезпечення соціальної відповідальності, оскільки така спрямованість зміцнює довіру серед працівників колективу до

керівництва, а також підвищує репутацію серед зовнішніх зацікавлених сторін, зокрема серед інвесторів, покупців, партнерів.

Ведення соціально орієнтованого бухгалтерського обліку в Україні не є обов'язковим, проте поряд з фінансовою, податковою та статистичною звітністю можна впровадити соціальну звітність.

Оскільки недоцільно виділяти окремий вид соціально економічного обліку, задовольняти групи зацікавлених осів повинен саме бухгалтерський облік. До зацікавлених осіб, з одного боку, необхідно віднести власників і менеджерів, а з іншого – осіб, на яких спрямована соціальна відповідальність підприємства (працівники, їхні спілки та об'єднання, суспільство).

На сьогодні, в Україні відсутня нормативно-правова база регулювання соціального обліку, тому вітчизняні підприємства змушені звертатись до міжнародних стандартів: Серія стандартів АА 1000, GRI «Глобальна ініціатива звітності», Глобальний договір ООН, SA 8000, Серія стандартів ISO 14000,ISO 26000[1]. В Україні, серед вказаних стандартів, найбільш привабливими є міжнародний стандарт GRI, Глобальний договір ООН та ISO 26000, оскільки вони охоплюють найповніший перелік показників, які характеризують соціальний аспект ведення діяльності.

Міжнародні стандарти соціально відповідального бізнесу включають наступні напрями визначення показників у формуванні соціальних звітів:

- трудові відносини – основна та додаткова заробітна плата, інші заохочувальні та компенсаційні виплати;
- охорона праці та безпека на робочому місці – витрати підприємства на оснащення засобами індивідуального захисту, а також покращення умов праці працівників;
- навчання працівників – витрати на підвищення кваліфікації працівників, на додаткові курси, практичні заняття;
- екологія – витрати підприємства щодо захисту навколишнього середовища;
- суспільство – витрати підприємства для підвищення добробуту громадян шляхом провадження благодійної діяльності тощо.

Такі характеристики частково розкриваються у фінансовій звітності підприємства, проте вони є недостатніми для задоволення потреб зацікавлених осіб. Відповідно, в Україні доцільно сформувати єдину форму соціального звіту, який, у достатній мірі, розкриватиме необхідну інформацію про показники стану та результати фінансування соціальних програм.

Список використаних джерел

1. *Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу К.: Представництво ООН в Україні. 2010. 84 с.*

2. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку: монографія Житомир: ЖДТУ, 2010. 496 с.

3. Петренко С. М., Бесарабов В. О. Формування об'єктів соціально орієнтованого обліку та розкриття інформації про них у фінансовій та соціальній звітності / Вісник Донецького

національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Сер. : Економічні науки. 2013. № 4. С. 183-192. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/

УДК 657

Шаркова К. С.,
студентка ф-ту ФФ, 3 курсу, спец. 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Охрамович О. Р. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан підприємства характеризується розміщенням його коштів та джерел їх утворення. Фінансовий результат є визначальним критерієм ефективності господарювання, виступає центральною категорією в економіці кожного господарства. Підсумком господарської діяльності будь-якого комерційного підприємства є фінансовий результат – прибуток або збиток. Отримання прибутку є метою підприємницької діяльності, тому він виступає в якості рушійної сили розвитку підприємництва та разом з цим служить основним джерелом фінансових ресурсів у багатьох учасників суспільного виробництва. На сьогодні, організації необхідно не тільки стежити за розмірами зміни прибутку, проводити аналіз, але і займатися плануванням та прогнозуванням. Тому, основним джерелом інформації про фінансовий стан підприємства є бухгалтерська звітність, яка в ринковій економіці базується на узагальненні даних фінансового обліку і є інформаційною ланкою, яка пов’язує підприємство з товариством та діловими партнерами-використувачами інформації про діяльність підприємства [1]. Отже, в даний час зростає важливість організації бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності організації. Фінансовий результат – це прибуток або збиток, який отримує господарюючий суб’єкт унаслідок своєї діяльності.

Методологічні засади формування, оцінки і визнання в бухгалтерському обліку інформації про фінансові результати діяльності, а також порядок їх розкриття у фінансовій звітності визначаються П(с)БО 3 «Звіт про фінансові результати», норми яких поширюються на підприємства, організації та інші юридичні особи незалежно від форм власності [2]. В П(С)БО 3 розкриваються розділи:

- «Загальні положення»;
- «Визначення доходів та витрат»;
- «Визначення прибутку (збитку) за звітний період»;
- «Елементи операційних витрат»;
- «Розрахунок показників прибутковості акцій».

Фінансовий результат від звичайної діяльності визначається як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податку з

прибутку. Збиток від звичайної діяльності дорівнює збитку від звичайної діяльності до оподаткування та сумі податків на прибуток [3]. Окремо від фінансових результатів від звичайної діяльності відображуються невідшкодовані збитки та прибутки від надзвичайних подій (стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій). Метою правильного визначення фінансових результатів є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності підприємства за звітний період.

Основою організації обліку фінансових результатів є рахунки сьомого класу. Клас 7 «Доходи та результати діяльності» призначений для узагальнення обліку доходів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, а також від надзвичайних подій. Рахунки класу 7 призначенні для складання Звіту про фінансові результати, тому для кожної статті цього звіту передбачено окремий рахунок, а саме: 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи», 75 «Надзвичайні доходи», 76 «Страхові платежі». В кінці звітного періоду рахунки доходів закривають списанням їхнього сальдо на рахунок 79 «Фінансові результати».

При складанні квартальних звітів порівнюються обороти за дебетом та кредитом рахунку 79 «Фінансові результати», і якщо кредитовий оборот по рахунку 79 буде більше дебетового обороту за цим рахунком, то підприємство на суму різниці має нерозподілений прибуток поточного року. Якщо дебетовий оборот по рахунку 79 більше кредитового обороту даного рахунку, то підприємство здійснило більше витрат, ніж отримало доходу. Сальдо рахунку 79 при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)».

Малі підприємства та інші організації, діяльність яких не направлена на ведення комерційної діяльності, можуть вести бухгалтерський облік витрат з використанням лише рахунків класу 8 «Витрати по елементам».

Таким чином, можна стверджувати, що фінансовий результат є досить складною та багатовимірною категорією. Фінансовий результат у формі прибутку виступає головною метою діяльності підприємства на ринку та одним із ключових показників, який визначає ефективність його діяльності. Інформація про фінансовий результат відображається у фінансових звітах підприємства та є загальнодоступною інформацією для визначення рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства і головним джерелом інформації для потенційних партнерів [4].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/ laws/show/z0336-13.

3. Плаксієнко В. Я. Методика визначення фінансових результатів та відображення їх в обліку / В. Я. Плаксієнко, О. І. Дацій // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 2. – С. 16–21.

4. Скасюк Р. В. Сутність і значення фінансових результатів у системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств [Електронний ресурс] / Р. В. Скасюк – Режим доступу до ресурсу: http://www.nbuv.gov.ua/portal1/natura1/npkntu_e.

УДК 657

Шевченко К.В.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6Ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В умовах сучасності швидкими темпами відбувається глобалізація економіки та інформатизація суспільства, які торкаються усіх сфер життя та впливають на розвиток усіх без винятку галузей знань. В свою чергу це дуже впливає на бухгалтерський облік, так як він є інформаційною моделлю господарської діяльності.

Аналіз наукової фахової літератури та практичного досвіду показує, що всі без виключення елементи бухгалтерської професії формуються під безпосереднім впливом глобалізаційних процесів.

В сучасних умовах бухгалтерський облік як система знань та практична сфера діяльності зазнає значних змін. Відбувається формування єдиного бухгалтерського інформаційного простору, тоді як перед цим була епоха багатовікового панування національних бухгалтерських шкіл, їх розвитку та збагачення за рахунок взаємопроникнення прогресивних ідей. В основі формування єдиного бухгалтерського інформаційного простору лежить перехід від національних правил ведення обліку до обліку за міжнародно визнаними обліковими принципами, що складають методологічну базу Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Інформатизація суспільства впливає на бухгалтерський облік безпосередньо, так як : змінюються форми ведення обліку; з’являються нові облікові об’єкти, як, наприклад, інтелектуальний капітал, бази даних, що, в свою чергу, вимагає нових підходів до оцінки облікових об’єктів; посилюється аналітична складова облікового відображення; стираються межі між оперативним та бухгалтерським обліком, тощо. Ці зміни торкаються, в першу чергу, облікової практики.[1]

Актуальною проблемою сучасного етапу розвитку бухгалтерського обліку є недостатня відпрацьованість теоретичних аспектів облікової науки. При цьому багато наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку враховують лише

різноманітність економічних процесів та їх облікове відображення, в той час, як, особливо важливим стало розкриття соціальних аспектів бухгалтерського обліку, розгляд розвитку облікової теорії та практики в контексті політичних, економічних та соціальних перетворень суспільства, що відбивають глобалізаційні та інформатизаційні процеси.

Темпи глобалізації є настільки значними, що теорія бухгалтерського обліку, як і його методологія, методика та організація, відстали і не відповідають економічним інтересам нових структур. Інструменти сучасної теорії бухгалтерського обліку не в змозі пояснити нові об'єкти спостереження, нові технологічні можливості та нові відносин власності. Як результат, спостерігається негативна тенденція розробки МСФЗ із ігноруванням здобутків економічної та облікової теорії.[2]

За оцінками фахівців «глобалізація економіки супроводжується переміщенням права регулювання глобальних потоків фізичного та фінансового капіталу з національного рівня на міжнародний. Змінюються суб'єкти і умови регулюючого впливу на процеси економічного відтворення і системи їх бухгалтерського обліку» [3, с. 65].

Ведення бізнесу в сучасних умовах висуває підвищені вимоги до якості інформації, яка повинна бути пристосована до запитів користувачів. А тому завдання бухгалтерів сьогодні – формування якісної, достовірної і повної інформації про діяльність підприємства та її результати. Правильне використання цієї інформації дозволяє керівнику оптимізувати управлінські та фінансові рішення. Головного бухгалтера можна вважати другою особою після керівника, він несе відповідальність за законність та ефективність використання фінансових і матеріальних ресурсів підприємства, господарських операцій, що здійснюються. Бухгалтер повинен бути хорошим аналітиком ринку та економістом. На нього покладаються не тільки функції рахівника, а і управлінця.

Отже, на даний момент існує ряд актуальних проблем щодо розвитку теорії бухгалтерського розвитку. Найбільш вагомі з них – це швидкі темпи глобалізації економіки та інформатизації суспільства. Розвиток бухгалтерського обліку повинен йти в ногу з сучасністю, а цього на жаль, на даний момент не спостерігається. Інструменти бухгалтерського обліку відстають від сучасних реалій. Необхідно, в першу чергу, розширити теоретичну базу бухгалтерського обліку щодо інноваційних технологій, підвищити класифікацію нині працюючих бухгалтерів і надавати якісну та сучасну освіту студентам.

Список використаних джерел:

1. Пушкар М.С. Наука про облік та можливість подолання її стереотипів Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. 2014. № 17, т. II. С. 47-50.

2. Метелиця В.М. Розвиток бухгалтерської професії в умовах глобалізації світової економіки [Електронний ресурс]. – Точка доступу : http://magazine.faaf.org.ua/rozvitok-buhgalterskoiprofesii-v-umovah-globalizacii-svitovoi-ekonomiki.html

3. Кирейцев Г.Г. Глобализация экономики и унификация методологии бухгалтерского учета / Научный доклад на 6-ой Международной научной конференции «Научные исследования в сфере бухгалтерского учета, контроля и анализа: теоретико-

методологическое значение и направления дальнейшего развития», Житомир, 18-19 октября 2017 г. Житомир: ЖГТУ, 2017. 68 с.

УДК 657

Шкуліпа А. Ю.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ

Однією з найважливіших вимог сьогодення, що висувається бізнес-середовищем будь-якої країни (зокрема і України) є підвищення достовірності та прозорості інформації, наданої у звітності суб'єктів господарювання і на цій основі формування довіри до нього з боку фактичних і потенційних інвесторів. Одним із найважливіших каталізаторів довіри інвесторів є прозора система корпоративної звітності. Відтак ключовим питанням розвитку сучасної облікової системи є підвищення якісних характеристик корпоративної звітності, яка повинна цілком і повністю задовольняти вимоги різних користувачів.

Корпоративна звітність - гармонізація фінансової та нефінансової звітності, де узагальнено інформацію про фінансовий стан та результати фінансово-господарської, соціальної та екологічної діяльності підприємств, що дає можливість оцінити ефективність прийнятих управлінських рішень та визначити стратегічні аспекти розвитку. Корпоративна звітність повинна містити лише доречну інформацію, яка впливає на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити минулі, теперішні і майбутні події, підтвердити і в разі потреби скоригувати їхні оцінки, зроблені в минулому.

Ключовим рушієм, що спонукав до переходу від традиційної парадигми фінансової звітності до парадигми корпоративної звітності стало всесвітнє поширення концепції корпоративної соціальної відповідальності, яка передбачає висвітлення діяльності підприємства під трьома кутами зору: економічних, екологічних та соціальних результатів діяльності. При цьому для позначення окремих звітів, що враховують ті, чи інші критерії соціальної відповідальності у світовій та вітчизняній практиці використовуються різні поняття: «соціальний звіт» (Social reporting), «звіт із корпоративної соціальної відповідальності» (Corporate Social Responsibility Reporting), «звіт із корпоративної відповідальності» (Corporate Responsibility Report), «звіт із прогресу» (Progress Report), «звіт зі сталого розвитку» (Sustainable Development Reporting), «інтегрований звіт» (Integrated reporting).

Нині в Україні мало підприємств, які подають корпоративну звітність. Це зумовлено низьким рівнем корпоративної культури, відсутністю належної класифікації, фінансовими витратами тощо, тому основним завданням у сфері

впровадження корпоративної звітності на підприємствах України виступає розроблення інструментарію, за допомогою якого буде можливість адаптації до економічних умов нашої держави стандартів із соціальної відповідальності бізнесу.

Не зважаючи на те, що окремим аспектам формування показників корпоративної звітності вітчизняними суб'єктами господарювання присвячені праці таких науковців як: С.Голов, Т.Давидюк, О.Лаговська, Н.Лоханова, І.Макаренко та інших, залишається невирішеним ряд питань прикладного характеру.

Серед основних проблем корпоративної звітності була і залишається проблема узагальнення нефінансової інформації. Суть зазначеної проблематики полягає в тому, що більшість показників соціальної відповідальності виражені в якісній оцінці і не передбачають їх відображення в грошовому вимірі. Однак, як правило, для управлінців потрібна інформація, яка виражена у грошовому вимірнику і відповідає основним вимогам якості інформації: достовірності, зрозумілості, доречності та зіставності. Лише за таких умов інформація, викладена у корпоративній звітності, буде корисною для менеджерів і стане основою для аналізу, планування і прогнозування. Відтак виникає необхідність зміст нефінансової звітності подавати в такому вигляді, який буде сумісним із фінансовою звітністю.

Для того щоб сумістити нефінансову звітність із фінансовою, потрібно провести аналіз функціонування всього ланцюга корпоративної звітності, беручи початок від внутрішніх (виконавців, ради директорів) і завершуючи зовнішніми ланками (фондовими аналітиками, аудиторами, спеціалізованими агентствами), і відслідковувати фактор контролю якості на кожному етапі цього ланцюга. Це дасть змогу виявити всі невідповідності та конфлікти інтересів учасників даного ланцюга.

Окрім того процес складання корпоративної звітності повинен виступати як ефективний механізм, за допомогою якого буде проходити інформування громадськості про фінансовий стан та соціальну відповідальність бізнесу. Такий зворотній зв'язок від більшої доступності інформації стане кроком уперед на шляху до ефективного діалогу компаній із суспільством та вибудовування постійного компромісного процесу з усіма групами зацікавлених сторін.

Отже, у процесі проведеного дослідження, можемо зробити висновки, що корпоративна звітність - це перехід на якісно новий рівень, де фінансовий звіт і звіт про соціальну відповідальність інтегруються в новому форматі, що дасть змогу дати об'єктивну оцінку ефективності та якості управління бізнесом.

Однак ті аспекти інформації, що подається у складі корпоративної звітності українськими компаніями, не задовольняє інвесторів на належному рівні. Відтак, з погляду її корисності, рівень задоволення інвесторів становить 50%, що нині вважається недостатнім. Для вирішення цієї проблеми буде важливим підвищити рівень інформованості інвесторів шляхом розширення та оптимізації складу показників корпоративної звітності.

УДК 657

Щитініна К.О.,
студентка ФФ, 3 курсу, спец. 6ф01, «Фінанси, банківська справа і страхування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник - Токарева Т.О. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

ВАЖЛИВІСТЬ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Провідні випадки фінансових махінацій Enron і World Com, показали, що внутрішній контроль стає все більш і більш важливим. Внутрішній контроль відіграє важливу роль не тільки в державних компаніях, але й у приватних, оскільки він встановлює гарантії активів організації, зводить до мінімуму можливості шахрайства та дозволяє виявити помилки в щоденній діяльності організації.

Внутрішній бухгалтерський контроль регулює фінансову систему компанії. Він забезпечує якість і стежить за слабкими сторонами здійснених операцій. Це дозволяє зупиняти проблеми, перш ніж вони почнуть проявлятись, і підтримувати безперебійну роботу бізнесу. Аналіз, впровадження та розробка йдуть пліч-о-пліч із системою контролю. Контроль обліку забезпечує зворотній зв'язок для системи, переконавшись, що все працює правильно. Без методів моніторингу процедур керівництво підприємства не зможе визначити ефективність системи. Внутрішній контроль зазвичай встановлюється на основі підходу, орієнтованого на ризик, щоб зосередити фокус на зонах із підвищеною ризиковістю [1]

Науковці виділяють сім процедур внутрішнього контролю: розподіл обов'язків, контроль доступу, фізичний аудит, стандартизована документація, використання подвійного запису, періодичні узгодження та повноваження щодо затвердження. Розглянемо їх більш детально [2].

Розділення обов'язків є фундаментальним елементом внутрішнього контролю. Внутрішній контроль допомагає запобігти шахрайству. Принцип полягає в тому, аби розділити відповідальність таким чином, щоб жодна особа не виконувала дві з трьох функцій: зберігання, запис і авторизація. Коли ці обов'язки чином відокремлені, шахрайство може бути ефективно попереджене або виявлене. Наприклад, коли бухгалтер отримує і записує готівку, він легко може здійснити шахрайство. Але коли один бухгалтер отримує грошові кошти, а інший записує готівку, здійснення шахрайства не буде таким легким.

Контроль доступу до різних частин системи бухгалтерського обліку через паролі, локаути та електронні журнали доступу може допомогти уникнути неавторизованих користувачів поза системою, надаючи можливість перевірити використання системи для виявлення джерела помилок або розбіжностей.

Стандартизація документів, що використовуються для фінансових операцій, таких як рахунки-фактури, заяви на видачу матеріалів, надходження запасів і

звіти про витрати на поїздки, допомагає зберегти послідовність ведення обліку. Використання стандартних форм документів полегшить перегляд минулих записів при пошуку джерела розбіжності в системі. Відсутність стандартизації може призвести до того, що в такому огляді елементи будуть пропущені або неправильно інтерпретовані [2].

Використання системи обліку подвійного запису підвищує надійність, забезпечуючи завжди збалансованість бухгалтерських книг. Розрахунок щоденних або щотижневих балансів може забезпечити регулярне вивчення стану системи, дозволяючи виявляти та досліджувати розбіжності якомога раніше. Періодичні перевірки можуть забезпечити відповідність залишків у системі обліку на рахунках інших суб'єктів господарювання, включаючи банки, постачальників та клієнтів. Наприклад, узгодження банківських операцій включає порівняння залишків грошових коштів і записів та надходжень між системою обліку та виписками банку [4].

Є кілька важливих порад для ведення зрозумілої та чіткої звітності. По-перше, не ускладнювати [3]. Процедури внутрішнього контролю бухгалтерського обліку повинні документувати загальний процес. Немає необхідності документувати кожну деталь кожної дії. Включення дрібниць призводить до занадто довгого та заплутаного облікового документа, що може призвести до помилок. По-друге, використовувати не лише текст. Графіка може ілюструвати потік облікових процесів, вхідні/вихідні дані та важливі процеси або ризики. Використання графіки може поліпшити простоту і зручність та призвести до кращого внутрішнього контролю. По-третє, бути послідовними. Процедури внутрішнього контролю бухгалтерського обліку повинні бути послідовними у форматі та дизайні, а також у використанні мови та термінів. Адже може виникнути проблема узгодженості, якщо одна процедура обліку складається з чотирьох сторінок, а інша становить двадцять п'ять сторінок.

Отже, важливо, щоб власники малого чи великого бізнесу, вживали заходи, які захищають фінансові й управлінські дані їх компаній, відповідно до законів і правил держави. Внутрішній контроль встановлює процес, яким бізнес обробляє грошові надходження та звітування, а також адміністративні та управлінські завдання.

Список використах джерел

1. The Importance of Internal Controlsin Accounting[Електронний ресурс]–2016– Режим доступу до ресурсу: http://www.carrtegra.com/2016/06/importance-internal-controls-accounting/

2. What Are Internal Accounting Controls? [Електронний ресурс] 2017– Режим доступу до ресурсу: https://smallbusiness.chron.com/internal-accounting-controls-3809.html

3. WaystoImproveInternalAccountingControlsandOversightinYourBusiness[Електронний ресурс]–2016– Режим доступу до ресурсу:https://signatureanalytics.com/5-ways-to-improve-internal-controls-and-oversight-in-your-business/

4. What Are Internal Control Accounting Procedures? [Електронний ресурс] 2016– Режим доступу до ресурсу:https://www.bizmanualz.com/tighten-accounting-controls/what-are-accounting-internal-control-procedures

УДК 657

Юрченко Д.С.,
студент ф-ту ЕтаУ, 2 курсу, спец. 076 «Підприємницька діяльність»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана».
Науковий керівник – Гнилицька Л.В. – д.е.н.,
професор кафедри бухгалтерського обліку

СИСТЕМНІ РИЗИКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

В останні роки як у світі, так і в Україні особливої актуальності набувають дослідження, присвячені сутності ризиків системи бухгалтерського обліку, їх класифікації та ідентифікації. У першу чергу це пов’язано з новими вимогами, які висуваються користувачами до показників звітності в контексті підвищення їх достовірності, транспарентності та релевантності. Відтак високий ступінь ризику в професійній діяльності бухгалтера та його відповідальність перед користувачами звітності зумовлює до необхідності уточнення сутності поняття "бухгалтерський ризик" та удосконалення елементів організації бухгалтерського обліку в умовах ризику.

В ході аналізу досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, можна стверджувати, що в бухгалтерському обліку ризики мають суб'єктивний характер, пов'язаний з людським фактором при виконанні професійної діяльності. У зв'язку із цим більш коректним буде поняття "професійний ризик бухгалтера", під яким слід розуміти дії або бездіяльність працівників бухгалтерської служби, які провокують можливу небезпеку викривлення бухгалтерської інформації, яка виникає в процесі безгосподарності і фальсифікації звітності, що призводить до понесення підприємством збитків.

Бухгалтерський ризик являє собою ймовірність невигідного, несприятливого фінансового результату для підприємства внаслідок нечіткого відображення фактів господарської діяльності, невідповідності облікової політики, що застосовується на підприємстві. При цьому основними проявами професійних ризиків бухгалтера є порушення правил ведення обліку, витік конфіденційної інформації, викривлення облікової інформації, порушення професійної етики, несвоєчасне ознайомлення зі змінами в законодавстві, халатне відношення до роботи, нервові перенавантаження та особисті проблеми тощо.

Об’єктом професійного ризику бухгалтера є процес організації та ведення бухгалтерського обліку, який, в свою чергу, включає процес документування господарських операцій, формування облікової політики підприємства, правильне віднесення операцій на конкретні рахунки обліку та проведення розрахунків за операціями.

Суб’єктами професійного ризику бухгалтера є, безпосередньо, обліковий персонал підприємства, в особі головного бухгалтера, його заступника та рядових бухгалтерів, який спричиняє виникнення даного ризик.

За формами прояву професійний ризик бухгалтера можна визначити так:

1) Ризик формування Наказу про облікову політику;

2) Ризик допущення помилок при розробці Положення про бухгалтерську службу;
3) Ризик неналежної організації документопотоку;
4) Ризик вибору форми організації та ведення бухгалтерського обліку;
5) Ризик формування та представлення фінансової звітності.

Ризик формування Наказу про облікову політику пов'язаний з помилками та нечітким формулюванням положень Наказу про облікову політику, що мають двояке трактування однієї і тієї ж самої позиції та створюють підставу для вибору методу обліку, а не суворому дотриманню визначених положень.

Ризик допущення помилок при розробці Положення про бухгалтерську службу пов'язаний з імовірністю збоїв у роботі підприємства, що викликані незабезпеченістю ланки управління необхідною та вчасною інформацією для прийняття рішень, а також нечіткому визначенні у Положенні про бухгалтерську службу прав, обов'язків, відповідальності облікових працівників та їх порядку підпорядкування керівництву та іншим підрозділам.

Ризик неналежної організації документообороту пов'язаний з не розробленістю або недостатньою розробленістю графіку документообороту, неналагодженістю зв'язків між підрозділами, що викликає затримку відображення в обліку господарських операцій, які відбулися.

Ризик вибору форми організації та ведення бухгалтерського обліку пов'язаний з необґрунтованістю вибору форми організації та ведення обліку, що може викликати виникнення додаткових витрат, збільшення ступеня інформаційного ризику та ризику відповідальності перед користувачами бухгалтерської звітності.

Ризик формування та представлення фінансової звітності полягає в недотриманні вимог законодавства щодо розкриття у звітності достовірної інформації про стан та результати діяльності підприємства; може бути пов'язаний з маніпуляцією даних та викривленням інформації, що надається користувачам.

Отже, у сфері бухгалтерського обліку існує велика кількість ризиків, пов'язаних з маніпулюванням бухгалтером різними методами обліку, що, відповідно, може змінювати величину фінансового результату діяльності підприємства. Цей факт призводить до викривлення облікової інформації, що, в свою чергу, накладає відповідальність на бухгалтера перед суспільством. Для зменшення ступеню професійного ризику бухгалтера здійснюють удосконалення елементів організації бухгалтерського обліку, що дає перспективу запобіганню виникнення небажаних негативних наслідків такого ризику або зменшення його впливу на фінансові результати.

Список використаних джерел:

1. *Вигівська І. М. Професійні ризики бухгалтера та їх вплив на організацію бухгалтерського обліку. Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. 2015. С. 9-13.*
2. *Чібісова І.В. Бухгалтерський облік як інструмент управління ризиками на підприємства. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2016. Випуск № 2(56). С. 113-116.*

РОЗДІЛ 4
МОДЕРНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ В КРЕДИТНИХ І БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

УДК 657

Аділов Е.,
студент факультету ОПМ, 4 курсу, спец. «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ БАЛАНСУ БАНКУ

За допомогою бухгалтерського балансу генерується узагальнена і згрупована певним чином інформація. Вона потрібна для отримання достовірних і точних даних про стан і наявність господарських засобів, їх склад і розміщення, а також про джерела їх формування і цільове призначення.

Балансовий метод широко використовується в економічних науках, наприклад, баланс доходів і витрат, касовий план в банку, баланси матеріальних і трудових ресурсів, тощо. При чому використовують балансові узагальнення як статичні так і динамічні.

Слово баланс (лат. Bis – двічі, lans – чаша терезів) означає дві чаші, як символ рівноваги. Загальне і широке його використання розпочинається з 14 ст. в Західній Європі зокрема Італії та Німеччині. Як символ рівноваги ваги зображені на гербі міжнародної спілки бухгалтерів.

Баланс – це метод відображення стану господарських засобів (майна) за їх складом і джерелами утворення у вартісній оцінці на певну дату [1].

У бухгалтерському балансі всі господарські засоби банку та джерела їх формування об'єднані в економічно однорідні групи, які називаються статтями балансу. Статті бухгалтерського балансу поділяють на активні (ті, що розміщені в активі балансу) і пасивні (ті, що розміщені в пасиві балансу). Елементами балансу є активи, зобов'язання та власний капітал банку. Основним правилом побудови балансу є рівність активів сумі зобов'язань та власного капіталу.

Статті активу завжди характеризують господарські засоби. В активі балансу банку розкривається інформація про грошові кошти та їх еквіваленти; кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України; кредити та заборгованість банків; кредити та заборгованість клієнтів; інвестиції в цінні папери; похідні фінансові інструменти; інвестиції в асоційовані і дочірні компанії; інвестиційну нерухомість; дебіторську заборгованість щодо поточного податку на прибуток; відстрочені податкові активи; основні засоби та нематеріальні активи; інші активи; довгострокові активи, призначені для продажу та активи групи вибуття.

Залишки за рахунками нарахованих доходів включаються до розрахунку відповідних статей активів, наприклад, суми нарахованих несплачених клієнтами доходів за кредитами збільшують розрахункову суму статті «Кредити та заборгованість клієнтів».

Залишки за контрактивними рахунками в активах включаються до розрахунку зі знаком «мінус» і зменшують відповідні статті. Наприклад, на суму зносу зменшується стаття «Основні засоби і нематеріальні активи», на суму неамортизованого дисконту зменшується стаття «Інвестиції в цінні папери», на суму сформованих резервів під кредитні ризики зменшується стаття «Кредити та заборгованість клієнтів».

Залишки за рахунками неамортизованої премії за фінансовими активами збільшують розрахункову суму відповідних статей (інвестицій в цінні папери, кредитів, наданих іншим банкам та клієнтам, депозитів, розміщених в інших банках).

До статей активів, врахованих за справедливою вартістю, включаються суми переоцінки (інвестиції в цінні папери).

Статті пасиву завжди характеризують джерела власних і залучених коштів і представлені двома розділами – «Зобов’язання» та «Власний капітал».

За елементом балансу «Зобов'язання» в банках розкривається інформація щодо коштів банків, коштів клієнтів, похідних фінансових зобов’язань, емітованих банком боргових цінних паперів, інших залучених коштів, зобов'язань щодо поточного податку на прибуток, відстрочених податкових зобов'язань, резервів за зобов'язаннями, субординованого боргу, інших зобов'язань, зобов'язань групи вибуття. Розрахунок відповідних статей зобов'язань здійснюється з урахуванням нарахованих несплачених витрат, наприклад, залишок за статтею «Кошти клієнтів» збільшується на суму нарахованих витрат за коштами на вимогу і строковими коштами клієнтів [2].

Суми неамортизованого дисконту зменшують відповідну статтю фінансового зобов'язання. Натомість, суми неамортизованої премії збільшують залишок за відповідною статтею фінансового зобов'язання.

За елементом балансу банку «Власний капітал» розкривається інформація щодо статутного капіталу, емісійних різниць, резервів та інших фондів, резервів переоцінки, нерозподіленого прибутку (непокритого збитку).

Залишки за контрпасивним рахунком обліку викуплених в акціонерів власних акцій включаються до розрахунку з протилежним знаком і зменшують відповідну статтю власного капіталу банку.

Залишки за технічними рахунками в балансі не наводяться.

Баланс банку складається в національній валюті в тисячах гривень.

Отже, бухгалтерський баланс банку – це форма проміжної і річної фінансової звітності установи, яка надає користувачам інформацію про фінансовий стан, визначає склад активів, зобов’язань і власного капіталу, які складаються з окремих статей, його основним правилом є рівність активів і пасивів у грошові оцінці.

Список використаних джерел

1. Облік і аудит в банках [Текст]: Навч. пос. О. Г. Коренєва; Н. Г. Слав'янська; О.В. Карпенко – Університетська книга, Суми, 2015.

2. Про організацію бухгалтерського обліку і звітності в банківських установах України [Електронний ресурс]: положення, затверджене постановою Правління НБУ від 30.12.1998 №566.- Режим доступу:// http://zakon.rada.gov.ua.

УДК 657

Безбах Д. В.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Амбарчян М. С.— к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ДВОЇСТА СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ АМОРТИЗАЦІЇ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року (розд. I НПСБОДС 121).

Загальновідомо, що основні засоби в бюджетних установах відіграють важливу роль у виконанні ними основних завдань та функцій. Залишається багато питань, щодо нарахування зносу та амортизації на основні засоби, що обліковуються на балансі бюджетної установи.

Відповідно до НПСБОДС 121 [2]:

- Знос основних засобів — це сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання;
- Амортизація — це систематичний розподіл вартості необоротних активів, яка амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації);

Методика обліку та економічна сутність зносу необоротних активів державних установ та комерційних підприємств має суттєві відмінності. Специфіка діяльності бюджетної установи не націлена на прибуток за рахунок виробництва та реалізації товарів, а спрямована на задоволення потреб громадян. Тому характерною рисою обліку в бюджетних установах є те, що нарахування зносу на основні засоби не є ціллю формування резерву для їх реконструкції/відновлення/модернізації тощо. Адже, в процесі господарської діяльності бюджетних установ усіх рівнів, не відбувається перенесення обсягів наданих послуг на результати діяльності.

В процесі використання та експлуатації основних засобів бюджетними установами, а також під впливом інших явищ, їх вартість поступово

зменшується. Особливістю бухгалтерського обліку і нарахування зносу в бюджетних установах є те, що вартість основних засобів списується із зменшенням їх первісної вартості. Саме сума нарахованого зносу є основною характеристикою, яка відображає стан основних засобів. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення нарахування та списання амортизації основних засобів подана в таблиці 1.

Таблиця 1

Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку

Типова операція	За дебетом рахунку (субрахунку)	За кредитом рахунку (субрахунку)
Нарахована амортизація основних засобів	8014, 8114 «Амортизація»	1411 «Знос основних засобів»
Відображення результатів уцінки основних засобів, раніше дооцінених, на суму: коригування суми зносу	1411 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»

На комерційних підприємствах, придбані покупцем товари вже містять в собівартості частку нарахованої амортизації. За рахунок цього, на підприємство разом з виручкою від реалізації, надходять кошти в сумі нарахованої амортизації, і виникає можливість створення амортизаційного фонду, за допомогою якого відбувається відтворення необоротних активів.

В бюджетних установах методика обліку амортизації затверджена в НПСБОДС 121 та Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку в державному секторі. В Методичних рекомендаціях пропонують вартість об’єкта основних засобів розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисного використання (експлуатації) шляхом нарахування амортизації на дату балансу і щокварталу діленням річної суми амортизації на 4 (розділ V) [1]. В той час як, НП(С)БО 121 пропонує вартість об’єкта основних засобів розподіляти на систематичній основі протягом строку його корисного використання (експлуатації) шляхом нарахування амортизації на дату балансу, при цьому місячна сума амортизації визначається діленням річної суми амортизації на 12 (розділ IV) [2].

Актуальним залишається питання створення амортизаційних фондів бюджетними установами для відновлення основних засобів. Негативним фактом залишається те, що оновлення основних засобів залежить від фінансування, яке надходить з державного бюджету, а не від фактичної потреби установи. Дані особливості обліку в бюджетних установах були сформовані за рахунок специфіки фінансування бюджетних установ.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору : Наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № v0011201-15.

Дата оновлення: 21.12.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15 (дата звернення: 02.03.2019).

2. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № z1017-10. Дата оновлення: 01.01.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10 (дата звернення: 02.03.2019).

УДК 657

Васюрина В.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Цятковська О.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Основою ринкової економіки є відносини власності, які в системі бухгалтерського обліку виражені категорією “власний капітал”. В той же час основним джерелом, де акумулюється та систематизується необхідна інформація, є бухгалтерський облік. Він відображає процес формування власності, обсяг прав власників, розподіл результатів їх діяльності, тобто інформацію про формування та використання власного капіталу як фінансової основи діяльності установи.

За останні роки проблематика обліку діяльності бюджетних установ досліджувалися у працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема П. Й. Атамаса, Р. Т. Джоги, С. Я. Зубілевич, І. О. Кондратюк, В. Матвєєвої, Л. М. Сінельник, С. В. Свірко, Н. І. Сушко, О. О. Чечуліної, Н. М. Хорунжак та інших [1].

Система бухгалтерського обліку та фінансової звітності у державному секторі є важливим елементом інфраструктури ринкової економіки, оскільки вона надає інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень. Діяльність бюджетних установ принципово відрізняється від діяльності інших суб’єктів господарювання, що в свою, чергу впливає на особливість організації і методику обліку [1].

Принциповою особливістю бюджетних установ є те, що відшкодування ресурсів, затрачених таким суб’єктом господарювання, проводиться не з метою отримання прибутку, а з метою їх відновлення задля здійснення функціональних обов’язків установи, визначених установчими документами. При цьому затрати ресурсів не є передумовою отримання доходу, а засобом здійснення фінансово-господарської діяльності.

Ця особливість накладає відбиток і на тлумачення категорії власного капіталу. Практично кожна економічна теорія дає своє визначення поняттю «капітал», що породжує невизначеність у його трактуванні та суміжних з ним термінів і ще більше ускладнює процес його обліку

У бюджетних установах, власний капітал трактують як частину активів, що забезпечують функціонування та нормальний ритм роботи із здійснення основних функцій. Власний капітал виступає гарантією організації діяльності бюджетних установ.

Згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [6], облік власного капіталу здійснюється із застосуванням 5 класу рахунків "Капітал та фінансовий результат", які мають наступні субрахунки: 5111 "Внесений капітал розпорядникам бюджетних коштів"; 5211 "Капітал у підприємствах у формі акцій"; 5212 "Капітал у підприємствах в іншій формі участі у капіталі"; 5213 "Капітал у у частках (паях)"; 5311 "Дооцінка (уцінка) необоротних активів"; 5312 "Дооцінка (уцінка) інших активів"; 5511 "Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду"; 5512 "Накопичені фінансові результати виконання кошторису";

Власний капітал відображається у першому розділі пасиву балансу бюджетної установи. Власний капітал бюджетної установи з часом змінюється. Результат зміни власного капіталу може проявлятись через його збільшення, зменшення або зміну структури при незмінності розміру.

Збільшення власного капіталу бюджетної установи може відбуватись в результаті [5]: безоплатного отримання активів; дооцінки активів; оприбуткування надлишків активів, виявлених під час інвентаризації; збільшення фінансового результату виконання кошторису звітного періоду.

Зменшення власного капіталу бюджетної установи можливо в наступних випадках [5]: зменшення внесеного капіталу; перевищення суми уцінок над сумою дооцінок активів; безоплатної передачі активів; списання нестач активів виявлених під час інвентаризації; при отриманні в кінці року від'ємного фінансового результату виконання кошторису (перевищення дебетового обороту за субрахунком 5511 "Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду " над кредитовим за цим же субрахунком).

В обліку існує декілька завдань щодо власного капіталу бюджетних установ: контроль за формуванням фондів за джерелами утворення і їх зменшення за напрямками і причинами; визначення результатів виконання кошторисів за бюджетний рік; забезпечення користувачів різних рівнів управління інформацією про власний капітал.

Отже, власний капітал установ державного сектору є важливим елементом, що свідчить про незалежність та забезпеченість установи. Структура власного капіталу досить різноманітна, але є важливою для контролю за цільовим спрямуванням коштів.

Список використаних джерел

1. Ларікова Т. В. Особливості обліку та автоматизації власного капіталу в державному секторі / Т. В. Ларікова. // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2016. – С. 225–229.

2. Мельник Н. Г. Власний капітал бюджетних установ: особливості облікового відображення / Н. Г. Мельник, С. В. Сисюк. // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – №6. – С. 314–318.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rada.gov.ua.

4. Облік власного капіталу [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали - онлайн – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/16110722/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/oblik_vlasnogo_kapitalu.

5. Облік у бюджетних установах : Навчальний посібник. / за ред. Леня В.С. — Чернігів: Десна Поліграф, 2016. — 560 с.

6. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14.

УДК 657

Геворгян А. Б.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Цятковська О.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ СОЦІАЛЬНИХ СТИПЕНДІЙ В УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Відповідно до чинного законодавства стипендія – це грошове забезпечення, що регулярно надається особам, які навчаються у середніх, спеціальних та вищих навчальних закладах, а також аспірантам та докторантам, за умови успішного навчання.

Одним із видів стипендії в Україні є соціальна стипендія. Соціальна стипендія – це соціальне забезпечення, який призначається студентам і курсантам, які потребують соціального захисту та за підсумками навчання не одержують академічну стипендію. Соціальні стипендії виплачуються студентам (курсантам) ЗВО, які навчаються на денній формі навчання за державним (регіональним) замовленням. Соціальна стипендія призначається за результатами семестрового контролю починаючи з місяця звернення за її наданням та виплачується щомісяця. Також, якщо студент (курсант) має право на призначення соціальної стипендії одночасно за кількома підставами, соціальна стипендія виплачується відповідно до однієї з підстав за вибором студента (курсанта).

Право на отримання такої стипендії мають особи: позбавлені батьківського піклування, а також студенти, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків; ті, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; діти шахтарів, що мають стаж підземної роботи не менш як 15 років або загинули внаслідок нещасного випадку на виробництві чи стали інвалідами I або II групи; діти осіб, визнаних учасниками бойових дій; діти, зареєстровані як внутрішньо переміщені особи; дітей-інвалідів та осіб з інвалідністю I-III групи; студенти, що мають сім'ї з дітьми; студентів (курсантів) із

малозабезпечених сімей, які отримують допомогу відповідно до законодавства) [2].

Соціальна стипендія є одним із видів соціального забезпечення для незахищених верств населення. Саме тому держава надає додаткові соціальні гарантії студентам у вигляді соціальної стипендії. Також існує додаткова соціальна стипендія, яка призначається особам, що мають право одночасно отримувати академічну та соціальну стипендії. Таке право мають: студенти і курсанти із числа дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківської опіки; студенти і курсанти з малозабезпечених сімей; студенти - інваліди з дитинства та інваліди 1-3 групи; глухі та сліпі учні та студенти; учні, студенти і курсанти з числа військово-службовців, які прирівняні до інвалідів війни, а також ті, хто входив у склад військових формувань направлених за рішенням державних органів для виконання миротворчих місій чи в відрядження за кордон, де велись бойові дії.

Відповідно до Порядку №1015 соціальні стипендії виплачуються через органи Міністерства соціальної політики. Для кожної з цієї групи осіб, існує спеціальний перелік документів, які необхідно надати для отримання соціальної стипендії. Крім того, залежно від категорії осіб, визначається розмір соціальної стипендії.

Розміри соціальних стипендій, що виплачуються студентам ЗВО у 2019 році: студенти (курсанти) ВНЗ I–II рівня акредитації отримують 890 грн.; студенти (курсанти) ВНЗ III–IV рівня акредитації – 1 180 грн.; студенти (курсанти) ВНЗ I–IV рівня акредитації із числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також студенти (курсанти) закладу, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, – 2 360 грн.

Соціальні стипендії Верховної Ради виплачуються: студентам ВНЗ I–II рівнів акредитації – 750 грн.; студентам ВНЗ III–IV рівнів акредитації – 900 грн.

Таблиця 1

Відображення на субрахунках бухгалтерського обліку господарських операцій щодо нарахування соціальних стипендій

№ з/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	№ МО	Бух. облік	
				Дт	Кт
1	Нараховано студенту соціальну стипендію	Відомість типової форми № П-7	5	6414	6512
2	Утримано із стипендії профспілкові внески			6512	6516
3	Отримано закладом державні кошти від органів соціального захисту населення для виплати соціальних стипендій	Виписка з реєстраційного рахунка	3	2314	6414
4	Перераховано стипендію на картковий рахунок студента		3, 5	6512	2314
5	Перераховано утримані профспілкові внески		3, 5	6516	2314

У статті розглянуто особливості нарахування соціальних стипендій та специфіка їх обліку. Вказано, за які умови студент (курсант) може отримати соціальну стипендію. Детально розписано, які особи мають право на отримання соціальної стипендії та додаткової соціальної стипендії, тобто, ті особи, які мають право одночасно отримувати академічну та соціальну стипендії.

Зазначенні розміри соціальних стипендій, що виплачуються студентам ЗВО у 2019 році, залежно від категорій осіб. Також, на прикладі, можна побачити, на яких субрахунках бухгалтерського обліку господарських операцій відображається нарахування соціальних стипендій.

Список використаних джерел

1. Сухецька Т. «Соціальні стипендії: розміри та підстави для призначення». Журнал «Оплата праці та стипендії». № 48 (720), 26 листопада 2018 р. Режим доступу: https://balance.ua/files/global/2018-Budget-48-p56-59-UA.pdf

2. Постанова КМУ від грудня 2016 р. №1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2016-%D0%BF

3. Постанова КМУ від 17 червня 2015 р. № 423. «Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF

УДК: 657:061

Дем'янець Д.О
студентка ф-ту ЕУ, 2 курсу, спец. 071 «Облік та оподаткування»
ДВНЗ «СНУ імені Лесі Українки»,
Науковий керівник – Кулинич М.Б. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку та аудиту

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

На даний час в Україні провадиться активне реформування бухгалтерського обліку, спрямоване на розвиток і вдосконалення механізмів управління фінансами на державному і місцевому рівнях, в якому переважатиме прозорість і підзвітність.

Вагомими науковими дослідженнями, в яких вивчається це питання, є праці таких вчених як Бондар М. І., Гізатуліна Л. В., Джога Р. Т., Єфіменко Т. І., Жук В. В., Задорожній З. В., Калюга Є. В., Канцуров О. О., Кіндрацька Л. М., Кондратюк І. О., Кондрашова Т. М., Коцупатрий М. М., Кузьмінський Ю. А., Левицька Л. Г., Ловінська Л. Г. та інших.

Актуальність даної тематики, полягає у визначення суті та ризиків модернізації системи бухгалтерського обліку та звітності в державному секторі.

Для ефективного контролю над цільовим використанням бюджетних коштів, і своєчасного та достовірного інформування про результати виконання бюджетів Міністерством фінансів України був розроблений проект модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2018-2025 роки.

Ключовим моментом даного проекту є:

1) **удосконалення нормативно-правової бази з бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Тобто, міжнародні стандарти** фінансової звітності

буде перекладено українською мовою, для подальшого впровадження в національні стандарти;

2) **удосконалення системи бухгалтерського обліку, а саме** адаптація інформаційно-аналітичної системи Казначейства для застосування плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі в контексті підготовки інформації про виконання бюджетів. Також, планується проведення аналізу можливості відображення операцій із виконання бюджетів за методом нарахувань у бухгалтерському обліку;

3) **підвищення прозорості та якості в фінансовій звітності.** Буде запроваджено застосування повного пакету національних стандартів і плану рахунків обліку в державному секторі, і забезпечення внутрішнього контролю та публікації річних звітів;

4) **підвищення кваліфікації представників бухгалтерських служб і вдосконалення системи їх підготовки.** Планується розробка електронної платформи для дистанційного навчання та запровадження нової моделі організації бухгалтерських служб;

5) **створення інформаційно-аналітичної системи бухгалтерського обліку.**

Існуючий програмний продукт Казначейства планується модернізувати і, разом з тим, створити уніфіковану програму для ведення обліку бюджетними установами. Програма має бути інтегрованою в облікову систему Казначейства, а також в систему подання електронної звітності [1].

Але також є певні ризики, що можуть перешкодити реалізації цього проекту, а саме:

1) недостатність фінансових ресурсів, для модернізації програмного забезпечення органів Казначейства;

2) відсутність належних ІТ-технологій та обмеженість інвестицій;

3) труднощі з залученням достатнього обсягу інвестицій в розвиток інформаційних технологій;

4) недостатній рівень професійної кваліфікації працівників бухгалтерських служб [1].

Тому діяльність відповідних органів, має бути спрямована на їх усунення, оскільки модернізація бухгалтерського обліку дозволить удосконалити управління державними фінансами, стратегічним бюджетним плануванням і системою контролю за виконанням бюджету, підвищиться статус керівників бухгалтерських служб, а інформації про фінансові операції стане більш відкритою і доступною.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2018 р. № 437-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/437-2018-%D1%80

УДК 657

Дмитренко Д. А.,
студент факультету ОПМ, 4 курсу, спец. «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н., професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

КЛАСИФІКАЦІЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У ПЛАНІ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БАНКІВ УКРАЇНИ

Основним елементом поповнення капіталу банку є прибуток, що визначається як сума отриманих доходів за вирахуванням витрат. Адекватність бухгалтерського (фінансового) обліку доходів і витрат банку забезпечує достовірність його фінансової звітності. Синтетичний облік доходів і витрат банку ведеться відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Тому важливо провести аналіз найбільш суттєвих змін в новому Плані рахунків порівняно з попереднім щодо класифікації доходів і витрат банку.

У Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України (відповідно) за 6 і 7 класами представлені такі види доходів (витрат) [1]:

- Процентні доходи і витрати (розділи 60, 61, 70, 71);
- Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу (розділ 62);
- Інші операційні доходи і витрати (розділи 63, 73);
- Інші доходи (розділ 64);
- Загальні адміністративні витрати (розділ 74);
- Комісійні доходи і витрати (розділи 65, 75);
- Повернення списаних активів (розділ 67);
- Відрахування в резерви (розділ 77);
- Податок на прибуток (розділ 79).

Процентні доходи і витрати (розділи 60, 61, 70, 71 Плану рахунків) - операційні доходи і витрати, отримані (сплачені) банком за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані банку (залучені банком), суми яких обчислюються пропорційно часу із застосуванням ефективної ставки відсотка.

Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу (розділ 62) у Плані рахунків розкривається за трьома групами: результат від переоцінки (620), результат від операцій купівлі-продажу (621) і результат від операцій з фінансовими активами та фінансовими зобов'язаннями (622).

Інші операційні доходи і витрати (розділи 63, 73) представлені в Плані рахунків такими групами: 630 «Дохід у вигляді дивідендів», 632 «Дохід від модифікації фінансових активів», 633 «Дохід від модифікації фінансових зобов'язань», 634 «Дохід від припинення визнання фінансових активів», 635 «Дохід від припинення визнання фінансових зобов'язань», 638 «Інші операційні доходи за операціями з філіями банку», 639 «Інші операційні доходи», 730 «Витрати на телекомунікації», 731 «Витрати від інвестицій в асоційовані і

дочірні компанії», 732 «Витрати від модифікації фінансових активів», 733 «Витрати від модифікації фінансових зобов’язань», 734 «Витрати від припинення визнання фінансових активів», 735 «Витрати від припинення визнання фінансових зобов’язань», 738 «Інші операційні витрати за операціями з філіями банку», 739 «Інші операційні витрати».

Розділ 64 «Інші доходи» призначений для обліку позитивного результату від вибуття нематеріальних активів і основних засобів та інших доходів.

Розділ 74 «Загальні адміністративні витрати» призначений для обліку операційних витрат, пов'язаних із забезпеченням діяльності банків, зокрема, на утримання персоналу, на утримання та експлуатацію необоротних активів, сплата податків та інших обов'язкових платежів, крім податку на прибуток та інші витрати, спрямовані на обслуговування та управління банком.

Комісійні доходи і витрати (розділи 65 і 75) - операційні доходи і витрати за наданими (отриманими) послугами, сума яких обчислюється пропорційно сумі активу або зобов'язання чи є фіксованою.

На рахунках обліку доходів від повернення раніше списаних активів (розділ 67 «Повернення списаних активів») обліковуються суми погашеної заборгованості, визнаної банком безнадійною у минулих роках.

Відрахування в резерви (розділ 77) - це витрати на покриття можливих збитків від зменшення корисності активів банку та списання безнадійних активів.

Податок на прибуток банку класифікується як витрати і обліковується за однойменним рахунком 7900.

Отже, можна виділити такі важливі зміни в класифікації доходів і витрат у новому Плані рахунків порівняно з попереднім [1, 2]: 60 і 61 розділи мають спільну назву «Процентні доходи», 70 і 71 розділи називаються «Процентні витрати»; комісійні доходи і в новому Плані рахунків визнаються за рахунками 65 і 75 розділів; розширено номенклатуру груп і рахунків розділів 62 «Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу», 63 «Інші операційні доходи» і 73 «Інші операційні доходи (витрати)».

Список використаних джерел

1. План рахунків бухгалтерського обліку банків України / Постанова Правління НБУ від 11.09.2017 за № 89. URL : http:// rada.gov.ua (дата звернення: 15.04.2019).

2. План рахунків бухгалтерського обліку банків України / Постанова Правління НБУ від 17.06.2004 за № 280. URL : http:// rada.gov.ua (дата звернення: 15.04.2019).

УДК 657

Загоровська І. П.,
студентка ФОтаПМ, 6 курсу, спец. 071 «Облік, аудит та оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОПЕРАЦІЇ З ГОТІВКОВИМИ КОШТАМИ ЯК ОБ'ЄКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКУ

Бухгалтерський облік у банківських організаціях - це особлива сфера бухгалтерської професії в силу специфіки банківської діяльності та системи його регулювання. У всіх країнах, а в Україні особливо, бухгалтерський облік в банках досить складний і важкий для вивчення. Основним об'єктом бухгалтерського обліку в комерційних банках є фінансові активи та фінансові зобов'язання, методологія бухгалтерського обліку яких вельми не проста і до того ж не до кінця відпрацьована.

Правила ведення бухгалтерського обліку в кредитних організаціях, розташованих на території України, затверджені НБУ, є обов'язковими для всіх комерційних банків та включають новації, запропоновані Міжнародними стандартами фінансової звітності.

З розгляду процесу історичного розвитку обміну витікає, що гроші є специфічним товаром, що має властивість обмінюватися на будь-які інші товари чи послуги, що вироблені у державі, тобто є загальним еквівалентом.

До особливостей грошей як загального товару належать:

- в них розв'язана суперечність між споживною та міновою вартістю;
- гроші безпосередньо виступають втіленням абстрактної суспільної праці, праці взагалі;
- будучи безпосереднім втіленням абстрактної суспільно-необхідної праці, вони є явищем суспільним.

Стабільність вартостей грошей – базова характеристика, котра полягає у збереженні рівня купівельної спроможності, оскільки гроші, що знецінюються, не можуть ефективно виконувати функції, особливо функції засобу обігу і нагромадження вартості;

- якісна однорідність грошей – наявні в обороті форми грошей мають бути взаємозамінними;
- економічна подільність – розподіл грошової купюри великого номіналу на грошові знаки меншого номіналу для швидкого здійснення платежів;
- довговічність – здатність зберігати свої фізичні властивості;
- пізнаваність – гроші мають бути легко пізнаваними за характерними ознаками і важкими для підробки;

- висока портативність - здатність містити у невеликій кількості товару чималу кількість уречевленої праці, що пов'язана із здатністю легко змінювати зовнішній вигляд та приймати зручну форму.

У цьому полягає сутність грошей, яка виявляється у ряді функцій. Функція грошей проявляється як певна дія або «робота» грошей щодо обслуговування руху вартості в процесі суспільного відтворення.

До основних завдань комерційних банків в організації готівкового обігу належать:

- забезпечення своєчасної видачі готівки підприємствам і підприємцям для оплати праці, пенсій, допомоги та для інших цілей;
- повне та своєчасне забезпечення потреб економіки в готівкових коштах;
- сприяння скороченню використання готівки в розрахунках за товари і послуги упровадженням прогресивних форм безготівкових розрахунків;
- створення умов для залучення готівки до кас банків.

Готівкові гроші від клієнтів приймаються поаркушним, поштучним перерахунком. При прийомі готівки від організації квитанція з проставленим відбитком штампа каси видається організації для підтвердження прийому готівки, ордер передається бухгалтерському працівникові. На підтвердження прийому готівки від фізичної особи для зарахування на рахунок по вкладу за договором банківського вкладу бухгалтерським працівником проводиться запис в ощадній книжці, яка завіряється підписами бухгалтерського та касового працівників [1].

Однією з головних проблем при проведенні касових операцій є проблема підробки грошових коштів. Вкидання в грошовий обіг підроблених грошових знаків, які не відповідають встановленим зразкам, завдає значної шкоди всім учасникам економічного процесу і стану економіки в цілому.

Касові операції завжди супроводжуються помилками і порушеннями регламентів з боку персоналу. Їх недопущенню сприяє: запобігання випадкових помилок і порушень; проведення заходів щодо виявлення навмисних порушень. Якість роботи службовця залежить від безлічі факторів: його психологічного, емоційного і фізичного стану. Людський фактор завжди має місце, але в сфері касових операцій такі помилки особливо помітні, і можуть спричинити за собою серйозні наслідки (штраф банку, матеріальну відповідальність працівника і багато іншого). Тому важливо максимально знизити ймовірність випадкових помилок. Для цього необхідно контролювати наявність необхідних професійних знань у співробітника і чітке застосування їх в роботі. З цією метою потрібно здійснювати контроль за роботою співробітників.

Список використаних джерел

1. *Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні : затверджено постановою Правління Національного банку від 01.06.2011 № 174. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/document/download?docId=63258239.*

УДК 657.2

Іванова Л. С.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Амбарчян В. С.- к.е.н,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ДОХОДІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Основним завданням бухгалтерського обліку у процесі діяльності бюджетної установи є забезпечення повного, точного та своєчасного відображення усіх господарських операцій, включно з формуванням доходів і видатків. Саме контроль за надходженням державних коштів, за їх цільовим використанням відповідно до кошторису лежить в основі бюджетного обліку та забезпечує майбутнє результативне функціонування.

Поняття доходів в бюджетних установах має дещо відмінне значення в порівнянні з його тлумаченням в підприємницькій діяльності. Це легко пояснюється існуванням значних розбіжностей в умовах їхнього функціонування. Визначення доходу присутнє у Концептуальній основі фінансової звітності у значенні збільшення активів або зменшення зобов’язань, що призводять до збільшення власного капіталу, крім випадків пов’язаних із внесками учасників [1].

Якщо розглядати НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності», то доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власника) [2]. Але, згідно з МСБОДС 9 «Дохід від обмінних операцій» дохід визначено як валове надходження економічних вигод або потенціалу корисності протягом звітного періоду, коли чисті активи зростають у результаті цього надходження, а не в результаті внесків власників [3].

Таким чином, у національних стандартах обліку в державному секторі визначення доходу більш схоже на визначення, яке застосовують суб’єкти підприємницької діяльності.

Відповідно до Бюджетного кодексу України доходи установ бюджетної сфери в Україні поділяють на доходи загального та спеціального фондів. Єдиним джерелом доходів загального фонду є асигнування з державного бюджету та місцевих бюджетів, якими визначаються бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування [4].

До доходів спеціального фонду належать власні надходження суб’єктів державного сектору й інші надходження спеціального фонду. Згідно зі ст.13 Бюджетного кодексу України власні надходження бюджетних установ поділяються на такі групи: перша група - надходження від плати за послуги, що

надаються бюджетними установами згідно із законодавством; друга група - інші джерела власних надходжень бюджетних установ [4, ст. 13].

У складі першої групи виділяються ще декілька підгруп. Зокрема, 1 та 2 підгрупи визначаються як плата за послуги, що надаються згідно з основною та додатковою діяльністю, а підгрупи 3 та 4 – як плата за оренду та реалізацію майна.

Друга група також поділяється на підгрупи: 1) благодійні внески, гранти та дарунки; 2) кошти, що отримують бюджетні установи для виконання різних цільових заходів; 3) кошти, що отримують вищі та професійно-технічні навчальні заклади від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг.

Водночас, розглянувши НП(С)БОДС 124 «Доходи», можна знайти зовсім іншу класифікацію, за якою доходи виникають від обмінних та необмінних операцій. Таке розмежування відповідає Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку у державному секторі, а саме рекомендаціям МСБОДС 9 «Дохід від операцій обміну» та МСБОДС 23 «Дохід від необмінних операцій (податки та трансферти)».

До складу обмінних операцій належать бюджетні асигнування, доходи від надання послуг чи виконання робіт, доходи від продажу, доходи від відсотків, роялті, дивідендів.

Доходи від необмінних операцій містять податкові надходження, неподаткові надходження, трансферти та кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів, надходження до державних цільових фондів, зобов’язання, що не потребують погашення.

Для обліку доходів призначені рахунки 7 класу Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Рахунок 70 «Доходи за бюджетними асигнуваннями» призначено для обліку й узагальнення інформації про доходи загального фонду. Для обліку доходів спеціального фонду Планом рахунків передбачено рахунки: 71 «Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)», 72 «Доходи від продажу активів», 73 «Фінансові доходи», 74 «Інші доходи за обмінними операціями», 75 «Доходи за необмінними операціями», 76 «Умовні доходи».

Список використаних джерел

1. Conceptual framework for financial reporting [Електронний ресурс]. – Рада з Міжнародних стандартів фінансової звітності. – Лондон, 2018. – 101 с. – Режим доступу: https://www.ifrs.org.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]: Затв. наказом Міністерства фінансів України № 1541 від 28.12.2009. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10.

3. International public sector accounting standard 9 «Revenue from Exchange Transactions» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ipsasb.org.

4. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page.

УДК 657

Козинець А. О., Шапошниченко Т. А.
Студенти ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071«Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Амбарчян В. С. – к. е. н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Облік праці та заробітної плати є одним із найважливіших у системі обліку в бюджетних установах, який ведеться в обов'язковому порядку.

Основним нормативно-правовим актом, що визначає сутність та принципи оплати праці в Україні є Закон України «Про оплату праці» [1].

Нарахування заробітної плати працівникам бюджетної установи є розрахунком заробітку за місяць з урахуванням посадового окладу, різних доплат і надбавок, премій, допомоги, оплати відпусток за мінусом відрахувань.

Фінансування витрат на оплату праці працівників бюджетних установ здійснюється у межах асигнувань, передбачених кошторисом доходів та витрат на визначені цілі. Планування витрат на оплату праці при складанні кошторису здійснюється відповідно до Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторису бюджетних установ [2].

Основною формою оплати праці в бюджетних установах є почасова, яка має два різновиди: штатно-окладну і погодинну системи оплати. Штатно-окладна система оплати праці передбачає встановлення кожному працівникові місячного окладу відповідно до посади, яку він обіймає.

Відповідно до НП(С)БОДС 132 «Виплати працівникам» до поточних виплат працівникам включають: заробітну плату за окладами та тарифами, інші нарахування з оплати праці, виплати за невідпрацьований час, премії та інші заохочувальні виплати, що підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців по закінченні періоду, у якому працівники виконують відповідну роботу.

Інші виплати працівникам, зокрема матеріальна допомога, визнаються зобов'язанням у звітному періоді, якщо робота, виконана працівниками у цьому періоді, дає їм право на отримання таких виплат [3].

Заробітна плата бюджетних установ обов'язково виплачується два рази на місяць: аванс за першу половину місяця та фактичний місячний заробіток з вирахуванням суми авансу та відрахувань.

Розмір авансу, суми заробітку за другу половину місяця та відрахування із заробітної плати відображаються в розрахунково-платіжній відомості працівника, яка містить такі реквізити: табельний номер, прізвище, ім'я та по батькові працівника, сума авансу, розписка про отримання [4]. Підставою для складання розрахунково-платіжної відомості є відповідні документи: накази, табелі обліку відпрацьованого часу, наряди, виконавчі листки, листки непрацездатності.

Для обліку заробітної плати в бюджетних установах у Плані рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі передбачено пасивний субрахунок 6511 «Розрахунки із заробітної плати». За кредитом цього субрахунку відображаються нараховані суми, а за дебетом — відрахування, виплати, суми депонованої зарплати. Суми нарахованої заробітної плати є фактичними видатками бюджетної установи за кодом економічної класифікації видатків 2111 і обліковуються за дебетом рахунків 8011, 8111 і 82 залежно від того, яким працівникам і за рахунок яких коштів проводяться нарахування. Кредитується при цьому субрахунок 6511.

Із заробітної плати працюючих можуть відраховуватись тільки дозволені законом утримання та нарахування: нарахування згідно лікарняного листка, нарахування у пенсійний фонд, утримання ПДФО (18%), утримання військового збору (1,5%), утримання за виконавчими листами, утримання боргів по заробітній платі, а також інші утримання та нарахування. Усі бюджетні установи є платниками єдиного соціального внеску в розмірі 22% [3].

Бухгалтерські записи та суми нарахованої заробітної плати і відрахування з неї на підставі розрахункових відомостей відображають у меморіальному ордері № 5 «Зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій». Суми виданої з каси заробітної плати відображають у меморіальному ордері № 1 «Накопичувальна відомість за касовими операціями» за кредитом субрахунку 2211, а перераховані за призначенням відрахування із заробітної плати — у меморіальних ордерах № 2 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)» та № 3 «Накопичувальна відомість руху грошових коштів спеціального фонду на рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби України (банках)».

Отже, для забезпечення правильності та своєчасності нарахування та виплат заробітної плати, обліковий персонал бюджетної установи зобов'язаний забезпечувати ефективну організацію обліку особового складу та його робочого часу, нарахування заробітної плати, дотримання законодавства про оплату праці, проведення точних та своєчасних розрахунків з оплати праці.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995р. №108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua.

2. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» № 228 від 28.03.2002. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

3. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 «Виплати працівникам»: Затв. наказом Міністерства фінансів України №1798 від 29.12.2011р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

4. Наказ Держкомстату «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» №489 від 05.12.2008р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua.

УДК 657

Коляда О. Р., Раковська А. А.
студентки ф-ту фінансів, 3 курсу,
спец. 6Ф02 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ісай О.В. — к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

В умовах сучасності спостерігається високий рівень конкуренції між банками, який спричинений постійною зміною банківського середовища, які, в свою чергу, виникають через фінансові інновації, дерегуляцію, глобалізацію, технологічні розробки тощо. Вітчизняний ринок банківських послуг диктує нові правила щодо діяльності банківських установ, які в свою чергу змушені удосконалювати методи та інструменти управління для забезпечення ефективності, дохідності банківських операцій, конкурентоспроможності своїх послуг, підвищення якості обслуговування клієнтів, розвиток та функціонування банку загалом в довгостроковій перспективі. Досягнення оперативних та стратегічних цілей банківської установи можливе, на нашу думку, шляхом впровадження системи управлінського обліку. Управлінський облік дає змогу оперативно отримати інформацію про стан та результати діяльності банку для планування, контролювання, аналізування та прийняття управлінських рішень щодо банківської установи загалом так і окремих структурних підрозділів (відділів, філій, відділень банку, пунктів обміну).

Управлінський облік спрямований на вирішення внутрішніх проблем банку, які пов'язані з підвищенням ефективності щодо центрів відповідальності, сегментів діяльності та інших завдань.

Служба управлінського обліку має забезпечити звірку даних управлінської звітності з відповідними даними бухгалтерського обліку та регулярне подання управлінської звітності [1].

Формування управлінської звітності потребує більш докладної інформації, ніж та, що подається у фінансовій звітності згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України. У банку може виникнути потреба в розширенні внутрішнього плану рахунків з метою деталізації обліку доходів і витрат, резервів, активів та зобов’язань за об’єктами управління.

Основними етапами організації управлінського обліку у банківських установах можна виділити наступні: визначення мети, принципів, функцій, завдань, об’єктів системи управлінського обліку в банку; визначення складу, термінів подання інформації, необхідної для обґрунтованого прийняття управлінських рішень; збирання управлінської інформації та затвердження порядку документообігу; затвердження облікової політки управлінського обліку в банку; призначення осіб, відповідальних за формування і подання управлінської інформації і внутрішньої управлінської звітності; розробляння і

затвердження форм внутрішньої управлінської звітності; визначення центрів відповідальності банківської установи [3, с. 24].

Окрім основних етапів організації управлінського обліку, для функціонування системи управлінського обліку важливим і необхідним є також визначення основних груп інформації в залежності від управлінської ланки (стратегічна, тактична, оперативна), а також основних вимог щодо цієї інформації (суттєвість, своєчасність, релевантність, диференційованість, економічність, варіативність, доступність форми і змісту тощо). Дотримання основних вимог щодо інформації, яка формується в системі управлінського обліку дасть змогу керівникам і менеджерам банку прийняти обґрунтовані управлінські рішення.

Варто зазначити, що основною метою управлінського обліку банку є формування інформаційного забезпечення для ефективного управління. Тому, основними напрямами, за якими банківська установа може покращити своє фінансове становище, шляхом впровадження системи управлінського обліку, можна виділити наступні: аналіз банківської діяльності, який дасть змогу підвищити рівень рентабельності та здійснити оцінку ймовірних ризиків; управління за центрами відповідальності: витратами, доходами, фінансовими результатами, інвестиціями, банківським капіталом тощо; управління кредитами, наданими клієнтам; управління інвестиційним портфелем тощо.

Організація управлінського обліку суттєво позначається на ефективності управління загалом. Слід зауважити, що ефективно регулювати господарський процес на основі даних управлінського обліку можна лише в тому разі, якщо відповідна інформація надається своєчасно [4]. Дієвість управлінського обліку забезпечується орієнтацією на контролювання поточної діяльності банку, планування його майбутньої стратегії і напрямів ведення бізнесу, оптимізацію використання ресурсів, зменшення суб’єктивізму в процесі прийняття рішень.

Список використаних джерел

1. *Московчук І. О. Управлінський облік: сутність та роль в діяльності комерційних банків // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/En/O_FN/2008_5_2/zbirnuk_O_FN*

2. Корпанюк Т.М. Особливості ведення управлінського обліку в комерційних банках України / Т.М. Корпанюк // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики, 2017. – No 4. – С. 152-157.

3. Партин Г.О. Управлінський облік: підручник / Г.О. Партин, А.Г. Загородній, А.І. Ясінська, Т.І. Воскресенська. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. – 340 с.

4. 1. Ільченко Л.Б. Місце управлінського обліку в системі управління підприємством / Ільченко Л.Б. // Економічний простір: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА. – 2008. – №13. – С. 202-207.

УДК 657

Литвин А. Є.,
студентка ОПМ, 4 курсу, спец. «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О. Е. – к.е.н., професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ПЛАНУ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ БАНКІВ УКРАЇНИ

План рахунків фінансових банківських установ — це систематизований перелік рахунків фінансового обліку, використовуваний для реєстрації господарських операцій. Він є складовою частиною національної системи бухгалтерського обліку, а отже, служить для відображення бухгалтерської інформації.

План рахунків, розроблений відповідно до загальновживаних у міжнародній практиці принципів та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, є обов'язковим для використання всіма банківськими установами України. На рахунках відображаються операції, визначені чинним законодавством та нормативними актами Національного банку України. Облік доходів і витрат з метою оподаткування ведеться за окремими схемами, що рекомендуються НБУ та вибираються банками України самостійно згідно із Податковим кодексом України. Інформація, що відображається на рахунках бухгалтерського обліку, має бути докладною та зрозумілою для користувачів — керівництва банку, міжнародних фінансових організацій, контролюючих органів.

У процесі підготовки плану рахунків було враховано ту обставину, що Національний банк України та решта банків виконують неоднакові операції. Більше того, Національний банк України здійснює контроль та нагляд за діяльністю інших банків та розробляє методологію обліку. Так, постановою Правління Національного банку України від 11 вересня 2017 року № 89 було затверджено оновлений план рахунків бухгалтерського обліку банків України та окремий план рахунків бухгалтерського обліку в Національному банку України.

План рахунків поділяється на чотири категорії та дев'ять класів:

1. Перша категорія — балансові рахунки, які об'єднано в п'ять класів: Клас 1. Казначейські та міжбанківські операції.; Клас 2. Операції з клієнтами.; Клас 3. Операції з цінними паперами та інші активи й зобов'язання.; Клас 4. Фінансові та капітальні інвестиції. Клас 5. Капітал банку.
2. Друга категорія — рахунки доходів та витрат.: Клас 6. Доходи; Клас 7. Витрати.
3. Третя категорія — рахунки управлінського обліку: Клас 8. Управлінський облік.
4. Четверта категорія — позабалансові рахунки.: Клас 9. Позабалансові рахунки.

Особливості цього плану рахунків такі: мультивалютність; визнання наявності управлінського обліку; подвійний запис на позабалансових рахунках.

Банківський фінансовий облік не обмежується цифровою інформацією щодо відносин з клієнтами, а є складною та чітко визначеною інформаційною системою, котра задовольняє потреби багатьох груп споживачів, які мають безпосередні прямі або непрямі стосунки з банком. З огляду на це передбачено нові вимоги до аналітичних рахунків. Отже, особливістю плану рахунків є те, що він ефективно працюватиме на створення бази економічних показників лише разом з аналітичним обліком. По суті, аналітичні рахунки невіддільні від тих, що їх зазначено в плані рахунків (балансові, доходів і витрат).

План рахунків забезпечує мультивалютний облік операцій: операції в іноземній валюті відображаються на тих самих рахунках, що й операції в гривнях, згідно з їхнім економічним змістом.

Зв'язок між операціями в іноземній та вітчизняній валюті забезпечують технічні рахунки: рахунок валютних позицій та рахунок еквівалента валютних позицій.

За загальним правилом балансу банку валютні активи обліковуються в активі балансу, а валютні зобов'язання — у пасиві. Після кожної зміни валютного курсу вони підлягають переобліку. Переобліковуються також суми в іноземній валюті, що враховані на позабалансових рахунках.

Рішення щодо мультивалютності плану рахунків має такі підстави: банківські операції в різних валютах за змістом цілком аналогічні тим, розрахунок за якими проводиться в гривнях; валюта операції може бути одним із параметрів аналітичного рахунка.

Позабалансові операції відображаються в обліку за системою подвійного запису, що забезпечується спеціальними контррахунками.

Отже, банк як суб'єкт господарської діяльності має працювати за принципом самокерованої установи.

Список використаних джерел

1. Кіндрацька Л.М., Свірко С.В., Кузьмінська О.Е. Стандартизація бухгалтерського обліку в банківських та бюджетних установах України [Електронний ресурс] : М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - Електрон. текстові дані. - Київ : КНЕУ, 2015.

2. Облік і аудит в банках [Текст]: Навч. пос. О. Г. Коренєва; Н. Г. Слав'янська; О.В. Карпенко – Університетська книга, Суми, 2015.

3. Про організацію бухгалтерського обліку і звітності в банківських установах України [Електронний ресурс]: положення, затверджене постановою Правління НБУ від 30.12.1998 №566.- Режим доступу:// http://zakon.rada.gov.ua

4. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджений Постановою Правління НБУ від 11 вересня 2017 року № 89. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:// http://zakon.rada.gov.ua

УДК 657

Марченко О. М.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Амбарчян В.С. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ТА БЮДЖЕТНОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

До установ державного сектору належать органи, установи чи організації, створені органами державної влади України або органами місцевого самоврядування, діяльність яких повністю або частково фінансується за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів.

Стабільний розвиток суб'єкта державного сектору потребує забезпечення інформацією систему управління. Звітність відображає здатність суб'єкта державного сектору до стабільного та стійкого розвитку. Головне завдання звітності – це зменшення ризиків, які ускладнюють діяльність суб'єкта державного сектору.

Бюджетні установи – це суб'єкти державного сектору – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також створені ними організації, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджету [1]. Бюджетні установи як суб'єкти державного сектору складають та подають два види звітності – фінансову та бюджетну.

Фінансова звітність є завершальним етапом процесу обліку, на якому узагальнюється інформація про фінансовий стан суб'єкта державного сектору, рух грошових коштів та результати діяльності. Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації, про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів суб'єкта державного сектору [2].

Порядок складання та подання фінансової звітності бюджетними установами визначений національним положення (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БОДС) 101 «Подання фінансової звітності» [3]. Відповідно до НП(С)БОДС 101 до складу фінансової звітності суб'єктів державного сектору належать баланс, звіт про фінансові результати, звіт про власний капітал, звіт про рух грошових коштів та примітки до звітів. Методика складання форм фінансової звітності бюджетних установ розкрита в Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі [4].

Чинні форми фінансової звітності установ державного сектору відповідають вимогам МСБОДС. Відповідно до МСБОДС 1 «Подання фінансових звітів» фінансові звіти загального призначення – це ті звіти, які відповідають потребам тих користувачів, що не можуть самостійно вимагати звітів, спеціально складених з метою задоволення їх визначених інформаційних потреб [5]. У МСБОДС зазначено, що перелік форм фінансової звітності залежить також від вибору облікового методу. Оскільки в основу складання фінансової звітності

покладено метод нарахування, то фінансові звіти включатимуть звіт про фінансовий стан, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та звіт про зміни у власному капіталі. Якщо в основу складання фінансової звітності буде покладено касовий метод обліку, то основним фінансовим звітом буде звіт про рух грошових коштів.

Наступний вид звітності – бюджетна звітність – складається та подається бюджетними установами відповідно до Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування [6]. Бюджетна звітність включає 8 основних та 18 додаткових форм, в яких розкривається інформація про надходження та використання бюджетних коштів відповідно до програм.

Фінансова та бюджетна звітність подається до органів Казначейства у встановлені законодавством строки. Органи казначейства подають до відповідних органів фінансову звітність про надходження та використання бюджетних коштів, рух грошових коштів та інші звіти. Зведені показники звітів про виконання бюджету подаються головними управліннями казначейства до Державної казначейської служби України. Казначейство узагальнює отриману інформацію та подає Верховній Раді України, Президенту України, Кабінету Міністрів України, Рахунковій палаті та Міністерству фінансів України звіти про виконання закону про державний бюджет.

Таким чином, звітність бюджетних установ як узагальнення даних про виконання кошторису доходів і видатків являється інформаційним забезпеченням для встановлення раціонального та правильного використанням державних фінансів.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4. rada.gov.ua/laws/show/2456–17.

2. Адамик, О.В. Доходи суб'єктів державного сектору: економічна сутність, вітчизняна та міжнародна інтерпретація // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 1. – С. 29-36.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]: Затв. наказом Міністерства фінансів України 28.02.2017 р. № 307. — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11.

4. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі [Електронний ресурс]: Затв. наказом Міністерства фінансів України 28.12.2009 р. № 1541. — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0384-17.

5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку в державному секторі 1»Подання фінансових звітів» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http:///195.78.68.18/minfin/control/uk/archive/docview?typeId=81038&sortBy=0

6. Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування [Електронний ресурс]: Затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 р. № 44. — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12.

УДК 657

Мірко І.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Амбарчян В.С. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗІ СТИПЕНДІАТАМИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Стипендія – це постійне або тимчасове фінансове забезпечення, яке надається учням, студентам, аспірантам, ординаторам за результатами навчання та іншим категоріям громадян відповідно до законодавства України.

В Україні на законодавчому рівні встановлено два види стипендій: академічні та соціальні. Порядок нарахування та виплати обох видів стипендій затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 882 «Питання стипендіального забезпечення» від 12.07.2004 року [1].

Академічна стипендія – це грошове забезпечення, що регулярно надається особам, які навчаються на денних відділеннях навчальних закладів – професійно-технічних училищ, училищ фізичної культури, вищих навчальних закладів 1-4 рівнів акредитації та інших закладів на бюджетній основі, а також аспірантам, докторантам незалежно від інших виплат.

Академічна стипендія призначається за результатами навчання та включає такі види: звичайні академічні стипендії, іменні або персональні стипендії навчального закладу, стипендії Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України. Академічна стипендія призначається стипендіальною комісією за результатами сесії з першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому закінчилась сесія згідно з навчальним планом. Студентам першого курсу до першої сесії призначається стипендія в мінімальному розмірі.

Розмір мінімальної академічної стипендії станом на 2019 рік становить: для учнів ПТУ – 490 грн.; для студентів вищих навчальних закладів (ВНЗ І-ІІ рівня акредитації) – 980 грн.; ІІІ-ІV рівня акредитації – 1300 грн. Підвищена академічна стипендія у 2019 р. встановлена в розмірі 1250 грн. для студентів ВНЗ І-ІІ рівня акредитації та 1660 грн. для студентів ВНЗ ІІІ-ІV рівня акредитації.

Кошти для виплати академічних стипендій передбачені кошторисом бюджетної установи і надходять як бюджетні асигнування. Облік академічних стипендій ведеться на субрахунку 6512 «Розрахунки з виплати стипендій, пенсій, допомоги та інших трансфертів населенню». Отримання асигнувань відображається як дохід за рахунком 7011 «Бюджетні асигнування», а її нарахування – в складі витрат за рахунком 8511 «Витрати за необмінними операціями».

Постановою Кабінету Міністрів України №1045 «Деякі питання виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів»

затверджено порядок використання коштів державного бюджету для виплати соціальних стипендій [2]. Соціальна стипендія призначається студентам, які потребують соціального захисту та за підсумками навчання не одержують академічну стипендію [1]. Питання стипендіального забезпечення студентів, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, врегульовані Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» [3].

В 2019 році законодавчо затверджені такі розміри соціальних стипендій: для учнів ПТУ з числа дітей-сиріт – 1180 грн., для студентів ВНЗ з числа дітей-сиріт – 2360 грн., для учнів професійних технічних навчальних закладів – 450 грн., для студентів ВНЗ I-II рівня акредитації – 890 грн., для студентів ВНЗ III-IV рівня акредитації – 1180 грн.

Для обліку соціальних стипендій, як і академічних, застосовується субрахунок 6512. Проте, на відміну від академічних, розпорядниками бюджетних коштів за соціальними стипендіями є структурні підрозділи з питань соціального захисту місцевих органів управління, а бюджетні установи виконують роль посередників. Згідно п. 11 Порядку №1045 для виплати соціальних стипендій ВНЗ, які мають статус юридичної особи, відкривають в органах Казначейства небюджетний рахунок для зарахування бюджетних коштів за балансовим рахунком 3711 «Інші рахунки клієнтів Казначейства України». У Плані рахунків для обліку сум за вказаним казначейським рахунком бюджетна установа користується субрахунком 2314 «Інші рахунки в Казначействі» [2].

Стипендії виплачуються один раз на місяць, а в літній період – повністю до його початку [1]. При видачі стипендії з каси підприємства на довіреного касира групи оформляють групову довіреність. При виплаті стипендій через банкомати студенти заключають договори з установою банку про відкриття їм банківського карткового рахунку, а бухгалтерія установи перераховує на ці рахунки належну їм стипендію.

Відповідно до Інструкції зі статистики заробітної плати стипендія не включається до фонду оплати праці, а, отже, на неї не нараховуються внески до органів соціального страхування [4]. Водночас, при перевищені граничних розмірів стипендії з суми такого перевищення утримується податок з доходів фізичних осіб.

Список використаних джерел

7. Питання стипендіального забезпечення [Електронний ресурс]. – Затв. Постановою КМУ № 882 від 12.07.2004 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

8. Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Затв. постановою КМУ №1045 від 26.12.2016р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

9. Закон України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 17.07.2018 р. №796-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.help/law/796-XII.

10. Інструкція зі статистики заробітної плати [Електронний ресурс]. Затв. наказом Держкомстату України №5 від 13.01.2004 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/s.

УДК 657

Осика О.О.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік та оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Ніколенко К.О.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік та оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Амбарчян В.С. к.е.н,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ТОВАРІВ, РОБІТ І ПОСЛУГ ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Публічні закупівлі – це система відносин між органами влади та юридичними, а також фізичними особами, що полягає в придбанні товарів, робіт, послуг за кошти державного та місцевих бюджетів для забезпечення потреб громадян , і заснована на принципах недискримінації, транспарентності, справедливості, ефективності, підзвітності. Формування сучасної системи державних закупівель в Україні стало наслідком реалізації найважливіших напрямів економічних і політичних реформ. Перш за все, до них належать: демонополізація і розвиток конкуренції, формування та вдосконалення нової системи органів державної влади, трансформація фінансово-бюджетної системи.

Державне регулювання процесу здійснення публічних закупівель відбувається відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» [1]. Процедура здійснення державних закупівель зображена на рис.1.

З 1 січня 2017 року предмет закупівлі товарів і послуг визначається замовником на основі національного класифікатора України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник» [2].

Суб’єктами публічних закупівель відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» є замовники та учасники, що здійснюють операції в середовищі електронної системи закупівель. Замовниками виступають органи державної влади та місцевого самоврядування, які потребують виконання робіт, надання послуг та поставки товарів для виконання покладених на них функцій та задоволення потреб суспільства. Учасниками можуть бути юридичні особи та фізичні особи-підприємці, які мають намір виконати замовлення за високого рівня якості та найнижчої вартості. Тендерні пропозиції учасників повинні містити всі документи, які вимагаються замовником у тендерній документації конкретної закупівлі. Документи подаються українською мовою та в електронному вигляді у встановленому тендерною документацією форматі.

Рис.1. Процедура здійснення державних закупівель

Витрати на оплату товарів, робіт і послуг за результатами проведених закупівель відображаються в кошторисах бюджетних установ, що складені відповідно до Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ [3]. Предмети публічних закупівель є об'єктами бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Таким чином, в обліку операцій бюджетних установ необхідно відобразити операції із отримання та оплати товарів, робіт та послуг.

Процедури обліку товарів отриманих бюджетною установою за результатами публічних закупівель, представлені в Таблиці 1.

Таблиця 1

Облік закупівлі товарів бюджетною установою за результатом проведених торгів

№	*Зміст господарської операції*	*Дебет*	*Кредит*
1	Отримано асигнування на виконання повноважень.	2313	7011
2	Отримано товари за результатами публічних закупівель	151	6211
3	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	6311	6211
4	Сплачено за отримані товари або надані послуги постачальнику	6211	2313

Список використаних джерел

1. Закон України «Про публічні закупівлі» №922-VIII від 25.12.2015р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua.

2. Національний класифікатор України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник»[Електронний ресурс].Прийнятом наказом Мінекономрозвитку №1749 від 23.12.2015р. – Режим доступу: http://www.mvk.if.ua.

3. Постанова Кабінету Міністрів України № 228 від 28.02.2002р. «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ»[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon4.rada.gov.ua.

УДК 657

Парнаозашвілі Е.М.,
студентка ф-ту ОПМ, 6 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Кузьмінська О.Е. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ БАНКІВ

Облік виплат працівникам посідає одне з центральних місць у системі бухгалтерського обліку, оскільки є обов'язковою та невід'ємною частиною діяльності будь-якої установи. Праця є найважливішим елементом всіх витрат діяльності компанії. Виплати є основним джерелом прибутків персоналу компанії, за допомогою них здійснюється контроль за працею та споживанням, вони виступають початковим важелем розвитку економіки.

Заробітна плата — є частиною національного доходу, її призначення, в першу чергу, задоволення особистих потреб працівників, вона може сплачуватись як в грошовій, так і негрошовій формах відповідно до кількості та якості витраченої праці [1].

Головним документом, що встановлює норми організації оплати праці, є Закон України "Про оплату праці" [2], згідно з яким визначені основні положення оплати праці, розмір та особливості нарахування зарплати.

Для оцінки розміру заробітної плати найманих працівників застосовується показник фонду оплати праці. До фонду оплати праці включаються нарахування найманим працівникам у грошовій та натуральній формі (оцінені в грошовому виразі) за відпрацьований та невідпрацьований час, який підлягає оплаті, або за виконану роботу незалежно від джерела фінансування цих виплат. Склад фонду оплати праці: • фонд основної заробітної плати; • фонд додаткової заробітної плати; • інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Міжнародні стандарти фінансової звітності приділяють велику увагу розрахункам з оплати праці в окремих стандартах. Винагороди та фінансові компенсації, що виплачуються працедавцем своїм працівникам розглядаються в МСБО (IAS) 19 "Виплати працівникам". Аналізуючи наявні категорії виплат працівникам та вимоги до їх облікового відображення, можна стверджувати, що в рамках міжнародних стандартів даному питанню приділено велику увагу, оскільки в МСБО 19 "Виплати працівникам" досить ґрунтовно та обширно регламентуються питання визнання, оцінки, облікового відображення та відображення у фінансовій звітності усіх можливих виплат працівникам зі сторони суб'єктів господарювання [3].

Організація бухгалтерського обліку виплат працівникам банку – це сукупність чітко затверджених та скоординованих дій зі створення моделі бухгалтерського обліку виплат працівникам, що включає у себе складання

облікових регістрів та первинних носіїв облікової інформації, облікову політику банку та організацію облікового процесу виплат персоналу банку за виплатами.

Зазвичай, організація обліку виплат працівникам банку покладена на два департаменти банку: Департамент управління персоналом та Департамент обліку та звітності. Кожна банківська установа обирає та користується тим програмним забезпеченням з ведення бухгалтерського обліку, яке задовольняє всі вимоги до даної програми.

Основною умовою належного оформлення операцій за розрахунками з працівниками банків є те, що відносини між працівниками і банками повинні бути оформленні належним чином. Нарахована заробітна плата в банках включається до складу адміністративно-управлінських витрат.

У результаті дослідження встановлено, що вкрай важливим та необхідним для правильного інтерпретування обліку виплат працівникам банку буде посилення організації обліку конкретною моделлю організації обліку виплат персоналу банку за виплатами. Саме за допомогою методу моделювання соціально-економічних явищ, можливо розробити модель організації обліку виплат персоналу банку відносно виплат. Моделювання організації обліку виплат персоналу ґрунтується на заміщенні реальних об'єктів обліку їхніми умовними аналогами. Дану модель кожна банківська установа повинна формувати та розробляти з урахуванням внутрішньобанківських нормативних документів та політики банку.

Список використаних джерел

1. Касич А.О. Еволюція наукових підходів до формування облікової політики підприємства/ А.О. Касич, О.В. Онищенко // Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. – 2013.- №78. – С.172-180

2. Закон України «Про оплату праці» № 108/95-ВР від 24.03.1995 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/108/95- %D0%B2%D1%80

3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_011

УДК 657

Титоцька О.В.,
студентка економічного ф-ту, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «НУБіП України»
Науковий керівник – Цятковська О.В. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Необхідність реформування обліку в державному секторі України є однією із актуальних проблем сьогодення. По-перше, схвалення Стратегії модернізації

системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року включає в себе адаптацію суб'єктів державного сектору до законодавства Європейського Союзу [1]. По-друге, сучасна нормативна база бухгалтерського обліку бюджетних установ застаріла і не відповідає дійсним практичним вимогам, у зв'язку з чим зменшується відсоток збору якісної та достовірної інформації, яка використовується для забезпечення прийняття ефективних рішень у системі державного управління та місцевого самоврядування. Що у свою чергу унеможливлює гарантування достатнього рівня прозорості та відкритості інформації про державні фінанси для зовнішніх користувачів.

Вивченню проблеминих питань модернізації обліку в державному секторі та шляхів їх вирішеня присвячені наукові праці, як вітчизняних, так і іноземних дослідників, зокрема: О. Дорошенко, Т. Кладницька, Л. Ловінська, В. Метелиця, А. Фаріон, Є. Шара, В. Янчук та інші. Проте постійне внесення змін до законодавства та необхідність приведення обліку в державному секторі до міжнародних стандартів породжує нові завдання, що слугує основою для збільшення кількості наукових досліджень у даній сфері.

В умовах модернізації системи обліку в державному секторі постає необхідним формування єдиної законодавчо-нормативної бази, адаптованої до міжнародних вимог та норм, удосконалення методології складання звітності та запровадження інформаційних технологій. Тому важливим є забезпечення створення дієвої інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління державними фінансами, яка, в свою чергу, позитивно вплине на економічний та соціальний розвиток України.

Вважається, що початок 2017 року був непростим для бюджетних установ України. Причиною цього стала модернізація бухгалтерського обліку, запланована постановою Кабінету Міністрів України № 34 від 16.01.07 "Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України на 2007-2015 роки", хоча декілька років поспіль відбувалося відтермінування введення нових правил обліку для бюджетних установ. Перші 9 національних стандартів запрацювали лише з 1 січня 2015 року, а з 1 січня 2017 року була введена й решта [2].

Тобто починаючи із січня 2017 року бюджетні установи почали керуватися новими нормативно-правовими актами. Зокрема, набрав чинності:

I. План рахунків бухгалтерського обліку у державному секторі, затверджений наказом МФУ від 31.12.2013 р. № 1203;

II. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами, затверджені наказом МФУ від 29.12.2015 р. № 1219 [2].

Важливим є те, що в 2017 році змінилися не тільки нормативна база, а й принципи підготовки та подання фінансової звітності бюджетними установами. Адже саме з цієї дати почала діяти низка нових стандартів бухгалтерського обліку, які регулюють нові правила складання фінансової звітності.

Тепер суб'єкти державного сектору можуть самостійно обирати методи оцінки, обліку та процедури, які будуть застосовуватись у бухгалтерському обліку, якщо нормативні акти передбачають більше ніж один їх варіант. Далі відбувається фіксація обраних методів і процедур у власних розпорядчих документах (Положення про облікову політику).

З огляду на запровадження в 2017 році чергових десяти НП(С)БОДС змінився порядок складання фінансової звітності та встановилися нові принципи ведення бухгалтерського обліку, підходи до визнання господарських операцій та подій, пов'язаних з доходами, витратами, інвестиційною нерухомістю, орендою, фінансовими інструментами, будівельними контрактами тощо.

Отже, можна зробити висновок, що розвиток процесів економічної інтеграції України, створення вільних економічних зон, міжнародних об'єднань чи спільних підприємств викликає необхідність модернізації бухгалтерського обліку в суб'єктах державного сектору відповідно до вимог міжнародних стандартів. Реформування системи обліку має на меті, по-перше, сприяти прозорості управління державними фінансами. По-друге, створити відносно нову систему фінансового контролю та ефективного використання фінансових ресурсів. По-третє відобажати національні стандарти бухгалтерського обліку та звітності на основі загальноприйнятих міжнародних стандартів.

Тобто вищезазначене тільки ще раз підтверджує переваги процесу гармонізації системи обліку, перспективи розроблення єдиного методологічного, методичного та організаційного забезпечення бухгалтерського обліку для всіх суб'єктів державного сектору економіки згідно з міжнародними вимогами.

Список використаних джерел

1. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від від 20.06.2018 р. № 437 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15

2. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки: постанова Кабінету міністрів України від 16.01.2007 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua

УДК 336.71.078.3

Черкай О.О.,
Студентка, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ННІ БТ «УАБС» Сумського державного університету ,
Науковий керівник — Савченко Т.Г. — д.е.н.,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування.

СТАНОВЛЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ У БАНКАХ УКРАЇНИ

Основним публічними джерелами інформації про результати діяльності банків є їх фінансова та статистична звітність. Однак, у правлінська звітність банків, яка містить значний обсяг релевантної для користувачів інформації, є

закритою. Ключовим напрямком подолання зазначеної розбіжності є складання інтегрованої звітності. Дана звітність об'єднує як фінансову, так і нефінансову інформацію та надає глибоку та всебічну оцінку результатів діяльності компанії. Інтегрована звітність - це відносно нове явище у сфері корпоративної звітності, що чітко демонструє продуктивність, стратегію та управління організацією та те, як організація створює цінність у часі [1].

Інтегрований звіт також важливий для керівництва банку, оскільки одне із його функціональних завдань - служити додатковим інструментом для підвищення ефективності управління. Під час підготовки інтегрованого звіту керівництво може оцінити практично всі аспекти діяльності банку, а також глибинні процеси, які або посилюють, або призводять до руйнування його бізнес-моделі. Результати досліджень показують, що в 71% випадків перехід до інтегрованої звітності також позитивно впливає на ефективність прийняття рішень органами влади [2].

З точки зору внутрішнього корпоративного управління зазначається, що інтегровані звіти покращують зв'язок між різними підрозділами, оскільки їх підготовка вимагає злагодженої роботи працівників багатьох відділів. Позитивна динаміка залучення працівників, з одного боку, дає їм краще розуміння функціонування компанії в цілому, з іншого - покращує ефективність всієї організаційної структури.

У 2013 році Міжнародна рада з інтегрованої звітності (IIRC) розробила основу для інтегрованої звітності, з метою поліпшення якості інформації, доступної для клієнтів фінансових установ, що повинно забезпечити більш ефективний та продуктивний розподіл капіталу. Протягом останніх кількох років деякі банки почали складати елементи інтегрованої звітності розкриваючи певну нефінансову інформацію у своїх річних звітах. Переважно дана інформація розкривалась у примітках до річних фінансових звітів [3, с. 101-102].

На початку квітня 2018 року Національним банком України були внесені зміни до Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України № 373 [4]. Зокрема дана інструкція була доповнена четвертим розділом «Структура і зміст Звіту про управління». Встановлено, що даний звіт подається разом із річною фінансовою звітністю та доповнює її інформацією про поточні, минулі та майбутні події для надання цілісної інформації користувачам.

Банк зобов’язаний розкривати у Звіті про управління фінансову та нефінансову інформацію. Даний звіт також повинен містити аналіз економічних, екологічних та соціальних аспектів діяльності банку, їх зміни протягом звітного періоду та вплив у майбутньому на діяльність банку чи можливість спричинення ризиків [4].

Банк самостійно визначає формат відображення інформації у Звіті про управління, однак в обов’язковому порядку повинна відображатись інформація про: 1) характер бізнесу (опис зовнішнього середовища та діючої бізнес-моделі, основні продукти та послуги і т.д.); 2) цілі керівництва та стратегії досягнення цих цілей (зокрема розкривається діяльність у сфері досліджень та інновацій); 3) ключові фінансові та нефінансові ресурси (структура капіталу, фінансові механізми, людські ресурси, інтелектуальний капітал, технологічні ресурси і

т.д.); систему, стратегію та політику управління ризиками, суттєві види ризиків; відносини з акціонерами та пов'язаними особами; 4) результати діяльності та перспективи подальшого розвитку; 5) ключові показники ефективності, які використовує керівництво для оцінки результатів діяльності банку відповідно до встановлених цілей [4].

Річний Звіт про управління повинен оприлюднюватись на веб-сторінці банку разом із річною фінансовою звітністю не пізніше 30 квітня. Банки, у яких на звітну дату середня кількість працюючих перевищує 500 осіб, крім економічних, екологічних та соціальних аспектів зобов'язані розкрити питання зайнятості, поваги до прав людини, боротьби з корупцією. Аудиторська фірма за результатами річного аудиту фінансової звітності в аудиторському звіті відображає інформацію про Звіт про управління з точки зору: його узгодженості з фінансовою звітністю; його відповідності вимогам законодавства; наявності суттєвих викривлень у даному звіті [4].

Такі зміни свідчать про те, що Україна суттєво просунулась у формування нормативних вимог необхідних для складання банками якісної інтегрованої звітності у відповідності до директив Європейського союзу [2, с 99-100]. Підвищення транспарентності банків не лише сприятиме відновленню довіри до банківської системи України, а також надасть клієнтам та контрагентам банку механізми контролю за ефективністю та рівнем ризиковості його діяльності.

Список використаних джерел

1. *Applying the Integrated Reporting concepts of outcomes and social and relationship capital in the banking industry, 2016*
2. *V. Voskalo, N. Voskalo, Economics, entrepreneurship, management; Preconditions for introducing integrated reporting in Ukraine, 2016.*
3. *Інтегрована звітність в контексті євроінтеграції України: сучасний стан, перспективи розвитку та запровадження: монографія / за заг. ред. Савченка Т.Г., Гриценко О.І. – Суми : Вінніченко М.Д, 2018 р. – 126 с.*
4. *Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 24 жовтня 2011 року № 373.*

УДК 657

Швейбиш К. Ю.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Амбарчян В. С. – к.е.н,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ПИТАННЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Інтеграція України в світове співтовариство представила національній економіці різні шляхи удосконалення роботи із зарубіжними партнерами.

Державний сектор економіки став об’єктом уваги зі сторони як міжнародних партнерів та інвесторів, так і українського суспільства. В зв’язку з цим виникла потреба удосконалення бухгалтерського обліку в державному секторі для забезпечення користувачів повною, правдивою, своєчасною та доречною інформацією про діяльність суб’єктів державного сектору та оцінки її результативності.

Процес модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі включає чотири основні етапи:

1. Ефективне управління – затвердження бюджетних програм з подальшим контролем про виконання, лімітування державних видатків та боргів.

2. Прозоре управління – вільний доступ до інформації з боку зарубіжних партнерів і фінансових установ .

3. Впровадження нових інформаційних технологій – інформаційних систем, що дозволяють користувачам отримувати всю необхідну інформацію про планування та виконання бюджетних програм суб’єктами державного сектору.

4. Інтерпретація та впровадження на національному рівні положень міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі (International Public Sector Accounting Standards).

Першим етапом модернізації системи бухгалтерського обліку стала реалізація Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки. Мета стратегії полягала у вдосконаленні бухгалтерського обліку в державному секторі з урахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі [1]. В результаті проведених заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі було розроблено єдиний План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі для бюджетних установ, державних цільових фондів та органів Казначейства, розроблено та затверджено національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, розроблено нові та удосконалено існуючі форми фінансової та бюджетної звітності суб’єктів державного сектору, розроблено нормативні акти із організації роботи облікових служб суб’єктів державного сектору, уніфіковано програмне забезпечення обліку операцій суб’єктів державного сектору, створено системи моніторингу виконання бюджетів на різних рівнях бюджетного процесу.

Другий етап модернізації системи обліку в державному секторі зумовлений необхідністю реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки [2]. Ця стратегія покликана сформувати системи ефективного управління держаними фінансами для забезпечення прозорості управління, стійкого економічного зростання та ефективного надання державних послуг. В межах Стратегії передбачено реформування фіскальних служб, формування бюджетних прогнозів із врахуванням можливих ризиків, застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі, фіскальна децентралізація, управління державним боргом, формування дієвих механізмів фінансування бюджету, забезпечення ефективності державних інвестицій та реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі [2]. Для виконання поставлених завдань в сфері

бухгалтерського обліку, Міністерством фінансів України розроблено Стратегію модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року [3]. Необхідність вдосконалення чинних та впровадження нових методик обліку активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів та видатків розпорядників бюджетних коштів та бюджетів зумовлена реформуванням системи державних фінансів та підвищенням вимог суспільства до інформації щодо результатів витрачання бюджетних коштів. В Стратегії передбачено запровадження методу нарахування в обліку виконання бюджетів органами Державної казначейської служби України, застосування нового плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі органами Казначейства, складання консолідованої фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів та бюджетами, підготовку висококваліфікованих кадрів з обліку в державному секторі для забезпечення повноти, достовірності та правдивості інформації про результати діяльності бюджетних установ із виконання кошторисів та бюджетів [3].

Список використаних джерел

1. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007 – 2015 роки [Електронний ресурс]: Затв. Постановою Кабінету Міністрів України № 34 від 16.01.2007 р. . – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-%D0%BF.

2. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки [Електронний ресурс]: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України №142-р від 08.02.2017р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80.

3. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року [Електронний ресурс]: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 437-р від 20.06.2018 р. . – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-%D0%BF.

РОЗДІЛ 5
БІЗНЕС-АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

УДК 657.331

Бенхіма Ю. С., Цегельна Л. О.,
студентки ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Парасій-Вергуненко І.М. — д.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ВПЛИВУ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ НА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМПАНІЇ

Корпоративна культура відноситься до переконань і поведінки, які визначають, як співробітники компанії і керівництво взаємодіють між собою. Часто корпоративна культура не є прямо визначеною, а з часом органічно розвивається від кумулятивних особливостей людей, яких компанія наймає. Корпоративна культура сьогодні є одним із прогресивних методів управління трудовим колективом, що дозволяє м'яко та ненав'язливо прищепити певні цінності, переконання, що призводить до організаційної єдності [2].

У бізнесі з неправильною корпоративною культурою працівники виступають як індивідууми, виконуючи свої обов'язки для задоволення власних потреб, таких як оплата праці або користь для здоров'я. При правильній корпоративній культурі цінується кожен співробітник в організації незалежно від його посад, що сприяє роботі працівників як команди для задоволення особистих потреб компанії. Здорова корпоративна культура покращує ефективність бізнесу в ряді областей. Серед ключових елементів можна виділити наступні [3]:

1. *Утримання працівників*. У компанії, що цінує працівників за свій внесок у бізнес, працівники відчувають високий моральний дух і позитивне ставлення до організації. При позитивному ставленні працівників до організації знижується плинність кадрів, яка має негативні наслідки для бізнесу.

2. *Репутація.* Компанії з досконалою корпоративною культурою набувають позитивної репутації серед потенційних працівників, що може залучити до організації талановитих і кваліфікованих робітників. Окрім залучення висококваліфікованих працівників, добре відома ділова репутація дозволяє компанії встановлювати більш високу ціну на продукцію та послуги, внаслідок чого підвищується вартість компанії на фінансовому ринку.

3. *Продуктивність.* Підвищення морального рівня працівників компанії зі здоровою корпоративною культурою сприяє підвищенню продуктивності праці, яка є одним з ключових показників ефективності роботи компанії.

4. *Якість продукції.* Позитивна корпоративна культура заохочує працівників надавати якісні продукти та послуги. Культурні стандарти

досконалості є важливим фактором для створення продукту або послуги з репутацією високої якості.

Найбільш поширений метод оцінки впливу корпоративної культури на діяльність компанії є модель Даніеля Денісона, яка спрямована на виявлення впливу корпоративної культури на показники фінансової успішності та ефективності організації. Дана модель базується на чотирьох характеристиках культури, які мають значний вплив на продуктивність організації: на залученості, послідовності, адаптивності і місії. Метою застосування цієї моделі є кількісне вимірювання і діагностика рівня корпоративної культури та пошук заходів щодо її зміни. Коли корпоративна культура є недосконалою, вона негативно впливає на працівників організації, і, як наслідок, на компанію в цілому [4].

Оцінюючи взаємозв'язок між корпоративною культурою та результатами діяльності суб'єктів господарювання, важливо здійснювати аналіз діяльність компанії, зосередивши увагу на прибутковості й вартості акцій. Очікуються, що зростання вартості акцій чи одержання прибутку буде забезпечене через формування оптимальної корпоративної культури. Корпоративна культура може сприяти збільшенню доходів незалежно від ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємства. Таким чином, на думку Н. Ізюмцевої та Д. Кац, людські ресурси суб'єкта господарювання відіграватимуть провідну роль у досягненні економічної ефективності, взаємозв'язок між якими описується такими багатофакторними моделями регресії [1]:

$$\pi_i = \sum_{i=1}^{n} \alpha_s T_i + \sum_{k=0}^{m} \beta_k Z_k + \delta R_i + \gamma TA_i + \varphi C_i + e_i \quad (1)$$

$$\omega_i = \sum_{i=1}^{n} \alpha_s T_i + \sum_{k=0}^{m} \beta_k Z_k + \delta R_i + \gamma TA_i + \varphi C_i + e_i \quad (2)$$

де π_i – змінна, що відображає прибутковість організації за період T; ω_i – змінна, якою позначено акціонерну вартість, створену за період T (вимірюється індексом економічної доданої вартості і капіталом, інвестованим у момент t); T_i – вплив періоду T, що є спільним для всіх спостережень; Z_k – безліч фіктивних змінних; R_i – чистий прибуток банку; C_i – показник культури банку; e_i – випадкова помилка.

Відповідно до дослідження науковців, було виявлено, що існує статистично значущий негативний зв'язок між орієнтованою на владу корпоративною культурою і акціонерною вартістю, створеною за певний період часу. Тобто, якщо компанія підвищить провладну орієнтацію корпоративної культури на 10% (наприклад, з 20% до 30%), то співвідношення між індексом економічної доданої вартості (EVA) та інвестованим капіталом знизиться на 1,49% у наступному році. Коефіцієнт регресії для орієнтованої на людину корпоративної культури є позитивним і статистично значущим. Якщо банк підвищить орієнтацію корпоративної культури на людину на 10% (наприклад, з 10% до 20%), то співвідношення між рівнем економічної доданої вартості та інвестованим капіталом збільшиться на 2,44% [1].

Отже, підсумовуючи викладене вище, можна констатувати, що низький рівень корпоративної культури вкрай негативно впливає на ефективність бізнесу. Для уникнення негативних наслідків низького рівня або відсутності корпоративної культури на результати діяльності компаній необхідно розробити

систему індикативних показників, контроль та моніторинг яких дає змогу вчасно коригувати корпоративну кадрову стратегію, що в свою чергу сприяє підвищенню ефективності бізнесу.

Список використаних джерел

1. Ізюмцева Н. Кац Д. Вплив корпоративної культури на діяльність банківської установи. Вісник НБУ. 2012. №10. С. 25–29.

2. Corporate Culture [Електронний ресурс]. URL: https://www.investopedia.com/terms/c/corporate-culture.asp

3. Importance of a Healthy Corporate Culture [Електронний ресурс]. URL: https://smallbusiness.chron.com/importance-healthy-corporate-culture-20899.html

4. The Disadvantages of Corporate Culture [Електронний ресурс]. URL: https://smallbusiness.chron.com/disadvantages-corporate-culture-67042.html

УДК 657.4

Бойко Т. В.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних та бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ НЕМАТЕРІАЛЬНИМИ АКТИВАМИ МІСЬКОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ДЛЯ ЯКІСНОГО НАДАННЯ ПОСЛУГ

Основною метою діяльності міських адміністрацій є надання послуг мешканцям міста. В еру технологій виконання поставлених обов'язків адміністрацією можливим є через нематеріальні активи, та які як, програмне забезпечення для комп'ютерів та права на користування майном та об’єкти промислової власності. Нематеріальна активи відіграють провідну роль в швидкому та якісному наданні послуг для громадян.

Проаналізуємо обсяг та відносне відхилення нематеріальних активів (табл. 1) на прикладі Київської міської державної адміністрації (КМДА), як найбільшого надавача адміністративних послуг в м. Києві.

Таблиця 1.

Відносне відхилення нематеріальних активів на балансі КМДА за 2015-2017рр..

Нематеріальні активи	Залишкова вартість			Відносне відхилення %	
	на 31.12.2015р.	на 31.12.2016р.	на 31.12.2017р.	2016р. до 2015р.	2017р. до 2015р.
Права на користування майном та об’єкти промислової власності	49 222	17 211	58 916	35,0	119,7
Програмне забезпечення	16529	13 906	17 059	84,1	103,2
Інші нематеріальні активи	120 338	49 009	100 089	40,7	83,2
Всього	186 089	80 126	176 064	43,1	94,6

Основним джерелом для проведення аналізу є консолідована фінансова звітність, яку складає головний розпорядних коштів за міжнародними стандартами обліку[2].

З даних зображених в таблиці 1 можна прослідкувати що права на користування майном та об'єкти промислової власності в 2017 році порівняно з 2015 роком зросли на 19,7%, а на програмне забезпечення 3,2%. Ці дані можуть свідчити що нематеріальні активи були оновлені в 2017 році. Але в 2017 році зменшилася залишкова вартість інших нематеріальних активів на 16,8%, це може свідчити про те, що нематеріальні активи вже вичерпують свій строк корисної дії. В майбутньому ці активи будуть потребувати заміни.

Для визначення ефективності використання нематеріальних активів використовується коефіцієнт прибутковості (табл. 2), що визначається як відношення чистого прибутку до вартості нематеріальних активів.

Таблиця 1.

Коефіцієнт прибутковості нематеріальних активів КМДА за 2015-2017рр.

Коефіцієнти	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5
Профіцит (дефіцит) коштів	-5 878 432	4 129 810	8 108 496	4 925 029
Вартість нематеріальних активів	352 829	186 089	80 126	176 064
Коеф. прибутковості	-16,661	22,193	101,197	27,973

Ефективність використання нематеріальних активів в 2016 році була найвищою та становила 101,19 (рис. 1). Це пов'язано з прийняттям рішення від 28.07.2016 р. №861/861 "Про визначення переліків адміністративних послуг, які надаються через центри надання адміністративних послуг в місті Києві". Прийняття цього рішення створило Центри надання адміністративних послуг, які використовують програмне забезпечення для надання адміністративних послуг мешканцям міста, що призвело до збільшення переліку послуг, які надаються з використанням програмного забезпечення. Показник в 2015 та 2017 роках майже однаковий ці дані свідчать що ефективність використання нематеріальних активів була однаковою, та становила 22,19 та 27,97 гривень відповідно.

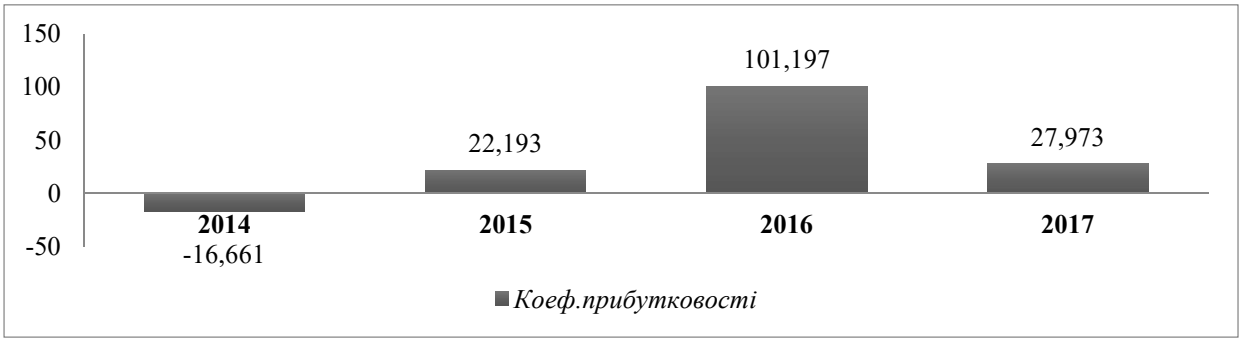

Рисунок 1. Динаміка коефіцієнта прибутковості НА КМДА за 2014-2017 рр.

Оновлення нематеріальних активів в даному електронному світі не найголовнішим фактором для виконання обов'язків державних адміністрацій. Нематеріальних активів КМДА такі як програмне забезпечення без якого, на

сьогодні, не можливо ефективно надавати послуги (всі послуги адміністрування обліковуються через спеціальні комп'ютерні додатки) необхідно постійно оновлювати. Крім того, економічний ефект від використання таких нематеріальних активів є беззаперечним.

Список використаних джерел

1. IAS 38 Intangible Assets [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias38.

2. Київ Річний звіт 2014 [Електронний ресурс] // Виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація). – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/9/4/KyivCityAnnualReport2014eng_ukr.pdf.

3. Київ Річний звіт 2015 [Електронний ресурс] // Виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація). – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2017/9/4/KyivCityAnnualReport2015ukr.pdf

4. Київ Річний звіт 2017 [Електронний ресурс] // Виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація). – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2018/9/3/Richyi_zvit_2017.pdf.

5. НП(С)БО ДС 122 "Нематеріальні активи" [Електронний ресурс] // Наказ Міністерства фінансів України 12.10.2010 № 1202. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10.

6. Рішення Київської Міської ради від 28.07.2016 р. №861/861 "Про визначення переліків адміністративних послуг, які надаються через центри надання адміністративних послуг в місті Києві"[Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://ac.dozvil-kiev.gov.ua/OneStopShops/Details/15a0f081-5016-4db9-91b8-21e8b7233f58?tab=4

УДК 657:[005.21:005.52]

Бондаренко Є. А.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Збірник знань з бізнес-аналізу BABOK® Guide тлумачить бізнес-аналіз як процес внесення змін у підприємство шляхом визначення потреб та формування рішень, які забезпечать прибуток для акціонерів [1]. У збірнику BABOK® Guide визначено ключові терміни бізнес-аналізу, що трактуються у такому значенні:

1) інформація для бізнес-аналізу - включає широкий і різноманітний спектр інформації, яку аналітики аналізують, трансформують і на її основі формують звіти. Це інформація будь-якого типу та рівня деталізації, яка використовується як вхідний ресурс бізнес-аналізу. Прикладами інформації для бізнес-аналізу є результати роз'яснення, вимоги, дизайн, варіанти рішень, сфера рішення та стратегія змін. Дуже важливо розширити об'єкт багатьох заходів з бізнес-аналізу

від «вимог» до «інформації», щоб гарантувати, що всі вхідні та вихідні дані бізнес-аналізу є предметом завдань і заходів, описаних у BABOK® Guide;

2) дизайн - це візуальне представлення рішення. Дизайн зосереджений на розумінні того, як може виглядати реалізований проект при застосуванні запропонованого рішення проблеми. Дизайн може бути представлений у вигляді одного документу або декількох документів і може сильно змінюватися залежно від обставин;

3) підприємство - це система, яка складається з однієї або декількох організацій і рішень, які вони використовують для досягнення спільного набору спільних цілей. Ці рішення (також називаються організаційними можливостями) можуть бути процесами, інструментами або інформацією. Для цілей бізнес-аналізу межі підприємства можуть бути визначені відносно зміни і не повинні обмежуватися кордонами юридичної особи, організації або організаційної одиниці. Підприємство може включати будь-яку кількість підприємств, установ або будь-яких інших типів організації;

4) організація - автономна група людей під керівництвом окремої особи або правління, яка працює для досягнення спільних цілей і завдань. Організації часто мають чітко визначені межі та діють на постійній основі, на відміну від проектної команди (штабу), яка може бути розформована після досягнення поставлених цілей;

5) план - це пропозиція зробити чи досягти чогось. Плани описують ряд очікуваних подій, залежності між цими подіями, послідовність їх настання, графік, очікувані результати, необхідні матеріали та ресурси, а також інвесторів;

6) вимога - це чітко сформульована потреба. Вимоги представляють собою той результат, який буде досягнуто, якщо певна вимога буде виконана. Вимоги можуть бути сформульовані у вигляді документу або набору документів, але широко варіюються в залежності від обставин;

7) ризик є невизначеністю щодо наслідків зміни або рішення. Бізнес-аналітики співпрацюють з іншими учасниками угоди для вартісного вимірювання, оцінки та визначення пріоритетів серед можливих ризиків, а також для мінімізації цих ризиків, змінюючи ймовірність виникнення умов або подій, які призводять до невизначеності: пом'якшення наслідків, усунення джерела ризику, уникнення ризику взагалі, шляхом відмови в відкритті або продовження діяльності, що призводить до ризику, розподілу ризику з іншими сторонами, або приймання або навіть збільшення ризику для вирішення цієї проблеми.

Для цілей BABOK® враховуються такі вимоги:

• бізнес-вимоги: визначення цілей, завдань та результатів, які описують, чому запропоноване рішення є доцільним. Вони можуть застосовуватися до всього підприємства, до певної сфери бізнесу або до конкретної пропозиції або альтернативи;

• вимоги інвесторів: опис потреб інвесторів, які повинні бути виконані для досягнення бізнес-вимог. Вони можуть бути мостом між бізнесом і вимогами до вирішення проблеми;

• вимоги до запропонованого рішення: опис можливостей та якостей рішення, яке відповідає вимогам інвесторів. Вони забезпечують відповідний

рівень деталізації для розробки та впровадження рішення. Вимоги до рішення можуть бути розділені на дві категорії: • функціональні вимоги: опис можливостей, яким має відповідати рішення з точки зору інформації, яку буде залучено для формування рішення, та • нефункціональні вимоги або вимоги до якості обслуговування, які не пов'язані безпосередньо з функціональними можливостями рішення, а скоріше описують умови, за яких рішення має залишатися ефективним, або певний рівень якості, якому має відповідати рішення.

Список використаних джерел

1. *A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf*

УДК 657.01

Бондарук А. Л.,
студентки ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Парасій-Вергуненко І.М. — д.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ SWOT-АНАЛІЗУ ТА LEAN-АНАЛІЗУ

Успішне проведення аналізу значною мірою залежить від його організації, яка покликана налагодити, впорядкувати, привести в системну норму інформаційно-методологічне забезпечення. Організація економічного аналізу виступає як система методів і засобів, які забезпечують оптимальне її функціонування та подальший розвиток. Головним завданням організації економічного аналізу є досягнення поставленої мети (пошук резервів підвищення ефективності господарювання) в найкоротші строки при найкращому використанні наявних ресурсів[2].

Наразі існує проблема, яка полягає у тому, що не існує єдиного підходу до проведення економічного аналізу на підприємстві. Кожне підприємство в особі керівництва чи уповноважених підрозділів вибирають свої підходи чи методики для аналізу економічного стану на підприємстві. Ефективний економічний аналіз має включати в себе пошук слабких та сильних сторін підприємства, де проводиться аналіз, а також загрози зовнішнього середовища і безпосередньо можливості, які це середовище має. Та все ж таки існують базові методики, які допомагають в даній роботі та підходять для підприємств будь-яких розмірів і не залежать від галузі та виду діяльності підприємства. Для цього підприємства використовують SWOT-аналіз та LEAN- аналіз[1].

SWOT-аналіз – це аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища суб'єкта господарювання, яке він у той чи інший спосіб намагається покращити своїм проектом. Методологія SWOT-аналізу передбачає спочатку виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, після цього встановлення зв'язків між ними, які в подальшому можуть бути використані для формулювання стратегії організації.

Спочатку оцінюють ймовірність використання можливостей та їх вплив на діяльність організації, будують матрицю можливостей. Наступним етапом SWOT-аналізу є оцінка факторів внутрішнього середовища. Проведений аналіз факторів внутрішнього й зовнішнього середовища та ранжування їх по рівню впливу на діяльність організації дозволяє сформувати конкретний перелік слабких і сильних сторін, а також загроз і можливостей. Якщо SWOT-аналіз проведено правильно, ви зрозумієте чи всі ресурси компанії задіяні на повну, які конкурентні переваги має компанія, які сильні сторони можуть стати перевагами і що для цього потрібно зробити, які з наявних можливостей допоможуть розвитку компанії, які загрози є критичними і як їх уникнути.

За допомогою LEAN-аналізу можна визначити напрямки, які вже не є конкурентоспроможними. Більше того, він вказує на непродуктивні дії персоналу, а також допомагає визначити помилки. Ця концепція спрямована на досягнення найкращих результатів з меншими ресурсами, заснована на пошуку простих рішень з оптимізації праці шляхом скорочення часу і засобів.

Інструменти LEAN-аналізу є надзвичайно прості. Наприклад, методика «піди і побач на власні очі» обмежує потреби уживання складних технік збору інформації і дає досвід «з першої руки». «Запитай п'ять разів» є наступним простим і важливим інструментом, за допомогою якого можна знайти причину проблеми. Цей інструмент, наприклад, у своїй діяльності застосовує Toyota. Такий метод дозволяє дійти до причин проблеми, замість концентруватись на її симптомах. Ці інструменти дають можливість проаналізувати проблеми, знайти їх корінні причини і прийняти рішення.

Підсумовуючи вище сказане, організація аналізу має бути такою, яка б забезпечувала ефективність усіх стадій аналітичної роботи, враховувала всі можливі зміни, що можуть відбутися, й сприяла у виборі найефективнішого, найбільш пріоритетного рішення, яке б відповідало цілям і стратегії розвитку підприємства.

Список використаної літератури

1. П'ять вдалих кроків до європейського проекту: посібник/ Олена Ключик, Віктор Комаровський, Павел Косцєлецький, Валерій Логвінов, Сергій Матюнін ,Оксана Музичук – Варшава, 2009.245 с.

2. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу [Текст] : підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2004. – 412 с.

УДК 338.9

Борко О. О.,
студентки ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

УПРАВЛІНСЬКИЙ АНАЛІЗ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Майбутній розвиток людства нині важко собі уявити без повсюдного використання і удосконалення інформаційно-комп'ютерних технологій, що базуються на широкому застосуванні комп'ютерної техніки, мережевих комунікацій, штучного інтелекту тощо. В системах управління бізнесом також постійно відбуватимуться значні зміни, що будуть пов'язані з новими величезними технічними, технологічними та операційними можливостями забезпечення бізнес-процесів, зменшенням витрат на них, збільшенням частки інтелектуальної праці, зменшенням кількості управлінців, посиленням громадського контролю економічною діяльністю і тощо.

Управлінський аналіз – проміжний процес між формуванням вхідних даних забезпечених бухгалтерським обліком й аналітичними дослідженнями внутрішнього і зовнішнього середовища та прийняттям управлінських рішень; він є інформаційним підґрунтям прийняття управлінських рішень [1, с. 44]. Іншими словами, управлінський аналіз – необхідна ланка в системі управління підприємством, оскільки служить основою для вибору оптимального варіанту рішення на всіх етапах функціонування підприємства [2, с. 71]. Отже, в процесі управлінського аналізу потрібно не просто аналізувати відповідні показники, а і готувати один або кілька варіантів управлінських рішень. Крім того, доцільно стверджували, що управлінський аналіз є одним із видів економічного аналізу (водночас, з фінансовим аналізом).

Сучасна підприємницька діяльність не може обійтись без її обов'язкової сегментації на бізнес-процеси. Це важливо з точки зору мінізації витрат на процеси для забезпечення максимізації доходів від них. Під бізнес-процесами варто розуміти систему безперервних, взаємопов'язаних, відповідним чином упорядкованих і керованих дій (процедур, операцій, виконуваних функцій), яка, в свою чергу, є елементом механізму формування доданої вартості (споживчої цінності) через перетворення організаційних ресурсів, зосереджених на досягненні однієї комплексної цілі, спрямованих на забезпечення продуктивності та ефективності організації в цілому і забезпеченні досягнення доданої вартості (споживчої цінності) до цільового ринку через бізнес-модель підприємства» [3, с. 130].

Виходячи із зазначеного, методологія системи аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень повинна ґрунтуватися на таких принципах діалектичної логіки: об'єктивність бізнес-процесів; цілісність об'єкта дослідження, всебічність дослідження, постійне поглиблення пізнання,

постійний рух і розвиток, єдність і боротьба протилежностей, теоретична розробка і практична перевірка результатів.

Оскільки, головна мета аналізу бізнес-процесів – пошук можливостей їх оптимізації (поліпшення та досягнення позитивного ефекту в зміні якісних показників діяльності підприємства). То оптимізація націлена на підвищення результативності, ефективності й адаптивності бізнес-процесів.

Методологічні засади аналізу бізнес-процесів передбачають системний розгляд досліджуваного об'єкта у різнобічних зв'язках, взаємодії. Тому методика аналізу повинна слідувати за логікою об'єкта дослідження. Це передбачає необхідність визначення типів бізнес-процесів (рис. 1). Ключовим завданням типізації бізнес-процесів є розуміння того, яким є процес (управлінським, основним, забезпечуючим) [4].

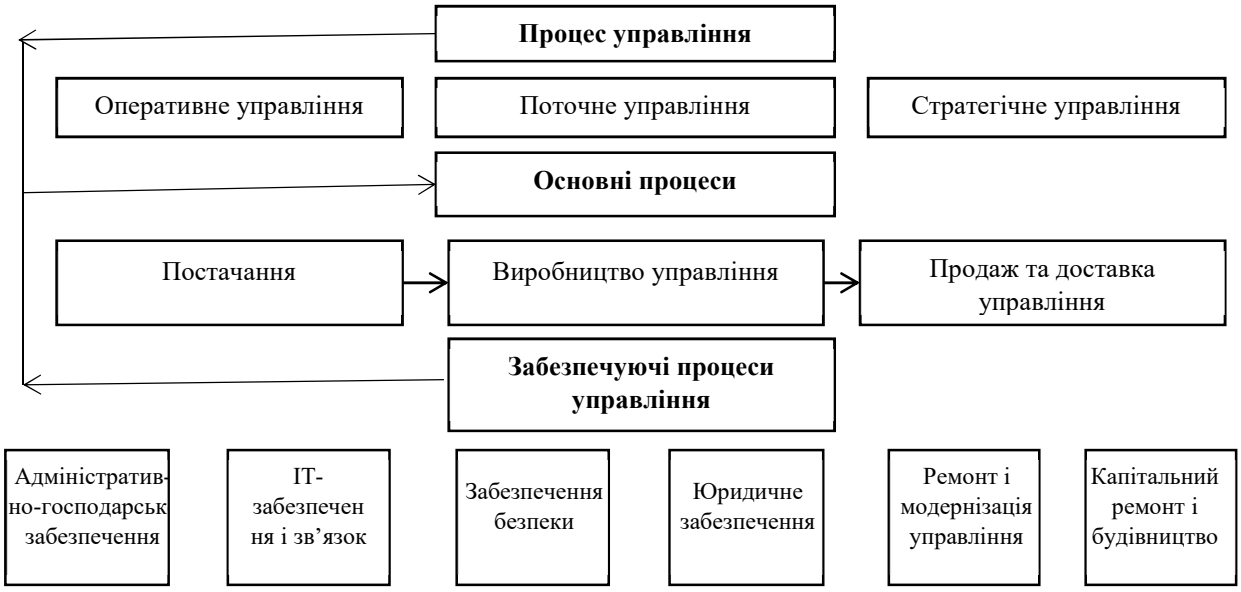

Рис. 1. Типи бізнес процесів, як об'єкти управлінського аналізу [4]

Характеризуючи бізнес-процес, як об'єкт аналізу зазначимо, що це багатомірний, суперечливий об'єкт пізнання, який знаходиться в постійному русі та розвитку. Особливістю аналізу є те, що він, з одного боку, є засобом дослідження бізнес-процесів, а з іншого – бізнес-процесом (об'єктом дослідження). У першому випадку аналіз є елементом систем оперативного, поточного та стратегічного управління (систем, що досліджують та керують), які засобом нього здійснюють оцінку основних та зебезпечуючих процесів (досліджуваних та керованих підсистем).

Управлінський аналіз відіграють важливу роль в системі управління підприємствами виробничої сфери. Особливе місце їм відведено в управлінні бізнес-процесами, де значна увага надається політиці мінімізації витрат, максимізації доходів та прибутків. В подальших наукових дослідженнях варто було б зосередити увагу на питаннях моделювання бізнес-процесів та оперативного відображення їх в управлінському обліку, а також на питаннях методичного забезпечення аналізу бізнес-процесів. Водночас, треба було б також

більш прискіпливо придивитися до досвіду зарубіжних країн з досліджуваної тут теми із урахуванням їхніх помилок та прорахунків.

Список використаних джерел

1. Дем'янюк І.В. Управлінський аналіз в системі управління: ідентифікація та види аналізу / І. В. Дем'янюк // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. – 2016. – Вип. 1. – С. 38–45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/boaa_2016_1_8.

2. Дем'янюк І.В. Управлінський аналіз як функція управління підприємницької діяльності / І.В. Дем'янюк // Регіональна бізнес-економіка та управління. – 2014. – № 2. – С. 66–71 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu_2014_2_11. 8

3. Чорнобай Л.І. Бізнес-процеси підприємства: загальна характеристика та економічна суть / Л.І. Чорнобай, О.І. Дума // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 769. – С. 125–131 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPM_2013_769_20.

4. Харрингтон, Дж. Оптимизация бизнес-процессов: документирование, анализ, управление, оптимизация [Текст] / Дж. Харрингтон, К. С. Эсселинг, Х. Ван Нимвеген; [пер. с англ.]. – СПб.: Азбука; СПб.: БМикро, 2002. – XXIV, 328 с.

УДК 657

Бутузова А. В

студентка ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О. К. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку та податкового менеджменту

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний стан економіки в Україні вимагає розв'язання ряду проблем, серед яких важливе місце займає економічне зростання через забезпечення ефективного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки. Відповідно, аналіз фінансово-господарської діяльності є необхідним і важливим елементом функціонування підприємства, адже він дає об'єктивну оцінку фінансового стану, фінансових результатів, ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства для прийняття виважених управлінських рішень.

Щоб підприємство успішно функціонувало, необхідно значну увагу приділяти вивченню сильних сторін своїх конкурентів, брати на озброєння прогресивний досвід зарубіжних колег. Для мінімізації економічних ризиків доцільно використовувати методи сучасної діагностики фінансово-економічного стану діяльності. До таких, досить нових, методів для нашої країни відносять: due-diligence (дью-діліджене), метод економічних нормалей, нечітко-множинний метод і benchmarking (діагностичний бенчмаркінг).

«Due dilinges» – це метод формування об'єктивного уявлення про об'єкт інвестування, що включає інвестиційні ризики, незалежну оцінку об'єкта інвестування та інші чинники. Передусім «due dilinges» направлений на всебічну перевірку законності та комерційної привабливості планової операції або інвестиційного проекту, проте важливу роль також відіграє повнота інформації, що дозволяє інвесторам або діловим партнерам більш глибоко оцінити всі переваги і недоліки співпраці.

Складовими «due diligence» виступають:

- фінансовий аналіз (Financial due diligence) – концентрує увагу на здатності приносити дохід. Інколи він проводиться одночасно з аудитом. У процесі фінансового аналізу вивчаються активи, доходи, фінансові коефіцієнти і система фінансового планування та контролю;
- податковий аналіз (Tax due diligence) проводиться з метою оцінювання податкового навантаження, а також для виявлення можливості оптимізації податкового тягаря;
- аналіз правових аспектів комерційної діяльності (Legal due diligence) направлений на перевірку діяльності відповідно до нормативних актів у сфері цивільного, трудового права, а також інших законів. У процесі Legal due diligence вивчають статут, договори з клієнтами, контрагентами і персоналом. Крім того, складають і редагують нові типові договори;
- аналіз інформаційного забезпечення (IT due diligence);
- аналіз впливу на довкілля (Environmental due diligence), у рамках якого визначаються й оцінюються ризики, пов'язані із забрудненням довкілля і з природоохоронними діями уряду [1].

Бенчмаркінг – це безперервний, систематичний пошук вивчення кращої практики конкурентів і організацій з суміжних галузей, а також постійне порівняння бажаних змін і результатів бізнесу зі створеною еталонною моделлю. Тому на основі досягнутого здійснюється створення і підтримка системи безперервних покращень результатів бізнесу. Метод бенчмаркінг використовує чужий досвід, передові досягнення кращих компаній для підвищення ефективності виробництва, удосконалювання бізнес-процесів [2].

До переваг цього методу можемо віднести те, що бенчмаркінговий підхід дасть можливість підприємству сформувати власну команду внутрішніх консультантів, напрацювати досвід проведення організаційних змін і, таким чином, створити базу для подальшого вдосконалення організації й управління, розраховуючи на власні сили. Недоліком бенчмаркінгу є те, що він потребує значних витрат, високої кваліфікації аналітиків і орієнтований на використання закритої інформації підприємства. Для оцінки конкурентоспроможності підприємств та діагностики використання конкурентного потенціалу можуть бути використані методи різниць, рангів, балів тощо [3].

Метод економічних нормалей зазвичай практично реалізується завдяки використанню «золотого правила економіки» і «золотого правила бізнесу», а також інших економічних нормалей, які враховують зміни собівартості продукції, темпи зростання продуктивності праці та інше. Логічним є застосування у моделях також не фінансових показників, що відображають

соціальні, екологічні результати діяльності та ведуть до певних економічних наслідків. Врахування їхньої порівняльної динаміки є необхідним для продовження ланцюга послідовних співвідношень економічних нормалей [4].

Підхід до визначення показників аналізу ефективності діяльності підприємства на основі стратегічного планування вважається у наш час найбільш перспективним. Проте подібний підхід не позбавлений недоліків. Це пов'язано насамперед з тим, що ступінь досягнення поставлених компанією цілей і певний рівень ефективності діяльності – поняття нетотожні. Місія, стратегічні цілі і завдання, визначені та затверджені керівництвом господарюючого суб'єкта за допомогою певних методів, за своєю природою суб'єктивні і часто схильні до впливу якісності та повноти інформації, яка доступна керівництву, також чималу роль відіграє і професійна компетенція менеджменту [5].

У країнах з розвиненою ринковою економікою залежно від моделі управління, специфіки галузі, стадії життєвого циклу компанії змінюються кінцеві орієнтири і стратегічні цілі функціонування компаній, які визначають вибір тих чи інших аналітичних показників та моделей для оцінки ефективності функціонування бізнесу. Практика показує, що ті підприємства, які почали використовувати сучасні методи аналізу ефективності діяльності, піднялися на значно вищі рівні та оптимізували свою діяльність, така тенденція більш яскраво виражена у досвіді іноземних держав таких як: США, Німеччина, Франція, Великобританія. Головна причина застосування даних підходів у перерахованих країнах є їх результативність, яка поєднана з можливістю навиків правильно застосувати та приймати самим підприємством [6].

Отже, головна мета аналізу ефективності діяльності підприємства – своєчасно виявити та усунути недоліки у його діяльності, а також знайти нові методи поліпшення фінансового стану та платоспроможності. Тому для аналізу діяльності підприємства, доцільно застосовувати як традиційні так і нові методи дослідження.

Список використаних джерел

1. Сілічева Н. Є. Сутність Due Diligence (Дью Діліджене) і можливі перспективи розвитку в Україні / Н. Є. Сілічева // Економічний простір. – 2011. − № 45. – С. 288–296.

2. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. – Київ «Центр навчальної літератури», 2012. – 531 с.

3. Бенчмаркинг как метод организационной диагностики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://newrealgoal.com.ua/benchmarking-kakmetod-organizacionnoj-diagnostiki.html (Дата звернення: 01.03.2018)

4. Булгакова Л.Н. Операционный левередж. Золотое правило экономики. Теория и практика / Л.Н. Булгакова // Финансовый менеджмент. – 2001. - № 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www. finman.ru/articles.

5. Циглик І.І. Економічний аналіз – основний чинник підвищення ефективності підприємницької діяльності // Актуальні проблеми економіки. - 2003 - № 7(25) – С.90-96.

6. Єпіфанова І. Ю. Формування стратегії розвитку підприємства в сучасних умовах / Єпіфанова І. Ю., Дзюбко М. Ю. // Вісник ОНУ ім.. І.І. Мечнікова. – 2017. – Т. 22. – Вип. 2 (55). – С. 99-103.

УДК 657:[005.21:005.52]

Буденюк М.В.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

РОЗРОБКА СТРАТЕГІЇ ЗМІН В ПРОЦЕСІ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

У Керівництві з бізнес-аналізу, виданому Міжнародним інститутом бізнес-аналізу відзначається, що розробка стратегії змін стає простішою, коли поточний стан і майбутній стан підприємства вже визначені, оскільки вони забезпечують певні умови для зміни [1]. Також зазначається, що стратегія змін чітко описує характер змін з точки зору: умов змін; визначених альтернативних стратегій змін; обґрунтування того, чому конкретна стратегія змін є найкращим підходом; інвестицій та ресурсів, необхідних для роботи у майбутньому стані; як підприємство зрозуміє цінність після того, як рішення виголошено; ключові зацікавлені сторони у зміні та перехідні стани на цьому шляху. Стратегія змін може бути представлена як частина бізнес-кейсу, статуту роботи, стратегічного плану підприємства або в інших форматах.

Визначення стратегії змін, як правило, включає в себе визначення кількох стратегій, і в кінцевому підсумку вибирається та стратегія, яка є найбільш підходящою для ситуації. Стратегія зміни може спричинити досягнення спочатку тільки частини майбутнього стану, отже, включає лише деякі компоненти повного рішення. Для кожного перехідного стану на шляху до досягнення майбутнього, стратегія змін повинна уточнити, які частини рішення були завершені і які не були, а також які частини цінності можуть бути реалізовані і які не можуть [1] .

Рішення є результатом зміни, що дозволяє підприємству задовольняти потреби. Кілька варіантів рішення можуть бути оцінені, як частина стратегії зміни, де кращий підхід вирішення є виправданим і обраний. Обсяг рішення визначає межі рішення і описується досить детально, щоб дати змогу зацікавленим сторонам зрозуміти, які нові можливості дасть зміна. Він також описує, як запропоноване рішення дозволяє досягти цілей майбутнього стану. Обсяг рішення може розвиватися протягом всієї ініціативи, оскільки відкривається більше інформації. Обсяг рішення може бути описаний різними способами, включаючи використання: можливостей, технологій, бізнес-правил, бізнес-рішень, даних, процесів, ресурсів, знань і навичок, моделей і описів ринків, функцій, локації, мережі, організаційних структур, робочих процесів, подій, послідовностей, мотивацій, або бізнес-логіки.

Аналіз розривів визначає різницю між поточним станом і можливостями майбутнього стану. Для виконання аналізу розривів необхідно визначити як поточний стан, так і майбутній стан. Використання тих же методик для опису як

поточних, так і майбутніх станів сприяє аналізу розривів, оскільки це спрощує порівняння.

Аналіз розривів може допомогти визначити прогалини, які перешкоджають підприємству задовольняти потреби та досягнути цілі. Він може бути використаний для визначення того, чи може підприємство задовольняти свої потреби, використовуючи існуючу структуру, ресурси, можливості та технології. Можливості, проаналізовані в аналізі розривів, можуть включати: процеси, функції, напрями бізнесу, організаційні структури, компетенції персоналу, знання та навички, навчання, об'єкти, місця розташування, дані та інформацію, прикладні системи та технологічну інфраструктуру. Розриви повинні бути розглянуті в перехідному процесі та майбутніх станах.

Бізнес-аналітики аналізують підприємство, щоб оцінити його здатність вносити зміни та підтримувати їх у майбутньому. Оцінка готовності враховує спроможність підприємства не тільки вносити зміни, але й використовувати та підтримувати рішення, а також реалізувати цінність рішення. Оцінка також впливає на оперативну готовність до внесення змін та культурну готовність зацікавлених сторін, терміни реалізації змін до того часу, коли може бути реалізована цінність, та ресурси, доступні для підтримки змін.

Стратегія зміни - це план ключових видів діяльності високого рівня, які будуть використані для трансформації підприємства з поточного стану у майбутній. Стратегії зміни можуть бути єдиною ініціативою, що складається з менших змін, які можуть бути структуровані як набір або послідовність проектів, або як різні зусилля по постійному вдосконаленню. Кожен елемент змін не може повністю задовольнити потребу, тому можуть знадобитися багаторазові зміни.

Під час розробки стратегії змін визначається кілька варіантів, які досліджуються і описуються досить докладно, щоб можна було обрати можливі варіанти. Альтернативи можна визначити за допомогою мозкового штурму та експертів з питань консалтингу. Джерела ідей можуть включати в себе історичні ідеї, історичні зміни, стратегії інших ринків і підходи конкурентів. Краща зі стратегій зміни вибирається з цього набору варіантів і розробляється більш докладно. Вона повинна бути обрана з урахуванням: організаційної готовності до внесення змін, великих витрат та інвестицій, необхідних для внесення змін, термінів внесення змін, узгодження з бізнес-цілями, строків реалізації вартості та альтернативних витрат стратегії зміни.

Список використаних джерел

1. A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

УДК 657.338

Виноградова А. І.
студентка ф-ту ФМ, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник —Абесінова О. К. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ВИРОБНИЧОЇ ГАЛУЗІ

Для підприємств виробничої галузі існує обмеження щодо кількість продукту, який може бути виготовлений або зберігатися в будь-який заданий проміжок часу. Це схоже на принцип Златовласки. Економіка Златовласки в широкому сенсі характеризується тим, що вона недостатньо «гаряча», щоб підігрівати вищі ціни на споживчі товари і послуги, але і недостатньо «холодна», щоб викликати рецесію. Її основними рисами є низький рівень безробіття, підвищення цін на активи, низькі процентні ставки, стійке зростання валового внутрішнього продукту (ВВП) і низька інфляція споживчих цін.

В сучасних умовах, коли в країні складна соціально-економічна ситуація, великий вплив на стабілізацію та відновлення національної економіки має підприємництво, особливо частина малих та середніх підприємств. Адже, ефективна діяльність підприємств впливає на економічне зростання та забезпечує зайнятість в країні, що безпосередньо підвищує рівень життя населення. На жаль, аналіз динаміки результатів діяльності суб'єктів господарювання малого, середнього і великого бізнесу в Україні показує, що за останні роки немає суттєвих змін та зрушень у кращу сторону (табл.1).

Таблиця 1

Аналіз динаміки результатів діяльності суб'єктів господарювання в Україні

Показники структурної статистики суб'єктів підприємництва за розмірами	2010 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Загальна кількість	2183928	1600127	1722070	1932161	1974318	1865530
Великі	587	698	659	497	423	383
у % до загальної кількості суб'єктів	0,03	0,04	0,04	0,03	0,02	0,02
Середні	20983	20189	20983	15906	15203	14832
у % до загальної кількості суб'єктів	0,96	1,26	1,22	0,82	0,77	0,80
Малі	357241	344048	373809	324598	327814	291154
у % до загальної кількості суб'єктів	16,36	21,51	21,71	16,80	16,60	15,61

Джерело: [2, с. 6-7].

Для покращення ситуації, надзвичайно важливим є аналіз потенціалу підприємства. Поняття потенціалу підприємства в загальних рисах - це

сукупність всіх стратегічних ресурсів, які знаходяться в розпорядженні підприємства і мають в конкретних умовах визначальне значення для нормального функціонування компанії [1, с. 67]. У свою чергу, до стратегічних ресурсів слід відносити ті види ресурсів, які можуть змінитися в структурі та обсягу тільки в результаті відповідних рішень. Наприклад, якщо настає потенційна криза платежів, то стратегічними ресурсами стають кредитні лінії, фінансові активи. При нормальних умовах діяльності підприємства в якості елементів потенціалу можуть бути розглянуті ресурси, що забезпечують компанії конкурентні переваги. Це може бути нове обладнання, технології, інтелектуальні ресурси та інше. Багато факторів сприяють і відволікають від аналізу "потужності": кількість та якість праці, доступність устаткування, рівень відходів, урядові правила, необхідність тимчасового технічне обслуговування та ін.

Аналіз економічного потенціалу підприємства - це робота, яка зводиться до ґрунтовного вивчення можливостей компанії. Інформаційним джерелом такого аналізу є фінансова звітність підприємства, дані статистичної звітності, бізнес-довідки, оперативно-виробничі дані та інші документи.

Визначення потенціалу підприємства рекомендується проводити по більш ніж десяти розділах, серед яких доцільно виділити наступні: темпи зростання, структура, обсяг виробництва; розподіл і збут; екологія; транспортні можливості; забезпеченість сировиною і матеріалами; що знаходиться в наявності парк обладнання; менеджмент і система управління; нововведення; маркетинг; фірмова культура; фінансова стійкість і платоспроможність.

У оцінці економічного потенціалу компанії велике значення має використання таких кількісних і якісних методів аналізу, як: кабінетні дослідження, що використовують офіційні друковані джерела інформації; портфельний аналіз - компанія розглядається як сукупність стратегічних бізнес-одиниць, кожна з яких відносно самостійна; факторний аналіз – вплив окремих факторів на результативність; математичні методи оцінювання потенціалу підприємства - вважають найточнішими, хоч іноді вони потребують обтяжливих математичних обчислень, тобто спеціальної підготовки працівників; експертний аналіз – спосіб прогнозування та оцінки потенціалу на основі прогнозів фахівців.

Отже, оцінити економічний потенціал компанії можна, аналізуючи різні його складові: обсяг ресурсів, реальні можливості, здібності до експлуатації потенціалу, результати його реалізації. Оцінка економічного потенціалу підприємства часто використовується, як інтегральний показник, що описує стан системи. Для цього потрібно знаходити і систематизувати максимум факторів, які можуть вплинути на ресурси компанії, робити висновки і спрямовувати необхідні сили для досягнення максимальної потужності підприємства, а отже, високих прибутків.

Список використаних джерел

1. Вострякова В. Ю. Інноваційний потенціал та його місце в структурі потенціалу підприємства / В. Ю. Вострякова // Стратегія економічного розвитку України : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана», Укр. Союз

промисловців і підприємців, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАНУ ; [редкол.: А. П. Наливайко (голов. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2007. – Вип. 20–21.

2. Шевчук І. Б. Аналіз діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу: проблеми та перспективи розвитку / І. Б. Шевчук, О. П. Петришин. // International Scientific Journal "Internauka". – 2018. – С. 1–14.

УДК 657

Войницька А. В., Завгородня М. С.,
студентки ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

СУЧАСНІ СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ВИМІРЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ БІЗНЕСУ

Бізнес – будь яка діяльність, спрямована на отримання прибутку. У найбільш загальному вигляді бізнес виступає як «чорний ящик», який, поглинаючи певний обсяг ресурсів на вході (у грошовій оцінці), випускає на виході продукт, який в грошовому виразі перевершує вкладені кошти на певну величину. Останнє і є результативністю бізнесу - прибутком, який дістається власнику [1].

Повне уявлення про результативність бізнесу можна отримати лише за допомогою аналізу його діяльності. Для оцінки результативності бізнесу використовують систему абсолютних та відносних показників. До абсолютних показників результативності відносяться показники прибутку, до відносних - показники рентабельності.

Рентабельність є однією з базових економічних категорій економіки. У найширшому, найзагальнішому понятті рентабельність означає прибутковість або доходність виробництва і реалізації всієї продукції (робіт, послуг) чи окремих її видів; доходність підприємств, організацій, установ у цілому як суб'єктів господарської діяльності; прибутковість різних галузей економіки. Рентабельність безпосередньо зв'язана з отриманням прибутку. Однак її не можна ототожнювати з абсолютною сумою отриманого прибутку [3].

Показники рентабельності являються відносними характеристиками фінансових результатів та ефективності діяльності підприємства. До переваг використання даних показників можна віднести:

- більш широкі можливості порівняння: співставлення абсолютних показників прибутку підприємств з різними обсягами діяльності, кількістю персоналу, тощо не дає можливості проводити об'єктивну оцінку;
- ці показники меншою мірою знаходяться під впливом інфляційних процесів.

За своєю структурою показники рентабельності поділяються на такі групи:

- витратні (рентабельність продукції, рентабельність діяльності);
- доходні (рентабельність продажу);

- ресурсні (рентабельність сукупних активів, рентабельність власного капіталу, рентабельність оборотного капіталу).

Саме до витратних показників рентабельності належить рентабельність бізнесу, який визначається шляхом ділення прибутку підприємства на суму витрат. Розрахунок рентабельності бізнесу дозволяє зрозуміти наскільки ефективно компанія розпоряджається своїми ресурсами, іншими словами вказує, скільки прибутку приносить кожна витрачена гривня [1].

Показником рентабельність наявного бізнесу є рентабельність активів (ROA), яка визначається як відношення чистого прибутку (ЧП) до середньої величини активів за період отримання:

$$\text{ROA} = \frac{\text{ЧП}}{\overline{\text{А}}} \times 100\%, \quad (1)$$

При аналізі результативності бізнесу доцільно розраховувати також такі показники рентабельності:

1. Рентабельність продаж (ROS) - визначається як відношення чистого прибутку (ЧП) до чистого доходу від реалізації, які включаються до ціни продукції (ДР):

$$\text{ROS} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ДР}} \times 100\%, \quad (2)$$

Рентабельність продаж характеризує доходність операційної діяльності підприємства.

2. Рентабельність поточних активів (РПА) уявляє собою відношення чистого прибутку підприємства (ЧП) до середньої величини поточних активів:

$$\text{РПА} = \frac{\text{ЧП}}{\overline{\text{ПА}}} \times 100\%, \quad (3)$$

Цей показник характеризує величину прибутку, отриману з кожної гривні, що вкладена у поточні активи.

3. Рентабельність власного (акціонерного) капіталу (ROE) визначається як відношення чистого прибутку (ЧП) до середньої величини власного капіталу підприємства (ВК):

$$\text{ROE} = \frac{\text{ЧП}}{\overline{\text{ВК}}} \times 100\%, \quad (4)$$

Цей показник займає особливе місце серед показників рентабельності і характеризує ефективність використання власних коштів акціонерів; величину прибутку, отриману на кожну гривню вкладень акціонерів у підприємство. Значення цього показника відображає ступінь привабливості суб'єкта господарювання для вкладень коштів акціонерів. Чим вище цей показник, тим більше прибутку приходиться на одну акцію, тим вище потенційні дивіденди [2].

Рентабельність бізнесу формується під впливом великої кількості взаємопов'язаних факторів. Компанії повинні використовувати для покращення результативності роботи як внутрішні можливості, так і враховувати вплив зовнішніх факторів. До внутрішніх факторів підвищення рентабельності бізнесу відносять організаційно-управлінські чинники, матеріально-технічні показники, фінансові та кадрові чинники. Щодо зовнішніх факторів, то до них відносяться адміністративні, зовнішньоекономічні, ринкові.

Отже, при аналізі результативності бізнесу важливу роль займає оцінка рентабельності та факторів, які вплинули на його зміну, оскільки зростання

рентабельності сприяє підвищенню фінансової стійкості компанії, забезпечує їй перемогу у конкурентній боротьбі та сприяє виживанню бізнесу у ринковій економіці.

Список використаних джерел

1. Олексюк О.І. Економіка результативності діяльності підприємства: монографія / О.І. Олексюк. – Київ: КНЕУ, 2008. – 362 с.

2. Ковальчук К.В. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій / К.В. Ковальчук, Г.Ш Ніна., О.К. Григорета, В. Костанецький, Ю. О. Распопова .– Київ : Центр учбової літератури, 2016.– 325 с.

3. Сіменко І.В. Аналіз господарської діяльності: навч.посіб. – Київ : Центр учбової літератури. 2013.– 384 с.

УДК 657.3

Войтенко К.А.,
студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних та бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ЗА ГАЛУЗЯМИ

Основною метою аналізу економіки є вивчення об'єктивно чинних економічних законів з метою свідомого використання їх у практичній діяльності. Відмінність господарських функцій, що виконуються підприємствами і організаціями, обумовлює і відмінність об'єктів економічного аналізу. Тому, для точного проведення економічного аналізу необхідно враховувати сферу дослідження, адже залежно від галузі одні й ті ж самі показники мають різні особливості та винятки.

Для комерційних підприємств результати аналізу є інформаційною базою для прийняття рішень інвесторами, контрагентами, банками під час розробки стратегії та тактики взаємовідносин із підприємством. Для суб’єктів державного сектору аналіз фінансової звітності зазвичай зводиться до контролю за дотриманням бюджетного законодавства, норм прийнятої облікової політики та стандартів бухгалтерського обліку. Водночас найбільш актуальне питання про ефективність витрачання бюджетних коштів, виділених на фінансування діяльності суб’єкта державного сектору, часто залишається без обґрунтованої відповіді[2].

Фінансова звітність суб’єкту державного сектору може слугувати інформаційною базою для оцінки фінансового стану такого суб’єкту. Також важливим джерелом інформації є кошториси та звіти про їх виконання за звітний період. Під час аналізу фінансової звітності суб’єктів державного сектору застосовують різні підходи, проте важливим аспектом під час розрахунку коефіцієнтів для аналізу фінансової звітності й оцінки фінансового стану

установи є визначення й обґрунтування їх нормативних значень. Очевидно, що прийняті нормативи для комерційних підприємств не можуть однозначно застосовувати для бюджетних установ [2]. Тоді під час оцінки результатів аналізу особливо важливим є порівняння показників установи в динаміці та порівняння з показниками інших установ.

Одним із найбільш проблемних і важливих напрямів досліджень особливостей аналізу суб'єктів державного сектору залишається оцінка результату та визначення ефективності їх діяльності. На відміну від комерційного підприємства, де величина прибутку та рентабельності можуть бути мірилом результату діяльності, в бюджетних установах ці показники не можуть використовувати, оскільки такі установи є неприбутковими організаціями.

Враховуючи особливості функціонування таких суб'єктів, основну мету їх створення і діяльності, приналежність до неприбуткових установ, а значить відсутність мети отримання максимального прибутку від діяльності, важливим аспектом аналізу діяльності установ є визначення критеріїв, за якими здійснюється оцінка їх ефективності.

Для оцінки ефективності функціонування суб'єктів державного сектору науковці пропонують різні варіанти, серед яких:

1. Застосування факторної схеми Ніко Моля, що містить оцінку економії бюджетних коштів, економічної ефективності бюджетних установ та соціальної ефективності витрачання бюджетних коштів. Модель відома під назвою «Три Е» (економія (economy), ефективність (efficiency) та продуктивність (effectiveness)). Дана методологія «Три Е» застосовує показник соціально-економічної ефективності (Е) [1]:

$$E = \sqrt[3]{E_1 * E_2 * E_3} \quad (1)$$

де E_1 – коефіцієнт економії бюджетних коштів, який визначається як відношення загальної суми видатків бюджету щодо фінансування діяльності бюджетної установи до загальних бюджетних витрат на забезпечення поточних витрат установи;

E_2 – коефіцієнт економічної ефективності бюджетних установ, визначається як відношення загального результату (складається з оплати послуг бюджетної установи та інших джерел її власних надходжень) від проведення заходу та загальних бюджетних витрат на забезпечення поточних витрат установи;

E_3 – коефіцієнт соціальної ефективності витрачання бюджетних коштів, який є результатом співвідношення загального результату і загальної суми видатків Державного бюджету щодо забезпечення діяльності бюджетної установи.

2. Використання інтегрального показника фінансової ефективності суб'єктів державного сектора економіки, який базується на аналізі показників рентабельності діяльності, ефективності використання оборотних активів та рентабельності основних засобів [3].

Зважаючи на специфічність проблем, які розв'язуються державним сектором економіки, складність управлінських процедур, надзвичайно важливим питанням є оцінка ефективності функціонування цього сектору економічної системи задля міжнародного порівняння основних індикаторів та визначення вектора розвитку країни. Аналіз показників ефективності державного сектору економіки було б доцільно здійснювати за методикою «Три Е», оскільки

активність державного сектору пов'язана не лише з економічними вигодами, але й соціальними та екологічними наслідками його діяльності.

Список використаних джерел

1. Дейнека О.В. Система показників ефективності функціонування суб'єктів державного сектора економіки [Електронний ресурс]/ О.В. Дейнека. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/texts/2009_25/Contents.htm

2. Длугопольський О.В. Політекономія публічного сектору: західні орієнтири // Економічна теорія: Науковий журнал. — 2006. — №2. — с. 3—16.

3. Калабина Е.Г. Конструирование оценки социально-экономической эффективности деятельности организаций государственного сектора экономики [Электронный ресурс]/ Е.Г. Калабина. – Режим доступа: http://www.aspe.spb.ru/aspe_library.htm.

УДК 657:[005.21:005.52]

Волкова К.Ю.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ПРАВИЛА ТА ІНСТРУМЕНТИ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Правила та інструменти бізнес-аналізу узагальнені у англомовному виданні Керівництва з бізнес-аналізу Міжнародного інституту бізнес-аналізу [1]. Зокрема відзначається, що при визначенні підходу до організації бізнес-аналізу розглядаються складність і розмір змін і загальний ризик зусиль для організації. Оскільки складність і ризик збільшуються або зменшуються, характер і обсяг роботи з аналізу бізнесу можуть бути змінені і відображені в підході.

Фактори, які можуть вплинути на рівень ризику від організації бізнес-аналізу, включають: • рівень досвіду бізнес-аналітика; • ступінь знань, якими володіють бізнес-аналітики; • рівень досвіду зацікавлених сторін у комунікації своїх потреб; • ставлення зацікавлених сторін до змін та бізнес-аналіз в цілому; • кількість часу, виділеного зацікавленими сторонами на діяльність з бізнес-аналізу; • будь-яку попередньо вибрану структуру, методологію, інструменти та / або методи, введені організаційною політикою та практикою, та культурні норми організації. Підхід до проведення бізнес-аналізу розглядається та узгоджується ключовими зацікавленими сторонами.

У деяких організаціях процес бізнес-аналізу може бути більш структурованим і вимагати від ключових зацікавлених сторін підписання підходу, щоб гарантувати, що всі види діяльності з аналізу бізнесу були визначені, оцінки реальні, а запропоновані ролі та обов'язки є правильними. Будь-які питання, підняті зацікавленими сторонами під час розгляду підходу, задокументовані бізнес-аналітиком, і підлягають резолюції. Зацікавлені сторони також відіграють певну роль у перегляді та прийнятті змін у підході, оскільки зміни внесені з урахуванням мінливих умов у межах ініціативи.

В бізнес-аналізі застосовуються певні правила. Зокрема, оцінка ефективності бізнес-аналізу надає результати попередніх оцінок, які необхідно переглянути та включити до всіх підходів планування. Бізнес-політика: дозволяє визначити межі, в яких повинні прийматися рішення. Вони можуть бути описані правилами, контрактами, договорами, угодами, гарантіями, сертифікатами або іншими юридичними зобов'язаннями. Ці політики можуть впливати на підхід до бізнес-аналізу. Рішення експерта: використовується для визначення оптимального підходу до бізнес-аналізу. Експертиза може надаватися з широкого кола джерел, включаючи зацікавлені сторони з ініціативи, організаційні центри передового досвіду, консультантів або асоціації та промислові групи. Попередній досвід бізнес-аналітика та інших зацікавлених сторін, слід враховувати при виборі або зміні підходу. Методології та рамки: зумовлюють формування підходу, який буде використовуватися шляхом вибору методів, технологій, процедур, робочих концепцій та правил. Можливо, вони повинні бути пристосовані, щоб краще відповідати потребам конкретного бізнесу. Підхід до залучення зацікавлених сторін: передбачає розуміння зацікавлених сторін та їх переживань , інтереси яких можуть вплинути на рішення, що приймаються при визначенні підходу до бізнес-аналізу.

В бізнес-аналізі застосовуються певні інструменти. Зокрема, мозковий штурм використовується для виявлення можливих заходів з аналізу бізнесу, методів, ризиків та інших відповідних елементів, щоб допомогти побудувати підхід до бізнес-аналізу. Бізнес-кейси використовуються для розуміння того, чи є елементи проблеми або можливості особливо чутливими до часу, великою цінністю, чи існує певна невизначеність щодо елементів можливої потреби або рішення. Аналіз документів використовується для перегляду існуючих організаційних активів, які можуть допомогти у плануванні підходу. Оцінка використовується для визначення того, як довго може проходити діяльність з бізнес-аналізу. Фінансовий аналіз використовується для оцінки того, як різні підходи (і можливі варіанти доставки) впливають на створену вартість. Функціональна декомпозиція використовується для розбиття складних процесів бізнес-аналізу або підходів до більш реальних компонентів. Інтерв'ю використовуються, щоб допомогти побудувати план з індивідуальною або невеликою групою. Відстеження елементів використовується для відстеження будь-яких проблем, що виникають під час планування діяльності з зацікавленими сторонами. Можна також відстежувати елементи, пов'язані з ризиком, підняті під час обговорення під час розробки підходу. Отримані (досвідчені) уроки використовуються для визначення попереднього досвіду підприємства (як успіхів, так і викликів) з планування підходу до бізнес-аналізу. Моделювання процесу використовується для визначення та документування підходу до бізнес-аналізу. Відгуки використовуються для підтвердження обраного підходу до бізнес-аналізу з зацікавленими сторонами. Аналіз та управління ризиками використовується для оцінки ризиків для вибору належного підходу до бізнес-аналізу. Моделювання сфери застосування використовується для визначення меж рішення вхідних даних для планування та оцінки. Опитування або анкета використовуються для визначення можливих

заходів з бізнес-аналізу, методів, ризиків та інших відповідних пунктів, щоб допомогти побудувати підхід до бізнес-аналізу. Семінари використовуються, щоб допомогти побудувати план у команді.

Список використаних джерел

1. A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

УДК 657.4

Гавяда А. В., Нікіпчук Б. О.,
студент ф-ту ОПМ,2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних та бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ АНАЛІЗУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Суб'єкту господарювання важливо для розвитку та підтримки власного існування залучати додаткові інвестиції. Процес інвестування цікавий для двох сторін: інвестора та суб'єкта господарювання. Перший хоче отримати матеріальну вигоду, а другий – забезпечити свій розвиток. Для ефективного інвестування потрібно враховувати багато факторів, які можуть впливати на показники рентабельності та термін окупності інвестицій. Моніторинг показників важливо здійснювати не тільки інвесторам, але й суб'єктам господарювання, для збільшення інвестиційної привабливості власного бізнесу.

Світовий досвід корпоративних відносин та розвитку інтегрованих корпоративних структур свідчить, що розвиток фондового ринку у залученні капіталу та організації бізнесу є сьогодні найбільш перспективним, оскільки дозволяє здійснювати концентрацію капіталу шляхом управління корпоративними правами і тому розглядається як альтернатива процесам державного регулювання операцій з нематеріальними активами суб'єктів господарювання [1]. Однією з найпопулярніших і динамічно розвинутих форм фінансування інвестицій є первинне публічне розміщення цінних паперів. Рівень розвитку фондового ринку у цьому питанні розглядається як проміжний фактор, що характеризує не лише величину досягнення стійких конкурентних переваг, розширення ринкової частки, забезпечення динамічності економічної діяльності, але й має сприяти вирішенню більш важливих стратегічних проблем – визначенню справедливої (ринкової) вартості підприємства. Попри значну популярність і широке застосування за кордоном, така форма залучення капіталу для вітчизняних підприємств є не достатньо розвиненою.

Проте як інвестор, так і суб’єкт господарювання зацікавлені в розумінні рівня інвестиційної привабливості підприємства, що оцінюється на основі результатів економічного аналізу компанії. Незалежно від сфери діяльності суб’єкта господарювання існують ключові напрямки його оцінки для розуміння рівня інвестиційної привабливості [2]:

1. Аналіз майнового стану об’єкта інвестування.
2. Аналіз фінансової стійкості об’єкта інвестування.
3. Аналіз ліквідності активів.
4. Аналіз прибутковості об’єкта інвестування.
5. Оцінка ділової активності.
6. Показники оцінки ринкової активності об’єкта інвестування.

В умовах сучасного поширення конкуренції для підтримки стійкого фінансового стану підприємства виникає необхідність у проведенні аналізу показників ліквідності балансу. Без оцінювання рівня ліквідності підприємства аналіз його фінансового стану буде неповним, що не дозволить зробити обґрунтовані висновки про існуючий стан та перспективи розвитку такого суб'єкта господарювання. Показники ліквідності дають можливість діагностувати фінансовий стан підприємства , оцінити його платоспроможність, усунути наявні недоліки для того, щоб в подальшому стабільно здійснювати діяльність та бути привабливим для інвесторів. Проблеми, які стосуються аналізу ліквідності балансу підприємств України на сьогодні такі: відсутність достовірно обґрунтованої та комплексної оцінки ліквідності, яка б дійсно давала можливість інвесторам виявляти слабкі сторони діяльності та приймати ефективні інвестиційні рішення [4]. Також недостатньо вивченими залишаються питання співвідношення категорій ліквідності та платоспроможності з іншими характеристиками фінансового стану підприємства.

Аналізу фінансових результатів є важливим елементом фінансового та інвестиційного менеджменту. Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств в сучасних умовах, коли для фінансування виробничої діяльності підприємствами використовується залучений капітал (акціонерний капітал, кредити банків). Прийняття рішення інвестором про фінансування виробничої діяльності підприємства, або рішення банків про надання кредиту базується на вивченні фінансового стану підприємства. Оцінка фінансового стану підприємств має важливе значення для власника, як інформаційна база про потенційні можливості збільшення прибутку, виявлення причин збитковості [2].

Конкурентоспроможність організації впливає на прийняття рішення для інвестора зрештою інвестувати в компанію, проте цей показник не є постійною характеристикою. Спроможність конкурентоздатності визначає рівень на якому компанія може вести успішну конкурентну боротьбу, протистояти у певний період основним конкурентам. Зі змінами у зовнішньому та внутрішньому середовищах змінюються також порівняльні конкурентні переваги щодо інших підприємств галузі. Конкурентоспроможність підприємства залежить від об’єкта порівняння, а також від факторів, які застосовуються для оцінки конкурентоспроможності [3]. Не можна говорити про абсолютну

конкурентоспроможність підприємства: воно може бути «номером один» у своїй галузі в національній економіці й бути неконкурентоспроможним на міжнародних ринках.

Отже, відслідковування та аналіз ключових показників інвестиційної привабливості дає можливість інвестору здійснювати ефективне капіталовкладення. А суб'єкту господарювання зрозуміти свої слабкі та сильні сторони для подальшого їх вдосконалення, що призведе до зростання інвестиційної привабливості. Важливо здійснювати безперервний моніторинг за цими показниками для повного розуміння ефективності діяльності об'єкта інвестування, що в теперішніх умовах можливо здійснювати досить оперативно.

Список використаних джерел

1. Дєєва Н. М. Фінансовий аналіз / Н. М. Дєєва, О. І. Дедіков., 2007.

2. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна монографія / за ред. Слатвінського М.А. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 151–156 с.

3. Сарапіна О. А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2012. № 2. С. 47–58.

4. Омецінська І.Я. Зобов'язання як категорія бухгалтерського обліку / І.Я. Омецінська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: економіка. – № 20. – 2006. – С. 228-231 (0,32 д.а.).

УДК 657

Гайдай Г. С.
студентка ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 075 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах
та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах становлення та розвитку ринкової економіки відбувається трансформація фінансових відносин суб'єктів підприємницької діяльності, що вплинуло на збільшення кількості збиткових підприємств. У зв'язку з цим, зросла потреба в аналізі показників, які пов'язані з процесом формування прибутку підприємства та їх причинно-наслідкових залежностей.

Прибуток, будучи головною метою підприємницької діяльності, основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів, забезпечує розвиток підприємства, створюючи базу економічного зростання держави в цілому. Прибуток є головним джерелом збільшення ринкової вартості підприємства, найважливішим показником задоволення соціальних потреб суспільства, а також основним захисним механізмом, що охороняє підприємство від загрози банкрутства.

Прибуток підприємства – це фінансовий результат його діяльності, який відображає ефективність виробництва, рівень організації, продуктивність праці, собівартість. До того ж це і основа для розвитку підприємства, і запорука добробуту персоналу, і великі дивіденди для власників [1].

Основна частина прибутку формується як різниця між виручкою від реалізації продукції та витратами на її виробництво. Якщо власні витрати на виробництво більші, ніж грошові надходження, підприємство отримує збитки.

Проведення аналізу формування прибутку підприємства передбачає використання певної методики, яка включає сукупність прийомів, методів, інструментів вивчення та дослідження інформації. Більшість науковців до основних методів аналізу об'єкта дослідження відносять: горизонтальний, вертикальний, трендовий, коефіцієнтний і факторний методи.

Оскільки на формування величини прибутку впливає значна кількість як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, тому важливим є вивчення і вимірювання їх впливу на аналізований показник за допомогою факторного аналізу.

Під факторним аналізом розуміють методику комплексного системного вивчення та виміру впливу факторів на величину результативного показника, а саме прибутку підприємства [2].

Серед факторів, які впливають на величину прибутку доцільно виділити такі:

1) зміна обсягу реалізації – збільшення обсягів продажу рентабельної продукції веде до збільшення суми прибутку, а нерентабельної – навпаки до її зменшення;
2) зміна асортименту продукції – якщо збільшується частка рентабельної продукції в загальному обсязі реалізації, то і прибуток, відповідно, зростає;
3) зміна собівартості продукції – її зростання є причиною зменшення прибутку, а зменшення собівартості – навпаки збільшує прибуток;
4) зміна ціни реалізації – при збільшенні цін сума прибутку зростає, якщо ціна зменшується, то зменшується і прибуток;
5) чисельність та склад персоналу – кількість працівників, достатня для повноцінного обслуговування технологічного процесу, забезпечує зростання прибутку, також велике значення має і кваліфікація працівників;
6) економічне стимулювання працівників – вплив цього фактору можна оцінити через показники оплати праці та її продуктивність. що ефективнішим є стимулювання персоналу, то кращою буде їх праця, і як наслідок – більшими випуск продукції та прибуток;
7) продуктивність праці – її зростання, за інших однакових умов, спричиняє збільшення величини прибутку;
8) стан матеріально-технічної бази підприємства – сучасні засоби праці підвищують її продуктивність, а отже, і прибуток;
9) фондовіддача – збільшення фондовіддачі збільшує випуск продукції на 1 грн вкладених грошей, це також веде до зростання прибутку [3].

Результати факторного аналізу використовують при визначенні резервів зростання прибутку. Загалом резерви збільшення прибутку варто виявляти на стадії планування та безпосереднього виробництва продукції чи її реалізації. Процедура виявлення резервів передбачає три послідовних етапи: а) аналітична; б) організаційна; в) функціональна.

По завершенню аналізу пошуку шляхів збільшення прибутку, результати узагальнюються та робляться висновки щодо удосконалення механізму формування прибутку, серед яких варто виділити наступні: чітке дотримання умов укладених договорів з постачання продукції; підвищення ефективності діяльності підприємства щодо реалізації продукції; зацікавленість підприємства у виробництві виробів, найбільш потрібних для ринку; впровадження в практику оперативного обліку витрат на виробництво продукції; зниження непродуктивних витрат і втрат; застосування сучасних механізованих і автоматизованих засобів для вирішення завдань аналізу прибутку та інше.

Таким чином, факторний аналіз дійсно є важливим інструментом формування прибутку підприємства, результати якого дають можливість керівництву коригувати обсяги виробництва продукції в залежності від тих чи інших факторів, реально оцінити стан справ на підприємстві, досліджувати структуру собівартості усієї випущеної та реалізованої продукції.

Список використаних джерел

1. *Тютюнник В. Факторний аналіз прибутку. Справочник экономиста. 2010. № 10. С. 35- 42.*

2. *Лобачева І. Ф., Коцюбинська К. А., Василенко Ю. В. Аналіз факторів, що впливають на прибуток підприємства URL: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2011/Economics/10_85046.doc.htm*

3. *Іщенко Н. А. Факторний аналіз формування прибутку підприємств. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2010. Вип. 17. С. 210-214.*

УДК: 338.001.36

Гайдамака Ю. М.,
студентка ф-ту ЕтаУ, 3 курс,
спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — Дзюбенко Л.М. — к.е.н.,
доцент кафедри економіки та підприємництва

ЦИФРОВІ АКТИВИ КОМПАНІЇ: СУТНІСТЬ, ОБЛІК ТА ОЦІНЮВАННЯ

Вступ. На сучасному етапі розвитку економіки спостерігається тісне поєднання різнопланових галузей, зокрема із техніко-технологічним вдосконаленням. Для покращення впливу та контролю на бізнес-операції компанії керівництво надає перевагу активній цифровізація інформації. Ці кроки стимулюють пришвидшення переходу до Індустрії 4.0.

Актуальність. Наразі наступив пік діджиталізації у більшості сфер і підприємства зобов'язані підлаштовуватися під сучасні реалії ведення бізнесу, одним із найважливіших аспектів якого є облік та аудит цифрових активів компанії.

Стан опрацювання. Питання цифрових активів компанії досліджували такі українські науковці як В.П. Вишневський, О.В. Вієцька, О.М. Гаркушенко, В.Д. Чекіна, Д.Ю. Череватський, Базилевич В.Д.; серед іноземних науковців Девід Еустербері, Тобіас Бланк, Тереза Реґлі та інші.

Проблематика. До сьогодні було прийнято відносити ІТ на підприємстві до статей витрат, проте вектор розвитку економіки змінив їх на активи компанії, котрі потребують дослідження їх сутності, методів обліку та оцінювання.

Виклад основного змісту. Перш за все, необхідно з'ясувати, що являє собою поняття "цифрові активи". У різних джерелах воно окреслюється відповідно до певної специфіки діяльності компанії, проте за сутністю збігається, наприклад:

❖ у книзі [5, с.29] автори стверджують, що цифровий капітал – це всі ті необхідні для функціонування економіки ресурси, які базуються на комп'ютерних технологіях;

❖ редактори [3] виділяють цифрові активи як усі інформаційні ресурси та напрацювання, створені компанією для власного використання чи її монетизації;

❖ на сайті [1] зазначається, що цифровими активами є усі пристрої, серед яких спеціалізоване обладнання та додатки, які допомагають компанії провадити власну діяльність.

Орієнтуючись на визначення, котрі наведено вище, можна розділити цифрові активи на [2, с. 55-56]:

● Матеріальні (обладнання: обчислювальна техніка, ПК, ноутбуки, планшети, сервера, центри обробки даних, сховища; орендні чи лізингові договори (хоча вони й вважаються більше як актив третьої сторони, проте все одно обліковуються як власний актив); внутрішні розробки: пристрої);

● Нематеріальні (інтелектуальна власність: презентації, документи, ліцензії, електронні підписи та ключі, дистрибутиви, додатки на персональні пристрої, логотип та марка; інфраструктурне забезпечення: мережеві зв'язки, інтернет-платформа (сайт), комунікаційні зв'язки).

Раніше, прийнято було обліковувати вище згаданий ІТ перелік на статтях витрат, так як їх створення, утримання та експлуатація потребує доволі значних постійних відрахувань [2, с. 47]. Та з часом ІТ на підприємстві почали приносити більше доходів, аніж витрат, як це було раніше. Саме тому розпочалася практика обліку ІТ як цифрових активів [4, с.78]. Звісно, можна говорити про їх облік і на активно-пасивних рахунках, так як усі вони потребують відрахувань, особливо грошове їх вираження може зростати в залежності від вдосконалення певних елементів [5, с.63].

Стосовно оцінювання цифрових активів, то існують Національні стандарти оцінювання та Положення про ведення бухгалтерського обліку, в яких передбачені умови та принципи оцінки та обліку активів. А також розроблений стандарти якості ISO 55000:2014, 55001:2014, 55002:2014, яких також варто дотримуватися.

Висновок. Тож, можна сказати, що передові компанії, підлаштовуючись до стану цифрової економіки, вносять зміни до звичних принципів обліку ІТ продуктів і відносять їх до цифрових активів компанії, які обліковують на

активно-пасивних рахунках. Тому перспективи розвитку обліку ІТ продуктів як цифрових активів компанії є дуже високими. І, прогнозуючи подальший стан речей, можна говорити, що така практика буде у загальному використанні і замінить традиційно прийнятий облік цифрових продуктів.

Список використаних джерел

1. 10Guards Управління IT активами – більше, ніж інвентаризація [Електронний ресурс]. Сайт 10Guards, [2017]. – Режим доступу: https://10guards.com/ua/articles/it-asset-management/ .

2. Theresa Regli Digital and Marketing Asset Management: The Real Story about DAM Technology and Practice / Rosenfeld Media, LLC. – New York, 2016. 225 p.

3. What are Digital Asset? [Електронний ресурс]. Сайт CELUM, [2019]. – Режим доступу: https://www.celum.com/en/what-are-digital-assets .

4. Базилевич В.Д. Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України: концептуальні засади, виклики та протиріччя: монографія / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - Київ, 2018. 536 с.

5. Вишневський В.П. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрямки і механізми розвитку: монографія / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. - Київ, 2018. 192 с.

УДК 657

Галата А.О.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПАСАМИ МЕДИЧНИХ УСТАНОВ

На сучасному етапі Україна неухильно спрямовує свої зусилля на реалізацію євроінтеграційного курсу, виконання міжнародно-правових зобов'язань, в тому числі з питань розвитку місцевої і регіональної демократії. Створення законодавчої основи в Україні щодо реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади стало поштовхом для активізації процесу об'єднання територіальних громад, формування найбільш оптимальних їх конфігурацій, удосконалення механізмів та інструментів формування нової системи місцевого самоврядування на новій законодавчій базі. Ключовими принципами, на основі яких має здійснюватися децентралізація в Україні, є принципи субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування, а, отже, місцеві органи самостійно визначають розмір та напрям витрачання бюджетних коштів з доходної частини. Відповідно до Закону України щороку місцевим бюджетам ОТГ визначено обсяги міжбюджетних трансфертів, зокрема, базову та реверсну дотацію, освітню та медичну субвенції.

В питаннях фінансування медичної сфери, особлива увага приділяється забезпеченню медикаментами для надання невідкладної допомоги. Пріоритетом при формуванні бюджету на 2017 рік було збільшення видатків на медикаменти. Як наслідок, наприклад у м. Миколаєві видатки на медикаменти по лікувальних закладах міста порівняно з минулим роком збільшено (рис. 1) на 11030,744 тис. грн. та становлять у 2018 році 37800,282 тис. грн. (2017 - 26769,538 тис. грн.) [4].

Витрати на один ліжко-день по медикаментах збільшені майже на 30% в порівнянні з минулим роком та становлять 32,71 грн., в минулому році вартість ліжко-дня становила 25,25 грн. Також враховано вимоги Постанови Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 р. №1301 «Про затвердження Порядку забезпечення інвалідів і дітей-інвалідів технічними та іншими засобами». В 2016 році забезпечено слухопротезуванням 63 чоловіка на загальну суму 98,0 тис. грн., в 2017 році отримали слухові апарати 64 чоловіки на суму 99,5 тис. грн., в 2018 році 52 чоловіки 98,8 тис. грн [4].

Крім того, 1 квітня 2017 року стартувала Урядова програма «Доступні ліки». Пацієнти отримують ліки від серцево-судинних захворювань, цукрового діабету II типу та бронхіальної астми безкоштовно або з незначною доплатою. Мета програми «Доступні ліки» – забезпечити кожного громадянина України необхідними лікарськими засобами, які покращать якість їхнього життя і запобіжать виникненню ускладнень та передчасної смертності. На виконання даної програми у 2018 році заплановані кошти на загальну суму 15 256,2 тис. грн. проти 9986,0 тис. грн., в 2017 році [3].

Також, відповідно до галузевої програми розвитку «Охорона здоров'я» м. Миколаєва на 2016-2018 роки, забезпечено молочними сумішами та продуктами дитячого харчування, безкоштовним лікувальним харчуванням (молочними сумішами, сухими, консервованими та ін. спеціалізованими продуктами дитячого харчування) дітей грудного і другого року життя із малозабезпечених сімей; дітей грудного та раннього віку, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; адаптованими сумішами - замінниками грудного молока, дітей першого року народження, народжених від ВІЛ-інфікованих матерів. Всього видатків для забезпечення безкоштовним дитячим харчуванням передбачено в сумі 1351,968 тис. грн. 169 дітей [2, 3].

Рисунок 1. Видатки спеціального фонду бюджету на медичну сферу м. Миколаїв у 2018 р. [4]

Таким чином, нова модель фінансування, яка поступово набуває чинності, дозволить забезпечувати ресурсами, і саме необхідними запасами ті медичні установи, послуги яких користуються попитом, а найголовніше, що гроші будуть «йти за пацієнтом». Це дає можливість отримувати кошти установам залежно від кількості підписаних нею декларацій, а отже забезпечувати установи необхідним для функціонування в будь-який час, а не лише коли проблема загострена, і надає закладам змогу надати допомогу коли вона необхідна, на мою думку це може вирішити проблему недостатнього фінансування та відсутності наприклад необхідних вакцин за їх потреби. Крім того, реформа не зупиняється на цьому, до неї будуть вноситись правки та доповнення надалі, що забезпечить впровадження страхової медицини в Україні і стане поштовхом до запровадження, а найголовніше пролонгації дії життєвоважливих програм, як наприклад «Доступні ліки», у якій Україна вже не перший рік бере участь, а найголовніше це зв'язок з такими фармацевтичними компаніями, як Abott, які відома якістю та дієвістю своєї продукції. Оскільки, у сучасному житті українців дуже загострилось питання фальсифікації (або підробки) ліків.

Список використаних джерел

1. Про збільшення норм грошових витрат на харчування та медикаменти в закладах охорони здоров'я для ветеранів війни [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ 34-2016-п

2. Про затвердження Порядку забезпечення інвалідів і дітей-інвалідів технічними та іншими засобами [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ 1301-2009-п

3. Про забезпечення доступності лікарських засобів [Електронний ресурс] - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2017-п

4. Звіт про виконання бюджету галузі «Охорона здоров'я» м. Миколаїв за 2018 рік [Електронний ресурс] - http://uoz.mkrada.gov.ua/index.php

УДК 657.4

Грищенко Ю. С.,
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку
в кредитних та бюджетних установах та економічного аналізу

КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИТРАЧАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Для забезпечення поступального розвитку країни бюджетні кошти мають витрачатися раціонально. На всіх етапах розвитку економіки будь-якої країни це питання постає гостро, але і нині воно є актуальними особливо для промислово розвинутих держав. Під ефективністю розуміють одержання максимального ефекту від проведення певних операцій. Перш за все необхідно визначити, чи

відповідає витрачання коштів поставленим задачам. Разом з тим, враховують співвідношення між витратами та одержаними результатами. Важливим фактором є і строки надання послуг і придбання товарів, що здійснюються за рахунок бюджету.

При проведенні аналізу ефективності витрачання бюджетних коштів використовують такі показники, як: відповідність витрачання коштів поставленим цілям і задачам; рівень задоволення потреб суспільства в процесі витрачання коштів бюджету; оптимізація (досягнення раціональних обсягів) витрачання коштів з метою вирішення поставлених задач; забезпечення черговості витрачання коштів за визначеними напрямами; відповідність фактичної вартості товарів та послуг, придбаних за бюджетні кошти, справедливій вартості; дотримання строків оплати продукції (товарів, послуг), що купуються за бюджетні кошти.

Досягнення фінансової ефективності розглядають в економічній теорії як одержання максимального ефекту за умов витрачання визначеного обсягу коштів. А ефект відображається в наведених вище показниках. У такому разі для проведення аналізу ефективності витрачання коштів бюджету потрібно визначити кожний із показників, які можна згрупувати в такі розділи: ступінь задоволення потреб суспільства, якого передбачено досягнути в процесі витрачання коштів; визначення співвідношення між досягнутими результатами та обсягами витрат; врахування фактора часу в процесі використання бюджетних коштів.

Ступінь задоволення потреб суспільства у зв'язку з реалізацією бюджетних програм визначають, порівнюючи досягнуті результати з запланованими цілями. Тому з погляду задоволення потреб суспільства неефективне використання бюджетних коштів зводиться до таких видатків, які є необов'язковими та не відповідають кошторису. Це лише один із аспектів аналізу ефективності витрачання бюджетних коштів.

Визначення ефекту передбачає розгляд співвідношень між досягнутими результатами та витратами. Адже надання тих чи інших послуг населенню можливе з більшими або меншими обсягами витрат. У випадках, коли товари або послуги сплачуються за завищеними цінами, то ресурси витрачаються надмірно. І навіть за умов задоволення потреб населення у таких ситуаціях витрачання бюджетних коштів не можна розглядати як ефективне.

Врахування фактора часу передбачає, що заплановані видатки мають здійснюватися в установлені строки. У такому разі задоволення потреб населення здійснюється з порушеннями, що знижує якість державних програм. Так, якщо державні службовці одержують заробітну плату із затримкою в кілька місяців, це погіршує їхній життєвий рівень. Одержання передбачених виплат у майбутні періоди не завжди може повністю компенсувати попередні витрати. Критерії ефективності витрачання коштів державного бюджету відображені на рис. 1.

Рисунок 1. Критерії ефективності витрачання бюджетних коштів

Розрахунок обсягів втрат від неефективного витрачання бюджетних коштів передбачає визначення суми нецільового використання ресурсів. Це витрачання коштів, не передбачених кошторисом. У випадках, коли цільове спрямування бюджетних ресурсів є зваженим, але є різниця між цінами придбання товарів (робіт, послуг) та їх справедливою вартістю також можна зробити висновок про те, що кошти використані неефективно. Від'ємною у системі оцінювання вважають і вартість товарів, придбаних за рахунок коштів бюджету, які не можуть бути застосованими за своїм призначенням у визначені терміни. Обсяги втрат від інфляції, пов'язаних з погашенням дебіторської заборгованості, також зменшують ефективність витрачання бюджетних коштів. Потребують врахування також сума фінансових санкцій, сплачених на суму кредиторської заборгованості, вартість капіталовкладень, використання яких припинено, витрати в сумах, менших за мінімальну потребу для виконання передбачених програм, внаслідок чого вони не забезпечені необхідними послугами та ін.

Зазначені підходи до визначення ефективності витрачання бюджетних коштів потребують конкретизації та впровадження у практику. Вони використовуються у процесі проведення поглибленого аналізу. Одержані результати стають основою для визначення заходів, спрямованих на скорочення неефективних видатків та підвищення ефективності використання бюджетних коштів у цілому. Вживання таких заходів є однією із важливих задач державних органів управління та контролю за витрачанням і використанням бюджетних коштів. Підвищення ефективності використання коштів бюджету є важливим фактором зростання добробуту та прискорення економічного розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України : від 11.01.2019, підстава - 2646-VIII : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи»: Наказ МФУ від 28.07.2017, підстава - z0838-17 – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2017, підстава - z0838-17 – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12

4. Про затвердження плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ Міністерства фінансів України від 06.07.2018, підстава - z0678-18 – Режим https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14

УДК 657:[005.21:005.52]

Денисенко А. Р.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ВИМОГИ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ЯК ОСНОВА ПРОЕКТУВАННЯ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Визначення, аналіз, перевірка та управління потребами послідовно були визнані ключовими напрямками діяльності бізнес-аналізу. Однак важливо визнати, що бізнес-аналітики також несуть відповідальність за ясність проектування, на певному рівні, в рамках ініціативи. Рівень відповідальності за проектування залежить від перспективи, в рамках якої працює бізнес- аналітик.

Вимоги зосереджені на потребі; проектування спрямоване на рішення цих потреб. Різниця між вимогами та проектуванням не завжди зрозуміла. Однакові методи використовуються для виявлення, моделювання та аналізу обох категорій. Вимога призводить до розробки, яка, в свою чергу, може призвести до виявлення та аналізу більшої кількості вимог. Тому зміна у фокусуванні зазвичай незначна.

Класифікація як вимог, так і проектування, може стати менш значним критерієм, оскільки робота бізнес-аналітика досягає більшого розуміння та кінцевого виконання необхідності. У BABOK®Guide, такі вимоги як вимоги до трасування або до моделювання, можуть бути виключно вимогами, але мають на меті бути включеними до проектування [1].

Бізнес-аналіз може бути складним і рекурсивним. Вимоги (або набір вимог) можуть використовуватися для визначення конструкції. Така конструкція може бути використана для виявлення додаткових вимог, які використовуються для визначення більших деталей в проектуванні. Бізнес-аналітик може передавати вимоги до проектування іншим зацікавленим сторонам, які можуть детальніше розробити проекти. Незалежно від того, чи бізнес-аналітик завершує роботу над проектом, чи хтось інший, бізнес-аналітик часто переглядає остаточні проекти, щоб переконатися, що вони відповідають всім вимогам.

У табл. 1 наведені деякі основні приклади того, як інформацію можна розглядати як вимогу до проектування.

Стейкхолдери можуть представити необхідність у вирішенні передбачуваних потреб. Незалежно від участі зацікавленої сторони, важливість ролі бізнес-аналітика полягає в тому, щоб постійно ставити питання “чому?”. Наприклад, “чому або вимога, або конструкція необхідні для забезпечення цінності для підприємства і для полегшення реалізації цілей і завдань підприємства?” (рис.1).

Таблиця 1

Вимоги і проектування

Вимоги	Проектування
Перегляд даних про продажі за шість місяців в організаційних одиницях в одному вигляді	Ескіз панелі моніторингу
Скорочення кількості часу, необхідного для вибору та упаковки замовлення клієнта	Модель процесу
Запис та доступ до історії замовлень покупця	Макет екрана із зазначенням певних полів даних
Розробка бізнес-стратегії, цілей та завдань для нового бізнесу	Модель ділових можливостей
Надання інформації англійською та французькою мовами	Прототип моделі бізнес-можливостей з текстом, що відображається англійською та французькою мовами

Джерело: складено на основі [1]

Рис.1: Цикл вимог і проектування. *Узагальнено на основі джерела [1]*

Список використаних джерел

1. *A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf*

УДК 336

Довбня В. О.
студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О.— к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

МІСЦЕ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ВИРОБНИЦТВОМ

Питання економічного аналізу відіграють важливу роль при оцінці ефективності господарської діяльності та пошуку шляхів її підвищення. Будь-яка підприємницька діяльність потребує постійного контролю за своїм розвитком, аналізу процесів, під дію яких потрапляє підприємство в сучасних умовах господарювання. Це пов'язано із зміною економічних умов, в яких працює підприємство, кон'юнктури ринку, податкового законодавства тощо. Економічний аналіз нині набуває дедалі більшого значення для поліпшення економічної роботи на різних рівнях управління виробництвом. Однак для управління виробництвом потрібно мати уявлення не тільки про хід виконання плану, результати господарської діяльності, але й про тенденції й характер змін, що відбуваються в економіці підприємства.

У системі методів управління виробництвом аналіз діяльності підприємств дає можливість здійснювати контроль за виробництвом, економічно обґрунтовувати управлінські рішення, виявляти і більш повно використовувати резерви виробництва [3]. Вирішенню цих завдань сприяє отримана у результаті аналізу економічна інформація щодо діяльності підприємств, їх об’єднань та структурних підрозділів. Такі задачі вирішує економічний аналіз (рис. 1), який на підставі первинних даних та спеціальних прийомів дозволяє отримати таку інформацію та систему показників, яка може безпосередньо використовуватися в управлінні виробництвом. Прийняттю будь-якого рішення повинні передувати аналітичні розрахунки, тому кожен представник апарату управління повинен бути добре обізнаний в теорії і особливо в методології економічного аналізу. Накопичені за допомогою економічного аналізу знання про закономірності розвитку об'єкта дослідження сприяють підвищенню ефективності виробництва, поповнюють систему знань науки управління. Врешті-решт, які б задачі не ставилися перед економічним аналізом, він служить насамперед цілям управління як засіб прийняття рішень.

Економічний аналіз важливий на будь-якому етапі процесу управлінських рішень. Варто підкреслити, що інформація необхідна на всіх стадіях розробки, реалізації і виконання рішень, оскільки вона притаманна будь-якому етапу управлінського процесу і насамперед вона потрібна на стадії кінцевого регулювання. Багатогранність економічних явищ (процесів), особливо в сучасних умовах, висуває нові вимоги до економічного аналізу. В ринкових умовах економічний аналіз повинен бути орієнтований не на пояснення фактичного стану підприємства за даними періодичної звітності, а служити джерелом обґрунтування управлінських рішень.

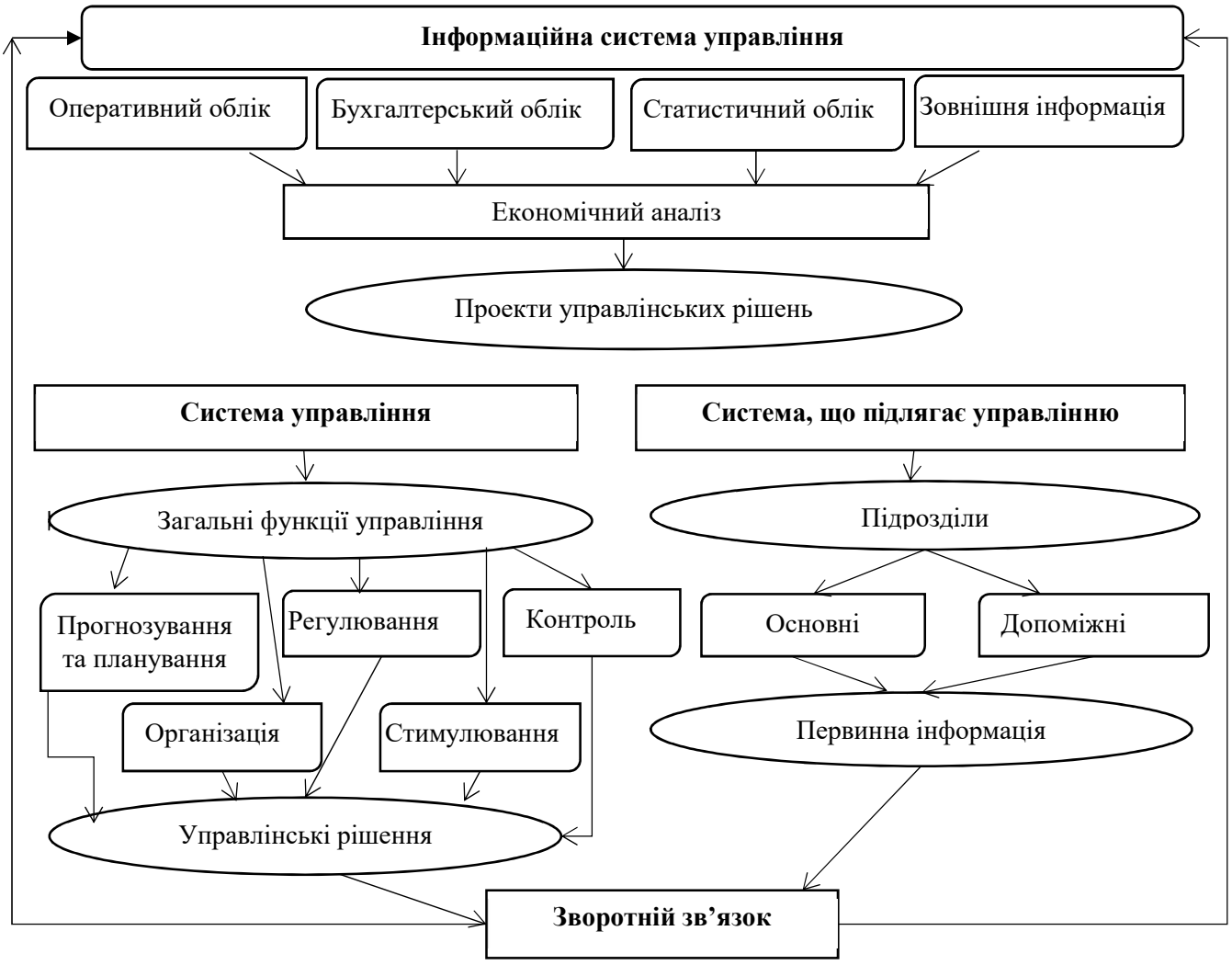

Рис. 1. Місце економічного аналізу у системі управляння підприємством [1]

Водночас аналітик не повинен обмежуватися складанням аналітичних записок і звітів, а проводити повсякденну, кропітку і оперативну роботу над проектами управлінських рішень. Слід пам'ятати, що в умовах ринку додаються нові вимоги щодо рівня обґрунтованості рішень, ігнорування яких може призвести до сумних наслідків, наприклад, до банкрутства, від якого не застраховане жодне підприємство.

Ключовою особливістю економічного аналізу є його іманентний зв'язок зі всіма функціями управління. Так, в процесі розробки планових завдань економічний аналіз шляхом порівняння альтернативних варіантів забезпечує відбір найбільш прийнятого, оптимального планового завдання [2].

З огляду на вищевикладене, для адаптації управління до безперервних змін в умовах ринку спеціалісти економічного профілю (бухгалтери, фінансисти, економісти, аудитори) повинні досконало володіти методикою економічного аналізу, умінням робити узагальнення і висновки на основі проведених досліджень. Крім того, важливо пам’ятати, що отримати всю бажану інформацію в реальних умовах практично неможливо. Отримання такої інформації вимагає значних витрат часу і засобів, що знижує, а інколи і позбавляє цінність інформації для прийняття рішень. Тому, слід завжди дотримуватися визначальної і пріоритетної тези: цінність і корисність економічного аналізу

визначається тільки тим, наскільки результати його з користю застосовуються в процесі прийняття управлінських рішень.

Список використаної літератури

1. Агапова А. Економічний аналіз в управлінні діяльністю суб'єктів господарювання // Економічний аналіз. - №5. – 2010. – С. 44-47..

2. Бульдович, М. С. Роль економічного аналізу в бухгалтерському та управлінському обліку [Електронний ресурс] / М. С. Бульдович, Н. В. Марченко. – 2014. – Режим доступу : http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=74303.

3. Биба В.В, Міняйленко І.В., Теницька Н.Б. Економічний аналіз: навчальний посібник для студентів усіх економічних спеціальностей. – Полтава: ПолтНТУ, 2012. – 218 с.

4. Грабовецький Б.Є. Економічний аналіз : навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 85 с.

УДК 657:[005.21:005.52]

Дорошенко А. В.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ПЛАНУВАННЯ АНАЛІЗУ ЗМІН БІЗНЕС-МОДЕЛІ ПІДПРИЄМСТВА

Окреслену проблему розкрито у Збірнику основних знань з бізнес-аналізу [1] та Стандарті бізнес-аналізу [2], виданих Міжнародним інститутом бізнес-аналізу. Зокрема в цих документах відзначається, що бізнес-аналітики забезпечують наявність процесу управління та роз'яснення будь-яких невизначеностей. Процес управління визначає осіб, які приймають рішення; процеси та інформацію, необхідну для прийняття рішень. Процес управління описує, як приймаються рішення щодо їх прийняття та встановлення пріоритетів для вимог та проектів.

Плануючи управлінський підхід до змін моделі функціонування, бізнес-аналітики визначають: як підходити до бізнес-аналізу та визначати пріоритети, як пропонувати зміни до інформації про бізнес-аналіз, хто має повноваження та відповідальність пропонувати зміни і хто повинен бути залучений в дискусіях про зміни, хто відповідає за аналіз запитів на зміни, хто має повноваження затверджувати зміни, і як зміни будуть задокументовані і повідомлені.

Рішення приймаються протягом всієї ініціативи. Зацікавлені сторони можуть виконувати різні функції у процесі прийняття рішень, а саме: учасник обговорення прийняття рішень, експерт з питань предмету, що надає досвід та знання в процесі прийняття рішень, рецензент інформації, затверджувач рішень. Процес прийняття рішень визначає, що відбувається, коли команди не можуть досягти консенсусу, шляхом визначення шляхів ескалації та ключових зацікавлених сторін, які мають кінцевий орган прийняття рішень.

Коли бізнес-аналітики розробляють процес контролю змін, вони:

• визначають процес запиту зміни: вказують, які вимоги розробляє в процесі контролю змін, а також визначають, чи застосовується він до всіх змін або тільки до змін певного розміру, вартості або рівня зусиль. Цей процес деталізує кроки для запропонованих змін, коли можуть бути запропоновані зміни, хто може запропонувати зміни та як передаються запити на зміни;

• визначають елементи запиту на зміни: визначають інформацію, яка повинна бути включена в пропозицію для підтримки прийняття рішень та її реалізації, якщо вона буде схвалена. Можливі компоненти, які слід враховувати при запиті на зміну: оцінки вартості та часу: для кожної сфери, на яку впливає запропонована зміна, оцінюється очікувана вартість змін; переваги: пояснення того, як зміна вирівнюється з ініціативами та бізнес-цілями, щоб показати, як зміна додає цінності. Розглянуті переваги включають як фінансові вигоди, так і тактичні переваги, такі як вплив на сферу, час, вартість, якість та ресурси; ризики: аналіз ризиків для ініціативи, рішення або бізнес-цілей; пріоритет: рівень важливості змін щодо інших факторів, таких як організаційні цілі, вимоги до нормативної відповідності та потреби зацікавлених сторін; напрям дії: хід дій для зміни включає оцінку компонентів запиту на зміну (вартість, час, вигоди, ризики та пріоритет). Загальноприйнятим є визначення кількох альтернативних курсів, у тому числі рекомендованих запитувачем та іншими зацікавленими сторонами, щоб ті, хто приймає рішення, могли зробити вибір, який найкраще задовольнить потреби ініціативи;

• визначають, яким чином пріоритети будуть змінені: пріоритет запропонованої зміни встановлюється щодо інших конкуруючих інтересів у рамках поточної ініціативи;

• визначають, як будуть документально оформлені зміни: стандарти керування конфігурацією та стандарти простежування встановлюють базові лінії продукту та практики контролю версій, які визначають, на яку базову лінію впливає зміна;

• визначають, як будуть повідомлені зміни: як пропоновані зміни, зміни в рамках перегляду та затвердження, знизилися або відкладені зміни будуть доведені до відома зацікавлених сторін;

• визначають, хто буде проводити аналіз впливу запропонованої зміни на всю ініціативу;

• визначають, хто буде авторизувати зміни: включає в себе вказівку про те, хто може затвердити зміни , і яку інформацію про бізнес-аналіз вони охоплюють.

Строки, очікувана вартість, залежності, обмеження ресурсів, прийняті методології та інші фактори впливають на те, які вимоги та проекти є пріоритетними. При плануванні процесу визначення пріоритетів, бізнес-аналітики визначають: формальність і строгість процесу визначення пріоритетів, учасників, які будуть залучені до визначення пріоритетів, процес визначення того, як відбуватиметься визначення пріоритетів, включаючи методики визначення пріоритетів; критерії для визначення пріоритетів. Наприклад, вимоги можуть бути пріоритетними на основі вартості, ризику та вартості. Підхід також

повинен визначити, які зацікавлені сторони матимуть певну роль у визначенні пріоритетів.

Список використаних джерел

1. A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

2. *Global Business Analysis Core Standard: A Companion to A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: https://www.iiba.org/globalassets/documents/campaigns/go-global-ba-core-standard*

УДК 338.9

Дубовик М. Ф., Пернарівська О. О.,
студентки ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

МЕТОДИ ПОРТФЕЛЬНОГО АНАЛІЗУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ЗМІЦНЕННЯ ЇХ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Потужна банківська система є атрибутом суверенності держави, запорукою її фінансової безпеки. Українська банківська система досить молода порівняно з банківськими системами розвинутих країн. Надійне функціонування банківського сектору вимагає раціонального управління комерційними банками, у світлі чого особливого значення набуває система сучасного портфельного аналізу їхньої розгалуженої диверсифікованої діяльності. Саме портфельний (матричний) аналіз та планування охоплює оцінку всіх сторін фінансової діяльності банківської установи, забезпечує необхідний контроль над формуванням і використанням ресурсів у розрізі складників портфельних матриць та в цілому визначає умови і шляхи зміцнення фінансового стану комерційних банків.[1,2]

Головними перевагами портфельних методів стратегічного аналізу та планування є: комплексне дослідження банківських продуктів та послуг, простота і наочність представлення можливих стратегій, здебільшого конкретні варіанти стратегій, акцент на якісні сторони аналізу. А основними методами, що використовуються при здійсненні аналізу, є такі: матриця BCG, матриця Шелл/ДПМ, матриця McKinsey, матриця Hofer Schendel, матриця ADL, матриця Томпсона-Стрікленда та матриця Hussey.

Особливістю застосування портфельного аналізу і матричних методів його здійснення в банківському секторі (спектр портфелів) передбачає спочатку провести ранжирування наявних банківських портфелів, базуючись на певних критеріях їх диференціації. Серед таких критеріїв можна виділити: частку у

фінансових результатах діяльності банку (ступінь впливу на результати) та ризикованість того чи іншого портфеля. Ранжирування необхідне для того, щоб акцентувати увагу на найбільш значущих портфелях і саме для них у подальшому розробляти відповідні матриці, поділяючи портфельні складники на матричні діапазони [3].

Спектр матриць, які застосовуються у фінансовій діяльності банків, є доволі широким, але найбільш значущим і впливовішим на результати їх діяльності матриця є співвідношень кредитного і депозитного портфелів. Вони фінансово пов'язані між собою і є взаємообумовленими. Такий підхід був використаний під час здійснення аналітичного дослідження для розроблення стратегії розширення депозитного портфелю і введення нової депозитної лінійки для клієнтів фізичних осіб у ПАТ «Укрсоцбанк» (UniCreditbank). Відповідно до стратегії, потенційні покупці нової послуги розташовуються у п’яти комірках матриці за якісними характеристиками:

—«фанати новинок», їх реакція надзвичайно важлива для банківського продавця нової депозитної послуги, бо вони виступають для продавця як своєрідний тестовий майданчик для інновацій; окрім того, вважається, що «фанати новинок» є соціально активними людьми, тому можуть розглядатися як безкоштовні носії реклами інновацій;

—«ранні пташки», які акцентують увагу на наявності власної думки про все, що відбувається, думки про себе як про досить гнучку і грамотну особистість;

—«рання більшість» – включає в себе тих споживачів, яких зазвичай називають масовими. Ці покупці, як правило, не володіють лідерськими якостями і вважають за краще пливти за течією. Вони купують нові послуги.

—«пізня більшість», що об'єднує різні групи покупців, які з тих або інших причин досить скептично ставляться до нового.

—п'ята категорія – «проти» – відверті противники нових послуг.

Для банку як продавця інновації перспективи останньої багато в чому визначаються реакцією з боку перших двох категорій, тому що це найбільш соціально активна і гнучка група споживачів, переважна більшість яких володіє достатніми лідерськими якостями, щоб впливати на споживчий вибір великого числа інших споживачів. «Фанати новинок» і «ранні пташки», таким чином, потребують особливого відношення з боку банку-продавця.

Отже, попри існування значної кількості різного роду матриць теорія і практика портфельного планування в українських банках ще не достатньо освоєна. Портфельний аналіз є особливим і ефективним засобом захисту від ринкових ризиків. Проте, незважаючи на наявність теоретичних розробок у галузі портфельного банківського управління, фінансовий менеджмент вітчизняних банків, на жаль, поки що недостатньо уваги приділяє впровадженню матричних методів управління фінансовою діяльністю банків.

Список використаних джерел

1. Вовчак О.Д. Розвиток стратегічного управління та його особливості в банках з іноземним капіталом / О.Д. Вовчак // Технологический аудит и резервыпроизводства. – 2016. – № 4/5(30). – С. 36–41.

2. Любунь О. Управління та ефективність стратегічного планування у банку / О. Любунь // Банківська справа. – 2007. – № 6. – С. 8–11.

3. Банківський менеджмент: питання теорії та практики: [монографія] / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак, О.М. Пожар [та ін.]. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – 152 с.

4. Мних Є.В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Знання, 2011. 630 с

УДК 657:[005.21:005.52]

Дурова О. В.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Базова Концептуальна Модель Бізнес-Аналізу (*The Business Analysis Core Concept Model*™ (*BACCM*™)) наведена у Керівництві з бізнес-аналізу, виданому Міжнародним інститутом бізнес-аналізу [1] та у Міжнародному базовому стандарті бізнес-аналізу [2] та розкриває концептуальні основи для бізнес-аналізу. Ця модель охоплює поняття бізнес-аналізу і що він означає для тих, хто виконує завдання бізнес-аналізу з точки зору перспективи, галузі, методології або рівнів в організації. Вона складається з шести термінів, які мають спільне значення для всіх бізнес-аналітиків і допомагають їм обговорювати як бізнес-аналіз, так і його зв'язки з загальною термінологією. Кожен із цих термінів вважається частиною основної концепції.

Шість основних термінів концептів в моделі *BACCM*™ охоплюють: Зміни, Потреби, Рішення, Зацікавлені сторони, Цінність та Контекст (табл.1). Кожна із цих концепцій є фундаментальною ідеєю для практики бізнес-аналізу, і всі вони однаково рівні та необхідні. Кожна з концепцій пов’язана між собою і не може бути повністю зрозуміла до тих пір, поки не будуть зрозумілі всі концепції. Жодна з концепцій не є більш важливою чи значимою від будь-якої іншої концепції. Ці поняття відіграють важливу роль для розуміння отриманої, аналізованої або управлінської інформації в завданнях бізнес-аналізу.

Концептуальна Модель Бізнес-Аналізу *BACCM*™ може використовуватися для: опису професії і галузі бізнес-аналізу; спілкування в ході бізнес-аналізу з загальною термінологією; оцінки характеру відносин ключових концепцій в бізнес-аналізі; виконання кращого бізнес-аналізу шляхом цілісної оцінки відносин між цими шістьма концепціями; оцінювати вплив цих концепцій та відносин у будь-який момент під час робочих зусиль, щоб встановити як фундамент, так і шлях вперед.

Основні концепції можуть бути використані бізнес-аналітиками для розгляду якості та повноти виконуваної роботи. У кожному описі сфери знань наводяться приклади того, як основні концепції можуть використовуватися і/або

застосовуватися при виконанні завдань в цій галузі. Під час планування або виконання завдання, техніки, бізнес-аналітики можуть розглянути, як вирішується кожна основна концепція, задаючи такі питання, як: Які зміни ми робимо? Які потреби ми намагаємося задовольнити? Які рішення ми створюємо або змінюємо? Хто є зацікавленими сторонами? Що зацікавлені сторони вважають цінним? В яких умовах знаходимося ми і рішення?

Таблиця 1

Концептуальна Модель Бізнес-Аналізу та її базові концепти

Базове поняття	***Опис***
Зміна	Акт трансформації у відповідь на потребу. Зміна працює для підвищення продуктивності підприємства. Ці поліпшення свідомі і контролюються через діяльність в бізнес-аналізі.
Потреба	Проблема або можливість для вирішення. Потреби можуть викликати зміни, спонукаючи зацікавлені сторони до дії. Зміни можуть також викликати потреби шляхом ослаблення або посилення цінності, що забезпечується існуючими рішеннями.
Рішення	Конкретний спосіб задоволення однієї або декількох потреб в певних умовах. Рішення задовольняє потребу шляхом вирішення проблеми, з якою стикаються зацікавлені сторони, або дозволяючи зацікавленим сторонам скористатися можливістю.
Зацікавлена сторона	Група або індивідуум, що має відношення до зміни, потреби або рішення. Зацікавлені сторони часто визначаються з точки зору інтересу впливу на зміни. Зацікавлені сторони групуються на основі їх ставлення до потреб, змін і рішень.
Цінність	Цінність, важливість, або корисність чого-небудь для зацікавленої сторони в певних умовах. Цінність можна розглядати як потенційний або реалізований прибуток, виручку або успіх. Також можливе зниження цінності у вигляді втрат, ризиків та витрат. Цінність може бути матеріальною або нематеріальною. Матеріальна цінність безпосередньо вимірюється. Матеріальна цінність часто має значну грошову складову. Нематеріальна цінність вимірюється непрямо. Нематеріальна цінність часто має значну мотиваційну складову, таку як репутація компанії або моральний дух співробітників. У деяких випадках цінність може бути оцінена в абсолютному вираженні, але у багатьох випадках вона оцінюється у відносному вираженні: один варіант рішення є більш цінним, ніж інший з точки зору даної групи зацікавлених сторін.
Контекст	Обставини, які впливають, знаходяться під впливом і забезпечують розуміння зміни. Зміни відбуваються за певних умов. Умови - це все, що стосується змін, які відбуваються в середовищі. Умови можуть включати ставлення, поведінку, переконання, конкурентів, культуру, демографію, цілі, уряд, інфраструктуру, мову, втрати, процеси, продукти, проекти, продаж, сезони, термінологію, технологію, погоду і будь-який інший елемент, що відповідає визначенню.

Список використаних джерел

3. *A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-*

aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

4. *Global Business Analysis Core Standard: A Companion to A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: https://www.iiba.org/globalassets/documents/campaigns/go-global-ba-core-standard*

УКД 338.27

Єгай І. О.,
студентка ф-ту Маркетингу, 3 курсу, спец. 6Р03 "Маркетинг",
ДВНЗ "КНЕУ імені Вадима Гетьмана",
Науковий керівник - Абесінова О.К. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Для будь-якого підприємства, що прагне розвиватися, важливо враховувати зовнішні фактори, адже вони мають значний вплив на ефективність діяльності підприємства. На сьогодні в умовах світової економічної кризи актуальність аналізу впливу зовнішнього середовища очевидна, оскільки його стан позначається на можливості підприємства функціонувати в умовах кризи та реагувати на його зміни.

Більшість дослідників розглядають зовнішнє середовище як складну систему взаємопов'язаних елементів, які існують за межами підприємства та різними способами здійснюють вплив на результати його діяльності. Виходячи з цього, варто зазначити, що складність аналізу впливу зовнішнього середовище, полягає у великому розмаїти факторів, на які підприємство повинно реагувати. Існують різні підходи щодо аналізу зовнішнього оточення підприємства. Проте алгоритм процесу дослідження містить стандартні етапи, основними з яких є: визначення факторів безпосереднього впливу та структурування зовнішнього середовища; визначення параметрів, меж аналізу; збір інформаційних даних, на основі яких проводитиметься аналіз; визначення методики дослідження; проведення аналізу та узагальнення на його основі висновків [1].

Серед методів аналізу впливу зовнішніх факторів на діяльність підприємства доцільно виділити PEST-аналіз та SWOT-аналізу, які за останні роки набули широкого використання в практичній діяльності.

Метою PEST-аналізу є моніторинг змін макросередовища за чотирма ключовими напрямками (P - politcalegal, E - economic, S - social, T - technological) та виявлення тенденцій, подій, непідконтрольних підприємству, але здійснюючих вплив на прийняття стратегічних рішень, які в результаті впливають на ефективність підприємства [2].

Політичний фактор зовнішнього середовища вивчається в першу чергу для того, щоб мати чітке уявлення про наміри органів державної влади відносно

розвитку суспільства й про засоби, за допомогою яких держава припускає впроваджувати у життя свою політику. Аналіз економічного аспекту зовнішнього середовища дозволяє зрозуміти, як на рівні держави формуються й розподіляються економічні ресурси. Для більшості підприємств це є найважливішою умовою їхньої ділової активності. Вивчення соціального компонента зовнішнього оточення спрямоване на те, щоб усвідомити й оцінити вплив на бізнес таких соціальних явищ, як ставлення людей до праці, їх якості життя, мобільність, активність споживачів та інше. Аналіз технологічного компонента дозволяє передбачати можливості, пов'язані з розвитком науки й техніки, вчасно переорієнтовуватися на виробництво й реалізацію технологічно перспективного продукту, спрогнозувати момент відмови від використовуваної технології. Проведення PEST-аналізу включає такі етапи:

1. Розробка переліку зовнішніх стратегічних факторів, що мають високу ймовірність реалізації й впливу на функціонування підприємства.

2. Оцінка значимості ймовірності здійснення кожної події для даного підприємства шляхом присвоєння йому певної ваги від одиниці (найважливіша) до нуля (незначна) (сума значень показника ваги кожного фактора повинна дорівнювати одиниці).

3. Оцінка ступеню впливу кожної фактора-події на стратегію підприємства за 5-бальною шкалою, де 5 - серйозна небезпека, 1 - відсутність загрози [3].

Сумарна оцінка всіх факторів вказує на ступінь готовності підприємства реагувати на поточні й прогнозовані фактори зовнішнього середовища.

Перевагами PEST-аналізу є більш глибоке розуміння досліджуємого підприємства; більш ефективне довгострокове стратегічне планування; підвищена увага до потенційних загроз і небезпек; погляд на цінні ділові можливості. Але цей метод має також і певні недоліки, головний з яких неточність даних, у зв’язку з використання факторів, які засновані на припущеннях. По мірі збору даних необхідно ретельно перевіряти джерела інформації. Для того щоб PEST-аналіз дійсно був цінним та ефективним, його слід використовувати в поєднанні зі SWOT-аналізом, MOST-аналізом або SCRS-аналізом.

Метою SWOT-аналізу є з'ясування сильних і слабких сторін, що можуть стати ключовими факторами ефективності діяльності підприємства, він дозволяє провести детальне вивчення зовнішнього й внутрішнього середовища. Результатом раціонального SWOT-аналізу, спрямованого на формування узагальненого інформаційного потенціалу, є прийняття ефективних рішень, щодо відповідної реакції (впливу) суб'єкта (слабкої, середньої й сильної) відповідно до сигналу (слабкому, середньому або сильному) зовнішнього середовища. SWOT-аналіз в порівнянні з іншими методами також має свої переваги і недоліки. Основною його перевагою є простота і можливість витрачати невеликі кошти на його проведення, гнучкість і наявність безлічі варіантів. Також, це систематизація знань про внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на процес стратегічного планування; можливість визначити конкурентні переваги підприємства та сформувати стратегічні пріоритети, періодично проводити діагностику ринку та ресурсів підприємства. До недоліків

SWOT-аналізу можна віднести: неможливість врахування всіх сил і слабкостей, можливостей і загроз; суб'єктивність вибору та ранжування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища; погана адаптація до середовища, що постійно змінюється.

Отже, дослідження впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємства дало змогу дійти таких висновків: важливим для ефективності діяльності підприємства є проведення систематичного аналізу зовнішніх факторів за декількома методами, що дасть змогу сформувати адекватний набір факторів та значень, що здійснюють вплив на діяльність підприємства і які, в свою чергу, допоможуть підприємству розвиватися, коригувати свої дій та стратегії.

Список використаних джерел

1. Тараненко О.О. Вплив зовнішнього середовища господарювання на економічну стійкість підприємства / О.О. Тараненко // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. – 2010. – № 2. – Т. 1. – С. 118–121.

2. Бланк І.А. / Аналіз господарської діяльності / І.А. Бланк. - К.: 2013. - 372 с.

3. Гаркуша Н.М. / Аналіз господарської діяльності / Н.М. Гаркуша. К.: - 2015. - 284 с.

4. Сіменко І.В. / Аналіз господарської діяльності / І.В. Сіменко. – К.: 2013. - 368 с.

УДК 657.6.

Железова Д. С.,
магістр ф-ту УБ, 1 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Харківського національного
автомобільно-дорожнього університету,
Науковий керівник — Вербицька В.І. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку, оподаткування
та міжнародних економічних відносин

ОГЛЯД ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ І МЕТОДІВ, ЯКІ ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ БАНКУ

В даний час банківська система України є одним з найбільш динамічно розвиваючим елементом господарського механізму нашої країни: розширюється спектр кредитних, гарантійних, розрахункових, документальних і депозитних операцій, посилюється міжбанківська конкуренція за види і обсяги надання послуг приватному сектору, підвищується їх якість.

Одним із стратегічних завдань розвитку банку, на думку багатьох фахівців, є визначення умов швидкого зростання, і вони ж є умовою конкурентного розвитку банку. Для аналізу можливостей розвитку та впливаючих на нього факторів, прогнозування темпів зростання фінансово-економічних показників діяльності активно використовується різноманітний інструментарій економіко-математичного моделювання.

Банк є складним об'єктом моделювання, потребуючий, перш за все, системного підходу. За думкою Н. Мерфі, "важко створити інтегровану модель банківської фірми, яка одночасно охопила б управління ліквідністю, вибір портфеля активів, політику ціноутворення і фізичний процес виробництва" [1, с. 56]. Тому моделі банківської діяльності розрізняються, в першу чергу, повнотою відображення її змісту та охоплення завдань. Прикладом досить загальної моделі банку є квазіповна модель К. Сілі, в якій визначається портфель кредитів, депозитна ставка і ліквідна позиція банку.

На основі огляду вітчизняного та зарубіжного досвіду можна виділити

• регресивні моделі, які призначені для прогнозу значень фінансово-економічних показників банку на основі ретроспективних статистичних даних;

• оптимізаційні моделі, при вирішенні яких знаходяться оптимальні значення змінних діяльності банку, максимізуючи його фінансовий результат;

• моделі динаміки, засновані на апараті різницевих або диференціальних рівнянь і передбачають аналіз властивостей траєкторій фінансових показників в залежності від параметрів банківської діяльності.

Прикладом регресійного підходу можуть служити моделі, засновані на причинно-наслідкових зв'язках і факторних залежностях між показниками діяльності комерційних банків, зазвичай, фінансового результату від кредитно-інвестиційного портфеля, депозитів, активів і капіталу.

Для проведення аналізу всі банки України були розділені на два кластери, кожен з яких характеризується визначеним рівнем фінансового результату діяльності банків. Результати моделювання показують, що банки з більш низьким відносним фінансовим результатом (а це, як правило, банки з великим власним капіталом) менш чутливі до змін факторів, які розглядались. В обох групах на збільшення фінансового результату впливає збільшення процентної ставки по депозитах фізичних осіб і зменшення відсотків по кредитах юридичним особам. Для банків з малим власним капіталом характерно підвищення ефективності за рахунок збільшення коштів, залучених від фізичних осіб. У той же час збільшення обсягів коштів, залучених від юридичних осіб, призводить до погіршення фінансового результату.

Оптимізаційні моделі використовують різні гіпотези щодо ринкової поведінки банку щодо його можливостей керувати споживчими та пропозиційними процесами. Перший напрямок виходить з гіпотези щодо незначної керованості ринку депозитів: банком лише приймаються грошові вклади, а їх загальний обсяг є залежним як від економічних факторів, так і добробуту населення та інших факторів, які знаходяться поза сферою компетенції банку і тому повинні вважатися заданими екзогенно. Моделі даного напрямку сконцентровані на аналізі поведінки фінансових агентів, що діють на ринку кредитів, і на взаємодії банку з ними, базуються на теорії формування портфеля замовлень, теорії ризику і т.д. і включають також оптимальні моделі формування структури активів.

Інший напрямок спирається на протилежну гіпотезу. Вважають, що ринок кредитів слабо залежить від банківської діяльності: попит на них і його структура вважаються зумовленими інвестиційною активністю та вихідними параметрами.

Основна увага концентрується на ринку депозитів і фактори, що обумовлюють їх застосування. При обґрунтуванні такої стратегії необхідно вирішувати достатньо складну задачу зіставлення двох ефектів, що виникають через зміну депозитних ставок: вплив ставок на обсяг залучених коштів; зміна виробничої функції (доходів банку) в залежності від цього обсягу. Так, з ростом депозитної ставки подальшого очікуваного збільшення обсягу залучених коштів може і не статися (в разі повного "освоєння" наявної економічної ніші), а в ряді випадків спостерігається навіть його зниження (втрата довіри вкладників при надмірно високих депозитних ставках відсотка).

Отже, специфіка банківської діяльності, основних банківських операцій, які носять потоковий характер, зумовили активне використання методів економічної динаміки для моделювання фінансових потоків комерційних банків. Банківська система є однією з основних сфер, в якій знайшли застосування моделі, представлені звичайно-різницевими і диференціальними рівняннями. Ці моделі дозволяють отримати рівняння динаміки найважливіших показників діяльності банків (ресурсів, доходів, витрат).

Список використаних джерел

1. Егорова Н. Е. Предприятия и банки: взаимодействие, экономический анализ, моделирование/ Н. Е. Егорова, А. М. Смулов. – М. : Дело, 2002. – 456 с.

УДК 657

Івановська А.-С. А.,
Бондаренко С. І.
студенти ф-ту маркетингу,3 курсу, спец.6Р03 «маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник —Абесінова О. К. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

СУЧАСНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

В ринкових умовах господарювання підприємствам необхідно докладати дуже багато зусиль, щоб зберегти конкурентоспроможність, бути прибутковими, платоспроможними і не допустити банкрутства. Сучасний етап розвитку економіки в Україні характеризується підвищеним ризиком і високим ступенем невизначеності, а тому виникає гостра необхідність визначення причин, які сприяли погіршенню фінансового стану підприємства, об’єктивної ідентифікації ознак фінансової нестабільності та розробки системи заходів стабілізації фінансового стану, недопущення кризового розвитку. Не секрет, що запорукою стабільної і рентабельної діяльності суб’єкта господарювання, яка забезпечує

сталий розвиток і стійке становище в сучасних умовах, є належно організована система і якісне проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства є складним і трудомістким видом діяльності, який характеризується двома основними аспектами: вибором методики аналізу, що відповідає потребам конкретного користувача, і адекватністю інтерпретації користувачем показників фінансового стану підприємства.

Для аналізу фінансового стану використовують дуже багато різних методів, починаючи від традиційних (вертикальний, горизонтальний), закінчуючи економіко-математичними (матриці, рейтингові оцінки тощо). Також розраховують велику кількість фінансових коефіцієнтів, за якими визначається ліквідність, фінансова стійкість, фінансова незалежність, платоспроможність та інші показники, які є індикаторами фінансового стану підприємства. Наявність такої великої кількості недостатньо чітко упорядкованих показників значно ускладнює аналітичну діяльність. Фінансові коефіцієнти, повинні представляти не набір, а систему, тобто не суперечити один одному, не повторювати один одного, не залишати «білих плям» у фінансовій оцінці роботи підприємства.

Виходячи з цього, в останній час поширення набули методики, що надають можливість інтерпретації результатів оцінки фінансового стану на основі одного узагальнюючого показника. Систематизувавши їх під потрібне підприємство, можна отримати чітку систему аналізу, елементи якої не будуть суперечити один одному. Одним із таких методів є інтегральний метод оцінки фінансового стану підприємства, що ґрунтується на розрахунку інтегрального показника. Розрахунок такого показника відбувається шляхом узагальнення показників платоспроможності, фінансової незалежності, якості активів тощо. Даний метод аналізу застосовується тоді, коли фінансовий стан необхідно виміряти якимось один сукупним (інтегральним) показником. Так, науковець Р. А. Слав'юк пропонує розраховувати інтегральний показник із використання принципу зваженості економічних показників та аналітичних груп, за яким кожному економічному показнику та аналітичній групі надається вагове значення, що відповідає їхньому внеску в оцінку фінансового стану підприємства [1]. Позитивними рисами інтегрального методу є незначна складність обчислень та отримання однієї кількісної характеристики фінансового стану підприємства. У разі потреби, інтегральний показник може бути доповнений будь-якою кількістю аналітичних напрямків і коефіцієнтів оцінки фінансового стану підприємства. А отже, модифікація даного методу та спрощення його коефіцієнтної складової є той вектор сучасного фінансового аналізу, до якого треба рухатися.

Очевидно, що одразу з великої кількості методів перейти до одного узагальнюючого показника складно, а тому варто розглянути осучаснення комплексної оцінки фінансового стану підприємства, а саме - поєднання традиційних методів з, наприклад, бальними та рейтинговими оцінками. Використовуючи комплексну оцінку, можна вийти на новий, сучасний рівень аналізу фінансового стану підприємства. Мова також йде і про фінансові інновації. Слід зазначити, що створення фінансових інновацій обумовлено об'єктивними потребами фінансових ринків та управління ризиками. Ми схильні

до думки, що розвиток інновацій в сучасних умовах системної нестабільності йде у напрямках структурованих інструментів, в тому числі інтегрованих інструментів різних видів, зокрема фінансових та страхових послуг. Нас цікавить та їх частина, яка належить саме до аналізу фінансового стану підприємства, а саме:

- нові фінансові технології – наприклад, електронний облік і обіг цінних паперів та об'єктів застав, комп'ютеризована рейтингова оцінка кредитоспроможності позичальників та інші;

- нові форми організації фінансових структур – наприклад, електронні банки, електронне страхування, біржові електронні системи та інші [2].

Отже, формування єдиної системи методичних підходів щодо оцінки фінансового стану підприємства та розробка детального алгоритму їх застосування - це шлях до осучаснення та підвищення ефективності аналізу фінансового стану підприємства. Тенденції сучасності направленні на аналітику через узагальнюючий показник, а це означає, що у двадцять першому столітті ми потребуємо певного систематизованого спрощення аналізу задля більш точних результатів. І звичайно, не варто забувати про те, що більш точні результати аналізу сприятимуть розробці більше дієвих методів покращення фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності тощо.

Список використаних джерел

1. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств [Текст] : навч. посібник / Р. А. Слав'юк.– К. : ЦУЛ, 2002.– 460 с.

2. Шевченко В. Фінансові інновації та сучасні інструменти міжнародних фінансових ринків / В.Шевченко //В І С Н И К Київського національного університету імені Тараса Шевченка .–2012 .– С.30 –133

УДК 336

Каландирець О. В.,
студентки ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ПРОЦЕСУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ЗМІНУ БЮДЖЕТНОГО ЗАБЕЗЕПЕЧЕННЯ ОСВІТИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Децентралізація влади дуже часто пов'язується з проведенням адміністративно-територіальної реформи, яка проходить наразі фазу добровільного об'єднання територіальних громад (ОТГ). Побудова взаємовідносин між державою і місцевим самоврядуванням - це передача повноважень управління доходами та видатками з метою збільшення ефективності реалізації даних повноважень, щодо яких держава раніше

використовувала пряме адміністративне управління. Сьогодні всі місцеві бюджети є самостійними, що забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів бюджету, правом місцевих органів влади визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України, правом відповідних місцевих рад самостійно і незалежно одне від одного розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети.

Роль місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації визначається часткою їхніх доходів і видатків у зведеному бюджеті України, що свідчить про рівень реформувань, про реальне делегування повноважень та їх ресурсного забезпечення на місцях. Для розуміння суттєвості впливу результатів реформування було досліджено розподіл видатків зведеного та місцевих бюджетів за 2013 р. та 2016 р. (рис.1). За 8 місяців 2016 р. найпомітніше зросли видатки на оборону (на 6,3 млн грн, що майже втричі перевищує обсяг 2013 р.), забезпечення громадського порядку (на 140,5 млн грн, 57,5 %). Збільшилися видатки соціального спрямування, в т.ч.: на освіту (на 20 088,3 млн грн, 26,9 %), на духовний та фізичний розвиток (на 2368,8 млн грн, 24,8 %).

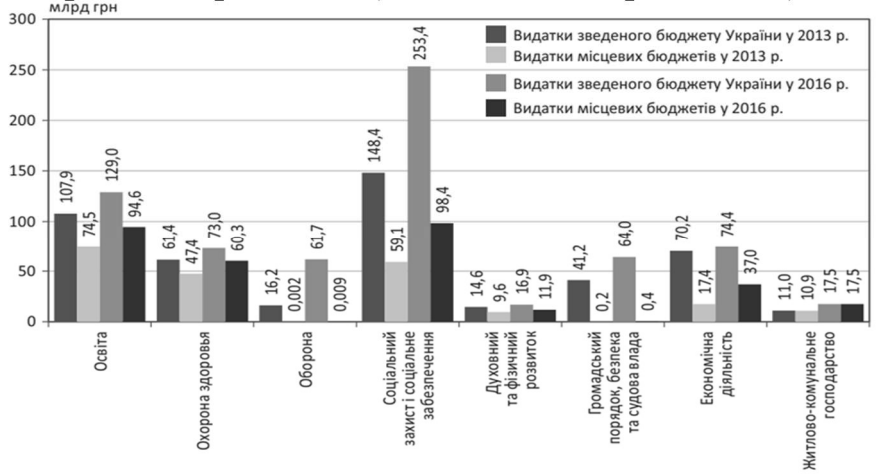

Рисунок 1. Розподіл видатків зведеного та місцевих бюджетів [3]

Середня освіта, з огляду на соціальну значимість, обсяг бюджетних коштів, які в неї вкладають, є, мабуть, найбільш показовою для оцінювання успіху децентралізації. Ця соціальна послуга відповідає всім умовам передачі повноважень до місцевого самоврядування [4]. Донедавна кошти на функціонування шкіл частково надходили з місцевих податків, а частково з центрального бюджету, розробленого Міністерством фінансів в столиці. Суми, виділеної урядом, не вистачало на видатки розвитку (ремонт шкіл тощо), а управління освіти, яке розпоряджалось усім освітнім бюджетом, мало право використовувати бюджетну дотацію не лише на освіту. Тепер кошти на фінансування шкіл і надалі будуть частково покриватись із центрального бюджету, проте тепер цю дотацію замінили на “освітню субвенцію”, яка виділяється за прозорою формулою і може витрачатись тільки на освітні потреби. У випадку створення ОТГ, усі повноваження щодо використання субвенції отримує виборний орган громади (рис. 2). Зрештою, за рахунок збільшення доходів на основі розширення делегованих функцій громад відбулося зростання видатків всіх ОТГ.

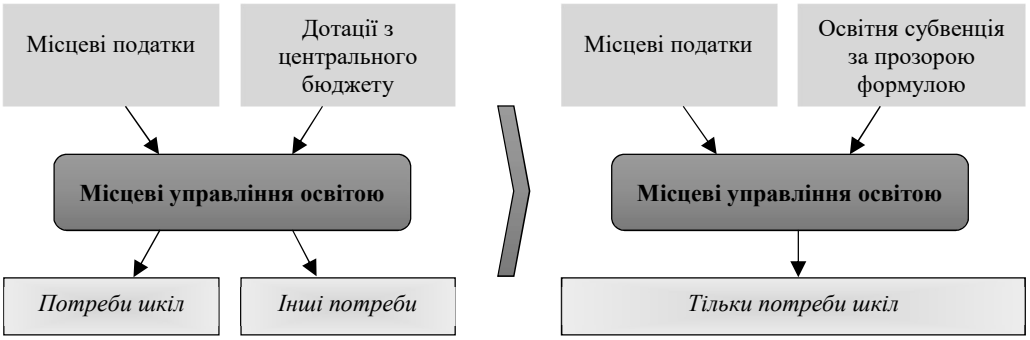

Рисунок 2. Зміни розподілу фінансування на освітні потреби [2]

На прикладі структури Балтської ОТГ Одеської області (табл. 1) видно, що у 2016 році в порівнянні з періодом 2014-2015 рр. відбулися значні зміни щодо структурного розподілу видатків, в т.ч. в 2016 році значно зростає частка видатків на освіту на 21,07 в.п та на 27,76 в.п. відповідно 2014-2015 рр. У загальному, видатки на освіту зросли майже в 16 разів.

Зрештою, таке реформування є достатньо ефективним, оскільки дають громадам самостійно вирішувати, яка сфера потребує більшої уваги та розвитку незалежно від диктатури вищих центральних органів.

Таблиця 1

Структура видатків Балтської ОТГ в частині видатків на освіту, 2014-2016рр. [1]

Напрямок видатків	**2014р.**	**2015р.**	**2016р.**	**2014р.**	**2015р.**	**2016р.**	**2014р.**	**2015р.**	**2016р.**
	тис грн			**Структура, %**			**Структурне відхилення, в.п.**		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Освіта	3774,37	3108,25	51404,3	37,54	30,85	58,61	-6,69	27,76	21,07
Разом	*10055,6*	*10075,6*	*87712,4*	*100,00*	*100,00*	*100,00*	-	-	-

Тому фінансова децентралізація має позитивний вплив на забезпечення громад фінансовими ресурсами та можливість їх ефективного використання, а об'єднання територіальних громад є об'єктивно позитивним процесом для забезпечення їх сталого розвитку. Процеси реформування освіти, насамперед середньої, характерні тим, що центральний орган виконавчої влади, тобто Міністерство освіти, має постійно комунікувати з органами місцевого самоврядування і коригувати підзаконні акти виходячи з можливостей та специфіки місцевого самоврядування. Такий діалог є незвичним для чиновників, які досі працювали в ієрархічній системі адміністративного примусу, однак є ознакою демократизації управління, що супроводжує децентралізацію влади. Досвід такого співробітництва міг би стати хорошим зразком і при реформуванні інших сфер надання соціальних послуг.

Список використаних джерел

1. Бюджетна децентралізація: реальний вплив на фінансове забезпечення та розподіл видатків територіальних громад [Електронний ресурс] // Громадський простір. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.prostir.ua/?news=byudzhetna-detsentralizatsiya-realnyj-vplyv-na-finansove-zabezpechennya-ta-rozpodil-vydatkiv-terytorialnyh-hromad.

2. Ганущак Ю. Г. Фінансування освіти і децентралізація: думки експерта [Електронний ресурс] / Ю. Г. Ганущак // ZN.UA. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://decentralization.gov.ua/news/8911?page=104.

3. Кузькін Є. Ю. Вплив децентралізації на розвиток регіонів / Є. Ю. Кузькін // Наукові праці НДФІ. – 2016. – Вип. 3 (76). – С. 39-53.

4. Освіта в руках громад: чи можливі зміни? [Електронний ресурс] // Аналітичний центр CEDOS. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://cedos.org.ua/uk/articles/detsentralizatsiia.

УДК 657:[005.21:005.52]

Кобзева І.І.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ПЛАНУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Підходи до планування бізнес-аналізу описуються у Збірнику знань з бізнес-аналізу [1]. Зокрема відзначається, що підхід до бізнес-аналізу може визначатися методологією або організаційними стандартами. У деяких організаціях елементи підходу до бізнес-аналізу можуть бути стандартизовані та формалізовані у процесі повторюваного бізнес-аналізу, який може бути використаний для кожного завдання. Навіть там, де існує стандартний підхід, він може бути пристосований до потреб конкретної ініціативи.

Пристосування може регулюватися стандартами, що визначають, які підходи дозволені, які елементи цих процесів можуть бути адаптовані, та надаються загальні рекомендації для вибору процесу. Якщо організаційних стандартів не існує, бізнес-аналітик працює з відповідними зацікавленими сторонами, щоб визначити, як буде завершена робота. Наприклад, якщо зміна здійснюється через проект, стандарти і підхід можуть бути розроблені протягом етапу планування проекту.

Підхід до організації бізнес-аналізу повинен: узгоджуватися з загальними цілями змін, координувати завдання бізнес-аналізу з діяльністю та результатами загальних змін, включати завдання для управління будь-якими ризиками, які можуть знизити якість результатів бізнес-аналізу або зменшити ефективність завдань; залучати підходи та обирати методи та інструменти, які завжди добре працювали.

Існують різні методи планування, що використовуються для різних факторів, галузей і підприємств. Багато методів планування знаходяться у континуумі між прогностичними та адаптивними підходами. Прогностичні підходи спрямовані на мінімізацію попередньої невизначеності та забезпечення визначення рішення до початку його реалізації, щоб максимізувати контроль і мінімізувати ризик. Цим підходам часто надають перевагу в ситуаціях, коли вимоги можуть бути ефективно визначені напередодні реалізації, ризик

неправильного впровадження є неприйнятно високим або коли залучення зацікавлених сторін становить значні проблеми.

Адаптивні підходи зосереджуються на швидкій виробничій віддачі бізнесу в короткі терміни в обмін на прийняття більш високого ступеня невизначеності відносно загальної реалізації рішення. Ці підходи, як правило, є кращими, коли застосовується дослідницький підхід до пошуку оптимального рішення або підхід для поступового вдосконалення існуючого рішення.

У межах однієї ініціативи можуть використовуватися різні підходи. Серед інших факторів бізнес-аналітик може враховувати стандарти організації, толерантність до невизначеності та попередній досвід з різними підходами при плануванні діяльності з бізнес-аналізу. Незалежно від підходу, планування є найважливішим завданням для забезпечення віддачі підприємства. Планування, як правило, відбувається більш ніж один раз щодо даної ініціативи, оскільки плани оновлюються, щоб пристосуватися до змінних умов ведення бізнесу та нових проблем.

Список використаних джерел

1. *A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf*

УДК 657:[005.21:005.52]

Ковальова О. В.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

КЛЮЧОВІ ЗНАННЯ, ЩО ФОРМУЮТЬ КОМПЕТЕНЦІЮ БІЗНЕС-АНАЛІТИКА

Бізнес-аналіз вимагає розуміння фундаментальних принципів ведення бізнесу та навичок для того, щоб забезпечити можливість розгляду рішень. У Керівництві з бізнес аналізу, виданому Міжнародним інститутом бізнес-аналізу, окреслюється перелік ключових знань, що формують компетенцію бізнес-аналітика [1]. Зокрема відзначається, що ділові знання необхідні для того, щоб бізнес-аналітик ефективно працював у межах свого бізнесу, галузі, організації. Бізнес-знання дають можливість бізнес-аналітику краще зрозуміти загальні концепції, які регулюють структуру, переваги та важливість ситуацій, коли мова йде про зміни або нові потреби. Базові ділові знання включають в себе: ділову чутливість, галузеві знання, знання організації, знання рішень, знання методології.

Ділова чутливість - це здатність розуміти потреби бізнесу, використовуючи досвід і знання, отримані в інших ситуаціях. Організації часто поділяють такі практики, як юридичні, фінансові, логістику, продаж, маркетинг, управління ланцюгами поставок, людські ресурси та технології. Ділова чутливість - це здатність розуміти та застосовувати знання на основі спільних рис у різних ситуаціях. Розуміння того, як інші організації вирішують завдання, може бути корисним при пошуку можливих рішень. Усвідомлення досвіду та проблем, з якими стикалися в минулому, може допомогти бізнес-аналітику визначити, яка інформація може бути застосована до поточної ситуації. Фактори, які можуть викликати відмінності в практиці, можуть включати промисловість, місце розташування, розмір організації, культуру та зрілість організації.

Галузеві знання надають бізнес-аналітику розуміння поточної практики та діяльності в галузі функціонування підприємства та подібних процесів у різних галузях. Знання галузі - це розуміння: сучасних тенденцій, ринкових сил, драйверів ринку, ключових процесів, послуг, продуктів, визначень, сегментів клієнтів, постачальників, практик, регуляторних актів, інших факторів, які впливають на промисловість та суміжні галузі. Галузеві знання також є розумінням того, яку позицію підприємство займає в межах галузі, а також його вплив на ринок та на людські ресурси. При формуванні знань про конкретну галузь, конкуренцію або компанію потрібно задати наступні питання: Хто є провідними лідерами галузі? Які організації сприяють або регулюють галузь? Які переваги від участі в цих організаціях? Хто створює рекламні релізи, бере участь у конвенціях і надає маркетингові матеріали? Які індикатори задоволеності або порівняльні проекти застосовуються? Які постачальники, практики, обладнання та інструменти використовуються кожною компанією і чому вони їх використовують? Які потенційні наслідки погоди, політичних заворушень або природних катастроф? Хто є цільовими клієнтами і чи є вони однаковими для конкурентів? Що впливає на сезонні цикли виробництва, маркетингу та продажів? Чи впливає галузь на персонал чи потребує змін у процесах?

Знання організації включають розуміння того, як підприємство генерує прибуток, досягає своїх цілей, своєї організаційної структури, відносини, що існують між бізнес-одиницями, і особами, які займають ключові позиції зацікавлених сторін. Знання організації також включають розуміння формальних та неформальних каналів зв'язку організації, а також розуміння внутрішньої політики, що впливає на прийняття рішень.

Знання технологій прийняття рішень дозволяють бізнес-аналітикам використовувати своє розуміння існуючих підрозділів, середовищ або технологій для ефективного визначення найбільш ефективних засобів реалізації змін. Коли бізнес-аналіз потребує вдосконалення існуючого рішення, бізнес-аналітики застосовують знання та досвід попередньої роботи над рішенням. Знайомство з комерційно доступними рішеннями або постачальниками може допомогти у визначенні можливих альтернатив. Бізнес-аналітик може використовувати знання, отримані з попереднього досвіду для прискорення виявлення потенційних змін шляхом виявлення або глибокого аналізу.

Розуміння методологій, що використовуються організацією, надає бізнес-аналітику інформацію щодо контексту, залежностей, можливостей і обмежень, що використовуються при розробці підходу до бізнес-аналізу. Методології визначають терміни (великі або невеликі кроки), підхід, роль залучених сторін, прийнятий рівень ризику та інші аспекти того, як зміна досягається та чим керується. Організації приймають або створюють свої власні методики, щоб відповідати різним рівням культури, зрілості, адаптивності, ризику, невизначеності та управління. Знання різних методик дозволяють бізнес-аналітику швидко адаптуватися до нових середовищ і працювати в нових умовах.

Список використаних джерел

1. *A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf*

УДК 338.51

Ковач І. М.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Самборська-Музичко Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ РИНКОВОГО ДІАПАЗОНУ ЦІН (РЕНТАБЕЛЬНОСТІ) В НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЯХ

У зв'язку з великими глобалізаційними процесами і зростанням кількості міжнародних корпорацій інтерес до пошуків способів знизити податкове навантаження щоб оптимізувати оподаткування з використанням трансферного утворення (ТЦУ), став досить відчутним, в тому числі, і в Україні, де це питання стало особливо актуальним в останні роки. Вплинули на такі процеси та нововведення в Податковому Кодексі.

Трансфертне ціноутворення, в Україні регульоване статтею №39 НК, позначається, як система, в рамках якої визначається «справедлива» ціна послуг і товарів, вартість інших об'єктів договірних відносин в контрольованих операціях, які визнаються таким податковим законодавством. Часто це можуть бути ціни, за якими юридичні особи однієї міжнародної корпорації укладають між собою договори. Принцип «витягнутої руки» - основоположний принцип при ТЦУ, згідно з яким платник податків, учасник контрольованих операцій, визначає обсяг прибутку, що обкладається податком. Відповідність неконтрольованої імпортної операції принципу "витягнутої руки", як і контрольованої, проводиться за методами, визначеними п. 39.3 ст.39 ПКУ [1]. Пункт 39.3.1. ПКУ передбачає п'ять методів визначення ринкового рівня цін для цілей оподаткування: порівняльної неконтрольованої ціни (аналогів продажів); ціни перепродажу; «витрати плюс»; чистого прибутку; розподілу прибутку [1].

ПКУ дозволяється також використання комбінації двох і більше методів. Зробимо припущення, що в межах застосування методу «витрати плюс» й показника «валова рентабельність собівартості» та методу чистого прибутку й показника «чиста рентабельність» необхідно проаналізувати валову рентабельність собівартості та чисту рентабельність щодо імпортних операцій ТОВ «Пролісок» на відповідність їх ринковому рівню.

Після пошуку та визначення зіставних компаній визначаються показники їх рентабельності у звітному році (табл.1).

Таблиця 1

Зіставні компанії та показники їх рентабельності

№ з/п	Зіставна компанія*	Валова рентабельність собівартості, %	Чиста рентабельність, %
1	2	3	4
1	ТОВ "Прогрес"	144,92	7,9
2	ТОВ "Протаг"	11,54	1,6
3	ТОВ "Регрес"	14,98	5,0
4	ТОВ "Продарт"	51,05	20,2
5	ТОВ "Промінь"	80,47	6,4

*Назви підприємств умовні [розраховано автором]

ТОВ «Пролісок» в межах імпортних операцій за звітний рік напрацювало показник валової рентабельності собівартості на рівні 31,93% та чистої рентабельності 14,64%. Для оцінки відповідності цих показників ринковому діапазону необхідно оцінити їх у порядку, встановленому постановою КМУ від 4 червня 2015 р. № 381 «Про затвердження Порядку розрахунку та застосування ринкового діапазону цін (рентабельності) та медіани такого діапазону для цілей трансфертного ціноутворення» [2]. Для цього спочатку всі значення середньозважених показників валової рентабельності собівартості було відранжовано від найменшого до найбільшого, результатом ранжування є такий порядок значень: 11,54%; 14,98%; 51,05%; 80,47%; 144,92%.

Оскільки у вибірці 5 значень, то:

а) результат ділення кількості значень на 4 складає 1,25 і не є цілим числом, нижньою межею діапазону ринкових значень рентабельності є 2-е значення у відранжованій вибірці (результат заокруглення результату ділення вгору) - це 14,98%;

б) результат множення кількості значень на 0,75 складає 3,75 і не є цілим числом, верхньою межею діапазону ринкових значень рентабельності є 4-е значення у відранжованій вибірці (результат заокруглення результату множення вгору) - це 80,47%.

Діапазон значень, які залишились, представляє оцінку ринкового діапазону значень валової рентабельності собівартості для зіставних операцій. Він складає від 14,98% до 80,47%. Таким чином, оцінка ринкового діапазону валової рентабельності собівартості для імпортних операцій склала від 14,98% до 80,47%.

Спочатку всі значення середньозважених показників чистої рентабельності було відранжовано від найменшого до найбільшого, результатом ранжування є такий порядок значень: 1,64%; 5,00%; 6,40%; 7,91%; 20,16%.

Оскільки у вибірці 5 значень, то:

а) результат ділення кількості значень на 4 складає 1,25 і не є цілим числом, нижньою межею діапазону ринкових значень рентабельності є 2-е значення у відранжованій вибірці (результат заокруглення результату ділення вгору) - це 5,00%;

б) результат множення кількості значень на 0,75 складає 3,75 і не є цілим числом, верхньою межею діапазону ринкових значень рентабельності є 4-е значення у відранжованій вибірці (результат заокруглення результату множення вгору) - це 7,91%.

Діапазон значень, які залишились, представляє попередню оцінку ринкового діапазону значень чистої рентабельності для зіставних операцій. Він складає від 5,00% до 7,91%. Таким чином, оцінка ринкового діапазону чистої рентабельності для імпортних операцій склала від 5,00% до 7,91%.

Для надання висновків щодо відповідності умов імпортних операцій «правилу витягнутої руки», було проведено порівняння значень показників валової рентабельності собівартості та чистої рентабельності ТОВ «Пролісок» у імпортних операціях у звітному періоді. Результати порівняння подано в табл. 2.

Таблиця 1

Дані про відповідність умов імпортних операцій правилу «витягнутої руки» [розраховано автором]

№ з/п	Метод	Рентабельність в імпортних операціях, %	Ринковий діапазон рентабельності, %		Висновок (рентабельність по відношенню до ринкового діапазону
			від	до	
1	2	3	4	5	6
1	Витрати плюс	31,93	14,98	80,47	В межах ринкового діапазону
2	Чистого прибутку	14,64	5,00	7,91	Вище ринкового діапазону

Таким чином, в межах імпортних операцій ТОВ «Пролісок» відсутні ризики щодо невідповідності їх цін правилу «витягнутої руки», оскільки рентабельність імпортних операцій знаходиться в межах або перевищує ринковий діапазон. Це означає, що ціна товару в межах досліджуваних імпортних операцій не перевищує ринковий діапазон, тобто відповідає «правилу витягнутої руки».

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-IV (зі змінами та доповненнями).

2. Постанови Кабінету Міністрів України від 4 червня 2015 р. № 381 «Про затвердження Порядку розрахунку та застосування ринкового діапазону цін (рентабельності) та медіани такого діапазону для цілей трансфертного ціноутворення» (надалі – Постанова).

УДК 657

Ковеня І. В., Якименко К. В.,
студентки ф-ту ФМ, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К.— к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

ПЕРСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Аналіз господарської діяльності дозволяє визначити ефективність функціонування підприємства, спрогнозувати його розвиток, виявити резерви виробництва, намітити напрямки підвищення прибутковості діяльності, він є базою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Аналіз господарської діяльності в процесі свого розвитку, залежно від мети, програми дослідження, предмету, методики, часу проведення, поділився на окремі види. В основі класифікації видів аналізу покладені функції управління, оскільки аналіз є необхідним елементом виконання кожної з цих функцій та складовою системи управління. На сьогодні класифікація видів аналізу дуже розгалужена, зокрема види класифікують за такими ознаками: за суб'єктами аналізу, за аспектами і методами дослідження, за періодичністю, за галузевою ознакою, за часовою ознакою тощо.

Серед видів аналізу, які класифікуються за часовою ознакою виділяють: перспективний аналіз; ретроспективний; оперативний аналіз. Така класифікація аналізу відповідає змісту основних функцій, що відображають етапи управління: функція планування; функція організації управління; функція контролю.

На нашу думку, особливу увагу заслуговує перспективний аналіз, адже без нього неможливий розгляд явищ і процесів з позицій майбутнього, він є основою стратегічного планування діяльності підприємства.

Під перспективним економічним аналізом розуміють дослідження економічної системи за параметрами, які визначають її майбутній стан [1]. Його особливість полягає у проекції минулого і теперішнього стану об'єкта на перспективу, враховуючи спадковість чи повну стійкість зміни економічних показників [2].

Серед завдань перспективного аналізу доцільно виділити: виявлення найбільш стійких закономірностей і тенденцій розвитку макроекономічного середовища, які в перспективі можуть надати вирішальну роль у досягненні цілей підприємства; прогнозування результатів господарської діяльності; вироблення стратегічної і тактичної політики підприємства; наукове обґрунтування та коригування перспективних і поточних планів розвитку підприємства з урахуванням зміни ситуації внутрішнього і зовнішнього характеру.

Необхідно зазначити, що прогностичний аналіз вивчає майбутні сценарії життя підприємства в різних ситуаціях. Для цього використовують інформацію,

яка має високий рівень невизначеності, тому його проведення вимагає більш глибокого дослідження явищ та факторів з метою розробки критеріїв та правил для оцінки стратегії діяльності на їх основі. Щоб результати перспективного аналізу були найбільш точними доцільно використати евристичні та економіко-математичні методи для прогнозування діяльності в умовах повної або часткової невизначеності та поєднувати їх з індуктивним методом дослідження; використовувати обмежене коло найбільш суттєвих індикаторів розвитку підприємства в майбутньому та шукати імовірнісні оцінки майбутньої поведінки факторів, що визначають кінцеві результати діяльності підприємства. Перспективний аналіз може проводитися за багатьма напрямами, наприклад: технічне оснащення, матеріальні, трудові і фінансові ресурси підприємства, обсяги виробництва і реалізації продукції, якість продукції і ступінь задоволення потреб споживачів, перспективна оцінка собівартості й очікуваного прибутку, рентабельності, платоспроможності та фінансового стану.

Перспективний аналіз є також основним видом та необхідною складовою маркетингового аналізу, який є одним із напрямів аналітичної роботи підприємства, що передбачає комплексну оцінку його маркетингової діяльності за минулий період з метою вироблення ефективної маркетингової політики на майбутнє. Основні характеристики перспективного маркетингового аналізу наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Особливості перспективного маркетингового аналізу

Ознаки	Характеристика
Мета аналізу	Пошук підстав для формування стратегії підприємства
Часові межі	Довготривалий період
Сфера застосування	Широка сфера, яка стосується всього підприємства і його середовища
Частота проведення	Періодично, під впливом змін у зовнішньому середовищі, проблем на підприємстві
Джерела і характер інформації	Різні зовнішні джерела
Ступінь складності	Значний (явища, процеси, що перебувають на стадії формування). Передбачає використання досвіду, інтуїції аналітика.

Особливість перспективного аналізу полягає в його спрямованості на вибір конкретної стратегії та формування системи поведінки суб'єкта господарювання. Перспективний аналіз — це досить проблемна галузь, яка недостатньо розвинена сьогодні. Підприємства недооцінюють важливості цього аналізу, але його роль дуже вагома, адже він дозволяє визначати критично важливі ситуації зовнішнього і внутрішнього середовища, які можуть впливати на перспективи досягнення цілей підприємства. Тільки завдяки цьому аналізу, на нашу думку, можливе подальше і правильне визначення стратегічного планування. Перспективний аналіз є важливим та необхідним для обґрунтування господарських рішень та планів-прогнозів, а також запобігання небажаних результатів діяльності підприємства

Список використаних джерел

1.Мішеніна Н. В. Економічний аналіз : навчальний посібник / Н. В. Мішеніна, Г. А. Мішеніна, І. Є. Ярова. – Суми : Сумський державний університет, 2014.- 306 с.

2. Мних Є.В. Економічний аналіз: навчальний посібник/ Є.В., Мних. – К.: Знання, 2011.- 630 с.

3.Парасій-Вергуненко І.М. Еволюція розвитку економічного аналізу в стратегічно-орієнтованій системі управління/ І.М. Парасій-Вергуненко // Фінанси. Облік і аудит. – 2011.- Вип.18.- С.328-335.

УДК 657:[005.21:005.52]

Козинець А. О., Шапошниченко Т. А.,
студенти ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

КЛЮЧОВІ КОНЦЕПТИ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Ключові концепти бізнес-аналізу визначені у офіційному англомовному виданні Керівництва з бізнес-аналізу Міжнародного інституту бізнес-аналізу [1] та у Міжнародному стандарті бізнес-аналізу [2]. Згідно цих офіційно затверджених та використовуваних у міжнародній практиці документів, ключовими концептами бізнес-аналізу є: що таке бізнес-аналіз? хто такий бізнес-аналітик? концептуальна модель бізнес-аналізу ™; ключові терміни; схема класифікації вимог; зацікавлені сторони; вимоги та проектування.

Що таке бізнес-аналіз? Бізнес-аналіз - це діяльність, яка дозволяє впроваджувати зміни в компанії шляхом визначення потреб і рекомендацій рішень, які забезпечують цінність для зацікавлених осіб. Бізнес-аналіз дозволяє компанії визначити потреби і обґрунтувати зміни, а також розробити і описати рішення, які можуть принести користь. Бізнес-аналіз проводиться в різних ініціативах в рамках компанії. Це можуть бути стратегічні, тактичні, або оперативні ініціативи. Бізнес-аналіз може здійснюється в межах проекту або в ході еволюції компанії і її безперервного розвитку. Його застосовують, щоб зрозуміти поточний стан, визначити майбутній стан, а також визначити дії, які необхідні для переходу від поточного стану до майбутнього.

Існують різні точки зору на бізнес-аналіз. Керівництво BABOK описує деякі з них: гнучкі методології, інтелектуальний аналіз даних, інформаційні технології, архітектура бізнесу і управління бізнес-процесами [1]. Будь-яку точку зору можна розглядати як призму, через яку бізнес-аналітик розглядає свою робочу діяльність, перебуваючи при цьому в певному контексті.

Хто такий бізнес-аналітик? Бізнес-аналітик - це будь-яка особа, яка виконує завдання бізнес-аналізу, описані в керівництві BABOK, незалежно від своєї посади або організаційної ролі. Бізнес-аналітик відповідає за виявлення, узагальнення та аналіз інформації з різних джерел у рамках компанії, в тому

числі: інструментів, процесів, документації, а також зацікавлених осіб. Бізнес-аналітик відповідає за виявлення реальних потреб зацікавлених осіб, що часто включає в себе аналіз і пояснення висловлюваних побажань для того, щоб визначити основні завдання та виявити мотиви. Бізнес-аналітики беруть активну участь у тому, щоб спроектоване і реалізоване рішення співвідносилося з потребами зацікавлених осіб. Зазвичай діяльність бізнес-аналітиків включає в себе: осмислення проблем і завдань компанії, аналіз потреб і рішень, розробка стратегій, впровадження змін, допомога у взаємодії зацікавлених осіб.

Бізнес-аналітика також можуть називати: бізнес-архітектором, аналітиком бізнес-систем, аналітиком даних, аналітиком підприємств, консультантом з питань управління, аналітиком процесів, менеджером по продукції, власником продукту, фахівцем по вимогам, системним аналітиком.

Концептуальна модель бізнес-аналізу™ *(*BACCM™) - це концептуальна структура для бізнес-аналізу. Модель включає в себе пояснення, що таке бізнес-аналіз і що модель означає для тих, хто виконує завдання по бізнес-аналізу, незалежно від поглядів, ракурсів на бізнес-аналіз, галузі, методології або рівня управління в організації. Модель складається з шести термінів, які мають загальне значення для всіх бізнес-аналітиків і допомагає їм обговорювати бізнес-аналіз і його взаємини з загальноприйнятою термінологією. Кожен з цих термінів є частиною центральної концепції.

Шість ключових понять (концептів) у моделі BACCM такі: Зміна, Потреба, Рішення, Зацікавлена сторона, Цінність і Контекст. Кожний ключовий концепт - це ідея, яка містить основне значення для практики бізнес-аналізу, а також всі концепти є рівними і необхідними. Кожний ключовий концепт визначається іншими п'ятьма ключовими концептами і не може бути повністю зрозумілим доти, поки не розкриті всі ключові концепти. BACCM може бути використана для: опису професії або домену по бізнес-аналізу, обміну інформацією з бізнес-аналізу із загальною термінологією, оцінки характеру взаємовідносин ключових концепцій в бізнес-аналізі, для того, щоб краще виконувати бізнес-аналіз, цілісно оцінюючи взаємини між цими шістьма концептами, а також для того, щоб оцінювати вплив цих концептів і взаємин між ними в будь-який момент часу роботи для того, щоб встановлювати основні положення і планувати подальші кроки вперед.

Ключові концепти можуть бути використані бізнес-аналітиками для того, щоб розглянути якість і повноту виконаної роботи. У кожній галузі знань є приклади того, як ключові концепти можуть бути використані або застосовані в ході виконуваних завдань у рамках галузей знань. При плануванні або виконанні завдання або техніки, бізнес-аналітик може розглядати, як кожний ключовий концепт визначається, задаючи такі питання, як: • Які види змін ми повинні зробити? • Які потреби ми намагаємося задовольнити? • Які рішення ми створюємо або змінюємо? • Які зацікавлені сторони задіяні? • Яка цінність забезпечується для зацікавлених сторін? • Який існує контекст, в якому перебуваємо ми і Рішення?

Список використаних джерел

1. A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

2. Global Business Analysis Core Standard: A Companion to A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: https://www.iiba.org/globalassets/documents/campaigns/go-global-ba-core-standard

УДК 519.85

Кравченко Д. О.
студент ф-ту ЕЛІТ, 2 курсу,
спец. 122 «Комп'ютерні науки», СумДУ
Науковий керівник – Кравченко О.В. – к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і оподаткування

ВИКОРИСТАННЯ СИМПЛЕКС-МЕТОДУ ДЛЯ АНАЛІЗУ Й ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Кожне підприємство сьогодні намагається запровадити и використовувати механізм якісного управління витратами. Він повинний бути гнучким, простим у використанні, надавати в оперативному порядку необхідну для прийняття управлінських рішень інформацію. Серед різних векторів його спрямованості можна виділити оптимізацію. Цей процес пов'язаний з плануванням, обліком, аналізом, контролем витрат для пошуку та вибору найефективніших методів господарювання в умовах обмежених ресурсів шляхом вивчення та проведення аналізу витрат і визначення таких витрат, зниження яких мінімально позначиться на роботі підприємства. Також аналіз витрат дозволяє отримати кількісну та якісну оцінку поведінки витрат, передбачає порівняння запланованих і фактичних витрат з виявленням відхилень і прийняття заходів для їх усунення.

Вирішення завдань обґрунтування рішень щодо оптимізації витрат підприємства може бути забезпечено на підставі використання методу розв'язування оптимізаційних задач в математичному програмуванні. Застосовуючи економіко-математичні методи можна отримати оптимальний план підвищення ефективності формування витрат виробництва шляхом найефективнішого використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, а також виробничих потужностей підприємства.

Задачі математичного програмування відносяться до оптимізаційних задач, де необхідно вибрати найкраще рішення згідно визначеного критерію якості та обмежувальних умов. Таким чином досягається вирішення задачі як пошуку оптимальної програми дій. оптимізаційна модель містить, як правило, дві складові: цільову функцію та обмеження. Цільова функція формалізує критерій оптимальності, за яким серед допустимих планів вибирається найкращий, а

обмеження щодо змінних визначають множину допустимих планів.

Найбільш загальним алгоритмом, що використовується для рішення таких задач, є симплекс-метод. Сутність даного методу полягає в тому, що якщо число невідомих більше числа рівнянь, то система є невизначеною з незліченною безліччю рішень. Для вирішення системи всі невідомі довільно підрозділяють на базисні і вільні. Число базисних змінних визначається числом лінійно-незалежних рівнянь. Решта - невідомі вільні, яким надають довільні значення і підставляють в систему. Будь-якому набору вільних невідомих можна надати незліченна безліч довільних значень, які дадуть незліченна безліч рішень. Якщо всі вільні невідомі прирівняти до нуля, то рішення буде складатися із значень базисних невідомих. Таке рішення називається базисним. Серед базисних рішень системи можна знайти оптимальне, а в деяких випадках і кілька оптимальних рішень, але всі вони забезпечать екстремум цільової функції. Таким чином, якщо знайти будь-якої базисний план, а потім поліпшити його, то вийде оптимальне рішення.

Процес розв'язування задачі симплекс-методом має ітераційний характер: обчислювальні процедури (ітерації) одного й того самого типу повторюються у певній послідовності доти, доки не буде отримано оптимальний план задачі або з'ясовано, що його не існує.

Алгоритм розв'язування задачі симплекс-методом складається з п'яти етапів:

1. Визначення початкового опорного плану задачі лінійного програмування.
2. Побудова симплексної таблиці.
3. Перевірка опорного плану на оптимальність за допомогою оцінок. Якщо всі оцінки задовольняють умову оптимальності, то визначений опорний план є оптимальним планом задачі. Якщо хоча б одна з оцінок не задовольняє умову оптимальності, то переходять до нового опорного плану або встановлюють, що оптимального плану задачі не існує.
4. Перехід до нового опорного плану задачі виконується визначенням розв'язувального елемента та розрахунком нової симплексної таблиці.
5. Повторення дій починаючи з п. 3. Далі ітераційний процес повторюють, доки не буде визначено оптимальний план задачі.

Так, бухгалтер-аналітик може застосувати даний метод для розв’язання задачі виробництва продукції на підприємстві за умов обмежених ресурсів (матеріальних, фінансових трудових) задля визначення максимального прибутку. Реалізувати дану задачу можна за допомогою використання MS Excel «Пошук рішення». Так, після застосування наведеного покрокового алгоритму дій у вікні *Результати пошуку рішення* отримаємо повідомлення про успішно знайдений оптимальний розв’язок, а в робочій таблиці з’являться значення: оптимального плану; використаних ресурсів; значення цільової функції (прибуток).

Отже, управління витратами з метою їх зниження та оптимізації є одним із важливих завдань для кожного підприємстві. Використовуючи з цією метою симплекс-метод, можна отримати розв’язок оптимізаційної задачі лінійного програмування, що дозволить планувати, проводити аналіз та отримувати

додаткові характеристики.

Список використаних джерел

1. *Бурименко Ю.И., Лебедева И.Ю., Щуровская А.Ю. Оптимизационные Б-91 методы и модели с решением задач на компьютере: учеб. пособ. [для высших учебных заведений] / Бурименко Ю.И., Лебедева И.Ю., Щуровская А.Ю. – Одесса, 2016. –152 с.*
2. *Листопад В.В. Реалізація симплекс-методу для розв'язання економічних задач оптимізації з допомогою Microsoft Excel.//Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Випуск 19: збірник наукових праць/ за ред. В.Д. Сиротюка. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – с.211 – 216.*

УДК 657.4

Крамаренко А. О.,
студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних та бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

Транснаціональною корпорацією (ТНК) вважається велике фінансово-виробниче, науково-технологічне, торгово-сервісне об'єднання, що має закордонні активи (капіталовкладення) і здійснює свої операції в зарубіжних країнах. В даний час, за даними ЮНКТАД, налічується близько 63 тис. ТНК, на які припадає приблизно 800 тис. дочірніх структур за кордоном.

Зазначимо, що на практиці виділяють низку характерних ознак, за якими розпізнають ТНК, ними є: річний оборот, який становить більше $1 млрд.; філії/дочірні компанії, які знаходяться не менш як у двох країнах світу; частка закордонних активів, що становить 25–30% у загальній їхній вартості.

Вплив ТНК на національні економіки є настільки всеосяжним, що опиратися йому практично неможливо. Так, за даними журналу Fortune, у 500 найбільших ТНК світу працює 65 млн. осіб, які представляють 36 країн. Обсяг виручки від реалізації продукції зазначеними компаніями становить $31,2 трлн., а отриманий прибуток – $1,7 трлн. У табл. 1 наведено основні сфери діяльності світових ТНК [7].

Таблиця 1.

Сфери діяльності ТНК [7]

№	Сфери діяльності ТНК	Обсяг у %
1	2	3
1.	Сфера виробництва	60
2.	Сфера послуг	37
3.	Добувна промисловість і с/г	3

Ключовими серед 500 найбільших ТНК світу є чотири комплекси: електроніка, нафтопереробка, хімія й автомобілебудування [6]. Дуже характерна регіонально-галузева спрямованість інвестицій ТНК. Як правило, вони роблять капіталовкладення у галузі обробної промисловості нових індустріальних та відносно розвинених країн. Для найбідніших країн політика ТНК має інший характер, тобто вони вважають за доцільне здійснювати там капіталовкладення у видобувну промисловість, але головним чином вони нарощують товарний експорт. Унаслідок цього розгортається жорстка конкурентна боротьба між ТНК за просування своїх товарів на місцеві ринки.

Зазначимо, що на початок 2013 р. в Україні діяли понад 30 світових транснаціональних корпорацій, серед яких можна виділити Alcatel, British Petroleum, Coca-Cola, Danone, Hewlett Packard, Huawei, McDonalds Corporation, Metro Cash&Carry, Nestle, Nokia, PepsiCo, Procter&Gamble, Samsung, Shell, Siemens, SUNInbev, Toyota, Unilever [3]. Проте на основну увагу заслуговують ТНК, які займаються виробництвом продукції на території України і, як наслідок, розвивають промисловий потенціал країни та створюють нові робочі місця. Сьогодні в Україні найбільша кількість ТНК представлена у переробній промисловості. За версією Forbes, за підсумками першого півріччя 2018 р. більшість із них була прибутковою [4]. У табл. 2 наведено фінансові результати ТНК в Україні за 2017 рр.

Таблиця 2.

Фінансові результати ТНК в Україні за 2017 р. [1, 6]

№	Компанія	Галузь	Виручка за 2016 р., млрд. грн.	Прибуток, млн.грн	Виручка за 2017р., млрд. грн.	Частка в податкових надходженнях бюджету за 2016 р., %	Частка в податкових надходженнях бюджету за 2017 р., %
1	2	3	4	5	6	7	8
1	JT Int/	Тютюнова	3,78	195	5,52	2,30	2,02
2	Philip Morris	Тютюнова	2,91	359	17,49	4,60	6,83
3	Imperial Tobacco	Тютюнова	2,23	-125	7,96	1,03	0,89
4	Bunge	Агропро-мислова	2,09	196,3	5,69	1,40	2,31
5	ViOil	Харчова	2,26	1,6	3,35	2,01	2,23
6	Nestle	Харчова	2,44	-136	8,95	2,20	3,76
7	Shell	Нафто-газова	1,72	-34,9	4,15	0,31	0,87
8	Toyota	Машино-будування	1,86	734	9,89	0,33	3,34
9	Procter& Gamble	Хімічна	2,69	164,5	5,73	1,78	3,62
10	PepsiCo	Харчова	3,27	-462,2	6,07	2,47	4,34

Загалом по Україні за підсумками 2017 року за рахунок великих платників забезпечено збір до зведеного бюджету в розмірі 355,1 млрд грн. Сотня найбільших компаній за 6 місяців 2018 року перерахувала до Зведеного бюджету України 146,5 млрд грн, що становить 40,5% податкових надходжень зведеного бюджету України. Приріст сплати податків та зборів становить 13,8% порівняно

з відповідним періодом минулого року. Загалом надходження від транснаціональних корпорацій формують 7,8 % загального бюджету, що сприяє розвитку економіки країни.

Отже, ТНК на сьогоднішньому етапі розвитку світового господарства відіграють важливу роль. Адже вони впливають на економіки приймаючих країн. Українським підприємствам слід вступати в співпрацю з іноземними ТНК не в якості джерела дешевих сировинних ресурсів або відсталого технологічного придатку, а використовувати переваги залучення іноземних інвестицій. Тому, перед Україною стоїть низка вагомих завдань щодо поліпшення інвестиційного клімату в країні за допомогою політичних, економічних, правових інструментів регулювання суспільної діяльності і визначення вектору співробітництва і розвитку діяльності транснаціональних корпорацій на її території, що поліпшить подальший обсяг інвестицій, а також капіталовкладень в економіку держави.

Список використаних джерел

1. Дослідження податкових надходжень: держава, галузі, регіони [Електронний ресурс] // 6. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/6_2018/68.pdf.

2. Дунська А. Р. Аналіз сучасного стану розвитку транснаціональних корпорацій та характер їх функціонування в Україні / А. Р. Дунська. // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – 2016.

3. Зоріна О. А. Основні аспекти аналізу діяльності корпорацій крізь призму вітчизняних досліджень. / О. А. Зоріна. // Статистика України. – 2017. – №1.

4. Павлюк Т. С. Аналіз розвитку світових ТНК: досвід для України. / Т. С. Павлюк. // Економіка і Суспільство. – 2018. – №15.

5. Пєнська І. О. Особливості впливу ТНК на економічний розвиток України. / Ірина Олександрівна Пєнська. // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. Науковий журнал.. – 2015. – №3.

6. 100 найбільших платників податків за І півріччя 2018 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://news.dtkt.ua/taxation/common/49117.

7. Global 500 FORTUNE [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://fortune.com/global500/

УДК 338.484

Крисюк А. О.,
студентка ф-ту ФМ, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ МАРКЕТИНГОВОГО АНАЛІЗУ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

В практичній діяльності підприємств проведення маркетингового аналізу є основою виявлення маркетингових резервів, використання яких дозволить

фірмам зміцнити свої ринкові позиції, покращити обслуговування споживачів, розробляти стратегічні заходи. Тому можна стверджувати, що маркетинговий аналіз – це та база, яка забезпечує в подальшому обґрунтованість дій підприємства в ринковій стихії [1].

Маркетинговий аналіз у сфері туризму можна розглядати, як сукупність певних видів аналізу даних, отриманих з допомогою маркетингових досліджень, що орієнтує асортиментну політику туристичних послуг підприємства на ринкову кон'юнктуру.

Завдання маркетингового аналізу в туристичній, як і у інших сферах є : вивчення ринку та обґрунтування ринкових тенденцій; аналіз основних факторів, що впливають на попит; аналіз та обґрунтування стратегії ціноутворення; виявлення реальних та потенційних конкурентів підприємства; оцінка слабких та сильних сторін діяльності, переваг та недоліків; оцінка конкурентоспроможності компанії в цілому, а також виявлення способів підвищення конкурентоспроможності; аналіз методів стимулювання збуту та обґрунтування вибору найбільш ефективних.

Компанії проводять комплексне дослідження туристичного ринку, щоб оцінити загальну ситуацію, а також проблем і загроз що виникають та можливостей, що з'являються з неї. Підприємства також можуть виділяти ресурси, з метою проведення дослідження з одного або декількох проблемних питань, що виникають в процесі щоденного функціонування підприємства. До того ж, підприємства досліджують внутрішні та зовнішні чинники впливу, а також аналізують потенціал ринку, ефективність рекламних кампаній та тенденції в розвитку бізнесу.

Процес проведення маркетингових досліджень у туристичній сфері представляє собою такі етапи: визначення проблеми; проведення ситуаційного аналізу; розробка схеми проведення досліджень; збір даних; подання інформації в таблицях та її аналіз; інтерпретація даних; складання звіту; контроль.

Методи маркетингових аналізу, які варто використовувати туристичним підприємствам, включать в себе: спостереження, анкетування, панель, експеримент, експертні оцінки, аналіз потенціалу туристичного підприємства, аналіз конкурентів, а також аналіз мікросередовища та макросередовища туристичного підприємства.

Аналізувати конкурентоспроможність туристичної компанії, можна завдяки виявленню сильних та слабких сторін у діяльності туристичної компанії відносно основних конкурентів, використовуючи SWOT-аналіз, або ж за допомогою визначення частки ринку підприємства та його ринкових можливостей, використовуючи значення показників ринкової концентрації: коефіцієнта ринкової концентрації та коефіцієнта Герфиндаля - Гіршмана.

Проведення конкурентного аналізу, щодо порівняння діяльності туристичного підприємства доцільно здійснювати за наступними напрямами: концепція туристичних послуг; якість, що виражається у відповідності туристичного продукту високому рівню лідерів ринку та виявляється завдяки польовим маркетинговим дослідженням; ціна, до якої слід додавати можливу торгову націнку; фінанси - як власні, так і ті, що легко мобілізуються; торгівля з

погляду комерційних методів і засобів; обслуговування після продажу, яке дає змогу туристичній фірмі закріпити за собою клієнтуру; зовнішня політика, що є здатністю туристичної компанії управляти в позитивному плані своїми відносинами з політичною владою, пресою та громадською думкою; підготовка перед продажем, що характеризує здатність туристичної компанії не тільки передбачати запити майбутніх клієнтів, але й переконати їх у виняткових можливостях задоволення цих потреб.

Також, на сьогодні, популярним видом маркетингового аналізу став бенчмаркінг - метод застосування досвіду інших компаній, для підвищення ефективності роботи підприємства, а також вдосконалення бізнес-процесів, який заснований на аналізі конкретних результатів підприємств, а також їх використанні у власній діяльності.

До аналізу потенціалу підприємства необхідно долучати практично всі галузі діяльності туристичної компанії. Ознаками наявності у компанії ринкового потенціалу можуть служити такі характеристики, як: ринкова частка більше як 35%; наявність переваг у послугах; високий рівень ціни, що перевищує середньо галузеву; висока рентабельність активів, яка перевищує середню величину на ринку.

Отже, на сьогоднішній день, підприємства туристичної галузі не можуть ефективно існувати без використання маркетингового аналізу, адже він дає можливість визначити своє положення на ринку, оцінити потенціал і рівень конкурентної боротьби, а також спрогнозувати зміну кон'юнктури ринку, та визначити стратегію розвитку компанії.

Список використаних джерел

1. Штефанич Д. Маркетинговий аналіз: Навчальний посібник / Д. Штефанич, О. Братко, О. Дячун, Н. Лагоцька, Р. Окрепкий / За ред. д.е.н., проф. Д.А. Штефанича. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – 267 с.

2. Мунін Г.Б., та ін. Маркетинг турпродукту: Навч. посіб. - К. : Кондор, 2009. - 394с.

УДК 657.658

Кудря Є. С.,
студент ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Формування системи ринкової економіки зумовлює розвиток економічного аналізу насамперед на мікрорівні, тобто на рівні окремих підприємств, структурних підрозділів великих підприємств, оскільки власне

вони є основою ринкової економіки. Економічний аналіз на мікрорівні складається з великого переліку різноманітних напрямів та завдань, одним з яких є порівняльний аналіз маркетингових заходів на підприємстві.

Маркетингова діяльність завжди базується на системі інформаційного забезпечення, що використовується для ефективного управління господарськими процесами. Виконання аналітичних досліджень є основою розробки маркетингової стратегії, яка важлива для успішної діяльності підприємства. Отже, використання аналізу - основа проведення маркетингових досліджень, що охоплюють причинно-наслідкові зв'язки у зміні ринкової кон'юнктури та можливості мобілізації резервів просування товарів і послуг на ринку [1].

Можна відзначити подвійну спрямованість методів і прийомів аналізу, що використовуються в маркетингу. По-перше, аналіз господарської діяльності виступає у формі засобів реалізації функцій маркетингу, а по-друге, аналіз є функцією управління маркетинговою діяльністю загалом. В першому випадку використовуються прийоми аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування підприємства, аналіз ринків постачальників сировини і споживачів, конкурентоспроможності продукції, послуг, попиту і пропозиції, формування цінової політики. У другому випадку зіставляються затрати на утримання маркетингової служби і визначається вплив результатів її діяльності на ефективність господарської діяльності підприємства. Відповідно результати цього аналізу є складовою частиною аналітичних дій у рамках всієї господарської діяльності підприємства на ринку [2,3].

Зрозуміло, що розробка маркетингових програм і стратегій неможлива без аналізу впливу на підприємство зовнішнього і внутрішнього середовища, стану ринку, потенційних і реальних покупців, споживачів, вивчення комерційних можливостей конкурентних підприємств, ринкових цін і формування цінової політики та можливостей отримання середньої або вищої від середньої норми прибутку на вкладений капітал. Відповідно ефективність від правильно проведених маркетингових досліджень позитивно позначається на загальному фінансово-економічному стані підприємства. Слід зазначити, що при будь-яких результатах розробки маркетингових стратегій і тактик (позитивних або негативних для підприємства), необхідне проведення аналізу самої маркетингової діяльності, визначення економічного ефекту від роботи маркетингової служби. У оцінці маркетингового потенціалу компанії велике значення має використання таких кількісних і якісних методів аналізу, як:

- кабінетні дослідження, що використовують офіційні друковані джерела інформації;
- портфельний аналіз - компанія розглядається як сукупність стратегічних бізнес-одиниць, кожна з яких відносно самостійна;
- факторний аналіз – вплив окремих факторів на результативність маркетингових кампаній;

- математичні методи оцінювання потенціалу підприємства - вважають найточнішими, хоч іноді вони потребують обтяжливих математичних обчислень, тобто спеціальної підготовки працівників;
- експертний аналіз – спосіб прогнозування та оцінки потенціалу на основі прогнозів фахівців.

На практиці використовується ціла низка показників, що характеризують ті чи інші види ефективності маркетингової діяльності підприємства. Ефективність маркетингової діяльності сучасних підприємств визначають такі показники [2]:

• частка маркетингового персоналу - відображає частку працівників, які виконують маркетингові функції, у загальній чисельності персоналу підприємства. Оскільки на вітчизняних промислових підприємствах функція маркетингу часто зводиться до реалізації готової продукції, а у маркетингових відділах більша половина працівників займаються збутовою діяльністю, на практиці цей показник зазвичай є дещо завищеним;

• частка витрат на маркетинговий персонал являє собою частку заробітної плати, яку отримують працівники маркетингового відділу, у загальному фонді заробітної плати підприємства;

• рентабельність витрат на просування і збут характеризує ефективність збутових витрат і розраховується як співвідношення суми прибутку від реалізації продукції до суми витрат на просування і збут;

• рентабельність маркетингових витрат – це співвідношення суми прибутку від реалізації продукції і загального обсягу витрат на маркетинг, що ілюструє ефективність реалізованих підприємством маркетингових заходів;

• коефіцієнт затоварення розраховується як співвідношення зміни залишку готової продукції та обсягу реалізації продукції підприємства. У випадку, коли значення цього показника зі знаком "плюс" та продовжує зростати, на підприємстві відбувається зростання залишків готової нереалізованої продукції, і навпаки, коли даний показник знижується або набуває від'ємного значення, на підприємстві відбувається скорочення залишків готової нереалізованої продукції.

Отже, аналіз маркетингової діяльності дає змогу визначити його ефективність на підставі запропонованих показників та намітити тенденції розвитку діяльності підприємства. Результати аналізу маркетингової діяльності підприємства роблять можливим надання рекомендацій щодо зміни в техніці і технології, асортименті виробів, чисельності персоналу, якості та кількості сировини, яка споживається та інше. Загалом, результати маркетингової діяльності мають вплив на стан справ у всіх основних ланках сучасного підприємства.

Список використаних джерел

1. Близнюк С. В. Маркетинг в Україні: проблеми становлення та розвитку. – 2-ге вид., випр. і доп. / С.В. Близнюк – К.: ІВЦ «Видавництво «Політехніка», 2008. – 400 с.

2. Агапцов С. А. Мотивация труда как фактор повышения эффективности производственно-хозяйственной деятельности предприятия / С.А. Агапцов, А.И. Мордвинцев, П.А.Фомин, Л.С. Шаховская – М.: Высшая школа, 2009. – 344 с.

3. Бай С.І. Менеджмент організацій / С.І. Бай – К.: КНТЕУ. – 2008. – 174

УДК 657:[005.21:005.52]

Кулик О. Ю.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ПРИЗНАЧЕННЯ БАЗОВОГО СТАНДАРТУ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Міжнародний Інститут Бізнес-Аналізу ™ (МІБА®), заснований у 2003 році, є професійною асоціацією, що займається підтримкою глобальної мережі фахівців з бізнес-аналізу. Як голос спільноти бізнес-аналізу, МІБА підтримує міжнародно-визнані стандарти практики, сертифікації, професійного розвитку та можливостей залучення через мережу фахівців з бізнес-аналізу, організацій та стратегічних альянсів.

МІБА® був заснований в Торонто, Канада для підтримки спільноти з бізнес-аналізу через: створення та розвиток обізнаності та визнання цінності та внеску бізнес-аналітики, визначення сфери знань бізнес-аналізу (BABOK®) [1], забезпечення можливості для обміну знаннями та внесок у професію бізнес-аналізу; публічне визнання та засвідчення кваліфікованих фахівців у рамках міжнародно-визнаної програми сертифікації.

Міжнародний базовий стандарт бізнес-аналізу, виданий МІБА [2] узагальнює основні і найбільш фундаментальні практики бізнес-аналізу, які описано в Керівництві з бізнес-аналізу [1]. Цей стандарт був створений для глобальної бізнес-спільноти. Він покликаний допомогти всім організаціям і практикам бізнес-аналізу забезпечити кращі результати бізнесу. Міжнародний базовий стандарт бізнес-аналізу, виданий МІБА [2] є скороченою версією фундаментальних концепцій бізнес-аналізу, які описано в Керівництві з бізнес-аналізу (BABOK®) [1]. Міжнародний базовий стандарт бізнес-аналізу складається з двох основних розділів: 1) ключові поняття бізнес-аналізу: інформація, яка забезпечує основу для розуміння та застосування бізнес-аналізу; 2) основні стандартні сфери знань: сфери спеціального досвіду бізнес-аналізу.

Міжнародний базовий стандарт бізнес-аналізу МІБА допоможе професіоналам, які: практикують бізнес-аналіз або хочуть розпочати кар'єру в бізнес-аналізі, керувати фахівцями з бізнес-аналізу та вимагати фундаментальних знань про практику, а також діяти як експерти з предметів бізнесу, або в будь-якій іншій сфері таких як управління продуктом, управління

проектами, архітектура підприємства або бізнесу, забезпечення якості та аналітики даних.

Керівництво з бізнес-аналізу BABOK® було розроблено командою з більш ніж 150 фахівців і дослідників з 20 країн. Його розглянули понад 1000 експертів з бізнес-аналізу, а також 60 світових лідерів з усіх напрямів ділової практики. Понад 5500 поглядів та коментарів було отримано від спільнот з проблем глобального бізнес-аналізу.

Перспективи визначаються в роботі з бізнес-аналізу для забезпечення зосередження на завданнях і методах, характерних для контексту ініціативи, і можуть включати одну або більше перспектив. 5 перспектив, що розглядаються в BABOK®, включають більшість робіт, які виконують бізнес-аналітики: Гнучкість, Бізнес-розвідка, Інформаційні технології, Архітектура бізнесу, Управління бізнес-процесами.

Міжнародний базовий стандарт бізнес-аналізу охоплює шість сфер знань [2]:

1) Планування бізнес-аналізу та моніторинг бізнес-потреб: описує завдання, які використовуються для організації та координації зусиль з бізнес-аналізу;

2) Взаємодія та співпраця: описує завдання, які використовуються для підготовки та проведення заходів з виявлення та підтвердження результатів;

3) Управління життєвим циклом вимог: описує завдання, які використовуються для управління та підтримки вимог;

4) Аналіз стратегії: описує завдання, які використовуються для визначення потреб бізнесу, вирішення цієї потреби та узгодження стратегії змін у межах підприємства;

5) Аналіз вимог і визначення дизайну бізнес-моделі: описує завдання, які використовуються для організації вимог, визначає і моделює вимоги, розробляє, перевіряє та перевіряє інформацію, визначає варіанти рішення та оцінює потенційну вартість, яку можна реалізувати;

6) Оцінка рішень: описує завдання, які використовуються для оцінки ефективності та вартості, що надається рішенням, і рекомендує вдосконалення щодо збільшення значень.

Бізнес-аналіз - дуже взаємопов'язаний, лінійний процес. Існує багато циклів зворотного зв'язку, але в центрі уваги - аналіз підприємств, який інформує про бізнес-середовище, забезпечує розуміння бізнес-задач і оцінку рішень.

Список використаних джерел

1. *A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf*

2. *Global Business Analysis Core Standard: A Companion to A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: https://www.iiba.org/globalassets/documents/campaigns/go-global-ba-core-standard*

УДК 657

Литвиненко К. А.,
студентки ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Об’єктивна і своєчасна оцінка фінансового стану підприємств набуває особливого значення за виникнення різних форм власності. Кожен власник повинен використовувати всі наявні та приховані резерви для збільшення прибутку. Оцінка фінансового стану підприємства показує в яких конкретних напрямах потрібно вести роботу суб’єкту господарювання. Відповідно до цього результати аналізу надають відповідь на питання, які існують найважливіші способи поліпшення фінансового стану підприємства в конкретний період його діяльності [1]. А достовірність даних про фінансовий стан підприємства є важливою умовою для прийняття правильних управлінських рішень.

Фінансовий аналіз сьогодні повинен орієнтуватися на ринкові умови, що змінюються, державну політику в галузі реформування і становлення бухгалтерського обліку і аудиту, давати практичні напрями поліпшення фінансового стану підприємств і подолання кризових станів, включаючи вірогідність банкрутства. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення фінансового потенціалу суб'єкта господарювання, вона дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі. Структурна модель комплексного аналізу фінансового стану підприємства наведена на рисунку 1 [2].

Рисунок 1. Структурна модель комплексного аналізу фінансового стану підприємства [2]

Оцінка майнового та фінансово-економічного стану підприємства створює необхідну інформаційну базу для прийняття різноманітних управлінських та фінансових рішень щодо проблемних питань купівлі- продажу бізнесу, напрямків виробничого розвитку, залучення чи здійснення інвестицій тощо. Комплексний фінансовий аналіз використовується власниками для обґрунтування рішень стратегічного характеру, менеджерами підприємств – для інформаційного забезпечення потреб оперативного фінансового планування.

Важливо зазначити, що комплексний аналіз фінансового стану включає в себе дослідження широкого спектру показників з використанням переліку ключових аналітичних прийомів, оскільки такий аналіз є складовою інструментарію антикризового управління та методологічною базою провадження справи про банкрутство [2]. А результативні показники комплексного аналізу потенційним інвесторам підприємства необхідні для розроблення інвестиційних проектів та прийняття рішень щодо фінансування, кредиторам – для обґрунтування рішень про надання кредиту, його обсягів та умов.

Отже, у діяльності суб'єктів господарювання існує необхідність багатоваріантних підходів до оцінки наслідків виникнення різних ситуацій у господарській діяльності, що повинно знаходити відображення у комплексному фінансовому аналізі. Він допомагає приймати управлінські рішення, які направлені на зміцнення фінансово-економічного стану підприємства в інтересах власників [4]. На сьогодні, в ринкових умовах, існує необхідність розроблення методики комплексного аналізу фінансового стану підприємства, яка б давала можливість здійснення загальної оцінки динаміки та структури статей чинної в Україні фінансової звітності; комплексних досліджень фінансової стійкості та ліквідності балансу підприємств; обґрунтування методичних підходів до побудови системи фінансових коефіцієнтів та їхніх розрахунків; дослідження взаємозв'язку прибутку, руху капіталу та потоку грошових коштів; здійснення аналізу інвестиційної привабливості підприємств та організацій на основі фінансових коефіцієнтів і рейтингових оцінок.

Список використаних джерел

1. Бунда О.М. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства / О.М. Бунда, О.М. Перова. // Вісник КНУТД, Серія «Економічні науки». – 2015. – С. 99–107.

2. Москаленко, В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства [Текст] / В.П. Москаленко, О.Л. Пластун // Механізм регулювання економіки. — 2006. — №2. — С. 109-120.

3. Презентація "Оцінка фінансового стану підприємства" [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://www.slideshare.net/Bilovus/10-59575394.

4. Шурпенкова Р. К. Методика аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання / Р. К. Шурпенкова. // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий фінансовий простір. – 2013. – С. 108–116.

УДК 657

Лівшун Ю. О.
студентка ф-ту маркетингу, 3 курс,
спец. 6Р03 «Маркетинг», ,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник –Абесінова О.К.– к.е.н
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Конкурентоспроможність – це спроможність підприємства вести суперництво у базовій галузі, на міжгалузевому та світових ринках; здатність економічного суб'єкта до ефективного довготривалого функціонування у релевантному зовнішньому середовищі [1]. Підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства одна з головних складових його успіху на внутрішніх і міжнародних ринках. Для досягнення успіху підприємствам необхідно постійно розвивати свої конкурентні переваги, порівнюючи їх с досягненнями підприємств конкурентів. Це можливо завдяки використанню нових підходів, методів та інструментів аналізу господарської діяльності підприємства. Одним із таких інструментів є бенчмаркінг.

В наш час, бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур й досі не набув достатнього поширення у вітчизняній практиці, не зважаючи на популярність його застосування в зарубіжних країнах, особливо в Європі та США.

Питання підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства з використанням бенчмаркінгу досліджували такі вчені, як Д. Аакер, М. Бублик, Н. Воєводина, І.Данілов, Д. Маслов, Т. Пилчер, Р. Рейдер та інші. Вивчення наукових праць дає змогу стверджувати, що сутність поняття «бенчмаркінг» вченими і практиками визначається неоднозначно. Його розглядають і як концепцію, і як процес, і як особливий вид діяльності, інструмент, спосіб оцінки стратегій, цілей роботи, метод отримання конкурентних переваг тощо.

Професор Каліфорнійського університету Д. Аакер визначає бенчмаркінг як контрольні порівняння, що передбачають зіставлення результативності складників бізнесу фірми з іншими підприємствами [1].

М. Лютікова у своїх працях визначає бенчмаркінг як дозволений та визнаний інструмент досягнення цілей та стратегій підприємства, заснований на детальному вивченні конкурентного середовища та впровадження модифікованого досвіду цих підприємств з метою безперервного вдосконалення своєї діяльності [2].

На відміну від традиційних методів аналізу конкурентоспроможності, які характеризується вивченням конкурентів та, зокрема, розбіжностей у їх діяльності, але не дають відповіді на питання, як уникнути цих розходжень з метою покращення своїх позицій на ринку, бенчмаркінг спрямований на

ідентифікацію відмінностей із порівнюваним аналогом (еталоном), визначення причин цих відмінностей та виявлення можливостей для вдосконалення об'єктів аналізу.

Практичне впровадження бенчмаркінгу полягає у виконанні таких етапів:

Перший етап - визначення об'єкта бенчмаркінгу, під час якого оцінюється ефективність та продуктивність діяльності підприємства, визначається потреба підприємства у змінах.

На другому етапі відбувається вибір партнера за бенчмаркінгом, групи компаній для порівняння. Визначається, яким буде бенчмаркінг – зовнішнім чи внутрішнім; проводиться пошук підприємств, що є еталонними; встановлюються контакти з цими організаціями, обираються критерії для оцінки та аналізу.

На третьому етапі визначаються методи збору інформації та власне здійснюється сам пошук даних про власне підприємство та еталонне підприємство. Отримана інформація повинна бути детально перевірена.

Четвертий етап – аналіз, який передбачає перевірку інформації, яка потім класифікується і систематизується. Також здійснюється вибір методу аналізу, відбувається оцінка ступеня досягнення поставлених цілей.

П'ятий етап - впровадження. На цьому етапі розробляється, узгоджується та затверджується план дій і бюджет витрат, визначаються виконавці і відповідальні особи, процедури контролю, оцінки й аналізу процесу впровадження. Контроль виконання плану дій необхідно проводити за такими напрямами, як оцінка досягнення поставлених цілей відповідно до встановлених критеріїв; дотримання строків і бюджетів впровадження заходів.

Останній, шостий етап – це переоцінка об'єкта бенчмаркінгу. Цей етап включає порівняння бажаних змін і результатів зі створеною еталонною моделлю власної організації бізнесу. На основі отриманого результату відбувається створення і підтримка системи безупинних покращень результативності бізнесу.

Доцільно також зазначити основні переваги бенчмаркінгу: стимулювання працівників до нових досягнень, покращення мотивації персоналу; сприяння змінам та забезпечення покращення якості, продуктивності і ефективності; визначення сильних та слабких сторін залежно від змін попиту, пропозиції; швидкий спосіб генерації інноваційних ідей та інше.

Отже, на сьогодні бенчмаркінг є одним з найбільш дієвих інструментів для визначення ефективності діяльності підприємства, шляхом порівняння власного підприємства з еталонними конкурентами і лідерами ринку та визначення факторів їх успішності. Використання бенчмаркінгу вітчизняними підприємствами має істотно підвищити рівень їх конкурентоспроможності, ефективність та раціональність бізнес-процесів, якість продукції, яку виробляє підприємство.

Список використаних джерел

1. Морщенок Т.С. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур: наукова праця / Т.С.Морщенок // Вісник. Економіка і суспільство. – 2017.- вип.9 - С. 533-540.

2. Лютікова М.В. Бенчмаркінг як інструмент підвищення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / М. Лютікова, Р. Морозова, П. Сухарев. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/ 33_NIEK_2008/ Economics /37138.doc.

УДК 159.947.5:378

Лінкіна В. Є.
студент, ф-ту РМ, ІІІ курсу, спец. 075 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Парасій-Вергуненко І. М. –
доктор економічних наук, професор

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день дуже важливим критерієм при виборі продукції є її якість, тому сучасні підприємства витрачають дуже багато коштів і зусилль щоб підтримувати цей критерій на найвищому рівні. Він забезпечує гарний попит на ринку а також, що є дуже важливим, його конкурентоспроможність. Саме тому підприємствам необхідно завойовувати й утримувати свої конкурентні переваги - це ключові фактори успіху підприємства в конкурентній боротьбі.

Дослідженням цього питання займалися такі зарубіжні вчені як: Ж. Ламбена, Л. Мартіна, М. Портера, Д. Роудерса, Р. Фатхутдінова.

Мета дослідження полягає в тому, щоб повністю розкрити сутність аналізу конкурентоспроможності продукції й використовувати теорію на практиці.

Конкурентоспроможність товару відображає його здатність більш повно відповідати запитам покупців порівняно з аналогічними товарами, представленими на ринку.

Вона визначається конкурентними перевагами [2, с.54]:

1) якістю товару, його технічним рівнем, споживчими властивостями,
2) цінами, установлюваними продавцями товарів.
3) крім того, на конкурентоспроможність впливають переваги:

- в гарантійному й післягарантійному сервісі,
- рекламі,
- іміджі виробника,
- а також ситуація на ринку, коливання попиту.

Високий рівень конкурентоспроможності товару свідчить про доцільність його виробництва й можливості вигідного продажу. Разом з тим конкурентоспроможність товару - це не тільки висока якість і технічний рівень, це й уміле маневрування в ринковому просторі й у часі, а головне - максимальний облік вимог і можливостей конкретних груп покупців.

Конкурентоспроможність продукції й конкурентоспроможність фірми виробника співвідносяться між собою як частина й ціле. Можливість компаній конкурувати на певному товарному ринку безпосередньо залежить від конкурентоспроможності товару, а також сукупності економічних методів

управління діяльністю фірми, що роблять вплив на результати конкурентної боротьби.[1, с.335]

Але все це теорія, яку ми всі і так знаємо, давайте краще перейдемо до самого аналізу. Необхідно притримуватись саме таких етапів: [2, с 395]

1. Етапи оцінювання конкурентоспроможності продукції:
   - комплексний підхід до підвищення якості й конкурентоспроможності продукції;
   - концепція якості продукції в системі внутрішньофірмового управління;
   - загальна схема оцінювання конкурентоспроможності;
   - вибір номенклатури параметрів, які використовуються при оцінюванні конкурентоспроможності;
   - вибір бази порівняння для оцінювання конкурентоспроможності;
   - вибір методів оцінювання конкурентоспроможності товару;
2. Оцінка конкурентоспроможності персоналу, організації, галузі, держави:
   - особливості оцінювання конкурентоспроможності персоналу;
   - системний аналіз у методиці оцінювання конкурентоспроможності організації;
   - загальні підходи до оцінювання конкурентоспроможності галузі, регіону, держави;

У результаті оцінювання конкурентоспроможності продукції можуть бути прийняті такі рішення: [3, с.76]

- зміна складу, структури застосовуваних матеріалів (сировини, напів-фабрикатів), що комплектують вироби або конструкції продукції;
- зміна порядку проектування продукції;
- зміна цін на продукцію, цін на послуги з обслуговування й ремонту, цін на запасні частини;
- зміна порядку реалізації продукції на ринку;
- зміна структури й розміру інвестицій у розробку, виробництво й збут продукції;
- зміна системи стимулювання постачальників;
- зміна структури імпорту й видів імпортованої продукції.

Отже, можно зробити висновок, що при дослідженні якості продукції і її конкурентоспроможності можно дійти до правильних, кращих фінансових й адміністративних рішень, які дадуть змогу підприємству підвищити свої показники й стати дійсно лідером на ринку.

Список використаних джерел

1. Лапченко О. Теоретичні аспекти формування і оцінювання конкурентоспроможності підприємства // Держава і регіони. - 2006. - №2. с. 334-340.

2. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник/ І.З. Должанський, Т.О. Загорна. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с.

3. Войчак А. Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація / Войчак А., Камишніков Р. // Моніторинг на Україні. - 2005. - №2. с. 50-53.

УДК 004

Лохман М. О.,
студент ННІБГ, 1 курсу, спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського
Науковий керівник – Лохман Н.В. – к.е.н., доцент кафедри економіки та бізнесу

АРХІТЕКТУРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА

Проблема управління інформацією призводить до необхідності налагодити інформаційне забезпечення підприємства, навчитися максимально ефективно використовувати інформацію щодо бізнес-середовища.

Бізнес-середовище можливо визначити, як складну, багатовимірну, багатофункціональну систему [1].

Дослідження показують, що наявність потужної інформаційної бази і сприятливого внутрішнього середовища підприємства для акумулювання інформації відрізняє ефективні підприємства від неефективних. Показником високорозвинених підприємств зазвичай є чітко налагоджена система інформаційного забезпечення фірми [2]. Більшість сучасних підприємств використовують інформаційний ресурс неефективно, не на 100%.

Будь-яка інформація, яка виникає на підприємстві або приходить ззовні, повинна бути врахована і оброблена. Проте, коли її надходить дуже багато, представляється важким охопити її цілком. Акцентується увага на найбільш значущою для оперативного управління інформації, а інша частина залишається не перероблена.

Структура інформації щодо бізнес-середовища досить складна і може включати різні комбінації інформаційних сукупностей, що володіють певним змістом. Зростаюча значимість інформації як ресурсу вимагає посилення уваги і до способів отримання та обробки інформації. Висока потреба в інформації для цілей управління і бурхливий розвиток інформаційних процесів висунули на перший план створення компонентів її інфраструктури. Проблему оптимального використання інформаційного ресурсу покликані вирішувати існуючі автоматизовані аналітичні та бухгалтерські програми [3].

Для цього можуть бути розроблені основні вимоги до програмного забезпечення системи моніторингу промислового підприємства. Принципова схема архітектури інформаційної системи моніторингу бізнес-середовища підприємства на рис. 1.

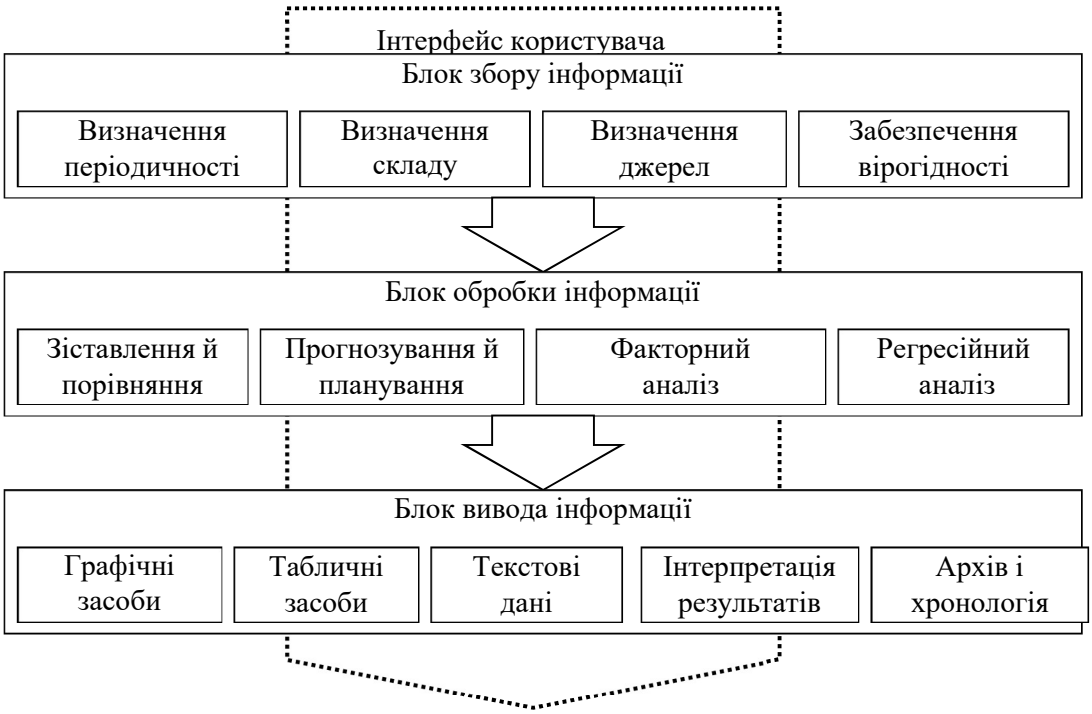

Рис. 1. Принципова схема архітектури інформаційної системи моніторингу бізнес-середовища підприємства *(Складено на основі [3])*

У її склад входять три блоки: блок збору інформації, блок обробки інформації, а також блок висновку інформації.

Кожний із блоків має свої функції, зокрема, у рамках блоку аналізу здійснюється обробка отриманих даних всілякими способами й методами, що дозволяє сформувати необхідні результати для надання їх користувачам.

У рамках процесу впровадження інформаційної системи моніторингу обов'язково повинен бути здійснений комплекс заходів, спрямований на підвищення пасивної ефективності використання системи.

Таким чином, запропонована схема зможе дозволити прискорити процес ухвалення управлінського рішення й зробити його максимально ефективним.

Ми вважаємо за доцільне розвивати й розширювати можливості інформаційної системи моніторингу бізнес-середовища підприємства в наступних напрямках: сценарії й прогнози безпечного розвитку підприємства в рамках міждержавних, регіональних, національних і галузевих товарних ринків; аналіз і моделювання бізнес-процесів в умовах реструктуризації й диверсифікованості підприємства; інтегровані інформаційні системи підтримки управління інвестиційними проектами на всьому життєвому циклі виробничих технологій і управління економікою підприємства; сумісність баз даних техніко-економічних показників і параметрів ефективності виробничих технологій; інформаційна безпека, інтернет-технології.

Список використаних джерел

1. Головащенко В.П., Сидорова А.В. Сучасне бізнес-середовище України. URL: http://www.jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/5631/5658 (дата звернення 16.04.2019)

2. Андрейников А.В., Андрейникова О. Н. Анализ, синтез, планирование решений в экономике. Москва: Финансы и статистика, 2000. 368 с.

3. Берідзе Т.М. Моделювання системних характеристик в економіці: навч. посібник. Кременчук: ПП. Щербатих, 2009. 319 с.

УДК 657:[005.21:005.52]

Марченко Д. О.,
студент ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

БІЗНЕС-АНАЛІЗ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У Керівництві з бізнес-аналізу, виданому Міжнародним інститутом бізнес-аналізу, відзначається, що метою оцінки ризиків є розуміння небажаних наслідків внутрішніх і зовнішніх чинників на підприємстві під час його розвитку [1]. Також зазначається, що розуміння потенційного впливу даних чинників може бути використано для розробки рекомендацій щодо подальших дій. Оцінка можливих ризиків включає в себе не лише аналіз, але й управління ними. Ризики можуть бути пов'язані з поточним станом компанії, бажаним майбутнім станом, зі зміною події, стратегією управління змінами, або з будь-якою задачею, що виконується на підприємстві.

Ризики аналізуються для оцінки: можливих наслідків при виникненні ризику, впливу цих наслідків, ймовірності настання ризику, потенційного періоду часу, в який може виникнути ризик. Сукупність ризиків використовується в якості вхідного сигналу для вибору або координації стратегії управління змінами. Оцінка ризику передбачає включення альтернативи прийняття ризику, якщо зусилля, необхідне для зміни ризику, або ступінь ризику перевищує над можливими втратами. Якщо ризики чітко визначені, то ними можна керувати, щоб мінімізувати їх вплив на загальну вартість. Ряд методів включає «позитивний ризик» як спосіб управління можливостями. «Можливість» визначається як потреба (і управляються відповідно), а ризик використовують для позначення рівня невизначеності подій, які можуть призвести до негативних результатів. Формальне визначення ризику в *BABOK® Guide* [1] не виключає використання даного методу.

При оцінці ризику з’являється невизначеність щодо ймовірності його виникнення та впливу, за умови, що подія відбудеться. Бізнес-аналітики співпрацюють із зацікавленими сторонами для оцінки ризиків, заснованих на поточному розумінні ситуації. Навіть коли невідомі всі фактори, що впливають на результативність конкретної стратегії змін, їх значущість все ще можна оцінити. Бізнес-аналітики розглядають подібні ситуації в інших історичних контекстах для оцінки ризиків. Уроки, отримані з минулих подій, та експертні висновки зацікавлених сторін допомагають бізнес-аналітикам керувати командою у вирішенні впливу та ймовірності ризиків для поточних ситуацій.

Обмеження, припущення та залежності можуть бути проаналізовані для оцінки ризиків, а іноді повинні визнаватися як самі ризики. Якщо обмеження, припущення або залежності пов'язані з аспектом зміни, то їх можна переоцінити як ризик.

Бізнес-аналітики чітко визначають і виражають кожен ризик, оцінюють його ймовірність настання та вплив. Загалом, оцінюють загальний рівень від агрегованого набору ризиків, вказуючи на їх загальний потенційний вплив. У деяких випадках, загальний рівень ризику може бути кількісно виражений у фінансовому відношенні, за певний період, за кількістю покладених зусиль або в інших вимірниках. Визначення того рівня ризику, на який підприємство погоджується йти для досягнення мети його діяльності та виконання стратегічних завдань називається толерантністю до ризику.

В цілому, існує три основних способи опису ставлення до ризику [1]:

• консервативне (неприйняття ризику): небажання приймати невизначеність; це може бути як перевагою, так і спробою уникнути перебігу подій, які мають занадто високий рівень ризику або вимогу до збільшення інвестицій (а отже, прийняття більш низької потенційної вартості) для зменшення ризиків.

• помірне (нейтральність): деякий рівень ризику є прийнятним, за умови, що курс дій не призводить до втрат, навіть якщо виникають ризики;

• агресивне (пошук ризику): готовність прийняти або навіть взяти на себе більше ризику в обмін на вищу потенційну вигоду.

Особа або організація може мати різний допустимий рівень ризику в різний час. Якщо присутня низька толерантність до ризику, може бути покладено більше зусиль для уникнення, передачі або пом'якшення стратегії. Якщо толерантність до ризику висока, більшу частина ризиків, ймовірно, буде прийнято. Як правило, високі ризики розглядаються незалежно від рівня толерантності.

На основі аналізу ризиків, бізнес-аналітики висувають рекомендації щодо наступного курсу дій. Бізнес-аналітики працюють із зацікавленими сторонами, щоб зрозуміти загальний рівень ризику і їх толерантність до нього. Ця рекомендація, як правило, потрапляє в одну з наступних категорій: домагатися вигоди від події, незалежно від ризику; переслідувати вигоду від події при інвестуванні з низьким ризиком; шукати шляхи превалювання вигоди над рівнем ризику; визначити способи управління та оптимізації можливостей; не переслідувати вигоди від події.

Результати аналізу ризиків: розуміння ризиків, пов'язаних з досягненням цілі; стратегії пом'якшення, які будуть використані для запобігання цим ризикам; зменшення впливу ризику або зменшення ймовірності його виникнення.

Список використаних джерел

1. A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

УДК 657.011+336.276

Махиня І. М.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курс, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьман»,
Науковий керівник – Ямборко Г.А. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

У сучасних умовах розвитку економіки важливим джерелом фінансування діяльності суб’єктів господарювання є поточна заборгованість, зокрема кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Цей вид зобов'язань є джерелом поповнення оборотних активів і суттєво впливає на важливі аналітичні показники фінансової стійкості та платоспроможності суб'єкта господарювання. Варто зазначити, що основним завданням формування позикового капіталу є залучення його достатньої суми для фінансування процесу придбання активів для господарської діяльності та оптимізації структури з врахуванням фінансової стійкості підприємства. Водночас ефективність використання джерел фінансування та досягнення максимальної дохідності позикового капіталу, зокрема кредиторської заборгованості, залежить від управлінських рішень та їх аналітичного обґрунтування.

Питання аналізу та управління кредиторською заборгованістю актуалізуються в сучасних умовах розвитку економіки і привертають увагу науковців і практиків та досліджуються у наукових працях Білика М.Д., Крамаренко Г.О., Лахтіонової Л.А., Томчук О.Ф., Хохлова М.П., Шиян Д.В., Шморгун Н.П. та ін. Але, незважаючи на наявні дослідження у наукових роботах щодо даної проблематики, подальші напрацювання є актуальними.

Поточна кредиторська заборгованість складається із заборгованості постачальникам за одержані від них товарно–матеріальні цінності, заборгованості перед бюджетом за податковими платежами, заборгованості з оплати праці і страхування, авансів покупців у рахунок майбутніх відвантажень та ін. Зазначимо, що підприємства зобов'язані своєчасно розраховуватися за зобов'язаннями, водночас за несвоєчасні розрахунки передбачено штрафи і неустойки. Несвоєчасність платежів викликає фінансові ускладнення у підприємств–кредиторів, негативно впливає на їх господарську діяльність, а у підсумку і на економіку країни загалом.

Враховуючи потреби менеджменту для управління заборгованістю підприємства, аналітик повинен впевнитися у достовірності інформації, вивчити укладені договори, контракти та інші документи, що підтверджують наявність кредиторської заборгованості, провести бесіди з фахівцями та іншими працівниками, які володіють даними про борги підприємства. Обов’язково треба прослідкувати, щоб інформація, подана у балансі, збігалася з фактичною величиною кредиторської заборгованості, що існує на підприємстві.

О.Ф. Томчук [1, с. 162] вважає, що кожний з інформаційних запитів менеджменту може бути задоволений за допомогою застосування відповідного методичного інструментарію аналізу заборгованості (табл. 1).

Таблиця 1

Аналітично-методичний інструментарій в інформаційному забезпеченні управління заборгованістю підприємства

Інформаційні потреби менеджменту для управління заборгованістю підприємства	Основні методики аналізу, які застосовують для задоволення відповідних інформаційних потреб
Величина, динаміка, склад і структура заборгованості	Методика порівняльного аналізу (горизонтальний і вертикальний аналіз заборгованості)
Якість заборгованості	Групування заборгованості (насамперед за термінами виникнення) для виявлення її елементів з високим рівнем ризику непогашення (протермінованої, безнадійної тощо)
Причини, які зумовили виникнення та існування (непогашення) заборгованості	Факторний аналіз заборгованості (детермінований чи стохастичний)
Частота виникнення та погашення заборгованості	Аналіз оборотності заборгованості та періодичності її погашення
Вплив заборгованості на фінансовий стан підприємства	Аналіз обсягів вивільнення чи зв'язування оборотних коштів внаслідок зміни величини заборгованості; аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей як резервів взаємного погашення тощо
Доцільність вкладання коштів у заборгованість підприємства	Аналіз ефективності вкладання коштів у заборгованість підприємства

Основні завдання управління кредиторською заборгованістю узгоджуються з управлінням дебіторською заборгованістю та в прискоренні платежів зі сторони клієнтів підприємства, зниженні сумнівних боргів, підвищенні ефективності політики продаж, недопущенні необґрунтованого росту кредиторської заборгованості тощо [2, с. 404].

Погоджуючсь із думкою вітчизняних науковців [1, с. 164], вважаємо, що визначальним для прийняття управлінських рішень є виявлення основних факторів, які зумовили такий стан, структуру і динаміку заборгованості. З цією метою проводять факторний аналіз заборгованості підприємства.

З вищевикладеної інформації робимо висновок, що аналіз кредиторської заборгованості в системі управління підприємством повинен бути спрямований на задоволення інформаційних потреб менеджменту для прийняття відповідних управлінських рішень щодо утворення, погашення чи регулювання заборгованості. Лише на підставі об'єктивної та своєчасної інформації можна прийняти обґрунтовані управлінські рішення щодо подальшого планування та контролю заборгованістю.

Список використаних джерел

1. Томчук О.Ф. Аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства // Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Ґжицького. – 2016. - № 2 (69). – С. 160-164.

2. Хохлов М.П., Корнієнко О.С. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства // Економіка і суспільство. – 2017. - № 10. – С. 402-407.

УДК 338

Мисюк І. В.,
студентка ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

МЕТОДИ АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Конкурентоспроможність підприємства виступає однією з визначальних характеристик ефективності його господарювання і можливостей подальшого розвитку. Забезпечення належного рівня конкурентоспроможності підприємства, ефективного ведення його господарської діяльності неможливо без проведення детального аналізу та здійснення його оцінки.

Аналіз конкурентоспроможності підприємства полягає в розрахунку, інтерпретації та оцінці комплексу показників, які характеризують стан ринкового середовища та безпосередньо різні сторони діяльності підприємства, які формують його конкурентоспроможність.

Конкурентоспроможність підприємства можна розглядати з різних позицій залежно від суб'єктів її оцінювання, серед яких можна виділити чотири групи: 1) підприємство-виробник продукції (акціонери, власники, персонал, менеджери); 2) підприємства конкуренти; 3) підприємства споживачі (переробники сировини); 4) інвестори, держава [1].

У кожного з них свої складові, мета та завдання аналізу конкурентоспроможності підприємства.

Існує велика кількість методів аналізу конкурентних переваг, які можна класифікувати та систематизувати наступним чином:

1) За способом оцінювання:

- кількісні (метод балів, диференційований метод, метод різниць, інтегральний метод);
- якісні (swot-аналіз, евристичні методи, метод експертних оцінок).

2) За формою представлення результатів:

- матричні (матриця БКГ, матриця Shell/DPM, матриця Мак Кінсі, метод PIMS, матриця Ансоффа);
- індексні (аналітичні) (інтегральні методи, метод конкурентних переваг, теорія ефективної конкуренції, конкурентоспроможність продукції);
- графічні (радіальна діаграма, багатокутник конкурентоспроможності, метод профілів).

3) За показниками, що використовують під час аналізу:

- методи, що характеризують ринкові позиції (модель БКГ, метод Мак Кінсі, модель Shell/ DPM, метод PIMS, модель Портера);
- методи, що характеризують рівень менеджменту (метод LOTS, метод експертної оцінки, ситуаційний аналіз, карти стратегічних груп, бенчмаркінг);
- методи, що характеризують фінансово-економічну діяльність (методи фінансово-економічного аналізу, методи прогнозування фінансового стану).

4) За ступенем охоплення аспектів функціонування підприємства:

- спеціальні (конкурентоспроможність продукції, матричні методи);
- комплексні (індексні, інтегральні методи, метод балів).

5) За рівнем ухвалення рішення:

- стратегічні (модель БКГ, метод Мак Кінсі, модель Shell/ DPM тощо);
- тактичні (інтегральні методи, аналіз конкурентних переваг, теорія ефективної конкуренції, самооцінка, конкурентоспроможність продукції) [2].

Кількісні методи аналізу конкурентоспроможності пов’язані здебільшого з розрахунком відносних величин (індексів, коефіцієнтів), що визначають рівень основних показників за окремими аспектами конкурентоспроможності. Вони допомагають оцінити реальні шанси організації у конкурентній боротьбі та ухвалити зважене управлінське рішення.

Якісні методи аналізу переважно мають низький ступінь математичної формалізації і пов’язані з експертними оцінками. Вони не дають змоги використовувати оцінку конкурентоспроможності підприємства в процесі аналізу, не вирізняються науковою точністю, для них характерна суб’єктивність і умовність.

Матричні методи передбачають використання матриці — таблиці впорядкованих за рядками та стовпцями елементів. Основою методики є аналіз двовимірних матриць, які побудовані за принципом системи координат, а сутність методу полягає у здійсненні маркетингового аналізу діяльності підприємств. За наявності інформації про обсяги реалізації продукції можна отримати достовірну оцінку конкурентоспроможності організації.

Індексні методи — це розрахункові, кількісні методи, які пов’язані з визначенням одиничних індексів (коефіцієнтів) за ключовими показниками й аспектами діяльності організації та їх зведенням до інтегрального показника.

Завдяки групі спеціальних методів можна оцінити конкурентоспроможність за окремими аспектами діяльності підприємства — виробничим, маркетинговим, фінансовим тощо. Комплексні ж методи полягають у комплексному підході і передбачають аналіз усіх найважливіших параметрів функціонування підприємства. Завдяки цим методам можна отримати найточнішу інформацію про конкурентоспроможність підприємства на основі досить широкого переліку порівняльних переваг, врахувати параметри як внутрішнього, так і зовнішнього середовища.

Стратегічні методи переважно характеризують конкурентну позицію підприємства на ринку. Тактичні методи пов’язані з оцінюванням окремих аспектів діяльності підприємства.

Кожний із розглянутих методів має свої недоліки й переваги. Проте аналіз конкурентоспроможності підприємства повинен враховувати галузеві особливості функціонування підприємства, що має відбиватися у виокремленні найбільш прийнятних показників оцінювання. Аналіз може ґрунтуватися як на кількісних, так і на якісних показниках. Але однозначну економічну інтерпретацію дає саме кількісне вираження показників.

Питання аналізу та оцінки конкурентоспроможності підприємства потребують насправді ґрунтовного вивчення. Досліджені методи поодинці не задовольняють вимог українських підприємств, оскільки залишається невирішеним питання вибору універсального показника та факторів конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Яцковий Д. В. Сучасні методики оцінки конкурентоспроможності підприємства / Д.В.Яцковий // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2013.- Вип.4 (51). - С.183–188.

2. Фещур Р. В. Методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств / Р.В.Фещур, Т. В.Лебідь, В. Ю. Самуляк // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки.- 2010.- № 4. -С. 27–32.

3. Арестенко В.В. Методи і моделі оцінювання конкурентоспроможності підприємств АПК /В.В. Арестенко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №10(88) – С. 10 – 15

4. Тарнавська Н. П. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теорія, методологія, практика : моногр. / Н.П. Тарнавська // Тернопіль : Економічна думка. - 2008. - 570 с.

УДК 657.4

Мілевська А. Ю.
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних та бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ БОНУСНОЇ СИСТЕМИ НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ З РІВНЕМ ПРИБУТКОВОСТІ КОМПАНІЇ

Додаткові привілеї й виплати понад встановлений оклад останнім часом використовуються все частіше. Вітчизняні підприємства переймають позитивний досвід західних колег у формуванні системи матеріальної мотивації персоналу. Тим самим вони вдосконалюють всю систему керування людськими ресурсами й підвищують потенціал розвитку компанії в цілому [1].

Бонусна система являється формою нарахування заробітної плати, що використовується для матеріального заохочення топ-менеджменту компаній. Крім преміальної виплати, у загальний пакет можуть входити: компенсація витрат на бензин і амортизацію власного автомобіля, надання службового телефону або компенсація витрат на нього, медична страховка, службовий

автомобіль, представницькі видатки тощо. В окремих випадках, якщо керівника очікує робота на «виїзді», однією із складових пакета може стати купівля або оренда житлоплощі (для нього і його родини) і надання суми на облаштування.

В Японії крім основної заробітної плати, працівникам влітку та взимку одержують бонуси, розмір яких залежить від результатів діяльності компанії. Також і в Німеччині діє схожа система. Заробітна плата персоналу на підприємствах країни залежить від продуктивності та ступеня складності праці, кваліфікації працівника. За зростання продуктивності й індивідуальні досягнення співробітникам виплачуються бонуси.

Одним із чинників, що стимулюють кінцеві результати роботи підприємства, є участь працівників в його прибутках, яка має таку форму - виплата бонусів, яка не пов'язується з будь-якими показниками індивідуальної чи колективної праці працівників. Розподіл коштів, що виділяються на виплату бонусів з доходу підприємства, здійснюється через заробітну плату та бонусні коефіцієнти, які встановлюються кожному працівнику на початку року, а виплата бонусів здійснюється один раз на квартал або два рази на рік [2].

Сутність інноваційного підходу до оплати праці полягає у підвищенні продуктивності праці співробітників наданням їм можливостей самостійно впливати на величину власної заробітної плати. Власне, окрім базового окладу, кожен співробітник отримує додаткову грошову компенсацію залежно від особистої продуктивності, яка вимірюється інтегральним відсотком виконання персонального місячного плану. Чим вищий отриманий показник ефективності, тим вища і бонусна частина заробітної плати.

Преміювання у вигляді бонусів покликане встановити зв'язок між винагородою і перевищенням встановленої норми продуктивності праці и використовується як засіб мотивації на додаток до заробітної плати. Проте важливо щоб розмір премії не ставав додатковим надмірним тягарем, що призведе до зниження прибутків чи навіть збитків компанії.

Для визначення ступеня ефективності системи преміювання, що діє на підприємстві, необхідно визначити співвідношення реально отриманого ефекту від використання певного методу преміювання і витрат на його проведення. Згідно з цим показником ефективною стає система матеріального стимулювання, що дає змогу одержати додатковий ефект, який перевищує за розмірами преміальні виплати. Критерій ефективності можна подати рівнянням:

$$П e \geq \sum B_{П} \qquad (1)$$

де Пе – розмір економічного ефекту, одержаний унаслідок дії системи матеріального стимулювання, ∑ВП – сума преміальних виплат персоналу підприємства.

Різниця між цими показниками являє собою додатковий абсолютний прибуток, одержаний унаслідок преміювання працівників. Розрахувати його можна за допомогою рівняння:

$$П_{а} = П e - \sum B_{П} \geq 0 \qquad (2)$$

де П а – додатковий абсолютний прибуток підприємства, одержаний внаслідок дії системи преміювання.

Для того, щоб система стимулюючого винагородження була ефективною, необхідно виконання двох основних вимог: проведення періодичної оцінки

робіт, справедлива оцінка. Ключове питання при розробці системи стимулюючого винагородження - система оцінки праці. Безумовно, що результати праці на деяких робочих місцях складніше оцінити, ніж на інших.

Отже, переваги бонусів полягає в тому, що їх виплата дає сильну трудову мотивацію і спонукає до високопродуктивної праці навіть відстаючих працівників, так як при розрахунку враховуються реально досягнуті результати конкретного працівника. Ці бонуси поєднуються з іншими винагородами, що застосовуються в організаціях. Така система враховує інтереси власників, так як виступає мотиватором всіх категорій персоналу та змушує працювати більш ефективно, що зумовлює й зростання доходів власників. Та з іншого боку, враховуються інтереси персоналу, тому що працівники можуть суттєво підвищити рівень оплати праці, якщо будуть працювати більш ефективно.

Список використаних джерел

1. Костишина Т. А. Формування конкурентоспроможної системи управління оплатою праці як чинник мотивації інноваційної діяльності / Т. А. Костишина // Социально-экономические аспекты промышленной политики. Актуальные проблемы управления человеческими ресурсами и маркетингом в контексте стратегии развития Украины : сб. науч. трудов в 3 т. – Т. 2 / НАН Украины ; Ин-т экономики промышленности. – Донецк, 2007. – С. 222-229.

2. Танаев В.М. Подходы к определению переменной части вознаграждения сотрудников / В.М. Танаев // Управление человеческим потенциалом. - 2006. - № 2. - С. 118-124.

3. Нікіфорова Л.О. Теоретико-ігрова модель ефективної мотивації керівного персоналу власниками акцій / Л.О. Нікіфорова, А.А. Шиян, .В. Ількова // Економіка і управління. – 2012. - № 6. – С.58-63.

УДК 657.338

Мурга Т. І.
студентка ф-ту маркетингу, 3 курсу,
спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник –Абесінова О.К.– к.е.н
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних нестабільних умовах розвитку економіки одним з першочергових завдань підприємства є оцінка поточних, перспективних можливостей підприємства, тобто оцінка рівня і стану ресурсного потенціалу.

Вивчивши погляди науковців на сутність ресурсного потенціалу, зазначимо, що він являє собою сукупність всіх ресурсів (як природних, так і трудових, промислових), необхідних йому для забезпечення ефективної діяльності, критерієм оцінки якого є їх ринкова вартість. Класифікацію методів оцінки проводять відповідно до різних ознак залежно від типів ресурсів, процесів та отриманих результатів. За класифікаційну ознаку зазвичай беруть градації, що

характеризують взаємозв'язок людини з головними характеристиками процесу і праці. Таких градацій виділяють три: результати (прибуток, ефект); витрати; сукупність результатів і витрат. З урахуванням цих градацій і виникли такі групи методів оцінки потенціалу: результатний, витратний і порівняльний [1, с.4].

Результатний підхід базується на залежності вартості об'єкта оцінки від можливостей його ефективного використання, тобто можливих результатів. Це твердження виникає з тієї думки, що потенційний власник не заплатить за об'єкт більше, ніж він очікує отримати від його господарського використання. Таким чином, оцінка ресурсного потенціалу згідно з результатною концепцією виходить з позицій корисності певних можливостей об'єкта.

Результатний підхід має наступні методи оцінки ресурсного потенціалу: метод прямої капіталізації доходів, метод дисконтування грошового потоку, метод економічного прибутку, метод додаткових доходів. До переваг вищеназваного методу відносять: по-перше, перспективи розвитку діяльності підприємства, по-друге, можливість урахування специфіки ринкових умов для певного об'єкта. До недоліків можна віднести: використання в аналітичних розрахунках прогнозованої, а не фактичної господарської інформації; суб'єктивність аналітичних процедур; неможливість отримання точних результатів через тривалість періоду оцінки і нестабільність реальних процесів припливу та відпливу капіталу [2, с.102].

Порівняльний підхід базується на інформації про недавні ринкові угоди з аналогічними об'єктами та її використання як бази визначення вартості об'єкта оцінки. Порівняльний підхід має такі методи оцінки потенціалу: метод мультиплікаторів, метод галузевих співвідношень, метод аналогових продажів чи ринку капіталу. До переваг порівняльного підходу оцінки ресурсного потенціалу відносять: по-перше, уникнення розбіжностей між розрахунковою величиною вартості та її ринковим еквівалентом, по-друге, підвищення точності аналітичних розрахунків, по-третє, врахування як внутрішніх так і зовнішніх факторів впливу на діяльність підприємства. Серед недоліків даного підходу варто визначити потребу існування розвинутого, цивілізованого та прозорого ринку об'єктів оцінки; складнощі у проведенні оцінки, що пов'язано з відсутністю аналогів для порівняння; необхідність використання та обробки великих масивів інформації, як про об'єкт оцінки, так і його аналогів; складність розрахункових процедур.

Витратний підхід базується на постулаті, що потенційний власник не погодиться витратити на формування та реалізацію власних внутрішніх чи зовнішніх можливостей більше, ніж вартість очікуваного фінансово-майнового результату. Витратний підхід має свої методи оцінки, серед яких варто наголосити на наступних: простий балансовий метод, метод ліквідаційної вартості, метод регулювання балансу метод вартості заміщення, метод чистих активів, метод нагромадження активів. На сучасному етапі, за нерозвиненості національних ринків та недоступності інформації про них, недостатнього рівня теоретичної підготовки аналітиків, нестабільності економічної системи країни в цілому, витратний підхід залишається найпоширенішим у вітчизняній практиці, оскільки він має такі переваги: проводиться аналіз варіантів найефективнішого

використання активів підприємства; здійснюється техніко-економічний аналіз можливостей підприємства та різного роду поліпшення діяльності; робиться аналіз об'єктів; оцінюється потенціал за умов нерозвинутих ринків капіталу та інших видів ринку.

Проаналізувавши методичні підходи до оцінки ресурсного потенціалу підприємств, можна зробити висновок, що всі вони мають низку недоліків, серед яких відсутність адаптованих до сучасних умов показників, неможливість забезпечити порівняння результатів розрахунків окремих показників, практично відсутність оціночної шкали для інтерпретації отриманих результатів. Все це свідчить про те, що питання розробки сучасного методичного забезпечення для оцінки ресурсного потенціалу підприємства залишається відкритим та потребує подальшого детального та ґрунтовного дослідження.

Список використаних джерел

1. *Прохорова В.В. Критичний огляд методичних підходів до оцінки ресурсного потенціалу промислових підприємств у сучасних економічних умовах: Монографія/ В.В. Прохорова// Економіка та управління - 2012 - № 6. - С. 22-27*
2. *Бульда С.О. Методичні підходи до оцінки ефективності використання ресурсного потенціалу регіону: наукова праця/ С.О. Бульда// Вісн. Міжрегіональної академії управління персоналом. – 2011.- вип.4(31) - С.101-109.*

УДК 657.338

Новікова А. В., Шевченко М. В.,
студенти ф-ту маркетингу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Абесінова О.К – к.н.е.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах підприємницької діяльності головне завдання компанії полягає у швидкому реагуванні на зміни в ринковій економіці та належному впровадженні ефективних заходів, які забезпечать найбільш вдалу реалізацію їх бізнес діяльності. Швидкі зміни в економіці та загострення конкурентної боротьби вимагають від підприємств пошуку та впровадження нових інструментів і методів управління. Відповідно зростає роль використання сучасних методів удосконалення бізнес-процесів підприємства. Отже, для тих підприємств, які націлені на отримання прибутку та високоякісне виробництво продукції, важливим є застосування процесного підходу до управління ними, з метою підвищення ефективності діяльності, конкурентоздатності та досягнення стратегічних цілей. Підвищити ефективність роботи підприємства, виявити можливі помилки допоможе аналіз бізнес-процесів. З його допомогою можна проаналізувати показники, що визначають ефективність роботи.

Бізнес-процеси - система безперервних, взаємопов'язаних, відповідним чином упорядкованих і керованих дій (процедур, операцій, виконуваних функцій), яка, в свою чергу, є елементом механізму формування доданої вартості (споживчої цінності) через перетворення організаційних ресурсів, зосереджених на досягненні однієї комплексної цілі, спрямованих на забезпечення продуктивності та ефективності організації в цілому і забезпеченні донесення доданої вартості (споживчої цінності) до цільового ринку через бізнес-модель підприємства [1, с. 125].

Аналіз бізнес процесів являє собою комплексну оцінку основних показників підприємства, а також принципів, за якими воно працює. Аналіз бізнес процесів залежить від правильного визначення цілей та завдань, що поставлені перед підприємством за умови дій навколишнього середовища. Головними характеристиками якості бізнес-процесів являються:

- результативність (об'єм продажів, кількість укладених договорів, об'єм виробництва, термін поставки);
- ефективність (середній чек, собівартість продукції, вартість доставки);
- адаптивність до змін навколишнього середовища, відповідність ресурсній базі підприємства.

Бізнес-процеси складаються з сукупності послідовних етапів, які логічно пов'язані між собою та забезпечують комплексе поєднання функцій та завдань для досягання відповідних результатів [2] .

Серед методів аналізу бізнес-процесів найбільш вживаними є: SWOT-аналіз, АВС-аналіз, імітаційне моделювання, ранжування, порівняльний аналіз та інші. Всі вони мають свої переваги, недоліки та умови використання.

Так SWOT-аналіз дозволяє систематизувати інформацію про фактори внутрішнього та зовнішнього впливу на бізнес-процеси. Цей метод підходить для попередньої якісної оцінки бізнес-процесу, його результати можуть бути корисними для визначення характеристик процесу та причин його низької ефективності. Але SWOT-аналізу притаманний високий рівень суб'єктивності, його результати є слабким підґрунтям для прийняття управлінських рішень

До переваг АВС-аналізу можна віднести наочність проаналізованих показників, точність розрахованих параметрів, можливість автоматизації аналізу, але він потребує перебудови системи обліку витрат на підприємстві, оскільки на більшості підприємств відсутня система процесного обліку витрат по процесам [3].

Імітаційне моделювання дозволяє розглядати велике число альтернатив, покращувати якість управлінських рішень і точніше прогнозувати їх наслідки, а також дає можливість знайти необхідне рішення у разі виникнення складнощів з проведенням експерименту у реальному житті. Проте для цього методу характерна велика складність (складний математичний апарат) та висока вартість використання.

Одним із сучасних методів аналізу бізнес-процесу є модель «як є» (англ. as is), в основі якої є критичний аналіз моделі бізнес-процесу та обробка даних відповідним програмним забезпеченням, в результаті чого формується модель

бізнес процесу «як буде» (англ. to be), яка забезпечує планування заходів щодо запровадження необхідних змін.

За результатами аналізу розробляється план для оптимізації роботи підприємства. Завдяки аналізу може бути досягнуто: усунення зайвих етапів в виробничому процесі; скорочення витрат і збільшення прибутку; раціоналізація розподілу повноважень і обов'язків в управлінській структурі; оптимізація контролю виконання завдань; зменшення часу на прийняття і виконання поставлених завдань. Отримана інформація забезпечить чітке бачення шляхів до покращення діяльності підприємства та знизить залежність компанії від людського фактору, виключаючи високі вимоги до компетенції рядових працівників, можливості найму менш затратного персоналу, що має актуальність для виробничих компаній, які знаходяться на великій відстані від промислових центрів.

Таким чином, в процесі дослідження визначено, що на сьогодні не існує стандартного переліку бізнес-процесів, підприємства повинні розробляти свої власні показники. Завдяки цьому вони мають велику кількість розроблених бізнес-процесів, що з одного боку, при їх вдалій реалізації, забезпечить значну конкурентну перевагу на ринку, задоволення великого кола споживачів та отримання максимальних прибутків, а з іншого, вимагає постійного аналізу їх ефективності. Регулярний аналіз бізнес-процесів дасть можливість визначити черговість удосконалення процесів, сприятиме швидкому вирішенню проблемних питань в тій частині бізнес-процесу, де це наразі необхідно.

Список використаних джерел

1. Чорнобай Л.І. Бізнес-процеси підприємства: загальна характеристика та економічна суть / Л.І. Чорнобай, О.І. Дума // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 769. – С. 125-131.

2. Елиферова В. Г. Бизнес-процессы. Регламентация и управление / В. Г. Елиферова, В. В. Репина. – М., 2005.

3. Repyn, V.V., Elyferov, V.H. (2004), Protsessnyj podkhod k upravlenyiu. Modelyrovanye byznesprotsessov [The process approach. Business process modeling], RYA «Standarty y kachestvo», Moscow, Russia.

УДК 657

Норенко Е. О., Токова Н. М.

студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування», ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О.— к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сьогоднішній день економіка динамічно розвивається, тому головним компонентом в ефективній діяльності підприємства являються основні засоби, матеріальні активи, які використовуються у процесі виробництва або постачання

товарів та надання послуг. Сьогодні в Україні спостерігається піднесення виробництва, а, отже, величезне значення має підвищення ефективності використання, модернізація та відтворення основних засобів, особливо в наявних умовах дефіциту фінансових надходжень, інвестицій. У зв'язку з цим зростають роль і значення діагностики та аналізу наявності, руху та використання основних засобів підприємства. Крім того, у діяльності підприємств гостро постає проблема підвищення ефективності використання основних засобів.

Складні економіко-політичні процеси останніх років змусили вітчизняні компанії переглянути свою політику щодо ефективності використання всіх наявних ресурсів з метою найшвидшого вирішення проблем конкурентоспроможності та економічної стабільності [5]. Ефективність використання ОЗ характеризується низкою показників:

1. Коефіцієнт зносу (формула 1) коефіцієнт придатності, що є оберненим до нього.

$$К_{знос} = \frac{\text{Сума нарахованої амортизації}}{\text{Початкова вартість основних засобів}} \quad (1)$$

При чому висновки по ступені зносу основних засобів роблять за такими даними: коефіцієнт зносу менше значення 0,3 – низька ступінь зносу; коефіцієнт зносу більше значення 0,3 але менше 0,7 – середня ступінь зносу; коефіцієнт зносу більше значення 0,7 – висока ступінь зносу.

2. Коефіцієнт оновлення — це відношення вартості основних засобів, що надійшли, до балансової вартості основних засобів на кінець звітного періоду; та коефіцієнт вибуття (обернений):

$$К_{онов} = \frac{ОсЗ_{вв}}{ОсЗ_{з}} \quad (2)$$

3. Фондовіддача — це відношення вартості випущеної продукції у вартісному виразі до середньорічної вартості основних виробничих засобів:

$$Фв = \frac{\text{Обсяг реалізації продукції}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}} \quad (3)$$

4. Фондомісткість — це показник, зворотний фондовіддачі, який показує величину вартості основних засобів, що припадає на одиницю продукції, випущену підприємством:

$$Фм = \frac{1}{Фв} \quad (4)$$

5. Фондорентабельність — показник, що характеризує ефективність використання основних засобів за величиною одержаного доходу (прибутку):

$$Фр = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}} \quad (5)$$

6. Фондоозброєність — це показник оснащеності праці виробничими основними засобами:

$$Фоз = \frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}{\text{Чисельність персоналу}} \quad (6)$$

Проте класичні коефіцієнти не можуть в повній мірі задовольнити запити управлінців в оцінці ефективності використання основних засобів підприємства. В такому випадку науковцями були запропоновані інтегрального показника зміни ефективності використання основних фондів:

1. Коефіцієнт ефективності розраховується як корінь квадратний з добутку індексу зміни прибутковості основних фондів за аналітичний період до індексу зміни фондовіддачі основних фондів за аналітичний період:

$$К_{еф} = \sqrt[2]{I_{рф} * I_{вф}} \quad (7)$$

2. Інтегральний показник оцінки ефективності використання основних засобів, що розраховується за допомогою методу кореляційно-регресійного аналізу (де $ОЗ_о$ – вільні члени рівняння регресії; $ОЗ_і$ - лінійні коефіцієнти рівняння, $Ф_і$ – незалежні зміні рівняння регресії (фондомісткість, фондовіддача, фондоозброєність, фондорентабельність, амортизаціївіддач, амортизаціємісткість, амортизаціярентабельність,):

$$К_{оз} = ОЗ_о + \sum ОЗ_і * Ф_і \quad (8)$$

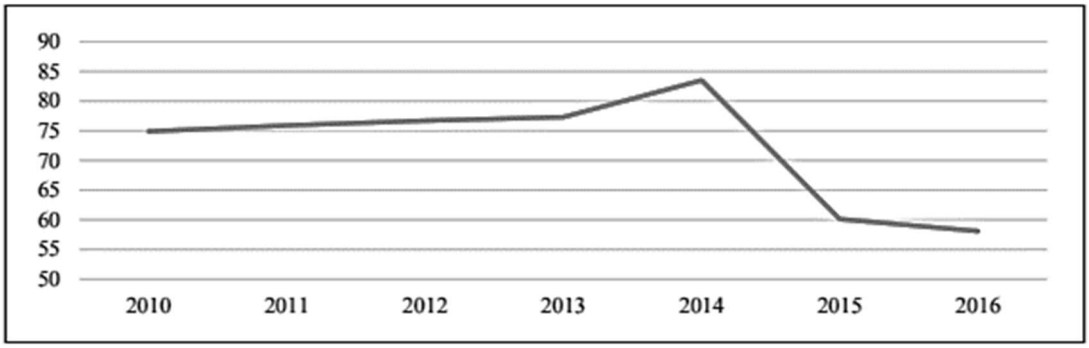

Рисунок 1. Динаміка ступеня зносу основних засобів в Україні, % [1]

Загалом у діяльності підприємств гостро постає проблема підвищення ефективності використання основних засобів, що яскраво демонструє показник ступеня зносу основних засобів в Україні, за даними державної служби статистики України (рис. 1) [1]. Крім того, за даними 2018 року показник зносу ОЗ становить понад 50%, що негативно характеризує рівень вітчизняного виробництва, його здатність конкурувати з модерновою технікою та технологією. Отже, проблема ефективного використання основних засобів як головного джерела праці є актуальною і потребує детального дослідження.

Список використаних джерел

1. Маяковська Ц. В. Аналіз ефективності використання основних засобів та резерви їх підвищення [Електронний ресурс] / Ц. В. Маяковська, Н. І. Коваль // Економіка/3.Фінансові відносини. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/35_ OINBG_2010/Economics/ 75812. doc.htm

2. Тарасюк Ю. В. Особливості аналізу використання основних засобів [Електронний ресурс] / Ю. В. Тарасюк // Режим доступу : https://www.pdaa. edu.ua/sites/default /files/studconf /421.pdf

3. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз. Навчальний посібник. — 4-те видання, стереотипне. — Львів: Новий Світ-2000, 2006. — 344 с. // Режим доступу: https://www.twirpx.com/file/2406547/

УДК 657

Павлик Д. В.,
студентки ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МАТРИЧНИХ МЕТОДІВ В СТРАТЕГІЧНОМУ АНАЛІЗІ

Сучасний етап розвитку економіки вимагає від підприємств постійного підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, провідних систем управління, використання інноваційних методів завоювання ринку та утримання своїх позицій. Розроблення стратегії розвитку будь-якого підприємства є невід'ємною умовою його успішного функціонування на внутрішньому і зовнішньому ринках. Стратегічне управління є однією з найважливіших функцій менеджменту, що спрямоване на визначення цілей підприємства та шляхів їх досягнення. Чіткий план розвитку повинен ґрунтуватися на проведенні детального стратегічного аналізу із використання матричних методів. Оскільки стратегічний аналіз використовує інформацію, яка характеризується високим рівнем невизначеності, його проведення вимагає глибокого системного дослідження фактів та явищ із метою формулювання правил і критеріїв для проведення досліджень та оцінки стратегій діяльності на їх основі [1]. Застосування сучасних методів стратегічного аналізу дозволяє забезпечити швидку адаптацію до зовнішніх умов, зменшити невизначеність і ризик у господарській діяльності та забезпечити концентрацію ресурсів на обраних пріоритетних напрямах.

Проте, варто зазначити, що залишається невирішеним питання застосування матричних методів у системах, що динамічно розвиваються, коли використання лише одного класичного діагностичного методу неможливо через велику кількість факторів, що безпосередньо впливають на суб’єкт господарювання. Саме обмеженість використання однієї портфельної матриці в умовах сучасної України вимагає обґрунтування необхідності використання комплексу матричних методів при проведенні стратегічного аналізу [1].

Перевагами портфельного аналізу є можливість логічного структурування і наочного відображення стратегічних проблем підприємства, відносна простота представлення результатів, акцент на якісні сторони аналізу, звертається увага на майбутнє підприємства. Як класичні методи аналізу діяльності асортименту підприємства в літературі виділяють такі матричні або портфельні методи: матриця Бостонської консалтингової групи (BCG), Дженерал Електрик / МакКінзі (GE/ McKinsey), Шелл/ДПМ (Shell/DPM), Хофера/Шендела (Hofer/Schendel) тощо. Загальна характеристика цих методів наведена в табл. 1. Однією з найпоширеніших методик є методика, розроблена Бостонською консалтинговою групою (БКГ). В основу її покладена матриця “Ріст/Частка

ринку". Можна сказати, що решта матриць побудовані на основі матриці БКГ її розширенням та удосконаленням [2].

Таблиця 1

Порівняльна характеристика основних матричних методів стратегічного планування [2]

Назва матриці	Мета	Розмір	Зовнішній фактор	Внутрішній фактор	Загальна характеристика
BCG	Ріст частки ринку; збільшення прибутковості	2 x 2	Темп росту ринку	Відносна частка на ринку	Перша портфельна модель (1970 р.). Проста у використанні. Однак значення частки ринку порівняно з іншими параметрами переоцінене. Взята за основу для формування інших матричних моделей.
GE/ McKinsey	Спрямування ресурсів у сильний бізнес; вилучення зі слабких	3 x 3, 4 x 4	Привабливість ринку	Конкурентоздатність підприємства	Кожна вісь матриці має багатофакторний вимір. Детальніша класифікація порівнюваних видів бізнесу і широкі можливості для вибору. Разом з тим, стратегії видаються поверхневими.
Shell/DPM	Перерозподіл фінансових потоків зі зрілого бізнесу в бізнес, що розвивається	3 x 3	Привабливість галузі	Конкурентоздатність підприємства	Графічне зображення подібне до матриці GE/McKinsey, змістовний аспект розвиває ідеї, закладені в моделі BCG. Використання матриці обмежене капіталомісткими галузями промисловості.
Hofer / Schendel	Позиціонування видів бізнесу, складання оптимального набору	5 x 4	Стадії розвитку ринку	Відносна конкурентна позиція	Вперше (1978 р.) зроблене чітке розмежування планування на корпоративний, діловий і функціональний рівень .
ADL/LC	Формування збалансованого бізнес-портфеля по стадіях життєвого циклу і конкурентних положень СБО	5 x 4	Стадії життєвого циклу	Відносне становище на ринку	Планування будується на концепції життєвого циклу і виконується в три етапи: простий вибір, специфічний вибір і вибір уточненої стратегії. Уперше (1980 р.) запропоновано 24 уточнені стратегії

Значна кількість науковців використання матричних методів портфельного аналізу зводить до обґрунтування товарної стратегії (стратегії інтеграції, асортиментної стратегії) на підставі матриці BCG [3,4], що підводить під сумнів отримані результати, оскільки основним недоліком даного інструментарію є високий ступінь суб'єктивізму при визначені долі ринку підприємства і провідного конкурента та результатів росту ринку кожної стратегічної зони господарювання. Саме тому при формуванні стратегії розвитку та проведенні стратегічного аналізу увага дослідників повинна бути зосереджена не лише на матриці BCG, а на використанні комплексу матричних методів. Саме тому, інструментарій стратегічного аналізу необхідно використовувати у сукупності, оскільки кожна з досліджуваних матриць надає індивідуальний результат аналізу.

Підсумовуючи, можна сказати, що реалізація завдань стратегічного аналізу дозволяє створити систему моніторингу фінансово-економічних індикаторів довгострокового розвитку організації, згідно з якою оперативно коректуються і оптимізуються фінансова, виробнича, комерційно-збутова, соціальна стратегії. Кожна стратегічна матриця може бути застосовано окремо, але при цьому показники, за якими визначається позиція бізнес одиниці, обмежені осями X та У [5], тому інструментарій стратегічного аналізу необхідно використовувати у

сукупності, оскільки кожна з досліджуваних матриць надає індивідуальний результат аналізу. Тому, існує необхідність формування портфельної матриці, яка б була максимально адаптовано до умов України.

Список використаних джерел

1. Дзюбіна К.О. Проблеми застосування матричних методів стратегічного планування діяльності машинобудівного підприємства [Електронний ресурс] / К. О. Дзюбіна. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: http://vlp.com.ua/files/13_34.pdf.

2. Іванова М.І. Використання комплексу матричних методів стратегічного аналізу діяльності виробничих підприємств / М. І. Іванова, Н. В. Яшкіна. // Економіка та держава. – 2014. – С. 86–90.

3. Мельник Т.М. Можливість використання методів портфельного аналізу в діяльності вітчизняних підприємств / Т.М. Мельник // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". — Суми, 2004. — Т. 9. — С. 180—185.

4. Пасенко В.М. Використання матричних методів портфельного аналізу для оцінки ефективності інтеграційних стратегій ТНК / В.М. Пасенко, М.М. Лещенко // Фінансовий простір. — 2013. — № 2 (10). — С. 37—43.

5. Фроленко Р. Використання матричних методів у стратегічному аналізі диверсифікованих компаній / Р. Фроленко, С. Жукевич // Галицький економічний вісник. — 2012. — №6 (39). — С. 124—132.

УДК:657.1

Павловська Х. Ю., Післегіна Т. С.,
студентки ф-ту ОПМ, 2 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник — Парасій-Вергуненко І.М. — д.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу

КОМПЛЕКСНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Для підвищення ефективності функціонування підприємств необхідно забезпечувати комплексність аналізу. Комплексний аналіз є основою управлінської інформаційної системи, важливим елементом розроблення науково обґрунтованих планів і підготовки управлінських рішень, інструментом оперативного контролю прийнятих рішень, дієвим засобом запобігання неефективної господарської діяльності та виявлення внутрішньогосподарських резервів [2].

У ході комплексного економічного аналізу проводиться порівняння досягнутих результатів діяльності з даними за минулі періоди, з показниками інших підприємств і середньогалузевими показниками; визначається вплив різноманітних факторів на результати господарської діяльності; виявляються недоліки, помилки, невикористані можливості, перспективи тощо. За використання комплексного підходу особливу увагу слід приділити саме системі

показників та методів, за допомогою яких проводитиметься аналіз та вирішуватиметься та чи інша поставлена проблема. Адже головна проблема сучасного підприємства полягає у високій собівартості та низьких доходах, а інколи навіть у збитковості діяльності [3].

В ході проведення комплексного аналізу особливу увагу необхідно приділити якості та достовірності інформації. В сучасному потоці інформації, особливо інформації в мережі Інтернет, досить часто можна знайти неперевірену інформацію, використання якої може завести управління по хибному шляху [1]. Зрештою, можна побачити, що комплексний аналіз має ряд таких недоліків: складність проведення; трудомісткість; не завжди значення коефіцієнтів відбивають реалії національного господарства; проведення аналізу можливе лише за наявності доступної, повної і достовірної інформації. Але, з іншої сторони, саме ці особливості проведення комплексного економічного аналізу і виділяють його з поміж іншим, і саме за дотримання всіх цих умов він є ефективним і дає змогу побачити «повну картину» діяльності підприємства.

Методика проведення комплексного економічного аналізу проілюстрована на прикладі аналізу фінансового стану Державного підприємства "Національні інформаційні системи" (надалі - ДП "НАІС") в табл.1.

У результаті проведеного аналізу було виявлено, що підприємство має незадовільний майновий стан, а саме застаріле обладнання; у той же час, наявно достатньо власних коштів для покриття зобов’язань Аналіз ліквідності засвідчив, що сума ліквідних засобів ДП «НАІС» відповідає вимогам поточної заборгованості.

Таблиця 1

Аналіз відносних показників фінансового стану ДП «НАІС»

Коефіцієнти	2016 р.	2017 р.	Абсолютний приріст	Темп приросту
1	2	3	4	5
1. Аналіз майнового стану підприємства				
1.1. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,37	0,43	0,06	16,64
1.2. Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,26	0,17	-0,08	-32,82
1.3. Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,0014	0,0016	0,0002	14,29
2. Аналіз ліквідності підприємства				
2.1. Коефіцієнт покриття	1,57	1,55	-0,02	-1,21
2.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,76	1,17	0,41	54,13
2.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,73	1,13	0,40	55,47
2.4. Чистий оборотний капітал, тис. грн	24821,00	27028,00	2207,00	8,89
3. Аналіз фінансової стійкості підприємства				
3.1.Коефіцієнт фінансової автономії	0,80	0,77	-0,03	-4,20
3.2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,25	1,30	0,05	4,39
3.3. Коефіцієнт фінансового ризику	0,25	0,30	0,05	21,98
3.4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,39	0,46	0,07	18,05
3.5. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	1,00	1,00	0,00	0,00
4. Аналіз рентабельності підприємства				
4.1. Коефіцієнт рентабельності активів	0,22	0,23	0,01	5,34
4.2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,28	0,30	0,03	9,96
4.3. Коефіцієнт рентабельності продажу	0,17	0,15	-0,02	-13,30

Продовження табл. 1

5. Аналіз ділової активності підприємства				
5.1. Коефіцієнт оборотності активів	0,22	0,23	0,01	5,34
5.2. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	5,89	7,04	1,15	19,55
5.3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,50	2,59	0,09	3,66
5.4. Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	146,23	141,07	-5,16	-3,53
5.5. Строк погашення кредиторської заборгованості, днів	61,94	51,81	-10,13	-16,36
5.6. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	31,58	23,85	-7,73	-24,47
5.7. Коефіцієнт оборотності основних засобів	1,32	1,13	-0,19	-14,11
5.8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,28	0,30	0,03	9,96

*Розраховано автором на основі даних[4].

У результаті проведення комплексного аналізу фінансової стійкості даного підприємства було виявлено негативні тенденції в його автономії, а саме: ймовірність настання у майбутньому фінансової кризи у зв'язку зі збільшенням фінансової залежності від зовнішніх джерел залучення фінансових ресурсів. Відповідно до аналізу рентабельності, частка прибутку у кожній грошовій одиниці витрат зростає, окрім рентабельності продажу, що, в цілому, є позитивним явищем. Провівши аналіз ділової активності, можна стверджувати, що підприємство досить ефективно використовує свої матеріальні, трудові, фінансові та інші ресурси, незалежно від джерел їх надходження, а також має потенційні можливості подальшого розвитку.

Таким чином, проведені дослідження доводять, що саме комплексний аналіз спроможний системно вирішувати питання, пов'язані з якісним управлінням. Комплексний аналіз дає змогу охопити всі структурні сторони підприємства, а системний підхід дає можливість побудувати таку економічну модель, яка дає змогу управлінцю знайти та прийняти правильне рішення.

Список використаної літератури

1. Гончаренко Н. Г. Роль комплексного системного аналізу в управлінні підприємством. Економіка і суспільство. 2017. №12. С.683-686.

2. Купалова Г. І. Теорія економічного аналізу. Київ. 2008. 639с.

3. Петрицька О. С. Економічний аналіз: перспективи розвитку. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2015. №3. С.67-71.

4. Фінансова звітність ДП «НАІС» [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://nais.gov.ua/about.

УДК 657

Пасічник І. В.,
студентки ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

В умовах розвитку в Україні ринкових відносин на фоні глобалізації світової економіки та переходу суспільства до доби інформаційних технологій, узагальнення досвіду стратегічного аналізу організаційно-економічного забезпечення стратегічного управління стабільністю функціонування

підприємств стає вкрай актуальним. Стратегічний аналіз посідає важливе місце в процесі прийняття управлінських рішень і є невід'ємною частиною планування господарської діяльності підприємств. Підприємства, які володіють стратегією і запроваджують стратегічне управління, завжди мають можливість поводитись послідовно і системно у своєму бізнесі, зокрема та в ринковому динамічному конкурентному середовищі в цілому, що збільшує імовірність досягнення ними поставленої мети.

Запровадження системи стратегічного управління в Україні і є об'єктивно необхідним процесом у сфері організації управління бізнесом, який підвищує готовність підприємницьких організацій адекватно реагувати на непередбачені зміни і сприяє обґрунтованому, узгодженому вирішенню як поточних так і стратегічних проблем. Для вирішення зазначених питань було проведено стратегічний аналіз діяльності підприємства на прикладі ПАТ "Козятинхліб".

Таблиця 1

PEST-аналіз ПАТ «Козятинхліб» за 2017 р.

Поличні фактори: - зміна податкової політики, яка є вірогідною у сьогоднішній ситуації України; - розвиток воєнних дій у країні.	***Економічні фактори:*** - надмірна інфляція через нестабільність у країні; постійні коливання курсу валют; - нестабільність цін на сировину, матеріали, газ, електроенергію; - зниження купівельної спроможності споживачів - підвищення цін постачальників.
Соціокультурні фактори: - у суспільстві зростає позитивне ставлення до натуральних продуктів; - зростає середня тривалість життя і вікова - продукція відпускається за доступною ціною, що знаходить позитивний відгук від населення.	***Технологічні фактори:*** - поява нових печей, - розвиток та вдосконалення хлібопекарного обладнання; - негативний фактор: збільшення цін на обладнання через нестабільність курсу.

Аналіз факторів зовнішнього середовища було проведено з використанням методу PEST-аналіз (табл. 1), що дозволив визначити політичні, економічні, соціокультурні та технологічні фактори, які найбільшим чином впливають на функціонування підприємства «Козятинхліб». А внутрішні фактори, було досліджено за допомогою SWOT-аналізу (табл. 2), що дало змогу виявити ті сильні і слабкі сторони, які потребують найбільшої уваги і зусиль з боку підприємства. Зрештою, було визначено, що підприємство ПАТ «Козятинхліб» має багато різних стратегій подальшого розвитку компанії., що частково протирічать одна одній. Тому необхідно поєднувати та оптимізувати їх для визначення однієї ключової та більш ефективної стратегії, звернувши увагу на підвищення мотивації персоналу, завдяки чому кваліфікована робоча сила використає весь свій потенціал та направить свої сили на виведення підприємства зі збиткового стану.

Таблиця 2

SWOT-аналіз ПАТ «Козятинхліб» за 2017 р.

SWOT-аналіз	***Сильні сторони***:	***Слабкі сторони***:
	- висока якість продукції; - давні традиції та напрацювання в галузі хлібопечення; - автотранспортний парк, - велика доля ринку; - кваліфікований персонал; - нагороди на виставках та ярмарках; - репутація надійного партнера	- висока конкуренція на ринку; - недостатній імідж компанії; - мінливість споживачів; - непостійність постачальників; - соціально-політична нестабільність у країні; - інфляція; - постійні зміни у курсі валют; - недостатня мотивація персоналу.

Продовження табл. 2

Можливості: - використання новітніх технологій, що дозволить знизити витрати; - нарощування виробництва; - розробка нових рецептур та покращення якості продукції; - вихід на нові ринки.	***Стратегія «Сильних сторони/можливості***: Необхідно використати знання кваліфікованого персоналу та покращити імідж компанії. Проведення акцій. Проведення заходів по збільшенню об'ємів реалізації, відмова від зайвих витрат, тобто можливо придбати нове обладнання та збільшити об'єми виробництва, що приведе до зниження витрат.	***Стратегія «Слабкі сторони/можливості»***: Подолати високу конкуренцію шляхом виходу на нові ринки. Розробити нові лінії продуктів з використанням новостворених рецептур. Також, можливо буде знайти нових постачальників, послуги яких будуть більш вигідні.
Загрози: - збільшення конкуренції; - велика ймовірність підприємства втратити свої позиції на ринку; - нестабільна ситуація (можливі військові дії); - інфляція; - брак грошових засобів; - мінливість постачальників.	***Стратегія «Сильні сторони/ загрози»***: Оскільки інфляція та погіршення нестабільної ситуації в Україні торкнеться усіх підприємств, то необхідно швидко пристосуватись до нових умов завдяки багатому досвіду функціонування на ринку цієї продукції. Рекламування своєї продукції, а також рекламування свої численних перемог.	***Стратегія «Слабкі сторони/загрози»***: У такій ситуації можна зіграти на контрасті, коли у інших підприємств-конкурентів не найкращі час їх існування, та повертати погані ситуації у свою користь.

Дослідивши показники ліквідності та фінансової стійкості (табл. 3), можна визначити стратегію ПАТ «Козятинхліб» як стратегію обмеженого зростання або стабілізації (підтримка існуючих видів діяльності), оскільки з роками стан підприємства майже не змінюється та частково навіть погіршується, хоча й не швидкими темпами.

Таблиця 3

Показники фінансового стану та ліквідності ПАТ «Козятинхліб» за 2016-2017 рр.

Показник	***Нормативне значення***	***2016 р.***	***Висновок 2016***	***2017 р.***	***Висновок 2017***
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,5-2	0,96	Низька платоспроможність підприємства, фінансовий ризик.	1,58	Підприємство своєчасно ліквідує борги
Коефіцієнт автономії	>0,5	0,34	Підприємство практично самостійно не може приймати управлінські рішення і воно є залежним від зовнішніх ресурсів фінансування	0,40	Підприємство практично самостійно не може приймати управлінські рішення і воно є залежним від зовнішніх ресурсів фінансування
Коефіцієнт фінансової залежності	<2	2,94		2,51	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0	0,04	Компанія не зможе вчасно у повному обсязі погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.	0,11	Компанія не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.

Отже, за результатами проведеного дослідження, доречно запропонувати підприємству стратегію розвитку ринку, тобто виведення свого продукту на продаж в нових географічних районах. Також слід зазначити, що підприємству необхідно керуватись стратегією пристосування, оскільки зовнішнє середовище та умови функціонування на ринку швидко змінюються через нестабільність в Україні. В цілому, підприємство має сприятливі умови для розвитку та росту виробництва, підприємство вдало долає перепони на своєму шляху, навіть зважаючи на нестабільну ситуацію у країні.

Список використаної літератури

1. Бурденюк Т.Г. SPACE-аналіз як метод формування стратегічних альтернатив підприємства / Т.Г. Бурденюк // Економічний аналіз: збірник наукових праць. – Тернопіль. – «Економічна думка». – 2011. – С.44-50.

2. Особливості розвитку стратегічного управління в Україні / О. В. Ставицький. // Ефективна економіка. - 2011. - № 8. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_8_5.

3. Сайт ПАТ «Козятинхліб» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://kozyatynhlib.com.ua.

4. Стратегічний аналіз діяльності господарських товариств / Р. Остапенко // Економічний аналіз. - 2012. - Т. 10(4). - С. 276-278. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2012_10%284%29__65.

5. Шершньова З. Є. Стратегічне управління / З.Є. Шершньова - Підручник. -- 2-ге вид., перероб. і доп. -- К.: КНЕУ, 2004. -- 699 с.

УДК 657:[005.21:005.52]

Пашинська К.А.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

БІЗНЕС-АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Процедуру бізнес-аналізу поточного стану підприємства наведено у англомовному Керівництві з бізнес-аналізу, виданого Міжнародним інститутом бізнес-аналізу [1]. Зокрема, відзначається, що відправною точкою для будь-яких змін бізнес-моделі підприємства є розуміння того, чому потрібні зміни. Відтак, потенційна зміна викликана проблемами або можливостями, які неможливо вирішити без зміни поточного стану. Бізнес-аналітики працюють над тим, щоб допомогти зацікавленим сторонам забезпечити зміни шляхом вивчення та формулювання потреб бізнесу, які стимулюють прагнення до змін. Без чітко зрозумілих потреб бізнесу неможливо розробити узгоджену стратегію, і в результаті ініціатива зміни напевно буде керуватися сукупністю конфліктуючих вимог зацікавлених сторін.

Зміна завжди відбувається в контексті існуючих зацікавлених сторін, процесів, технологій і політики, що становлять поточний стан підприємства. Бізнес-аналітики вивчають поточний стан в контексті бізнес-потреб, щоб зрозуміти, що може вплинути на запропоновані зміни, і на що вони будуть впливати. Нинішній стан досліджується досить детально, щоб підтвердити необхідність зміни та/або стратегії змін. Розуміння поточного стану підприємства до зміни є необхідним для визначення того, що необхідно змінити для досягнення бажаного майбутнього стану та як буде оцінено вплив зміни.

Сфера поточного стану описує важливі існуючі характеристики середовища. Межі сфери поточного стану визначаються компонентами підприємства та його середовища, оскільки вони пов'язані з потребами. Поточний стан можна описати на різних рівнях, починаючи від всього підприємства до невеликих компонентів рішення. Створення моделі поточного стану може вимагати співпраці по всьому підприємству або поза підприємством.

Поточний стан підприємства рідко є статичним, тоді як зміна розробляється та впроваджується. Внутрішні та зовнішні впливи, а також інші організаційні зміни, можуть вплинути на поточний стан таким чином, що спричинять зміни в бажаному майбутньому стані, зміни стратегії, або вимог та проектів.

Потреби бізнесу - це проблеми та можливості стратегічного значення, з якими стикається підприємство. Проблема, що виникає в організації, наприклад, скарга клієнта, втрата доходу або нова ринкова можливість, зазвичай викликає оцінку бізнес-потреб. Бізнес-потреба може бути визначена на багатьох різних рівнях підприємства таким чином: згори-вниз: визначається стратегічна мета, яку необхідно досягти; знизу-вгору: визначається проблема з поточним станом процесу, функції або системи; від середнього менеджменту: менеджеру потрібна додаткова інформація для прийняття обґрунтованих рішень або виконання додаткових функцій для досягнення бізнес-цілей; від зовнішніх факторів: вивчається попит клієнтів або конкуренція на ринку.

Визначення потреб бізнесу часто є найважливішим кроком у будь-яких зусиллях з аналізу бізнесу. Рішення повинно задовольняти бізнес потреби, щоб вважати його успішним. Спосіб визначення потреби визначає, які альтернативні рішення будуть розглянуті, які зацікавлені сторони будуть консультуватися, і які підходи до рішення будуть оцінені. Потреби бізнесу завжди розкриваються з точки зору підприємства, а не з точки зору будь-якої конкретної зацікавленої сторони.

Бізнес-потреби часто визначаються разом з передбачуваним рішенням. Бізнес-аналітик повинен поставити під сумнів припущення та обмеження, які, зазвичай, приховані у постановці питання, щоб гарантувати, що правильна проблема вирішується і розглядається максимально широким спектром альтернативних рішень. Вирішення набору бізнес-потреб повинно мати потенціал для отримання вигод для підприємства або його зацікавлених сторін або уникнення втрат, які могли б мати місце в іншому випадку. До факторів бізнес-аналітик може включити: несприятливі наслідки, які викликає проблема в організації, та кількісну оцінку цих впливів (наприклад, потенційний втрачений дохід, неефективність, незадоволені клієнти, низький моральний дух працівників); очікувані вигоди від будь-якого потенційного рішення (наприклад, збільшення доходів, зниження витрат, збільшення частки ринку); як швидко проблема може бути вирішена; основне джерело проблеми.

Потреби бізнесу зумовлюють необхідність проведення аналізу поточного стану підприємства. Незважаючи на те, що перед подальшою розробкою стратегії змін немає необхідності деталізувати всі аспекти поточного стану, цей аналіз часто виявлятиме глибші причини проблеми або можливості, які спровокували зміни (які потім стають додатковими потребами бізнесу).

Список використаних джерел

1.A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

УДК 657.338

Плевако Д. В.
студентка ф-ту маркетингу, 3 курсу,
спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»
Науковий керівник –Абесінова О.К.– к.е.н
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Змінні процеси в економіці України вимагають всебічного аналізу та оцінки механізму управління підприємством, який безпосередньо впливає на розвиток підприємства та покращення показників ефективності його діяльності. Саме оцінка ефективності системи управління підприємством є одним з ключових елементів, які дають розуміння напрямку розроблення управлінських рішень. Вона реалізовується задля створення нової або поліпшення старої системи управління, від якої напряму залежить конкурентоспроможність організації на всіх ринках.

Перш за все, варто визначити зміст «ефективності управління» як економічної категорії, що є не легким завданням, адже в науковій літературі не існує єдиного підходу до його трактування. Досліджуючи праці науковців щодо визначення ефективності управління, можна стверджувати, що її сутність і зміст доцільно розглядати на основі комплексного підходу, за яким ефективність управління - економічна категорія, що відображає внесок управлінської діяльності в результативність керуючої системи і характеризується різними показниками, як об'єкту управління, так і власної управлінської діяльності (суб'єкту управління) [1].

Більшість авторів виділяють такі підходи до оцінки ефективності управління: цільовий, системний, внутрішньо-організаційний і конкурентний [2]. За цільовим підходом ефективність управління визначається її здатністю досягати поставленої мети. Підхід орієнтується на перспективу. Згідно цього підходу необхідно конкретно визначати мету, шляхи та необхідні ресурси. За системним підходом - управління об'єктом буде ефективнішим, залежно від того, наскільки якісно підібрані елементи системи і скоординовані дії. В основі внутрішньо організаційного підходу лежить тип системи контролю і координації, ступінь централізації і регламентації, прийнятий на підприємстві. Підхід дає точне визначення пріоритетів у підвищенні кваліфікації кадрів та корпоративного розвитку. За умов конкурентного підходу всі зацікавлені сторони, такі як: власники, персонал, партнери, клієнти, суспільство і т.п. – мають залишатись задоволеними. Такий підхід практично означає прийняття за основу стратегії обмеженої оптимізації, при якій досягнення однієї мети обмежується вимогами іншої мети. Але цей підхід не визначає єдиного погляду на склад показників, які входять до оцінка ефективності управління підприємством.

Також деякі науковці виділяють монокрітеріальний та полікрітеріальний підходи до оцінки ефективності системи управління. Монокрітеріальний підхід передбачає оптимізацію (максимізацію або мінімізацію) одного з параметрів ефективності. При полікрітеріальному підході оптимізують кілька параметрів ефективності. Деякі параметри можуть бути на допустимому рівні, а інші повинні слідувати до граничних значень максимуму або мінімуму [3]. Використання цього підходу дає можливість провести оптимізацію за кількома параметрами.

Також доцільно вказати на такі підходи, як фрагментарний, що характеризується ситуативністю, селективний – локальністю і комплексний – оцінка проводиться по сукупності окремих елементів системи управління.

Кожен з підходів аналізу ефективності управління підприємством характеризує даний процес, ґрунтуючись на одному або декількох принципових положень і умов оцінки. При цьому слід зазначити, що дані концепції, можна розглядати і як критерії ефективності управління результатами, а саме: досяжність цілей, оптимальність і координованість дій елементів системи, ступінь визначення пріоритетів у підвищенні кваліфікації кадрів та корпоративного розвитку, рівень задоволення інтересів зацікавлених осіб, оптимізація (максимізація або мінімізація) параметрів ефективності. Аналіз існуючих підходів до оцінки ефективності управління показав, що єдиного підходу не існує, всі вони різняться залежно від об'єкта оцінки. До головних недоліків більшості підходів можна віднести їх вузькість із позиції об’єкта оцінки, тобто управління.

У висновку можна сказати, що аналіз ефективності управління підприємством вміщує в собі і наукове, і практичне значення, оскільки дозволяє не тільки оцінити ефективність управління підприємством, проаналізувати сумарний ефект різних його структурних підрозділів та напрямків діяльності, а й визначити стратегію розвитку, розробити прогноз та план дій на перспективу, встановити результати використання витрачених ресурсів та рівень капіталізації.

Список використаної літератури

1. *Рац О.М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства» / О.М. Рац // Економічний простір: Зб. наук. праць. - 2008. № 15. С. 275-285.*
2. *Савельева Е.Н. Научно-практические подходы к оценке эффективности систем управления предприятием [Текст] / Е.Н.Савельева // Экономика, управление, финансы: материалы III Междунар. науч. конф. (г. Пермь, февраль 2014 г.). Пермь: Меркурий. - 2014. С. 142-146*
3. *Балабанова Л.В. Управление персоналом: учебник / Л.В. Балабанова, А.В. Сардак. – К.: Центр учеб. лит., 2011. 468 с.*
4. *Ареф’єва О.В. Економічні засади формування потенціалу підприємства / О.В. Ареф’єва, Т.В. Харчук // Актуальні проблеми економіки. - 2008. № 7(85). С. 71-76.*

УДК 657.331

Посікера К., Коновалов О.,
студенти факультету маркетингу РМ-304, 3 курсу,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Парасій-Вергуненко І.М. — д.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та
економічного аналізу

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах поглиблення ринкової конкуренції все більшої актуальності набувають питання підвищення конкурентоспроможності підприємств та утримання їх конкурентних переваг. В цьому аспекті значно посилюється роль стратегічного аналізу, методичні аспекти якого відносно оцінювання конкурентоспроможності організації залишаються опрацьованими недостатньо.

Конкурентоспроможність компанії залежить від її здатності виробляти і реалізовувати швидко, дешево, якісно, продавати в достатній кількості, на високому технологічному рівні обслуговування. Якщо розглядати на прикладі банку, то «стратегічний аналіз стану банків включає низку послідовних етапів, головним з яких є визначення конкурентної позиції та конкурентоспроможності організації. Аналіз розвитку економічних процесів останніх років свідчить, що конкуренція була ключовим фактором у формуванні стратегій і стратегічних цілей. Конкуренція є об'єктивним економічним законом розвинутого товарного виробництва, дія якого для суб'єктів господарювання є зовнішньою спонукою до підвищення продуктивності праці, збільшення масштабів виробництва, використання НТП, впровадження нових форм організації виробництва. Вплив багатьох економічних законів відбувається у формі примусових сил конкурентної боротьби, в результаті чого конкуренція виступає важливою рушійною силою розвитку економічної системи, складовою частиною її господарського механізму» [4, с104].

По-перше, конкурентоспроможність одночасно є характеристикою реального та потенційного стану економічного об'єкта і, відповідно, відображає його поточний стан та динаміку розвитку. По-друге, конкурентоспроможність — поняття відносне і може бути визначене лише в рамках групи підприємств, що належать до однієї галузі. По-третє, конкурентоспроможність віддзеркалює як ефективність функціонування суб'єкта господарювання, так і здатність розвиватися та завойовувати ринок. По-четверте, оскільки конкурентоспроможність характеризується не лише кількісними показниками і деякі її аспекти виходять за межі числового вимірювання, то система показників може включати і якісні характеристики, наприклад, імідж та репутацію банку, довіру клієнтів, якість обслуговування, рівень кваліфікації працівників банку тощо [1, с106].

Саме тому ми погоджуємося з думкою, що «***конкурентоспроможність організації*** слід розуміти як комплексну характеристику її здатності ефективно

вести конкурентну боротьбу шляхом органічного поєднання можливості розширення ринкової частки або обсягів продажу чи масштабів діяльності швидшими темпами, ніж конкуренти, за адекватного зростання ефективності використання конкурентного потенціалу» [1, с108].

Підходячи до аналізу та оцінки конкурентоспроможності, слід не забувати про наявність такої категорії як «конкурентний потенціал», який характеризується «складом наявних ресурсів та їх реальним станом і вартістю; рівнем відповідності ресурсного потенціалу стратегічним цілям і завданням організації; спроможністю ресурсного потенціалу забезпечити стійкість системи господарювання до впливу зовнішнього середовища та внутрішньою адаптованістю» [1, с109].

Для визначення конкурентоспроможності використовують різні методичні підходи, наприклад, «для оцінки ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства запропоновано методичний підхід, що базується на визначенні ефекту управлінського впливу у площині змін стану об'єкта управління, тобто як: $E = F(\Delta К_{пр})$, де E – ефективність управління; $\Delta К_{пр}$ – приросщення рівня МКП» [2, с. 122], «Підсумкові характеристики таких порівнянь - індекси окремих показників конкурентоспроможності, що показують, наскільки кожний з елементів відрізняється від такого ж елемента конкурентів. Індекси можуть бути більше або менше 1 і є безрозмірною величиною:

$$Y_i = \frac{K_I}{K_i^e}$$

де Y – індекс і-го елемента іміджу; $K_i -$ величина і – го елементу; $K_i^e -$ «еталонна» величина і – го елементу

Визначення узагальненого показника конкурентоспроможності:

$$Y_0 = \frac{\sum_{i=1}^{i=n} \varphi_i Y_i}{\sum_{i=1}^{i=m} \varphi_i}$$

Y_0 – індекс конкурентоспроможності; $Y_i -$ індекс $i -$ го показника конкурентоспроможності; φ – ваговий коефіцієнт, що враховує значущість *і-го* показника конкурентоспроможності з позиції споживача.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити що перевагами запропонованої методики є комплексний та системний підхід, який враховує чотири критерії конкурентоспроможності, зокрема ефективність управління виробничим процесом, ефективність управління обіговими коштами, ефективність управління збутом та конкурентоспроможність продукції.

Список використаних джерел

1. Парасій-Вергуненко І.М. Конкурентоспроможність банку як об'єкт стратегічного аналізу / І.М.Парасій-Вергуненко // Вчені записки: Наук.зб. / Відп. ред. А.Ф.Павленко. – К.:КНЕУ, 2006. – Вип.8. – С.104-112;

2. Піддубний І.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Навч. посібник. / І.О.Піддубний, Л.І.Піддубна – Х.: «ІНЖЕК», 2004. - 264 с.

УДК 338

Потапова А. С.
студентка факультету маркетингу, 3 курсу,
спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н.
доцент кафедри кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ВИКОРИСТАННЯ МАТРИЦІ BCG І SWOT-АНАЛІЗУ ПРИ ФОРМУВАННІ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ФІРМИ

Товарна політика охоплює широке коло питань виробничого і організаційного спрямування. Так для забезпечення конкурентоспроможності виготовленої продукції, необхідно здійснювати багато підприємницьких і маркетингових заходів, а також проводити постійний аналіз. Серед методів аналізу товарної політики найважливішими, на мою думку, є матриця BCG та матриця SWOT-аналізу.

Матриця BCG – це один із засобів оптимізації бізнес-портфеля, який фокусується на наступних питаннях:

- баланс портфеля;
- досягнення певної ринкової позиції як сформульованої мети для конкретного бізнесу в заданій стратегічній перспективі;
- чи є привабливість продуктів в портфелі в сенсі прибутковості або швидкості росту;
- у які конкретні сфери діяльності має бути спрямовано інвестиції або доходи в даний стратегічний період;
- рівень відповідності іншим видам бізнесу в плані створення синергії [1].

Ця матриця демонструє відносну частку конкретного продукту компанії на конкретному ринку даного продукту. Її переваги полягають у можливості отримання інформації щодо взаємодії всередині товарного портфелю фірми та пріоритети розподілу ресурсів. Вона дозволяє ухвалювати рішення щодо характеру стратегії кожного окремого виду діяльності та пропонує способи раціоналізації як для розширення та інвестування, так і для ліквідації. Наряду з цим, матриця має певні недоліки: включає тільки два фактора (темп зростання та відносну частку ринку), що не дає можливості точно оцінити стратегічний розвиток, також не показує напрямок розвитку відносної частки ринку.

Ще один найпоширеніший метод аналізу товарної політики – SWOT-аналіз. Цей вид аналізу досліджує процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для підприємства можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами), слабкостями, результати якого в подальшому можуть бути використані для формулювання і вибору стратегій підприємства. Він проводиться з метою дослідження підприємства як господарюючої системи у певному ринковому середовищі.

SWOT-аналіз – це своєрідний інструмент; він не містить остаточної інформації для прийняття управлінських рішень, але дає змогу впорядкувати процес обмірковування всієї наявної інформації з використанням власних думок та оцінок [2]. При цьому він теж має певні недоліки: суб'єктивність вибору та ранжування факторів навколишнього і внутрішнього середовища, слабка підтримка прийняття конкретних управлінських рішень та досить погана адаптація до середовища, що постійно змінюється.

Незважаючи на певні недоліки цих методів, використання їх у поєднанні, на мою думку, буде найбільш актуальним, інформативним та результативним, оскільки вони є взаємодоповнюючими методами. Тобто, на першому етапі краще застосовувати матрицю BCG для розподілу продуктів фірми на категорії. Потім, як другий етап, розглядати в кожній категорії (Зірки, Дикі кішки, Дійні корови, Собаки) за допомогою матриці SWOT сильні та слабкі сторони продукту, можливості та загрози, які його очікують. Таким чином, відбувається більш детальний та ґрунтовний аналіз, за допомогою якого можна прийняти рішення про вилучення продукту з асортиментного портфелю або про вдосконалення чи ліквідацію недоліків задля переведення продукту в більш сприятливу для компанії категорію. При поєднанні цих двох матриць відбувається згладжування негативних сторін кожної матриці, що дозволяє використовувати їхній потенціал більш ефективно для побудови стратегії товарної політики фірми. Результати такого аналізу дають змогу в подальшому сформувати єдиний стратегічний план розвитку та внести потрібні зміни до асортиментного портфелю.

Конвергенція матриць BCG та SWOT є потенційно ефективним методом аналізу асортиментного портфелю підприємства, яка дозволить максимально широко оглянути з усіх боків кожну категорію продуктів для прийняття зважених рішень щодо товарної політики фірми та раціонального використання коштів.

Список використаних джерел

1. Хлєбніков Д. Матрична модель підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.e-xecutive.ru/management/practices/339407-matrichnaya-model-predpriyatiya.

2. Андрушакевич Т. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58123.doc.htm.

УДК 657

Прилуцька А. В.,
студентки ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю.О. — к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Роль доходів місцевих бюджетів важко переоцінити, адже доходи дають можливість органам місцевого самоврядування забезпечувати належне виконання покладених на них завдань та функцій, підвищувати їх роль та ефективність функціонування. Найбільш гострою в Україні нині є ситуація з рівнем достатності доходів місцевих бюджетів та їх високої залежності від міжбюджетних трансфертів. це породжує необхідність пошуку можливості збільшення доходів місцевих бюджетів за рахунок джерел, що посилюють фінансову незалежність органів місцевої влади і ведуть до посилення децентралізації.

Ефективне функціонування органів місцевого самоврядування і виконання усіх покладених на них завдань та функцій матимуть місце лише тоді, коли у їх розпорядженні буде наявний достатній обсяг фінансових ресурсів. Варто відзначити, що місцем концентрації фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, а отже, фінансовою основою їх діяльності є саме місцевий бюджет. Місцеві бюджети займають важливе місце у бюджетній системі, а також одне із центральних місць в економічній системі держави. вони є найчисленнішою ланкою її бюджетної системи [1]. Відповідно до Бюджетного кодексу України, місцеві бюджети –обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування [2]. Бюджети місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об’єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад [2]. Майже всі країни, в яких функціонувала командна економіка, прийшли до розуміння того, що загальний рівень діяльності державного сектора має бути скорочений з одночасним посиленням місцевого самоврядування як одного з вирішальних інститутів демократії [3]. Проблема недостатності фінансових ресурсів в органах місцевого самоврядування та нестабільність їхніх дохідних джерел нині набула загальнодержавної ваги [4]. Місцеві фінансові ресурси – це сукупність фондів коштів, що формують у процесі розподілу ВВП і спрямовують на економічний і соціальний розвиток адміністративно-територіальних одиниць [5]. Джерелом фінансових ресурсів незалежно від рівня їхнього формування та використання завжди є валовий внутрішній продукт країни як вартість усіх створених у суспільстві благ за певний період. Провідне місце у складі фінансових ресурсів займають доходи місцевих бюджетів [6]. Доходи бюджету – це кошти, що

надходять у постійне користування на безповоротній основі. вони забезпечують стабільність бюджету і фінансування його видатків [6].

Система формування доходів місцевих бюджетів – це сукупність грошово-економічних відносин суспільства, що забезпечують формування, розподіл і використання фінансових ресурсів на регіональному рівні та оптимальний, ефективний розвиток регіонів за результатами діяльності місцевих органів влади за умов децентралізованого управління. Доходи місцевих бюджетів є мотивуючим інструментом розвитку країни у цілому та фінансовою основою місцевого самоврядування. [7]. Для України необхідним є не лише вдосконалення системи міжбюджетних відносин, але й усвідомлення того, що вся система бюджетних відносин повинна орієнтуватися на реалізацію сукупності інтересів держави, бізнесу та громадянина [9].

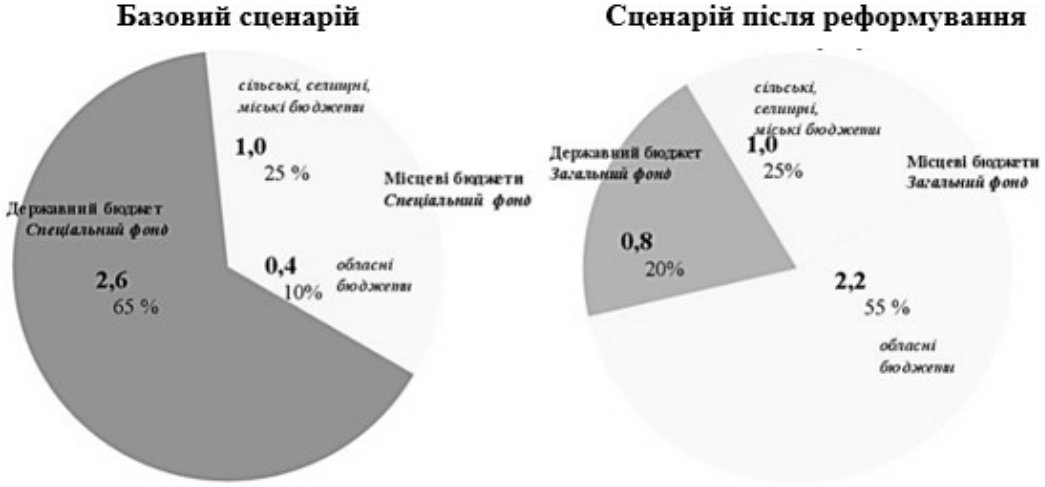

Рисунок 1. Приклад розподілу надходжень доходів від екологічного податку до та після запровадження реформи.

Основним напрямом розв’язання проблем місцевого самоврядування в Україні вважається створення самодостатніх територіальних громад. Цього можна досягти в результаті вдосконалення системи територіальної організації виконавчої влади та місцевого самоврядування, проведення реформи адміністративно-територіального устрою, що має супроводжуватися зміцненням територіальних громад, продовженням бюджетної реформи та доведенням її до базового рівня – бюджетів сіл, селищ, міст районного значення [9]. Найдоцільнішим кроком на сьогоднішньому етапі реформування вважається укрупнення адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням низки чинників, серед яких головним повинен бути фінансово-податковий [9] (зміни податкових надходжень на прикладі податку зображено на рис.1).

Єдиний податок займає найсуттєвіше місце у структурі надходжень від місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів. Держава може збільшувати обсяг надходжень єдиного податку до місцевих бюджетів шляхом регулювання факторів впливу на обсяги надходжень єдиного податку до бюджету, а саме: величину ВВП; рівень платоспроможності населення; рівень тіньової економіки; валютний курс та рівень інфляції. Для зменшення рівня тіньової економіки

держава має створити прозорі умови для ведення бізнесу в Україні, підвищити рівень довіри до державних органів, удосконалити податкову систему [10].

Отже, в Україні гостро постає проблема з високим рівнем концентрації бюджетних ресурсів на центральному рівні, а також недиверсифікованістю дохідних джерел місцевих бюджетів . Структура доходів місцевих бюджетів України свідчить, що недостатнім є обсяг коштів, для того щоб повною мірою забезпечити самостійність відповідних бюджетів. Така ситуація суперечить наближенню до реалізації такої цілі, як децентралізація, що нині є ключовим вектором розвитку для бюджетної системи України.

Список використаної літератури

1. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України [електронний ресурс]. – режим доступу : http://minfin.gov.ua

2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [електронний ресурс]. – режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17

3. Бойко Є.О. Можливості застосування зарубіжного досвіду формування місцевих бюджетів в Україні / Є.О. Бойко, Є.В. Сапонько // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 2.

4. Полинюк Н.І. Механізм формування фінансових ресурсів місцевих органів управління в умовах демократизації суспільства / Н.І. Полинюк // Економічний аналіз. – 2016.

5. Євдокімова М.О. Місцеві фінанси : [навч. посіб.] / М.О. Євдокімова. – х. : ХНАУ ім. в.в. Докучаєва, 2016..

6. Кульчицький М.І. Місцеві фінанси : навч. посіб. / М.І. Кульчицький ; вид. 2-е, перероб. та доп. – Львів : ЛНУ ім. івана Франка, 2017.

7. Бондарук Т.Г. Роль міжбюджетних трансфертів у формуванні доходів місцевих бюджетів України / Т.Г. Бондарук, І.О. Мельничук // Статистика України. – 2017. – № 4.

8. Кульчицький М.І. Міжбюджетні відносини в економічній системі України : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / М.І. Кульчицький. – Львів, 2016.

9. Гостєва О.Ю. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, як можливість поповнення місцевих бюджетів / О.Ю. Гостєва // економіка та право. – 2015. – № 2(41).

УДК 657:[005.21:005.52]

Ракарчук А. Д.,

студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ПЕРЕЛІК СТЕЙКХОЛДЕРІВ, ЗАДІЯНИХ В БІЗНЕС-АНАЛІЗІ

У англомовному виданні Керівництва з бізнес-аналізу Міжнародного інституту бізнес-аналізу стейхолдер трактується як особа або група осіб, з якими бізнес-аналітик може прямо або побічно взаємодіяти. Будь-який стекхолдер може бути джерелом вимог, припущень або обмежень [1]. При цьому відзначається, що для цілей керівництва BABOK® загальний список стейхолдерів включає в себе наступні ролі: бізнес-аналітик, клієнт, експерт в предметній сфері, кінцевий користувач, фахівець з питань впровадження,

оперативна підтримка, керівник проекту, регулювальник, спонсор, постачальник, тестувальник.

Бізнес-аналітик за своєю природою є стейхолдером у всіх видах діяльності по бізнес-аналізу. Керівництво BABOK® передбачає, що бізнес-аналітик несе відповідальність і відповідає за виконання цих дій. У деяких випадках бізнес-аналітик може також відповідати за виконання діяльності, що відноситься до іншої ролі стейхолдерів.

Клієнт використовує або може використовувати продукцію або послуги, вироблені підприємством, і може мати договірні або моральні права, які підприємство зобов'язане дотримуватися.

Експертом з предметної сфери є будь-яка особа, що володіє глибокими знаннями по темі, яка причетна до потреб бізнесу або сфери застосування рішення. Цю роль часто виконують люди, які можуть бути кінцевими користувачами або людьми, що володіють доскональними знаннями рішення, такі як менеджери, власники процесів, юристи, консультанти та інші.

Кінцевими користувачами є стейхолдери, які безпосередньо взаємодіють з рішенням. Кінцевими користувачами можуть бути всі учасники бізнес-процесу або ті, хто використовує продукт або рішення.

Експертом з питань впровадження є будь-який стейхолдер, який володіє спеціалізованими знаннями про реалізацію одного або декількох компонентів рішення. Хоча неможливо визначити перелік експертних ролей по предмету впровадження, які підходять для всіх ініціатив, деякі з найбільш поширених ролей: бібліотекар проекту, менеджер змін, менеджер конфігурації, архітектор рішення, розробник, адміністратор бази даних, архітектор інформації, юзабіліті-аналітик, тренер і консультант з організаційних змін.

Оперативна підтримка відповідає за повсякденне управління і технічне обслуговування системи або продукту. Хоча неможливо визначити перелік ролей оперативної підтримки, відповідних для всіх ініціатив, деякі з найбільш поширених ролей: операційний аналітик, продукт-аналітик, технічна допомога та менеджер з випуску програмного забезпечення.

Керівники проектів несуть відповідальність за управління роботами, необхідними для реалізації рішення, що відповідає потребам бізнесу, і за забезпечення досягнення цілей проекту при дотриманні балансу між проектними факторами, включаючи обсяг, бюджет, графік, ресурси, якість і ризики. Хоча не представляється можливим повністю визначити перелік ролей з управління проектом, які підходять для всіх ініціатив, деякі з найбільш поширених ролей включають в себе: керівництво проектом, технічне керівництво, менеджер по продуктах і керівник групи.

Регулюючі органи відповідають за визначення та забезпечення дотримання стандартів. Стандарти можуть бути нав'язані регулюючими органами через законодавство, стандарти корпоративного управління, аудиторські стандарти або стандарти, визначені організаційними центрами компетенції. Альтернативні ролі - уряд, регулюючі органи і аудитор.

Спонсори несуть відповідальність за ініціювання зусиль щодо визначення потреб бізнесу і розробку рішення, яке задовольняє цим потребам. Вони

санкціонують виконання робіт, контролюють бюджет і масштаб ініціативи. Альтернативні ролі - виконавчий і спонсор проекту.

Постачальник є стейхолдером за межами даної організації або організаційної одиниці. Постачальники надають організації продукти або послуги і можуть мати договірні або моральні права і обов'язки, які необхідно враховувати. Альтернативні ролі – постачальники послуг, продавці та консультанти.

Тестувальники відповідають за визначення того, як перевірити, чи відповідає рішення вимогам, встановленим бізнес-аналітиком, а також за проведення процесу верифікації. Тестувальники також прагнуть переконатися, що рішення відповідає стандартам безпеки якості, а також, що ризик дефектів або відмов зрозумілий і мінімізований. Альтернативна роль - аналітик по забезпеченню якості.

Список використаних джерел

1.A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

УДК 657

Рехман М. О.
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник — Абесінова О. К. — к.е.н
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ БАНКІВ: ПЕРЕХІД НА МСФЗ

Метою складання фінансової звітності є надання інформації користувачам про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку, материнського банку та учасників консолідованої групи як єдиної економічної одиниці.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» банки складають фінансову звітність згідно внутрішньої облікової політики, розробленої на підставі правил, встановлених Національним банком України відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності [2].

На відміну від деяких національних правил складання звітності, МСФЗ засновані на принципах, а не на правилах, тобто головним є економічна сутність процесу. Принципи котрі, закладені в порядок формування звітності згідно з МСФЗ, роблять її здатною відобразити реальний фінансовий стан підприємства.

Таким чином після введення в Україні МСФЗ змінився підхід до складання фінансової звітності, а саме порядок формування звітності, який

полягає в відображенні, перш за все, економічного змісту фактів господарського життя і стану підприємства в цілому. Це визначає підходи МСФЗ до класифікації основних облікових категорій: активів, зобов'язань, доходів, витрат, прибутку, капіталу тощо і до оцінки елементів звітності.

На сьогодні банки крім основних форм фінансової звітності (Звіт про фінансовий стан (Баланс); Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (Звіт про фінансові результати); Звіт про рух грошових коштів; Звіт про зміни у власному капіталі (Звіт про власний капітал); Примітки до фінансової звітності) повинні формувати «Звіт про управління». Він є відносно новим для України та не є складовою фінансової звітності, але згідно з Постановою № 373 від 24 жовтня 2011 року, банк зобов'язаний подавати його до Національного банку України разом із річною фінансовою звітністю [3]. В цьому документі банк повинен відображати інформацію про свої поточні справи та плани на майбутнє. У цьому звіті необхідно розкривати фінансову та нефінансову інформацію, що характеризує фінансовий стан, результати діяльності та перспективи розвитку банку, основні ризики й невизначеності, які можуть ставити під сумнів здатність продовження його діяльності. Щодо розкриття фінансової інформації, то тут мова йде про дані щодо перспективи розвитку банку, його дій за звітний період: покупки акцій або ж використання фінансових інструментів, наприклад, облігацій, ф'ючерсів або опціонів. А також про ризики — цінові, кредитні та інші, з якими банк зіткнувся. Дані про фінанси зі звіту про управління доповнюють фінансову звітність. Нефінансова ж інформація стосується навколишнього середовища та персоналу, досліджень, розробок і благодійності. Звіт про управління доповнює фінансову звітність інформацією про поточні, минулі та майбутні події для надання цілісної інформації користувачам фінансової звітності, що допоможе оцінити результати діяльності банку та дії його керівництва відповідно до заявлених стратегічних планів. Крім того якщо в банку на звітну дату середня кількість працюючих перевищує 500 осіб, крім економічних, екологічних та соціальних аспектів зобов'язані розкрити питання зайнятості, поваги до прав людини, боротьби з корупцією [3].

Згідно Постанови НБУ про фінансову звітність, банки самостійно визначають формат відображення інформації у Звіті про управління. Ця Інструкція визначає мінімальні вимоги до розкриття інформації у цьому звіті. У Звіті про управління банк відображає такі данні:

1) характер бізнесу – це опис зовнішнього середовища, в якому здійснює діяльність банк, інформація щодо керівників та посадових осіб, наявність структурних підрозділів, інформація про придбання акцій, короткий опис діючої бізнес-моделі, основні продукти та послуги, отримані винагороди за звітний період;

2) цілі керівництва та стратегії досягнення цих цілей відображає інформацію щодо пріоритетів дій для досягнення результатів, критерії вимірювання успіху та оцінювання досягнень, суттєві зміни в цілях та досягненнях за звітний період, висвітлення діяльності у сфері досліджень і розроблень;

3) ресурси, ризики та відносини: ключові фінансові та нефінансові ресурси, їх використання для досягнення цілей (структура капіталу, фінансові механізми, ліквідність, грошові потоки, а також людські ресурси, інтелектуальний капітал, технологічні ресурси);систему управління ризиками, стратегію та політику управління ризиками, суттєві види ризиків, їх зміни та плани їх пом'якшення. Опис суттєвих видів ризиків має охоплювати як негативні наслідки так і потенційні можливості; відносини з акціонерами та пов'язаними особами, вплив цих відносин на результат діяльності та здійснення управління ними;

4) результати діяльності та перспективи подальшого розвитку відображають фінансові та нефінансові показники, що дають можливість зрозуміти основні тенденції та чинники, що впливають на бізнес, результати діяльності банку, їх зв'язок із цілями керівництва та стратегіями для досягнення цих цілей, аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності, причини змін показників протягом звітного періоду, намір реалізації стратегії банку в довгостроковій перспективі;

5) ключові показники діяльності – це показники ефективності, які використовує керівництво для оцінки результатів діяльності банку відповідно до встановлених цілей, аналіз значних змін у фінансовому стані, ліквідності та результатах діяльності порівняно із цільовими показниками, їх зміни протягом звітного періоду [3]. Цей звіт також містить посилання, додаткові пояснення сум, що відображені у фінансовій звітності.

Отже, виходячи з того, що Законодавством передбачені лише загальні мінімальні вимоги до змісту та формату звіту, банки самостійно можуть додати крім передбаченої в законі фінансової та нефінансової інформації ту, яку хочуть донести до своїх клієнтів та партнерів. Можна подавати інформацію у зручному для читача форматі шляхом додавання графіків, ілюстрацій, фото та навіть, відео. Важливо описати всю необхідну інформацію простою мовою, щоб результати діяльності банку були зрозумілими не лише для фахівців, а й для простих людей. Це означає, що Звіт про управління може виконувати відразу кілька функцій, крім виконання вимог держави. Цей звіт допоможе зміцнити лояльність клієнтів до банку, донести до них свої цінності. Формуючи якісний Звіт про управління, банк отримає довгостроковий ефект у вигляді зростання клієнтів та довіри суспільства.

Список використаних джерел

1. Про банки та банківську діяльність. - Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. В останній редакції від — 09 лютого 2019 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/ed20110115.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України. – К., 16.07.1999 р. №996-XIV. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

3. Інструкція про порядок складання й оприлюднення фінансової звітності банків України, затверджена Постановою Правління НБУ від 24.10.2011 за N 373 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1. «Подання фінансової звітності» від 01 січня 2012 р. №929-013 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013.

УДК 657

Романова М. Д.
Студентка ф-ту ФМ, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана,
Науковий керівник - Абесінова О.К.- к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних установах та економічного аналізу

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЯК МЕТОД ОЦІНКИ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА-КОНКУРЕНТА

Аналіз господарської діяльності – це комплексне вивчення роботи підприємств і структурних підрозділів з метою виявлення можливостей підвищення ефективності їх діяльності [1].

Головною рисою аналізу господарської діяльності підприємства є комплексне, системне дослідження економічних явищ, процесів, факторів і причин, що їх зумовлюють. Для систематизації напрямів аналізу господарської діяльності підприємства в економічній літературі існує певна його класифікація.

До методів, які найчастіше використовуються в аналізі господарської діяльності, відноситься порівняльний аналіз. Він проводиться шляхом порівняння звітних даних з даними плану, минулого періоду, з даними передових підприємств, а також з показниками конкурентів. Однією з складових комплексного аналізу діяльності підприємства є маркетинговий аналіз, що здійснюється службою маркетингу для вивчення зовнішнього оточення підприємства, ринків сировини та збуту готової продукції, попиту й пропозиції, комерційного ризику формування цінової політики та ін. Саме порівняльний аналіз є основним методом при досліджені зазначених об’єктів.

Порівняльні оцінки доцільно застосовувати у ході опитування, оскільки відомо, що респондентам - експертам або споживачам, значно простіше порівняти будь-які два об'єкти (продукту або підприємства), ніж дати абсолютні оцінки. Область застосування порівнянь вельми широка. Порівнянню підлягають продукти, підприємства, регіони, групи споживачів, стратегії, проекти. Найбільш типові завдання порівняльного аналізу - оцінка конкурентоспроможності продукту і оцінка якості продукції. Порівняння можуть бути парними та множинними. У першому випадку порівнюються два об'єкти. У кожній парі об'єктів виявляється ступінь близькості або перевага. При парному порівнянні один об'єкт порівнюється з одним. Результати таких "попарних" порівнянь для кожних двох порівнюваних об'єктів можуть бути представлені у вигляді квадратної матриці. У другому випадку, один об'єкт порівнюється з декількома за принципом "один до всіх" або "один з усіма". До

множинного порівняння можна, наприклад, віднести спеціальні показники конкурентоспроможності, а також ранжування.

Проведення портфельного аналізу є одним з ефективних способів порівняння. Для його проведення необхідно визначити портфель конкурентів і порівняти його з портфелем своєї компанії. Обов'язково зазначити ключові напрямки бізнесу кожного гравця, які представляють собою товарні категорії, що забезпечують найвищу частку продажів і частку прибутку (табл.1).

Таблиця 1

Портфельний аналіз конкурентів *

Конкуренты	ТГ 1	ТГ 2	ТГ 3	ТГ 4	ТГ 5
Ваша Компания	+		+		+
Конкурент А	+	+	+	+	+
Конкурент Б	+	+	+	+	
Конкурент В	+	+	+		
Конкурент Г	+		+	+	
Конкурент Д	+	+	+	+	
Конкурент Е	+	+	+		

*Джерело [2]

Після цього необхідно визначити так звані «хіти» продажів конкурентів за кожною товарною групою та провести порівняльний аналіз кожного «хіта» конкурента зі своїм товаром. При цьому потрібно обов'язково вказати на ключові властивості продуктів. Це дасть нам об’єктивно оцінити себе і зробити виновки.

Отже, використання порівняльного аналізу в маркетингу є дуже ефективним способом виявити свої слабкі сторони у порівнянні з конкурентами, та визначити, яким чином можна покращити своє становище. У деяких конкурентів можна перейняти корисний досвід, а в окремих випадках конкурентний аналіз допоможе розробити свою унікальну конкуренту перевагу.

Список використаних джерел

1. Решетникова Е. О. Методи аналізу маркетингової діяльності підприємства роздрібної торгівлі / Е. О. Решетникова, О. В. Жулікова. // Енциклопедія маркетингу. – 2014. – №10. – С. 10.

2. Коротков А. В. Маркетингові дослідження / А. В. Коротков. – Москва, 2005. – 463 с. – (Юнити-Дана).

3. Аналіз конкурентів на практиці: 10 кроків [Електронний ресурс] // PowerBranding. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://powerbranding.ru/competition/analiz-konkurentov-primer/.

УДК 338

Самодіна Ю. І.,
студентка ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О. К. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку та податкового менеджменту

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ В УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЯХ

Неповне розуміння ролі маркетингу в виробничій діяльності багатьох підприємств в Україні є актуальним питанням. В сучасних умовах неможливо уявити людину, яка б не вміла користуватися інтернетом або хоч трохи не залежала від нього. Інтернет-маркетинг став одним з найефективніших каналів продажів із швидким поширенням інформації. Він дає змогу використовувати найголовніші аспекти традиційного маркетингу, поєднуючи його з новітніми технологіями та інноваціями. В Україні не використовується повною мірою весь потенціал Інтернету, але все ж керівники бізнесів все більше починають говорити про ефективність маркетингової діяльності, тому можна стверджувати, що тенденції маркетингу в Україні набувають позитивних зрушень.

Ефективність інтернет-маркетингу доцільно розглянути на мікрорівні, тому для аналізу було обрано відому компанію з продажу косметичної продукції «MakeUp». В Україні інтернет-магазин почав функціонувати у 2009 році, і наразі за статистичними даними він володіє 34% сегменту ринку індустрії краси [2]. Порівнюючи з компаніями подібного асортиментного кошику, але, які не застосовують у своїй діяльності інтернет-спрямування, можна дійти висновку, що вони втрачають свої позиції. Інструменти інтернет-маркетингу, які застосовує «MakeUp»:

- Веб-сайт. Це основний інструмент, за допомогою правильного позиціонування якого компанія може отримати великі можливості та перспективи.
- Пошуковий маркетинг. SEO та пошукова реклама допомагають залучати цільову аудиторію з повною індексацією при кожному запиті.
- E-mail маркетинг. «MakeUp» активно застосовує даний вид у своїй діяльності, адже це допомагає залишатися завжди в контакті з клієнтами.
- Маркетинг соціальних зав’язків. Даний метод полягає в використанні відносин між людьми для просування товарів.
- PR-технології. За допомогою них компанія формує позитивний імідж шляхом розповсюдження прес-релізів, статей, блогів.

Порівнюючи дану компанію з конкурентними фірмами, але, які не проводять активну інтернет-маркетингову політику, можемо проаналізувати ефективність методу залучення покупців. Адже у традиційному розумінні вплив на вибір споживача здійснюється за допомогою особистого контакту та психологічного впливу на процес прийняття рішень. В інтернет-магазині

залучення покупців організовується по-іншому: рекламна інформація розміщена на електронній вітрині, це розширює кількість інструментів, спрямованих на зацікавлення клієнтів (інтерактивні форми) та стимулювання продажів [1].

До інструментів оцінки ефективності інтернет-маркетингу відносимо: темпи росту, частота і регулярність відвідуваності, об'єми розміщеної інформації в інтернеті, вартість покупця, ефективність реклами, аналіз трафіка. За допомогою статистичної інформації [2] з'ясували, що загальний трафік «MakeUp» у лютому 2019 р. становив 2,7 млн: у порівнянні з груднем 2018 р. він знизився на 2,02%. На пошукове джерело трафіку відводиться 50,35%.

Методи для визначення ефективності використання інтернет-маркетингу:

- Ефективність інтернет-маркетингових комунікативних заходів (1) :

$$CTR = A/D \quad (1),$$

де А-кількість кліків, D – кількість показів

- Коефіцієнт зростання прибутку (2) :

$$К = \frac{(V1+V2)}{B} \quad (2),$$

де V – обсяг продажу до/після початку комунікативних заходів, В-сума витрат

- Коефіцієнт зміни конкурентоспроможності (3):

$$K = (K2 - K1)/К2 \quad (3),$$

де К1 і К 2 - рівні конкурентоспроможності компанії до і після інтернет-маркетингових заходів

- Економічний ефект від введення заходів інтернет-маркетингу (4):

$$ROMI = \frac{F}{L} * 100 \quad (4),$$

де $F -$ дохід від маркетингових інвестицій, $L -$ маркетингові інвестиції

Отже, проаналізувавши основні тенденції функціонування ринку, можна зробити висновок, що вони спираються на інформаційні технології, які визначаються впливом глобалізаційних процесів і особливостями національного розвитку. За допомогою вищенаведених показників оцінки ефективності маркетингових заходів можна правильно зробити висновки щодо результативності застосування інтернет-маркетингу. Найважливішим серед наведених є показник $ROMI$, який взагалі економічний ефект від інвестування коштів в інтернет-маркетинг компанії. За допомогою проведення аналізу ефективності показників можна обрати найдієвіші інтернет-методи просування продукції, а це призведе до зростання прибутків компанії.

Список використаних джерел

1. Калинич Г. Ефективність маркетингової діяльності підприємства в Інтернеті / Г. Калинич // Економічний аналіз. – 2016. – Випуск 8. – Ч. 2. – С. 185-189.

2. Аналіз статистичної інформації [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.similarweb.com/

УДК 657:[005.21:005.52]

Сапожнік І. В.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ПЛАНУВАННЯ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ ТА МОНІТОРИНГ БІЗНЕС-ПОТРЕБ

Завданням сфери планування бізнес-аналізу та моніторингу є організація та координація зусиль бізнес-аналітиків та зацікавлених сторін. Ці завдання створюють результати, які використовуються в якості ключових рекомендацій для інших завдань у посібнику *BABOK*® [1].

Сфера знань планування бізнес-аналізу та моніторингу включає такі завдання:

1) план підходу до бізнес-аналізу: описує планування роботи з бізнес-аналізу від створення або вибору методології до планування окремих видів діяльності, завдань і результатів;

2) план залучення стейкхолдерів: описує розуміння стейкхолдерами відповідних змін, що бізнес-аналітики потребують від них, що їм потрібно від бізнес-аналітиків, і найкращий спосіб співпраці;

3) план управління бізнес-аналізом: визначає компоненти бізнес-аналізу, які використовуються для підтримки управлінської функції організації. Це допомагає гарантувати, що рішення приймаються належним чином, і слідують за процесом, який гарантує, що особи, які приймають рішення, мають необхідну інформацію. Прикладами цього є управління вимогами, управління ризиками для бізнес-аналізу та розподіл ресурсів бізнес-аналізу;

4) план управління інформацією в бізнес-аналізі: визначає, як інформація, розроблена бізнес-аналітиками (включаючи вимоги та проекти), зберігається та інтегрується з іншою інформацією для тривалого використання;

5) визначення поліпшення ефективності бізнес-аналізу: описує управління та моніторинг того, як виконується робота з бізнес-аналізу для забезпечення виконання зобов'язань та реалізації можливостей безперервного навчання та вдосконалення.

Метою «Плану підходу до бізнес-аналізу» є визначення відповідного методу для ведення бізнесу. Мета «Плану залучення стейкхолдерів» полягає в плануванні підходу до встановлення та підтримання ефективних робочих відносин із зацікавленими сторонами. Метою «Плану управління бізнес-аналізом» є визначення того, як приймаються рішення щодо вимог та проектів, включаючи перевірки, контроль змін, узгодження та визначення пріоритетів. Метою «Плану управління інформацією в бізнес-аналізі» є розробка підходу для зберігання і доступу до інформації бізнес-аналізу. Метою «Визначення

поліпшення ефективності бізнес-аналізу» є оцінка аналітичної роботи та планування вдосконалення процесів там, де це необхідно.

Основна концептуальна модель бізнес-аналізу ™ (BACCM ™) описує взаємозв'язки між шістьма основними поняттями. У табл.1 показано використання і застосування кожного з основних понять в контексті планування бізнес-аналізу та моніторингу бізнесу.

Таблиця 1

Основна концептуальна модель планування бізнес-аналізу та моніторингу

Основна концепція	***Під час планування та моніторингу бізнес-аналізу, бізнес-аналітики ...***
Зміна: акт перетворення у відповідь на потребу.	несуть відповідальність за визначення того, які будуть запропоновані зміни та дозволені в результаті бізнес-аналізу.
Потреба: проблема або можливість для вирішення.	вибирають підхід до бізнес-аналізу, який забезпечує адекватний аналіз змін.
Рішення: конкретний спосіб задоволення однієї або декількох потреб в контексті.	оцінюють, чи ефективність бізнес-аналізу була ключовим фактором успішної реалізації рішення.
Стейкхолдери: група або особа, яка має відношення до зміни, потреби, або рішення.	проводять аналіз стейкхолдерів, щоб забезпечити діяльність з планування та моніторингу, що відображає потреби стейкхолдерів та враховує їх характеристики.
Цінності: цінність, важливість або корисність чогось для стейкхолдерів у контексті.	проводять аналіз ефективності для забезпечення того, щоб діяльність з бізнес-аналізу продовжувала давати достатню цінність для стейкхолдерів.
Контекст: обставини, які впливають, знаходяться під впливом і забезпечують розуміння зміни.	забезпечують повне розуміння аналізованого контексту з метою розробки ефективного підходу до бізнес-аналізу.

Список використаних джерел

1.A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

УДК 657:[005.21:005.52]

Семенова В. А.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Бенчмаркінгові дослідження проводяться з метою порівняння організаційних та кращих у своєму класі практик. Кращі практики можуть бути

знайдені в конкурентних підприємствах, в урядових або галузевих асоціаціях. Метою бенчмаркінгу є оцінка продуктивності підприємства та забезпечення ефективного функціонування підприємства. Бенчмаркінг також може бути здійснений у відповідності до стандартів для досягнення цілей. Результати бенчмаркінгового (порівняльного) дослідження можуть ініціювати зміни в організації.

Бенчмаркінг включає: визначення сфер, які слід вивчати; визначення підприємств, які є лідерами у секторі (включаючи конкурентів); проведення опитування вибраних підприємств для розуміння їхньої практики; використання запиту на інформацію (RFI) для збору інформації про можливості; організацію візитів до кращих у своєму класі організацій; визначення прогалин між поточними та найкращими практиками; розробку проектної пропозиції для впровадження передового досвіду [1].

Як відзначається у Керівництві з бізнес-аналізу Міжнародного інституту бізнес-аналізу, бенчмаркінг - це процес систематичного порівняння послуги, практики або процесу. Його використання полягає в тому, щоб забезпечити ціль для дій для покращення конкурентних позицій. Бенчмаркінг включає відповіді на запитання: як порівняти?; хто працює краще?; чому вони краще?; які дії ми повинні зробити, щоб покращити нашу роботу?

Основні переваги бенчмаркінгу: поліпшення продуктивності та доданої вартості - бенчмаркінг визначає методи підвищення ефективності роботи та розробки продукту та допомагає компаніям зосередитися на можливостях, важливих для формування стратегічних переваг; покращення розуміння екологічного тиску; поліпшення конкурентних позицій - бенчмаркінг відображає відносну позицію компанії щодо витрат і визначає можливості для поліпшення; творчий процес змін; мета мотивації та вдосконалення операцій; підвищення рівня організаційного навчання - бенчмаркінг приносить нові ідеї в компанію і полегшує обмін досвідом.

Здійснюючи порівняльне дослідження, успіх буде залежати від рівня зобов'язань топ-менеджерів, які повинні зняти пов'язку з очей і зрозуміти, що в певних сферах необхідно зробити значні зміни. Менеджери повинні бути максимально конкретними при визначенні напрямків. Наприклад, якщо компанія зацікавлена у вивченні обслуговування клієнтів, вона повинна визначити, яка конкретна сфера або діяльність в рамках обслуговування клієнтів потребує вивчення. Обслуговування клієнтів охоплює широку базу діяльності, наприклад, прийняття замовлень, відповіді на запити, керування роздратованими клієнтами, видачу кредитів або виставлення рахунків. Кожна з цих дій є різною, кожен зі своїми власними процесами мислення, методами та контролем управління.

Менеджери порівнюють продуктивність своїх товарів або процесів з конкурентами та найкращими компаніями, а також з іншими операціями в межах своїх фірм, які виконують подібну діяльність. Існують різні типи порівняльного аналізу [2]:

- стратегічний бенчмаркінг: передбачає розгляд аспектів високого рівня, таких як ключові компетенції, розробка нових продуктів і послуг та покращення можливостей для вирішення проблем;

- історичний бенчмаркінг: внутрішній бенчмаркінг передбачає пошук партнерів з однієї організації, наприклад, від бізнес-одиниць, розташованих у різних районах;

- галузевий (секторальний) бенчмаркінг: бенчмаркінг ефективності (або конкурентний бенчмаркінг) використовується там, де організації розглядають свої позиції щодо характеристик ефективності ключових продуктів і послуг; функціональний бенчмаркінг використовується, коли організації прагнуть порівняти з партнерами з різних секторів або сфер діяльності для пошуку шляхів поліпшення подібних функцій або робочих процесів;

- Best-in-class бенчмаркінг: зовнішній бенчмаркінг передбачає пошук зовнішніх організацій, які, як відомо, є найкращими - це надає можливості для навчання від тих, хто знаходиться на перших позиціях, хоча слід пам'ятати, що не кожне найкраще практичне рішення може бути застосоване до інших; процесний бенчмаркінг використовується, коли акцент робиться на поліпшенні конкретних критичних процесів та операцій - організації шукають партнерів з кращих практик, які виконують подібну роботу або надають подібні послуги;

- міжнародний бенчмаркінг: використовується, коли шукаються партнери з інших країн, тому що найкращі практики знаходяться в інших місцях світу та / або існує занадто мало партнерів для порівняння в межах однієї країни для отримання достовірних результатів.

Список використаних джерел

3. *A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf*

4. ACCA Paper P3 Business analysis. Essential text / Association of Chartered Certified Accountants; Chartered Institute of Management Accountants. - UK: Kaplan Publishing, 2008. – 466 p.

УДК: 567.6

Семистрок Ф. В.,
студент ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. маркетинг,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Парасій-Вергуненко І.М.
— д.е.н.,професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність даної теми обумовлена тим, що наша економіка розвивається, вдосконалюєте, змінюється і з кожним днем, підприємства повинні іти в ногу з часом і не допускати стагнації, яка слідує за припиненням розвитку. Для активного розвитку деякі суб’єкти господарювання потребують додаткового залучення коштів, що і створює потребу підприємства в кредитах.

Метою роботи є огляд сучасних підходів до аналізу кредитоспроможності підприємств як важливого інструменту зниження кредитного ризику банківських установ.

Методика аналізу кредитоспроможності підприємств базується на розумінні економічної сутності даної поняття. В широкому сенсі під кредитоспроможністю позичальника розуміють його здатність повністю і вчасно розраховуватися за своїми фінансовими зобов'язаннями. Кредитоспроможність позичальника на відміну від його платоспроможності не фіксує неплатежі за поточний період чи будь-яку дату, а прогнозує його платоспроможність на найближчу перспективу [2].

У світовій практиці є низка підходів до оцінювання платоспроможності, одного із важливих елементів кредитоспроможності позичальника, зокрема інноваційними підходами відзначаються методики PARSER і CAMPARI [1].

Розшифрування методики PARSER здійснюється у такий спосіб: P - Person - інформація про особу позичальника та його репутацію; A - Amount - обґрунтування суми кредиту, який просять; R - Repayment - можливості погашення; S - Security - оцінка забезпечення; E - Expediency - доцільність кредиту; R - Remuneration - винагорода банку (процентна ставка) за ризик надання кредиту.

CAMPARI: C - Character - репутація позичальника; A - Ability - оцінка бізнесу позичальника; M - Means - аналіз необхідності звернення по позичку; P - Purpose - мета кредиту; A - Amount - обґрунтування суми кредиту; R - Repayment - можливість погашення; I - Insuranse - спосіб страхування кредитного ризику.

Вітчизняна методика оцінки фінансового стану позичальника ґрунтується на поєднанні об'єктивних аналітичних даних, отриманих з даних обліку і звітності, і суб'єктивних даних, сформованих експертами (керівники відповідних управлінь). Оцінка фінансового стану здійснюється на підставі даних офіційної звітності позичальника та інформації з пакета документів, який повинен надавати позичальник під час отримання кредиту чи додатково в процесі кредитних взаємовідносин.

Для оцінки фінансового стану позичальника здійснюється аналіз його фінансово-господарської діяльності за такими показниками: обсяг реалізації; прибутки і збитки; рентабельність; грошові потоки; платоспроможність; ліквідність; фінансова стійкість; склад дебіторсько-кредиторської заборгованості; історія погашення кредитної заборгованості позичальника в минулому; ефективність управління позичальника; власності.

Оцінювання фінансового стану позичальника здійснюється у два етапи: 1-й етап - визначення значень показників, які характеризують фінансовий стан позичальника з віднесенням їх до відповідних аналітичних груп; 2-й етап - аналіз фінансового стану позичальника і віднесення позичальника до відповідного класу надійності.

На першому етапі показники, які характеризують фінансовий стан позичальника, розподіляють на такі аналітичні групи: показники платоспроможності позичальника; показники фінансової стійкості позичальника; показники "солідності" позичальника. Аналітичні кількісні

показники, які характеризують платоспроможність і фінансову стійкість позичальника, розраховують на підставі фінансової звітності. Якісні показники, які характеризують "солідність" позичальника, визначають на основі додаткової інформації з пакету документів, наданого позичальником.

Для визначення фінансового стану позичальника формують інтегральний показник, розрахунок якого базується на використанні принципу зваженості економічних показників і аналітичних груп. При цьому кожному економічному показнику та аналітичній групі надається вагове значення, яке відповідає їхньому внеску в оцінку фінансового стану позичальника.

На другому етапі підприємство-позичальник залежно від величини інтегрального показника (підсумкового за групами і показниками) зараховують до одного з п'яти класів (А, Б, В, Г, Д), які характеризують надійність позичальника.

Отже, аналіз кредитоспроможності підприємства є достатньо складним процесом, який дає можливість кредитним установам, визначити доцільність надання кредиту, його розмір, умови кредитування, ступінь ризику та ймовірність непогашення кредиту позичальником. На мою думку, проведення аналізу кредитоспроможності позичальника має важливе значення не тільки для банківських установ, але й для окремих суб'єктів господарювання, оскільки в процесі його проведення визначаються окремі слабкі сторони їх діяльності, усунення яких дає змогу посилити їх конкурентоспроможність та ефективність діяльності.

Список використаних джерел

1. Климова Н.В. Аналіз кредитоспроможності організації / Н.В.Климова – К.: Знання, – 2012, - 215 с.

2. Берегова Г. І. Методи аналізу кредитного ризику та побудова моделі оцінки кредитоспроможності позичальника / Г. І. Берегова, Л. М. Лабецька. – 2012. – № 4. – С. 113-115.

УДК 657

Сєрікова А. І., Королькова К. С.,
Студентки ф-ту маркетингу, 3 курсу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н.,
Доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

ВЕБ-АНАЛІТИКА ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ АНАЛІЗУ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У XXI столітті, в еру інформаційних технологій, неможливо розвивати бізнес без вимірювання показників ефективності своєї діяльності. Веб-аналітика допомагає підприємцям у дослідженні діяльності в Інтернет-середовищі. За її

допомогою ми можемо дізнатися, що саме подобається споживачам, і які зміни призведуть до успіху.

Веб-аналітика для бізнесу - це не просто графіки та діаграми, це цілий комплекс інструментів, який дозволяє аналізувати ефективність рекламної кампанії, будувати воронки, розуміти конверсію на кожному етапі, дізнатися, яка кількість трафіку приходить з кожного рекламного каналу, як цей трафік конвертується у заявки, замовлення, скільки коштує залучення одного клієнта, який середній чек, скільки ви заробляєте з одного клієнта і з каналу, і багато інших корисних метрик [1] .

Система веб-аналітики передбачає виконання наступних етапів:

1) аналіз схожих проектів;
2) вибір системи метрик та ключових показників ефективності (KPI);
3) налаштування аналітики;
4) розуміння вимог покупця;
5) запуск трафіку;
6) аналіз результату.

Веб-аналітика корисна для будь-якого бізнесу для визначення ринкової зацікавленості, сегментації ринку, цільового ринку, аналізу ринкових тенденцій і визначення поведінки відвідувачів сайту. Це також корисний інструмент для розуміння інтересів і переваг користувача [2] .

Серед складових веб-аналітики доцільно виділити:

1. Аналіз веб-трафіку, який дозволяє визначити, скільки відвідувачів бувають на веб-сайті і звідки вони приходять, а також які ключові слова відвідувачі використовують для пошуку товарів і послуг. На додаток до цього він показує кількість конверсій за кожним з них. Ця інформація важлива для будь-якого бізнесу і допомагає вирішити, на якому каналі їм слід зосередитися і куди інвестувати.

2. Аналіз кількості відвідувачів.. Цей інструмент визначає, скільки разів відвідувач повертався на веб-сайт, яким сторінкам було віддано перевагу відвідувачами, країну відвідувача і мову. Веб-аналітика навіть дає звіти про те, скільки часу відвідувачі проводять на будь-який веб-сторінці, що допомагає визначити, наскільки ефективною є веб-сторінка. Такі звіти дають змогу поліпшити сторінки і зменшити показник відмов.

3. Відстеження відмов. Відмова - заходження відвідувачем на веб-сайт, а потім залишення цієї сторінки, без будь яких дій та посилань на цій сторінці. Показник відмов, за яким проводять дослідження, визначається шляхом відношення загальної кількості відмов до загальної кількості відвідувань веб-сайту. Високий показник відмов може означати, що відвідувачі не знаходять те, що шукали, та залишають сайт. Сторінка з високим показником відмов повинна бути поліпшена. Це одна з найбільш примітних переваг веб-аналітики.

4. Визначення сторінки виходу. Показники відмов і виходу - це різні показники для будь-якого бізнесу. На відміну від «відмов», коли відвідувач заходить на сторінку веб-сайту і залишає ту ж сторінку, «вихід» - відкриття відвідувачем декількох сторінок на веб-сайті і потім залишення сайту. Якщо у

сторінок високий рівень виходу, окрім сторінок подяки за покупку, це означає, що на цих сторінках є проблеми, які потрібно негайно вирішувати.

5. Оптимізація маркетингових кампаній. Google надає інструмент під назвою URL Builder для створення спеціального коду відстеження (URL) будь-якого посилання на веб-сайт. Це дозволяє маркетологам виміряти ефективність кампаній і визначити, які кампанії залучають кращих відвідувачів. Отримавши розуміння про те, що працює, а що ні, маркетолог може витратити час на оптимізацію правильних стратегій та відкинути стратегії, які не працюють.

6. Аналіз цільового ринку. Маркетологу важливо розуміти своїх відвідувачів і усіляко реагувати на потреби різних клієнтів для оптимізації конверсії. Результати аналізу показують поточні потреби ринку, і попит на ринку залежно від географічного положення. За допомогою веб-аналітики маркетолог може відстежувати кількість відвідувачів та ефективність бізнесу, пов'язаного з інтересами відвідувачів і демографічними даними. Такі дані допоможуть бізнесу визначити свій цільовий ринок.[3]

Отже, веб-аналітика дає можливість компаніям ідентифікувати свою цільову аудиторію, збільшити показник відмов та підвищити рентабельність інвестицій за рахунок вирівнювання ресурсів з потрібними каналами і кампаніями. Навіть якщо маркетинговий бюджет невеликий, компанії можуть отримувати більший прибуток, використовуючи різні звіти, які генеруються Web Analytics. Аналітика допомагає бачити не тільки повсякденні дані, але і тенденції їх зміни в часі.

Список використаних джерел

1. Interkassa: Веб-аналітика для бізнесу [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.interkassa.com/ua/blog/veb-analtika-dlya-bznesu/

2. Optimizely: Web Analytics [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.optimizely.com/optimization-glossary/web-analytics/

3. CompuKol: How Web Analytics Can Help Your Business [Електронний ресурс] – режим доступу: https://www.compukol.com/how-web-analytics-can-help-your-business/

УДК 657

Сьомік В. Г.,
студент ф-ту Маркетингу, 3 курсу,спец. 6Р03 «Маркетинг», ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ НА ЗМІНУ ОБСЯГІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах стрімкого розвитку інформаційної економіки та підвищення цінності економічної інформації для підприємств великого значення набуває

аналіз ефективності використання маркетингових комунікацій та їх вплив на обсяги реалізації продукції.

Під маркетинговими комунікаціями розуміється управління процесом просування товарів і послуг на всіх етапах: перед продажем, у момент покупки, під час і після закінчення процесу споживання [1; с.10]. Сьогодні є величезна кількість методів, інструментів, можливостей для здійснення маркетингових комунікацій. Особливим успіхом користується маркетингова комунікація у всесвітній мережі Інтернет, де є різні соціальні мережі, веб-сайти, пошукові системи в яких безупинно діють маркетингові повідомлення.

Вимірювання кожної маркетингової взаємодії повинно підкріплюватись чіткими показниками, які саме і будуть визначати результативність комунікації та вплив на об'єми реалізації продукції. Аналіз цих показників дасть можливість обрати ті інструменти і методи комунікації, які приносять найбільші прибутки. Одним з найважливіших і результативніших методів просування продукції та найпопулярнішим методом маркетингових комунікацій являється реклама, яка є, хоча не завжди основним, але значним елементом бюджету. Саме тому питання оцінки ефективності реклами хвилює багатьох підприємців і маркетологів. Рекламу можна класифікувати за кількома ознаками, зокрема [2, 127]:

- залежно від об'єкта рекламування виділяють рекламу товару та рекламу з метою формування позитивного іміджу фірми;
- залежно від форми та способу реалізації реклами розрізняють пряму та приховану рекламу;
- залежно від мети та функції, яку виконує реклама, виділяють інформаційну (на етапі створення попиту при виведенні нового товару на ринок), переконуючу (на етапі зростання життєвого циклу товару у формі порівняння із товарами-аналогами), нагадувану (на етапі зрілості), підсилюючу (після придбання товару дозволяє запевнити покупців у вірності вибору), престижну (формує імідж фірми, позитивне ставлення до торгової марки та до окремих товарів підприємства).

Основними джерелами інформації аналізу економічної ефективності результатів маркетингових комунікацій підприємства є статистичні й бухгалтерські звіти про зростання реалізації продукції [3]. В мережі Інтернет статистичні дані можна отримати з сервісів, які повинні бути інтегровані в систему маркетингової комунікації компанії. На основі цих відомостей можна досліджувати економічну ефективність рекламних засобів, рекламних кампаній і всієї рекламної діяльності підприємства в цілому з обов'язковим аналізом їх впливу на реалізацію продукції та іншу активність споживача. Під час аналізу виникають певні складнощі, які пов'язані з можливістю об'єктивної оцінки ефективності здійснення комунікації зі споживачами та ступеня впливу розміщеної реклами на обсяги продажів. Найпростіше визначити вплив реклами на обсяг продажів при проведенні прямого маркетингу, найбільш складно - при використанні реклами, спрямованої на створення іміджу підприємства або торгової марки. Саме тому оцінка ефективності маркетингової комунікації проводиться по відношенню до її виду. Визначити об'єктивний вплив та

результати маркетингової кампанії, незалежно від виду комунікації, можливо за допомогою розрахунків наступних показників:

1) **ROI (return on investment)** - коефіцієнт повернення інвестицій. Він відображає ефективність вкладень в маркетингову комунікацію.

$$ROI = \frac{\text{Прибуток} - \text{об}'\text{єм інвестицій}}{\text{Об}'\text{єм інвестицій}} \times 100 \quad (1)$$

2) **Рентабельності рекламування (Р) -** співвідношення отриманого прибутку та витрат, що визначається за формулою**:**

$$P = \frac{\text{Додатковий прибуток}}{\text{загальні рекламні витрати}} \times 100\% \quad (2)$$

3) Д**одатковий товарообіг ($T_д$)** під впливом маркетингових комунікацій:

$$\text{Т}_\text{д} = \frac{\text{Т}_\text{с} \times \text{Д} \times \text{П}}{100} \quad (3)$$

де

$\text{Т}_\text{д}$ – додатковий товарообіг

$\text{Т}_\text{с}$ – середньоденний товарообіг до початку реклами;

Д – кількість днів обліку товарообігу в рекламному процесі;

П – відносний приріст середньоденного товарообігу за період виходу реклами%

Проблема визначення ефективності маркетингової комунікації полягає в тому, що практично неможливо точно виокремити рекламу з дуже активної діяльності «public relations», стимулювання збуту і прямого маркетингу, що проводиться підприємством в цей же період, та від інших подібних заходів.

Незважаючи на зазначену проблему, маркетологу необхідно здійснювати оцінку ефективності будь-якої комунікації зі споживачами, диференціювати її та покращувати. У результаті свого дослідження я визначив, що аналіз впливу маркетингової комунікації на реалізацію продукції треба здійснювати з урахуванням особливостей сучасного споживача, сучасних форматів та цілей маркетингових комунікацій і для цього потрібні різні методи об'єктивної оцінки ефективності здійснення комунікації зі споживачами. У перспективі, вирішення цих питань дасть змогу обирати ті інструменти і методи комунікації, які приносять найбільші прибутки.

Список використаних джерел

1. Майовець Є., Кузик О. Маркетингові комунікації / Є. Й. Майовець, О. В. Кузик. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2013. – 192 с.

2. Войчак А.В. Маркетинговий менеджмент: Підручник / А.В.Войчак – К.: КНЕУ, 2004. – 268 с.

3. Березин И. С. Маркетинговый анализ. Рынок. Фирма. Товар. Продвижение / И. С. Березин. – 3- е изд., перераб. и доп. – М. : Вершина, 2007. – С. 231 – 480.

4. Кутлалиев А., Попов А. Эффективность рекламы. 2-е издание. — М.: Эксмо, 2006. — 416 с. — (Профессиональные издания для бизнеса). — ISBN 5-699-14768-3.]

УДК 658.14

Уницька Г. Ю.,
студента ф-ту ЕтаУ, 4 курсу, спец. 6504 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Дзюбенко Л.М. — к.е.н.,
доцент кафедри економіки та підприємництва

БІЗНЕС-ДІАГНОСТИКА АКТИВІВ КОМПАНІЇ

За сучасних умов господарювання необхідно швидко та ефективно реагувати на зміни у політиці управління активами, адже від цього залежить стабільність функціонування підприємства та максимізація прибутку. За допомогою правильно підібраного шляху формування, а також подальшого використання активів сучасними бізнес-суб`єктами залежить рівень їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Для уникнення нестачі або ж надлишку активів, що спричинює або збитки, або втрату прибутку, необхідно удосконалювати систему управління ними. Ось чому потрібно комбінувати існуючі методи та впроваджувати якісно нові в процесі використання активів на сучасному підприємстві, що в майбутньому буде підвищувати його потенціал, а також впливати на кінцевий результат всієї його роботи.

Відповідно з міжнародними стандартами ISO 55000 актив – це запис (item), річ (thing) або об'єкт (entity), які мають справжню цінність для організації . Якщо говорити про прогресивні види активів, які у процесі використання приносять максимальну вигоду підприємству, особливу увагу потрібно приділити саме оцінюванню ефективності формування та використання оборотної, необоротної та нематеріальної форм активів [1].

Основні показники, за якими здійснюється оцінювання ефективності використання оборотних активів підприємства, закріплені на законодавчому рівні. Потреба в такому оцінюванні – однозначна, адже воно дозволяє виявити ознаки банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Для цього передбачено розрахунок показників ефективності формування та використання оборотних активів в складі показників фінансової стійкості [2, 3, 4].

Як ми знаємо, на сьогодні існує багато різних систем оцінювання активів. Але чи можна стверджувати, що, наприклад методика оцінювання оборотних активів може бути інтерпретована для оцінювання нематеріальних активів, а особливо – інтелектуальної їх складової? Для комплексного оцінювання активів підприємства можна використати ряд підходів: майновий, дохідний та порівняльний.

Експертний метод оцінки все частіше використовується при визначенні вартості цілісного майнового комплексу. Необхідність його використання диктується тим, що така оцінка в силу різноманітності чинників і умов, що визначають її кінцевий результат, не може цілком базуватися на основі тільки кількісних методів, розглянутих раніше. Тому така оцінка часто доручається

незалежним експертам-оцінювачам майна, що поряд із кількісними методами використовують і якісні параметри конкурентної, технологічної, фінансової, кадрової й іншої діагностики діяльності підприємства. Особливо зростає роль експертної оцінки при визначенні вартості унікальних цілісних майнових комплексів (сюди можна віднести й інтелектуальну складову нематеріальних активів) [5].

В процесі управління активами важливу роль посідають саме методи та інструменти, які використовуються задля підвищення результативності такого управління. Останні роки міжнародна економічна спільнота наголошувала та потребі у стандартизації менеджменту активів, яка б допомогла визначити основні постулати його та основні аспекти вирішення проблемних ситуацій, які можуть виникати. Для цього програмний комітет ISO / PC 251 «Менеджмент активів» Міжнародної Організації по Стандартизації (ISO) розробив власні стандарти ISO серії 55000 з менеджменту активів, офіційна публікація яких відбулася в 2014 році. Управління активами відповідно до стандартів передбачає комплексний процесний підхід, який, спираючись на досвід міжнародної практики має назву EAM - Enterprise Assets Management [1,4].

Висновки. Сучасний етап економічного розвитку дозволяє розглядати активи, як один з найважливіших факторів будь-якого виробництва, адже їх структура та ефективне використання дозволяє підвищувати результативність діяльності підприємства. Для отримання великої кількості переваг, стабілізації фінансового стану, забезпечення високого рівня конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі необхідно використовувати існуючі методи та інструменти при управлінні активами. Важливим завданням є виокремлення управління оборотними та необоротними активами, а також дослідження методів управління інтелектуальною складовою нематеріальних активів, що дозволить ефективніше використовувати наявні ресурси підприємства та підвищувати рівень ефективності управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. ISO 55000: 2014. Менеджмент активов. Обзор, принципы и технология. [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: http://www.iso. org/iso/ru/home/store/catalogue_tc

2. Семенюк Т. В. Фінансові аспекти формування та використання майна підприємства [Електронний ресурс] / Т. В. Семенюк // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка. - 2017. - Вип. 4. - С. 72-76. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2017_4_16

3. Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств: монографія/ [Г.О. Швиданенко, І.М. Рєпіна, В.П. Кукоба та ін.]. - К.: КНЕУ, 2016. - 397с.

4. Кондратюк С. Я., Уницька Г. Ю. Ефективність формування та використання активів підприємства/ /Підприємницька модель економіки та управління розвитком підприємства: тези І Міжнародної науково-практичної конференції (8-9 листопада 2018 р.). – Житомир, 2018. – С. 357-361

УДК 657.3

Фадіна Є. К.,
студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Самборська-Музичко Ю. О. — к.е.н., доцент кафедри обліку в кредитних та бюджетних установах та економічного аналізу

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

На сьогоднішній день особливо важливою для нашої держави є підтримка міжнародних економічних відносин. Вихід на зарубіжні ринки стає однією з тих небагатьох альтернатив, які дозволять вітчизняному бізнесу розвиватися. Одним із завдань стане розвиток економічного аналізу. Економічний аналіз необхідний для того, щоб зрозуміти головні процеси в економічному середовищі, оцінити сучасний стан економіки і сформулювати очікування щодо її майбутнього розвитку, що необхідно нам в процесі євроінтеграції. Для цього нашим фахівцям необхідно розібратися в тонкощах західного аналізу та вітчизняного, в тому числі і в його розвитку.

На території сучасної України елементи економічного аналізу вперше почали використовувати племена у VI ст. до н. е. Подальший етап розвитку економічного аналізу пов'язаний із заснуванням Запорозької Січі, де вівся чіткий облік майна, доходів і видатків. В XVII ст. в Україні почали широко використовуватися оперативний аналіз собівартості продукції і господарських операцій [2]. Але не можна заперечувати, що в цілому історію економічного аналізу в Україні, як важливої складової економічної науки, доцільно умовно розподілити на чотири хронологічні етапи (рис. 1):

I.Перший період це часи царської Росії: аналіз цього періоду призначався для дослідження фінансових результатів господарювання, балансу та його статей, платоспроможності окремих підприємств, монопольних об'єднань, банків. В цей період економічний аналіз представляв оцінку бухгалтерського балансу, фінансових результатів господарської діяльності та виявлення джерел збільшення прибутку.

II.Післяжовтневий період: економічний аналіз розвивається перш за все, як наука. Було введено в користування терміни «економічний аналіз» та «аналіз господарської діяльності». Аналіз став інструментом планової економіки підприємств і виявлення резервів підвищення ефективності виробництва на рівні держави.

III.Перехід до ринкових відносин: змінюються механізм господарювання, форми власності, принципи і методи управління. Виникає конкуренція, відбувається комерціалізація виробництва, підвищуються самостійність і відповідальність за результати діяльності організації.

IV.Ринкова економіка та глобалізація: розширилися не тільки фактори економічного аналізу, але і їх різнобічність. Відбувається вдосконалення методології економічного аналізу, що реально базується на процесах, що

відбуваються в економіці окремих організацій, галузей, регіонів і країни в цілому, гармонізація економічних зв'язків і міжнародної фінансово-облікового законодавства, виникнення нових фінансових інструментів.

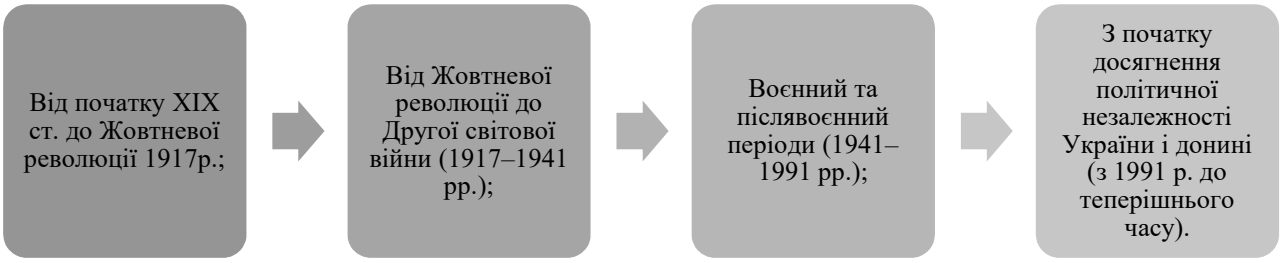

Рисунок 1. Етапи розвитку економічного аналізу в Україні

В країнах Європи економічний аналіз розвивався набагато стрімкіше (рис. 2), ніж в Україні. Це пов'язано з багатьма факторами, зокрема, з гнітючим правлінням партії: плановою економікою, дефіцитом коштів, відсутністю плюралізму, знищенням інтелігенції і контролем усіх галузей. У той же час країни Європи можуть похвалитися значним розширенням впровадження і використання в практиці аналітичних робіт, проведенням оперативного і ситуаційного аналізу, підвищенням наукової обґрунтованості управлінських рішень, продуктивності роботи економістів-аналітиків[1].

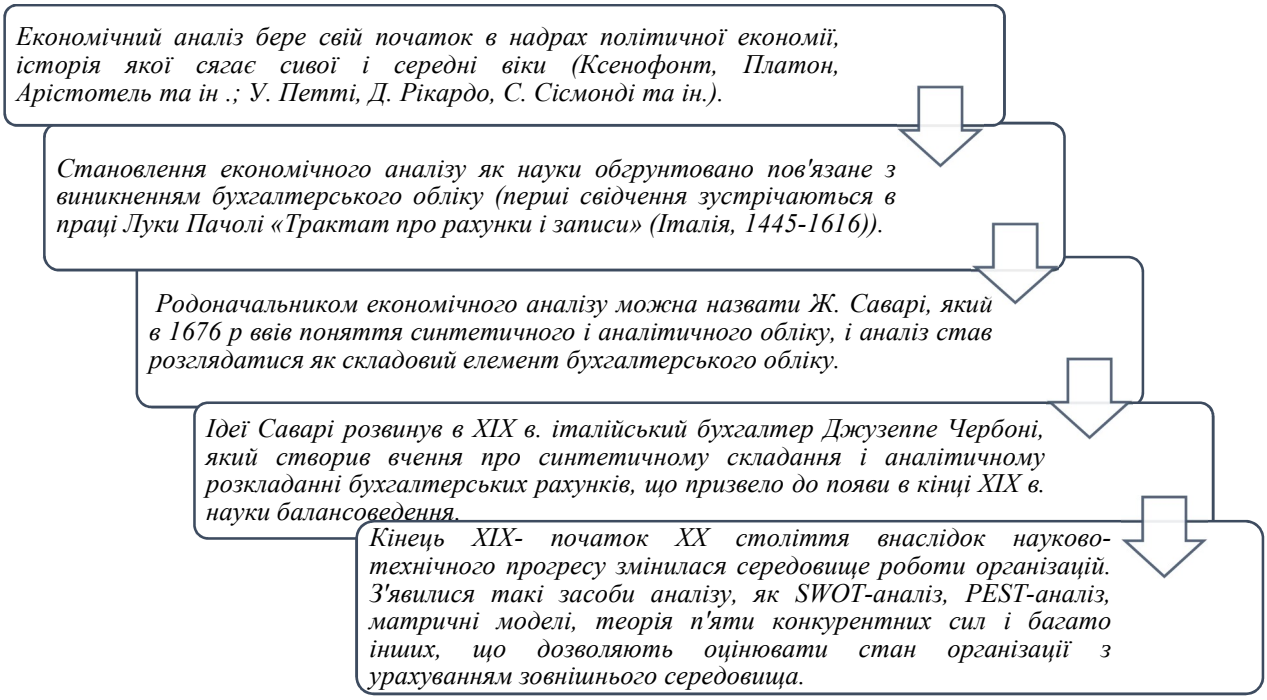

Рисунок 1. Етапи розвитку економічного аналізу в Європі

В даний момент застосування європейських методів економічного аналізу сприятиме входженню України і, як наслідок, вітчизняних підприємств на міжнародні ринки капіталів. Для ефективного впровадження європейських розробок доцільно проводити такі заходи: створення методичних рекомендацій щодо використання методів, підготовка і перепідготовка фахівців в цій сфері, координація дій органів державної влади. Співпраця з Західними країнами, тобто використання їх розробок дозволить Україні визначити закономірності розвитку, знизити безробіття, знайти можливості виходу з кризи, зменшити інфляцію

тощо, а це, як наслідок, розширить експортні можливості нашої держави, співпрацю з впливовими країнами світу і зарубіжними підприємствами.

Список використаних джерел

4. Федоришина Л. І. ВИТОКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ / Л. І. Федоришина. – Вінницький національний аграрний університет: 1. ПРИЧОРНОМОРСЬКІ ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ, 2016.

5. Климова Н. В. Економічний аналіз: історія та перспективи розвитку / Н. В. Климова. – Академія маркетингу і соціальноінформаціонних техн: м. Краснодар, 2009.

Хамматова Є. Р.,
студентка ф-ту маркетингу, спец. 075 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Абесінова О.К. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Однією з найактуальніших проблем у забезпеченні належного розвитку сільськогосподарських підприємницьких структур є обґрунтування оцінки економічної ефективності їхньої діяльності. Підвищення ефективності є першочерговим завданням аграрного сектора економіки, тому це призводить до необхідності застосування адекватної оцінки економічної діяльності аграрних підприємств.

Проблемам, пов’язаним із методикою аналізу та оцінки ефективності функціонування аграрних формувань, у вітчизняній літературі приділяється значна увага. Цим питанням займалися такі науковці, як С.П. Азізов, І.В. Охріменко, О.В. Демченко, І.Н. Топіха, В.І. Захарченко та інші.

Основним економічним показником ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства, як і будь якого іншого підприємства, є прибуток. Саме завдяки прибутку, одержаного шляхом порівняння доходів з витратами, визначають фінансовий стан підприємства.

У процесі оцінки економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств згідно сучасної статистичної методології доцільним є визначення наступних показників:

- натуральні показники обсягів виробництва і реалізації аграрної продукції;
- величина і структура витрат на виробництво аграрної продукції;
- повна собівартість та чистий дохід від реалізації продукції;
- рівень рентабельності (збитковості) [1].

Одним із результативних та важливих прийомів аналізу економічної ефективності є факторний аналіз. Згідно загальноприйнятого підходу до визначення економічної ефективності в якості узагальнюючого показника

результативності діяльності доцільно обирати коефіцієнт дохідності, який визначається співвідношенням суми грошових надходжень від реалізації сільськогосподарської продукції до її повної собівартості. Далі необхідно визначати рівень впливу таких факторів, як розміри, оплата праці, її частка у витратах.

Для досягнення більш об'єктивних результатів розрахунків показників, аналіз доцільно здійснювати за період не менше трьох років, за видами продукції, організаційно-правовими формами господарювання та географічним розташуванням.

Науковцями та практиками доведено, що основним показником, який характеризує ефективність господарювання аграрних підприємств є валовий прибуток. Валовий прибуток, який можна назвати джерелом покриття витрат і формування операційного прибутку, він обчислюється за формулою [2]:

$$\text{ВП} = \sum_{i=1}^{n} \text{ОР} \times \text{ЦР} - \sum_{i=1}^{n} \text{ОР} \times \text{ВС}, \quad (1)$$

де ОР – обсяг реалізації (продажу) аграрної продукції в натуральному виразі; ЦР – ціна реалізації одиниці продукції (робіт, послуг); ВС – виробнича собівартість одиниці продукції (робіт, послуг).

Для аналізу ефективності господарювання економічних систем також використовують відносні показники інтенсивності - валової (ПВЧД) і оперативної (ПОЧД) прибутковості чистого доходу^

$$\text{ПВ}_{\text{ЧД}} = \text{ВП} \div \text{ЧД}, \quad (2)$$

$$\text{ПО}_{\text{ЧД}} = \text{ОП} \div \text{ЧД}, \quad (3)$$

Валова прибутковість характеризує ефективність роботи внутрішніх підрозділів підприємств за їхніми центрами витрат і відповідальності, де відбувається формування основних виробничих витрат. Прибутковість операційна свідчить про ефективність використання ресурсів в процесі виробництва, управління і збуту [3].

Найважливішими факторами формування коефіцієнта дохідності, як показника економічної ефективності підприємств аграрної сфери, можна вважати рівень ведення виробництва та рівень господарювання. Не менш важливим фактором є географічне розташування та спеціалізація підприємства. Виробничу спеціалізацію можна характеризувати структурою товарної продукції, тобто часткою окремих товарних продуктів у загальній сумі грошових надходжень.

Таким чином, наведена методика економічного аналізу дозволяє відповісти на питання про можливість регулювання витрат, цін, обсягів виробництва та реалізації продукції з метою підвищення прибутковості та ефективної діяльності підприємств аграрної сфери.

Отже, аналіз економічної ефективності є дуже важливим завданням кожного підприємства, адже його результат впливає і на рівень інвестиційної привабливості, можливості отримання кредитів. Він є комплексною характеристикою результативності діяльності та важливим підґрунтям для прийняття виважених управлінських рішень та розробки стратегічних планів.

Список використаних джерел

1. Східницька Г.В. формування доходів сільськогосподарських підприємств та шляхи їх збільшення / Східницька Г.В.. // Інноваційна економіка. – 2015. – №1. – С. 87.

2. Цап-Цалко Ю. С. Оцінка рівня беззбитковості підприємства [Електронний ресурс] / Ю. С. Цап-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Н. І. Цегельник // Управлінський облік – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/91417/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/otsinka_ rivnya_bezzbitkovosti_pidpriyemstva.

3. Економіка аграрних підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://posibniki.com.ua/post-efektivnist-diyalnosti-agrarnih-pidpriemstv-ta-ekonomichni-vazheli-ioio-formuvannya-i-pidvischennya

4. Дієсперов В. С. Оцінка діяльності сільськогосподарських підприємств за статистичними формами звітності / В.С. Дієсперов // Економіка АПК. – 2009. – №9. – С. 68-73.

5. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз / В. Г. Андрійчук: монографія, 2-е вид. без змін. – К. : КНЕУ, 2006. – 292 с.

6. Скрипник Г. О. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва в сучасних умовах / Галина Олексіївна Скрипник. // Економіко-правова парадигма розвитку сучасного суспільства. – 2016. – №1.

УДК 657:[005.21:005.52]

Хукаленко М. В.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

СФЕРИ ЗНАНЬ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Сфери знань бізнес-аналізу наведено у англомовному Збірнику основних знань з бізнес-аналізу [1] та Стандарті бізнес-аналізу [2], виданих Міжнародним інститутом бізнес-аналізу. Зокрема в цих документах відзначається, що бізнес-аналіз охоплює шість сфер знань:

1) планування бізнес-аналізу та моніторинг: описує завдання, які бізнес-аналітики виконують для організації та координації зусиль бізнес-аналітиків і зацікавлених сторін. Ці завдання створюють результати, які використовуються в якості ключових вхідних даних та керівних принципів інших завдань;

2) взаємодія та співпраця: описує завдання, які бізнес-аналітики виконують для підготовки та проведення заходів з виявлення та підтвердження отриманих результатів. Вона також описує зв’язок із зацікавленими сторонами після збору та аналізу інформації про бізнес та постійної співпраці з ними в ході бізнес-аналізу діяльності;

3) вимоги до управління життєвим циклом: описує завдання, які бізнес-аналітики виконують для управління та підтримки вимог і розробки інформації від початку до кінця життєвого циклу інформації. Ці завдання описують встановлення значущих взаємозв’язків між відповідними вимогами та

проектами, а також оцінку, аналіз та отримання консенсусу щодо запропонованих змін до вимог та проектів.

4) стратегічний аналіз: описує бізнес-аналіз, який необхідно виконати для співпраці із зацікавленими сторонами, щоб ідентифікувати потребу стратегічного або тактичного значення (бізнес-потреба), надати можливість підприємству розв'язати цю потребу і вирівняти отриману стратегію змін вищого та нижчого рівнів;

5) аналіз потреб та проектування намірів: описує завдання, які бізнес-аналітики виконують, щоб структурувати та організувати потреби, виявлені під час розслідування, визначити, змоделювати та спроектувати потреби, перевірити інформацію, визначити варіанти рішення, які відповідають потребам бізнесу, та оцінити потенційну вартість для кожного варіанта рішення. Ця область знань охоплює додаткові та ітеративні заходи, починаючи від початкової концепції до вивчення потреби через перетворення цих потреб у певне рекомендоване рішення.

6) оцінка рішень: описує завдання, які бізнес-аналітики виконують для оцінки продуктивності та вартість, створену рішенням, що використовується підприємством і рекомендується для усунення бар'єрів або обмежень, що перешкоджають повній реалізації вартості. Наступна схема показує загальний зв'язок між сферами знань бізнес-аналізу (рис.1). Визначення даних завдань є універсальним для застосування у бізнес-аналізі, незалежно від типу ініціативи.

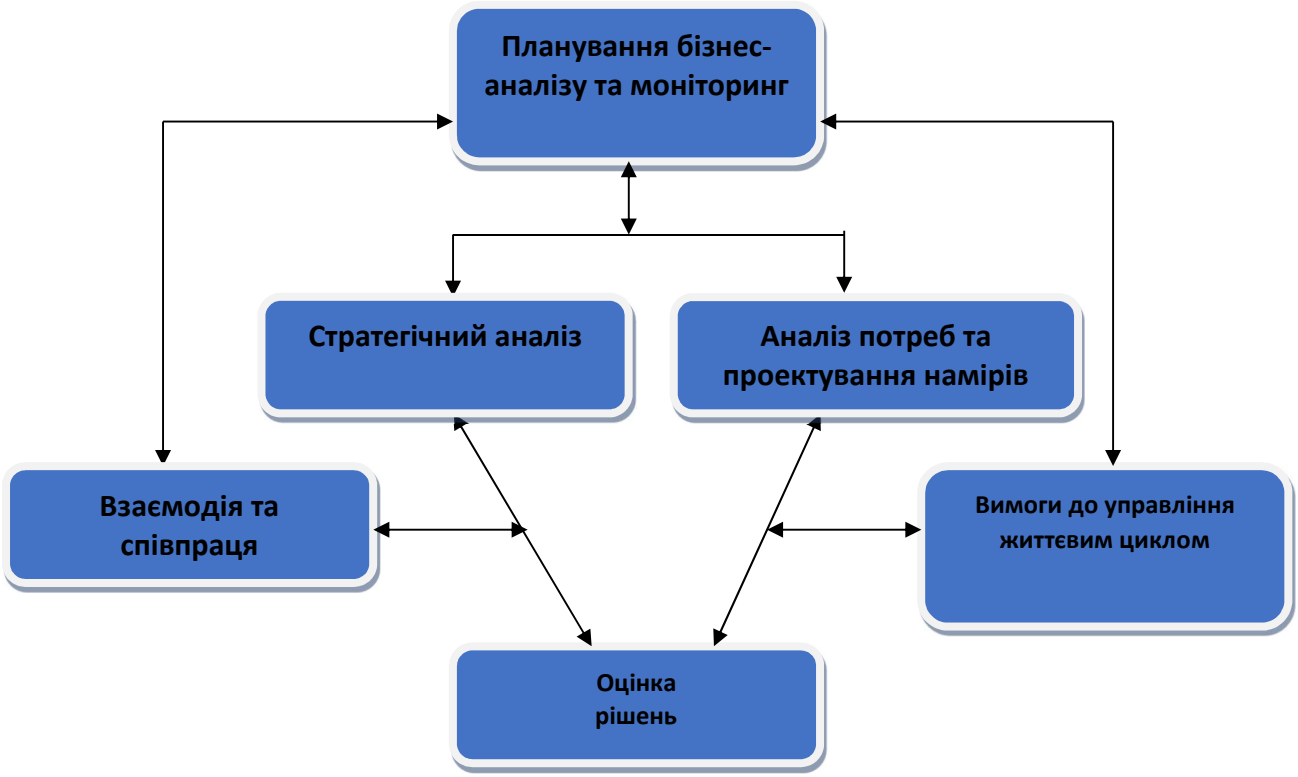

Рис.1. Зв'язок між сферами знань бізнес-аналізу

Бізнес-аналітики виконують завдання з усіх сфер знань послідовно, ітераційно та одночасно. Керівництво Збірника знань з бізнес-аналізу (BABOK Guide) не визначає процес або порядок виконання завдань. Завдання можуть виконуватися в будь-якому порядку, доки існує необхідність вирішувати завдання. Ініціатива бізнес-аналізу може розпочатися з будь-якого завдання, але зазвичай починається з аналізу поточного стану бізнесу або виміру ефективності рішення.

Список використаних джерел

1.A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

2.Global Business Analysis Core Standard: A Companion to A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: https://www.iiba.org/globalassets/documents/campaigns/go-global-ba-core-standard

УДК 336

Чухра К.І.

студентки ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кіндрацька Л.М. — д.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Домінуючим в економічних науках є питання ефективності використання ресурсів. У практиці установ державного сектора вони набувають особливої актуальності, оскільки йдеться про використання бюджетних коштів в умовах обмеженого фінансування саме через брак бюджетних ресурсів — це означає, що конституційні зобов'язання держави на етапі трансформаційних змін у державних фінансах не повною мірою забезпечені наявними бюджетними ресурсами. Відповідно, важливо досягнути прозорості і дієвості державного регулювання процесу їх регулювання й розподілу, що актуалізує значення аналізу ефективності використання бюджетних коштів при здійсненні діяльності установами державного сектора.

Ефективність витрачання бюджетних коштів розглядається з позиції досягнення встановлених значень показників діяльності бюджетної установи відповідно до специфіки її діяльності за умови раціонального і цільового використання коштів асигнованих відповідним бюджетним на її утримання і ведення діяльності. Загалом ефективність за таких умов визначається в процесі аналізу кошторису бюджетної установи для підвищення результативності управління бюджетними коштами. Ефективність управління витрачанням

бюджетних коштів характеризується також показником фінансової стійкості, рівень якого визначається обсягом коштів необхідних для забезпечення мінімальних видатків, визначених бюджетом, які спрямовані на фінансування заходів забезпечення життєдіяльності населення країни. Цей показник характеризують: коефіцієнт забезпечення бюджету, індекс видатків бюджету на душу населення, індекс видатків на 1 працюючого, індекс видатків у відсотках до ВВП[3] (табл.1).

Таблиця 1.

Показники ефективності управління витрачанням бюджетних коштів в Україні у 2016-2018 рр.

Показник	Рік		
	2016	2017	2018
1	2	3	4
Коефіцієнт забезпечення бюджету,%	93,8	94,8	92,8
Індекс видатків бюджету на душу населення, грн.	19581	24873	29576
Індекс видатків на 1 працюючого, грн.	51336	65408	76191
Індекс видатків у % до ВВП,%	35	35,4	35,4

Джерело: складено та розраховано автором за даними [1, 4]

Як видно, наявна тенденція до зростання показників значення всіх індексів протягом 2016-2018 рр., що пов'язано, швидше за все, із скороченням чисельності населення країни. Водночас значення коефіцієнта забезпечення бюджету не рівномірне: у 2016-2017рр. збільшується, а у 2018 р. зменшується. Така ситуація характеризується неефективністю управління витрачанням бюджетних коштів.

Ефективність державного управління відображає ступінь досягнення загальних цілей державного управління і якість надання послуг населенню у співвідношенні з ресурсним забезпеченням відповідної владно-управлінської діяльності. В процесі оцінювання ефективності державного управління слід проводити:

1. Експертну оцінку результатів впливу державних органів на державний суверенітет, конкурентоспроможність, економічне зростання, суспільну злагоду.

2. Оцінку чинників та інструментів забезпечення якості надання публічних послуг (використання інструментів та технологій, що підвищують ефективність управлінського впливу, створення умов транспарентності суспільного, в т.ч. владного, середовища, раціональності законодавчого поля, відсутність корупції та ін.).

3. Аналіз ефективної реалізації окремих регуляторних елементів (наприклад, використання бюджетних коштів, управління державним боргом та ін.) і діяльності окремих державних органів влади як організацій.

Реформування бюджетного сектору в першу чергу передбачає підвищення ефективності використання бюджетних коштів. Проте перші роки не дали значного результату. В той же час державний сектор займає значну частку ринку, а отже досить оптимістичними є сподівання візуалізації результатів реформ швидше ніж 3-5 років.

Список використаних джерел

1. Бюджет України. Ціна держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://costua.com/budget/expenditure/

2. Бюджетний кодекс України : закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17.

3. Тимошенко А. О. Забезпечення ефективності управління витрачанням бюджетних коштів в Україні. Modern Economics. 2018. №7. С. 166-181

4. Чисельність населення України в 2019 році.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://index.minfin.com.ua/ua/reference/people/.

УДК 657:[005.21:005.52]

Шевченко В. К.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

БІЗНЕС-АНАЛІЗ МАЙБУТНЬОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Це питання розкрито у англомовному Збірнику основних знань з бізнес-аналізу, виданому Міжнародним інститутом бізнес-аналізу [1]. Зокрема відзначається, що метою визначення майбутнього стану підприємства є визначення набору необхідних умов для задоволення потреб бізнесу. Будь-які зміни, задля задоволення цілей, повинні спиратися на визначення успіху. Бізнес-аналітики прагнуть забезпечити, щоб майбутній стан підприємства був чітко визначений у тому плані, що його можна досягти за наявних ресурсів, і що ключові зацікавлені сторони мають спільне бачення результатів.

Як і в разі аналізу поточного стану підприємства, мета аналізу майбутнього стану полягає не в тому, щоб створити загальний опис результатів на рівні деталізації, який буде безпосередньо сприяти здійсненню. Майбутній стан буде визначено на рівні деталізації, що: дозволяє визначити і оцінити конкуруючі стратегії для досягнення майбутнього стану; забезпечує чітке визначення результатів, які задовольнять потреби бізнесу; деталізує обсяг вибору рішень; дозволяє оцінити цінність, пов'язану з майбутнім станом, а також дозволяє досягти консенсусу між ключовими зацікавленими сторонами.

Опис майбутнього стану підприємства може включати будь-який контекст з запропонованими варіантами. У ньому описуються нові, віддалені і змінені компоненти підприємства. Опис може включати зміни меж самої організації, такі як вихід на новий ринок або здійснення злиття або придбання. Майбутній стан також може бути досягнутий простою зміною існуючих компонентів організації, наприклад зміною технології процесу або видаленням компонента з існуючої програми.

Зміни можуть бути необхідні будь-якому компоненту підприємства, включаючи (але не обмежуючи): бізнес-процеси, функції, напрями діяльності, організаційні структури, компетенції персоналу, знання та навички, навчання, кошти, інструменти, місця організації, дані та інформація, прикладні системи та/або технологічна інфраструктура.

Описи можуть включати візуальні моделі і текст, щоб чітко показати межі сфер і деталей. Відповідні відносини між суб'єктами також описуються. Зусилля, які необхідно прикласти для опису майбутнього стану, варіюються в залежності від характеру зміни. Очікувані результати від змін можуть включати як і конкретні показники, так і мінливі. Опис майбутнього стану дозволяє зацікавленим сторонам зрозуміти потенційну цінність рішення, яке може бути використане в процесі прийняття рішень щодо стратегії змін.

В умовах, коли зміни призводять до передбачуваних результатів і передбачуваного отримання цінності від рішення, а також коли існує велика кількість можливих змін, які можуть підвищити цю цінність, мета аналізу майбутнього стану підприємства полягає в зборі достатньої інформації для прийняття найкращих можливих рішень серед потенційних варіантів. У тих випадках, коли важко передбачити вартість, яка буде реалізована через зміни, майбутній стан може бути сформований шляхом визначення відповідних показників ефективності (для вироблення узгодженого комплексу заходів щодо вартості бізнесу), і стратегія змін буде підтримувати дослідження декількох варіантів.

Майбутній стан підприємства може бути описаний через бізнес-цілі або завдання, які будуть спрямовувати розробку стратегії змін і визначати потенційну цінність. Бізнес-цілі і завдання описують результат, який організація прагне досягти. Цілі і завдання можуть ставитися згідно змінам, які організація хоче виконати, або до поточних умов, які вона хоче зберегти. Цілі-це довгострокові, постійні та якісні характеристики про стан або стан, який організація прагне створити та підтримувати. Прикладом бізнес-цілей можуть бути насамперед: створення нових можливостей (таких як новий продукт або послуга); усунення конкурентних недоліків або створення нових конкурентних переваг; підвищення доходів за рахунок збільшення продажів і зниження витрат; підвищення задоволеності клієнтів; підвищення задоволеності робітників; дотримуватися нових правил; підвищувати безпеку; скоротити час доставки продукту або послуги.

Оскільки цілі постійно аналізуються, вони перетворюються в більш описові, деталізовані і конкретні цілі і пов'язуються з заходами, які дозволяють об'єктивно оцінити, чи була досягнута мета. Дослідження вимірюваних цілей дозволяють групам дізнатися, чи були задоволені потреби і чи були зміни ефективними. Визначення таких цілей часто має вирішальне значення для обґрунтування завершення цих змін і може бути ключовим компонентом бізнес-кейсу для змін.

Якщо поточна політика підприємства є недостатньою для задоволення потреб бізнесу, бізнес-аналітик визначає зміни, необхідні для бажаного майбутнього стану. Політика є загальним джерелом обмежень для вирішення або

вибору рішень. Бізнес-політика може передбачувати, які рішення можуть бути реалізовані при певних рівнях схвалення, процесі отримання схвалення і необхідних критеріях, яким має відповідати запропоноване рішення для отримання фінансування.

Список використаних джерел

1. A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

УДК 657

Юськів Н. О.,
студентка ф-ту ФМ, 3 курсу, спец. 6Р03 «Маркетинг»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Абесінова О.К.— к.е.н.,
доцент кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

МЕТОДИ АНАЛІЗУ РИНКОВОЇ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогодні інтерес до проблеми аналізу ринкової позиції підприємства пов'язаний з зростанням нестабільності економіки, глобалізацією бізнесу, впровадженням інновацій. Ринкова позиція підприємства на сучасному етапі розвитку експерти розглядають з точки зору його положення на ринку відносно конкурентів, яке оцінюється суб'єктами ринку по значним характеристикам [1].

Аналіз ринкової позиції підприємства здійснюється за багатьма параметрами його розвитку та є важливим інструментом визначення ефективності стратегії розвитку підприємства. При здійснені аналізу ринкових позицій підприємства використовують велику кількість методів, які дозволяють оцінити конкурентну стратегію підприємства, серед яких визначають такі групи (рис. 1): формальні методи аналізу окремого виду діяльності (бізнесу) підприємства та матричні (портфельні) методи.

Рис. 1. Класифікація аналізу ринкової позиції підприємства

До формальних методів аналізу, належить модель конкурентної переваги, в основу якої покладена матриця конкурентних переваг, яка була запропонована М. Портером. Модель застосовують у більшості випадках сповільненого зростання та стагнації галузей. Згідно моделі існує три базисних конкурентоспроможні стратегії розвитку: лідерства у витратах, диференціації та спеціалізації.

Також доцільно виділити, модель продукт – ринок, основою якої є матриця, І. Ансоффа, яка дозволяє оптимізувати розподіл ресурсів і визначити характер дій підприємства на ринку. Вибір стратегії залежить від рівня насичення ринку та можливостей до постійного оновлення виробництва. Визначення напряму розвитку за цією моделлю ґрунтується на товарно–ринковій характеристиці організації, що дає змогу їй розвиватися у межах однієї чи кількох галузей.

Ще один формальний метод аналізу – це модель накопиченого досвіду, яка використовується для формування конкурентної стратегії в напрямах мінімізації витрат. Сутність моделі полягає в тому, що досягнення більш низьких витрат порівняно з конкурентами залежить від становища підприємства у відповідному секторі економіки і на ринку.

Щодо моделі життєвого циклу продукту, яка також використовується в аналізі ринку позиції підприємства, на її основі здійснюється планування виробництва. Вона дозволяє сформувати на підприємстві стратегію в сфері "продукт – ринок". Застосування моделі життєвого циклу товару, дозволяє підприємству в майбутньому зберегти та закріпити свої конкурентні переваги. Ця модель основана на концепції життєвого циклу, врахування якого при прийнятті стратегічних рішень дає можливість оцінити рівень розвитку технології і результатів її використання, який сприяє оптимальному розподіленню коштів та їх інвестуванню в передові [2] .

Переваги та недоліки зазначених моделей наведені в табл.1 [2].

Таблиця 1

Переваги та недоліки формальних методів аналізу

Методи аналізу	Переваги	Недоліки
1. Модель конкурентної переваги	Є змога визначити всебічний вплив зовнішніх сил на конкуренцію	Не є відомим як досягнути переваги над конкурентами за наявності особливої позиції; концентрація на тільки одному виді стратегії.
2.Модель продукт–ринок	Є змога визначити оптимізацію розподілу ресурсів підприємства і визначення характеру його дій на ринку	Для проведення аналізу потрібні кваліфіковані кадри зі спеціальною підготовкою. можливі проблеми зі збиранням даних.
3.Модель накопиченого досвіду	Дає можливість є оцінити закономірність формування затрат залежно від питомого обсягу виробництва, дає можливість порівняти витрати конкурентів та і виявити необхідність зміни стратегії	Застосовується лише в тих секторах економіки, де затрати відіграють головну роль. Для підприємств, які використовують нові технології виробництва, досягнення конкурентної переваги виключно за рахунок зменшення витрат є безперспективним
4.Модель життєвого циклу продукту	Знання стадій дає можливість планувати та оцінювати витрати, прибутки та інвестиції підприємства.	Так як модель є тавтологічною, то складно визначення фази, в якій перебуває попит на той чи інший товар у випадку коли модель є не традиційною.
5.Модель життєвого циклу товару	Дозволяє оцінити рівень розвитку технології і результатів її використання.	Складно визначення фази, в якій перебуває попит на технологію у випадку коли в моделі відсутня окрема фаза.

Отже, результати теоретичного дослідження свідчать про існування значної кількості методів аналізу ринкової позиції підприємства, які мають свої переваги та недоліки. Але на сьогодні існує необхідність у розробці методів аналізу ринкової позиції саме вітчизняних підприємств, які функціонують у нестабільних економічних умовах та складнощах отримання достовірної інформації про контрагентів, підприємства–лідерів.

Список літературних джерел

1. Артеменко В. О. Формування конкурентоспроможності підприємств в умовах євроінтеграції України : монографія / В. О. Артеменко. – Луганськ : Вид-во «Янтар», 2011. – 344 с.

2. Желіховська М.В. Методи оцінки ринкових позицій підприємства/ М.В. Желіховська // Вісник Хмельницького національного університету № 6 – 2009, Т. 1

3. Перката І. В. Ринкова позиція підприємства та методи її оцінювання / Перката І.В.

4. *Сагер Л.Ю. Методи оцінки ринкових позицій підприємства/ / Л.Ю. Сагер – 2014*, Т2

УДК 657:[005.21:005.52]

Яремчук І. В.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Калабухова С.В. – к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних і
бюджетних установах та економічного аналізу

ФОРМАЛІЗАЦІЯ ТА ДЕТАЛІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ БІЗНЕС-АНАЛІЗУ

Питання формалізації та деталізації результатів бізнес-аналізу розкрито у англомовному виданні Керівництва з бізнес-аналізу Міжнародного інституту бізнес-аналізу [1]. Зокрема відзначається, що при визначенні підходу до проведення бізнес-аналізу необхідно визначати рівень формальності, який підходить для прогнозування та планування ініціативи. Відтак, виокремлюють прогнозний та адаптивний підходи (табл.1).

Прогнозні підходи зазвичай вимагають формальної документації та подання. Інформація, отримана в процесі бізнес-аналізу, може бути зафіксована в офіційному документі або наборі подань, що відповідають стандартним шаблонам. Інформація фіксується на різних рівнях деталізації. Конкретний зміст і формат інформації, отриманої в процесі бізнес-аналізу, можуть змінюватися в залежності від організаційних методологій, процесів і шаблонів, що використовуються.

Адаптивні підходи сприяють визначенню вимог та проектів за допомогою командної взаємодії та збору відгуків по робочому рішенню. Подання обов'язкових вимог часто обмежуються списком вимог до пріоритетів.

Додаткова документація з бізнес-аналізу може бути створена на розсуд команди, і в цілому складається з моделей, розроблених для підвищення розуміння командою конкретної проблеми. Офіційна документація часто робиться після впровадження рішення для полегшення передачі знань.

Інші міркування, які можуть вплинути на підхід до формалізації та деталізації результатів бізнес-аналізу, включають: зміна є складною та з підвищеною небезпекою; організація перебуває в стані сильно регульованих галузей або взаємодіє з ними; контракти чи угоди вимагають формальності; зацікавлені сторони географічно розподілені; ресурси передані на аутсорсинг; плинність кадрів висока та / або члени команди можуть бути недосвідченими; вимоги повинні бути офіційно підписані; інформація про бізнес-аналіз повинна зберігатися довгостроково або передаватися для використання на майбутні ініціативи.

Підхід до бізнес-аналізу надає опис видів діяльності, які виконуватиме бізнес-аналітик. Часто прийняті організацією методики впливають на діяльність, яку обирають. Інтеграція діяльності з бізнес-аналізу в підхід до бізнес-аналізу включає в себе: визначення діяльності, необхідної для завершення кожного результату, а потім розбиття кожної діяльності на завдання; поділ роботи на ітерації, визначення результатів для кожної ітерації, а потім визначення пов'язаних дій і завдань або використання попередньої подібної ініціативи як схеми та застосування детальних завдань та дій, унікальних для поточної ініціативи.

Таблиця 1

Підходи до формалізації та деталізація проведення бізнес-аналізу

	Підхід	
	Прогнозний	*Адаптивний*
Визначення рішення	Визначено до впровадження, щоб максимізувати контроль і мінімізувати ризик	Визначено в ітераціях для досягнення оптимального рішення або поліпшення існуючого рішення
Рівень формальності	Формальний - інформація фіксується в стандартизованих шаблонах	Неформальний - інформація збирається через командну взаємодію та зворотній зв'язок
Діяльність	Діяльність, необхідна для досягнення результатів, спочатку визначається, а потім поділяється на завдання	Діяльність поділяється на ітерації з результатами, а потім ідентифікуються пов'язані з ними завдання
Терміни	Завдання виконуються в конкретних фазах	Завдання виконуються ітераційно

Бізнес-аналітики визначають, коли потрібно виконувати завдання бізнес-аналізу, і якщо виникає потреба, рівень бізнес-аналізу повинен змінюватися з часом. Такий тип планування включає визначення того, чи виконуватимуться завдання бізнес-аналізу, що виконуються в інших сферах знань, насамперед у певних фазах або ітераційно протягом ініціативи.

На терміни діяльності з аналізу бізнесу можуть впливати: наявність ресурсів, пріоритет та / або невідкладність ініціативи, інші одночасні ініціативи, або обмеження, такі як умови контракту або нормативні терміни.

Список використаних джерел

1.A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK). Version 3 (2015) [Електронний ресурс] / International Institute of Business Analysis (IIBA). – Режим доступу: http://www.the-aba.com/administrator/components/com_event/uploads/59014e456ca677.92343092BABOK_Guide_v3_Member.pdf

РОЗДІЛ 6
СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ АУДИТУ

УДК 657.6

Бовсун О.О.
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Біляченко О.Л. − к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ДОХОДІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ: ОБЛІКОВО-ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ

В умовах фінансової нестабільності ключовим завданням фактично всіх суб'єктів господарювання є збереження їх конкурентоспроможності на ринку. На конкурентоспроможність та позиції підприємств суттєвий вплив мають доходи, які вони генерують протягом фінансового року. Відображення доходів у фінансовій звітності (звіті про фінансові результати), їх широка класифікація згідно МСФЗ 18 «Дохід» та потреба у правильному розмежуванню доходів за сегментними ознаками зумовлюють необхідність залучення професійних спеціалістів, які консультуватимуть суб'єктів господарювання щодо правильності визнання та нарахування доходів у фінансовій звітності підприємства, а також аналізуватимуть відображені доходи у фінансовій звітності з точки зору обліково-податкового аспекту.

Метою аудиту доходів суб'єктів господарювання є встановлення достовірності, правдивості та законності відображених в бухгалтерському обліку операцій щодо доходів та підтвердження остаточних цифр у фінансовій звітності підприємств через аудиторський висновок і надання інформації зацікавленим користувачам [1].

При проведенні аудиту доходів існують деякі недоліки, які полягають в тому, що дуже часто проводиться тільки аудиторське підтвердження достовірності даних про доходи та їх формування від третіх сторін (МСА 505 «Зовнішні підтвердження»), при цьому ігнорується проведення аналітичних процедур аудиту, проведення яких сприятиме розв'язанню завдань щодо оцінки достовірності та надаватиме неупереджену інформацію про кон'юнктуру інтересів за даною проблематикою.

Під час аудиту доходів насамперед слід приділити увагу наступним питанням:

– перевірка дотримання положень облікової політики в частині обліку доходів;

– визначення видів діяльності, що здійснюються на підприємстві та наявності дозволів на їх здійснення;

– встановлення відповідності відображення сум доходів на рахунках бухгалтерського обліку, в облікових регістрах та звітності відповідно до наявності первинних документів;

– перевірка правильності оцінки доходів;

– встановлення повноти та своєчасності відображення інформації в податковій звітності та узгодження з фінансовою [2].

Дуже важливим питанням при аудиті доходів є повнота та своєчасність їх відображення в обліку в контексті оподаткування. Слід зазначити, що питома вага доходів, не відображених в обліку, становить від 30 до 70% за оцінкою фахівців. Ця проблема досить багатопланова, складна й стосується всієї системи оподаткування й тіньового сегмента української економіки.

В обліку підприємства не завжди можуть з точністю оцінити свій реально отриманий дохід, особливо в розрізі конкретних джерел його утворення. Підприємства можуть занижувати свої доходи і це призводить до заниження бази оподаткування для підприємства [3].

Заниження доходів суб'єктами господарювання, їх приховування спричиняє недонадходження податків у Державний бюджет що виливається у загальнонаціональні проблеми, дефіцит Пенсійного фонду, низьке фінансування пріоритетних галузей економіки тощо.

Проведення ефективного аудиту доходів дозволить виявляти порушення щодо нарахування та сплати податків за нарахованими та відображеними доходами, надавати рекомендації керівництву суб'єктів господарювання, які перевіряються щодо усунення виявлених помилок та недопущення таких помилок у майбутньому в тому числі, що сприятиме зниженню за кількісними та вартісними показниками санкцій з боку контролюючих органів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19.

2. МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf.

3. Виноградова М.О. Аудит: навчальний посібник / М.О. Виноградова. – К.: ЦУЛ, 2014. – 500 с.

УДК 657.6

Борщ М.М.
студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Слободяник Ю.Б. − д.е.н.,
професор кафедри аудиту

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ ЗАКУПІВЕЛЬ PROZORRO НА ПІДПРИЄМСТВАХ КОМУНАЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Система електронних закупівель ProZorro працює за нормами українського законодавства, а саме Закону України «Про публічні закупівлі» [1]. Будь-хто має доступ до аукціонів і може бути присутній на ньому в онлайн-режимі. Всі зміни в ході тендерних операцій фіксуються, а обсяг наданої інформації дає можливість отримати її повною мірою зацікавленій стороні. До позитивних якостей також належить швидкість роботи з системою та можливість проводити операції віддалено. Для цього потрібен тільки зв'язок з інтернет мережею.

Комунальні підприємства згідно з відповідним законом теж мають можливість вибрати, як проводити операції по закупівлі товарів, послуг або інших благ. Існує умова, якщо сума товарів або послуг перевищує 200 тисяч гривень, то проведення тендеру з використанням системи електронних закупівель обов'язкове. Також це стосується робіт, ціна яких перевищує 1,5 мільйонів гривень [1].

Головне завдання електронної системи – уникнути будь-яких зловживань та корупційної складової при здійсненні закупівель. Виконання цього завдання дозволяє економити та ефективно використовувати значний обсяг коштів державного та місцевих бюджетів. Саме за рахунок цих коштів більшою мірою функціонують підприємства комунального транспорту. Такі підприємства дозволяють задовольнити потреби мешканців територіальної громади, де вони працюють. Корупційні ризики при використанні системи ProZorro різні для всіх операцій. Водночас те, що відбувається за межами тендерного процесу, не так легко проконтролювати. Оскільки підготовкою технічної документації такої інформації, як предмет закупівлі, опис предметів закупівлі та інша тендерна документація, займається замовник. Після цього технічна специфікація завантажується на сервер, де з нею знайомиться потенційний виконавець.

Відповідно компетенції замовників і учасників залишаються не врегульованими. Це призводить до випадків зловживань, коли документація готується під конкретного замовника. У цьому випадку існує механізм впливу, такий як право на оскарження закупівлі.

В практиці існує проблема дотримання критеріїв ефективності. Неякісний та недобросовісний замовник може виграти тендер за рахунок найнижчої ціни. Тоді замовник має право дискваліфікувати його з висновком, що товар не відповідає технічним вимогам або учасник порушив кваліфікаційні вимоги.

Нами розглянуто найбільше транспортне комунальне підприємство на території України – «Київпастранс». Воно є власністю територіальної громади

міста Київ. Аналіз закупівель найбільшого комунального перевізника України дозволяє оцінити ефективність електронної системи публічних торгів ProZorro. Підприємство витрачає найбільше коштів для виконання соціальних функцій. Для утримання рухомого складу потрібно відповідне устаткування та запасні частини.

Використання неконкурентних процедур при розміщенні лоту у системі закупівель є ризиком. До таких можна віднести звіт про укладений договір, переговорну процедуру та інші. У першому варіанті – Звіт про укладений договір – замовник завантажує його, коли на власний розсуд обирає постачальника і надає недостатньо інформації про сам договір. У другому варіанті – переговорна процедура – є ризик при узгодженні збільшення ціни до неконкурентної. Коли комунальне підприємство проводить відкриті торги або інші конкурентні процедури, можливість порушень значно менше.

При аналізі лотів, які можна знайти у відкритому доступі бази даних ProZorro (на дату написання тез): відкритих торгів – 1 813, допорогові закупівлі – 1 172, переговорна процедура – 54 та звіт про укладений договір – 130 [2]. Найбільше у системі зареєстровано процедур по типу «відкриті торги підприємства». Тендери на суму більше 1 мільярда гривень теж проведені у цій формі. Кількість таких торгів – 2. Перший відбувся та по ньому укладений договір. Цю операцію оскаржував другий учасник, реалізуючи таке право, але заявка була відхилена. Другий торг не відбувся, оскільки технічна документація товару не відповідає вимогам замовника.

Такі операції завжди привертають увагу відповідних органів контролю, зацікавлених осіб, журналістів та інших. Оскільки операції з придбання рухомого складу мають найбільшу вартість і повинні уникати проведення неконкурентних процедур. При цьому виникають проблеми, пов'язані з технічною документацією. Право на оскарження закупівлі використовується активно учасниками, цей факт доводить те що учасники дійсно незалежні і діють кожен у своїх інтересах. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що комунальне підприємство «Київпастранс» ефективно використовує систему електронних закупівель ProZorro. Разом з тим при проведенні аудиту (незалежного та державного) та інших видів контролю необхідно значну увагу приділяти аналізу обґрунтування тендерних закупівель, що значно впливає на достовірність та прозорість інформації, поданій у фінансовій звітності підприємств.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про публічні закупівлі» № 922-VIII від 25.12.2015 [Електронний ресурс]. − Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19.

2. ProZorro [Електронний ресурс]. − Режим доступу: https://e-tender.ua/prozoro?gclid=CjwKCAjwtYXmBRAOEiwAYsyl3CFWKG2larxW-kxj2jZsHhDNgUtFkm_IRUgi0b_Z3HTEcuiPZvwSARoCNt0QAvD_BwE.

УДК 657.6

Гвоздьова Д.В.
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Біляченко О.Л. − к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ: РИЗИКОВІ МОМЕНТИ

Витрати є напрочуд складною та важливою економічною категорією, яка займає особливе місце в управлінні підприємством, адже саме виходячи із сум витрат на виробництво, розраховується собівартість продукції, формується ціна на товари та в результаті чого створюється конкурентна позиція підприємства на ринку. Тому правильне управління витратами, у тому числі з точки зору податкового законодавства є головним завданням на кожному підприємстві.

На початковому етапі проведення аудиту слід визначити, що являє собою процес виробництва на даному підприємстві. Це неможливо без вивчення технологічної документації, положень про структурні підрозділи, посадових інструкцій співробітників (які беруть участь у виробничому процесі), схеми документообігу, прийнятої облікової політики підприємства, норм витрати матеріальних і фінансових ресурсів. Здійснення якісного та ефективного аудиту витрат виробництва забезпечує прибутковість підприємства, інформаційну прозорість різних напрямів господарської діяльності та виживання в конкурентному середовищі [1].

Проводячи аудит витрат виробництва, особливу увагу аудитори звертають на податковий облік на підприємстві в розрізі витрат, адже податки – це вагома частина, яка впливає на результати діяльності підприємства. Податки і витрати дуже пов’язані між собою, адже якщо витрати були відображені в обліку неправильно, фінансові результати будуть викривлені, і в результаті чого прибуток до оподаткування буде визначений неправильно. Це тягне за собою негативні наслідки при сплаті податку на прибуток.

Аудит витрат виробництва передбачає аналіз інформації та проведення певних процедур. Насамперед, необхідно провести аналіз списання матеріальних цінностей. Для цього аудитор перевіряє ведення карток складського обліку, проведення інвентаризації матеріальних цінностей, чи укладені договори з матеріально-відповідальними особами, чи контролюється рух матеріалів всередині підприємства і чи проводиться звірка списання матеріалів з даними складського обліку [2].

Важливе місце у собівартості продукції посідає амортизація основних засобів. Від обраного методу нарахування амортизації залежить величина собівартості і прибутку підприємства, що в свою чергу формує податок на прибуток. Найпершим моментом, який необхідно визначити, це те, чи закріплена методика нарахування амортизації в обліковій політиці і наскільки вона відповідає фактичній діяльності підприємства [1]. Найбільше помилок при

нарахуванні амортизації виникає на підприємстві при проведенні реконструкції, модернізації, дооцінки та уцінки основних засобів.

Ще одним суттєвим елементом витрат виробництва є заробітна плата, податки із заробітної плати та ЄСВ, аудит яких є важливим, адже несвоєчасна, неправильна сплата податку з доходів фізичних осіб, військового збору, єдиного соціального внеску, неподання звітності тягне за собою штрафні санкції для підприємства, що є досить ризиковим для подальшої діяльності.

Аудитору під час перевірки необхідно звернути увагу насамперед на такі моменти: чи працевлаштовані на підприємстві інваліди; чи своєчасно подається звітність; чи співпрацювало підприємство з фізичними особами-підприємцями; чи правильно оформлені та виплачені лікарняні та відпускні працівникам; чи нараховується індексація працівникам; чи оплачує підприємство навчання своїх працівників (якщо оплачує, то за кордоном чи в Україні); за чий рахунок сплачується ПДФО на додаткові блага; у який строк перераховується до бюджету ПДФО з додаткового блага тощо.

Інші витрати на виробництво можна об'єднати у групу, що являє собою послуги сторонніх організацій, які можна безпосередньо віднести до певного виду продукції, транспортні послуги, електроенергія, паливо, тощо. Результатом аудиту цих витрат має стати визначення точності включення витрат до групи, налагодження документообігу, автоматизація процесу. В частині податків в цій групі витрат на виробництво найбільш вагоме та ризикове місце займає податок на додану вартість. Адже досить багато помилок допускають підприємства саме при сплаті ПДВ до бюджету, при реєстрації податкових накладних, включення до податкових декларацій неправильно сформованих податкових накладних від постачальників, що призводить до викривлених сум податкового кредиту, яке при перевірці податковою службою, може бути анульовано. Також при відсутності оригіналів документів з постачальниками, операція може бути визнана нікчемною, і тоді підприємство не має права на податковий кредит, та включення даних сум до витрат. Поділ витрат на прямі і непрямі залежить від обраної підприємством методики обліку витрат, яку аудитор визначає на початку аудиту.

На сьогодні податковий аудит виробничих витрат набуває особливого значення для суб'єктів господарювання, що пов'язано з постійними змінами податкового законодавства та значними штрафними санкціями з боку державних фіскальних органів. Аудитор повинен підтверджувати достовірність даних обліку та звітності, а також розробляти відповідні рекомендації щодо організації на підприємстві ефективної системи управління виробничими процесами, яка повинна призвести до скорочення виробничих витрат та правильності сплати податків, щоб уникнути ризикових моментів, що знижують прибутки підприємства, а навпаки, покращити його позиції на ринку.

Список використаних джерел

1. Арендар Л.М. Аудит формування виробничої собівартості продукції на підприємсті / Л.М. Арендар, С.Т. Пілецька. // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2016. – С. 5-8.

2. Макаренко А.П. Удосконалення методики аудиту виробничих витрат на промислових підприємствах / А.П. Макаренко, С.А. Рамазанова // Економіка та держава. – 2018. – № 1. – С. 20-26.

УДК 657.6

Даценко А.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 6 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Петрик О.А. – д.е.н.,
професор, завідувач кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Процес аудиту основних засобів передбачає проведення наступних робіт: ознайомлення з діяльністю клієнта; перевірка усіх первинних документів, які підтверджують операції з основними засобами, перевірка відповідних облікових регістрів, звітів; оцінка аудиторського ризику при перевірці основних засобів; складання стратегії та плану аудиту; присутність аудитора під час процесу проведення інвентаризації основних засобів; узагальнення результатів аудиту основних засобів та складання аудиторського звіту. Для виконання перелічених робіт потребується досить багато часу та трудових затрат. Пошук шляхів удосконалення організації аудиторської перевірки доводить необхідність розвитку комп'ютеризації процедур аудиту основних засобів.

У сучасній аудиторській практиці використовуються такі професійні спеціалізовані комп'ютерні програми: «CaseWare», «IT Аудит: Аудитор», «Експрес Аудит: ПРОФ», «Audit System», «Audit Expert», «Аудит-Майстер», «Audit NET», «SAP AG TER 10» та ін. Кожна з них має свої переваги та недоліки [1, с. 64].

При обранні комп'ютерної програмами для проведення аудиту основних засобів особливу увагу доцільно приділити програмі «CaseWare». Міжнародна програма «CaseWare» створена у 1988 році в Канаді, використовується в аудиторських компаніях 130 країн світу та доступна на шістнадцяти мовах світу. В Україні впровадження у робочий процес аудиторів програми «CaseWare» розпочалося у 2017 році. Одна із Академій «CaseWare» була відкрита у лютому 2019 року на базі Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Програмне забезпечення «CaseWare» допоможе аудиторам значно спростити робочі процеси з перевірки основних засобів та трансформувати більшу частину паперового процесу в електронний вигляд. Такі переваги досягаються завдяки вбудованим шаблонам для аудиторських перевірок згідно з Міжнародними стандартами. Також у програмному забезпеченні програми «CaseWare» існує можливість створювати свої шаблони для перевірки операцій з основними засобами. Нормативна база у програмі «CaseWare» є завжди

актуальною. Бонусом є те, що всі програмні модулі програми «CaseWare» інтуїтивні у використанні, що полегшить завдання введення даної програми в робочий процес аудиту підприємства-клієнта.

Програма «CaseWare» дозволить аудиторам проводити перевірку основних засобів дистанційно, незалежно від розташування підприємства-клієнта. Аудитор матиме можливість здійснювати експорт та імпорт інформації про основні засоби у такі формати, як Excel, Word, PDF тощо, а також зможе завантажувати дані про основні засоби з таких бухгалтерських програм, як 1С, SAP, отримувати загальний баланс згідно з форматом підприємства, яке перевіряється.

Аудиторська програма «CaseWare» включає в себе програмні модулі: CaseWare Idea; CaseWare Working Papers; CaseWare Cloud; Risk Space [2].

Перевагами аудиторської комп'ютерної програми «CaseWare» є наступні: зручне групування даних та документів; надійна та швидка консолідація; автоматичні анотації; інтеграція з іншими програмами; електронний огляд та моніторинг; електронне архівування файлів. До недоліків аудиторської комп'ютерної програми «CaseWare» можна віднести: відносно висока вартість придбання та встановлення даної аудиторської програми; необхідно приділити багато часу для її налаштування.

Інші згадані аудиторські комп'ютерні програми також мають певні недоліки: відсутня пряма прив'язка до змін в законодавстві, зокрема в податковому обліку («ІТ Аудит: Аудитор»); залежність від авторської розробки, редагування тільки окремого документа («Експрес Аудит: ПРОФ»); необхідність розроблення окремого модуля, який базується на національній системі бухгалтерського обліку («Audit System»); більше підходить для проведення економічного аналізу та порівняння показників і визначення кореляційних залежностей («Audit Expert»); за умови повторної перевірки фірми в картотеці формується новий запис, відсутня можливість визначити розмір вибірки та аудиторський ризик («Аудит-Майстер»); програма потребує обов'язкового встановлення сервера, відсутній класифікатор помилок і нормативної бази («Audit NET»); призначений здебільшого для автоматизації управління компанією, блоки об'єктів автоматизації не взаємопов'язані («SAP AG TER 10») [3, с. 73].

Однак, при впровадженні будь якого із програмних забезпечень для аудиту основних засобів, аудиторські компанії мають звернути увагу на наступні аспекти: підбір інформації про основні засоби мають проводити фахівці-методологи і безперервно її актуалізувати; необхідно забезпечити єдиний підхід різних фахівців до перевірки основних засобів; програма повинна бути проста у використанні і підходити різним аудиторським компаніям.

Висновки. Новітні аудиторські комп'ютерні програми є доцільними для втілення їх у процес аудиту основних засобів, вони мають як переваги, так і недоліки. При комп'ютеризації процесу аудиту основних засобів більшість аудиторських комп'ютерних програм поступаються у перевагах комп'ютерній програмі «CaseWare». Обравши програмне забезпечення «CaseWare» кожна

аудиторська компанія матиме змогу надати гарантію якісного проведення аудиту основних засобів підприємства-клієнта.

Список використаних джерел

1. Твердун С. О. Ефективність впровадження інформаційних технологій в аудит України / С. О. Твердун, О. Г. Рябчук // Державний фінансовий контроль, незалежний аудит та аналіз: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. – 2018. – С. 60-67.

2. Офіційний сайт «CaseWare» // Режим доступу: https://caseware.com.ua/uk/working-papers/ (дата звернення 04.04.2019) – Назва з екрана.

3. Овчарик Р. Ю. Аудит на базі комп'ютерних програм: продуктивність, рентабельність і тенденції розвитку / Р. Ю. Овчарик // Міжнародний науковий журнал інтернаука. Серія: Економічні науки. – 2017. – С. 68-73.

УДК 657.6.

Децюра А.О.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Мариніч І.О. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

СУЧАСНІ ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАПРЯМКУ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

Сучасні євроінтеграційні та глобалізаційні процеси, які спостерігаються в Україні мають значний вплив на економіку країни. Так як користувачі фінансової звітності прагнуть мати впевненість в достовірності наданої інформації, важливою є аудиторська діяльність та її відповідність вимогам розвитку на міжнародному рівні.

Аналізом та дослідженням розвитку вітчизняного аудиту займаються науковці та спеціалісти в цій сфері: О. Петрик, В. Сопко, Ф. Бутинець, Г. Давідов, М. Кужельний, Б. Усач, В. Рудницький, С. Столярова та інші.

Метою є дослідження останніх змін в регулюванні аудиторської діяльності в Україні та аналізу інтеграції нормативної бази з питань здійснення аудиту до європейського зразка.

Сьогодні система аудиту на Європейському економічному просторі базується на засадах, визначених Директивою 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності. Її метою є висунення вимог щодо застосування єдиного набору міжнародних стандартів аудиту, оновлення вимог до освіти, професійної етики та технічна реалізація співпраці між державами [3].

Важливими є положення Директиви 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 р., що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС. Її метою є підсилення довіри інвесторів до справедливості та достовірності

фінансових звітів, що публікуються підприємствами через подальше підвищення якості обов'язкового аудиту. Також регулює аудит Регламент (ЄС) № 537/2014 Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 про особливі вимоги до обов'язкового аудиту суб'єктів громадського інтересу і скасування Рішення Європейської Комісії 2005/909 /ЕК. [4]

Офіційне визнання аудиту в Україні відбулося в 1993 р. з прийняттям Закону України «Про аудиторську діяльність», який визначав правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і був спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації. [1]

З 2004 р. Україна перейшла на застосування міжнародних стандартів аудиту (МСА), метою яких є встановлення загальних правил щодо організації та визначення методологічних засад проведення аудиту. Впровадження МСА в Україні, як нацональних, максимально сприяє входженню нашої країни у систему господарських зв'язків і виходу аудиту на міжнародний рівень.

Починаючи з 01.10.2018 року в Україні набув чинності Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», який відображає зближення регулювання аудиту в нашій країні із нормами Європейського союзу, адже його основою є Директиви ЄС (2006/43/ЄС, 2014/56/ЄС). [2]

Основними змінами, які відповідають європейським вимогам та які відрізняють стару і нову редакції законів, є:

– встановлено, що результатом проведення аудиту фінансової звітності є аудиторський звіт (а не висновок, як було раніше);

– визначено новий порядок атестації аудиторів;

– залишено один Реєстр аудиторів і суб’єктів аудиторської діяльності, який складається з чотирьох розділів;

– встановлено обмеження щодо одночасного надання послуг з обов’язкового аудиту і неаудиторських послуг підприємствам, що становлять суспільний інтерес, уточнено перелік неаудиторських послуг та встановлено їх граничну вартість;

– обмежено терміном у 10 років тривалість обов’язкового аудиту;

– посилено контроль за здійсненням аудиторської діяльності (не лише Аудиторською палатою України, а і Органом суспільного нагляду за аудиторською діяльністю).

Нові зміни в Законі мають покращення у бік структурованого аудиту, системного підходу, а також посилення вимог до звітності та більш ретельного нагляду, що покращить якість наданих аудиторських послуг, зміцнить корпоративне управління зацікавлених сторін, а також дозволить виявити системні проблеми господарських суб’єктів [5].

Отже, обраний варіант європейського розвитку та його впровадження в нормативну базу щодо регулювання аудиту, вважаємо, вплине на: підвищення рівня конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародних ринках; взаєморозуміння з інвесторами, налагодження зв’язків; постійну

компетентність спеціалістів та аналітиків та загальне підвищення економічного клімату в Україні.

Список використаних джерел

1. *Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-XII (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12/stru#Stru*
2. *Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 01.10.2018 р. № 2258-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#n5*
3. *Директива 2006/43/ЄС (зі змінами) Європейського Парламенту та Ради від 17.05.2006 р. № 2006/43/ЄС. — Офіційний журнал Європейського Союзу. — 2006. — L 112. — 32 с. 3.*
4. *Директива 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 р., що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС. — Офіційний журнал Європейського Союзу. — 2014. — L 158/1. — 30 с.*
5. *Герасименко Є. Євроінтеграція: Місце та значення Директив ЄС як джерела права в правовій системі України. - Український юрист. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://jurist.ua/?article/1525*

УДК 657.6

Духовська О.А.,
студентка ф-ту ОПМ , 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Слободяник Ю.Б. – д.е.н.,
професор кафедри аудиту

РЕГУЛЮВАННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО АУДИТОРА

З метою забезпечення належної якості надання аудиторських послуг та високого рівня довіри до діяльності аудитора професійним бухгалтерам необхідно не лише володіти достатніми кваліфікаційними навиками в своїй професії, але й дотримуватися фундаментальних принципів професійної етики. Проте жоден принцип не може бути дотриманий, якщо в своїй роботі не буде залишатися незалежним і підпадатиме під вплив зацікавлених в підробці аудиторського звіту осіб. Особливо це стосується діяльності державного аудитора, оскільки він здійснює перевірку державних, місцевих коштів, а також інших активів держави та державних підприємств і місцевої влади, що становлять неабиякий інтерес для суспільства.

Наразі існує кілька нормативно-правових актів, що регулюють дотримання принципу незалежності державним аудитором. Основним серед них можна назвати Міжнародні стандарти вищих органів державного аудиту ISSAI, а саме ISSAI 10 «Мексиканська декларація про незалежність вищих органів аудиту», в якому зазначається, що хоча державні інститути не можуть бути повністю

незалежними, вищий орган державного аудиту має володіти функціональною та організаційною незалежністю, необхідною для здійснення своїх обов'язків. В стандарті наголошується, що незалежність вищого органу аудиту може бути забезпечена коли: законодавством буде визначено умови призначення, повторного призначення, звільнення та виходу на пенсію глави вищого органу державного аудиту і членів колегіальних інституцій, які мають призначатись, повторно призначатись або звільнятися лише відповідно до процедури, яка гарантувала б їм незалежність від виконавчої влади. Призначатись державні аудитори мають на тривалий фіксований строк, аби вони мали можливість, не побоюючись стороннього впливу, здійснювати свої повноваження, також вищі органи державного аудиту повинні володіти імунітетом від будь-яких переслідувань пов'язаних з їх поточним або минулим виконанням зобов'язань.

Не менш важливою умовою є можливість державного аудитора не лише вибирати напрям аудиту, планувати свою діяльність і набирати команду аудиторів, але й можливість мати доступ до ресурсів, необхідних для проведення аудиту. Аудитори вищого органу державного аудиту не мають бути пов'язаними надто тісними зв'язками з організаціями, які перевіряють, або брати участь в управлінні ними [1].

Варто відзначити, що в своїй діяльності державний аудитор може керуватись не лише стандартами ISSAI. Так, у самому стандарті 10 «Мексиканська декларація про незалежність вищих органів аудиту» прописано, що повинен використовувати відповідні стандарти роботи і аудиту, а також етичний кодекс, засновані на офіційних документах INTOSAI, Міжнародної федерації бухгалтерів чи інших органів, що займаються розробкою стандартів. Саме тому ще одним важливим документом, що визначає принципи незалежності професійного бухгалтера (і державного аудитора зокрема), є оновлений Кодекс етики професійних бухгалтерів 2018 року, а саме Стандарти незалежності, що були вперше виділені в окремий розділ і додані до нього. Кодекс постійно нагадує професійним бухгалтерам про те, що вони повинні бути незалежними при проведенні аудиту, перевірки або наданні інших аудиторських послуг. Аудитор може бути незалежним при проведенні аудиту чи надання інших завдань з упевненості лише, якщо він не пов'язаний відносинами власності з клієнтом або підприємством материнським для клієнтського підприємства, якому надає аудиторські послуги, а також якщо аудитор не є надто залежним від якогось окремого клієнта і отримує часткову оплату платежів до видачі аудиторського звіту на наступний рік. Також для аудитора необхідно не надавати будь-яких інших послуг, що не передбачають надання впевненості клієнту, якому надаються послуги з аудиту, не приймати подарунків від клієнтів як знак дружби чи вдячності, необхідно також не бути пов'язаним сімейно з керівництвом та іншим адміністративним персоналом фірми, що може бути зацікавленим в підробці аудиторського звіту, мати частки в трастових фондах клієнта [2].

Отже, міжнародна професійна спільнота досить ґрунтовно визначає загрози незалежності в діяльності професійного аудитора та зазначає, які саме умови мають виконуватись аби гарантувати незалежність виконавців аудиту. Варто

відзначити, що незалежність державного аудитора не можлива лише виходячи з бажання самого аудитора –держава має створити всі умови аби на вищий орган державного аудиту не здійснювався вплив з боку виконавчої влади. Оскільки служби державного аудиту функціонують в одному середовищі з об'єктами своєї перевірки, не можна однозначно стверджувати про відсутність тих чи інших дружніх зв'язків між ними, чи інших контактів, що загрожували б незалежності аудитора. Проте держава, згідно з стандартами, має створити всі умови для додержання аудиторами принципу незалежності, зокрема скоригувати законодавство та розробити і затвердити дії аудитора у відповідь на загрози та відповідальність за порушення принципів незалежності, а також здійснювати контроль над здійсненням державними аудиторами своєї діяльності.

Список використаних джерел

1. INTOSAI Framework of Professional Pronouncement – IFPP : official website. URL: http://www.issai.org/ifpp.

2. Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants including International Independence Standards 2018 Edition. URL: https://www.ethicsboard.org/system/files/publications/files/IESBA-Handbook-Code-of-Ethics-2018.pdf.

УДК 657.6

Єфіменко Я.В.

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Мариніч І.О. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

АУДИТ ІНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГУ

У роки інтернету та новітніх технологій маркетинг як безумовна складова комунікації з потенційними клієнтами та реалізацією товарів і послуг стрімко розвивається і набирає нових форм прояву. Одним з найактуальніших напрямків його трансформації є інтернет-маркетинг, як інструмент не тільки банерної реклами, а й нової методики проведення різноманітних маркетингових досліджень. Це у свою чергу дає підприємствам, які її використовують, велику перевагу над традиційними методами через свою мобільність, оперативність і орієнтованість на споживачів.

В основі лежать 3 основних складових, які відрізняють класичний від інтернет-маркетингу:

- Інтерактивність – рекламу можна підтримувати у будь-який спосіб: через соціальні мережі, через налаштування трафіку сайту та проведення SEO.
- Таргетування – це механізм, який дозволяє націлювати інформацію саме на ту аудиторію, яка вам потрібна.

• Веб-аналітика – дозволяє зрозуміти, які саме дії та кроки дозволили збільшити зацікавленість вашими товарами, послугами або заходами в залежності від напрямку діяльності.

Українські компанії уже активно практикують такий маркетинг. Проте, через відсутність досвіду і швидкий розвиток нових технологій, залишається мало часу для контролю проведення інтернет-маркетингу на таких підприємствах. У допомозі в цьому стає аудит, який проводиться зазвичай незалежними аудиторами. Його головна мета - оптимізувати маркетингові процеси в інтернеті для загального збільшення продажів, шляхом перевірки і контролю поточного стану інтернет-маркетингу.

Поділяється такий аудит на зовнішній і внутрішній. Область зовнішнього аудиту: мікросередовище, конкуренція, ринок. Мікросередовище – аналіз основних загальноекономічних показників стану країни, інфляції, тощо; соціально-культурна сфера з поглядами та цінностями її інтернет-користувачів; політика і законодавство. Конкуренція – основні існуючі і потенційні конкуренти, їх стратегії і задачі, слабкі і сильні сторони, а також прибутковість конкурентів та її вплив на прибутковість поточного підприємства. Ринок – темпи росту ринку, споживачі і їх основні характеристики, сегментація ринку.

При проведені внутрішнього аудиту основними завданнями є вивчення результативності компанії. Для цього потрібно визначити об’єми продажів, витрати, прибутки, маркетингові завдання і сегмент ринку з позиціюванням товару, переваги щодо конкурентів, а також провести аналіз бізнес-портфелів. Крім того, при внутрішньому аудиті аналізуються системи планування і управління маркетингом в інтернеті і якість отриманої від нього інформації.

Будь-який із видів аудиту повинен мати в ході свого здійснення перевірку наступних елементів: рекламу в пошукових системах, SEO-просування і маркетинг в соціальних мережах (основні канали інтернет-просування, які використовують більшість компаній в своїх digital-стратегіях), рекламні аккаунти на базових платформах (Google AdWords / Yandex.Direct), SEO-оптимізацію сайту, аналіз сторінок і рекламного акаунту в соціальних мережах.

Залежно від того, внутрішній чи зовнішній аудит проводиться, будуть сформовані результати з конкретними показниками щодо того чи іншого елементу. Також він має дати відповіді на запитання: чи немає критичних речей, коли щось робиться явно не ефективно, не на належному рівні якості або навіть на шкоду і що можна покращити. Для більшої ефективності такого аудиту потрібно проводити його регулярно, як мінімум раз в пів року, а при можливості – частіше. Результат аудиту виражається в переліку проблем і способи їх вирішення, які надаються в аудиторському рішенні.

Аудиторське рішення повинне містити 3 обов'язкових блоки:

1 блок. Перевірка коректності створених кампаній на предмет критичних помилок (зокрема таких, як орфографічні помилки, неправильні посилання, некоректні або неактуальні результати пошуку).

2 блок. Аналіз контенту, з яким контактує аудиторія - зображення, відео, тексти в оголошеннях, заголовки.

3 блок. Рекомендації з розвитку. Це відповідь на питання - що можна зробити, щоб було краще (як і зазначалось вище).

В кінцевому підсумку, після проведеного аудиту власник або керівник маркетингу, зацікавлений в просуванні, отримує:

- впевненість в тому, що він працює з професіоналами, а саме правильно вибрали підрядника, найняли співробітника, знайшли агентство;
- перелік помилок і варіанти їх вирішення;
- свіжі ідеї і рішення для оптимізації маркетингу проекту;
- усвідомлення, що не дарма велика частина ресурсів інвестується в інтернет-просування.

Отже, цінність аудиту полягає в тому, що користувачі інформації за результатами аудиту отримують свіжий погляд з боку на звичні, усталені прийоми, стратегії та інструменти. Крім того аудит допомагає спрямувати його подальший розвиток у русло покращення результативності підприємства, а також контролювати його витрати, зокрема на рекламу.

Список використаних джерел

1. . Кобєлєв, В.М. Сучасні види маркетингу [Текст] / Кобєлєв В.М., Кобєлєва А.В. // - НТУ "ХПИ", 2015

2. Ляшенко Г. П. Інтернет-маркетинг та його інструменти / Г. П. Ляшенко, Р. В. Моткалюк // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2013. - № 3. - С. 59-65.

УДК 657.6

Кондратова О.С.
студентка ф-ту ОПМ, 6 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Заднепровська С.П. – к.е.н., доцент кафедри аудиту

РИЗИК-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ПЛАНУВАННІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ: СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ

Діяльність кожного підприємства нерозривно пов’язана з великою кількістю ризиків. Ризик – це ступінь імовірності того, що трапиться подія, яка здійснить негативний вплив на економічні процеси підприємства. Міжнародний досвід свідчить, що динамічно зростаючі компанії використовують управління ризиками як в окремих сферах бізнесу, так і в діяльності компанії в цілому.

Управління ризиками підприємства – це комплекс управлінських процедур, що їх здійснюють директори, менеджери, інші співробітники, починаючи з розробки стратегії підприємства та протягом усієї його діяльності, визначаючи події та ризики, що можуть виникнути й вплинути на господарську діяльність, та забезпечуючи розумну гарантію досягнення цілей підприємства.

Саме внутрішній аудит і покликаний надати керівництву незалежну й об’єктивну оцінку системи внутрішнього контролю, відхилення у якій

розглядається у діапазоні притаманного ризику (чи вчасно ризики виявляються та зводяться до прийнятного рівня). Ризик-орієнтований внутрішній аудит – це сучасний, цілком виправданий тренд у функціонуванні внутрішнього аудиту, що покликаний сприяти досягненню цілей підприємства через взаємодію з ризик-менеджментом і внутрішнім контролем через внутрішні комунікації, методологію та технологію.

Науковець Н. І. Дорош дотримується позиції, за якою здійснення ризик-орієнтованого внутрішнього аудиту передбачає застосування процесного підходу (схеми процесу). Така схема полягає у визначенні головної мети та процесів, що передують її досягненню, за умови зосередження на ризиках, які можуть стати на заваді досягнення мети. Процесний підхід має переваги в тому, що виявлені ризики в господарських процесах є повними, відповідно розроблені заходи для їх уникнення допомагають організувати всі процеси для досягнення цілей підприємства, виявивши майже всі значні ризики. Оскільки прямий взаємозв'язок між ризиками й процесами за такого підходу встановлений вчасно, то це дає змогу оперативно трансформувати ризики в програму і план внутрішнього аудиту. Таким чином, за процесного підходу об'єкти аудиторської перевірки слід визначати через процеси, включені до аудиту [2, с. 9].

Виявлені в процесі внутрішнього аудиту ризики доцільно класифікувати, оцінити та сформувати їх перелік, створивши окрему базу даних (наприклад електронна таблиця Excel). Таким чином формується реєстр ризиків підприємства, що відображає ризики й процеси, які їм відповідають, а також елементи контролю, які доцільно застосовувати за тих чи інших процесів. Керівництво дуже активно використовує реєстр ризиків при прийнятті управлінських рішень. Тому його необхідно постійно оновлювати, видаляючи ризики, які більше не існують, та переоцінювати за необхідності вже існуючі. Найчастіше на практиці внутрішні аудитори не займаються складанням такого роду реєстрів, оскільки такий підхід суперечить принципам об'єктивності й незалежності внутрішнього аудиту, натомість цим займаються менеджери, які мають достатню кваліфікацію.

Отже основними умовами здійснення ризик-орієнтованого аудиту є такі:

– підприємство змогло ідентифікувати всі значні ризики;

– підприємство оцінює ці ризики відповідно до рівня їх зрілості;

– підприємство визначило власний ризик-апетит на такому рівні, що властиві та інші ризики знаходяться нижче або вище його.

Міжнародні наукові дослідження рекомендують використовувати в практиці внутрішнього контролю й аудиту методику COSO, що була розроблена в 2004 році Комітетом спонсорських організацій Комісії Тредвея [1, с. 205], що об'єднує в собі як елементи внутрішнього аудиту, так і елементи системи ризик-менеджменту (рис. 1).

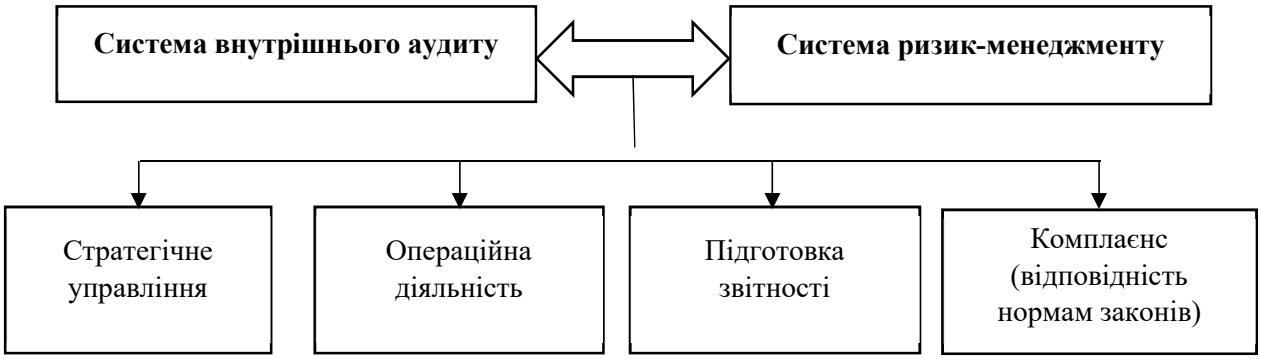

Рис. 1. Співвідношення внутрішнього аудиту з системою ризик-менеджменту на основі положень методики COSO

Джерело: складено автором на основі [2]

Відповідно до методики COSO, саме внутрішній аудит допомагає вирішити проблеми виникнення ризиків шляхом застосування відповідних процедур контролю, що є адаптованими до конкретного виду ризику. Таким чином, упровадження цієї методики в середовищі контролю допоможе оптимізувати процес управління ризиками та надасть можливість менеджменту не відволікатись на поточні інспектування, а навпаки сконцентруватись на досягненні мети й цілей підприємства.

Список використаних джерел

1. Гушко С. Модель управління ризиками і внутрішній аудит / С. Гушко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. - 2013. - Вип. 34(1). - С. 204-208.

2. Дорош Н. І. Оцінювання управління ризиками як функція внутрішнього ризик–орієнтованого аудиту / Н. І. Дорош // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. - 2017. - Вип. 5. - С. 13-21.

УДК 657

Максим'як Д.А.,
студентка 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ЛТЕК Національного університету «Львівська політехніка»
Науковий керівник – Канцір І. А. – к.е.н.,
викладач кафедри обліку, аудиту та фінансів

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: СУЧАСНА ПАРАДИГМА

В умовах глобалізаційної економіки особливої ваги набувають питання уніфікації та гармонізації ведення обліку та звітності й методики підтвердження їх достовірності.

Здійснення незалежного фінансового контролю регламентується Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII, який визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні. Аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих

аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів [1].

Внутрішній аудит – це незалежна діяльність з перевірки та оцінки роботи суб'єкта господарювання в його інтересах. Внутрішній аудит репрезентує неупереджену фахову оцінку діяльності суб'єкта господарювання, яка здійснюється службою внутрішнього аудиту підприємства на засадах неупередженості, законності та безпосереднього підпорядкування керівництву підприємства.

В результаті дослідження поняття «внутрішній аудит» можна виявити декількох базових підходів до його трактування. У вузькому розумінні поняття внутрішнього аудиту найчастіше ототожнюють з термінами «внутрішній контроль» і «ревізія». Відповідно до першого підходу, поняття внутрішнього аудиту ототожнюють з ревізією, під якою розуміється всебічна і глибока документальна і фактична перевірка виробничо-фінансової та комерційної діяльності суб'єкта господарювання за певний період часу[2].

Внутрішній аудит – це регламентована внутрішніми документами організації діяльність по контролю ланок управління і різних аспектів функціонування організації, здійснювана представниками спеціального контрольного органу в рамках допомоги органам управління організації у встановленні законності проведених працівниками господарських операцій та їх економічної доцільності для підприємства, у дотриманні встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку [3].

На нашу думку, внутрішній аудит – це складова фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, функціонування якої регламентовано внутрішніми розпорядчими документами підприємства, та, яка має на меті моніторинг ефективності та мінімізацію властивого ризику.

Успіх аудиторської перевірки оцінюється наявністю рекомендації щодо вирішення наявних і майбутніх проблем, а показником її якості є повнота аудиту, витрати на її проведення й ефективність. Економічна ефективність внутрішнього аудиту полягає у попередженні порушень, своєчасному внесенні змін у податкові розрахунки, застосуванні податкових пільг, оптимальній облікової політики, значному скороченні штрафних податкових санкцій [4].

Сфера застосування внутрішнього аудиту охоплює такі напрями діяльності [5]:

– оцінка діяльності установи щодо ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, ступеня виконання і досягнення цілей, визначених у стратегічних та річних планах, ефективності планування і виконання бюджетних програм та результатів їх виконання, якості надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових функцій, завдань, визначених актами законодавства, а також ризиків, які негативно впливають на виконання функцій і завдань установи (аудит ефективності);

– оцінка діяльності установи щодо законності та достовірності фінансової і бюджетної звітності, правильності ведення бухгалтерського обліку (фінансовий аудит);

– оцінка діяльності установи щодо дотримання актів законодавства, планів, процедур, контрактів з питань стану збереження активів, інформації та управління державним майном (аудит відповідності).

В умовах сьогодення, внутрішній аудит регламентується, зазвичай, внутрішніми стандартами підприємства, що є досить неефективно, оскільки немає уніфікованої методики його проведення, відсутні єдині вимоги до роботи внутрішнього аудитора, не завжди внутрішні аудитори користуються етичними фаховими нормами при виконанні посадових обов'язків.

На нашу думку, доцільно регламентувати механізм реалізації внутрішнього аудиту у законодавчому полі; імплементувати критерії ефективності внутрішнього аудиту; впровадити у практику внутрішнього аудиту норми Кодексу етики професійних бухгалтерів (аудиторів).

Список використаних джерел

1. *Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017 р. Дата оновлення : 01.10.2018. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19 (дата звернення : 13.03.2019).*
2. *Дорош Н. И. Аудит : Теория и практика. Монография. К. : «Знання», 2006. 497 с.*
3. *Турило А.М. Оцінка вартості підприємства в системі фінансово-економічної стратегії його розвитку. Фінанси України. 2009. №5. С. 95-100.*
4. *Канцір І. А., Плекан М. В., Барановська С. П. Основи аудиту : навчальний посібник. Львів : Видавництво «СПОЛОМ», 2018. 146 с.*
5. *Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: Напрями проведення внутрішнього аудиту. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11.*

УДК 657.6

Мороз Р.М.,
студентка ф-ту ОПМ , 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Бугай Н.О. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ: ІСНУЮЧІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У сучасній економіці України під впливом негативних факторів таких, як збільшення цін на енергоресурси, неефективність економічної політики створюють умови для зростання інфляції і, як наслідок, спад споживчої активності. У підсумку все зводиться до зниження фінансових показників. Зростання кількості таких підприємств серед дебіторів негативно впливає на фінансове становище господарюючих суб'єктів. У таких несприятливих умовах об'єктивна величина дебіторської заборгованості відіграє важливу роль у забезпеченні ліквідності і фінансової стійкості будь-якого підприємства.

Незалежно від причин виникнення дебіторської заборгованості уникнути її неможливо, тому необхідно шукати способи ефективного нею управління, зокрема враховуючи всі фактори впливу і, вслід цього, появи нових проблем, удосконалювати методику та організацію проведення аудиту цієї доволі таки важливої ділянки обліку. Дебіторська заборгованість є об'єктивною обставиною, обумовлена ризиками при взаєморозрахунках між контрагентами за результатами господарської операції. Разом з тим постійно є необхідність правильного ведення обліку дебіторської заборгованості, тому що цей показник має суттєвий вплив на фінансову стабільність підприємства. На українських підприємствах стан розрахунків з дебіторами є достатньо напруженим. Це пов'язано з тим, що існують великі суми боргів, а саме з тривалими термінами їх погашення. Тому і виникає потреба в аудиті дебіторської заборгованості та його удосконаленні. Саме цьому важливим є правильне ведення обліку і, вслід цього, ефективне управління дебіторською заборгованістю. Це визначається вагомістю удосконалення організації розрахунків, зокрема безготівкових, у розв'язанні глобальних економічних проблем нашої країни і необхідністю трансформації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю розрахунків відповідно до економічних відносин ринкового спрямування. Саме ефективна організація розрахунків повинна активно сприяти підвищенню відповідальності підприємств за своєчасне і в повному обсязі здійснення платежів за всіма зобов'язаннями, зміцненню договірної дисципліни, доцільному використанню тимчасово вільних коштів, прискоренню обороту оборотних коштів, зменшенню видатків обігу [1]. Звісно, що в умовах української економіки у підприємств немає обмежень відносно вибору партнера, форми розрахунків і ринку збуту продукції, тому ризик виникнення дебіторської заборгованості присутній практично у всіх економічних взаєминах: з покупцями, постачальниками, найманим персоналом і ін. Тому проведення аудиту дебіторської заборгованості підприємств різних форм власності має велике значення, оскільки цей ретельний, за своєю специфікою, процес сприяє впорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних щодо розрахункових операцій з дебіторами. Але, на сьогоднішній день існує недостатня розробленість теоретичних положень і практичних рекомендацій з методичного та організаційного забезпечення аудиту дебіторської заборгованості підприємств. Звичайно, кожен аудитор має право самостійно вибудовувати організацію та визначати методику проведення аудиту, та все ж чітко поставлена мета і визначена методика проведення аудиту дебіторської заборгованості спростить роботу виконавця й дасть можливість отримати повну та достовірну інформацію щодо питань дебіторської заборгованості. Тим самим, з метою оперативності попередження й усунення кризових ситуацій необхідний регулярний моніторинг дебіторської заборгованості, що визначає потенційні ризики й ініціюючий відповідні дії навіть на етапі поточної, непростроченої заборгованості. Це вимагає формування інформаційної бази для здійснення аудиту та, внаслідок, прийняття діючих управлінських рішень. Варто закцентувати увагу на той момент, що якісною характеристикою аудиту є врахування особливостей господарської діяльності кожного окремого підприємства, виявлення різних факторів, що впливають на

аудиторський звіт. З цією метою доцільно застосовувати розширений спектр аудиторських процедур, зокрема аналітичних. Для проведення цих процедур дебіторської заборгованості використовуються традиційні методики, розраховуються аналітичні показники, яким необхідно дати економічну інтерпретацію. На даний час відсутня методика проведення аналітичних процедур, безсистемно висвітлюються показники при проведенні аналізу. Як правило, аналітичні показники дебіторської заборгованості розглядаються в контексті аналізу інших об'єктів, а між тим дебіторська заборгованість заслуговує особливої уваги користувачів. Методика проведення аналітичних процедур та їх результати повинні розкривати взаємозв'язок між інформацією про стан дебіторської заборгованості за звітний період, загальним напрямком зміни суми дебіторської заборгованості, ефективністю управлінських рішень, що надає змогу користувачам оцінити результати діяльності суб'єкта господарювання, та спрогнозувати свої рішення на майбутній період. Таким чином, аудит повинен бути організований так, щоб відповідно дійсності відображати всі аспекти діяльності суб'єкта, що перевіряється, настільки, наскільки вони відповідають перевіреній фінансовій інформації. Для того, щоб аудитор висловив свою незалежну думку, він повинен одержати гарантію того, що інформація у бухгалтерській документації та інших джерелах достовірна і законна [2].

Список використаних джерел

1. Бугай Н.О. Дебіторська заборгованість як показник ефективності діяльності підприємства/Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку / II Міжнародна науково-практична конференція м. Чернігів, ЧНТУ, 30 листопада 2016 р.

2. Кулаковска, Л.П. Основи аудиту: Навчальний посібник для вузів / Л.П. Кулаковска, Ю.В.Піча. - 2-е вид.,виправ і доп. - К.: Каравела, 2011.- 496 с.- ISBN 966-96076-4-7.

УДК 657.6.

Охріменко О.А.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Мариніч І.О. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ І ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ АУДИТОРІВ ТА ВИМОГИ ДО НИХ

З метою забезпечення якості аудиторських послуг виникає необхідність стандартизації умов та вимог щодо сертифікації аудиторів. Основними вимогами в Україні є вища освіта, практична підготовка із впровадженням аудиторської діяльності, високий рівень теоретичних знань та професійна компетентність, а також успішне складання кваліфікаційного іспиту. Аудитор повинен дотримуватися вимог щодо безперервного професійного навчання. Порядок

безперервного професійного навчання аудиторів затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту.

У даній роботі розглядається зарубіжний досвід сертифікації аудиторів та вимоги до них на прикладі таких країн як Німеччина, США та Швеція.

Німеччина

Організацією та проведенням аудиторського іспиту займається Рахункова палата – точніше, утворена при ній постійна екзаменаційна комісія. Основоположним правовим актом для іспиту є Положення «Про проведення аудиторського іспиту». Іспит відбувається двічі на рік, щоб взяти участь у іспиті кандидат подає заяву (автобіографію, атестати, дипломи, свідоцтво про ведення аудиторської або бухгалтерської практики та інше). Цікавим фактом є те, що для отримання сертифіката аудитора вища освіта є необов'язковою, але термін ведення професіональної практики повинен бути не менше 10 років, а для кандидатів з вищою освітою – 3-4 роки в залежності від вищого закладу.

Всього екзаменаційний лист включає 4 блоки предметів: аудит, економіка, економічне та податкове право. Всі екзаменаційні питання і завдання по всій Німеччині для кожного потоку однакові (структура білету, тип завдання), але ніколи не повторюються.. На іспиті допускається використання текстів законів у зазначених екзаменаційною комісією виданнях і редакціях [2].

США

Займатися аудиторською діяльністю в США мають право: аудитори Головної Служби Обліку контрольної служби законодавчої влади (домінуючими обов'язками яких позначена реалізація роботи аудиторів в потребах Конгресу); внутрішня податкова служба (дана служба займається контролем за виконанням податкового законодавства); внутрішньогосподарські аудитори (їх приймають в штат приватні компанії для виконання поточного аудиторського контролю); дипломовані громадські бухгалтери (головною метою діяльності яких є визначення достовірності публічної бухгалтерської (фінансової) звітності організацій, що перевіряються).

Для отримання ліцензії на ведення аудиторської діяльності у США необхідно скласти іспит. Однією з головних умов отримання сертифікату є практичний досвід 4-5 в залежності від штату та вдале проходження іспиту з таких предметів як аудит, бухгалтерська практика, теорія бухгалтерського обліку та господарське право.

Всі штати використовують Однаковий іспит CPA який складається з 4-х частин, підготовлений AICPA. Дводенний іспит CPA є строгим, і кожен рік тільки близько однієї чверті тих, хто зробив спробу, здають кожну частину. Від кандидатів не потрібно здавати всі чотири частини відразу, але більшість штатів вимагають від кандидатів проходження, хоча би, двох частин для часткового заліку, і завершення всіх чотирьох розділів протягом певного періоду. Термін дії сертифікату 1 рік, тому аудитор повинен щороку підтверджувати кваліфікацію [3, 4].

Швеція

Система підготовки та сертифікації аудиторів у Швеції є багатоступінчата, але можна виокремити 4 основні етапи:

1-й ступінь – навчання у закладі вищої освіти та отримати диплом про вищу освіту за спеціальністю «Економіка промисловості» або з задовільним результатом завершити будь-яку іншу рівнозначну теоретичну підготовку;

2-й ступінь – навчання через спеціалізовані освітні установи, в яких слухачі проходять базову аудиторський навчання (теоретичний курс і практика в аудиторських фірмах). Протягом трьох років за умови, що вона мала своїм змістом аудит підприємств і концернів або подібних документів бухгалтерської звітності та проходила під керівництвом затвердженого або уповноваженого аудитора;

3-й ступінь – складання іспиту та отримання статусу уповноважених та затверджених аудиторів (терміном на 5 років);

4-й ступінь – припускає щорічне підвищення кваліфікації (через систему інституту підвищення кваліфікації аудиторів, але не менше 120 годин на рік) [4].

Вищерозглянуті приклади дають змогу нам зрозуміти специфіку сертифікації аудиторів за кордоном. Вона є достатньо схожою за своєю структурою та вимогами до аудиторів в Україні і говорить про адаптацію законодавства України до міжнародного, що суттєво підвищує рівень надання аудиторських послуг та інтеграції України до світового економічного простору.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 21.12.2017 року.

2. Журнал "Аудит" №7-2015 «Как стать аудитором в Германии?» 10 серпня 2015 року.

3. «Организация аудиторской деятельности в США» Автори: Васильева Е.А., Земсков М.В. 23 березня 2018 року.

4. *Ножкина Т.В. Международный аудит: Учеб. пособие. Петропавловск-Камчатский: Камчат ГТУ, - 127 с.*

УДК 657.632

Поліщук М.В.

студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Біляченко О.Л. − к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

АНАЛІЗ ТИПОВИХ ПОМИЛОК ПРИ АУДИТІ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Аудит розрахунків з оплати праці є однією з найбільш важливих та трудомістких ділянок аудиторської перевірки, що потребує значної уваги не тільки бухгалтерів, а й аудиторів. Зазвичай саме в обліку розрахунків з оплати

праці допускається найбільше як умисних, так і ненавмисних порушень, що повинні бути виявленні при аудиті.

Мета аудиту розрахунків з оплати праці – встановити дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку; отримання достатніх доказів упевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до чинних принципів та тверджень (якісних аспектів) подання фінансової звітності та оцінка здатності підприємства забезпечувати відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства [1].

Важливо, щоб під час перевірки розрахунків з оплати праці аудитор перевірив: дотримання підприємством чинного законодавства про оплату праці; умови оплати праці; порушення, що можуть виникати при оплаті праці; правильність здійснених відрахувань податків і зборів із заробітної плати працівників та відповідність відображення операцій в бухгалтерському обліку і достовірність їх висвітлення у фінансовій звітності підприємства [2].

Для аудитора дуже важливо знати найбільш поширені помилки і порушення, які зустрічаються при розрахунках з оплати праці для того, щоб в першу чергу звернути на них увагу при аудиті підприємства. Найбільш типові помилки та порушення, що можуть бути допущені в ході розрахунків з персоналом по оплаті праці та іншим пов'язаним операціям згруповано та проаналізовано в табл. 1.

Таблиця 1.

Типові порушення, що виникають в обліку розрахунків з оплати праці та їх вплив на достовірність облікової інформації

№ з/п	*Типові порушення*	*Вплив на достовірність бухгалтерської звітності, оподаткування та дотримання законодавчої бази*
1.	Не застосовуються типові форми первинних документів з оплати праці	Ускладнюється перевірка даних. що є порушенням Наказу № 489 від 05.12.2008 р. «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці». Якщо підприємство не використовує типові бланки первинної документації, то аудитор має перевірити наявність обов'язкових реквізитів на розроблених підприємством бланках відповідно до Положення № 88
2.	Не ведеться табель обліку робочого часу	Не можна перевірити правильність нарахування почасових та інших видів оплат. Що також є порушенням Наказу №489 від 05.12.2008 р. «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці»
3.	У підприємства відсутній колективний договір	Соціально-трудові відносини між роботодавцями і працівниками не відрегульовані. Також це є порушенням статті 7 Закону №3356 «Про колективні договори і угоди»
4.	Неповне нарахування та утримання авансів	Виникають розбіжності між показниками, відображеними в розрахункових і платіжних відомостях, розрахунках по заробітній платі, записах на рахунках синтетичного і аналітичного обліку, і вихідними даними первинних документів. Як наслідок – необґрунтовані виплати, можливість розкрадання коштів
5.	Неправильне визначення обсягів виконаних робіт	Викривлення розрахунків основної й додаткової оплати праці у всіх галузях та за категоріями працівників

Продовження табл. 1

№ з/п	*Типові порушення*	*Вплив на достовірність бухгалтерської звітності, оподаткування та дотримання законодавчої бази*
6.	Неправильне застосування тарифних ставок	Неправильне нарахування та виплата заробітної плати; неправильний розрахунок середнього заробітку і відповідно сум відпускних, лікарняних
7.	Завищення суми «разом до виплати»	Викривлення даних у розрахунково-платіжній відомості; неправильний розрахунок з працівниками; можливість розкрадання коштів з підприємства
8.	Неправильні розрахунки податку на доходи фізичних осіб та військового збору	Помилка в розрахунку податку на доходи фізичних осіб та військового збору і, як наслідок, викривлення розрахунків з бюджетом по податку. У такому випадку застосовуються штрафи за помилки у формі № 1ДФ, які призвели до зменшення/збільшення податкового зобов'язання з ПДФО та ВЗ відповідно до п. 119.2 ПКУ
9.	Неправильний розрахунок єдиного соціального внеску	У зв'язку з неправильним застосуванням бази нарахування або розміру страхових тарифів відбувається викривлення розрахунків з Пенсійним фондом України. За несплату (неперерахування) або несвоєчасну сплату (несвоєчасне перерахування) єдиного внеску накладається штраф у розмірі 20% своєчасно не сплачених сум (п.2 ч.11 статті 25 Закону № 2464). Крім того, на суму недоїмки нараховується пеня з розрахунку 0,1% суми недоплати за кожний день прострочення платежу (ч.10 статті 25 Закону № 2464)
10.	Виплата тіньової заробітної плати	Уникнення сплати податків, що зумовлює недоотримання коштів державним бюджетом та фондами соціального страхування, наражають роботодавців на небезпеку накладання фінансової та кримінальної відповідальності та позбавляють працівників соціальних гарантій, таких як відпускні, лікарняні, пенсійні виплати тощо як сьогодні, так і в майбутньому
11.	Сума нарахованої заробітної плати за даними первинних документів (особові листки працівників, розрахунково-платіжні, розрахункові відомості, розроблювальні таблиці) не відповідають даним облікових регістрів (журналам, Головній книзі)	Викривлення оборотів і залишків по рахунку 66 «Розрахунки з оплати праці», недостовірність даних по рядку «Поточні зобов'язання з оплати праці» балансу підприємства. Що призводить до викривлення фінансової звітності, а саме балансу підприємства
12.	Порушення встановленого порядку розрахунку середньої заробітної плати: неправильний вибір розрахункового періоду; завищення (заниження) розміру середнього заробітку, внаслідок необґрунтованого включення до розрахунку виплат, які відповідно до чинного законодавства не підлягають включенню до даного розрахунку	Викривлення розрахунків з персоналом, що при віднесенні нарахованих виплат до собівартості продукції (робіт, послуг) відповідно вплине на оподаткований прибуток. Що спричинює викривлення фінансової звітності та зменшення податку на прибуток
13.	Невірно розраховувалися суми по додатковій заробітній платі	Заниження бази оподаткування, внаслідок чого є викривлення у фінансовій звітності та зменшення податку на прибуток
14.	Не включаються до сукупного доходу працюючих суми премій та виданих подарунків	Заниження бази оподаткування з податку на доходи фізичних осіб та інших видів утримань

Виходячи з проведеного дослідження слід зазначити, що здійснюючи перевірку, аудитор повинен детально проаналізувати первинні документи, переконатися в повному взаємозв'язку показників і цифрових значень в конкретних документах. Їх слід перевіряти як за формою, так і по суті.

Заробітна плата має дуже важливе значення не тільки для підприємства, працівників, а й для аудиторів, фіскальної служби та державних органів. Помилки в розрахунках з оплати праці автоматично призводять до серії порушень, які несуть в собі найтяжчі наслідки як для підприємства так і для працівників. Суттєвість помилок з обліку заробітної плати впливають на кінцеву думку аудитора, а саме на аудиторський висновок. Для уникнення цих помилок у майбутньому аудитору слід розробити певні рекомендації щодо покращення системи обліку та організації контролю за розрахунками з оплати праці.

Список використаних джерел

1. Кузьменко К.Ю. Аудит розрахунків з оплати праці на підприємстві / К.Ю. Кузьменко // Київський національний університет технології та дизайну. − 2016. − №1. − С. 2-7.

2. Жогова О.Б. Аудит розрахунків з оплати праці [Текст] / О.Б. Жогова // Незалежний аудитор. − 2013. − № 7 (18). − С. 10-15.

УДК 657.6

Пруська А.Р.
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Біляченко О.Л. − к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ЗАВДАННЯ З КОМПІЛЯЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇХ ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Великі підприємства, що здійснюють діяльність на території України, як національні, так і іноземні, все частіше звертаються до послуг міжнародних аудиторсько-консалтингових компаній, що використовують у своїй практиці міжнародні норми аудиторських послуг, за якими багаторічний досвід роботи на ринку, довіра іноземних інвесторів [1].

Окрім класичного у своєму розумінні аудиту, аудиторсько-консалтингові компанії пропонують значно ширший спектр послуг, який включає в себе так звані «супутні аудиторські послуги».

Міжнародна федерація бухгалтерів пропонує наступну класифікацію супутніх аудиторських послуг: завдання з виконання узгоджених процедур та завдання з компіляції фінансової інформації.

За Міжнародними стандартами супутніх послуг (далі – МССП) 4410 «Завдання з компіляції інформації» («Compilation engagement») [2] – завдання, в

якому практикуючий фахівець застосовує досвід у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності, щоб допомогти управлінському персоналу у складанні та поданні фінансової інформації суб'єкта господарювання відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування, та надає звіт, як цього вимагає МССП.

Оскільки завдання з компіляції інформації не є завданням з надання впевненості, завдання з компіляції інформації не вимагає, щоб практикуючий фахівець перевіряв правильність або повноту інформації, наданої управлінським персоналом для компіляції інформації, або в інший спосіб збирав докази з метою висловлення аудиторської думки, або виконував огляд висновку про складання фінансової інформації [2].

Ця досить важлива деталь висвітлена у міжнародних стандартах, але не розкрита у вітчизняному законодавстві, як і інформація про завдання з компіляції інформації загалом. У зв'язку з цим у практикуючих аудиторів виникає питання: яким чином можливе практичне втілення у життя подібних послуг в Україні, якщо у користувачів немає поняття, що дані послуги з себе представляють?

Звісно, можна звернутися до міжнародних стандартів, але це є не завжди очевидним для клієнтів або їх представників, які не володіють спеціальними знаннями з аудиту і просто не чули про дану можливу опцію. В такому випадку клієнт звертається за консультацією до фахівців, щоб ті порадили, яку послугу на даний момент насправді потребує їх фірма. Така процедура займає час і гроші, адже послуги консультанта теж повинні оплачуватися.

При цьому, варто згадати, що завдання з компіляції інформації значно дешевші за безпосередньо повноцінний аудит або огляд фінансової звітності. Тому клієнти, не маючи ні часу, ні коштів на консультації купують завдання з компіляції інформації в надії отримати повноцінний аудит. В такому випадку виникають непорозуміння, конфлікти, а інколи і позови до суду.

На плечі аудитора лягає відповідальність за визначення того клієнта, який розуміє чого насправді потребує і того, який бажає зекономити на аудиті. Ризики аудиторської діяльності таким чином ростуть і впливають на нормальне функціонування суб'єктів господарювання.

Варто додати, що низька компетентність може проявлятися і з іншої сторони: звісно, міжнародні аудиторські компанії добре навчені і мають доступ до спеціальних знань з питання, що розглядається, інша справа − маленькі вітчизняні аудиторські фірми, які теж можуть прийняти рішення надавати супутні аудиторські послуги. Вони мають право керуватися виключно вітчизняним законодавством, в якому суттєво розмиті рамки щодо супутніх аудиторських послуг. В такому випадку розпочинається так званий «креатив», коли вигадуються нові послуги, нові ціни і нові правила гри.

Як бачимо ситуація з практичної точки зору досить складна і невизначена, тому що існує розрив між нормами міжнародних стандартів і вітчизняним законодавством, який призводить до плутанини і віднімає час та гроші у власників бізнесу, яким потрібні послуги аудиторів.

У зв'язку з цим, на сьогодні гостро постало питання щодо покращення методологічного забезпечення аудиторської діяльності в Україні, а саме –

розробки методологічних рекомендацій та матеріалів щодо надання аудиторами супутніх послуг в цілому, та завдання з компіляції інформації зокрема, оскільки недостатня кількість таких розробок спричиняє зі сторони аудитора і користувача нестачу знань та низьку компетенцію під час виконання своїх функцій або їх отримання.

Список використаних джерел

1. Антонюк О.Р. Критерії та фактори формування якості надання аудиторських послуг, відмінних від аудиту / О.Р. Антонюк // Modern Economics. − 2018. − № 7. − С. 14-21.

2. Міжнародний стандарт супутніх послуг (МССП) 4410 (переглянутий): «Завдання з компіляції інформації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C2.pdf.

УДК 657.6

Сенюта І.В.

студент ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бугай Н.О.– к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

АУДИТ ФОРМУВАННЯ, ВИКОРИСТАННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ ВЛАСНИХ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДАЛЬШОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Діяльність суб’єкта господарювання в сучасних умовах вимагає нових механізмів до управління ресурсним потенціалом. Адже успішне функціонування підприємства залежить від ефективності використання всіх його ресурсів, в тому числі і фінансових. Управління фінансовими ресурсами потребує особливих механізмів, оскільки вони забезпечують безперервність процесів виробництва та реалізації продукції (фінансові ресурси за даними Державного комітету статистики на кінець 2018 року займають близько 70 % від загальної кількості оборотних активів підприємств). Створення власного капіталу відбувається за рахунок безпосередньої участі його власників. Власні фінансові ресурси – це найважливіший організаційний ресурс підприємства, а капітал – один із первинних факторів виробництва, що має особливе значення для життєдіяльності та фінансової стійкості підприємства. Формування фінансових ресурсів підприємства здійснюється за рахунок власних та запозичених коштів. Їх загальна сума складається у кожного окремого підприємства з таких елементів [1]: власний капітал: зареєстрований (пайовий) капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток) тощо; забезпечення майбутніх витрат та платежів; довгострокові зобов’язання; поточні зобов’язання. На сучасному рівні соціально-економічного розвитку економіки для прийняття обґрунтованих та виважених управлінських рішень керівництву потрібна повна та достовірна інформація про фінансово-майновий стан їх підприємства. Тому,

економічна важливість власного капіталу і багатогранність його структури обумовлюють необхідність ведення правильного та достовірного обліку, проведення аналізу а, також, здійснення будь-яких форм контролю, зокрема аудиту, на кожному підприємстві. Тому, ефективне управління власним капіталом неможливе без подальшого розвитку обліку, дані якого є не тільки інформаційним матеріалом про стан і зміни об'єктів управління, але й базою контролю взагалі, та аудиту зокрема. [2] Основними напрямками проведення аудиту власного капіталу є [3]: аудит зареєстрованого капіталу; аудит додаткового і резервного капіталу; аудит прибутку підприємства. Взагалі, основним напрямом дослідження вітчизняних науковців є питання, пов'язаних з проведенням зовнішнього аудиту. Проте, незважаючи на ці обставини, у ході проведення аудиторських перевірок внутрішні та зовнішні аудитори використовують загальний підхід стосовно використання аудиторських процедур з метою збору аудиторських доказів. Вслід цього треба відмітити, що удосконалення методики та організації саме внутрішнього аудиту капіталу поставлене на перший план, оскільки багато питань лишаються актуальними і не розкритими, зокрема: аналіз складу і структури власного капіталу суб'єкта господарювання; оцінка ефективності використання власного капіталу; визначення факторів, які впливають на зміну величини власного капіталу; аналіз рентабельності власного капіталу тощо. Саме внутрішній аудит власного капіталу повинен бути спрямований на збір аудиторських доказів, проведення аналізу, удосконалення методики, організації та розробки рекомендації щодо оптимізації роботи облікового апарату з метою підвищення ефективності управління цією ділянкою обліку, як власний капітал. Перевірка всіх видів по ієрархії бухгалтерських документів дозволить аудиторам виділити основні порушення, з правильним застосуванням методичних прийомів (способів) та аудиторських процедур «по суті»: формування статутного та інших капіталів суб'єкта підприємництва; нарахування та виплата дивідендів; операцій з цінними паперами власної емісії; перевірка розподілу прибутку та ін. Також, на підставі рішень учасників (засновників) аудитор повинен акцентувати увагу на перевірці порядку розподілу прибутку, дивідендів, строки та порядок виплати частки прибутку. Отже, удосконалення певних методичних та організаційних аспектів аудиторської перевірки, концепція збереження капіталу, стратегія його управління, дозволять за рахунок визначених напрямів проведення аудиту своєчасно виявити або попередити порушення, а також внести необхідні зміни в політику підприємства. Виступаючи важливим інструментом управління та базуючись на даних бухгалтерського обліку, як системи суцільного і безперервного контролю операцій, саме служба внутрішнього аудиту, а також, вслід, і зовнішня аудиторська перевірка, надасть змогу оцінити результати діяльності, прогнозувати напрями підвищення ефективності господарювання, пропонувати необхідні управлінські рішення в частині власних джерел фінансування діяльності підприємства. Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що власний капітал є головним джерелом фінансування діяльності підприємства і аудит власного капіталу є одним з найважливіших складових системи управління, оскільки власний капітал є гарантією стабільної діяльності самого підприємства, і від правильності ведення його обліку значним чином

відображаються майнові відносини власників. Вслід цього, саме аудиторська перевірка правильності формування та використання власного капіталу повинна забезпечити захист інтересів власників та сприяти підвищенню фінансової стабільності підприємства.

Список використаних джерел

1. Горбатенко А. А. Особливості формування власних фінансових ресурсів підприємств в Україні // Економічний вісник Переяслав Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди. Переяслав Хмельницький, 2010. № 15/1. С. 195–201.

2. Бугай Н.О. Власний капітал як складова фінансової системи підприємства: проблематика та шляхи їх вирішення // Агросвіт. Науково-практичний журнал. – № 21. – Київ, 2016. – С. 19-25.

3. Пилипчук Н. М. Аудит власного капіталу та шляхи його подальшого удосконалення // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса, 2013. № 2/1. С.91–93.

УДК 657.6:005.942

Скуратівська А. В.
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6509 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Мариніч І. О. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

РЕЗУЛЬТАТИ РОЗСЛІДУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ КРАХІВ ТА СКАНДАЛІВ, ДО ЯКИХ ПРИЧЕТНІ АУДИТОРСЬКІ ФІРМИ

На сьогодні аудиторська діяльність є важливою частиною функціонування економіки кожної країни, що допомагає забезпечити якість облікової інформації. Суспільство вимагає від суб'єктів господарювання підтвердження звітності незалежними аудиторами, однак іноді аудиторські компанії можуть схибити, знехтувавши суворим дотриманням існуючих норм та законів.

Ще нещодавно ми спостерігали за конфліктом який стався між відомою компанією «PricewaterhouseCoopers» та Приватбанком. Звітність Приватбанку за 2015 рік аудитори PWC підтвердили з умовно позитивним висновком, підкресливши що відповідають, за висновок, що відображений в фінансовій звітності банка та підтверджують про відсутність суттєвих викривлень.

Однак в 2016 р. ПриватБанк був визнаний неплатоспроможним і націоналізованим. Щоб врятувати банк від краху державі довелося випустити облігації у розмірі 155 млрд. грн. Нацбанк був глибоко розчарований роботою PwC в ПриватБанку.

В результаті перевірки НБУ, проблемним було визнано майже весь портфель банку ─ 97% виданих кредитів. Звіти за фінансовими показниками банку включали перекручену інформацію, в тому числі про розмір кредитного ризику і регулятивний капітал. Аудиторська компанія PwC не змогла розпізнати

ризики в ПриватБанку, які згодом привели до неплатоспроможності і подальшим витрат держави, пов'язаних з націоналізацією банку.

Останнім часом «промахи» траплялися не тільки в Україні. У минулому році Федеральна корпорація зі страхування депозитів США запідозрила PwC в тому, що аудитор не помітив схему шахрайства на $ 2,3 млрд між Colonial Bank (клієнт PwC) і його іпотечним кредитором - банкрутом. А Британська Рада з фінансової звітності (FRC) оштрафувала PwC на 5 млн фунтів через помилки при аудиті фірми RSM Tenon Group Plc. Від співпраці з PwC відмовилася компанія Tesco, яка була її клієнтом більше 30 років.

Негативну репутацію отримали і інші аудиторські компанії. Одним із масштабних скандалів у пам'яті Америки залишила телекомунікаційна компанія WorldCom, в США 90-х років. Після закриття торгів на фондовій біржі вона заявила, що в результаті бухгалтерської помилки прибуток компанії був завищений на 3.8 млрд. дол. Однак у ході розслідування був звинувачений Скотт Салліван, якого керівництво вважає винним, оскільки він враховував в балансі поточні витрати компанії, як капіталовкладення, щоб бухгалтерська звітність виглядала більш респектабельно.

Новина практично нокаутувала світові фондові ринки. В Європі, Азії та США почалися справжній обвал цін на акції і навіть паніка. Брокери на біржах стали скидати цінні папери телекомунікаційних компаній. Показники індексів досягли критичної позначки – рівня 21 вересня 2001 року. Телекомпанії у всьому світі втратили мільярди в вартості. Сильно постраждали фінансові установи, які видавали кредити WorldCom.

Не менш яскраву історію має справа Enron. Було викрито різних офшорних та фінансових схем. Тільки по одній юридичній адресі на Каймановых островах було зареєстровано 692 дочірні компанії. Незважаючи на складність, основна їх діяльність полягала в тому, що з однієї сторони, операції з електроенергією, проведені через дочірні компанії дозволяли збільшити собівартість і продажну ціну на електроенергію, з іншого боку, на офшорах були оформлені борги корпорації. Таким чином, афера Enron полягала не в приховуванні доходів, а у прикритті існуючих збитків.

Але найцікавіше в вищезгаданих ситуаціях є те, що компанії Enron і WorldCom обслуговувала одна і та ж аудиторська фірма - Arthur Andersen, яка в перші години нового скандалу заявила, що від неї приховувалася важлива інформація і що її аудиторська робота виконувалася на високому професійному рівні. Комісія з цінних паперів, крім розслідування «справи Enron», стала перевіряти звітність інших клієнтів Arthur Andersen. Через кілька тижнів банкрутами послідовно визнали себе клієнти компанії Arthur Andersen - Qwest Communications, Merck, Global Crossing і навіть благодійна релігійна організація «Baptist Foundation of Arizona».

Слід врахувати те, що аудиторські компанії завжди можуть відкликати свій звіт, можуть зробити відповідну оцінку стану активів, провести експрес-аналіз, таким чином пояснивши своє рішення – однак аудиторські компанії знехтувала цим, що відповідно вплинуло на їх репутацію.

Таким чином розгляд корпоративних скандалів, пов'язаних з відображенням неправдивої інформації дозволяє зрозуміти причину їх виникнення. У всіх ситуація простежується злочинні наміри менеджменту та власників суб'єктів господарювання, які викликані наступними факторами: приховування проблем та збитків, які виникли внаслідок неправильного управління, збільшення ринкової вартості, демонстрація сприятливого становища для інвестування, створення та підтримка іміджу.

Список використаних джерел

1. *Редченко К.І. Роль аудиторських комітетів у забезпеченні Достовірності публічної звітності компаній // Вісник КНУТД 2015. №4. С. 360-364. URL :*
2. *Кочин Т.М. Аналітичний огляд розкритих корпоративних скандалів, пов'язаних з фальсифікацією звітності. // International Scientific Journal "Internauka". С. 1–6. URL :*

УДК 657.6

Сметанюк Д.В.
студента ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Біляченко О.Л. − к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ЗАВДАННЯ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ

Стрімкий розвиток та реформи у економічній сфері зумовили появу нового виду аудиту − аудиту ефективності, до цього часу не розроблено чітких організаційно-методичних підходів до його проведення, що не дає уявлення не тільки про аудит ефективності управління виробничими запасами, але і про такий аудит в цілому.

Основна мета аудиту ефективності полягає у незалежній, об'єктивній та достовірній перевірці відповідності вимогам економічності, ефективності та результативності управління підприємством, організацією, установою (або системи, операції, програми, заходу тощо) і виявлення можливостей для їх удосконалення. Простіше кажучи, основна мета аудиту ефективності − провести аналіз на підприємстві, і надати певні поради, щодо покращення певного елементу, або системи в цілому [1].

Для досягнення основної мети аудиту, а також задоволення потреб користувачів в отриманні повної, правдивої та неупередженої інформації щодо виробничих запасів аудитору необхідно виконати такі завдання:

− перевірити правильність визнання запасів активами суб'єкта господарювання;

− перевірити, чи відповідають чинному законодавству методи оцінки та обліку виробничих запасів в обліковій політиці підприємства та встановити, наскільки вибір суб'єкта господарювання є оптимальним;

− встановити, чи дотримується підприємство прийнятих методів оцінки та обліку виробничих запасів;

− перевірити й оцінити стан внутрішнього контролю та системи обліку виробничих запасів;

− перевірити, чи здійснюється контроль за збереженням виробничих запасів у місцях їх зберігання та на всіх етапах їх руху;

− встановити, чи здійснюється контроль за використанням виробничих запасів у виробництві;

− встановити, чи своєчасно виявляються залишки виробничих запасів, непотрібні для підприємства, з метою їх реалізації чи обміну;

− перевірити, чи правильно та своєчасно здійснюється документальне відображення операцій, і чи забезпечуються достовірною інформацією користувачі інформації із заготівлі, надходження, відпускання та використання виробничих запасів;

− перевірити, чи правильно та своєчасно здійснені господарські операції з виробничими запасами відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності;

− встановити, чи немає на підприємстві протизаконних дій, пов'язаних із рухом виробничих запасів, суттєвих порушень і помилок у бухгалтерському обліку та звітності [2].

Для того, щоб провести аудит ефективності управління виробничими запасами слід доповнити перелічені вище завдання аудиту наступними: проаналізувати аудиторські перевірки за минулі періоди, зіставити звітність підприємства за кілька останніх років із звітним і на основі отриманих даних надати керівнику підприємства рекомендації щодо покращення ефективності використання запасів.

Функціонально аудит ефективності управління виробничими запасами розширює межі традиційного контролю та обліку щодо загальних оцінок формального спрямування використання запасів з орієнтацією на контроль за досягненням конкретних цілей під час їх витрачання. Цей вид контролю має ширші завдання порівняно з аудиторськими перевірками правильності витрачання запасів, їхньої економії та результативності витрат.

На практиці завдання аудиту ефективності використання виробничих запасів можуть містити кілька взаємопов'язаних елементів або мати конкретну спрямованість, наприклад, аудит результативності окремої статті витрат. Тобто завданням аудиту ефективності є не тільки суто аудиторська перевірка та аналіз результатів, але і стратегічний аналіз витрат, що дасть можливість здійснити рекомендації щодо управління виробничими запасами [3].

Отже, аудит ефективності використання виробничих запасів є важливою складовою перевірки на підприємстві. Аудит ефективності використання запасів призначений для того, щоб здійснювати контроль за дотриманням чинного законодавства щодо операцій з виробничими запасами, встановити повноту і

правильність відображення в бухгалтерському обліку надходження запасів за їх каналами, встановити правильність визнання активів запасами згідно з П(С)БО 9 «Запаси», дослідити стан складського обліку запасів, перевірити дотримання обраних методів обліку виробничих запасів, які зазначені у наказі про облікову політику і надати рекомендації щодо покращення ефективності використання виробничих запасів.

Список використаних джерел

1. Слободяник Ю.Б. Державний аудит: Навчальний посібник / Ю.Б. Слободяник. – Суми: ФОП Наталуха А.С., 2015. – 340 с.

2. Мета і завдання аудиту виробничих запасів [Електронний ресурс]. − Режим доступу: https://pidruchniki.com/11800408/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/meta_zavdannya_auditu_virobnichih_zapasiv.

3. Хаблюк О.А. Аудит ефективності в системі державного фінансового контролю, його суть та необхідність упровадження в Україні / О.А. Хаблюк, С.Р. Яцишин [Електронний ресурс]. − Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/140.pdf.

УДК 657.6

Снісар Є.М.
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Біляченко О.Л. − к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПОДАТКОВОГО АУДИТУ

Існуючі відмінності між бухгалтерським та податковим законодавством зумовлюють необхідність проведення контролю за правильністю визнання і обчислення витрат для податкових розрахунків як засобу уникнення порушень податкового законодавства та нарахування штрафних санкцій [1].

Велика кількість податків та зборів, недосконаліть податкового законодавства, значний податковий тиск, збільшують кількість ризиків в господарській діяльності підприємства. А з урахуванням великих штрафів, які накладаються на підприємства, та пені, що стягується за прострочення платежів, збільшується аудиторський ризик.

В процесі проведення аудиту витрат діяльності зі сторони податкового аудиту можуть вирішуватися такі завдання: визначення відповідності чинному законодавству розрахунку витрат; вивчення фактичного порядку формування податку на прибуток підприємства; дослідження правильності визначення собівартості продукції; визначити відповідність розрахунків в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок нарахування податку на прибуток та сплати його до бюджету; перевірка застосованої бази оподаткування; зіставлення облікових записів з належними первинними

документами, які підтверджують нарахування витрат; перевірка повноти відображення витрат в податковому обліку [2].

Під час перевірки аудитор має дослідити прозорість формування витрат для цілей оподаткування, починаючи з первинних документів. Досить важливе значення для оподаткування має правильна класифікація витрат, оскільки для кожної з груп витрат встановлено відповідний порядок визнання, тобто визначення податкового статусу витрат і моменту їх відображення в обліку, що є одним із найголовніших завдань під час аудиторської перевірки.

Здійснюючи перевірку правильності формування собівартості продукції (робіт, послуг) аудитору необхідно, передусім, дослідити правильність включення витрат до собівартості. Відмінність бухгалтерської собівартості продукції від податкової полягає у тому, що в бухгалтерському обліку собівартість характеризує вартісний показник витрат, понесених в процесі виробництва та реалізації продукції, а в податковому обліку собівартість є сукупністю понесених у звітному періоді та визнаних відповідно ПКУ витрат, які зменшують доходи у цьому ж звітному періоді.

Під час аудиту витрат потрібно приділити увагу оплаті праці. Аудитор повинен з'ясувати, які саме виплати працівникам підприємства належать до фактичних витрат на оплату праці та переконатися, чи до складу фактичних витрат на оплату праці не потрапили виплати, не пов'язані з оплатою праці. Такого роду помилки спричиняють не тільки неправильне визначення суми заробітної плати, а й помилки при здійсненні відрахувань на соціальне страхування.

Також, аудитору слід звернути увагу на інші види витрат підприємства, зокрема на порядок визнання, класифікації та правильного відображення в обліку інвестиційних та фінансових витрат. Увага повинна бути приділена до відсутності дублювання одних і тих же витрат на різних рахунках (наприклад, витрати на сплату відсотків можуть бути включені до інших операційних витрат та дублюватись як фінансові витрати, витрати від продажу основних засобів − як інші операційні витрати та інвестиційні витрати, тощо).

Врахування даних особливостей аудиту витрат підприємства забезпечить максимальну його ефективність, дозволить уникнути порушень податкового законодавства та, як наслідок, значних податкових штрафів.

Список використаних джерел

1. Скрипник М.І. Облікове відображення витрат для нарахування та сплати податків / М.І. Скрипник // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – Житомир: ЖДТУ, 2011. – № 3 (57). − С. 152-160.

2. Петрик О.А. Сутність аудиту оподаткування підприємств згідно з нормами Податкового кодексу України та порядок його організації / О.А. Петрик [Електронний ресурс]. − Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12562/1/38_190-197_Vis_722_menegment.pdf.

УДК 657.6:657.37(477)

Стріха А.С.,
студентка ф-ту ОПМ 4 курсу, спец.6509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Мариніч І.О. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

НОВОВВЕДЕННЯ У ПИТАННЯХ ОБОВ'ЯЗКОВОГО АУДИТУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНИ

Минулого року вступив у дію новий Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», який спрямований на гармонізацію вітчизняного законодавства з європейським; підвищення рівня вимог до суб'єктів аудиторської діяльності та аудиторів; осучаснення деяких звичних українським спеціалістам процедур, понять та механізмів організації роботи підприємств, установ, організацій.

Тепер обов'язковий аудит звітності поділяється на обов'язковий аудит фінансової звітності та обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес. Обов'язковий аудит фінансової звітності – аудит фінансової звітності (консолідованої фінансової звітності) суб'єктів господарювання, які відповідно до законодавства зобов'язані оприлюднити або надати фінансову звітність (консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності разом з аудиторським звітом, що проводиться суб'єктами аудиторської діяльності на підставах та в порядку, передбачених Законом [1]. До цього переліку належать ПАТ, фінансові установи, емітенти цінних паперів, середні та великі підприємства. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг та Аудиторська палата висувають наступні вимоги для обов'язкового аудиту фінансової звітності: компанія повинна мати, щонайменше, три штатних сертифікованих аудитори та пройти перевірку контролю якості. Також професійна діяльність повинна бути застрахована.

Щодо підприємств, які становлять суспільний інтерес, то даний термін увійшов в обіг нещодавно; він також фігурує не тільки в нормативних документах, що регламентують діяльність з аудиту, а й у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Це підприємства емітенти цінних паперів, які допущені до біржових торгів; банки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи, великі підприємства. Віднесення суб'єктів господарювання до даної категорії відбувається не за розмірами підприємства, а за ступенем їх впливу на фінансову і економічну стабільність країни. Тому такі підприємства повинні дотримуватися більш жорстких вимог до розкриття інформації для користувачів та аудиту фінансової звітності, оскільки у разі появи проблем у суб'єктів господарювання, які відносяться до цієї категорії, може виникнути загроза нанесення шкоди не лише інвестору, який вклав туди кошти чи майно, а і фінансовому ринку України. Якщо фірма хоче надавати послуги з такого аудиту, то за основним місцем роботи на ній має працювати не менше п'яти аудиторів; загальна чисельність штатних кваліфікованих працівників, яких

залучають до виконання завдань має становити не менше 10 осіб і щонайменше дві особи повинні підтвердити кваліфікацію або мати сертифікати чи дипломи професійних організацій, які є чинними та можуть підтвердити високий рівень знань з міжнародних стандартів фінансової звітності. Це необхідно тому, що суб'єкти, яких перевіряє компанія, складають звітність за міжнародними стандартами, отже існує необхідність у більш ширшому колі знань для проведення якісної перевірки та підтвердження достовірності звітності.

Для підприємств, що становлять суспільний інтерес, безперервна тривалість виконання завдання суб'єктом аудиторської діяльності з обов'язкового аудиту фінансової звітності не може перевищувати 10 років.

Великі підприємства повинні створювати аудиторський комітет або покладати відповідні функції на ревізійну комісію (наглядову раду); підприємства, що становлять суспільний інтерес, можуть покладати функції аудиторського комітету на окремий підрозділ органу управління або на наглядовий орган. Щонайменше один член аудиторського комітету повинен бути компетентним у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиту.

Суб'єкти аудиторської діяльності, які надають послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, зобов'язані подавати до аудиторського комітету або іншого органу з відповідними функціями разом з аудиторським звітом також додатковий звіт. Додатковий звіт повинен містити суттєву інформацію про результати виконання завдання з обов'язкового аудиту. Аудитори зобов'язані інформувати орган, що здійснює нагляд за таким підприємством, про всі порушення, загрози та сумніви щодо можливості підприємства продовжувати діяльність на безперервній основі. Крім того, такі суб'єкти аудиторської діяльності повинні оприлюднювати на своїй веб-сторінці звіт про прозорість за попередній рік, що має бути доступним щонайменше сім років з дня його оприлюднення.

Інформація, що була надана клієнтом або виявлена у процесі аудиту, має бути конфіденційною і надійно зберігатися (крім випадків, передбачених Кодексом етики професійних бухгалтерів – у тих ситуаціях, якщо аудитор достовірно знає про факти вчинення особливо тяжких злочинів з боку клієнта і має незаперечні докази вчинення злочинів). Право на проведення обов'язкового аудиту підприємства мають тільки ті аудитори чи фірми, які внесені в реєстр аудиторів та аудиторських фірм Аудиторської палати України. Наразі, згідно з реєстром проводити обов'язковий аудит фінансової звітності мають право 269 компаній, а обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, всього 91 [2].

Таким чином, аудиторська діяльність зазнала багато змін, які стали підґрунтям для зближення вітчизняних стандартів з міжнародними.

Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017р. №2258-VIII. ВВР. 2018. № 9. С.50

2. Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності https://www.apu.com.ua

УДК 657.6

Суліма Н. Ю.
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бугай Н.О.– к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

РОЗВИТОК АУДИТУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ: МЕТОДИЧНИЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Сучасні підприємства відповідно до умов ринкової економіки здійснюють як готівкові так і безготівкові розрахунки. Адже потрібно підтримувати фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями та працівниками підприємства і окремими особами. Для цього кожне підприємство повинно мати касу для готівкового розрахунку, а для безготівкового розрахунку та зберігання власних коштів – поточні рахунки в установах банків. Рух грошових коштів суттєво впливає на платоспроможність, рентабельність, фінансові результати підприємства та на його подальше існування взагалі. Тому, для будь-якого підприємства дуже важливо створити належні умови для чіткого контролю за рухом грошових коштів, зокрема, це стосується і внутрішнього, і зовнішнього контролю.

Грошові кошти є найважливішою ланкою системи кругообігу ресурсів, тому основні зусилля менеджменту підприємств повинні буди спрямовані на вирішення питань ефективного управління грошовими коштами, яке ґрунтується на оперативній та достовірній інформації, за таких умов і зростає роль аудиту, як форма контролю, грошових коштів. До основних завдань аудиту грошових коштів належать: перевірка наявності грошових коштів у підприємства та виявлення нестач або надлишків; перевірка стану збереження грошових коштів та цінних паперів у касі і правильності організації ведення касового господарства; перевірка організації та методики обліку грошових коштів, визначених наказом Про облікову політику; перевірка своєчасності та повноти оприбуткування грошових коштів; перевірка законності витрачання грошових коштів; перевірка достовірності обліку й ефективності внутрішньогосподарського контролю грошових коштів; оцінювання стану синтетичного та аналітичного обліку коштів, якості відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, облікових реєстрах та звітності та інше [1]. Варто зазначити, що роль взагалі контролюючих осіб у різних сферах діяльності підприємств значно підвищується, від думки яких багато в чому залежить прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Важливо підкреслити, що відсутність мінімально необхідного запасу грошових коштів на підприємстві свідчить про його серйозні фінансові ускладнення. Надмірна ж величина грошових коштів говорить про те, що реально підприємство зазнає збитків, які пов’язані, по-перше, з інфляцією й знеціненням грошей і, по-друге, з упущеною можливістю вигідного їх розміщення й одержання додаткового доходу. Тому, стосовно домінантам управління формується певна система методів контролю та

управління грошовими коштами: аналіз грошових коштів, контроль за надходженням та використанням грошових коштів є системою спостереження і перевірка процесу надходження та використання грошових коштів з метою визначення відхилень від їх заданих параметрів тощо. Стосовно розвитку та поширення методики аудиту касових операцій, то цей сегмент аудиторської перевірки є важливим, оскільки: грошові кошти найбільш ліквідний актив підприємства, вони мають масовий і поширений характер. Рух готівки відбувається через касові операції, тому під час аудиту вони досліджуються суцільним методом. Особлива увага приділяється питанню забезпечення збереження грошей і дотримання касової дисципліни. Організація же аудиту касових операцій полягає у: визначені його загальної стратегії аудиторської перевірки; складанні плану аудиту; визначені інформаційного забезпечення; наявності необхідних аудиторських доказів; виборі ефективних методичних прийомів і способів здійснення аудиторських процедур; оформленні робочих документів; проведені аналізу результатів проведених аудиторських процедур; оформленні підсумкових документів; підготовки аудиторського звіту; обговоренні результатів перевірки з керівництвом суб'єкта господарювання [2]. Як один з результатів проведення аудиту грошових коштів – типові помилки, які можна виявити: відсутність підписів у первинних касових документах, відсутність підтверджуючих документів для складання видаткових касових ордерів, несвоєчасне звітування за підзвітними сумами, перевищення залишків готівки в касі, недотримання ліміту розрахунків готівкою між юридичними особами, арифметичні помилки під час підрахунку оборотів, несвоєчасне оприбуткування в касу отриманої з банку готівки, перерахування грошових коштів безготівковим шляхом без підтверджуючих первинних документів [3]. Ці порушення у кінцевому підсумку спричиняють викривлення фінансових показників діяльності підприємства, що нерідко сприяє фінансовим зловживанням посадових осіб та стимулює пряме викрадення матеріальних цінностей і коштів. Таким чином, удосконалення певних аспектів методики та організації аудиту руху грошових коштів, можна сказати, самої системи методів контролю та управління грошовими коштами на будь-якому підприємстві, надасть змоги зробити обґрунтовані висновки про джерела їх надходження, раціональне використання та можливість їх вкладення, тому що завдання кожного підприємства – не допустити неефективного використання грошових коштів, що призведе до зниження платоспроможності, рентабельності, перебоїв у виробництві та реалізації продукції.

Список використаних джерел

1. Коблянська, О. І., Коблянська, Г. Ю., Бабенко, О. С. Облік і аудит операцій на поточному рахунку. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». Київ, 2018. № 7. С. 77–84.

2. Бунда, О. М., Єлісеєва, С. Ю. Організаційні та методичні аспекти аудиту грошових коштів на підприємстві. Вісник КНУТД. Київ, 2015. № 4(89). С. 11–18.

3. Осадча, Г. Г., Марчук А. М. Грошові кошти: облік касових операцій. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаїв, 2017. № 15. С. 595-599.

УДК 657.6

Таранік Т.С.
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Біляченко О.Л. − к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ СУТТЄВОСТІ ПІД ЧАС АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Виникнення дебіторської заборгованості є нормальним явищем для будь-якого підприємства, оскільки суб'єкти господарювання неодмінно вступають у фінансово-господарські зв'язки з іншими суб'єктами господарювання. Проте її надмірне зростання призводить до вилучення коштів з обороту, зниження ліквідності та платоспроможності, і, як наслідок, погіршення фінансового стану підприємства. Тому правильне визначення суттєвості під час аудиту дебіторської заборгованості має велике значення, оскільки якісна перевірка дебіторської заборгованості є невід'ємною складовою забезпечення нормальної та прибуткової діяльності підприємства.

Згідно МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту» викривлення, включаючи пропуски, вважаються суттєвими, якщо обґрунтовано очікується, що вони, окремо або в сукупності, можуть вплинути на економічні рішення користувачів, які приймаються на основі фінансової звітності [1].

Суттєвість визначається як максимально допустима сума дебіторської заборгованості, встановлена аудитором, у рамках якої помилка не впливає на рішення користувачів фінансовою інформацією. Тому аудитору дуже важливо встановити її максимально точно, оскільки від встановленої суттєвості залежить багато факторів та інструментів, таких як: обсяги аудиторської вибірки, рівень аудиторського ризику, кількість та якість аудиторських процедур та в цілому методики аудиту, і, як наслідок, об'єктивність, справедливість та точність аудиторського звіту.

Методичні підходи до розрахунку суттєвості під час аудиту дебіторської заборгованості обирається на розсуд самого аудитора, тобто не існує єдиного підходу до її розрахунку.

При оцінці суттєвості в аудиті дебіторської заборгованості можливо застосувати два підходи: кількісний та якісний. Якісний показник суттєвості означає, що аудитор використовує своє професійне судження при визначенні, чи впливає помилка чи пропуск на рішення користувачів. Якісною суттєвістю, що встановлює аудитор, може бути імовірності безпідставного визнання доходу, незаконних отримань від дебіторів, невірних записів або пропусків в обліку дебіторської заборгованості.

Кількісна суттєвість означає встановлення вартісного показника суттєвості, перевищуючи який помилка вважається такою, що вплине на рішення користувача фінансової інформації у розрізі дебіторської заборгованості.

Кількісна оцінка суттєвості може бути розрахована за допомогою абсолютних та відносних показників. Абсолютна суттєвість встановлюється аудитором у грошовій сумі, тобто аудитор на власний розсуд обирає грошову суму дебіторської заборгованості за товари роботи послуги, дебіторської заборгованості за розрахунками (за виданими авансами та бюджетом) або іншої дебіторської заборгованості зі звіту про фінансовий стан, вихід за межі якої буде вважатись суттєвою помилкою. Проте дана методика розрахунку суттєвості не є досить популярної, оскільки більшість аудиторів вважають, що неможливо застосовувати одну й ту саму суму суттєвості у різних ситуаціях. Так, наприклад, абсолютна суттєвість у п'ятнадцять тисяч гривень дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги є значною для мікро- чи малих підприємств, проте така сама сума помилки скоріше за все не буде впливати на рішення користувача фінансової звітності великого підприємства.

Найбільш поширеною методикою розрахунку суттєвості, зокрема і дебіторської заборгованості, є розрахунок відносних показників. Такі розрахунки вважаються більш точними, оскільки враховують усі обставини аудиту. Вона розраховується як добуток відсотка та базової величини суттєвості встановлених самим аудитором. На визначення відповідного відсотка вливають такі фактори, як величина підприємства та загальна сума відповідної базової величини, наприклад дебіторської заборгованості у фінансовій звітності. Так, якщо дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги у звіті про фінансовий стан оцінена у десять тисяч гривень, то 5 % даної величини буде складати 500 грн. Проте якщо застосувати той же відсоток на підприємстві, де оборот дебіторської заборгованості сто тисяч гривень, то суттєвість буде визначена у 5000 грн., що не є значним для такої великої величини дебіторської заборгованості. У другому випадку доречніше застосувати більший відсоток суттєвості, наприклад 10 %, тоді величина допустимої помилки складатиме 10000 грн., що є більш значимою для більшого обсягу дебіторської заборгованості.

Показник суттєвості залежить і від виду діяльності суб'єкта господарювання. Для компаній, що займаються роздрібною торгівлею, притаманна велика кількість дебіторів, заборгованість з якими зазвичай не перевищує 700-800 грн., у той час, як у підприємств виробничого спрямування існує декілька постійних дебіторів із заборгованістю більше 10000 грн. Відповідно, у першому випадку показник суттєвості буде меншим, ніж у другому, що аудитор також повинен врахувати при встановленні зазначеного показника.

Базова величина показника обирається аудитором на професійний розсуд, як при розрахунку абсолютної так і відносної суттєвості. Як уже було зазначено, при аудиті дебіторської заборгованості логічно обрати за базу показники дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, дебіторської заборгованості за розрахунками (за виданими авансами та бюджетом) або іншої дебіторської заборгованості зі звіту про фінансовий стан. Проте вважаємо, це не єдині показники, які можна застосувати. Дебіторська заборгованість прямо впливає на такий показник, як дохід від реалізації товарів робіт та послуг, тому

дана величина із звіту про фінансові результати може бути також обрана за базу розрахунку суттєвості.

Отже, визначення суттєвості є надзвичайно важливим етапом при аудиті дебіторської заборгованості. Від цього показника залежить загальна оцінка відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності та думка аудитора. Крім того, через проведення аудитів різного спрямування, показники суттєвості не можуть бути розраховані однаково. Саме тому не існує єдиної методики розрахунку, що дає можливість даному показнику бути гнучким до різних умов та ситуацій.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт аудиту 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf.

РОЗДІЛ 7
РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ АДЖЕНДИ УКРАЇНИ

УДК 004

Анур'єва А.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ІНТЕРНЕТ РЕЧЕЙ (IoT) – ВАЖЛИВА ТЕХНОЛОГІЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасні цифрові технології докорінно змінюють економічний простір як окремих країн, так і всього світу, зокрема. Однією з таких технологій є Інтернет речей (IoT) – концепція та парадигма, яка розглядає всебічну присутність у середовищі різноманітних речей (об'єктів), які через бездротові та провідні з'єднання та унікальні схеми адресації здатні взаємодіяти один з одним і співпрацювати з іншими об'єктами для створення нових програм (послуг) і досягнення спільних цілей [1, с. 2-3]. Такі об'єкти включають в себе не тільки електронні пристрої, з якими ми стикаємося, або продукти вищого технологічного розвитку, такі як транспортні засоби та обладнання, а й речі, які ми зазвичай не вважаємо електронними взагалі – такі як їжа, одяг, стілець, тварина, дерево, вода тощо. Загальносвітова тенденція запровадження концепції «IoT» наразі не лише робить комфортним побут людини, а й дозволяє великим підприємствам автоматизувати багато бізнес-процесів та ухвалювати ефективні рішення на основі аналізу величезних обсягів даних. Для вітчизняної економіки ця технологія є новою, тому доцільно розглянути її основні особливості.

Для IoT характерні:

- *взаємопов'язаність*: IoT може бути взаємопов'язане з глобальною інформаційною та комунікаційною інфраструктурою;
- *супутні послуги*: IoT здатний надавати послуги, пов'язані з речами, в рамках обмежень речей, таких як захист конфіденційності і семантична узгодженість між фізичними речами і пов'язаними з ними віртуальними речами;
- *неоднорідність*: пристрої в IoT різнорідні, оскільки засновані на різних апаратних платформах і мережах, можуть взаємодіяти з іншими пристроями або сервісними платформами через різні мережі;
- *динамічні зміни*: стан пристроїв змінюється динамічно, наприклад, під час сну і пробудження, а також в контексті пристроїв, включаючи місце розташування і швидкість, і кількість пристроїв може також змінюватися;

- *масштабність*: кількість пристроїв, якими необхідно управляти і які обмінюються даними один з одним, як мінімум на порядок більше, ніж пристроїв, підключених до поточного Інтернету;
- *безпека*: використання Інтернет-речей має бути безпечним, а саме, включати в себе безпеку особистих даних і безпеку фізичного благополуччя користувача;
- *можливість підключення*: окрім доступності в мережі, має забезпечуватися і сумісність, що загалом збільшує можливість споживання і виробництва даних.

Постійне просування відповідних технологій надає компаніям та споживачам рішень IoT багато переваг [2, с. 57-70]:

- *застосовувати нові бізнес-моделі:* для компаній є можливість використання рішень IoT для автоматизації деяких бізнес-процесів, що уможливлює отримання швидкого доступу до ринку і краще реагування на зміни потреб клієнтів;
- *використовувати критично важливі процеси та продукти:* рішення IoT сприяють компаніям у отриманні більші обяги додаткових даних про власні процеси та продукти, які можуть містити важливу та цінну інформацію корпоративного характеру для прийняття управлінських рішень у реальному часі;
- *диверсифікувати доходи*: Інтернет речей може забезпечити потенціал для інновацій, особливо для продавців і постачальників послуг, і сприяти розробці і просуванню на ринок нових продуктів і послуг;
- *сприяти зростанню доходності:* для деяких видів підприємств, IoT може виявитися цінним джерелом додаткового доходу, пов'язаного з обслуговуванням товарів, що знаходяться в обігу;
- *забезпечувати зростання ефективності контролю*: використовуючи функціональні можливості IoT, організації отримують доступ до своїх бізнес-структур і підрозділів, з можливістю контролювати, управляти і відстежувати роботу кожного незалежного вузла;
- *застосовувати ефективні інтелектуальні операції:* миттєвий доступ до відповідної необхідної інформації, що базується на використанні власних ресурсів або ресурсів клієнтів, організації можуть знайти підстави для реорганізації своїх бізнес-процесів для підвищення їх довгострокової ефективності та продуктивності тощо.

Як зазначають фахівці [3, с. 188-198], використання технології Інтернет речей має також певні недоліки. В першу чергу, це – захищеність системи, оскільки пристрої IoT не мають жодних антивірусів або систем ідентифікації користувача. IoT включає багато технологій, що створює серйозні проблеми та вимагає встановлення додаткового програмного забезпечення. Крім того, потрібні значні інвестиції для підтримки хмарних серверів, які повинні будуть обслуговувати обмін великими обсягами даних та забезпечувати їх захист. Недавнє злиття IoT і інтелектуальних пристроїв і послуг провокує появу Інтернету інтелектуальних речей (IoIT) і роботів як служби, які роблять IoT частиною інших надзвичайних технологій, включаючи штучний інтелект,

робототехніку, велику обробку даних, сервісно-орієнтовані обчислення, хмарні обчислення, обчислення туманів і обчислювальні машини.

Список використаних джерел

1. G. Santoro, D. Vrontis, A. Thrassou, L. Dezi , "The Internet of Things", Technological Forecasting and Social Change, Available online 16 March 2017, Elsevier, 2017. 2. L. Uden, W. He, "How the Internet of Things can help knowledge management", Journal of Knowledge Management, Vol. 21 Issue: 1, 2017.

3. Rot, B. Blaicke B., "The Internet of Things Security. Selected threats and countermeasures" [In Polish], Management, Czestochowa Technical University, no. 26, 2017.

УДК 004

Богинська К. В.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВІРТУАЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА – НОВА ФОРМА БІЗНЕС-СТРУКТУР

Використання інноваційних інформаційних технологій в економічній діяльності підприємств істотно впливає і на їх організаційну структуру. Інеграційні процеси, глобалізація та розвиток сучасних ринків, удосконалення постійних зв'язків із клієнтами сприяло створенню так званих віртуальних підприємств (ВП), які значною мірою підвищили якість продукції, робіт і послуг, ступінь задоволення споживачів за рахунок підняття сервісу на більш високий рівень. Передумовами віртуалізації підприємств вважають розвиток мережі Internet, за допомогою якої ВП можуть отримувати і поширювати необхідну інформацію, управляти своєю діяльністю. Сформувався віртуальний ринок товарів і послуг, який існує на основі комунікаційних та інформаційних можливостей глобальної мережі (Internet). А віртуальна реальність, як відображення та імітація реальних розробок і виробництва в кібернетичному просторі, стала одночасно і інструментом, і середовищем віртуальних (мережевих) організаційних форм. Загалом змінюється сам процес управління такими підприємствами та істотно впливає на облік, аудит та аналіз їх діяльності.

Концепція віртуальних підприємств була запропонована більше 10 років тому. У роботі Девідоу та Мелоуна «Віртуальна корпорація» було зазначено: «віртуальне підприємство створюється шляхом відбору людських, фінансових, матеріальних, організаційно технологічних та інших ресурсів з різних підприємств та їх інтеграції з використанням комп'ютерних мереж» [1]. Сучасне ВП – це організаційна форма співпраці юридично незалежних суб'єктів господарювання, з метою отримання прибутку за рахунок кооперації та аутсорсингу з використанням мережі Інтернет, що дозволяє забезпечити спільну роботу територіально віддалених учасників в режимі реального часу.

Головними перевагами діяльності таких підприємств є об'єднання потужностей географічно віддалених агентів, швидке освоєння нових ринків, скорочення витрат, ноу-хау, додаткові інвестиційні можливості, можливості поділу ризиків серед партнерів у ВП тощо. Проте специфіка ведення бізнесу даного підприємства має ряд недоліків: економічна залежність партнерів, відсутність матеріальної та соціальної підтримки партнерів, необхідність постійного розширення, прозорість ведення бізнесу тощо [4].

Фахівці виокремлюють різні концепції ВП, а саме від Internet-майданчика до повномасштабної виробничої і логістичної системи, в якій web-представництво слугує сполучною ланкою між покупцями, продавцями і виробниками [5]. Крім того, від віртуальних менеджерів вимагається значно більше професіоналізму, ніж від менеджерів традиційних компаній [3].

Економічно розвинені країни світу мають значний досвід використання віртуальних підприємств. Для прикладу назвемо такі з них: Hollywood, British Telecom, Reuters Holdings, Aventis, Center for Culture & Global Studies, United States Department of Agriculture (USDA) National Plant Data Center, United States Department of Energy (The Office of Science Integrated Support Center), Emics and OphSmart та багато інших. Так, компанія Dell Computer розробила бізнес-модель для продажу комп'ютерів через Internet. У компанії General Motors, наприклад, створена система «Замовлення-Доставка» (Order To Delivery – OTD), за допомогою якої замовлення кінцевих споживачів, розміщені на web-сайті «Buyer Power», трансформуються в конкретні замовлення технологам. Потім на сторінці «Supply Power» вони перетворюються в замовлення постачальникам в рамках усього логістичного ланцюга.

Для України ця форма бізнесу ще мало характерна, проте є підприємства, які працюють в Інтернет-мережі. Яскравим прикладом віртуальних організацій на ринку України є електронна комерція, а саме торгівля товарами через Internet (e-commerce). Серед маркетплейсів можна виділити Prom.ua, Bigl.ua, Crafta.ua, Shafa.ua (проекти компанії EVO).

Оскільки, Інтернет, як нове середовище бізнесу, має свої закономірності розвитку і правила, нову культуру, динаміку змін, це вимагає від організацій нової якості для успішної роботи, зокрема удосконалення управлінської діяльності. Світ, який до недавна оточував нас, був більш-менш стабільним і передбачуваним. Сучасні реалії зовсім інші: у ньому раз у раз виникають несподівані зрушення і зміни, які породжують величезні можливості розвитку одних і швидку загибель інших. Більшість цих змін відбувається за рахунок нових інформаційних технологій, за допомогою яких стає можливою обробка величезних пластів інформації, що призводить до глобалізації економіки і прискоренню змін. Виникають принципово нові типи організацій – віртуальні.

Список використаних джерел

1. *Архипова А. Віртуальні підприємства: сутність та доцільність використання у підприємницькій діяльності. URL: https://helpiks.org/5-59052.html.*

2. *Загорна Т.О., Ткачова А.В. Віртуальні організації в умовах інформаційної економіки. Економіка: реалії часу. 2014. Вип. 6 (16). С. 128-135. URL: http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n6.html.*

3. *Плескач В.Л., Затонацька Т.Г. Інформаційні системи і технології на підприємствах: підручник. Київ: Знання, 2011. 718 с.*

4. *Рославцев Д.М. Конспект лекцій з курсу «Організація і проектування логістичних систем» (для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 7.03060107,8.03060107 «Логістика»). 2012. С. 92-93. URL: http://eprints.kname.edu.ua/25854/.*

5. *Коваль О. Теоретичні основи віртуалізації бізнесу. Економічний дискурс. 2014. Вип. 2. С. 339–341. URL: http://sophus.at.ua/ED_Issue_2_2014.pdf#page=339.*

УДК 004

Буднік А.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. –
старший викладач кафедри аудиту

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Поняття «цифрова економіка» Дон Тапскотт увів у науковий вжиток ще у 1995р. У класичному розумінні цифрова економіка – це економіка, що базується на цифрових технологіях, яку ще називають інтернет-економікою, новою економікою, або веб-економікою. Переважно, науковці, під цифровою економікою розуміють виробництво, продаж і постачання продуктів за допомогою інформаційно-комунікаційних мереж.

Сучасні економічні умови стимулюють інвестиції в цифрові перетворення, тому що ринки, які розвиваються, намагаються нарощувати свій попит на технології, щоб стимулювати подальше зростання, а розвинені ринки – шукають нові способи скорочення витрат і впровадження інновацій. Це стає «колом розсудливості і зростання»: цифрові технології виступають драйвером споживчого попиту і доходів, освіти і професійної підготовки, а також ефективного використання капіталу і ресурсів, що призводить до збільшення економічного зростання, особливо на ринках, які розвиваються [1]. Компанії, які вкладають кошти в інформаційні технології, досягнуть економічного зростання і процвітання завдяки використанню сучасних технологій. Для прийняття рішень щодо стратегій розвитку національних економік важливо враховувати структурні зміни в пріоритетах інвестиційних потоків на міжнародному ринку капіталу.

Ефективність міжнародних інвестицій в сучасних умовах проявляється через швидкість цифрових змін і великі витрати держав і компаній в дослідження і розробки в інженерній робототехніці, ІКТ, інформатизації, хмарних платформ, «великих даних», нано- та мікросистемних технологій, відновлювальних джерел енергії, механізмів зберігання енергії тощо.

За оцінками науковців світова цифрова економіка досягає повноліття. Інтернет викликав третю хвилю капіталізму, що проявляється у переході від поведінки споживачів до нових бізнес-моделей на глобальному ринку.

Мобільність, хмарні обчислення, бізнес-аналітика та соціальні медіа утворюють підґрунтя цього зсуву, який відбувається як в розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються.

Інвестиційні можливості глобальних IT-компаній зростають більш швидкими темпами ніж ТНК орієнтованих на традиційні сектори економіки. Рівень доходності акцій таких компаній як Facebook, GOOGL, AMZN и EXPE у 2016 р. склав 19 відсотків і очікується позитивний тренд на поточний рік. Проте сектор ІКТ – це досить скромна частина глобальної економіки в цілому.

Цифрові перетворення відчуваються у всіх галузях світової економіки. Під впливом глобальної інформатизації та застосування інформаційних технологій компанії практично всіх секторів економіки, змінили свої бізнес-моделі і цей тренд буде зберігатися протягом наступних років.

Глобальна інформатизація та розвиток цифрової економіки суттєво змінили масштаби реалізації інвестиційних проектів як локальних, так і глобальних. Зокрема, Китай має намір вкласти на розвиток мережі 5G близько 315 мільярдів євро. Відповідно до підписаної угоди, Китай і ЄС будуть спільно розвивати 5 покоління мереж-5G. Європейський Союз вже демонстрував план з розвитку 5G до 2020 року, на реалізацію якого планується виділити 50 мільярдів євро [2].

Спостерігається зростання обсягів інвестицій у системи збереження баз даних, найшвидше зростаючі компанії використовуватимуть інтелектуальні пристрої для підвищення своєї ефективності та продуктивності, а також оптимізації витрат. Компанія Microsoft [3] прийняла рішення про фінансування «хмарних» сервісів на суму понад 1 млрд. доларів. Як вважає керівництво компанії, в недалекому майбутньому ці сервіси будуть не тільки сприяти розвитку наукового і технічного прогресу, а й допоможуть у вирішенні низки глобальних проблем.

Глобальний цифровий простір динамічно розвивається під впливом активної інвестиційної діяльності провідних країн світу та агресивної політики найбільших IT-компаній світу.

Спостерігаються структурні зрушення на ринку капіталу:

- по-перше, тенденція зростання інвестицій у глобальні проекти на основі формування консорціумів та інтеграційних угруповань за участю країн-лідерів та країн, що інтенсивно розвиваються;
- по-друге, глобальні інвестиційні потоки спрямовуються як у технології «масового попиту» (інтернет-ігри, електронну комерцію), так і в технології зберігання масивів баз даних, що веде до монополізації глобальних компаній на інтелектуальний капітал та інформаційний цифровий простір;
- по-третє, розвиток глобального та локальних цифрових ринків створює сприятливі передумови для країн з високим рівнем освіти населення та рівня інформатизації національних економік.

Список використаних джерел

1. The New Digital Economy. How it will transform business. / Oxford Economics. // A research paper produced in collaboration with AT&T, Cisco, Citi, PwC &SAP. URL: http://myclouddoor.com/whitepapers/The-New-Digital-Economy.pdf.

2. Китай вложит 315 млрд евро в развитие 5G-сетей. URL: http://mmgp.ru/showthread.php?t=388496.

3. Microsoft вложит значительные инвестиции в развитие «облачных сервисов». URL: http://mmgp.ru/showthread.php?t=417787

УДК 657:004

Волкова К.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ НОВІТНЬОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ОБРОБКИ ТА ЗБЕРІГАННЯ ДАНИХ

Сучасний світ сповнений інтелектуальними «ноу-хау» в області науки, техніки, медицини і т.д. Ніколи, напевно, люди не володіли такою низкою знань в різних сферах діяльності. Саме інноваційні технології швидко увійшли в усі галузі нашого життя. Що як не це полегшує користувачам роботу та відкриває двері у більш широкий світ пізнання, легкості та доступності. Адже будь-яка додаткова зручність робить життя на щабель вище та краще. Значний внесок у світ наук принесли хмарні технології, початок яких був покладений ще в 1960 році американським вченим, фахівцем з теорії ЕОМ Джоном Маккарті.

Хмарні технології (*Cloud Computing*) передбачають віддалену обробку та зберігання даних. Як зазначають фахівці, хмара – сервер або мережа, де зберігаються дані та програми, що мають з'єднання з користувачами через Інтернет. «Хмара» відкриває новий підхід до обчислень, при якому ані обладнання, ані програмне забезпечення не є власністю підприємства. Замість цього провайдер надає замовнику вже готовий сервіс [1].

«Хмарні» обчислення забезпечують створення, використання та доставку мережею Інтернет IT-сервісів даних, які зберігатимуться для подальшого використання у власних цілях. Виокремлюють п'ять рівнів «хмарних» обчислень (рис.1):

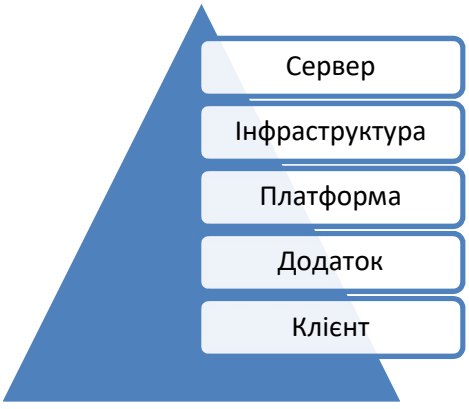

Рис. 1. Модель хмарних технологій

До найпоширеніших платформ з використання хмарних сервісів є:

- *Microsoft* – електронна пошта, календар, веб-конференції, конструктор створення веб-сайтів, можливість створювати документ *Word*, *Excel*, *Power Point*;
- *Google* – електронна пошта *Gmail*, календар *Google*; *Google*-диск.

З липня 2002 року *Amazon Web Services* пропонує будь-якому користувачу класичний набір послуг, доступний через світову мережу, включає в себе віртуальні обчислювальні ресурси, СУБД, засоби зберігання даних і т.д. [2].

Згідно зі статистичними даними, 03.07.2018 ТОП-4 визнали такі хмарні сховища: *Google Диск, Dropbox, Mega, One Drive* [3].

Он-лайн технології вносять корективи у професійну діяльність їх користувачів. До найвідоміших зарубіжних розробок хмарних облікових систем відносяться *Xero, Kashoo*, «Моё дело», «Эльба». Зараз в Україні наявні власні *Saas*-сервіси для бухгалтерії. Це — Flp.ua, «Облік SaaS» тощо. Хмарний сервіс «iFin» дозволяє, крім підготовки і подачі звітності, вести складський облік, автоматизований облік у картках працівників (розрахунок заробітної плати, відпускних, лікарняних і податків через персональний календар), а також пакетне створення різного роду бухгалтерських документів з автоматичним заповненням. «1С» забезпечує віддалене підключення через веб-інтерфейс територіально-розподілених підрозділів до системи «1С: Консолідація», а також функції колективної роботи над документами та віддаленого доступу через Інтернет до них за допомогою спеціалізованої системи «1С:Документооборот». Це дозволяє формувати і надавати й електронну звітність засобами мережі Інтернет. Зазначені сервіси можна використовувати в обліку для різних цілей.

Як стверджують фахівці, дана платформа надає низку переваг, сутність яких полягає в забезпеченні економії для споживачів, боротьбі з піратством для розробників, мінімізації витрат в IT-сфері для бізнесу, уніфікації мережевих стандартів для всіх користувачів. Завдяки віддаленому доступу до даних можна по новому організувати роботу фахівців фірми, оскільки у хмарі можна працювати з будь-якої точки на планеті, де є доступ в мережу Інтернет. Однак, відчувається певна недовіра користувачів до забезпечення схоронності даних в хмарі.

Отже, комфортність використання хмарних технологій належним чином вже змогли оцінити користувачі всьому світу, але в Україні залишаються підприємці, які надають перевагу локальним рішенням. «Комусь «своя сорочка ближча до тіла», хтось просто з побоюванням ставиться до ідеї довірити свої дані іншій компанії, а для декого IT-сервіси – це й досі щось незрозуміле.» – зазначають фахівці Bakertilly, незалежної української компанії, що надає послуги в сфері аудиту, бізнес консультування, незалежної оцінки, бухгалтерського та управлінського обліку [4].

Список використаної літератури

1. Нактініс Б.О. Хмарні технології як освітній сервіс. URL: https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=1923

2. Биков В.Ю. Технології хмарних обчислень – провідні інформаційні технології

подальшого розвитку інформатизації системи освіти України / В. Ю. Биков//Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2011. – №6. – С. 3-11. URL: http://lib.iitta.gov.ua/1173/1/

3. Депутат С. Гигабайты в облаке. Четыре лучних сервиса для хранения даннях. URL: https://techno.nv.ua/ukr/it-industry/hihabajti-v-khmari-chotiri-krashchikh-khmarnikh-servisu-dlja-zberihannja-danikh-2448855.html

4. Як використання хмарних сервісів може допомогти вашому бізнесу. URL: http://bakertilly.ua/news/id38707 (23 Червня 2017)

УДК 657:004

Волтаріус В.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу,
спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ERP-СИСТЕМИ: ТЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ

Бізнес-середовище змінюється протягом багатьох років, цей темп змін продовжує прискорюватися, і компанії у всьому світі прагнуть відреагувати на нових клієнтів. Тому, успішні компанії сьогодні визнали необхідність інтегрованих систем, які можуть покращити їхню якість, задоволеність клієнтів, продуктивність та прибуток. Організації та компанії можуть досягти цього через системи управління ресурсами підприємства. Планування ресурсів підприємства (*ERP*) – це програмне забезпечення для управління бізнесом, яке призначене для інтеграції джерел даних і процесів всієї організації в об'єднану систему [с.72-73].

Програмне забезпечення *ERP* є супер-модульним прикладним програмним забезпеченням, яке об'єднує діяльність у функціональних відділах, таких як планування виробництва, придбання, управління запасами, розподіл продукції та відстеження замовлень. *ERP* мають різні модулі, які виконують різноманітні види діяльності, такі як бухгалтерський облік, фінанси, ланцюжок постачання, людські ресурси, інформація про клієнтів та багато інших (рис.1).

Рис. 1 Концепція ERP системи

До найвідоміших зарубіжних *ERP*-систем належать такі програмні продукти: *mySAP ERP*, *MySAP All-in-One, SAP BusinessOne* компанії *SAP AG, Oracle E-Business Suite, JD Edwards і PeopleSoft Enterprise* компанії *Oracle*.

ERP-системи, які найбільше відомі у вітчизняній практиці – це «1С: Управління виробничим підприємством 8.0», Галактика – ERP, «Парус – Підприємство 8.5», FlagmanExpress, КАС "Бізнес Люкс", Флагман, Фрегат – Корпорація, АВА системи тощо.

Упровадження системи класу *ERP* є важливим завданням бізнесу, не дивлячись на існуючі певні фінансові перешкоди. Проте, все більше і більше підприємці починають впроваджувати системи *ERP*, оскільки бачать численні переваги їх застосування.

Переваги ERP-систем: керівництво організації отримує такий інструмент, який дозволяє успішно управляти процесами виробництва; краще управління замовленнями та зниження витрат; поліпшення обслуговування клієнтів; інтеграція інформації між відділами компанії; підвищення ефективності процесу закупівель; поліпшення виробничих процесів; поліпшення економічної та фінансової ситуації; підвищення кваліфікації персоналу; автоматизація і уніфікація даних та підвищення їх безпеки; поточний доступ до інформації [2, с.240].

Вищенаведені переваги впровадження *ERP*-систем, уможливлюють зробити висновок, що першочергове значення має доступ до інформації, підвищення прибутковості, зростання продуктивності. Ці системи значно полегшують зберігання персональних даних кампанії, спрощують кадрові обов'язки працівників, пов'язані з управлінням заробітною платою, процесами оцінки тощо. Крім того дозволяють швидше та ефективніше контролювати зміни компанії, що особливо важливо в умовах безперервної вільної конкуренції.

Незважаючи на суттєві переваги, описані вище, інтегровані системи ERP мають деякі недоліки: значні фінансові інвестиції – реалізація системи ERP вимагає суттєвих фінансових інвестицій та використання багатьох внутрішніх ресурсів; тривалі періоди розгортання – повна реалізація системи ERP займає від 3 до 5 років, що є занадто довгим терміном для сучасного динамічного економічного середовища; негнучкість і залежність від систем – після встановлення систем ERP їх важко змінити; жорстка ієрархічна організація ERP-систем припускає, що вся інформація повинна бути централізованою; існування прихованих витрат – під час реалізації проекту можуть з'явитися непередбачені витрати через існування прихованих ризиків, що виникають головним чином під

час налаштування систем; необхідність розширення та подальшого розвитку системи [3, с.25-30].

Отже, великі виробничі компанії сьогодні не можуть функціонувати належним чином без підтримки ефективної ІТ-системи. Комп'ютеризація всіх сфер діяльності компанії призводять до підвищення її ефективності та результативності, а значить, і її конкурентоспроможності на ринку. Широкий спектр ERP-систем у світі, дозволяє застосовувати рішення, найбільш відповідні діловим, людським і фінансовим можливостям компанії.

Список використаних джерел

1. Dania Mahmoud Bahssas / «Enterprise Resource Planning (ERP) Systems: Design, Trends and Deployment» / The International Technology Management Review, Vol.5 (2015), No.2. – URL: https://download.atlantis-press.com/article/24089.pdf.

2. A.Ociepa-Kubicka / «Advantages of using ERP in the management process» / World Scientific News (2017) URL: http://www.worldscientificnews.com/wp-content/uploads/2017/08/WSN-89-2017-237-243.pdf.

3. T.Munkelt / «ERP systems: aspects of selection, implementation and sustainable operations» / International Journal of Information Systems and Project Management, Vol.1, No.2, (2013) URL: https://www.sciencesphere.org/ijispm/archive/ijispm-010202.pdf.

УДК 657.004.4

Гончар В.О.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

АНАЛІЗ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВЕДЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО ОБЛІКУ

У наш час процес вибору програмного забезпечення для ведення обліку є дещо проблемним через впровадження санкцій щодо програмного продукту «1С:Бухгалтерія» 28 квітня 2017 року відповідно до Указу Президента України №133/2017.

Актуальність даного питання пов’язане з проблемою, яка виникла перед суб’єктами господарювання з приводу вибору ефективного програмного забезпечення для ведення обліку. Вивченням даного питання займалися такі вітчизняні вчені, зокрема: І.Л. Грабчук, Г.І. Ляхович, І.Б. Чернікова, Є.В. Якуба, О. Павелчак-Данилюк, М.Р. Лучкота О. В.Адамик та інші.

Дослідження та аналіз доступних на сьогодні програмних продуктів сприяє визначенню найбільш оптимального та доцільного софту для використання суб’єктами господарювання.

Український ринок програмного забезпечення для ведення бухгалтерського обліку наповнений значною кількістю продуктів, зокрема «Master Бухгалтерія»;

«Парус-Бухгалтерія»; «Діловод»;«SAP»; «IT-Enterprise: Бухгалтерія»; «ІС-ПРО», «Облік SaaS» та інші. Не зважаючи на однакове призначення, наведені програми мають безліч особливостей, що тільки ускладнює процедуру їх вибору підприємствами [1, с.32].

Для того, щоб обрати кращий програмний продукт, слід визначити критерії відповідності. До таких вимог можна віднести: базовий функціонал програми; оперативність відображення змін законодавства; зручність роботи в програмі; наявність методичної літератури; технічна підтримка партнера; відкритість системи; можливість експорту-імпорту даних з іншими програмними комплексами; комплексність системи; захищеність системи; здатність адаптуватися до розширення вимог і росту завдань, що вирішуються, забезпечувати роботу з великим обсягом даних; вартість та порядок ліцензування [2].

Практично всі зазначені програмні продукти мають широкий функціонал, який пояснюється можливістю роботи з фінансовою звітністю, первинними документами, банками, касою, продажем, закупівлею, податковим обліком та іншим.

Проте існують відмінності у варіантах постачання програм через наявність двох версій: локальної та мережевої. Розробники всіх вище зазначених програм пропонують своїм користувачам хмарні софти, що забезпечують доступ користувачів до даних в будь-який момент часу, будь з відки. Тобто існує можливість працювати як в мережевій, так і в локальній версіях. Програма «Діловод» працює лише у мережевій версії. Основним недоліком он-лайн релізів є залежність від якості послуг провайдерів Інтернету.

Одним із ключових критеріїв роботи з міжнародними інвесторами, кредиторами є можливість ведення бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів. Таке пропонування передбачається в останніх версіях програмних продуктів «SAP», «ІС-ПРО» та «IT-Enterprise». Даний критерій є важливим для будь-якої компанії, оскільки дозволяє мати доступ на міжнародний ринок.

Значним недоліком програми «Діловод» є відсутність можливості ведення операцій з обліку основних засобів, необоротних малоцінних активів.

Крім того, присутні недоліки і в програмному продукті «Парус- Бухгалтерія», у якому не повною мірою реалізовані функціональні можливості щодо ведення розрахунків за заробітною платою. Таким чином виникає необхідність придбання окремого модуля «Парус-Заробітна плата», якщо на підприємстві значна чисельність персоналу.

При придбанні програм «Парус-Бухгалтерія», «SAP» та «ІС-ПРО» слід відразу оплатити за весь програмний продукт. В той же час кінцева ціна на програму «SAP» не встановлена і буде розрахована лише в момент впровадження програми. Програма «ІС-ПРО» має різну ціну, яка залежить від модулів, що будуть підключатися. Програми «Діловод» та «IT-Enterprise: Бухгалтерія» передбачають помісячну оплату за користування програмами. Проте і для них ціна також може відрізнятися залежно від того, який пакет купуватиме підприємство-користувач [1, с. 34].

Підприємствам необхідно визначитися з вибором програмного продукту, який би забезпечував усі потреби обліку, як основного постачальника інформації для прийняття управлінських рішень, і одночасно був би досить економним і не вимагав великих витрат на його придбання, а також не вимагав від бухгалтера специфічних навичок програмування [3, с. 217].

Можна зробити висновок, що більшість програмних продуктів мають широкі функціональні можливості. Деяким програмам властиві свої особливості, які пристосовані для конкретних випадків. Але найбільш вживаним програмним продуктом для підприємств залишається «1С: Бухгалтерія» та програма «ІС-ПРО», яка набирає широкого використання в державному секторі.

Список використаної літератури

1. Грабчук І. Л. Програмне забезпечення для ведення обліку: проблеми вибору та використання в ході аутсорсингу / І. Л. Грабчук, Г. І. Ляхович // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2017. - Вип. 3. - С. 32-36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ ptmbo_2017_3_7

2. Петренко Я. В. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті :навч. посібник для самост. вивчення / Я. В. Петренко. – Краматорськ : ДГМА, 2014. – 320 с.

3. Павелчак-Данилюк О. Обгрунтування програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах / О. Павелчак-Данилюк // Вісник Тернопільського національного технічного університету. - 2014. - № 1. - С. 209-218. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tstub_2014_1_27

УДК 657:004.946

Груша Д.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ОБЛІКУ

Сьогодні зануритися в світ комп'ютерної графіки може буквально кожна людина. Захоплення віртуальною реальністю часто починається саме з комп'ютера та комп'ютерних ігр і триває вічно. Вони дозволяють побачити навколишній світ в іншому вимірі і випробовувати речі, які не є доступні в реальному житті або, навіть, ще не створені. До того ж світ тривимірної графіки не має ні кордонів, ні обмежень і можна створити його таким, яким захочеться його бачити користувачу. Це технологія була започаткована на початку 1950-х років, і насьогодні стає вкрай популярною, модною та отримала назву віртуальна реальність (VR).

Інструменти VR дозволяють створювати середовища, де можна взаємодіяти з будь-яким об'єктом у режимі реального часу, що широко використовується для

навчання і інтеграції деяких технологій та апаратного забезпечення, таких як комп'ютери та графічне програмне забезпечення [1].

Віртуальна реальність може бути відображена на дисплеї телефона, моніторі комп'ютера або великому проекційному екрані. Насамперед, VR – це візуальна реальність, але вона також включає слухову реальність. Користувачі можуть взаємодіяти з віртуальним середовищем за допомогою таких пристроїв, як клавіатура, миша або дротова рукавичка. Sutherland визначає віртуальну діяльність і дисплей, як кімнату, в якій комп'ютер може контролювати існування матерії. Стілець, показаний у такому приміщенні, був би достатньо хорошим, щоб сидіти [3].

Корисність віртуальної реальності та її необхідність вже досліджена в таких областях, як дизайн автомобілів, дизайн роботів, медицини, хімії, біології, освіті, а також у проектуванні та будівництві споруд.

Віртуальна реальність є прикладом комерційно доступного віртуального програмного забезпечення реальності. Наприклад, при проектуванні великих механічних пристроїв, таких як бульдозер або навіть автомобіль, використовується віртуальна реальність. Ще однією областю, в якій віртуальна реальність активно використовується, є водіння або симуляції польоту. Вони надають користувачам можливість отримати досвід експлуатації транспортного засобу без реальних наслідків помилки.

Не можливо уявити своє життя без використання технологій віртуальної реальності. Сьогодні завдяки віртуальній реальності вирішуються питання спілкування з людьми, які знаходяться за тисячі кілометрів від абонента. У Японії розробляється система, яка дозволить одній людині побачити 3D-зображення іншої за допомогою техніки віртуальної реальності.

Фахівці передбачають в майбутньому широке використання технологій віртуальної та доповненої реальності для вирішення завдань управління бізнесом. Цей процес торкнувся і професії бухгалтера. Сучасне програмне забезпечення автоматизованого обліку пропонує візуальне відображення елементів управління, структури функціональних меню, алгоритми обробки даних. Віртуалізація комунікаційної взаємодії персоналу з автоматизованою системою обліку покликана вирішити проблему уніфікації програмного забезпечення [4].

Підсумовуючи все вище сказане, хочеться зазначити, що віртуальна реальність передбачає дослідження як програмних, так і апаратних технологій, а також розширює технологію додатків AR [2]. Усі перспективні технології потребують розробки деталізованих та дієвих методик їх використання в умовах автоматизації обліку, що і є предметним полем подальших наукових досліджень [4].

Список використаних джерел:

1. (IJACSA) International Journal of Advanced Computer Science and Applications. Environments and System Types of Virtual Reality. Technology in STEM: A SurveyVol. 8, No. 6, 2017.

2. Virtual Reality and Games. Carolina Cruz-Neira 1, Marcos Fernández 2 and Cristina Portalés. Emerging Analytics Center, University of Arkansas at Little Rock, 2801 South University Ave, Little Rock, AR 72204, USA; Published: 26 February 2018.

3. J. Sharpe and R. Self, "Computers for Everyone," Computers for Everyone, vol. 1, no. 1, 2015.

4. Муравський В. Вплив глобальних технологічних тенденцій на організацію обліку. URL: 776-1625-1-SM.pdf

УДК 657:004.4

Дубенець О.В.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І., к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

CRM-СИСТЕМА ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІНСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний бізнес упішно застосовує автоматизацію різних бізнес-процесів: від налаштованого складського або бухгатрерського обліку до використання спеціального програмного забезпечення, що істотно спрощує роботу. Однією з різновидів таких систем є система управління взаємовідносинами з клієнтами (*Customer Relationship Management CRM*), під якою фахівці розуміють платформу, створену для автоматизації взаємодії з клієнтами і прагне розширювати кількість покупців. Така система дозволяє автоматизувати і привести до єдиних стандартів відносини з клієнтами, звільнивши співробітників від виконання рутинної роботи і економить більшу частину часу, призначену для продажу.

Зазначається [4], що CRM формує за загальним стандартом єдину базу клієнтів і контрагентів; забезпечує ефективний контроль роботи відділу продажів, моніторинг ефективності роботи з лідами (вхідними дзвінками, запитами), отримання статистики і аналітики; формування стратегічного розвитку бізнесу, планування розширення і поліпшення якості роботи.

Технологія CRM передбачає набір додатків, пов'язаних єдиною бізнес-логікою і інтегрованих в інформаційне середовище компанії на основі єдиної бази даних. Програмне забезпечення, що використовується при цьому, дозволяє автоматизувати бізнес-процеси при здійсненні маркетингових акцій, продажів і обслуговування [2]. Комп'ютерна мережа компанії з єдиною інформаційною базою забезпечує постійний ефективний інформаційний обмін, облік клієнтів, збереження документації для тих чи інших видів проектів і автоматизує її обробку.

CRM-системи мають свої відмінності, які враховують особливості в підходах до ведення бізнесу, масштабах компаній і видах діяльності підприємств. Вони можуть різнитися за структурою і функціоналом. Розмаїття систем, які пропонуються на інформаційному ринку, гарантує те, що будь-яка

компанія може задовольнити свої потреби, не залежно від сфери діяльності. Фахівці виокремлюють три найпоширеніші види CRM-систем [1]:

1. *інформаційного типу*, які передбачають систематизацію клієнтських запитів, завдяки чому компанія має можливість швидкого отримання інформації про будь-якого замовника, а також і вичерпної інформації щодо співпраці з ним;

2. *аналітичного типу* з ширшими аналітичними можливостями, застосуванням різноманітних додаткових інструментів для контролю та оптимізації бізнес-процесів, складанням звітності за зазначеними критеріями;

3. *колаборативного типу*, які не тільки систематизують і аналізують інформацію, а використовують функціонал для корекції бізнес-процесів, коли необхідно модернізувати пропоновану продукцію і послуги, поліпшити роботу сервісу.

Для повноцінного функціонування CRM-системи потрібна інтеграція з обліковою системою. Багато CRM-систем претендують на універсальність, намагаючись замінити собою все, але фахівці зазначають, що немає сенсу дублювати функції інших систем, «заточених» на відповідні завдання. Як правило, на практиці компанії використовують кілька інформаційних багатокористувацьких інформаційних систем, в яких найчастіше обробляються однакові дані.

Великі компанії і фінансові установи надають перевагу CRM-системам світових лідерів (*Sugar CRM, mysap CRM, Bitrix CRM, Oracle CRM, Sap CRM*), а більшість малих і середніх підприємств самостійно забезпечують автоматизацію ведення єдиної бази контактів з повною інформацією про історію взаємин, управління продажем. У 2017 році 10 провідних постачальників програмного забезпечення CRM становили майже 60% світового ринку CRM-додатків, що підтверджує зростання на 11,85% і досягло майже $ 27,2 млрд. доходів від ліцензії, обслуговування та підписки. У минулому році п'ятірку кращих очолила Salesforce з 25% часткою ринку, на другому місці була компанія Adobe, наступні позиції зайняли Oracle, SAP та Genesys [3].

Процес вибору відповідного софту завжди починається з визначення завдань, які CRM-система буде вирішувати в організації. Слід звернути увагу на те, як CRM-рішення буде інтегруватися до ресурсів програмного рішення, в якому ведеться облік в компанії, щоб мати можливість формування єдиного інформаційного і робочого поля, оскільки всі бізнес-процеси будуть фіксуватися, зберігатися і аналізуватися за допомогою CRM-системи.

Можна, звичайно, скористатися Microsoft Office або просто використовувати облікову систему, але це не забезпечить достатній функціонал для роботи. Доведеться продумати всі деталі роботи, оскільки звичайна облікова система, на відміну від CRM, не враховує характеристики клієнтів і історію взаємин. Така інформація дозволяє правильніше і продуктивніше вибудовувати процес продажів. «Наприклад, є клієнт, який купує у вашій компанії мало, він практично не цікавий, але виявляється, що у конкурентів він витрачає величезні суми. Тобто, він може стати вашим постійним клієнтом та ще й з VIP статусом. CRM-система дозволяє враховувати ці нюанси, щоб надалі будувати більш правильну і ефективну стратегію взаємовідносин з клієнтами» [4].

Список використаних джерел

1. Обзор видов CRM-систем URL: http://twtconsult.com/arcticles/arcticle/id/14

2. Мозгова Г.В., Морозов А.О., Фомін О.Д. Використання CRM-систем на українському ринку: особливості та перспективи URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/2_58_2017_ukr/15.pdf

3. Top 10 CRM Software Vendors URL: https://www.appsruntheworld.com/top-10-crm-software-vendors-and-market-forecast/

4. Что такое CRM-системы и для чего они нужны? URL: https://sitis.com.ua/about/articles/chto_takoe_crm_sistemy_i_dlya_chego_oni_nuzhny/ (08.07.2016)

УДК657.01.004.896

Зубенко В.С.,
студентка 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Економічний коледж ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Іванова Л.І. — старший викладач
кафедри аудиту, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ ДРОНІВ У ОБЛІКУ ТА АУДИТІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Цифрові технології змінюють світову економіку взагалі та кожної окремої країни, зокрема. До найбільш поширених таких технологій відносять: штучний інтелект, віртуальну та додану реальність, блокчейн, 3D друк, використання роботів та дронів. У зв'язку з цим відбуваються швидкі зміни і у професіях. Розглянемо напрями використання дронів у бухгалтерській професії та відображення в обліку таких основних засобів.

Великі будівельні, торгівельні та аграрні компанії вже знайшли напрями використання безпілотних літальних апаратів (БЛО). Безпілотні літаки здатні передавати зображення до 1,5 см від рівня землі і по території, що перевищує 2 км^2 [3]. Наприклад, для компаній, які володіють великими родовищами корисних копалин, або видобувають їх, дрони, пролітаючи над територією, передають багато зображень і вимірювань. У результаті отримані дані забезпечують точну оцінку запасів. Для аграрного сектора обстеження земельних площ, для будівництва – масштабних об'єктів, для трейдерів – величезних складів застосування БЛО надає точні дані про наявність їх облікових об'єктів. Фахівці вважають, що дрони мають значний потенціал щодо застосування нових способів ведення бізнесу великих і малих бухгалтерських фірм. Джулія Морріс передбачає, що малі та середні фірми прийматимуть технологію безпілотних літаків як додаткову послугу для покращення планових аудитів або оцінювання активів [1].

Фахівці зазначають, що дрони вже є основним джерелом великих даних та істотно змінюють бухгалтерський облік і аудит. Бухгалтери підприємств розглядають дрони як своєрідну службу аудиту, використовуючи їх для

інвентаризації, картографування, моніторингу безпеки та для перевірки мостів і будівель, заощаджуючи кошти. Глобальний ринок додатків безпілотних літаків прогнозується на рівні 100 мільярдів доларів США до 2020 року [3].

Для бухгалтерів є можливість використовувати цю технологію для різкого прискорення деяких бізнес-процесів, одночасно автоматизуючи інші. Як свідчить зарубіжний досвід, спостерігається тенденція до зростання кількості фірм, які включають у свою діяльність так званих «трутнів» та використовують цей вид техніки для надання послуг своїм клієнтам.

Керування «трутнями» потребує спеціальних навиків та уміння використовувати відповідне програмне забезпечення. Зарубіжними країнами розробляються відповідні нормативні акти, які обумовлюють такий вид діяльності. Це стосується і опрацювання інформації, отриманої з встановлених на дронах камер. В Україні цей процес регулюється ще недостатньо. Тож формально управляти дронами можуть навіть особи без відповідної офіційної фахової підготовки. Однак робляться відповідні зусилля в цьому напрямку і у Класифікаторі професій [5] уже передбачений фахівець з управління дронами, який називається «Оператор наземних засобів керування безпілотним літальним апаратом» (код 3144).

Хоча багатий досвід використання дронів характерний для зарубіжних компаній, останнім часом ця тенденція поширюється і вітчизняними компаніями. Виникла потреба у якісному обліку таких видів техніки.

Дрон вписується у поняття основних засобів, визначене бухгалтерським законодавством, оскільки відповідає всім критеріям основних засобів, обліковується в порядку, передбаченому для основних засобів, на підставі насамперед норм П(С)БО 7 «Основні засоби» [4].

Отже, в найближчому майбутньому фахівці бачають можливість зміни середовища діяльності бухгалтерів і аудиторів завдяки широкому використанню безпілотників, які скасують потребу фізичної присутності аудитора, уможливлять збір великих наборів даних швидше і точніше, ніж будь-коли раніше. Безпілотні літаки підвищать бізнес-консультативні послуги за допомогою нових методів роботи, радикально різної економії від масштабу та практичного надання послуг у реальному часі [3].

Список використаних джерел

1. Sarah Ovaska-Few Drones set to invade accounting profession – URL: https://www.journalofaccountancy.com/newsletters/2017/jan/drones-invade-accounting-profession.html (January 23, 2017)

2. Hosted by Chris Baysden. How drone aircraft will change the CPA profession URL: https://www.journalofaccountancy.com/podcast/how-drones-will-change-cpa-profession.html (January 10, 2017)

3. Suresh Sood. How accountants can harness the new data power of drones. URL: https://www.acuitymag.com/technology/how-accountants-can-harness-the-new-data-power-of-drones (13/10/2017)

4. Золлотухін О. Дрони в сільському господарстві: облік і оподаткування . URL:

https://buh-ua.com.ua/uk/doc/52176/drony-v-selskom-hozjajstve-uchet-i-nalogooblozhenie Національний класифікаторУкраїни. Класифікатор професій. ДК 003:2005, затверд.27.10.2011р.№ 327 (зі змінами і доповненями). – URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#n5

УДК 657.6

Климчук Т.П.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ніколенко Л.А. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

На сьогоднішній день одним з важливих факторів ефективної роботи підприємства є його автоматизація. Протягом останнього часу можна спостерігати стрімкий розвиток інформаційних комп'ютерних технологій, проходить покращення програмних продуктів та перехід на автоматизацію управління в цілому.

Динамічний розвиток світового ринку інформаційних технологій здійснює значний вплив на розвиток світового господарства, розробка та втілення нових інформаційних технологій оптимізує процеси виробництва, дозволяє більш ефективно використовувати ресурси, сприяє прискоренню обміну інформацією.

Діяльність виробничих підприємств дуже складна і індивідуальна. Для ефективного ведення господарської діяльності необхідний постійний моніторинг та контроль ключових показників діяльності, який неможливо здійснювати без впровадження і використання сучасних інформаційних технологій. Здатність підприємства своєчасно обробляти і аналізувати великі об'єми інформації безпосередньо залежить від рівня автоматизації її діяльності.

Нині на ринку представлено безліч систем управління підприємством: «ІТПредприятие», «1С», «SAP», «Infor SyteLine ERP», «Microsoft Dynamics AX», «Microsoft Dynamics NAV», «Капітал», «Oracle EBusiness Suite», «BAAN», «Компас», «МОНОЛИТ SQL», «Scala», «Галактика», «АСТОР», «Business Control», «Global ERP», «Виртуоз», «PayDox», та інші.

На шляху впровадження ІТ в управлінні сучасними підприємствами можна виділити такі перешкоди: ускладнення вивчення швидкозмінних інформаційних потоків як результат поглиблення експортної орієнтованості значної частки підприємств, погіршення процесів реалізації ринкових відносин внаслідок російської агресії та подальшого перерозподілу власності серед «нової» та «старої» олігархії; складність розробки та впровадження інформаційних і програмних систем для автоматизації управління компаніями через відтік ІТ–персоналу, нестачу фінансових ресурсів; відсутність у значної кількості керівників розуміння доцільності використання ІТ для удосконалення

управлінської роботи; доцільність безперервного застосування Internet–технологій в організації і забезпеченні мобільного управління.

Щодо головних переваг використання інформаційних технологій в управлінні підприємством варто віднести: підвищення ступеню керованості; зниження впливу людського фактора; скорочення паперової роботи; підвищення оперативності і достовірності інформації; зниження витрат; оптимізація обліку та контролю; забезпечення прозорості інформації для інвесторів; можливість збільшення частки ринку.

Також варто згадати і про вимоги підприємств до впровадження IT: мінімум вкладень, швидкий результат, низькі витрати на обслуговування. В умовах кризи компанії бажають ті інструменти, які з мінімальними інвестиціями дозволяють отримати реальний результат знизити витрати.

Сучасні інформаційні системи – це складні інтегровані комплекси, які включають в себе модулі, що відповідають практично за всі напрями роботи сучасного підприємства. І як результат такого впровадження – постійні збої і конфлікти в системі управління. Комплексний підхід усуває ці проблеми і дозволяє повністю автоматизувати бізнес-процеси. Системи документообігу, бухгалтерського обліку, тайм-менеджменту, технологій, виробництва в такому випадку працюють взаємопов’язано, безконфліктно і ефективно. Проте проблемою може стати недостатня навченість персоналу, що спричиняє збої в процесі експлуатації інформаційних систем [1].

В управлінні бізнес-процесами та підвищенні ефективності економічної діяльності підприємства розповсюджено застосування інформаційних технологій: BPR (Business Process Reengineering) і ERP (Enterprise resource planning). Такі продукти сприяють координації інновацій, мінімізації ризиків, підвищенню масштабованості та гнучкості, зниженню витрат. В цілому, підвищують економічну безпеку підприємства. Так, ERP-система виконує функції бізнес-планування і прогнозування; планування продажу та виготовлення продукції; планування проектів і програм; управління попитом; управління витратами. Щодо BPR-системи — це аналітична система, що дозволяє менеджерам мати персоніфікований (тобто враховує персональний внесок у процесі управління) погляд на стан бізнесу. Як відомо, реінжиніринг бізнес-процесів (BPR) потрібен бізнесу для підвищення рентабельності та прибутку [2].

Взагалі, варто сказати, що використовуючи інформаційні технології, підприємство має можливість збільшити свою конкурентоспроможність. Для ефективного функціонування підприємства необхідно створити інформаційну систему, яка б була здатна протягом тривалого часу задовольняти потреби підприємства.

Використання інформаційних технологій в управлінні господарськими процесами підприємств дає можливість впроваджувати найбільш сучасні і прогресивні управлінські концепції, головна риса яких — ефективне використання ресурсів й орієнтація на інтереси клієнтів.

Список використаних джерел

1. Evolution of Digital Accounting [Electronic resource] // Pacific Crest Group. – 2017 – Access mode : https://www.pcg-services.com/evolution-digital-accounting/

2. Система управління CS ERP [Електронний ресурс]: Офіц. сайт. – Режим доступу: http://cserp.com.ua/

УДК 657.6

Костюк А.О., Тхоржевська О.К.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ніколенко Л.А. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ІННОВАЦІЇ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ОБЛІКУ

Упродовж останніх десятиліть система бухгалтерського обліку в Україні зазнала великих змін, насамперед не тільки в законодавчій, а й в інформаційній системі обліку також. Запровадження інновацій, таких як автоматизація процесів обліку, містить у собі безмежні можливості не тільки в оперативному контролі фінансів, товарів та інших активів з пасивами, а й в області їх аналітики. У свою чергу, це призводить до зниження ступеня невизначеності в процесі аналізу, а також оперативного і стратегічного планування діяльності підприємства.

Автоматизація бухгалтерського обліку значно спрощує роботу бухгалтера та робить її більш продуктивною, крім того це допомагає уникати багатьох неточностей та помилок, які можуть виникати в процесі ведення обліку. Це досягається за допомогою автоматичних систем контролю. Саме тому сучасні програмні засоби для ведення бухгалтерського обліку невпинно вдосконалюються та підлаштовуються під потреби користувачів [1, 2].

На власному досвіді, під час проходження виробничої практики на вітчизняних підприємствах, ми мали змогу прослідкувати трансформацію ведення обліку в сучасних реаліях. Переважна більшість підприємств України використовують у своїй діяльності програмне забезпечення 1С: Підприємство (Бухгалтерія для України) – для ведення обліку та M.E.Doc – для подання фінансової звітності та здійснення документообігу. Основними перевагами такого впровадження є швидкість та простота використання.

У своїй публікації ми хочемо звернути увагу на програму 1С:Підприємство, а саме на її нещодавнє ґрунтовне оновлення. На нашу думку дане дослідження є актуальним та доцільним на сьогодні, враховуючи великий обсяг її використання на ринку України. Отже, розглянемо зміни, що відбулися в новій версії (2.0) програми за платформою 8.3.13 від 27.03.19 р.:

1. *Суттєва зміна інтерфейсу.* Оновлена програма працює за системою «ТАКСІ», тепер всі вікна при відкритті заміщують один одного, тобто на доступному екрані відображається лише одне активне на даний момент вікно.

2. *Зміна положень головного меню та клавіш.* Зазнали суттєвих змін панель головного меню та кнопки управління. Тепер головне меню відображене зліва, що на нашу думку значно зручніше, так як воно знаходиться постійно в полі зору та допомагає швидше знаходити необхідний розділ. Клавіші «записати» та «провести» об'єднані, що також є безумовним плюсом оновленої версії.
3. *Довідники.* Робота з довідниками стала простішою, стало зручніше шукати необхідні дані в інформаційних масивах.
4. *Розвиток механізму «Історія даних».* Механізм «Історія даних» тепер охоплює нові об'єкти конфігурації: плани обміну, плани видів розрахунку і константи. Він також дозволяє реалізовувати власні алгоритми при переході на версію і перевизначати всі основні форми, які використовуються цим механізмом.
5. *Оптимізації.* Оптимізовано виконання наступних операцій:
   - видалення в динамічному списку;
   - створення макета компонування даних;
   - індексування для повнотекстового пошуку: зменшений обсяг тимчасових файлів;
   - розкриття/приховування груп табличного документа в веб-клієнті;
   - робота з великим табличним документом;
   - робота зовнішніх обробок;
   - операції, в яких застосовуються загальні реквізити;
   - робота з деревом і таблицею значень;
   - робота з фоновими завданнями при наявності в конфігурації розширень, а також виконання деяких інших операцій.

Всього у версії (2.0) платформи 8.3.13 реалізовані 84 завдання, пов'язані з доопрацюванням функціональності, і 22 завдання з оптимізації різних функцій і режимів роботи [3].

Отже, після огляду деяких основних змін, що відбулися в програмі, ми можемо зробити висновок, що ведення бухгалтерську полегшилося. Ми, як користувачі попередній версій, можемо відмітити, що використання програмного забезпечення 1С: Підприємство (Бухгалтерія для України) стало зручнішим та швидшим. Сьогодні, бухгалтерський облік не стоїть на місці, а впевнено рухається вперед, за вектором міжнародних стандартів, це в свою чергу вимагає оновлення програмних компонентів, що використовуються підприємствами для обліку та стандартизації їх відповідно до вимог міжнародних норм.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" від 21.12.2017 р. № 2258-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19

2. *Digitalisation in Accounting. Study of the Status Quo in German Companies [Electronic resource] // KPMG. – 2017. – Access mode : https://home.kpmg.com/content/dam/kpmg/de/pdf/Themen/2017/digitalisation-in-accounting-en-2017-KPMG.pdf*

3. Корисні сервіси, сучасні технології, перевірені рішення і нові можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://portal.1c.eu/applications

УДК 657:004.4

Кущ О.Р.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ВИБІР БУХГАЛТЕРСЬКИХ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ

Сьогодні інформаційний ринок пропонує різноманітні бухгалтерські програми, які задовольняють пореби різних категорій користувачів, забезпечуючи ефективну автоматизацію облікових процедур. Перед потенційним користувачем постає нелегке питання вибору таких програмних рішень, які б максимально враховували особливості їх діяльності, а вартість програм відповідала їх функціональним можливостям.

У якості критеріїв відбору можуть бути: автоматизований первинний облік, автоматичне формування та завантаження звітності компанії; ведення обліку банківських операцій, формування і друк платіжних доручень, відправка платіжних доручень через систему клієнт-банк; контроль за цільовим використанням готівкових коштів; ведення операцій з підзвітними особами; забезпечення ведення операцій з оприбуткування товарів, переміщення та видача у виробництво; ведення особових карток працівників, ведення обліку відпусток та лікарняних; наявність системи забезпечення розрахунку зарплати. У зв’язку з цим фахівці пропонують класифікцію прикладних програмних рішень, яка ґрунтується на призначенні, способах реалізації бухгалтерських функцій та розмірах підприємств.

Виокремлюють: *програми для ведення домашньої бухгалтерії, міні-бухгалтерію, універсальні бухгалтерські системи (міді-бухгалтерія), комплекси пов'язаних АРМ, управлінські системи, фінансово-аналітичні системи, правові бази даних.* Варто зазначити, що розмір підприємства для вибору програми є важливим чинником. Якщо обрати програмне забезпечення бухгалтерського обліку, яке не відповідає розмірам підприємства, то це може призвести до фінансових втрат. В загальному, якщо на підприємстві працюють 1–2 бухгалтери і немає аналітичного обліку за більшістю синтетичних рахунків, то ефективною буде мала бухгалтерська програма, якщо 3–9 обліковців, ведеться розвинутий аналітичний облік за різними групами рахунків, необхідні оперативні дані, то потрібно використовувати універсальну бухгалтерську програму, якщо 10–30 чоловік і більше, з яскраво вираженою спеціалізацією діяльності, яка відображається у специфіці бухгалтерського обліку, то найкращим варіантом буде управлінська програмна система [2].

Також при виборі бухгалтерської програми важливим чинником може бути [1]:

- *функціональність* (здатність вводити та накопичувати в системі всі господарські операції, що відображають господарську діяльність підприємства; можливість розраховувати підсумки по рахунках бухгалтерського обліку на будь-який момент часу при будь-якій кількості введених господарських операцій; обробка кореспонденцій господарських операцій із зазначенням конкретних аналітичних об'єктів та формуванням звітів в розрізі аналітики, тощо);
- *технічні характеристики* (якість програмування, передбачення ряду сервісних параметрів, необхідних для ефективної роботи програми в межах програмно-апаратного комплексу; невибагливість до апаратного забезпечення; можливість редагування документів і звітів, що дозволяє користувачу створити форму звіту, яка потім буде виводитись на екран монітора чи принтер; обмін даними з іншими програмами та пристроями тощо);
- *комерційні питання* (прийнятна ціна програми; супровід програмного забезпечення; навчання користувачів роботі з програмою та налагодження програми на розв'язання розгорнутої бухгалтерської задачі з використанням реальних даних користувача; оперативні консультації з проблем, які виникають в процесі роботи; оновлення старих версій програмних продуктів, швидка заміна їх новими; висока якість паперової та електронної документації, тощо;
- *ергономічність* (зручність інтерфейсу користувача, розвинена система програмної допомоги).

Загальновідомими програмами є MASTER: Бухгалтерія, ІС-ПРО, iFin, IT-Enterprise, Облік Saas та інші.

Фахівці рекомендують порівнювати програми за обраними параметри, найбільш суттєвими в конкретному випадку, оцінюючи їх у балах для кожної програми. При цьому механічне використання схеми тестування програм недопустиме: не можна порівнювати програми, які належать до різних класів; перелік вимог до програм потрібно змінювати (доповнювати або скорочувати) залежно від того, які параметри є найважливішими для потреб бухгалтерії підприємства; технічні параметри програм можна порівнювати тільки за умови використання однакових програмних та апаратних платформ [4].

Отже, для забезпечення стабільної та ефективної діяльності системи бухгалтерського обліку, необхідно зробити детальний аналіз існуючих програм і обрати ту, яка максимально буде відповідати визначеним критеріям і вимогам.

Список використаних джерел:

1. Войнаренко Л.В. Обліково-аналітичні аспекти управлінських концепцій: процеси формуваннята реалізації : монографія. –Хмельницький : ХНУ, ФОП Мельник А.А., 2014. 605с.

2. Івахненков С.В., Інформаційні технології аудиту та внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції: наукове видання. – Житомир: ПП «Рута», 2010. 432с.

3. Скалюк О Забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в бюджетних установах України. Вісник ТНЕУ. 2015. №1. С. 89-97.

4. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту - Івахненков

С.В. - Класифікація та вибір бухгалтерських програмних продуктів. URL: https://westudents.com.ua/glavy/6489-klasifkatsya-ta-vibr-buhgalterskih-programnih-produktv.html

УДК 004.89

Ляшенко Ю.М.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. «Облік та оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л.І. – старший викладач
кафедри аудиту

МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Зародження, а потім широке використання штучного інтелекту в різних сферах людської діяльності, і, перш за все, в технологіях інтернету речей викликало численні дискусії в різних галузях знань: філософії, соціології, машинобудуванні, приладобудуванні, комп'ютерних технологіях, робототехніці, медицині, освіті, військовій справі, юриспруденції тощо.

Дійсно, в останні роки з'являється все більше повідомлень, що свідчать про різке підвищення ефективності комплексів і систем інтернету речей в разі використання технологій штучного інтелекту (ШІ). Ці повідомлення відноситься до автономно керованого транспорту (літаків, кораблів, автомобілів), різноманітних промислових, медичних, будівельних, освітніх, професійних і побутових роботів, роботів військового та спеціального призначення тощо [2, с. 115-116].

Поряд з величезними перспективами, які відкриваються з використанням штучного інтелекту, багато хто звертає увагу громадськості на не менш важливі, на їхню думку, ризики, пов'язані з розвитком ШІ. Так, понад 8 тисяч відомих вчених, розробників і промисловців, в тому числі, астрофізик Стівен Хокінг і засновник компанії Tesla і SpaceX Ілон Маск, діяльність яких, так чи інакше, пов'язана з розробкою або використанням штучного інтелекту, підписали відкритий лист із закликом приділяти більш пильну увагу питанням безпеки та суспільної корисності робіт у сфері ШІ.

Історично першим, ще в 1956 році на Дартмутській конференції Джоном Маккарті (John McCarthy) було запропоновано наступне визначення: штучний інтелект – це наука і техніка створення інтелектуальних машин, особливо інтелектуальних комп'ютерних програм.

Відомо більш сучасне визначення дефініції: штучний інтелект – це розробка гнучкого агента, здатного адаптуватися до різних ситуацій, які раніше не були відомі і не вивчалися через досвід, та досягати мети, що недоступно для традиційних комп'ютерних систем [1, ст. 47-49].

Але, без сумніву, з урахуванням феноменального розвитку можливостей ШІ та широти сфер його застосування, відсутність консенсусної дефініції цього

терміну вже не задовольняє не тільки потреби філософської, соціологічної та технічних наук, але також і потреби правової науки [3, с. 614].

В даний час все розмаїття визначень штучного інтелекту можна звести до наступних трьох: слабкий ШІ, сильний ШІ і штучний суперінтелект:

- «слабкий штучний інтелект» (СШІ, Weak Artificial Intelligence, WAI), «вузький штучний інтелект» або «обмежений штучний інтелект» (ВШІ, ОШІ, Artificial Narrow Intelligence, NAI) – це ШІ, орієнтований на вирішення одного чи декількох завдань, які виконує або може виконувати людина. Останнім часом слабкий ШІ все частіше називають прикладнним ШІ (ПШІ, Applied Artificial Intelligence, AAI);
- «сильний штучний інтелект» (ШСІ, Strong artificial intelligence, ASI, термін запропонував філософ Джон Сирл (John Searle), Каліфорнійський університет, Берклі, 1980 р.), загальний штучний інтелект (ЗШІ, Artificial General Intelligence, AGI) – це ШІ, орієнтований на вирішення всіх завдань, які виконує або може виконувати людина;
- «штучний суперінтелект» (ШСІ, Artificial Superintelligence, ASI, термін запропонував філософ Нік Бострем (Nick Bostrom), Оксфордський інститут майбутнього людства, 1998 р.) – це інтелект, який набагато розумніший, ніж кращий людський інтелект практично в кожній області, включаючи наукову творчість, загальну мудрість і соціальні навички. Припустимо також, що він може мати свідомість і мати суб'єктивні переживання [4, с. 283].

Практично всі великі корпорації технологічного напрямку в усіх країнах активно розробляють або вже впроваджують «роботів», призначених для використання в самих різних видах людської діяльності, пов'язаної як з фізичними діями, так і з інтелектуальними або, іншими словами, пов'язаної із здійсненням певних дій як з матеріальним, так і з нематеріальним змістом об'єктів. Таке сприйняття поняття «робот» має дуже важливе значення для проблематики інтернету речей, так як саме роботи дозволяють виконувати різні послуги та проводити роботи завдяки наявності різноманітних виконавчих пристроїв.

Таким чином, ШІ – це певна сукупність програмних і апаратних методів, способів і засобів (комп'ютерних програм), які реалізують одну або кілька КФ еквівалентних відповідним когнітивним функціям людини.

Для того, щоб результати функціонування ШІ могли бути використані (спожиті) людьми, необхідна їх трансформація за допомогою роботів в якісь об'єкти, що мають матеріальний або нематеріальний зміст.

Список використаних джерел

1. Матвійчук А.В. Штучний інтелект в економіці: нейронні мережі, нечітка логіка: Монографія. – К.: КНЕУ, 2011. – 439 с.

2. Сутро Л., Киллмер У. Совокупность решающих устройств для управления роботом // Интегральные работы / Пер. с англ. под ред. Г.Е. Поздняка. Вып. 1 – М:Мир, 1973. – С. 112-161.

3. Азімов А. Кінець Вічності: вибрані твори / Пер. З англ. – К.: Дніпро, 1990. – 767 с.

4. Широчин В.П. Слово об интелекте. Концептуальные основы системной психологии. – К: ТОО «ВЕК», 1999. – 304 с.

УДК657:681.518

Майстренко А.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 5 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ільїн В. Ю. – д.е.н., професор
кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

У сучасних умовах глобалізації значну роль відіграють інформаційні технології як вагомий інструмент в підвищенні ефективності управління підприємствами. Накопичення великих масивів інформації потребує нових інструментів її використання та зберігання. На сьогодні, актуальною стає проблема пошуків ефективної і дієвої управлінської інформаційної системи для автоматизації управлінського обліку на підприємстві, так як кінцевою метою управлінського обліку є допомога керівництву у досягненні стратегічної мети підприємства.

Метою даної роботи є дослідження інформаційних систем автоматизації управлінського обліку на прикладі системи SAP ERP та обґрунтування переваг їх практичного застосування на підприємствах.

Як вже зазначалося, кінцевою метою управлінського обліку є допомога керівництву у досягненні стратегічної мети підприємства, тому реалізація цього процесу вимагає автоматизації даного виду обліку за допомогою впровадження та використання інформаційних систем.

На українському ринку управлінських систем, який є достатньо широким, все частіше великі підприємства віддають перевагу управлінській системі SAP ERP.

SAP ERP забезпечує глобальне планування потреб у ресурсах підприємства із застосуванням спеціалізованого управління потоками операцій. Програмні комплекси типу ERP (в т.ч. SAP ERP) включають окремі системи для управління бек-офісом (системи управління виробництвом, фінансами, персоналом, збутом чи матеріальними потоками).Система SAP ERP складається із набору прикладних модулів, які направлені на різні процеси в компанії, а саме: фінанси FI, контролінг CO, управління основними засобами AM, управління проектами PS, управління виробництвом PP, управління матеріальними потоками MM, збут SD, управління якістю QM, технічне обслуговування та ремонт обладнання PM, управління персоналом HR, управління інформаційними потоками WF.

Організаційна структура система має такий вигляд: Мандант – найвищий рівень організаційної структури підприємства (концерн, холдинг); Балансова одиниця – незалежна господарська одиниця із самостійним балансом, що входить в структуру Манданта (дочірня компанія, що входить в склад концерну); Завод – місце розміщення фірми в рамках Балансової одиниці (регіональний офіс, філія). Далі поділ відбувається в залежності від структури самої компанії.

Організаційні одиниці системи дозволяють зберігати дані на окремих її рівнях і використовувати її в залежності від потреби.

Рішення SAP ERP направлені на покращення результативності управління бізнес-процесами, підвищення прозорості та збільшення рейтингу підприємства, а також для більш глибокого розуміння інтегрованих бізнес процесів [1].

Однією з переваг системи SAP ERP є те, що програма дає можливість охоплювати усі напрямів діяльності компанії, що дозволяє замінити більшість використовуваних систем та спростити подальший технологічний розвиток компанії. Також дана система дає можливість менеджерам компанії отримувати інформацію, аналізувати її та приймати ефективні управлінські рішення тільки на основі даних, отриманих із SAP ERP.

Узагальнюючи інформацію з різних джерел, можна навести перелік переваг SAP ERP: здатність системи адаптуватися під особливості бізнесу; повна прозорість ведення бухгалтерського та управлінського обліку; забезпечення комплексного контролю за усіма фінансовими операціями, що здійснюються в компанії; оптимізація внутрішньої облікової політики підприємства за рахунок об'єднання у єдиний процес планування, аналізута підготовки звітності за головними показниками ефективності підприємства; забезпечення користувачів точною та достовірною інформацією; можливість аналізу інформації для прийняття управлінських рішень та контролю чинників, що впливають на ефективність бізнесу [2].

Враховуючі значні переваги програми, слід навести також деякі недоліки.

По-перше, система SAP ERP є доволі складною. По-друге і ключовим недоліком такої програми є її висока вартість купівлі, обслуговування, навчання персоналу та підтримки системи. Цю програму можуть собі дозволити середній та великий бізнес [3]. Потрібно зазначити, що система не передбачає проведення документів «заднім» числом, що є досить поширеним явищем для українського обліку. Однак саме неможливість проведення є головною запорукою прозорості обліку. Але, нажаль, з одного боку, багато українських власників бізнесу та топ-менеджерів не готові ще до таких кардинальних змін ведення бухгалтерського обліку. Та, враховуючи, що зміни в Україні останні роки відбуваються значно швидше, методи, яких дотримується SAP ERP будуть повністю актуальні для нашого ринку.

SAP ERP має велику функціональну розгалуженість та є добре масштабованою системою, іншими словами, при розвитку бізнесу можуть бути задіяні додаткові можливості системи зі значно меншими витратами часу й коштів [4, с. 322].

Для того, щоб процес впровадження системи SAP ERP мав позитивний результат, то необхідно спочатку провести детальний аналіз бізнес-процесів компанії, підготувати спеціалістів, готових до продуктивного старту програмного комплексу, налагодити чітку взаємодію з консалтинговими фірмами та забезпечити технологічну платформу процесу.

Отже, використання стандартних рішень системи SAP ERP відкриває шлях до автоматизації операційних процесів фінансово-господарської діяльності

підприємства з можливістю планування, обліку, проведення аналізу і підготовки управлінських рішень.

Впровадження системи SAP ERP надає підприємству конкурентні переваги, які полягають у комплексному контролі за усіма бізнес-операціями, повній прозорості фінансової звітності, спрощенні періодичного трудомісткого процесу закриття періоду, зниженні операційних витрат та зростанні економічної вартості компанії, її інвестиційної привабливості.

Список використаних джерел

1. SAP ERP. URL: http://www.alekta.ru/Solutions/ERP-system/mySAP-ERP.php.

2. Застосування модулю «Управлінський облік і звітність» (CO) системи ERP SAP R/3 для автоматизації управлінського обліку. URL: http://magazine.faaf.org.ua/zastosuvannya-modulyuupravlinskiy-oblik-zvitnist-so-sistemi-erp-sap-r-3-dlya-avtomatizacii- upravlinskogoobliku.html.

3. Довгань О.В. Впровадження програмного продукту SAP його переваги та недоліки.URL: http://sophus.at.ua/publ/2015_11_25_lutsk/sekcija_section_4_2015_11_25/vpovadzhennja_progr amnogo_produktu_sap_jogo_perevagi_ta_nedoliki/110-1-0-1697. – Назва з екрану.

4. Галенко А.В., Щипанова О.В. Досвід впровадження системи управлінського обліку на українських підприємствах на сучасному етапі.Економічний простір. 2011. № 48/2. С.317-325.

УДК 657.01.004

Марченко О. М.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Іванова Л. І.–
старший викладач кафедри аудиту

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ АУДИТУ: ПРАКТИЧНІ РІШЕННЯ

В умовах прискореної глобалізації і швидкого розвитку інформаційних технологій виникають умови для вдосконалення систем контролю та моніторингу. Аудит, який є однією форм контролю, має характеризуватися високим рівнем об'єктивності. З огляду на даний факт, суб'єкти господарської діяльності, що хочуть розширювати та розвивати виробництво, досить активно користуються аудитом для досягнення даних цілей. Сучасне економічне середовище постійно змінюється і вимагає від суб'єктів господарської діяльності активного реагування на ці зміни. Саме тому, оперативність проведення аудиту діяльності підприємства може мати суттєвий вплив на ефективність здійснення підприємницької діяльності. Тому, актуальності набирає проблема комп'ютеризації процедур аудиту та обґрунтування їх організаційних та методологічних засад.

Розробка й обґрунтування загальних засад процесу аудиту в умовах використання сучасних інформаційних систем при здійсненні його процедур

вимагає дотримання певних принципів. Задля досягнення максимальної ефективності аудиту щодо кожного блоку, який відповідає етапам його проведення, потрібно визначити певний перелік вимог і принципів.

На основі проведеного аналізу підходів до вирішення вказаної проблеми, можна узагальнити, що основними загальними вимогами, які повинні бути забезпеченні у випадку впровадження сучасної інформаційної системи мають бути: змістовна реалізація управлінських запитів у зазначені строки та з якісними параметрами; застосування найбільш ефективних технологій збору, реєстрації, передачі, зберігання, обробки та подання інформації; надійний захист інформації від несанкціонованого доступу; надійність та висока адаптивність комп'ютерних мереж [1, с.253]. З позиції аудиту як складової комп'ютерної інформаційної системи управління ці вимоги варто дещо деталізувати з урахуванням специфіки аудиторських процедур і етапів їх здійснення. Зокрема, правомірно дотримуватися вимоги щодо врахування управлінських запитів в отриманні необхідної аудиторської інформації у визначені періоди часу. Якщо йдеться про процес управління виробництвом, то цілком зрозуміло, що аудит звітності не дасть належного ефекту. Адже він може мати вплив лише на майбутню організацію виробничих аспектів. Натомість більш дієвим у цьому контексті буде аудит, який здійснюватиметься щодо об'єктів обліку чи процесів, які здійснюються в момент виробництва.

Одна з вимог щодо доцільності вибору найбільш ефективних технологій опрацювання даних в процесі проведення аудиту відповідає критерію підвищення його оперативності та якості. В такому випадку слід звернути увагу на можливості та обґрунтованість використання в процесі проведення аудиту не лише складних аналітичних комп'ютерних програм, а й простих електронних таблиць, побудованих на основі використання програми Microsoft Office Excel. Останні вимоги з позиції аудиту важливі через конфіденційність інформації та потребу в захисті цієї інформації [2, с. 796]. Взаємодія використовуваних програмних забезпечень з комп'ютерною системою суб'єкта аудиту дає змогу без особливих затрат формувати неупереджену й об'єктивну інформаційну базу прийняття управлінських рішень та формувати конкурентні переваги в діяльності. Дотримання вимог, які були перелічені вище, разом з обґрунтованими принципами побудови комп'ютерної системи аудиту, реалізує досягнення найважливіших цілей аудиту, таких як контроль, формування регулятора управління підприємством та формування іміджу суб'єкта господарської діяльності.

При побудові комп'ютерної системи аудиту необхідно дотримуватися певних принципів. Як відомо, виділяють в основному чотири етапи аудиту: підготовчий, проміжний, основний та заключний. З позиції формування блок-схеми процесу аудиту можливий такий розподіл: 1) для створення основ проведення аудиту (загальносистемна частина, або блок), з варіанту вище – це «підготовчий + проміжний» етапи; 2) для створення контролюючої ланки – «основний етап»; 3) для створення рекомендаційного блоку – «заключний етап». Щодо першого мають бути дотримані принципи доцільності, комплексності. Другий варто формувати з урахуванням мінімізації ризиків аудиту та обсягів

введення додаткових даних, максимального використання інструментарію контролю, а також єдності формалізації процедур аудиту та оформлення його висновків. Третій блок матиме хорошу результативність у випадку дотримання принципів співставності, доцільності, мінімізації невизначеності. В загальному рекомендовані вимоги й принципи відповідають міжнародним тенденціям [3, с. 34].

При проектуванні загальної практичної моделі аудиту може бути використано блочну систему (3 блоки відповідно до етапів аудиту) зі значною кількістю складових. Чисельність останніх залежить від переліку робіт, які виконуються аудитором, а також структури алгоритмів і їх компонентних модулів. Таким чином, керуючий алгоритм аудиту матиме розгалужену лінійну структуру з багатьма складовими, які в сукупності дозволять оперативно отримувати результатну інформацію та формувати аудиторський висновок і рекомендаційні положення й заходи. Програмні модулі кожного блоку мають бути наповнені відповідними довідниками для максимальної автоматизації здійснюваних аудитором процедур і робіт. Український ринок програмного забезпечення в галузі аудиту наразі знаходиться на стадії початкового розвитку й значно відстає від розвинутих країн. Така ситуація пояснюється проблемністю розробки програмного забезпечення, що насамперед пов'язана зі складною структурою аудиту. Однак, є більш глибокі причини та стверджують, що серйозними факторами, які перешкоджають позитивному вирішенню вказаного питання, зокрема є: відсутність необхідних методів і інструментальних засобів, які б забезпечували інформаційну та програмну сумісність (стикування) аудиторських бухгалтерських систем; відсутність необхідних стандартів, які б регламентували процес аудиторської перевірки автоматизованим способом [4, с. 64].

Сформовані теоретичні положення та практична модель аудиту, а також рекомендації щодо її реалізації у програмному сприятимуть підвищенню оперативності та якості аудиту в умовах використання комп'ютерних інформаційних технологій. В перспективі вони можуть бути взяті за основу удосконалення програмного забезпечення проведення аудиту.

Список використаних джерел

1. Гордієнко М.І. Оцінка інформаційного ризику в аудиті комп'ютерних інформаційних систем / М.І. Гордієнко, А.В. Дегтяренко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Т.3. – 2013. – №1 (6). – С. 86 – 92.

2. Кудрицький Б.В. Комп'ютеризація аудиторської діяльності в Україні: проблеми та шляхи подолання / Б.В. Кудрицький // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – № 18. – С. 320-327.

3. Саюн А.О. Проблеми і перспективи розвитку автоматизації аудиту в Україні / А.О. Саюн // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 3(18). – С. 261-265.

4. Хорунжак Н.М. Модернізація системи обліку бюджетних установ на основі комп'ютерних технологій: умови та принципи / Н.М. Хорунжак // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 3 (20). – С. 251–256.

УДК 657.6

Матвієнко О.В., Петрашенко А.Г.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ніколенко Л.А. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

АУДИТ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Аудит інформаційних систем може забезпечити безліч переваг для підприємства шляхом забезпечення ефективного, безпечного та надійного функціонування інформаційних систем, що є важливим для організаційного успіху. Ефективність аудиту значною мірою залежить від якісних програм для аудиту.

Організації проводять аудит з багатьох причин. Одна із найголовніших це те, що аудит може допомогти підприємству забезпечити ефективний операційний процес, що свідчить про його відповідність адміністративно-правовим нормам. Це підтвердження того, що бізнес функціонує добре і готове відповідати потенційним викликам. Досягнення багатьох переваг, які можуть надати ефективний аудит, залежить від правильного та ретельного планування аудиту. Обсяг і мета аудиту повинні бути зрозумілі і прийняті аудиторам. Після чіткого визначення мети аудиту може бути створений план аудиту, цілі та процедури, необхідні для отримання відповідних та надійних доказів, яких достатньо для складання та підтримки аудиторських висновків та думок.

Програма аудиту служить в якості керівництва для виконання та документування всіх етапів аудиту. Хоча програма аудиту не обов'язково слідує певному набору етапів, але аудитор інформаційної системи зазвичай, як мінімальний хід дій, оцінює структуру контролю та перевіряє внутрішній контроль.

Процес аудиту вимагає від аудитора інформаційної системи оцінювати сильні та слабкі сторони внутрішнього контроль на основі доказів, зібраних через аудиторські випробування, і підготувати аудиторський звіт, в якому дадуть рекомендації щодо реабілітації слабких сторін [1].

Загалом, типовий процес аудиту складається з трьох основних етапів: планування, «польова» робота та звітність. Підприємства можуть вирішити розбити основні етапи на додаткові кілька етапів.

Основними цілями розробки програм аудиту є:

1. Задокументувати процедури аудиту та послідовність кроків проведення аудиту.
2. Створити процедури, які можна повторити і легко використовувати внутрішніми або зовнішніми аудиторами, які повинні виконувати подібні перевірки.
3. Задокументувати тип тестування, який буде використовуватися.
4. Дотримуватися загальноприйнятих стандартів аудиту, які стосуються етапу планування в процесі аудиту [2].

Найважливішим вмінням для аудитора інформаційної системи є розуміння бізнес-середовища та пов'язаних з цим ризиків для визначення, що тестувати і чому. Розробка значущих програм аудиту та підтвердження впевненості залежить від можливості налаштування аудиторських процедур відповідно до характеру розглянутого суб'єкта та конкретного ризику, який має бути розглянуто.

Наступний перелік описує деякі навички, які можуть дозволити аудитору інформаційної системи добре розвинути програму аудиту:

- Визначення напрямку діяльності підприємства та його галузі для визначення категорії видів ризику та загроз.
- Розуміння інформаційного простору та його компонентів, знання технологій впливати на них.
- Визначення взаємозв'язку між ризиком для бізнесу та ризиком інформаційних технологій.
- Базові знання з практики оцінки ризиків.
- Знання різноманітних процедур тестування для оцінки контролю інформаційної системи та визначення найкращого методу оцінка, а саме:

- використання узагальненого програмного забезпечення для перевірки вмісту файлів даних;
- використання спеціалізованого програмного забезпечення для оцінки змісту операційних систем, баз даних і додаткових файлів;
- технологічні схеми для документування бізнес-процесів і автоматизованих засобів управління.
- використання електронних журналів аудиту та звітів для оцінки параметрів.

За для уникнення ризиків аудитор розпочинає розробку оцінки ризиків: бізнес-цілі суб'єкта аудиту; середовище, в якому діє підприємство; попередні результати аудиту; відповідність нормативним вимоги та правила, технологічний ризик.

Для кожного ідентифікованого ризику аудитор інформаційної системи повинен документувати характеристику, потенційний вплив і ймовірність виникнення та визначити необхідний контроль для усунення ризику.

І на кінець, аудитор інформаційної системи повинен виконати попередню оцінку ризиків шляхом перевірки існуючого внутрішнього контролю, спрямованого на усунення ризику. Результатом оцінки цілей аудиту, виявленого ризику та існуючого внутрішнього контролю буде визначено остаточну сферу аудиту та стратегію досягнення мети аудиту.

Список використаних джерел

1. Ус Р. Л. Аудит інформаційних технологій як складова системи аудиту організації / Р. Л. Ус // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць. — К: НДЕІ, 2011. — Вип. 1 (116)

2. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12 2017 р., № 2258-VIII.URL: http:// www.apu.com.ua

УДК657.1.011.56

Нечваль Д.С.,

студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ

Сучасні інформаційні технології змінюють діяльність фахівців різних напрямів економічної діяльності. Важливим моментом в цьому процесі є те, що сучасні бухгалтери повною мірою використовують переваги таких технологій при відображенні господарських операцій. Є можливість дистанційного управління банківськими рахунками, що прискорює розрахунки між контрагентами. Безготівкові розрахунки максимально наближають момент здійснення платежу до часу відвантаження товарів, виконання робіт чи надання послуг. Наприклад, застосування системи «Клієнт-Банк» підприємствами (установами, організаціями) уможливлює відмову від готівкових операцій, кардинально зменшує кількість первинних документів як у паперовому, так і в електронному вигляді, оптимізує потребу у персоналі, який обліковує розрахункові операції [1]. Особливо нагальним питання розрахункових операцій стає в умовах цифрової економіки, яка найбільш характерна для економічно розвинутих країн і спостерігається тенденція до їх стрімкого поширення в Україні. Відповідний вплив цифрових технологій є і на розрахунки для населення.

Система «Клієнт-Банк» для підприємств забезпечує: здійснення платежів зі свого поточного рахунка в банку, не відвідуючи банк, з офісу підприємства; моніторинг коштів на поточному рахунку; отримання виписки з поточного рахунка; щоденне оновлення офіційного курсу іноземних валют, які використовуються в бухгалтерському обліку операцій тощо.

При безготівкових розрахунках потрібно дотримуватися відповідних правил і принципів. Основні принципи такі [3]:

1. обов’язкове зберігання грошових коштів усіх господарських суб'єктів (як власних, так і залучених) на поточних та інших рахунках в установах банків;
2. здійснення безготівкових розрахунків між підприємствами, фізичними особами через банки шляхом перерахування коштів із поточних рахунків платників на поточні рахунки одержувачів коштів;
3. забезпечення можливості розрахунків з постачальниками за товарно-матеріальні цінності і послуги після відпуску продукції, надання послуг або з

використанням попередньої оплати;

4. списання банками коштів з рахунків підприємств тільки за розпорядженнями їх власників, крім випадків, у яких безспірне списання (стягнення) коштів передбачене законом України та іншими нормативними актами;

5. розрахунки мають здійснюватися банком тільки в межах наявних коштів на рахунках підприємства або за рахунок платіжного кредиту банку;

6. зарахування коштів на рахунок одержувача відбувається після списання відповідних грошових сум із рахунків платника і т.д.

Українці активніше використовують платіжні картки для щоденних безготівкових розрахунків. Безготівкова оплата товарів та послуг стала вже звичною справою для мільйонів українських громадян. Про це свідчить статистика Національного банку щодо безготівкових розрахунків із використанням платіжних карток українських банків. Так, за результатами першого кварталу 2018 року частка безготівкових розрахунків за обсягом операцій підвищилася до 44,4% і склала 272,6 млрд грн. Це на 5,1% більше порівняно з підсумками 2017 року (39,3%). Для порівняння, цей показник у 2012 році складав лише 12,4%, 2015 – 31,2%, 2016 – 35,5% відповідно», – йдеться в повідомленні НБУ [2].

За твердженням фахівців, частка безготівкових розрахунків в Україні зростатиме за рахунок запровадження таких розрахунків у точках продажу. Вирішення потребує процес забезпечення торгівлі відповідними терміналами, які б уможливлювали такий вид оплати.

Вітчизняними нормативними документами передбачається перехід усіх підприємств на безготівкові розрахунки вже до 2020 р. Зараз майже всі підприємства розрахунки зі своїми працівниками здійснюють за допомогою платіжних карток. Також відомо, що виключно **в безготівковій формі необхідно буде проводити всі платежі на суму понад 50 тис. грн. [2].** Нововведення торкнулось навіть інтернет-магазинів. Йдеться про те, що магазини і різні підприємства будуть зобов'язані надати своїм клієнтам можливість провести безготівковий розрахунок. Нова постанова торкнулась також інтернет-магазинів, на своїх сайтах вони додали можливість безготівкової оплати.

Статистика використання безконтактних карт UPC показує, що близько 70% платежів – це покупки в супермаркетах, 11% – платежі в ресторанах швидкого харчування, 6% – на автозаправках, і 5% – в метро. Так, навіть у метро існує безготівковий розрахунок. Це дуже зручно. Наприклад: українець не має ні копійки готівки, тільки на карті, але ж за проїзд заплатити треба. Також це зручно тим, що не стоїш в черзі за жетоном [4].

Однак, перехід на безготівковий розрахунок не означає, що люди не зможуть при бажанні розплатитися готівкою. Поступове входження економіки України до світового цифрового ринку, а саме в частині удосконалення технологій безготівкових розрахунків, вносить коригування в організацію і методику обліку таких операцій.

Список використаних джерел

1. Гончарук М.О. Комп'ютеризація бухгалтерського обліку безготівкових розрахунків. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. Вип. 2 (23). – С. 47-51. URL: 36444-83333-1-PB.pdf

2. Безналичный расчет для всех: обязательства для бизнеса и новые возможности для украинцев (22 ноября 2018) URL:

https://ukr.segodnya.ua/economics/finance/beznalichnyy-raschet-dlya-vseh-obyazatelstva-dlya-biznesa-i-novye-vozmozhnosti-dlya-ukraincev-1191012.html

3. Тиркало Р. І. Банківська справа: Навчальний посібник. Тернопіль. Видавництво «Карт-бланш», 2001. URL: http://www.ebk.net.ua/Book/Bank/B002/4202.htm

4. Офійфний сайт Київського метрополітену. URL: http://www.metro.kiev.ua/node/106

УДК 657:004

Омелько Т.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОБЛІК І АУДИТ В КОНТЕКСТІ ТЕХНОЛОГІЙ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Останнім часом Digital-технології впевнено трансформують усі напрями управлінської діяльності людини. Цей процес не оминув і галузі обліку, фінансів й аудиту, де до цього часу ще існує багато рутинних, трудомістких та об'ємних завдань, які вирішувати вручну уже нераціонально. Диджиталізація однотипних операцій дозволяє фахівцям зосередитися на глибинному аналізі та виконанні завдань більш високого рівня, має позитивний вплив на основні показники діяльності компанії, забезпечуючи нові можливості для бізнесу.

Так, за даними внутрішнього дослідження компанії EY, роботизація офісних процесів скорочує витрати, пов'язані з обробкою даних, на 20-40%. Фахівці зазначають, що до процесів обробки даних, які можна алгоритмізувати слід віднести функції управління: персоналом і фінансами, ланцюгами постачання, інформаційними технологіями продажів та клієнтської підтримки. До того ж це підвищує надійність, точність виконання операцій та знижує рівень операційних ризиків [3].

Цифрові перетворення бухгалтерського обліку та фінансів на сьогодні уможливлюють [1]:

- *підвищення результативності командної роботи* за рахунок автоматизації, машинного навчання та штучного інтелекту. Обробка великих обсягів інформації дозволяє бухгалтерам ефективніше вести бізнес, враховуючи розвиток інтегрованих систем, забезпечувати більшу цінність та стимулювати інновації в галузі;

- *зменшення витрат* за рахунок автоматизації бухгалтерських процесів, що дозволить трансформувати бізнес-процеси в майбутньому. Наприклад, без участі людей здійснювати перевірку нових постачальників, кредитні показники чи податкову інформацію, надсилати запити до тих чи інших баз даних для отримання додаткової інформації. Машини можуть інтегрувати та обробляти неструктуровані дані, система закупівель в кінцевому підсумку стане безпаперовою. Роботи ідеально підходять для відстеженяя змін цін серед ряду постачальників. Цифровий аудит покращує ефективність та точність процесів та здійснює аудит 100% фінансових операцій. Процес закриття місячного/квартального звіту швидший та більш точний завдяки використанню машин;
- *використання хмарних облікових систем* скорочує витрати на підтримку паперового документування (вартість паперу, наявність простору для зберігання документації, ризик фізичного псування) вирішує багато проблем, пов'язаних з веденням обліку, доступ бухгалтерів до даних може бути з будь-якого місця завдяки web-тейнології;
- *дистанційне фінансове консультування в режимі реального часу* важких і заплутаних справ (Skype, Facetimeта Zoom уможливлюють особисте спілкування з клієнтами);
- *оптимізація роботи працівників компанії та мінімізація витрат на заробітну плату* за рахунок дистанційної роботи та децентралізації офісів (застосування програмного забезпечення для відстеження часу, наприклад, такого як TSheets, для контролю досягнення та продуктивності працівників протягом робочого дня).

Згідно проведеного Xero опитування 2000 фахівців з бухгалтерського обліку, четверо з п'яти (83%) бухгалтерів вважають, що розуміння технологій так само важливо для їх роботи, як і бухгалтерська справа [4]. За результатами дослідження KPMG (2017 рік) впливу діджиталізації на облік із 146 працівників офісу в Німеччині 90% респондентів повністю або частково погодилися, що покращилися якість та послідовність даних, відбулося прискорення процесу звітування та зосередження уваги на процесах. 9% – не погодилися взагалі (1% – відсутні дані). 86% опитуваних підтвердили розширення спектру послуг, на противагу 11% не підтвердили збільшення мережі послуг. 82% працівників, що брали участь в опитуванні, визнали покращення кваліфікації працівників у сфері IT, 73% відзначили зменшення витрат, 52% відповіли, що загалом зменшилася кількість завдань в процесі бухгалтерського обліку в результаті діджиталізації бізнесу [2]. На думку фахівців автоматизація процесів за допомогою робототехніки (Robotic Process Automation – RPA) зменшить витрати, забезпечить ефективність і якість виконання багатьох операційних процесів, зокрема, і тих, які залежать від людей. Новаторські технології і досягнення у сфері робототехніки перетворять бек-офісні операції на центри підтримки глобального бізнесу (Global Business Support – GBS). Використовуючи інтелектуальну автоматизацію (Intelligent Automation – IA), центри GBS можуть забезпечувати зростання ефективності та продуктивності за рахунок зменшення складності процесу [3].

Отже, цифрова трансформація бухгалтерського обліку та фінансування є не що інше, як симбіоз людей та машин, який дозволяє кожному з них робити внесок у спільну справу. Машини забезпечують ефективний та точний аналіз Big Data, визначення схем даних і обробку різних типів даних. У результаті цього зменшення рутинних завдань дозволяє бухгалтерам та фінансистам зосередитися на складних аналітичних завданнях, забезпечуючи ефективність та результативність діяльності компанії.

Список використанихджерел

1. 5 key tech innovations helping accountants transform their businesses. Accountancy Age – URL: https://www.accountancyage.com/2018/05/04/5-key-tech-innovations-helping-accountants-transform-their-businesses/

2. *Digitalisation in Accounting - KPMG URL: https://home.kpmg.com/content/dam/kpmg/de/pdfi'Themen/2017/digitalisation-in-accounting-en-2017-KPMG.pdf*

3. Intelligent automation: how to reshape the future of work. URL: https://www.ey.com/en_gl/tmt/intelligent-automation--how-to-reshape-the-future-of-work

4. Tech as important as accountancy ... for accountants. URL: https://www.accountancyage.com/2016/11/09/tech-as-important-as-accountancy-for-accountants/

УДК 657

Осадча О.О.,
студентка ННІ ФЕМ ім. Олега Балацького,4 курс, спец.072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Сумський державний університет
Науковий керівник – Плікус І.Й. – к.е.н.
доцент кафедри фінансів і підприємництва

ОБЛІКОВІ ПРОФЕСІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) охоплюють всі сфери діяльності, в тому числі і бухгалтерський облік. Основним напрямом технологічного розвитку в усьому світі й, в тому числі, в Україні, є цифрова трансформація економіки (впровадження хмарних технологій, Інтернету – речей, штучного інтелекту тощо), яка призводить до економічного підйому. Так, за прогнозами консалтингової компанії Accenture [1], у 2020 році використання цифрових технологій повинно додати $ 1,36 трлн або 2,3% ВВП в загальному обсязі ВВП десятки провідних світових економік. ВВП розвинених країн зросте за рахунок «цифрової економіки» на 1,8%, а ВВП країн, що розвиваються - на 3,4%. The Boston Consulting Group (BCG) [2] прогнозує, що обсяг цифрової економіки до 2035 року може досягти $ 16 трлн, а за оцінками Всесвітнього економічного форуму [3] цифровізація має величезний потенціал для бізнесу та суспільства й може принести для світової економіки до 2025 року додатково понад $ 30 трлн. доходів.

В той же час використання цифрових технологій призведе до зміни профілю професій й безробіттю за рахунок скорочення робочих місць. Дослідження Глобального інституту McKinsey [4] показало, що до 2030 року приблизно в 50% професій можуть бути автоматизовані, автоматизація може витіснити в середньому 15% робочих місць, еквівалентних зайнятості на умовах повного робочого дня й до 2036 року може бути автоматизовано до 60% роботи, вираженої в людино годинах, а до 2066 року ця частка може досягти до 99%, крім того, 3-14% працівників в світі повинні будуть піти в інші професії. Під загрозою скасування стають не тільки професії, які передбачають виконання часто повторюваних операцій й при цьому не вимагають високого рівня кваліфікації (банківський службовець, туристичний агент, касир з продажу білетів, їх замінять сучасні комп'ютерні технології – електроний банкінг, банковські термінали, електронні платіжні системи, платформи з бронювання квитків тощо), але й інтелектуальні, когнітивні і аналітичні роботи, пов'язані з виконанням стандартних операцій. Проте тенденції на ринку праці задає не цифровізація як явище, а люди, які показують, як використовувати нові можливості для досягнення потрібних результатів.

Ряд досліджень проведених McKinsey, Оксфордським університетом, Boston Consulting Group, PwC [3,4] вказують, що протягом 20 років 86% – 97,5% роботи бухгалтерів і аудиторів потенційно може бути автоматизовано, що стане кроком до скорочення спеціалістів які не мають певних навичок та бажання для застосування нових цифрових технологій. Так, фахівці інституту McKinsey [3] стверджують, що у сфері професійних послуг найближчим часом зникнуть 6 млн робочих місць бухгалтерів та фінансистів, але це стосуватиметься більшою мірою тих, хто виконує найменш кваліфіковану роботу. Тому останнім часом до питання майбутнього бухгалтерського обліку серйозно ставляться професійні організації, консалтингові й аудиторські фірми й науковці в усьому світі. Дослідження впливу нових технологій на ринок праці [5-8] показує, що змінюється й роль спеціалістів з бухгалтерського обліку. Вони повинні допомагати керівництву та менеджерам підприємства долати упередження, приділяти належну увагу першості інтересів клієнтів та всьому спектру відносин, потрібних для ведення бізнесу. Це потребує креативного мислення, адаптивності, вміння впливати на рішення та поведінку інших осіб, бути лідерами на різних рівнях організації [6]. Спеціалісти у сфері фінансів, обліку, аудиту повинні знати як використовувати у своїй професійній діяльності можливості сучасних програмних продуктів для підвищення ефективності та результативності діяльності, так як у найближчі роки бухгалтерську сферу очікують значні зміни, ключовими каталізаторами яких стануть блокчейн, штучний інтелект, BigData, «хмарні технології» обчислення тощо [6,7]. На це вказують й дослідження, проведені ACCA [5], які засвідчили значимість цифрових технологій у досягненні успіху у професії. Це дозволяє стверджувати, що перспектива зникнення фінансово-облікових професій є достатньо далекою [6,8], але вона стає драйвером розвитку цифрової компетенції, та тих, що вирізняють людину та машину.

Список використаних джерел

1. *Daugherty P. (2018). Redefine your company based on the company you keep. Intelligent Enterprise Unleashed. Accenture Technology Vision.*
2. *GeSISMARTer 2020: The Role of ICT in Driving a Sustainable Future. 2012. Boston: BCG*
3. *The Future of Jobs Report 2018. World Economic Forum.*
4. *Independent Work: Choice, Necessity, and the Gig Economy. 2016. San Francisco. McKinsey Global Institute*
5. *Drivers of Change and Future Skills. https://www.accaglobal.com/content/dam/members-beta/docs/ea-patf-drivers-of-change-and-future-skills.pdf*
6. *Карпенко О.В., Плікус І.Й. Головіна Д.В. Вплив цифровізації на розвток бухгалтерського обліку. Соціально-економічні та правові чинники розвитку національної економіки України: облікові, аналітичні та контрольні аспекти в сучасних умовах інтеграційних процесів : міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 22 листопада 2018). Полтава: ПУЕТ, 2018. - С.120-124.*
7. *Плікус І.Й., Ганус І.С., Осадча О.О. Огляд інноваційно-інформаційних технологій бухгалтерського обліку // Розвиток національних фінансово-економічних систем в умовах глобалізації: Збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. пам'яті професора М.Г. Михайлова (22 листопада 2018 р.; м. Суми) / Відпов. за вип. О. Пасько. Суми:СНАУ, 2018. - 629 с.*
8. *Осадча О. О. Digital облік : майбутнє професії бухгалтер // Розвиток національних фінансово-економічних систем в умовах глобалізації: Збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. пам'яті професора М.Г. Михайлова (22 листопада 2018 р.; м. Суми) / Відпов. за вип. О. Пасько. Суми:СНАУ, 2018. - 629 с.*

УДК 657.1.011.56

Поліщук А.Р.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

РИЗИКИ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ОБРОБКИ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

На сучасному етапі розвитку технологій вирішується питання автоматизації багатьох процесів, зокрема бухгалтерського обліку. Автоматизована форма бухгалтерського обліку використовується як малими підприємствами, так і великими корпораціями. Ефективна робота з автоматизованим обліком потребує своєчасного та ефективного виявлення та ліквідації організаційних ризиків.

Ризик автоматизації обліку полягає у можливості виникнення збитків чи втрат, припущення помилок, неправильності заповнення господарських операцій та хибного їх відображення у реєстрах бухгалтерського обліку. Існує кілька типів загроз, що пов'язанні з автоматизацією бухгалтерського обліку на підприємствах: ті, що пов'язанні із зазіханням на інформаційні ресурси і ті, що виникають у процесі роботи з інформаційними системами підприємства. Фахівці виокремлюють такі основні інструменти інформаційних загроз [1]:

- *маніпуляція інформаційним забезпеченням* підприємства у вигляді дезінформації, викривлення, розповсюдження неповної чи неправдивою інформації.

- *проблеми доступу користувачів до інформації* із-за посиленого захисту системи від несанкціонованого доступу або його необгрунтованого обмеження, що уможливить виникнення збоїв у роботі бухгалтерського програмного забезпечення;
- *навмисне руйнування інформаційних ресурсів* та використання конфіденційної бази даних.
- *кібертероризм,* для якого характерні навмисне розповсюдженням вірусів та інших засобі і дій, які шкодять системі, даним, або надають несанкціонований доступ до них сторонніх користувачів.

За своїм походженням ризики поділяються на три категорії: ризики, пов'язані із знищенням, втратою, витоком інформації; ризики, що пов'язані з процесом формування інформаційного ресурсу та ризики, пов'язані з інформаційним впливом на діяльність підприємств [1, с.186-187].

Слід розуміти, що ризик автоматизованої обробки обліково-аналітичної інформації може зумовлюватися тими чи іншими «прогалинами» в захисті, які були допущені на різних стадіях і етапах створення та експлуатації інформаційних систем обліку (передпроектному обстеженні, проектуванні, тестуванні та есплуатації).

При створенні інформаційної системи потрібно приділяти належну увагу проблемі виникнення та ліквідації ризиків, інакше в майбутньому недобросовісне ставлення до захисту може призвести до фінансових втрат та збоїв у роботі організації. Визначивши усі можливі ризики автоматизації обліку та дослідивши їх вплив на роботу системи, потрібно передбачити допустимі межі майбутніх загроз і розробити відповідну систему контролю за їх виявленням та ліквідацією. Крім цього, потрібно розробити відповідні заходи по забезпеченню схоронності інформації, попередження загроз навмисного чи ненавмисного маніпулювання даними з боку бухгалтерського персоналу та працівників підприємства взагалі.

Як свідчить практика, наслідки несанкціонованого доступу можуть бути руйнівними – від проблем з крадіжкою особистих даних до втрати незамінних даних. Коли дані бухгалтерського обліку змінюються або видаляються навмисно або випадково, це створює хаос в бухгалтерії, ставлячи під сумнів надійність або точність усіх даних [3].

Уся конфіденційна інформація має бути у закритому доступі, щоб запобігти її витоку та використанню в корисних цілях. Інформаційна база має бути захищена ключами та паролями. Особливу увагу потрібно приділяти такому заходу, як фізичній охороні своїх комп'ютерних систем (зберіганню систем і серверів у безпечному місці). В епоху бездротового з'єднання та доступу до мережі або Інтернету потрібно жорстко дотримуватися відповідних протоколів безпеки. Для переносних комп'ютерів фахівці радять використовувати спеціальне програмне забезпечення (наприклад, LoJack), яке дозволить відстежувати місцезнаходження цієї техніки. Ризик крадіжки ноутбуків та інших гаджетів дуже великий. Як свідчать результати дослідження Gartner Group (2008 рік), кожні 53 секунди із ресторанів, аеропортів та готельних номерів викрадався

ноутбук. При використанні он-лайн бухгалтерії це створює особливу загрозу конфіденційності обліково-аналітичної інформації.

Тільки належний та своєчасний контроль ризиків може позитивно відобразитися на діяльності організації. Надійна система заходів запобігання та швидкого і ефективного усунення наслідків кібератак забезпечить комфортне виконання посадових обов'язків як бухгалтерського, так і всього управлінського персоналу підприємства, зекономить як фінансові ресурси, так і робочий час.

Список використаних джерел

1. Муравський В.В., Хома Н.Г. // Облік, контроль та аудит: Теоретико-методологічний аспект. – 2015. – №1. – С. 185-190. URL: https://ppeu.stu.cn.ua/tmppdf/26.pdf

2. Гаркуша С. А. Автоматизація обліку: форма чи система? // Інфраструктура ринку : електронний науково-практичний журнал. - Одеса : Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2017. – Вип.5.-С. 197-199/ URL: http://market-infr.od.ua/journals/2017/5_2017_ukr/5_2017.pdf

3. Sheila Shanker Accounting Information Systems & Security.URL: https://smallbusiness.chron.com/accounting-information-systems-security-3955.html.

УДК 657:004.946

Приймаченко К.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ВІРТУАЛЬНА ТА ДОПОВНЕНА РЕАЛЬНОСТІ: ПЕРЕСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ В ОБЛІКУ ТА АУДИТІ

Фінансова діяльність підприємств довгий час передбачала використання комп'ютерів для складання фінансової звітності, а також для запису і контролю інформації в облікових системах. Сьогодення характеризується впровадженням інновацій, значна частина яких створюється з використанням цифрових технологій. Зупинимося на використанні технології віртуалізації в обліку та аудиті. Хоча методи розробки віртуальних світів знаходяться на ранній стадії розвитку провідні фірми накопичили певний досвід використання віртуальної та доповненої реальності.

Віртуальна реальність (*Virtual Reality – VR*) – одна з найпопулярніших тем в останні десятиліття, являє собою створений технічними засобами світ (об'єкти та суб'єкти), який передається людині через її відчуття: зір, слух, нюх, дотик та інші. Віртуальна реальність імітує як вплив, так і реакції на вплив. Доповнена (*Augmented Reality – AR*) – являє собою доповнення фізичного світу за допомогою цифрових даних, яке забезпечується комп'ютерними пристроями (смартфонами, планшетами та окулярами AR) в режимі реального часу. Не дивлячись на те, що доповнена і віртуальна реальність мають між собою багато

спільного, однак це дві різні технології, які носять різний характер і кожній притаманні свої індивідуальні особливості. А саме [1]:

- *VR* передбачає цілковите і повне занурення в неіснуючий віртуальний світ, а *AR* інтегрує віртуальні об'єкти в реальний світ, використовуючи середовище навколо нас та просто накладає поверх нього певну частинку віртуальної інформації (графіка, звуки та реакція на дотики).
- *VR* потребує більш складного і продуктивного обладнання (процесор, дисплей, камера і електроніка, наприклад, сенсорний телефон), тоді як *AR* може бути реалізована за допомогою майже будь-якого смартфона чи комп'ютера.

Технологія *VR* поширені за *AR* і використовуються для комп'ютерних ігор, в освіті, нерухомості, медицині, архітектурі, авіабудуванні і навіть фінансовій сфері. На практиці *AR* сприяє скороченню виробничих витрат. Так, наприклад, техаський стартап Pristine розробив для компанії Coca-Cola ПЗ, яке зможе вирішити завдання рутинного контролю, тестування устаткування і сервісних викликів. Технічний працівник за допомогою спеціальних окулярів у реальному часі проводить діагностику з будь-якої точки світу. Це значно скорочує дорожні витрати компанії [3].

Віртуальна інформація стала додатковим корисним інструментом, що забезпечує допомогу в повсякденній діяльності, зокрема в обліку та аудиті для прискорення виконання деяких функцій.

Як свідчить вітчизнаний досвід, бухгалтери вже давно здають електронні звіти і реєструють податкові накладні, однак залишилися традиційні підходи до формування документів на паперових носіях. Зараз розробник української програми для звітності та документообігу M.E.Doc пропонує забезпечувати обмін первинними електронними документами за допомогою AR-гри в доповненій реальності, розробленій компанією Raccoon.World. Завдяки грі розробник додав розважальну складову в бухгалтерські форуми, семінари і тренінги, де і пропонує відвідувачам цю інноваційну розвагу. Тільки за декілька місяців більше 3000 бухгалтерів вже мали можливість побувати в доповненій реальності. Але їх буде набагато більше, адже розробник M.E.Doc має широку партнерську мережу – понад 600 партнерів по всій Україні, яка в майбутньому буде впроваджена в регіонах [2]. Завдяки грі, користувач пристосовується до особливостей програми і прискорює перехід користувачів до запровадження електронного документообігу в реальному світі.

В свою чергу, технологія *VR* дозволяє створити віртуальний світ, електронний «домен кіберпростору», який надасть аудитору миттєвий доступ до облікового запису і розширеній формі відеоконференції, відомої як телеприсутність [4]. Як свідчать тенденції розвитку і розширення діапазону використання віртуальної реальності, у найближчі декілька років в усьому світі, в тому числі і в Україні, наближається новим етап розвитку інформаційного світу.

Отже, використання віртуальної та доповненої реальності в діяльності бухгалтерів і аудиторів вимагає від вищих навчальних закладів підготовки фахівців, які б могли ефективно використовувати переваги цих цифрових технологій. Крім цього, багато технологічних і бізнес-рішень ще потребують

доопрацювання. Серед практичних застосувань технологій віртуальної реальності у 2018 році лідерами є ігрові програми, але зростає найшвидше застосування AR/VR для реклами у роздрібній торгівлі – в середньому на 119,3% в рік [3].

Список використаних джерел

1. *Що таке доповнена реальність і чим вона відрізняється від віртуальної реальності? URL: https://blog.comfy.ua/ua/shho-take-dopovnena-realnist-i-chim-vona-vidriznyaehtsya-vid-virtualnoyi-realnosti/*

2. *M.E.Doc показал в дополненной реальности что такое е-документообмен URL: http://sostav.ua/publication/m-e-doc-pokazal-v-dopolnennoj-realnosti-chto-takoe-e-dokumentoobmen-79842.html (04 октября 2018)*

3. ***Доповнена, віртуальна та інші реальності.*** *URL: https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/dopolnennaja-virtualnaja-i-prochie-realnosti*

4. *Accountancy & Management: Auditor as cybernaut: Virtual reality could transform work, says Philip Cahill. URL: https://www.independent.co.uk/news/business/accountancy-management-auditor-as-cybernaut-virtual-reality-could-transform-work-says-philip-cahill-1487483.html*

УДК 657.6.

Разгоняєв Г.В.,
студент ф-ту УБ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету,
Науковий керівник — Вербицька В.І. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку, оподаткування та міжнародних економічних відносин

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАТИЗОВАНИМИ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ

Для управління розвитком бізнес-процесів необхідні інтегровані засоби, які дозволяють описати сам бізнес-процес і засоби його забезпечення, а також методики по їх використанню. З цією метою необхідно удосконалювати існуючі системи BPM, розширюючи їх функціональність. Це досягається шляхом їх доповнення засобами моніторингу, розподіленого моделювання і аналізу бізнес-процесів. Такі засоби включають гібридні моделі бізнес-процесів, інтегровані з гібридною моделлю IT-інфраструктури, і особливі системи гнучкого моделювання для аналізу інформатизованих бізнес-процесів.

Управління бізнес-процесами пропонується здійснювати безперервно, при цьому кожен цикл управління передбачає кілька етапів. Етапи адміністративного управління інформатизованих бізнес-процесами відповідно до пропонованої методики включають:

- моніторинг бізнес-процесів, підприємства і зовнішнього середовища;
- визначення стану бізнес-процесів;
- визначення необхідного стану (області допустимих значень);

- визначення неузгодженостей та постановку формалізованої завдання розвитку бізнес-процесу (генерацію нового бізнес-процесу або модернізацію існуючого);

- генерацію альтернатив розвитку бізнес-процесу;

- впорядкування і вибір кращої альтернативи;

- розробку плану заходів;

- реалізацію керуючих впливів (перерозподіл функцій і ресурсів);

- оперативне управління та контроль за модифікацією бізнес-процесу.

При цьому здійснюють підтримку і розвиток гібридної моделі бізнес-процесів підприємства, що модифікується при зміні структури бізнес-процесів. В якості основи для моделювання процесів використовуються системи моделювання BPMN, IDEF0, eEPC, IPM-PDL, BPEL. Гібридна модель включає також аналітичні, імітаційні, потокові та інші види моделей. Так як на підприємстві існує безліч бізнес-процесів, більшість з яких неформалізовані, гібридна модель з плином часу поповнюється.

Для адміністративного управління інформатизованих бізнес-процесами пропонується розширити функціональність існуючих програмних комплексів BPM-систем шляхом введення функціональних можливостей управління всіма стадіями і процесами життєвого циклу. Основними компонентами, що розширюють функціональність BPM-систем, є:

- активні засоби моніторингу, призначені, на відміну від існуючих, для виявлення неформалізованих компонентів бізнес-процесів, а також умов зовнішнього середовища і реалізують функції інтегрального безперервного моніторингу технічних та організаційних компонентів бізнес-процесів;

- розподілені кошти моделювання інформатизованих бізнес-процесів з базами гібридних моделей для аналізу ефективності та прогнозування стану бізнес-процесів.

Комплекс засобів адміністративного управління інформатизованих бізнес-процесами може бути розроблений на основі сервіс-оріентованих технологій з підтримкою веб-сервісів адміністрування [1]. Для взаємодії між окремими підсистемами здійснюється обмін документами в форматі XML. Значну роль у вдосконаленні можуть грати впровадження онтологій для опису предметної області бізнес-процесів і їх інтеграція на основі Semantic Web. Основними функціями комплексної системи автоматизації адміністративного управління бізнес-процесами виступають функції відстеження ефективності бізнес-процесів і їх модернізації відповідно до цілей підприємства та умов зовнішнього середовища. Такі кошти пропонується використовувати і для підготовки пропозицій з проектування нових бізнес-процесів.

Використання засобів автоматизації для управління бізнес-процесами на основі модифікованих систем BPM і їх інтеграції з гібридними моделями дозволить підвищити обґрунтованість пропозицій щодо вдосконалення бізнес-процесів як при їх модернізації, так і при впровадженні нових. Застосування таких систем особливо актуально при модернізації інформатизованих бізнес-процесів, для яких важливо оцінювати можливості і обмеження засобів автоматизації та інформатизації і їх ефективність для функціонування бізнес-

процесу. Управління на всіх етапах життєвого циклу бізнес-процесів за аналогією з сервісами в ІТ-сфері дозволить підвищити ефективність використання ресурсів підприємства.

Підсумовуючи, зазначимо, що в роботі розглянуто підхід до вдосконалення управління інформатизованих бізнес-процесами підприємства, для яких системи автоматизації та інформатизації виступають в якості основного засобу. Для цього пропонується створювати комплексні системи управління життєвим циклом бізнес-процесів, що входять до складу системи бізнес-адміністрування. Основою засобів автоматизації виступають в даному випадку розширені BPM-системи із засобами активного моніторингу та розподіленого моделювання, а також гнучка гібридна модель бізнес-процесів підприємства та ІТ-інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Zhao J.L., Cheng H.K. Web services and process management: a union of convenience or a new area of research? // Decision Support Systems. 2005. № 40, pp. 1–8.

УДК 657.004

Сербін Т.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Матієнко-Зубенко І.І. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ТЕХНОЛОГІЯ БЛОКЧЕЙН: ЇЇ ВПЛИВ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

Щоденно у світі створюються та обробляються великі об’єми інформації, значна частка якої є цифровою. Особливе сприяння цьому процесу мають сучасні засоби обчислювальної техніки та телекомунікації, які уможливлюють використання технології блокчейн – нового виду отримання та обробки даних [1]. Початковим призначенням цієї технології було створення належних умов для обігу цифрової валюти, але на сучасному етапі технічне співтовариство шукає інші потенційні варіанти використання даної технології [4]. Тому досить актуальним є питання впровадження блокчейну у різні галузі, зокрема, в бухгалтерський облік та аудит.

Технологія блокчейн – це розподілена база даних, що здатна зберігати впорядковані ланцюги записів, які постійно доповнюються. У результаті утворюється таблиця, яка може бути продубльованою в комп'ютерній мережі велику кількість разів. Мережа розроблена таким чином, що вона регулярно оновлює цю таблицю [2]. Крім цього, кожна транзакція записується у вигляді «блоку» даних, а кожен новий блок має зашифровану копію включеного в нього попереднього блоку. Блоки сполучаються за допомогою криптографічних підписів для створення «ланцюжка» дій або транзакцій із часовою міткою,

розподілених і захищених від підробки, утворючи своєрідну непідробну книгу облікових записів. Фахівці зазначають, що завдяки цьому майже неможливо сфальсифікувати чи знищити записи, щоб приховати певну діяльність, оскільки база даних блокчейну не зберігається в єдиному місці, а це означає, що вона зберігає записи дійсно публічно і вони легко перевіряються. Не існує централізованої версії цієї інформації, яку можна було б пошкодити. Копії зберігаються на мільйонах комп'ютерів одночасно, а її дані доступні для всіх користувачів.

Виокремлюють [3]:

- *публічний блокчейн* – відкриту, поновлювану базу даних. Даний вид використовується для криптовалют, де кожен учасник може записувати і читати дані;
- *приватний блокчейн* – обмежений ресурс для запису та читання даних, який встановлює пріоритетні вузли та визначає групи осіб, що займаються обробкою транзакцій.

Завдяки технології блокчейну, організації можуть записувати обидві сторони транзакції одночасно у спільній книзі в реальному часі, а не просто зберігати звірені записи фінансових операцій в окремих приватно створених базах даних чи книгах обліку.

Блокчейн також відомий як технологія розподіленої бухгалтерської книги (*distributed ledger technology – DLT – розподілені технології*) [5]. У традиційному автоматизованому обліку сформовані облікові записи зберігаються в централізованому місці. Бухгалтер вводить кожний запис і виконує будь-які дії, необхідні для задоволення потреб клієнта чи регулюючих органів. Фактично до облікових записів безпосередній доступ мають бухгалтер та аудитор. У DLT записи вводяться і зберігаються в розподіленій або загальнодоступній книзі, яка, як правило, доступна всім зацікавленим сторонам, за звичай, тільки у тій частині бухгалтерської книги, де містяться необхідні записи. У цьому випадку бухгалтер, регулюючі органи, аудитори і клієнти будуть завжди мати однакову копію бухгалтерської книги. Для аутентифікації користувачів використовують відкритий і закритий ключі.

Існує думка, що із запровадженням блокчейну зникне потреба у традиційних методах ведення кореспонденції рахунків та обліку з використанням подвійного запису, оскільки перевірка добросовісності та законності бухгалтерського обліку буде повністю автоматизована у рамках блокчейну. Із впровадженням даної технології у бухгалтерський облік можливі зміни в аудиті. Компанії надаватимуть читабельні для машин, постійно синхронізовані бухгалтерські записи між контрагентами, що підсилить прозорість і дозволить здійснювати поточний автоматизований аудит.

Багато скептицизму висловлюється щодо швидкості змін та масштабу зрушень, які може спричинити використання блокчейну. Наразі в Україні питання щодо впровадження блокчейну в систему бухгалтерського обліку не розглядається і майже не застосовується, оскільки існує необхідність у докорінній зміні всієї системи.

Незважаючи на складність та обсяг змін, технологія блокчейн може змінити відносини між компаніями. У майбутньому бухгалтери й аудитори будуть більше працювати з питаннями, що вимагатимуть їхнього власного судження, наприклад, складні операції, внутрішні механізми контролю, аналітика, прогнозування, ІТ-аудит і контроль, оцінка та інші питання, у яких вони можуть надавати реальну експертну допомогу.

Список використаних джерел

1. Муравський В. Вплив глобальних технологічних тенденцій на організацію обліку / Володимир Муравський. // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2017. – №4. – С. 140–144.

2. Dan Brandon. The BLOCKCHAIN: The Future of Business Information Systems / Dan Brandon – Memphis, 2016. – (Christian Brothers University). – С. 33–37.

3. Hans Byström. Blockchains, Real-Time Accounting and the Future of Credit Risk Modeling / Hans Byström. – Sweden: Lund University, 2016.

4. Melanie Swan. Blockchain: Blueprint for a New Economy / Melanie Swan, 2017. – С. 53–55.

5. Rick Martin. How Blockchain Will Impact Accounting. URL: https://igniteoutsourcing.com/blockchain/blockchain-accounting-applications/

УДК 657.6

Стангріт Ю.І., Сліпенька А.Ю.,
студентки ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник — Ніколенко Л.А. — к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ У ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Інтернет-технології стали не лише частиною повсякдення в житті людей, а й цілком захопили робочу сферу. З розвитком технологій, підприємства все більше автоматизують робочий процес, застосовуючи різні новітні програми, які дозволяють більш швидко і ефективно систематизувати всю необхідну інформацію про поточну діяльність підприємства. Також це дозволяє отримати нові можливості для збільшення ефективності виробничих процесів на підприємстві, економії ресурсів необхідних для функціонування підприємства, тощо.

Проте, така залежність від інформаційних технологій потребує ретельного контролю за збереженням цілісності інформації та комерційної таємниці організації.

На сьогоднішній день існує велика кількість різних шахраїв, в тому числі хакерів, які можуть становити значні загрози діяльності підприємства. Такі загрози можуть полягати в розкраданні коштів підприємства, шляхом підробки запиту підприємства своєму банку для перерахування коштів на спеціальний

рахунок. Також можлива хакерська атака, яка повністю демобілізує усі комп'ютерні засоби, наявні на підприємстві. За цей час вся таємна інформація може знищитися або перейти у володіння злочинців. Ще однією загрозою можуть бути дії конкурентів, які навмисно можуть розповсюджувати хибну інформацію, використання якої тим чи іншим чином зашкодить діяльності підприємства, насамперед знизить величину очікуваного прибутку за звітний період.

Основною проблемою для підприємств, які стикнулись з шахрайством є проблема правового регулювання в інформаційному суспільстві. Сутність даної проблеми полягає в тому, що важко ідентифікувати особу злочинця, виконати належні заходи реагування, а також підтримувати баланс між заходами реагування та збереженням свободи в інформаційному просторі [1]. Складність в встановленні особистості порушника полягає здебільшого в тому, що відносно невелика кількість інтернет-ресурсів потребує повідомлення персональних даних. Тому дуже важливо вчасно, організовано та комплексно реагувати на події та проводити профілактичні заходи на підприємстві, які пов'язані з захистом інформації. Організаційні, контрольно-правові, інженерно-технічні заходи та робота з кадрами є також рівноцінно важливими складовими у забезпеченні захисту інформації підприємства.

Варто пам'ятати, що всі об'єкти, у відношенні яких можуть бути здійснені загрози безпеки або протиправні посягання, мають різну потенційну вразливість з точки зору можливого матеріального або морального збитку. Виходячи з цього вони повинні бути класифіковані за рівнями уразливості (небезпеки), ступеня ризику. А найбільшу вразливість мають фінансові та валютні кошти, особливо в процесі транспортування, інформаційні ресурси і деякі категорії персоналу.

Щоб запобігти витоку інформації спершу необхідно у якості фундаменту розробити правове забезпечення захисту інформації. За допомогою політики інформаційної безпеки можна визначити стратегію і тактику побудови корпоративної системи захисту інформації. Керуючись нормативними документами, які регулюють забезпечення інформаційної безпеки, варто встановити відповідальність за порушення правил забезпечення інформаційної безпеки, а також внутрішні нормативні та організаційні документи підприємства.

Наступним кроком буде визначення потенційних загроз безпеці інформації. Вони можуть виникати внаслідок дій людини (наприклад, випадкові помилки фахівців), некоректної роботи або відмови технічних або програмних засобів (наприклад, збій в роботі операційної системи, викликаний вірусом), через стихійних лих, природних катаклізмів, форс-мажорних обставин (повені, пожежі, смерчі, військові дії тощо). Їх варто оцінити, а потім проранжувати за ступенем ймовірності виникнення та обсягу потенційного збитку. Далі, важливу позицію займає складання переліку даних, що підлягають захисту. Тобто, інформації, що використовується на підприємстві, становить державну або комерційну таємницю та належить до категорії конфіденційної інформації. Це проводиться для того щоб уникнути надлишковості у захисті та повністю охопити безпечною зоною цінну інформацію.

Також важливо щоб організація та функціонування системи безпеки відповідали наступним принципам: комплексність, своєчасність, неперервність, активність, законність, обґрунтованість, економічна доцільність, спеціалізація, взаємодія і координація, удосконалення, централізація управління.

На сьогодні актуальним вважається використовувати у якості засобів захисту інформації: складні та надійні криптографічні системи генерації ключів, ретельний та багатоетапний набір та відбір персоналу, створення на підприємстві власної якісної служби безпеки інформації, інженерно-технічне оснащення споруд і комунікацій, призначених для експлуатації автоматизованих систем і засобів обчислювальної техніки.

Список використаних джерел

1. *Цифрова адженда України – 2020. Концептуальні засади. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf*

УДК 004

Тищенко Т.О.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Іванова Л.І. — старший викладач
кафедри аудиту

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ

Сучасний комп’ютеризований світ, світ де все заполонив Інтернет вже неможливо уявити без цифрової економіки. Нині у 21-му столітті дуже стрімко почала розвиватися ІТ сфера і за допомогою ІТ технологій та інновацій швидких темпів набрав онлайн бізнес, і всі сучасні компанії вийшли на новий рівень розвитку.

Цифрова економіка є найголовнішим двигуном інновацій і конкурентоспроможності. Вона знищила багато індустрій та відкрила нові ринки, з її появою було розроблено і втілено в життя багато стартапів, існування яких без інтернет-технологій було б просто неможливим. Яскравим прикладом таких є всім відома компанія Uber, вона не є власником всіх машин, що надають послуги, але все ж ми бачимо результат, як швидко розвивається ця компанія та скільки людей користуються її послугами [1]. Ще одним прикладом є Нова Пошта, ця компанія теж стала відомою і прибутковою завдяки розвитку цифрової економіки, адже все частіше покупки здійснюються через Інтернет, а тому кожен другий використовує її послуги для доставки товару.

В цифровій економіці можна виокремити головні напрями розвитку:

- реклама в інтернеті;
- створення власного сайту;
- розробка платіжних систем для безготівкових розрахунків;

- розміщення інформації на сайтах;
- здійснення транзакцій;
- продаж товарів через Інтернет;
- пошук спеціалістів на роботу, клієнтів, постачальників [1].

В епоху цифрової трансформації бізнесу для ефективного функціонування компанії зовсім не важливі її розміри, вона може бути досить малою і при цьому успішно розвиватися. Важливими є інші фактори, які чинять безпосередній вплив на її розвиток і прибуток. Одним із таких є інтернет-реклама. Не даремно відомі успішні компанії витрачають багато коштів на рекламу ще до виходу продукту на ринок, тому що саме інтернет-реклама чинить позитивний вплив на покупців та допомагає перемогти конкурентів. Наступним фактором є розробка власного сайту, для цього компанії залучають маркетологів, аби ті допомогли розробити такий сайт, який би відрізнявся від інших в Інтернеті та привертав увагу потенційних клієнтів.

Цифрова економіка носить позитивний характер як для підприємств так і для споживачів. З розвитком цифрових технологій для підприємств, зайнятих у сфері торгівлі, наприклад, вже не потрібно орендувати приміщення для продажу товару, достатньо створити онлайн платформу в Інтернеті і вже можна продавати, це допоможе економити кошти підприємства. Для споживачів такий перехід до онлайн продажів є теж досить вигідним бо можна придбати потрібний товар не виходячи з дому. Для сучасних клієнтів дуже важливим є швидкість отримання товарів чи послуг, а тому виграє бізнес який працює в режимі онлайн, тобто той, який дає потрібний продукт в найближчий термін [3].

Ера цифрової економіки різко змінює підхід до ведення бізнесу і цілком необов’язково впроваджувати все і відразу [2]. Для підприємства важливим є розставлення пріоритетів та вибір із широкого спектру цифрових технологій саме тих, які б були найбільш вигідними, приносили найбільший прибуток або допомагали досягати поставлених цілей.

Доречним буде відмітити й те, що перехід традиційної економіки до цифрової в корінь змінює низку професій, деякі взагалі «відмирають», а на їх місце приходять нові. Прикладом такого явища є професія бухгалтера, як ми бачимо за останнє десятиліття вона повністю змінилася бо ведення обліку перейшло від паперового до електронного. Це є досить добре, тому що робота бухгалтера стала більш швидшою і зручнішою, вже не потрібно накопичувати цілі папки архівів та зберігати їх, всі документи містяться в бухгалтерських програмах з яких можна в будь-який час витягнути ту чи іншу потрібну інформацію. Стояти в чергах для подання звітності теж вже є необов’язковим, бо з появою електронно цифрових підписів можна подавати звітність та передавати різну потрібну інформацію не виходячи з офісу. Як ми бачимо, сучасний ринок праці потребує спеціалістів, які вміють користуватися різними програмними продуктами бо це значно полегшує та пришвидшує роботу на підприємстві.

На сьогодні підприємства використовують цілий комплекс цифрових технологій: інтернет-маркетинг, інтернет-реклама, інтернет-продаж товарів та інші. Всі вони є цінними бо мають позитивний вплив на бізнес — економлять ресурси, пришвидшують роботу і як наслідок збільшують дохід.

Список використаних джерел

1. Пуцентейло, П.Р., Гуменюк, О.О. Цифрова економіка як новітній вектор реконструкції традиційної економіки. Інноваційна економіка. 2018. № 5-6 (75). С. 131-143.

2. Карчева Г. Т. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки / Г. Т. Карчева, Д. В. Огородня, В. А. Опенько / Фінансовий простір. – 2017. – № 3 (27). – С. 13–21.

3. Краус К.М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку [Електронний ресурс] / К.М. Краус, Н.М. Краус, О.П. Голобородько // Ефективна економіка. - №1. - 2018.

УДК657:004

Удод А.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І. І., – к.е.н.,
доцент кафедри аудиту

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ІЗ КРИПТОВАЛЮТОЮ В УКРАЇНІ

Розвиток цифрових технологій призвів до появи нового цифрового активу під назвою «криптовалюта». На сьогодні у світі існує понад 2 тис. криптовалют, найпопулярніші з них – біткоїн та ефіріум. Головна ідея криптовалюти полягала у створенні способу взаємних розрахунків між людьми, непідконтрольних уряду, абсолютно анонімних але при цьому зі збереженням прозорості транзакцій [2]. За офіційним дослідженням ринку криптовалюти у 2017 році Україна увійшла в першу десятку за кількістю користувачів цих фінансових інструментів. Українці залучили більше 100 мільйонів доларів через розміщення криптовалют, а найдорожчою українською криптовалютою було визнано MinexCoin ($35 млн) [6]. Так, легалізація криптовалюти відкриє нові можливості для країни, а саме сприятиме залученню інвестицій та створення робочих місць.

Законопроект, який ставить за мету легалізувати криптовалюту в Україні, передбачає оподаткування операцій з віртуальними активами – криптовалютами і токенами. Оскільки дані операції слід розцінювати як діяльність, яка має на меті отримання доходу, а тому фактично є підприємницькою діяльністю [4].

Відповідний законопроект «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» №9083 зареєстрований в парламенті 14 вересня 2018 року і має за мету:

1. стимулювати розвиток українсько ринку криптовалюти;
2. виведення з тіні значного обсягу операцій пов’язаних з даним віртуальним активом;
3. поповнення державного бюджету за рахунок оподаткування доходів юридичних та фізичних осіб від операцій з новим видом цифрової валюти (за підрахунками у 2019-2024 році планується додатково залучити до бюджету України як мінімум 1,27 млрд грн щорічно).

Згідно з законопроектом оподаткуванню буде підлягати лише виведений дохід, тобто ті криптовалюти, що були обміняні на грошові кошти і переведені

на банківський рахунок. Податок буде стягуватися у розмірі 5% від різниці між ціною продажу токена і задокументованою ціною його купівлі, а з фізичних осіб стягуватиметься ще й військовий збір у розмірі 1,5%. Тобто фактично, оподаткуванню підлягає сума різниці між ціною купівлі та продажу криптовалюти.

Винятком вважається оподаткування прибутку від операцій з токенами. Адже вони розглядаються як активи, що посвідчують права на товари, а прибуток одержаний від операцій з даними активами, оподатковується за різними ставками.

Операції з обміну однієї криптовалюти на іншу не підлягатимуть оподаткуванню, оскільки дана операція не передбачає отримання доходу [4]. Обов'язок сплатити податок від здійснення операцій з віртуальними активами виникає у удень отримання доходу від цих операцій, тобто в день зарахування грошових коштів від продажу або обміну криптовалюти на грошові кошти. Фізичні особи несуть кримінальну та фінансову відповідальність за ухилення від сплати податків при здійсненні операцій пов'язаних з купівлею та продажом криптовалют [4].

Починаючи з 1 січня 2024 року операції з віртуальним активом оподатковуватимуться за базовою ставкою – 18%. Для фізичних осіб ставка залишатиметься незмінною – на рівні 5%.

Регулюючі функції на ринку криптовалюти згідно законопроекту виконуватиме Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. НКЦПФР здійснюватиме ліцензування криптобірж та регулювання ринку ICO.

Проблема на українському ринку криптовалюти полягає у тому, що відсутня офіційна статистика кількості зайнятих людей в цьому сегменті, тому існує велика небезпека у значній сумі несплачених податків та зборів, які отримує держава. Фактично ринок існує і стрімко розвивається, але юридично він відсутній, адже немає встановленого державного регулювання в даному сегменті.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про обіг криптовалюти в Україні»: проект закону. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH5JJ00A.html

2. Костюченко В.М. Передумови запровадження обліку та оподаткування операцій з криптовалютами в Україні / В.М. Костюченко, А.М. Малиновська, А.В. Мамонова // Електронне наукове фахове видання з економічних наук "Modern Economics". — 2017. — № 6. — С. 94—102.

3. Тенденції розвитку криптовалют на ринку України URL: http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/24-1-2017/12

4. Оподаткування операцій з криптовалютами в Україні. Щоденний бухгалтерський огляд. 2018. URL: https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buxgalterskij-obzor-39-nalogooblozhenie-operacij-s-kriptovalyutami-v-ukraine

5. Семенець А.П. Бухгалтерський облік та контроль електронних грошей: організація і методика: автореф. дисертації на здобуття ступеня кандидата економічних наук: спец. 08.00.09 — Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / А.П. Семе- нець. — Житомир, 2017. — 23 с.

6. Пальчевський І.І. Як працює ринок криптовалют в Україні. Фінансовий клуб. 2018 . URL: https://finclub.net/ua/analytics/yak-pratsiuie-rynok-kryptovaliut-v-ukraini.html

УДК 004

Хукаленко М.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Матієнко-Зубенко І.І. – к.е.н,
доцент кафедри аудиту

НОВА КОНЦЕПЦІЯ ОБРОБКИ ДАНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ ТУМАННИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сьогодні суспільство живе у період розвитку комп'ютерних технологій та різних інновацій. Маючи велику кількість інформації, яку необхідно десь зберігати для подальшого користування, кожна людина потребує оперативного та безпечного доступу до неї, незважаючи на місце перебування, погодні умови тощо. Хмарні технології, які являють собою відповідний сервіс для віддаленої обробки та збереження даних, вже знайшли своїх користувачів та набули слави серед суспільства. Але останні тенденції показують, що у хмарних технологій з'явився конкурент – туманні технології. Туманні технології одразу зацікавили людей. Підтвердженням цього є наукові видання, зокрема цим питанням цікавились Р. Кульмоне та М.Концетта Де Віво.

Туманні технології – це модель, в основі якої закладено дані, їх обробка та додатки для роботи з ними, що розташовуються у пристроях на крайніх вузлах мережі, а не в самій хмарі [1]. Туманні технології схожі на хмарні, але знаходяться ближче до землі, тобто до користувачів сервісом (рис.1).

Рис.1. Розташування туману відносно землі [2]

Основні архітектурні відмінності туманних технологій від хмарних:

1. *забезпечення якості послуг*, що потребує динамічної адаптації додатку до стану мережі;
2. *відстеження місця розташування* для того, аби підтримувати стабільність роботи додатку в умовах мобільності терміналу;
3. *відстеження контекстної інформації*, тобто здатність виявити наявність доступних ресурсів поряд, аби задіяти їх в роботу додатку, з можливістю горизонтальної взаємодії.

Головна мета туманних технологій – з'єднати хмарні технології з Інтернетом речей (IoT).

Поряд с поняттям «туманні технології» використовують поняття «туманні обчислення». Туманні обчислення – технологія, яка розширює можливості хмарних обчислень та сервісів, доходячи безпосередньо до кінцевих користувачів та пристроїв на межі мережі, покращуючи якість обслуговування, підвищуючи продуктивність, надійність та інформаційну безпеку [2].

Туманні обчислення мають можливість виконуватись у різноманітних місцях, куди можуть надійти дані. Тому вони є відсутньою ланкою в процесі обробки даних – щось піде в хмару, а щось можна проаналізувати локально, на кордоні. «Туманні обчислення» на слуху не просто через цікаву назву. Передбачається, що «туманні» програми та обладнання допоможуть вирішити проблеми з реального світу. Особливо цікаво, як ці технології можуть вплинути на бізнес [3]. Платформами для туманних обчислень можуть бути: камери відеоспостереження, маршрутизатори для енергетики, обчислювальні модулі, сервери тощо.

На сьогоднішній день, туманні технології найкраще всього придатні для Інтернету речей – мережі, в якій різноманітні пристрої взаємодіють один з одним та з навколишньою середою на основі відповідних правил (давно не було дощу – поливається грядка) чи за командою людини. Якщо вдасться досягти успіху впровадження моделі у життя, то вона буде найбільш ефективною у сферах, де критично важлива оперативність реагування та безпека: медицина, електроенергетика, автомобілебудування тощо. Слідом імовірно підуть галузі, де оперативність не буде так важлива, однак додаткова автоматизація зможе збільшити ефективність процесів.

Туманні технології дозволяють вирішити також поширені проблеми сьогодні, а саме: втрати зв’язку, затримка в передачі даних, труднощі з переміщення крайніх вузлів мережі, непередбачувані мережеві затори, географічна розподіленість користувачів та клієнтів. Вони розширюють можливості хмарних технологій взаємодіючи з кінцевими користувачами та пристроями на межі мережі, покращуючи якість обслуговування, підвищуючи продуктивність, інформаційну безпеку на надійність. Концепція туманних технологій передбачає опрацювання інформації (даних) на кінцевих пристроях мережі, зменшуючи ризики втрати та безпеку передачі даних.

Список використаних джерел

1. Fog Computing чи туманні розрахунки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://it-matika.pro/blog/informacionnnye-tehnologii/fog-computing-ilitumannie-vichisleniya.

2. Оперативна обробка даних за допомогою використання туманних технологій [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://compi.com.ua/operativna-obrobka-danih-za-dopomogoyu-vikoristannya-tumannih.html

3. «Туманные компьютерные технологии». Что это? URL: https://ics-technologies.com.ua/news/tumannie-technologii/

УДК 338

Шевченко І.П.,
студентка 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ВСП НАУ Слов'янський коледж НАУ
науковий керівник – Гребець О.Б. – к.е.н.
викладач ц/к бухгалтерський облік

НАПРЯМИ «ЦИФРОВІЗАЦІЇ» ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сьогодні все актуальнішою стає проблема переходу економіки України від індустріального до постіндустріального ладу, що характеризується розвитком електронного середовища та інформаційних технологій. Україна є єдиною країною в Європі, яка майже не має власного «цифрового» бачення. У зв'язку з цим, виникає потреба у розгляді та виявленні основних напрямів розвитку цифрової економіки України в сучасних процесах євроінтеграції.

На сучасному етапі розвитку інтеграції національної економіки в світовий простір важливу роль відіграє цифрова економіка, найголовнішим фактором якої є інформація та знання, а також канали доступу до них.

За останні два роки в Україні вдалося зупинити економічне падіння, а у 2017 році економіка зросла на 2,3%. Однак подальше прискорення економічного та соціального розвитку можливе лише за умови цифрових перетворень. Саме цифрова економіка є акселератором соціально-економічного життя суспільства у сучасному світі, саме вона здатна стрімко підвищити ВВП країни. За даними Всесвітнього економічного форуму, у 2017 році частка цифрової економіки у загальносвітовій економіці перевищила 20% і стрімко зростає.

Основними продуктами цифрової економіки є ті ж самі товари і послуги традиційної економіки, що надаються за допомогою комп'ютерного обладнання і цифрових систем на кшталт глобальної мережі Інтернет. Це має свої переваги, головною з яких є підвищення доступності звичайних користувачів до певних ринків, а не лише великих компаній, зниження трансакційних витрат, підвищення ефективності і конкурентоспроможності підприємств.

Міжнародна організація OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) та вчений Томас Мезенбург виділяють три основні компоненти цифрової економіки :

– підтримуюча інфраструктура (апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації, мережі та ін.);

– електронний бізнес або e-business (ведення господарської діяльності та будь-яких інших бізнес-процесів через комп'ютерні мережі);

– електронна комерція або e-commerce (дистрибуція товарів через Інтернет).

Сьогодні в Україні запроваджена Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та розроблений проект «Цифрової адженди – 2020». Основними цілями проекту є стимулювання економіки та залучення інвестицій; закладення основи для трансформації секторів економіки в конкурентоспроможні та ефективні («цифровізація» бізнесу); доступність

цифрових технологій; створення нових можливостей для реалізації людського капіталу, розвитку інноваційних, креативних та «цифрових» індустрій та бізнесу; розвиток та світове лідерство щодо експорту «цифрової» продукції та послуг. Проект визначає необхідні кроки щодо «цифровізації» економіки України у сферах охорони здоров'я, інфраструктури, екології, е-комерції, е-урядування та ін.

В Україні найбільше використання цифрових технологій було здійснено в агропромисловій сфері, завдяки яким передові компанії збільшують свої ROI від 30% до 90%. Для сфери медицини цифрова економіка означає поступовий перехід до онлайн-медицини. Наприклад, на заміну періодичного медичного огляду передбачається використання сенсорів і датчиків онлайн-спостереження за окремими групами пацієнтів. Для освіти цифрова економіка – це запровадження поняття «цифрова освітня послуга», коли учень має в школі доступ до Wi-Fi з високою мінімальною швидкістю, електронні підручники, планшет, мультимедійний контент і т.д.

Впровадження нових технологій якість інтернет-інфраструктури, інституційний розвиток та інноваційний клімат – це ті напрями, які мають визначати розвиток цифрової економіки в Україні. Ключовою стратегією розвитку цифрової економіки в Україні має стати «цифровізація» країни, формування внутрішнього ринку ІКТ та мотиваційні потреби споживачів у «цифрових технологіях». Розвинена цифрова інфраструктура – основа розвитку цифрової економіки. Однак, як свідчить рейтинг Всесвітнього економічного форуму (WEF) щодо технологічного розвитку, який включає дві складові – технологічну адаптацію та використання ІКТ, Україна в 2016-2017 рр. посіла лише 85 місце серед інших країн.

Таким чином, для продуктивного розвитку «цифровізації» національної економіки потрібно затвердити на державному рівні проект «Цифрові адженди України – 2020» та передбачити активну роль держави у впровадженні та реалізації стратегії розвитку цифрової економіки, цифровізації всіх сфер діяльності, що сприяло б соціально-економічному зростанню країни та підвищенню її конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Карчева Г.Т. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України / Г.Т. Карчева, Т.С. Смовженко, В.І. Міщенко та ін. – К.: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 276 с.

2. Concept of a 'Digital Economy' [Electronic resource]. – Access mode: http://odec.org.uk/the- concept-of-a-digital-economy/ – Title from the screen.

3. Global Competitiveness Report 2016–2017, World Economic Forum: [Electronic resource]. – Access mode: https://www.weforum.org/focus/davos-2018

РОЗДІЛ 8

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ В УПРАВЛЯННІ СУЧАСНИМИ АГРАРНИМИ ФОРМУВАННЯМИ

УДК 657

Баданюк С.В.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Остапенко Ю.П.,– к.е.н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ЗБУТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ

Сучасне економічне середовище вимагає від сільськогосподарських підприємств активного використання ринкових методів господарювання, що в свою чергу потребує новітніх підходів до системи управління процесом збуту сільськогосподарської продукції.

Одним із важливих напрямів підвищення ефективності підприємства вважається вдосконалення системи управління витратами. Важливу роль для реалізації цього завдання відіграє процес збуту продукції, який займає особливе місце в діяльності кожного підприємства. Витрати на збут продукції потребують постійного планування, своєчасного обліку, аналізу, правильного контролю. Важливе значення у збутовій діяльності належить обліку витрат на збут. Але підприємства не завжди приділяють увагу даній ділянці обліку з метою підвищення конкурентоспроможності та ефективності такої діяльності.

Витрати згідно із П(С)БО 16 «Витрати» відображаються у бухгалтерському обліку одночасно із зменшенням активів і збільшенням зобов'язань [1]. Витрати на збут включають в себе витрати, пов'язані з реалізацією продукції: витрати на ремонт тари; витрати на рекламу та дослідження ринку; витрати пакувальних матеріалів; витрати на передпродажну підготовку товарів; витрати на транспортування, перевалку і страхування готової продукції; витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, пов'язаних зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг; витрати на гарантійний ремонт і обслуговування; інші витрати.

Організація обліку збуту залежить від потенціалу підприємства і обраної ним збутової політики [2]. Метою ведення обліку збутової діяльності є інформаційне забезпечення управління доходами і витратами, формування фінансових результатів, можливість планування оптимального розміру витрат, контроль збутових операцій [3].

Головним завданням підприємства є забезпечення ефективної збутової діяльності та формування конкурентоспроможної структури як елементу

системи управління збутовою діяльністю. Традиційні методи обліку та контролю збутової діяльності не можуть задовольнити потреби апарату управління в релевантній інформації. При таких обставинах ускладнюється оперативний контроль та управління збутом [4].

Для підвищення збуту продукції використовують багатоканальні системи розподілу продукції. Кожен виробник на основі маркетингової діяльності визначає свій канал збуту і орієнтується на споживача. Для цього бухгалтерський облік повинен виконувати ряд завдань [5]: вибір об'єктів обліку та пов'язаних з ними витрат; оцінка ефективності розміру витрат; класифікація витрат при визначенні собівартості продукції; відображення виробничих процесів з метою управління збутом; формування внутрішньої звітності по виробничим процесам.

Великою проблемою є те, що в обліку більшості підприємств не виділяють витрати на збут. Здебільшого бухгалтера відносять ці витрати на адміністративні витрати. На основі узагальнення результатів дослідження із даної проблеми встановлено відсутність чіткої класифікації невиробничих витрат, до яких і відносять витрати на збут [2].

Для зручнішого обліку і методики визначення собівартості продукції, кількості витрат, потрібно вдосконалювати облік витрат на збут, тобто шукати шляхи більш чіткого контролю за збутовою діяльністю підприємства.

Одним зі важливих напрямів вдосконалення обліку витрат на збут є їх автоматизація яка надає керівнику підприємства можливість прогнозувати склад витрат і отримання максимального прибутку.

На основі проведених досліджень щодо вдосконалення обліку витрат на збут можна зробити висновок, що для посилення контролю таких витрат слід здійснювати групування за процесами управління збутом. Для розширення наочності розрахунків з покупцями та можливості провести аналіз інформації про продукцію яка відвантажилася потрібно переглянути регістри, що призначені для обліку розрахунків з покупцями. Також при організації аналітичного обліку витрат на збут їх необхідно виділяти окремими статтями в межах і вище норм. Таким чином, контроль збутових операцій забезпечить оперативне управління, адаптацію підприємств до зовнішнього ринку, що активно розвивається. Результати збутової діяльності залежать від своєчасності отримання та обробки інформації. Наявність саме такої інформації дозволяє виявити внутрішні резерви та можливість їх мобілізації для поліпшення системи збуту та забезпечити стабільність роботи підприємства.

Список використаних джерел

1. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року №318. Дата оновлення: 27.06.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00 (дата звернення 10.02.2019).*
2. *Башинський О. Облік доходів сільськогосподарських підприємств за П(С)БО 30 «Біологічні активи», застосування на практиці. Все про бухгалтерський облік. 2011. №40. С.21.*
3. *Власова І.О. Методологічні аспекти обліку збуту. Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Збірник наукових праць. Тематичний випуск «Дослідження і оптимізація економічних процесів «Оптимум 2006» 23' 2006». Харків: НТУ «ХПІ». 2006. С. 123-126.*

4. Канцедал Н.А. Особливості розрахунків сільськогосподарських підприємств в умовах платіжної кризи. Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2010. № 4. С. 105-107.
5. Коваль І.А. Збутова діяльність як об'єкт управлінського обліку. Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Спец. вип.: Удосконалення економічної роботи на сільськогосподарських підприємствах в умовах перехідної економіки. К.: КНЕУ, 2010. С. 374-377.

УДК 657.47

Бубир І.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник - Ільїн В. Ю. - д.е.н.,
професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОБЛІК ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Інформація у сьогоденні відіграє одне з найважливіших місць у діяльності людини. Адже приймаючи щоразу те чи інше рішення, людина постійно керується інформацією та бере її за основу.

Українське законодавство тлумачить інформацію як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді».

Бухгалтерський облік характеризується обробкою та аналізом великого обсягу інформації, що потрібна не лише для функціонування бухгалтерського апарату, але ще й для ефективного та швидкого прийняття управлінських рішень. Адже, етап сучасного функціонування економіки характеризується зростанням інформаційного навантаження на керуючий персонал.

Можна стверджувати, що доволі часто працівник що очолює організацію чи підприємство, приймає важливе рішення в умовах ризику та невизначеності, що спонукає до контролю фінансової та господарської діяльності. Саме достовірна, правильно оброблена, систематизована, узагальнена інформація сприяє ефективному управлінню виробництвом.

Дослідженням сутності обліку як джерела інформаційного забезпечення в системі управління займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як К.Л. Багрій [1], Т.В. Барановська, М.Т. Білуха, І.О. Бланк, С.Ф. Голов, П.Ф. Друкер, В.В. Євдокимов, С.В. Івахненков [2], Т.Г. Камінська, В.Г. Лінник, Т.І. Ліхтер, Н.М. Малюга, В.П. Пантелєєв, О.В. Олійник, Ю.І. Черняк, Л.С. Шатковська, В.О. Шевчук, А.Д. Шеремет, С.І. Шкарабан, М.Г. Чумаченко [3], М.І. Яцків та інші. Всі вони здійснили вагомий внесок у вивченні генезису та використання інформаційних систем ведення обліку.

Проте, окремі питання щодо ефективного впровадження та використання інформаційних систем на вітчизняних підприємствах залишаються ще неповністю дослідженими та потребують вирішення.

Важливою складовою системи обліку як інформаційного забезпечення системи управління є бухгалтерська документація (первинні документи, регістри аналітичного і синтетичного обліку, управлінська та фінансова звітність) [4].

Особливе місце надається внутрішній звітності, яка розробляється на підприємстві з метою забезпечення в оперативному режимі об'єктивною управлінською інформацією для задоволення інформаційних потреб внутрішніх користувачів, рішення яких суттєво впливає на господарську діяльність суб'єкта господарювання.

Головними вимогами до формату та змісту управлінської звітності є доступність для сприйняття, ступінь деталізації інформації, порядок оформлення звітів, необхідність їх стандартизації. Звіт повинен бути достатньо простим, зрозумілим, лаконічним, щоб не допускав неоднозначного тлумачення. Назви форм звітності та її розділів необхідно сформулювати так, щоб виконавцю та користувачу було зрозуміло їх призначення та особливості.

Сучасний бухгалтерський облік повинен орієнтуватися не стільки на зовнішніх користувачів інформації, скільки на задоволення потреб апарату управління підприємства. З цією метою виникає потреба посилити інформаційні функції обліку, організувати аналітичний облік, виходячи з потреб управління витратами. А це в свою чергу, наприклад, потребує зіставлення витрат на виробництво та переробку продукції та отримання ефекту від її продажу, формування собівартості сільськогосподарської продукції за центрами витрат та центрами відповідальності, ефективність використання ресурсів підприємства, що характерно для системи управління витратами.

Таким чином можна зробити наступні висновки, що ефективність роботи бухгалтера на підприємстві суттєво покращується завдяки засобам інформатизації та автоматизації документообігу, які дозволяють швидко накопичувати відповідні бази даних про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для формування, редагування і друку вихідних документів: квартальних, піврічних і річних звітів, а також надавати інформаційні послуги відповідним організаціям, ланкам управління щодо ефективності роботи. На даний час важливо під час розробки інформаційних систем мінімізувати вплив негативних факторів, що дозволить розвивати і вдосконалювати сучасні комп'ютерні системи бухгалтерського обліку

Список використаних джерел

1. *Багрій К.Л. Важливість автоматизації обліку фінансових результатів у сучасних умовах господарювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2013. Випуск 2. С. 76-79.*

2. *Івахненков С.В. Сучасні інформаційні технології управління підприємством та бухгалтерія: проблеми і виклики. Бухгалтерський облік і аудит. 2010. №4. С. 54.*
3. *Чумаченко М.Г., Пушкар М.С. Розвиток системи обліку на принципах інформатики і кібернетики. Вісник Тернопільської академії народного господарства. 2004. Випуск 4. С. 107-114.*
4. *Корягін М. В. Концептуальний розвиток методології бухгалтерського обліку: монографія. Львів: ЛКА, 2015. С. 239.*

УДК 657.6.

Волкова О. І.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Ткач І. В. – старший викладач
кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОБЛІК ЗАПАСНИХ ЧАСТИН ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОБІЗНЕСУ

Питання пошуку шляхів удосконалення обліку запасних частин завжди знаходились в центрі уваги науковців. Це пояснюється тим, що даний розділ бухгалтерського обліку є досить важливим і трудомістким. Здійснення діяльності підприємств та організацій у сучасних мінливих умовах вимагає розробки і впровадження нововведень із обліку запасних частин.

Необхідною передумовою раціональної організації обліку запчастин є: раціональна організація складського господарства; розробка номенклатури запасних частин; наявність інструкції з обліку запасних частин; правильна класифікація запчастин.

Важливе практичне значення та виробничу спрямованість мають питання обліку запчастин, оскільки це є передумовою подальшого розвитку виробництва на підприємствах. Належним чином організований облік запасних частин, тобто якісна поінформованість про їх наявність та рух, має суттєве значення в управлінні виробничою діяльністю підприємства та в контролі за зберіганням матеріальних цінностей. У зв'язку з цим в сучасних умовах об'єктивно виникла необхідність перегляду існуючої практики організації обліку запасних частин.

Запасні частини обліковуються на рахунку 20 «Виробничі запаси» субрахунку 207 «Запасні частини» [1].

Із метою підвищення достовірності та деталізації обліку на підприємстві в обліковій системі, замість аналітичних рахунків, в розрізі обліку запасних частин, можна створювати відповідні папки в довіднику «Номенклатура».

Як правило, запасні частини підприємство придбаває в постачальників або виготовляє в своїх майстернях. В такому разі доцільно виділити наступну аналітику:

— «Придбані запасні частини»,

— «Виготовлені запасні частини».

Усі запасні частини, отримані від постачальника або з інших джерел, оприбутковуються на склад.

Окремою групою запасних частин є шини. Якщо підприємство має автотранспортний парк, в якому обліковуються декілька видів транспорту, тоді доцільно створити відповідну кількість аналітичних груп на кожний об’єкт:

— Автомобільні шини в запасі;

— Тракторні шини в запасі, тощо.

Нові запчастини, отримані зі складу для використання їх у процесі ремонту списують згідно актам виконаних ремонтних робіт чи за актами заміни (установки), складеним керівником ремонтного підрозділу підприємства і затвердженим керівником підприємства [2]. Отримані для подальшого ремонту запасні частини доцільно відображати в папці «Запасні частини, шини і акумулятори в ремонті».

Запчастини, зняті з автомобіля в результаті проведених ремонтних робіт чи їхньої заміни на нові, можуть знаходиться в різному технічному стані. У зв'язку з цим, можливі наступні варіанти їхнього використання:

— Запасні частини, шини і акумулятори, придатні до експлуатації;

— Запасні частини, шини і акумулятори, що підлягають відновленню.

У разі, якщо запчастина знімається з автомобіля, передається на відновлення і після відновлення може експлуатуватися, то в такому разі створюємо ще одну папку – «Запасні частини, шини і акумулятори відновлені».

Для списання непридатних для подальшого використання запасних частин складається акт довільної чи затвердженої підприємством форми і в кінці місяця оприбутковуються як металобрухт. Дрібні деталі можна списувати за списком [3].

Ми вважаємо, для того, щоб детальніше вести облік наявності і руху запасних частин, кожен елемент має записуватися і обліковуватися окремо, відповідно до того, до якої групи належить і для якої техніки призначений. Тому доцільно в Наказі про облікову політику підприємства ввести окрему аналітику для обліку запасних частин:

— запасні частини для легкових автомобілів;

— запасні частини для вантажних автомобілів;

— запасні частини для тракторів;

— запасні частини для комбайнів.

В такому випадку, завідувач складу матиме змогу краще орієнтуватися та вести більш точніший облік запасних частин, які надходять на склад і вибувають з нього.

Отже, запропоновані аспекти удосконалення обліку наявності та руху запасних частин дадуть змогу отримувати деталізовану облікову інформацію щодо запасних частин. Деталізована інформація щодо наявності запасних частин надасть змогу інженерно-технічним працівникам підприємства більш раціонально їх використовувати.

Список використаних джерел

1. *Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року №291 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99 (дата звернення 01.04.2019).*
2. *Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 року №2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15*
3. *Малишкін А., Кохтенко Н. Автопослуги: облік і оподаткування. Школа бухгалтера 2003 №27. URL: https://dtkt.com.ua/school/ukr/2003/27/27sc2.html#2*

УДК 657.2

Григораш А.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Кругла М.М. — к.е.н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Оптова торгівля – це підприємницька діяльність, яка направлена на продаж товарів великими партіями підприємствам роздрібної торгівлі або іншим суб'єктам підприємницької діяльності. Невід'ємним засобом контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, правильним та раціональним використанням ресурсів підприємства є належне документальне оформлення всіх господарських операцій, здійснюваних на підприємстві. Особливо важливо здійснювати правильне оформлення найтиповішої операції підприємства – реалізації товарів.

Реалізація товарів покупцю здійснюється, як правило, на підставі договору, укладеного з оптовим підприємством. У цьому договорі вказується асортимент товару, його кількість, вартість, строки і умови постачання, умови розрахунку. Така інформація може міститись у специфікаціях або заявках, які додаються до укладеного договору і є його невід'ємною частиною. При разових операціях або у невеликих кількостях реалізація товару може здійснюватися без укладання письмового договору на підставі накладних і рахунків-фактур.

Документальне оформлення відпуску товарів здійснюється на підставі розпорядчого документу, форма якого визначається підприємством самостійно. Таким документом може бути розпорядження, наряд, замовлення тощо. В ньому вказується найменування замовника і його адреса, вид продукції, її кількість і ціна, дата [1].

Відвантаження зі складу може здійснюватися таким чином:

— безпосередній відпуск товару покупцю (самовивіз);
— централізована доставка товарів;

— відправка товарів залізничним, водним або повітряним транспортом [1].

Відпуск товарів зі складу оптового підприємства представникам покупця відбувається з оформленням накладної і рахунку-фактури [2] на підставі пред'явленої покупцем довіреності узгодженої форми і документа, що засвідчує особу отримувача. Оформити такі повноваження можна двома способами:

- створити довіреність (разову або на період). Згідно з частиною третьою ст. 244 Цивільного кодексу, довіреністю є письмовий документ, що видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами [5];
- зазначити в договорі з покупцем осіб, які зможуть отримувати товари від імені покупця.

Для документального оформлення відпуску товару зі складу оптового підприємства виписується накладна, виписка якої може бути покладена на менеджера, бухгалтера або працівника складу. Вона повинна мати загальні обов'язкові реквізити первинного документа: номер і дату складання; найменування і адресу оптового підприємства та підприємства покупця; підставу для відпуску; номер і дату довіреності, а також прізвище довіреної особи покупця; дані про товари (назва, одиниці виміру, кількість, ціни без ПДВ, вартість); суму податку на додану вартість; загальну суму до сплати [3].

При доставці оптовим підприємством товарів покупцям власним або орендованим транспортом додатково оформляється товарно-транспортна накладна (ф. №1-ТН) [2]. Якщо оптове підприємство одночасно є перевізником, тоді крім ТТН складається також подорожній лист вантажного автомобіля. При доставці товарів залізницею до склада перевізних первинних документів входять: накладна; дорожна відомість та корінець дорожної відомості; квитанція про приймання вантажу [1].

При доставці товарів повітряним або річковим транспортом супровідним документом є накладні відповідних типових форм, а морським транспортом – коносамент [1].

Для проведення розрахунків з покупцями в безготівковій формі, продавцем, як правило, виписується рахунок-фактура. У цьому випадку оплата від покупця буде зарахована на поточний рахунок підприємства. Законодавство надає право суб'єктам господарювання проводити розрахунки і готівкою, але у розмірі що не перевищує 10 тис.грн. протягом одного дня за одним або декількома платіжними документами.

Продавець товарів зобов'язаний в установлені терміни скласти податкову накладну, зареєструвати її в ЄРПН та надати покупцю за його вимогою. Реєстрації підлягають усі податкові накладні за операціями з постачання товарів, незалежно від суми ПДВ.

Важливими документами, які підтверджують якість товару є сертифікат та декларація про відповідність. Сертифікат відповідності підтверджує, що продукція, системи якості, системи управління якістю, системи управління довкіллям, персонал відповідає встановленим вимогам конкретного стандарту, визначеного законодавством. Декларація – це заява виробника на гарантію відповідності продукції вимогам, встановленим законодавством.

Отже, документальне оформлення реалізації товарів на підприємствах оптової торгівлі має свою специфіку є невід'ємною частиною контролю та юридичного підтвердження здійснення відповідної господарської операції.

Список використаних джерел

1. *Нападовська Л.В. Облік на підприємствах торгівлі та ресторанного господарства: Навч. посіб. К.: Київ. нац. торг. екон. ун–т, 2006. 378 с.*
2. *Грабова Н.М. Бухгалтерський облік у галузях народного господарства: Навч. -метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2003. 203 с.*
3. *Вимоги щодо складання первинних документів: Лист Міністерства фінансів України від 13.06.17 р. № 35210-07/23-2135/1/1902.*
4. *Шарій Т. Довіреність на отримання ТМЦ. Вісник. 2017. № 10(914)*
5. *Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. ВВР. 2003. № 40-44. ст. 356*

УДК 657

Грищенко Є. В.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Стельмах Н. Є.- к.е.н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗРАХУНКАМИ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ

На даному етапі існуюча система розрахунків з постачальниками і підрядниками не відповідає вимогам прискорення грошового обігу і зміцнення фінансового стану підприємства, це веде до несвоєчасного постачанняматеріальних ресурсів, особливо паливо-мастильнихматеріалів, запасних частин, мінеральних добрив та інших ресурсах, необхідними для виробництва.

Невчасно виконані розрахунки спричиняють заборгованість між виробником і споживачами продукції, що призводить до несвоєчасних готівкових, безготівкових та натуральних виплат в рахунок заробітної плати, що викликає невдоволення працюючих та погіршує соціальне становище.

Дану проблему вивчали такі вітчизняні вчені як Агаркова О.А., Жуковська В.В., Власюк Г.В. та інші. Вивчивши розроблені ними рекомендації, пропонуємо такі дії:

—в першу чергу потрібно краще та якісніше виконувати аналіз складу і структури кредиторської заборгованості за конкретними постачальниками, а також щодо термінів утворення заборгованості або термінів її можливого погашення. Це дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів щодо її стягнення. Інформація про терміни виникнення

(погашення) заборгованості має бути регулярною і оперативною. Ці дані варто вносити в окремий документ, наприклад: реєстр старіння рахунків дебіторів, кредиторів. Складати такий реєстр можна у вигляді матриці, по рядках вказуються суб'єкти заборгованості, по стовпцях - строки утворення. Це допоможе оперативно виявляти тих боржників, успішна робота з якими може принести найбільший результат для підприємства [2];

—по-друге, доцільно проводити контроль оборотності кредиторської заборгованості, а також стану розрахунків щодо простроченої заборгованості, адже за умови інфляції відстрочка платежу є причиною того, що підприємство фактично отримує лише частину вартості поставленої продукції, тому бажано розширити систему авансових платежів;

—по-третє доцільно створювати таблиці та графіки для контролю кредиторської заборгованості за розмірами заборгованості різних кредиторів, а також за строками погашення боргів;

—по-четверте на підприємствіможна організувати аналітичну систему обліку дебіторської заборгованості не лише по термінах, але і за розмірами, місцезнаходженням юридичних та фізичних осіб і пропонованих умов оплати;

Недоліки обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками можуть спричинити виникнення кредиторської заборгованості, що спричинить погіршення фінансового стану підприємства. Причиною цього може бути не тільки недосконаліть ведення обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками, а й недбалість і шахрайство працівників підприємства.

Неефективне та неправильне ведення розрахунків з контрагентами та виникнення кредиторської заборгованості призводить до порушення ліквідності суб’єкта господарювання: чим вищий рівень поточної кредиторської заборгованості, тим нижчий рівень ліквідності.

Погоджуючись з думкою Г.В. Власюк [3], ми пропонуємо для вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками в робочому плані рахунків підприємства використовувати позабалансові рахунки, а саме рахунок 10 «Кредиторська заборгованість» та його субрахунки:

— субрахунок 101 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, з вітчизняними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»;

— субрахунок 102 «Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, з іноземними постачальниками, термін сплати якої ще не настав»;

— субрахунок 103 «Прострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, з вітчизняними постачальниками»;

— субрахунок 104 «Прострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, з іноземними постачальниками».

Завдяки цим субрахунками полегшиться робота бухгалтерів, адже не потрібно аналізувати кожен договір та вибирати кредиторську заборгованість на рахунку. Ця заборгованість буде міститися на позабалансових рахунках за кожним договором окремо. Ці рахунки допоможуть контролювати кредиторську заборгованість та терміни її сплати.

Використання вищесказаних змін призведе до вдосконаленню організації розрахунків та їх обліку, зниження кредиторської заборгованості і зміцнення фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел

1. *Агаркова О.А. Проблемні аспекти обліку розрахунків з постачальниками. URL: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Economics/7_101448.doc.htm*
2. *Жуковська В.В. Напрями удосконалення обліку розрахунків з постачальниками і покупцямию. URL: http://udau.edu.ua/library.php?pid=1116*
3. *Власюк Г.В. Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_5/files/EC509_09.pdf*
4. *Куньовська Л. Й. Шляхи удосконалення обліку розрахунків з постачальниками та замовниками/ URL: http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/7_83684.doc.htm*

УДК 657

Гулега О.А.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Стельмах Н.Є. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

Основною метою сільськогосподарських підприємств є трансформація їх матеріальних, трудових і земельних ресурсів в кінцевих продукт та одержання від його реалізації прибутку (фінансового результату). Тож, разом з цим, виникає необхідність у контролі формування фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності. Достовірність відображених даних у фінансовій звітності можна перевірити за допомогою аудиту. Однак, наразі, відсутня чітка методика виконання аудиту фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності.

Питання організації та проведення аудиту досліджують багато вітчизняних науковців, серед яких Г.М. Давидов, Н.О. Бондаренко, М.І. Бондар та інші. Навіть, зважаючи, на їх дослідження методика аудиту фінансових результатів сьогодні залишається не розробленою.

Головною метою аудиторської перевірки є висловлення незалежної, професійної думки щодо правильності обліку витрат, що були понесені на біологічні перетворення, доходів від реалізації сільськогосподарської продукції.

Безпосередньому виконанню завдання аудиту передує попередній огляд системи обліку фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності, що здійснюється з метою оцінки сильних і слабких ділянок обліку і внутрішнього контролю процесу виробництва та реалізації сільськогосподарської продукції та біологічних активів. З метою об’єктивної оцінки облікової політики суб’єкта

господарювання, встановлення законності та доцільності, оцінки стану обліку і внутрішнього контролю доходів і витрат, пов'язаних з біологічними перетвореннями, та висловлення думки щодо достовірності фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності в практиці аудиту доцільно застосовувати оперативно-операційний метод контролю. [3, с.177]

Суть цього методу полягає в тому, що перед документальною перевіркою, аудитор робить вибіркове тестування окремих господарських операцій, які безпосередньо впливають на фінансових результат. Вся інформація, що була отримана відображається у розробленому тесті контролю та піддається оперативній обробці й систематизації. Після чого формуються відповідні висновки. Також важливим етапом аудиторської перевірки є оцінка ризику. Властивий ризик і ризик контролю можна визначити розрахунково або інтуїтивно виходячи з отриманих результатів від застосування оперативно-операційного методу контролю.

Після попереднього огляду, який виконується шляхом застосування оперативно-операційного методу контролю, здійснюється поточний аудит фінансових результатів сільськогосподарської діяльності, у якому застосовуються прийому фактичного та документального контролю.

У ході аудиту фінансових результатів вивчається облікова політика щодо обліку доходів та фінансових результатів. Проводиться перевірка достовірності облікових даних синтетичного і аналітичного обліку по рахунках, які відображають інформацію про фінансові результати від сільськогосподарської діяльності. Їх взаємозв'язок із статтями фінансової звітності, яка далі перевіряється на відповідність вимогам і нормам чинного законодавства.

Наступний етап аудиту фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності – перевірка правильності відображення доходів і витрат, що пов'язані із діяльністю підприємства. Перевіряється наявність облікової політики щодо обліку доходів; правильність відображення господарських операцій; правильності ведення аналітичного і синтетичного обліку по рахунках доходів.

При перевірці правильності відображення витрат від сільськогосподарської діяльності встановлюється правильність формування собівартості, складу витратна вирощування сільськогосподарської продукції, а також правильність відображення облікової інформації у фінансовій звітності. Значна увага приділяється, перевірці правильності господарських операцій по реалізації продукції, адже вони грають основну роль у формуванні фінансових результатів. Тому важливою є перевірка наявності договорів, правильності оформлення документів.

Отже, підсумовуючи все вищесказане, аудит фінансових результатів поділяється на декілька етапів. Попередній огляд базується на оперативно-операційному методу контролю, сприяє виявленню проблемних сторін облікової політики. На поточному та завершальному етапах аудиту фінансових результатів здійснюється основна частина перевірки, яка включає аудит доходів та витрат від сільськогосподарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року №318. Дата оновлення: 27.06.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00 (дата звернення 14.04.2019).*
2. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 року №290. Дата оновлення: 27.06.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99 (дата звернення 14.04.2019)*
3. *Мазур В.П. Методика аудиту фінансових результатів від сільськогосподарської діяльності. Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. 2014. Т.19, Вип. 3(4). С. 176–180.*
4. *Пшенична А.Ж. Аудит: навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 320 с.*

УДК: 631.162; 657.21

Дудла І.В.,
магістрант ф-ту ЕіП, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Уманський національний університет садівництва,
Науковий керівник – Крочак О.І. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку і оподаткування

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Провідною галуззю сільського господарства України є галузь рослинництва. Ринкові відносини зумовлюють підвищувати роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємством та рослинництвом зокрема.

Вивчення стану ведення обліку в сільськогосподарських підприємствах показало, що останнім часом облік витрат на виробництво продукції рослинництва стає більш складним і потребує більшої уваги при вирішенні окремих проблемних питань, що стосуються організації виробництва продукції.

Враховуючи домінуючу роль документування у забезпеченні можливості безперервного спостереження за господарськими процесами, визначено основні шляхи удосконалення первинної документації, якими є: уніфікація, спрощення технології записів у документах, визначення внутрішнього змісту документів.

Складання та обробка первинних документів є досить трудомістким процесом в організації обліку виробництва продукції рослинництва. Тому удосконаленню первинної документації слід приділити значну увагу.

Нарахування заробітної плати комбайнерам має враховувати реальні втрати зерна під час його збирання. Тому, слід доповнити Обліковий лист тракториста - машиніста реквізитами: недотримання термінів виконання робіт, втрати зерна, відхилення від технологічних норм, простої з вини працівника.

На сьогодні в сільськогосподарських підприємствах України значна увага приділяється вирощуванню екологічно чистих біологічних активів.

Класифікація витрат на її вирощування за елементами і статтями носить специфічний характер. Пропонуємо витрати на екологізацію виробництва виділяти в окремий елемент витрат. Удосконалена класифікація елементів виробничих витрат матиме такий вигляд: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; витрати на екологізацію; загальновиробничі витрати [1].

У сільськогосподарських підприємствах вимоги до технологічних процесів, організації та управління виробництвом в основному регламентуються інструкціями, агротехнічними рекомендаціями, технологічними картами. Багато з цих документів мають рекомендаційний характер і тому часто не виконуються, доцільно відповідно до природно - економічного поділу стандартизувати типові технологічні процеси, що прискорить впровадження інтенсивних технологій в практику, сприятиме суворому дотриманню технологічної дисципліни на виробництві. Це значною мірою позначається і на якості сільськогосподарської продукції.

Ефективність контролю над витратами підвищується завдяки вмілому поєднанню різних методів, способів і прийомів його здійснення. Використання таких загальнонаукових методів, як аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, моделювання, абстрагування, конкретизація, системний огляд, функціонально-вартісний аналіз, а також власних методичних прийомів і способів контролю - ревізія, інвентаризація, тематична перевірка, обстеження, внутрішній аудит, економічний аналіз, експертиза, перевірка виконання прийнятих рішень, будуть сприяти удосконаленню процесу контролю за обліком витрат на виробництво продукції рослинництва. Це безперервний процес обґрунтування та реалізації найбільш раціональних форм, методів, способів і шляхів її створення і розвитку [2].

Вважаємо, що в аспекті вдосконалення контролю варто спрямувати зусилля на його здійснення за трьома методичними підходами до побудови обліку витрат на виробництво продукції за центрами відповідальності: за циклами сільськогосподарських робіт; за технологічними процесами, що об’єднують комплекс технологічних операцій; пооперaційний облік у розрізі статей витрат із поділом на змінні, умовно-змінні та постійні.

Найпоширенішою формою господарського контролю за витратами є інвентаризація. Інвентаризацію витрат на виробництво продукції рослинництва доцільно розділити на два етапи:

1) інвентаризація фактичної наявності та витрат на вирощування продукції рослинництва перед збиранням урожаю сільськогосподарських культур;
2) здійснення контролю за правильністю відображення в обліку фактичного надходження продукції рослинництва та витратами на її збирання.

Результати перевірок на кожному з етапів слід фіксувати у відповідних Актах інвентаризації, що складаються за об’єктами інвентаризації.

Таким чином, від правильно обраного напрямку удосконалення обліку витрат і виходу продукції рослинництва залежить успіх функціонування галузі рослинництва та підприємств в цілому.

Список використаних джерел

1. *Дробязко С. І. Управління витратами підприємства на основі процесу бюджетування: автореф. дис. канд. екон. наук: спец 08.00.04 – економіка та управління підприємствами. Київ, 2011. 19 с.*
2. *Шумило Ю.О. Управління витратами в умовах бюджетування на підприємстві: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит». Київ, 2010. 21с.*

УДК 657.6

Дячук М.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6509 «Облік і аудит »,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,
професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

При здійсненні аудиторської перевірки аудитор використовує різноманітні інформаційні джерела під якими розуміють основні документи клієнта, що відображають його фінансово-господарську діяльність згідно чинного законодавства України. Тому при досліджені джерел інформації в першу чергу розглядають таку групу джерел, як нормативно-правове регулювання.

При дослідженні питання щодо нормативно-правового регулювання аудиторської перевірки було встановлено що їх розглядають у розрізі двох груп:

1. закони України, аудиторські стандарти, нормативи та інші регулятори, які стосуються безпосередньо аудиторської діяльності;
2. нормативно-правові документи (державні, галузеві та інші законодавчі акти) щодо бухгалтерського обліку, фінансової звітності, оподаткування, господарської діяльності, права.

До нормативно-правових документів першої групи відносять Закон України «Про аудит фінансової звітності і аудиторську діяльність» [1], Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг [2].

Застосування нормативно-правових документів другої групи залежить від об’єкта і предмета аудиторської перевірки. В результаті дослідження було встановлено, що до таких нормативно-правових документів при здійсненні аудиторської перевірки розрахунків з покупцями і замовниками відносять:

— *Кодекси* (Податковий кодекс України; Господарський кодекс України);

— *Закони України* (Про бухгалтерський облік і фінансові звітність в Україні; Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом);

— *накази Міністерства фінансів України* (Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку; Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»; Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій; Спрощений план рахунків бухгалтерського обліку; Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань); Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку; Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами);

— *галузеві міністерства* (Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств).

Крім нормативно-правових документів аудитор використовує при аудиторській перевірці і інші джерела інформації. Так до інших джерел аудиту розрахунків з покупцями і замовниками також відносять:

— розпорядчі документи підприємства (наказ про облікову політику підприємства в частині відображення інформації щодо обліку розрахунків з покупцями і замовниками; статутні документи; свідоцтво про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності та свідоцтво платника податків; договірна документація з покупцями і замовниками; договірна документація з банками (на відкриття і розрахунково-касове обслуговування, акредитиви, договори про повну матеріальну відповідальність тощо); акти ревізії; аудиторський висновок попередніх перевірок; інші внутрішні документи;

— первинні документи (податкові накладні, товарно-транспортні накладні; товарні накладні; транспортні накладні (CMR - залізнична накладна, авіа накладна, коносамент, товарно-транспортна накладна, пакувальні листи); платіжні документи на перерахування сум митних платежів та інших податків на рахунки митних установ, виписки банку та підтверджувальні до них документи; розрахунки бухгалтерії про наявність курсових різниць; вантажно-митна декларація; акти звірки з контрагентами; інші первинні документи щодо здійснення розрахункових операцій);

— облікові регістри (залежать від форми ведення обліку) (для підприємств агробізнесу при журнально-ордерної формі ведення обліку - Журнал-ордер №6 с.-г. за кредитом рахунків 36, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 79; Відомість № 6.6. с.-г. аналітичного обліку за рахунком 36; Головна книга;

— звітність (Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. №1); Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупній дохід) (ф. №2), Звіт про рух грошових коштів (ф. №3) або Баланс (ф.№1-м), Звіт про фінансові результати (ф.№2-м) та ін.

Отже, надані пропозиції щодо джерел інформації аудиту розрахунків з покупцями та замовниками та їх обґрунтування дасть можливість правильно організувати аудиторську перевірку таких розрахунків.

Список використаних джерел

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 року №2258-VIII. Дата оновлення: 01.10.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19 (дата звернення 10.04.2019).

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 року. Частина I,II,III. URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf (дата звернення: 10.04.2019).

УДК: 631. 657.21

Єлєупов А.І.,
магістрант ф-ту ЕіП, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Уманський національний університет садівництва,.
Науковий керівник – Крочак О.І. – к.е.н.
доцент кафедри обліку і оподаткування

КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

Організація здійснення контролю – це складний та відповідальний процес управлінської роботи. Основа його здійснення полягає в методології системного аналізу, конкретних методах реалізації специфічних видів контролю. Кожна стадія контрольного процесу містить певні етапи контролю. Здійснюючи дослідження за процесом контролю з виробництва продукції олійних культур , доцільно виділити три стадії та шість етапів:

1. Початкова стадія:

— визначення об’єкта контролю;

— розробка норм витрат на виробництво продукції.

2. Основна стадія:

— збір інформації про фактичний стан виробництва продукції;

— оцінка виконання встановлених норм витрат.

3. Заключна стадія:

— розробка можливих усунень перевитрат;

— реалізація прийнятих рішень.

Отже, контроль за виробництвом продукції олійних культур – це безперервний процес, що передбачає певний перелік взаємопов’язаних етапів, які повторюються один за одним, кінцевою метою якого є постійне

удосконалення процесу виробництва біопалива та зниження його собівартості [1].

Згідно із цими стадіями розробляють механізм та методику проведення контролю. Основні об'єкти, які перевіряють контролери при виробництві продукції рослинництва і олійних культур, зокрема:

— готовність техніки до сівби;

— якість посівних робіт;

— забезпечення високоякісним насінням, добривами;

— дотримання оптимальних строків виконання посівних робіт;

— своєчасність і якість робіт по догляду за посівами, збирання урожаю тощо.

При проведенні контролю виробництва продукції олійних культур значну увагу необхідно приділити забезпеченню дієвого контролю за повнотою та своєчасністю оприбуткування вирощеного врожаю.

Він охоплює усі процеси, пов'язані з доставкою вирощеного врожаю на токи і в комори, зважуванням, зберіганням, сушінням, очищенням, обліком тощо. Важливе значення має контроль достовірності даних про масу намолоченого і доставленого на тік насіння. Внаслідок відсутності точного обліку у документах кількості на відправленого насіння від комбайнів на тік тут іноді можуть виникати розбіжності. Для цього потрібно по кожному Реєстру на відправку зерна та іншої продукції з поля контролювати відхилення маси кожної партії доставленого насіння від середньої маси по підприємству за той же день.

Згідно з інструкцією при перевезенні насіння олійних культур обов'язково за кожним рейсом зважується тара. В сільськогосподарських підприємствах цієї вимоги дотримуються не завжди. Тару зважують тільки на початку дня. Тому у кожному наступному рейсі облікові дані про масу тари збільшують на масу спаленого палива, а дані про масу насіння автоматично зменшують на таку ж кількість. У результаті цього створюються невраховані лишки насіння на току.

Виявивши випадки неправильного зважування тари, розраховують масу не оприбуткованого зерна. Для цього по кожному автомобілю щоденно встановлюють різницю між масою пального в баку до початку роботи і на кінець дня з урахуванням заправок, які були протягом дня.

При наступному контролі перевіряють наступні об'єкти:

— стан ведення реєстрів, правильність та якість їх заповнення;

— факти суміщення посад керівника, зав током та вагаря однією особою;

— наявність аналізів якості насіння (вологість і засміченість);

— використання вологомірів, виконання своїх функціональних обов'язків інспекторів з якості;

— дотримання правил зважування тари та насіння [2].

Важливе значення у вирішенні проблеми продовольчого забезпечення має скорочення витрат сільськогосподарської продукції, особливо на стадії її збирання та доведення до споживачів.

Контролери уважно перевіряють стан збереження продукції, дотримання відповідних умов і правил її зберігання.

У процесі внутрішньогосподарського контролю в сільськогосподарських підприємствах аналізується виконання виробничої програми, виявляється кількісний вплив факторів на валове виробництво продукції, з'ясовують причини зниження врожайності, скорочення посівних площ під окремими олійними культури, виявляють резерви та розробляють заходи з їх використання.

Список використаних джерел

1. *Чехова І. В., Чехов С. А. Основні тенденції розвитку ринку олійних культур в Україні. Продуктивність агропромислового виробництва. Економічні науки. 2014. Вип. 25. С. 71-78.*
2. *Рибалко Л.В. Організаційні аспекти системи внутрішньогосподарського контролю підприємств аграрного сектору економіки АПК. Облік і фінанси АПК: міжн. наук. - виробн. журн. 2007. №3 - 5. С. 117 - 123.*

УДК 657.6

Єник Д.Ю.,
студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6509 «Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,
професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

СТАН І СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ АУДИТУ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

З розвитком аудиторської діяльності в Україні постійно підвищуються вимоги до аудиту, якість якого залежить від аудиторських процедур, які застосовують в процесі аудиторської перевірки. В сучасних умовах господарювання при автоматизованій обробки облікової інформації посилюються вимоги до діяльності аудиторів та аудиторських фірм шляхом розробки програмного забезпечення для аудиторської перевірки.

За умови використання нових інформаційних технологій і комп'ютерної техніки, як при проведенні аудиту, так і при обробці аудиторської інформації, в аудиторській роботі спостерігається значний прогрес. Так, комп'ютер стає інструментом аудитора, який дозволяє йому не лише скоротити час на проведення аудиту, але й здійснити більш детальну перевірку, скласти якісний аудиторський висновок з рекомендаціями щодо стратегії, напрямів і засобів покращання фінансово-господарського стану підприємства. Комп'ютеризація аудиторської діяльності також дозволяє надати інформацію, яку досить важко отримати вручну.

До переваг застосування комп'ютерної техніки при проведенні аудиту відносять такі як зменшення кількості даних, що обробляються вручну та швидка перевірка проміжних і кінцевих підсумків в облікових регістрах. В результаті застосування комп'ютерної техніки у аудитора з'являється час для більш детальної перевірки документів; здійснюється економія часу на виконання одноманітних прийомів порівняння фактичних даних з обліковими.

В науковій літературі виділяють наступні вимоги для використання комп'ютерів в діяльності аудиторів, зокрема: наявність розроблених макетів вихідних документів, призначених для оформлення робочої документації, узагальнення результатів виконаних робіт; наявність програмного забезпечення, здатного реалізувати моделі обробки інформації, доступність програмного забезпечення для користувачів-аудиторів; вміння аудитора працювати з персональним комп'ютером.

Дослідженнями встановлено, що процес реалізації сільськогосподарської продукції взаємопов'язаний з такими моментами як факт: оприбуткування сільськогосподарської продукції на склад, відвантаження сільськогосподарської продукції зі складу за різними каналами реалізації (списання собівартості реалізованої сільськогосподарської продукції, нарахування доходів від реалізації сільськогосподарської продукції, нарахування податкових зобов'язань із нарахованого доходу за реалізовану сільськогосподарську продукцію); здійснення розрахунків за відвантажену продукцію (передплата або післяплата). Враховуючи вищезазначене, метою аудиторської перевірки достовірності фінансової звітності щодо реалізації сільськогосподарської продукції є підтвердження законності, достовірності й повноти відображення господарських операцій щодо відображення інформації про реалізацію сільськогосподарської продукції (списання собівартості реалізованої продукції, нарахуванню доходу від реалізації продукції, нарахуванню податкових зобов'язань із нарахованого доходу у системі бухгалтерського обліку), які застосовували на підприємстві, чинним нормативним документам України які діяли в період за який здійснюється аудиторська перевірка.

Отже, спеціальне програмне забезпечення аудиту операцій з обліку реалізації сільськогосподарської продукції повинне мати розроблені макети робочих документів аудитора щодо перевірки:

— залишків реалізованої сільськогосподарської продукції на початок звітного періоду;
— правильності документального оформлення обліку господарських операцій щодо відображення процесу реалізації сільськогосподарської продукції;
— випадків відсутності документів що підтверджують факт реалізації сільськогосподарської продукції;
— правильності формування собівартості реалізації сільськогосподарської продукції;
— правильності правомірності та своєчасності відображення інформації про дохід від реалізації сільськогосподарської продукції;
— правильності списання на фінансові результати операційної діяльності собівартості реалізованої сільськогосподарської продукції і доходів від реалізації сільськогосподарської продукції;
— співвідношення ціни реалізованої сільськогосподарської продукції з прейскурантними цінами;
— правильності організації ведення бухгалтерського обліку процесу реалізації сільськогосподарської продукції на рахунках бухгалтерського обліку і облікових регістрах;

— відповідності даних синтетичного і аналітичного обліку процесу реалізації сільськогосподарської продукції звітним фінансовим даним.

Програмне забезпечення аудиту операцій з обліку реалізації сільськогосподарської продукції повинно бути представлене як окремий програмний модуль, який призначений для всебічного проведення аудиту обліку процесу реалізації сільськогосподарської продукції, який стане невід'ємною частиною загального пакету спеціального програмного забезпечення аудитора.

Список використаних джерел

1. *Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 року №2258-VIII. Дата оновлення: 01.10.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19 (дата звернення 10.04.2019).*
2. *Тарнавська М.О. Облік, аналіз і аудит готової продукції та її реалізації. Тернопіль, 2018. 113 с. URL: https://www.google.com (дата звернення 10.04.2019).*

УДК 657. 1

Жидка Л.В.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Мельничук В.В. – к. е. н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В умовах економічної кризи на новий рівень виходить необхідність збереження ресурсів як на макро- так і на мікрорівні. На рівні суб'єктів господарювання цього частково можна досягти за допомогою проведення інвентаризації.

Бухгалтерський облік, що здійснюється в сільському господарстві, суттєво відрізняється від обліку в інших галузях економіки особливостями проведення інвентаризації біологічних активів, калькулювання сільськогосподарської продукції, виявленням крадіжок і приписок під час списання матеріальних цінностей. Удосконаленню систем збору, обробки і представлення релевантної інформації про стан господарських об'єктів на сільськогосподарських підприємствах передує аналіз організації виробництва, вивчення технологічних процесів, з'ясування структури управління.

Специфічними об'єктами інвентаризації в сільськогосподарських підприємствах є перш за все живі організми – тварини. Інвентаризаційні описи складають за видами тварин на фермах, у відділеннях, бригадах і щодо матеріально відповідальних осіб. При цьому за дорослою продуктивною і робочою худобою закріплюють індивідуальні номери (бірки), клички, вік,

породи, стан угодованості, живу вагу (вагу коней і мулів не зазначають). Тварин основного стада, яких враховують у груповому порядку, включають до інвентаризаційних описів за групами згідно з віком і статтю із зазначенням кількості голів і живої ваги по кожній групі. Окремо виділяють молодняк великої рогатої худоби, племінних коней і робочої худоби із зазначенням номера, статі, клички, породи тощо.

Інвентаризаційні описи багаторічних насаджень складають за ф. № 163 в розрізі видів, призначення і місця розташування (для кожного року посадки з кожного сорту заповнюють окремий рядок) із зазначенням площі або довжини, довжини і ширини (для лісопосадок).

При перевірці наявності документів, що підтверджують право власності підприємства на земельні ділянки, водоймища та інші об'єкти природних ресурсів, складають акт довільної форми, в якому відображають (користуючись зазначеними документами) інформацію про:

— землі, які знаходяться у власності (на підставі актів на право власності на землю);
— орендовані земельні ділянки (на підставі договорів оренди земельної ділянки);
— орендовані земельні паї (на підставі договорів оренди земельної частки (паю)).

У зв'язку з наявністю в аграрних підприємствах основних виробництв (рослинництво, тваринництво), різних допоміжних підприємств, інвентаризацію незавершеного виробництва проводять за видами цих виробництв.

У рослинництві незавершене виробництво інвентаризують за кожним окремим об'єктом (який приймають у кількісному вираженні) – культурою (рослиною), видом посівів і робіт. До незавершенного виробництва в рослиннитві відносять витрати під урожай майбутніх періодів: зяб; пари; добрива; посіви озимих культур; багаторічні трави; підготовка парників, теплиць; озимі посіви; снігозатримання; необмолочені культури під урожай звітного року тощо. У тваринництві – це закладені на інкубацію яйця, залишений на зиму у вуликах мед і вартість риб-одноліток, що залишилися у ставках – зимівниках. Комісія, крім стану об'єкта, з'ясовує загальну суму витрат за ним і розмір витрат на одиницю площі. До незавершеного виробництва в підсобних промислових підприємствах відносять незакінчені і повністю не укомплектовані вироби, а також вузли і деталі, обробку і складання яких не завершено. У рибництві вартість незавершеного виробництва визначається шляхом множення фактичної виробничої собівартості 1 ц риби на кількість центнерів вирощених цьоголіток плюс витрати на вирощування цьоголіток після облову ставків.

Проведення інвентаризації дозволяє вчасно і ефективно вирішити багато проблем в діяльності сільськогосподарських підприємств і забезпечує одержання повної, достовірної та неупередженої інформації про наявність і стан активів, власного капіталу та зобов’язань; можливість контролю з боку власника за наявністю і станом переданого в оренду чи безоплатне користування майна та інше. Інвентаризація виступає важливим елементом методики визначення

фінансових результатів діяльності фермерських господарств (у частині визначення витрат), що розширює зміст інвентаризації як методу обліку.

Список використаних джерел

1. *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року №996-XIV. Дата оновлення: 18.09.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення 10.04.2019).*
2. *Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 року №879. Дата оновлення: 04.10.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14 (дата звернення 10.04.2019).*

УДК 657:347.4

Коваленко В.О.,
студент ф-ту ОПМ, 3 курсу, 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Стельмах Н.Є. - к.е.н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Майже всі суб'єкти господарської діяльності так чи інакше споживають товари та послуги інших суб'єктів. Ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є важливою складовою для забезпечення ефективної співпраці з іншими підприємствами, та надання повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства для прийняття рішень.

Розвиток господарських процесів та зв'язків між підприємствами викликає необхідність правильної класифікації та оцінки зобов'язань для забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Повна та достовірна інформація щодо зобов'язань необхідна для здійснення ефективного контролю за рухом грошових коштів та розрахунків з зовнішніми контрагентами. Приведення правової бази та понятійного апарату обліку зобов'язань до міжнародних стандартів зумовлене швидкою інтеграцією української економіки в світове господарське товариство. Господарська діяльність будь-якого суб'єкта господарювання пов'язана з використанням коштів, матеріальних та нематеріальних цінностей. Однією з важливих передумов діяльності підприємства є процес постачання, що тісно пов'язаний з розрахунковими операціями, які можуть призводити до утворення зобов'язань. Згідно з НП(С)БО 1, зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди [5]. З економічної точки зору зобов'язання розглядається як кредиторська заборгованість, що значно звужує це поняття. Проте, саме в такій інтерпретації воно використовується бухгалтерами-практиками. В обліку зобов'язання – це

джерело формування фінансових ресурсів для фінансування операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. У майбутньому заборгованість за зобов'язаннями має бути погашена шляхом передачі певних активів або послуг. Таким чином, зобов'язання – це вимоги кредиторів стосовно активів підприємства. Наявність зобов'язань (боргів) зменшує економічні вимоги підприємства і його капітал.

З метою бухгалтерського обліку зобов'язання поділяються на дві головні групи поточні і довгострокові. Поточні – це короткотермінові зобов'язання з термінами погашення, як правило, менше одного року, а довгострокові - зобов'язання з термінами погашення більше одного року після дати складання балансу. Коротко можна сказати, що зобов'язання розглядаються як борг, сума втрат, як залучений капітал, і як заборгованість. Основними нормативними документами, які регулюють виникнення, погашення та відображення в обліку зобов'язань в Україні є Цивільний кодекс, Господарський кодекс, П(С)БО 11 «Зобов'язання», П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» і П(С)БО 26 «Виплати працівникам».

Зобов'язання мають свою класифікацію і поділяються на поточні, довгострокові, забезпечення і непередбачені зобов'язання. До поточних зобов'язань належать: короткострокові кредити банків; поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями; короткострокові векселі видані і тд [1]. Довгострокові зобов'язання включають в себе: довгострокові кредити банків; інші довгострокові фінансові зобов'язання; відстрочені податкові зобов'язання; інші довгострокові зобов'язання. Забезпечення - це зобов'язання з невизначеною сумою або часом погашення на дату балансу. Забезпечення створюються для відшкодування майбутніх витрат, таких як: виплата відпусток працівникам; додаткове пенсійне забезпечення; виконання гарантійних зобов'язань. Непередбачені зобов'язання можуть виникати за двох обставин: 1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю; 2) теперішнє зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоймовірно, що для регулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які несуть у собі економічні вигоди і суму зобов'язань не можна достовірно визначити. Зобов'язання підприємств можуть виникати через такі форми кредиту: банківський, комерційний, лізинговий, іпотечний[2].

Детальна класифікація зобов'язань дає можливість глибше зрозуміти їхню сутність, допомагає бухгалтерам в організації обліку зобов'язань та забезпечує правильність і достовірність їх обліку. Також це дозволяє керівникам отримувати оперативну та різнобічну інформацію стосовно зобов'язань з метою оптимізації управління ними.

Головною проблемою класифікації зобов'язань є широке значення самого терміну. Більшість дослідників прагне охопити однією загальною класифікацією всі можливі різновиди зобов'язань, але, на наш погляд, створення єдиної багатоступінчатої класифікації призведе до плутанини у визначенні їхньої

природи. Тому доцільнішим є створення єдиної класифікації по кожній окремій сфері, що дозволило б, наприклад, розмежувати поняття юридичних та облікових зобов'язань.

Список використаних джерел

1. *Михайлишин Н.П. Сутність зобов'язань та їх класифікація: економічний та правовий аспекти. Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2012. №2 (3). С.130-135.*
2. *Кудлаєва Н.В. Економічний зміст та класифікація зобов'язань в господарських процесах суб'єкта господарювання. Журнал: Молодий вчений. 2018. №10(62). С. 831-833. URL:http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/10/191.pdf*
3. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 року №20. Дата оновлення **18.03.2014**.URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення 10.03.2019).*

УДК 657

Колесникова А.І.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,
професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнес

ОСОБЛИВОСТІ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ

В сучасних умовах господарювання на підприємствах все більшої актуальності набувають розрахунки з використанням безготівкових платіжних засобів. Зокрема, підприємства при здійсненні розрахунків з підзвітними особами повинні забезпечувати їх грошовими коштами або у готівковій, або безготівковій формах. Забезпечення підзвітних осіб підприємства готівковими грошовими коштами законодавче регульоване. При здійсненні безготівкових розрахунках для зручності витрачання грошових коштів підзвітними особами застосовуються корпоративні або власні платіжні картки працівників механізм видачі яких та особливості їх використання потребують дослідження та обґрунтування.

Бухгалтерський облік розрахунків з підзвітними особами в Україні ґрунтується на принципах своєчасності, повноти і достовірності інформації.

Згідно з п. 4 ст. 1 Інструкції про службові відрядження №59 підприємство зобов'язане забезпечувати працівника, що направляється у відрядження, добовими коштами [1], які повинні видаватися відповідно до Наказу про направлення працівника у відрядження, і варіюватися в межах, передбачених ст. 79 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) [2], у іншому випадку –

визначені суми мають бути закріплені в Наказі або у документах (положеннях, розпорядженнях), розроблених самим підприємством.

Згідно з п. 20 Положення по ведення касових операцій №148 [3] довірені особи, які отримали корпоративну картку з поточного рахунку підприємства, можуть використовувати належні кошти в межах, що прописані у наказі на відрядження працівника, без оприбуткування в касі. По закінченню відрядження підзвітна особа заповнює Звіт про використання коштів виданих на відрядження або під звіт [4], додаючи документи що підтверджують витрачання коштів, а також документи про знаття готівки з карткового рахунку підприємства.

Документами, які підтверджують фактичне здійснення витрат у відрядженні або господарських витрат з корпоративної картки, будуть стандартні, зокрема касовий чек, товарний чек, закупівельний акт або інші. Ці документи долучаються до Звіту про використання коштів виданих на відрядження або під звіт, на підставі якого кредитується субрахунок 372 «Розрахунки з підзвітними особами» та виводиться сальдо розрахунків з працівником щодо отриманих та витрачених підзвітних коштів.

У випадках, коли підприємство не має угоди з Банком про відкриття корпоративних рахунків, підзвітні особи можуть користуватися власними платіжними картками, що видані працівнику в рамках зарплатного проекту. На зарплатну картку також можна перераховувати підзвітні кошти та повертати заборгованість за авансовими звітами, як і на будь-яку іншу картку або рахунок, що належить підзвітній особі.

Працівники як підзвітні особи можуть використовувати власні картки у двох випадках [2]:

— для безпосереднього безготівкового розрахунку за товари, роботи чи послуги за допомогою терміналів або інтернет-еквайрингу у точках продажу таких товарів, робіт, послуг;
— для зняття готівки як підзвітних коштів з метою подальшого її витрачання в інтересах підприємства – роботодавця.

При цьому підприємство може заздалегідь перерахувати працівнику на картку «підзвітні кошти.» У іншому випадку працівник спочатку витрачає власні кошти зі своєї картки в розрахунку на те, що підприємство в подальшому відшкодує (компенсує) йому понесені витрати.

Враховуючи вищезазначене можна зробити висновок, що механізм застосування підзвітними особами корпоративних карток і власних карток при безготівкових розрахунках практично не відрізняється від стандартних готівкових розрахунків. При цьому застосування такого механізму є більш зручним для використання підзвітною особою. У результаті довірена особа, яка отримує підзвітні кошти з корпоративної або платіжної картки має додавати до Звіту про використання коштів виданих на відрядження або під звіт відповідні документи, що засвідчують факт здійснених витрат.

Список використаних джерел

1. *Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: затв. наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 року №59. Дата оновлення: 28.07.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98 (дата звернення 10.04.2019).*
2. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI. Дата оновлення: 23.11.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 10.04.2019).*
3. *Положення про ведення касових операцій: затв. постановою правління Національного банку України від 29.12.2017 року №148. Дата оновлення: 12.02.2019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17 (дата звернення 10.04.2019).*
4. *Звіт про використання коштів виданих на відрядження або під звіт та порядок його складання: затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.09.2015 року №841. Дата оновлення: 10.03.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1248-15 (дата звернення 10.04.2019).*

УДК 657.6

Левчук В.В.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Гончар І.І. – к. е. н,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ДОТРИМАННЯ НОРМАТИВУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ТА ОСІБ ПЕРЕДПЕНСІЙНОГО ВІКУ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Оцінка контролю щодо виплат працівникам займає вагому ланку серед інших ділянок контролю, оскільки представляє собою інформацію, яка зачіпає інтереси двох сторін – працівника та роботодавця. У сучасних ринкових умовах нашої країни взаємовідносини між двома сторонами регулює низка нормативно-правових актів, які визначають права і обов'язки обох суб'єктів трудових відносин.

Проте і сьогодні трудове законодавство вимагає чіткого слідування нормам закону, а їх недотримання несе за собою, дисциплінарну, матеріальну, адміністративну, фінансову та навіть кримінальну відповідальність. У таких ситуаціях контроль виступає каталізатором у регулюванні соціально-трудових відносин між роботодавцем та найманим працівником (гарантія прав і свобод громадян України з боку держави, .соціальний захист населення, як основи забезпечення гідного рівня життя тощо).

Відповідно до ч. 3 ст. 18 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (1) підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю, зобов'язані виділяти та створювати робочі місця для працевлаштування інвалідів, у тому числі спеціальні робочі місця, створювати для них умови праці з урахуванням індивідуальних програм

реабілітації й забезпечувати інші соціально-економічні гарантії, передбачені чинним законодавством, надавати державній службі зайнятості інформацію, необхідну для організації працевлаштування інвалідів, і звітувати Фонду соціального захисту інвалідів про зайнятість та працевлаштування інвалідів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (2).

З іншого боку держава зобов'язує підприємства працевлаштовувати осіб, яким, відповідно до статті 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» залишилося 10 і менше років

Аналіз зазначених нормативних актів (3,4) дає підстави стверджувати, що механізм розрахунку квот у серед обліковій чисельності штатних працівників однаковий. В фаховий (професійних) виданнях зустрічаються публікації, де зазначено, що на штатну чисельність працівників можна найняти 1 особу з інвалідністю передпенсійного віку. Аргументом до такого твердження є Лист Фонду соцзахисту інвалідів (5) Враховуючи особливості видів діяльності підприємства, його географічне розташування, наявність сировинної бази та трудових ресурсів та інших суб'єктивних та об'єктивних факторів, передбачити наперед середньорічну штатну чисельність працівників практично неможливо. В той же час, за недотримання трудового законодавства підприємству можуть нарахувати штрафи, а керівництво підприємства може бути також притягнене окрім адміністративної, ще й до кримінально відповідальності.

Відповідно до зазначеного вище бухгалтер з розрахунків з заробітної плати розраховує/ перераховує один і той самий показник декілька разів за період: на момент прийняття на роботу нового працівника, на момент звільнення та/або іншого тимчасового припинення трудової діяльності працівника (3). Для аграрних підприємств дотримання нормативу працевлаштування осіб з інвалідністю є особливо актуальним питанням, особливо в період сезонних робіт.

Виходячи з зазначеного вище було розроблено таблиці з розрахунку середньої штатної чисельності працівників та контролю за дотриманням дотриманню нормативів. Варто зауважити, що дану процедур варто робити не менше 2-х разів на рік (з січня по червень та з липня по вересень включно) та в день прийняття на роботу 8-го/25-го штатного працівника.

Всі розрахунки пропонується розраховувати за допомогою формул в таблиці Excel. Таким чином, за допомогою сучасного набору інструментів Microsoft Excel допоможе прискорити проведення розрахунків, зокрема у розрахунку нормативу працевлаштування осіб з інвалідністю та перед пенсійного віку, а також мінімізувати вплив об'єктивного фактору – людська неуважність, у проведених розрахунках. Адже, відповідно проведених журналістських досліджень більшість помилок виникає не через незнання/навмисне порушення законодавства, а через людський фактор.

Список використаних джерел

1. *Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21.03.1991 року № 875-XII URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/875-12/print (дата звернення: 15.12.2018)*
2. *Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 року №5067-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17 (дата звернення: 15.12.2018)*
3. *Інструкція зі статистики заробітної плати: Наказ Держкомстату від 13.01.2004 року №5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04 (дата звернення: 15.12.2018)*
4. *Яким чином визначається показник «Облікова кількість штатних працівників» таблиці 1 додатка 4 до Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 14.04.2015 року №435 Інформаційно-довідковий департамент ДФС: веб-сайт. URL: http://zir.sfs.gov.ua/main/bz/view/?src=ques дата звернення: 15.12.2018)*
5. *Щодо працевлаштування інвалідів: Лист Фонду соцзахисту інвалідів від 08.09.2008 року №1/8-89/06 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v9_06317-08 (дата звернення: 15.12.2018).*

УДК 657:681.518

Майстренко А.В.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Ільїн В. Ю. - д.е.н.,
професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

У сучасних умовах глобалізації значну роль відіграють інформаційні технології як вагомий інструмент в підвищенні ефективності управління підприємствами. Накопичення великих масивів інформації потребує нових інструментів її використання та зберігання. На сьогодні, актуальною стає проблема пошуків ефективної і дієвої управлінської інформаційної системи для автоматизації управлінського обліку на підприємстві, так як кінцевою метою управлінського обліку є допомога керівництву у досягненні стратегічної мети підприємства.

Метою даної роботи є дослідження інформаційних систем автоматизації управлінського обліку на прикладі системи SAP ERP та обґрунтування переваг їх практичного застосування на підприємствах.

Як вже зазначалося, кінцевою метою управлінського обліку є допомога керівництву у досягненні стратегічної мети підприємства, тому реалізація цього процесу вимагає автоматизації даного виду обліку за допомогою впровадження та використання інформаційних систем.

SAP ERP забезпечує глобальне планування потреб у ресурсах підприємства із застосуванням спеціалізованого управління потоками операцій. Програмні комплекси типу ERP (в т.ч. SAP ERP) включають окремі системи для управління бек-офісом (системи управління виробництвом, фінансами, персоналом, збутом чи матеріальними потоками). Система SAP ERP складається із набору прикладних модулів, які направлені на різні процеси в компанії, а саме: фінанси FI, контролінг CO, управління основними засобами AM, управління проектами PS, управління виробництвом PP, управління матеріальними потоками MM, збут SD, управління якістю QM, технічне обслуговування та ремонт обладнання PM, управління персоналом HR, управління інформаційними потоками WF.

Організаційна структура система має такий вигляд: Мандант – найвищий рівень організаційної структури підприємства (концерн, холдинг); Балансова одиниця – незалежна господарська одиниця із самостійним балансом, що входить в структуру Манданта (дочірня компанія, що входить в склад концерну); Завод – місце розміщення фірми в рамках Балансової одиниці (регіональний офіс, філія). Далі поділ відбувається в залежності від структури самої компанії. Організаційні одиниці системи дозволяють зберігати дані на окремих її рівнях і використовувати її в залежності від потреби.

Рішення SAP ERP направлені на покращення результативності управління бізнес-процесами, підвищення прозорості та збільшення рейтингу підприємства, а також для більш глибокого розуміння інтегрованих бізнес процесів [1].

Узагальнюючи інформацію з різних джерел, можна навести перелік переваг SAP ERP: 1) здатність системи адаптуватися під особливості бізнесу; 2) повна прозорість ведення бухгалтерського та управлінського обліку; 3) забезпечення комплексного контролю за усіма фінансовими операціями, що здійснюються в компанії; 4) оптимізація внутрішньої облікової політики підприємства за рахунок об’єднання у єдиний процес планування, аналізу та підготовки звітності за головними показниками ефективності підприємства; 5) можливість аналізу інформації для прийняття управлінських рішень та контролю чинників, що впливають на ефективність бізнесу [2].

Враховуючі значні переваги програми, слід навести також деякі недоліки.

По-перше, система SAP ERP є доволі складною. По-друге і ключовим недоліком такої програми є її висока вартість купівлі, обслуговування, навчання персоналу та підтримки системи. Цю програму можуть собі дозволити середній та великий бізнес [3]. Впровадження системи SAP ERP надає підприємству конкурентні переваги, які полягають у комплексному контролі за усіма бізнес-операціями, повній прозорості фінансової звітності, спрощенні періодичного трудомісткого процесу закриття періоду, зниженні операційних витрат та зростанні економічної вартості компанії, її інвестиційної привабливості [4, с. 322].

SAP ERP має велику функціональну розгалуженість та є добре масштабованою системою, іншими словами, при розвитку бізнесу можуть бути задіяні додаткові можливості системи зі значно меншими витратами часу й коштів.

Отже, використання стандартних рішень системи SAP ERP відкриває шлях до автоматизації операційних процесів фінансово-господарської діяльності підприємства з можливістю планування, обліку, проведення аналізу і підготовки управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. *SAP ERP. URL: http://www.alekta.ru/Solutions/ERP-system/mySAP-ERP.php.*
2. *Застосування модулю «Управлінський облік і звітність» (CO) системи ERP SAP R/3 для автоматизації управлінського обліку. URL: http://magazine.faaf.org.ua/zastosuvannya-modulyuupravlinskiy-oblik- zvitnist-so-sistemi-erp-sap-r-3-dlya-avtomatizacii-upravlinskogoobliku.html.*
3. *Довгань О.В. Впровадження програмного продукту SAP його переваги та недоліки. URL: http://sophus.at.ua/publ/2015_11_25_lutsk/sekcija_section_4_2015_11_25/vp ovadzhennja_progr amnogo_produktu_sap_jogo_perevagi_ta_nedoliki/110-1-0-1697. – Назва з екрану.*
4. *Галенко А.В., Щипанова О.В. Досвід впровадження системи управлінського обліку на українських підприємствах на сучасному етапі. Економічний простір. 2011. №48/2. С.317-325.*

УДК 657

Неліна І.І.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,
професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ НА ЦУКРОВИХ ЗАВОДАХ

Порядок організації бухгалтерського обліку на підприємствах регулюється великою кількістю нормативно-правових актів, які забезпечують єдині правила його ведення з метою гарантії захисту інтересів зовнішніх та внутрішніх користувачів облікової інформації, а також повного та достовірного відображення облікової інформації яка є необхідною її користувачам.

Основним нормативно-правовим документом, який регламентує правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] положення якого є обов'язковими до виконання.

Результати дослідження щодо нормативно-правового регулювання обліку виробництва продукції на цукрових заводах згідно чинного законодавства України наведені в *табл. 1.*

Таблиця 1

Нормативно-правове регулювання обліку виробництва продукції на цукрових заводах

№ з/п	Назва нормативно-правового документу щодо регулювання обліку виробництва продукції на цукрових заводах	Призначення нормативно-правового документу
1.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [2]	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності. Має обов'язковий характер.
2.	Інструкція з бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств й організацій № 291 [3]	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб. Має обов'язковий характер.
3.	Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості № 373 (далі – Методичні рекомендації №373) [4]	Використовуються для планування, ведення обліку, і калькулювання виробничої собівартості продукції, робіт і послуг промислового характеру як на промислових підприємствах, так і непромислових підприємствах, які випускають промислову продукцію, незалежно від форм власності і господарювання. Має рекомендаційний характер.

Дослідженнями встановлено, що затверджені Методичні рекомендації №373 [4] на практиці має ряд незручностей щодо їх застосування. По-перше, цей нормативно-правовий документ хоч і затверджений наказом Міністерства промислової політики, проте його розробники оформили Свідоцтво про державну реєстрацію права власності, що робить його застосування обмеженим. По друге, якщо промислові підприємства і мають доступ до змісту Методичних рекомендацій №373 [4], інформація яка міститься в них щодо організації обліку і калькулювання собівартості продукції на промислових підприємствах має загальний характер.

При цьому науковцями доведено, що на організацію обліку витрат і калькулювання собівартості продукції має вплив організаційно-технологічні особливості цукрового виробництва, зокрема сезонність виробничого циклу; наявність ремонтно-виробничого періоду; приймання, зберігання, перевезення і переробка цукрових буряків як складової цукрового виробництва; безперервний технологічний цикл виробництва цукру; наявність допоміжних, обслуговуючих та інших видів виробництва; одерження супутньої продукції на цукровому виробництві.

Також на організацію обліку буде впливають технологічні процеси які виникають на цукровому виробництві, а саме: процес заготівлі сировини (цукрового буряку, тростнікового сирця), технологічний процес виробництва цукру (бурякопереробна фаза, сокоочисна фаза, продуктова фаза), процес пакування і зберігання цукру.

Враховуючи це, вважаємо за доцільним необхідність розробки галузевим міністерством Методичних рекомендацій щодо планування, обліку і калькулювання собівартості продукції на підприємствах цукрової промисловості, які б враховували всі організаційно-технологічні особливості цукрового виробництва і регламентували облік і калькулювання собівартості: цукрового буряку, цукра-піску із цукрового буряку, цукра-песку із тростнікового сирця, цукра-рафінаду.

Список використаних джерел

1. *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року №996-XIV. Дата оновлення: 18.09.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення 10.04.2019).*
2. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року №318. Дата оновлення: 27.06.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00 (дата звернення 10.04.2019).*
3. *Інструкція з бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств й організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року № 291. Дата оновлення: 12.12.2017. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99 (дата звернення 10.04.2019).*
4. *Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: затв. наказом Міністерства промислової політики від 09.07.2007 року № 373 URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07 (дата звернення 10.04.2019).*

УДК 657.1

Низова Л.Ю.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Золотарьова Н.С. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Уже більше п'ятнадцяти років в Україні паралельно з традиційним рослинництвом розвивається органічне, продукція якого особливо популярна на зовнішніх ринках. Малий попит на внутрішньому ринку можна пояснити високою ціною на таку продукцію, яка для більшості українців є недосяжною.

Зазвичай, підприємства, які починають займатися органічним виробництвом, мають багато недоліків у веденні бухгалтерського обліку такої продукції, а разом з тим – і у визначенні її собівартості.

Темі органіки присвятили свої роботи Бойко Л.О. [1], Писаренко П.В. [2], та інші. Залишається невирішеною проблема точного віднесення витрат на собівартість органічної продукції, що і обумовило подальші дослідження.

Виробництво органічної продукції відбувається за встановленими нормами, зазначеними у Законі України «Про основні принципи та вимоги до органічного

виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10.07.2018 року, введення в дію якого відбудеться 02.08.2019 року [3].

Сьогодні більшість господарств України, які займаються вирощуванням органічної продукції, роблять це паралельно з традиційною. В результаті цього існує ризик «змішування» продукції між собою як в кількісному (на складах), так і у вартісному (у первинних документах та регістрах синтетичного обліку) вимірниках.

Аби уникнути цього необхідно розмежовувати первинні документи з вирощування органічної та неорганічної продукції. Для цього на підприємстві можна розробити бланки двох форм, на одній із яких зробити позначку «органічне виробництво».

Важливим є і те, що при складанні документів, задіяних безпосередньо під час вирощування органічної продукції, є неможливим нехтування деталізацією по внесенню органічних добрив, багаторічних трав і сидеральних культур.

Для вдосконалення обліку органічної продукції необхідною є увага до номенклатури статей, яка включає специфічні статті витрат. Наприклад, витрати на приведення стану земель до відповідного для вирощування такої продукції, додаткові витрати на зберігання та транспортування органічної продукції тощо.

Також варто створити окремі аналітичні рахунки для процесу виробництва органічної продукції (рахунок 23 «Виробництво», субрахунок 231 «Виробництво продукції рослинництва», аналітичний рахунок 231.1 «Вирощування пшениці», 231.1-ОРГ «Вирощування органічної пшениці»), отримання доходів та формування фінансових результатів.

Досить великою частиною витрат на вирощування органічної продукції є витрати на поліпшення земель, які одразу не можна відносити на собівартість продукції, чим необґрунтовано її завищувати. Відповідно до стандартів, термін підготовки земель до органічного виробництва повинен тривати не менше двох років [4]. На цих землях буде вирощуватись продукція різних видів і досить тривалий період часу (не один операційний цикл), тому дані витрати слід амортизувати. Для цього обліковцям рекомендовано відносити їх суми на 102 субрахунок «Капітальні витрати на поліпшення земель».

Доцільно виділити окремі статті у фінансовій, статистичній та податковій звітностях для того, щоб зовнішні користувачі мали змогу оцінювати стан виробництва органічної продукції. Особливо така інформація буде важливою для інвесторів [5].

Бажаною є наявність на підприємстві особи, яка буде відповідальною за облік органічного виробництва. Відповідно, необхідною є розробка посадової інструкції, де важливо вказати про обов’язковість ведення цим бухгалтером оперативного обліку.

Через велику кількість додаткових умов ведення бухгалтерського обліку при вирощуванні органічної продукції деякі підприємства, які мають на меті великі масштаби поставок, можуть розробити для себе окремий наказ облікової політики підприємства щодо виробництва органічної продукції. При цьому держава має врегулювати і це питання, розробивши методичні рекомендації для бухгалтерії екологічного господарства.

Додатки до спеціалізованої облікової політики мають містити робочий план рахунків, спеціалізовані форми первинних документів, операграми за цими документами, основним виконавцем у яких має бути бухгалтер з обліку виробництва органічної продукції, графіки документообігу та поданий у табличній формі список номенклатур калькуляційних статей та визначення методики калькулювання виробничої собівартості продукції.

Органічне виробництво потребує врегулювання як збоку держави, так і всередині кожного підприємства. Надалі необхідні подальші дослідження питань розробки методичних рекомендацій щодо обліку органічної продукції.

Список використаних джерел

1. *Бойко Л.О. Виробництво органічної продукції – запорука продовольчої безпеки України. - Зб. тез ІІ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ», Херсонський державний аграрний університет, 2018. С. 125-126.*
2. *Писаренко П.В. Органічне землеробство для приватного сектора. – Науково-популярне видання «Полтава», 2017. 140 с.*
3. *Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10.07.2018 № 2496-VIII зі змін. та доповн. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19*
4. *Вимоги до сертифікації органічного рослинництва. URL: http://www.organicstandard.com.ua/files/cropproduction/ua/*
5. *Федерація органічного руху України. URL: http://www.organic.com.ua/*

УДК 657.6

Одинока Ю.В.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6509 «Облік і аудит»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,

професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

Організація – це складова частина управління, що полягає в координації дій окремих елементів системи, досягнення взаємної відповідності функціонування її складових. Тому з одного боку, організація аудиту – це сукупність аудиторських процедур, яка спрямовується на адекватність, ефективність системи бухгалтерського обліку та зовнішньої і внутрішньої політики підприємства з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень, а з іншого, – сукупність комплексу заходів які є спрямованими на організацію ефективного застосування необхідних контрольних процедур з метою раціоналізації процесу господарської діяльності, оптимізації її результатів та забезпечення стратегічного планування як одного з основних завдань управління.

Згідно із п.18 П(С)БО 16 «Витрати» *адміністративні витрати* – це загальногосподарські витрати, що спрямовані на обслуговування та управління підприємством, зокрема: загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо); витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу; витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона); винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо); витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо); амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання; витрати на врегулювання спорів у судових органах; податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг); плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків, також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти; інші витрати загальногосподарського призначення [1].

Дослідженнями встановлено, що організація аудиту адміністративних витрат включає в себе визначення мети, завдань, предмету, об’єктів та джерел інформації аудиторської перевірки адміністративних витрат.

Мета аудиторської перевірки адміністративних витрат полягає у підтвердженні достовірності обліку господарських операцій, що пов’язані з загальногосподарською діяльністю і які спрямовані на обслуговування та управління підприємством та які застосовували на підприємстві, чинним нормативним документам України які діяли в період за який здійснюється аудиторська перевірка.

Для досягнення мети аудиторської перевірки адміністративних витрат аудитору необхідно виконати наступні завдання щодо аудиту таких витрат, зокрема підтвердити:

— повноту сформованих підприємством адміністративних витрат відповідно до П(С)БО 16 «Витрати»;

— правильність ведення обліку адміністративних витрат та їх відповідність прийнятій обліковій політиці на підприємстві;

— своєчасність і правильність оформлення адміністративних витрат в первинних документах;

— повноту і своєчасність відображення даних щодо обліку адміністративних витрат, які переносяться із документів їх первинного обліку і узагальнюються в регістрах синтетичного і аналітичного обліку;

— законність та достовірність відображення у звітності господарюючого суб’єкта адміністративних витрат згідно принципів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Предметом аудиторської перевірки адміністративних витрат виступають господарські операції, які відображають загальногосподарські витрати, що спрямовані на обслуговування та управління підприємством

Об'єктами аудиту операцій з обліку адміністративних витрат є:

— елементи облікової політики щодо обліку адміністративних витрат (робочий план рахунків з обліку адміністративних витрат, склад адміністративних витрат, статті витрат за адміністративними витратами);

— операцій з обліку адміністративних витрат;

— записи в первинних документах, облікових регістрах та звітності щодо відображення інформації про адміністративні витрати;

— інформація щодо порушень ведення обліку, зловживань, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів, постановах правоохоронних органів.

В процесі здійснення аудиторської перевірки адміністративних витрат при підтвердженні достовірності методики обліку господарських операцій, що пов'язані з загальногосподарською діяльністю і які спрямовані на обслуговування та управління підприємством аудитору необхідно користуватись певними *джерелами інформації*, які розглядають в розрізі таких груп: нормативно-правові документи, розпорядчі документи підприємства, первинні документи, облікові регістри і звітності.

Список використаних джерел

1. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 року №318. Дата оновлення: 27.06.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00 (дата звернення: 01.03.2019).*

УДК 657. 1

Подлецька Т.В.,
студентка ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник — Мельничук В.В. – к. е. н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Поява в Україні поняття «облікова політика», пов'язана з процесами трансформації бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів. Ці процеси, які відбуваються на міжнародному масштабі, вимагають удосконалення його нормативно-правового забезпечення як на рівні держави, так і на рівні підприємства.

Основна мета діяльності підприємства може бути досягнута лише в разі правильно організованої системи бухгалтерського обліку та внутрішнього

контролю, що, своєю чергою залежить від доречно обраних методів обліку та правильного розподілу прав та обов'язків персоналу підприємства.

Організація роботи підприємства та облікового процесу починається з формування облікової політики. Для того щоб ефективно сформувати облікову політику підприємства, обов'язково потрібно враховувати особливості діяльності підприємства та стратегію його розвитку на тривалу перспективу. Це дасть можливість оперативно організувати бухгалтерський облік на підприємстві.

Пошуком напрямів та вирішення питань з різних підходів щодо формування облікової політики підприємства присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені, як: Барановська Т.В., Бутинець Ф.Ф., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Пушкар М.С., Сопко В.В., Швець В.Г. та ін. Проте такі дослідження не були узагальнюючими та комплексними, тому вони потребують обґрунтування та розробки відповідних рекомендацій.

Метою дослідження є узагальнення, обґрунтування та детальний аналіз сучасних принципів формування облікової політики та її ролі в системі управління.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно обирає облікову політику, розробляє системи та форми управлінського обліку, звітності та контролю господарських операцій.

Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [1].

Облікова політика підприємства висвітлюється в Наказі про облікову політику, де фіксуються основні положення керівника підприємства.

Облікова політика підприємства повинна ґрунтуватись на основних принципах бухгалтерського обліку та фінансової звітності, як: безперервності, єдиного грошового вимірника, періодичності, послідовності, нарахування та відповідності доходів і витрат, превалювання сутності над формою, автономності, повноти висвітлення.

При формуванні облікової політики підприємства в першу чергу необхідно враховувати вплив таких факторів:

— форма власності та організаційно-правова форма підприємства;
— галузева приналежність та вид діяльності;
— виробнича структура підприємства;
— організаційна структура управління та наявність структурних підрозділів та їх економічні взаємозв'язки та ін.

Проте при складанні річного бухгалтерського звіту підприємство повинно дотримуватись таких принципів облікової політики:

— законності – обрані підприємством методичні прийоми та процедури ведення бухгалтерського обліку не повинні суперечити чинному законодавству та нормативним документам;

— ефективності - обрані способи ведення обліку спрямовуються на підвищення інформативності керівництва в процесі ведення фінансово-господарської діяльності;
— єдності – облікова політика має бути єдиною для господарюючого суб'єкта незалежно від кількості його підрозділів;
— достовірності – має забезпечити достовірність формування показників, що характеризують результати діяльності підприємства;
— суттєвості – необхідності розкриття інформації у фінансових звітах та вибраного того чи іншого способу , що може суттєво вплинути на економічне рішення користувачів;
— адекватності – повинна відповідати особливостям умов його діяльності.

Сформульовані нами принципи повинні бути покладені в основу рішень щодо змісту та спрямованості положень облікової політики підприємства.

Призначення облікової політики необхідно розглядати щодо призначення самого бухгалтерського обліку, складовою якого вона є. У зв'язку з цим, на нашу думку, доцільною є розробка концепції формування облікової політики підприємства, а тому повинна забезпечувати єдність мети, завдання, принципів та етапів формування облікової політики для бухгалтерського обліку.

Виходячи з проведеного дослідження ми дійшли до таких висновків, що облікова політика є сукупністю конкретних елементів організації бухгалтерського обліку, які визначаються підприємством на підставі загальноприйнятих правил і має здійснюватися з урахуванням загальнонаукових та специфічних принципів бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. *Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року №996-XIV. Дата оновлення: 18.09.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення 10.04.2019).*
2. *Павлова Г.Є. Основні принципи формування облікової політики. Економічні науки. 2015, № 2. С. 177–181.*

УКД 631.115

Сава Г.В.,
студентка групи Б-31,
Гусятинський коледж ТНТУ ім. І.Пулюя,
Науковий керівник – Сагайдак Р.А.- к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Перехід економіки до ринкових умов господарювання обумовив потребу реформування аграрних підприємств на приватних засадах. Трансформування

підприємств сільського господарства привело не тільки до зміни форм власності, а й суттєво вплинуло на систему взаємовідносин їх з бюджетом та позабюджетними фондами, методи управління виробництвом, здійснення контрольних процедур за діяльністю суб'єктів аграрного сектора.

Функціонування нових організаційно-правових форм господарювання на основі приватної власності викликає необхідність посилення контролю за діяльністю підприємств як з боку держави, так і з боку власників та трудових колективів. Традиційні форми й методи контролю діяльності підприємств, сформовані в умовах адміністративних методів управління економікою країни, в сучасних умовах потребують подальшого вдосконалення з метою гармонізації системи контролю на макро-та мікрорівнях. Триває тенденція до зниження ролі внутрішнього контролю в управлінні сільськогосподарськими підприємствами як важливого чинника впливу на прийняття ефективних управлінських рішень в галузі.

Актуальність дослідження для сільськогосподарських підприємств є запровадження ефективного внутрішньогосподарського контролю. Якщо в товариствах з обмеженою відповідальністю, акціонерних товариствах та сільськогосподарських виробничих кооперативах законодавством передбачено створення ревізійних комісій, які здійснюють внутрішньогосподарський контроль за господарською діяльністю, то в інших аграрних підприємствах вони не передбачені. Тому пошук нових форм і методів контролю для сільськогосподарських підприємств є назрілим і надзвичайно актуальним питанням.

Значний вклад у становлення та розвиток контролю в Україні зробили відомі вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти Білуха М.Т., Бодюк А.В., Бутинець Ф.Ф., Давидов Г.М., Дорош Н.І., Коцупатрий М.М., Нападовська Л.В., Петрик О.А.,Рудницький В.С., Савченко В.Я., Сопко В.В., Усач Б.Ф., Шатковська Л.С., Шевчук В.О. та ін.

Формування внутрішньогосподарського контролю в сільськогосподарських підприємствах є складовою управлінського процесу оскільки від його організації та методу забезпечення залежить активність виробництва.

Внутрішньогосподарський контроль як невід'ємна складова управління підприємством за умов належної його організації здатен суттєво підвищити ефективність виробництва та, як наслідок, конкурентоспроможність суб'єкта господарювання. В той же час, організаційно-методичні засади внутрішньогосподарського контролю опираються на теоретичне підґрунтя, правильне розуміння якого дозволяє комплексно підійти до побудови системи контролю на підприємстві.

Внутрішньогосподарський контроль має бути невід'ємною частиною загальної системи управління сільськогосподарським підприємством. Його завданням є забезпечення керівників (власників) підприємства незалежною, об'єктивною оцінкою відповідності діяльності підприємства встановленим нормам і правилам. Він покликаний здійснювати у виробничих підрозділах перевірку господарських операцій, пов'язаних із використанням матеріальних, фінансових ресурсів, що забезпечило б недопущення їх перевитрат, збереження грошових коштів і матеріальних цінностей, контроль за раціональним

використанням трудових ресурсів, постачальницько-збутовою діяльністю, впровадженням прогресивних технологій виробництва, і в кінцевому підсумку забезпечувати ефективність роботи підприємства в цілому.

Крім того, впровадження внутрішньогосподарського контролю сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень, а також їх виконанню. При цьому слід пам'ятати, що ці аспекти внутрішнього контролю перебувають у нерозривній єдності й динамічно взаємодіють в усіх циклах управлінського процесу.

Наше бачення системи внутрішнього контролю подано в *табл. 1.*

Таблиця 1

Система внутрішнього контролю

Елементи системи	Зміст понять
Контрольна сфера	стиль і основні принципи управління економічним суб'єктом; відповідність господарської діяльності вимогам законодавства; організаційна структура; розподіл повноважень і відповідальності працівників; раціональна кадрова політика; дієвість управлінського обліку; статус служби внутрішнього аудиту; ризик діяльності економічного суб'єкта економічної діяльності; розвиток законодавчої бази; податкова політика держави
Система обліку	облікова політика; форма бухобліку, документооборот і зберігання бухгалтерської документації; ступінь автоматизації обліку; розподіл обов'язків облікового персоналу; рівень якості, повноти й точності відображення первинної інформації; порядок підготовки бухгалтерської звітності
Засоби контролю	наявність служби охорони, сигналізації; забезпеченість складськими приміщеннями і ваговими приладами; практика інвентаризації
Центри відповідальності	власники, адміністративно-управлінський персонал; бухгалтерія; економічний відділ; відділ кадрів; працівники контрольної служби; керівники, обліковці виробничих підрозділів
Техніка контролю	Інформаційно-обчислювана техніка; технологія (форми, методи, прийоми)

Основними цілями внутрішньогосподарського контролю, на нашу думку, є:

1) збереження і ефективне використання активів підприємства;
2) своєчасне дотримання вимог чинного законодавства і політики управління підприємством;
3) забезпечення ефективного функціонування підприємства, його фінансової стійкості та перспектив розвитку;
4) формування у власника достовірної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Приймаючи до уваги законодавче обґрунтування форм внутрішньогосподарського контролю для окремих організаційно-правових форм підприємств, вважаємо, що доцільними і ефективними формами внутрішньогосподарського контролю в сільськогосподарських підприємствах можуть бути такі, що зазначені в *табл. 2.*

Таблиця 2

Суб'єкти внутрішньогосподарського контролю, рекомендовані для різних видів сільськогосподарським підприємствам

Види підприємств / Суб'єки контролю	Приватні підприємства	Товариства з обмеженою відповідальністю	Фермерські господарства (великі й середні)	Фермерські господарства (малі)	Сільськогосподарські кооперативи	Акціонерні товариства	Міжгосподарські підприємства	Державні підприємства
Власники	●	●	●	●	●	●	●	
Спостережна рада						●		
Правління		●			●	●	●	
Ревізійна комісія		●			●	●	●	
Служба внутрішнього аудиту	●		●					
Керівники і спеціалісти підприємства	●	●	●	●	●	●	●	●
Обліково-економічний і планово-фінансовий відділи, бухгалтерія	●	●	●		●	●	●	●
Інвентаризаційна комісія	●	●	●		●	●	●	●
Робітники	●	●	●	●	●	●	●	●

На нашу думку, суб'єкт внутрішньогосподарського контролю характеризує рівень ієрархії його системи або склад усіх працівників і спеціалістів, які працюють у межах повноважень відповідного рівня (*табл. 3*). На жаль, у більшості сільськогосподарських підприємств із чотирьох ієрархічних рівнів суб'єктів внутрішньогосподарського контролю функціонують 2–3. На практиці значущість конкретного суб'єкта може знижуватися або підвищуватися залежно від особистого вкладу в сукупні контрольні дії, однак ми вважаємо доцільним поєднання всіх чотирьох ієрархічних рівнів суб'єктів внутрішньогосподарського контролю, для забезпечення високої ефективність контролю.

Таблиця 3

Ієрархічна побудова суб'єктів внутрішньогосподарського контролю в сільськогосподарському підприємстві

Суб'єкти внутрішньгосподарського контролю	Можливі функції
1. Суб'єкти внутрішньогосподарського контролю 1-го рівня (учасники (власники) підприємства, спостережна рада, правління)	Виконання загального контролю безпосередньо або за допомогою незалежних експертів (у тому числі зовнішніх аудиторів).
2. Суб'єкти внутрішньо-господарського контролю 2-го рівня (ревізійні комісії, працівники служби внутрішнього аудиту	Виконують суто контрольні функції згідно внутрішніх нормативних документів чи функціональних обов'язків.
3. Суб'єкти внутрішньо-господарського контролю 3-го рівня (працівники функціональних служб та відділів)	Виконують контрольні функції для реалізації своїх посадових обов'язків
4. Суб'єкти внутрішньо-господарського контролю 4-го рівня (робітники)	Виконують контрольні функції безпосередньо в процесі господарської діяльності

Внутрішньогосподарський контроль фактично здійснюється в кожному підприємстві, однак нормативною базою підприємницької діяльності в Україні не передбачено визначення як самого внутрішньогосподарського контролю, так і відповідних його елементів. Як результат в практиці сільськогосподарських підприємств застосування внутрішньогосподарського контролю ототожнюється з контролем керівників підприємства, бухгалтерським контролем і в окремих випадках діяльністю інвентаризаційної комісії.

Список використаних джерел

1. *Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль [Текст]: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2014. 496 с.*
2. *Калюга Є.В. Внутрішній контроль: сучасний стан та шляхи удосконалення. Економічний аналіз. Збірник наук. Праць кафедри економічного аналізу. Вип. 6. Тернопіль: ТНЕУ, 2010. - С. 357.*
3. *Подолянчук О.А. Внутрішньогосподарський контроль у діяльності сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК, 2010. №10. С.109-112.*
4. *Приходченко Л. Забезпечення ефективності державного управління: стандартизація внутрішнього контролю та аудиту. Актуальні проблеми державного управління: Збірник наукових праць ОРІДУ. Вип. 4 (32) Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2007. С. 145-152.*
5. *Сагайдак Р.А. Теорія і практика внутрішньогосподарського контролю підприємств агробізнесу в умовах сталого розвитку. Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку. Київ, КНЕУ, 2018. С.248.*

УДК 657.422.7

Сімчук Я.В.,
студент ф-ту ОПМ, 2 курсу, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник - Ільїн В. Ю. - д.е.н.,
професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ОБЛІКУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Істотне зростання значення та ролі процесу реалізації готової продукції зумовлено посиленням конкуренції та жорсткою боротьбою за ринки збуту. У підвищенні конкурентоспроможності підприємства важливу роль відіграє система контролю над обсягами реалізації продукції, оскільки вона впливає на формування фінансових результатів і є вагомим показником для оцінки ефективності діяльності підприємства.

Питання, пов’язані з обліком реалізації готової продукції, досліджувалися у працях вітчизняних учених: Ф.Ф. Бутинця, А.М. Герасимовича, Н.С. Заокіпна, М.В. Кужельного, О.В. Лишиленко, Л.К. Сук, С.В. Шеліна та ін.

У процесі організації обліку готової продукції велике значення приділяється первинним документам. Однією з проблем, яка виникає на цьому етапі, є відображення в документах обліку її руху на підприємстві.

Для вирішення проблеми облікової документації та документообігу пропонується вжити такі заходи: 1) підвищити рівень об'єктивності аналітичної інформації, яка міститься у документації; 2) - підвищити оперативність оформлення та обробки інформації процесів виробництва, зберігання та реалізації продукції; 3) підвищити рівень контролю обліку приходу і вибуття продукції, виробничих запасів і товарів; 4) використовувати систему електронного документообігу під час реалізації готової продукції. Це дасть змогу істотно прискорити проведення комерційних операцій, скоротити обсяги бухгалтерської документації, заощадити час співробітників і витрати підприємства, пов'язані з укладанням договорів, оформленням платіжних документів, поданням звітності у контролюючі органи, реєстрацією, ліцензуванням, отриманням довідок від різних державних установ; 5) здійснити повну автоматизацію облікового процесу, а також доопрацювати наявне бухгалтерське програмне забезпечення, що дасть змогу оптимізувати роботу облікового апарату.

За автоматизованої форми процес ведення вхідної інформації проводиться тільки один раз і частково контролюється програмним забезпеченням, решта процесів – складання реєстрів, звітності тощо – проводиться автоматично. Тим більше що програмне забезпечення дає змогу перевірити повноту, правильність заповнення реєстрів відповідно до нормативних актів, швидко виявити помилку і вказати способи її виправлення [3, с. 128]. Таким чином, підвищуються достовірність та оперативність інформації.

На підприємствах харчової промисловості, особливо якщо вони мають значні обсяги виробництва і реалізації продукції, доцільно використовувати логістичні способи та прийоми управління випуском і збутом продукції. Такий підхід дасть змогу раціоналізувати та оптимізувати виготовлення та реалізацію готової продукції на підприємстві [3].

Для вдосконалення обліку реалізації готової продукції доцільним є розмежування витрат на збут, які пов’язані з доведенням наявної продукції до споживача (тара, упаковка, вантажні роботи, транспортування, складування, витрати на утримання складів, магазинів, торгового персоналу тощо) та маркетингові витрати, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту і розширенням частки ринку виробника.

Існує проблема в обліку готової продукції стосовно плати за отриману продукцію, виконані роботи та надані послуги, адже майже кожному підприємству доводилося продавати продукцію чи виконану роботу з відстрочкою платежу та боротися з неплатежами. Підприємству необхідно знати, які юридичні засоби використовувати для отримання своїх грошей, як правильно організувати роботу зі стягнення дебіторської заборгованості [4]. Вирішити цю зазначену проблему можна, використавши у розрахунках із покупцями такі форми безготівкових розрахунків, які могли б гарантувати своєчасне

надходження грошей за відвантажену покупцям продукцію. Найзручнішим способом є використання попередньої оплати за продукцію, а також акредитивної форми розрахунків.

Отже, облік процесу реалізації готової продукції потребує певних удосконалень. Виконання запропонованих заходів дасть можливість не тільки збільшити обсяги реалізації продукції, а й підвищити ефективність діяльності підприємства у цілому. Поліпшення автоматизованої обробки інформації, впровадження акредитивної форми розрахунків дадуть змогу підвищити оперативність та достовірність облікових даних, забезпечать своєчасне відвантаження готової продукції покупцям та надходження грошових коштів за реалізовану продукцію, що в результаті підвищить конкурентоспроможність підприємства та збільшить ринок збуту.

Список використаних джерел

1. *Сук П.Л. Облік виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції в умовах ринку: методологія і практика : монографія. К.: НАУ, 2010. 330 с.*
2. *Вороніна В.Л., Черниш В.В. Шляхи вдосконалення обліку готової продукції. Економіка і підприємництво: теоретико-методологічні аспекти обліку, аналізу та контролю. 2013. С. 128.*
3. *Мардус Н.Ю., Ткаленко Я.Ю. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізації; Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» URL: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/microcad/ 2013/s16.pdf.*
4. *Маркус О.В., Романюк І.О. Особливості організації обліку процесу реалізації готової продукції за національними стандартами. Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки. 2014. Вип. 26 URL: http://nbuv.gov.ua/ UJRN/Nvbdfa_2014_26_45.*

УДК 657.43 (477)

Сидоркіна А.О.,

магістрант економічного ф-ту, спец. 071 «Облік і оподаткування»
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Науковий керівник – Дерев'янко С. І. – к.е.н,
доцент кафедри обліку та оподаткування

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

В процесі господарської діяльності кожне підприємство здійснює розрахункові операції з контрагентами. В сучасних умовах ефективно організований облік розрахунків з постачальниками та підрядниками здійснюють неабиякий вплив на фінансовий стан підприємства. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками є одним з найважливіших аспектів функціонування підприємства, оскільки від правильно організованої системи розрахунків з контрагентами залежить матеріальне забезпечення виробництва на підприємстві.

Особливостями обліку даного виду розрахунків займалися вітчизняні науковці, зокрема Ф.Ф. Бутинець, В.В. Жуковська, О.С. Кравченко, Г.В. Власюк, Н.Г. Горицька. Так, Н.Г. Горицька зазначає, що за допомогою розрахунків можна, з одного боку, забезпечити підприємства сировиною, матеріалами, паливом, тарою, а з іншого - здійснити реалізацію готової продукції [1].

Взаємовідносини між постачальниками і покупцями виникають в процесі господарської діяльності підприємств на підставі договорів купівлі-продажу товарно-матеріальних цінностей, договорів підряду на виконання різних робіт, надання послуг. Можна виокремити такі етапи здійснення процесу постачання:

- планування (вивчення зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, а також ринку окремих товарів; прогнозування і визначення потреби усіх видів матеріальних ресурсів);

- організація (збір інформації про потрібну продукцію; аналіз усіх джерел задоволення потреби в матеріальних ресурсах з метою вибору найбільш оптимального; організація господарських договорів на постачання товарів);

-контроль і координація роботи (контроль за виконанням договірних зобов'язань постачальників, виконання ними термінів постачання товарів, контроль за витратою матеріальних ресурсів, контроль за якістю тощо).

Правові засади ведення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками регламентується П(С)БО 11 «Зобов’язання» [2], а технологія обробки облікової інформації залежить від обраної на підприємстві форми бухгалтерського обліку.

Для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками призначено рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Порядок і форми розрахунків визначаються господарськими договорами, що регламентують взаємини між суб’єктами господарської діяльності, у них визначаються види угод, об’єкт операції, базисні умови постачання, кількість, ціна товару, терміни постачання, порядок розрахунків тощо [3]. Внаслідок виконання даних договорів у підприємства виникають поточні зобов’язання – кредиторська заборгованість.

Основними завданнями облікового процесу розрахунків з постачальниками та підрядниками є:

— узагальнення інформації в облікових регістрах про стан розрахунків з постачальниками і підрядниками та надання її внутрішнім та зовнішнім користувачам бухгалтерської звітності;
— моніторинг кредиторської заборгованості;
— контролювання форм розрахунків з постачальником та підрядником, які встановлені у договорах;
— зіставлення розрахунків з постачальником та підрядником в кінці звітного періоду.

З метою удосконалення розрахунків з постачальниками та підрядниками можна запропонувати наступне:

— систематично здійснювати контроль за співвідношеннями дебіторської і кредиторської заборгованості, оскільки перевищення кредиторської

заборгованості над дебіторською може призвести до неплатоспроможності підприємства;

— проводити аналіз складу і структури кредиторської заборгованості за конкретними постачальниками, а також щодо термінів утворення заборгованості або терміни їх можливого погашення, що дозволить своєчасно виявляти прострочену заборгованість і вживати заходів щодо її стягнення.

— контролювати оборотність кредиторської заборгованості, а також стан розрахунків щодо простроченої заборгованості, так як в умовах інфляції будь-яка відстрочка платежу призводить до того, що підприємство реально отримує лише частину вартості поставленої продукції, тому бажано розширити систему авансових платежів;

— організувати роботу з договорами так, щоб мати можливість в картці клієнта зазначати умови оплати (передоплата або післяплата) та контролювати надходження коштів відповідно до умов договору.

Таким чином, вищенаведені пропозиції будуть сприяти вдосконаленню організації розрахунків та їх обліку, оптимізації обсягів кредиторської заборгованості та зміцненню фінансового стану підприємства.

Список використаних джерел

1. *Горицька Н.Г. Новий бухгалтерський облік/ Н.Г. Горицька.- К.: ООО Редакція газети «Бухгалтерія. Податки. Бізнес», 2012. С. 256*
2. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: затв. наказом Міністерства фінансів україни від 31.01.2000 року №20. Дата лновлення: 08.04.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00 (дата звернення 02.04.2019).*
3. *Організація бухгалтерського обліку: навч. посібник / Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова; 2-е вид., доп і перероб. - Житомир: ЖІТІ, 2013- С. 567*

УДК 657

Сиплива Т.С.,

студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Коцупатрий М.М. – к.е.н.,
професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПРИБУТКУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ САДІВНИЦТВА

Продукція садівництва відіграє важливу роль у забезпеченні населення високоякісними продуктами харчування, а промисловість – у сировині. На превеликий жаль, у останні роки обсяги споживання плодів, фруктів і ягід населенням України стали значно нижчими за встановлені норми. Для збільшення обсягу виробництва плодів та підвищення ефективності садівництва важливе значення має формування у бухгалтерському обліку своєчасної, повної і достовірної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень.

Всі технологічні процеси, від закладання біологічних активів рослинництва до отримання готової продукції, мають відповідне документальне оформлення.

Перевагами налагодженої та гармонійно системи документообігу є контроль всіх виробничих процесів на кожному з усіх етапів біологічних перетворень, змога вчасно виявити недоліки на кожному етапі, доцільне та вчасне внесення корективів для поліпшення роботи господарства.

Інформація про кількість і якість одержаної продукції садівництва формується у Щоденниках надходження сільськогосподарської продукції (форма №81) та Щоденниках надходження продукції садівництва (форма №84 – для спеціалізованих підприємств)[1].

Однак ці документи не містять реквізитів щодо інформації про якісні характеристики одержаного урожаю. Крім того, в сучасних умовах господарювання ринок плодоягідної продукції потребує екологічно чистої продукції. І саме тому потрібно вказувати інформацію, щодо якості плодів і ягід у документах на оприбуткування урожаю.

Виходячи з вище вказаного, ми підтримуємо пропозицію доцента Смольської О.Ю. про доповнення Щоденника надходження продукції садівництва (форма №84) такими додатковими реквізитами: органічна продукція; традиційна продукція без ГМО; традиційна продукція з ГМО [2].

Одержана від урожаю продукція за своїми якісними характеристиками може бути може мати різне призначення: для тривалого зберігання у спеціалізованих фруктосховищах, для реалізації у торгівельній мережі, для переробки на сік та на інші потреби. Виходячи з вище наведеного виникає необхідність у сортуванні отриманого урожаю.

На підставі проведених доцентом Смольської О.Ю. досліджень застосовуваних первинних документів у садівничих господарствах Київської та Вінницької областей доцільно доповнити чинну форму Щоденника надходження продукції садівництва для спеціалізованих господарств наступними реквізитами: стандартна продукція для зберігання, стандартна продукція для реалізації, падалиця та дрібні плоди для переробки [2]. Крім того, ми вважаємо, що одержану від урожаю падалицю потрібно розмежовувати на дві групи: придатну для термінової реалізації та для переробки. Одержана якісна падалиця може бути реалізована за значно вищими цінами, ніж передана чи продана для переробки.

Передачею одержаної продукції на зберігання завершується технологічний процес виробництва плодів і ягід (франко-пункт приймання чи франко-місце зберігання). Інформація щодо кількості і якості одержаної плодоягідної продукції використовується для проведення калькулювання її собівартості [3].

Сортування продукції садівництва, що зберігається у фруктосховищах, також має оформлятися Щоденниками надходження продукції садівництва (форма № 84). Однак відображення в бухгалтерському обліку результатів такого сортування здійснюється на інших засадах так, як цей процес здійснюється після завершення технологічного процесу виробництва продукції садівництва і передачі її на зберігання. На жаль, садівничі підприємства не мають спеціалізованих форм документів для відображення інформації щодо сортування плодів та ягід. Тому вони оформляють результати сортування продукції

садівництва у власно розроблених документах довільної форми, хоча б стандартизація спеціалізованих форм документів значно б спростила документальне оформлення процесу сортування плодів та ягід.

Внесені пропозиції щодо отримання достовірної інформації про якісні характеристики зібраного урожаю, його придатності для зберігання, переробки чи реалізації сприятимуть прийняттю обгрунтованих управлінських рішень.

Отже, вчасно надана достовірна, повна інформація про якісний стан отриманої продукції, її фізико-хімічні властивості, її придатність до зберігання у спеціалізованих фруктосховищах, про результати сортування плодоягідної продукції дають змогу приймати доцільні та своєчасні управлінські рішення щодо подальшого зберігання чи використання продукції в межах підприємства, її реалізації тощо. Достатня кількість суттєвої інформації, що стосується саме якості одержаної плодоягідної продукції, сприяла б значному підвищенню рентабельності виробництва та рівня її конкурентоспроможності на аграрних та товарних ринках та, у майбутньому, сприяла б суттєвому збільшенню обсягів споживання плодів, фруктів і ягід населенню України.

Список використаних джерел

1. Наказ Мінсільгоспу СРСР від 24.11.72 р. № 269-2. Цей нормативний документ є чинним відповідно до постанови Верховної Ради від 12.09.1991 р. № 1545-XII.
2. Бірюк О.Г.,Смольська О.Ю. Документальне оформлення виробництва і виходу продукції садівництва. *Збірник «Проблеми економіки». Секція Економіка та управління підприємствами*» Київ, 2014. С. 224-229.
3. Методичні рекомендації з планування, обліку та калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затв. наказом МАПУ від 18.05.2001 року № 132.

УДК 657.6

Слонецька В.Б.,

студентка ф-ту ОПМ, 4 курсу, спец. 6509 «Облік і аудит»,

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

Науковий керівник – Бірюк О.Г. – к. е. н,

професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОЦІНКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ПЕРЕОЦІНКИ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ

З метою ознайомлення ефективності організації бухгалтерського обліку на підприємстві аудитор в процесі здійснення аудиторської перевірки повинен надати оцінку стану бухгалтерського обліку. На сучасному етапі розвитку зросла потреба в об’єктивній оцінці основних засобів підприємств агробізнесу, тому організація обліку переоцінки основних засобів і оцінка її стану набуває особливої актуальності.

Враховуючи, що основним об’єктом аудиторської перевірки переоцінки основних засобів є обрана система її бухгалтерського обліку, яку затверджують

в наказі про облікову політику підприємства, аудитору в ході перевірки необхідно встановити наскільки ця система достовірно відображає господарську діяльність підприємств агробізнесу щодо відображення інформації про переоцінку основних засобів, відповідає обраній концептуальній основі та є законною. Для оцінки стану бухгалтерського обліку аудитору необхідно скласти тест оцінки стану бухгалтерського обліку, зокрема в частині переоцінки основних засобів (*табл. 1*).

Таблиця 1

Тест оцінки стану бухгалтерського обліку переоцінки основних засобів[1]

№ з/п	Зміст питання	Відповідь		Примітки
		Так	Ні	
1	2	3	4	5
1.	Чи розроблений наказ про облікову політику підприємства щодо відображення інформації про переоцінку основних засобів			
Якщо на підприємстві переоцінка здійснюється за податковими правилами				
2.	Чи здійснюється на підприємстві податкова переоцінка основних засобів?			
2.1.	Чи відповідають основні засоби що переоцінюються за податковим варіантом критеріям, що встановлені в п. 14.1.138 ПКУ?			
	Якщо на підприємстві переоцінка здійснюється за бухгалтерськими правилами			
3.	Чи здійснюється на підприємстві бухгалтерська переоцінка основних засобів?			
3.1.	Чи здійснюється переоцінка основних засобів у разі суттєвого відхилення залишкової вартості об'єкта основного засобу від його справедливої			
3.2.	Чи встановлений поріг суттєвості щодо переоцінки основних засобів?			
	1. у розмірі не більше 10% відхилення залишкової вартості об'єкта основного засобу від його справедливої вартості?			
	2. у розмірі 1% чистого прибутку (збитку) підприємства?			
	3. інший розмір критерію суттєвості?			
3.3.	Чи застосовують порядок використання суми дооцінки основних засобів та обмеження розподілу додаткового капіталу в результаті дооцінки основних засобів між власниками (учасниками)?			
3.4.	Чи включають перевищення попередніх дооцінок об'єкта основних засобів над сумою попередніх уцінок залишкової вартості у складі додаткового капіталу та включають до нерозподіленого прибутку:			
	1. одноразово під час вибуття переоціненого об'єкта основного засобу?			
	2. поступово в сумі пропорційна до нарахованої амортизації переоціненого об'єкта основного засобу?			
	a. щомісяця (на останнє число місяця)?			
	b. щоквартально (на останнє число кварталу)?			
	c. щорічно (на 31 грудня звітного року)?			
3.5.	Чи затверджена в наказі про облікову політику класифікація основних засобів для здійснення переоцінки основних засобів			

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
3.6.	Чи здійснюється переоцінка об'єкта основного засобу :			
	1. всіх груп основних засобів?			
	2. лише однієї групи основних засобів?			
3.7.	Чи достатня кваліфікація персоналу, що здійснює облік переоцінки основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку?			
3.8.	Чи наявний на підприємстві Робочий план рахунків з обліку переоцінки основних засобів?			
3.9.	Чи наявна типова кореспонденція рахунків з обліку переоцінки основних засобів:			
3.10.	Чи ведеться на підприємстві Графік документообігу щодо переоцінки основних засобів?			
3.11.	Чи наявні посадові інструкцій для персоналу, що здійснюють операції з обліку переоцінки основних засобів?			

[1] *авторська розробка*

Під час здійснення аудиторської перевірки оцінюється організація бухгалтерського обліку, зокрема в частині переоцінки основних засобів, на її відповідність діючим нормативно-правовим документам. Використання аудитором одержаної на підставі тесту оцінки стану бухгалтерського обліку дозволить визначити, наскільки сприятливо впливає організація ведення бухгалтерського обліку, зокрема щодо переоцінки основних засобів, на якість облікових даних і фінансової звітності, а також на можливість запобігання виникненню помилок і викривлення фінансової і управлінської інформації.

Список використаних джерел

1. *Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику державного підприємства та акціонерного товариства, затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 22.06.2016 року №217. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0217730-16 (дата звернення 05.04.2019).*

УДК 336.226.322:330.341.1

Стойко І.С.,
студентка ф-ту ОПМ, 3 курсу, спец.071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Ковач С.І. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ВИГЛЯДІ ДОДАТКОВОГО БЛАГА

Серед загальнодержавних податків вагоме місце займає податок на доходи фізичних осіб. Оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб (далі ПДФО) підлягають також доходи фізичних осіб у вигляді додаткові блага. Згідно з пп. 14.1.47 п.14.1 ст.14 Податкового кодексу України (далі ПКУ) додаткові блага

- це кошти, матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги, інші види доходу, що виплачуються (надаються) платнику податку податковим агентом, якщо такий дохід не є заробітною платою та не пов'язаний із виконанням обов'язків трудового найму або не є винагородою за цивільно-правовими договорами (угодами), укладеними з таким платником податку [1].

Згідно з п. 167.1 ст. 167 ПКУ ставка ПДФО становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих платнику податку [1] Крім того, доходи фізичних осіб у вигляді додаткового блага є об'єктом оподаткування військовим збором згідно п. 1.2 п. 16^1 підрозд. 10 розд. XX ПКУ. Ставка військового збору (далі ВЗ) становить 1,5 відсотків об'єкта оподаткування [1].

Якщо додаткові блага надаються у негрошовій формі, то згідно з останнім абзацом пп. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 ПКУ сума податку об'єкта оподаткування обчислюється за правилами, визначеними п. 164.5 ст. 164 ПКУ, а саме під час нарахування (надання) доходів у будь-якій негрошовій формі, базою оподаткування є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, правила визначення яких встановлені згідно з ПКУ, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за такою формулою (1):

$$К=100 / (100—С_п), \quad (1)$$

де $С_п$ — ставка ПДФО, установлена для доходу на момент його нарахування. У 2019 році ставка ПДФО становить 18%, то відповідно коефіцієнт дорівнює 1,219512.

Розглянемо порядок оподаткування доходів у вигляді додаткового блага на основі таких вихідних даних. Працівнику відділу адміністрації нараховано доходи у вигляді заробітної плати в сумі 15 220,00 грн за березень 2019 р. Також працівнику було надано дохід у вигляді додаткового блага (послуги роумінгу) у сумі 5 000,00 грн. (з ПДВ). Оподаткування наданого додаткового блага у негрошовій формі наведено у *табл. 1*.

Обов'язком податкового агента є утримання ПДФО з доходів у вигляді додаткового блага та його сплата, а також подання звіту контролюючому органу за формою № 1ДФ, що затверджена наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 «Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма N 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку» (далі – Наказ № 4).

Таблиця 1

Оподаткування додаткового блага у негрошовій формі

Податок (ставка)	Розрахунок податку
ПДФО (18%)	ПДФО із заробітної плати: ПДФО = 15220,00 * 0,18 = 2739,60 грн ПДФО з доходів у вигляді додаткового блага: ПДФО = 5000,00 * 1,219512 * 0,18 =1097,56 грн
ВЗ (1,5%)	ВЗ = (15220,00 + 5 000,00) * 0,015 =303,30 грн

Згідно Наказу № 4 у формі № 1ДФ податковим агентом відображаються дані щодо всіх фізичних осіб, яким у звітному періоді було нараховано або виплачено

(надано) дохід [2]. Фрагмент податкового розрахунку за формою № 1ДФ, складеного на основі даних табл. 1, наведено на *рис. 1*.

Відмітка про одержання (штамп контролюючого органу)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
13 січня 2015 року N 4

Стор. 1

(податковий номер юридичної особи (податковий номер або серія та номер паспорта* самозайнятої фізичної особи))

Форма N 1ДФ

x	Звітний
	Звітний новий
	Уточнюючий

x	Юридична особа
	Самозайнята фізична особа

Податковий розрахунок
сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку

ТОВ "Прогрес"
(найменування юридичної особи чи прізвище, ім'я та по батькові самозайнятої фізичної особи)
м.Київ, вул .Гарматна, 5
(податкова адреса юридичної особи чи самозайнятої фізичної особи)
ДПІ у Шевченківського району ГУ ДФС у м.Києві
(найменування контролюючого органу)

Звітний період: 01 квартал 2019 рік

Працювало за трудовими договорами (контрактами) 1
Працювало за цивільно-правовими договорами -

ПОРЦІЯ N 1

Розділ I. Суми доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і суми утриманого з них податку

N з/п	Податковий номер або серія та номер паспорта*	Сума нарахованого доходу (грн., коп.)	Сума виплаченого доходу (грн., коп.)	Сума утриманого податку (грн., коп.)		Ознака доходу	Дата		Ознака подат. соц. пільги	Ознака (0, 1)
				нарахованого	перерахованого		прийняття на роботу (дд/мм/рррр)	звільнення з роботи (дд/мм/рррр)		
1	2	3а	3	4а	4	5	6	7	8	9
1	1111111111	15220 00	15220 00	2739 60	2739 60	101			-	
2	1111111111	5000 00	5000 00	1097 56	1097 56	126			-	
Всього	x	20220 00	20220 00	3837 16	3837 16	x	x	x	x	x

Розділ II. Оподаткування процентів, виграшів (призів) у лотерею та військовий збір

x	x	Загальна сума нарахованого доходу (грн., коп.)	Загальна сума виплаченого доходу (грн., коп.)	Загальна сума утриманого податку,		x				
				нарахованого	перерахованого					
x	Оподаткування процентів	- -	x x	- -	- -	x	x	x	x	x
x	Оподаткування процентів - виключення**	- -	x x	- -	- -	x	x	x	x	x
x	Оподаткування виграшів (призів) у лотерею	- -	- -	- -	- -	x	x	x	x	x
x	Оподаткування виграшів (призів) у лотерею - виключення***	- -	- -	- -	- -	x	x	x	x	x
x	Військовий збір	20220 00	20220 00	303 30	303 30	x	x	x	x	x
x	Військовий збір - виключення****	- -	- -	- -	- -	x	x	x	x	x

Рис.1. Фрагмент податкового розрахунку за формою № 1ДФ

Отже, дохід, наданий (нарахований) платнику податку - фізичній особі у вигляді додаткового блага, оподатковується податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах.

Список використаних джерел

1. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI. Дата оновлення: 23.11.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 10.04.2019).*
2. *Наказ Міністерства фінансів України від 13.01.2015 №4 "Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку".*

УДК 657:336.226

Шарапка К.О.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Ковач С.І. – к.е.н.,
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ ЗА ПДВ ПРИ ЕКСПОРТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Згідно п.187.1 ст.187 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) дата виникнення податкового зобов'язання з ПДВ у разі експорту товарів є датою

оформлення митної декларації [1]. Відповідно до п.201.1 ст.201 ПКУ на дату виникнення податкового зобов'язання платник ПДВ-експортер на підставі відповідної митної декларації складає податкову накладну з урахуванням офіційного курсу гривні до іноземних валют, який установлено НБУ у попередній робочий день [1]. При складанні такої податкової накладної у верхній лівій її частині у графі «Не підлягає наданню отримувачу (покупцю) з причин» проставляється позначка «х» та зазначається тип причини «07 - Складена на операції з вивезення товарів за межі митної території України».

Як зазначено у п. 12 Порядку заповнення податкової накладної від 31.12.2015 № 1307 (далі – Порядок № 1307), у разі здійснення операцій із вивезення товарів за межі митної території України у графі «Отримувач (покупець)» зазначаються найменування (ПІБ) покупця (нерезидента) та через кому – країна, в якій зареєстрований такий покупець (нерезидент) [2]. У рядку «Індивідуальний податковий номер отримувача (покупця)» проставляється умовний ІПН «300000000000». У графі 8 табличної частини розділу Б податкової накладної зазначається код ставки ПДВ, за якою здійснюється оподаткування операцій з постачання товарів/послуг, що постачаються, зокрема «901» — у разі здійснення операцій з вивезення товарів за межі митної території України, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою. У графі 10 зазначається обсяг постачання (база оподаткування) без урахування ПДВ згідно з п. 16 Порядку № 1307 [2].

Приклад заповненої податкової накладної при експорті сільськогосподарської продукції наведено на *рис.1*.

Так звані «експортні» податкові накладні підлягають реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) в терміни, встановлені п. 201.10 ст. 201 ПКУ [1]. Варто наголосити, що реєстрація таких податкових накладних в ЄРПН не вимагає наявності в платника ПДВ суми податку, що розраховується згідно п. 200^1.3 ст. 200^1 ПКУ і є зазвичай необхідною для реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування в ЄРПН. Вказану суму податку в професійній літературі називають «реєстраційною сумою» або «реєстраційним лімітом».

На підставі зареєстрованих в ЄРПН «експортних» податкових накладних платник ПДВ включає обсяги постачання за експортними операціями в податкову декларацію з ПДВ за відповідний звітний податковий період у розділ I «Податкові зобов’язання», рядок 2 «Операції з вивезення товарів за межі митної території України».

Зведена податкова накладна	
Складена на операції, звільнені від оподаткування	
Не підлягає наданню отримувачу (покупцю) з причини (зазначається відповідний тип причини)	X 07

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
31 грудня 2015 року N 1307
(у редакції наказу Міністерства фінансів України
від 17 вересня 2018 року N 763)

ПОДАТКОВА НАКЛАДНА

1001201 9 (дата складання) — (порядковий номер) 17 / [1]

Постачальник (продавець)

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПРОДТОРГСЕРВІС"

(найменування; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи - підприємця)

3874567898115 (індивідуальний податковий номер) — (номер філії[2]) — (податковий номер платника податку[3] або серія (за наявності) та номер паспорта[4])

Отримувач (покупець)

ЛТД "АВС", Великобританія

(найменування; прізвище, ім'я, по батькові - для фізичної особи - підприємця)

30000000000 (індивідуальний податковий номер) — (номер філії[2]) — (податковий номер платника податку[3] або серія (за наявності) та номер паспорта[4])

Розділ А

I	**Загальна сума коштів, що підлягають сплаті, з урахуванням податку на додану вартість**	**3981000,00**
II	**Загальна сума податку на додану вартість, у тому числі:**	
III	**загальна сума податку на додану вартість за основною ставкою**	
IV	**загальна сума податку на додану вартість за ставкою 7 %**	
V	**Усього обсяги постачання за основною ставкою (код ставки 20)**	
VI	**Усього обсяги постачання за ставкою 7 % (код ставки 7)**	
VII	**Усього обсяги постачання при експорті товарів за ставкою 0 % (код ставки 901)**	**3981000,00**
VIII	**Усього обсяги постачання на митній території України за ставкою 0 % (код ставки 902)**	
IX	**Усього обсяги операцій, звільнених від оподаткування (код ставки 903)**	
X	**Дані щодо зворотної (заставної) тари**	

Розділ Б

N з/п	Опис (номенклатура) товарів/послуг продавця	Код товару згідно з УКТ ЗЕД	Код ознаки імпортованого товару[5]	Код послуги згідно з ДКПП	Одиниця виміру товару/послуги: умовне позначення (українське)	Одиниця виміру товару/послуги: код	Кількість (об'єм, обсяг)	Ціна постачання одиниці товару/послуги без урахування податку на додану вартість	Код ставки	Код пільги[6]	Обсяги постачання (база оподаткування) без урахування податку на додану вартість	Сума податку на додану вартість	Код виду діяльності сільськогос-подарського товаровиробника
1	2	3.1	3.2	3.3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Зерно пшениці озимої	1001 19 00 00			кг	2454	300000	13,27	901		3981000,00		

Суми податку на додану вартість, нараховані (сплачені) у зв'язку з постачанням товарів/послуг, зазначених у цій накладній, визначені правильно, відповідають сумі податкових зобов'язань продавця.

Посадова (уповноважена) особа / фізична особа (законний представник) — М.П. Іващенко (ініціали та прізвище)

2234567892 (реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта)

[1] У порядковому номері після символа "/" зазначається код 2 - у разі здійснення операцій з постачання власновироблених товарів, отриманих за результатами видів діяльності, визначених в пункті 16^1.3 статті 16^1 Закону України "Про державну підтримку сільського господарства України", або код 5 - у разі складання податкової накладної оператором інвестору за багатосторонньою угодою про розподіл продукції.

[2] Зазначається у разі постачання/придбання товарів/послуг філією (структурним підрозділом), яка (який) фактично є від імені головного підприємства - платника податку стороною договору.

[3] Зазначається податковий номер платника податку відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 09 грудня 2011 року N 1588 "Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів", зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 29 грудня 2011 року за N 1562/20300 (із змінами).

[4] Серію (за наявності) та номер паспорта зазначають у разі, якщо покупець або продавець - фізична особа, яка через свої релігійні переконання відмовляється від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідний контролюючий орган і має відмітку у паспорті.

[5] У випадку постачання товару, ввезеного на митну територію України, у графі 3.2 проставляється позначка "X".

[6] (у разі відсутності пільги у довідниках податкових пільг у графі 9 проставляється умовний код "99999999", а у цій графі зазначаються відповідні пункти (підпункти), статті, підрозділи, розділи Податкового кодексу України та/або міжнародного договору, якими передбачено звільнення від

Рис.1. Зразок заповненої податкової накладної при експорті

В обліку нарахування податкових зобов'язань за ПДВ при експортних операціях не відображаються окремим бухгалтерським проведенням, оскільки у разі належного документального оформлення вони дорівнюють нулю і не впливають в кінцевому підсумку на суму ПДВ до сплати за відповідний звітний податковий період.

Отже, при здійсненні експортних операцій на основі митної декларації, платник ПДВ-експортер складає податкову накладну із зазначенням причини ненадання отримувачу «07 - Складена на операції з вивезення товарів за межі митної території України», умовним ІПН «300000000000» та кодом ставки ПДВ «901», і реєструє її в ЄРПН у встановлені терміни, але не дотримуючись при цьому наявності суми податку, необхідної для реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування в ЄРПН.

Список використаних джерел

1. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI. Дата оновлення: 23.11.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 10.04.2019).*
2. *Порядок заповнення податкової накладної, затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2015 року №1307. Дата оновлення: 17.09.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16 (дата звернення 10.04.2019).*

УДК 657

Якуба Я.І.,
магістрант ф-ту ОПМ, спец. 071 «Облік і оподаткування»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Науковий керівник – Остапенко Ю.П. – к.е.н.
доцент кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БЕЗНАДІЙНОЇ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

В сучасних умовах функціонування українських підприємств часто виникає сумнівна дебіторська заборгованість, яка з часом перетворюється в безнадійну дебіторську заборгованість. Безнадійна дебіторська заборгованість визнається в обліку щодо заборгованості за якою минув строк позовної давності. У контрагента ж можуть бути різні причини для невиконання своїх зобов'язань перед продавцем.

Принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності регулюються П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [1]. Дебіторська заборгованість визнається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації та оцінюється за первісною вартістю. Коли виникає дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги), то згідно з пп. «б» п.187.1 Податкового кодексу [2], якщо було здійснено відвантаження товарів (надання робіт, послуг), то дата відвантаження є датою виникнення податкових зобов'язань. Зарахування коштів від покупця (замовника) на банківський рахунок або у касу підприємства за відвантажені товари (роботи, послуги) є вже другою подією, тому податкові зобов'язання при отриманні таких коштів не виникають. В бухгалтерському обліку за першою подією виникають такі проведення (*табл.1*).

Таблиця 1

Відвантаження товарів (надання робіт, послуг)

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Нараховано заборгованість покупцям за відвантажені товари (роботи, послуги)	36	70
2.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	70	64

Відповідно до П(С)БО 10 – безнадійна дебіторська заборгованість – це поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.

Коли дебіторська заборгованість визнається безнадійною, то її необхідно списати. Списання може відбутися декількома методами, в залежності від того чи створюється резерв сумнівних боргів на підприємстві. У разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги) списується з активів на інші

операційні витрати. Тому в бухгалтерському обліку списання безнадійної дебіторської заборгованості буде відображено наступним чином (*табл.2*).

Таблиця 2

Списання безнадійної дебіторської заборгованості

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
Списання частини заборгованості за рахунок резерву сумнівних боргів			
1.	Списано безнадійну дебіторську заборгованість у межах резерву сумнівних боргів	38	361
2.	Списано залишок безнадійної дебіторської заборгованості до складу витрат за відсутності резерву сумнівних боргів	944	361
Списання заборгованості із включенням до складу витрат			
1.	Віднесено до складу витрат іншої операційної діяльності безнадійну дебіторську заборгованість, щодо якої створення резерву сумнівних боргів не передбачено	944	361

У разі списання дебіторської заборгованості за товари (роботи, послуги) правові наслідки припинення зобов'язання регламентовано главою 50 Цивільного кодексу.

Відповідно до Податкового кодексу товари (роботи, послуги) на дату списання набувають статусу безоплатно наданих контрагенту. При цьому зменшення податкових зобов'язань продавця не відбувається, оскільки операції з безоплатного постачання товарів (робіт, послуг) згідно з п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу належать до операцій з постачання товарів/послуг та є об'єктом оподаткування.

Отже, безнадійна дебіторська заборгованість є однозначно негативним явищем для підприємства, так як підприємство-продавець за рахунок цього понесе витрати, які можуть виявитися достатньо суттєвими. При цьому в звітності, зокрема в Ф-1 «Баланс», буде відображатися завищена сума активів (якщо підприємство не створює резерв сумнівних боргів) до моменту списання такої заборгованості.

Можливі такі шляхи запобігання виникнення безнадійної дебіторської заборгованості на підприємстві:

—взаємодія з перевіреними контрагентами;

—співпраця на умовах «передоплати» або «часткової передоплати» за товари (роботи, послуги);

—створення резерву сумнівних боргів;

—своєчасність та регулярність проведення інвентаризації розрахунків з контрагентами.

Список використаних джерел

1. *Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 року №237. Дата оновлення: 27.06.2013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99 (дата звернгення 10.04.2019)*
2. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI. Дата оновлення: 23.11.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 10.04.2019).*

УДК 657.6:331.108

Троян Ю.І.
студентка ф-ту УПСтаП, 4 курсу, спец.6505
«Управління персоналом і економіка праці»
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
Науковий керівник – Даниленко О.А. – к.е.н.,
доцент кафедри управління персоналом та економіки праці

ЗНАЧЕННЯ І НЕОБХІДНІСТЬ АУДИТУ ПЕРСОНАЛУ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

На сьогоднішній день підвищення ефективності управління персоналом є одним з найважливіших завдань для кожної організації, яка має на меті створити конкурентоспроможну продукцію (товари, роботи, послуги), задовольнити потреби своїх споживачів, підвищити продуктивність праці працівників та стати першою серед конкурентів. Персонал організації – це той ресурс, який реалізує ці завдання, він - її головна цінність, тому мають велике значення постійне підвищення кваліфікації та рівня компетентності працівників в організації, для чого потрібні своєчасна діагностика, управлінський аудит та оцінка ефективності використання персоналу.

Зважаючи на те, що на сучасному етапі значимими проблемами в соціально-трудових відносинах між працівниками і роботодавцями є нестача кваліфікованих працівників з достатнім досвідом роботи та необхідним рівнем компетентності, наявна слабо-врегульована політика відбору таких працівників на робочі місця, має місце недосконале оцінювання наявного трудового потенціалу працівників та результатів праці у взаємозв'язку з кінцевими результатами діяльності, вкрай важливим стає застосування такої діагностичної процедури в рамках управлінського аудиту, як аудит персоналу. Зокрема, на думку Даниленко О.А., значне посилення необхідності аудиту управління персоналом виникає саме в умовах жорсткості конкурентної боротьби в економічних умовах, що змінюються, коли від ефективності системи управління персоналом починає залежати виживання організації на ринку [2].

Шубала І. вважає, що аудит персоналу займає особливе місце в рамках управлінського аудиту. На думку автора, він (аудит персоналу, авт.) досліджує такі питання, як управління організацією в цілому та лінійне управління підлеглими організаційними функціями (трудовими колективами) [4]. Відповідно, аудит персоналу може оцінити й ефективність управління персоналом в цілому та за його результатами – дає можливість розробити програму підвищення ефективності управління персоналом.

Оскільки, як зазначає Колесник О.М., аудит кадрового потенціалу здійснюється на підставі загальновизнаних для будь-якої аудиторської перевірки принципів: професіоналізм, незалежність, достовірність, чесність і об'єктивність, сумісність з міжнародним правом [3], відповідно, має певну форму програми перевірки та укладання. Так, наприклад, це можуть бути такі етапи/процеси: попередня оцінка умов проведення, план перевірки, збір і

підготовка інформації для проведення, аналіз аудиторської інформації, підсумкова оцінка одержаних результатів, попередня підготовка та представлення аудиторського висновку [1].

При дотриманні зазначеної послідовності аудит персоналу стає найбільш прийнятною оціночною процедурою при аналізі ефективності управління персоналом, ефективним методом підвищення продуктивності працівників організації та, як наслідок, − конкурентоспроможності організації. Використання його висновків дає змогу налагодити соціально-трудові відносини у колективі, забезпечити справжню згуртованість між працівниками, вийти на якісно новий та вищий соціально-економічний рівень, продемонструвати свою конкурентоспроможність та ефективність використання потенціалу кожного працівника і колективу загалом.

За результатами (аудиторським висновком) аудиту персоналу розкриваються актуальні проблеми управління персоналом організації, які повідомляються не тільки вищому керівництву організації, а й доводяться до відома менеджерів і фахівців відділу людських ресурсів, що гарантує узгодженість їх виправлення на різних рівнях управління та формує більш відповідальне ставлення до роботи. Успішні аудиторські перевірки ефективності управління персоналом надають повну та достовірну інформацію щодо наявних програм управління (оцінювання, розвитку, мотивування персоналу, охорони праці тощо) та результатів їх впровадження. Завдяки використанню цього методу можна побачити, наскільки важлива роль відділу людських ресурсів в спільних досягненнях, а лінійні менеджери починають розуміти власні внески та внески своїх підрозділів в успіх організації.

Також з'являється можливість систематизувати, інтегрувати та впроваджувати велике різноманіття передових доробок у сфері управління персоналом, створити готову до будь-яких змін організацію та персонал, готовий ці зміни сприйняти та адаптуватися до них з вигодою для себе. Регулярне проведення аудиту персоналу надає можливість своєчасно оцінювати стан впровадження інновацій і те, як вони відбиваються на розвитку соціально-трудових відносин в організації. Як наслідок, аудит персоналу забезпечує організацію потрібною для вирішення стратегічних завдань інформацією та даними, що безперечно якнайкраще впливають на її ефективність в цілому, сприяючи прибутковості та рентабельності.

Список використаних джерел

1. Даниленко О.А. Організаційно-економічні проблеми та методичні основи аудиту персоналу / О.А. Даниленко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2008. – № 32. − С. 87-92.

2. Даниленко Е.А. Использование возможностей аудита управления персоналом в адаптации организации к изменяющимся экономическим условиям / Е.А. Даниленко // Инновационные доминанты социально-трудовой сферы: экономика и управление. – Воронеж, 2016. – С.56-60.

3. Колесник О.М.. Понятійно-категорійний апарат аудиту персоналу / М. О. Колесник // Управління розвитком. − 2014.- №11. – С. 10-12.

4. Шубала І. Роль аудиту персоналу у системі управління підприємством / І. Шубала. // Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін та сталого економічного розвитку. – Тернопіль : Крок, 2015. – С. 181-184.

Наукове видання

ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ ТА ОПОДАТКУВАННЯ: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ

Збірник матеріалів

V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

17 квітня 2019 року

Видано в авторській редакції

Підписано до друку 21.05.19. Формат 60×84/8
Друк. арк. 28,75. Зам. № 19-5535

Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
03680, Україна, м.Київ, пр. Перемоги, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, №235 від 07.11.2000)

Тел./факс (044) 537-61-41; тел.(044) 537-61-44
E-mail: publish@kneu.kiev.ua